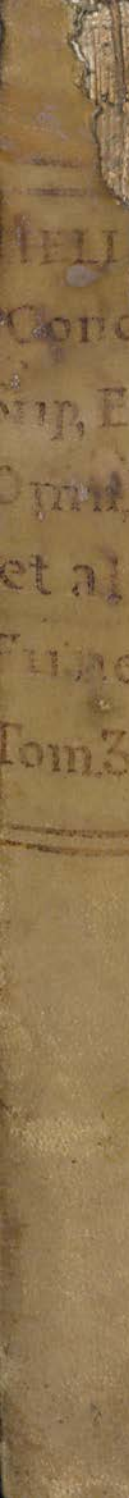
Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

245

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 117
Plúteo 6

Universidad de Deusto
Biblioteca

REVERENDI PATRIS FRATRIS PHILIPPI Diez Lusitani, ordinis Minorum, Prouinciæ Sancti Iacobi,

QVADRVPLICIVM CONCIONVM SVPER EVANgelia omnium Sanctorum, quibus etiam funebres conciones accesserunt,

TOMI TERTII SECVNDA PARS.

Cum Priuilegio.
SALMANTICÆ,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D. LXXXIIII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Errata primæ partis.

PAgina.15.verſ.debant, pro hoderna.l.hodierna.p.19.v.tem, notandum.l.notandus. p.21.v.com,vocatur.l.vocantur.v.Miſſus,ciuitatam.l.ciuitatem.p.23.v.nibus,& hoc l.eſt hoc.p.32.v.tranſitu,genni.l genui.p.57.v.termi, Et quo.l. Ex quo.p.77.v.bis,tuliſti.l. tuliſtis.p.93.v.ſci, renaſcitur.l.naſcitur.p.115.v.ſtiç, miſcetur.l.miſcentur.p.121.v. Dei, po ijs.l.pro ijs.p.134.v.tantum, pefecta.l.perfecta.p.159.v.aſtra, marnu.l.manu.p.161.v. tem,animarum.l.animorum.p.172.v.rari,dicit?l.dicís?p.178.v.tuntati, noſte.l.noſter.p. 182.v.loquens, quieſcetus per.l.quieſcet ſuper.p.186.v.dicat, Beatę.l.Beata.p.188.& dei, perticipationē.l.participationem.p.201.v.remur,qui.l.quæ.p.204.v.rō, alia vi.l.alia via. p.205.v.cri,crificaret.l.crificauit.p.206.v.liatus,calceatus.l.calciatus.p.207.v.ſci.cœum. l.cœlum.p.209.v.cundū, quid.l.quod.p.211.v.eſt,Iſrael.l.Iſraeli.p.214.v.Domine, odiſſet.l.odiſſe.p.229.v.ſto,optabitur.l.aptabitur.p.230.v.ram,ipſa l ipſe.p.237.v.tradu,traduxerit.l.traduxit.p.253.v.nſca, ſpiritus.l.ſpiratus.p.270.v.nolij, O durā.l.O dirā.p.291. v.virtu,eccedatis.l.accedatis.p.315.v.reis,ne quis.l.ne quid.p.320.v.pro, deneficio.l.beneficio p.366.v.tabant,tabant.l.rabant p.376.v.fœ,fœlior.l.fœlicior.382.v.in,intrant.l. intrent.v.oculos, munus.l.manus.p.428.v.Quod, celebramus.l.celebremus p.461. v.ximam,iu qua.l.in qua.p.476.v.ptor,parti.l.pati.p.524.v.fundat, victoram.l. victoriam.p. 534.v.re, tanquam.l.tangam.p.549.v.malo, mittit.l.mittet.p.552.v.vt plu, ad inter.l.ad iter.p.556.v.cula,paraphaſi.l.paraphraſi.p.557.v.frui,ſolitudine.l.ſolicitudine.v.nec, pe culare.l.peculiare.p.566.v.cti,pertigit.l.pertingit.v.uatio,infœliſſimi.l.infœliciſſimi.p. 578.v.verum,homins l.hominis.585.v.tant,multiloquo.l.multiloquio.p.586.v.elige,di cens.l.docens.589.v.diebus, obiuione.l.obliuione.p.592.v.liſtijm, inſtuxerunt.l.inſtruxerunt.p.629.v.fœnū,caro diaboli.l.caro eſt diaboli.p.630.v.nam, decenno.l.decennio. p.637.v.lier, copus.l.corpus.p.647.v.pit,onuſtra.l.onuſta.p.649.v.miſerit, dmauit.l.dimanauit.v.vir,Ex ſic.l.Et ſic.v.ſumus,creaturūar.l.creaturarum.686.v.dico,numerorū. l.nummorum.p.695.v.tere,ſunt exempla.l.ſunt plurimorum exempla.699.v.que, acutiſſimus.l.acutiſſimis.p.720.v.igitur,progedi.l.progredi p.739.v.dici,duplica.l.duplicia.p. 762.v.Bene,inter.l.tu inter.p.765.v.illum,humilitatem.l.humanitatem.p.775.v.ſcunt,gi gunt.l.gignunt.p.778.v.ria,pecullariter.l.peculiariter.p.780.v.ſic,pecullariter.l peculiariter.p.783.v.in margine,Iſai.49.l.Pſal.49.p.798.v.que ar,ſonctos.l.ſanctos.p.810.v.rabat, Scribs.l.Scribis.p.826.v.ta,tranſtulerit.l.tranſtulerunt.p.839.v.ta,contemplaremus.l.cō tēplaremur.p.849.v.in margine, Scot.n.14.l.Scot.in.4.p.850.v.con, pulchas.l.pulchras.

Errata ſecundæ partis.

PAgina.5.verſ.non,pro timerunt.l.timuerunt.p.7.v.Tu, exultans.l.exaltans.p.10.v.ſerui,ſuſpicias.l.ſuſcipias.p.13.v.rum,innoteſca.l innoteſcat.p.18.v.ad pœ,tua.l.tuam.p. p.20.v.in margine,Iſai.33.Pſal.33.p.27.v.lœ,moritorios.l meritorios.p.29.v.rem,nobis l.vobis.p.37.v. Deus,pacet.l.paſcet.p.65.v.omnia,conſeruta.l.conſeruata.p.68.v.pers,audiutum.l.adiutum.69.v.Dicit,operam.l.peram.p.76.v.rent,dicerent.l.diceret.p.79.v.dignus,o quaum.l.o quam,p.84.v.uiſce, ſemonib'.l.ſermonibus.p.171.v.ſitam, cœcit.l.cœci.p.200.v.fecti,portulat.l.poſtulat.p.203.v.voca,vocari.l.vocaui.p.212.v.tores,in inepti que.l.ineptique.v.vſi,fuiſti.l fuiſtis.p.279.v.xiſſet,ſilibus.l.filicibus.p.324.v.mento,mottis.l.mortis.p.338.v.aur,aur.l.aut.p.361.v.malis,virtum.l.virtutū.p.369.v.funde,ſupiria. l.ſuſpiria.p.375.v.pecca, pormit l.promit.p.376.v.Apoſt, eſſerit.l.aſſerit.p.380.v.Iſrael, veſtorū.l veſtrorum.p.383.v.tem, ſcrutitatē.l.ſeueritatē.p.384.v.modū, nos babet.l.nos habet.p.390.v.ſit, mirmini.l miremini.p.400.v.eſſe, dicit l.dicis.p.401.v.bamus, ore. l. honore.p.403.v.inced,inter.l.iter.p.408.v.cerni,poſſun,teorū.l.poſſunt, eorum.p.449.v. ſtitui,omna.l.omnia p.455.v.lunta,obtemparare.l.obtēperare.p.461.v.pinqua, oppropinquauit.l.apropinquauit.p.466.reret,reret.l.leret.p.471.v.hac,qubus.l.quibus.p.488.c.cap, captiuitantes.l.captiuantes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

IN COMMVNI SANCTORVM APOSTOLORVM CONCIO PRIMA.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, &c. Ioannis. 15.

O quòd magna sunt maris pericula, terribiles tumentium fluctuum ictus, & aqua nimis subtilis quæ per minimam quanque rimam ingreditur, humana periti nautæ prudentia postulat, vt postquam nauim cõstruxerit, eam vndiq; pice, aliisq; bitu minibus liniat: quo cũctis foraminibus clausis viam securus ab aquę ingressu cõficiat. Et sic præcipiens Deus Patriarchæ Noe arcam construere dixit ei: Bitumine linies intrinsecus, & extrinsecus. Sic diuinus nauta Iesus Christus filius Dei, cùm furibundas huius sęculi maris procellas optime nosset, sanctamq; Ecclesiam suam, quasi nauim construxisset, eam charitate, cordiumq vnitate linire curat dicẽs: *Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicẽ.* Quasi diceret: magnę vos persecutiones afflictionesq; manẽt: ne igitur impatiẽtię inc̃ostantię, pusillanimitatis, & relaxationis aqua in animos vestros introeat, hoc vobis remediũ sumite, vt diligatis nuicẽ, sicut dilexi vos. O quis Beati Pauli, aut Beati Ioannis, qui hæc scripsit pectus haberet, vt horum verborum mysteria perscrutaretur: in quibus Christus filius Dei totum Euangelium suum inclusisse videtur. Et hoc primũ in eis notandum est, Dñm non so-

simile.

3 *Gene. 6.*

lũ bona verba, rectaq; opera, sed, præcipue pia viscera, atq; ani- 4
mũ postulare. Multi enim proximos suos familiariter alloquũtur, bonisq; operibus prosequũtur, & tamẽ eos in patibulo pendẽtes perspicere vellẽt. Ideòq; dicit: Vt diligatis, quod verbũ interiorẽ quendã voluntatis actũ significat. Dicitq;, vt diligatis inuicẽ, idest, absq; personarũ acceptatione tã notos, quã ignotos, tã inimicos, quã amicos. Quòd si quis dicat: Debilitas mea hoc impossibile ducit, ꝙ odio habentes me, atq; etiã acerrime persequentes diligã, ad hoc respondet Dñs dicens: Hoc est præceptum meum. Quod perinde est ac si diceret: Ego sum Deus hoc præcipiẽs, qui scio quousq; vires vestrę valeant peruenire. Non sum sicut huius sæculi Dñs, qui subditorũ vires nõ considerant, & ità eis sæpe impossibilia iubẽt: veluti Nabuchodonosor Rex
Dan.2. Babylonis, qui somniũ statuæ vidit, & postquã à somno surre- 5
xit somniũ ei⁹ fugit ab eo: omnesq; satrapas accersiri iussit, somniũq;, & eius interpretationẽ sibi dicere imperauit. Dicẽtibusq; illis: Dic somniũ seruis tuis, & interpretationẽ eius indicabimus: ipse respondit: Sermo recessit à me: nisi indicaueritis mihi somniũ, & coniecturã eius, peribitis vos, & domus vestrę publicabũtur. O rẽ stupendã, ꝙ homines humanę naturę impossibilia poscãt. Si regias curias quis circuiret, quot præcepta difficillima (nè impossibilia dicã) cerneret? atq; ipsi etiã subditi ad ea faciẽda se offerũt, quę impossibilia vidẽtur. Deus autẽ cùm sit pater misericordiarum, resq; non sibi, sed nobis necessarias præcipiat, semper ea nobis imperat, quæ humanis viribus possibilia esse nouit
Deut.30. Moyses Dei nomine populo Israel dixit: Mandatũ hoc, quod 6
ego præcipio tibi hodie, nõ supra te est, neq; procul positũ, neq;
Act.15. in cœlo positũ, sed iuxta te est sermo valde in ore tuo, & in corde tuo, vt facias illũ. Si ergo legẽ illã, de qua dixit B. Petrus: Iugũ, quod neq; nos, neq; patres portare potuimus, Deus hominũ viribus dicit esse conformẽ, neq; illas excedere: quid erit lex, de
Matt.11. qua ipse Dñs dixit: Iugũ enim meũ suaue est, & onus meũ leue? Ne igitur dicatis fratres vos non posse omnes diligere: hæc enim est diaboli fraus: etenim quia nõ vultis id eo nõ potestis. Vi
Gene.4. dens Deus Cain odio plenũ dixit ei: quare iratus es, & cur cõcidit facies tua? Nõnè si bene egeris, recipies: sin autẽ male statim in foribus peccatũ tuũ aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu dñaberis illius. Aduertite quando de volũtatis libertate, Deus loquitur

7 quitur cũ Cain, scilicet, cũ eũ erga fratrẽ suum perspicit iracundũ. Quasi diceret ei: Ne dicas: nõ plus possũ, nõ est aliud in manu mea: nihil enim est corde liberius, nec quo melius vti possis, quã volũtatis actibus, qui sunt amare, & odio habere. Quod si dicas: Possibile est, nõ autẽ mihi nec alijs mihi similibus: præceptũ hoc sancti illi gratia pleni obseruare potuerũt: ne hoc excusemini: nã dicens Dñs: Hoc est præceptũ meũ: nõ verò consiliũ meũ, significauit, illud omnibus esse. Consiliũ nõ est omnibus, sed ijs, quos spũs diuinus habiles reddit. Vnde loquẽs Dñs de virginita- *Matt.19.*
te, ac cœlibatu dixit: Sũt Eunuchi, qui seipsos castrauerũt, ꝓpter regnũ cœlorũ. Statimq; addidit: qui potest capere, capiat, significãs hoc cõsiliũ nõ omnibus conuenire. Nec verò præceptũ hoc est Mosaicæ legis, quã soli Hebræi tenebãtur obseruare: sed est
8 præceptũ meũ, quod vniuersus orbis tenetur implere. O quantũ põderis habet hoc verbũ, meũ. Quãdo aliquã iniuriã accepisti, si à priuato homine veniã rogaris, facilè te ab illo explicas eumq; dimittis: si verò à principe, aut magnate rogaris, pl⁹ eũ reuereris. Quod si ipse rex te super ea alloquatur, quomodò poteris regio verbo nõ indulgere? Quod si regi quicquã denegare nõ audebis, quomodò aut qua facie dices Deo te nolle facere qđ tibi absolute imperat dicẽs: *Hoc est præceptũ meũ, vt diligatis inuicẽ?* Quomodo ab eo cœlũ audebis petere, cũ quod tibi præcipit, propter illũ facere nolis? D. Augusti. super hæc verba dicit: Hæredes bonorũ *Augu. sup.*
testatoris iussa tenẽtur implere, nã secundũ iuris peritorũ sentẽ- *Ioan.*
tiã hęreditas trãsit cũ onere suo. Et siquidẽ Deus nos regni sui hęredes instituit, testamẽti eius legata summopere tenemur imple-
9 re, si illius hęredes esse velim⁹. Vnũ autẽ ex præcipuis legatis in quibus diuinã legem suã includit, est amor proximi. Cũ Labã Pa- *Gene.13.*
triarchã Iacob domo sua discessisse cognosceret: assũptis fratribus suis persecutus est eum & comprehendit eum in mõte Galaad. Et inter alia ei dixit: Et nunc quidem valet manus mea reddere tibi malum. At non sic erit duplici de causa. Cùm quia Deus Patris tui, heri dixit mihi: Caue, ne loquaris contra Iacob quicquam durius. O efficaciſsimam rationem ad vos ipsos superandos. Cùm tu, ô frater, ad iniuriam vlciscendam pergis, ad te reuertere dicens in medio furoris tui: Deus mihi præcipit, ne quid durius proximo meo loquar. Iustum est me huiusmodi Dei præcepto parere. Tum etiam (ait Laban) tibi of-

facere nolo, quia filiæ meæ, & filij, & greges tui, & omnia, quæ 10
cernis mea sunt. Quid possum facere filijs, & nepotibus meis?
Veni ergo, & ineamus fœdus. Efficacissima est etiam ratio hæc:
quam Ethnicus hic reperit ad fœdus cum Iacob ineundum, ne
illi officeret, scilicet: Cùm vxores tuæ sint filiæ meæ liberiq; tui
nepotes mei sint, quid horum tangere possum, quin mihi offi-
ciam? plus etenim mihi, quàm tibi inferam detrimenti. O fra-
tres in Christo Iesu, si cum ira excandescitis, vnusquisq; intra
se diceret: Quid proximo meo damni possum inferre, quin mi-
hi plus inferã? Si eius vitam attingo, animam meam lędo: si eius
bona diripio, conscientiæ meæ officio: si eum à terra proijcio,
me ipsum ex cœlo repello: si odio meo satisfacere volo iniuriã
vlciscens, contra Dei voluntatem facio dicentis mihi: Hoc est
præceptum meum: quomodo statim furoris passione superata 11
diceretis. Veni ergo, & ineamus fœdus.

In his etiam verbis: *Hoc est præceptum meum*, Significat Do-
minus se præceptum imponentem auxilium, viresque posse
prędare quibus illud impleatur: sicuti reuera se ad illas accipien
das disponentibus prębet. Et sic loquens Ecclesiasticus de Moy
Eccle.55. se dicit: Dedit illi, scilicet, Deus, cor ad prędepta, ideſt vires, af-
fectionem, & amorem illi prębuit ad legem suam custodiendã,
atq;, vt eam custodiens alios erudiret. O quam singulare benefi
cium. Maximum est fratres donum cordis: sunt enim nonnul-
li quasi arboris trunci vęcordes. Quapropter vnusquisq; horum
Psal.30. plorans dicere potest illud Prophętę: Obliuioni datus sum tan-
quã mortuus à corde. Nũquid nõ est mortu⁹ à corde, cui cor de-
est ad omne bonũ exquirẽdũ? Vę misero, qui in carne viua cor 12
mortuũ gerit & solum quasi bruta animãtia degit, ea tantũ quę
rens, & diligens, quę illa diligunt, atq; perquirunt. Hęc equidẽ
omnia in pœnam ingentium peccatorum eueniunt. Sicuti fate-
Psal.39. tur Dauid dicens: Circundederunt me mala, quorum non est nu
merus: comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui,
vt viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, &
cor meum dereliquit me. Ecce quam aperte dicit cordis amis-
sionem ex innumerabili peccatorum multitudine prouenire.
O seuerum Dei supplicium: ô pœna dignissima, quæ timeatur,
ô æternæ condemnationis indicium. O Deus infinitæ miseri-
cordiæ (quæ tua est superna clementia) nè nos in tantum ma-

lum

13 lum corruere patiaris. Cor nobis prębe non ad secularia qui-
dem negotia, non ad temporalia lucra, non ad mundanos hono-
res, fauoresq; perquirendos: sed ad legẽ vitæ & disciplinæ. Ho-
rum verborum diuinum ordinem perpendite: dedit illi cor ad
præcepta: & postea, ad legem (inquit) vitæ, & disciplinæ, ideſt,
dedit illi vires, & affectionem prius ad eam operandam, & po-
steà ad illam alios docendum vires, affectionem q; prębuit. Su-
per quæ valde etiam notandum est, hîc, vbi nos legimus: Dedit
illi cor ad prędepta: in alia translatione haberi: Dedit illi corã
præcepta: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significa-
tur Deus legem illam, ad cuius obseruantiam ei cor dedit, cum
magno fulgurum, tonitruumq; strepitu ei dedisse, quo illũ He-
bræi audientes, legem violare timerent. Circa quod aliud etiã
14 mysterium à vobis aduerti vellem, scilicet, quãuis Moyses splẽ- *Exo.34.*
denti vultu ex monte descenderit, illum tamen splendorem ibi
stetisse, nec in vestes fuisse diffusum. At cùm Christus Redem-
ptor noster ab æterno patre in monte Thabor Ecclesiæ suæ do-
ctor fuit declaratus dicente: Hic est filius meus dilectus, ipsum *Matth.17.*
audite, splendor vultus eius in vestes diffundebatur. In quo sig-
nificatum est Moysem non potuisse legis suę obseruatoribus vi
res conferre: Christum verò reparatorem nostrum posse splen-
dorem suum vestibus suis communicare, ideſt, sequacibus suis
vires, virtutemq; posse largiri, quo diuinam legem suam cum
suauitate custodiant. Difficillimum fuit, quòd cœlestis hic
Dominus Apostolis suis præcepit dicens: Nolite timere eos,
qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. O
15 suauissime sæculi reparator Iesu Christe fili Dei quomodo eis *Matth.10.*
præcipis ne tam metuendum periculum, sicut mortem ti-
meant? Tu eam immisisti, vt ea homines deterreres atque à
sceleribus cohiberes: nunc verò nobis præcipis illam nõ timere?
Sic, quia mundo vires ostendere volo: quibus subditos meos ad
diuinæ legis obseruantiam corroboro. Sicq; sancti discipuli prę
ceptum hoc ad vnguem implerunt, quia corporalem mortem
non timerunt: sed cum proprium sit morti nos in via, domo no-
cte dieq; expectare, ipsi nõ expectarunt se à morte sperari, sed
ipsam hilari animo per iudicũ prætoria quęsierũt, vt habetur in
Actis Aposto. Vbi dicitur: Illi quidem ibant gaudentes à con- *Act.5.*
spectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu

2.Cor.12. contumeliam pati. Et vbi nos legimus: Nam & nos infirmi su- 15
mus in illo, id est, in Christo: sed viuemus cum eo ex virtute Dei
in nobis alia trãslatio habet: sed viuimus cũ eo. Et sic est etiã in
translatione Syriaca. In quo significat sanctus Apostolus se so-
cios q; suos non solùm in cœlo propter labores in hoc sæculo to
leratos gloriosa vita esse fruituros, sed hic etiam suauissimam
vitam degere, licet exterius mors esse videatur. O benedictus
talis Deus, qui tantam terræ vermiculis vim contulit. D. Paulus
Hebr.2. de Christo Redemptore nostro sic ait: Vt gratia Dei pro omni-
bus gustaret mortem. Quæ verba dupliciter explicari possunt.
Vno modo, quod tanta nos charitate dilexit, vt etiam in morte
amarissima, quam propter nos subijt, gustum inuenerit. Altero
modo, gustauit mortem, id est, eam dulcẽ reddidit: sacratissima
sua morte amaritudinem mortis ademit, eamq; suauem effecit. 17
Non solùm autem morti, sed iustorum etiam laboribus, & perse
cutionibus dulcorem contulit maximum, quod significauit Da
uid dicens, secundum quod in nostra translatione legitur: Quo-
Psal.75. niam cogitatio hominis confitebitur tibi, & reliquiæ cogitatio-
num diem festum agent tibi: alij verò complures interpretes ita
transtulerunt: Quoniã ira hominis confitebitur tibi, & reliquiæ
irarum diem festũ agent tibi. Quod si quis quærat, quomodo ho
minum iræ, odiaq; Dominum laudare possint, & eorũ reliquiæ,
id est, mala ex illis dimanantia diem festum Deo celebrent? re-
spondeo, cùm Deum laudari sit eius potentiam, probitatem, ex-
cellentiamque demonstrari, tunc hæc magnopere patefieri,
cùm potentes tyranniq; huius sæculi seruos Dei diriùs insectan
tur: tunc enim cernitur quanto potẽtior sit spiritus Dei in iustis 18
commorãs, desideriumq;, quo Deo placendi flagrant, quàm vni
uersæ vires humanæ. Cùm enim nullæ humanæ vires eos à pa-
tientia, & charitate valeant reuocare, apparet, quã debiles sint, si
cùm iustorum amore, Deiq; spiritu comparentur. Sicq; quo fu-
riosius Dei seruos persecuntur, eò magis Deũ magnificãt, eiusq;
excellentiam manifestant. Quando Sathanas Sancto Iob diui-
tias subtrahebat, non tã hoc, quàm ei patientiã adimere conaba
tur. Et quia omnia ei⁹ odia, arte q; illã ei auferre nequierũt: ideò
in illa sancti viri victoria, diuinæ gratiæ virtus patenter illuxit:
vbi non solum vir Dei Sathanã, sed semetipsum vicit. Dauid di-
Psal.3. cit, Multi dicunt animę meæ: nõ est salus ipsi in Deo eius. Tu au
tem

19 tem Dñe susceptor meus es, gloria mea, & exaltans caput meũ.
Huius Psalmi titulus dicit eum à Dauid filium suum fugiente
fuisse compositum. Tunc Dauid victoriam canebat, cùm filium
suum Absalon fugiebat. Rationi dissentaneum videtur victoriã
celebrare eum, qui, vt victus fugit. Mysterium verò est, quòd pro
alia præstantiori victoria, quã de seipso comparauerat, patientia
vtens, seq; ipsum vincens gratias Deo agebat. Quod patet, quia
cùm eũ Semei opprobrijs, lapidibusq; insectaretur, adeò suimet
ipsius dominabatur, vt volentibus seruis suis Semei occidere, il-
le restiterit, admirabiliq; mansuetudine dixerit: Dimittite eum, 2.Reg.16.
vt maledicat: Domin⁹ enim præcepit ei, vt malediceret Dauid.
Et quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit? Estq; valdè notan
dum, Semei à sancto viro filium Gemini fuisse vocatũ, quod pa-
20 tris eius nomen non erat, sicuti B. Basilius ex alijs sacræ paginæ
locis probat. Eum sic propter significationem nominis appella-
uit: nam filius Gemini idem est, quod filius dexteræ meæ, forti-
tudinis meæ, & dilecti mei. Attendite, quo vocabulo calumnia-
torem suum nuncupauit: ex quo apparet quàm meritò dixerit:
Tu autem Domine susceptor meus es, gloria mea, & exultans
caput meum. Et sicut cælestis hic Dominus omnibus his viris,
quorum meminimus, fauit, vt legem suam suauiter custodirent:
nobis etiam nos disponere volentibus auxiliabitur.

Hęc est enim vna ex causis cur dicit: *Hoc est præceptum meum, Vt diligatis inuicem.* Quod si quis dicat: Nunquid Domine vniuersa
legis præcepta tua non sunt? vt quid hoc vnum tuum esse dicis?
Ad hoc cõmuniter responderi solet, Deum peculiariter hoc præ
21 ceptum suum appellare, quia in eo omnia continentur, sicut af-
firmat Diuus Paulus, dicens: Qui diligit proximum, legem im- Roma.13.
pleuit: & paulò post: Plenitudo, inquit, legis est dilectio. Aliud
autem sublimius hoc loquendi modo Dominus significare vo-
luit, scilicet, hoc præceptum singulariter probitatem, benigni-
tatemq; suam repræsentare. Ideoque dicit, meum, id est, singu-
larissimè meum, quia hominibus valdè necessarium, atque vtile
est. Hoc enim inuidiam profugat, inimicitias tollit, è cordibus
odia pellit, respublicas conseruat, bona efficit communia, latro-
cinia, & iniurias demit, pacem, cælestemque concordiam gi-
gnit, quia bona omnia crescunt. Quod præceptum si homines
obseruarent, congregationes cæli exemplaria essent. Ad quod

custodiendum Dei charitas necessaria est, ex diuini quippè amo 22
ris defectu proximi odium proficiscitur. Descendens Moses è
Exo.32. monte duas legis tabulas ferens, cùm populum idololatrare per
spiceret, proiecit de manu tabulas, & cõfregit eas ad radices mõ-
tis. Peccatum illorum idololatrarum erat contra vnam tabu-
lam: primo enim præcepto aduersabatur, & tamen vtramque
Simile. confregit, vt significaret Dei charitate deperdita proximi amo-
rem facilè perdi. Cùm Luna claritatem terræ non mittit, signum
est, eã esse eclipsi obfuscatam, neq; claritatem à sole recipere:
sic ex eo quod anima eclipsata est, & diuino amore caret, proue-
nit, quod proximis suis lucem amoris non præbet. Quapropter
fratres mei studiosissimè Deum diligere curemus, quo sic pro-
ximos nostros diligamus.

At, videte quid dicat, *vt diligatis*, inquit, *inuicem sicut dilexi vos.* 23
Si homines legis præceptum superficialiter considerarent, man
Matth.22. datũ hoc de proximi dilectione periclitaretur: Dominus enim
dicit: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: nam homines se-
ipsos carnaliter diligunt, vt in infernũ labantur. Videbitis insa-
num amatorem dicentem se fœminam inanem sicut animam
suam amare: & verum dicit: se quippe diligit, vt corruat in infer
num, & sic aliã diligit, vt eam etiam ad inferna deducat. O quã
malè seipsum homo diligit, quia cum corpus diligat, animam
Psal.10. odit: siue (vt melius dicam) se non nouit amare: quia, vt se amet
se odit. Dauid enim dicit: Qui diligit iniquitatem, odit animam
suam. Et sic si homo suimetipsius amore ducitur, proximũ suũ
diligere nescit. Quod vt diuinus magister euitet, regulam nos
docet, iuxta quam proximos diligamus dicens: Sicut dilexi 24
vos. Statimq; quomodo nos dilexerit, manifestat dicẽs: Maiorẽ
hac dilectionem nemo habet, vt animã suam ponat quis pro ami
cis suis. Quasi dicat: Inter homines tũc amor ad altissimũ, quem
potest, peruenit gradum cum quis pro amicis suis mortẽ subit:
ego verò multò vlteriùs progressus sum: nam pro inimicis meis
necem acerbissimam toleraui. Et ita dicit Apostolus: Commen
Roma.5. dat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cùm adhuc
peccatores essemus (idest, inimici) Christus pro nobis mortuus
est. O ineffabilem Dei charitatem qui, vt ingratissimis creatu-
ris succurreret, vitam omnibus hominum, atq; Angelorum vi-
tis multò pretiosiorem morti exposuit. Itaq; si potentissimus

hic

25 hic Angelorum Dominus vniuersam mundi molem annihila-
ret, non tantum esset, quantum fuit ipsum pro nobis in cruce
mori. Quod si profunda animi consideratione volueremus tan-
to nos beneficio ingratos aduertentes pudore confunderemur.
Et siquidem nobis præcipit, nos inuicẽ diligere, sicut ipse nos di
lexit, ipseq; propter nos adhuc inimicos mortuus est, sequitur,
quòd si necessitatis casus offerretur, corporalẽ vitam nostrã pro
spirituali proximorum, etiam inimicorum salute debemus ex-
ponere. O admirabilẽ euangelicæ legis perfectionẽ, miseroq;
nos, qui tam perfectam legem profitentes, tam imperfecti su-
mus. Quomodo fratres pro inimicis vestris vitam periculo
mortis exponetis, cùm eos tam crudeli odio persequamini? O
per clementissimi huius reparatoris, qui tãta cum charitate pro
26 nobis mortuus est, reuerentiam vos deprecor, vt isthæc odia è
cordibus vestris euellatis, intrinsecoq; in eos amore illa implea
tis aduertentes illos esse diuinæ iustitiæ ministros. Delinquens *Simile.*
iuridice punitus nõ solet tortorẽ odisse, quia illũ iustitiæ nouit
esse ministrũ. Nõ querebatur sanctus Iob de igne, qui oues eius
combusit, non de latronibus, qui camelos surripuerunt: omnes
enim eos diuinæ iustitiæ instrumẽta esse sciebat. Et sic cœlestis
magister noster Christus Iesus mortem, quam inimici eius sibi
illaturi erant, dicebat se ab æterno patre accipere his verbis: Ca- *Ioan.18.*
licem, quem dedit mihi pater: vbi crucifixores suos diuinæ iu-
stitiæ ministros appellare visus est. At dicet quispiã: Pater ego
non propter damna mihi illata, sed propter, pessimam inten-
tionem, qua illa mihi fecerunt, inimicos meos odi. Ad hoc re-
27 spondeo, non oportere vos ad intentiones istas aspicere, sed
diuinam potius legem atque intentionem considerare, qua
Deus emolumentum vestrum expetit, nosseque illud pro
tunc vobis potius expedire. Si quis habet apostema, quod *Simile.*
cauterio oportet aperire, non est tam amens, vt in ignem,
aut ferrum irascatur, quanuis magno illi tormento sint:
sed hoc patienter fert, licet ignis intentio, & naturalis pro-
pensio non est sanandi, sed vrendi. At æquo animo suf-
fert, quia principalis agentis, scilicet, chirurgi intentio non
est illum vrere, sed sanare: quod si posset, absque cauterio fa-
ceret. Sic insectator, velut ignis vos vrere atque euertere so-
lum intendit, Dei autem illum regentis manus vos scelerum

apostemate curare, bonosq; atq; humiles intẽdit efficere. Et sic, 28
vbi nos legimus in psalmo: Exaltasti dexteram deprimentium
Psal.88. eum, alia trãslatio habet: Exaltasti dexteram inimicorum eius.
Et sic legit etiam B. August. Ex quo apparet idem esse inimi-
cus, quod oppressor, & humiliator, Deusq; illis vires ad hoc fa-
ciendum præbere. Superbus enim maximè inimicorum perse-
cutionibus humiliatur. Et siquidem Deus his instrumentis vo-
simile. bis mederi vult, amentiæ est illos odisse. Cùm dux hostis sui
tela, & instrumenta bellica sibi comparat, quanuis ab eis magna
perceperit detrimenta non illa disperdit, sed maximi æstimat.
Sic nos, cum inimicis nostris nos gerere debemus: hi enim sunt
tela, quibus nos Deus oppugnauit, vt ad sui obedientiam redi-
geret. Diuinus spiritus, fratres mei, efficacissimas has rationes
in cordibus vestris imprimat, quo eis moueamini facere, quod 29
tam manifeste vos docent.

Vt autẽ verus hominũ amator eos ad hũc amorẽ efficacius cõ
citaret, subdidit dicẽs: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio*
vobis. O Christe fili Dei Angelorũ gloria, benedictũ sit os tuũ,
& benedicta lingua tua, qua tã sanctũ verbũ protulisti. Sufficeret vtiq;, postquã volũtatem tuã diligentissimè exequeremur,
nos à te seruos appellari, quod etiam nobis amplissimum, atq;
honorificentissimum esset. Ea verò est probitas tua, vt eos, qui
serui tui vocari non sunt digni, in familiares amicos suspicias.
Philosophus Dionysius dicebat: ridiculum est diuitẽ dicere: pau-
perille est mihi amicus: nã si tu verus esses amicus, nec tu ita di-
ues, nec ille pauper esset, scilicet, quia diuitias tuas pauperi com
municares. Et siquidẽ Deus dicit nos eius amicos fore, si feceri- 30
mus, quod hîc præcipit nobis, videlicet, vt diligamus inuicem,
sicut ipse dilexit nos, eiusq; amicitia non ficta quidem, sed veris
sima est, tutè credere possumus, eum diuitias suas abundantissimè nobis esse largiturum. Quod si nõ fecerimus, eius nos inimi
cos iudicemus, quæ est summa quædam infœlicitas: cuius sola
cogitatio hominem obstupefacit, quòd homo illius magni Dei
inimicitiam audeat contrahere, qui respicit terram, & facit eam
tremere. Si quis Regis Hispaniæ inimicus est, transiens in Gal-
liam aliquod sibi remedium poterit adhibere. Si vero Dei ini-
micus est, quo fugiet? Non erit fuga eis, dicit Amos Propheta, &
qui fugerit ex eis non saluabitur. Si descẽderint vsq; ad infernũ,
inde

31 inde manus mea educet eos: & si ascenderint vsq; ad cœlos, inde
detraham eos. Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde
scrutãs auferam eos: & si celauerint se sub oculis meis in profun
do maris: inde mandabo serpenti, & mordebit eos. Et ponam
oculos meos super eos in malum, & non in bonum. O quàm me
tuẽda sunt hęc verba. Ecquis vel marmorei cordis hæc audiens
non trepidat? Fratres ne tantæ cõfusionis periculo exponami-
ni, sed quæ vobis Deus vester hîc prȩcipit, facere curate, quô si-
cut fidelis amicus gratiã suam vobis conferat, qua cœlestis glo-
ria comparatur. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ fi-
lius Amen.

1 In eodem Communi Apostolorum Concio secunda.

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos, &c. Ioannis. 15.

OVO maius, distantiusque est exilium, eò maiorem exulum communionem atque amorem esse oportet. Magis necessarium est in longinquis, ac peregrinis regionibus habitantibus amare se inuicem, atque adunari, quam in patria commorantibus. Sciens igitur omnipotens Deus, quam procul à
2 cœlis homines in hac lachrymarum valle, peregrinationisque loco exulaturi essent, occasiones, rationesque multas cumulauit, quibus illos ad amorem, vnionem q; conseruandam excitaret. Ipsi quippe soli in aliena, peregrinaq; regione ex cæteris omnibus creaturis inhabitant. Angeli enim in cœlesti Hierusalem vrbe propria sibi commorantur. Aues in suo proprio loco, scilicet aere, bestiæ in terra, pisces verò in aquis tanquam propria habitatione persistunt. Soli miseri homines, quandiu corporis ergastulo sunt inclusi, exulant, ideòq; præ cęteris creaturis amor illis, atq; concordia est necessaria. Atq; idcircò sicut perpendit Diuus Augustinus, Deus vnum hominem creauit, ex quo cæteri dimanarent, & eapropter se chariùs diligerent. In an *Aug. lib. 12 de ciu. c. 21.*

gelis

gelis non est hæc vnitas, & consanguinitas, quia cuncti simul ab eo creati fuerunt; neq; in cæteris animantibus est hæc vnitas, cũ leæna nõ ex leone, neque cerua ex ceruo prodierit, sed binos illos Dominus creauerit, masculum, scilicet, & fœminam. Nec verò his omnibus est contentus, sed in tota sacra scriptura hunc amorem maximè commendauit. Atq; in sacra hodierni Euãgelij lectione nobis regulam instituit, qua eũ moderari debeamus dicens: *Hoc est præceptum meum.* Loquens æternus Pater de beneficio ineffabili, quod mundo collaturus erat mittens ei vnigenitum filium suum dicit: Ecce dedi eum ducem, ac præceptorem gentibus. Cumq; nobis eum dederit in Magistrum, duo nos inter alia mirabilia docuit: alterum quomodo nos cum Deo, alterum quomodo cum proximis gerere debeamus. Prius docuit dicens: Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu, & veritate, & alibi, hoc est (inquiens) opus Dei, vt credatis in eum, quem misit ille. In quibus verbis ostẽditur diuinus cultus in fide, spe, & charitate cõsistere, atq; etiam in actibus ex his virtutibus procedẽtibus, qualis est adoratio latria, absoluta, & respectiua. Quæ omnia, cùm in præteritis D. Ioannis capitibus erudierit, nũc docet quomodo nos cum proximis habere debeamus dicens: Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Se huius amoris proponit exemplar. Medium nanq; salutis nostræ prædestinatum est, nos vnigenito filio Dei esse conformes. Et ita dicit D. Paulus: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum ijs, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos præsciuit, & prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. Vocat hîc sanctus Apostolus iustos, qui Dei gratia, & amore sunt fundati iuxta diuinæ voluntatis dispositionem, propositum, ac prædestinationem. Nouit Deus Antichristum esse condemnandum, quia præuisis eius demeritis sua diuina voluntas eum condemnandum esse decreuit. Nouitque Deus ab æterno D. Petrum fore saluandum, quia diuina ipsius voluntas statuit illum esse saluandum. Hoc suppositio dicit B. Paulus: Diximus sanctos esse sanctos, quia hoc fuit diuinæ voluntatis propositum. Vt autem hoc verum esse sciatis, sic probat: nam quos (inquit) præsciuit & prædestinauit conformes fieri imaginis filij sui. Vbi illud, &, non est copulatiuum, sed causale, & facit

Isai. 55.

Ioan. 4.
Ioan. 6.

4

Roma. 8.

5

6 cit hunc sensum. Nam sciuit illos conformes fieri imagini filij sui, quia eos ad gloriam prædestinauit. Et sic etiam sumitur, & apud Isaiam dicentem: Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi, id est quia peccauimus tibi. Ita hoc ab omnibus expositoribus declaratur. Et translatio sancti Spagmini habet: Ecce tu iratus es, quia peccauimus tibi. Itaque merita non sunt causa prædestinationis, sed sola diuina voluntas, & beneplacitum, imò potius merita bonusque liberi arbitrij vsus sunt diuinæ prædestinationis effectus: ideòque impossibile est ea illius esse causam. Additq;, Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus, scilicet, ad prædestinatorum consolationem, ne paueant scientes, si Iesu Christi imitatores futuri sunt, eum tanquam fratrem primogenitum eis esse
7 fauturum. Si enim primogeniti huius sæculi minoribus fratribus fauere consueuerunt: quantò melius hoc faciet cœlestis hic frater primogenitus? Et sic, vt sit ipse primogenitus in multis fratribus, vult dicere: quo illis fauens in fauoribus primogenitus eorum frater esse innotescat.

Isai. 64.

Ex tota hac cælesti doctrina elicimus, nos summopere debere Iesu Christo Redemptori Nostro esse conformes, illumque imitari: ipse enim est originale, quo vitæ nostræ regulandæ sunt. Ideoque hìc dicit: Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos. Et quemadmodum cùm translatum, quod scriba ex originali depromit, non est illi conforme, abscinditur, & in ignem mittitur, sic Christiani, quorum vitæ non fuerint cõformes huic admirabili exemplari, quasi falsa translata, cùm per
8 mortem rupti, laceratique fuerint, in Gehẽnam perpetuo arsuri iacientur. Qua propter fratres oculos aperite: attendite quid vestra interest, attentè considerate quomodo vos fidelissimus hic amicus vester dilexit, vt sic proximos diligatis. Dilexit ille non diuitias vtique vestras, sed vos. Multi quippe proximos non propter eos, sed propter temporalia ipsorum bona, aut propter fauores, quos ab eis sperant, venerantur, & diligunt, quorum bonis, postquam vsi sunt, finitur amicitia. Habent se cum amicis, *simile.* sicut cum malis aureis, quæ succum habentia, quo illi vti volunt in catino reponunt, & magna cum autoritate in mensa constituunt: quæ postquam expresserunt, succumque ab eis abstraxerunt, humi proijciunt, & ab omnibus conculcari sinunt. Sic faciunt multi ex vobis, qui postquam amicos vestros expressistis,

&

Universidad de Deusto
Biblioteca

& quod expetebatis, ab eis elegistis, eorũ obliuiscimini, nec eo- 9
rum curam habetis, quanuis eos ab alijs contemni, atq; oppri-
mi videatis. Publius Mimmus Senator Romanus sententiã pro
Plutar. tulit, quã Plutarchus maximè celebrat. Bonus (inquit) sua cau-
sa non est dicendus bonus, ideſt, nõ potest appellari bonus, qui
Seneca. solum ob suã vtilitatem est bonus. Et Seneca sententiam hãc ad
amicum conuertens sic amplificat. Non est amicus, qui solũ sui
causa est amicus. O superne, ac fidelissime hominũ amice Chri-
ste fili Dei, quàm meritò dicere potuisti: *Dilexi vos.* Non diuitias
nostras Domine diligis, siquidem es diues in omnes, qui inuo-
cant te. Et sic cũ hominibus, consulis, vt venditis omnibus, quæ
possident, & pauperibus erogatis te sequantur nõ hoc facis, eò
quòd eis indigeas, sed vt omnibus penitus expediti post te faci- 10
liùs currãt. Sanctè etiã nos pius Iesus dilexit, videlicet, vt à no
bis peccatũ relegaret, sanctitatemq; conferret: dilexit nos perse-
ueranter vsq; in finem: dilexit nos fortiter, vsq; adeò vt pro no-
bis mortuus fuerit. Deniq; ita nos dilexit, vt verba, opera, mira-
cula, vitã, mortem, sanguinem, corpus, animam, diuinitatẽ, atq;
omnia sua ad vtilitatẽ nostrã direxerit. Verbis nos docuit: operi
bus duxit: miraculis confirmauit: sanguine, ac morte redemit:
corpore refecit: diuinitate protexit, atq; à diaboli potestate libe
1. Ioan. 3. rauit. Sic igitur nos inuicẽ diligere oportet. Et ita dicit Beatus
Ioannes: Filioli non diligamus verbo, neq; lingua (scilicet tan-
Iosue. 2. tum) sed opere, & veritate. Exploratores, quos sanctus Iosue
misit Hierico dixerunt Raab: Cùm tradiderit nobis Dominus
terram faciemus in te misericordiam & veritatem, ideſt, misere
bimur tui non solum animo, sed opere. Illa est enim vera mi- 11
sericordia, cum compatimur animo, & simul opere fauemus,
Ideoque in sacris literis hi duo termini, misericordia & veritas,
sepe simul reperiuntur: vbi per misericordiã affectus, & per ve-
Psal. 39. ritatem designãtur effectus. Sic in Psalmo: Misericordia tua, &
Psal. 83. veritas tua semper susceperunt me: & alibi: Misericordiã, & ve-
Prou. 3. ritatẽ diligit Deus, & in Prouerbijs: Misericordia, & veritas te
Prou. 14. non deserant: & iterum alio in loco: Misericordia, & veritas pre-
parant bona. Quemadmodum igitur ad misericordiæ plenitu-
dinem perfectionemque operis veritas requiritur, si possibi-
litas adsit: sic etiam, vt amor plenus, & non inanis sit nos monet
Diuus Ioannes, vt diligamus opere, & veritate: ita, scilicet, vt
omnibus

omnibus bonis nostris proximos subleuemus. Non solũ autẽ eis 12
subuenire debemus, sed ad imitationẽ cœlestis magistri eadem
charitate alterum alterius onera, imperfectionesq; portare opor
tet, cœlestem (inquam) magistrum imitantes, qui onera nostra
humeris suis libentissimè susscepit. Circa quod magnũ myste-
rium vos adnotare velim, scilicet, quòd referens B. Matthæus *Matt. 8.*
quomodo diuinus medicus Christus filius Dei socrum B. Petri,
aliosq; infirmos varijs langoribus curauit, statim subdidit, dicẽs:
vt adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam dicen- *Isai. 53.*
tem. Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrotationes nostras
portauit: qui ad literam de Dominica passione loquitur, si-
cut apparet ex omnibus, quę sanctus Propheta ante, & post hęc
verba in eodem cap. dixit. In quo domini opprobria prædicit,
13 quæ omnia pro sceleribus nostris eum passurum esse affirma-
uit. Quòd cùm ita sit, quomodo B. Matthæus locum illum citat
ad corporis dolores, quos dominus miraculis suis sanauit? My-
sterium hoc est. Cùm Christus Redemptor noster in omnibus
operibus suis sit perfectus, sic executus est quod eius misericor-
dia postulabat, vt iustitiæ etiam debito satisfecerit. Ideoq; pro
nobis in cruce persoluere, pœnasque nostras in se recipere vo-
luit: ne iustitiæ debitum misericordiæ suæ largitatem impe-
diret. Et cum ægrorum corporibus, tum etiam eorum ani-
mis, iuxta sanctorum sententiam medebatur. Et quia morbi
erant supplicia peccatorum, diuinusque Saluator culpas ab
animis auferebat, & corpora doloribus, qui culparũ satisfactio-
nes erant, liberabat, quando morbis medebatur: hunc (credo)
14 contractum cum suo æterno Patre faciebat: Ignosce pater his
culpas, & dolores simul adime: ego namque pro pœnis si-
mul, & culpis tibi persoluam. Illaque voluntas, qua in sa-
cratissimæ genitricis suæ visceribus solutionem pro nobis ac-
ceptauit in miraculorum operatione renouabatur. Et quia in
miraculorum operatione pœnarum debitum in se recipiebat,
hunc Domini animum, voluntatemq; qua pœnas nostras se so-
luturum acceptabat, considerauit. Ideo dixit hîc adimpleri il-
lud Isaiæ dicentis: Ipse infirmitates nostras accepit, & ægrota-
tiones nostras portauit. Et in nostra alienorum onerum, mo-
lestiarumq; tolerantia cõstituit & recluſit D. Paulus per exag- *Gala. 6.*
gerationẽ totius legis implementũ dicens: Alter alterius onera

portate

Universidad de Deusto
Biblioteca

portate, & sic adimplebitis legem Christi. Nam hæc tolerantia 15
est magnum charitatis signũ, & ipsius effectus. Et ità dicit Beatus Gregorius, Tantum aliquis portat proximũ, quãtum amat.
Greg. Si amas portas: si desiuisti amare, desiuisti portare. Fratres, vt hoc præceptum adimplere vrgentius concitemini, multùm proderit vos attẽte considerare verbũ hoc, Dilexi vos, etiam intelligi de ijs, quos vos odio habetis, quos adeò Dominus dilexit, vt pro eis vitã obtulerit, nec iustum esse vos odisse, quem Deus tantopere dilexit, tantique emit. Quem si tu tanti, quanti ille, emisses eum vtique non odisses. Trecentis aureis equum emitis, eumq; quo melius potestis, tractatis, quod si rogamini cur eum tam curiose tractetis, respondetis: Ne mireris me hoc facere: nam trecentis illum aureis emi. O incommutabilis Deus, qui cum homines iumenta essent, sicut equus & mulus, quibus non est in- 16
tellectus, eos tuo sacratissimo sanguine, ac morte (magno pretio) emisti, illorum causa maiora opprobria ferens, quàm vnquam in orbe cuiquam illata sunt. Ego verò, quem tu adeò dilexisti tantique redemisti, odero? eique substãtiam, honorem, ac vitam auferam? Maximam vtique amori, sanguini, ac pretio, quo illũ redemisti, iniuriam inferam. Profectò, si tanti mihi, quanti tibi stetit, stetisset, aliter eum tractarem.

Se autem illos, quos tibi diligere præcipit, vita redemisse declarat dicens: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Ex quibus verbis hæc difficultas oritur.
D. Bon. in. 3. dist. 30. Grauissimorum est Doctorum opinio consentit que D. Thomas sub distinctione maioris charitatis actũ esse magisque me-
Dur. ibidem quæst. Vlti. ritorium inimicos, quam amicos diligere, ac pro illis pati: maio- 17
D. Tho. 2.2. q. 27. art. 7. rem enim in hoc homo sibi vim infert, illique difficilius est. Vt
Caiet. ibidẽ. enim dicit Diuus Paulus, vnusquisque propriam mercedem ac-
1. Cor. 3. cipiet secundum suum laborem. Quemadmodũ appetitus sen-
Simile. sitiuus ad bene cõditũ cibum edendũ facile commouetur, atque ab ipso etiam cibo inuitatur: quod si male conditus, & amarus est, difficile recipit: sic amicus voluntati est cibus bene conditus, ipseque eum ad illius dilectionem inuitat. Inimicus autem est cibus amarus voluntati: ideoque oportet eum maiorem sibi ad eũ diligendum violentiam inferre, ac perinde amor in eum est magis meritorius: atque etiam, qui in liberalius est munus datum inimico, quàm amico. Amicum amari est quod debetur ei dari:

ini-

18 inimicum autem diligi est illi quod non debetur, erogari. Sicuti qui creditori suo centum aureos reddit, & alios centum donat ei, cui nihil debet, perfectius opus facit hos, quàm illos præbens dummodo soluat quod debet. Quæ cum ita sint, quomodò dicit hîc summa veritas: *Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam suam ponat quis pro amicis suis?* Respondeo, Dominum hîc dicere pro amico nullam maiorem charitatem fieri posse, quàm pro eo vitam tradi: non tamen negat pro inimico mori maiorem esse charitatem. Vtrunq; amorem ostendit cœlestis hic magister se habere, cum pro amicis, & inimicis, hoc est, pro iustis, & peccatoribus mortuus fuerit. Et hoc nobis etiam necessitatis tẽpore facere iubet.

Vtque nos ad hunc singularem amorem inuitet, excellens
19 protinus præmium subdit dicens: *Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis*, scilicet, *vt diligatis inuicem sicut dilexi vos?* O admirabilem excellentiam vilissimi terræ vermiculi, quòd ad tantam perueniat celsitudinẽ, vt Dei amicus sit. In domo Imperatoris omnia officia sunt magna, & honorabilia, vsque etiam, & aquarius se fœliciss imum ducit. Quanto igitur fœliciorem se iudicabit, qui ipsius Imperatoris amicitiam impetrat? Quod si apud terrenum Imperatorem magni ęstimantur, quanto magis æstimari oportet in domo vniuersalis cœlorum terræque Imperatoris? Ecquis igitur, vt talem, ac tantum habeat amicum, totis viribus, totoque conatu quod supernus hic Imperator præcipit, quantũcunq; difficile videatur, non nititur adimplere? O miseros illos, qui talem amicum deserunt vt iræ, passionique suæ sa-
20 tisfaciant! Complures scripserunt quales debeant esse amici, & quasnam illis conditiones inesse oporteat. Scripsit vtiq; Plato, Aristoteles, Tullius, & Beatus Augustinus. Ex quibus omnibus elicitur, in vero amico quinque conditiones esse oportere. Prima est, quòd sit bonus: etenim inter malos amicitia esse non potest. Secunda quòd sit sapiens: nam, vt ait Aristot. & *Aristot. 8. Ethic. c. 13. tom. 5.* Diuus Thomas cum amicis conuersandum nobis est. Versatur enim amicitia circa operationes quæ sunt ad alium. Magnumque est tormentum sapienti cum stulto conuersari. Tertia, *D. Tho. 2.2 q. 23. ar. 3.* quòd sit constans, ne quasi frondes arboris immutetur. Quarta, quòd seruet arcanum, ne quæ cum animo agit, alijs detegat. Quinta, quod sit conuersatione suauis, nec sit asper, ac rudis in-

genio. O quàm bonus amicus est Deus, & quàm plenè in eo cũ 21
ctæ hæ conditiones reperiuntur: ipse enim est vniuersa bonitas.
Exod.33. Et sic dixit Mosi: Ego ostendam tibi omne bonum. Bonitas in
creaturas diuisa est, pars in alijs, & alia pars in alijs est: at in Deo
est bonitas cuncta, atque adunata. Et ita dicit Diuus Ioannes
Damascenus Damascenus: bonus, & omnibonus, & superbonus Domi-
nus: & infinitæ bonitati infinita pulchritudo coniuncta est.
Augustl.de libero arbit. Et ità dicit Beatus Augustinus: Tanta est pulchritudo, & iucun
ditas lucis æternæ, vt si non liceret in ea amplius viuere, quam
vnius diei hora, propter hoc solum innumerabiles anni huius vi
tæ pleni delicijs, & circunfluentia bonorum temporalium re-
ctè, meritoque contemnerentur. Hæc ille. Non solùm au-
tem est bonus, sed amicos etiam suos bonos efficit. Quapropter 22
diligentissimè illius amicitiam debemus expetere. Vt enim di-
xit Aristoteles, Bonum est, quod omnia appetunt: cùmque
Arist.lib.1. Ethi.inprin. tom.5. Deus summum bonum sit, summè est appetendus. Secun-
da conditio est, quod sit sapiens: nam insipiens suspicionibus, te
merarijsque iudicijs est plenus. De singulis rebus, quas amicum
suum facere videt, male suspicatur, ideoq; cum eo non debet ami
citia contrahi. Tullius enim, Suspicio, inquit, est venenum ami-
citiæ. O Deus infinitæ sapientiæ, quàm expers es totius suspi-
cionis, quàm æquè cum tuis amicis, quantumcunq; graues pecca
tores extiterint, conuersaris: sicut apparuit in Dauide, D. Petro,
& Paulo. Tertia conditio est, quód sit constans. Omni tempore
diligit qui amicus est, dicitur in Prou. Et cum amicus cõstans ali 23
Prou.5 cuius amicitiã acceptauit, quem sibi non cõuenire cognoscit, ser
uet cõsilium Tullij in hac materia sic dicẽtis: Amicitiæ demen-
Tull.de ami. dæ sunt non rũpendæ. Non debes repente amicitiam illius abrũ
pere, quẽ tibi non conuenire intelligis, si iam illã cũ eo cõtraxi-
sti: sed paulatim eam debes abscindere. Hoc seruat Deus cũ ho-
minibus, Multos enim nõ protinus in infernũ præcipitat, quã
uis sibi fuerint infideles: sed eos ad pœnitentiã expectat: quãuis
nõnulli hac Dei patientia abutentes de malis ad deteriora prola
buntur, & à Deo seiungũtur quousq; in infernũ deueniũt. Quo
rũ vnicuiq; dicit D. Paulus: An diuitias bonitatis eius, & patien
Roman.2. tiæ, & longanimitatis contẽnis? Ignoras quoniã benignitas Dei
ad pœnitẽtiã te adducit? Secũdũautẽ duritiã tua, & impœnitẽs cor
thesaurizas tibi iram in die irę, & reuelationis iusti iudicij Dei
qui

24 qui reddet vnicuiq; secundum opera eius? Quarta conditio est,
quòd sit fidelis, & arcani custos, ne defectus amici in publicum
proferat. Quia B. Augustinus, amicus (inquit) est animæ custos:
amicus verò infidelis similis est denti corrupto, qui minima qua *Aug.lib.4.*
que tẽporum reuolutione dolet. Sic infidelis amicus leuissima *conf.c.6.&*
quaq; occasione oblata, & sæpe etiam sine occasione proximum *2.retra.c.6.*
infamat. O æterne Deus, quàm fidelis es amicis tuis, si aliquãdo *Simile.*
peccant, & tibi in confessione cum vera contritione reuelantur,
eis secretum seruare cõsuescis, efficisq;, ne infamentur. Fratres si
ob aliqua scelera, quæ feciſtis, timetis infamiã, vultisq;, vt Deus
obtrectatorũ ora cõcludat, nec vos ab eis infamari patiatur, Deo
vos detegite, veramq; agite pœnitentiã: hoc est enim singulare
quoddã remediũ ad hoc cõsequendũ. Et sic credo verba illa D. *1. Petri. 4.*
25 Petri dicentis: Charitas operit multitudinem peccatorum etiam
significare, Dei charitatem plurimos peccatores pœnitentiam
agentes operire consuescere, ne infamentur. Quinta conditio
est, quòd sit ingenio dulcis, & conuersatione suauis. O quàm
conueniens est Dei ingenium, & familiaritas omnibus. Ex- *Simile.*
perientia comperimus musicam omnibus proportionatè lo-
qui. Tristis quippe in ea lachrymas, hilaris verò lætitiam re-
perit. O Deus meus, quàm aptè nobis omnibus quadras.
Si verè dicebat Apostolus: Omnibus omnia factus sum quan *1.Cor.9.*
to meliùs idem de Deo dici potest, qui tam ineffabili cha-
ritate se vniuersis hominum ærumnis accommodat? Non so-
lùm autem bono, suauique ingenio est, sed amicos etiam
suos boni, dulcisque ingenij solet efficere: multi enim pes-
26 simo ingenio ad Dei amorem conuersi sunt similes Ange-
lis. Tullius dicit, nullum posse dulciter sine bono amico vi-
uere, & per consequens solitarium perfecta lætitia vti non pos-
se: quia non habet cui bonum suum communicet. Hoc hu-
manitus homo ille fuit adeptus, quia conuersationem iusti
cum Deo non intellexit, qui quò magis solitarius fuerit, eò
pleniùs illa vti potest, sicque cum perfectiori lætitia vitam
ducet. De aliquo dicere vulgò consuescitis: Nunquid ho-
minem illum cognoscis? Quod si quem interrogatis respon-
det, se illum nescire: eum rogatis dicentes: Cum eo, quæso, con-
uersare, illiusq; probitatẽ, & in cõuersatione dulcedinẽ experie-
re: ita vt ab eo separari minimè velles. O quantò maiori ratione

vobis ego dicere possum quòd si cum Deo verè & ex animo 27
conuersaremini illius amore caperemini: ô quantam in eo suauitatem inueniretis, & quam difficile ab eo discederetis. O si eũ gustare inciperetis, quam merito diceretis, non miror quæ sancti in huius optimi Domini ministerio fecerunt, quandoquidẽ tam suauiter cum eo conuersabantur: quod intelligens Dauid nos admonet dicens: gustate, & videte quoniam suauis est Dominus. Beatus vir, qui sperat in eo. *Isai.33.*

Quæ cum ita sint fratres dilectissimi per clementissima huius fidelissimi amici viscera vos deprecor, vt secularibus negotijs expediti cum puritate cordis vnam saltem quotidie horam intime cum superna ipsius maiestate conuersemini: & experiemini quantum spiritus feruorem ex illius conuersatione percipietis, vt ei in omnibus seruiatis. Et siquidem quam bo- 28
nus amicus sit, quamque admirabilis dignitas, eius necessitudinem adipisci, cognoscitis, illi parete vos inuicem diligentes, sicut ipse dilexit vos, & sic eam impetrabitis, siquidem ille dicit: *Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.* Additq; vlterius dicens: *Iã non dico vos seruos, quia seruus nescit quid faciat Dominus eius.* Vbi alia translatio habet: Iam non dicam vos seruos, & sic legit Beatus Augustinus. In quo significata fuit perseuerantia, qua sancti Apostoli Domini amicitiam seruaturi erant. *Vos autem dixi amicos, quia omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis.* Hæc fuit singularis quædam horum cœlestium virorum prærogatiua, quòd altissima fidei nostræ mysteria ex proprio Dei ore perceperunt: illisque tanquam intimis amicis illa Dominus mysteria reuelauit, quæ pro tunc animarum salu- 29
ti necessaria fuerunt. Vnde verba illa: Omnia, quæ audiui à patre meo, nota feci vobis, significant: omnia, quæ pro nunc æternus pater mihi præcepit, vt vos docerem. Posteà enim per Spiritum sanctum eos alia plurima docuit. Quod si quis fœlicẽ se ducit, quia docti alicuius viri discipulus fuerit: quam glorioſum erit eis filium Dei in Magistrum habuisse, diuinoque illius ore vitæ doctrinam audijsse? Et sic magnopere hoc Beatus Ioannes magnificat dicens: Vnigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarrauit. Nosque etiam magnas pro tanto beneficio gratias agere debemus: siquidem quod diuinus Magister discipulos suos docuit, id nobis per eos reuelauit *Ioan.1.*

30 reuelauit: & (quæ infinita est eius clementia) potiori mundi parte errorum tenebris obscurata nos fidei, cœlestisque doctrinæ suæ lumine illustrauit: quod ideo fecit, vt eum diligamus, illiq; seruiamus. Mysterioſa illa animalia, quæ vidit Ezechiel, *Ezech.1.* erant plena oculis: in quo significantur Dei cognitione plena fuisse. Et vnumquodq; coram facie sua ambulabat, ideſt, coram facie cognitionis suæ ambulabat, & indita sibi cognitione ducebantur. Hoc nos omnes facere oportet: scilicet, iuxta quod nos Euangelicę doctrinę lux docet, viuere. Columna illa ignea, qua Deus filios Israel illuminauit in deserto, in terram promissionis eos adduxit: at in eam illos introducere nequijt: sed ipsi sudoribus, & laboribus, Gigantes barbarasq; nationes superantes
31 in eam introierunt. Sic fidei, Euangelicæq; doctrinæ lux bene nos saluationis viam docet: verum oportet nos virtutum exercitu viriliter dimicare, passionumq; nostrarum Gigantes superare, aliasq; complures contradictiones, quæ in spirituali via offeruntur prosternere, quousq; in illam terram viuentium ingrediamur, sperantes Deum in omnibus laboribus nobis esse fauturum: sicut fatebatur Dauid dicẽs: Ego prodigium factus sum *Psal.70.* multis, sed tu adiutor fortis. Prodigioſa vtiq; fuit vita Dauid, & multo prodigioſior sanctorum Apostolorum.

At vtriq; fatentur, vitam suam mundo prodigioſam extitisse propter diuinum auxilium, quod nobis non deerit, si fecerimus quod debemus. Quod auxiliũ, vt diuinus Magister significet, protinus addit. *Non vos me elegistis, sed ego vos elegi: & posui vos*
32 *vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* O mirabilia verba magna consideratione dignissima, Dominus nobis spiritum conferat, quo ex illis fructum percipere nouerimus. Posui vos (inquit) vt eatis, ideſt, vt semper à bonis in meliora procedatis, nec vnquam regrediamini. B. Paulus dicit: Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli. Et inferius: Accipite (inquit) armaturam Dei, vt possitis resiſtere in die malo, ideſt, laborioſo, qui est dies tẽtationis, & in omnibus perfecti stare. *Ephe.6.* Et alia translatio habet: Et in omnibus perfectis stare: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur, non solum in omnibus casibus, qui offerantur in perfectione nos stare oportere sed in omnibus etiam perfectis rebus perseuerare debere. Ex his verbis D. Pauli, in quibus to-

ties nobis perseuerantia commendatur, atq; vt in omnibus per- 33
fectis operibus sit, & ex ijs Domini, scilicet, vt eatis, patet quam necessaria sit perseuerantia in bono, & quam grata diuinę maiestati. O quanta hîc effundendi lachrymas offertur occasio, cùm tam modici per virtutem perseueranter gradiantur, & quàm citô multi qui eam aggrediuntur, deficiant, & retrocedant. Ne ita sit fratres, per Dei reuerentiam vos rogo. In sanctos Apostolos oculos conijcite, qui in virtutũ operatione tanto studio perseuerarunt cœleste semẽ serentes, cuius fructus vsq; hodie in sancta Ecclesia perseuerat, & vsq; ad sęculi consummationem durabit. Ecquis diceret pauperes piscatores tam sanctam sensualitatiq; repugnantem legem, & fere omnium hominum corruptissimis moribus contrariam esse plantaturos, hocq; sanctum opus tandiu permansurum, cùm eius operarij ob illius diuulgationẽ fue- 34
rint interfecti? Solus ille hoc dicere potuit, qui hoc dixit, & fecit, in cuius virtute sacrosancti hi viri tot mirabilia perfecerunt, & propter quem ædificium, quod illi erexerunt, nunc stat, tanquam super firmam petram constructum. O patres concionatores ab his sacris magistris discite, quęso, vestraq; doctrina, & pio exemplo magnum fructum ferre præcipue intendite. Nec verò solum fructum facere curare debetis, sed maxime etiam intendere, vt fructus, quem feceritis, conseruetur. Ezechieli præcepit *Ezech. 4.* Deus Hierusalem in cocto latere depingere, non vero in crudo, qui facile dissoluitur, iussitq; picturam illam telis, belliciśque instrumentis muniri. Munus vestrum patres mei est in hominibus cœlestem Hierusalem depingere, ità, vt vnusquisq; Chri- 35
stianorum quoddam cœli exemplar appareat, & sit. Simulque curare debetis, vt hoc conseruetur, eos sanctarum exercitationũ modos, ieiunia, scilicet, disciplinas, orationesq; erudientes, quibus in sancta virtute perseuerent: præcipuè verò vt diuina confessionis, sacrosanctæq; Eucharistiæ sacramenta frequentent. His enim telis, ac munitionibus eos defendi oportet: quo vtriq; cœlesti gratia repleti, æterna beatitudine fruituri ad ętherea regna ducamini.

Amen.

IN

In eodem Communi Apostolorum Concio Tertia.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

ISAIAS Propheta magna spiritus iubilatione sic dicit: Cantate Domino canticum nouum, laus *Isai. 42.* eius ab extremis terræ, qui descenditis in mare, & plenitudo eius, insulæ & habitatores earum. Hoc canticum nouum, quod sanctus hic propheta com- 2
mendat, iuxta magnorum doctorum sententiam est lex Euangelica. Dicitur autem canticum nouum, quia tam suauiter illud cœlestis cantor Iesus Christus cecinit, vt post se vniuersum mũdum attraxerit. Tam suaue fuit hominibus hoc canticum nouũ, vt diuitijs, liberis, vxoribus, parentibus, & quod maius est, semetipsis cõtemptis diuinum saluatorem sequi statuerint. Amphion Thebanus dicitur Thebas insignem Græciæ vrbẽ construxisse musicæ suæ suauitate efficiens, vt ipsi met lapides suis locis apte locarẽtur. Et Arion Methymnęus dicitur citharæ suæ suauitate marinos ad se pisces allexisse. Alpheus quoque immanes belluas fertur cantus sui dulcedine domuisse. Hæc omnia mendacia fuerunt, quę à poëtis ficta sunt. Infallibilis autem veritas est cœlestem Amphionem Iesum Christum suauissima Euangelij modulatione, quod est canticum nouum, cœ- 3
lestem Hierusalem construxisse, efficiens lapides eius, idest, iustos in loco iuxta merita singulis concesso apte locari. O diuine Arion quàm merito dicere possumus pisces ab hoc furibundo sæculi mari per te Euangelicæ musicæ suauitate abstrahi. Deniq; ô superne Alpheu, quanta est efficacia dulcedinis diuinæq; prędicationis tuæ, siquidem illa syluestres belluas, idest, homines brutos, diuineq; cognitionis expertes ferorum instar animantium in carnalium illecebrarum pratis atq; aliorum complurium vitiorum nemoribus persistentes ad te illexisti: & ex belluis non solum homines, sed sanctos etiã illos effecisti. O quam merito dicit Dauid: Mirabilis Deus *Psal. 67.*

in sanctis suis. Hoc vobis dicam, & si nimiæ audaciæ esse vi- 4
debitur : scilicet, mirabiliorem mihi videri nunc in statu cor-
ruptæ naturæ vnius hominis sanctitatem, quam esset tota cũ
ctorum electorum congregatio in statu innocentiæ. Sicuti mi-
rabilius est vnius fluminis aquam contra naturæ cursum sur-
sum regredi, & in fontem, vnde exijt reuerti, quam vniuersa flu-
mina deorsum defluere : sic quanto mirabilior est innumerabi-
lis sanctorum multitudo, qui contra corruptæ naturæ suæ pro-
pensionem feruentissimè ad Dominum cucurrerunt? Canti-
cum nouum dicitur hîc Euangelium. Adeòq; nouum visum est
hominibus, vt gentibus stultitia, Iudæis autem scandalum vi-
1. Cor. 1. sum fuerit, vt affirmat Diuus Paulus dicens : Nos prædicamus
Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus au-
tem stultitiam, ipsis autem vocatis Iudæis, atque Græcis Chri- 5
stum Dei virtutem, & Dei sapiẽtiam. Idest, præsciti Christum
crucifixum, & eius Euangelium stultitiam & scandalum iudi-
cant : prædestinatis vero Dei virtus & sapientia esse videtur.
Estq; cãtus dulcis, ac suauis, quia est cãtus, & lex Charitatis. Cã-
ticorũ illa dulcia esse consuescũt, in quibus de amoribus agitur.

Hic autem diuinus cantus totus est amor, sicut apparet in ho-
dierna sancti Euangelij lectione, vbi Dominus ait : *Hæc mando*
vobis vt diligatis inuicem. Hoc dixit, cum ad mortem pergere
vellet, in vltimo vitæ suæ, scilicet, vt firmiùs hominum cor-
dibus maneret impressum : sicuti manere solent verba amici
tui iam in extremo transitu existentis. Mirabileque est Do-
minum teridem in vna concione dixisse. Primò cùm dixit:
Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Et 6
paulò post, *Hoc est* (inquit) *præceptum meum, vt diligatis inuicem.*
Statimque tertio dixit: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Hæc
omnia rem hanc nimis exaggerant, & valde necessariam no-
bis esse manifestant, siquidem qui nos maximè diligit, eam no-
bis stoties commendat. Hoc præceptum nouum appellat, quan-
uis veteris legis etiam fuerit, quia ipse illud renouauit in lege gra
tiæ, quippe quod in lege scripturæ nimis destructum corruptũ
maleque intellectum erat. Habes imaginem confractam, pe-
Simile. dibus, manibus, ac capite lacerato, ità, vt vix simulacrum esse
videatur: quam pictor renouat, eiusque membra iterum depin-
git, vt noua videatur, dicitq; : Ecce imaginem nouam, scilicet,
quia

7 quia illam renouauit. Hoc amoris præceptum truncatum, con-
fractum, & male intellectum erat : arbitrabantur etenim homi-
nes se suos tantum amicos amare teneri. Venit autem cœle-
stis artifex Iesus Christus, manusque ac pedes illi adhibuit,
fecit illud ad inimicorũ etiam dilectionem peruenire, illud per-
fecit, diuersisque coloribus depinxit, idest, rationibus plurimis confirmauit, dicens : Diligite inimicos vestros, benefacite *Matt. 5.*
ijs, qui oderunt vos, orate pro persequentibus, & calumnian-
tibus vos : vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est. Si enim di-
ligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Non-
ne, & publicani hoc faciunt? Ecce quam decoris coloribus præ-
ceptum hoc depinxit. Ideoque dicit : Mandatum nouum do vo
bis. Etiam nouum ideo dicitur, quia illo mirificè animus reno-
8 uatur, & ita dixit Dominus : Dimittite, & dimittemini. Solet
homo aliquando peccato maxime deuincîri : solet adeò affectio
ne, ira, cupiditate, atq; ambitione ligari, vt ad exeundum ab illa
viam reperire non posse videatur. Aliquando adeo inertẽ, præ-
peditũ, atq; incrassatũ ad peccata cõfitenda se homo experitur,
vt in ore plumbeam massam habere videatur. Quod significa-
tum est apud Zachariam Prophetam dicentem : Missa fuit mas- *Zacha. 5.*
sa plumbea in os amphoræ, vbi erat impietas. Quid igitur reme
dij erit huic malo? Dominus vtiq; dicit : Dimittite, & dimitte-
mini : Idest, iniurias dimittite, proximosq; diligite : & sic dispo-
nemini, vt Deus vos adiuuet, & sceleribus istis, quibus vincti te
nemini, vos absoluat, animusq; vester renouabitur. Et quia hic
amor est huius renouationis causa, ideò eum Dominus manda-
9 tum nouum appellat.

Dicit igitur nũc : *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem* Hic posset
esse vnus sensus horum verborum. Hæc omnia quæ vos hucusq;
docui, in hunc finem diriguntur, vt, scilicet inuicem diligatis,
Hic cognoscetis vnde prouenit, tam parum amoris inter homi-
nes esse : videlicet, quia charitas in corde, in quo imprimẽda est,
multa præsupponit, amor nõ est qualitas, quę potest assidere in
tabula rasa mentis nostræ. Sicut pictor non constituit aurum su- *Simile.*
per nudam tabulam, sed multos prius colores, atque atramen-
ta supponit, & super ea collocat aurum : sic oportet priùs alijs
virtutibus animum exornari, vt illi charitas bene assideat. Ne-
mo potest alium, vt debet diligere, nisi se priùs diligat, sicut

oportet. Vt autem se homo diligat, iuxta B. Augustini sententiam debet esse virtutibus exornatus: vnde solus virtute præditus se, proximosque suos optimè diligit. Vnde, cum Dominus in *Matth. 24.* signum consummationis sæculi dixit, quod homines præ nimia morum corruptione odio habebunt se inuicem: statim huius odij causam assignauit dicens: Quoniam abundabit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Vbi manifestè docuit, ex virtutum defectu, & abundantia vitiorum inter homines odia exoriri. Ideoque hîc dicit: Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, id est, sæculi amorem, cupiditatem, temporalia bona, superbiam, libidinem, & cætera vitia vobis prohibui, patientiamque in laboribus, cordis humilitatem, & mansuetudinem aliarumque virtu-
1. Tim. 1. tum exercitia commendaui, quia sic vos inuicē diligetis. Diuus Paulus dicit: Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Idest, vniuersæ legis sanctarum exercitationum finis est, Deum diligere, illique placere, & sanctam eius voluntatem exequi. Sum castus, humilis, patiens, & misericors, quia Deus hoc vult: amor meus erga Deū me cōmouet, vt has virtutes exquirā & exerceā. Si castus, siue misericors sum, solùm, vt talis sim, bene facio, sed nihil mereor. Sic virtutes Philosophi operabātur, ob nihil aliud, nisi, vt eas possiderēt. Finis autē, quo Christiani ad hæc omnia cōmoueri debent, est sola Dei charitas, quam, vt ait Sanctus Apostolus, de corde puro, id est, sine cupiditate esse oportet. In omnibus debet iustus sui ipsius immemor esse: & ob solam Dei gloriam bene operari. Geo
simile. metria docet calcem, qua lapides in ædificatione connectuntur, arenæ cōmiscери posse: summum autem fornicis lapidem, qui dicitur clauis, viua, puraq; ac totius arenæ experte calce esse struēdum: nam seiunctis parietum lapidibus, quoad plurimum fit rima in eis: claui autem corruente perit ædificium. Sic in spirituali ædificatione amorem inter proximos aliqua vtilitatis cupiditate esse commistum, tolerabile est. Amorem verò Christiani erga Deum purissimum esse oportet. Etenim amicum meum possum ego præcipuè propter Deum, & deinde quia est mihi officiosus, aut propinquus, diligere. Deum autem (ait Apostolus) corde puro, & conscientia bona debemus amare. Hæc etiam secunda conditio est magnopere necessaria. Licet enim quisquā bene operetur, & aliqua ex diuinis præceptis adimpleat: si mala

est

est conscientia, omnia perdit. Fuerunt Gedeoni septuaginta vnus liberi, septuaginta legitimi, & vnus spurius, nomine Abimelech: & hic vnus omnia conturbauit, & filijs septuaginta pa- *Iudi. 9.* tris sui super lapidem vnum capita abscidit. Hoc spiritaliter in anima contingere solet. Etenim vnus lethalis reatus filius ancillæ, id est, sensualitatis, plurimas virtutes, & actus moritorios, qui sunt filij legitimi rationis, interimit. Defert quis mulum vitro, *simile.* aut ouis magno labore comparatis onustum, quæ est tota illius substantia, corruente mulo cuncta franguntur, & eius substantia perit. Iter faciebas tu multis bonis operibus, quæ in Dei ministerio feceras, onustus, si forte in vnum peccatum lethale prolaberis omnia in terram proijcis, atque deperdis.

Ideò acerrima pœnitentia nos oportet corpus mortificare, ne sit sicut mulus indomitus, & passim offendens efficiat, vt merita confringantur. O fratres, si cùm peccatum vultis admittere meminissetis horum, quæ vobis hîc diximus, quam potens vobis hoc esset frænum, quo ab illis committendis reuocaremini. Cū peccata se vobis offerunt, sic quæso considerate: Quid hinc præter animæ confusionem elicere possum? B. Paulus dicit: Forni- *Ephe. 5.* catio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, aut turpitudo, aut stultiloquiū, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet. Et alij transtulerunt quæ ad rē non pertinent. Et sic est in contextu Græco: & ità legit etiam Diuus Hieronymus. In quo significatur non solum scurrilitatem, sed hæc omnia vitia, quæ hic sanctus Apostolus recensuit, ad rem non pertinere. Hoc à vobis profundè considerari vellem, scilicet, hæc omnia ad rem non pertinere, sed ad condemnationem potius vestram esse. Ideo dicit hic sanctus Apostolus: & conscientia bona, & protinus addit: & fide non ficta, id est, sine hypocrisi, quæ Deo nimis est exosa. Nam vnum vitium alteri, gulam luxuriæ, homicidium furto, furtumque fastui, ac superbiæ deseruire magnum malum est. At hoc est peccatorum ingenium, alia esse aliorum causam: virtutem autem ab hominibus in peccatorum fraudumque instrumentum assumi, hoc multò maiorem affert admirationē. Et ità dicit Diuus Chrysostomus summam virtuti inferri iniuriam, quando ab hominibus in instrumentum iniquarum expetitionum accipitur. Sichem, & filij eius circuncisi sunt ob Dinæ pulchritudinem, & diuitias Iacob,

Gene.34. cob. Dixerunt enim: Si circuncidamus masculos nostros, substã 16
tia eorum, & pecora, & cuncta, quæ possident, nostra erũt. Ideo-
q; permisit Deus illos atrocissime gladio perire. Quod quidem
accidit illusoribus virtute vtentibus, vt inanium laudum ia-
ctantia perfruantur: meritum etenim amittentes spiritualiter
moriuntur. Idcirco admonet spiritus diuinus singulos fideles
Eccli.1. suos dicens: Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non
scandalizeris in labijs tuis. Attende in illis, ne forte cadas, &
adducas animæ tuæ inhonorationẽ, & reuelet Deus abscondita
tua & in medio Synagogæ elidat te. Quoniam accessisti malig
ne ad Dominum, & cor tuũ plenum est dolo, & fallacia. O quã
terribilia verba, quibus perspicue ostẽditur quam execrabiles
Deo sint hypocritæ, eorumq; fictiones: siquidem non solum 17
æternis supplicijs in futuro sæculo punit, sed eos etiam in hac
vita ignominijs, & confusione comminatur. Ecquis amodo ijs
vti audebit, intelligens quam odiosa sint Deo? Merito igitur di
cit Apostolus? In fide non ficta. Ex his omnibus oportet vos in-
tellexisse, quam apte verba hęc sancti Pauli, finis pręcepti est
charitas, his sancti Euangelij consonãt, vbi dicitur: Hęc mando
vobis, vt diligatis inuicem. Nam totius legis finis est charitas,
quę pręcipue in Dei, secundarie vero in proximi dilectione cõ-
sistit. Et quanuis hîc Dominus de Dei amore nõ loquitur, illud
tamen pręsupponit: quia proximi amor, ex Dei dilectione di-
manat. Mirum est autem quomodo cùm charitas finis sit, à Bea
1.Cor.12. to Paulo via vocatur. De ea namq; loquens dicit: Ad huc excel 18
lentiorem viam vobis demonstro. Si finis, quo modo via? Virtu-
tũ dicitur finis, quia illa est earum perfectissima, & quia ad illã
reliquę virtutes quasi media dirigũtur. Dicitur autẽ via, quia nõ
est nobis in illa sistendũ dicentibus, iã amaui quod debui, nam
Rom.13. quasi per viã nos semper oportet progredi. Sic nos admonet D.
Paulus dicẽs: Reddite ergo omnibus debita, cui tributũ, tributũ
cui vectigal, vectigal, cui timorẽ, timorẽ, cui honorem, honorẽ.
Nemini quicquam debeatis, nisi, vt inuicem diligatis. In hoc (ait
sanctus Apostolus) vos semper debitores iudicate, ne vnquam
iam vos omnia feciisse putetis: semper in amore progredimini.

Dicit igitur Dñs: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* O quãta
1.Reg.17. esset virtus, ac fortitudo Christianis, si eis hęc vnio inesset. Pro
cerus

19 cerus ille Gigas Goliath, vt sacrę literę testantur, erat altitudi-
nis sex cubitorum, & palmi, & cassis ærea super caput eius, &
lorica squammata induebatur. Porro põdus loricæ eius quinq;
millia siclorũ ęris erat: & ocreas ęreas habebat in cruribus, & cly
peus æreus tegebat humeros eius. Hastile autẽ hastæ eius erat
quasi liciatorium texentium, ipsum autem ferrum hastæ eius
sexcentos syclos habebat ferri. Et quanuis tantus, ac tam muni-
tus erat, clamabat aduersus Phalangas Israel, & dicebat: Eligite
ex vobis virum, & descendat ad singulare certamen. Attendi-
te ingentem grandis belluæ pusillanimitatem, atque formidi-
nem: quæ cum vno tantum, & non pluribus dimicare audebat.
Hîc vtiq; Sathanæ pusillanimitas delineata est, qui cũ adeo po-
tens sit, vt de illo dicat Iob: Non est super terram potestas, quæ Iob.41.
20 comparetur ei. Quoad potest curat nos diuisos, atque discor-
des inuenire, vt nobiscũ singulari certamine dimicet. Et hæc est
vna ex rationibus, quare inter proximos discordias serit. Quia
verò tot, tantasque inimicitias inter Christianos seruit, ideo tot
ab eis, tantasque victorias reportauit. Perspicue hoc glorioſus
Apostolus Paulus intelligebat: siquidem nobis vnitatem tam
efficaciter commendat dicens: Obsecro vos fratres per nomen 1.Cor.1.
domini nostri Iesu Christi, vt id ipsum dicatis omnes, & nõ sint
in vobis schismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu, & in
eadem scientia. Et alia translatio habet: In eadem mente, & in
eadem sententia: & sic est in contextu Græco. Idemq; vos dile-
ctissimi deprecor per idem nomen, per quod D. Paulus Corin-
thios precabatur. Vellemq; illius spiritu, efficaciaq; pollere, vt
21 hoc cordibus vestris imprimerem, omnesq; hinc exiretis propo-
nentes firmissime vos prius mille vitas, si tot haberetis amissu-
ros, quàm proximorũ vnitatẽ, atq; concordiam esse diuisuros.

Dicit vlterius Dominus: *Si mundus vos odit, scitote, quia me prio-
rem nobis odio habuit.* Adeò solitum est malos insectari odio bo-
nos, vt dicat Ecclesiasticus: Contra malum bonum, & contra vi Eccli.33.
tam mors, sic contra virum iustum peccator. Vix hoc odium
alijs verbis posset exaggerari. Quid enim bono magis contra-
riatur, quam malum? & quid magis vitæ, quam mors? Quanto
Cain statim in mundi primordio fratrem suum Abel odio fuit
insectatus: siquidem eum occidit: &, vt credibile est, cum non
dum gladij essent, illum dentibus momordit, ac lacerauit. Et eo
in tem-

in tempore quo hominem occidi fuit, dimidiam fere mundi par- 22
tem, quæ ex illo stipite oriri posset, euerti. Quod non ignora-
Gene. 4. uit Chaldaicus interpres: qui pro eo, quod nos legimus, vox san
guinis fratris tui clamat ad me de terra vertit : Vox sanguinis
generationum, quæ futuræ erant succedere de fratre tuo clamat
ad me de terra. Quod cùm ità sit fratres in Christo Iesu, quando
mundus vos fuerit persecutus lętamini: signum enim est, vos ex
mundo non esse. Nam si de mundo essetis, mundus quod suum
erat diligeret, quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos
de mundo : propterea odit vos mundus : Ne verò arbitremini,
quia Dominus hæc verba sanctis Apostolis dixit, ideò vos etiã
1. Petri. 2. eius electos non esse. Diuus enim Petrus ait credentibus : Vos
autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, popu-
lus acquisitionis, vt virtutes annuncietis eius, qui de tenebris 23
vos vocauit in admirabile lumen suum. Peculiariter vos genus
electum, & perinde nimis dilectum vocat: quia quę magis ama
mus, de cæteris eligimus. Et sicut à Christo Christiani, ideſt,
vncti, sic ab hoc summo sacerdote, ac Rege sacerdotes, & Re-
ges nominamini. Non quia per regalem vnctionem, atque
iurisdictionem, nec per sacerdotalem consecrationem reges, sa-
cerdotesve sitis, sed quia eos vos per sanctitatis excellentiam
esse oportet. Nam, sicut inter omnes melior in regem, ac in
sacerdotem eligitur, sic vos meliores esse debetis. Ideoque sa-
cer textus insuper addit : Gens sancta. Hæc est quasi prioris
sententiæ expositio. Et quod hîc dicit Beatus Petrus : Regale
sacerdotium, legunt Græci, sacerdotes, & reges. Et in Apo- 24
Apoc. 5. calypsi, vbi nos legimus: Fecisti nos Deo nostro regnum, in con
tex. Græco habetur: Fecisti nos reges, ideſt, fecisti nos tanquam
reges, ac sacerdotes inter millia delectos: sicuti reges & sacerdo-
tes inter cæteros eliguntur. Vnde confunditur hæresis assseue-
rantium omnes Christianos esse sacerdotes de facto : cùm reue-
ra non sint nisi per figuram, & certum quendam loquendi mo-
dum. Nam vno eodemque modo dicit hîc Diuus Petrus, nos re-
ges, ac sacerdotes esse. Ergo, si de facto sumus sacerdotes, etiam
reges sumus. Et siquidem constat, nos non, nisi spiritualiter esse
reges, ergo nec sacerdotes, nisi spiritualiter sumus. Vnde appa-
ret hæresis illa ex eo processisse, quòd eius autor sacras literas
ignorauit. Nam sæpe in sacris literis sacerdos non dicit ordinẽ,
sed

25 sed solam excellentiam, & dignitatem. Et sic regnum sacerdo-
tale significat hîc regnum celebre, insigne, Deoque dicatum vt sa
cerdotes, vt in primo Regũ dicitur: Hirã Hiraites erat sacerdos 1. Reg. 20.
Dauid, ideſt, cõsultor, & honoratior. Nam immediate dictũ fue
rat: Sadoch verò, & Abiathar sacerdotes erant, scilicet, verè, &
realiter Dei. Dicit vlterius D. Petrus: Populꝰ acquisitionis, ideſt,
acquisitus. Nã Hebraica phrasis sępenumero genitiuũ pro adie-
ctiuo vsurpat : quia Christꝰ verus mũdi saluator eũ suo sacratissi
mo sanguine acquisiuit. Atq; etiã Christianus populus meritò
potest populus acquisitionis actiuè vocari: quia inter omnes po
pulos ipse vnus operibus in charitate factis gratiã, & gloriã ac-
quirit. Ethnicorũ historię plenę sunt multis virtutibus morali-
bus, quas Gẽtiles Philosophi operati sunt, quibꝰ tamẽ nihil gra-
26 tię meruerũt, imo nũc in inferno cruciãtur. Ex quo apparet illos
nõ fuisse populũ acquisitionis. O Beatã gentẽ, quę vna lachry-
ma propter Deum fusa, vno suspirio ex intimo cordis educto &
vno vase aquę frigidę cũ charitate lagito regnũ cœlorũ valet ac-
quirere. Cõcluditq; B. Petrus dicẽs: Vt virtutes annũcietis eius,
qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumẽ suũ. Ideſt hęc om
nia fecit, vt ad tãti Dei, à quo tot percepimus beneficia, amorẽ,
gratitudinemq; cõmoueamur: semperq; eius probitatẽ, sapien-
tiã, atq; potentiã prędicemus, vt omnes ad eius amorẽ excitẽtur.
Siquidẽ igitur fratres mei à Deo estis electi in peculiarẽ eius po
pulũ, ne miremini, mundũ vos odisse: at bonũ hoc signũ esse iudi
cate. Nã flores ab arbore repulsos colligit pharmacopola, ex qui *Simile.*
bus salubria cõficit medicamina: sic viros à mũdo despectos re-
27 cipit Deus, & tanquã artifex peritissimus cœleste quoddã cõfi-
cit medicamẽ, quo postea ægris medetur, ideſt, eorũ exẽplo alij
peccatores curãtur. Quamobrẽ fratres gaudete: nã bonũ signũ
est vos à sęculo negligi. Nã vt hîc summa veritas ait: si de mũdo
essetis, mundus quod suum est, diligeret. In primo Regum vo- 1. Reg. 14.
lumine sic habetur: Dixit Ionathas ad adolescentem armigerũ
suum, Veni, transeamus ad stationẽ incircuncisorũ horũ, si forte
faciat Dominus pro nobis, quia non est Domino difficile salua
re, vel in multis, vel in paucis. Ecce nos transimus ad viros istos,
cumq; apparuerimus eis, si taliter locuti fuerint ad nos: Manete,
donec veniamus ad vos, stemus in loco nostro, nec ascendamus
ad eos. Si autem dixerint: Ascendite ad nos (scilicet nos cõtem-
nentes)

Universidad de Deusto
Biblioteca

nentes) ascendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus no 28.
stris: & hoc erit nobis signum. Et sic fuit. Apparentes enim hostium conspectui, seq; ab eis illudi, & contemni videntes, tantum animi perceperunt, vt soli, diuino tamen auxilio fulti ex ingenti exercitu victoriam compararint. Sic si à mundo contempti patientes extiteritis, vos ab eo despici signum erit, ex quo
Aggei. 2. victores vos euasuros esse colligetis. Deus dixit: Magna erit gloria domus istius nouissimæ plusquam primæ. Quanuis prius templum pacifice, atq; abundãter nimis à Salomone fuerit constructũ, posterius verò varijs aduersantibus prælijs hostiumq; concussibus opprimentibus erigebatur: nihilominus tamẽ Dominus dixit, huius posteriorismulto maiorem, quàm prioris gloriam esse futurã. In quo significauit eo glorioſiorẽ esse virtutẽ, quo minus auxilij reperit: resistentiamq; in gloriam conuerti, si 29
perseueranter agatur. Ideoq; de iustis summa veritas dixit: Mul
Luc. 18. tum fructum afferunt in patiẽtia. Nec verò mirandum est Dæmonem iniquorum caput, ac principem viros iustos persequi
simile. per se, membraq; sua. Experientia quippe comperimus venenosum animal, velut viperam, nisi tangatur, siue lædantur, alijs non officere. Videbitis viperam in via, quæ mortua videtur, at vbi primũ pede teritur, statim ore venenoso occurrit, damnumq; sibi illatum, venenũ conspuens conatur vlcisci. Sic cùm Dæmon, ac mundus se à iustis conculcatos semper aduertant, in eos venenum conspuunt, quòad possunt illos mordentes, & persequentes. Quæ omnia Deus sua diuina prouidentia permittit, malis tãquam instrumentis ad maiorem iustorum purificationem, atq; coronã vtens. Vnde pro eo, quod nos legimus in psal- 30
Psal. 16. mo: Exurge Domine, præueni eum, & supplanta eum: eripe animam meam ab impio, frameam tuã ab inimicis manus tuæ, D. Hieronymus ex Hebræo vertit: Surge Domine, præueni faciem eius, salua animam meam ab impio qui est gladius tuus. O mirifica verba. Quę si attente considerauemus, quã patienter aduersariorum persecutiones reciperemus intelligentes eos esse Dei gladios, quibus nos percutit, siue ad culparum nostrarum pœnas purificandas, siue ad gloriæ nostræ coronas augendas. Nihil in terra sine causa fuit, & de humo non egredietur dolor, ait sanctus Iob: ideſt, non ita è terra veniunt, sed è cœlo de-
Iob. 5. *Isai. 43.* scendunt. Et per Isaiam Prophetam dicit Deus: Ego Dominus formans

31 formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem & creans malum, ego Dominus faciens omnia hæc. Atq; eadem veritas dixit alibi: Nonne quinq; passeres væneunt dipondio, & vnus ex *Lucæ. 12.*
illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri omnes numerati sunt, nolite timere, multis passeribus pluris estis vos. Si ergo Deo passerum, atq; capilli tãta cura est, quãtam de homine, cui vniuersum orbẽ creauit rationem habebit? Ergo certè credere debetis fratres labores qui vobis accidunt, esse maximè necessarios. Illos igitur accipite, sicut ex manu clementissimi patris, qui vos tantopere diligit. Sicq; purificati, diuinaque gratia locupletati gloriæ coronam accepturi ad cœlestia regna ducemini. Ad quæ nosperducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Apostolorum Concio Quarta.

Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem, &c. Ioan. 15.

SANCTVS Propheta Dauid sic ait: Pax multa diligentibus legem tuam, & nõ est illis scandalum. In his verbis docet sanctus Propheta eos, qui verè, & charitatiuè Deo obediunt, cunctis bonis esse replendos. Nam pax in sacris literis iuxta Hebraicam proprietatem complurium bonorum significat abundantiam, & ita hîc significat. Hac etiam ratione idem Propheta alibi iustos hortatur dicens: Timete Dominum omnes *Psal. 33.*
sancti eius, quoniam non est inopia timentibus eum. Quid? non ne complures iustos in hospitalibus cernimus? nonne alios præ nimia inopia esurire perspicimus, contra verò plurimos peccatores sumptuosissimis fastibus triumphantes? Sic. Verum quod in diuitijs, quæritur, est requies, honor, atq; voluptas: quibus omnibus abundantius vtitur pauper tritis indutus pannis, quam diues temporalium bonorum affluentia circunseptus. Et sic protinus ipse propheta subdit dicens: Diuites egerũt, &

esurierunt: inquirentes autem Dominum non deficient omni 3
bono. Omnia quippe, quæ homines tam diligenter inquirunt,
in solo Deo reperiũtur, qui vnus veram tribuit abundãtiam, &
saturitatem. Nam, vt ait D. Hieronymus, satis auarus est, cui
Hieron. August. Deus non sufficit. Et D. Augustinus dicit, Ideò nihil deest possidentibus Deum, quia alijs eos bonis replet, quæ temporalium defectum supplent, illoſq; maiori consolatione permulcent, & quendam sæcularium rerum contemptum in eorum cordibus gignunt, ex quo illis carentes tranquillam vitam degunt. Impossibile est enim hominẽ earum rerum, quas nec diligit, nec vult, cura torqueri, siue perturbari. Et non est illis scandalum, ideſt, nullum habent offendiculum, nec qui eis possit officere: ab ipsa enim lege, quam custodiunt, inuicem custodiuntur, &
Eccli.15. simile. conseruantur, sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: Si volueris 4
mandata conseruare, conseruabunt te: vt accidit mœnia conseruantibus, & assiduò fulcientibus, qui cum ea sic reparent, ab eis custodiuntur, ne hostium concussibus opprimantur. Et sic, vbi
Psal.118. nos legimus in Psalmo: Tu mandasti mandata tua custodiri nimis, alia trãslatio habet: Custodire nimis: & sic est in paraphrasi Chald. & sic etiam legit B. Ambrosius. Vbi significantur diuina præcepta obseruatores suos maximè custodire. Non solum autem diuinæ legis obseruatio homines ab spiritualibus, sed à
Iosue.1. corporalibus etiam hostibus protegit. Vnde dixit Deus Iosue: Confortare, & esto robustus valde, vt custodias, & facias omnẽ legem, tunc diriges viam tuam, & intelliges eam. Noli metuere, quia tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcunque 5
perrexeris. O mirabiles promissiones, quas hic Dominus huic sancto duci fecit, si diuinam ipsius legem custodiret. Prima est: Diriges viam tuam, & intelliges eam. Ex quo apparet, legis obseruationem perspicuam lucem esse ad ipsius intelligẽtiam.
Psal.118. Et ità vbi nos legimus in Psalmo: Declaratio sermonum tuorũ illuminat: alia translatio habet: Ingressus sermonum tuorum illuminat. Notandumque est, nos tunc ingredi verba Dei, cum illa adimplemus, quæ legis obseruatio animum clarificat, quo se in omnibus optimè gerat. Qui vero hoc modo in diuinam legem non ingrediuntur, quantumuis sapientes sint, in tenebris ambulant. Ideo etiam Dominus dixit: Qui sequitur
Ioan.8. me,

6 me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Et super omnia societatem, auxiliumque suum Dominus legis suæ obseruatoribus pollicetur in omnibus, ad quæcunque perrexerint, vt non ab spiritualibus tantum, sed à corporalibus etiam hostibus victoriam reportent. Quod intelligens Sanctus Iosue non solum ipse legem obseruabat, sed illam etiam ab vniuerso populo curabat obseruari, & ad hoc illos conuocabat, illisque capitula habebat, sicut ex vicesimo tertio capite appa-
ret. Vbi dicitur: Vocauit Iosue omnem Israel, dixitque ad eos: *Iosue.23.* Confortamini, & estote soliciti, vt custodiatis cuncta, quæ scripta sunt in volumine legis Moysi. Et sequenti capite dicitur: Congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sichem. Illos quippe tanquam ad capitulum conuocabat, vt eorum animos in
7 diuinæ legis obseruatione fulciret. Congregatique steterunt in *Iosue.24.* conspectu Domini, ideſt, adeo obedientes, ac si à Deo accersirentur. O fœlicem congregationem, vbi viri à prælatis accersiti tam feruenti, pioque spiritu sunt, quasi in Dei conspectu persisterent. Illic sanctus Iosue singularia beneficia, quæ à Deo perceperant, in eorum memoriam reuocauit. Et tandem concluſit dicens: Nunc ergo timete Dominum, & seruite ei perfecto corde, atque verissimo. Quod si nolueritis, saltem ego, & domus mea seruiemus Domino. O quàm singulare præsidis exemplum, quo populus commotus dixit: Absit à nobis, vt relinquamus Dominum. Et qui totum illud caput leget, videbit quoties se Domino seruituros, & obedituros esse promiserint. Multum quippe conducit sancta
8 proposita assiduo renouari, crebroque diuinæ legis adimplendæ determinatio. Cui proposito concipiendo permagni interest omnium commodorum consideratio, quæ ex diuinæ legis obseruatione prouenire prædiximus. Nolebat vtique Deus supellectilia tabernaculi à iumentis, aut bobus, sed ab hominibus asportari: vt patet in Nomeris. Vbi dicitur: Filijs autẽ *Num.7.* Caath non dedit plaustra, & boues: quia in sanctuario seruiũt, & onera proprijs portant humeris. In quo significatum est diuinam legem non esse iumentis, quæ dẽtibus frendentia onera fugiunt, sed hominibus rationis, ac prudẽtię plenis, qui quãti sua interest obedire, fructusque diuinæ legis intelligunt,

Universidad de Deusto Biblioteca

norunt́q; Deum non quòd eorũ ministerio indigeat, sed ad ipso 9
rum vtilitatem eis præcepta imponere, quæ ab eis custodiri se-
Deut. 5. ueriſsimè jubet. Et ita dixit in Deuteronomio: Quis det talem
eos habere mentem, vt timeant me, & custodiant vniuersa mã-
data mea in omni tempore? O Deus infinitæ maiestatis cur mã
data tua vis ab hominibus obseruari? Quid ex eorum obedien-
tia electurus es? Non hoc (ait Dominus) mei causa volo, sed vt be
ne sit eis, & filijs eorum in sempiternum? O benedictus talis
Deus, qui sic vtilitati nostræ consulit.

Estq́; valde notandum dñm ex tota lege sua peculiariter pro
ximorũ dilectionẽ commendare dicẽtem. *Hæc mando vobis, vt di-*
ligatis inuicem. Etenim amor est beneficiorum origo: q́ si vos in-
uicẽ dilexeritis, vobis inuicẽ benefici eritis. Quod si propter me
feceritis ego illud in me recipio, ac si mihi beneficium conferre- 10
Isai. 28. tis. Et sic dicit Isaj. Propheta: In loquela enim labij, & lingua lo
quetur populo huic, cui dixit: Hęc requies mea, reficite lassum,
& hoc meum refrigerium. Hîc Dominus Apostolorum prædi-
cationes aperte promisit, ad quas eis diuersæ linguæ distributæ
fuerunt: qui omnes in vna eademq́ue fuerunt doctrina concor-
des: cuius summa & conclusio est charitas. Et quia hęc charitas
in Dei, & proximi dilectione consistit, proximosq́; diligere, &
indifferenter eis benefacere, est signum diuini amoris, ideò di-
cit: Reficite lassum. Vbi quod subdit, valde pẽsandum est: Hæc
(inquit) requies mea hoc meum refrigerium, quasi ipse Deus fa
tigationem, necessitatemq́ue pateretur. Vt autem clarius cog-
noscatis quali corde, ac visceribus nos in proximos nostros 11
Num. 11. Deus esse velit, aduertite quæ sanctus Moyses Dño dixit: Cur
afflixisti seruũ tuum? & cur imposuisti pondus vniuersi populi
huius super me: Nunquid ego concepi omnem hanc multitudi-
nem, vt dicas mihi: Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nu-
trix infantulum? O ineffabilẽ Dei probitatem? Attendite quæ-
so fratres quanta amoris teneritudine voluit Dominus popu-
lum illum rebellem, à quo toties fuit offensus, tractari. Hoc
est immensę illius maiestatis pectus: cui Moyses in hoc obedijt,
Exo. 32. illamq́; abominabilem gentem adeò dilexit, vt dixerit: Aut
dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo,
quem scripsisti. O quantæ confusioni est nobis in amoris, &
gratiæ lege viuentibus hæc audire: cùm non solùm amoris
teneri-

12 teneritudine proximos non amemus, verum leuissima quaq;
occasione in eos irascamur. & insectemur. Nunquid non pater
vnus omnium nostrum? (dicit Malachias Propheta). Nunquid *Malach. 2.*
non Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnus quisq; ve
strum fratrem suum violans pactum patrum nostrorũ? Et hoc
rursum fecistis. Operiebatis lachrymis altare Domini fletu, &
mugitu. Hoc dicit, quia oppressi, & iniurijs affecti ad templum
Domini confugiebant, ibiq́; lachrymantes de iniurijs sibi illatis
conquerebantur. O quam merito verba hæc hodie dicere possu
mus, siquidem nostrismet oculis perspicimus quot inhumani-
tatibus alij in alios Christiani vtuntur, cum vna eademq; sit om
nibus fides, vnumq; omnes profiteamur Euangelium, & eiusdẽ
13 patris, ac Domini serui sumus. O quis posset verbis explicare
quod circa hoc sentit! Profecto, nisi in meliorem frugem nos re
cepturi simus, minus incõueniens esset, terram aperiri, quæ nos
viuos deglutiret, quam in tantæ maiestatis conspectu nos tot
odijs, ac inimicitijs repletos viuere. O lux beatissima tu Dñe
nos illumina, quo tantam miseriam cognoscamus. Hęc est Do-
mine classis tua? Hi ne sunt discipuli tui? Sic eis cœlestis doctri-
na tua profuit? Hunc ex tuo admirabili exemplo, quod eis præ
stitisti atq; ex ineffabili amore, quo eos dilexisti, fructum perce
perunt? O homines lapidibus duriores, qui tot ac tantis nõ sunt
mollefacti beneficijs. Deus homo factus venit in mundum, &
adimpleuit quod per Isaiã Prophetam promiserat dicens: Ecce *Isai. 40.*
14 Deus vester in fortitudine veniet, sicut pastor gregem suum pa-
cet: in brachio suo congregabit agnos: & in sinu suo leuabit fæ-
tas ipse portabit. O dulcissima verba infinitamq́; Dei probitatẽ
manifestantia, qui cum infinitę fortitudinis sit, tanquam clemẽ
tissimus pastor sese cũ hominibus gesit, quos cruore cõspersos,
obscœnos, imbecillesq́ue reperiens non horruit, sed eos diui-
nis brachijs suis amplexus fuit sacratissimoq; pectori, & cordi
applicuit. Eja crudeles, quare quanta cum pietate suos ini-
micos peccatores Deus recipiat, audientes non confundimi-
ni? Et cur tanto exemplo concitati vosmetipsos non vincitis,
vt proximos vestros intimo cordis amore cõplectamini. Quod-
si quis dicat: Pater inimici mei cruorem mihi bibere concu-
piscunt, ideoq́ue non est mirum, si eorum interitum exo-
ptem, nihilominus tamen ô frater cum sis rationalis optimis
ni

tibi considerationibus resistere potes. Considera inimicos tuos magni boni tibi occasioni esse, Cũ quadã die in senatu Romano recenseretur quam tranquilla, atq; pacifica Respublica viueret Chartagine, scilicet, superata, Europa in populi Romani seruitutem redacta, Africa tributa soluente: respõdit Scipio: Imo verò nunc in maiori periculo sumus, non enim habemus inimicos, quos timeamus. Eos inimicis carere magnum prudens ille vir periculum ipsis esse ducebat: ab eis enim oppugnati diligenter militariæ exercitationi vacabant, illis verò penitus superatis, cùm neminem pertimescerẽt, lasciuiæ, alijsque vitijs indulgebãt. Sin minus dicite (quæso) cur populus hic nõ est bene munitus, nec in eo militaris exercitatio floret? Quia vtiq; hostes nõ timet ideoq; armis se munire nõ curat. At verò populus quãtũcunq; modicus sit, si in hostiũ conspectu situs est, quantũ potest se munit. Hoc igitur commodũ vobis afferũt inimici, scilicet, vt quasi ciuitas hostium congressibus exposita semper cum solicitudine, vigilantiaq; viuatis. Amici sunt vitiorum occultores hominibus imperfectis: nam coram eis nihil dicere, aut facere verentur: inimici verò sunt fræna vitiorum. Si te loquente inimicus tuus aduenit, cõticescis, ne te in verbis capiat. Si habes inimicos, statim in noctis crepusculo tete in domum tuam recipis. Ecce quomodo inimici efficiunt te silentium, reclusionemque seruare.

Ergo consentaneum est illos à te diligi siquidem tibi sunt virtutis occasioni. Præcipueq; hoc te facere oportet, quia Deus in hãc sancti Euangelij lectione, atq; in alijs compluribus sacræ paginæ locis id tibi præcipit absolute. Nam in Prouerbijs dicitur: Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus deuenire. Siquidẽ postquam peccauimus, & Dei inimici sumus, volumus, vt nos in gloriam suam perducat, iustum est nos ea mensura metiri, qua volumus, vt Deus nos metiatur. Estq; valde notandum hîc vbi nos legimus in gaudium volumus venire, aliam translationem habere: In gaudium nolumus venire: & sic legit etiam Rabanus. In quo miseria nostra notatur, cum simul velimus, atq; nolimus. Volumus nobis ignosci, & gloriam conferri, nolumus autem alijs parcere, neque quæ nobis Deus imperat, facere. Et hoc est quenquã velle, & simul nolle, sicut de pigro dicitur in

Prouer. 8. 17

18 in Prouerbijs: Vult, & non vult piger. Efficacissimum est etiam remedium ad patientiam in persecutionibus habẽdam, atq; ad persecutores nostros diligendos, quod Dominus subdit dicens: *Si mũdus vos odit scitote, quia me priorem vobis odio habuit.* In his enim verbis præmonuit omnes sequaces suos, vt parati essent, ne ab aduersarijs & persecutoribus incauti occuparentur. Nam vt ait Seneca, sero animus ad periculorum patientiam post pericula instruitur. Et D. Gregorius illud psalmi cẽtesimi decimi octaui: In mandatis tuis exercebor, & considerabo vias tuas, sic exponit: Quicunq; proficere in virtute cupit, redẽptoris vias oculis subijciat, atq; vt mens ad diuersa præparetur, mœrorem gaudium putet, & præsentis vitæ gaudia damna mortis esse credat. Hoc fecerat gloriosus Apostolus Paulus cùm diceret: Quæ mi- 19 hi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christũ detrimenta, propter quem omnia detrimẽtum feci, & arbitror, vt stercora, vt Christum lucrifaciam ad cognoscendum illum, & virtutẽ resurrectionis eius, & societatem passionum illius consiguratus morti eius, si quomodo occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Omnia vir sanctus ante oculos proponebat: futuros labores præstantissimumq; sui ducis exemplum, necnon admirabile resurrectionis præmium. Et sic his munitus armis mundi lucra damna esse ducebat, mortemq; lucrum sibi iudicabat. Estq; valde notandum in his verbis: Me priorem vobis odio habuit, dictionem priorem, dignitatis potius, quam temporis prioritatem significare, quanuis etiam temporis prioritatem significare posit. Et sic declarat D. Augustinus illud Ioannis dicẽtis: Quia 20 prior me erat, ideſt, me dignior, atq; præstãtior. Et ita hîc: Si me priorem vobis odio habuit, significat: Si me filium Dei, totiusq; sanctitatis fontem mũdus odit, ne miremini si vos odio habeat. Et inferius dicit eis: Si me persecuti sunt, & vos persequentur, ideſt, siquidem me licet optimum, ac summe diligendum tam immaniter persecuti sunt, & vos persequentur. Sanctus Dauid piam quandam sanctæ Ecclesiæ, atque iustorum, quos mundus fuit insectatus querelam copiose recenset, & eorum nomine sic dicit: Deus auribus nostris audiuimus: patres nostri annunciauerunt nobis opus, quod operatus es in diebus antiquis. Ideſt grandia auxilia, quæ Abraham, Isaac, Iacob, Ioseph, Moysi, Iosue, alijsque priscis patribus, seruis tuis præstitisti, & quàm

Prouer. 17.

Seneca.

Grego.

Phili. 3.

Ioan. 1.

Psal. 43.

glorioſos eos in omnibus effeciſti: mirabilia, quæ illorum cauſa 21
in Ægypto perfeciſti, & quam fortiter, atq; potenter eos in
terram promiſsionis introduxiſti, audiuimus: & quomodo ma-
nus tua gentes diſperdidit, & plantaſti eos. Non illi quidem, ſed
tu hæc feciſti. Neq; enim in gladio ſuo poſſederunt terram, &
brachium eorum non ſaluauit eos: ſed dextera tua, & illumina-
tio vultus tui, quoniam complacuiſti in eis. Addit q; ſanctæ Ec-
cleſiæ nomine dicens: Tu es ipſe Deus meus, & rex meus, qui
mandas ſalutes Iacob. Quænam igitur eſt immutatio hæc? quæ
tanta deſertio? quomodo in tuos te crudelem reddidiſti? Tunc
tot eos indulgentijs permulcebas: nunc autem expuliſti nos, & 22
confudiſti nos, auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros:
& qui oderunt nos, diripiebant ſibi. Dediſti nos tanquam oues
eſcarum, & in gentibus diſperſiſti nos: quæ non ſolum nos cru-
ciarunt, ſed magnis nos ignominijs deturparunt. Et ſic tota die
verecundia mea contra me eſt, & cõfuſio faciei meæ cooperuit
me. Etenim tyranni ſanctorum q; inſectatores ſanctas fœminas
publice denudabant, & in omnium conſpectu ſuſpendebãt, vt
Eccleſiaſticę hiſtoriæ referunt. Hęc omnia venerunt ſuper nos,
neq; obliti ſumus te, & iniquè non egimus in teſtamento tuo:
& non receſsit retro cor noſtrum. O quoties ſancti illi Patres la-
chrymantes hunc pſalmum (vt credo) cum ſuis clericis recitarũt,
cum ſacris Eccleſijs per tyrannos deſtructis ad montium caſter-
nas confugerent. Ecquis eos ſic afflictos, tribulatoſq; perſpiciẽs
non ſtuperet, conſiderans nunc (humano videri) Deum ſuis dili
gentius eſſe fauturum: cum iam humanã naturam ſuſceperit?
O altitudo diuitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quàm incom- 23
prehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius, ait D.
Rom. 11. Paulus. Non vtiq; illa deſertio, nõ, ſed magnũ erat auxiliũ, non
obliuio, ſed amor ardentiſsimus. Sic diuina prouidentia cõueni-
re perſpexit. Non acceptator perſonarũ, ſed temporũ conſidera
Simile. tor eſt Deus. In principio cũ mundus ſimilis eſſet infanti, popu
luſq; Dñi eſſet imperfectus ſicut pia mater liberos ſuos paruu-
los, ac teneros delicatè tractat, ac multis muneribus donat: ſic
Deus ſe cũ hominibus habuit eos plurimis indulgẽtijs permul-
cens. At poſtquam Deus homo factus eſt, mundo q; illuxit, &
diuinus ſpiritus ſuorum cordibus ſeſe infudit, non oportuit po-
pulũ eius in ętate iã perfecta perſiſtentem terrenis munuſculis,
quaſi

24 quaſi pueros allici: ſed tanquam præſtãtiſsimos equites pretio-
ſis, quę illis ipſe dedit, armis munitos, crudelibus, ſanguinolẽtiſ-
q; pręlijs intendere, ex quibus locupletes coronas elicerẽt. Quo
ſic mundo innoteceret quantũ filij Dei aduentus in mundũ pro
fuerit: cũ nulla tyrannorum tormenta, nullę ignominiæ, oppro
bria nulla iuſtos à diuina charitate potuerint ſeparare. Atq; etiã
voluit, vt labores paterentur, quia multum intereſt inter narra-
tionem paſsionis Dñi, clauorum, verberum, opprobriorum, cru
cis, ac deniq; mortis, quã pertulit, & actualẽ eorum experientiã,
& in proprio corpore tolerantiã. Voluit Deus eos calicis ſui par
ticipes facere vt experimẽto cognoſcerent, quid fuerit eorum
cauſa perpeſſus, guſtarentq; quòd ipſe ob eorum peccata gu-
ſtauit, & quo clarius beneficium cognoſcerent, eò ardẽtius pro
25 illo gratias agerent. Atq; etiam aliquo modo (ſi ſic dici poteſt)
eis iniuriã videretur inferre, niſi eos pati ſineret, ſicut ipſe paſ-
ſus eſt, nolletq; illos adipiſci quæ ob martyria nacti ſunt. O pa-
ter miſericordiarũ, & Deus totius conſolationis, quæ vox, quæ
poterit lingua retexere, quæ tu martyribus munera præparas?
Si ardẽtiſsimorũ Seraphim corda inuidiã capere poſſent, iuſtis,
qui in lege gratiæ pro Dei gloria, tot tormẽta perpeſsi ſunt, ma-
ximè (credo) inuiderent. Nullus enim illorum Beatorum ſpiri-
tuũ aſſatus, lapidatus nullus, nullus deniq; propter Deum ſuum
fuit excoriatus. O quanta nunc hæc conſiderantes exultatione
perfunduntur. O quàm alacriter ignibus, enſibus, vngulis, ver-
beribus, ac tormentis, quæ pertuleruntper quæ ad tantam glo-
riæ celſitudinem peruenerunt, benedicunt. O quantopere nũc
29 gaudent, quia in carnificum manibus à Deo ſunt clementiſsi-
me derelicti. [*Por quanto no quiſieran aquellos ſanctos, me dezid, auer dexado de padeter lo que padecieron?*] Ergo Deũ illos martyria perpe
ti finẽs nõ illos deſeruit, vt hominibus videbatur ſed magnũ po
tius eis contulit beneficiũ: non immanitate quidẽ, ſed clemẽtia
cũ eis vſus eſt. Quid autẽ de hac miſera tẽpeſtate dicemus cũ iã
ſeſe homines adeò diligunt, laboreſq; oderũt vt vix quiſquã mi-
nimũ quodq; pro Dei gloria detrimentũ perpeti velit? Si hodie
vna ex illis cõpluribus antiquis perſecutionibus in Chriſtiana re
ligione conſurgeret, quæ Eccleſiam Dei afflixerũt, quãdo mul-
ta millia martyrũ in cœlum vndiq; mittebatur nunquid Deus
fidem in terra inueniret, eum iniuriam nobis à proximis noſtris

illatam non feramus, nec allatum aliquod incommodum dimittamus? Siquidem tam parua non ferimus, quomodo magna tolerabimus? Cum in modico fideles non fimus, quomodo in multis erimus? O bone Iesu, o Angelorum gloria, noli Domine, noli hac nos tempestate probare, ne quàm parum in nobis habes appareat. Exijs, quæ Germani fecerunt, cõijcere potestis, quid nos faceremus. Etenim perditi cuiusdam fraterculi fraus tantam prouinciam, homines q;, humano videri, tam graues, ac nobiles, quibus ob illustrem, ac singularem eorum fidem sancta Ecclesia prisciq; summi Pontifices Christiani populi imperij monarchiam aduersus Ethnicos, barbarasq; nationes commiserant, euertere, decipere, atq; à verissima, & antiquissima fide, sacræq; Ecclesiæ obedientia potuit separare. 28

Hi ergo, qua occasione, quibus miraculis, quibus minis, quibus largitionibus, quo deniq; sanctitatis exemplo concitati tã breuiter, tam facilè, tam gratis ab obedientia, fideq; Deo, ac sanctæ eius ecclesiæ debita recesserunt, in tantosq; errores, & abominationes, quantos audijstis, inciderunt? O tremendum Dei iudicium? Ecquod vel saxeum cor hæc audiens timore non frangitur? Quodsi illi tam facile corruerunt, quid de nobis poterat sperari, quibus adeò voluptas, libertas, superbia, & cætera vitia dominantur? O quàm merito Deum possumus rogare, dicereque: Domine per infinitam misericordiam tuã te deprecamur ne modo nos probes: nescio enim quid in nobis reperies. Sæculares igitur fratres charissimi contradictiones æquo animo per- 29
feramus. Cumq; nos mundus insectatus fuerit, exultemus: hoc est enim signum nos Dei esse electos. Ii autem, qui concionatores, diuiniq; verbi ministri estis, ne deficiatis, si vobis pro animarum salute laborantibus, tantum fructum sicut velletis non sentitis. Attendite Christum summum concionatorem, summamque sapientiam plurimas conciones habuisse, quas ineffabilibus miraculis confirmauit, cœlestem tamen eius doctrinam à paucis fuisse susceptam. Qui quidem hîc Apostolis suis, & vobis etiam dicit: *Si sermonem meum seruauerunt, & vestrum seruabunt.*

Origenes. Roma. 1. Origenes super epist. ad Rom. verba illa primi capitis exponẽs, vbi dicitur: Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum, notat Christum Redemptorem nostrum, quò eius Apostoli Apostolatu Euangelicaq; prædicatione melius fungerentur, non solum

30 lũm spiritalem, sed bene dicendi etiam eis gratiam communicasse, vt grati, iucundi, lepidiq; prædicatores essent. Cumq; diuinus Dominus gratiosissimus esset cõcionator, vt dicitur apud D. Lucam: Mirabantur in verbis gratiæ eius, quæ procedebant *Luc. 4.* de ore eius, hanc etiam illis gratiam communicauit. Vnde verba illa: per quem accepimus gratiam, sic intelliguntur: non solũ gratiam iustificantem, sed etiam dicendi gratiam accepimus. Cumq; ipse etiam Redemptor summus Apostolus fuerit, vt ait Diuus Paulus considerate Apostolum, & Pontificem confessio- *Hebr. 3.*
nis nostrę, qui fidelis est ei, qui fecit illũ: hęc omnia sanctis Apostolis communicauit. Et quanuis omnes fidelissimi in suo ministerio, nimisque gratiosi essent, eos tamen mundus odio habuit, & maior illius pars in infidelitate remansit, & non solum eorum
31 doctrinam nõ receperunt, sed eius causa illis mortem intulerũt. Ne miremini patres mei, si cõciones vestræ operationem, quam optatis, non effecerint. Nec ideo defecisc amini, sed cum spiritus feruore, pioq; exemplo perseuerate hos binos sanctos Apostolos Simonem, & Iudam B. Iacobi Minoris fratres imitando, qui omnes tres filij fuerunt Mariæ Cleophæ sororis sacratissimæ Virginis Mariæ Dominę, N. quæ etiam cum cœlesti regina, & *Ioan. 19.* cum Magdalena, ac B. Ioanne iuxta Domini crucẽ stetit, vt patet in euangelio Beati Ioannis: vbi socia, particepsque fuit Dominici calicis. Quem etiam tres glorioſi eius liberi patientissimè biberunt: gratiaque cœlesti repleti æterna beatitudine fruituri ad ætherea regna migrarunt. Ad quæ nos perducat Ie-
32 sus Mariæ filius,

Amen.

(?)

IN

IN COMMVNI Euangelistarum Concio Prima.

Designauit Dominus, & alios septuaginta duos, &c.

Lucæ, 10.

OQVENS Christus Redemptor noster de diuino amore dixit: Sic Deus dilexit mundum. Quomodo sic? Vt filium suum vnigenitum daret. Hunc donans omnia possibilia dedit, quod fuit sufficientissimum bonum, ac reparatio mũdi. At, necesse erat, hũc amorem, ac beneficium hominibus innotescere. Nisi enim illud cognouissent, parum eis prodesset, Deum in mundum venisse. Verum D. Paulus ait: quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? Quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur? Statimq; citat Isaiam prophetam dicens: Sicut scriptum est, quam speciosi pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Vbi notandum est in translatione nostra hîc legi: quàm pulchri super montes pedes annuntiantis, & prædicantis pacem, annuntiantis bonum, prædicantis salutem. Perpendite quoties sanctus Propheta repetit verbum, annuntiantis, & prædicantis, vt rei necessitatẽ magis exaggeret. Quæ omnia S. Apostolus breuioribus verbis comprehendit. Et sept. interp. hîc transtulerũt: Sicut hora super montes, sic pedes euangelizantis auditum pacis. Euangelizantes bona horæ horologij super montem sonantis conferuntur, qua multi gubernãtur. In omnibus translationibus ostẽditur quantum bonum mundo sacrorum Domini discipulorũ prædicatio attulerit: quamq; singulare beneficium fuerit illos tam fœlices nuncios relaturos mitti ad gentes. Hoc prædixerat Abacuch propheta his verbis: Domine opus tuum in medio annorum viuifica illud: in medio annorum notum facies. Statimque

Ioan. 3.

Rom. 10.

Isai. 52.

Abac. 3.

4 que paulò inferius addit: Qui ascendis super equos tuos, & quadrigæ tuæ saluatio, ideſt, Domine opportuno tempore esse, vitamq; operi misericordiæ tuæ dabis, illudq; excitabis humanam assumens naturam, hocque vniuerso mundo prædicari iubebis equos, & triumphales currus assumẽs. Hi sunt sacrosancti Apostoli, discipuliq; tui, in quibus tanquam in equis assidebis, & velocissimè curres, vt toti mundo illucescas, illumque abijs in quibus residet, tenebris eripias.

Ecce hæc omnia adimpleta, cùm dicat sanctum Euangelium, *Designauit Dominus, & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam.* Super quo animaduertendum est sanctum Euangelium non dicere illos se ad tantum munus exequendum inuitasse, neq; vltrò obtulisse: sed à Domino fuisse designatos, & missos. Inter alia cognomina, quæ iustus virtute comparat, vnum est sanctus appellari. Sanctus enim idem significat quod totus Deo dicatus, atq; deuotus, cui nihil sui manet, aptus, sicut acerrimus Iesu Christi miles, vt vbi primum pugnæ signum sonet, statim diuitias, honorem, ac vitam denique offerat. Vnde sanctificari sabbathum est, festum Domino dedicari. Reliquos dies in nostri ministerio consumimus diem autem festum integrum Deo debet obseruari. Sic homo sanctus ideſt, homo totus Deo dicatus. Ideò de Christo R. N. dixit Angelus sacratissimæ Virgini Mariæ Dominæ nostræ: Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius Dei. Sanctum, ideſt, totum Deo consecratum. Et sic dicit Beatus Paulus supernum mũdi saluatorem cum suo æterno Patre loquentem, cum in mundum ingrederetur, ideſt,

6 in instanti conceptionis suæ. (Etenim hoc significat, ingrediens mundum) Corpus aptasti mihi, ideſt, (*Disteme vn cuerpo hecho, a tu condicion*) Et sic intelligitur illud B. Lucæ: Omne masculum adaperiens vuluam sanctum Domino vocabitur, ideſt, Deo offeretur, atque dicabitur. Ideoq; Nazarei Deo comas offerebant. In quo significabatur, qui verè, & exanimo se Deo deuouet, capillos quidem quos ventus deferre solet, ac pedibus conculcantur, & insterquilinium emittuntur, nec pallij pilum in Sathanæ ministerio consumere, sed Deo cum omnibus suis ministrare velle. Peccator cum omnibus, cum substantia, honore, vita, & anima Sathanæ deseruit. Iustus vice versa nihilo Sathanæ, aut mundo, cunctis verò Deo deseruit. Verùm quanuis omnino sit

Luc. 1.

Hebr. 10.

Luc. 2.

Num. 6.

Deo

Deo dicatus, honestis tamen, & magnæ autoritatis muneribus 7
Hebr.5. exercendis non se offert. Et ita dicit Diuus Paulus: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquã Aarõ.
Rom.1. Et de seipso alibi dicit: Paulus seruus Iesu Christi vocatus Apostolus segregatus in Euangelium Dei, ideſt, quanuis Iesu Christi sum seruus legitimo certamine acquisitus, nõ ego me in Apostolatus munus immisi: sed Deus me in Euangelij sui prædicatorem vocauit. Vnam ex rationibus, quare multi huius miseræ tempestatis concionatores tam parum fructus efficiunt, esse credo, quia à Deo nõ sunt vocati ad hoc sanctum ministerium, sed ipsi sese vanè ac præsumptuosè iactantes illud vsurparunt. Sicq; ex concionibus nihil aliud, quam honorem autoritatemque
2.Cor.3. sibi expetunt. De concionatoribus à Deo missis dicit Apostolus: Fiduciam talem habemus per Christum ad Deum, nõ quòd 8
sufficiẽtes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis. Sed sufficientia nostra ex Deo est, qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti non litera sed spiritu. Perpendite sancti Apostoli (licet adeò legis periti) humilitatem: qui omnem fiduciã suam statuerat in sufficientia, quam sibi Dñs contulerat, quia ipsum in prædicatorem suum elegerat. Estq; notandum hîc, vbi nos legimus: Non litera, sed spiritu, in alia translatione esse non literę, sed spiritus, sicut etiam est in contextu Græco. Quasi diceret: Non sumus prædicatores tantum verborum, nec eis, aut exteriori legis literæ, sed diuino spiritui sumus astricti: eoq; illustrati literæ spiritum, & quod Deus in illa dicere voluit, perscrutamur. Hocque ingenti spiritus efficacia prædicamus, homineq; spirituales efficere curamus,

9 *Et misit illos binos.* Videlicet, vt sese inuicem consolarentur, &
Prou.18. alter alterius vitę cõsuleret. Vt enim dicitur in Prou. Frater, qui
Eccles.4. adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma est. Et in Ecclesiaste dicitur: Melius est duos esse simul, quã vnũ, habẽt enim emolumentum societatis suę. Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cũ ceciderit, nõ habet subleuãtem se. Et hęc est vna ex ratio
Psal.91. nibus, ob quas diuinus spiritus iustũ palmę cõfert dicẽs: Iustus, vt palma florebit, scilicet, quia inter omnes arbores sola palma ab alijs separata fructũ non fert, quod si fuerit altera comitata fructum feret: sicut experientia cõperitur. Seritur quippe certi generis palma iuxta alteram, quo aër per vnam transiens, aliam fructum

10 fructum gignere faciat. Sic multis iustis solis commorantibus spiritus extinguitur, & in virtute marcescũt: alijs verò sanctis cõiuncti proficiunt, florent, ac ingentem fructum proferunt meritorum. *Misit illos binos ante faciem suam.* Hæc verba duo significant. Alterum, quod misit eos ante faciem suam: sicut venatores Hispanè (*Monteros*) regem venatum euntem præcedere solẽt. Per Hieremiam Proph. dixerat Deus: Mittam eis multos ve- *Hiere.16.*
natores, & venabuntur eos de omni monte, & de omni colle, & de cauernis petrarum. Regij venatores in nemoribus regem pręcedunt, ferasq; excitant, atq; exagitant quousq; eas in stationẽ *Simile.*
vbi eas rex expectat, inducunt, quo illas telo suo interficiat. Sic supernus Rex regum Iesus Christus discipulos suos binos misit ante faciem suam, vt quasi venatores homines tanquam belluas
11 in vitiorum nemoribus delitentes excitarent, & in cœlestium sacramentorum stationes, vbi ipse manet, inducerent: ibique telo suo eos mundo, ac peccato necaret. Hoc est fratres concionatorum munus, vos quasi feras scelerum vestrorum montibus inclusos reprehensionibus, rationibus, exhortationibus, promissionibus, ac denique comminationibus commouere, quo è tam misero statu erumpentes ad diuina sacramenta confugiatis, in quibus sicut in statione vos rex cœlestis expectat, vt diuini amoris sui iaculo feriat, vt vniuerso malo mortui toti bono viuatis. O Deus infinitę maiestatis, hodie Dño verbis meis confer efficaciam, vt si quod hîc adest brutum animal, siquis libidinosus, siue superbus, siue quiuis alius peccator, eis commotus per veram pœnitentiam è vitiorum suorum nemo-
12 ribus exiliens ad te conuertatur. Altera horum verborũ: Ante faciem suã, significatio est: quòd misit eos sicut prudẽtes viros, & magnæ considerationis, vt ministeriũ, ad quod mittebantur, exequentes recordarentur se in diuino conspectu persistere. O quàm necessariũ nobis est in omnibus, quæ facimus, considerare Deũ magis, quã nos nobismetipsis adesse. Hoc Deus Abrahę *Gene.13.*
maximè commendauit dicens: Ambula corã me, & esto perfectus. In hoc verbo: Ambula, illum hortatur, vt semper in virtute proficiat, nec retrorsum regrediatur. Vnde Theologi iustos huius sæculi viatores, vocant, quia per mansiones suas ad cœlum iter faciunt. Illuc autem accedentes, comprehensores appellant, quia finem optatissimum, ob quem à Deo creati sunt

manu

manu comprehendunt, & nanciscuntur. Et illud: Esto perfectus, 13
idem significat, quod, eris perfectus. Hic enim sicut & in alijs sa-
cræ paginæ locis imperatiuus pro futuro sumitur, vt successus in
fallibilitas exaggeretur, vt dicitur in Psalmo. Gustate, & videte
quoniam suauis est Dominus, idest, Deum gustare incipite, & vi
Psalm.33 debitis, quàm suauis est Dominus. Et ibidem: Accedite ad eum
& illuminamini, idest, accedite ad Deum, qui est perennis fons
Lucis, & illuminabimini. Et alibi. Vacate & videte, quoniã ego
Psalm.45. sum Deus, idest, à creaturis vos expedite, & me Deum esse vide-
bitis, idest, cognoscetis. Nam separatio ab amore creaturarum, &
celeris per eas transitio hominem in creatoris cognitionem in-
ducit. In his omnibus locis imperatiuus est pro futuro, sicut ali-
bi est futurus pro imperatiuo, vt apparet in præceptis Decalogi
Non mœchaberis, non annunciat, neminem esse mœchaturum, 14
sed prohibet hoc fieri. Ponitur autem in futuro, vt efficacius pro
hibeatur. De hac sancta exercitatione, qua perfectio impetra-
Psalm.18. tur, magnopere gloriabatur Dauid dicens: Meditatio cordis mei
in conspectu tuo semper. Vnde filius eius Salomon Deum allo
3. Regum. quens de Patre suo dicit: Tu fecisti cum seruo tuo Dauid patre
meo misericordiam magnam, sicut ambulauit in conspectu tuo
in veritate, & iustitia, & recto corde tecum. Hoc etiam sanctus
4. Regum.1 Rex Ezechias citabat dicens: Obsecro Domine, memento quę
so, quomodo ambulauerim coram te in veritate, & corde perfe-
cto. Hæc erat sanctorum illius temporis exercitatio. Et Sanctus
Lucæ.1. Zacharias dixit adhoc nobis Deum humanatum deditũ fuisse,
vt (inquit) seruiamus illi in sanctitate, & iustitia coram ipso, om-
1. Corint. 2. nibus diebus vitæ nostræ. Quod Beatus Paulus Apostolus ve- 15
rè, & ex animo faciebat. Ipse enim dicit: Non sumus sicut pluri
mi adulterantes verbum Dei: sed ex synceritate sicut ex Deo co
ram Deo in Christo loquimur, idest, non sumus, sicut plurimi,
qui verbum Dei adulterantur, ex illo suo spiritu falsos adulteri-
nosque sensus gignentes, cùm tamen verus eius sponsus, atq; ma
ritus sit spiritus diuinus. Sed de sancti Euangelij synceritate, pu-
ritateq; loquimur, sicut ab Spiritu sancto, qui & ipse Deus est,
percepimus. Et sic verbum Dei explicamus, deq; illo loquimur,
per merita Iesu Christi, quasi qui coram Deo est, & loquitur. Et
1. Corint.12. alibi dicit: Coram Deo in Christo loquimur. Dicensque in his
duobus locis, in Christo significat, coram Deo loqui, ambulare,
ac vi-

16 ac viuere, donum esse Dei, quod ipse peculiariter per Iesu Chri
sti merita sedisponentibus, atq; à se illud petentibus concedit.
Hoc deniq; de omnibus prædestinatis, vsq; ad mundi consum-
mationem idem sanctus Apostolus affirmat dicens: Benedictus *Ephe.1.*
Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in
omni benedictione spirituali in cœlestibus, in Christo, sicut
elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt essemus sancti,
& immaculati in conspectu eius in charitate. Ex his verbis appa
ret hanc sanctã exercitationem esse vnũ ex mirabilibus diuinę
prædestinationis effectibus. Ideo nos Dauid admonet dicens: *Psal.104.*
Quærite Dñm, & confirmamini, quærite faciem eius semper.
Idest animaduertite vestra maximi interesse, Dñm exquirere,
quę postquam inueneritis, corã vobis semper habete: nunquam
17 ab illo oculos amoueatis: in hoc confirmamini, valde enim ne-
cessariũ est. O fratres in Christo Iesu quot bona faceremus, quot
q; mala vitaremus, si semper Deũ in nobis diuinos, purissimosq;
oculos suos defixos habere consideraremus. Pater quidam ere-
mi viatoris habitu suscepto in meretricis domum introijsse di-
citur, vt eam hac occasione conuerteret. Licet enim nunquam
mala fieri liceat, vt inde exeant bona: aliquando tamen cũ sine
scandalo fit, potest iustus aliquid nõ bonum fingere, vt aliquod
inde maximum bonum proficiscatur. Vt in libro Iosue apparet, *Iosue.2.*
vbi duo illi exploratores, quos sanctus dux misit Hierico per
gentes ingressi sunt in domũ mulieris meretricis nomine Raab,
& quieuerunt apud eam. Hoc autem non, vt turpitudinem ad-
mitterent, sed vt illa exteriori apparentia, quòd in meretricis do
18 mum fuerant ingressi, celarentur, sicque aptius Dei opus perfi-
cere possent. Cum igitur sanctus ille eremita quãtum meretrix
illa detrimentum vrbi, in qua morabatur, afferebat, intelligeret,
in eius domũ cum illo habitu fuit ingressus. Dixitq; ei se velle,
vt in valde secretum cubiculum illum introduceret. Ad quem
cum ab ea duceretur: dixit ei: Non hîc sumus sicut oportet, ad
aliud secretius domicilium abeamus. In illudq; introiens finxit
vir sanctus adhuc se illic nõ esse sicut conueniebat: quapropter
ad alium occultiorem locum se deduci postulauit. Tunc dixit
ei meretrix, Bone vir si ab hominibus perspici non vis hic lo-
cus est nimis occultus: si verò à Deo non vis videri, quocunque
pergamus, in secretissimo totius mundi loco diuinum eius con-

spectum nequimus effugere. Cui venerabilis senex, O mi- 19
sera (inquit) cùm tu vbicunque tot abominationes operaris, à
Deo perspici credas, illas tamen audes admittere? Tantamque
hæc verba, & eorum consideratio in illius meretricis corde ope-
rationem fecit, vt protinus conuersa veram egerit pœniten-
tiam. Quomodo fieri posset, quòd homo quantumuis disso-
lutus lethalem admitteret culpam, si se illud in conspectu di-
uinæ maiestatis perpetrare attente consideraret? O si hoc sem-
per, & vbique consideraremus, quàm singulares effectus
in moribus nostris reperiremus, nisi fortè lapides aut dæmo-
nes sumus.

Mittens igitur Dominus discipulos suos ante faciem suam in omnem
ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus, quo illi ministerio effi-
cacius intenderent, dicebat illis: Messis quidem multa est: ope- 20
rarij autē pauci. Rogate ergo dominum messis, vt mittat opera-
rios in messem suam. *Eccle.39.* In Ecclesiastico dicitur: Iustus cor suum
tradidit ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum,
& in conspectu altissimi deprecabitur. Cumque hæc sit vna
ex crebrioribus iustorum exercitationibus, eos hîc diuinus Ma-
gister erudit vnum ex præcipuis, quæ à Deo poscere debent,
scilicet, vt mittat operarios in messem suam. Attendite Domi
num dicere: operarios, non loquaces quidem, sed factores. Vna
ex magnis plagis, quibus Deus percussit Ægyptum, fuerunt ra-
næ, quæ garrulationibus suis Ægyptios cruciabant, sicque vna
ex magnis sanctæ Ecclesiæ plagis, grauibusque (ob scelera no-
stra) supplicijs est, multos loquaces, paucos verò operarios,
idest, plurimos concionatores, atque prælatos loquacissimos 21
esse, qui tamen sunt bonorum operum expertes, & vacui. Et
1. Ioan. 3. ita dicit Diuus Ioannes: Omnis, qui non est iustus, non est ex
Deo. Vbi alia translatio habet: qui non facit iustitiam, non
est ex Deo: & sic est in contextu Græco. Ex quo hi, qui valde
loquentes non operantur, ex Deo non esse colliguntur. Qui
autem ex Deo non sunt, cuius, nisi Dæmonis erunt? Dicens-
que Dominus: In messem suam, nos docet præcipuum præ-
sidium & concionatorum finem esse debere, vt Dei hæreditati
proficiant, idest, animarum prouentui consulant, nec suam
met vtilitatem exquirant. Verum heu, heu, heu quàm modici
ob gloriam Dei, & animarum vtilitatem operantur. Beatus
Paulus

22 Paulus Philippensibus dicit: Spero in Domino Iesu Timo- *Phili. 2.*
theum me citò mittere ad vos. Neminem enim habeo tam vna-
nimem, qui syncera affectione pro vobis solicitus sit: omnes
enim quæ sua sunt quærunt, non quæ Iesu Christi. Expe-
rimentum autem eius cognoscite, quoniam sicut patri filius
mecum seruiuit in Euangelio. Hæc vtique verba ingentem
mihi admirationem attulerunt. Cum hic gloriosus Apostо-
lus dicat, illomet tempore, quo ipse sanctum Euangelium
prædicabat, totque actantis miraculis confirmabat, omnes so-
cios suos præter Timotheum, quæ sua sunt quærere, non quæ
Iesu Christi: quid in hac misera tempestate poterit sperari?
Præsertim cum in beatissimis illis quondam temporibus, quan
do sacratissimus Iesu Christi sanguis in credentium cordibus
23 erat adeò recens, tam modici solam Dei gloriam proximo-
rumque vtilitatem expeterent? Ecquis hodie ob hunc vnum
finem spiritualem prælaturam, aut temporale suscipit mu-
nus? O ingentem filiorum Adæ miseriam perpetuisque la-
chrymis deplorandam? Nunc ergo fratres dilectissimi, siqui-
dem messis multa est, operarij autem pauci, noctu dieque do-
minum messis instantissimè deprecamini, vt mittat operarios
in messem suam.

Dicit eis vlterius: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.* In
his verbis eos diuinus Magister erudiuit, quanta cum mansue-
tudine, ac patientia infidelibus prædicare deberent. In Actis
Apostolorum dicitur: Stephanus autem plenus gratia, & for- *Actо.6.*
24 titudine faciebat prodigia, & signa magna in populo. Quæ-
rat quisquam: in quo consistit quenquam esse fortitudine ple-
num? In eo, quod habeat plenam perfectamque fortitudi-
nem. Hominem autem habere plenam fortitudinem est eum
esse agnum in medio luporum. Fortitudo illa, de qua locuti
sunt Philosophi, sicut Tullius, qui dicit: Fortitudo est magna- *Tull. li. 2. de*
rum rerum appetitio, & humilium despectio: fuit fortitudo de- *Ora.*
ficiens. Nam licet homines sese mortis periculo exponere, ho-
stesque aggredi, & expectare fortitudinē esse cognouerint, qui
sunt duo fortitudinis actus vt Philosophus inquit: adeptique *Arist. Eth.*
sint nihil vile, actu pe ab homine fieri debere: martyres tamen 3.
excelsius punctum super omnes philosophos intellexerunt,

quod nullus eorum fuit consecutus, scilicet, vt pro veritate mo- 25
rientes se non defenderent. Diceret vtique Socrates, & Aristoteles: Bonum est quenquam pro veritate mori, si illa ab aliquo negatur: at se quoad poterit defendentem. Cœlestis verò Magister discipulis suis dicit: Ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos. Etenim quantumcunque grauibus iniurijs, ac tormentis afficiamini non vos defendere debetis. In hoc vtique plena, perfectaque fortitudo consistit, ne baculum quidem, quo se tuerentur, voluit Dominus sanctos illos viros secum deferre. Et sic eis dixit: Nihil tuleritis in *Luc. 9.* via, neque virgam, neque peram. Licet enim ad virginitatem perpetuo conseruandam fortitudo maxima requiratur: maior tamen requiritur ad tormenta, mortemque vltrò patien- 26
dam, & ad hoc quod homo ob diuinum amorem se ferat illi virili animo offerat. Propensius nanque ad tormenta fugienda, quam ad voluptates admittendas inclinamur: sicut apparet in cane, quem si os cum magna voluptate rodentem virga fueris comminatus, osse, ac voluptate relicta ictum effugiet. In hoc etiam Dominus manifestat quid iustus à mundo debeat sperare, scilicet, quod agnus à lupis sperat. Quapropter ô serue Dei si te in mundo morderi, ac lacerari perspexeris, ne mireris, cum sis inter lupos. Atque etiam iniqui homines peiores sunt lupis, cum non solum vitam, sed honorem etiam iustis adimere curent. Vnde tyranni Sanctos Martyres non solum varijs tormentorum generibus cruciabant, sed eos etiam diffamabant necromanticos ap- 27
pellantes, populoque suadentes, vt eos tales esse iudicarent, crederentque illos diaboli virtute miracula facere. Ideo Dauid af- *Psal. 139.*
fectuose precabatur dicens: Eripe me Domine ab homine malo, & à viro iniquo eripe me. Non dicit: Eripe me Domine à Diabolo malo. In quo magis quodammodo malum hominem, quàm Diabolũ ipsum timere videbatur. Etenim quæ Diabolus per se solum facere nequit, ea sæpe numero facit hominem malum in illorum instrumentum assumens. Et quamuis difficillimum erat sanctos illos viros sese inter lupos immittere, curareque, vt ex lupis in agnos conuerterentur, eos Dominus fulsit dicens: Ite, ecce ego mitto vos. Ego, qui mundum superaui: ego, cuius manibus æternus pater omnia tradidit, ego Deus omnipo-

28 omnipotens vos mitto, vireſq; conferam, quibus tam aduersa, quam prospera patiamini. Nonnulli sancti doctores de natura, & gratia libros composuerunt: in quibus explicuerunt, quam parum homo ex se valet, & quàm debilis est eius natura: quantumque Dei auxilio fulta facere potest. Non est aranea debilior, nec imbecillior musca quam homo ex natura sua, vix enim sese à formica, aut ciniphe defendere potest. A Deo autem adiutus cum diuo Paulo dicere potest: Omnia possum in *Philip. 4.* eo, qui me confortat. Hac consideratione fulciebatur Dauid ad omnes huius sæculi aduersitates perferendas sperans sibi diuinũ auxilium non esse defuturum. Et sic vbi nos legimus in Psal- *Psal. 17.*
mo: Deus, qui præcinxit me virtute: alia translatio habet: Deus qui præcingit me virtute, in præsenti tempore: & sic est in con-
29 tex. Græco, & in paraphr. Chaldai. In quo adnotatur quam cõtinua sint auxilia diuina in iustis: & quomodo nõ contentus est Deus eis iam fauisse, sed semper eis auxiliatur.

Dicit eis vlterius: *Nolite portare sacculum, neq; peram, neq; calceamenta.* O ineffabilem Dei probitatem: attẽdite quomodo illos ab omni humana voluptate, corporalique cõsolatione eradicat, & euellit. Quando quis denuo vitẽ plantat, paxillũ ei supponit, *Simile.*
vt vires accipiat. Si verò illud, cui eã apponit radices haberet in terra multum palmiti officeret totum enim terræ virorẽ sugeret. Humanum cor est simile palmiti: vtq; in virtute proficiat, diuini amoris paxillo debet inhærere. Si enim pecunijs, honoribus, aut voluptatibus apponatur, quæ radices habẽt in terra, totã cordis virtutem, viroremq; sanctitatis sugẽt, & illud aridum, ac
30 sterile relinquent. O infelices filij Adæ, quam arida, steriliaque corda geritis, quia illa terrenis apponitis: illa ab hoc terrestrium paxillo remouete, diuinoq; amori apponite, sicq; reuirescent, abundantemq; meritorũ afferent fructum. Ideo præcipit Dñs discipulis suis, vt pauperes, temporalibusq; omnibus expediti, solo diuini ipsius amoris baculo innitentes per diuersas orbis partes proficiscantur. In quo considerandum vobis est, quantũ vos Dñs diligat, cum tam sedulam de vobis curam gerat totque modos excogitet, quibus vos ad sui obediẽtiam alliciat Apostolos, scilicet, prophetas, atq; discipulos mittẽs, eosq; magno cum labore, ac ignominia pauperes, nudis pedibus, tritisq; vestibus indutos: absq; humano refrigerio peregrinari iubens: quorum

omnium fructus est salus vestra. Eis enim sic ire præcipit, quo 31
maius præbeant sanctitatis exemplum: salubrisque eorum prę-
dicatio auditorum cordibus efficacius impressa maiorem faciat
operationem. O corda lapidibus duriora, quæ hæc cum intelli-
gant, teneritudine liquefacta tanti Dei, qui salutem nostram
tantopere exoptat, ministerio, ac obedientiæ non subijciuntur.
Quod etiam apertius manifestatur in ijs, quæ illis dicit: Et ne-
neminem per viam salutaueritis. O Christe vere totius vrba-
nitatis magister, quomodo hîc discipulis tuis pręcipis, vt sese in
proximos inurbanos, & aridos præbeant, nec eos in via inue-
nientes salutent? Dico Dominum hîc vrbanitatem non pro-
hibere: imo vnum ex ijs, quæ sunt sancto Euangelio, diuinæq;
legi propinquiora, est vrbanitas. Nam vna ex virtutibus, quas
Christus Redemptor noster nimis exaggerauit, fuit humilitas, 32
Luc. 14. hocq; fecit per leges vrbanitatis dicens: Cum inuitatus fueris ad
nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit
inuitatus ab illo. Ecce quomodo per vrbanitatis leges, iuxta
quam sublimior locus honestiori debetur, diuinus magister hu-
militatem docuit. Et sic Dominus hîc vrbanitatem non prohi-
bet, sed vult dicere: Adeò celeriter huic rei vobis à me cõmen-
datæ incumbite (quæ est animarum salus) vt si cuiusquam salu-
tatio vobis impedimento futura esset quominus eam diligentis
sime faceretis, eum insalutatũ prętermittatis. Potius vos in prę
tereuntium salutatione, quàm in huius sancti muneris executio
4. Reg. 4. ne deficere volo. Sic dixit Elisęus Propheta puero suo Giezi.
Accinge lumbos tuos, & tolle baculũ meum in manu tua, & va
de. Si occurrerit tibi homo, non salutes eum: & si salutauerit te
quispiam, non respondeas illi. Hæc omnia exaggerationes erãt, 33
quibus significabat se velle illum velocissimè quæ sibi præcepe
rat, conficere. O quã manifeste hîc infinita Dei probitas inno-
tescit, & quantopere peccatorũ salutem exoptet, ostenditur, cũ
velit eos tam diligenter à concionatore doceri, vt non in heb-
domadã, aut diem, verũ, ne in minimum quidem temporis spa-
tiũ, quod in amici salutatione consumitur, huius ministerij exe-
cutionẽ differri patiatur. Dicite igitur fratres doctrinæ auditus
cuius pluris interest? concionatoris ne, an peccatoris? Cuia prę-
cipue est hęc vtilitas? nostra ne, an vestra? Cui magis necessarius
est imber? aridę terræ pluuiæq; defectu pereũti, an nubi? Terræ

vtiq;

34 vtiq; aridæ. Si ergo Deus vult concionatorem adeò ad animas
sancta doctrina illuminãdas, manumq; eis porrigendã, vt à pec
cato exiliant, festinãter pergere, vt nulla occasione detineãtur,
tu ô infœlix peccator, cuius in hoc salus agitur, quomodo con-
uersionem, emendamq; audes differre? Medico præcipitur, vt
tibi diligentissimè præparet medicamen, quomodo tu eius re-
ceptionem audes differre? Ne pũctum quidem (ait Dñs) demo-
remini: quomodo igitur tu Diem, hebdomadã, ac mensem de-
tineri audes? Ecquis tibi infœlix secure affirmat te isto tẽpore,
quod tibi promittis certo fruiturũ? Ecquis nostrũ nouit, an sicut
in hoc templum pedibus suis fuit ingressus, ex alienis manibus
pendens sit ab eo exiturus. O superne pater luminum, & Deus
infinitæ pietatis, hos cæcos illumina, vt nouerint quanti sua in-
35 terfit, opportuna tẽporis occasione vti, quò veram agentes pœ-
nitentiam, diuinam hîc gratiam recipiant, qua cœlestis gloriæ
beatitudinem valeant comparare. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Euangelistarum Concio Secunda.

Designauit Dominus & alios septuaginta duos, &c.
Lucæ. 10.

1 MIrabilem huius mundi molem Dauid in spiritu *Psal. 103.*
cõtemplans dicit: Quam magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti: Certum est enim quicquã sapienter, beneq; dispositũ, atq; directũ structoris rectorisq; sui sapien
tiã demõstrare. Et licet admirabilis totius orbis dispositio infinitam Dei sapiẽtiam, potentiamq; ostendat: vnũ tamen ex ijs, in quibus hæc Dei sapientia, atq; potentia clarius illucescit, hoc est, quod non solũ per se hanc machinam modera
tur, sed potestatẽ etiam creaturis commisit, quo aliæ sint aliarũ causæ, atq; rectores. Plus est enim creaturas esse habere illudq; cõmunicare posse, quam solũ esse habere. Nec verò cõtentus est

Deus solum modo esse creaturis cõtulisse, sed potestatem eis tri- 2
buit illud esse communicãdi, atq; vt alię alias moderari possint
Ex quo patet creaturas in duabus rebus Deo esse similes: altera'
quia sunt bonæ, altera verò, quia sicut Deus est causa, sic & ipsę
causę secũdæ esse possunt, ę quibus aliarũ perfectio proficiscitur: sicut experientia cõperitur, quòd cœlũ, sol, & cæteri planetæ virtutem habent influendi in hæc inferiora corpora, atq; illa regendi. Et quemadmodũ Deus se in mundi gubernatione habuit, sic se in suæ sanctæ Ecclesiæ regimine, peccatorumq; conuersione gessit: coadiutores quippe, ac ministros exquisiuit, qui ipsius auxilio adiuti eam regerent. Et sic exorditur sanctũ Euãgeliũ dicens: *Designauit Dominus, & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam.* Pristinis quondam temporibus ad tantam illam Hebræorum prouinciam erudiendam vnum tantum 3
Deus concionatorem eligebat. Elegit vtiq; Isaiam, deinde Hieremiam, posteà Ezechielẽ, & posteà Danielem, & deinde alios: nunc autem nõ est contentus duodecim Apostolos, elegisse: sed alios septuaginta duos ministros soli illi prouincię designat. Nã protinus eis dixit: In viam gentiũ ne abieritis. Ex quo apparet quãtopere cœlestis reparator Hebræos ad se conuertere desiderarit. Posteaq; hos, & alios cõplures in vniuersum mundũ misit, quo singulari beneficio nũc etiam dilectissimi fruimur: cũ non solum in vnum regnũ, verũ ad vnam etiam vrbem Dñs septuaginta ministros mittat: quapropter nimiũ nobis gaudẽdum est. Mercator solus esse cupit, quia non reipublicæ quidẽ, sed suam potius expetit vtilitatẽ: & medicus, ac iuris consultus, atq; etiã sutor, & quiuis alius artifex singuli in vrbe cõmorari vellent: nã 4
hi omnes quæ sua sunt, quęrunt. At verò in animarũ negotiatione quo plures concionatores, confessarios, & coadiutores habuerimus, eo magis lætare debemus Deũ precãtes, vt plures mittat: solã enim Dei gloriam animarumq; emolumẽtum expetimus. Quod si non facimus, valde decipimur. Sex mille sexcenti sexaginta sex dęmones semel cõgregati sunt, & in vnius hominis corpus introierunt, vt eius animã perderẽt. Aduersus igitur tot hostes quibus viribus, atq; auxilio opus est? Ideo dicebat S. Moses: *Luc. 8.* *Num. 11.*
Quis tribuat, vt omnis populus Prophetet, & det eis Dñs spiritũ suum? Hoc nos omnes oportet optare, puroq; corde dicere. Vtinã omnes Christiani concionarentur, ijq; essent, qui aliorũ salutem

5 salutem inuicẽ in se susciperent. Et quanuis in hac ministrorum abundantia quã Deus nobis mittit, infinita eius probitas ardentissimumq; salutis nostræ desiderium, quo flagrat, ostenditur, etiã in ea deprauatio nostra declaratur, cùm tam parum fructus ex omnibus his Dei diligentijs, beneficijsq; percipiamus: & sic (quæ nostra est culpa) hęc omnia beneficia in atrocissima nobis verbera conuertẽtur. Nam per Ezechielẽ Prophetã iustissimus hic Dñs ait: Væ ciuitati sanguinum, cuius ego grandem faciam *Ezec. 24.*
pyram. Et tanti supplicij causam assignans dicit inferius: Multo labore sudatũ est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius. O quot sudores hodie serui Dei in Christianis rebus publicis effundũt: & quàm immundæ peccatorũ animæ remanent. Vereamur igi
9 tur fratres, ne supplicium hoc, quo Deus hîc Hebręos minatus est, super nos corruat. Etiã diuina maiestas hãc ingratitudinem punire consueuerit, sui sancti verbi ministros auferẽs, hosq; ingratos tam cœlestibus auxilijs priuans. Hoc ad literam per Hiere- *Hiere. 6.*
miam Propheram Dominus ipse significauit dicens: Defecit sufflatorium insigne, consumptũ est plumbum. Frustra cõflauit conflator: malitiæ enim eorum non sunt consumptæ: argentum reprobum: vocate eos, quia Dominus proiecit illos. O terribilia verba! Diuinus nos spiritus illuminet, quo eorum virtutem intelligamus, necessariumq; ex illis fructũ nobis percipiamus. Sumit hîc Dominus metaphoram ab aurifice, qui cum in fornace follibus nimis insufflasset, quousq; illos disrupit, scoriã
7 ab argẽto nequijt separare: & lassus atq; molestus argentum illud relinquit, neq; in eo vult amplius laborare. Sic Deus diuinis inspirationibus, promissionibus, ac minis, pijsq; ac charitatiuis concionatoribus obduratos peccatores cùm nimis insufflauerit, videns calorem, quo plumbum cõsumi posset in eorum cordibus nihil efficere, neq; eos ab iniquitatibus suis purificari velle, instar lassi molestiq; artificis eos quasi reprobum argentum deponit, suisque peculiaribus auxilijs, fauoribusque destituit. Et enim hoc significat: Defecit sufflatorium in igne: cõsumptũ est plumbum, idest, plumbum tali, actanto ignis calore consumi posset. Omnis autem hæc diligentia vana fuit, & incassum adhibita, siquidem ex ea fructũ percipere noluerũt. Ecquis hæc audiẽs nõ trepidet? Quomodo nõ stupetis, qui cũ plurimas cõciones audieritis, quibus ipsimet infideles conuerti possent,

nullum ex illis prouentum elegistis? O insensibilia saxa, quæ 8
Eccle.43 ista nō sentitis. In Ecclesiastico dicitur vox tonitrui eius verberauit terram. Vbi alia translatio habet: Vox tonitrui eius exprobrabit terram: & sic est in contextu Græco, & ita etiam legit Rabanus. Vbi nos docet spiritus sanctus vnum tantum cœli tonitruū audiētes nos deterreri oportere: illa enim est quædam vox, & reprehensio, qua nos Dominus comminatur. Quod si cœlestibus tonitruis debemus terreri, quantò maiorem nobis stuporem inferre debent Euangelicorum concionatorum verba, nos Dei nomine comminantium, scelerumq; grauitatem, ac diuinæ iustitiæ rigorem indicantium? Per immensam charitatem, qua nos clementissimus hic pater accersit, & minatur, vos deprecor fratres, vt ex pijs eius diligentijs fructum percipiatis. Prius quàm
Exod. 9. horrifica illa grandinis plaga Ægyptum vastasset, Moses Pha- 9
raonem, & seruos eius ab hoc periculo seruare volens his illos verbis præmonuit: Mitte (inquit) iam nunc & congrega iumēta tua, & omnia, quæ habes in agro: homines enim & iumenta, & vniuersa, quæ inuenta fuerint foris, nec cōgregata de agris, ceciderit q; super ea grando, morientur. Et protinus sequitur: Qui metuit verbum Domini deseruis Pharaonis fecit confugere seruos suos, & iumenta in domos: qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit seruos suos, & iumenta in agris, quæ omnia vi grandinis interiere. Idem nunc accidit. Etenim alij concionatorum verba timentes, se se in meliorem frugem recipiunt, & sic saluantur: alij verò similes illis Pharaonis seruis illa contēnunt, & sic eos tempestas diuini furoris absorbet.

Dicit vlterius sanctum Euangelium: *Misit illos binos ante faciem* 10
Num.10 *suam*. Moysi dixit Deus: Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus conuocare possis multitudinem, quando mouenda sunt castra. Per has tubas Euangelici concionatores figurati fuerunt. Tuba enim flatu ab intimis visceribus prodeunte sonat. Non sic organum, nec cymbalum sonant, quæ aere sibi extrinsecus adueniente resonant. Sic prædicatorem verbis ex intimis visceribus productis animarum salutem exoptantē clamare oportet. Et sic dixit Deus Isaiæ Prophetæ: Clama, ne cesses, quasi tuba ex alta vocem tuam: annuncia populo meo scelera eorum. Non
Isai.58. dicit: Quasi organum, aut, quasi cymbalum, sed quasi tuba, vt significet concionatorem efficacissimis vocibus clamare debere, quibus

11 quibus auditorum animos penetret, atque disrumpat. Ex quo patet quàm longè decipitur Christianus, qui dicit: Noui quid concionator dicturus sit: domi habeo libros, tā sapiēs sum, quàm ille; concioni interesse nolo. O insane, nescis quid dicat Dauid? Psal. 28.
Ait enim: Vox Dñi cōfringētis cedros: vox Dñi intercidētis flā
mam ignis: vox Dñi cōcutiētis desertū. An cōcionatorē Dei tubam viuis sermonibus soporatā animā excitātibus resonantem esse ignoras? Herba sagittariorum, quæ sagittæ adhærens interimit, quanuis manibus contrectetur, nō officit: solùm vbi est vul- *Simile.*
nus sanguinem inficit, animalq; occidit. Sic verbum Dei vitia non vbiq; ue, sed vbi est vulnus, interimit. Hoc autem vulnus infligit Deus per concionatorem te reprehensione sua vulneran-
12 tem, quo herba, idest, cœlestis doctrina te vitijs interficiat, & Iesu Christo viuum relinquat. Et sic accidit, quòd aliqua sententia, quam tu sciebas, & sæpe animo cogitaueras, nec in corde tuo aliquam fecerat impressionem, ex feruidi, spiritalisque concionatoris ore percepta, tibi viscera commouet, & à peccato conuertit. Ideo frater ne prudentiæ, sapientiæq; tuæ fidas: attende concionatorem esse tubam, spiritu ex visceribus producto sonantem, qui salutem tuam vehementer exoptat: sicq; maiorem in te quā sapientiam tuā impressionem facere posse. Has tubas binas esse Deus præcipiebat, scilicet, vt significaret concionatorum omniū prædicationem in Dei, & proximi amore includi. Illasq; argenteas esse volebat, vt ostenderet, concionatorum verba casta, nimiumq; examinata ad animarum ædificationem, & vtilitatem, non verò ad earum scandalum esse oportere. Et ita dicit Dauid: Psal. 11.
13 Eloquia Domini eloquia casta, argentum igne examinatum. Omnia concionis verba quasi argentum diuini amoris igni probari, purificariq; oportet, sicut argentea tubas exactissimas temporalium omnium vacuas diuinoque spiritu repletas. Quem amorem, vt Dominus significaret, doceretque illos hac charitate ad supernum hoc munus exequendum commoueri debere, misit illos binos ante faciem suam, atque etiam, vt vnus alteri testis esset sanctæ, honestęq; conuersationis eius.

Misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum, quò erat ipse venturus. O quanta est hæc nonnullis prædicatoribus cō fusio nolentibus, nisi in magnis populis, & coram frequentissima hominum multitudine prædicare, quasi in paruis oppidis

non

non essent animæ, sicut & in magnis: aut quasi pauperum, atq; 14
agrestium animæ non essent tam pretiosæ apud Dominum,
quàm diuitum, atque potentum. In hoc se non Dei quidem, sed
suum honorem quærere manifestant, ideoque prædicare nolũt,
nisi vbi sibi plus honoris, atq; vtilitatis videantur acquirere. Cõ-
fundantur hi audientes sanctum Euangeliũ dicens: In omnem
locum, quo erat ipse venturus. Et siquidem Dominus infinitæ
maiestatis non est dedignatus in paruis oppidis prædicare: sed
cũ ineffabili pietate, animarumque zelo in omnem locũ discur
rebat, discant eum in hoc etiam eius concionatores imitari. San-
Deut.32. ctus Moses dixit: Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descẽ-
dat sicut ros eloquium meum. Vnum ex ijs, quibus terra magis
indiget, est aqua. Si biduo pluuia desit, statim marcescit, & aquę
defectum sensibiliter videtur ostendere, nam vndiq; præ illius 15
desiderio scaturit, quasi viscera adaperiens, vt quod desiderat,
accipiat. Et postquam imbres accepit, viscera recludit, rimęque
illę reficiuntur, herbæque ac flores oriri consuescunt, quasi ter-
ra lætante, quia quod optabat adepta est. At multo magis ani-
mæ doctrina, quam terra imbribus indigent. Siquidem igitur
nubes aquam indifferenter effundunt, & tam humiles valles,
quam excelsos mõtes irrigant, pauperumq; simul ac diuitũ fun
dos fertiles reddunt: sic Euangelici prędicatores vniuersales es-
se cœlestisque doctrinæ suæ pluuiam ampla quadam charitate
super magnos, & paruulos, diuites, ac pauperes effundere debẽt.
Verum est hîc sanctam doctrinam à Mose pluuiam, ac rorem
appellari. Quia, sicut pluuia crassior, ros verò subtilior est: sic
concionatores res planas, quæque passim manibus contrectan- 16
tur hominibus parui, rudisque ingenij, subtilia verò, atq; subli-
mia viris acutis, & eruditis prædicare debent: sic vtraque redu-
centes, vt per ea diuino amore auditorũ animi inflammati vitia
fugientes virtutes studiosissime amplectantur. Misit illos ante
faciem suam in omnem locũ quo erat ipse venturus. Quasi dice
ret eis: Ite, ego quoque vos protinus sequar quo sic admunus
suũ melius exequendum mouerentur. Qui operarios in vineã
Simile. suam mittens dicit eis: Ite, & ego statim illuc ibo, vt quid facia-
1. Paral. 28 tis aspiciam, eos mouet, vt diligentius elaborent. O si assidua
animi cogitatione volueremus, non solum Deum omnia corda
scrutari, & vniuersas mentium cogitationes intelligere, sed
etiam

17 etiam suos diuinos oculos in nostra siue bona, siue mala opera
conijcere: eumque à nobis eorum rationem citissimè petiturum
quàm aliter, ac viuimus, viueremus. Maximo cum affectu dixit
Deus Hieremiæ Prophetæ: Nonne vides quid isti faciunt inci- *Hierem.7.*
uitatibus Iuda, & in plateis Hierusalem? Filij colligunt ligna,
& patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem,
vt faciant placentas reginæ cæli, & libent dijs alienis, & me ad
iracundiam prouocent. Magnam vtique habent emphasin hæc
verba: Nonne vides quid isti faciunt? Quanuis nos peccata vi-
deamus, non illa cernimus, sicut Deus, quia illius est incõmodũ.
Cùm sibi sint illatæ iniuriæ, plusquàm nos in illis videt. Si do-
mus vicini tui comburitur, hoc vtique vides, at ipse melius videt
quia est eius incommodum. O Deus infinitæ maiestatis, quàm
18 perspicuè hîc ostendis quanto nos amore prosequaris. Cũ enim
condemnatio, ac damnum, in quod perpeccatum incurrimus, no
strum sit vixque nos illud sentiamus: tu illud magnopere sentis,
tuumq; esse ducis. Ecquid vides Domine? Video (ait) liberos at-
que parẽtes omnes vno animo me offendere, adeoque cæcos es-
se, vt me illos non videre suspicentur, nec vllo vnquam tempo-
re harum abominationum rationem ab eis petendam esse, exi-
stiment. Sic etiam nunc ipse Dominus opera nostra considerat:
& cum minus arbitrati fuerimus, eorũ à nobis exiget rationem.
Ideo viuamus sicut dubitantes, vtrum hodie, an cras tremendo
illi Dei iudicio simus affuturi. Hac consideratione Dauid ma- *Psalm. 74.*
los à peccatis coercere conabatur dicens: Dixi iniquis: nolite ini
que agere, & delinquentibus: nolite exaltare cornu. Nolite ex-
19 tollere in altum cornu vestrum, nolite loqui aduersus Deum ini
quitatem. Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque à
desertis montibus: quoniam Deus iudex est. Quàm efficax ratio
ad peccatores vt pœnitentiam agentes peccata reliquant, com-
mouendos est, eos scire Deum infinitæ potentiæ, sapientiæ, at-
que iustitiæ esse iudicem, quem nemo fugere potest, quanuis ad
orientalem, siue ad occidentalem plagam, siue ad desertos mon-
tes effugiat. At sic homines sunt rationis expertes, ac passioni-
bus excæcati, vt ne hoc quidem considerare velint, & sic quasi
effrænatæ belluæ appetitus suos sequantur.

Misit illos ante faciem suam in omnem ciuitatem, & locum, quò erat ipse venturus. In hoc etiam Diuinus magister prælatos admonuit,

vt

vt postquam visitatores suos ad visendas oues miserint, ipsi eos 20
sequantur, vt videant siqua vitia siluerunt, aut iniuriam cuiquã
intulerunt, atque, vt doctrina, exemplo, præsentiaque sua sub-
ditos ad virtutem inuitent, paupereſque eleemosynis subleuẽt.
4. Reg. 4. Quanuis Eliseus puerum suum Giezi cum baculo suo misit, vt
viduæ filium suscitaret, ipse protinus eum sequutus fuit, perfe-
citque quod seruus efficere nequijt. Sic credibile est prælatos
multa conficere posse, quæ eorum visitatores nequierunt, maxi-
mèq; si prælatus quanuis magnæ, egregiæq; sit autoritatis, hu-
maniter subditos suos, & paruulos quosq; alloquatur, sicut fecit
Eliseus, iuxta defuncti mensuram se coarctans, sicq; eum ad vi-
1. Timoth. 4 tam reuocauit. Hoc Diuus Paulus Episcopum Timotheum do-
cebat dicens: Exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatio
ne, in charitate, in fide, in castitate. 21

Et dicebat illis: Messis quidem multa est: operarij autem pauci. Rogate er
go Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Notabile
est, Dominum hic ipsosmet operarios admonere, vt Patrem
Dominum messis deprecentur, vt operarios mittat. Hoc eis
dicit, quò significet, quanuis ipsi mittantur, dignos tamen ope-
rarios non esse futuros, nisi ab ipso Deo digni efficiantur. Om-
nes igitur, qui aliquo sanctæ Ecclesiæ ministerio fungimini,
Dominum deprecamini, vt in messem suam operarios mittat,
Dominum deprecamini, vt in messem suam operarios mittat,
vos sanctos ministros efficiens, laboresque, ac diligentias vestras
fructiferas reddens. Etenim cùm hoc nobis ipse præcipiat, nos
illud consecuturos esse debemus sperare. Maximeque cum hoc
ad proximorum emolumentum optemus: cuius causa Deus
principibus, & prælatis sanctæ Ecclesiæ fauere consuescit. Et sic 22
Ephes. 1. vbi nos legimus in Epistola Diui Pauli ad Ephes. Ipsum dedit
caput supra omnem Ecclesiam, quæ est corpus ipsius, alia
translatio habet, ipsum dedit caput super omnia ipsi Eccle-
siæ. Et sic est in contextu Græco, & sic etiam legit Beatus
Hieronymus: Super omnia, scilicet, capita. In quibus ver-
bis significantur singularia auxilia, quæ sacratissimum caput
nostrum illis confert, qui sunt capita & principes in sancta
Ecclesia sua per dignitatem, prælaturam, aut ministerium ali-
quod, quo in ea funguntur. Hoc autem propter ipsius vtilita-
tem Ecclesiæ.

Ite, ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos. Nolite portare sac-
culum,

23 *culum, neque peram.* Hic eis præcipit, nequid deferant, in quo
vel micam panis includant, quo innotescat eos non cupidi-
tate quidem, sed salutis animarum desiderio duci, scientes
illam esse Domini voluntatem. Liberet nos Deus à concio-
natoribus vtilitatem tantùm suam expetentibus. In nonnul- *Simile.*
lis regionibus in domum defuncti conductæ lamentatrices de-
ferri consuescunt. Quæ, etsi verbis, & eiulatibus alios ad
defuncti obitum sentiendum, plorandumque commouere cu-
rant, ne vnam quidem lachrymam oculis effundunt, nec do-
lore tanguntur, quia sola vtilitatis auiditate commouentur, vt
illa faciant, & dicant. Ijs similes sunt mercenarij concionato-
res, qui sola vtilitate commoti in Ecclesia Dei vociferan-
tur. De quibus dicit Sanctus Apostolus Iudas: Væ qui er- *Iudas.*
24 rore Balaam mercede effusi sunt. Error Balaam fuit, quòd
cupiditate commotus ad Hebræos maledicendos perrexit. O
infœlix prædicator, quantò tibi satius esset in triremi remi-
gare, quàm tam abiecto fine commotum tam excelsum mu-
nus exercere. Per Malachiam Prophetam Deus grauissimè *Malachiæ. 1.*
queritur dicens: Quis est in vobis, qui claudat ostia, & ac-
cendat altare meum gratuito? Non est mihi voluntas in vo-
bis, dicit Dominus exercituum: & munus non suscipiam de
manu vestra. Quod si miseria hæc simul cum illa lege desijs-
set, bonum maximum esset. Verum, heu, heu, & millies
heu. Etenim nunc mihi abominatio hæc magis vigere vi-
detur, quàm vllo fortasse tempore viguit. Offerentibus fi-
lijs Israel sex plaustra cum duodecim bobus in conspectu ta- *Num. 7.*
25 bernaculi, ait Dominus ad Moysen: Suscipe ab eis, scili-
cet, ea, vt seruiant in ministerio tabernaculi. O admirabi-
lem viri sancti puritatem, tam parum illud donum accipere
non audentis, quod vt acciperet opus fuit Deum illi iubere.
Ex quo apparet quàm semotum sanctus hic Dei seruus à tempo
ralium rerum cupiditate cor haberet. Eia domini Ecclesiastici at-
tendite Dñm discipulis suis præcipere, ne quid in via deferant,
nec sacculum, nec peram. Et quanuis inferiùs dicat: Dignus est
enim operarius mercede sua, non ideò hac temporali mercede,
sed vi cœlestis amoris ad sacrorũ ministeriorum exercitationem
debetis cõmoueri: sicut vos admonet D. Petrus dicens: Pascite, *1. Petr. 5.*
qui in vobis est gregem Dei non turpis lucri gratia: sed voluntariè
& for-

& forma facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pa- 26
storum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam.

In quamcunq; domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra: sin autem ad vos reuertetur. Hæc sententia magnam affert omnibus sancti Euangelij ministris consolationem. In quo eis Dominus affirmat quan uis peccatores ob ipsorum duritiam eorum diligentia, ministerioque vti nolint, non ideo eos præmium, ac mercedẽ esse amissuros, sed illa esse afficiendos, quasi illos conuertissent. Vnde Diuus Paulus, postquam dixerat Timotheo: Erit enim tempus
1. *Timot.* 4. cum sanam doctrinam non sustinebunt: & à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autem conuertentur: addit dicens: Tu verò vigila, in omnibus labora: opus fac Euangelistæ: ministeriũ tuum imple. Quasi diceret: Quanuis parum proficere tibi videaris, à munere tibi commisso ne desistas, Deique causam iustifica re nedesinas: non enim idcircò spiritus tuus mercedis remanebit immunis. Quãuis pax, ministeriũque tuũ illis non prosit, tibi tamen proderit. Et hoc significat: Sin autẽ ad vos reuertetur. Cum hac puritate, & synceritate lex gratiæ fuit in mundo prædicata. Cuius vnus ex ministris fuit glorioſus Lucas Euangelista, cuius sacrum festum hodie sancta mater Ecclesia celebrat: cui peculiarem reuerẽtiam, piũque affectũ debemus exhibere. Multa enim sacra mysteria, quæ alij sancti Euangelistæ prætermiserunt, ipse scripsit, & per eum illa Deus suam sanctam Ecclesiam erudiuit. Qualis fuit mirabilis glorioſi Baptistæ conceptio, atque natiuitas, & mirabilia, quæ in ea facta sunt, annũciatio Angeli ad sacratissimam virginem Mariam, sanctissima Iesu Christi natiuitas 28
in præsepio Bethlehemitico, pastorum adoratio, suauissimus Angelorum concentus, cum, gloria in excelsis Deo suauissimè decantarunt, diuini Saluatoris circuncisio, cùm primum pro nobis sanguinem fudit, sacraque ipsius in templo præsentatio, & quomodo remansit Hierosolymis, quum sacratissima ipsius mater eum triduò exquisiuit, lamentabilis sermo, quem pijssimus Iesus habuit ad filias Hierusalem baiulans sibi crucem in locum caluariæ, suauissimaque oratio, quam habuit pẽdens in cruce ad æternum patrem dicens: Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt: & vltima verba, quæ locutus est, dicens: Consummatum est. Hæc omnia cæteri sancti Euangelistæ siluerunt, quæ glorio-

29 glorioſus hic historiographus Euãgelicus in suo sancto Euangelio memorauit, nostrisque manibus commisit. Quamobrem magna cum deuotione illum venerari debemus. Nec verò contenti esse debemus, quia ei deuoti simus, sed eum imitari curare etiam debemus, quo sic diuina gratia locupletati in cœlesti Hierusalem eius socij esse mereamur. Amen.

In eodem Communi Euangelistarum Concio Tertia.

Designauit Dominus & alios septuaginta duos, &c.

Lucæ. 10.

1 Alexander de Ales, & alij omnes Theologi affirmant. Sicut Deus per vnam infinitam, æternam, essentialemque potentiam suam mundum creauit, omnesque illius creaturas produxit magnas, & paruas æqualiter, & absq; differentia, ita, vt omnes cœli non maiori potentia, quam formica creati fuerint, nec minorem Dominus in muscæ, quam in omnium cœlorum productione potentiam adhibuerit: nec apud Dei potentiam aliæ sint maiores, & aliæ minores creaturæ, nec maiora, seu minora miracula sint: imo respectu diuinæ potentiæ non possunt miracula dici: omnia namq; pari potentia fiunt. Et sic dicit Diuus Augustinus: In rebus mirabiliter factis ratio facti est potentia fa
2 ciẽtis: sic etiam sua vnica, infinita essentialique sapientia æque omnia regit atque conseruat: ita vt tantam in vnius formicæ, quantam in vniuersi conseruatione prouidentiam adhibeat. Et sic dicitur in libro sapientiæ: pusilla & magna ipse fecit, & æqualiter ei cura est de omnibus. Et quemadmodum vna potentia cũcta creauit, vnaque sapientia cuncta gubernat: sic omnia vno infinito, essentialique amore diligit: ita, vt alias creaturas non intensius, aut extensius, quàm alias diligat: cunctas enim vno simplicissimo, atque indiuisibili voluntatis actu diligit. Et de hoc amore dicitur in libro sap. Diligis omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti. At his non obstantibus, consideratio Dei amore ex parte creaturarum, quatenus est effectus exterior

Alex. 1. p. q. 92. art. 4. Theolog. in 3. d. 32.

Aug. adv. Iusianum.

Sap. 6.

Sap. 11.

prioris essentialis amoris, idest, quatenus iam illis Deus bona 3
sua communicat, dicimus eum non pariter omnes creaturas diligere, alijs enim maiora quàm alijs communicat beneficia. Et sic hoc posteriori amore magis prædestinatos, quàm reprobos diligit, maiora nanque in eos beneficia confert. Et præ hoc ingenti amore, quo eos diligit, admirabiles rationes excogitat, quibus eos ad se alliciat. Atque ita dicit per Hieremiam Prophetam dulcissima quædam verba, quæ toti electorum communioni, & singulis quibusque prædestinatis adaptari possunt. In
Hiere.31. charitate (inquit) perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans, scilicet, &c. Cum hac charitate tot ministros in omnem Iudæam misit, quos etiam nunc per vniuersum orbem mittere non cessat. Dicitur que hoc beneficium peculiariter prædestinatis fieri, quia ipsi soli per sancti Euangelij lucem, & obedientiam cœ- 4
lestem beatitudinem consequuntur. Vnde glorioſus Apostolus Paulus, post quam de Euangelicæ prædestinationis pulchritudine excellentia, & efficacia sermonem fecerat, addidit dicens:
Rom.10. Sed non omnes obediunt Euangelio. O quàm stupendum est hoc, quod tanto cum spiritus feruore, vitæ puritate singulari, infallibilique miraculorum cõfirmatione Domini discipulis prædicantibus non omnes sancto Euangelio obediant! Dignum fuit vtique admiratione maxima, quod cùm Diuus Paulus prædicationem suam tot testimonijs comprobasset, sicut ipse affir-
2.Cor.12. mat dicens. Signa Apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, & in signis, & prodigijs, & virtutibus, & de se, deq; alijs euangelicis ministris alibi dicit: In nos confirmata est (scilicet, lex Euangelica) contestante Deo signis, & portentis, & va-
Hebr.2. rijs virtutibus, & Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem, & tamen hîc dicit: Non omnes obediunt Euangelio. Quid mirum est modo, si nõ multi ex concionibus nostris fructum percipiunt, cùm non sint puritate, ac sanctitate comitatę, qua sancti Apostoli erant confirmati? Citatq; Diuus Paulus in hanc sententiam Isaiam dicẽtem: Quis credidit auditui nostro? idest, quis credidit sermonibus nostris? Quasi dicat: Pauciſsimi verbis nostris fidem adhibebunt. Super quo valde pensandum est D. Paulum prædicationem auditũ appellare: vt significet cõcionatorem prius quã prædicet, audire humilemq; auditorẽ esse debere: quales fuerunt sancti Apostoli, qui quę ex cœlestis

6 cœlestis Magistri sui ore perceperãt, prędicabãt. Et quanquã in actibus Apostolorũ dicitur: Itaq; fortiter crescebat verbũ Dei, & cõfirmabatur, vbi alia translatio habet: Et cõfortabatur, & in *Act.19.* contextu Græco habetur: Et inualescebat, scilicet, in cordibus credentium. Omnes tamen hi pauci erant, respectu eorum qui infideles remanebant.

Mittens igitur Dñs suos sanctos discipulos ad prędicandũ dicit eis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.* O diuine venator Iesu Christe: quę noua est hęc venatio? Ecquis vnquã lupos agnis capi perspexit? Hæc sunt Dñi mirabilia. Non supernus hîc imperator orbẽ satellitũ exercitib⁹ superauit, nec igne, aut belli eis instrumẽtis, sed humilitate, mãsuetudine, patientia, suiq; diuini verbi virtute expugnauit. Et sic dicit D. Paulus: Arma mili- *2.Cor.10.*
7 tiæ nostręnõ carnalia sunt, sed potẽtia Deo ad destructionẽ munitionũ, consilia destruẽtes, & omnẽ altitudinẽ extollentẽ se aduersus scientiã Dei, & in captiuitatẽ redigentes omnẽ intellectũ in obsequiũ Christi. Idest: patientia, humilitas, ac mansuetudo, aliæq; virtutes, quibus nos diuinus spiritus exornauit, potentes sunt vt homines ad Dei ministeriũ adducãt, Sathanęq; munitiones & cõsilia dissoluãt, atq;, vt sapientes sęculi faciãt obmutescere, & acutissimũ quenq; intellectũ in seruitutẽ, Iesu Christique obedientiã redigãt. Nõ vtiq; tigres, neq; leones Deus ad Pharaonẽ misit, sed ciniphes, & ranas, quibus superbi regis potentiã voluit superare: tyrannũque Holophernẽ debili quadã fœmina iugulauit. Vnde volens sancta Iudith eius caput abscindere dixit: *Iudith.9.*
8 Da mihi in animo constantiam vt contemnam illum, & virtutem, & euertam illum: erit enim hoc memoriale nominis tui, cum manus fœminæ deiecerit eum. Idest: Animum mihi Domine ad illum occidẽdum concede: magna enim erit gloria tua, hanc victoriam tam vili, debiliq; instrumento, qualis est fœmina, reportari. Et post partam victoriam dixit: Dominus omni- *Iudith.16.*
potens nocuit eum, & tradidit eum in manus fœminæ, & confudit eum: non excelsi gigantes imposuerunt super illi: sed Iudith filia Merari in specie faciei suæ dissoluit illum. Sic ad maiorem confusionem superborum huius sæculi sapientium misit cœlestis Dominus pauperculos homines quasi agnos mitissimos, vt cum ferocissimis lupis pugnarent, quos quidem su-

Isai. 11. peruerterunt, & in agnos conuerterunt: impletumq; est celebre 9
illud Isaiæ propheticum dictum dicentis: Habitabit lupus cum
agno, & pardus cũ hœdo ac cubabit: vitulus, & leo, & ouis simul
morabuntur: & puer paruulus minabit eos. Hæc sunt mirabi-
lia, quæ filius Dei in sua sancta Ecclesia fuit operatus: in qua
dispares, discordesque nationes, quæ prius sese inuicem occide-
bant, sub vna charitatis lege subiecit, & tam pacificas in vno gre
ge viuere fecit, vt minimus quisque puer illas regere sufficiat.
Puer (inquit) paruulus minabit eos, vt fidelium obedientiam
cõmendat, quam talem esse oportet, vt quanuis puerum par-
uulum in prælatum haberent, ipse eos gubernare sufficiat. Di-
cens erit: Ite ecce ego mitto vos, sicut agnos inter lupos, diuinus
Magister excellentiam patientiæ eorum significauit, quæ to-
tius murmurationis expers futura erat: talis enim patientia est 10
Gen. 20. ipsi gratissima. Abrahæ dixit Deus: Tolle filium tuum vnige-
nitum, & vade in terram visionis. Et in Hebræo habetur, in ter-
ram Moria: quod alij manifestationem interpretantur, quia illic
manifestatus est aries, & manifestandus erat Iesus Christus fi-
lius Dei in cruce. Exequensque vir sanctus Domini præceptũ,
vt ait sacer textus, die tertio eleuatis oculis vidit procul locum.
Posteaque ascendentibus solis in mõtem patre, ac filio patrem
filius interrogauit: Vbi est victima holocausti? Ex omnibus his
circunstantijs virile, prestansq; huius sancti viri pectus agnoscitur, cũ in hoc tridui itinere nec à filio, nec à seruis visus fuerit la-
chrymari, aut saltẽ suspiriũ edere. O quã perfecta constantissi
mi pectoris patiẽtia. Quomodo rem tam durã tandiu dissimula-
re potuit absq; eo, q aliquo signo exterius appareret? Ex hoc 11
perspici potest quã potẽs sit hominis cor diuino spiritu auditũ.
Nos miseri minima quaq; cõtradictione fatigamur, ita vt statim
afflictionem, laboremq; nostrum verbis, exterioribusq; affecti-
bus, & modice patientiæ signis ostendamus. Venerabilis quidã
vir dicebat patientiam esse mutam, quæ nescit loqui, nec con-
queri. Ideo diuinus magister discipulos suos agnis confert, &
ouibus. Vnde sancta Mater Ecclesia de illis concinit: Ceduntur
gladijs more bidentium: Nõ murmur resonat, non querimonia:
Sed corde tacito mẽs bene conscia Conseruat patientiam. Hanc
virtutem fratres charissimi in his sanctis viris nos diligẽter opor-
tet imitari: quæ ad aliarum virtutum consecutionem nimis
neces-

12 necessaria est. Pythagoras dicitur priusquam aliquem in disci- *Pythag.*
pulum acciperet, ei præcipere consueuisse, vt in gymnasij osti-
illum expectaret, vbi eum vnus stultum, alius insanum appel-
labat: alius ei dicebat: Aptior es frater ad arãdum, quàm ad phi-
losophandum. Et quos hæc omnia æquo animo pati videbat,
eos in discipulos suscipiebat. In hoc Philosophus ille docebat
ad philosophiam impetrandam valde necessariam esse patien-
tiam. Quod si ad philosophiam perdiscendam patientia re-
quiritur, quanto necessarior erit ad virtutes impetrandas, qui-
bus tot insunt difficultates sensualitati repugnantes? Atque
hinc elicitur vera intelligentia verborum Diui Iacobi in sua epi *Iacob. 1.*
stola dicentis: patientia opus perfectum habet. Vbi docet san-
ctus Apostolus patientiam alias virtutes ad perfectionem addu
13 cere. Itaq; ad veram humilitatem, perfectã castitatem, atq; obe-
dientiam consequendam nimis necessaria est patiẽtia. Et sic vbi *Psal. 125.*
nos legimus Psal. 125. Euntes ibant, & flebant mittẽtes semina
sua, alia translatio habet: Euntes ibant, & flebãt portantes semi-
na sua: & sic est etiam in paraphrasi Chaldaica. In quo signifi-
cantur iusti æquo animo discrimina, difficultatesq; quæ virtuti-
bus, quas operantur, insunt, perpeti. Et hoc est, mittentes se-
mina portare semina, ideſt cotradictiones, & molestias, quæ in
via virtutis offeruntur, patienti animo tolerare. Et vbi nos legi-
mus in subsequenti versu: Venientes autem venient cum exul-
tatione portantes manipulos suos, alia translatio habet: Venien
tes autem venient in exultatione: & sic est in contextu Græco,
& sic legit etiam Beatus Hilarius. In quo significantur iusti non
14 solum cum hilaritate bonorum operum suorum fructum esse
percepturi, sed tanta etiam exultatione fruituri, vt ab ea supe-
rentur, atque in ipsa vndique submergantur. O fœliciſsimos
qui tam liberali Domino seruiunt, qui tam munificam suis mer
cedem reddere nouit, ac potest. Cessate iam fratres mei huic fal-
laci, ingratoque mundo seruire, ne labores vestros tam male con
sumatis, attendite vos in hora mortis meritorum vacuos esse re-
periendos: amodo ei seruire incipite, qui vos æterna gloria coro
nare desiderat. O Christe lux beatissima, quæ tibi sunt clemen-
tiæ viscera, hos fratres meos illumina, vt quæ illis dico perspicue
nouerint, ac toto corde illa sequantur.

Dicit eis Dñs vlterius: *Nolite portare sacculum neq; operam neq;*

calciamenta. Idest, nulli rei temporali innitamini. Rex Pharão 15
sacerdotibus suis terram concessit, quibus etiam statuta cibaria,
Gene.47. ex horreis publicis iussit præberi. Deus autem dixit summo sa-
Num.18. cerdoti Aaron, & in eo cunctis sacerdotibus: In terra eorum ni-
hil possidebitis, neq; habebitis partem inter eos. Ego pars & hæ
reditas tua in medio filiorum Israel. Quod si veteris legis sacer-
dotibus præcepit, volebatque eos cõtentos esse eum in partem,
hæreditatemque suam habere, quanto magis oportet legis gra-
tiæ sacerdotes corda sua à bonorum temporalium cupiditate
auellere, hæreditatemq; propriam cœleste caput suum Iesum
Christum filium Dei habere curare? Nolite (inquit eis) porta-
re sacculum, neque peram, significans eos præcipue curare de-
Hiere.18. bere, semetipsis exutos, Deoque indutos progredi. Hieremias 16
Propheta perspexit in domo figuli vas fictile ab eius mani-
bus excidisse, & confractum fuisse, quod figulus iterum perfe-
cit, sicut placuerat in oculis eius, vt faceret. Vbi significatũ est
eos esse fœlicissimos, qui se in Dei manibus infringi, pauperes
fieri, atque ob eius beneplacitum abijci patiuntur: hos enim su-
pernus hic artifex perficit, sicut sibi placet. Et super hæc verba:
Marc.6. Nolite portare calciamenta, notandum est Diuum Marcum
Act.12. dicere illos calceatos esse sandalijs. Et ficvbi nos legimus in Act.
Angelum dixisse Diuo Petro: Calcea te caligas tuas, in con-
tex. Græco habetur: Calcea te sandalia tua, & sic est etiã in trãs-
latione Syriaca. Ex quo infertur in Euangelica phrasi sandalia
proprie non esse calceamenta. In hoc etiam innotescit, quã alie-
ni à pompis, ornatibus, fastibusq; sęcularibus sancti Apostoli su
Simile. per faciem terræ vixerint. Mandragoræ, quæ aliter lilia cãdida 17
nuncupantur, secundum Albertum, adeò mollificatiuæ sunt, vt
duriss imos elephantis dentes, si aliquandiu in aquam, vbi co-
ctæ fuerunt injiciantur, mollefaciant. Mandragoris similes sunt
mundanæ fœlicitatis illecebræ, pompæ vanitatesq;: & qui eis
perfundũtur quantumcunq; virtute sint prędi ti, facile molles,
debiles, carnalesq; redduntur. Quamobrẽ vos deprecor dñi prę-
lati, patresq; cõcionatores, siquidẽ sanctæ Ecclesiæ dentes estis,
qui cibũ spiritualem, quo Christianus populus est alẽdus man-
dere debetis, ne his mandragoris perfundamini, ne illis perfusi
adeò molles, atq; imbecilles efficiamini, vt nulli malo resistere
possitis. Nisi enim vitijs ab ecclesiasticis resistatur, quid erit vni
uerso

18 uerso põpulo? quæ in eis iniquitas non dominabitur? O serui
Dei, tanquã crudelissimam pestẽ delicias fugite, cum tantũ ani- *1. Paral. 6.*
mis afferant detrimenti. Referens Spiritus sanctus multos sacer
dotes postquã de Azaria meminit, de eo vno dicit: Ipse est qui
sacerdotio functus est in domo, quã ędificauit Salomon in Hie
rusalẽ. Mirabile est, quòd cum omnes illi, de quibus ibi diuinus
spiritus meminit, reuera sacerdotes extiterint, de hoc vno dicit
Spiritus sanctus: ipse est qui sacerdotio functus est. Huiusq; ra
tionem expositores assignantes dicunt esse, quia virili animo
Regi Oziæ præsuperbia sacerdotium munus pręter regale sce-
ptrum vsurpare conanti, & Deo incensum offerre volenti resti-
tit, vt dicitur in secundo Paralip. Statim ingressus post eũ Aza- *2. Para. 26.*
rias sacerdos, & cum eo sacerdotes Domini septuaginta viri for
19 tissimi, restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officij
Ozia, vt adoleas incensum Domino, sed sacerdotum. Egrede-
re de sanctuario, ne contempseris, quia non reputabitur tibi in
gloriam hoc à Domino Deo. Vnde inferuntur sacerdotes, qui-
bus ad resistendum vitijs non est virtus, sacerdotio, atque eius
etiam nomine esse indigni: etsi reuera per peccatum sacerdo-
talem dignitatem, ordinemque non amittunt. Quapropter pœ-
nitentiam, austeramque viuendi rationem valde diligite, qua
virtutes augentur, spiritualesque vires ad totius boni executio-
nem accrescunt. Multi sanctæ Ecclesiæ canones prohibent, &
merito quidem, ne clerici sumptuosis, coloratisque vtantur ve-
stibus: siquidem etiam & Ethnici nimijs odoribus suffitos con-
spuebant. Quanto igitur execrabilius hoc inter ecclesiasticos
20 viros esse oportet. O ptime olet, qui non olet, dixit Diuus Hie- *Hiero. ad De*
ronymus. Et imperator Vespasianus dicitur beneficium quod *metriadem*
homini promiserat, reuocasse, quia odoribus vtebatur. Et Plato *de virg. ser-*
affirmat nullam maiorem alicui regno pestem aduenire posse, *uanda.*
quam in eo nouas vestium rationes, inusitatosque ludorum mo *Plato lib. 7.*
dos introduci. Quod, vt euitaret, iussit, nequid extraneum non *legũ suarũ.*
necessarium in vrbem suam posset introduci. Et postea alieni- *Plato. lib. 8.*
genas etiam homines ab vrbe iussit expelli: nequid in eam no- *leg.*
uum quod posset officere introducerent. Et Herodotus affirmat *Plato lib. 9.*
Scythas, etsi barbaros, omnes alienigenarũ mores introducen- *leg.*
tes occidere consueuisse. Romani quoq; blasphemabant, quod *Herodotus*
ex Asia sibi odores aliæque luxuriosæ res aduenissent, quibus *in Melpemo.*

reipublicæ suæ rigor relaxatus, deprauatusq; fuit. O quàm mi- 21
serabilia sunt hæc omnia consideratu. Magnæ vtiq; est Christia
no populo confusioni cum Ethnici has vanitates, fastus, profa-
nitatesq; diligenter effugerint, Christianos eorum discipulos,
quibus Dominus dixit: Nolite portare sacculum, neque peram,
neq; calciamenta, hæc omnia laxis habenis sectari. Maioriq; est
confusioni, opus esse ecclesiasticos viros, ne hæc quasi sæcula-
res homines sectentur, admoneri. Sublimitatem status in quo à
Deo locati estis aduertite patres mei: sanctumque Euangelium
verbis, sanctæq; vitæ exemplis populum erudite. Quo sacros
hos discipulos imitati ingentem in hoc sæculo gratiæ plenitudi
nem, & in futuro cœlestem beatitudinẽ mereamini. Ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Euange-listarum Concio Quarta.

Designauit Dominus & alios septuaginta duos, &c.
Lucæ. 10.

VT sancti discipuli Domini altissima fidei nostræ
mysteria in hominum animos inducerent, opor-
rebat eos à sacratissimo diuini verbi incarnationis
mysterio exordiri, Christum verum Deum, & ho
minem esse manifestantes. Vnde gloriosus Apo- 2
Act. 2. stolus Petrus coram Iudeis hæc altissima fidei nostræ mysteria
prædicaturus exorsus est dicens: Viri Israëlitæ audite verba
hæc: Iesum Nazarenum virum approbatum à Deo in vobis
virtutibus, & prodigijs, & signis, quæ fecit Deus per illum in
medio vestri, sicut scitis, hunc diffinito concilio, & præscientia
Dei traditum per manus iniquorum affligẽtes interemistis, quẽ
Deus suscitauit solutis doloribus inferni: iuxta quod impossi-
bile erat teneri illum ab eo. Sic prius infinitam Christi Redem-
ptoris nostri excellentiã extulit: quo per eum infallibilis doctri
næ ipsius veritas innotesceret. Ideo conuenientissimum fuit
Dominum Iesum Christum discipulos suos, *Ante faciem suam in*
omnem

3 *omnem ciuitatem, & locum, quo erat ipse venturus*, præmittere: vt ver
bis, & operibus mirabilibus eum verum Deum esse demonstra
rent: cumq; eò veniret, ab omnibus, vt Deus reciperetur.

Mittensque eos dicit illis: *Ite, ecce ego mitto vos sicut agnos inter lu-*
pos. Attendite synceritatem, ac mansuetudinem, qua veri Dei
ministri procedunt, tanquam agni. Non sicutiq; Sathanæ mini
stri gradiuntur. Hęretici non tanquam agni synceri, sed quasi
callidissimi lupi, dolosis vtẽtes artibus animas peruertere, à Dei
q; & sanctę Ecclesiæ obedientia separare conantur. Cum rex
Balach Balaam Prophetæ persuasit, vt populo Dei maledice- Num. 23.
ret, ascendit Propheta in montem excelsum, ingentemque il-
lius excellentis populi multitudinẽ, speciem, ordinemq; perspi
ciens, illi benedicere cœpit dicẽs: Populus solus habitabit, & in
4 ter gentes non reputabitur, quis dinumerare possit puluerem
Iacob, & nosse numerũ stirpis Israel? Moriatur anima mea mor
te iustorum, & fiant nouissima mea horum similia. Ideſt: Hic est
populus singularis inter omnes totius orbis, auctus & excellens
præ omnibus. Eorum morte ego moriar: & vtinam anima mea
cum animabus eorum in eundem locum deferatur. Quæ cũ au-
disset Balach dixit ei: Quid est hoc, quod agis? Vt malediceres
inimicis meis vocauite, & tu è contrario benedicis eis? Cui ille
respõdit: Nũ aliud possum loqui, nisi quod iusserit Dominus?
Quod, vt cognouit maledictus rex, dixit ei: Veni mecum in al-
terum locum, vnde partẽ Israel videas, & totũ videre nõ possis:
inde maledicito ei. Arbitratus est infœlix rex si Prophetã in lo
cũ deduceret, vnde peiorẽ illius populi partẽ aspiceret, nec par-
5 tẽ optimè compositã, & speciosam cernere posset, illũ statim
sibi esse persuasurum, vt ei malediceret. Hoc doloso, diabolico-
que artificio vulpes callidissimæ, qui sunt hæretici, vtuntur cu-
rantes Christianis persuadere, vt in aliquot imperfectiones, at-
q; miserias, quę in sancta Dei Ecclesia sunt oculos conijciãt, quo
eas videntes ei maledicant, illam contemnant, & ab ipsius obe-
dientia recedant. Non vtiq; illi dicent: Attendite in sancta Dei
Ecclesia cõplures esse prelatos misericordes, zelatores, ac iustos.
Aduertite multas in ea esse religiones, in quibus licet aliqui sint
imperfecti, plurimi tamen sanctissimi viri cõmorãtur. Aduerti
te plurimos esse Christianos probatissimis moribus, qui magna
cordis puritate diuina sacramẽta frequẽtant, cõplurib⁹q; pięta

tis operibus intendunt. Attendite multas in ea esse sanctas cere 6
monias, quæ ad spiritus eleuationem, diuinęq; legis obseruatio
nem multum conducunt. Nihil horum dicunt. Sed potius: Mul
tæ simoniæ exercentur: vanitas est in Ecclesiasticis, inobedien-
tia in regibus, atque principibus: relaxatio, cupiditas, & am-
bitio inest religiosis. Has extremitates, imperfectionesq; castro
rum sanctę Ecclesiæ hominibus ostendunt, quo eis persuadeāt,
vt eam maledicant, detestentur, & ab ipsius obedientia recedāt.
At, quemadmodum Balaam etsi à maledicto rege hinc illuc du
cebatur, ne meliorem quidem, sed deteriorem exercitus partem
cerneret, nūquam tamen ei maledicere voluit, sed denuo illum
benedictionibus prosequebatur, nouisq; laudibus extollebat:
sic Christianos viros, fidelesque Dei seruos, quanuis hæretico-
rum obtrectationes audiant, aliquasq; in Ecclesiasticis, siue sæ- 7
cularibus hominibus imperfectiones videant, oportet, sanctam
Ecclesiam non maledicere, neque ab eius obedientia recedere:
sed potius benedicere, collaudare, eique totis viribus obedi-
re, Deumque instantissime deprecari, vt ab ea imperfectio-
nes auferat.

Estq; hîc valde pensanda sanctorum discipulorum mira per-
fectio, qui quidem proprios persecutores prōptissime, libentissi
meq; à peccato conabantur abstrahere, quos hîc Dominus lu-
pos appellat. Atque etiam dicere possumus tyrannos, iniquos-
q; homines lupis, & alijs immanibus belluis esse peiores. Nam
immanis bellua vna tantum vtitur arte nocendi: at homo ne-
quam nouos indies modos exquirit, quibus proximum lædat.
Bellua plerunq; non sæuit, nisi offendatur: malus autem homo 8
etiam sibi benefacientibus officit. Et tamē sancti discipuli quasi
agnimitissimi ad tyrannos proficiscebantur, vt eos illuminarēt.
Fons in profunda valle prorumpēs in pauca loca deduci potest:
simile. si vero in monte sublimi oritur, facile quocunq; deferetur. Sic si
amor in te metipso innititur, cum infirmū habeat fundamentū,
difficulter ad proximos deduci poterit. At si in Deo fuerit fun-
datus, ex tam sublimi fundamento in amicos, & inimicos in no
tos, & ignotos, in officiosos, & officientes tibi facile prolabetur.
Et quia sacri hi viri amorē suū in Deo statuerant, vbi primū cœ-
lestis eorum Magister eis dixit: Ite, ecce ego mitto vos sicut ag-
nos inter lupos, statim libentissime illi parentes abierunt, seseq;
in me-

9 in medium luporum immiserunt: vbi vsq; ad mortem patientis-
simè perstiterunt. Loquens Beatus Petrus Apostolus de sancto 2. *Petr.* 2.
Noë dicit: Noë iustitiæ præconem custodiuit (scilicet Deus) di-
luuiū mūdo impiorū inducēs. Mirabilis fuit huius sancti viri pa
tiētia, & perseuerātia, qui per centēniū pęnitētiā hominibus prę
dicauit, suasitq;, vt Dei furorem fugerēt, eos diluuio comminās:
quamobrem à D. Petro iustitiæ præco vocatur. Et credibile est
illum toto hoc tempore ab illis barbaris, atq; tyrannis ingentia
detrimenta ignominiasq; accepisse, quæ omnia magna cum pa-
tientia pertulit: itaq; etiam sicut agnus inter lupos vixit. Hoc
vobis exemplum proposui, eo quod inter alia, quæ in sacris lite-
ris sunt, est nimium singulare: vt noueritis à primordio mundi
vsitatum fuisse iustos ob veritatem alios docendam, virtutesque
10 oserendas, & vitia reprehendenda nimios labores patientissimè,
ac perseuerantissime tolerare, vt ad eos sequendos concitemini,
siquidem coronarum gloriæ, quibus nunc ipsi fruuntur, vos par-
ticipes fieri cupitis.

Dicit eis vlteriùs Dominus. *Nolite portare sacculum, neq; peram*
neq; calceamenta. In his verbis ostendit diuinus magister austeri-
tatem, pœnitentemque vitam in prædicatoribus esse valde ne-
cessariam, quo eorum prædicatio efficacissima sit, radicitusque
auditorum cordibus infixa permaneat. Et sic vbi nos legimus *Psalm.* 46.
in Psalmo. Regnabit Deus super gentes, alij transtulerunt: Re-
gnauit Deus super gentes, & sic est etiam in cōtextu Græco. In
quo adnotauit spiritus Sanctus tam certam fore gentium con-
uersionem ad fidem Deique obedientiam, vt iam facta, Deusq;
11 iam illis fuisse dominatus dici posset. Et vbi nos legimus in se-
quenti carmine: Deus sedet super sedem sanctam suam, alia trā-
slatio habet: Deus sedit super sedem sanctam suam. Vbi illos,
qui conuertendi erant, sacra pagina sedem sanctā Dei appellat:
& propter infallibilem conuersionis eorum certitudinem dicit
Deum iam in ea sedisse. Vnum autem ex ijs, quæ ad hanc con-
uersionem nimium conduxerunt, fuit austeritas, & pœnitentia,
qua sancti Apostoli sacrosanctum Euangelium prædicarunt. O
Angelorum gloria, totiusque virtutis magister Iesu Christe fili
Dei, qui delicatissimum corpus tuum quandiu mortalis in hoc
sæculo vixisti, tam aspere tractasti, tuosque Sanctos discipulos
docuisti, vt te in hac etiam virtute imitarentur. Eos, quæ sumus,
nunc

Sermo. nunc in sanctam Ecclesiam tuam concionatores mitte, qui eo dē 12
morum exemplo ad te sequendum homines excitent. Modo
enim multos videmus, quibus in lingua tantum asperitas ineſt.
Murenæ, siue lampetræ toto corpore sunt molles: ore autem
adeò duræ, vt quicunq; illo apprehendant difficillime dimittāt.
Sic tota nonnullorum concionatorum vita mollis, delicijsq; re-
pleta est manibus, oculis, corpore, toti sunt molles, vix ieiuniū
Rom. 2. aut cilicium, pœnitentiæq; asperitatem norunt, solo ore sunt du
ri ad loquendum, & aliorum vitia obiurganda. Diuus Paulus di
Simile. cit: Qui alios doces te ipsum non doces? Idem singulis horum di
cere possemus. Si mater postquam buccellam mandit, infanti
protinus præbet, quanuis ipsi non prosit, puero tamen proficit.
Si verò cibum edēs digerit, & infanti in lacte cōmunicat, vnus, 13
& idem cibus vtriq; proficit. At ego suspicor concionatorem,
cui tota est cura mandendi, populumq; docendi, doctrinæ ve-
ro suę nihil deglutit illam opere complens plerunq; parum vti-
litatis auditoribus afferre. Non sic vtiq; fidei nostræ patres facie
bant, quorum viuēdi ratio adeò erat perfecta vt perfectissimos
1. Pet. 4. efficeret Christianos, ita vt dicat B. Petrus eorum vitam omni-
bus eam videntibus admirationem afferre, his verbis: In quo
admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriæ con-
fusionem. Vbi alia translatio habet: In quibus obstupuerūt non
concurrentibus vobis in eandem luxuriæ confusionem: quæ
etiam maior est exaggeratio.

Et neminem per viam salutaueritis. O Christe vere totius amoris,
& charitatis magister nunquid vrbanitatem amicitiam inter ho
mines conseruare, atq; etiam gignere nescis? Quomodo igitur 14
tuis sanctis discipulis præcipis, ne illa vtātur? Non hoc Dominus
præcipit, sed in his verbis exaggerare voluit diligentiam, qua
sancti Apostoli munus illud sibi commissum adimplere debe-
rent. Quod perinde est, ac si dicerent: Adeò citi properare de-
betis, vt quanuis tam decens sit homines sese inuicem salutare,
vix in eis salutandis demoremini. Omnia virtutis opera vult
Mich. 6. Dominus instantissime, ac feruidissime fieri. Michæas Prophe-
ta Israelitici populi nomine tot se beneficijs Dei astrictum con
siderans quærebat: Quid dignum offeram Domino? curuabo
genu Deo excelso? Nunquid offeram ei holocaustomata & vi-
tulos anniculos? Nunquid placari potest Dominus in millibus
arietum?

15 arietum? Nūquid dabo primogenitum meum pro scelere meo?
Ad quæ ipse Propheta respondet dicens: Indicabo tibi, ô homo
quid sit bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtique facere iu
diciū, & eligere misericordiam, per solicitum ambulare cū Deo
tuo. O nimis compendiosa verba. Diuinus Spiritus illa in cordi
bus vestris imprimat. In eis enim breuiter explicatur, quid Deus
à singulis nobis exposcat. Primò docet, vt de nobismetipsis, ac
de sæcularibus rebus iudicium faciamus, aduertamusque nos à
Diabolo decipi leuissimis, ac vilissimis rebus: sicuti qui ad Gui- *Simile.*
neam se conferunt vilissimis quibusque rebus Nigros decipiūt,
in nauesque inducunt, & captiuos afferūt. O miseros nos, quàm
facilè à Sathana decipi patimur. Alios quippe cupiditate, alios
honoribus, alios voluptatibus, & deniq; vilissimis quibusq; re-
16 bus Diabolus homines in infernum captiuos ducit. Ego igitur
indicabo tibi, ô homo, quid sit bonum vtique facere iudicium.
Sæcularium rerum valorem prudenter appende, illasque proti-
nus despicies: iudicabisque ob nullam earum tibi conuenire infi-
nitam Dei probitatem derelinquere. Quando œconomus me- *Simile.*
lopeponē emere vult, dicit venditori: Quantum tibi dari vis pro
huius melopeponis probatione, ideſt, (*por la cala deſte melon*) prius
quàm illum emam? Qui si probatus sibi placet, illum emit, sin
minus pretium probationis exoluit. O humanam miseriam.
Ille ne assem amittat, illos modos & inuentiones exquirit: at ve-
ro ne animam perdat, nihil nouit excogitare. Non ità sit fratres,
per Dei reuerentiam vos deprecor. Sed, vt nos Diuus Paulus mo 1. Thes. 5.
net, omnia probate, & quod bonum est, tenete. Omnia iudica-
17 te, malisque contemptis bona sequimini. Et hoc est primum,
quod Deus à vobis petit. Secundum vero est: Facere misericor-
diam. Multi arbitrantur se hoc adimplere, si obolum pauperi
largiantur: qui tamen decipiuntur. Deus enim non obolum pe-
tit, sed quod (inquit) supereſt, date pauperibus. Magnæ confu- Luc. 11.
sionis est inter tot diuites tot esse pauperes: quod vtique non sic
esset, si misericordiam faceretis. Vltimò tandem Deus petit, vt
hæc, & cætera omnia, quę ipsius causa feceritis, nimis solicitè, di-
ligenterq; faciatis: opera enim tepidè, ac remisse facta Deo (si sic
dici potest) horrorem afferunt. Et quanuis Deus in omnibus po-
stulet diligentiam, vnum tamen ex ijs, quæ multò solicitiùs fieri
vult, est spiritalis misericordia, qualis est, curare, vt animæ à pec-
cato

cato prosiliant. Ex multis rebus colligi potest lethalis reatus quã ta sit grauitas. Quarum vna est, si consideretur, quomodo vnum mortale peccatum quod Adam protoparens admisit, tot, tamque innumeras animas interemit. Alia est, considerare, filium Dei, vt nos ab eo liberaret, mortem acerbissimam subijsse. Alia, animaduerti, lethale crimen æterna esse pœna dignissimum. Alia est, cogitari quamuis vno mortali peccato cunctis creaturis vitam, atque esse, Angelisque gloriam possemus adimere, hac ratione, quatenus est offensa facta creaturis, non tantum malum esse, quantum quia est offensio facta Deo: nam propterhunc respectum infinitum quid inest peccato. Alia etiam ratio peccati cognoscendi est consideratio diligentiæ, qua Deus nos ab eo vult exire, quamque ad nos adiuuandos, vt hoc faciamus, à ministris suis adhiberi vult: cùm nolit eos tandiu etiam demorari, quandiu homo potest ab alio salutari. Quę omnia cum verissima sint, non possum satis admirari, cur homines illa firmissimè credentes tam facile peccata committant. Ethnicos hæc non credentes peccare, non est mirum, Christianum verò ista credentem, & (si opus sit) pro eorum fide moriturum tam dissolutè peccare, hoc profecto quemque profundè considerantem in maximum stuporem inducet. Quidlibet alij, quod eis admiratione dignum videbitur, admirentur: ego verò hæc duo semper, & nunquam satis dignè mirabor. Alterum tantum malum inesse peccato: alterũ verò homines ista credentes tã leuibus occasionibus ad peccandũ induci, & in tot peccata corruere.

Prętereà dicit eis Dominus: *In quamcunque domum intraueritis primum dicite: Pax huic domui.* Accensa fornace inflatisque follibus statim per os clibani igneæ scintillæ exeunt. Cum iusti cor sit fornax, accẽsa diuinusque spiritus assiduis illud fauoribus suf flet, non est mirum ab eius ore passim verba pacis, & ædificationis exire, quasi scintillas ab igne procedentes. At peculiarius concionatores oportet maximè in initijs verba mitia, & pacifica loqui, ad auditorum animos captandos, & ad sanctæ doctrinæ amorem alliciendos. Posteà verò si opus fuerit, vocem mutare acriterque reprehendere poterũt. Sic faciebat Diuus Paulus, qui ad Galatas scribens dicit eis: Vellem esse apud vos modo, & mutare vocem meam, quoniam confundor in vobis. Ex quo apparet in principio eos mitibus verbis, atque pacificis conuertisse.

simile.

Gala. 4.

uertisse. At quia postea peruersi fuerant, exoptabat apud illo commorari, vt eos asperè obiurgaret, sicut in eadem epistola facit, vbi eis dicit: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati? Sic stulti estis, vt cùm spiritu cœperitis, nunc carne consummamini? Ideo præcipit Dñs discipulis suis, vt pacẽ in ore gerentes: in domos ingrediantur.

In eadem autem domo manete edentes, & bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. O quàm metuendum verbum est hoc multis Ecclesiasticos redditus edentibus, quæ satis digna merces est operarijs, cùm tamen illi Ecclesiæ operarij non sint. Solum operarium Dominus mercede sua dignum esse dicit: vult que eum ab illis sustineri, quibus spiritalia bona ministrat. Atq; etiã dicit eis: *Nolite transire de domo in domũ.* Quasi diceret: Si estis in domo hominis opiparos, preciososq; cibos non habentis, ne dicatis: Transeamus in domũ alterius ditioris, qui nobis lautius prouideat: hoc enim mundanorũ, voluptatibusq; indulgentiũ proprium est. Tandemq; concludens præcipit eis, vt in ciuitatibus, in qua fuerint ingressi dicãt: *Appropinquabit in vos regnum Dei.* Nam sacratissima ipsius morte peccatum erat euertendum, diabolus superandus, gratia conferenda, Deusq; in hominibus habitaturus. Et quia mors hæc nondum erat transacta, ideo dicit: Appropinquabit in vos regnum Dei, videlicet, vt significet, non multũ laboris requiri, vt ad illud accedatur. O fæliciſsima verba. Ec quis est adeò sui ipsius inimicus, qui oculos adaperiens tantum bonũ amoris viscerib⁹ nõ recipiat? A duerte ô homo adhoc quod sis rex, nihil aliud, nisi voluntatem tuam deficere, Regnum enim ad ostium tuum appropinquat; quod nisi receperis in te culpa conferetur. Idem diuinus spiritus alibi significauit dicens: Clara est, & quæ nunquam marcescit sapientia, præoccupat qui se concupiscunt, vt illi se prior ostẽdat. Qui de luce vigilauerit ad illã, non laborabit: assidentẽ enim illã foribus suis inueniet. O verba dulciſsima. Quomodo, ô homo, non amore liquescis hæc audiẽs, siquidem tibi Dominus ipse dicit se gratiamq; & regnum suum ad cordis tui ostium expectare, quòtãtum bonum in te recipias? Ecquis igitur te detinet, quò minùs hoc facias? Eia ergo iã peccata tua à te expelle, illisq; repulsis inte regnũ Dei introibit. Hunc gloriosum Euangelistam D. Marcum, cuius festũ hodie sancta Ecclesia celebrat, imitare, qui tam ex animo regnum cœlorum appre-

sap. 6.

apprehendit, Romani quondam Marci cognomen præstantibus viris, sicut consulibus, & senatoribus imponere consueuerant. Vnde dicebatur Marcus Antonius, M. Tullius, M. Cornelius, & M. Aurelius. Virum autem fortem ad dimicandum, simulq; sapientem ad docendum duplici honore insigniter honestabāt, scilicet cognomine, atq; figura illum donabāt: cognomine Marco, figuraq;, atq; insigni victoriæ in templo erecto. Vnde est q siquem laudare vultis dicitis (*Hulano es vn hombre marcado*). O Beate Marce, quàm meritò de te dicere possumus: Secundum nomen tuum, ita & laus tua. Vir hic sanctus non solum sibi, sed nobis etiam sapiens fuit, fortisq; extitit ad dimicandum, vitiaq; & errores huius sæculi euertendos: ideoq; aptissimè Marcus appellatur, eiq; fortis leonis figura præbetur. Nam etsi de singulis iustis dicitur in Prouerbijs: Iustus quasi leo confidens absq; terrore erit, huic tamen singulari quadam peculiaritate leonis figuram attribuit sancta Ecclesia, videlicet, ob ingenuam ipsius fortitudinē, & quia de Dominica resurrectione latissimè scripsit, & de superna Iesu Christi filij Dei victoria copiosissimè locutus fuit. De quo dicitur in Apocalypsi: Vicit leo de tribu Iuda. Tā sapiētis ergo magistri præstantissima exēpla imitari curemus, tāq; constantis ducis vestigia sectemur. Sic enim diuinā in hoc sæculo gratiā, cœlestēq; in futuro gloriā cōsequemur. Ad quā nos perducat, Iesus Mariæ filius, Amen.

Prouer. 28.

Apoca. 5

IN COMMVNI vnius Martyris Concio Prima.

Si quis vult venire post me abneget semetipsū, Mat. 16.

4. Reg. 2.

VOlente Deo per turbinē sanctū Eliam in cœlum tollere, vir Dei discipulo suo Eliseo dixit: Pete qd vis, vt faciā tibi, ante quā tollar à te. Dixitq; Eliseus: Obsecro, vt fiat in me duplex Spiritus tuus. Hæc dicēs petijt, vt se quasi primogenitū in gentibus diuini Spiritus diuitijs tāquam duplici portione donaret. Etenim iuxta

2 iuxta legem primogenitis duplex paternæ substantiæ portio debebatur. Qui respondit: Rem difficilem postulasti. Attamen si videris me, quando tollar à te, erit tibi quod petisti. Ecquid (quæso) conditio ista significat? Ecquid intererat Elisei Heliam à se discedentem videre? an non, ad petitionem suam impetrandam? Aut quid vir sanctus in hoc ab Eliseo postulauit, quia rem tam grauem in illa conditione constituit? Profecto petijt, quod illic opere compertum est. Petijt quod præcedere visionem illam oportebat, scilicet, inseparabilem quandam discipuli cum magistro societatem. Nam si eum visurus erat, quando eleuaretur in cœlum, oportebat eum ab Helia nunquam recedere. Hoc magister petijt, idemque Spiritus sanctus discipulum facere docuit. Vnde dicenti ei Heliæ: Sede hîc, quia
3 Dominus misit me in Bethel respondit Eliseus: Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Dicentique illi secundo: Sede hîc, quia Dominus misit me in Hierico, ille respondit: Viuit Dominus, & viuit anima tua quia non derelinquam te. Tertioque dicenti: Sede hîc, quia Dominus misit me vsq; in Iordanem, etiam respondit: Viuit Dominus, & viuit anima tua, quia non derelinquam te. Sicque ne punctum quidem ab eius latere discedens, necessario illum in cœlum ascendentem visurus fuit: quapropter pallij, duplicisque spiritus eius fuit hæres effectus. In hoc significauit spiritus sanctus, si spiritus Christi cœlestis magistri nostri particeps, diuinorumque ipsius donorum, & gratiarum hæres esse velimus, nos illum in omnibus sequi debere, per omnia, scilicet, opera, quæ
4 fecit, quousque ad cœlos ascendit, & ne minimum quidem temporis spatium, si fieri possit, ab eo recedere oportere: ita vt eū in omnibus vijs eius, scilicet, in bethlehe mitico stabulo natū, circūcisum, in templo oblatum, in Ægyptum peregrinantem, in deserto ieiunantē, in horto Gethsemani sanguineis imbribus sudantem, hominibus prædicantem, in domo Caiphæ sputis, alapisq; consitum, in domo Pilati flagellatū, in monte Caluariæ crucifixum, in sepulchro conditum à mortuis resurgentem, in cœlos glorioſum ascendentem, & denique ad dexteram Patris ineffabili maiestate sedentem assidua mentis contēplatione comitemur. Non solum autem meditatione, sed affectione etiam amore, ac imitatione illum sequi debemus, quoad poterimus

oculos ab eo non remouentes, omnesq; labores, atq; discrimina, quæ sese nobis in virtutum exercitatione obtulerint, propter eũ constanti animo perferẽtes. Et hæc est via certissima ad eius spiritum impetrandum. *simile.*

Cũm enim clementissimus hic magister gratiarum omnium sit vberrimus fons, qui eum efficaciùs atq; intimius fuerit comitatus, harum gratiarum magis particeps erit. Vnde loquens de eo Diuus Paulus dicit. *Ipsum constituit Deus ad dexterã suam* *Ephes. 2.* *super omnem principatum, & potestatem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed in futuro. Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiã, quæ est corpus eius, & plenitudo ipsius, qui omnia in omnibus adimplenit.* In quibus verbis D. Paulus magnificentissimè non solum Christi Redemptoris nostri honorem, sed vtilitatẽ etiam nobis ex eo dimanantem explicat, cùm ipse sit caput nostrũ regẽs nos 6
suamq; gratiam, & virtutem in spiritus nostros influens. Et sicut talem nos omnino illum sequi oportet, sicuti in hodierna sancti Euangelij lectione docemur, quæ sic exorditur. *Si quis vult venire post me.* Paulo ante dixerat supernus hic magister discipulis suis: oportere se ire Hierosolymam, & multa pati, & occidi. Quæ audiens D. Petrus naturali quodam amore, ac compassione commotus dixit ei: Absit à te Domine non erit tibi hoc. Ne talia dicas Domine: cor etenim meum illa nõ potest ferre, nec aures audire. Quid Domine? num facies ista, quam Angeli summa cum reuerentia contemplantur, alapis cædetur? Hi tam decori capilli dilaniabuntur? Num hæc tam venerabilis barba euelletur? Num isti tam delicati humeri crucis pondere grauabuntur? Il- 7
lumq; mitissimus agnus obiurgans dixit discipulis suis: Si quis vult venire post me abneget semetipsum & tollat crucem suam, & sequatur me. Quasi diceret: Ego passurus sum, mortisque meæ meritum adeò multum valiturum est, vt illa debitum humani generis exoluam, mortis imperium auferam, Dæmoni caput infringam, infernum Sanctis Patribus spoliem, cœli ianuam reserem, ex terra in cœlum filijs Adæ viam aperiam. O quot bona filij mei vobis proue ntura sunt, ex eo, quòd ego in cruce cruciatus, mortemq; perpetiar. At animaduertite, quanti thesaurus sanguinis mei, meritorumque meorum diuitiæ tanti sint valoris, sicut reuera sunt, vt hæc omnia facere

8 re possint, non ideò vos pigrescere oportet. Nolo quippe hominem dicere: Si quidem Pater meus in agro arat, ego volo delicijs indulgere. Siquidem ipse mihi nimis anxius aurum accumulat, cur ego fatigabor? Siquidem Iesus Christus pro me fuit in cruce perpessus, mortemque acerbissimam tolerauit, vt mihi cœlestem beatitudinem compararet, quid mihi opus est nunc laborare? Magna esset hæc fraus: mea enim crux proficit hominibus me cum alia cruce sequentibus: morsque mea illi profutura est, qui mundo mortuus fuerit: sanguisque meus est viris constantibus sanguinolentum bellum appetitibus suis inferentibus. Ideo postquam de cruce sua loquutus est, protinus de nostra sermonem facit. Pergebat magnanimus Iehu de quibusdam Idololatris
9 supplicium sumpturus, & quendam amicum suum in via reperiens eum interrogat: Est ne cor tuum rectum cum corde meo? Idest, Dic mihi nunquid idem, quod ego, desideras? aut idem quod ego cogitas? (Ibi enim sumitur cor pro intentione, & desiderio.) Cui ille respondit: Est. Si est, inquit, da mihi manum tuam, dataque manu leuauit eum ad se in currum. O diuine Iehu, Iesu Christe fili Dei, si te interrogo quò tendis cum crucis curru? certò scio te mihi esse responsurum: Vado ad carnem, peccatumque interficiendum. Ecquis te ò supernè reparator in Caluariæ via gradientem viuæ fidei oculis intuetur, cui cor interius non dicat: Ille sic gradiens est dux Israel, cuius manu mundi abominationes, & idololatriæ interimendæ sunt. Quid igitur aliud ar- 4. Reg. 10
10 bitramini fuisse, Dominum statim postquam de cruce sua locutus est, de nostra agere, nisi singulis nobis dicere: Num cor tuum ò homo est rectum cum corde meo? Nunquid idem quod ego, cogitas, atque desideras? Ego te ab inferno liberare, tibique cœlum adipisci intendo. Si tu idem intendis, da mihi manum tuam, ascende mecum in currum, labores sicut ego, patere; te ipsum, sicut & ego, abnega; crucem tuam sicut ego, tolle. Hoc vult dicere: Siquis vult venire post me. Nunc singula quæque hæc verba pensemus. Primum est, Siquis. O magnam miseriam nostram! Quid Domine? tam inhumaniter recipis sequentes te, vt quasi rem inusitatam, & à paucis expetendam tam peculiariter dicas: Siquis fortè vult venire post

me? Quomodo fratres non erubescitis, cum à diabolo, aut mun- 11
do accersiti illos sequamini? Si vero vos Iesus Christus accersit
intelligit tam modicos vestrum illum esse secuturos, vt multos
non audeat inuitare, sed dicat: Si quis? Ecquis perturbationem
illam legit, quam maledictus Absalon excitauit in Israel, cui
viscera præ compassione non disrumpantur? Dolosis semoni-
2. Reg. 15. bus ille nequam solicitabat corda filiorum Israel. Cumque sibi
opportunum tempus visum esset, regnum fraudulenter vsurpa-
uit cunctis vna voce clamantibus: Viuat Rex Absalon, viuat
Rex Absalon. Quod cum ad Dauidis aures accessisset, dixit ami
cis suis: Ego fugere volo, iuuenis hic audacissimus, atq; insolen-
tissimus est, si me hîc inuenerit, vt regnũ tutius possideat, interfi
ciet me. In montes volo confugere, ibique quo melius potero, 12
me recipiam. In quo itinere illum pauciss imi sunt secuti, si cum
Absalonis sequacibus conferantur. Etenim non est ausus bonus
rex regni sui optimates, aut milites conuocare. Quid rex tam sa-
piens, & clemens, qui tam recte populum gubernarat, qui eum
toties hostibus liberarat, nũc tanta necessitate, ac discrimine op-
pressus eum conuocare nõ audet? Ne miremini fratres: nam adeò
maledictus Absalon cordibus dominatur, quæ callidissimè ad
se allexit, vt rex multos socios nõ audeat accersire. Eãdẽ ærum-
nam hîc perspicio. Accersit filius Dei socios: videturque non au
dere multos conuocare, sed dicit: Si quis vult venire post me.
O Deus infinitę maiestatis, atq; clementię quomodo tu creator,
conseruatorque noster cum sis à quo quicquid habemus, acce-
pimus, & ex quo quicquid nobis deficit, speramus, dicis: Si 13
quis vult venire post me? Si te non sequimur, quem sequemur?
Si te non comitamur, quæ nos societas delectabit? O homi-
nes ne miremini: nam principem tenebrarum adeò hominum
cordibus dominari, eosq; illius volũtati submissos aspicio, tãto-
pere cupiditatibus suis indulgẽtes, tamq; deprauatos illos video,
vt omnes non audeam conuocare. Ideoq; illos minutim, ac singu
lariter voco: scio enim paucos me esse secuturos. Hoc multo an-
Isa. 17. tea Isaias Propheta prædixerat his verbis: Et erit in die illa Dñs si
cut quærens spicas in vale Raphaim, & sicut excussio oleæ du-
arum, vel trium oliuarum in summitate rami. Adeò rari, ac pau-
ci boni respectu malorum inuenientur (ait Sanctus Propheta)
sicut in agro restili spicæ, aut in excusso oliueto duæ, vel tres
oleæ

14 oleæ: in ramorum cacumine derelictæ difficile reperiuntur. O
rem dictu, auditúque tremendam. Comparat hîc Spiritus san-
ctus malos abundantissimis vberrimarum vallium frugibus,
quæ sectæ curribus in aream deferuntur: iustos vero modicis
spicis in agro restili remanentibus, quæ difficulter inueniun-
tur. Iniquos etiam plurimis oleis, quæ ex oliueto, cùm excu-
titur, colliguntur, & in plaustris ad torcularia deferuntur: iustos
autem paucissimis oleis in oliuarum verticibus remanentibus,
quo excussorum virgæ peruenire non possunt, confert. Mise-
rabile vtique est, cùm Deus homines creauerit, eosque alat, &
cum ipsi eius messis, & oleæ oliueti sint, quod ipse plantauit,
Diabolum eos (*a carretadas*) in infernum deducere: diuinamque
ipsius maiestatẽ pauciss imos fideles seruos suos reperire, quos in
15 gloriam deferat. Grauis quidam autor refert magistrum Parisiẽ
sem literis insignem cùm iam prope obitum esset ab vrbis illius
episcopo visum, monitumq; fuisse, vt saltem in illa vltima ho-
ra multa beneficia, quæ illicite possidebat, renunciaret, vnum-
que sibi relinqueret: quo, si forte ex morbo euaderet, aleretur.
Miser autem in sua iniqua sententia pertinax respondit: Ego
volo tentare, vtrùm quisquam multa possidens beneficia pos-
sit saluari: & cum hac pertinacia interijt. Qui postea diuina di-
spensatione eidem Episcopo apparuit, à quo de suo successu
quæsitus respondit: In perpetuum sum damnatus ob præsump-
tionem, superbiam, pertinaciamque meam. Episcopumque
interrogauit, vtrùm aliquis adhuc esset in mundo. Quid (ait Epi
scopus) cùm tu adeò sapiens sis hoc interrogas? Nunquid tam ci
16 to mundum finiendum esse putabas? Hoc (inquit damnatus)
quæro, quia post interitum meum tot in infernum damnati de-
scenderunt, vt vix tot viuentes in terra existere iudicarim. Ec-
ce quàm apte hoc sancti Isaiæ sententiæ quadrat: nos verò
quasi lapides insensibiles rem adeò metuendam non timemus.
O incommutabilis Deus quibus nam verbis tantum hoc malũ
satis digne valet explicari? Vt autem consideratio hæc vobis ef-
ficacius imprimatur, aduertite quanuis tot Sathanas in Tarta-
ra detrudit, Deusque tam paucos ad cœlum deducit etiam ijs
paucis Sathanam inuidere, & quibus suis rationibus potest, eos
Deo auferre curare. Hoc satis apertè in libro Iob ostenditur, vbi Iob. 1.
dicitur: Cum quadam die veniissent filij Dei, vt starent coram

Domino, affuit inter eos etiam Sathan. Cui dixit Dominus: 17
Vnde venis? Qui respondens ait, Circuiui terram, & perambulaui eam. Diligenter perpẽdite verbum hoc: Perambulaui eã: vbi significatur diabolus quasi dominus domum suam, sic terram deambulans possidere. Cumque Dominus Iob laudaret, dicens illi: Nunquid considerasti seruũ meum Iob, quod non sit ei similis in terra? à Domino facultatem illum tentandi, & persequendi postulauit, arbitrans se illum in sui seruitutem posse redigere. Mirabile quidem, quanuis Sathanas totum fere orbẽ, Deus autem vix in toto mundo alium fidelem seruum, nisi Iob haberet, adeò illi diabolus inuidebat, vt ne illum quidem Deum habere pateretur, sed eum ad sui iurisdictionem obedientiamq; curabat allicere. Ex quo apparet, quàm insatiabiliter Sathanas perditionem nostram exoptet, & quàm vigilanter nos oporteat viuere. In quo etiam ostenditur quam vsitatum fuerit semper in orbe pauciſsimos esse Dei seruos respectu compluriũ diaboli ministrorũ. Ideoque cœlestis magister, ac dux noster tã peculiariter ac singulariter dicit: Si quis. Statimq; addit: Vult venire. Magnũ fuit hoc Dei beneficium salutẽ, viramq; æternam in manu nostra esse locatam, quo siquis velit Diuino auxilio tantam possit gloriam adipisci. Non sic in manu nostra sæculares honores, ac bona sunt posita, vt si volumus, ea cõparemus. Hæc enim cum vilia sint, parum nostra interest comparare: imo vero illis carere nobis multum conducit. Bona verò, quæ verè sunt bona hæc in manu nostra Dominus statuit, vt qui ea non fuerit consecutus, de se vno queratur. Itaque ad hæc æterna bona consequenda cunctos nos fecit æquales: circa hoc nihil interest 18
inter diuitem, regem, atque magnatem, & nigrum Æthiopem. 19
Non quippe dedignatur Deus vilisimos orbis homines sicut, & reges potentisimos in amicos habere. O ineffabilem Dei clementiam, quantopere in hoc illucescit. Hoc Diuus Petrus Apostolus considerans quasi stupefactus dixit: In veritate comperi, quia non est personarum acceptator Deus: sed in omni gente, quæ timet Deum, & operatur iustitiã acceptus est illi. At quæro, Domine, siquidem hæc res tanti nostra interest, vt salus nostra in ea sita sit, quare illam in potestate, voluntateque nostra relinquis dicens: Si quis vult venire? Nunquid bonũ esset, quod inflammata alicuius domo, cuius filius dilectisimus in ea lentisime

Act. 10.

simile.

20 tisimè dormiret, ipse ad eum accederet, diceretque: Fili attende domum vri, viramque tuam valde periclitari, si vis, surge, & ignem euade. O Domine ardente domo quæris num velit, an nolit filius tuus? Velit nolit, dicit ei: Porrige manum, sin minus, cedo capillos: illumque humi serpentem licet inuitum trahe. O bone Iesu, ô gloria iustorum, quid Dñe ardente seculo naphtha (*con fuego de alquitran*) hominibusq;, quos tantopere diligis miseriarum alto sopore dormientibus, nunc tam graue negotium in eorum voluntate relinquis dicens: Si quis vult venire post me? Sponte, aut inuitos eos capillis apprehende. Hoc ego (ait Dominus) minime faciam. Quanuis illos magnopere diligo ingentemque mundi calamitatem perspicio, non tamen eos cogam, sed volentem venire ad me libentisime suscipiam: nolens autẽ
21 maneat: illum enim aliquando pœnitebit sempiternis hoc supplicijs persoluentem. O magne Deus, quot nobis hîc perhibes documẽta. Primò admirabilis illius prouidentia manifestatur. Cupit etenim, vt homo ipsum sequatur: & potest illum cogere. Quia verò homo est intellectualis creatura liberoq; arbitrio prędita non vult eum compellere, sed naturæ illius iura custodit. Et ita dicitur de diuina sapientia: Attingit à fine, vsq; ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Idest quanuis fortis, & omnipotens est, creaturas non cogit, sed eas suauiter disponens ad se allicit. Sicut per amorem Deus ad nos venit, ita per amorem nos ad eum ire vult. In illo veteris testamenti mari Synagoga timoris polo ducta nauigabat: at in hoc legis gratiæ mari sancta Ecclesia ad Dei amorem, tanquam ad certius polum respicere de-
22 bet. Ex quo intelligetis fratres quantopere erratis, qui in horam mortis vitiorum desertionem, pœnitentiamque differtis: cũ sci licet iam mundo seruire nequeatis. Num, quæso, iste est amor, an violentia? Istam ne voluntatem, an necessitatem appellabitis? Furatur latro, dicitq; iudex: Frater restitue domino, quæ surripuisti, & ego humaniter tecum agam: ille verò negat. Sic? ait iudex, negas? Accedat tortor, & illum statuat in equuleo, statimque licet inuitus fatebitur. Qui vbi primum incipit contorqueri protinus fatetur. Nunquid confessio ista spontanea est, an per violentiam facta? Vos videte: satis enim perspicua responsio est. Vnde, experientia comperimus, quemadmodum reus

sap. 8.

simile.

cessante tormento, laxatisq; funibus retractatur, dicitq; se quic-

quid confessus est, propter tormenta mendaciter dixisse, cu- 23
ius publicum postulat testimonium: sic peccatorem ex illo
morbo euadentem sæpe numero retractari, & quicquid mortis
timore perterritus proposuit, reddere inualidum, peioribusque
operibus significare, se illa non sponte quidem, sed coactum fe-
cisse. Non in hoc dico quenquam solo timore perstrictum vitia
derelinquere, Deoque seruire, malum esse: imo verò magni bo
Prou.1. ni principium esse solet. Vnde dicitur in Prouerbijs: timor Do-
Simile. mini principium sapientiæ. Ad firmum ædificium construen-
dum solet prius lignea strues supponi, quibus ædificatio inni-
titur: qua perfecta lignea strues in humum deijcitur: solumque
verũ remanet ædificium. Sic timor inferni, & præmij spes sunt
quasi lignea strues: super quam vera ædificatio diuinæ charita-
tis instruitur: quæ vbi primum in anima struitur, seruilem timo- 24
rem, super quem fuit constructa, destruit, sicut affirmat Beatus
1.Ioan.4. Ioannes dicens: Perfecta charitas foras mittit timorem. Acci-
Simile. dit aliquando quenquam incipere alicui hero seruire, quia ei
duodecim quotannis aureos soluit: quem postquam ex conuer-
satione cognoscit, adeò suauem, nobilemque experitur, vt di-
cat: Domine iam non pro mercede, sed propter te metipsum,
quia tu ministerio meo dignus es tibi deseruiam. Sic nonnun-
quam aliqui Deo seruire incipiunt, ne eos in infernum detru-
dat, sed cœlesti beatitudine donet: qui in diuino eius minister-
io perseuerantes tantam cœlestis nobilitatis, ac probitatis eius
cognitionem consequuntur, vt ardentissimo illius amore com-
Iob.13. prehensi singulari cordis puritate dicant cum sancto Iob: Etiam 25
si occiderit me, in ipso sperabo. Idest quanuis certo scirem me
ab eo in perpetuos inferni cruciatus esse detrudendum, ab eius
tamen amore non desisterem. Quamobrem fratres diligenter
Deo seruire amore concitati incipite. Quòd si cor vestrum ad
hoc faciendum amore non mouetur, saltem timore perterriti
hoc aggredimini, sic enim ad amorem tandem peruenietis. In
his etiam verbis: Si quis vult venire post me, dominus paren-
tes obiurgat, qui liberos suos inuitos in aliquo statu locare co-
nantur. Dicite, quis plus liberis vestris dominatur? Deus,
an vos? Deus vtique. Siquidem igitur: cùm Deus Dominus sit
absolutus eos ad legis suæ obseruantiam vocans eos non cogit.
cum tamen in ea ipsorum salus sita sit, vos cum terræ vermicu-

li si-

26 lisitis, vultis tamẽ liberos vestros statum, qui vobis placet, inuitos suscipere, qui forsitan eis minus conuenit? Fratres liberos vestros eum statum suscipere oportet, quem ipsi elegerint, & magis eorum propensionibus quadrauerit. Loquens Dominus cum Martha de Mariæ sororis eius statu dixit: Maria optimam partem elegit. Attendite quo termino vsus fuerit. Elegit (inquit) non ei per violentiam data est, sed ipsa eam elegit. Et *Luc.10.* sanctus Dauid dicebat: Voluntariè sacrificabo tibi. Ob cuius *Psal.53.* defectum tot sunt miseriæ in statibus sanctæ Ecclesiæ.

Dicit vlterius Dominus: *Post me*. Verbum hoc magnæ consolationis est viris Christianis. Hoc verbum non solùm viris, sed pueris etiam, atque puellis tenerrimis animum addidit, quo innumeros cruciatus constantissime paterentur.
27 O rem mirabilem. Virgines, quæ arboris fronde, mureque solent stupefieri, virili animo tot sese vltro tormentis offerebant, vt ipsi met tortores earum constantissimum pectus ipsarum naturam exuperans mirarentur. Vnde hoc processit? Ex eo vtique, quòd cœlestis sponsus prior hæc transijt, eisque viam adaperuit, qua ipsæ cruces suas deferentes pertransirent. Et ita dicit Habacuc Prophetа: Viam fecisti in mari *Habac.3.* equis tuis, in luto aquarum multarum. Audiui, & conturbatus est venter meus à voce contremuerunt labia mea. Singuli iusti sunt equi Dei. His Dominus per mare laborum, & per lutum calamitatum viam aperuit. Tamque mirabilis fuit patientia, qua per eas transierunt, vt sanctus propheta hæc ante quam fierent, in spiritu audiens, sicut hîc ipse fatetur,
28 obstupuerit. Et quanuis mirabile fuit eos tam debilibus corporibus tot tormenta perpeti posse, mirabilior tamen fuit visu lætitia, qua ad illa martyria suscipienda properabant. Ita, vt cum multi à tyrannis non quærerentur, ipsimet sese illis offerrent, magnisq; vociferationibus clamitarẽt dicentes: Christianus sum, Christianus sum. Cũ glorioſus martyr Cyprianus iudici deferretur, iudexq; ab eo quæreret: Tu ne es Cyprianus? cõstãtissime respõdit: Ego. Qui quæsiuit vlterius: Tu ne es ille, quem Christiani Papam vocãt? at ille respondit: Ego. Dixit ei iudex: Principes iubent te Deos adorare. Ille respondit: Nõ faciam. Dixit ei iudex: Satius esset saluti tuæ hoc facere: respondit: Salus mea Christus. Legitur illi sententia: Cyprianus gladio

feriatur, & ait: Amen. O amen. O dulciſsimum verbum. O 29
fœliciſsimum vitæ terminum. O mirabile patiẽdi deſiderium
hoc ſancto verbo, Amen, explicitum. Et ſic conſtantiſsime
collum porrexit, gladioq́ue libentiſsime obtulit, & pro tanto
hoc martyrij beneficio viginti aureos carnifici dari iuſsit. Et ſi-
cut alij auro vitam redimunt, ita glorioſus hic virillo mortem
emit: oculos enim in ſuo diuino duce, qui eum præceſſerat, ſta-
tuerat. In illum etiam & nos dilectiſsimi fratres mentis oculos
iaciamus, eumq; ſanctos imitantes proſequamur. Sicque diui-
na repleti gratia ipſo in perpetuum fruituri ad cœleſtem beati-
tudinem perducemur: quod nobis prẽſtare dignetur idem Ieſus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda. 1

Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſum, &c.
Mat. 16.

VT noueritis quàm vniuerſalis ſit hæc doctrina, &
quantopere nos omnes diuinum hunc ducem ſe-
qui oporteat, aduertite, B. Lucam hæc ipſa verba
Luc 9. referẽtem dicere: Dicebat autem ad omnes: *Si quis*
vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem 2
ſuã, quotidie, & ſequatur me. Vbi hæ duę dictiones: Dicebat ad
omnes, &, quotidie, valde penſari debent: in quibus ſignifica-
tur, quàm vniuerſale, atque continuum hoc eſſe oportet. Et D.
Marc. 8. Marcus hæc eadem referens aliud ſingularius, & notatu digniſ-
ſimum addidit, ſcilicet, Dominum peculiariter atque ſeorſum
diſcipulos ſuos alloquentem, cum hanc ſententiam vellet pro-
ferre, conuocata turba cum diſcipulis ſuis dixiſſe eis: Si quis vult
me ſequi deneget ſemetipſum, &c. Conuocans Dominus tur-
bam vt ſimul cum diſcipulis ſuis hoc audirent, poſteaque tam
ſingulariter dicens, Si quis vult me ſequi, ſignificauit cœleſtem
hanc doctrinam non diſcipulis tantum ſuis, ſed omnibus etiam
vniuer-

5 vniuerſaliter conuenire, & ſingulos quoſque illam exercere de-
bere. O ſingularem Euangelicæ doctrinæ puritatem. O eximiã
legis Ieſu Chriſti ſyncritatem: quàm procul abeſt ab omni ſu-
ſpicione, atque fallacia. Attendite qualia poſtulet miniſteria, &
quæ ſequacibus ſuis imponat officia: mortificationem, ſcilicet,
& crucem eis commendat. O bone Ieſu, ô Angelorum gloria,
nõ delicijs, ac blandimentis, nõ inanibus pollicitationibus ad te
homines allexiſti eis gaudia, voluptates, diuitias honoresve tẽ-
porales promittens, ſed eos ad labores, perſecutiones, aſperita-
tes, ignominias, ac deniq́ue mortem accerſiens. Neq; vero illos
armis aut prælijs compuliſti, ſed diuinis ſermonibus tuis, quos
miraculoſis operibus cõfirmaſti, eos cõmonuiſti. Non ſic vtiq;
fecit maledictus ſeductor ille Mahoma, nec fallaces hęretici, qui
4 complures ad ſe adduxerunt. Ideoque quid mirum eſt, ſi breui
tempore dimidium orbis ad ſe allexerint, cum vitijs habenas re
laxarint, facultatemque conceſſerint temporalibus omnibus
delicijs perfruendi? At, quærat quiſpiam, quomodo hæc Domi-
ni verba cum illis cõueniunt, quæ ipſe alibi dixit? Venite ad me *Matt. 11.*
omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos: iugum
enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Quomodo tanta ſua-
uitas cum tanta aſperitate concordat? Etenim hîc dicitur: Si quis
vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucẽ ſuam.
Audite myſterium magnum in his verbis incluſum. Cum Do- *Ioan. 6.*
minus de ſuperno corporis, ac ſanguinis ſui ſacramento locutus
fuiſſet, plurimi, & ex diſcipulis etiam ab eo receſſerunt dicen-
tes: Durus eſt ſermo hic, & quis poterit eum audire? Tunc inter-
3 rogauit Dominus & Apoſtolos dicens: Nunquid & vos vul-
tis abire? Et Diuus Petrus omnium nomine reſpondit dicens:
Domine ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Attendite
diſcrimen: illi abierunt, quia eius verba illis aſpera, iſti vero mã-
ſerunt, quia ipſius ſermones eis vitæ æternæ eſſe videbantur. Su
per quod ait Beatus Bernardus: Ità dico vobis fratres vſque hõ- *Bernar.*
die, cum loquitur Ieſus, quibuſdam manifeſtum eſt, quoniam
verba eius ſpiritus, & vita ſunt, & propterea ſequuntur illum,
alijs dura videntur, & miſeram alibi quærunt conſolationem.
Ex quo apparet varietas hæc non in doctrina qui ſẽ, præceptiſ-
q; Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri, ſed in auditoribus eſſe: Vnde
Beatus Paulus dicit: Verbum crucis pereuntibus quidem ſtul- *1. Cor. 1.*
titia

titia est: his autem, qui salui fiunt, ideſt, nobis, Dei virtus est. Nõ 6
legi quidem, sed peccato grauitas ineſt. Peccatum efficit ô pec-
cator, vt lex tibi grauis appareat. Relinque peccatum, vereq́ue
& ex animo diuinæ legis præceptis intẽde, & experiere quantã
in eo dulcedinẽ delitẽtẽ inuenies. Fugiebat sanctus Moyses à fa
cie colubri: dixitq́; illi Deus? Extende manum tuam, & appre-
Exo. 4. hende caudam eius. Extendit: & tenuit, versaq́ue est in virgam.
Quid fugis Christiane faciem crucis, diuinæq́ue legis? quid ti-
mes? Hic vtiq́; non est coluber deuorans, neque serpens vene-
nosus, sed virga sustinens. O ignaue homo apprehende, appre-
hende illam, & videbis mirabilia. Quoadusq́; illam manu com-
prehendas semper tibi coluber apparebit, ideſt, quousq́ue diui-
nam legem exerceas, semper tibi grauis esse videbitur. Si vero 7
illam manu comprehenderis, & exequi cæperis, lex, crux, atq́;
pœnitentia, omnia tibi videbuntur virga, cui innitaris, & qua
hostes tuos superes: maximeq́ue si oculos in ea conieceris, quæ
4. Reg. 4. dilectus tuus Iesus pro te passus est. Trita farina dulcorata est ol-
la, quæ antea præ amaritudine gustari non poterat. O supernũ
granum Iesu Christe fili Dei ob scelera nostra in cruce contritũ,
quàm dulces omnes labores, asperitatesq́ue pœnitentiæ tui re-
cordatione redduntur. Aquas venenum apparentes si vnicor-
nis bibat, dulces efficiuntur, cæteraq́; animalia ex illis iucundiſ-
sime bibunt. Sic qui laborum aquas quas cœlestis vnicornis Ie-
sus Christus propter eius amorem bibit, attẽte considerabit, la-
bores, quos ipse patitur, quasi nihil esse iudicabit. Hoc signifi-
Cant. 1. cat quod sponsa dicit: Nolite me considerare quod fusca sim, 8
quia decolorauit me sol. Ideſt charitas illa, qua supernus sol Ie-
sus Christus me irradiauit, atq́ue dilexit, me compulit, vt eius
causa omnibus me laboribus offerrem. Vehementissime con-
sideraui, in magnã me ingratitudinẽ fore prolapsurã, nisi illius
causa, qui tot pro me fuit tormẽta perpessus quicquã & ego pa-
terer: & propterea tã defigurata, & mortificata, macilẽtaq́; exte
rius videor. Et sic vbi nos legimus in priori epistola D. Petri. In
1. Pet. 1. quo exultabitis modicũ nunc, si oportet contristari in varijs tẽta
tionibus, vt probatio vestræ fidei multo pretiosior sit auro, quod
per ignem probatur, alia translatio habet: In quo exultatis
nunc: & sic est in contextu Græco. In quo significantur iusti in
ipsis met laboribus suauitatem, delectationemq́; reperire.

Dicit

8 Dicit igitur Dñs: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.*
D. Gregorius abnegationem sui ipsius nouum præceptũ vocat,
Nouum quidem, quod vsq; ad Redẽptoris nostri aduẽtum pau-
ci mortalũ cognouerunt, nouus homo Christus venit in mũdũ
noua præcepta dedit mũdo. Naturæ ac vitæ nostræ corruptæ cõ
traria opposuit medicamenta peccatis veluti medicus peritissi-
mus cõtraria contrarijs curat, frigiditati calore, calori frigiditate
medetur, cõsilia preceptaq; Euãgelica vitijs cõtrariantur, quibus
cœlestis medicus egritudinẽ nostrã spirituale sanare intendit.
Hic propriam voluntatem relinquendam præcipit, quæ homi-
nes in infernum detrudit, alibi enim dixit, vt abnegemus nostra
hic dicit vt abnegemus nos, quod priore difficilius apparet.
9 Quomodo, ô summa veritas præcipis quenquam se ipsum nega
re? Stultũ, mendumq; esset, Petrum quærenti Ioanni: Est ne hic
Petrus? respondere, nõ adsum. Quomodo ergo dicis ô Domine
abneget semetipsum? Respondeo in singulis hominibus binos
esse homines: alterum, scilicet, interiorem, qui est Spiritus, alte-
rũ verò exteriorem, quod est corpus. Corpus hominẽ appellari
patet in Genesi, vbi dicitur: Formauit Dñs Deus hominẽ de limo
terræ: vbi sacra Scriptura de solo corpore manifestè loquitur, *Genes. 2.*
quẽ hominẽ appellat: solum enim corpus de limo terræ forma-
tũ fuit. Solũq; Spiritũ hominẽ appellari patet etiã in Genesi, vbi
dicitur: Creauit Deus hominẽ ad imaginẽ suã: vbi illud hominẽ *Genes. 1.*
refertur ad Spiritũ, qui est ad Dei similitudinẽ creatus. Sic etiam
10 illos B. Paulus vocat dicẽs: Licèt is, qui foris est, noster homo cor
rumpatur: tamẽ is, qui intus est, renouatur de die in diẽ. Hoc est, *2. Cor. 4.*
corporalibus laboribus Spiritus reficitur, atq; renouatur. Quæ
cùm ità sint, alter horum hominũ, scilicet, Spiritus alterũ debet
abnegare, scilicet, corpus, cũ voluptates, sæculares q́; cupiditates
ad eius ostium pulsauerint, vt illud ad malũ prouocent, dicens:
Iã hic nõ habitat corpus: iã nõ vult esse sensuale, iã nõ vult suis ap
petitib⁹ indulgere: iã est Spiritus volũtati subiectũ. Itaq́; negare
seipsum est proprio appetitui resistere, ac renunciare. Quemad- *Simile*
modũ qui ramũ oliuæ in oleastro, aut aliũ nobilẽ ramũ, in infru-
ctifera stirpe conatur inserere, prius infructiferæ arboris ramos
abscindit, statimq́; alium inserit, quò stirps illa iuxta nobilis ra-
mi insiti naturam fructum ferat: sic eos, qui in se diuinum bene-
placitum inserere, ac Iesum Christum, & non semetipsos sequi

volunt;

volunt, oportet humanos appetitus, quantum fieri poterit, ab- 11
scindere humanamque voluntatem infringere, quo diuina peri
tus impleatur, nec in ea exequenda vllum adsit impedimentum
siue contradictio. Hæc fuit vna ex præcipuis sanctorum exer-
citationibus: humanis appetitibus, atque voluntati semper resi-
stere, seseque non solum ab illicitis, quæ illa petit, sed ab ipsis
quidem rebus licitis cohibere. Vnde virtuosus dicitur à vi, quia
vim infert sibi in aggrediendo fortia, sustinendo aduersa, absti-
nendo se à sensualibus. Est enim sicut nauigans contra ventum,
vbi desinens remigare, statim reijcitur retrò. Ideoque Christus
Redemptor noster iustos violentos appellauit dicens: Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Euse-
bius Emissenus hæc sancti Euangelij verba exponens dicit: Ab 12
Matth. 11. negare se est non esse eundem, qui prius fuerat. Ante detractor
inuidus, auarus, impudicus: vbi ijs, & alijs sceleribus renuncia-
uit, verè se ipsum negauit. Eia fratres in Christo Iesu, siquidem
Euseb. Emisse. scitis, quid sit hominem negare seipsum, amodo vos metipsos ve
rè abnegare incipite, cùm ex hoc salus vestra dependeat. Verũ,
proh dolor, & millies proh dolor quam vice versa hoc hodie in
mundo agitur, siquidem cùm homines seipsos negare deberent,
Deum negant, & renegant suosque turpissimos appetitus om-
nino sequuntur. O tempora, ò mores, ò infœlix sæculum. O in-
sensati filij Adæ: nonne miseriam, condemnationemque vestrã
perspicitis? O Deus æterne, Deus infinite, ne gentem hanc dese
ras, perditionem eorum illis ostende, honoremq; tuum Domine
propugna, siquidẽ ab hominibus adeò deijcitur. Fratres ne Deũ
negetis, cui summum amorem debetis: sed vos metipsos abnega 13
te, & bene facietis. Scitote hominem appetituum suorum clamo
rem sequentem similem esse perdici ad illicem accurrenti, quæ
dum arbitratur se ad dilectum suum ingressuram in aucupis la-
queum incidit, & interit.

Non solum autẽ dicit Dominus: *Abneget semetipsum*, sed pro-
tinus addit: *Et tollat crucem suam*. Quod si quæras: Vbi ego crucem
istam reperiam? imo ego quæro ex te: Vbi crucem nõ reperies?
Quocunque te vertas te crux expectat, si sanctum Euange-
lium obseruaueris. Crux cruciat, & extorquet: quodcunque te
cruciat,

14 cruciat, illud est crux tua. Molestum est tibi iniuriam dimitte-
re? hæc igitur est crux tua, hoc propter Deum facito. Cruciat te
vxoris tuæ molestia, & liberorum alimonia? ista est crux tua.
Et deniq; quicquid sensualitati repugnat, & per consequens
difficulter efficitur, est crux. Et quia omnibus virtutum exer-
citationibus aliqua inest difficultas, omnesque sensualitati re-
pugnant, ideò omnes sunt crux. Diligenter pensate Dominum
dicere: Tollat crucem suam. Non meam (inquit) quia grauis-
sima est, quam ego solus tollere potui. Crux Saluatoris Nostri
Iesu Christi grauissima fuit: quia illi peccatorum omnium to-
tius orbis inerat pondus. Vt enim ait Diuus Petrus peccata no-
stra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt peccatis mor-
tui iustitiæ viuamus. Nullusque tantum onus super se ferre po- *1. Petr. 2.*
15 tuit, nisi ille, qui cùm verus esset homo, verus simul Deus erat.
Ideoque non dicit: Tollat crucem meam, sed, tollat crucem suã,
quæ, scilicet, facilis est, & cũ auxilio meo illã facilè poterit aspor
tare. Tria super hæc verba valde notanda sunt. Primùm Domi
num, postquam dixerat, Abneget semetipsum, protinus addi-
disse: Et tollat crucem suam: videlicet, vt significaret proprium
amorem crucis tolerantiam magnopere impedire. Quare tam
inuiti crucem susceipimus? quia nimio nosmetipsos amore di-
ligimus. Si infantulum tuum tenerè diligis, quicquid, etsi le-
uissimum illum ad plorandum prouocat, magnæ tibi molestiæ
est. Cùm nos tam immodice amemus, leuissimum quodque
verbum nos perturbat. Si minimum quodque honoris pun-
ctum nobis adimitur, statim impatientia frangimur. Siquid no
16 bis aliquantulũ difficile præcipitur, statim vociferationibus sy-
dera ipsa ferimus. O maledicte amor proprie, quàm grauissi-
mum efficis quod ex se leuissimum est. Hoc igitur amore su-
blato crux facillimè perferetur. Secundò notandum est Do-
minum dicere: Tollat crucem suam, ideſt, à solo erectam non
humi serpentem crucem ferat, non murmurans, non temporali
cupiditate commotus. Etenim hoc est crucem humi serpen-
tem trahere, sicut Cyrenæus crucem Domini conductus aspor-
tauit. Non sic Christianus crucem suam ferre debet, sed ma-
nu tollere, quasi qui pulcherrimam rosam manu gerit. Non
dicit

dicit ferat, sed, tollat. Beatus Basilius super hunc lo- 17
cum discrimen statuit inter ferre, & tollere crucem. Ferre
Basilius. crucem dicit esse te labores à Deo tibi immissos siue bono,
siue malo corde recipere. At tollere crucem esse calamita-
tes libentissimè, patientissimèque suscipere. Vnde Beatus
Ioan. 19. Ioannes de Christo Redemptore nostro loquens mysterio-
sè dicit: Baiulans sibi crucem exiuit in Caluariæ locum. Non
dicit Hebræos eius humeris crucem imposuisse, sed ipsum
eam libentissimè suscepisse, suisque sacris humeris apposuisse.
Vbi significatur amor ardentissimus, quo Dominus pro nobis
passus est. In quo nos docet, & inuitat, vt & nos etiam cum ip
so illius amore ducti labores patiamur. Tertiò notandum est
Dominum dicere tuam. Etenim crux est regis, crux ducis,
crux clerici, crux monachi, & denique crux viri coniugati. 18
Vultque Dominus singulos cruces suas, & non alienas tollere.
O quam magna hodie super hoc miseria in orbe versatur.
Ego quippe arbitror me vicini mei crucem facilius quàm
meam tollere posse: ille verò suspicatur se melius meam,
quàm; quæ illi commendata est crux, esse laturum. Sicque nec
ego, nec ille crucem nostram tollimus, sicut oportet. Monia-
lis arbitratur sibi satius esse, nupsisse: nupta vero credit, quòd si
bi melius esset in monasteriũ introijsse. Clericus putat sibi me-
lius fore, si vxorem duxisset, coniugatus autem suspicatur, se
clerici statum facilius fore laturum; sicque pauci crucem suam
optimè tollũt. Bene dixit Plutarchus, homines in hoc sæculo
Plutarch. similes esse nauigantibus in turbulento, procellisque concitato
mari, qui semper alias naues tutiores, quàm suas esse suspican-
tur. Naues, in quibus vehimur, sunt status, quos libere elegi- 19
mus, mare turbulentum est hoc sæculum. Procella, qua pre-
mimur, sunt labores, quos patimur: & vnusquisque arbitra-
tur in alterius statu minus esse laboris, quàm in suo: & hi magis
nopere decipiuntur. Ideo dicit hic Dominus: Tollat crucem
suam. Vnusquisque consideret in quo statu fuerit à Deo collo-
catus, & iuxta leges illius viuat: atque equo animo labores, quos
status ille secum affert, patiatur, alioquedimittat. Atq; ita dicit
Beatus Paulus: Nemo moueatur in tribulationibus istis: ipsi
3. Thes. 3. enim scitis, quòd in hoc positi sumus. Ideſt, hæc est no-
stra professio, hoc nostrum munus, eorum præsertim,
qui

20 qui in maioris perfectionis statu locati sumus: quos esse oportet,
sicut rupem in medio mari vndique tumulentis maris fluctibus
oppugnatam: quæ tamen manet immobilis. Vbi nos legimus
in Psalmo de Sancto Ioseph: Ferrum pertransijt animam eius: *Psalm. 104*
alij transtulerunt: Ferrum pertransijt anima eius: & sic est in
contextu Græco. In quo labores sancti illi viri non solum ma-
ximi fuisse significantur, cum eius animum penetrarint: sed ip-
samet eius anima cum amore, atq; affectione labores penetrasse,
illos libentissimè suscipiens, sicut quisquam locum sibi nimium
delectabilem ingreditur. O fœlicem illum, qui sic crucem suã
tollit. Magnæ vtique nobis est confusioni hæc audire scienti-
bus hanc esse viam, qua itur ad gloriam, cùm tamen tam pro-
cul ab ea distemus. Cum sponsa dixisset Salomonis thronum *Cant. 3.*
21 auro, & argento exornatum esse, addidit: Ascensum purpureũ.
In quo significatur, ad hoc, vt anima cũ suo cœlesti sponso Ie-
su Christo in gloriæ throno collocetur, illam per sanguinẽ, per-
secutionem, atq; laborem ascendere oportere.

Dicit vlterius Dominus: *Et sequatur me.* Cùm Dauid filium
suum Absalonẽ fugeret, dixit ei venerabilis quidam senex no- *2. Reg. 15.*
mine Ethai: Viuit Dominus, & viuit Dominus meus rex, quo
niam in quocunq; loco fueris Domine mi rex, siue in morte siue
in vita, ibi erit seruus tuus. O quis fidem hanc erga supernum
Regem regum Iesum Christum firmiter obseruaret, eiq; ex inti
mo corde eadem verba diceret. Eia dilectissimi fratres dulcissi-
mum Iesum Christum vos ad beatitudinem accersientem au-
dite, illi credite, à quo tot amoris pignora percepistis: eumque
22 siue per vitam, siue per mortem sequimini. Fidit puero cæcus *Simile.*
se dextra ducenti: Deusque vos cæcos ducere vult, & tantum
bonum contemnetis? Stultus esset, qui in fluuium incidens lig-
num per aquas dilabens apprehenderet, arboremque firmissi-
mam relinqueret, in qua naufragij sui remedium reperiret. Mul-
tò autem amentior est qui humanos honores, diuitias, atq; fauo-
res sequitur, & illis fidit, quæ tanquam per rapidissimum fluuiũ
decurrentia hodie, aut cras finientur: & Iesum Christum arbo-
rem vitæ, totiusque stabilitatis relinquit. Et tamen quasi innu-
meri hoc faciunt: quibus dicere possumus quod Isaias Prophe- *Isai. 30.*
ta dixit Hebræis: Væ filij desertores sperantes auxilium in for-
titudine Pharaonis, & habentes fiduciam in vmbra Ægypti. Et

erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionẽ, & fiducia vmbræ 23
Ægypti in ignominiam. Væ Christianis, qui Deo derelicto tẽporalia bona sequuntur, in eisq; spem suam statuunt: quibus omnia in confusionem, condemnationemq; conuertentur. Non sic faciebat Dauid, qui dicebat. Mihi autem adhærere Deo bonũ est *Psal.72* ponere in Domino Deo spem meã. Philosophi naturales aiũt, *Simile.* quod & experientia comperitur, quanuis magnes ad se ferrum alliciat, si tamen ex aduerso adamas collocetur, non à magnete quidem, sed ab adamante illud attrahi: quia maior huic, quàm illi virtus inest. Sancto Ezechieli dixit Deus: Vt adamantem, *Ezech.3.* dedi faciem tuam. Quod si iustus hic adamas appellatur, quantò maiori ratione nomen hoc Iesu Christo summo bono nostro debetur? Quomodo igitur cum ipse infinitæ virtutis sit adamas, nosque tanto cum amore vocet, post eum non abimus, & post 24
caducas huius sæculi res pergimus, quarum causa complura pec cata miserabiliter admittimus? Ecquid sensuales illecebræ valent? Ecquid honores, fastus, cæteraque omnia bona caduca proficiunt? O insensatos homines, qui cœlestia bona pro perituris nænijs stultè commutant. Profecto si verè prudentes essemus, ac ratione vteremur, vniuersa huius sæculi bona non deberent efficere, vt velminimũ punctum à Iesu Christo recederemus: nec quidem cuncta nobis ob oculos proposita nobis persuadere possent, vt vnum veniale peccatũ admitteremus. Duabus rebus nos Diuinus Magister ad hãc diuinam sui sequelam adhortatur: quarum prior timori, pœnę, comminationique, posterior vero spei supernæ mercedis innititur, dicens: *Qui enim vo-* 25
luerit animam suam saluam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me, inueniet eam. Idest, qui viuens in hoc sæculo appetitui suo voluerit penitus indulgere: in infernũ corruet, vbi nihil iuxta eius voluntatem fiet: qui verò in hac vita voluntatẽ appetitũq; suum sequi noluerit, ad cœlestia regna conscendet, *Psalm.20* vbi cuncta ad eius libitum perficientur. Ibi enim perfectè adimplebitur quod dicit Sanctus Dauid: Desiderium cordis eius tribuisti ei, & voluntatem labiorum eius, non fraudasti eum: quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi: lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo.

Hæcq; duo manifestiùs Dominus explicat dicens: *Quid enim prodest homini si vniuersum mundum lucretur: animæ verò suæ detrimẽtũ patiatur?* O efficacissimã, nimisq; metuendam sententiã. O quã- 26
tã in nobis operationẽ efficeret: si eã semper in cordibus nostris gereremus scriptã. Quanuis quisquã à mundi primordio vsq; ad huc tẽporalibus omnibus voluptatibus fruitus fuisset, si moriẽs in Tartara laberetur, quid ei hæc cuncta prodessent? nihil vtiq; Sic damnati fatentur in inferno dicentes: Quid nobis profuit su- *Sapien. 5.*
perbia? aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Trãsierũt omnia illa tanquam vmbra. Hæc omnia firmiùs adhuc Dominus stabilit dicens: *Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum Angelis suis, & tunc reddet vnicuique secundum opera sua.* Hæc omnia fratres charissimi crebra mentis consideratione reuoluite præ illorum enim contemplatione superni huius ducis sectatio vobis facilis apparebit: qua diuina in hoc sæculo gratia, & in fu- 27
turo cœlestis gloria comparatur. Ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Tertia.

Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & sequatur me. &c. Matth.16.

VI Aliũ sequuturus est, si prudẽtia vtitur, neque vult errare, tria debet attẽdere. Primũ, eũ, quẽ se- 1
qui conatur, an sibi cõueniat. Deinde locũ, quòtẽdit, an sibi placeat, nec ne. Tertiũ cũ sibi persona, & locus placeat cõsiderare debet quomodo graditur, lẽter ne, an celeriter: sic enim illũ sequuturus est. In sacro sancti Euangelij hodierna lectione nos supernus Princeps regũ terræ Iesus Christus, vt eum sequamur, inuitat. Quem, vt efficaciùs, studioſiusque sequamur, operæpretium erit nos hæc tria nunc animaduertere. Quoad primum, si inuitantis personã cõsi- *Primum*
deremus, eum Dominum infinitæ nobilitatis, incomprehensibilis sapientiæ, immensæ potentiæ, ineffabilis pulchritudinis, innumerarum diuitiarum inauditæ denique liberalitatis esse reperiemus: qui cùm verus homo sit, verus simul est Deus.

Hebr. 1. Hæc omnia Diuus Paulus de illo loquens affirmat his verbis: 2
Multifarie, multisq; modis olim Deus loquens patribus in prophetis nouissimis diebus istis locutus est nobis in filio, quem cõstituit hæredem vniuersorum: per quem fecit & sæcula, qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens. Ecce quo modo illum nobilissimum esse fatetur, cùm dicat, eum filium esse Dei: locupletissimum, cum sit hæres vniuersorum: sapientissimum, dicens: Per eum facta sunt sæcula: speciosissimum, in quiens: Splendor gloriæ, & figura substantiæ patris: potentissimum, siquidem dicit: Portans omnia verbo virtutis suæ: liberalissimum denique siquidem ait: Purgationem peccatorũ faciẽs: vitamque suam, ac totum sanguinem suum effudit, vt hoc in homines beneficium conferret. Ecquis igitur principem, ducem- 3
que tot. ac tantis excellentijs præditum non sequatur? Locus autem, atq; vrbs, ad quam nos inuitat, ac ducit maxime etiam nos
Secundum Greg. homi. 37. super Lucam. ad illum sequendum commouebit. Hæc est enim cœlestis Hierusalem, de qua Beatus Gregorius sicait: Quæ autem lingua dicere vel intellectus capere sufficit illa supernæ ciuitatis quanta sint gaudia, Angelorum choris interesse? cum beatissimis spiritibus gloriæ conditoris assistere? præsentem Dei vultum cernere? incircunscriptum lumen videre? nullo mortis metu affici? incorruptionis perpetuæ munere lætari? Sed ad hæc audita inardescit animus, iamque illic cupit assistere, vbi se sperat sine fine gaudere. Idemq; sanctus Doctor de hac superna ciuitate sic dicit:
Ioa 17. Erit tota in omnibus, & tota in singulis: illic enim oratio illa Christi Redemptoris Nostri adimplebitur, dicentis: Pater sanc- 4
te, serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, vt sint vnum, sicut & nos. Ideò sicut ego, & tu vnum per essentiam sumus: sic illi per amorem perfectissimum vnum sint. Et sic tanta erit vnio qua beati sibi inuicem animis connexi erunt, tamq; perfecta se se inuicem charitate complectentur, vt vnusquisq; aliorum gloriam suam esse ducat. In hoc corruptibili corpore tantam membra nostra inter se inuicẽ vnionem seruare perspicimus, vt vnius membri bonum sit etiam & alterius: & è contra. Et ratio est, quia cuncta vno spiritu vegetantur, & informantur, qui in eis arctissimam illam vnionem operatur. In cœlo cuncti beati vnũ corpus efficiunt, Deusque est quasi quædam communis anima, quæ

5 quæ corpus illud viuificat. Quo d si anima nostra, licèt finita, tã arctam in corporis sui membris operatur vnionem: Deus cùm sit Spiritus infinitus, quantò maiorem vnionem in beatis causabit? Ex hoc ergo sequitur, vnumquenque iustorum ob alterius gloriam mirabiliter delectari. Quia verò fere infinitus est in cœlo numerus beatorum, ideò quasi infinita etiam erunt gaudia singulorum. O quàm mirabile hoc est. Nulla quippe sunt verba quibus satis exaggerari possit. Nos autem adeò duri, atque marmorei sumus, vt vix aliquam in cordibus nostris operationem faciat. Si sciremus Christum Redemptorẽ nostrũ sanctissimãq; eius genitricem in corporali, ac visibili forma Hierosolymis cõmorari, & omnes illuc euntes totum vnum diem illos esse visuros, quis, quæso, illuc non iret? Quem viæ labores, ac maris pericula, siue discrimen aliquod deterreret, quominus hoc iter ag-
6 grederetur, vt tantum bonum, quanuis tam breui tempore, videret? Quantò igitur studiosiùs nos oportet animari, vt eundem Christum Iesum non solum quatenus hominem, sed etiam quatenus Deum cum Patre, ac Sancto Spiritu non vno quidem die, aut mense sed in perpetuum videamus? Si quidem igitur Dominus nos inuitans, vrbsque ad quam nos vocat, nobis maximè placent, videamus nunc qualiter iter facit, lenter ne, an ve- *Iesum*
lociter, quò nouerimus qualiter eum sequi debeamus. Hocque nos admonet Dauid dicens: Exultauit vt Gigas ad currendam *Psalm. 18.*
viam. O Christe summe sæculi reparator tam celeriter pergis? Quis igitur, ó Domine te sequi poterit? Ipse nos inuitans nobis ad eas recipiendas disponi volentibus vires conferet. Nam
7 apud Isaiam Prophetam de eo dicitur: Qui dat lasso virtutem, *Isai. 40.*
& ijs, qui non sunt, fortitudinem, & robur multiplicat. Et paulò inferiùs de iustis dicitur: Assument pennas sicut aquilæ: current, & non laborabunt, ambulabunt, & non deficient. Aquila, vt ait Beatus Hieronymus, cùm se adeò grauidam ex- *Hieron.*
peritur, vt volare non possit, triduo in fonte morator, quoadusque ei veteres pennæ auelluntur: posteaque expectat quousque nouæ renascantur, sicque renouata velocissimè volat. Sic iusti quasi aquilæ sese in pœnitentiæ fontem immittunt, & in triduo contritionis, confessionis, & satisfactionis renouantur, si- *Coloss. 3.*
cut admonet Diuus Paulus dicens: Spoliantes vos veterem hominem actibus suis, & induentes nouum. O quam singula-

ris est etiam fons diuinarum rerum assidua contemplatio: vbi 8
iusti sese imperfectionibus suis exuere, plurimasque spiritales
vires accipere solent, quibus currant, neque in Iesu Christi secta
Gala. 6. tione deficiant. Sicut etiam diuinus Apostolus nos admonet
dicens: Bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo me
temus non deficientes. Quasi diceret: Siquidem Deo fruentes
non deficiemus, ne modò in eius sequela, ministerioque deficia-
mus.

Eia fratres attentis ad hæc animis aduertite, auditeque maxi-
mum hunc Dominum dicentem vobis: *Siquis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam.* Idest, ex quot post
mundum diabolum, & carnem abitis, non erit vllus, qui creato-
rem suum sequi velit? O abominabilem confusionem, quòd
cum tot viri nobiles, Ecclesiastici, attificesque Sathanam sequã- 9
tur, tam pauci Deum imitentur. O bone Iesu, ò iustorum glo-
ria. Si tu diceres hominibus, vt crucem diui Iacobi, aut Calatra
uæ cum quatuor, aut quinq; millium aureorum redditibus sus-
ciperent, non dubito quin eam plurimi libenter acciperent.
Hanc autem pœnitentiæ crucem, qui suscipere velint, pauciss-
mos, credo, reperies. O crux mortificationis, quanto à plurimis
crucem in veste gerentibus odio haberis, qui quidem, vt suspi-
cor illam ad sui condemnationem gerunt. Cum Diabolus se Ie
su Christi cruce superatum aduertat, ipsius crucis figuram in in-
strumentum assumpsit, quo animas in infernum detrudat. Væ
commendatario crucem, magnæ humilitatis signum in vesti-
bus ferenti cum magna superbia, atque iactantia. Væ, & mil-
lies væ tibi infœlix, qui Ecclesiasticos redditus fastis, varijsque 10
vestium generibus, lautissimis conuiuijs, magnificis ædibus ex-
truendis, ludis, ac turpitudinibus expendis. O quàm satius tibi
esset rudibus, ijsque tritis vestibus in triremi remigare, quàm di-
uitem tot Iesu Christi patrimonio peccata committere.

Si quis vult venire post me, ait hîc summa probitas. Priusquam
humanam assumpsisset naturam, patribus veteris testamẽti di-
cebat; vt coram ipso ambularent, vt patet in Genesi, vbi dixit
Genes. 17 Abrahæ: Ambula coram me. Et Sanctus rex Sedechias Deum
Isai. 38. alloquens dixit: Memento quomodo ambulauerim coram te.
At verò postquam Deus homo factus est, tot immersus labori-
bus dicit: Siquis vult venire post me. In quo nos docet quãtum
inter

11 inter nos, & illos intersit. Nam antiqui illi patres, sicè labores
patiebantur, non habentes exercitum exemplum, quo patien-
ter illos ferre discerent, neq; vnde aliquis animus illis aduenire
posset. Nunc autem innocentissimum agnum Iesum Christum
præ oculis habemus: in quo, quanto cum amore, mansuetudine,
patientiaq; tot ac tantos pro nobis labores fuerit perpessus, cõ-
siderantes, robur virtutemque inueniemus, qua illum imitemur
ac studiose sequamur. Et ità dicit D. Paulus: Recogitate eum
qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contra- *Hebr. 12.*
dictionem, vt ne fatigemini animi vestris deficientes. Duo ex- *Numer. 13.*
ploratorum, quos misit Moses ad cõsiderandam terram promis-
sionis absconderunt palmitem cum vua sua, quem portauerunt
in veste. Certum est, quòd cùm duo illi racemum vnus post aliũ
12 asportarent, qui præcedebat, vuam videre non poterat; neque
ex illa comedere: qui verò eum sequebatur, cùm racemum ante
oculos ferret, illius conspectu fruebatur, & ex illo edere poterat.
Hoc ex cæteris, inter Iudaicum Christianumq; populum inter
est, quòd Iudaicus populus, quia cœlestem racemũ Iesum Chri-
stum præcessit, nec eum vidit, nec edit, idest, nec diuinis illius
exemplis fruitus fuit, nec eum in mysteriosis ipsius sacramentis
manducauit. Christianus autem populus cum cœlestem hanc
vuam subsequatur, eam ante oculos defert, admirabili eius do-
ctrina fruitur, & exemplis, ineffabilibusque illius vtitur sacra-
mentis. Quod significatur in his verbis: *Si quis vult venire post me.* Et in his etiam: *Et sequatur me.* Verùm ò quanta est con-
fusio nostra, quòd cùm Iudaicus ille populus Iesum Christum
13 Saluatorem nostrum præcesserit, cumque nullum habuerit exẽ
plar, in quod aspiceret tot in eo viri mirificæ sanctitatis extite-
runt, nos autem tanto adiuti fauore, tantoque exemplari edocti
tam imperfecti, ac miseri simus? Pudeat nos charissimi fratres
tanto bono non vti. Dicit Rex æternus: Siquis vult venire post
me, vt multum inter se, ac sæculares principes ostendat interes-
se: qui ad sui ministerium homines non indifferenter admittũt:
sed nobiles solùm, robustos, aliquaq; humana virtute pollentes.
At apud liberalissimum hunc Dominũ non est Gentilis, & Iu- *Coloss. 3.*
dæus, barbarus, & Scytha, seruus, & liber, sed omnia & in omni-
bus Christus, ait Apostolus. Vilissimus quisque apud eum va-
let. O benedictus talis Deus: benedicta hæc magnificentia.

Si rex iuberet præconio declarari, vt omnes, qui eius ministri 14
esse vellent, in curiam se conferrent, & in eius libris scriberentur: quàm celeriter, quæso, beneficium illud omnes singulare ducentes amplecterentur? O cæci, atque infœlices filij Adæ quanti caduca huius seculi, & quàm parui sempiterna Dei bona æstimatis, cùm à diuina maiestate ad eius ministerium accersiti, eius vocationi paucissimi obtemperetis.

Abneget semetipsum. Dicet quispiam: hoc non opus est nobis commendari: vix enim est, qui se sæpè quotidie non neget. Alij namque veritatem, alij promissiones, alij contractus, vtq; etiam & obsignata, atque subscripta chirographa negant, dicentes se nunquam tale fecisse. Alij denique pulsantibus ad ostium pauperibus sese negant iubentes famulis suis, vt eos domi esse negent. Non sic faciebat Sanctus Iob, qui dicit: Si negaui quod
Iob. 31. volebam pauperibus. Idest, nihil vnquam quantumcunq; pre 15
tiosum, quod à me pauperes postularent, abnegaui. Non de his vtique negationibus, quæ valde pernicioſæ sunt, Dominus loquitur. Sed vos admonet, vt vosmetipsos abnegetis, & vobiscum tanquam cum extraneis decertetis. Qui ascendit in iumentum, quod passim ad carpendum propenditur, & herbatum virorem cernens ad eas currit, & in singulas domos ingredi vult,
Simile. semper illud fræno coërcet nequid eorum facere patitur. Sic vos cum carne vestra gerere debetis: est enim bellua indomita voluptatibus omnibus frui volens, creaturaſque dil gens in eis requiescere conatur. Hanc igitur rationis fræno coërcere, pœnitentiæque stimulo, calcaribique ferire debetis, ità vt illius domini,
Gregor. nec quod libet faciat. Beatus Gregorius super hoc Euange 16
lium dicit, hominem à Deo naturalibus, gratuitisq; donis præditum fuisse creatum: ipsum verò sua culpa superbum, cupidũ, sensualem, atq; mendacem sese effecisse. Hæc vtiq; omnia homo in se posuit, Deus enim non hæc illi, sed bona gratuita contulit. Hoc significauit Dauid dicens: Homo cùm in honore esset,
Psalm. 48. non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis: scilicet à semetipso. Dicit igitur Diuus Gregorius, hominem negare se ipsum, esse, hæc quę in se posuit, abstrahere. Itaque quenquam negare seipsum est omnes malas propensiones abnegare, neq; illis satisfacere. Attendite quomodo vos negare consueſcitis quum ab eo quærimini, qui vobis non pla-

17placet. Etenim famulo vestro iubetis: nega me hic esse. Si igitur quùm vos vicinus vester ad ludum vocauerit vos negate, dicite illi, non adsum. Verum est frater me ludere, substantiamque, qua familiam meam âliturus eram, amittere consueuisse: verùm iam hic non viuo, iam mihi Deus illuxit, vt ab hac mala consuetudine resipiscam. Si amicus tuus te ad deambulandum, murmurandum, turpitudines ve admittendas inuitarit, tete abnega dicens: Iam hic non viuo. Fateor quidem me aliquando in euertendis foribus, ianuis infringendis, honestisq; fœminis ad turpitudines inducendis noctes consumere consueuisse: nunc autem iam Deus cor meum immutauit, vt dixit Apostolus: Viuo ego, iam non ego: viuit verò in me Chri- *Gala. 2.*
stus. Iam non perditi hominis, sed Christiani Deum timentis
18 vitam dego.

Estque valde pensandum Dominum non dixisse: Fugiat semetipsum: sed, *Abneget semetipsum.* Sicut nec etiam Diuus Paulus dixit: Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt fugientes impie- *Tit. 2.*
tatem sobriè, & iustè, & piè viuamus. Sed dixit: Apparuit gratia Dei erudiens nos, vt abnegantes impietatem. Etenim, si impietas, atque malitia vestibus, suè parietibus inhæreret, sufficeret nobis hæc fugere, vt illam euitaremus. Cùm verò cordi sit affixa, quò fugiet homo, quin secum deferat cor? Ideò impietatem, nosque metipsos negare iubemur. Cum monachus quidã eremita inter alios tranquillus viuere non posset, in solitudinem se contulit. Cumque vase quodam ex puteo aquam hauriret, nec cito vas impleretur, ira repletus illud infregit. Sicq; in quie-
19tis suę causam in semetipso esse cognouit, siquidem solus cùm esset, in vas ira fuerat concitatus, in seque adimpletum vidit quod *Iaco. 1.*
Diuus Iacobus ait: Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Quod siquis quærat: Quomodo scire possum, vtrùm meipsum negem? Respondet Beatus Chry- *Chrysost.*
stomus dicens: Habebas amicum, cui diuitias, ac vitam tuam fi- *Simile.*
debas, ità, vt omnia vtriq; communia essent: posteaq; tantam cum eo inimicitiam contrahis, vt eius etiam nomen audiens molestia afficiaris. Quando tibi amicus erat, qui pilum palli eius, pupillam oculi tui tangebat: nunc autem, quamuis iniurijs, incommodis, morte etiam afficiatur, nulla tristitia afficeris: iam enim illum amicum negasti. Quando igitur sic te cum corpore

tuo gesseris, tunc illud negaueris. Quando tu verè dixeris: fa- 20
teor quidem me aliquando corpus meum adeo dilexisse, vt quã
cunque illi iniuriam factam valde sentirem, curaremque illam
vlcisci: nunc autem iam illud negaui, ita, vt quanuis vapulet, cru
cietur, atque necetur, pro nihilo ducam. O felix tu qui ad hunc
perfectionis punctum peruenisti, vt quod hic Dñs petit dicens:
Abneget semetipsum, adimpleueris: Et quia ad hãc negationem
crux multũ cõducit, protinus addit dicens: *Et tollat crucem suam.*
Dicet aliquis: Pater satis hoc in nos vsitatum est: omnes enim
crucibus incedimus onerati. Afflictio, quam auarus pro pecu-
nia, ambitiosus propter honorem, libidinosus, vt suis turpibus
appetitibus satisfaciat, patiuntur, ipsaque peccata, quæ quoti-
die committunt, cruces grauissimę sunt, quas humeris suis aspor-
tant. Verum est eas esse cruces: istosque Diaboli martyres esse: 21
quibus ipse æternorum cruciatuũm coronas obseruat, propter
Simile. ista tormenta, quibus nunc affliguntur. Pergit delinquens ad
suspendium crucem brachijs amplectens: quo vbi peruenit, tor
tor ei scalam, simul & crucem subtrahit: eumque pendentẽ re-
linquit. O infelices peccatores, qui ad inferni suspendium per-
gitis: nunc que honorum, cupiditatũ, turpitudinumque vestra-
rum cruces amplectimini. Aliquando verò aduenier tortor, quę
est mors, itinereque peracto vitæ scalam vobis subtrahet, simul
que cruces istas, quas nũc amplectimini, auferet, cunctisque spo
liati in infernali suspendio in perpetuum suspẽdemini. At, quæ
ro, si peccatorum vita, crux est, vt tudicis, quomodo illam gra- 22
Eccli. 21. uissimam esse non sentiunt? Dico assiduam peccandi consuetu-
dinem eos sic insensibiles reddere. Et sic, vbi nos legimus in Ec-
cli. Via peccantium complantata lapidibus, & in finem illorum
inferi, & tenebræ, & pœnæ, scilicet, eos manent: alij transtule-
runt: Via peccantium complanata. Et sic est in contex. Græco.
Vbi significantur peccata crebra consuetudine adeò hominum
cordibus complanari, & assidere, vt vix peccata esse sentian-
tur. Non de hac cruce diuinus Magister noster loquitur: sed
de vita virtutibus rutilanti, quæ ideo crux vocatur, quia in ea
multæ diuina permissione calamitates, & persecutiones nobis
offeruntur: quam sicut crucem à Domino nobis impositam
æquo animo tolerare debemus. Multi crucem, quam ipsi eligũt,
libenter, sibi autem à Deo impositam renuenter asportant. Se

23 peccatores appellant, si vero ij ab alijs appellentur, protinus irasc
cuntur. Semetipsos vsque ad sanguinis effusionem flagellant,
quod siquis alius pallij eorum pilum tangit, rabie conficiun-
tur. Ieiunant, sibique alimoniam adimũt, quod siquis ab eis obo
lum capiat, molestissimè patiuntur. Hi similes sunt cani vulne-
ra sua lingenti, qui si alter ea lambere vult, eum acer- *Simile.*
rimè mordet. Hi crucem suam non deferunt: nam crux eo-
rum est, quam eis Deus imponit. Fratres, siquidem vos vltrò af
flictionibus mortificatis, ne crucem vobis à Deo commenda-
tam respuatis. Labores vndecunque venerint, libenter accipi-
te, considerantes eos à quocunque procedant, ex Dei manu pro
uenire.

Et sequatur me. In hoc verbo nobis bonus Iesus præcipit, vt
24 eum perseueranter imitemur. O quot eum feruenter incipiunt
sequi, & post biduum deficiunt. Grauat eos ieiunium, cili-
cium grauat, grauat & diuinorum sacramentorum assidua fre
quentatio: omnium denique virtutum illos exercitatio gra-
uat. O infelices filij Adæ quomodo tantum Dominum sequi
deficitis, qui nunquam defessus est vobis beneficia fa-
ciens, & quandiu mortalis in hoc sæculo vixit, innume-
ros pro vobis labores patiens non defecit? Ob hanc incon-
stantiam, querebatur Beatus Paulus de Galatis dicens: Sci *Galat. 4.*
tis quia per infirmitatem carnis euangelizaui vobis iam-
pridem, & tentationem vestram in carne mea non spre-
uistis, neque respuistis, sed sicut angelum Dei excepi-
stis me, sicut Christum Iesum. Vbi est ergo beatitudo ve-
stra? Ideſt quanuis me pauperem: abiectumque perspexi-
25 stis, me tamen recepistis, doctrinamque à me vobis Dei no-
mine prædicatam susceptistis, & secuti fuistis: tentationem-
que vos concutientem, cum me sic pauperem, & à mundo
abiectum videretis, præstantissimè vicistis: illamque nihili
æstimantes me non solum quasi Angelum Dei, sed etiam sicut
ipsum Iesum Christum suscepistis, Vbi ergo nunc est gloria, &
honor iste, quẽ me sic recipientes peperistis? Quomodo tã citò
defecistis? O detestandã inconstantiã. Super quæ verba sciẽdũ
vobis est, hic, vbi nos legimus. Et tẽtationẽ vestrã in carne mea,
ideſt, in paupertate, atq; abiectione mea: in alia trãslatione, & in
contextu etiam Græco esse: Et tentationem meam in carne mea.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In quo singularis sancti Apostoli charitas innotescit, quum pro 29
ximorum tentationem suam vocet. Quamcunque enim contradictionem eorum corda reciperent, ipse intimè sentiebat, qua si illa quateretur. Quodsi mirandum est Christianos esse nonnullos, qui Iesum Christum verum ducem suum sequi desciant, quantò miserabilius erit, eos non solum desicere, sed etiam retrocedentes ab hac sectatione desistere? Fugite dilectissimi terribilem Dei minam tales comminantis, atque dicentis per
Isai. 1. Isai. Prophetã: Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequã, filijs sceleratis. O acerrima verba. Ecquod vel marmoreum cor hæc audiens non trepidet? Væ, inquit, genti peccatrici, scilicet, vt quàm vniuersalis sit in orbe nequitia, significet. Quasi diceret: Pristinis quondam temporibus non tot erant mali: nunc autem vniuersa gens, omnes populi, totus 27
denique mundus est corruptus. Populo graui iniquitate, ideſt, [*Cabeçudo*] rebelli, ac duro in Deum: quem totis viribus suis (de ordinaria potestate loquendo) ad se non trahit. Quare autem tot eos ignominijs insectatur? Quare illis tam contumelioſa nomina imponit? Ipse statim vlteriùs explicat dicens: Dereliquerunt Dominum, blasphemauerunt sanctum Israel: abalienati sunt retrorsum. Et sicut malignus seruus, qui Dominum suum derelinquens illum blasphemat, sic ij blasphemauerunt Sanctum Israel. Super quo percutiam vos vltra? ait Dominus: Ideſt, quo vos supplicio puniam? Nullum ferè iam est malum pœnæ, quo eos non cruciarim. Famem, pestem, prælia, aliaque complura in eos infortunia misi: & tamen, addentes, inquit, præuaricationem, peccata pec- 28
catis insuper addunt. O mirificam exaggerationem. Etenim infinita Dei sapientia, atque potentia nullum iam pene supplicium, quo nos non torserit, reperire videtur: nos tamen vlteriùs in iniquitate progredimur. Quid igitur supereſt, nisi quòd super nos corruat, quod inferius addit. Et derelinquetur, inquit, filia Sion, vt vmbraculum in vinea, & sicut tugurium in cucumerario, sicut ciuitas, quæ vastatur. O Hispania, Hispania, vtinam non relinquaris sola sicut Germania, & Vngaria, Flandriaque atque aliæ infœliciſsimæ prouinciæ. Per veram igitur pœnitentiam fratres charisſimi ad Dominum conuertamur, priusquàm à diuino furore glutiamur. Glorioſum hunc

Martyrem

29 Martyrem. N. imitemur, cuius sacrum martyrium hodie sancta mater Ecclesia celebrat, qui se ipsum abnegans crucem suam *Simile.*
vsq; ad mortem constantiſsimè tolerauit. Quatuor comites iter facientes torrentem transitu difficillimum inueniunt. Quorum vnus accuratiùs transitum exquirens pede sicco præterijt, iamq; trans torrentem persistit dicentibus alijs: O quis sicut ille præterire posset, vt iam securus existeret. Quærentibusq; quomodo sicco pede transierit ille respondet: Accipite hunc baculum, eique firmiter innitentes in illa petra pedes statuite, & cauete ne in aquam oculos conijciatis: nam vos faciet euanescere, & in torrenti demergi. Sed oculos erigite, & in hac amœna ripa, vbi ego demoror illos statuite: sicq;, sicut ego, securè transibitis. Viatores sumus omnes Christiani in cœlum iter facientes: torrẽsque
30 periculosus est hic mundus, in quo tot peccatorum sunt aquæ: de quibus dicit Dauid: Torrentes iniquitatis conturbauerunt *Psal. 17.*
me. Sancti sunt, qui accurata industria, diligentiaq; sua huius sæculi vadum tuti præterierunt: iamq; in viridi atq; amœna cœli ripa læti, atq; securi commorantur. Nos verò, qui adhuc citra torrentem sumus: neque eum pertransiuimus, dicimus suspirantes: O quis iam sicut sancti torrentem istum tutus transiret, atque iam in cœlo securus existeret. Quibus desiderijs contemplamini sanctos illinc nobis dicere: Fratres crucis baculum capite, fortiterque illi innitimini: nisi enim sacratiſsimæ cruci innitamini, impossibile erit vos nõ perire. Simulq; in hac petra, sicut & nos, pedes statuite. Petra autem erat Christus. In hac sacratiſsima
petra affectiones vestras affigite, qui sunt animæ pedes. Neque *1. Cor. 10.*
31 in voluptatum, fastuum, vanitatumq; sæcularium aquas oculos conijciatis, hæ nanque facient vos euanescere, cadere, gratiæque vitam deperdere. Considerationis oculos in hãc viridem, speciosamque ripam, vbi nos sumus, attollite: hinc enim vobis vigor aduenier, quò vlterius progrediamini. Sic etenim nos transiuimus, sicque vobis prætereundum est, vt gratiã repleti ad hãc beatitudinem accedatis. Ad quam nos perducat. &c.

CHARVM Trium præteritarum concionum materia Euangelio in cõmuni vnius Martyris incipienti: Nolite putare, quia veni pacem mittere in terram, applicari potest. Maximè super illa verba: Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est

me

me dignus. Potest etiam adaptari alteri Euangelio eiusdem com 32
munis, sic exordienti: Si quis venit ad me, & non odit patrem
suum. Et Præsertim super illa verba: Qui non baiulat crucem
suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus. Super
quæ bina Euangelia multa etiam notabilia in duabus concioni
bus, quę habẽtur sabbatho ante Dominicã in passione in nostro
quadragesimali, & in quatuor concionibus in festo sancti An-
dreæ in aduentuali volumine comperies.

IN EODEM COMmuni vnius Martyris

Concio Prima. 1

Amẽ, amẽ dico vobis nisi granũ frumenti eadẽs in terra motuũ fuerit, ipsum solũ manet &c. Ioã. 12.

RETERT glorioſus Euangeliſta Ioannes paulo ante Ieſu Chriſti Saluatoris noſtri mortem dicentibus illi duobus ex diſcipulis eius, illic eſſe duos viros gentiles, qui eũ alloqui volebant, diuinum Magiſtrum reſpondiſſe: Venit hora, vt clarificetur filius hominis: per quã clarificationẽ ſacratiſsimã mortẽ ſuã intelligebat. Videamus nũc, O Chriſte infinitæ æterni Patris ſapientia vt quid hoc nũc dicis? Cũ hi ex gentibus ad tevi 2
dendũ accedant, dicis mortis tuæ tẽpus appropinquare? Nonne melius eſſet te illã differre, quo ij, & alij cõplures gentiles ad te venirent, tuãq; cœleſtem doctrinã acciperent? Vt ſupernus Dñs huic quæſtioni reſponderet, ſimilitudinẽ grani frumenti adduxit dicens: *Niſi granũ frumenti.* &c. Quaſi diceret, ſecundũ Theophi. Ne arbitremini mortem meã gentiũ conuerſionem eſſe impedituram. Imò vero dico vobis, quemad modũ granũ frumenti cadens in terrã cum mortuũ fuerit magnum fructum affert, ſic mortem meã effecturam eſſe, vt fides mei inter gentes amplius multiplicetur. Quod ſumma veritas iurat dicens: Amen, amen dico vobis. Hæc dictio, Amen, eſt Hebraica, & ſignificat verè,

Quæ,

3 Quæ, vt ait gloſſa, quia tantæ eſt autoritatis noluerunt eã interpretes in latinũ ſermonẽ trãsferre, ne eius maieſtas minueretur. Sufficitq; Chriſtũ Redẽptorẽ noſtrũ ad Euangelij ſui veritatẽ in fallibilẽ cũ iuramẽto affirmandã eaſum fuiſſe, ad hoc, vt credamus hoc eximiæ autoritatis eſſe verbũ. Nã, vt ait D. Hiero. nun quã Deus, niſi perſemet ipſum iurare conſueuit. Et quia veritas eſt ipſe Deus, ideò per eã Deus iurans, perſe metipſum iurat. Et ſic dixit per Iſai. Pro. Ego Dñs, & nõ eſt vltra Deus abſq; me: in memetipſo iraui, egredietur de ore meo iuſtitiæ verbũ. Ex quo ſequitur Chriſtiano viro cũ veritate, ac neceſsitate, & in re graui iurare licere. Iuramẽtũq; cũ omnibus debitis circũſtãtijs celebratũ eſt actus adorationis latriæ, atq; meritorius, isq; honorabiliſſimus, vt ait D. Tho. ex Philoſo. Vnde in rebus grauibus priſci
4 quõdã patres pie iuramẽtis vti cõſueuerũt. Sic Patriarcha Abrahã dixit famulo ſuo Eliezer. Pone manũ tuã ſubter fęmur meũ, vt adiurẽ te per Dñm Deũ cœli, & terræ, vt nõ accipias vxorẽ filio meo de filiabus Chananæorũ. Et Patriarcha Iacob filiũ ſuũ Ioſeph etiã adiurauit dicens: Pone manũ tuã ſub fœmore meo, & facies mihi miſericordiã, & veritatẽ, nõ ſepelies me in Ægypto. Veteres illi patres ſubter fæmur alios adiurare cõſueuerant ſicut credẽtes, ac ſperãtes Deũ ex ſemine ſuo carnẽ eſſe ſumpturũ. Et per illã partẽ, quæ eſt humanæ generationis initiũ, adiurãtes quodãmodo per ſanctiſsimã Ieſu Chriſti carnẽ inde proceſſurã adiurabant. At animaduertite iurantes quantopere iuramẽtis ſtare teneamini. Deus enim non ſolũ in futuro, ſed in hoc etiã
ſæculo iuramenta violantes acerrimè punire conſueuit. De Re-
5 ge Ieconia dixit Deus Ezechieli Prophetæ. Viuo ego, dicit Dominus Deus, quoniam fecit irritũ iuramentum, in medio Babylonis morietur. Poſtquam Sãctus Ioſue & principes Iſrael Gabaonitis iurarunt, eosà ſe non eſſe occidendos vniuerſus populus Gabaonitarum fraudem agnoſcens, ciuitatumque & terræ illorum pulchritudinem perſpiciens murmurabat exoptans factum ius iurandum violari. Cui ſanctus Ioſue, & principes reſponderunt: Iurauimus eis in nomine Domini Dei Iſrael: & idcirco non poſſumus eos contingere: Notate, quæſo, ſanctorum virorum fidelitatem. Qui etſi propter interpoſitam fraudem iureiurando non tenebantur: tamen propter Diuini nominis reuerentiam, per quod eis iurauerant,

cum

Hieron. Sup. Iſai.

Iſai. 45.

D. Th. 2. 2. q. 89. art. 4. in corp.

Ariſt. 1. meta. c. 3.

Gene. 24.

Ezech. 17.

Ioſue. 9.

cum magno ipsorum detrimento promissis stare voluerũt. Qua 6
tuorque opulentissimas vrbes cùm eorum confinibus amittere
maluerunt, quàm, vt nomen Dei inter gentes blasphemaretur,
dicerentque Gabaonitæ populũ Dei iusiurandum nõ adimple
re. O quanre reprehensioni est Christianis viris hoc sanctorũ vi
rorũ piũ exemplum: qui leuissima quaq; occasione iuramenta
violant, quæ magna est diuinæ maiestatis iniuria, euidensque si
gnum, ex quo infertur, quàm parui Dei honorem, & gloriam
Genes.50 æstimamus. Etiam Pharao, quanuis Ethnicus sancto Ioseph di
xit: Ascende, & sepeli patrem tuum, sicut adiuratus es. Etenim
illi impium videbatur factum iuramentum non adimpleri. Tu
vero, ò Christiane illud adimplere non curas, quasi tua nihil in-
teresset, cùm tamen te mortaliter peccare, perpetuisque inferni
cruciatibus condemnari credas. O miser quis te dementauit, ne 7
tam graue malum intelligas. Quid autem dicam, & quibus la-
chrymis aliorum complurium peruersionem lamentabor, qui
passim mendacia sua iuramentis affirmant? O diabolicam per-
uersitatem! Quid miseri arbitramini vos facere, cùm falsò iura-
tis? Dicitis vtique Deo: Domine descẽde de cœlo, hocque meũ
mendacium, vt veritatem comproba. Deum summam veritatẽ
D.Tho.quod vultis mendacium vestrum testari? Scitote igitur, vt D. Thom.
lib.1.q.9.ar affirmat, grauius esse malum falsum iuramentum, quàm homici
tic. 18. dium: vt noueritis quid faciatis, cùm mendacium iuramento af-
firmatis. Atque ex assidua iurandi consuetudine homo in blas-
phemiam deuenire consuescit: quæ in Christiano viro terribilis
abominatio est. Hebræus quidam cum altero rixans nomẽ Do-
Leuit.24 mini blasphemauit. Et per exaggerationem dicit sacra scriptu- 8
ra, illum esse filium mulieris Israelitidis. Hoc dicit, cùm vt il-
lius hominis peccatum exaggeraret, quòd Hebræus cùm esset
tantam admisit abominationem: tùm etiam, vt matris eius ne-
gligentiam explicaret, quia Israelitis cùm esset, filium suum tam
malis moribus instituit. Protinus ergo Moses Dominum con-
suluit quid de blasphemo illo faciendum esset. Qui respõdit ei:
Educ blasphemum extra castra, & ponant omnes, qui audierũt,
manus suas super caput eius, & lapidet eum populus vniuersus.
O quàm apertè hîc ostenditur quanta sit huius sceleris grauitas,
quantamque vniuerso populo perniciem afferat: cũ Deus blas-
phemum extra castra educi, ibique ab omnibus iubeat lapidari,

neque.

9 neq; viuum neq; mortuum eum inter homines commorari pa-
tiatur: omnesq; velit eum occidere, siquidem ex illius peccato
omnibus detrimentum prouenire consuescit. Et quemadmodũ
in sacrificijs præcipiebat Deus, vt omnes super animal immolã
dum manus imponerent; sic vult omnes super hunc blasphemũ
manus imponere; significans in hoc, blasphemi supplicium sibi
esse gratissimum. Sãctus Apostolus Iudas dicit in sua canonica:
Cùm Michael Archãgelus cũ diabolo disputans altercaretur de
Moysi corpore nõ est ausus iudiciũ inferre blasphemię, sed dixit:
Imperet tibi Deus. Quòd si Angelus gloriosus nõ est ausus Dia
bolo maledicere, quomodo infœlix homo Deo maledicere, eũ-
q; blasphemare audet? Quomodo non timet, ne terra aperiatur,
eũq; viuum deglutiat? Quæ cùm ità sint, dilectissimi fratres, vos
10 quãta animi cõtẽtione possũ, deprecor, maximè timeatis, ne in
tantũ præcipitiũ deueniatis. Quod, vt euitetis, iniquã assiduò iu
rãdi cõsuetudinẽ à vobis diligẽter expellite, nec indifferẽter pro
leuissima quaq; re iuretis nõ dijudicãtes, vtrùm quod iureiurãdo
affirmatis, verũ sit, an falsum. Ad quod oportet vos animaduerte
re, Deũ præcepta Decalogi Mosi tradẽtẽ illa simpliciter protulis
se: de prohibitione verò iurãdi dixisse: Nõ assumes nomẽ Dñi Dei *Exod.20*
tui in vanũ neq; enim habebit insontẽ Dñs eum, qui assumpse-
rit nomẽ Dñi Dei sui frustra. Huic præcepto peculiariter hanc
addidit cõminationem, quò tanti mali quasi frænum esset homi
nibus, eo quòd peccatum hoc nimis vniuersale est, & facillimè
perpetratur.

Iurauit hîc igitur summa veritas dicens: *Amen, Amen dico Vo-*
11 *bis*, ad confirmationem rei tam necessariæ qualis erat sanctissi-
mæ ipsius mortis fructus. At valdè miror, ó superne mundi Re-
demptor, te dicere: Si autem mortuum fuerit multum fructũ af-
fert. Quomodo multũ fructum sacratissimæ passionis, mortisq;
tuæ esse dicis, cùm tot in infidelitatibus, sceleribusq; suis rema-
nentibus, tã paucos laboribus, meritisq; tuis vti perspicias? Imo
hoc fuit vnũ ex ijs, quæ te in hac mortali vita diriùs cruciarunt.
Quod significauit Dauid tuo nomine dicẽs: Super dolorẽ vulne *Psal.* 8.
rũ meorũ addiderũt. Mirabile vtiq;. Nõ dicit? Super dolores vul
nerũ meorũ. In quo significare videtur, quãuis Christi R.N. vul
nera quam plurima fuerunt, eum tamen vnum tantùm dolorem
persensisse. Ecquid est hoc Deus cordis mei? Spinas sacratissi-

mũ caput tuũ cõpũgentes, verbera tenerrima terga tua discrutiã- 12
tia, clauos benedictos pedes, manusq; tuas penetrãtes, crucẽ deni
q; sanctissimũ corp⁹ tuũ cruciãtẽ vnũ tãtũ dolorẽ vocas? immẽ-
si fuerũt cruciatus, quib⁹ bonus Iesus fuit cõtort⁹, innumeriq; do
lores, quos ipse persensit. At quẽadmodũ serpẽs Mosis oẽs Pha
raonis serpẽtes deuorauit, sic amãtissimus animarũ sponsus in
passione sua vnũ nimis excessiuũ dolorẽ sensit, qui omnib⁹ alijs
doloribus excesit. Et hic quidem non exeo prouenit, quod fa-
miliã suam dispersam perspexit: non quod sacratissimã humani
tatem suam tot cruciatibus afflictã, non quòd pretiosissimũ san
guinem suum diffusum, non quod vitã suã finiri vidit, sed quòd
mortem, pasionẽque suam paucis fructuosam fore considera-
bat. Itaq; hoc diriùs affligebatur, quòd sciebat, quàm modici ex
ipsius morte fructum percepturi erant. O Redemptor magnifi- 13
cẽ, ò fili, (si fas est dicere) prodige admirabilis, quomodo nõ eras
nimiũ contristandus, cũ totum sanguinem tuum in cruce diffu-
deris, cuius vna gutta mille mũdos redimere sufficeret, conside-
rans in monte caluariæ holocaustũ atq; sacrificiũ supereſſe, mũ-
dosq;, qui redimerentur deesse: & tamen hunc vnũ mundũ, qui
extat, ex meritis tuis infinitis fructũ non esse percepturũ? Quæ
cum ita sint, quomodò dicis, ò Dñe: Si autẽ mortuũ fuerit, mul-
tum fructũ affert. Dico multum fructũ sacratissimã Dñi pasio
nem quoad sufficientiam attulisse, fuit enim infiniti valoris, &
pretij: Et ita dicit D. Paul. Proposuit, scilicet, Pater æternus, in- *Epheſ. 1.*
staurare omnia in Christo, quæ in cœlis & in terra sunt in ipso.
Ad omnia quippe sacratissima eius mors sufficiens extitit. Atq;
etiam dicitur, multus fructus: quia etsi non plures, quam vna ani 14
ma saluarentur, hæc adeò pretiosa est in conspectu Dñi, vt illius
saluatio magnus fructus possit appellari. O benedictus talis
Deus, quãti singulos nos æstimat, & quã parui à nobis æstima-
tur. Valde etiã pensari oportet priorẽ huius sententiæ partẽ, sci-
licet. Nisi granũ frumenti cadens in terrã mortuum fuerit, ipsum
solum manet. Quomodo tibi, ò Dñe, similitudo hæc potest ada-
ptari? Licet enim verum sit, nisi granum frumenti cadens in ter-
rã mortuũ fuerit, ipsum solũ manere: tu tamen quanuis non mo
reris non esses satis superq; comitatus in cœlo? Nũquid tibi nõ
Angeli, Archangeli, Cherubim quoq; & Seraphim, omnesque
deniq; hierarchiæ cœlestes asistunt? Quomodo igitur solus ma

neres

neres tam illustri beatorũ spirituũ corona comitatus? Istã appel 15
las solitudinẽ? O immẽsam Dei charitatẽ in hoc magnopere de
claratã, quod locũ, cui homo deest, solitudinẽ vocat. Accidit do
minã in domo patris sui inter fratres, parentesq; suos cõmorari. *Simile.*
Quia verò vir eius in Indiã, aut aliã longinquã regionẽ se contu
lit, illa suspirat, & dicit: O quã solam me sentio? Quid dña? non
ne inter parentes fratres, ac consanguineos tuos cõmoraris? Quo
modo igitur te solã esse dicis? Viri sui, quẽ maxime diligit, absen
tiã solitudinem vocat. Quoties accidit vobis inter multos, vbi fe
stiuitates, ludiq; celebrantur, existere, quibus minime delecta-
mini, quia vobis is abest, quẽ intimo cordis amore diligitis? O
æterne Deus, quã intrinseco homines amore cõplecteris, ideoq;
eorũ absentiã solitudinẽ appellas, quãuis tibi in cœlo innumeri
16 beatorũ spiritus adstent. Sicq; referens D. Lucas, quomodò diui
nus hic Dñs in horto à discipulis suis recesit, his verbis hanc se- *Luc. 22.*
parationẽ cõmemorat: Ipse auulsus est ab eis, quãtũ iactus est la
pidis. Vbi in verbo: auulsus: significatur ei ab illis recedẽti ani
mũ prope auelli. Et sic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Deliciæ
meæ esse cũ filijs hominũ, alia translatio habet: Oscula mea esse *Prou. 8.*
cũ filijs hominũ. Et vbi nos legimus apud Isaiã: vinea Dñi exer
cituũ domus Israel est, alia translatio habet: Osculũ delectabile
Dñi exercituũ domus Israel est. Ex quo apparet vnusquisq; ho *Isai. 5.*
minũ Deo dulcissimũ osculũ esse videri. O verba super gladios
acutissimos durissima quæq; corda feriẽtia, si hæc attẽtè cõside-
rare voluerint. Etenim vilissimos terræ vermiculos Deus adeò di
ligit, vt oscula sua suauissima vocet: locũq; cui ipsi nõ adsunt soli
17 tudinẽ dicat. Infelices autẽ homines ei adesse in cõcione, oratiõe,
hospitali, virtutũq; exercitatione amaritudinẽ iudicat. O cœlũ,
ò terra, ò insensibilia elemẽta tãtã hãc filiorũ Adę ingratitudinẽ
admiramini. ¶ Ne vero arbitraremur ad salutẽ nostrã impetrãdã
sufficere filiũ Dei pro nobis mori, neq; opus esse nobis aliquã ad
hibere diligẽtiã, protinus subdidit dicẽs: *Qui amat animã suã perdet*
eã: & qui odit animã suã in hoc mũdo in vitã æternã custodit eã. Videam⁹
nũc, Dñe, Nõne tu homini iubes: Diliges proximũ tuũ, sicut te
ipsum? In quo ei iubes proximi sui amorẽ, simul & suũ, vna eadẽ
que regula dimetiri? Si proximũ diligi sãctũ est, etiã hominẽ sei
psũ diligere sanctũ erit: cũ amor nostri sit regula amoris proximi.
Prętereà, nõne dixisti: Qui participat cũ fure, odit animã suam?

Quomodo ergo hic dicis: Qui odit animã suã in hoc mũdo, in vi 18
tãeternã custodit eã? Respõdeo hic animã pro vita sumi, sicut &
Matth. 6 alibi dicitur: Ne soliciti sitis animę vestrę quid mãducetis, idest,
vitę vestrę. Vita aũt nostra est vita peccatrix, ꝓfana, & sensualis.
Etenim quãdo quis vitã sanctã degit, vt ait D. Paul. nõ ipse, sed
Galat. 2. in eo Christus viuit. Sic ipse affirmat his verbis de se loquẽs: Vi
uo aũt iã nõ ego: viuit verò in me Christus. Hanc igitur vitã no-
stram hic à Dño iubemur odisse. Sicque non prohibet tibi, ne te
diligas, sed ne sensualem istam vitam ames. Quod si instes dicẽs:
2. Tim. 3 Si me diligere possum, beneq; facio, quomodo dixit Apostolus:
In nouissimis diebus instabunt tempora periculosa, erunt homi
nes seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parẽtibus
non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, crimi-
natores, incõtinentes, immites, sine benignitate, proditores, pro- 19
terui, tumidi, & voluptatum amatores magis, quàm Dei? Quot
mala hic vir diuinus accumulat! Ecqui sunt hi, quibus tanta ini-
quitas inest? Anne sunt Mauri, seu Turcæ? Ipse protinus explicat dicens esse eos, qui se diligunt. Ideoq; postquam dixit: Erunt homines seipsos amantes, statim omnes has abominationes addidit, significans homines seipsos amare horum omnium scelerum esse fundamentum, atq; principium. Quomodo ergo dicis, fas esse homini seipsum diligere? Ad cuius dubij intelligentiam animaduertendum vobis est, vniuersum genus humanum inter hos duos affectꝰ esse locatũ, videlicet, aut in Dei, aut in suimetip sius amore. Sũt quippe nõnulli sese adeo amãtes, vt omnia propter semetipsos diligãt. Deũ amãt, quia ab illo sustinentur: solẽ, quia ab illo illuminãtur; regẽ, quia ab eo defendũtur. Omneſq; 20
creaturas esse volũt, quia ad eorũ vtilitatẽ dirigũtur. Qui quidẽ se Deos faciũt, & in Dei sede, Deũ verò in ipsorũ loco cõstituũt. Deũ ꝓpter se, & se ꝓpter se diligẽtes se in Dei, Deũq; in sua sede locãt. Alij verò Deũ ꝓpter Deũ, aliasq; creaturas, & semetip sos ꝓpter ipsum Deũ diligũt: & hic est optimus amor sui. Itaq; dicẽs D. Paulus: Erũt homines se ipsos amantes: affirmãsq; propter hoc alia multa mala esse ventura, de ijs loquitur, qui seDeũque atque omnes alias creaturas propter semetipsos diligunt.

Cùm verò Deus nobis præcipit, vt amore nostri amorem proximi metiamur, de hoc sancto amore loquitur, quo homo se propter Deum diligit. Amplius hanc sententiam Dominus explicat

21 cat dicens: *Si quis mihi ministrat, me sequatur*. Olim scholastici in Academijs tres aut quatuor vnum tantum famulum, qui illis omnibus ministrabat, habere consueuerant. Nunc autem adeò accreuit superbia, vt vnus tantum scholasticus à septem famulis sibi seruiri velit. Cumq; Deus sit Dominus infinitæ maiestatis, nec sit scholasticus pauper, non patitur ministrum suum alteri deseruire in eo cor suum statuentem. Ideoq; dicit: Qui mihi ministrat me sequatur. Me (inquit) non mundum, Diabolum, siue carnem sequi debet. O si quantum Deus meretur, & quàm parum ei dare possumus, intelligeremus, quomodo hoc modicum, quod est cor nostrum, diuidere, Diabolumq; ac mundum simul cum Deo participem eius facere nos puderet. Hoc considerans Dauid dicebat: Tuus sum ego, saluum me fac. Nolo (ait sanctus *Psalm. 118.*
Propheta) me diuidere, aliudq; extra te amare, aut sequi. Et ità
22 dicit D. Augustinus: Minus te amat, qui tecum aliquid amat. Quod siquis dicat: Ecquis tam validum, potentemq; Gigantẽ *August.*
sequi valebit, qui sic huius vitæ cursum tranauit? Orabat cœlestis Magister, & in oratione transfigurabatur, & tãdiu contẽplabatur quousq; sanguineos sudores immitteret. Quadraginta dies cũ noctibus nihil prorsus comedens ieiunabat. In mõtibus frigori, ventisq; expositus dormiebat. Denique adeò velociter currebat, vt diceret sponsa: Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Quis igitur illum sequi poterit? Dico Domi- *Cant. 2.*
num non præcipere, vt sicut ipse curramus, sed, vt sicut poterimus, eum sequamur. Postquam gemini fratres Esau, & Iacob se *Genes. 33.*
se in via viserunt, alterniſq; amplexibus vsi fuerũt, magnæq; vr
23 banitatis sermones inter se contulerunt, sciẽs Iacob se non posse pariter cum fratre suo incedere dixit ei: Nosti Domine mi, quòd paruulos habeam teneros, & oues, & boues fessas mecũ, quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur vna die cũcti greges. Præcedat Dominus meus ante seruum suum, & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut videro paruulos meos posse: donec veniam ad Dominum meum. Sic fidelissimo fratri nostro Iesu Christo nos dicere oportet: Domine tu quia fortis es, sine cessatione curris: ego, cui sensus hi, potẽtiæq; debiles sunt, si vellẽ, sicut tu, ieiunare, sicut tu, orare, sicut tu, vigilias obseruare, sensibus potentijsque meis breuissime vitam adimerem: siquidẽ pariter (*Alas parejas*) tecũ currere nequeo, te paulatim sequar iuxta

imbecillitatem meam. Cùm rex ex vna in alteram vrbem se cõ- 24
Simile. fert, eius magnates, viriq; ab aure illum comitantur. Quodsi ille currit, ipsi etiam currunt: cætera verò familia suis itineribus gradiuntur, eadem, scilicet, via procedentes. Sic supernum Regem Iesum Christum sacri eius Apostoli, alijq; sancti currentes secuti sunt: quanuis non pariter cum illo, quodammodo tamen prope illum decurrebant. Nos verò miseri, & imbecilles quãuis non tã velociter decurramus, nõ magna in nos culpa conferetur.

Etiam verbum hoc, *sequatur me*, Significat: Attendat homo viam, qua ego ambulo, & ipsa ille gradiatur. Et *vbi ego sum, illic & minister meus erit*. Non dicit: Vbi ego ero, sed, vbi ego sum; illic & minister meus erit: quia iam tunc sacratissima eius anima beata erat, diuinaq; gloria perfectè fruebatur. Ideoq; dicit: Ille, qui hac gloria, qua beatissima anima mea iam fruitur, sacratissi- 25
mumq; corpus meum à glorioſa resurrectione frui incipiet, vo-
Simile. luerit coronari, eadem via qua ego, gradiatur. Stultus esset qui Regem comitans cũ in aliquam vrbem esset ingressurus, nollet eadem porta, qua rex, eiusq; magnates ingrediuntur, introire, sed vellet murum alibi rumpi, sibiq; peculiare ostium aperiri.
Luc. 24. O homo delire, atq; amens, nunquid istud cogitare potuisti? Tibi ne denuò ostium oportet aperiri. Loquens supernus Rex gloriæ cum binis discipulis fugientibus Emaus, illoſq; obiurgans dixit eis: O stulti, & tardi ad credendum, nonne hæc oportuit Christum pati, & ità intrare in gloriam suam? Per hanc Crucis, laborumque ianuam, qua Rex regum Iesus Christus ad sanctissimi corporis sui glorificationem introiuit, peculiares etiã il- 26
lius amici principesq; Ecclesiæ eius sunt ingressi: tu verò insane pervoluptates ingredivis? Hoc est tevelle, vt tibi peculiare ostiũ fiat in cœlo. O terribilẽ cæcitatẽ. Quare talis cogitationis te nõ pudet? Hinc infertur quantopere Deo gratias agere teneamur, cùm nobis labores immittit: sic enim nos in cœli ianuis statuit. Vnde glorioſus Laurẽtius dũ in craticula superpositus vreretur, ardẽtibus prunis exultans dicebat: Gratias tibi ago Dñe, quia ianuas tuas ingredi merui. Nõ dicit: Quia iã me in gloriã introduxisti: sed, quia me in laboribus, quę sunt ianuæ tuæ, statuisti: per has enim tu cũ tuis fidelibus seruis in cœlũ introijsti. O glorioſe martyr, quàm meritò pro hoc singulari beneficio quod tibi contulit, Deũ glorificas. Qui mercatori plurimos in capsa numos ha-
Simile. ben-

27 benti pretiosa mercimonia offert, quę emens locupletior fiat, nõ paruũ in eũ beneficiũ cõfert. Vir gratia plenus magno à Deo beneficio fuit affectus, cũ ei tormẽta oblata fuerũt, quibus ipsa gratia adiutꝰ coronã ineffabilẽ mereretur. Mille, ac plures anni sunt ex quo glorioſus hic vir cœlesti beatitudine fruitur, ob vnã noctẽ diemq;, quibus martyrium passus est: atq; adhuc infinita ei secula remanẽt, in quibus illa fruatur. O quàm fœlicia nũc illa tormẽta craticulã, prunas, vulnera, verbera deniq; breuissime trã seuntia iudicabit, quibus immarcescibilẽ gloriæ coronã fuit adeptus. O quãtopere nos illius exẽplo, & spe coronæ eius perfruẽdi oportet roborari, vt ob diuinũ amorẽ discrimina in virtutis via nobis oblata æquo, cõstantiq; animo perferamus. Et ità dicit D. *Aug. serm.* Augustinus: Flãmis, quas ipse pertulit Christianorũ omniũ cor- *1. S. Laur.*
28 da calefecit: quò sic calefacti eũ imitantes diuinam in hoc sæculo gratiã, & in futuro cœlestẽ beatitudinẽ consequamur. Ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Cõmuni vnius Martyris Concio Secunda.

Amen, amen dico vobis nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

1 IN hodierna sancti Euangelij lectione fratres dilectissimi diuinus mũdi magister quid pro nobis fecerit, quidq; à nobis propter se fieri velit ostendit. Etenim pro nobis verus Deus existens homo factus est, vtq; nobis vitã conferret, mortẽ acerbissimam tolerauit. De quo singulari quadã metaphora grani frumenti sermonẽ facit: quod, vt experientia cõperimus, nullũ fructũ affert, nisi prius seratur, & in terra putrefiat. Vnde B. Paulus, *1. Cor. 15.* Tu inquit, quod seminas nõ viuificatur, nisi prius moriatur. Et hinc est, ꝙ agricolæ opportunũ serẽdi tẽpus obseruãt, videlicet, cũ terræ humiditas inest, quæ granũ putrefieri iuuet. Hic fuit ad

mirabilis fructificandi modus, quo filius Dei vsus fuit: quem 2
Isai. 53. multo antea Isaias Propheta prædixerat his verbis: Generationem eius quis enarrabit. Rationemque subdit dicens: Quoniam abscissus est de terra viuentium. Vbi manifestè videtur sanctus Propheta de actiua Iesu Christi Redemptoris nostri generatione loqui: quę est credentium spiritaliumque filiorum eius ex sacratissima ipsius morte nascentium multiplicatio. De quibus
Apoc. 7. dicit: Quis eos enarrare poterit? Et ità dicit D. Ioannes, Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus & populis, & linguis stantes ante thronum, & in conspectu agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. De quibus omnibus inferius dicit: Lauerunt stolas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Idest, gratia, & gloria, quam possident ex innocentissimi agni Iesu Christi meritis illis 3 præcipue processit. [*O grano marauilloso sembrado por la mano del padre eterno en aq̃lla tierra fecundissima delas entrañas purissimas de la sacratissima Virgen Maria señora nuestra. O grano admirable regado cõ el agua de la fuente del Spiritu sancto: grano nacido con beldad y hermosura para los hombres y para los Angeles. O grano crecido y espigado con treynta y tres años de vida perfectissima. O grano segado con la hoz de la passion. O grano trillado en la era de la synagoga con coces, empellones, y bofetones. O grano molido en la muela de la cruz con innumerables tormentos. O grano cernido con el cedaço dela muerte, donde se aparto el saluado de la harina, que es donde se aparto el trabajo y dolor del sanctissimo Redemptor para nũca mas poder padecer. O grano amassado con agua de lagrimas. O grano cozido en fuego de charidad, y dado a comer en especie de pã enel sanctissimo Sacramento del altar.*] O panis cœlestis ò panis angelorum, beati 4
qui te digne vescuntur, quique tam singulari fructu fruũtur. Ex hac diuina segete vniuersus sanctæ Ecclesiæ fructus est ortus. O mirabilem gignẽdi modum! Homines filios suos viui gignunt:
1. Ioan. 2. Christus autem Redemptor noster tot spiritales liberos morte sua genuit. Verum audite B. Ioannem dicentem: qui dicit se in Christo manere, debet sicut ipse ambulauit, & ille ambulare. Si quidem igitur Christus filius Dei, quem debemus imitari, granum est, singulos nos granum esse, non verò inanem operibus paleam oportet, Sit igitur charissimi vnusquisque nostrum soli dum virtute, pondere, firmitate, constantiaque refectum granũ: non vero stipula, quæ minimo quoque ventorum flatu huc atque

illuc circũfertur. Memẽto te terribilis illius minæ, qua gloriosꝰ Baptista de rigoroso, supernoq; iudice Iesu Christo loquẽs Hebræos cõminatus est his verbis: Cuius vẽtilabrũ in manu eiꝰ, & purgabit aream suã, & cõgregabit triticũ in horreũ suũ: paleas autẽ cõburet igni inextinguibili. Granũ tritici fratres, & nõ hordei esse debetis. Hordeũ enim pelliculã illã, qua operitur, difficulter expellit, quã granũ tritici facile exuit. Sic perfectũ cor nõ alicui rei huius sæculi inordinate adhæret: imperfectũ verò vix se ab aliqua nouit expedire. Charissimi, ait D. Petrꝰ, obsecro vos 1. Petr. 2.
tãquã aduenas, & peregrinos abstinere vos à carnalibus desiderijs, quæ militãt aduersus animã. Beatus qui se in hoc sæculo iudicat peregrinũ, & sicut aduena rebus omnibus explicitus, atq; 6
expeditus viuit. Miseriq; illi, qui sæcularibus omnibus adhęrẽt: & in pœnã scelerũ eorũ in tãtũ errorẽ inciderũt, vt credãt se sola fide esse saluandos, cũ bona opera nulla faciãt. De quibus dicit Psal. 82.
Dauid. Principes eorũ, qui dixerũt: Hęreditate possideamus sanctuariũ Dei: Deus meus pone illos vt rotã, & sicut stipulã ante faciẽ venti: sicut ignis cõburẽs syluã, & sicut flãma cõburens mõtes: ita persequeris illos intẽpestate tua: & in ira tua turbabis eos. O Dñe superbi nimis consurrexerũt, qui tãquã potentes principes sanctã Ecclesiã tuã peruertere conati sunt, legẽq; tuã extirpare voluerũt, atq; in ea magnã stragẽ ediderũt dicentes: Hæreditate possideamus sanctuariũ Dei. Nõ est vobis opus ieiunio, neq; pœnitentia, aut vlla sancta exercitatione: satis enim multã pœnitentiam pro nobis Iesus Christus egit. Quòd si quæratis, quomodo nobis in cœlũ ingrediendũ sit. Hæreditate (aiunt) hæ- 7
reditario nobis cœlũ iure debetur, cũ nos per baptismũ filios Iesu Christi fecerimus. Deus meus pone illos, vt rotam, quo ex vno in aliud præcipitium prolabantur, quoadusque ad profundum tartari perueniant. Hæc non est oratio, sed prophetia explicans quid illis euenturum sit. Et pone (inquit) eos vt rotam ante faciem venti. Siquidem cum vitæ suæ inanitate sine operibus remanserunt, fac, vt sicut stipula huc, atque illuc sine requie à vento circunfertur, sic illi à Diabolis ex vno in aliud tormentum sine tranquillitate deferantur. Et quemadmodum in arida sylua facile ignis incenditur: sic illi æternis ignibus concrementur, qui omni virtutis humore carent, & ad ardendum aptissimi sunt. Eia prælati, eia facer-

dotes, eia viri eruditi, eia concionatores nunquid hæc verba cog 8
noscitis? Nunquid hæc ego ex me dico? Nunquid hæc verba
non sunt à diuino spiritu reuelata? His ergo durum hunc, indo
mitęque ceruicis, atque rebellem populum exhortamini. Ego
quippe iam eadem ei dixi, nec tamen mihi fidem adhibere vult,
Dicite vos, & forsitan credet. O fratres in Christo Iesu, ne deci-
piamini, arbitrantes solam fidem sine operibus vos posse salua-
re: contrarium enim tota sacra scriptura conclamat. Peculiari-
Rom.8. ter autem audite Diuum Paulum dicentem: Si filij & hæredes,
hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi: si tamen com-
patimur, vt conglorificemur. Quid clarius dici posset? Cohæ-
redes (inquit) Iesu Christi suauissimi fratris nostri erimus, si-
cum eo passi fuerimus, veramque peccatorum pœnitentiã ege-
rimus. Et ità dicit Beatus Petrus: Christus passus est pro nobis, 9
1.Petr.2 vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius. Ideo-
que postquam Dominus de ijs locutus est, quæ propter nos fe-
cit, ac tulit, protinus subdit quid nos ipsius causa facere debea
mus dicens.

Qui amat animam suam perdet eam. Est hîc valde pensandum Do
minum non dicere: Qui amat spiritum suum perdet eum, sed,
qui amat animam suam perdet eam. Ad cuius intelligentiam
Hebr.4. oportet prius intelligi verba illa Diui Pauli dicentis: Viuus est
sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, &
pertingens vsq; ad diuisionem animæ, & spiritus compagum-
que, ac medullarum, & discretor cogitationum, & intentionum
cordis. Primò aduertendum est B. Apostolũ, vt sanctus Theo-
doretus exponit, hic de verbo diuino Christo Redemptore no-
stro, loqui. Statim enim inferiùs dicit: Et non est vlla creatura 10
inuisibilis in conspectu eius: omnia nuda, & aperta sunt oculis
eius, ad quem nobis sermo. Protinusque concludit dicens: Ha-
bentes ergo pontificem magnum, &c. Illumque sermonem ap-
Sapie. 18. pellat, sicuti Sapiẽs ipsum etiam nuncupauit dicens: Cum quie
tum silentium continerẽt omnia, & nox in suo cursu medium
iter haberet, omnipotens sermo tuus Domine exiliens de cœlo
à regalibus sedibus in terram prosiliuit. De hoc diuino verbo di
cit hic Sanctus Apostolus: Viuus est sermo Dei: quia non solum
ipse viuit, & viuet in æternũ, sed etiam est vita iustorum. Et ità
1.Ioan.5 dicit Beatus Ioannes: Qui habet filium Dei, habet vitam: qui nõ.
ha-

1 n habet filium Dei vitam non habet. Dicitque Diuus Paulus eũ
esse omni gladio ancipiti penetrabiliorem: quia materialis gla-
dius corpus abscindens ad animum non peruenit: at filius Dei
pertingit vsque ad diuisionem animæ, & spiritus. Quomodo di
cit sanctus Apostolus Verbum diuinum animam ab spiritu se-
cernere? Nunquid anima, & spiritus vnum, & idem non sunt?
An duplex in homine anima, iuxta Manichæorum hæresim
statuenda est? Dico spiritum, & animam vnum, atque idem es-
se: dupliciter tamen appellatur, ob duo effectuum genera, quæ
operatur. Dicitur anima quatenus corpus animat, eiq; virtutem
ac vitam confert: & quatenus alia omnia in hominis corpore fa-
cit, quæ anima bruti in ipsius corpore operatur. Dicitur autem
spiritus quatenus animam bruti superat, scilicet, intelligens libe
12 ro arbitrio vtens, cæteraſque perfectiones habens. Dicit igitur
Diuus Paulus verbum diuinum inter animam, & spiritum diui
sionem facere, quia cœlesti ipsius doctrina efficit, vt anima cor-
pus adiuuet, & animet: & quatenus spiritus sensualitati non sub
iaceat, sed ad diuinarum rerum contemplationem erigatur, &
in earum amore accendatur, quod, vt melius faciat, acceptorum
beneficiorum recordetur. Denique ne tota in corpore anima ne-
do penitus occupetur, sed plusquam animabouis, aut asini faciat
quatenus Spiritus ad spiritales, cœlesteſque exercitationes exe-
quendas exurgat, dicit etiam illud compagum esse diuisorem.
Compago partes disiunctas connectit. In homineque compa-
ges sunt, in quibus vna pars vitæ alteri iungitur, vnaque ætas al-
teri connectitur. Sicuti cum puer ab infantia exiens iuuentutẽ
13 ingreditur, & cum desinens esse iuuenis virilem aggreditur æta-
tem, & cùm virili ætate transacta senex incipit esse. Filiusque
Dei has compages diuidit docens nos meliores in vna, quàm
in altera ætate esse oportere: & sicut in ætatibus crescimus, sic in
vitæ rectitudine proficere debere. Dicitur etiam verbum diui-
num medullam diuidere. Medulla inest ossibus: per quam co-
gitatio designatur. Et filius Dei nos docet bonas à malis cogita
tionibus discernere, quò bonę in intellectu remaneãt: voluntatẽ
ad earum amorem propendant: malę autem foras velociter ex-
pellantur, priusquam illam inficiant. Hi sunt ex præcipuis effe-
ctibus, quos filius Dei in terra perfecit. Et sic dixit: Nolite pu- *Matt.10*
tare quoniam venerim pacem mittere in terram: non veni pacẽ
mittere,

mittere, sed gladium. ¶ Vnusque ex perspicacioribus locis, 14
vbi has diuisiones, maximèque inter animam, & spiritum erudi
uit, est hic, quem hodierna sancti Euangelij lectio refert dicens:
Qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mũ
do in vitam æternam custodit eam. Non vtique dicit: Qui amat spiri
tum suum, perdet eum, sed, qui amat animam. Vult Dominus
dicere, eum, qui omnem curam suam in corpore reficiendo, sa-
ginando, delicatèque tractando adhibet, ità vt ea solum anima
quærat, quæ ad corpus spectant: hunc animam suam esse perdi-
turum. Corpus quippe est hostis iniquus, qui beneficijs peior,
rebelliorque efficitur. Est similis Iudæ, qui peracta cœna illum
venditurus perrexit, qui eum cibauerat. Quãtumuis crudelis sit
hostis, beneficijs plerunq; mitigatur: at Lucifer ingratus quàm
plurimis à Deo perceptis beneficijs commotus fuit, vt in eum 15
consurgeret. Tale est corpus humanum. Etenim quò plura re-
cipit beneficia, eò vrgentius ad hominem illa facientem euerten
Roma. 8 dum concitatur. Vnde Beatus Paulus, Si, inquit, secundum car-
nem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortifi-
caueritis, viuetis. O miseros illos, qui tam ineptè curas suas ad-
hibent, siquidem illis condemnationem sibi acquirunt. Odio
habete fratres animam in hoc sensu, quem vobis explicui, non
autem spiritum, qui est ipsa anima quatenus ad Deum contem
plandum, ac diligendum ascendit. Hunc enim spiritum non
odio quidem habere, sed omni, qua poterimus vigilantia conser
uare, atq; augere debemus: ob huius enim defectum corruptus,
Isai. 17. ac dissipatus est orbis. Ironicè dixit Isaias Propheta: Oblita es
Dei Saluatoris tui, & fortis adiutorij tui non es recordata: prop- 16
terea plantabis plantationem fidelem. Quasi dicat: [*Si porcierto*
buen camino lleuas] Vt in virtute proficias, & in corde tuo plantas
seras, quæ vitæ fructum ferant, quales sunt amor, obediẽtia, aliæ
que virtutes, cum Dei auxiliatoris tui obliuiscaris. Aliaq; tran-
slatio hoc apertiùs explicat dicens: Oblita es Dei Saluatoris sui,
propterea plantabis plantationem infidelem, & sic habet etiam
contextus Græcus. Vnde contrarium infertur, scilicet assiduam
Dei recordationem nimis necessariam esse ad fidelem planta-
psal. 62 tionem in corde plantandam. Et sic vbi nos legimus in Psalm.
In matutinis meditabor in te, alia translatio habet: In matutinis
meditabar in te. Et sic est etiam in contex. Græco. In qua tran-
slatio-

17 stationum varietate adnotatur eximia iusti in meditatione per-
seuerantia, cùm meditatus fuerit, & meditaturus sit, quasi
qui nunquam in tam sancta exercitatione defeciscitur, sciens
quantum inde percipiatur emolumenti. Quod diuinus spi-
ritus in Psalmo mirificè declarauit. Vbi pro eo, quod nos
legimus, Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ psalm. 33
non confundentur, in Hebræo sunt verba, quæ etiam significãt,
Aspicite in eum, &c. non confundentur, idest, non afficiẽtur pu-
dore. Confusio quippe nobis est magna in ijs vitam consumere,
vnde nihil præter dolorem, pœnitudinemq; elicimus. Huius ve
ritatis agnitionem ijs Deus præbet, qui verè, & ex animo in eo
mentis oculos statuunt. Ideoq; dicit sanctus Propheta: Aspicite
81 in eum, & illuminamini, & facies vestræ nõ confundẽtur. Aspi-
cere in eum est in eo spiritales oculos statuere, illius, scilicet, pro
bitatem assiduo contemplando. Hoc in eo significabatur, quòd
Nazaræi Deo dicati capillos non abscindebãt: nam comæ illæ
sanctas cogitationes significabant. Et quemadmodum Philisteĩ
crines Sampson abscindere curauerunt, vt eis abscisis imbecillis
maneret, sicuti reuera contigit, vt apparet in libro Iudicum: sic
dæmones sanctas cogitationes à cordibus nostris instantissimè Iud. 16.
conantur abrodere, quibus spiritus valde fulcitur, quo illis abro-
sis debiles maneamus, viribusq; priuatis nobis oculos auellant
asinariamq; molam circumuoluere faciant, & multa etiam pec-
cata committere. Quamobrem fratres in hoc his aduersarijs viri
liter resistere curate, sanctisq; cogitationibus, ac meditationibus
19 animam odio habete, & spiritui fauete. Circa hoc vellem aduer
tatis, quòd sicut pastor cum gregem in nemus minat, oues non
cogit, omnes simul gramina carpere, sed potius omnes huc, atq;
illuc diuagari sinit, sicut eis placet, quia vni oui vna, alteri verò
altera herba placet: sic supernus pastor seruos suos, qui sunt eius
oues non cogit vt omnes vnũ, idemq; cogitent, & eandem herbã
carpant. Non Deus vnum tantum opus effecit, nec cuncta ope-
ra vnius sunt generis. Alia quippe sunt creationis, alia redem-
ptionis, alia conseruationis, alia deniq; diuersorum generũ: alij-
que aliarum, alij verò aliarum contemplatione delectãtur. Alios
nanq; reperietis, qui crucem, & pia mysteria, quæ clementissi-
mus animarum sponsus in ea fuit operatus, contemplari gaudẽt:
istic igitur frater depascere: optimũ quippe gramẽ est hoc. Alius

mortem,

mortem seueramq; rationem tunc à se Deo reddendam consideret, optima etiã hæc est herba. Alius infernũ, perpetuosq; illius cruciatus meditatur: optimè depasceris frater, valde ete nim vtilis est hic pastus. O mnes vię eius viæ pulchræ. Sublimis est etiã diuinæ gloriæ contemplatio, in qua homo de illa sibi maximè complacet. Et ità dicit B. Ioannes in Apoc. se vidisse illa sancta quatuor animalia dicentia: Amen. Quia sibi de gloria Dei complacebant, ideo dicebant: Amen. Signũ est maximi amoris quẽquã alteri dicere: Comede tu, & gaude, te enim edente, & gaudẽ te ego edo, atq; delector. O beatũ virũ, qui Deo puro corde dicit: Domine tu gloria fruere eo enim ego delector. Ego qualibet ratione viuam & quanuis labores patiar, eos libẽti animo tolerabo: sufficit mihi gaudere, quia tu infinita gloria frueris. Hac exultatione perfusa erat sacratissima virgo Maria, cùm dixit: Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Et ad hoc nos inuicẽ inuitamus, cùm dicimus: Venite exultemus Dño iubilemus Deo salutari nostro. Nemo vestrũ fratres dicat: Meditationes, & exercitationes istas ó pater fratres, alioq; Ecclesiasticos viros erudi: nos enim quibus familiæ alendæ cura incũbit, non his exercendis dispositi sumus. Credo equidem vobis non tantam, sicut Ecclesiasticis viris opportunitatem esse verùm nõ idcircò ab eis penitus exercẽdis excusamini. Nũquid enim ignoratis vos summopere teneri Deum diligere? vosq; ad hoc à Deo fuisse creatos nescitis, vt ait Diuus Augustinus: Fecit Deus hominem vt summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando posideret, posidendo frueretur? Quomodo igitur eum amabitis, cùm ferè nũquã eius pulchritudinẽ, liberalitatẽ, probitatẽ, sapientiã, & beneficia, quæ ab ipsius manu percepistis, animo cõtẽplemini? Nã absq; nis cõsiderationib⁹, quomodo anim⁹ in ipsius amore inflãmabitur? Magnæ vtiq; cõfusionis, dignaq; sanguineis lachrymis deploratu res est, hominẽ cũ in se pallij, tunicæ, calceiq; sui amorẽ sentiat, nullã tñ Dei affectionẽ in corde sentire. Hoc ex eo maximè proficiscitur, quòd ferè nũquã eius excellẽtias cõtẽplamur. Per immẽsam Dei charitatẽ vos deprecor dilectissimi fratres, vt hæc in cordibus vestris imprimatis, eaq; saluti vestræ valde necessaria esse noueritis: neq; arbitremini vos humanorũ negotiorũ obligatione penitus excusari, nullũ enim est tã necessarium, quàm hoc. Verum est tamẽ ob eorũ obligationẽ à vobis non

Apoc. 5.

Augusti.

23 non tantam in eis, quantã ab Ecclesiasticis prolixitatẽ postulari. Qui in frigidis regionibus habitant, si diuites sunt, tota die domibus suis inclusi ad ignem commorantur, (*yen sus estufas*) Qui verò pauperes sunt, cùm hoc facere nequeant, ad ignem crebro accedũt, vnde parum caloris cõcipiũt, & ad exercitia sua redeũt. Sic Christianos facere oportet; siquidẽ in hac misera frigidaque mũdi regione viuũt, vbi magnopere charitas alget, malitia verò excãdescit. Sic sanctus Isaias de singulis in lege gratiæ victuris prædixerat his verbis: Ecce in iustitia regnabit rex, scilicet, Christus, & erit vir sicut qui abscõditur à vento, & celat se à tempestate. Non in hoc tã, pphetauit quod reuera nunc facimus, quàm quod his fœlicibus tẽporibus legis gratiæ facere tenemur, plus quam veteris legis cultores, cùm maiora beneficia perceperimus

Simile.

Isai. 32.

24 Verum est Ecclesiasticos tẽporis diuites opportunitatẽ habere in his sanctis exercitationibus tanquam in calidissimis cubiculis (*Estufas*) delitendi. Sæculares verò quandoquidem quasi tempore indigentes in his cubiculis ne queunt assiduo commorari, saltem ad diuinum ignem frequenter accedere curent: quanuis hoc breuiter faciant, quò spiritalem aliquem calorem mentibus concipere possint. Totam hanc nimis necessariam doctrinam induximus inde occasionem sumentes, quòd Christus Redemptor noster hìc dicit: Qui amat animam suam perdet eam, & non dicit: qui amat spiritum suum, perdet eum. Imo verò, vt ex superioribus vos intellexisse oportet, magnopere tenemur illum, sicut diximus, diligere, augere, eiq; fauere.

Additque vlteriùs Dñs dicẽs: *Si quis mihi ministrat me sequatur*

25 *& vbi ego sum*, scilicet in gloria, *illic & minister meus erit*. Quasi diceret: Ne vobis quæ dico, difficilia videantur, ego enim eadem passus sum. Si serui mei esse gloriamini, me etiã sequimini, quò mecũ in gloria participes sitis: siquidẽ vnũ vultis, alterũ suscipite. Habet in macello lanius cõplura carniũ fragmẽta, & accedit qui spiã dicẽs: Appẽde mihi costas, siue lũbos istos arietinos. Lani⁹ verò illos apẽdẽ scapitis fragmẽtũ apponit. Quod si alter ei dicat ne apponas repẽsum, ille respõdet: Amice, alterũ sine altero non pẽdo. Sic Deus nulli gloriã suã sine laborũ repẽso cõcedit: quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum, Dei ait Diuus Paulus. Hinc iusti patientissimè, atque etiam suauissimè labores susceperunt, atque suscipiunt: ità vt in eis illud

Simile.

Simile.

Actor. 14.

Deutero-

Deut. 33. Deuteronomij impleatur: Inūdationē maris quasi lacsugēt: mali 26
autē ne minimā quāq; tribulationē perferre, nec minimā, p cęlo
rū regno pęnitētia agere volūt; cùm tamē grauissimos, p leuissi-
Iaco. 2. mis quibusq; huius sæculi rebus labores exātlent. Ideo D. Iaco-
bus horum fidem mortuam vocat: quia sic credunt, quasi non cre
derent, nec credentes pauciora committunt scelera, quàm si nō
crederent: & tam parùm pro regno cœlorum laborant, credētes
illud ob diuini ducis Iesu Christi sectationem conferri, quàm si
nihil vnquam tale crederent. O inferam cæcitatem callidissima
Sathanæ astutia in mundum inductam.

Oculos quæso dilectissimis fratres aperite, vestramq; miseriā
agnoscite, nec tam modica occasione tātum bonum prætermit-
tatis. Considerate præmia, quæ munificētissimus Ieius hîc pol-
licetur, Et enim non est contentus dixisse: *Vbi ego sum, illic & mi-* 27
4. Eth. 3. *nister meus erit.* Sed vlteriùs addit dicens. *Siquis mihi ministrauerit,*
honorificabit eum pater meus, qui in cœlis est. Aristoteles naturali tan
tum lumine ductus dixit: Honore reuera solus bonus dignus est.
Roman. 2 Et sic est verum. Ideoque Deus suos non solum in futuro, sed in
præsenti etiā sæculo honorat. Et ità dicit Diuus Paulus: Ijs, qui
sunt ex contentione, & qui non acquiescunt veritati, credunt au
tem iniquitati, ira, & indignatio, tribulatio, & angustia in omnē
animam hominis operantis malum: gloria autem, & honor &
pax omni operanti bonum. O quam amara, & quàm dulcia ver
ba. Amara quidem malis, siquidem eos tam seuerè sanctus Apo
stolus illis comminatur: dulcia verò bonis, cùm in eis in futuro, 28
& præsenti sæculo gloria, honor, & pax illis promittantur. Ec-
quis igitur, fratres, hæc audiens ad tanto tamq; bono Deo seruiē
dum non fulciatur, cùm tam lautam fidelibus seruis suis merce-
dem retribuat? O Domine infinitæ maiestatis: & charitatis per
immensam clementiam tuam te deprecor his verbis meis effica
ciam conferas, quò eis hi fratres mei ad te per suauissimam diui-
næ legis tuæ viam sequendum concitentur: sicque tua cœ-
lesti gratia locupletati ad beatissimum regnum
tuum ęterna gloria fruituri ducā-
tur. Amen.

(?)

In eodem

In eodem Cōmuni vnius Martyris, & quodammodo peculiaris pro Beato Vincentio, Concio Tertia.

Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, &c. Ioannis. 12.

2 HOdie Sancta mater Ecclesia glorioſum inuicti Martyris B. Vincentij honoris, & ornamēti, splēdidæq; lucis Hispaniæ nostræ triumphum singulari perfusa lætitia celebrat: in cuius glorioso martyrio recensendo grauissimi Doctores Diuus Augustinus, Diuus Hieronymus, ac Beatus Ambrosius suos acutissimos calamos consecrarunt. Qui adeò patienti animo tormēta perferebat, tamq; constanti pectore Tyrannum illudebat, vt vnus qui patiebatur, & alter qui loquebatur, esse videretur. Et sic est verum. Licet enim Vincentius pateretur, diuinus tamen spiritus erat qui loquebatur, sicut Christus Redemptor noster *Matt. 10* affirmauit dicens: Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. In hac sacra festiuitate san
3 ctum hoc Euangelium decantatur. Super quo primùm admirabilis Dei sapientia pensanda est, valdeq; perpendēdū eius consilijs neminem resistere posse. Etenim sic humanæ voluntati dominatur, eamq; in sui ministerium redigit, vt contra ipsius volūtatis intentionem, in quo illa Deum conatur offendere, ei deseruiat: eosq;, qui ipsius consilium conantur impedire, consilij sui ministros, atque executores facit. In eo autem hoc nimis illucet, quod ipsismet tyrannorum sanctis vitam adimere volentiū manibus eorum coronas fabricatur. Quod longè patentissimè in eius filio Christo Redemptore nostro demōstratur, quem eisdē metvijs, ac rationibus, quibus homines iniqui inclytum eius nomen, eximiam que famam conabantur oblinere, æternus ipsius

Pater ad ęternam gloriam euexit. Idemque medium, quo homi 4
nes eum euertere intenderunt, æternus pater assumpsit, quo
eum mirabiliter sublimaret. Hoc significat quod Isaias Prophe
Isai.53. ta dixit: Generationem eius quis enarrabit, quia abscissus est de
terra viuentium? Idest quis innumerã posteritatis, ac generatio
nis Iesu Christi Saluatoris nostri multitudinem valeat recẽsere,
quia è terra viuentium fuit auulsus, & abscissus? Itaque cum ho
mines illum à mundo radicitus euelli cogitarent, tunc æternus
Pater illũ magnificare incipiebat. Et ipse propheta inferius ait:
Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuũ,
& voluntas Domini in manu eius dirigetur. Pro eo quod labo-
rauit anima eius, videbit, & saturabitur in sciẽtia sua, iustificabit
ipse iustus seruos suos multos, & iniquitates eorũ ipse portabit.
Ideo dispertiam ei plurimos, & fortiũ diuidet spolia. In his om-
nibus verbis sanctus Propheta ingenuè manifestat, qua ratione 5
homines eum de terra delere cupiebant, eadem eum fuisse su-
blimatum. Mirabile solatium est hoc, quò iusti respirent, noue-
rintque ijsdem vijs, quibus mundus eos destrui arbitratur, Deũ
Greg. lib. 6. eos erigere, atque magnificare. De hoc latissime agit D. Grego-
mor. c. 11. rius, adducitque Sancti Ioseph exẽplum, quem fratres ne ado-
& 12. rarent Madianitis negociatoribus vendiderunt: quem quia vẽ-
diderunt, posteà proni in terram adorauerunt. Tota hęc cœlestis
doctrina resumpta est in his verbis: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.* In hoc etiam diuinæ obedientiæ fæcunditas il
luescit siquidẽ cum ob eam Christus Iesus filius Dei mortuus
fuerit, ex hac morte illustrissimam iustorum generationẽ Dñs 6
suscitauit. Præcepit Deus Patriarchæ Abrahę, vt sibi filium suũ
Gene.22. immolaret. Volentique illi hoc facere Angelus, Dei nomine fa-
cere prohibuit: & solum quia illum voluit immolare dixit ei
Dominus: Per memetipsum iuraui, quia feciſtirem hanc, &
non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi, & multi-
plicabo semen tuum sicut stellas cœli, & velut arenam, quæ
est in littore maris. Attendite quàm fœcunda sit obedientia
Dei. Illa cuncta bona impetrantur: contra verò inobedientia
Psal.145. malorum est omnium fons. Vnde pro eo, quod nos legimus
in psalmo, Vias peccatorum disperdet, alij transtulerunt: Viam
peccatorum disperdet: & sic est in cõtex. Græco & in Paraphr.
Chald.

7 Chald. sic legunt etiam & Beatus Augustinus, Hieronymus, &
Hilarius. Vnamque viam omnium peccatorum vias hæc trãsla
tio vocat: quia omnes ab vna inobedientiæ via proficiscuntur.

Dicit Dominus: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit.* O Christe amor dulcissime animarum nostrarum nunquid non sufficit te hominem factum in terram cecidisse, sed
mori etiam voluisti? Certum est ad humani generis redemptionem minimum quenque Iesu Christi actum potuisse
sufficere: siquidem singuli infiniti valoris erant. Verum, vt
nobis relinqueret exemplum, suumque erga nos amorem clarius demonstraret, non est contentus homo factus in terram ceci
disse: verum etiam crudelissimã, nimisque ignominiosam mor-
8 tem subire dignatus est. Quamobrem ne cõtentus sis tu ò Chri-
stiane fastum nimium deponens teque profundè humilians in
terram cadere: sed carnales simul passiones, affectionesque mor
tifica. Sãctus Moses Pharaoni dixit: Abominationes Ægyptio
rum immolabimus Domino Deo nostro? Hoc dixit, quia Aegy *Exod. 8.*
ptij, vt Deos animantia bruta colebant: illosque Aegyptiorum
Deos Hebræi abominationes appellabãt. Cumque Hebræi ani
malia illa, quæ ab Aegyptijs, vt Dij habebantur in honorem ve
ri Dei occiderent, atque immolarent, dicebat Moses: abomina-
tiones Aegyptiorum immolabimus Domino? Idem veri serui
Dei tanquam fideles Israelitæ facere debent, abominationes ap
pellantes Deos huius sæculi, nempe sensuales appetitus, ac
propriam voluntatem, quos tanquam Deos mundani homi-
9 nes venerantur. Hosque debent iusti occidere, ac Domino im-
molare: seque ità mortificantes multum fructum afferent.

Est etiam hic valde pensandum: agricolam ex fato grano prę
cipue intẽdere alia multa grana colligere. Cũque ex fato tritico
modicũ tritici, multum verò paleę nascitur, à proposito suo frau
datus manet. Volens Deus Israelitici populi ingratitudinem *Isai. 5.*
exaggerare, peculiariter diligentissimam curam, qua vineam
suam excoluerat, recensuit, dixitque se expectante, vt faceret
vuas, eã fecisse labruscas. Hoc Deo valde displicuit, videlicet vi
neæ fructũ adhibitæ diligẽtiæ non respondisse. O quãta diuinæ
maiestati infertur iniuria, cũ post quãtã prætiosũ efficaxq; granũ
fecit, qđ fructũ uberrimũ ferre posset, (hoc quippe hic significat:

multum fructum affert) ferè totum in paleas conuertatur ad esum brutorum. Quomodo fratres mei sanguineas lachrymas 10
non effundimus, considerantes ex vberrima filij Dei incarnationis, vitæque ac mortis ipsius semente tam paucos processisse qui solidum granum valeãt appellari respectu Christianorum malorum, qui sunt paleæ aridæ, inanes, & ad perpetuis gehennę ignibus ardendũ valde dispositæ? Hæc omnia ex proprio amore suspicor proficisci. Hic amor proprius est sera, qua Deo animæ nostræ ianuas claudimus. Hoc significauit responsio sponsæ clausum habentis ostium, atque dicentis sponso ad illud pulsanti: Spoliaui me tunica mea quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? Ob amorem proprium nolebat algere, neque pedes inficere. Proh dolor, hoc plenus est orbis. *simile.* Ideo Dominus addit dicens: Qui amat animam suam perdet eam. Hortulanus, vt planta crescat, & meliotẽ proferat fructum prius illam euellit. Quod si quæratur: quare illam auellis, quia eam perdis? respondebit: Quanuis illam perdere videor, non perdo, imo eam euello, quò melior sit: arbor enim trãsplantata multò meliorem fert fructum. O humana vita, si vbi nata es manes, fructũ non fers, quòd si fers, est amarissimus, oportet te transplantari, vt bonum afferas fructum. In culpa, ira, & indignatione Dei nata es, vnde superbia, cupiditas, inobedientia, & alia multa mala dimanant: Hanc igitur arborem, ideſt, istam viuendi rationem, ò homo trãsplanta, omnem peruersitatem à te, quoad poteris, adimens, statimq; bonum fructum feres: modum istum viuendi execrare, diuinæque maiestati placens vitã æternam impetrabis. Etenim hoc significat quod Dominus di- 12
Simile. cit: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Quemadmodum qui cum aduersario suo colluctatur non solum curat non prosterni, sed alium etiam conatur euertere, vt à ruina longius absit: sic oportet te non esse cõtentũ quòd ab amore proprio non vincaris, sed omnibus etiã, quibus poteris
Philip. 3. rationibus illum curare euertere, atq; etiam penitus abolere: sic enim certior tibi victoria erit. Qui verò hoc nõ faciunt, qui sunt, vt ait Diuus Paulus, inimici crucis Christi, non inter homines quidem, sed inter belluas numerandi sunt: qui si vt belluę viuũt, quomodo inter Angelos sedem operãtur? Omnes cùm sacrosanctum salutis nostræ sacrificium celebratur dicimus: Cum Angelis

13 lis, & Archangelis, cum thronis, & dominationibus, cumq; omni militia cœlestis exercitus hymnũ gloriæ tuę canimus, sine fine dicẽtes: Sãctus, Sãctus, Sãctus, Dñs Deus Sabaoth. Qua igitur facie, ille, qui quasi bellua viuit, & laxis habenis post effrenatos sensualitatis suæ appetitus currit, dicere audet se cũ omni cœlesti militia Deum collaudare? O cæce, cæce, cæce, supernus ille Pater luminum te illuminet, quò te talem esse pudeat, desinensque esse bellua perveram pœnitentiam quasi homo, atque etiã sicut Angelus incipias viuere, siquidem cum Angelis æterna beatitudine frui desideras. Prophetæ Ezechieli præcepit Deus *Ezech. 4.* Hierusalem in latere depingere. Qui later, vt ait Diuus Hieronymus, cor hominis designauit, in quo Deus cœlestis Hierusalem imaginem depingere solet. Quem laterem si in ignem, id est
14 in diuinum amorem immiseris, delineamentum illud conseruabit: si verò in humanarum voluptatum aquam inieceris, tota hęc pictura, & imago peribit.

Ideo dicit Dominus: *Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit. &c.* Amplius explicat hic diuinus Magister, in quo consistit, quenquam in hoc sæculo animã suam odisse, vt eã in vitam æternam custodiat, dicens: Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi ego sum, illic & minister meus erit: Ideſt, nemo seipsum sequatur, sic enim se perdet: sed sequatur me per amorẽ, scilicet, & imitationẽ. Diligẽter cõsideret gressus meos à stabulo Bethlehemitico, quousque in cruce expiraui, & quoad poterit, per eos gradiatur: æternamq; beatitudinem cõsequetur, qua iam anima mea fruitur. Hoc est quod D. Paul. obscurissimis quibusdã ver- *Rom. 6.*
15 bis dixit: Si complantati (inquit) facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Ideſt, si in præsenti vita fuerimus similes Christo morienti, erimus in futura similes Christo resurgenti. Dicit: Complantati metaphoram sum ens ab in *Simile.* sito ramo. Quemadmodũ enim ramus abstirpe, in qua natus est, scinditur, & cæso vertice, atq; adhærentibus ramis circũscisis, in alia stirpe inseritur: ex qua humorem, virtutemque recipiens fructum fert: sic homines abscisi ex Adæ corrupta stirpe, effrænatisque passionibus circunscisis debẽt in Iesu Christo inseri, vt ex illo humorem, virtutemq; recipiant, quo vitæ æternæ dignum fructum ferant. Qui si passionibus iam exuti bonis etiam tẽporalibus, tanquã rami folijs denudãtur, quæ hanc deiformitatem

& complantationem solent impedire, facilius in hac cœlesti 16
stirpe complantantur, illique obnixius adhærent. In Leuitico-
Leuit. 1. præcipiebat Deus: Animalis, quod mihi fuerit immolatum, sa-
cerdotes effundant sanguinem iuxta altare, & detracta pelle ar-
tus in frusta concidant. In hoc significauit, quas conditiones in
esse desideres homini sese ad diuinum ipsius ministerium in sa
crificium immolanti. Primò vult, vt sese mundo mortuum, &
Colos. 3. sine propriæ voluntatis sanguine offerat. Et ità dixit Diuus
Paulus: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Chri
sto. O fælices qui tam securæ fidei commissioni, atque depositi
vitam suam tradiderunt. Peccatoribus morientibus vita fini
Simile. tur, & æterna eorũ mors exorditur. Sicuti quivestem habet, qua
semper vtitur, cũ minus arbitratur, eã abscissam, cõsumptamq;
reperit: qui verò illã in theca custodit, neq; ea vti vult, cũ ei opus 17
est illã sanã, integramq; deprehendit: sic iusti, qui in hoc sæculo
vti noluerũt vita sua, sed eã in Christo absconderũt, idest, volu
ptatibus nõ indulserũt, in hora mortis eã integrã, sanamq; inue-
nient, & æterna vita incipiẽt frui: mali verò quia hic vita sua frui
voluerũt, eã in hora mortis disruptã, cõtritamq; reperient, & vi
tæ expertes manebunt, sicq; in perpetuũ morientur. Idcircò di-
cit B. Paul. iustis: Mortui enim estis, & vita vestra absc õdita est
cũ Christo. Ecquis igitur fratres hæc audiens amodò propriã vi
tã sese nõ curet exuere, voluptatibus renũcians, vt illã in morte
conseruatã inueniat, siquidẽ certũ est me tũc securiorẽ vitã meã
habere, cũ nullã in ea partẽ habeo? Et quemadmodũ ad animal
occidendum totus ei sanguis adimebatur, sic vt quis ad hanc bea
tã mortẽ, seu mortificationem perueniat, oportet eũ prius venas 18
aperire, illumq; diuinæ maiestati offerre, non materialẽ quidẽ
Luc. 22. sanguinẽ, quo vegetatur, sed propriã voluntatẽ. De supernо Sal
uatore nostro dicit B. Lucas: Factus est sudor eius sicut gutte san
guinis decurrentis in terrã. O Christe vitæ reparator, dulcissime
amor animarum nostrarum, quid hoc est Domine? Prius quam
Hebræi apud Pilatum de sanguine tuo litigent, tu eum in horto
diffundis? Illum Domine custodi, cum enim delicatissimum cor
pus tuum parum sanguinis habeat, plurimaq; illi vulnera infli-
genda sint, satis eo tibi opus erit, si per singula quæque sanguis
effundendus sit. Voluit bonus Iesus æterno Patri suo cordis san
guinem prius offerre, quàm in cruce venarum sanguinem immola-

19 molaret, vt nos doceret, Christianum, priusquam se Deo in sa-
crificium offerat, propriæ voluntati renunciare debere. Pellis
temporalia bona designat. Vnde postquam protoparentes
peccauerunt, occisorum animalium eos Deus pelle vestiuit. In
quo significauit quorundam bonorum temporalium videlicet,
vestiũ, domorũ & cęterorũ huius generis necessitatẽ esse peccati
pœnã quibus pellibus vult Deus nos excoriari, sicq; excoriatos
diuino beneplacito immolari. Cum bonus Iesus cruci fuit affi-
xus, iam sacratissimũ eius cor sudoribus erat opertum, pori aper
ti, ossa disiuncta, atque defessa, venæ abscissæ, carnes excoriatæ,
vestibusque denudatæ. Quomodo igitur perfecti eius sectato-
res appellabimur, si voluptatibus immersi, omniumque secula-
rium rerum affluentia circunsepti vitam ducere volumus? Quã-
20 odo tu ò frater ante Iesum crucifixum oras, quid si bene inductus
es, ab illo, qui nudus pendet, exposcis? Cum tu liber sis, & im-
munis, quid ab eo petis, qui tribus clauis est cruci confixus? Tu
sanus, & pinguis quid ab eo petis, quem sic laceratum cernis?
Tu cibis potibusque refertus, quid ab eo postulas, qui præ ni-
mia fame, sitique proclamat, sitio? Tu, qui diuitijs abundas,
& cupiditate, lasciuia, atque ambitione plenus existis quid il-
lum rogas, qui pauper spiritu est, & vestibus omnibus exutus?
In mundo pauper à diuite petere solet, tu verò diues cum sis &
abominationibus repletus à paupere crucifixo postulas? O fra-
ter vanitatibus, profanis, fastibus, & superflua diuitiarum abun
dantia te excoria: Dominus enim vult, vt his omnibus exco-
riatus ad illum accedas, & eum sequaris, D. Pau. dicit: Si mortui *Colos. 2.*
21 estis cũ Christo ab elemẽtis huius mundi, quid adhuc tãquã vi-
uentes mundo decernitis? Quasi dicat: Quid est Christiano mor
tuo mũdo cũ sæcularibus vanitatibus? Et protinus addit. Ne teti
geritis, nec gustaueritis neque contrectaueritis quæ sunt omnia
in interitum ipso vsu. Animaduertite quot, quamq; differenti-
bus verbis nos sanctus Apostolus admonet, vt ab ijs diligentissi
mè recedamus, quorum vsus condemnationis est via. Pensandũ
est etiam, hic, vbi nos legimus in plurali numero: tetigeritis. &c,
in alia translatione esse, ne tetigeris, nec gustaueris, neque cõtre
ctaueris in singulari, & sic est etiam in context. Græco. Inquo
docemur, quàm peculiariter vnusquisque rem hanc suscipere
debet, sicut quę sua magni refert. Velim etiam vt intelligatis,

quò rectius hoc bonum sequi, & à malo recedere noueritis: Beatum Paulum Spiritus sancti dona referentem dicere duo ex illis hæc esse: odientes malum, & adhærentes bono, ideſt: Dona sunt diuini spiritus nos malum odisse, & bono adhærere. O ineffabilis probitas, & misericordia Dei, quàm perspicuè in hoc, quod Sanctus Apostolus hìc dicit, illucescis. Mirabili quodam artificio Deus pulchritudinem quandam virtuti indidit, ità, vt ex se attractiua sit humani affectus ad sui amorem, ideſt, eam ex se amabilem effecit. Simulq; in rationali hominis appetitu propensionẽ quandam statuit, in eoque affectionẽ virtutis impressit. Contra verò vitium deformitate quadam ex se odibili fœdauit: & in humano appetitu naturale quoddam vitij odium impressit. Et hæc, quæ naturalia sunt, donis gratuitis in animam infusis perficiuntur. Et ità dixit Dauid: Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. Illud, Odio habui iniquitatem, per naturam tuam voluntatis humanæ, quàm vitij fiebat: illud autem: Abominatus sum, per Spiritus sancti donum, & fauorem, quem ad virtutem diligendam concedit, conficiebatur. Ipse Dauid Dei nomine dicit: Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac, qua gradieris: firmabo super te oculos meos. Statimque subdit dicens: Nolite fieri sicut equus, & mulus, quibus non est intellectus. Quasi diceret: Siquidem ego vobis priuatim faueo, ne sitis similes iumentis, sed auxilijs meis vtimini. Hoc autem ex his omnibus infertur, scilicet, siquidem nos esse odientes malum, & adhærentes bono dona sunt Spiritus sancti, nos magnopere debere illa ab eo instantissimè postulare: quò ab omni malo recedentes hoc summum bonum puro corde sequamur, sicut hic Dominus nobis commendat dicens: siquis mihi ministrat, me sequatur. O ineffabile beneficium, quod hic filius Dei nobis confert, cùm sese nobis in ducem offerat. Angelus quidam apparuit Moysi dicens: Deum iam nolle Hebræorum ducem esse, sed Angelum eis esse daturum, qui eos in terram promissionis induceret. Respondit que Moyses: Si non tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto. Nam vbi Deus est, nullum malum est, vbi verò ipse dux abest, nullum potest esse perfectum bonum.

Lætamini igitur dilectissimi fratres, hunc que supernum Dominum, perpetuis laudibus ex tollite, quia id, quod negabat He

Roman. 12. 22

Psalm. 118. 23

Psalm. 31

Exod. 33 24

25 bræis, vobis tam libenter, tantaque cum charitate concedit dicens: *Et sequatur me.* Ideſt, ego eum præcedam. Non solùm autem ob hanc sequelam hic gloriam pollicetur, sed in præsenti etiam, futuroque sæculo pollicetur honorem dicens vlterius: Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eũ Pater meus, qui in cœlis est. Rex Assuerus dixit: Quid debet fieri viro, quẽ rex honorare desiderat? Et omnibus circunstantijs, quibus ei responsum fuit oportere honorari, quem rex honorare desiderat, Mardochæum Hebræum ob quoddam eius sibi exhibitum ministerium iussit honestari. Etiam Pharao celebribus ceremonijs sanctum Ioseph præcepit honorari, regnoque suo præposuit, quia sibi somnium illud explicuit, docuitque quomodo se gerere deberet in executione significationis illius. Quodsi temporales
26 reges qui sunt in comparatione regis æterni, reges in chartis depicti [*Reyes de naypes*] Tam liberaliter ministeria suis exoluũt, eosque tam singularibus honoribus afficiunt; quomodo rex ille infinitæ potentiæ suos fideles seruos honestabit? O fœlices, qui tali Domino seruiunt. De quibus dicit Dauid: Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui Deus. Honorificentissimos (inquit) eos iudico, quia à tua diuina maiestate honorantur. Quod cùm ità sit dilectissimi fratres, siquidem adeò sumus honorum cupidi: hac saltem ratione ad supremi Saluatoris nostri sequelam incitemur. Sic enim tandem in eam perfectionem deueniemus, vt eum ob purum ipsius amorem sequamur: diuinamque ipsius gratiam consequemur, qua cœlestis gloriæ beatitudo cõparatur. Ad quam nos perducat
27 idem Iesus Mariæ filius. Amen.

Heſter. 6.

Geneſi. 41.

Psalm. 138.

(?)

IN COMMVNI vnius Martyris tempore Paſchali Concio Vnica.

Ego ſum vitis, & vos palmites, &c. Ioan. 15.

NOMEN Iehouah apud Hebræos ineffabile nuncupatur: non quod proferri nõ poſſet, ſed quia, vt ipſi putabant, ineffabilẽ Dei ſignificabat eſſentiam. Ideoq; apud eos tam reuerenter colebatur, vt ſeſe illius proferendi indignos reputantes, illud nunquam pronunciarent. Et vbi illud ſcriptũ reperiebant, eius loco nomen Adonai proferebant, ideſt, Dominus. Eſtque valde notandum, vt grauis doctor Ioannes Rendinus affirmat, hoc nomen Iehouah ex quatuor characteribus Hebræis cõponi: linguaq; Hebræa hoc eſſe proprium, quòd non ſolũ dictiones, & termini, verùm, & ipſi etiã Alphabeti characteres ſignificatiui ſunt. Vnde iuxta hui⁹ doctoris ſentẽtiã, nomẽ hoc Iehouah ſubtiliſsimè in ſe duo illa ſanctiſsimę fidei noſtræ myſteria, ſcilicet, ſacratiſsimę, atq; indiuiduę Trinitatis, & ineffabilis incarnationis in ſe cõtinet. Primus nanq; character nominatur Iod, qui ſignificat principium, primamq; ſanctiſsimę Trinitatis perſonam, patrem, ſcilicet, deſignat: quia eſt principium abſq; principio filij & ſimul cum filio, eſt principium Spiritus ſancti. Secũda litera dicitur, He, quæ ſignificat idem, quod vita: ſecundamq; beatiſsimæ Trinitatis perſonã aſsignat. Diuinæ enim literæ ſecundã perſonã vitã appellant. Hæcq; ſecunda literabis in hac dictione Iehouah ponitur, in ſecundo, ſcilicet, & in quarto loco, videlicet, vt per hoc duplex filij Dei generatio ſignificetur: altera æterna ex patre ſine matre, qua omni creaturæ naturale eſſe vitãque communicat: altera verò temporalis ex matre ſine patre ad eſſe

Ioan. Rendi. l. 3. de verbo. mirif. c. 14

eſſe ſpiritale, vitamque gratiæ hominibus conferendam, per ſuã incarnationem, paſsionem, ac denique mortem. Tertia litera eſt Vau, quæ cùm, quia in Hebraica Grammatica copulatiua coniunctio eſt, tum etiam quia eſt ſimilis vnco ideſt, [*Garſio*] quoalię alijs connectuntur: propriſsimè tertiam perſonam, videlicet Spiritum ſanctum deſignat. Ipſe eſt enim amoroſa vnio patris ad filium, & filij ad patrem, & ipſa diuina connexio, & vncus, quo inter ſe charitatiuè connectuntur. Simulque notandum eſt, nomini Abrę Deũ huius nominis ineffabilis literã vnam addidiſſe videlicet, h. quæ vult dicere vitam, ſignificatque, vt dictum eſt Secundam perſonam ſanctiſsimæ Trinitatis. Nonnulliq; Doctores animaduertunt non ſolum Abrahæ, verum, & Saræ etiã nomen à Deo fuiſſe immutatum. Hoc autem intereſt inter vtranque mutationem nominis, quod Abrahæ. h. literam, vt diximus, addidit, Saræ verò literam, i, in. h. mutauit. Prius enim Sarai vocabatur, & loco, i, ei literam, quam addiderat Abrahæ viro eius, appoſuit. Itaque quæ prius Sarai, nunc Sarah vocatur, quem characterem indictionis ſine locatum Hebræi quieſcentem appellant. Qui ſic ab eis dicitur, quia etſi ſcribitur, non tamen profertur. Sicque Sarah in Hebræo ſcribitur cum. h. quanuis non profertur, neque etiam in Latino ſermone cum. h. ſcribitur, ſed Sara. In hoc ſignificauit Deus altiſsimum incarnationis filij ſui myſterium. Et quia hi duo coniuges primi fuerunt, quos Deus ſpecialiter aſsignauit, ex quarum genere caro ſanctiſsima Saluatoris mundi proceſſura erat, ideo in eorum nominibus hanc literam. h. apponere voluit, quæ ſignificat vitam, & per conſequens verbum diuinum deſignat, quod homo factum eſt, vt hominibus vitam conferret.

Cumque hic ſit vnus ex præcipuis finibus, ob quos homo factus eſt, nunc ſuis Sanctis diſcipulis dicit: *Ego ſum vitis vera, & vos palmites.* Sicut enim palmites à vite recipiunt vitam, ſic Chriſtiani ab ipſo vitam recipiunt. Hoc Euangelium eſt pars quædam illius ſuauiſsimæ concionis, quam cœleſtis Magiſter poſt vltimam cœnam habuit. Dicitque Beatus Chryſoſtomus Dominum hanc ſimilitudinem ſui ſacri Collegij viris adduxiſſe, quia ipſi ei dicere poſſent: Quid Dñe? Propter te mundũ, & cũcta reliquimus: nũc autẽ maioris neceſsitatis tẽpore nos inter inimicos noſtros deſeris? Non vtiq; recte facere videris. Vt igitur huic

Chryſoſt.

huic querelæ, quam ſancti diſcipuli adducere poterant, obuia- 7
ret, eis affirmat, perſuadetque ſe non eos deſertos relinquere,
imo potius ſic eis ſe eſſe vniendum, vt vitis palmitibus eſt con-
nexa. Paulò ante illis dixerat: Si diligeretis me, gauderetis vti
que quia vado ad patrem. O amantiſsime ſponſe quomodo di-
cis quòd ſi diligerent te gauderent, quia vadis ad patrem? Si
per roſeum, ac floridum iter pergeres, & ipſi contriſtarentur,
merito queri videreris. Cùm autem tibi per tot labores, oppro-
briaque quot tu eis te paſſurum eſſe ſignificaſti, gradiendum
ſit, quid mirum, ſi hæc perſentiant? Præcipuèque cum ſe in
mundo deſertos à te relinqui conſiderent? Ad hoc reſpondeo
tantum, tamque deſiderabile eſſe ad patrem conſcendere, vt
quauis per labores, & ignominias tranſeundum ſit, omnia
meritò perferri iudicanda ſint. Præſertim cùm ipſe ſic ad pa- 8
trem tranſiret, vt cum eis velut vitis palmitibus maneret
Eccleſ.24. vnitus. Ideoque dicit: Ego ſum vitis vera. Prius quam ver-
bum diuinum homo fieret, dixit: Ego quaſi vitis fructifi-
caui. Nunc autem dicit: Ego ſum vitis vera, & non quaſi
vitis. Ecquid hoc eſt myſterij, quod ante incarnationem,
quaſi vitis, nunc autem vitis vera vocatur? Vt hoc apertiùs
Aug. tract. intelligatis oportet vos animaduertere quod dicit Beatus Au-
10. in Ioan. guſtinus ſuper hunc locum, ſcilicet, vnius quippe naturæ
ſunt vitis, & palmites. Propter quod cum eſſet Deus, cuius na-
turæ non ſumus, factus eſt homo, vt in illo eſſet vitis humana
natura, cuius & nos homines palmites eſſe poſſemus. Hæc
ille. Et quia verbum diuinum ante ſacratiſsimam incarnatio-
nem non erat noſtræ naturæ, non dicebatur vitis. Quia ve- 6
rò iam ex tunc ob illius humanæ naturæ præuiſa merita plu-
rima in homines beneficia conferebat, ideò dicitur, quaſi vi-
tis. Nunc autem cum eiuſdem ſit palmitum, ideſt, homi-
num naturæ, vitis vera vocatur, propter veram ſimilitudinem,
quam habet cum naturali vite, non vero quòd eius proprie-
tatem habeat. Vitis vera palmitum vinum non bibit, nec
eorum fructu vtitur: imò ipſa eos alit, humoremque & vir-
tutem ſuam communicat, vt fructificet. Sic Chriſtus Redem-
ptor noſter, bonis noſtris non indiget, nec eis vtitur: imò tan-
quam vitis virtutem, gratiamque ſuam nobis communicat, qua
meritorum fructum ferimus, ad quod nos ſibi coniungit.

Hoc

10 Hoc infert Beatus Paulus. Hoc argumẽto: Quæ ſub viro eſt mu *Rom.7.*
lier viuente viro alligata eſt legi: ſi autem mortuus fuerit vir eius
ſoluta eſt à lege viri. Igitur viuente viro vocabitur adultera, ſi
fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberabitur
à lege viri, vt non ſit adultera, ſi fuerit cum alio viro. Itaq; fratres
mei & vos mortificati eſtis legi, ideſt, liberi eſtis à lege, per cor-
pus Chriſti. vt ſitis alterius, qui à mortuis reſurrexit, vt fructifi
cetis Deo. Summa huius argumenti hæc eſt: Lex vetus ante
mortem Chriſti filij Dei erat Iudæis tanquam vir, cui ſubiace-
bant: mortuo autem Chriſto Ieſu cum eo lex illa mortua eſt:
mortuoq; hoc viro, huic nouo viro Ieſu Chriſto nupſimus: quo
illius meritis, atq; virtute in Dei miniſterio fructificemus. Qua-
propter eum vnum diligamus, eique tanquam ſpõſo pareamus,
à quo tantum bonum accepimus. Multos annos ſanctus Ioſeph
11 in Pharaonis carcere commoratus fuit, vbi oblongos capillos
produxit. Cumq; poſtea in Pharaonis conſpectu eſſet apparitu
rus eos abſcidit, vt dicitur in Geneſi. Sic diuinus Ioſeph Ieſus *Geneſ.41*
Chriſtus quandiu in huius mundi carcere vixit, oblongos capil-
los creauit, quæ fuerunt ingentia eius merita. Cumque in cœ-
leſte atrium eſſet ingreſſurus, eos abſcidit, ſanctæque Eccleſiæ
ſuæ ad fidelium emolumentum reliquit. In ſecundo Regum vo *2.Reg.19.*
lumine dicitur Berzelai magna Dauidi miniſteria præſtitiſſe.
Quem cum rex vellet beneficijs donare, ſecumque in curiam
Hieruſalem deducere, ipſe reſpondit: Non indigeo hac viciſſi-
tudine. At filium habeo, cui hæc mea miniſteria poteris retri-
buere. O quam ad literam hoc inter Chriſtum R.N. & æternum
Patrem actum eſt. Qui cum ſuperna ei miniſteria ab inſtanti in-
12 carnationis ſuæ vſq; ad ſanctiſsimam mortem præſtitiſſet, æter
no Patri dixit: Eſſentiali gratia, ſiue gloria Domine non indi-
geo, ſiquidem ex eo inſtanti, in quo anima mea creata fuit,
totam habuit gloriam eſſentialem, qua in perpetuum fruitura
eſt. Eſt autem ibi filius meus populus Chriſtianus, ei quæſo di-
uina dona, gratiaſq; tuas meis meritis communica. O bone Ie-
ſu, ò animarum noſtrarum gloria, quam adamantina ſunt corda,
quæ cum hæc audiant, tui amore non liquefiunt, tibique in per-
petuum tanquam mancipia deſeruire non proponunt. O quàm
meritò Domine vitis appellaris, ſiquidem ſacratiſsimi ſanguinis
tui humore fideles tuos tantopere foues.

Cumque

Cumq; ob hanc causam dixisset: *Ego sum vitis, & vos palmites.* 13
Ne quis solos sanctos discipulos palmites eius esse putaret: addidit dicens: *Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum.* Quasi diceret: Non solum vos, ó discipuli mei palmites estis: sed etiã quicunque mihi fuerit vnitus faciens, quod in se est, hic palmes meus erit: in eo namq; ego etiam manebo virtutem meam illi cõmunicans, qua adiutus multum fructum afferet. Hic magnum dubium videtur oriri. Scilicet, ipse Dominus paulò anteà dixerat: Ego sum vitis vera, & pater meus agricola est: omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum; & omnẽ, qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat. Ecquid est hoc summa veritas? Nonne tu modo dixisti, Qui manet in me, hic fert fructum multum? Quomodo ergo dicis, Omnem palmitẽ in me non ferentem fructum, tollet eum? Si palmes in te manẽs 14
multum fructum affert, quomodo Pater in te palmitem infructiferum deprehendet? Ad hoc respondetur, duplicem esse modum manendi in Christo. Alterum per solam fidem: sicq; omnes Christiani tam boni, quàm mali in Christo manent. Alterum per fidem, gratiam, & charitatem. Et de singulis, qui in eo per charitatem manent dicit hic Dominus: Qui manet in me, & ego in eo. Idemque dixerat in Prouerbijs: Ego diligentes me diligo, & hi sunt qui fructum afferũt. De ijs autem, qui in hac diuina vite sine operibus, & sine charitate manẽt, intelligitur quod dicit: Omnem palmitem in me non facientem fructum, tollet eum. O nimis metuendum verbum. Quomodo fratres illud audientes toto corpore non contremiscimus? Maximè verò ij, qui sese actualiter in lethali culpa existere norunt? Attendite peccatores, Deum his verbis æterni ignis condemnatione vos comminari. Illa enim inferiùs explicans dicit: Siquis in me non manserit, scilicet, per charitatem, mittetur foras sicut palmes, & arescet: & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Quid igitur expectas ô infœlix, qui tandiu concubinæ adhæres? Quidue tu miser vsurarie iniustè alienas diuitias detines? Quidque tu expectas, ó infernalis superbe ambitus, & vanitatis plene, iniustè honores tibi minime debitos vsurpans? Ecquid expectatis aridi palmites gratiæ, & charitatis expertes, nisi vos in æternos gehennæ ignes diuinæ iustitiæ vltores esse mittendos, nisi vos opportunè in meliorem frugem recepe-

Prou. 8. 15

ritis,

16 ritis, veramq; scelerum vestrorum pœnitentiam egeritis? O fratres dilectissimi per ineffabilem amorem, quo cœlestis hic Dominus terribilem hanc minam protulit, qua vos deterreret, vos deprecor, vt illam timeatis, & ad eum conuertamini prius quàm à tremendo ipsius furore glutiamini. Attẽdite quàm apertè hîc dicitur non sufficere quenquam per solam fidem in Deo manere, nisi sit charitate coniuncta. Exaggerans Deus per Ezechielẽ Prophetam Synagogæ, & eius nomine singulis animabus credentium beneficia à se in eas collata, hoc tanquam nimis singulare recenset. Et dedi, inquit, inaurem super os tuum. Notabile vtiq; hoc est. Inauris aurium est ornamẽtum: quomodo igitur Dominus dicit se illam super eius os collocasse? Respondeo in aurem significare fidem, quia fides ex auditu, vt ait Apostolus.
17 Subiectum verò fidei in anima est intellectus, qui in diuinis literis dicitur os, vt dicitur in Prouerbijs: Os iusti parturiet sapientiam, & alibi: Os suum aperuit sapientiæ. Et in Psalmo dicitur: Os iusti meditabitur sapientiam. Et Deus animam exornans in hoc eius ore in aurem, id est, fidem collocat. Cum ergo fides tam singulare Dei donum sit, ne tam ingrati sitis, vt ea non vtamini, non operantes iuxta quod ipsa docet, sed eam peccato necantes. Timete ne tam excellẽti rei, sicuti fidei vitã adimatis. Vbi enim apud B. Iacobum legimus: Fides sine operibus otiosa est, alij tã stulerunt: Fides sine operibus mortua est: & sic est in context. Græco. Simulq; veremini, ne hac via illã amittatis. Experientia cõperimus oleũ lucis esse nutrimentũ, deficienteq; oleo lampadem extingui. Ideo opus est in lampadem oleum assiduo fundi. Sic opera misericordiæ, aliæq; sanctæ exercitationes sunt veluti fidei lucis nutrimentum, quo ipsa in intellectus lampade cõseruatur. Et ex huius olei defectu accidit aliquando homines fidei luce amissa in infidelitatẽ prolabi. Vnde pro eo, quod nos legimus: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit non obedire veritati? alia translatio habet: quis vos fascinauit non credere veritati? & sic legit etiã B. Hieronymus. Ex quo colligitur ex eo, quòd quis veritati non obedit, prouenire solere, quòd ei non credat. Talia sunt hæc, quæ si ante oculos deferremus, vigilantiùs nos viuere facerẽt, ne in infidelitatis præcipitiũ rueremus. ¶ Postquã Dñs dixit: *Pater meus, scilicet, huius vineæ, agricola est, & omnẽ palmitẽ in ea nõ facientẽ fructũ tollet eũ*, addit statim: *Et omnẽ, qui fert fructũ*

Roman. 10

Prou. 4.
Prou. 31.
Psalm. 36.

Iacob. 2.

Simile.

Galat. 3.

purga-

purgabit eum, vt fructum plus afferat. Dicens agricolam esse æternũ 19
Patrem nobis consolationis materiam præbet. Cum enim sit, vt
est, pater, & pater misericordiarum, quicquid circa nos fuerit o-
peratus, cum paterno amore faciet & sic paterna charitate palmi
tes in ipsius vitæ per fidem, & charitatem manentes, purgat eos,
Apoc. 3. *vt fructum plus afferant*. Hoc est quod ipse dixit in Apoc. Quos
amo, arguo, & castigo. Quemadmodum palmitum superflua o-
portet abscindi, quò meliorem, atq; excellentiorem proferant
fructum: sic Pater æternus tanquam bonus agricola laboris, &
Simile. ægritudinis falce iustorum imperfectiones solet adimere, quò
maiorem gratiam mereantur. Nam quemadmodum cùm mare
furibundis ventorum flatibus concussum perturbatur, atq; tu-
mescit, omnem à se pellit immunditiam; quam plurima, diuer-
saque flumina in illud induxerunt: sic humanum cor tentationi 20
bus, laboribusque oppugnatum elationem, inanitatem, ignauiã
Simile. relaxationem, aliasque imperfectiones plerunque ex prosperi-
tate procedentes à se expellere consuescit. Habet se clementissi
mus hic Pater, vt patres in hoc sæculo se habere solent. Si vir
puerum malum aliquid facere videt, illud dissimulat, quasi ni-
hil vnquam tale perspexisset: si verò puer, qui malum fecit, eius
filius est, eum colaphis, aut verberibus cædit: & in hoc paternũ
ostendit amorem. Sic Deus filios suos prædestinatos ob imper-
fectiones, quas in eis animaduertit, punire consuescit. Præscitos
verò sæpenumerò quanuis grauissima peccata committant in
hoc sæculo impunes relinquit, vt cuncta in inferno persoluant.
Simile. Vnde plerunque Ethnicos magna prosperitate, temporalium-
que rerum affluentia florere perspicimus. Quando nobilis do- 21
minus sumptuosas nimium ædes conatur extruere, iuxta illas
domum [*De petrecho*] ædificat, in qua lapides, & cætera omnia
præparentur: aptaque in ædificio collocentur. Ita Deus volens
cœleste illud ædificium, quod per Angelorum peccatum cor-
ruit, reædificare, hunc mundum construxit (*Que es casa de petre-
cho*). Vbi prædestinati præparantur: vt quadri, cunctisque im-
perfectionibus exuti, in eo locentur. Et ita sancta Ecclesia canit:
Tunsionibus, pressuris expoliti lapides suis coaptantur locis, per
manus artificis disponuntur, permansuri sacris ædificijs. Quodsi
quis dicat: Rationi consentaneum mihi videtur, quod siquidem
Deus est agricola huius vineæ, palmites superfluum aliquid ha-
bentes

22 bentes expurget, iustos autem, qui sic in hoc sæculo viuunt, vt
vix peccata venialia committant, vt quid tantoperè tribulatè Sci
licet, vt fructum plus afferant. Ideò sacratissimam genitricem
suam tot pressuris afflixit, gloriosumque Baptistam tot labori-
bus voluit tribulari, cum tamen vterque sanctissimus esset. Eos
etiam Deus tribulare solet, vt ardentius cælum exoptantes ma-
iori odio sæcularia omnia detestentur. Cùm quis per viam gra- *Simile.*
ditur, in qua prouisio, & alimonia deest, iumentum agitat, vt ce-
leriùs domum suam perueniat. Nunquam Patriarcha Iacob tã-
toperè se se in domum patris sui conferre velle demonstrauit, si-
cut postquam Laban ei toruam faciem ostendit, eumque malè
in se affectũ sensit, vt patet in Genesi. Tunc enim vxoribus suis
reuelans se, illinc proficisci conari dixit: Videoque faciem patris ve- *Gene. 31.*
23 stri, quòd non sit erga me sicut heri, & nudius tertius. Similiter
filij Israel quãdiu in Ægypto humaniter tractati fuerunt, vix pa
triæ suæ reminiscebantur: at vbi primum se afflictos, flagellisq;
cæsos experti sunt, protinus à Deo assiduis vociferationibus po-
stularunt, vt eos illinc educeret.

Super hoc verbum: *Purgabit eum*; est valdè notandum, artifi-
cium infinitæ sapientiæ Dei. Quanuis enim Deus in veteri le-
ge temporalia bona, quæ homines naturaliter expetunt, promi-
sisset, perpauci tamen ad eam ex gentibus conuersi sunt, cùm ta
men tot millibus annorum duraverit. Cùm autem supernus Sal
uator in mundum veniret, hominibusque labores, & persecutio
nes, quas illi tantoperè oderant, promitteret, nihilominus tamen
ad eum totus mũdus conuersus fuit. In quo diuinæ potentiæ vir
24 tus maximè declaratur. Et ita dicit D. Paulus: Quanuis verbum *1. Cor. 1.*
crucis pereũtibus, id est, præscitis stultitia est: ijs, qui salui fiunt,
Dei virtus est. Meritò inquit, Dei virtus est, siquidem cum ho-
minibus adeò voluptatum cupidis crucem polliceretur, eum ta-
men secuuti sunt, atque sequuntur illum magnoperè diligentes.

Ex ijs igitur Domini verbis, nos in eo tanquam palmites in vi
te per fidem, charitatemque manere, totius boni, meritique no-
stri fundamentum esse colligimus. Ad quod efficacius curandũ,
vt nobis persuadeat; dicit inferius: *Sine me nihil potestis facere*. Quasi
dicat: Quicquid sine mei amore, gratiaque mea fit, nihil reputa-
re debetis, cum vitæ æternæ meritorium non sit. Ideò loquens
Isaias Propheta de peccatoribus, dicit: Telas araneæ texuerunt. *Isai. 59.*

Nam sicut aranea, viscera euellit [*se desentraña*] vt telã texat, qua 25
muscas aucupetur: sic peccatores, quanuis subtiles telas intexãt,
& bona opera faciant, bona tamẽ spiritualia illis non merentur:
omniaque temporalia, quæ illis impetrant, sunt veluti muscæ re
spectu bonorum gratiæ, & gloriæ. Miserabiles sunt visu labo-
res, quos filij huius sæculi patiuntur, vt mundo deseruiant: & ta-
men ipsi videntes se cuncta illa ministeria, quæ ei præstãt, amit-
simile. tere: nihilominus tamen ab eius ministerio non desistunt. Adeò
insipientes sunt columbę, vt in eodem caniſtro, ex quo illis com
plures pulli surrepti sunt, alios denuò procreent. Stultiores autẽ
columbis sunt mundani: siquidem omnes curas laboresque suos
in mundum immittunt, qui est disruptũ caniſtrum; in quo quic-
quid collocatur, amittitur. Et sic de quibusdam mundanis dicit
Ose. 7. Osee Propheta: Ephraim quasi colũba seducta non habens cor, 26
id est, sensum. Nidificate quæso fratres mei in dulcissimi spon si
vestri Iesu Christi corde, per veram charitatem in hac cælesti vi
te inserimini, laboresque vestros in eius ministerium dirigite,
omnesque ad culmen peruenient, & diuinæ ipsius maiestati gra
tissimi erunt.

Amos. 7 Apparuit Deus Amos Prophetæ stans super murum litum,
& in manu eius trulla cementarij. In quo significatum est operũ
nostrorum ædificia Deo grata non fore: nisi ipse Dominus super
ea fistat nobis sua diuina manu auxilians, & bonum, quod faci-
mus misericordiæ suæ trulla linens. Vtque ad illud nos vrgẽtius
moueat, quod toties dixerat, addit vlterius, dicens: *Si manseritis in
me, & verba mea in vobis manserint, quodcunq; volueritis, petetis, & fiet
vobis.* In his mirabilibus verbis includũtur omnes conditiones re 27
quisitæ ad hoc, vt oratio habeat efficaciã. Si manseritis in me, id
est, si in gratia mea fueritis. Hæc prima conditio requiritur in ora
tione. Ob cuius defectũ dixit Deus Hebręis per Isaiã Prophetã:
Isai. 1. Cùm extenderitis manus vestras, auertã oculos meos à vobis, &
cùm multiplicaueritis orationẽ, nõ exaudiã: manus enim vestræ
sanguine plenæ sunt. Naturale est singulis hominibus in necessi
tate constitutis sursum manus extendere. Quod multò melius
oportet Christianos facere, cùm fide sint illustrati, remediumq;
suũ è cælo sperẽt. Ideò superna cũ prouidẽtia Christus Redem-
ptor noster extẽsis in cruce manibus mori voluit, sicq; nos æter-
no Patri suo reconciliauit, & ab eo nobis misericordiã impetra-
uit,

28 uit. Et quia Hebræi hoc facere solebãt, idcircò eis Dñs dicit: Cũ
in necessitate constituti ad me manus expãderitis, auertã oculos
meos à vobis, quia sanguine illas cruentatas habetis, id est, pecca
tis estis infecti, & tam malè dispositi quãuis multiplicetis oratio
nem, nõ exaudiã. At optimum vos remediũ erudiam. Lauamini
(inquit) & mundi estote: auferte malũ cogitationum vestrarũ ab
oculis meis, &c. Quo facto venite, inquit, & arguite me, dicit Do
min⁹. Id est, facultatẽ vobis cõcedo, vt de me cõqueramini, si cũ
hoc feceritis, vos nõ audierim. In his etiã verbis: Si manseritis in
me, significatur perseuerãtia in petẽdo orationi valdè necessaria
esse. Sunamitis quædã sancti Elisei pedes amplexa, ei magna cũ *4. Reg. 4.*
spiritus efficacia dixit: Viuit Dñs, & viuit anima tua, nõ dimittã
te. Et valdè perseuerãs eũ non dimisit, quousq; ipsius filiũ à mor
29 tuis reuocauit. Sic deuotã, piamq; animã facere oportet, Deum
quippè nõ dimittere debet, quousque sibi petita concedat. Filijs *Leui. 3.*
Aarõ præcepit Deus, vt sibi animalis adipẽ, & pinguedinẽ, reti-
culumq; iecoris, & totam caudam immolarent. In quo significa
tum est, Deum velle, vt homo feruida sibi vsque ad finẽm visce-
ra sine defatigatione offerat. Si manseritis in me etiam signifi-
cat: si estis mecum, si attẽtis animis estis: etenim orationem cum
attentione fieri oportet. Si cum terrestri Rege loquimini, om-
nem attentionem possibilem habere debetis: quanto igitur at-
tentius cõsiderare debetis, quid cum Deo loquamini? Nõ enim
tam verba, quam cor diuina eius celsitudo considerat. Homini si
deficit anima non est homo, sed cadauer: sic oratio sine attentio-
ne quodãmodo mortua videtur: nõ enim efficacia illa, fervorq;
30 pollet, qui in ea requiritur. Dicitq;: Si verba mea in vobis mane-
rint, alias præcipuas cõditiones significauit. Si enim illius verba
cordibus nostris infixa remãserint, eũq; nobis in eis omnia sæcu
laria contemnere præcepisse meminerimus: nõ ea ab illo in ora-
tione efficaciter postulabimus: quæ si petierimus, ea tãtum pos-
cemus, quæ alimoniæ, conditioniq; nostræ necessaria sunt. Re
cordabimurque illum nobis tanquam filijs charissimis à cæleſti
patre necessaria petentibus confidenter postulare iussisse. His
omnibus præsuppositis intelligetis Dominum hic dicere: Si in
gratia mea fueritis, & à me perseueranter, & confidenter, debita
cum attentione, ac reuerentia res conformes præceptis meis pe-
tieritis, quodcunque volueritis petetis, & fiet vobis. Quò abun-
dantiori

dantiori gratia locupletati cælesti gloria fruituri, ad empyrea re- 31
gna conscendere valeatis, Amen.

¶ Communi plurimorum Martyrum tempore Paschali præ dicta deseruiunt. Nam præter primam sancti Euangelij periodum, quæ etiam exposita est, vnũ & idem Euangelium in vtroque communi decantatur.

IN COMMVNI PLVrimorum Martyrum

Concio Prima.

Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c. Luc. 21.

HODIERNA sacrosancti Euangelij lectio, dilectissimi fratres, est responsio, qua Christus Redemptor noster quæstionem sibi à discipulis suis propositam dissoluit. Etenim cùm die quadam ab illo Hierosolymæ templo exeuntes illius celebris ædificij admirabilem pulchritudinem suspicientes, in admirationem rapti, illud apud cælestem magistrum collaudare cœpissent, cùm eos sic admirantes videret, dixit eis: Videtis hæc 2
omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. In hoc nos cælestis magister voluit erudire, vt cum res magnæ, sumptuosæ, decoræque se se nobis ante oculos proposuerint, protinus ad earum finem considerandum recurramus, ne illarum aspectu conturbemur. Hæc enim exitus recordatio est quasi aqua, qua rerum delectabiliũ atque pulchrarum vinum temperatur. Vinum purum homines inebriare, ac dementare consueuit: si verò aqua misceatur, non nocet. Res pulchræ, ac delectabiles huius sæculi absque consideratione spirituali perspectæ, quasi vinum purum nos dementare sufficiunt. Si verò instantis earum finis recordatio adsit, hæc consideratio sicut

Simile.

aqua

3 aqua huius vini vires temperat, ne rationem nobis obtenebret, Deumque nos amittere faciat. Vides principem magno fastu, comitatuque prætereuntem, ne hinc tibi mœror, & intolerãtia, ob paupertatem, inopiamque tuam oriatur, protinus considera eum cum omni fastu suo, teq; cũ tua paupertate citò esse finiendos. Eademque consideratione vos, cum alia pulchra, & delectabilia videritis, permulcere debetis. Hoc enim efficax quoddam remedium est, ne cordibus nostris officiant. Hoc visus est Deus per Ezechielem Prophetam significare voluisse. Apud quem dicitur quibusdam viris imperasse, vt quotquot Hierosolymis inuenirẽt, occiderent: præter eos, qui Thau vltima, scilicet, litera Hebraici Alphabeti signati essent. Nõnulli dixerunt Thau esse signum crucis, Deumque in hoc significare voluisse vnigenitũ
4 filium suum esse venturum, qui mundum cruce redimeret, eosq; tantummodo esse saluandos, qui crucis, dominicæque mortis essent virtute signati: cæteros verò in perpetuum esse morituros. Satis pia, deuotaque est expositio hæc, & meritò amplectenda, si litera Thau crux esset. Verum perspicuum est eam crucis figuram in Hebræo sermone non habere. Hoc autem alijs autoribus, qui super hoc scripserunt, dicẽdum videtur: nimirum apud Hebræos per hanc literam Thau finem designari. Est nanque vltima in eorum alphabeto: quemadmodũ apud Græcos per hanc literam ω finis intelligitur, quia in eorum alphabeto vltima est. Et ita dicitur in Apocalypsi: Ego sum Alpha, & ω, principium & finis, dicit Dominus Deus. Vbi posterior particula est prioris expositio. Eos igitur literam Thau in fronte depictam gerere, si-
5 gnificat illos finẽ in cogitatione defixum, & memoria impressũ gerere. Vnde sensus huius mysterij, est, quòd præcipit Deus, vt qui finis, citissimique exitus sæcularium rerum reminiscuntur: salui fiant, neque æterna morte moriantur: siquidem hac consideratione se se à culpæ morte liberarunt: atque ad quàm plurimas virtutes operãdas fulti sunt. Illi verò, quibus hæc consideratio defuit, æterna morte intereant, cùm ob eius defectum in culpæ mortem corruerint. Optimè nouit Nabuchodonosor, & omnes eius serui, atque magnates gloriam, maiestatemque, quam statua illa ipsi in somnis repræsentata significabat, at illam citò finiendam non viderunt: solus autem iustus Daniel illius citissimum exitum perspexit. Sic mundani optimè

Ezech. 9.

Apoc. 1.

Dan. 2.

huius sæculi gloriam vident: eius autem finem non consi- 6
derant: ideòque eam tantoperè diligunt. Iusti autem vix eam
aspiciunt, cùm iam illius finem considerant? siquidem, vt
Eccle. 18. ait Ecclesiasticus: Numerus dierum hominum, vt multum,
centum anni, quasi guttæ aquæ maris deputati sunt: & sicut
calculus arenæ, sic exigui anni in die æui. Vbi alia translatio
habet: Numerus dierum hominum quasi gutta aquæ maris de-
putati sunt. Et sic est in contextu Græco, & sic legit etiam Ra-
banus. O eximiam exaggerationem. Attendite fratres, quid hîc
sapiens dicat. Videlicet, quanuis centum annos vos victuros esse
certò sciretis, eos non plus esse, quàm guttam aquæ amarissimi
maris, quæ minimo quoque calore consumitur, respectu æterni-
tatis futuri sæculi. Si ergo vita centum annorum est velut gutta 7
maris, & arenæ calculus si cum æternitate illa conferatur, cur
adeò amentes sumus, vt propter res tam leues, ac breues æterna
bona depetdere, perpetuosque inferni cruciatus velimus acqui-
rere? Quia hæc consideratio nimis efficax est, ipsa nos D. Paulus
hortatur, ne ab inanibus huius sæculi prosperitatibus, seu calami
1. Cor. 7. tatibus nos perturbari patiamur, dicēs: Hoc itaq; dico fratres, tē-
pus breue est. Reliquū est, vt, & qui habēt vxores, tanquā nō ha-
bentes sint: & qui flent, tanquā nō flentes sint: & qui gaudēt, tan
quā nō gaudētes sint, & qui emūt, tanquā non possidētes: & qui
vtūtur hoc mūdo, tanquā non vtantur: præterit enim figura hu-
ius mundi. Per charitatem Dei vos deprecor, aduertatis, quo vo-
cabulo sanctus Apostolus huius mundi machinam nuncupat.
Illam quippè figuram, id est, apparentiam vocat. Figura enim
significat apparentiam, nihil aliud præterquam quod exteriùs 8
repræsentat, interius habentem. Talia sunt omnia sæcularia.
Delectabilia enim, honorabiliaque videntur, & quæ appe-
titui nostro satisfacere possint: cum tamen interiùs vacua sint,
nec quicquam præter exteriorem apparentiam habeant.

Cum Dominus eis dixisset, templum illud, & cuncta, quæ videbant, atque mirabantur esse destruenda: ipsi eum per-contati sunt, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt, & quod signum aduentus tui. Hæc duo pariter quæsierunt: quia tantam illam, tamque illustrem ædificij molem, non, nisi in nouissima sæculi consummatione euerti posse crede-bant. Et inter alia multa, quæ æterna patris sapientia humana

9 nata illis respondit, quod hodierna sacri Euangelij lectio con-
tinet, eis dixit: *Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terreri, &c.*
Dicatur totum Euangelium ad literam. In his verbis sum matim
eis explicuit, quæ à glorioſa ipsius ascensione, vsque ad mundi
consummationem euentura sunt orbi. Vnde colligitur quòd mi
ser hic mundus sit. Colligitur enim fons esse errorum, bellorum
seminarium, locus pestis, ac famis, fidelium afflictio, frigefactio
charitatis. O quàm meritò dixit Beatus Ioannes: Totus mundus 1. Ioan. 5.
in maligno positus est. Ipse enim est fons, ac radix, ex qua tam
pestiferi prodeunt rami. Et tamen adeò cæci sunt homines, vt in
eo libenter inhabitent: atque etiam si fieri posset, nonnulli in eo
in perpetuū viuere vellent. O inferam cæcitatem. Diuus Pau-
lus de Christo reparatore nostro loquens, dicit: Dedit semet- Gala. 1.
10 ipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sæcu-
lo nequam. Nos verò nihilominus illud diligimus, scilicet,
quia id nondum penitus agnouimus. Quemadmodum ma- Simile.
rini pisces amarissimas æquoris aquas non sentiunt, quia, sci-
licet, in eis educati sunt: sic qui in hoc mundo immersi sunt,
eius damna, & mala non sentiunt, quia eis nimium assuefa-
cti sunt. Est etiam valdè pensandum, quòd referens Domi-
nus mala, quæ mundo sunt euentura: prima omnium bella
recensuit, illa enim sunt omnium ferè malorum origo. Illis
enim bona, corpora, & quod peius est, probi mores, atque
animæ destruuntur. Ex illis fames, pestis, errores, alia de-
niquè innumera detrimenta, tanquam ex nociuo fonte dima-
nant. Ideò fratres nos magnoperè oportet Deum assiduò de-
11 precari, vt eis nos liberet, pacemque concedat. Pax enim
tantum bonum est, vt quemadmodum Rex melioris regni,
quod habet, Rex inscribitur: sic Deus tanti pacem æstimet, vt
Deus pacis appelletur. Et ita eum vocat Beatus Paulus plurimis
in locis. Gloriatur etiã Dominus pacis autor esse. Vnde per Isaiã 1. Cor. 14.
Prophetã dicit: Ego Dominus faciens pacem. Et quandoquidē 2. Cor. 13.
ipsius donum est humiliter illud ab eo postulare debemus. Ad . Thes. 5.
hanc autem pacem à diuina maiestate consequendam oportet 2 Thes. 3.
prius eius gratiam impetrare. Ideò enim vt ait Diuus Hie- Isai. 45.
rony mus, omnes Epistolæ Pauli in salutationis principio non Hiero. in
prius habent pacem, & sic gratiam, sed ante gratiam, & sic pa- Epistol. ad
cem, vt donatis nobis peccatis nostris pacē Dñi consequamur. Cypria.

Non dicit: Pax vobis, & gratia: sed: Gratia vobis, & pax. Sem- 12
perque sanctus Apostolus addit: A Deo. Ipse est enim, vt præ-
diximus, autor, ac largitor pacis. Estque valdè hîc pensandum
eum pacem hominibus largiendo maximè gloriari: sicut appa-
ret in Cantico, quod Angeli in sacratissima Domini natiuitate
decantarunt, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax ho
Gregorius Nyssen. in sermone Natiuita. tis Domi. Theophyl. sup. Luc, 1.c, Psal.59. 1. Ioan.1. minibus bonæ voluntatis. Quæ verba Gregorius Nyssenus ita
declarat: Gloria in excelsis Deo, quia in terra pax hominibus.
Et hæc pax fiet pro bona Dei voluntate erga homines, aut ho-
minum erga Deum. Itaque illud, &, non est illic copulatiuum,
sed causale. Nam, vt ait etiam Theophylactus in sacris literis, &,
pro, quia, poni solet. Vt, in Psalmo: Da nobis auxilium, & vana
salus hominis, id est, quia vana salus hominis. Et. 1. Ioan. 1. Ma- 13
nus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifestata
est, id est, quia vita manifestata est, & vidimus, & testamur. Et
siquidem Deus hominum pacem gloriam sibi esse ducit, confi-
denter illam ab eo petere possumus. Victoria etiam bellorum
ipsius est donum: quod ipse cuilibet, concedit. Hoc optimè præ-
stantissimus dux Iephte intellexit, siquidem Deum alloquens,
Iudi. 11. dixit: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quicunque pri
mus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihique occurrerit
reuertenti cũ pace à filijs Ammon, eum holocaustũ offeram Do
mino. Vbi valdè pensandum est quod dicit: Si tradideris filios
Ammon in manus meas: cognoscens, scilicet, victoriã à nullo
Psal.17. alio, nisi à Deo sibi prouenire posse: sicuti Dauid fatetur dicens:
Precinxisti me virtute ad bellũ, & supplantasti insurgẽtes in me
subtus me. Non sic superbi fatentur, sicut apparet ex ijs, quæ 14
Exod.15. Pharao eructabat Hebræos persequens. Persequar, inquit, inimi
cos meos, & comprehendam illos, diuidam spolia, implebitur
anima mea: Euaginabo gladium meum, & interficiet eos manus
mea. Omnia sibi superbus ille tyrannus tribuebat. Victoriam
Dei donum esse non cognoscebat, quia in illum non credebat.
Nos autem, qui Christiani sumus, & credimus tam victoriam,
quàm ruinam, & captiuitatem à diuina prouidentia dimanare,
opottet non solùm pacem, sed etiam victoriam à Deo prælio-
rum tempore postulare. Et hoc fuit mysterium, quare priusquã
populus Israel cũ illis barbaris nationibus præliaretur, ei Dñs
oratorium

15 oratorium, in quo preces funderet, præcepit instruere: eum in *Exod. 25.*
hoc docens præcipua arma ad victoriam impetrandam esse
orationes in gratia & charitate profusas. Ideòque Deus to-
tum annum populum illum Israel iuxta montem Sinai de-
tinuit. Vt enim ex libro Exodi apparet, tertio mense egres- *Exod. 19.*
sionis ad montem Sinai peruenerunt. Et in Numeris dicun- *Num. 1.*
tur secundo mense anni secundi, adhuc ibidem fuisse commo-
rati. Noluit enim Deus eos illinc discedere, quousque optimè
scirẽt omnia, quæ circa diuinum cultũ Dei populum scire opor
tebat. Itaque illos tenuit, sicuti nouitij totum annum ante
professionem detineri consueuerunt. Vbi docuit omnes illas
præuentiones requiri ad victoriam ab hostibus comparan-
dam. Et ita dixit eis: Si feceris omnia, quæ loquor, inimi- *Exo. 23.*
16 cus ero inimicis tuis: & affligam affligentes te. Et paulò in-
feriùs: Sermonem, inquit, meum mittam in præcursum
tuum, cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga ver-
tam, emittens crabrones prius, qui fugabunt eos. Hoc vlti-
mum metaphoricè hîc intelligi potest. Quasi diceret: Ita at-
tonitos, & stupidos eos reddam, vt à crabronibus superentur,
sicuti sciniphibus Ægyptios superaui. Ex his omnibus infer-
re possumus, siquidem nunc tam modicas ab hostibus victo-
rias reportamus, imò ab Hæreticis, Mauris, Turcis, alijsque
infidelibus superamur, tot, tantaque hæc supplicia in pœnã for-
tasse ingentium scelerum nostrorum de nobis sumi.

Veram igitur fratres charissimi, pœnitentiam agentes di-
uinis præceptis pareamus, Deumque in his laboribus, qui-
17 bus vndique obsidemur, auxiliatorem habebimus. *Sed ante*
hæc omnia injcient vobis manus suas, & persequentur tradentes in Sy-
nagogas, &c. Quorum labores, vt ampliùs exaggeret, eis in-
feriùs dicit: *Trademini autem à parentibus, & fratribus, & cogna-*
tis, & amicis, & morte afficient ex vobis. Maiori enim angustia
afficitur quispiam, cùm se à fratre, aut patre suo experitur,
oppressum, quàm si ab extraneo iniurijs afficiatur. Ex hoc ap-
paret, quid iusti ab hoc mundo debeant sperare, cùm hic
Dominus affirmet eos tam à propinquis, quàm ab alienis es-
se persequendos. Ideòque subdidit, dicens: *Et eritis odio omnibus*
hominibus, id est, omnes mũdi nationes Iudæi, Gẽtes, Mauri, Tur

cæ denique vos persequentur: omnes orbis ciuitates Christiano 18
rũ sanguine perfundẽtur. Nõ simul quidẽ: sed, quemadmodũ
fides paulatim prædicatur, & introducitur: sic nunc hic, nunc
illic, affligetur, eamque tyranni persequentur. O Christe spiri-
talis vitæ reparator, infinitæque sapientiæ magister, quomodo
Domine discipulis, si delibusque seruis tuis, tot, tamque terribi-
les labores prædicis? Non vides eos timore perculsos fortasse
régressuros, qui iam te sequi cœperũt? Cum exploratores, quos
Num. 13. sanctus Moyses misit ad explorandam terram promissionis, in
populum Israel reuersi sunt, dixerunt: Venimus in terram, ad
quã misisti nos, quæ reuera fluit lacte, & melle. At quãuis terra
vberrima est, maximatamẽ ei discrimina insunt. Primũ est, qđ
habet cultores fortissimos. Secũdũ, habet vrbes grãdes, atq; mu-
ratas. Tertiũ, stirpem Enac vidimus ibi, idest, vidimus ibi Gigã 19
tes. Quartũ, in ea diuersa sunt nationũ genera, idest, innumeræ
gẽtes illã possidẽt, quã etiã defendere debẽt. Sic hæc cõcluserũt
dicẽtes: Nequaquã ad hũc populũ valemus ascẽdere: quia for-
tior nobis est. Terra, quã lustrauimus, deuorat habitatores suos:
populus quẽ aspeximus, proceræ staturæ est. Ibi vidimus mon
stra quædam de genere Giganteo, quibus comparati quasi
Num. 14. locustæ videbamur. His verbis tanto timore populus percul-
sus est, vt in sequenti capite dicatur: Igitur vociferans omnis po-
pulus fleuit nocte illa, & dixerunt: Constituamus nobis ducem,
& reuertamur in Aegyptum. Cum igitur tu, ò Domine, sicut
verus Deus hæc omnia, quantumque malum exploratores illi
populo fecerint discrimina illa recensentes, qua propter eos
grauissimè punisti (ibidem namque sic dicitur: omnes mortui 10
sunt, atque percussi in conspectu Domini) cùm (inquam) hæc
omnia noueris, quomodo nunc amicis tuis tam minutim quæ
in mundo ob sancti Euangelij tui obseruationem, & prædica-
tionem discrimina sunt passuri prædicis? Ad hoc fratres respon
detur, exploratores illos discrimina recensuisse, quę ad terrã pro
missionis expugnandam offerri poterant. Dei tamen adiutoris
sui, diuinorum que ipsius promissorum non meminisse. Si enim
illi dicerent: Fratres hæc sunt discrimina, quæ in illius terræ ex
pugnatione nobis offerentur, verum infinita est Dei nostri
potentia, & veritas: siquidem igitur ipse nobis promisit se
aduersus illas barbaras nationes victoriam concessurum, confi-
denter

21 denter pergamus: ipse enim promissis stabit: nunquam Hebrẽi
timorem illum contiperent, neque pusillanimes redderentur:
nec dicerent: Reuertamur in Aegyptum. At Christus Redem-
ptor noster referens labores, quos discipuli sui passuri erant, sæ
pè addebat: Propter nomen meum. Quasi diceret: attendite
vos mea causa pati, qui infinita potentia polleo: vobisque in
omnibus his laboribus fauebo. Et ità eis hic dicit: *Ego dabo vobis os, & sapientiam, cui non poterunt resistere, & contradicere omnes ad-*
uersarij vestri. Atque hinc intelligetis mysterium, quare vbi
nos legimus in psalmo: Cogitauerunt aduersus sanctos tuos, *Psal. 82.*
Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Cogitauerunt aduer-
sus absconditos tuos. In quo ostenditur quàm securi sunt iusti
in medio tribulationum, & quam protecti à diuina misericor-
22 dia. Et ita dicit Dauid: Abscondes eos in abscondito faciei tuę, *Psal. 30.*
à conturbatione hominum. Facies est pars hominis manife-
stior: sic facies Dei est manifestior ipsius, quæ est infinita eius
misericordia. Nam miserationes eius super omnia opera eius. *Psal. 44.*
Dicit Dauid per exaggerationem Deum in abscondito, & in-
timo misericordiæ suæ seruos suos custodire. Dicuntur etiam
iusti absconditi, quia licet à Deo adiuuantur, & consolan-
tur, hoc mundus non videt: imò potius arbitratur eorum fe-
re nunquam Deum meminisse, cum illos inter tot tribulatio-
nes patiatur incedere. Et hæc mihi videtur vera intelligentia
verborum illorum Beati Pauli: Mortui enim estis, & vita ve- *Coloss. 3.*
stra abscondita est cum Christo. Bonum enim, ac tranquillita-
tem, quam iusti in medio laborum habent, mali non dicam in-
23 telligere, verum, nec mente concipere, nec animo cogitare pos-
sunt. Et sic vult hic dicere Diuus Paulus: Exterius mortui appa
retis: interius autem vita dulcissima in Christo fruimini. Hæc
autem vita abscondita delitescit, nec foris apparet: sicuti perso-
nati, & qui alterius figuram assumũt, faccis exterius induuntur,
interius autẽ sericas, autoq; cõtextas gerũt vestes. Et sic, vt ha-
betur in libro Sapientię, dãnati in inferno dicunt: Nos insensati *sap. 5.*
vitam illorum, scilicet, iustorum, æstimabamus insaniam: & fi-
nem illorum sine honore. Ecce quomodo computati sunt inter
filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Et sequitur statim: Er
go errauimꝰ à via veritatis, & iustitiæ lumẽ nõ illuxit nobis. Ac *simile.*
cidit stagnum ingenti laurorum, cupressorum, aliarumq. frõdo
sarum

sarum arborum corona esse circundatum. Cuius quietam aquã 24
si aspicias, in ea vniuersas illas arbores videbis, quæ in profundo
stagni esse videntur: cumque sursum erectæ sint, vertices earum
subtus, radices autem supra esse apparẽt: quod prouenit ex aqua
res vice versa repræsentante. Sic viri sanctitate insignes, sæcula-
riumque rerum contemptores, & veri Dei amatores, quanuis ab
hoc sæculo affligantur, & iniurijs, opprobrijsque afficiantur, ve
ram nihilominus dignitatem, honoremque possident, qui est
inseparabilis virtutis splendor, spiritalique consolatione per-
mulcentur, quam eis Dominus inter maiores agones, afflictio-
nesque corporales communicat. Infra esse videntur, cùm tamen
sint super omnia. Abiecti apparent, cum in altissimum dignita-
tis gradum euecti sint: cadere videntur, cùm firmissimi subsistent.
Tristes apparent, cùm tamen indicibili quodam gaudio eorum 25
corda interiùs perfundantur. Sic decipimur, quia non substan-
tiam quidem, sed figuram, & imaginem rerum consideramus:
in vmbram, & non in res oculos conijcimus. Res per medium
aquæ passionum nostrarum, non verò mediante veritatis luce
perspicimus. Cùmque illos exteriùs nõ cernamus, sicut nos esse
cupimus diuites, scilicet, ab hominibus permagni æstimatos, sen
sualitatibus, atque voluptatibus circunfluẽtes: eos abiectos, de-
spectos, miserosque putamus: quæ re vera omnia viceuersa ge-
runtur. Ecce cur iusti vocantur absconditi.

Propter hæc omnia Dominus discipulis suis, & in illis vni-
uersis iustis magnos labores, ac tribulationes euenturas esse, secu
rè prædicit. Nec verò contentus est superioribus omnibus eos
confortasse: verùm amplius etiam addit, dicens: *Capillus de capite* 26
vestro non peribit. Vbi mysticè significauit minimam quanq; cogi
tationum illorum mercedis expertem non esse mansuram. O
glorificatus sit talis Deus. Benedictum sit sacrosanctum os tuũ,
& tua cælestis lingua, ô suauissime animarum nostrarum spõse,
qua tam sanctum, & glorioſum verbum locutus es: & quanti
minimum quodque ministerium tibi à fidelibus seruis tuis ex-
hibitum æstimes, ostendisti. Quale præmium arbitramini fra-
tres Dominum pro ingentibus cruciatibus, prolixisq; martyrijs
ob eius nomẽ toleratis esse daturũ, qui vel vnã sanctã cogitatio-
nem æternis bonis exoluit: & pro vase aquæ frigidæ cum charita
te largitæ cælestem beatitudinem retribuit? Ecquis est igitur
adeò

27 adeò rebellis, durus, sibique ipsi contrarius, qui præ harum rerũ
consideratione tener non reddatur? Propter has, & similes pro-
missiones, labores sanctis dulcissimi visi sunt. Et ita dicit Beatus
Paulus: Id enim, quod in præsenti momẽtaneum est, & leue tri- 2. Cor. 4.
bulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ
pondus operatur in nobis. Mirabile vtique est cõsideratu, quòd
cùm sanctus Apostolus labores huius sæculi momentaneos, ac le
ues appellet, tunc gloriam pondus æternum vocat. Vice versa
hoc dicere debuisse videtur, scilicet, gloriam leuem, laborem au-
tem grauissimum esse. Dico illum vocasse gloriam pondus æter
num, quia sicut graue pondus, quod ei vincitur, post se defert, sic
gloria hominem post se ducit, si per affectionem, & spem illi est
alligatus. Hæc enim efficit, vt omnes temporales labores ei le-
28 ues, ac momentanei videãtur, & eos suauissimè perferat, quò tan
tum præmium consequatur. Qui dixit: Ego sum lux mũdi, quæ
infinita est ipsius clementia, mẽtibus nostris illucescat, quò hæc
omnia, sicut oportet, intelligamus, quemadmodũ hi sancti Mar-
tyres ea intellexerunt. Vt illa intimo cordis amore diligentes,
eosque imitantes, discrimina, & labores, qui se se nobis in Chri-
stiana vita obtulerint, constanti animo perferamus. Quò sic diui
nam gratiam impetrantes simul cum eis æterna beatitudine per-
frui mereamur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amẽ.

In eodem Communi plurimorũ Martyrum Concio Secunda.

1 *Cùm audieritis prælia, & seditiones, nolite terrere, &c.* Luc. 21.

IN Apocalypsi dicit Deus quidam amico suo: Ego dilexi te, quoniam seruauisti verbum patientiæ meæ: & ego seruabo te ab hora tẽtationis, quæ ventura est in orbem vniuersum tentare habitantes in terra. In quibus verbis duo valdè necessaria Dominus manifestat, quæ scitu dignissima sunt. Alterum, adeò singu-
Apoc. 3.

larem

larem virtutem esse patientiam, vt si quis illam possideat, diui- 2
na maiestas se propter illam eum diligere fateatur. Et hoc significat: Dilexi te: quoniam seruasti verbum patientiæ meæ, id est, tui amore captus sum: quia quodammodo simili meæ pa-
1. Petr. 4 tientiæ præemines. Et ita dicit Diuus Petrus: Si exprobramini in nomine Christi, beati estis: quoniã quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescet. O verba dignissima sempiterna recordatione celebratu. Ecquis satis digne poterit exaggerare singulares promissiones, quas hic sanctus Apostolus Dei nomine ijs, qui patienter iniurias, atque labores propter nomen Domini Iesu Christi, pertulerint, pollicetur? Vbi valde notandum est hic in alia translatione sic esse: Quoniam quod est honoris, gloriæ, & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescit. Ex quo manifestè colligitur nimis singulare signum esse, vnde perspici potest spiritus 3
sanctus lentissimè in eo, qui veram habet patientiam, habitare, atque habitaturum esse. Ideò in hodierna sacri Euangelij lectione dicit: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Multi aures suas possident, cohibentes se ab audiendis murmurationibus. Alij oculos suos possident, eos à vanarum rerum visu retrahentes. Alij possident pedes domi suæ inclusi commorantes: alij manus, aliena non rapientes: alij denique linguas, silentium obseruantes. De nullo autem horum dixit Dominus, illum animam suam possidere, nisi qui patientia pollet. Nam nullũ istorum tantæ perfectionis est, quãtę patientia. Ipsa enim animam efficaciùs disponit, vt diuinus spiritus cum cœlestibus ipsius donis in ea requiescat, illamque à misera Sathanæ 4
seruitute liberet. Et quia hac maledicta captiuitate libera est, ideo Dominus dicit: In patientia vestra possidebitis animas vestras, id est, Si patientiam habueritis, animæ vestræ à Diabolo non deferentur: vos illarum dominabimini, & non illę. Cũque hæc sit virtus altissima, ideò est impetratu difficillima, raròque in Christianis inuenitur. Religiosa fœmina religiosum quendam spiritali conuersatione alloquens dixit ei de virtute patientiæ: Contigit nobis nudiustertius aliquibus religiosis in sancta conuersatione commorantibus perfectam monialem velle depingere. Et quemadmodum mundani decoram fœminam fabricare volentes dicunt: Fœmina, quæ haberet oculos

5 los [*De fulana*] & os illius fœminæ, nares illius, frontem alius corpus denique alius, decora esset: sic nos perfectam monialem pingere volentes dicebamus: Monialis, quæ oraret, sicut (*Fulana*), ieunaret, sicut (*fulana*) haberet silentium (*de fulana*) obedientiam (*de fulana*) cum ventum est ad patientiam inter octoginta moniales, quæ in hoc monasterio commoramur, ne vnam quidem inuenimus, de qua dicere possemus, & patientiam (*de fulana*) vt concludentes diceremus: hæc esset perfecta monialis. Itaque cùm cæteras omnes virtutes in monialibus huius conuentus inuenerimus, hanc vnam reperire nequiuimus. Et hoc, quod prudens illa religiosa dixit, credo in alijs compluribus congregationibus esse reperiendum. Ex quo quam rara, quamque difficilis virtus sit patientia demon-
6 stratur. Alterum notandum super illa verba Apocalypsis est. Dominum dicere: eo quod vir ille in primis laboribus patientiam præstitit, se in futuris eum esse conseruaturum, ne illam amittat. Vnde colligitur præmium esse, quo Deus quenquam afficit, quia magnum aliquem laborem ipsius causa patienti animo tolerauit, cum alium laborem perpetitur patientiam non amittens. Contra verò impatientia in paruo labore præstita alia maiori impatientia puniri consuescit. De his dicit Dauid: Cadent super eos carbones, in ignem deijcies eos: in mi- *Psal. 139.*
serijs non subsistent. Id est ex malis ad deteriora prolabentur, quia primos labores patienter non ferunt, permittes Domine illos in alios maiores labores incidere, eosque maiori impatientia recipere, quod ad maiorem ipsorum condemnatio-
7 nem fiet. Eo quod virtus hæc tam singularis sit, instantissimè nos oportet dilectissimi fratres curare illam adipisci non solum Dominum feruidissimè deprecantes, vt eam nobis concedat: sed illis etiam exercitijs intendentes, quibus illa cõparari solet. Vnũ est, rationes quæri, bonaque cõsiderari, vt cum laboribus affligimur, patiẽtiã habeam⁹. Hoc medio vsus est sãctus Iob, *Iob. 1.*
cũ tot se calamitatibus circũseptũ experiẽs dixit: Nud⁹ egressus sum de vtero matris meæ, & nud⁹ reuertar illuc. Dñs dedit, Dñs abstulit, sit nomen Domini benedictum. Quasi diceret: Nunquid ego aliquid perdo? Nunquid ego quicquam proprium habeo? Non vtique, cum nudus natus fuerim. Quare igitur affligar? Nunquid ad futurum seculum mecum aliquid

sum

sum delaturus? Non vtique. Quare igitur conquerar? Sit nos in 8
omnibus infortunijs, atque laboribus, qui nobis acciderint, face-
re oportet. Amisso honore, siue diuitijs vnusquisque dicat: Hic
honor nõ erat meus, hæ diuitiæ nõ erant meæ, neq; enim ego cũ
1. Tim. 6. illis natus sum. Ita dicit B. Paulus: Nihil intulimus in hunc mũ
dũ, haud dubiũ, quia neq; auferre quid possumus. Alia etiã con
solatione se se idem vir sanctus consolabatur, dicens: Dominus
dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est.
Quasi diceret: Hæc omnia mutua possidebam, illa à me ipsorũ
Dominus petijt, quare affligar? Sit nomẽ Domini benedictum.
Si tot gratias sanctus hic vir agebat, quando ei auferebatur quod
possidebat, quales gratiarum actiones Domino referret, quãdo
sibi hæc omnia concedebat? Tu verò infœlix cùm Deo gratias
agere non memineris, cùm tibi dona concedit, quid facies, quan- 9
do te illis priuat? Contemplor ego sanctum Iob vtraque manu
Deum tenentem, Sathanamque illum persecutionibus infectan
tem; Iobque dicẽtem: O Domine nullatenus te deseram. Et hoc
significat quod statim vlteriùs sequitur: In his omnibus nõ pec-
cauit Iob in labijs suis. O beati qui cælestem hanc doctrinam se-
cuti fuerint, sanctum hũc virum imitantes. Multum etiam pro-
dest (ait seraphicus Doctor Beatus Bonauentura) ad calamitates
æquo, ac patienti animo perferendas, si consideres quoties tu
creatorem tuum offenderis, teque dignum esse, in quem omnes
creaturæ consurgant, illataque Domino suo iniurias vlciscãtur.
Aliud efficacissimum remedium ad patientiam impetrandam
est, hominem se se ante labores præmunire, considerando labo-
res sibi euenire posse, aut re vera euenturos esse, & ex tunc se ad 10
illorum tolerantiam fulciendo.

Vnde vtilis contemplationis modus est, quenquam imaginari: Si mihi talis inferretur iniuria, quomodo illam perferrem? Si hic, siue ille mihi labor accideret, quomodo me in illo gererem? Et ibi patientiæ actus exercere contemplando se iam labores illos actualiter pati, atque in illis calamitatibus funditus esse submersum, quas tunc propter Deum corde, & animo perfert. Et sic præparabitur, vt cùm hæc omnia realiter euenerint, ea patien ter exanthlet. Ob hanc causam Christus Redemptor noster tan to prius suis sanctis Apostolis, alijsque iustis labores, & calamita tes, quas per temporum discursus in mundo passuri erant, prædicere

dicere voluit: sicut in hodierna sancti Euangelij lectione appa-
ret. Vbi eis dicit: *Inijcient vobis manus suas, & persequentur tradentes in Synagogas, & custodias. &c. Et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum.* Hoc eis dicit quasi admonens eos, vt parati es-
sent. Et ita dicit Diuus Gregorius: Dominus ac Redemptor no *Greg. Hom.*
ster perituri mundi mala denunciat: vt eò minus perturbent ve- 35.
nientia, quò fuerint præscita. Minus enim iacula feriunt, quæ
præuidentur: & nos tolerabilius mundi mala percipimus, si con
tra hæc per præscientiæ clypeum muniamur. Singulare est etiã
remedium ad patientiam consequendam, nos in ea, quæ prisci
quondam sanctissimę fidei nostrę patres omnesque glorioſi san
ctę Ecclesię Martyres sunt perpessi oculos cõijcere quomodo hu
mi tracti, flagellis cęsi, immanibus immissi belluis, pruniſq; ardẽ
12 tibus assati, & deniq; vt refert Eusebius Cæsariẽsis, quomodo in *Euseb. Cæsa. lib. 8. Histo. Eccles.*
eis Tyranni omnia tormentorũ genera, quæ reperire, ac mẽte co
gitare potuerunt, intensissime exercuerunt. Itaque siquis otio-
se tormenti genus contemplabatur, statim se se ad iudicem con-
ferebat, illudque in eis immaniter exercebat. Omnia autem hęc
tormenta non potuerunt efficere, vt inuictissimi illi martyres fi-
dem, ac patientiam amitterent. Vbi experientia compertum est,
quòd Beatus Paulus affirmauerat dicens: Quis nos separabit à *Roma. 8*
charitate Christi? Tribulatio, an angustia, an fames, an persecu-
tio, an gladius? Certus sum quòd neque mors, neque vita, &c.
poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Do
mino nostro. Salmones in salsa æquoris aqua nascuntur: si verò
13 semel ad flumẽ ascendunt, dulcemque aquam gustant, mori po- *Simile.*
tius, quàm ad mare reuerti volunt. Sic viri sancti quanuis in pec
cato concepti, & nonnulli etiam ingentes peccatores fuerunt,
postquam semel Deum gustauerunt, lacerari se potius patien-
tur, quàm ad peccatorum amaritudinem redire. O fratres quo-
modo hæc audientes non confundimur? Ecqua est religio no-
stra, si illorum inuictissimorum martyrum fidei cõferatur? Nũc
satis multum nos feciſſe putamus, si aliena bona non rapiamus,
si proximi vxorem non deturpemus, si alios non occidamus, si
nemini officiamus: at bene operari, calamitates æquo animo to-
lerare vix nouimus. In illos desideratissimi fratres oculos cõijci-
te, quos Deus nobis, vt exemplaria ante oculos proposuit, illos-
que diligenter imitamini: siquidem sicut & vos ex osse, & carne

constiterunt, idemque vobis, atque illis est auxiliator. Posset vti 14
que Deus fidem fidelium cordibus absque illa contradictione
imprimere. Posset quod trecentis post annis in Constantino im
peratore perfecit, in Traiano, Adriano, Tiberio, aut in alio quo-
uis imperatore illius tempestatis operari, vt sic fides in pace reci
peretur. At non conuenit sanctam Ecclesiam tot martyrum glo
ria, atque honore priuari. Sed voluit Dominus eos credentium
omnium esse duces, quo posteà in toto futurorum temporum
discursu, sibi oblatos labores patientibus animis tolerarent. Vn
Cant. 4. de in Canticis spõsus perfectiones sponsæ suæ recẽsens dicit: Dẽ
tes tui, sicut greges tonsarum, qui ascenderunt de lauacro. Hi
sponsæ, scilicet, Ecclesiæ dentes sunt sancti Martyres, qui infide
les manderunt, & in mysticum Domini corpus intulerunt. Dẽ-
Plinius. tes hominis teste Plinio, cõbustis omnibus ossibus integri per- 15
manẽt. Illi soli igni resistũt, quod perfectissimã martyrũ fortitu
dinẽ significat. Hos diuinus spiritus cõparat mirificè, pulchreq;
gregibus ouiũ, quæ ascenderunt de lauacro. Oculos in cœlũ erí-
gentes fratres mei innumeros illos martyrum greges cõtempla-
mini, qui tanquã oues tonsi, proprijque sanguinis lauacro abluti
corporũ suorũ velleribus derelictis ad montẽ Dñi, advberrimos
gloriæ passus conscenderunt. Sicq, intelligetis quam eximia sit
hæc sponsi similitudo, quæ prima facie nullã cõuenientiã habe-
re videbatur. Dicitq; sponsus: Omnes gemellis fœtibus, quia du
plici fructuũ genere inter Angelos illucescũt, vitę, scilicet, sancti
Hebr. 12. tate, ac martyrij tolerãtia. Et sterilis nõ est in eis, quia sibi, nobis
que suo pio exemplo profuerunt. Idcircò dicit D. Paulus: Ideo 16
que & nos tantã habentes impositã nubẽ testiũ deponentes om
ne pondus, & circunstans nos peccatũ per patiẽtiã curramus ad
propositum nobis certamen aspicientes, nõ solum in glorioſam
tot martyrum constantiam, sed etiam in autorem fidei, & con-
summatorem Iesum. Verũ heù, heù, heù, quando propter Deũ
tormenta patietur, qui ne voluptatis quidem relinquendæ ani-
mum habet? O cæci filij Adæ, qui pro minimis huius sæculi re-
bus tot labores perfertis, cum martyrum cruciatus non perfera
tis, cur saltem difficultatẽ, quã virtus secũ affert, perferre nõ vul
tis? Quæ cæcitas, qui stupor, quæ væcordia, quæ tã densa caligo
est hæc? Ex hoc vtiq; argumẽto apparet, quã mortua est in mul
tis fides, ac spes: cũ tã detestabilis, ac maledicta pigritia, & rela-
xatio

17 xatio in vobis dominetur. Sic creditis, quasi nõ credaretis: sic spe
ratis, quasi penitus non speraretis: siquidem ne minimũ quenq;
laborem ob illud æternum bonum perferre vultis.

Est valde pensandũ Dñm hic discipulis suis referentẽ quam
immaniter illos mũdus esset insectaturus, bis dixisse: *Propter no-
men meũ.* Quasi diceret: Sic vos mũdus persequetur, quia honorẽ
meum propugnabitis, deq; ineffabili innocẽtia, ac sanctitate
mea, & veritate diuinitatis meæ testimonium perhibebitis. In
quo eximia seruorũ Dei singularitas innotescit. Loquẽs D. Pau. *Coloſ. 1.*
de sacrosãcto Euãgelio dicit. Quod prędicatũ est in vniuersa crea
tura, quæ sub cœlo est, cuius factus sum ego Paul. minister, qui
nũc gaudeo in passionibus pro vobis, & adimpleo ea, quæ sunt
passionũ Christi in carne mea pro corpore eius, qđ est Ecclesia. Te
18 meritas hęc D. Paul. videtur. Quid vir sancte? Anne quid defuit
patiẽtissimo Iesu, quod pati debuisset, vt tu nũc id patiaris? Nõ
hoc dicere volo, sed q; postquam supernus mũdi Saluator Iesus
Christus passus fuerat, ac resurrexerat, hominibus illi opus erat,
qui de sacratissima ipsius vita, morte, ac resurrectione testimo-
niũ perhiberẽt: quiq; pro harũ infallibiliũ veritatũ cõfessione,
ac fide vitã offerrent, persecutiones q;, tomenta, & mortẽ paterẽ
tur. Hoc igitur fecit B. Petrus, ac D. Paul. reliquiq; sancti Aposto
li, ac martyres. Vnde colligitur Martyrij duos præcipuos esse ef
fectus: alterũ, illud esse vitæ æternę meritoriũ: alterũ, illo Iesum
Christũ verũ Deũ, & hominẽ honestari, eoq; qđ passioni eius de
fuit, adimpleri. Videlicet, ineffabilis illius pretij, ac gloriæ homi
nibus testimoniũ perhiberi: quo hæc passio sacratissima fidẽ, ma
19 gnãq; haberet apud homines ęstimationẽ. Et enim hoc ei deerat.
Vt enim D. Paul, ait: Iudæis erat scãdalũ, & Græcis stultitia. O *1. Cor. 1.*
ineffabilẽ martyrũ excellẽtiã, quos ipse Deus veritatis suę testes
adducit. Sicq; Martyr idẽ est, qđ testis. Etsi tãta fuit cõpluriũ Iu
dęorũ, ac gẽtiũ cæcitas, & obstinatio: vt neq; sanctorũ Apostolo
rũ, ac martyrũ admirabilis innocẽtia, nec ineffabilis patiẽtia, qua
eos tot cruciatus pati cernebãt, nec stupẽda miracula, quibus suã cę
lestẽ doctrinã comprobabant, aliquã in eis impressionẽ fecerũt.

Ideo dicit hic Dominus, *Continget autem vobis in testimonium*, ideſt, Hęc omnia, quæ passuri estis, apud quam plurimos solum ad causam meam iustificandam, proderunt, atque vt illi penitus inexcusabiles maneant. O Christe infinitæ

clementiæ, ac pietatis perennis fons per amorem, quo in mundũ veniſti, te ſuppliciter deprecamur nos liberes, ne in tantum malum incidamus, vt conciones, aliaque diuina beneficia, quæ à te percipimus, hoc tantũ efficiant, vt apud te inexcuſabiles maneamus. Inſtantiſsimè conabatur Loth duos illos iuuenes generos ſuos ſecum Sodomis abſtrahere dicens: Surgite egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc. Et viſus eſt eis quaſi ludens loqui. Sicque concremati fuerunt. Vt enim ait Gloſſa interlinearis prauæ conſuetudinis amor eos ligauerat. O quot ſunt hodie in orbe ſimiles his, qui quia ex ſanctis admonitionibus fructum non percipiunt æternis inferni ignibus cõburentur. Homo peccator (ait Eccleſiaſticus) vitabit correctionem, & ſecundum voluntatem ſuam inueniet comparationem, ideſt, aliquem ſibi ſimilem, vel peiorem. Cùm peccator reprehenditur, & æterna comminatione deterretur, protinus oculos in alium ſibi ſimilẽ, vel peiorem, qui etiam eſt obſtinatus, conijcit: huncq; in ſui defenſionem, & excuſationem citat. Et quia illi ſunt tam mali, & peiores etiam, ideò contentus ſecuruſq; manet, quaſi idcircò illis infernus mitior, ac ſuauior eſſet futurus. De quibus dicit Dauid: Furor illis ſicut aſpidis ſurdæ, & obthurantis aures ſuas, quæ non exaudiet vocem incantãtium, & venefici incantãtis ſapienter. Non eſt mirum colubrum conſultò obſurdeſcere, ne ab ſpelũca exeat: ſuſpicatur enim ſe vbi primum ab ea prodierit, eſſe necandum. Tu autem ò peccator, qui ſcis te à Deo vocari, vt viuificeris: quare diuinis nunciorum magni Regis verbis obſurdeſcis? Similis es illis, ô infœlix, qui prædicante Beato Stephano Protomartyre cæleſtem quandam concionem continuerunt aures ſuas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum, ſi enim illi audita concione iuſtum lapidarunt: tu finita prædicatione iuſtorum Dominum tuis horrendis ſceleribus lapidas.

Geneſ. 19

Eccleſ. 32.

Pſalm. 57.

Act. 7.

Non eſt contentus clementiſsimus, & gratiſsimus Dominus ſuos ſanctos diſcipulos ad futuros labores fulſiſſe eis auxilium ſuum promittens, ac dicens: Ego dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri: verum eos etiam ſpe præmij confortat dicens: *Et capillus de capite veſtro non peribit*. Quod eſt aliud excellentiſsimum medium ad virtutem patientiæ conſequendam. O ſi profundè cõſidera-

ſideraremus, quàm glorioſi reſurrecturi ſunt qui in hoc ſæculo propter Deum labores patiuntur. Etenim quanquam hîc dilaniati, diſcerptiq; fuerunt, illic tamẽ ne minimus quidẽ capillus eis deerit. Sicq; cũ Dño in gloriæ throno locabũtur, quia ob eius amorẽ paſsi ſunt. Ipſe enim dixit in Apoc. Qui vicerit, dabo ei ſedere in throno meo: ſicut & ego vici, & ſedi cum patre meo in throno eius. O quãto honore, gloriaque afficitur, qui in throno cum ſuperno rege ſedet ſtantibus omnibus principatibus, poteſtatibus throniſq; ac dominationibus. Daniel enim propheta dicit: Millia milliũ miniſtrabant ei: & decies millies cẽtena millia aſsiſtebant ei. Nullus eorũ ſediſſe dicitur: viliſsimus autẽ terræ vermiculus, eo quòd vicerit in regio throno ſedebit? Sedebit vtiq;. Nõ quod homines Angelis præferamus: nã etiã & ipſi cum dracone prœliati ſunt, & vicerunt in ſanguine Agni: ſed quia iuſto Dei iudicio hęc Martyribus prærogatiua cõceditur, vt ſedeãt gẽteſq; iudicẽt, ſicut ipſi ab eis iniuſtè iudicati ſunt. Mirabile eſt cõſideratu quoties Dñs in diuinis literis æterna præmia recẽſet, vt videat nùm forte aliquis ad eorũ cupiditatẽ propendeat: & tamen paucos reperit, qui ea verè & ex animo cupiant. Aliquãdo enim dicit: Vincẽti dabo edere de ligno vitę, quod eſt in paradiſo Dei mei. Iterum dicit: Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei. O immenſam Dei probitatem. Ecquis tot, ac tãta bona contemnet. Breuis eſt pugna, & æterna corona. Id enim (ait Diuus Paulus) quod in præſenti eſt momentaneum, & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum ęternum gloriæ pondus operatur. Meritò quidẽ ait: Gloriæ pondus. Tãtum enim eſt, vt nequaquam ab homine, aut ab Angelo ſuſtineri poſſet, niſi à Deo mirabiliter illi ſuſtinerentur. Ingens nanq; impetus illius flumi nis deliciarum ex Dei throno profluentis tam admirabili virtute illas beatorum animas perfundit, ac penetrat, vt nulla vi creata ſuſtineri poſſet, niſi à diuina potentia mirabiliter ſuſtentaretur, ne penitus à ſe proſilirẽt. Hoc nos dilectiſsimi fratres prœmiũ manet: hoc nimis diligẽter exquirite: propter hoc æquo, patiẽtique animo cunctas præſentis vitæ calamitates, ac pericula tolerate, quo diuina ditati gratia, ęterna cœleſtis beatitudinis gloria coronemini. Quod nobis præſtare dignetur Ieſus Mariæ filius, Amen.

Apoc. 3.

Dani. 7

Apoc. 2.

Apoc. 3.

2. Cor. 4.

IN EODEM COMmuni plurimorum Martyrum Concio Prima.

Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri. &c.
Lucæ. 6.

POSTQVAM Sanctus Propheta Dauid dixerat: Exquisiui Dominum, & exaudiuit me, & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me: nos omnes inuitauit dicens: Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur. Quasi diceret: Siquidem ego Deum exquirens omnium necessitatum mearum remedium reperi, ad eum accedite: omnes enim remedium consequemini. Quodsi dicatis: Cùm Deus sit infinitę essentię, omnia implens, intimiùsque in nobis quàm nosmetipsi, persistens, vt quid nos hîc Propheta hortatur, vt ad illum accedamus? Ad hoc quadam similitudine respondet Beatus Anselmus dicens: Quemadmodum cœlum nos omnes in hoc sæculo viuentes operit, nulloque nos conferre possumus, quin sub eo simus: hoc tamen interest, quod cũ in cœlo sit oriẽs, & occidens, quò magis ad oriens accedimus, eò magis ab occidente recedimus: & vice versa: sic aliquomodo circa hoc agitur. Etenim licèt Deus omnia impleat, atque comprehendat: cùm tamen in eo sit oriens, idest, infinita misericordia (quæ ideò dicitur oriens, quia per eam animę in diuina ipsius gratia oriuntur) sitque occidens, idest, infinita eius iustitia, occidens dicta, quia peccatores æterna morte punit, quò longiùs à peccatis recedimus, & in virtutibus exercemur, eò propius ad oriens diuinæ illius misericordiæ accedentes longius ab occidente iustitiæ ipsius recedimus. Et è contra: quò longius à virtutibus recedimus, & peccatis intendimus, eò remotiùs ab eius misericordia rece-

Psalm. 33. 2

Anselm. 3

4 recedentes propiùs iustitiæ propinquamus. Sicque monẽs nos Dauid, vt ad Deum accedamus, hortatur, vt peccatorum contritione, sanctisq; meditationibus, atq; affectionibus, ac virtutum exercitationibus, qui sunt pulcherrimi gressus, ad diuinas eius misericordias recipiendas disponamur, quibus anima illuminatur, & clarificatur. Ideoq; dicit: Accedite ad eum, & illuminamini. Ad cuius sententiæ maiorem intelligentiam oportet perpendi verba Diui Augustini dicentis. Gratias tibi ago lux mea, quoniam illuminasti me, & inueni te, & me, vbi inueni me, ibi cognoui te: vbi inueni te, ibi cognoui me, vbi autẽ cognoui te, illuminasti me. Et hoc arbitror significare illud Psalmi: Ego autẽ in iustitia apparebo conspectui tuo, satiabor, cùm apparuerit gloria tua. Ex Hebræo enim transfertur: Ego autem in iustitia 5 contemplaui faciem tuam, satiabor, cùm euigilauero specie tua. Quæ verba (meo iudicio) cunctade hac, non solum de futura vita intelligi debent. Vult dicere Sanctus Propheta: Quando impetrata perfecta iustitia, quæ in conscientiæ puritate consistit, & in verò Dei amore sita est, infinitam probitatem, atque excellẽtiam tuam contemplabor: & in hac contemplatione infinita species, ac pulchritudo tua me excitauerit, & in me ingredi fecerit, mihique perfectiones tuas reuelauerit, tunc anima mea contenta esse poterit, & quantum in hoc sæculo fieri potest, saturabitur. Sumit hic Propheta metaphoram à quodam homine somno sopito, qui repentina luce expergiscitur, & à sopore resurgit. In his omnibus docemur, eum, qui conscientiæ puritate per af- 6 fectuosam contemplationem ad Deum accedit, diuinæ pulchritudinis luce radiari, atque excitari, atque ad maiorẽ diuinæ maiestatis cognitionem adduci. Ex quo tam singularis animæ consolatio resultat, vt per exaggerationem satietas hic appelletur. O quàm obscura materia est hæc compluribus nostrum: quia (quæ nostra est culpa, & negligentia) nondum illam sumus experti, quasi bruta animantia essemus. Dicit vlteriùs Sanctus Propheta: Et facies vestræ non confundentur. Hac enim illuminatione spiritus valde fulcitur, vt vsq; ad finem in charitate perseueret. Quapropter nõ afficietur cõfusione illa, qua mali in die iudicij cõfundentur. Osee Propheta de adultera quadam loquens dicit: Confusa est. Vbi Vatablus pro, cõfusa est, vertit, pudefacta est. Et glossa interlinea, exponit: Obstupuit. Sic nunc

Aug. in Soliloc. cap. 51. *Psalm.* 16.

Osee. 2.

possumus dicere, iustos non esse confundendos, neq; pudore afficiendos, neq, in illa hora stupore deterrendos, sicuti malis accidet. Quibus meritò dici potest illud Hieremiæ: Cõfundemini à fructibus vestris propter iram furoris Domini. Ecquis igitur fratres charissimi tot bonorum desiderio ex candescens ad summum bonum nostrum Iesum Christum, sicuti diximus, instantissimè non curet accedere? 7

Hierem. 12.

In hodierna sancti Euangelij lectione refertur, quod *Descendẽs Iesus de monte stetit in loco campestri, & turba discipulorum eius, & multitudo copiosa, &c.* eum circundedit. Et *omnis turba quærebat eum tãgere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.* Et quanuis modo sic corporalibus passibus ad hunc supernum Saluatorem nequeamus accedere, spiritalibus tamen affectibus, & amoris passibus illum tangere possumus, vt ab eo singularia beneficia percipiamus, sicut Dauid in prædictis affirmat. Est nimis perpendendũ Beatum Matthæum referre, quòd Dominus videns turbas ascẽdit in montem. Atq; vt delicatissimus erat, pedesterq;, ac nudis pedibus nimijsq; laboribus, & pœnitẽtijs defessus incedebat, sedit in mõtis fastigio, sicq; solennissimã habuit concionẽ. In quo etiã significauit, quàm ex proposito, [*y quan de assiento*] salutis nostræ res ageret. Medicus, cuius dilectissimus filius ægrotat, sedẽs (*muy de assiento*) ei medetur: nũquã ab eo recedit: passim eius pulsum cõsiderat. Quãdo autẽ alios curat, quos tantopere nõ diligit, vix sedet. Sic sedẽs diuinus magister ad prædicãdũ, amorẽ, & affectionẽ, qua hoc faciebat, ostendit. Et in illa cõcione dixit: Beati pauperes spiritu, beati mites, beati qui lugẽt, &c. At verò B. Lucas hic dicit; Dominum ex monte descendentem eandẽ doctrinam turbis prædicasse. Ecce fratres quomodo cùm Christus sit perẽnis fons infinitæ sapientiæ vnam eandemq; doctrinam bis prædicat. Vos autẽ, vt primum concionatorem vnum idemque punctum bis concionari perspicitis, protinus ei detrahitis dicentes illum vnum & idem sæpe repetere, quia plura nescit. O peruersam curiositatẽ. Cùm ex audita doctrina fructum non percipiatis semper noua vobis dici vultis, quæ nunquam antea ad aures vestras peruenerint. Sagittarius, qui emissa sagitta feram percutit, non illam perdit, sed sanguine tergit, & in pharetram immittit, plurisque illam æstimat, vt sæpius illam iterum immittat. In sacro eloquio diuina verba sagittæ vocantur, vt patet in Psalmo 3

Matth. 5

Simile.

Psalm. 44.

quadragesimoquarto; vbi dicitur: Sagittæ tuæ acutæ. Non hastæ, vel hastilia, sed sagittæ dicuntur. Quemadmodum enim cùm venator procul distat à feris, quas cupit occidere, sagittis vtitur: sic oportet concionatorem non esse prope feras, idest, peccatores, quos Deo conatur venari, & occidere: sed longissimè ab eorum conuersationibus, vitijs, moribusque abesse. Eum autem, qui iuxta illos est, acerrimè Diuus Paulus obiurgat dicens: Qui prædicas non furandum furaris: qui dicis non mœchãdum mœcharis. Quia sagittæ hæ acutissimæ sunt, protinus addit Sanctus Propheta: Populi sub te cadent: in corda inimicorũ regis. Idest, His sagittis inimicorum Dei corda penetrantibus, statim diuinę illius obedientiæ submissi ad ipsius pedes consternuntur. Quoties accidit animã excõcione sauciatã exire, ità, vt nequeat requiescere, neq; in cibis, aut familiariũ cõuersatione gustũ inueniat, exit rus, vt eorũ, quibus fatigatur, obliuiscens oblectetur. Et tũ illic ea sagitta multum operatur: ei mortem in memoriam reuocat: hortaturq; interiùs, diem esse statutum, in quo arctissimam scelerum omniũ, & vel minimi verbi otiosi, quod protulit, creatori suo rationem redditurus sit: necnon impœnitentes æterna tormenta manere. His considerationibus hæc anima redit ad se: seque profundo peccatorum pelago experitur immersam: cognoscitque viam, qua graditur, non ad cælum quidem, sed ad infernum deducere. Malisque suis confusa dicit: Ad me reuerti, meque in meliorem frugem recipere volo. Statimque salutis suæ initium incipit ordiri; modosque perquirit, quibus creatori suo placeat, ipsiusque amori reconcilietur. Proculdubio hæc anima percussa est, corque acuta sagitta transfixum defert. Et quemadmodum percussa fera decurrit (*Y viene a catr tras vna mata*) ibique quicquid in intestinis habet, euomit, quousque sanguinem etiam effundit: sic anima diuino verbo percussa in confessionarium corruit, ibiq; per puram, atque integram confessionem omnia peccata sua euomit, quousq; sanguinem, idest, nimiũ propinquorum, amicorum, & temporalium rerum amorem effundit. Si ergo concionator intelligit vnam concionem, aut considerationem esse acutam sagittam, efficacissimamq; ad peccatores cõuertẽdos, quare illã in memorię suę pharetranõ seruabit, vt eã iterũ, atq; iterũ proferat, sicuti venator sagittã custodit? Insipiẽter ergo, atq; iniquè illũ irridetis, cũ ipse prudẽtissimè faciat. 10 11 12

Romans. 2.

Simile.

Et sic dicebat Diuus Paulus: Eadem vobis scribere mihi qui- 13
dem non pigrum vobis autem necessarium.

Phil. 3.

Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. O vniuersalis animarum omnium Domine, illarumque amator efficacissime, quomodo videns totã hãc turbam ex longinquis regionibus ad cęlestem doctrinam tuam audiendam conuenire, teq; intentis oculis aspicere expectantẽ vt incipias prædicare, tu verò in initio concionis in solos discipulos tuos oculos conijcis? Extende, extende Dñe benedictos oculos tuos in totũ auditorium, & omnes intuere: siquidẽ omnibus natus es, omnesque redimere cupis. Dico concionem has duas partes præcipuas habuisse. In priori docuit Dominus, quibus exercitationibus prædestinatos oporteat intendere, dicens: Beati pauperes spiritu. &c, vsque ibi: Gaudete in illa die. Ideo 14
que, vt ea diceret, in suos sacros Apostolos, per quos prædestinati repræsentabãtur, oculos coniecit. In posteriori verò parte de vijs inferni, deque reproborum exercitationibus egit. Et, vt de ijs ageret oculos conuertit ad turbas, vbi forsitan multi ex reprobis erant, dixitque: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis, & flebitis. Væ cum bene dixerint vobis homines. [*O sancta Maria señora*] quã metuẽda sunt hæc dictu, atque auditu: quomodo illa dicẽtes, & audientes nõ obstupemus? Fratres si arbitramini has comminationes, exaggerationes, aut loquendi modos esse, fallimini. Ideo vnumquem- 15
Eccli. 1. quẽ peculiariter sacra pagina monet dicens: Ne sis incredibilis timori Domini, idest, ne sis incredulus verbis, & minis te ad Dei timorem concipiendum inuitantibus: quum magnum emolumentum timor in anima tua possit efficere.

Sic igitur diuinus magister est orsus: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei.* Mirabile est consideratu, vnde Dominus initium sumit. O admirabile exordium. Tanquam supernus Philosophus à beatitudine artificiosẽ fuit exorsus. Prius enim oportet affigi scopum, deinde sagitta est emittenda. Prius debet finis proponi, postea verò, ostendenda sunt media ad illum finẽ consequendum. Naturale est hominibus optare esse beatos: si cũ primi parentes in tam amœno, delectabiliq; loco morarentur, aliam maiorem fælicitatem, ac beatitudinem exoptarunt: quid

nos

16 nos tot miserijs circunsepti faciemus? Ex hoc tãm vniuersali desiderio ortum est homini desiderium cognoscendi in quo eius beatitudo consistat. Atque, vt Beatus Augustinus affirmat, Marcus Varro ducentas octoginta, & octo varias opiniones Philosophorum circa hanc materiam in vnum librum congessit. Et Aristoteles, vt explicaret, inquo consistit beatitudo, & fælicitas, quam homines in hoc sæculo consequi possunt (de æterna quippe nihil penitus intellexit) prius improbat erroneas opiniones asserentes fœlicitatem in voluptatibus, diuitijs, honoribus, ac ciborũ affluentia cõsistere. Quę opiniones inter multos Christianos (quæ ipsorum est miseria, morumq; deprauatio) satis hodie sunt acceptæ, atq; probatæ: quas quidem Ethnicus Aristoteles naturali tantum lumine ductus confutauit. Quibus improba-
17 tis, sententiam suam statuit dicens, sedem, àqua humana beatitudo separari non potest, esse virtutem, illiusque exercitationem. Et Seneca dicit, illum solum esse beatum, qui nihil nociuum esse ducit, præter vitium, atque delicias, & in nihilo voluptatem reperit, nisi in virtute, fallaciumque illecebrarum sensualitatis contemptu. Idemq; dixit Plato. Eia ergo libidinosi, voraces, luxores voluptatibus dediti, auari, quid vobis videtur hæc alapa, qua vos Ethnici afficiunt? Quomodo pudore non confundimini, videntes Ethnicos hæc, in quibus vos summam fœlicitatẽ sitã esse putatis, improbare? O cæci, cæcit, cęci quo supplicio vos à Deo puniendos esse speratis pro tot abominationibus? Proh, & millies proh dolor. Hi sapientissimi viri solam intellectus lucem in præceptricem habentes verissimè diffiniunt huma-
18 nam huius sæculi fælicitatem, in virtute, & vitiorum contemptu consistere: nos verò multo præstantiori præceptore eruditi, cuius opera plus etiam, quam ipsius labia prædicarunt, qui finem non in virtutibus statuit, sed illas tanquam media, necessaria docuit ad alium excellentiorem gloriæ finem impetrandum & tamen adeò parum apud nos virtus eiusque sequaces valent, vt tam eam, quam illos passim contemnamus, & pedibus conculcemus, ex vitijs serta texentes, quibus capita nostra exornemus. Credite mihi fratres, in die Iudicij Philosophi illi non tã asperè tractabũtur, quã nos. Quam peruersita tẽ sanctus Dauid Prophera cõsiderãs spiritus feruore dicebat: Fi lij hominum vsque quo graui corde? Vt quid diligitis vanitatẽ, *Psalm. 4.*

& quæ

Aug. de ciuit. li. 19. c. 1

Ari. 1. Ethi. ca. 5. & per sequẽtia capita.

& quæritis mendacium. Quasi diceret: Si belluarum filij essetis, 19
non esset mirum, si caducas, ac perituras huius sæculi res tantopere diligeretis: vos autem, cùm filij hominum sitis, tàm grauibus esse cordibus, & quemadmodum grauia magno impetu in terrã corruunt, sic corda vestra ad terrena propendi, hoc magnã mihi affert admirationem, multoque maiorem vobis afferet, considerantibus vos homines esse fidei lumine illustratos. Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Ecce quomodo Dominus cœlorum regnum finem, virtutem verò medium statuit. Estque animaduertendum duplex esse genus paupertatis, exterius, scilicet, & interius. Paupertas exterior est diuitiarum inopia, & hæc ex genere suo neque bona, neque mala est. Qua si bene vsus fueris, bona erit: si verò abusus, 20
mala erit. Et de hac dicitur in Ecclesiastico: Propter inopiam multi deliquerunt. Vnde qui pauperi subuenit, non solùm opus charitatis exercet; verùm etiam obstat homini malo esse volenti, ne peccatum committat, atque ita duplici afficietur præmio. Altera est paupertas interior, qui est temporalium rerum contemptus. De hac bina paupertate dicitur in Prouerbijs: Est quasi diues, cùm nihil habeat, & est quasi pauper, cùm in multis diuitijs sit. Est quidam multa bona possidens, qui tamen omnia negligit; estque alter nihil possidens, omniaque habere desiderans. Dominus autem hic dicit Beati pauperes, nec addidit spiritu, vt significet, quãuis sibi placeat ille, qui cùm diues sit, spiritum tamen in diuitijs locatum non habet: multò magis sibi placere illum, qui ingenti spiritus feruore ob ipsius amorem omnia derelinquit, aut si diuitias haberet, re- 21
uera illas desereret: hic est enim singularis quidam charitatis effectus. Nam, vt sapientissimè dicit subtilis Doctor Scotus: Quælibet virtus non solum inclinat ad actum immediatum sui, sed etiam ad euitandos, & detestãdos actus contrarios sibi. Verbi gratia, habitus castitatis, qui me immediatè ad castitatem seruandam inclinat, etiam me propendit, vt videam, quid castitati potest repugnare, atque illud euitem. Sic charitas immediatè me ad Dei proximiq; amorem inclinat. Et quia nimius creaturarum amor charitatis ignẽ cõminuit, hinc est, quòd præter quàm, quod charitas me ad Dei amorem inclinat, me etiam ad illarum rerum, quæ hunc amorem impediunt, contemptum propendit.

Et hic

Eccles. 27

Prou. 13.

Scot. in 4. d. 14. q. 2. lit. i

22 Et hic contemptus temporalium bonorum, qui efficit, vt is, qui ea possidet, illa relinquat, & qui non possidet, illa non optet, in hoc loco à Domino commendatur. Ad quem contemptum, & paupertatem propensiùs inclinat charitas, quàm ad aliquã aliã virtutem præter amorẽ Dei. O cœleste verbum: Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. Innumeri propter illud sese pauperes effecerunt. Optimè dixit Dauid: Vox Domini præparantis ceruos. Cerui adeò velociter per terram currunt, vt in ea pedes non fistere videantur. Sic iusti hac diuina voce præparati tam velociter per huius vitę stadium prętereunt, vt vix in aliqua re terrestri affectionem statuant. Cerui cùm currẽtes fossam aliquam reperiunt, ità saliunt, vt visu mirabiles sint. Sic iusti, vt in virtute decurrunt, cùm eis aliqua mali offertur occasio, 23
aliquod ve offendiculum, quod est periculosum præcipitium, & fossa, tunc saliunt: tunc per diuinarum rerum contemplationem in cœlum efferuntur, ne in peccati fossam incidant. Non sic mundani faciunt: qui vbi minima quæque peccati offertur occasio non considerãtes Deum esse in cœlis, qui hoc prohibeat tanquàm cæci amentes offendunt, & miserè prolabuntur ob affectionem, qua temporalia diligunt. Pater æternus veterem legem in diuitiarum spe fundauit: eas enim illius obseruatoribus promittebat: ipsius autem transgressores paupertate minabatur, vt patet in libro Leuitici. Vbi dicitur: Si in præceptis meis ambulaueritis, dabo vobis pluuias temporibus suis, & terra gignet *Leuit. 26.*
semen suum, & pomis arbores replebuntur, &c. Quod si non au-
24 dieritis me, & feceritis omnia mandata mea, visitabo vos celeriter in egestate: frustrà seretis semen, &c. At vnigenitũ suũ in mundum mittens maiora illi commendauit, vt hominum corda ad cœlestia præmia erigeret. Puero fit plaustrum, in quod innititur, vt ambulare discat: postquam autem accrescit, & aliquantulum maior est, plaustrum ei adimitur, vt tãquam vir per se incedat. Sic se Deus cum homine habuit, quem, vt cœlestia amare doceret: quando puer tener, ac debilis erat, ei in veteri lege temporalia bona promisit, quæ illi fuerunt tanquam plaustrum, cui adhæreret in obseruatione diuinæ legis incedens. Adueniente autem legis gratiæ tempore, iam non vult nos quasi pueros esse: non vult nos temporalium rerum spei inniti, sed totam spem nostram in æternis bonis esse locatam. Et ideò dicit:

Psalm. 28.

Similc.

Beati

Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei. 25

Dicit vlterius: *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.* Homo so-
Simile. brietati deditus, & propter Deum esurire solitus, diuinæ con-
templationi est valde dispositus: estque eius cor quasi exhalatio
quæ terrestris grauitatis immunis in altum ascendit, & in ignem
conuertitur. Sic cor sobrium facile sursum erigitur, vt diuini
amoris igni inflammetur. Etiam est valdè necessaria hæc vir-
tus temperantiæ ad castitatem impetrandã. Nam, vt ait Beatus
Ioan. Clim. Ioannes Climacus, qui castus esse, atq; à se vitium sensuale cona
tur expellere, simulq; corpus suum delicatè tractat, est similis il-
li, qui volens à se canem expellere, illi panis fragmẽtum immit-
tit: qui ideò eum diligentiùs sequitur. Prius Deus brutis, quàm
hominibus escas produxit, vt significaret, quàm parum curæ 26
corporalis alimoniæ habere deberemus, & quantopere diuina
contemplatione nos oblectari oporteret. Quam nobis Beatus
1. Petr. 1 Petrus Apostolus valde commendat dicens: Succincti lumbos
mentis vestræ sobrij, perfecti, sperate in eam, quæ offertur vo-
bis gratiam in reuelationem Iesu Christi. Vbi admonens nos,
vt præparemur ad aduentum filij Dei in iudicium solius sobrie-
tatis tanquam virtutis ad perfectionem obtinendam valde ne-
cessariæ meminit. Ideò hîc Dominus dicit: Beati, qui nunc esu-
ritis; quia saturabimini. Nec addidit iustitiam, vt nos doceret,
etiam corporalem hanc famem viam esse ad æternam saturita-
Eccles. 4. tem. Quanquam iustitiæ fames est quid nimis heroicum, quod
nobis Spiritus diuinus commendat dicens: Pro iustitia agoniza
re. O singularia verba. O quæ ea in corde suo defigeret. Ago- 27
nem à nobis, atque etiam mortem Spiritus sanctus pro iustitia
postulat. Sed proh dolor, quàm parum nos præstamus multo,
quod Deus petit. Ecquis diuinum honorem zelat? Ecquis
eum propugnat? Ecquis agonizatur, vt quod Deo debetur, per
soluatur? Ecquis fatigatur, vt Deo suo iniurias à mundo illatas
aliqua ex parte satisfaciat? Ecquis solicitudine agitur, vt Deo
ipsius iura soluantur? O Domine Deus meus quid dicam ad
hæc? Videò quippe reginam Iezabel pro idolorum suorum ho
nore solicitam [*Y que los regala*) atque vt illis magis placeat,
mensæ suę cibos illis præbere, vt Deos suos caducos reuerentiùs
3. Reg. 18. honestarent: in Ecclesia autem veri Dei neminem video, qui
hac solicitudine pro illius gloria, & honore afficiatur. Ecqua

poterit

28 poterit fratres lingua recensẽri, quantopere sacrosancti hi marty
res iustitiam esurierint, quoties agonizati sunt, vt eam non sibi
solum sed proximis etiam suis obtinerent? Et siquidem nulla
hoc lingua satis dignè valet explicari, cordibus vestris contem-
plandum relinquo, vt pijs eorum exemplis inflammati, ad illos
imitandos concitemini. Quò in hoc sæculo in virtute, gratiaq;
eorum socij effecti, ipsorum cohæredes in cœlesti beatitudine
fieri valeatis. Quod nobis præstare dignetur Iesus Mariæ filius:
qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in sæcula sæcu-
lorum. Amen.

In eodem Communi plurimorum Martyrum Concio Secunda.

Descendens Iesus de monte stetit in loco campestri. &c. Lucæ. 6.

1 PLINIVS Refert pantheram tantam odo- *Plini. lib. 8.*
ris fragrantiam ore proferre, vt omnia ani- *cap. 18.*
malia illius odoris suauitate allecta spelun-
cis suis derelictis eam sequãtur. Multò autẽ
2 præstantior est suauitas odoris mirabilium
operum, cœlestiumq; verborum Iesu Chri-
sti R.N. Ideoq; maiori ratione hi, dequibus
hodierna sancti Euãgelij lectio loquitur domibus, regionibusq;
suis desertis eũ per asperas solitudines sequebãtur. In quorũ dili
gentia valde confunditur ignauia, qua hodie Christiani ad cõcio
nes audiendas accedũt. Quomodo se ad illas audiendas in vastas
solitudines cõferrẽt, cùm domo sua in templum ire pigrescant?
Cùm venatorius canis venationis odorem non percipit, nec *Simile.*
eius vestigium reperit, tepidus, atque remissus huc atque
illuc diuagatur: si verò ei venatio olet, admirabili impetu
per spinas, & tribulos eam insequitur quousque comprehendit.

Sic

Sic nos, quia Deum non gustamus, neque illius odorem sentimus, idcircò tam remissi incedimus. Cùm nimium viget frigoris rheumæ quædam ad caput ascendere solent, quæ adeò olfactus vias impediunt, vt homo illum prorsus amittat. Sicque nec odoriferarum suauitatem, neque corruptarum rerum fætorem sentit: ita, vt quanuis ei suauissima thymiamata, storaciſque odores, aut corruptissima cadauera proponantur, nec priorum suauitate delectetur, neque posteriorum fætore grauetur. Sic propter diuini amoris frigiditatem tam pestiferæ quædam rheumæ ad animas nostras ascendunt, vt impediant, quominus res odoriferæ, aut fœtidæ nobis oleant, aut oboleant. Mirabili suauitatis odore verba illa fragrant: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Et illa etiam, Centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis. Atque illa: Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. Necnon illa: Siquis sitit, veniat ad me, & bibat. Atque illa: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum. Et tamen aliqui nullam in eis suauitatem, gustum vè reperiunt, nec eis commouentur: eorum admirabilem fragrantiam non sentiunt. Et quanuis dehorrendo illo gehennæ fœtore, de arctissimo iudicio, cui affuturi sunt, deque illo nunquam finiendo igni multa audiant, nec ista etiã sentiunt, neque eorum fœtorem percipiunt: nec maiori timore afficiuntur, quàm si hæc omnia mendacia, aut quicquid infallibilis fides prædicat, fabula esset. O quàm magna insensibilitas. Vnde hoc prouenit? Ex eo vtique quod cupiditas, superbia, luxuria inuidia, cæteraque omnia vitia sunt quædam nimis pernicioſæ rheumæ, quibus infœlix anima præpedita est, sicque nec boni, nec mali odorem percipit. Quid igitur remedij erit? Quo vtitur qui rheumatismo, ideſt, catharro laborat: ille quippe, vt rheumatismo liberetur, potionem quantunuis amaram recipit. Sic igitur tu, ò peccator spiritali rheumatismo laborans veræ pœnitentiæ, contritionis, scilicet, confessionis, ac satisfactionis potione te purga: quæ licèt sensualitati sint amara, nimis tamen salutifera sunt: hisque maledictis rheumis animam purificant: quo cœlestium odorum suauitatem percipere possit, infernaliumq; pœnarum fætorem sentiat. Et quia ad hoc tibi cœlesti auxilio est opus, puro corde id dicito, quod sponsa dicebat in Canticis: Trahe me post te, curremus in odorem vnguentorum tuorum. O si

Matth. 11.

Cant. 1

ità purificati essemus, quàm suauiter post diuini verbi odorem curreremus: quodquidem hodie tanta cum amaritudine audimus, vt visu miserabile sit. Hieremias Propheta lamentabatur, dicens: Viæ Sion lugent, eò quòd non sint qui veniant ad solennitatem. Ille plorabat, quia non erat in illo regno, qui ad festiuitates iret, quia Iudæi Babylonem captiui ducti fuerant. Nũc autem non deficiunt homines, cùm viæ, forum, domusque sint repletæ. Est autem pij affectus, ac deuotionis defectus. Atque hinc est quòd cum homines in foro supersint, in Ecclesijs desint: præcipuèque cùm diuinũ verbum prædicatur. Nec verò est qui tantam hanc calamitatem deploret, neque qui ei obstet. O Deus infinitæ probitatis, ac maiestatis, tu tanto huic malo remedium adhibe, siquidem nosti, quantum emolumenti hominibus aduenire, si diuina verba tua libenter, & affectuosè perciperẽt. Supernus hic Dominus ait: Reuertimini in his, quæ procedunt de ore meo, id est, verbis, quæ concionatores mei meo nomine prædicant, quæ de ore meo prodierunt, ad me conuertimini. In quo diuini verbi efficacia singularis ostenditur, cùm dicat: reuertimini in illis. Peccatum, fratres charissimi, est auersio à Deo, & conuersio ad creaturam. Et egregiè dicunt Beatus Thomas, & Scotus quod peccati grauitas magis attenditur ex auersione à Deo: ideôque in inferno grauiori pœna punitur. Cùm enim certum sit in inferno pœnã sensus & pœnã dãni esse: pœna sensus (vt ipsemet D. Tho. ait) imponitur ob conuersionẽ ad creaturam: pœna verò damni, quæ multo grauior est (est enim carentia diuinæ Dei visionis, cui nulla alia pœna comparari potest, vt ait Chrysostomus) infligitur propter auersionem ab eo. Admonetque hîc Dominus peccatores, vt diuinis ipsius verbis concitati ad eum conuertantur, maximamque hanc sibi illatam iniuriam ipsi satisfaciant. Estque valdè notandum, hîc, vbi nos legimus: Reuertimini in his, quæ procedunt de ore meo: in alia translatione esse: Reueremini in his, quę procedunt de ore meo. Et sic est in contextu Græco. Vnde colligitur, diuina verba reuereri medium quoddam esse, quo animæ ad Dominum conuertantur.

Thren. 1.

Eccli. 41.

D. Tho. 1. 2. q. 73. ar. 1. ad 2.

et. q. 77. arti. 6. ad 1. et 2. 2. q. 118. ar. 5. in corp. et q. 20. art. 3. Scotus in 2. d. 37. D. Tho. 1. 2. q. 87. ar. 4. Chrysost. hom. 47. ad populũ Antioch. to. 5. et homi. 24. in Matth.

De his, qui per solitudinem cælestem magistrum sequebantur, dicitur in hac sancti Euangelij lectione: *Venerant, vt audirent eum, & sanarentur à langoribus suis.* Vbi manifestatur præcipua intentio, ob quam illum sequebantur, esse animarũ suarum salus.

Vt audirent eum, & secundariè propter temporale emolumentum: vt sanarentur à langoribus suis. Ideoque vtrumque adepti sunt. Ipse enim Dominus alibi dixit: Quærite primum regnũ Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. Verum proh dolor, quàm viceuersa nunc facimus. Prius enim, atque præcipue quæ ad corpus attinent, ac temporalia bona perquirimus: de spiritalibus autem, & æternis nimium acciderãt aliter agimus, quasi ad nos non spectarent. Experientia comperimus, quãuis in humano corpore cor magis ad sinistrum, quam ad dextrum latus propendet, subtiliores tamen spiritus, & vitales operationes ex eo ad dextrum, quam ad sinistrum latus procedere. Vnde pars dextra fortior, & ad quidlibet faciendum habilior, est, quàm sinistra: contrariumque, videlicet, quenquam crebrius sinistra, quam dextera vti monstrum in natura esse ducitur. Sic quanuis cor animæ, quæ est voluntas ob concupiscentiæ corruptionem ad corporalia præsentis vitæ bona, quæ est pars sinistra, propensius inclinetur, quam ad spiritalia futuri seculi bona, quæ est pars dextera, tamen naturalis ipsius voluntatis propẽsio magis ad æterna, quam ad temporalia bona dirigitur. Imo prodigium esse videtur quenquam magis optare huius, quam futuri sæculi bona perquirere. Idcirco sponsa dicebat: Læua eius sub capite meo, quasi omnia temporalia contemneret, & dextera illius amplexabitur me, quasi cœlestium bonorum amore correptam. Vt enim dicit Diuus Gregorius: quid per læuam, nisi vita præsens? quid autem per dexteram, nisi perpetua vita designatur? O fœlix anima, quę tanquam præsentis immemor vitæ illam sub capite suo habet: & futuræ amore capta eam semper præ oculis fert.

Matth. 6. *Simile.* *Cant. 2.* *Grego. in homil. 6. Pasc.*

Hoc summa veritas in isto singulari sermone, quem in loco campestri habuit ad turbas, aptè confirmat, cùm sic exorsus fuerit. *Beati pauperes: quoniam vestrum est regnum Dei.* Nabuchodonosor insomnis proceram quandam statuam perspexit. Huius statuæ caput ex auro erat: pectus autem, & brachia ex argento: venter, & fœmora ex ære: tibiæ autem ferreæ: pedum quædam pars erat fictilis. Et lapis abscissus est de monte sine manibus, & percussit statuam in pedibus fictilibus, & comminuit eos, tunc contrita sunt pariter omnia quæ fundata erant super eos. In hoc delineata est operatio, quam fecit aduentus filij Dei in terram.

Dani. 2.

In hac

In hac mundi mole aurum, humana scientia, fama, potentia, fortitudoque multum valebant. Descendit autem lapis ex alto monte, ideſt, ex cœlo, quod dicitur mons, vt dixit Dauid. Et exaudisti me de monte sancto tuo, ideſt, de cœlo. Petra autem erat Christus. Diciturque lapis abscissus sine manibus: quia in tanta hac re, qualis fuit admirabilis incarnatio Verbi diuini nihil rudes hominum manus effecerunt: sed fuit spiritus sancti operatio. Vnde quærenti virgini sacratissimæ, quomodo fiet istud? Angelus respondit: Spiritus sanctus superueniet in te. Dicitur etiam lapis hic abscissus sine manibus, quia manus aut opera nostra illum non attulerunt. Non descendit, vt humanam assumeret naturam, propter iustitiam, quæ nobis inerat. Et sic dixit sapientissima virgo Maria in suo cantico: Suscepit, scilicet, Deus Israel puerum suum, scilicet, Christum, in vtero meo, non ob aliquod humanum meritum, sed, recordatus misericordię suæ. O quàm mirabiliter, atque succinctè sacratissima virgo mysterium incarnationis explicuit. Suscepit, inquit. Non fuit vtriusque naturæ commistio, sed mirabilis quædam assumptio humanæ naturæ ad diuinitatem, sacratissimumque Iesum aptissime puerum, & Israel appellat. Puerum, quia ineffabili puritate præcelluit: Israel, quia abinstanti conceptionis suæ beatissima eius anima Dei visione fruita fuit. Hoc autem non ex operibus iustitiæ, quæ fecimus nos: sed, recordatus misericordiæ suæ. Et hoc significat: Abscissus sine manibus. Hic igitur lapis è cœli monte descendens lutum comminuit, & omnia, quæ in eo sita erant: aurumque & argentum à sui æstimatione decidit. Quando autem diuinus hic lapis lutum, ac statuam tetigit? Non solum quando pauper in stabulo natus est, pauperque in hoc sæculo vixit, sed etiam cum dixit: *Beati pauperes, quoniam vestrum est regnum Dei*: O Christe æterna sapientia, quomodo puperes Beatos appellas? Cum Beati solum sint, qui Deum vident? Dico iustos, qui in cœlis, & qui in terris commorantur, vtrosque Deum videre: quanuis dissimiliter: hos, scilicet, per fidem, obscure: illos autem per claram visionem. Et hoc est, quod D. Paul. ait: videmus nũc per speculũ in ænigmate: tũc autẽ facie ad faciem. Et quẽadmodum visio, sic & beatitudo dispar est. Commẽdatariorum alij vestem cũ insignibus simulque cõplures redditus, ac possessiones habẽt:

Psal. 30. *Luc. 1.* *Tit. 3.* *1. Cor. 13.* *simil.*

alij verò insignia tantum cum veste gerunt, sperantes se pertem
poris discursum redditibus esse donandos. Vtrique sunt commẽ
datarij, alteri in spe, alteri in possessione: ita omnes iusti sunt bea
ti: cælites verò sunt iam possidentes: qui autem in terra commo-
rantur, sunt beati spe. Et quanuis nonnulli hæc verba sic explic-
cant: Beati pauperes, id est, humiles: Dominus tamen ad literam
de pauperibus loquitur, qui vel se propter Deum pauperes ef-
fecerũt, vel quos Deus pauperes fecit: ipsique paupertatẽ æquo
animo patiuntur: huncque statum, in quo à Deo locati sunt, dili
gunt. Et sic in contextu Græco habetur: Beati pauperes, & men-
Simile. dici. Priusque Dominus hanc virtutem statuit, tanquam mirifi-
cus artifex sublimes ędes extruere volens priùs terram perfodit,
& terram abstrahit, statimque lapides fundamẽti constituit. Sic
Christus Redemptor noster vt diuini amoris, aliarumque virtu
tum lapides in hominum cordibus statueret, priùs terrenum sæ-
cularium rerum amorem foras expellere curauit. Ideòque quod
Matth. 10 dixit adolescenti volẽti ipsum sequi: Si vis perfectus esse, vade,
& vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & sequere me, sic
debet intelligi: Si vis dispositus esse ad perfectionẽ, vade, & ven
de omnia, quæ habes, &c. Perfectio quippè non in paupertate,
Quintus Curtius. sed in charitate consistit. Quintus Curtius refert, Alexandrum
Magnum cum Indiam vellet expugnare, omnes tã suas, quàm
suorum diuitias cumulasse, atque igne cremasse: quò ipsius mili
tes paupertate coacti viriliter dimicarent, & ab Indis victoriam
reportarent; sicque quod ipse expetebat impetraret. Quid vobis
videtur fratres de animo, & artificio præstantissimi ducis illius?
Quomodo ad æternam beatitudinem consequendam id non fa-
cere curatis, quod Ethnicus ille fecit, vt Indiam expugnaret? Si-
quidem in sacro Baptismate vos mundo eiusque pompis renun
ciare promisistis: cur fidem, quàm Deo sanctæque eius Ecclesiæ
astrinxistis, non liberatis? Quare promissis nõ statis? Cur vestra
bona temporalia diuini amoris igne non vritis, atque consumi-
tis? Quare non curatis, vt hæc super vos benedictio, Beati pauper-
es cadat. O quantæ confusionis est mundum alios habere bea-
tos longè dissimles ijs, quos Christus Redemptor noster hîc bea
tificat: & ferè omnes homines male ex mundi, quàm Iesu Chri-
sti beatis esse. Et qui autem sunt beati huius sæculi? Dauid hoc di
Psal. 143. cit, Deum sic alloquens: Erue me de manu filiorum alienorum,
quorum

18 quorum os locutum est vanitatem: & dextera eorum dextera
iniquitatis: quorum filij sicut nouellæ plantationes in iuuentute
sua. Filiæ eorum compositæ circumornatæ, vt similitudo tem-
pli. Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud. Oues
eorum fœtosę, abundantes in egressibus suis. Boues eorum cras-
sæ. Beatum dixerunt populum cui hæc sunt. Vt homines ex
his beatis sint, varijs solicitudinibus anguntur, maria tranant, or-
bem circumeunt, nec vna saltem hora quiescunt. Melius autem
maledicti vocari possunt. Hìc enim cõcludit Dauid, dicens: Sed,
beatus populus, cuius Dominus Deus eius. O quantoperè hi mi
seri in hora mortis turbabuntur, videntes mortem sibi inuitis,
tunc bona subtrahere, quæ nimia cum anxietate comparauerãt,
cum eis tranquilli perfrui conabantur. Quod optimè depingit
19 Ecclesiasticus diuitem quendam auarum ita loquentem induc-
cens: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis *Eccli.* 11.
solus. Et nescit quòd tempus prætereat, & mors appropinquet,
& relinquat omnia alijs. Et alia translatio habet. Et nescit, quòd
mors appropinquet, & relinquet omnia alijs. Et sic est in con-
textu Græco. Vbi huius rei infallibilis certitudo designatur. Et
quid igitur remedij nos doces, ô Pater, (dicet quispiam) vt à tan-
to hoc malo liberemur? Hoc remedium est fratres, siquidem Do
minus hîc dicit, regnum cælorum esse pauperum, ab eis illud di-
uitijs vestris emere curate. O mirificam pauperum prærogati-
uam, quòd si fericas, aut auro contextas vestes emere vultis in
mercatorum officinas vos conferatis: si verò cælum emere veli-
tis, in pauperum domos vos confugere oporteat.
20 *Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.* Perpendite illud, nunc,
in quo præsentis vitę breuitas designatur, vbi fames toleratur. Vt
enim ait Diuus Paulus, quod in præsenti est momentaneum, & *1. Cor.* 4.
leue; in futuro autem sæculo erit æterna saturitas. Et quanuis qui
in hoc sæculo propter Deum famem corporalem patiuntur, bea
ti sint, multò tamen beatiores sunt, qui iustitiam esuriunt. Diui-
nusque Magister post paupertatem famem etiam collocauit,
quia ex priori posterior sequitur, tam in temporalibus, quàm in
spiritualibus. Experientia quippè comperimus, eos, qui allijs,
porris, cepisque saturantur, & alijs rudibus cibis abundè vescun-
tur, gallinas postea, siue perdices, quanuis excellentiora sunt, nõ
esurire. Sic homines temporalibus saturati spiritalia bona non

esuriunt: sicque illis vesci obliuiscuntur: ex quo magna animæ 21
prouenit imbecillitas. Satis hoc Dauid sentiebat, cùm diceret:
Psal. 101. Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. Di
uinæ legis obseruatio, diuinum verbum, sanctissima sacramen-
ta, aliæq; spiritales exercitationes sunt animæ cibus: & cùm hoc
pane caret, arescit. Ideò ad iustitiam esuriendam valdè conducit
spiritus paupertas. Deus est magnanimus, ac munificētissimus,
complureſque diuitias, quas largiatur, habet: velletque homines
ingenti esse stomacho ad eas recipiendas, illasque maximè esu-
rire. Atque ideò dicit: Beati, qui esuriunt, &c. Nonnulli tam ar-
cto sunt stomacho, vt modico saturentur. Cùm vnam lachrymā
effuderint, vnum diem ieiunarint, vnam pauperi eleemosynā
erogauerint, iam se sanctos esse arbitrantur. Non hoc Deo pla-
cet. Si Rex magnates regni sui inuitaret, splendidissimumque 22
præclarissimis refertum cibis eis conuiuium pręparare iuberet,
nonne tristaretur, si cum primus catinus in mensam est allatus,
conuiuæ adhuc vix aliquid delibantes dicerent: Ne plus nobis
afferatur: iam enim saturati sumus, iam plus edere nequimus. O
superne Saluator Iesu Christe, tu es Domine Rex potens, atque
magnanimus, qui in mundum veniens regale conuiuium feci-
sti, quod non auro quidem, sed abundanti sanguinis affluentia,
plurimisque laboribus, & afflictionibus præparasti: cumq; nos
omnes ad illo fruendum inuites, adeò miseri, arctoque stomacho
sumus, vt prima buccella simus contenti: & minimo quoq; pie-
tatis opere nobis satisfaciamus. Attendite fratres, & iterum, atq; 23
iterum attendite, vnum ex laqueis diaboli esse, hominibus per-
suadere, eos in Dei ministerio nimium profeciſſe: iamq; ad me-
tam virtutis peruenisse, cùm vix passum vnum in eius via gressi
fuerint. Dilata os tuum, & adimplebo illud: dixit Deus Dauidi,
Psal. 62. & singulos nos oportet cogitare Deum hæc nobis verba dicere.
Aperi os, ô Christiane, animi tui desiderium amplifica, ne modi
co spiritali cibo sis contentus, sed te maioribus assuefac. O beata
anima, quæ in hoc Deo paret, quæque in eius ministerio nimiū
progressa adhuc tūc se exordiri credit. O glorioſe Apostole Pau
le quātoperè iustitiā esuriebas, nec plurimis mysterijs, quę Deo
Philip. 4. exhibueras, contentus eras, sicque dicebas: Omnia detrimētum
feci, & arbitror vt stercora, vt Christū lucrifaciā, vt & inueniar in
illo ad cognoscendū illū, & virtutem resurrectionis eius, & socie
tatem

24 tatem passionis illius configuratus morti eius, si quo modo occur
ram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis, non quòd iam acce-
perim, aut iam perfectus sim. O mirabilem sancti Apostoli hu-
militatem, & mirabilem maioris perfectionis famem. Postquā
tot labores fuerat perpessus, Euangelicamque legem ad vnguē
(vt aiunt) obseruarat, dicit: Liberet me Deus à tali cogitatione, vt
me iam ad perfectionem peruenisse credam: at quantum valeo,
laboro, vt Dominum meum Iesum Christum in morte imiter.
O quàm ad literam hîc adimpletur quod dixit Dauid: Accedet Psal. 53.
homo ad cor altū, & exaltabitur Deus. Id est, quò sublimiùs cor
iusti ad maiora eleuatur: eò illi magis repræsentatur multū sibi
deesse, vt ad Deum perueniat. Ideò statim Beatus Paulus subdit
dicens: Fratres, ego me non arbitror comprehendisse, vnum au-
25 tem, quæ quidem retro sunt, obliuiscēs, ad ea verò, quę sunt prio
ra, extendens meipsum ad destinatum persequor brauium su-
pernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Et postea subdit. Quicun
que ergo perfecti sumus, hoc sentiamus. Quasi dicat: Animę per
fectio docet hominem de se humiliter sentire, neq; ad opera bo-
na, quæ fecit respicere: sed semper optare in Dei ministerio ma-
iora pficere. Qui ergo fratres mei de perfectiōe vestra gloriami-
ni, hęc, quę hic S. Apostolus dicit: Audiētes erubescite. Nimia so
licitudo, atq; anxietas, qua filij huius sęculi terrena perquirūt, exē
plar nobis esse deberet, quò ducti cælestia inextinguibili quadā
fame quæreremus. Ecquid mūdanus homo non facit, ecquid in-
tentatū relinquit, vt mille sibi aureos acquirat? Oīa cōprehēdit,
nullū discrimē pertimescit: frigoribus, & caloribus nō deterretur.
26 Oīa ei facilia, & plana vidētur arbitranti se aliqua ratione, mille
aureos esse lucraturum. Per viscera Iesu Christi ob nos crucifixi
vos deprecor, dilectissimi fratres, vestrā viuēdi rationē cōmute-
tis, curāq; qua huius sęculi caduca perquiritis, in diuino Dei mini
sterio à modò adhibeatis. Nosmetipsos vincamus. Quāuis enim vi
res nostræ modicæ sint, quod de nobis diffidimus, id Deo fidamus:
ipse enim est securus, ac fidelis amicus. Quid nobis facillimū non
reddetur, quantūcūq; difficile sit, si à Deo iuuabimur? Oīa (in-
quit Apostolus) possum in eo, qui me confortat. Quasi dicat, Philip. 4.
Nullum malum mihi officit Deum in adiutorem habenti. Fa-
mes mihi saturitas, carceres, ac vincula libertas, labores sunt in-
dulgentiæ, mors vita, quū tali sim adiutus auxilio. Ecquis igitur

nostrum cùm ipsum Deum auxiliatorem habeamus, mundum 27
infernumque in certamen non accersiat, & de vtroque certam victoriam non speret? Eia fratres, num quicquam efficio, an non? Deus efficiat, Deus efficiat, Deus efficiat: ipse etenim omnia potest. Ipse (quæ eius est pietas) vos semetipsum faciat esurire. O incommutabilis Deus, quomodo ego vilissimus terræ vermiculus cùm sim, te non esuriam: siquidem tu æternus, ac potentissimus Dominus me esuris, totque artibus, ac rationibus exquiris? Quòd si me perquiris, non propter tuam quidem, sed propter meam vtilitatem me quæris, neq; enim me tibi opus est: & ideò vis, vt iustitiam tuam esuriam, scilicet, quò illa me repleas. Quid diceretis de homine, cui aream immunditia plenam habenti Rex diceret: Euacua thecam istam, volo enim eam tibi auro, margaritisque replere: ille autem responderet, Abi Domine aurum, 28
margaritasque tuas nolo, sed thecam meam immunditia plenã habere malo? O insane in tantam amentiam incidere potuisti? Nunquid si quis hoc faceret, non valdè miraremini? Sic vtique. Multò igitur magis vosmetipsos miramini, qui cum sæcularium rerum amore plenum habeatis cor, quæ omnes sunt immunditiæ, & stercora, illud euacuare non vultis, vt Deus suis diuinis donis impleat, quanuis ipse hoc sub æternæ condemnationis pœna præcipiat. Cur igitur talem in vobis amentiam cernentes pudore non confundimini? Per Dei reuerentiam vos deprecor, oculos aperiatis, tantoque huic malo remedium adhibeatis, à cordibus vestris hoc stercus expellite, quò Deus illa diuina gratia repleat, qua cælestis gloria comparatur: ad
quam nos perducat Iesus Mariæ 29
filius, Amen.

In

In eodem Communi plurimorum Martyrũ & maximè pro Beatis Fabiano & Sebastiano Concio Tertia.

Beati qui nunc fletis, quia ridebitis, &c. Luc. 6.

PER Amos Prophetam comminatus est Deus Hebræos, dicens: In omnibus plateis *Amos. 5.*
2 planctus, & in omnibus qui foris sunt, dicetur: Væ, væ, & in ommbus vijs erit planctus. Profectò si modo vera charitate niteremus, quod Domin⁹ Hebræis minitatus est, faceremus. Animaduertẽtes enim mala, quibus orbis est plenus, domos, vias, atque plateas lachrymis repleremus. Et quãuis lachrymæ ob hunc finem effusæ minis meritoriæ sint, & de ijs, qui eas effundunt dici possit: *Beati qui nunc fletis,* Aliæ etiam sunt complures causæ, ob quas Deo lachrymæ maximè placent. Vna est in iustis viris imperfectionũ suarũ cognitio, quæ in tepidis, ac remissis hunc effectũ operari nõ solet. Qui *simile.*
se in speculo considerat, experientia comperit, imaginem talem vultum repræsentare, qualem ipse habet. Si hilari est vultu, hilarem eum speculum repræsentat, si verò mœsto, mœstum ostendit. De Christo vera Patris sapientia dicitur: Speculum sine ma- *Sap. 7.*
3 cula imago bonitatis illius: taleque hoc speculum, & hæc imago nobis repræsentatur, quales nos sumus. Iustis iustus, atque seuerus repræsentatur: & sic cum timore viuunt, defectusque suos quantũuis paruos lamentãtur cognoscentes eos esse aliquo modo iniurias infinitæ maiestatis Domino illatas. Remissis verò, & amplæ conscientiæ viris Deus remissus, & negligens repræsentatur. Non enim sibi persuadent, se ab eo seuerè esse tractandos: sicque peccatis onusti tristitiæ ac timoris expertes viuunt. Alia est etiam iustis effundendi lachrymarum causa, scilicet, animaduersio occasionum, & offendiculorum, quæ sunt in orbe terrarum. Rex videns omnes magnates, cæteroscque totius regni sui

viros sibi rebellare, atque etiam domesticos suos nihil eorũ, quæ 4
ipse præcipit, facere sed omnes in ipsum consurgere quã esset af-
flictus, quotque lachrymas effunderet? Hoc vtique iustus consi-
derat, omnia, scilicet, corporalia, quæ Deus in hominis minister-
rium creauit, pulchritudine, odore, saporeque suo corruptam ho
minis naturam ad malum inuitare. Non solum autem res exte-
riores, sed domesticas etiam, qui sunt proprij sensus capitales
ipsius hostes existere, adeò vt eos Sathanas in instrumenta ad-
uersus spiritum assumat, sibi persuadens, illis se de spiritu vicio-
Matt. 10. riam esse reportaturum, quam perse consequi minimè potest.
Et ita dixit Dñs: Inimici hominis domestici eius. Hæc omnia iu
sti profundè considerant: scientesque quot, ac quantis periculis
sint expositi vberem lachrymarũ copiam effundunt, sibi, proxi
misq; sui: à diuina maiestate auxilium deprecantes. Ita Hiere- 5
Thren. 3. mias Propheta faciebat, sicut ipse fatetur dicens: Oculus meus
afflictus est: nec tacui, eo quòd non esset requies, donec respice
ret, & videret de cœlis Deus. Verba hęc sunt animaduersu dignis
sima: in quibus viuæ lachrymæ orationes esse significantur: atq;
ingens in eis viri sancti perseuerantia designatur. Plorant etiam
iusti præ desiderio ab hoc exilio exeundi, & in illa cœlesti beati
Simil. tudine cũ securitate morandi. Quando festa ludique in vrbe ce-
lebrantur, maiori mœrore, angustiaque afficiũtur qui in carcere
detinentur, quia illinc exire nequeunt, vt aliorum gaudijs per-
fruantur. Ita cùm iusti ineffabilia gaudia contemplentur, quibus
iusti in diuino conspectu perfruuntur, seseque in his mortalibus
corporibus inclusos detentosque, ac terrenarum passionum, qui 6
bus affliguntur, atque torquentur, vinculis alligatos experian-
tur, se tanto bono priuari, maxime dolent, plorantque desideran
Psal. 141. tes eo iam perfrui. Si Dauid tanto cum affectu dicebat: Educ de
custodia animam meam ad confitendum nomini tuo: me expe-
ctant iusti donec retribuas mihi, sciens quamuis è corporis carce-
re exiret, se vsque ad sacrã Iesu Christi filij sui mortẽ Deo non
esse fruitutũ, & pro tunc consolationẽ, qua iusti in sinu Abrahæ
permulcebantur, retributionem appellabat, quomodo iusti ar-
dẽtiùs nõ optabunt ab his fœtidissimis ergastulis exire, vt proti
nus superno illo bono fruãtur? Has, aliasq; iustissimas lugendi
causas habent iusti. Et de his dicit Dñs: Beati qui nũc fletis, quia
ridebitis. Non verò de ijs, qui tẽporalia detrimenta lamentãtur.

Vt

7 Vt enim B. Paul. ait, quæ secundũ Deũ tristitia est, pœnitentiã *2. Cor. 7.*
in salutem stabilẽ operatur: sæculi autẽ tristitia mortẽ operatur.
Vos igitur dilectissimi fratres deprecor, vt omnes has fiendi oc-
casiones pijs cordibus contẽplemini, quanuis permisericordiam
Dei, nullũ in vobis lethalẽ reatũ sentiatis: quò super vos hæc do-
mini benedictio cadat. Qui vero actualiter in mortali culpa per
sistitis, hoc etiã singulari vtimini remedio: magna cordis vestri
amaritudine lamẽtamini, siquidẽ hic sanctus Apostolus dicit,
Tristitiã, quæ secundũ Deũ est, pœnitentiã in salutem stabilem
operari. Vbi valde pensandũ est verbũ illud: Stabilem. Ex quo
infertur eum, qui pœnitentiã egit, & in idem peccatũ reincidit,
oportere vereri, an forte hac tristitia caruerit, de qua hic B. Apo-
stolus loquitur. Felices igitur qui in hac lachrymarũ valle plo-
8 ratis, & secundum Deum contristamini, quia ridebitis, scilicet,
in cœlesti Hierusalem sempiternis gaudijs perfruentes. Deusq;
proprijs manibus lachrymas ab oculis vestris absterget, quẽad-
modum mater dilectissimũ filium lachrymãtem tergere solet:
sicut B. Ioãnes affirmat dicens: Absterget Deus omnem lachry *Apoc. 21.*
mam ab oculis eorũ: & luctus vltra non erit, neq; clamor, neque
dolor erit vltra, quæ prima abierunt. O benedictus, & glorifica-
tus talis Deus, qui talẽ, ac tantã indulgentiã, consolationem q; ser
uis suis pollicetur. Super quo verbum illud: Quæ prima abierũt,
perpendi oportet. Quasi dicat: Quia in hoc sæculo fleuerunt, &
mala passi sunt.

Nam de his, qui in hoc sæculo non lugent dixit paulò in-
9 ferius: *Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.* Et *Isai. 24.*
multo antea Isaias propheta prædixerat: Ingemuerunt om-
nes, qui lætabantur corde. Cessauit gaudium tympano-
rum, & quieuit sonitus lætantium. Gaudere corde, est se
ex animo humanis voluptatibus tradere. O infœlices quàm
fraudulenter vos Sathanas decipit, cum breuissima quæque
gaudia, & voluptates æternis sitis cruciatibus soluturi. Fra-
tres desideratissimi ne, quæso, semen in cordibus vestris se-
ratis, ex quo talis fructus est proditurus: sed semen serite, *Prou. 14.*
quod optimum fructũ ferat. Si gaudia seueritis, tristitiã metetis:
nã extrema gaudij luctus occupat. Quod si mœrorẽ seueritis, æter
na gaudia colligetis. Qui fructiferã arborẽ plãtare conatur, non *Simile.*
plãtat ramum folia, flores, ac fructum habentem: hoc enim esset

operam

operam perdere: cùm futurum sit, vt statim frondes marcescant, 10
flores excidant, simulque cum ramo fructus arescat. At si prudẽ
ter facere vult, debet stirpem cum radicibus plantare: sicque am
pliores radices aget, crescetque in arborem, & frondes, flores, ac
fructum feret. Cor nostrum est veluti viretum. Si in eo lætitię ra
mum cum floribus, ac fructu plantare velimus, incassum labora-
bimus: nã ex vno gaudio non alia gaudia oriuntur. Statim quip-
pè humana voluptas arescit, & omnia in tristitiam conuertun-
tur. Vultis fratres lætitiæ arborem habere, quæ æternæ lætitiæ
fructũ ferat? Dimittite ramos, & ad veræ lætitiæ stirpem confu
gite, eamque in cordibus vestris plantate. Ea est tristitia, & non
quæcunque: sed quæ secundum Deum est, de qua superius dixi
Psal. 125. mus. Hoc Dauid affirmat, dicens: Qui seminant in lachrymis, 11
in exultatione metent. Et sic Sapiens temporum discrimen assi-
Eccle. 3. gnans dicit: Tempus plorandi: & tempus ridendi: tempus tacen
di, & tempus loquendi. Prius vtique dixit: Tempus plorandi,
quàm tempus ridendi: & prius dixit: tempus tacendi, quàm, tẽ-
pus loquendi: quia per lachrymas, & silentium vera lætitia, cæ-
lestisque conuersatio impetratur.

Vlteriùs summus prædicator in sua cælesti concione progre-
ditur, dicens: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint*
vos, &c. propter filium hominis. Gaudete in illa die, & exultate. O Chri
ste Angelorum gloria, beatorumque spirituũ vera lætitia, quo-
modo fidelibus amicis tuis præcipis, vt in maximis quibusque
tribulationibus exultent? Nunquid non illi ex osse, carneque
sensibili constant? Vtique. Sed in hoc ineffabilis potentia mea 12
perspicietur, cum talia in debili, imbecillaque natura perficere
possim, vt homines, ac fœminæ in medio cruciatuum singulari
lætitia, & consolatione interius perfundantur. Idcircò B. Paulus
2. Cor. 1. singulares Deo gratias agebat, dicens: Benedictus Deus & Pa-
ter Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum, & Deus
totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione
nostra, vt possimus, & ipsi consolari eos, qui in omni pres-
sura sunt. Quoniam sicut abundant passiones Christi in no-
bis, ita abundat consolatio nostra. Infallibilis vtique veritas
Bernar. hæc est. At quomodo dicit Beatus Bernardus: Filij huius sæ-
culi vident cruces nostras, & non consolationes nostras. Ecquid
perspicit mundus in seruo Dei, præter famem, paupertatem, af-
flictionem,

13 flictionem, persecutionemque? beatitudinem autem in eius pe-
ctore delitentem non cernit. Et vice versa, malorum voluptates
saturitatesque perspicit, infernum autem in eorum pectoribus
volutantem non videt: sicque homines hos sequi volunt, atque
desiderant, illorum autem imitationem repudiant. Etiam Da-
uid quanuis Deo nimis amicus dicebat: Mei autem penè moti *Psal. 72.*
sunt pedes: penè effusi sunt gressus mei: quia zelaui super ini-
quos pacem peccatorum videns. Id est, sensualitas mea ad malo
rum vitam sectãdam me inuitabat: cùm exteriorem illorũ pro-
speritatem perspicerem. Quia non est respectus morti eorum, id
est, videntur ad moriendum nati non fuisse. Sic corpora sua
tractant, sicque voluptatibus indulgent, & mortis obliuiscũtur,
ac si immortales essent. Et non est firmamentum in plaga eorũ,
14 id est, si eis labor aduenit, statim finitur: nã vel minis, vel numis
omnia conficiunt. In labore hominũ non sunt, & cũ hominibus
nõ flagellabuntur, pro flagellãtur. Si pestis in vrbe grassatur, eos
non tangit: statim enim se se in pagũ conferũt. Si annonæ caritas
viget, domum eorum non ingreditur. Et quia se adeò prosperos
animaduertunt, ideò tenuit eos superbia: operti sunt iniquitate,
& impietate sua. Sicut vir locuples hodie vnum, cras alterum ve
stis genus depromit: ita hi hodie vnam, cras alteram peccandi ra-
tionem inueniunt. Modò furantur, deinde ludunt, postea turpi-
tudines admittunt: passimque varijs scelerum generibus ope-
riuntur. Liberet nos Deus ab hominibus, qui iniquitatibus suis
operiuntur. Si lex Euangelica damnat hypocritas, quia boni
speciem præ se ferunt, cùm intus scelesti sint: quid fiet illis, qui
15 præ nimia cordis deprauatione exteriùs malitia superinduun-
tur, vt quod intus latet, foris appareat? Quomodo amator de per
polita veste gloriatur? O diabolica abominatio, quàm sæuis cru-
ciatibus punieris? Ne huiuscemodi homines æmulemini fratres
charissimi. De illis enim dicit inferiùs ipse Prophera: Deiecisti
eos dum alleuarentur. Quomodo facti sunt in desolationem: su-
bitò defecerunt: perierunt propter iniquitatẽ suam. Velut som-
nium surgentium Domine in ciuitate tua imaginem ipsorum
ad nihilum rediges. Ecce vanitatum, prosperitatumque sæcula-
rium finem. Attendite quomodo hîc Dauid omnia vocat imagi
nem: quæ apparentia tantum sine existentia habet, & in in-
stanti euanescit. Ideò fratres ne malorum exteriora consider-

tis:

tis: illa enim ſpecies vos fallet: nec exterioribus iuſtorum labori 16
bus terreamini. Sed beatitudinem cæleſteḿque conſolationem
eorum animis delitentem conſiderate, quò eorum exemplo labo
Pſal.127. res etiam patiamini. Dauid ait: Beati omnes, qui timent Domi-
num, qui ambulant in vijs eius. Statimq́; priuatim recenſet quid
ſingulis quibuſq́ue in hoc mundo contingat, dicens: Labores ma
nuum tuarum, quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit. Ec-
quid hoc eſt ſanctè Propheta? Ijs, quæ homines manuum ſuarũ
laboribus acquirunt, veſci conſueſcunt: quomodo tu dicis iuſtũ
ipſos labores eſſe comeſturum? Vult dicere: ipſos labores, quos
iuſtus propter Deum patitur, cordis ſui alimoniam, gaudium, &
exultationem eſſe. Ex ijs enim iuſtus magnam ſibi conſolatio-
Abac.1. nẽ percipit. Et ita dicit Abacuc Propheta: Facies homines quaſi
piſces maris. Nam quemadmodum piſces in amaris æquoris 17
aquis natare, volutariq́ue gaudent: ſic verorum hominum, id eſt
iuſtorum exultatio, atque lætitia eſt, huius ſæculi amaritudini-
Rom.5. bus perfundi. Sicq́ue Diuus Paulus ſuo, aliorumq́ue iuſtorũ no-
mine dicit: Gloriamur in tribulationibus, ſcientes quòd tribula-
Similit. tio patientiam operatur: patientia autem probationem: proba-
tio verò ſpem. Ideò piſces in amaro mari delectabiliter viuunt,
quia quandam occultam dulcedinem ſugunt in amara aqua la-
tentem, quæ illos nutrit, atque ſaginat. Sic iuſti ex amaris labo-
rum, tribulationum, aſperitatumque vitæ pœnitentis aquis cer-
tum quendam ſpiritalem dulcorem eliciunt, qui humanis lin-
guis non valet explicari, etſi poteſt ſentiri, atque guſtari. Eſtq́ue
valdè notandum (vt piſcium metaphoram proſequamur) quem
admodum in mari, aquiſq́ue amaris maiores, pinguiores, dulcio 18
reſq́; piſces reperiũtur, quàm in dulcibus fluminibus: ita quãuis
in ſtatibus magnatũ, diuitũq́; & corpora ſua delicate tractantiũ
iuſti aliqui ſint, in mari tamen pœnitentis, auſteræq́; vitæ in pau
pertate, ac calamitatibus multo maiores, perfectioreſq́; ſanctos
reperiri. Ipſæ nãq́; tribulationes cor dilatant, animãq́; ad maiora
Dei dona recipiẽda diſponũt. Et ita dicit Dauid: In tribulatione
dilataſti mihi. Quemadmodũ aurifex argentũ malleo quatiẽdo
dilatat, quò vas maius efficiatur: ſic Deus ſupernus artifex me-
diãtibus malleis tyrannorũ, aliarũq́; calamitatũ iuſtũ quatit, qui
bus ictibꝰ eius cor amore, & charitate dilatatur, magiſq́; diſponi
tur ad maiora dona, plureſq́; cæleſtes liquores in ſe recipiendos.

Peccator

19 Peccator autem eſt quaſi ſartago vetus, quæ vno mallei ictu in-
fringitur, & vndiq́ue perforatur patientiam amittens. In Prouer
bijs dicitur: Legatus fidelis egeſtas, & ignominia. Et quemadmo *Prou.13.*
dum, qui Regium legatum iniuria afficit, ipſi Regi iniuriam in-
fert: ſic, qui de laboribus ſibi à Deo immiſsis queritur, Deo iniu
riam infert.

Animaduerte igitur, ô frater, ſingulos labores tibi contingen
tes, Dei eſſe legatos: brachia expande, illoſq́ue charitatis viſceri-
bus amplectere. Conſidera quid ſumma veritas in hodierna ſan
cti Euangelij lectione dicat: *Beati*, inquit, *eritis, cùm vos oderint ho-*
mines, &c. Propter filium hominis. Quod ſi quis quærat: Pater, ſi pro
pter peccata mea paſſus fuero, nunquid pars aliqua huius bene-
dictionis ſuper me cadet, cùm hîc Dominus dicat, labores pro-
20 pter filium hominis eſſe patiendos? Ad hoc tibi reſpondeo, ſi ve-
rè, & ex animo ad Deum fueris cõuerſus, hoc propter Deũ pati
eſſe dicẽdũ. Hoc perſpicuè patet in Dauid. Qui cũ à Nathã Pro- *2.Reg.22*
pheta ob adulteriũ, homicidiũq́; reprehenſus peccatis ſuis digna
pateretur, dixit in Pſalmo: Quoniam propter te ſuſtinui oppro *Pſal. 64.*
brium, operuit cõfuſio faciem meã. Quomodo ſuſtines propter
me (poſſet Deus dicere.) Nunquid propter peccata tua nõ ſuſti-
nes? Sic. Verùm, quia hoc patienti animo ſuſtineo, dico me pro-
pter te pati. Patientiã igitur ô peccator præſta, verãq́; age pœni-
tentiã, & quicquid propter adulteriũ, homicidiũ, vel furtũ ſuſti-
nueris, propter Deũ pati iudicaberis: ſicut accidit Dauidi. Et quã
uis verum ſit Deum in ipſiſmet tribulationibus diuinarũ conſo-
lationum rores immittere, vt prædiximus. At præter has conſo-
21 lationes ſubdit hîc Domin⁹: *Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim*
merces veſtra multa eſt in cælis. Gaudium in ſolo corde perſiſtit: at
exultatio eſt lætitia ex corde ad exteriora proſiliens. Vultq́; bo-
nus Ieſus iuſtos in tribulatione gaudere, & exultare. Huiuſque
gaudij, & exultationis cauſam aſsignat ſpem ingentis præmij,
quod eos in cælo manet. Etiã Beatus Paulus (vt prædictũ eſt)
cùm dixit: Gloriamur in tribulationibus, gaudium illud merce- *Rom.15.*
dis præmijq́ue ſpei attribuit. Poſteaq́ue concluſit, dicens: Spes *D. Thom.*
autem non confundit, id eſt, non deficit: ſicut exponit D. Tho- *ſuper Epi-*
mas ſuper hunc locum. Quia ille dicitur à ſpe ſua confundi, qui *ſto. ad Ro-*
deficit ab eo, quod ſperat. Et ſic oportet intelligi locum illum *manos.*
Eccleſiaſtici dicẽtis: Nullus ſperauit in Domino, & confuſus eſt: *Eccli.2.*

id eſt;

Vatab. id est, Nullus sperauit in Domino, & sua spe destitutus est. Et 22
Vatablus in Psalmo trigesimo: In te Domine speraui, non confundar in æternum: pro, confundar, vertit; non pudefiam spe, scilicet, mea frustratus. O si hęc spes cordibus nostris dominaretur,
Iudi. 10. quàm aliter, ac viuimus, viueremus: & quàm fortiter vniuersas sæculi calamitates perferremus. Vt milites Holofernis Iudith pulchritudinem perspexerunt, dixerunt: Quis contemnat populum Hebræorum, qui tam decoras mulieres habent: vt non pro his meritò pugnare contra eos debeamus? Quod si illi tanto se labori, periculoque pro caduca mulierum pulchritudine volebãt exponere, quid nos facere oportet, vt infinita Dei pulchritudine perfruamur? O quot labores, quamque patienti animo gloriosus martyr Sebastianus pertulit, cuius glorioſum martyriũ, mortemque sancta mater Ecclesia hodie celebrat. A tyrãnis ob fidei 23
confessionem sagittis est confitus. Ideòque cum vnaquæque sa-
Psal. 118. gitta in eum mittebatur, & vnaquæque plaga ei infligebatur, dicere potuit: Hæc facta est mihi, quia iustificationes tuas exquisiui. Has sagittas tam patienter pertulit, quia eius cor prius alijs sagittis fuerat sauciatum. Vna fuerat verbum Dei. Nam sagittarij, qui hanc sagittam peritè immittere norunt, qui sunt feruidi, zeloque accensi concionatores, semper illa cor sauciare conantur.
Isai. 40. Deus enim dicit: Loquimini ad cor Hierusalem. Si verò tu es Babylon, difficilè hæc sagitta ad cor tuum perueniet. Qui est similis Hierusalẽ, & quoad potest, se disponere curat, huius cor hac sagitta percussum manet, sicut huic sancto viro accidit. Alia sagitta fuit diuinus amor, quo etiam eius cor fuit transfixũ. Quem admodum qui sagittis confodiendus est, peritissimum quenque 24
eligit sagittarium, qui prima sagitta eius cor vulneret, ne postea aliarum ictus persentiat, (tot enim mortibus afficeretur, quot sagittis feriretur, nisi prima ipsius cor transfixum fuisset) sic Diuus Sebastianus Christum mundi Saluatorem, tanquam peritissimum sagittarium elegit, quò diuinæ voluntatis suæ arcum contendens in eius cor sacri amoris sui sagittam immitteret, illudq; ea transfigeret, mundoque occideret, ne aliæ sagittæ ei nocerẽt, corpusque tantoperè affligerent. Vultis fratres, ne sagittæ, quas vobis mundus immittit, persecutiones, ac damna, quibus vos insectatur, vobis patientiam amittendi occasioni sint? hunc cælestem sagittarium deprecamini, vt corda vestra diuini amoris sui sagitta

25 sagitta sauciet: & quasi insensibiles, mortuosq; carni, & eius passionibus vos reddat. Sicq; cum Sanctis morientes vitam gratiæ viuetis, posteaq; cum eis cœlesti beatitudine fruituri ad æthera regna ducemini. Quod nobis præstare dignetur Iesus Marię filius, Amen.

¶ IN Quatuor concionibus, quæ habentur in Festo omnium Sanctorum complura reperies, quæ huic Euangelio possis aptare.

IN COMMVNI Confessorum Pontificum Concio Prima.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

MAgnam vtique affert admirationem, quòd cùm per hunc hominem Christus Redemptor noster vniuersalis rerum omnium Dominus significetur: de quo dixit Beatus Paulus: *Roman. 10.*
2 Diues in omnes, qui inuocant illum, bona sua in seruos suos diuidẽs, vni quinque, alij verò duo, alij verò vnũ talentũ cõmiserit, cũ singulis quinq;, & octo etiã, aut omnia, quæ vellet, dedere posset. Ad huius dubij responsionem animaduertendum est, Deum sua admirabili prouidentia sic homines in hoc sæculo disposuisse, vt communiter nullus esset adeò perfectus quin ei aliquid deesset. Est quis nimis abstinens, pius, ac castus, verùm ei humilitas deest. Non ita, vt superbus sit: tunc enim iam non esset iustus: sed aliquam in se difficultatem, ac repugnantiam sentit, vt alteri subijciatur, iniuriasque sibi illatas perferat. Alius est humilis: sed ei prompta facilitas ad temperantiam deest. Sic se Deus cum

hominum cordibus, vt cum terris, ac regionibus habuit. Noluit 3
quippe omnes regiones necessaria sibi producere. Si vna est ferax tritici, est sterilis vini. Si altera pane, vinoque exuberat, pecoribus indiget, quia pastus ei desunt. Quod si pecoribus abundat, oleo caret. Et sic de alijs. Diuus Augustinus, ac B. Gregorius affirmant, Deum ita prouidisse duplici ratione, cùm vt hominum humilitati consuleret, quo qui vna re careret, eam humilis ab alio postularet: tùm etiam vt ampliaretur charitas. Nam si Gallia omnia necessaria haberet, Gallus cum Hispano non conuersaretur: sicque cùm homines inuicem inter se non communicarentur, angusta nimis, & astricta esset charitas. Ob has etiam duas ipsas rationes homines ità disposuit, vt singulis aliquid deesset. Tum propter humilitatem, quo animaduertens tu in altero virtutem, quæ tibi deest, humilieris, illumq; te 4
Philip. 2. meliorem iudices: proximusq; tuus in te videns, quod ipse non habet, se humiliet, teque meliorem, quã se esse ducat. Quod intelligens D. Paulus admonet Philippenses dicens: In humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea, quæ aliorum. Ad huius doctrinæ confirmationem duos singulares sacræ paginæ locos D. Gregorius adducit.
Greg. Sup. Ezechi. Alterum B. Pauli dicentis: Non sum dignus vocari Apostolus:
1. Cor. 15. quoniam persecutus sum Ecclesiam Dei. Attendite quomodo vir sanctus humiliabatur: quia in se non videbat innocentiam, quam in alijs Apostolis considerabat: qui, sicut ipse, sanctos nõ
2. Petr. 3. fuerant insectati. Alterum diui Petri dicentis: Propter quod charissimi hæc expectantes satagite immaculati, & inuiolati ei inueniri. &c, sicut & charissimus frater noster Paulus secundũ datã sibi sapientiã scripsit vobis. Ecce quomodo B. Petrus sese abij 5
cit, Diuũq; Paulũ plus sapientiæ, quã se diuinitus accepisse fatetur. Nõ equidẽ ità nos facimus, sed ego in proximo meo defectũ cõsidero, quo ipse careo, sicq; me illo meliorẽ iudico: ipseque in me defectũ animaduertit, cuius ipse immunis est, & ita se meliorẽ, quã me putat. Viã cõmutamus, & erramus. Ideo D. Paul. dicit: Non quæ sua sunt singuli cõsiderantes, sed ea, quæ aliorum. Tum etiam vt charitas extenderetur, eiusq; exercitatio ampliaretur hominibus inuicem virtutes suas exemplo, piaque doctrina alijs communicantibus. Sicque loquens Ezechiel Prophe-
ta de illis quatuor mysterioſis animalibus, quæ perspexit, dicit:

Pennas

6 Pennas per quatuor partes habebant, iunctæque erant pennæ *Ezech. 1.*
eorum alterius ad alterũ. Hæc sancta quatuor animalia significabant diuersos iustorũ status in terra cõmorantiũ. Alæ, quibus volant, sunt virtutes, quibus è terra erigũtur: subalternusq; pennarũ contactus est assiduitas hortationũ, doctrinæ, correptionũq;, quibus sese inuicẽ tàm verbis quã operibus exhortãtur, & excitant. Quanuis nouacula exactissima sit, aliquando tamen eam *Simile.*
exacui oportet. Sic quãtunuis lucido quis sit intellectu, rectaq; intentione aliquando sanctis consilijs, atque exhortationibus illum admoneri necesse est. Ideò vt dicitur in Ecclesiastico: Mandauit illis (scilicet Deus) vnicuique de proximo suo. Gemini fra- *2. Reg. 10.*
tres Ioab, scilicet, & Abisai aduersus duos exercitus, videlicet, Assyriorum, & Ammonitarũ in prẽliũ exierunt. Dixitq; Ioab:
7 Si prẽualuerint aduersum me Syri, eris mihi in adiutoriũ: si autẽ filij Ammon prẽualuerint aduersum te, auxiliabor tibi. Estovir fortis, & pugnemus pro populo nostro, & ciuitate Dei nostri. Sicq; vterque victor euasit. Omnes vos fratres estis, dixit Chri- *Matth. 22.*
stus Redẽptor noster omnes sumus vnius Patris, scilicet, Dei filij vniusq; hæreditatis, quod est regnũ cœlorũ, cohæredes. Omnibus sunt aduersarij fortissimi, vt significauit Apostolus dicẽs: *Ephes. 5.*
Non est nobis colluctatio aduersus carnem, & sanguinem, sed aduersus principes, & potestates. Et quantò quis iustior est, tanto durioribus tentationũ telis oppugnatur. Experiẽtia enim *Simile.*
comperimus ad complures homines vinctos, & sub claue reclusos custodiendum paucos homines sufficere: atque etiam vnum illos custodire optimè posse: at vero ad hominem fugien
8 tem apprehendendum complures requiri. Sic ad multos peccatores scelerum suorum vinculis alligatos custodiendum vnus diabolus sufficit, ac superest. Verum ad iustum catenis solutum fugientem, seque à diabolicis illusionibus longissimè separantem, & in Dei ministerio velocissimè currentem, apprehendendum multi Dæmones congregantur: ibi enim maiorem adhibent diligentiam, vbi maiorem sentiunt resistentiam. Sicut apparuit in visione, quam pater eremita sanctus perspexit, vt refert Beatus Gregorius. Qui conferens *Greg. in dia-*
se in vrbem ingentem Dæmonum cateruam super quoddam *logis.*
monasterium vidit: ingredienſque vrbem vnum tantum dæmonem super eam perspexit. Eique tantam disparitatem

admiranti apparuit Angelus dicēs: In hac vrbe omnes sunt mā 9
li: ideoq; ad eos seruandos vnus tantum diabolus sufficit: in illo
autem monasterio multi sunt serui Dei: ideoq; ad eos euertendos tot illic Dæmones sunt.

Iob.14 Cùm igitur verum sit omnes nos illud Iob dicere posse: Cunctis diebus, quibus nunc milito: siquidem fratres sumus in Christo, omnes inuicem ineamus, & vnusquisq; dicat: Frater ego me superbia oppugnatum experior, alteriq; difficulter obedio, & iniurijs, atq; contemptibus valdè cōtristor. Deprecor te, vt cùm me in aliquem defectum circa hoc incidere videris, me reprehēdas, aliquoq; bono consilio mihi succurras. Aliusq; alteri dicat: Frater, ego carnis tentationibus vehementer oppugnor, de qua vt credo, tu iam victoriam reportasti. Rogo te, vt si quando me circa hoc corruere perspexeris, me acriter reprehendas: aliquaq; 10
sancta exhortatione mihi subuenias. Quod si puro corde faceremus, absque dubio è tentationibus nostris victores, euaderemus. At tam immanes sumus, vt licet proximos nostros in magnas spirituales ærumnas incidere videamus, illis ne verbo saltem succurramus. O infœlicia tempora, ò deprauatos mores, cùm homines brutis animantibus in se inuicem sint immaniores. Verum est aliquibus esse linguam ad reprehendendum, non autem patientiam, qua correptionem percipiant. Vermes durissimum
Simile. quodq; lignum ore penetrant: ipsi autem adeò debiles sunt, vt si tangantur, statim medij crepent, atq; frangantur: manusque vestras coinquinent. Itaq; ad tangendum duri, vt autem tangātur, molles, tenuesq; sunt. Solum os durum, reliquum verò corporis tenerū est. Sic multi ad corrigendum os habent, atq; etiam viros 11
iustos increpare audent: durumque lignum, quasi vermes penetrāt. Vt autem corrigantur, adeò molles debilesq; sunt, vt statim impatientia perfringantur, & eos, à quibus corripiuntur, iniurijs,
2.Tim.5 opprobrijsque afficiant. D. Paulus dicit: Seniorem ne increpaueris, sed obsecra, vt patrem. Si D. Paulus etiam Timotheū episcopum hortatur, ne senem reprehendat, sed cùm eum in defectum aliquem prolabi perspexerit, tanquam patrem humiliter deprecetur: quare homini impatiēti virum iustum licebit obiurgare? Hanc non charitatem quidem, sed impudentiam potius voco. Curemus igitur fratres inuicem animarum nostrarū spiritale emolumentum exquirere, nosq; in proximos nostros circa hoc

12 hoc potissimum misericordes exhibere: Siquidem, vt optime dicit Diuus Thomas, spiritalia opera misericordiæ corporalibus nimis excellunt. Confusionis est magnæ nos cum proximum corporali morbo laborantem videntes omnes nos medicos efficiamus, milleq; ei remedia præbeamus: eius spiritaliter laboranti non misereri: nec illi aduersus superbiam, auaritiam, seu inuidiā, vel aliud quodlibet peccati genus remediū aliquod perhibere. Si eius domū vri videmus statim cōcurrimis aqua, alijsque remedijs ignē curātes extinguere: tū ob domini eius emolumētū; tū etiā ne ex illa flāma prorūpat, qua totus vicus inflāmetur. Videntes autē proximū nostrū viuis peccatorum flāmis ardentem ex quo tanquam ex accensa domo malorum exemplorum titiones, ac scintillæ profiliunt, quibus magna pars reipublicæ vritur, 13 & peruertitur, in eum sanctarum exhortationum, consiliorumq; aquā non effundimus. De hoc queritur Deus per Isaiam Prophetam dicens: Vulnus, & liuor, & plaga tumens non est circunligata, nec curata medicamine, nec fota oleo. Ecce rationem, qua re Dominus in seruos suos sic talēta diuidere voluit, vt non omnes pariter illa perciperent.

D.Th.2.2.q. 33.art. 1. in corp.

Isai. 1.

Et profectus est statim. Deus non proficiscitur, non enim habet, quò discedere possit, cùm omnia penetret, atq; impleat. Sed quē admodū dño domi suæ manente œconomus sibi videtur optatā libertatem nō habere, vt suomet cōsilio gubernetur: nā Dñi præsentia illū videtur astringere, ne absq; illius instructione moueatur. Illo autē absente manet œconomus, quasi dominus absolutus. Dicensq; Christus R.N. Dñm procul abijsse significat eum 14 adeò operū nostrorum, liberiq; arbitrij dominos nos feciisse, quasi à nobis longissimè distaret. O ineffabilem Dei probitatē, qui diuitias suas in hominis potestate cōstituit, & sicut absolutū arbitrij sui dñm eū reliquit, quò si in earū administratione diligēter prudēterq; se gesserit, maiorē sibi gloriā obtineat. Nullus est qui de mille aureis, quos industria, diligētiaq; sua cōparauit, magisquàm de quatuor mille, quos paterna hereditate acquisiuit, nō glorietur. Et vir egregi⁹ glorioſius ducit se armis insigne aliquod adipisci, quo parmā suā [*Escudo*] exornet, quā omnia maiorū suorū trophea. Sicq; præcipua insignia in parma depingit, quæ ipse cōparauit, reliqua verò maiorū suorū circū pro ornamēto [*orla*] cōstituit. Posset vtiq; Deus gloriā suā nobis cōferre, absq; eo, ꝙ

talẽtis suis aliquid negotiaremur, aut aliquã ex nobis diligentiã ad hiberem⁹. Vt aũt nos amplius honestaret, voluit nos suos esse coadiutores: beatitudinẽq; & gloriã nostrã ex nobis quodãmodo depẽdere. O quã singulari gaudio iusti afficiẽtur in cœlo cõsiderãtes se diuino adiutos auxilio coronas immarcescibiles, quas possidẽt, impetrasse. Quod si quis dicat: B. Tho. dicit: Gratia omne debitũ excludit: & hęc est cõcors sentẽtia omniũ sanctorũ Patrũ, quare igitur Dñs seruis suis talẽta cõmisit, siquidẽ illis diuinã gratiã lucrari non possunt? Ad hoc respõdeo ipsum B. Thomãdicere, q̃ quãuis bona opera quæ antecedũt iustificationẽ nõ merentur aliquã gratiã directè, nihil tamẽ obstat, q̃ indirectè sint adiumẽto ad gratiã obtinẽdã. Atq; vt vniuersalior sit doctrina, eaq; magis vtamini, dicere possumus, nõ solũ dona naturę, & gratiæ talẽta esse vnicuiq; à Deo cõcessa, sed etiã bona fortunæ, videlicet diuitias, quas possidetis. Atque vtinã vobis penitus persuadere possem vos earũ possessores nõ dños quidẽ, sed œconomos esse: vt eas iuxta veri illarũ domini volũtatẽ expenderetis. D. Paul. ait: Hic iã quæritur inter dispẽsatores, vt fidelis quis inueniatur. Hæc verba fratres mei in cordibus vestris impressa gerere deberetis: in quibus sanctꝰ Apostolus manifestat, Deũ maximè velle vos fideles diuitiarũ suarũ dispẽsatores existere: Quę fidelitas in duobus maximè consistit. Alterũ est diuitias iuxta Domini voluntatẽ cõmutare, & illis alia bona lucrari, sine furto, dolo, mẽdacio, ac sine vllo peccato, sed honestis, licitisq; negotiationibus, atq; contractibus. Alterũ verò illas ad Domini arbitrium expendere non in vanitatibus, turpitudinibus, aut splendidis, nimijsque conuiuijs: sed in familiæ vestræ honesta, temperataque sustentatione, in pauperum opitulatione, alijsq; charitatis operibus. Ideo iusti dispensatores fideles appellantur, quia fidelitatem hanc seruant: peccatores autẽ dissipatores vocantur. Et ita dicit Dauid: Mutuabitur peccator & non soluet, ideſt, suscipiet diuersa Dei beneficia, & non soluet: Deo gratias agẽdo, eiusque præceptis obediendo. Vbi alij transtulerunt: Mutuatur peccator, & non soluet. Et sic est in cõt. Græco, & in Paraphr. Chal. In quo Dei liberalitas denotatur, cũ peccatori de præsenti bona concedat: nec defatigandus vnquã sit, sed in posterũ ei beneficia sit facturus. Peccator autem illa recipiens, & recepturus, adeò durus est, vt ad hæc debita persoluẽda nõ moueatur nec cõmouendus

D. Th. 1. 2. q. 111. artic. 1. ad. 2.

D. Tho. 2. 2. q. 177. ar. 1. ad. 3.

1. Cor. 4.

Psalm. 36.

dus sit. Iustus autẽ miseretur, & retribuet. Vbi alij transtulerũt: Iustus autẽ miseretur, & retribuit, Et sic est in conte. Græco, & in Paraphr. Chald. Vbi iusti pietas, & perseuerãtia designatur, quia retribuit, & retribuet: neq; deficit benefacere, quia cũ Deo conuersatur. De homine autẽ cũ Deo agente dicitur paulò inferius. Apud Dñm gressus hominis dirigetur. Vbi alia trãslatio habet: Apud Dñm gressus hominis dirigentur. In qua translationũ varietate significatur homo cũ Deo agens discere gressus suos omnes ad Deum dirigere, talentaque á diuina ipsius manu percepta bene expendere.

Profectus est Dñs nec seruis suis tẽpus reuelauit, in quo reuersurus esset, vt ab eis talẽtorũ, & lucri rationẽ exigeret, vt semper diligentiſsimè vigilarent, neq; vnquã laborare desinerent. Si eis diceret: Post quadriẽniũ redibo: forsitã primo triennio, voluptatibus indulgentes laborare nollẽt, & quarto anno laborarent, & pecunijs diligẽtiſsimè negociarẽtur. Dñs ingrediẽs domũ amici *Simile.* sui ad ludendũ nõ dicit famulis suis: Hora decima hinc discessurus sum: hoc enim dicẽs eis occasionẽ præberet, vt abirent, & vsq; ad illã horã aliquot mala patrarent: sed vt semper inuigilẽt, nihil eis dicit. Sic Deus, ac Dñs noster nõ nos admonet, quãdo venturus sit. Nã si etiã ignorantes qua hora venturus sit, adeò negligentes sumus tẽpusq; tot abominationes cõmittentes cõsumimus: quid faceremus, scientes eũ vsq; ad decimũ, aut vicesimũ annũ nõ esse venturũ? Ideo, vt ait B. Augu. voluit Deus, vt *August.* diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Exemplũ adhibet. Si quam domum ingredereris, vbi certo scires te ab *Simile.* vno illius habitatore esse necandum, quem tamen ignorares, nõ dubito quin ab omnibus caueres, omnesque suspicioſos haberes. Contemplare igitur ò frater hunc mundum esse aliquã domum, cuius habitatores sunt dies, quorum vnus, te occisurus est, mortẽ, scilicet, tibi offerens. Siquidem igitur quis ille futurus sit prorsus ignoras, ab omnibus te cauere oportet, & vnũquẽque timere, atq; in singulis illis ita viuere debes, ac si in singulis esses *Eccli. 18.* obiturus. Ideò nõ dicit Dñs: Cras, aut anno vẽturo veniã. Et ita nos diuinus spiritus hortatur dicẽs: Memẽto irę, in die cõsummationis, & tẽpus retributionis in conuersatione facies. Idest in cõuersatione tua cõtẽplare te iã esse in tẽpore arctiſsimæ rationis, & in die, quo operũ tuorũ præmio, siue supplicio es afficiẽdus.

Et alia trãslatio habet: Tẽp⁹ retributionis in cõuersatione faciei. 21
Ideſt, cũ facies tua ad ea, quæ nõ cõueniũt, aſpiciẽda cõuertitur,
ne cor tuũ peruertatur, hoc vtere remedio: retributionis, ſcilicet,
tẽpus cõſidera. O fratres deſideratiſsimi Deus (quæ eius eſt cle-
mẽtia) hæc valdè neceſſaria in cordib⁹ veſtris imprimat, quò ex
illis fructũ percipere noueritis. *Abijt autem qui quinq; talenta accepe-*
rat, & operatus eſt in eis. In hoc ſignificatur Deus velle vnũquẽq;
viuere, & fructũ ferre iuxta ſtatus ſui cõditionẽ, & talenta, quæ
accepit, ſicut hi fecerũt. Etenim qui quinq; talẽta ſuſceperat, alia
quinq; lucratus eſt, & qui duo, alia duo cõparauit: quorũ vtrũq;
Matth. 7. Dñs cõmendauit. Apud B. Matthæũ Dñs Eccleſiã ſuã horto di
uerſis arboribus cõſito cõparauit dicẽs: Arbor bona fruct⁹ bonos
facit. Et quẽadmodũ in horto à ſingulis arboribus iuxta genus
ſuũ fructus expoſcitur: à nuce enim nucus, à pyro pyra, glandes 22
à quercu poſcũtur, quæ ferentes, ſingulæ (ſi ita dici poteſt) debi
to ſuo ſatisfaciunt: ita etiã Deus permagni æſtimat in ſua ſancta
Eccleſia cõiugatos iuxta ſtatũ ſuũ fructus ferre bonorũ operũ:
ſacerdotẽq; ac religioſum virũ ſecundũ ſtatũ etiã ſuum meliorũ
operũ fructus producere. Neq; ab homine cõiugato religioſi per
fectionẽ portulat, nec vult religioſum virũ ad coniugati negotia
1. Cor. 7. cõficienda ſubijci: Et ità dicit D. Paulus: Vnum quenq; ſicut vo
cauit Deus, ita ambulet, & ſicut in omnibus Eccleſijs doceo. Et
paulò inferiùs, Vnuſquiſq;, inquit, in qua vocatione vocatus eſt
in ea permaneat. In eo enim ſtatu vitæ æternæ fructũ ferre põt.
Ioſue. 6. Quãdo tubarũ clãgore mœnia Iericho in terrã corruerũt, aſcen
dit vnuſquiſq; per locũ, qui contra ſe erat, ceperũtq; ciuitatem. 23
Itaq; ex loco, vbi vnuſquiſq; fuerat conſtitutus, in vrbẽ fuit in-
greſſus. Ità proſtratis offendiculis, cœlique ianuis patefactis per
merita, voces, ac prædicationẽ illius diuinę tubę Ieſu Chriſti fi-
lij Dei: vnuſquiſque in ſuo ſtatu decenter, & ſicut oportet, vi-
uens in cœleſtẽ gloriã ingreditur. ¶ *Poſt multũ vero temporis venit*
Dñs ſeruorũ illorũ, & poſuit rationẽ cũ eis. Quãuis diu de moratus eſt,
tandẽ venit bonos præmijs, malos autẽ ſupplicijs affecturus. Da
Pſalm. 118. uid dicebat: Tẽpus faciẽdi Dñe: diſsipauerũt legẽ tuã. Quaſi di-
ceret: Tempus eſt Dñe faciendi, quod faciendũ eſt. Totũ huius
vitæ tempus fuit loquendi tempus. Deus enim nobis leges, Apo
ſtolos, cõcionatores q; cõceſsit, qui nos eius nomine docerent,
& cõminarentur: nos verò ex longo tempore nobis à Deo con-
ceſſo

24 ceſſo occaſionẽ aſſumẽtes, ex nihilo horũ fructũ percipim⁹ ſpe
rãtes in poſterũ pœnitẽtiã agi poſſe. Quod vidẽs Dauid in ſpiri
tu dicit: Iã Dñe nõ eſt tẽpus plura verba cõſumẽdi, cùm nihil p
ſint. Cõcionatores tui viginti ab hinc annos decẽ ab hinc annos
duos ab hinc annos prędicauerũt: quodſi homines anno præteri-
to mali fuerũt, peiores nũc ſunt. Quapropter adſit tẽpus faciẽdi:
tẽpus rationis, in quo nemo eis cõcionabitur, admonebit nemo,
nemo cõminabitur. Iã verba ceſſabũt, & operibus cõtẽdetur. Iã
ſupplicia propinquabũt, quibus eos toties cõcionatores cõmina
ti ſunt: quia diſsipauerũt legẽ tuã. O peccator, qui nunc ibi ſedes
trãquillus, atq; quietus: attẽde infœlix quãtũ tẽporis eſt, ex quo
Dei bona diſperdis. Memẽto quoties te te ſerui Dei eius nomi-
ne fuerint minitati, neq; verò vnquã reſipiſcere voluiſti. Ego igit
25 tibi affirmo, tẽpus faciẽdi eſſe vẽturũ, & diſſolutionis tuę arctiſ-
ſima ratio à te poſtulabitur, vbi diuinus iudex iã te nõ minabit.
Verba ceſſabũt, operaq; & æterna tormẽta propinquabũt. Hîc
ſacri Euãgelij lectio dicit, Dñm à ſeruis ſuis talẽtorũ, quę illis cõ
miſit, rationẽ eſſe petiturũ. Ego aũt dico illũ etiã ab eis eorũ, quę
illis nõ dedit, rationẽ exacturũ eſſe. Accidit dñm in œconomũ *Simile.*
ſuũ iratũ ab eo claues accipere, & thecas euoluere, reſq; inuenire,
quæ licet ſuæ nõ ſint, cognoſcit eũ illa abſq; ſui injuria, detrimẽ-
toque acquirere nõ potuiſſe. Et dicit œconomo: Quãquãhoc nõ
eſt meũ, cedo rationẽ, vnde illud acquiſieris [*O ſancta Maria ſeño-*
ra) quàm tremenda ſunt hęc. Ecquid infœlix homo reſpõdebis
cùm cordis tui theca patefacta Deus illic tot odia, iras, inuidias,
ambituſq; repererit, tibiq; dixerit: O traditor, cuia ſunt hęc? Quo
26 modo hęc hic collocaſti? Hęc nõ ego tibi dedi tu tua malitia hęc
feciſti in diuinę maieſtatis meę iniuriã. Ecce quomodo eorũ etiã
quæ nõ dedit rationẽ exiget. Eorũ etiã, quę dedit rationẽ poſtu-
labit: admiſſorũ ſcelerũ, acceptorũq; beneficiorũ rationẽ peter.
Et accedẽs qui quinq; talẽta acceperat, &c. Eſt valde notandũ hos
bonos ſeruos omnia, quæ negotiantes acquiſierãt, Dño obtuliſ-
ſe, à quo talẽta receperãt. Nõ dicũt: Dñe, ecce quę nobis dediſti,
hæc illis acquiſiui, hæc ſunt tua, & hæc noſtra: ſed ei vtraq; offe-
rũt. Vnus obtulit alia quinq; talẽta, quę fuerat lucratus, & ſimul
illa, quæ acceperat. Aliuſq; obtulit duo talenta, quæ pepererat.
In quo vera iuſtorum humilitas, & gratitudo declaratur: qui ſi
quid habent, ſiquid faciũt ſiquid valent, id ſibi à Deo prouenire

fatẽtur, Deũq; suis bonis operibus valorẽ cõferre, vsumq; bonũ 27
liberi arbitrij, quẽ ipsi adhibẽt, respectu eorũ quæ Deus facit, qua
si nihil esse cognoscũt. Et ità dicit D. Ioannes: Prociderũt viginti quatuor seniores ante sedẽtẽ in throno, & adorabãt viuentem
in sæcula sæculorũ: & mittebãt coronas suas ante thronũ Dei di
cẽtes: Dignus es Dñe Deus noster accipere gloriã, & honorẽ, &
victoriã. Illi vtiq; coronarũ, quas habebant, gloriã tribuebant.

Apoc. 4.

Ait illi Dominus eius: Euge serue bone, & fidelis. Non solùm autem Deus seruos suos talẽtis sapienter vtentes in illã gloriæ abyssum inducit, & in æternum glorificat, verum hoc non contentus instituit, vt eos etiã mundus veneretur, sicut apparet in hoc glorioso cõfessore, cuius festũ hodie sacra mater Ecclesia celebrat. Qui cùm multis ab hinc annis ex hac vita discesserit, maxima hominum veneratione recolitur. Est mundus similis cauponi, per
Simile. cuius tabernam multi prætereunt: qui si ei cibos, & reliqua bene 28
per soluunt, nunquã amplius eorum recordatur. Quodsi viator
præterit, qui eũ obiurgat, neq; ei soluere vult, nunquã illius obli
uiscitur, sed potiùs de illo assiduò loquitur dicens: Vidistis ne
quàm immaniter me viator ille tractarit? Viatorũ sibi liberaliter
cũcta soluentiũ obliuiscitur: illũ aũt, à quo inhumaniter fuit ob
iurgatus, atq; tractatus, semper memoria tenet. Talis est hic mũ
dus, tanquã caupo magnos, & paruos, diuites, & pauperes, in se
recipit: & de illis, qui cùm ipso melius se agunt, eũq; mitiùs, ac li
beraliùs tractãt, minus recordatur. O quot Imperatores, Princi
pes, atq; magnates per hunc mundũ prætierierunt, eũq; honesta
rũt, & maximi æstimarũt, eiq; iuxta ipsius volũtatẽ cũcta solue
rũt quicquid ipse volebat, efficiẽtes: quorũ tñ oblitus est mũdus. 29
Sap. 5. Et sic de illis dicitur Sapientiæ, 5. Spes impij tãquã fumus, qui à
vẽto diffusus est: & tãquã memoria hospitis vnius diei prętereũ
tis. Prętereũtes etiã sancti per hoc diuersoriũ mũdũ obiurgarũt,
illũq; mendacẽ, fallacẽ, vanũ, atq; caducũ appellarunt: neque ei
persoluerũt. Nõ enim eius vanitatibus respõderũt, quinimo cõ
tra eius præcepta faciebãt. Horũq;, à quib⁹ sic fuit tractatus perpe
tua quorãnis memoria recolitur, festũq; exultãtibus animis cele
bratur. Quæ cùm ità sint fratres in Chro Iesu, illos instãtissimè
curem⁹ imitari. Quo virtutũ, gratięq; illorũ participes effecti, cę
lesti beatitudine in ipsorum cõsortio fruituri ad empyrea regna
peruenire mereamur. Adquę nos pducat Iesus Marię fili⁹. Amẽ.

In eodem

In eodem Communi Confessorum Pontificum Concio Secunda.

Homo quidam peregrè proficiscens vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua, &c. Matth. 25.

IN hac similitudine supernus Dñs se in bonos misericordẽ: in malos autem seuerũ esse demonstrauit. Quod etiã per Zachariã prophetã multò antea significauerat dicẽs: Et assumpsi mihi duas virgas: vnã Zach. 11.
2 vocari decorẽ, & alterã vocaui funiculũ, & paui gregẽ. Nõnulli dicunt, per has duas virgas significari tribulationes, quibus Deus gregẽ suum flagellat, regit, atque alit: quarum alteram decorẽ, alterã funiculum vocat, ob dispares effectus, quos in hominibus operãtur. Iusto quippe tribulatio decor, atq; etiam dulcor est. Nã vox Hebræa, Nohã, pro qua Latinus interpres vertit, virgã, dulcorem etiã, iucunditatẽq; significat. Hoc etenim iusti in tribulatione reperiunt, & hoc pulchriores efficiuntur. Alterã virgã Dñs funiculũ appellat: quia peccatores supplicijs affecti arctiùs sceleribus vinciri, atq; implicari cõsuescũt: cùm impatiẽtia, atq; indignatione repleãtur, durioresq; reddãt, vt apparuit in Pharaone. Et quãuis hæc expositio optima sit, nõ tñ mihi displicet aliorũ elucidatio, dicentiũ, per has duas virgas misericordiã, ac iustitiã, quibus Deus populum suum gubernat, significa-
3 ri. Misericordiam decorem, iustitiam verò funiculum esse dicit ideſt, flagellũ. Hoc etiam Dñs significauit præcipiens in templi colũnis mala granata, catenasq; depingi. Ecquid est catenis cum 3. Regum. 7
malis granatis? Dico Deum velle nos scire ex domo sua fructum misericordiæ, iustitiæq; catenas sperari oportere, quæ sunt duæ colũnę, quibus vniuersus mũd⁹ sustinetur. Ei ità dicebat Dauid: Virga tua, & baculus tuus ipsa me cõsolata sunt. Quasi dicat: Val Psalm. 22.
de delector, gaudeoq; Dñe mi tibi iustitiæ virgã, baculũq; misericordiæ esse. Hac misericordia dicit Sãcti Euangelij lectio hodierna Dñm vsum fuisse in eos, qui talenta sibi ab eo cõmissa prudenter expenderunt. Hancque iustitiam exercuit in pigro, ignauoque seruo qui acceptum talentum in suffossa terra abscondit.

Exor-

Exorditur igitur sanctũ Euãgeliũ dicẽs: *Homo quidã peregrè pro-* 4
ficiscens &c. Hic homo est Christus reparator noster: seruiq; nos
sumus. Vocauitq; hîc clemẽtissimus Dñs peregrinationẽ glorio
sam in cœlos ascẽsionẽ: quia tũc ab hominib⁹ recedebat, ob quo
rũ emolumẽtũ in mũdũ venerat, in eoq; triginta tres annos vixe
rat. Atq; vt ostẽderet, quid, si mortalis adhuc esset, nos in hoc sæ-
culo solos relinquẽs sentiret, ascẽsum suũ ad cœlos peregrinatio
nis viã appellat, cũ ad dexterã patris sessurus ascẽderet. O mira-
bilẽ amorẽ. O mirabilẽ viscerũ teneritudinẽ, qua clemẽtissimus
Iesus præcelluit: cùm se peregre proficiscí dicat, quia ad cœlestia
regna cõscendẽs homines in hoc mũdo relinquit. O verba super
acutissimos gladios penetrãtia, & durissima quęq; corda cõfrin-
gere sufficiẽtia. Ecquis fratres adeo marmoreus est, qui Angelo-
rũ regẽ peregrinũ se appellantẽ audiẽs, quia ab hominibus rece- 5
dit teneritudine nõ cõficiatur? Ille peregrin⁹ dicitur, quia in cœ
lis à nobis abest: nosque peregrini dicẽdi sumus, quia sine corpo
rali ipsius præsentia in terra moramur. Hunc mundum patriam
suam appellat, quia nos in illa moramur, cœlũq; nos oportet pa-
Hebr. 11 a. 13 ad 16 triam nostrã appellare, quia ipse illic habitat. Patres veteris testa
mẽti (ait D. Paulus) confitentes, quia peregrini sunt & hospites
super terram. Statimque addit: Qui enim hoc dicunt, significãt
se patriam inquirere. Et siquidem ipsius meminissent, de qua
exierunt, habebant vtique tempus reuertendi: nunc autem me-
liorem appetunt, ideſt, cœlestem. Probat hic Sãctus Apostolus,
quemadmodum peregrini passim itineris terminum cõtemplã
tur suspirantes, & dicentes, quãdo tãdem ad patrias nostras per-
ueniemus? sic sanctos illos patres suspirare cõsueuisse, nõ vt ali- 6
quam huius sæculi regionẽ possiderẽt, sed, vt iam tandem ad illã
cælestem patriam peruenirẽt. Quid igitur erit, si postquã Deus
talem nobis ostendit amorem, ac talia nobis beneficia fecit, &
ꝓpter nos sese peregrinũ appellauit, scilicet, quia nos secũ in cæ
lo nõ habebat, nos in terra nõ peregrinos quidẽ, sed illius incolas
ac perpetuos habitatores iudicauerimus? O diabolicã ingratitudi
Osee. 4. nẽ. O quàm meritò nos maledictio illa Oſee Prophetę compre
hẽdet, scilicet: Iudiciũ Dñi cũ habitatoribus, terrę, ideſt, cũ illius
amatoribus. Nã de illis etiã Hiere. ꝓpheta loquebatur dicẽs: A fa
Hiere. 1 cie Aquilonis exardescũt mala super habitatores terrę. Hos etiã
Apoc. 8. cõminata est vox, quã B. Ioã. audiuit dicẽtẽ: Vę, vę, vę, habitãtib⁹
in terra

7 in terra: Fratres dilectissimi ingentis infidelitatis est, vos iã ter-
ram tantopere diligere. Sursum corda, sursum corda: siquidem
totum bonum nostrum in cœlis habemus. Dominus dicit de
Hierusalem: Ædificabunt filij peregrinorum muros tuos. Siue *Isai. 60.*
ad militantem, siue ad triumphantem referas Hierusalem, locus
est optimus, atq; significans quantum ex huius sæculi peregri-
natione vtilitatis elicitur. Filij peregrinorum in Hebraica phra-
si dicuntur qui verè peregrinos se reputant. Et hi sunt qui mili-
tantis Ecclesiæ muros ædificant, quiq; triumphantis sedes adim *Iob. 28.*
plent. Et sanctus Iob hæc notabilia verba, magnæq; consolatio
nis peregrinis dicit: Lapidem caliginis, & vmbram mortis diui-
dit torrens à populo peregrinante. Ecquis est hic torrens, nisi il-
8 le, de quo dicitur: Torrente voluptatis tuæ potabis eos? Torrẽs
hic sitim extinguit, & voluptate afficit non omnes sine discrimi
ne: sed populũ peregrinantem. Hic populus diuisus est ab vm-
bra mortis, nempe ab inferno liberatur, & à petra caliginis, sci-
licet, Sathana.

Vocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Bona (inquit) sua, &
non aliena. O quot in hoc sæculo testantur, & in hæredes suos
bona non sua, sed aliena diuidunt, quæ illicitis vsuris, contracti-
busq; acquisierunt. O infœlix auare, si cùm sedens domi tuæ in
Italia, Flãdria, Galliaq; furatus fueris quando obieris, peccata,
quæ diuitias istas acquirens commisisti, simul cum ipsis diuitijs
inter hęredes tuos esses diuisurus, itàvt diuitiarũ expers, culparũ
etiã reddereris immunis, quanuis magnũ crudelitatis esset genus
9 aliqua tamen cõsolatione permulceri posses. Verùm vę, & mil-
lies vę tibi: nã filij tui diuitijs delectabũtur, tu verò infœlix tecũ
peccata portabis, & propterea in perpetuos inferni cruciatus de-
truderis. Et quanuis hę diuitię iure paratę essent, tuęq;, illas filijs
tuis relinquens eis superbiẽdi, turpitudines admittẽdi, & in alias
cõplures ærũnas incidendi occasionẽ relinqueres. Vnũ ex ijs,
quæ Dauid inter bonos, & malos dixit interesse, hoc est, quòd *Psalm. 16.*
de malis dicit: De abscõditis tuis adimpletus est venter eorum.
Saturati sunt filijs: & dimiserũt reliquias suas paruulis suis. Ideſt,
quãdiu viuũt totã curã suã in bonis tẽporalibus adquirẽdis adhi-
bẽt. Quodsi tu dũe illis multas diuitias cõcedis, liberosq; habere
permittis, quibus post mortẽ illa bona relinquãt, beatos se ducũt
neq; alicuius rei cœlestis recordantur. Filios suos solum locuple-
tare

tare conantur, & quanuis magni peccatores sint, nihil hoc sua in- 10
teresse credunt. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo. Hoc est, magna animi cõtentione curabo iustitia pollere, & in tuo diuino cõspectu illa ornatus apparere. Nolo tẽporaliũ rerum saturitatẽ, sed satiabor cùm apparuerit gloria tua. Atquerat quispiã: quare loquẽs hîc S. Propheta de bonis tẽporalibus dicit: De abscõditis tuis? Dico eũ hoc loquẽdi modo tẽporaliũ rerũ vilitatẽ significare voluisse. Ingrederis magnatis alicuius domũ aulãq; speciosissimis tapetibus ornatã vides. Interiusq; introiẽs conopæa, lectosq; aureis, & sericis lodicibus cõpositos vides, abacesq; aureis, atq; argẽteis vasis refertos perspicis, quibus eximia illius domini potestas, ac magnitudo demõstratur. Quodsi quæras: nũ quid in hac domo nõ sunt aliqua vilia, quæ ipsius ministerio deseruiãt? Nõne sunt lebetes, sartagines, verua, & alia huius generis? Sũt vtiq;, verùm istæc vilia abscõdita in culinis, & angulis delitescũt. Pretiosissima quæq; in omniũ cõspectu sunt posita: vilia autẽ recõdita sunt. Sic vult Deus domi suę fieri, virtutes, scilicet, in omniũ cõspectu esse, atq; ab omnibus perspici, vnosque alijs proximis suis perhibere virtutis exẽplũ. In omnibusq; charitatẽ, misericordiã, sobrietatẽ, castitatẽ humilitatẽ, patientiam, atq; alia spiritalia dona cupit illucescere. Aurum verò, argẽtum, ac margaritas, quę ob ipsorũ vilitatẽ sunt stercora domus Dei in terræ venis voluit delitescere atq; in marinis cõchis abscõdi, vbi non apparerent. Dicitq; Dauid: Attẽde Dñe quales sint hi, qui terrenis rebus, quas tu, quia viles sunt, abscodisti, & in abyssis incluisti, ne tuorum oculos offendant, desideria sua curãt adimplere. De abscõditis tuis adimpletus est vẽter eorum. Ideoq; dicit: 12
Domine à paucis deterra diuide eos in vita eorum. Pauci dicuntur iusti: nã Dominus dixit: Arcta via, est, quæ ducit ad vitã, & pauci sunt, qui inueniunt eam. Precaturque Dauid Deum, vt ab eis auaros segreget: quia inhumanitatibus suis, impijsque exemplis iustos maximè lædunt. Curate igitur fratres filios vestros virtutum diuites relinquere, nec soliciti sitis, vt eos temporalibus bonis locupletetis, siquidem cœli viam tantopere impediunt.

simile.

Matth. 7

Dicit vlteriùs Sanctum Euangelium hunc Dominum inter seruos suos talenta diuisisse. Et *Vni dedit quinque talenta: alij autem duo.* Considerandum est Sanctum Euangelium non dicere, hos

13 hos seruos de domino suo fuisse conquestos, aut murmurasse, quanuis vnus quinque alter autem duo talenta percepit. Vnde vos discere oportet, ne contradicatis, sed contenti sitis omnibus, quæ Deus vobis facit, cum omnia infinita Sapientia disponat. O homo (ait Diuus Paulus) tu quis es, qui respondeas Deo. Nunquid dicit figmentum ei, qui se fingit: quid me feciſti sic? *Roman. 9.* Et addit. *Vnicuique secundum propriam virtutem.* In quo significatur, quanuis Deus suos prædestinauit ad bona eorum opera non respiciens: ad officia tamen eos elegisse respiciendo ea, quę in illis præuidit. Dicitq; D. August. Deum non ad virtutes solùm, *Aug. in Exodum.* sed ad vitia etiã respexisse: quia in eis aliqua vidit, quæ licèt mala essent, signa tamẽ erãt, ex quibus colligi posset, illos ad munera exercenda idoneos esse. Sicut elegit Moysem, qui cũ videret Ægyptiũ percutiẽtẽ quendã de Hebræis, percussum absondit 14 sabulo. Iterumq; inter duos Hebræos rixantes pacem inserere *Exod. 2.* voluit. Quanuis in illo homicidio peccauit, aduertit Deus hominem tam præstanti pectore præcellentem ad suos defendendos, & in pace componendos, populo ducendo idoneum esse. Perspicensq; in B. Paulo zelum ardentissimum, quo legem suã defendens Christianos insectabatur, vidit hunc ad fidem conuersum maximum sancti Euangelij zelatorem, feruidissimũq; fore, sicut postea fuit. Sicut agricola vidẽs agrũ oleastris maximis plenum, aliumq; carduis repletum, dicit inter se: Alter eorũ oliueto: alter verò segetibus esset aptissimus, si excolerentur. O mirabilem doctrinam, quam nos sumus mundi magister erudiuit, talenta in seruos suos secundum propriam virtutem diuidẽs, ideſt, 15 iuxta vniuscuiusq; dispositionem, & ingenium distribuens. Super quo valdè notandũ est, quòd si cùm eo qui aliquẽ ad munus exercendũ eligit, Deus sit, qui ei sufficientiã ad illud exequendũ cõferre potest, sicuti reuera facit, vt colligitur ex illis verbis. D. Pauli dicẽtis: Idoneos nos fecit ministros noui testamẽti, ideſt, *2. Cor. 3.* in suos ministros nos Deus elegit, necessariãq; tam sancto ministerio sufficientiam nobis contulit, tamen quem eligit, cõsiderat, vtrum habilis sit illi muneri suscipiendo: quomodo homines Ecclesiasticis, aut sæcularibus dignitatibus sine delectu quosdã perficere audent, non considerantes, vtrùm requisitis cõditionibus polleant, cum ipsi nullam eis sufficientiam conferre valeãt? *August. in Epist. 29. to.* O pernicioſam iniquitatem. Cõtra hos, inquit, D. Augustinus:

Quis 2

Quis ferat, si quis diu item eligat ad sedē honoris Ecclesiæ contē 16
pto paupere instructiore, & sanctiore? Sponsus in Cāticis dicit
Cant. 1. spōsæ: Oculi tui columbarum. Cur oculos colūbarum in spon-
Anselm. sa cōmendat? Respōdet D. Anselmus: quoniā inter alia semper
Tho. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 3. colūba eligit meliora grana. Tu etiam ex omnibus satis in agro
Ecclesiæ, elige selectiores, nō peiores. Et ita dicit B. Thom. licet
Tho. 2. 2. q. 185. ar. 3. in corp. in foro cōtentioso sufficiat, q̄ electus sit bonus: in foro tamē cō-
sciētiæ requiritur, q̄ sit optimus: vel simpliciter, vel in ordine ad
1. Tim. 3. Tit. 1. bonū cōmune. Et de electo dicit alibi, requiri in illo, q̄ nihil in se
inueniat, per quod illicitū ei reddatur assumere prælationis offi-
ciū. Quod cōsonat doctrinę B. Pauli dicentis: Oportet Episco-
pum irreprehensibilem esse. Et alibi, Oportet, inquit, Episco-
pum sine crimine esse: sed hospitalem benignum, sobrium. Vbi
alij transtulerunt: prudentem. Quæ est valde necessaria cōditio
in eo, qui alios recturus est. Nulla hominū lingua satis explicari 17
queunt damna, quæ rebus publicis indè proueniunt, quòd in
1. Mach. 9. electionibus hæc iustitia non seruatur. Elegit Bacchides viros
impios, & constituit eos dominos regionis. Ecquid ex horū gu-
Prou. 28 Eccles. 10. bernatione subsecutum est? Attendite quid sacer textus dicat:
Facta est magna tribulatio in Israel qualis nō fuit ex die, qua nō
est visus propheta in Israel. Et in Prouerbijs dicitur: Regnātibus
impijs ruina hominum. Et in Ecclesiastico: Rex insipiens perdet
populū suum. Per viscera misericordię Dei nostri fratres dilectis-
simi vos quāta animi cōtentione possum, deprecor, vt in electio
nibus vestris omnē passionē, affectionēq; diligētissimè fugiatis,
neq; animabus vestris tā graue onus imponatis. Quis vnquā co-
lūnas ædificij maximi, atq; pretiosissimis ex putridissimis lignis 18
de industria fecit? Domus pretiosissima, in qua habitat rex cœlo
rū, est Ecclesia. Cauete ergo ne colūnas, hoc est, prælatos, & gu-
bernatores extruatis homines corruptis moribus infectos: cūcta
nāq; dāna, quæ ex istis colūnis prouenerint, super cōsciētias ve-
stras corruēt. Quāobrē ante electiones diuinū spiritū consulite,
rogātes, vt vos illuminet, quò diuinæ ipsius volūtati cōformari
Iudi. 1 noueritis. Ita fecerūt filij Israel. Qui post mortē sancti Iosue con
suluerūt Dīm dicētes: Quis ascēdet ante nos cōtra Chananęum,
& erit dux belli? Et obseruate quātum Deo fuerit grata hęc con
sultatio: ob eam enim tanta animi præstantia, & fortitudine in-
signem à Deo ducem obtinuerunt, vt terram Chananæorum
tradi-

19 tradiderit in manus ei⁹. Dicite mihi, obsecro, cur tā crebrò vinci
mur? cur Respublicæ langueścunt? cur subditos plerunq̄ dete-
riores fieri conspicimus? Certè quia electores, Dei obliti potiùs
commodum, carnemq̄ suam, quàm Deum consulunt.

Post multum verò temporis venit Dominus seruorum illorum, & posuit rationem cum eis. Vbi nos legimus apud Isaiam: Ecce dies Domini *Isai. 13.*
veniet crudelis: alia trāslatio habet: Ecce dies Domini venit cru-
delis. Et sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica.
Et sic etiam legit Beatus Hieronymus. In hoc verbo, venit, duo
significantur. Alterum est: diem illum adeò certum fore, quasi
iam esset transactus. Alterum est: illius aduentum adeò citum,
breuemq̄ fore, vt à sacra Scriptura iam prēterijsse dicatur. Quod
cùm ita sit, quomodo dicit hīc summa veritas, se post multū tem
20 poris à seruis suis rationē exacturum esse venturū. Dico quāuis
postquam rationis vsum pertingimus, vnum tantum diem viue
remus, illum vnum multum temporis posse vocari, quia in illo
multum mereri possumus, magnaq̄ in diuino conspectu præ
mia cælesti adiuti auxilio adipisci valemus. Quod si ita nō esset,
quodammodo homo de fortuna sua conqueri posse videretur,
quia cùm Deus elephanti, coruo, alijsq̄ brutis oblongam vitā
concesserit, ipsi tam excellenti creaturæ, in quo sapientiam suā
ostendere voluit, cùm dulciùs vita fruitur, eam abscindat. At no-
luit Dominus tam liberali manu hominē multis donare, quàm
alia animantia, vt excellentiori portione, scilicet, ratione, prudē-
tiaq̄ vtendi occasionem haberet: non quidē ad corporalia, sed
ad spiritalia perquirenda. Et quanuis hīc ob prædictam causam
21 hominis vita longum tempus ad merēdum vocetur, in alijs quā-
plurimis locis sacra pagina humanæ vitæ breuitatem exagge-
rat, vt homo illius sit parcus, nec eam insipienter expendat. Di-
uus Paulus dicit: Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. *Ephes. 5.*
Id est, ne punctum quidem temporis amittatis, sed illius parcissi
mi estote; dies enim nimis laborioſi sunt. Stultus esset, qui assem
tantummodo possidens illo magnum conuiuium vellet extrue
re. Omnes sumus pauperes vitæ. Et ita dicit Iob: Homo nat⁹ de *Iob. 13.*
muliere breui viuens tempore. Et iterū: Breues, inquit, dies ho- *Iob. 14.*
minis sunt. Nos autem adeò insensati sumus, vt vitam acsi illius
locupletissimi essemus, liberalissimè consumamus: verum nul-
lius rei tam prodigi sumus, quàm modicæ vitæ, quam viuimus.

Pecuniã custodimus, fundos diligenter excolimus, breuissimæ22
verò vitæ prodigi sumus. Quasi sapienter vti vellemus, illã ex
breui longam facere possemus. Sic enim in libro sapientiæ de iu
sto dicitur: Sap. 4. Consummatus in breui expleuit tẽpora multa. Mul
ti diutius vixerunt, quã Abraham: de quo tamen dicitur in Ge- Gene. 24.
nesi: Abraham senex erat, dierumq; multorum. Quod de nullo
eorum, qui eum præcesserant, dictũ est, quanuis multò plures an
nos, quam ille, vixerunt, cùm nonnulli nongentos annos vixe-
rint: quia sanctus hic Patriarcha breues dies, quos vixit, sapien-
ter, & in feruenti Dei ministerio nouit expendere, & sic pauci
eius dies pretiosiores in Dei conspectu, quam multi aliorum ex
titerunt. Accelere mus igitur dilectissimi fratres & talẽtis nobis
à Deo concessis, diligentissime æternam salutem negotiemur.
Et quod vitæ deficit, diligentia suppleamus.

Etiam Dñs dicit, *Post multum verò temporis*: propter multa bene23
ficia, quæ in nos confert, & propter multas indulgentias, & auxi
lia, quibus nos quandiu in hac vita breuissima viuimus, afficit.
Estq; valde notandũ Deum solere tẽpus, in quo hominibus be-
neficia facit, annumerare, vt si ipsi ingrati fuerimꝰ, illius rationẽ
Thren. 1. à nobis exigens acerrimè puniat. In threnis ait Hierusalẽ. Voca
uit aduersum me tẽpus. Quid est, aduersus Hierusalẽ tẽpus voca
ri, nisi eã secũdũ tẽpus, in quo à Deo beneficia susceperat, & iux
ta beneficiorũ magnitudinẽ ob ipsius ingratitudinẽ puniri? Si
Act. 10. enim B. Paulus numerat tẽpus, quo ob vnũ populũ fleuerat, di-
cens: Propter quod vigilate memoria retinentes quoniã per triẽ
niũ non cessaui nocte, ac die cũ lachrymis monere vnũquenque24
vestrũ, quare non dicemus Deũ tempus, in quo in nos beneficia
confert, annumerare, sicut etiã solet tempus, quo nos flagellat, nu
merare, vt posteà maioribus nos præmijs afficiat? Quamobrem
Psal. 89. dicunt iusti, vt affirmat Dauid. Lętati sumus pro diebus, quibus
Ezech. 4. nos humiliasti, annis, quibus vidimus mala: Et per Ezechielem
Prophetam dicit ipse Deus. Pro anno diem, inquam, pro anno
dedi tibi: Attendite quæso quo pacto repetitione captet atten-
tionem dicens: diẽ pro anno, vt doceat q̃ omne tẽpus signat, vt
deinde puniat, vel prẽmijs afficiat. O si hęc semper ante oculos ge
reremus, quantã nobis in animis impressionẽ facerent. Vellem
etiam vos animaduertere, longè dissimillimam esse rationem,
quam Dominus in futuro sæculo ab œconomis suis exigit, illi,
quam

quam domini huius sæculi à seruis suis, postulant. Nam in huma25
nis rationibus, qui plura recepit, pluribusque domini sui bonis
vsus est, hic maiorem redditurus est rationem, & plus habet, de
quo illam reddere debeat. At in ratione Deo reddenda vice ver-
sa fit: nam qui magis Dei bonis vtitur, minorem habet redden-
dam rationem. Itaque iusti, qui à Deo multa bona susceperunt,
& ex eis fructum perceperunt, minus habent, cuius rationem
reddere teneantur: peccatores verò illam arctissimam reddent,
quia Dei bonis vti noluerunt. Et ita dicitur in Apocalypsi: Bea
ti, qui lauant stolas suas in sanguine Agni, vt sit potestas eorum Apoc. 22
in ligno vitæ, & per portas intrent ciuitatem. Hoc est, beati qui
Agni sacratissimi Iesu Christi diuitijs, ac meritis vti sciunt: hi
enim per sacratissima ipsius vulnera quasi per portas ad cœle-
26 stem Hierusalẽ ingredientur.

Et sic vnicuique horum fidelium seruorum, qui talentis sibi
commissis vti nouerunt, illisque alia lucrati sunt, dicit hic munifi
centissimus Dominus: *Euge serue bone, & fidelis*. &c, intra in gau-
diũ Dñi tui. Vulgo dici solet, cũ quis lætatur, gaudiũ in eius cor
ingredi: hic autẽ dicitur homo, & eius cor in domini sui gaudiũ
introire: nã gaudia huius sæculi tam modica sunt, vt ea humanũ
cor capere possit, neq; illis impleatur. Cõsolationes autẽ, & gau-
dia cœlestia nequaquam homo capere potest, sed ipse in illa sic
introibit, vt vndiq; submergatur in eis. Perpendite etiã, idem,
quod Deũ beatificat, scilicet, ipsius essentiã, idẽ (inquam) Ange
los, atq; homines beatificare. Ideòq; hic Dñs dicit: Intra in gau-
diũ dñi tui: nã in ipso, quo Deus gaudet, omnes beatorũ spiritus
27 congaudẽt. O admirabilẽ iustorũ dignitatẽ. Ecquis vel marmo
rei cordis hæc audiẽs mille vitas offerre non exoptet, si tot habe-
ret, vt tãtã hãc fœlicitatẽ cõsequat? Qui vnũ talẽtũ accepit, dixit
Dño suo se ne illud amitteret, in suffossa terra abscõdisse. Hęc ex
cusatio in eo videtur inniti, qđ nõ quinq;, sicut alius talenta, sed
vnũ tãtũ acceperat, vidẽs se tã parũ habere substãtię, ne illud amit
teret, noluit negociari. Dñs autẽ hãc excusationẽ nõ accepit: In
quo nos docuit singulos, etsi parũ iustitię, modicaq; talẽta susce pe
rit, in domo dei diligẽter negotiari debere, nec excusari posse dicẽ
do se parũ habere substãtię ad tãtũ, tãq; sublime mercimoniũ cõpa
rãdũ. Maximũ malũ est ò pecator, talẽtũ, qđ tibi Deꝰ cõmisit, quo
sibi seruires, te sub pedibꝰ posuisse, & sub terra peccatorũ tuorũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

illud abscondisse volentem, vt salus, ingenium, diuitiæ, sapien- 28
tia, omniaque, quæ à Deo recepisti, corporis tui terræ deseruiãt.
Etenim hoc est talentum in subfossa terra abscondi, videlicet,
terrenis voluptatibus inseruire. O quantoperè de hoc Ezechiel
Ezech.16 Propheta Dei nomine queritur, dicens: Perfecta eras in decore
meo, quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritu-
dine tua fornicata es in nomine tuo. Et tulisti vasa decoris tui de
auro meo, & argento meo, quæ dedi tibi: & fecisti tibi imagines,
& fornicata es in eis. Ecce, ego extendam manum meam super
te, & auferam iustificationem tuam, id est, remedium, ac tem-
pus, quo iustificari posses. Et dabo te in manus odientium te.
Væ, væ tibi, ait Dominus Deus. O terribilia verba. Ecquis non
stupet audiens supplicia, quibus Deus comminatur peccatores
armis, ipsi bellum inferentes, quæ illis Deus concessit, vt aduer- 29
sarijs suis bellum inferrent? Nimis longum esset diffusè recense-
ri pœnas, quas facer contextus ibidem refert. Quarum vna est,
iustificationis ablatio, quod idem est, ac præcipere, vt ab eo ta-
lentum auferatur, qui illud abscondit. Qua pœna, omnes pecca-
tores in hora mortis afficiuntur, scilicet, steriles relinquuntur, in-
ineptique, ne vllo vnquam tempore pœnitentiam faciant. Ne-
gligentiam igitur, dilectissimi fratres, qua circa hoc hucusque
vsi fuisti, amarissimis lachrymis lamentamini, talentoque suscep-
to vtimini, veram agentes pœnitentiam, priùs quàm à vobis
auferatur. Sicque Deus gratiam suam vobis conferet, qua
cælestis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius,
Amen. 30

IN

IN EODEM COMmuni Confessorũ Pontificũ

Concio Prima.

Nemo accendit lucernam, & in abscondito ponit eam, neque sub modio, &c. Luc. 11.

1 ISAIAS Propheta exhortans Hebræos, *Isai.51.*
vt in fide atque obedientia Dei conseruaren
tur, dicebat eis: Audite me, qui sequimini
quod iustum est, & quæritis Dominum. At
tendite ad petram, vnde scissi estis, & ad ca-
2 uernam laci, de qua præscissi estis. Attendi-
te ad Abraham Patrem vestrum, & ad Sa-
ram, quæ peperit vos. His verbis sanctus Propheta eos ad patris
eorum Abrahæ fidem, & obedientiam, matrisque Saræ synceri
tatem, ac sanctimoniam imitandam incitare conabatur. Vnde
egregia similitudine vocat Abraham petram propter fidei firmi
tatem, & obedientiam singularem. Beatus Ioannes dicit in Apo
calypsi: Structura muri ciuitatis sanctæ Hierusalem cælestis erat
ex lapide Iaspide, & fundamẽta muri ciuitatis omni lapide pre- *Apoc. 21*
tioso erat ornata. Hi lapides pretiosi sunt iusti, quorum vnus ex
præcipuis est Abraham. Ideòque hìc petra vocatur. Quasi He-
bræis diceret: Cauete, ne similes sitis lateribus, ex terra & aqua
3 humanarum voluptatum, cupiditatumque compositis, qui per
laterem illum figurati sunt, de quo dixit Deus Ezechieli Pro-
phetæ: Sume tibi laterem & scribes in eo ciuitatem Hierusalem,
& ordinabis aduersus eam obsidionem. Quasi diceret: Hebræus *Ezech. 4.*
peruersus non est lapis pretiosus excissus ab Abraham dignus,
qui in cælesti ædificatione collocetur: sed terreus later perpetuo
bello in inferno deuastandus, & conterendus. Magnam vtique ha
bet efficaciã, pium viri sancti exemplũ, siquidem sanctus Isaias
homines pio Abrahæ exemplo, qui tot ab illinc annos præterie
rat, ad virtutem concitare conabatur. Cumq; præsentibus magis
quàm absentibus moueamur, hinc infertur, bona opera, quæ ho
mines ab alijs hominibus fieri proprijs oculis intuẽtur, maximè

illos commouere. Ideò non solùm vult Deus, quenquam interiùs esse iustum, sed etiam iustitiam aspectu, exterioribusq; operibus præcipit patefieri. Et ita dicebat Diuus Paulus: Spero autē quòd cognoscitis, quia nos non sumus reprobi. Ex quo apparet, sanctos Apostolos talia opera exteriùs facere cōsueuisse, taliaq; virtutis exempla præstitisse, ex quibus, tanquam ex euidentissimo testimonio colligi, atque etiam intelligi posset, eos reprobos non esse. Estq; notandum hîc aliam translationem habere: spero autem, quòd cognoscetis, quòd non sumus reprobi. Et sic est in contextu Græco: & sic legit etiā Beatus Ambrosius. In qua tem porum, cognoscitis, scilicet, & cognoscetis, varietate illorum cæ lestium virorum perseuerātia in ipsorum operibus, pioq; exemplo significatur. Idemq; sanctus Apostolus Christianos facere præcipiebat, dicens: Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Non dicit: Vni, vel alteri, nota sit modestia vestra, sed omnibus hominibus. Et D. Thomas ait: Ad modestiam spectat gubernare omnes hominis gressus, & corporis motus, vt interiùs, & exteriùs sanctus existat. Et iterum ipse Apostolus: Induite, inquit, vos sicut electi Dei, sancti, & dilecti, modestiam. Quasi dicat: Licet infideles exterioribus sensibus dissolutos, publiceque peccare videatis: vos tamen tanquam electi, atque dilecti Dei insignia seruorum eius accipite, & ea vos superinduite. In omnibus mēbris vestris illucescat modestia. Ob hoc sponsus sponsam commēdabat in Canticis, dicēs: Odor vestimētorū tuorū, sicut odor thuris, vbi per vestimēta, corporis mēbra possunt intelligi, quæ sunt animæ vestimēta, sicut ait Iob his verbis: Pelle, & carnibus vestisti me. Et omnia eius mēbra, quę sunt animę indumēta erāt sicut odor thuris, quia in illis omnib⁹ modestia relucebat. Et vbi nobis S. Apostolus modestiā commendat: præcipit etiam, vt viscera misericordię, benignitatem, humilitatē, patientiam, aliasq; virtutes induamur. Et virtutes illas indumenta vocans significauit, illa etiam exterius ostendi debere.

2. Cor. 13. 4

Philip. 4. 5

D. Tho. 2. 2. q. 168. art. 1.

Coloss. 3.

Iob. 10. 6

Hanc cælestem doctrinā diuinus magister noster in hodierna sancti Euangelij lectione confirmat, dicēs: *Nemo accendit lucernā, & in abscondito ponit, sed super candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* In quibus verbis nos ita bona opera facere præcipit, vt proximis nostris luci sint, magnoq; pietatis exemplo. Lucerna significat bonū opus. Et ita dicit B. Gregorius: Lucernas quippè ardentes

Gregor. homil. 5. sup. Lucam.

7 ardentes in manibus tenemus, cùm per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Per lucē verò diuina gratia designatur. Vnde in libro Iob, postquam de singularibus Dei inuētionibus dictum est, additur: Ecce hæc omnia operatur, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium. Lux viuentium est gloria. Nam hæc corporea lux est viuorum, atque mortuorum lux, iustorum, scilicet, peccatorumq; communis. Ideò hîc non sit sermo de hac luce, sed de gratia, quæ solis iustis illucescit, solorumque viuentium lux est. Quæ ob triplicem rationem lux appellatur. Primò, quia animi oculos illuminat, atque clarificat. Et ita dixit Dominus per Isaiam Prophetam. 54. c. & est apud B. Ioānem: Vnctio eius doceat vos. Deque ijs, qui sine gratia atque in peccato commorantur, dicit Sophonias Propheta: Ambulabunt vt cæci, quia Domino peccauerunt. Vna ex plagis, quas Deus immisit in Ægyptios, fuerunt horribiles tenebræ. Mirabileq; fuit, q̄ filijs Israel cū Ægyptijs cōmorātibus, vbicūq; habitabāt filij Israel, lux erat. Illa erat quædā figura militantis Ecclesię, in qua iusti peccatoribus admisti morantur: iustique in luce, peccatores autem in tenebris sunt. Contemplamini dimidium huius templi lucidum, dimidium verò esse tenebrosum, & vtrobiq; homines esse. Hoc inter vtrosq; interesset, quòd in lucido commorantes non viderent eos, qui essent in obscuro, sed semet ipsos inuicem intuerentur: homines verò in obscuro delitētes nō se quidē, socios ve suos, sed alios, qui in lucido sūt, apertè viderent. O quā verè hoc inter iustos, ac peccatores interest. Peccator in tenebris existēs, neq; se, neque socios suos videt.

1. Ioan. 2. Sopho. 1. Exod. 10.

8

9 Est cōcubinarius cū alijs sibi similib⁹ cōuersans, neq; sua horribilia peccata, irā, passionem, aliaq; innumera mala in se, neq; in socijs suis animaduertit, vidēs autē seruū Dei irasci, aut ridere statim de illo detrahit, dicēs: Vidistis ne quomodo sanct⁹ ridet, quomodo ira excādescit? Itaq; sua ingētia mala non animaduertens minimos quosq; iustorū defect⁹ condēnat. O miserrime, quia in tenebris, & in vmbra mortis sedes, temetipsum nō vidēs, alios in luce persistētes cernis: profectò si ille tui similis esset, hoc (credo) nō dicēres. E contra facit iust⁹, qui cum sit in luce, defectus suos, sociorumque virtutes perspicit: peccatores autem sedentes in tenebris non videt, neque de eorum sceleribus perscrutandis rationem habet, ad detrahendum, aut eos infamados: sed tātum,

vt, si potest, eis remedium adhibeat. Magnum est hoc argumentum ad iustos à peccatoribus distinguendos. Nam qui seruis Dei honorem detrahit, eosque imperfectos, & peccatores esse dicit, occasionem præbet, vt ipsemet tanquam Ægyptius in tenebris esse iudicetur. Secundò gratia dicitur lux, quia lux lætitiam gignit. Et ita dixit Tobias, quale gaudium mihi erit, quia lumen cæli non video? Maiorem autem lætitiam gratia in anima causatur. Et ita in Psalmo dicitur, oleum lætitiæ. Sicque alibi ipse Dauid dicit: Lux orta est iusto, & rectis corde lætitia.

Tob. 5.
Psal. 44.
Psal. 96.

Cùm igitur per lucernam bonum opus, & per lucem gratia designetur, ille lucernam accendit, qui bonum opus facere curat in gratia persistens. O quàm salubre erit animabus vestris, fratres dilectissimi, si prius quàm bona opera faciatis, per veram pœnitentiam Dei gratiam curetis adipisci. Scriptum est enim: Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Aurum, & argentũ, quia pretiosa sunt metalla, etiam si in numos versa non sint, pretium tamen non amittunt. Æs autem, vt vile est metallum, & nisi ex illo numus fiat, nihil ferè pro paruo ære dabitur vobis. Si fragmentum lebetis accipe res, & in forum pro eo aliquid empturus te conferres, ab omnib⁹ irridereris, nec aliquid eo emeres: quia nõ est moneta. Si verò in isto ære cuneus regius locaretur, & numus efficeretur, valorẽ haberet. Sic opera nostra nõ aurea quidẽ vel argẽtea sunt, sed viliſsimi, atq; abiectissimi metalli, quia, vt ait Isaias: Facti sum⁹, vt immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatæ vniuersæ iustitiæ nostræ. Quicquid facere possumus, ex se non sufficit ad æternã beatitudinẽ comparandã. At si in hoc vili metallo cælestis regis cuneus, quæ est diuina ipsius gratia, imprimatur, opera nostra acceptabilis moneta efficiũtur, quibus cælorũ regnũ emere valeamus. Quod si quis quærat, quomodo Dominus vnius tãtum lucernæ similitudinem adducit: nunquid ipse contẽtus est, quòd vnum tantum bonum opus efficiamus? Non vtiq; sed potius dicit: Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare: quia neque opus, neque ratio erunt apud inferos. Valdè perpendite illum dicere: Quodcunque facere potest manus tua, ne arbitremini eum leuissimo quoq; ministerio sibi exhibito esse contentum. Et sic vbi nos legimus in Psalmo: Veritatẽ requiret Dominus:

Similc.
Isai. 64.
Eccle. 9.
Psal. 30.

13 Dominus: alij transtulerunt, veritates requirit Dominus. Et sic habet Græcus cõtextus, & paraphrasis Chaldaica. In qua translationum varietate duo mysteria delitescunt. Alterum, Deum non esse contentum vna veritate, id est vno bono opere, sed multa exigere. Alterum verò, ipsum non solùm requirere, vt in posterum, & in futuro tempore bona opera faciamus, sed etiam vele, vt de præsenti ea operemur. At vnius lucernæ similitudinem adduxit, quia vnum bonum opus in Dei gratia, & charitate homo perficiens ad alia multa facienda disponitur.

Dicensque, *Nemo accendit lucernam, &c*, vsque ibi, *Lumen videãt.* Admonet nos, ne bona opera nostra abscõdamus, sed illa palam faciamus, vt omnibus innotescant, sicq; nostro pio exemplo ad alia similia facienda concitentur. At, dicet quispiam: Hoc repu-
14 gnare videtur verbis illis, quæ alibi hæc eadẽ summa veritas dixit: scilicet, Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Prius quàm dubio respondeatur, operæpretium erit hæc verba explicari: sunt enim magnæ animarum nostrarum ædificationi. Nonnullæ sunt virtutes adeò excellentes, vt sacra pagina eis per hyperbolẽ totius sanctitatis, atq; iustitiæ nomẽ soleat attribuere: nõ quòd illę per se solę tota iustitia sint, sed quia alias virtutes secũ afferunt. Humilitas tanta, tamq; insignis est virtus, vt cùm de illa Christus Redemptor noster loqueretur, recusanti glorioso Baptistæ illum baptizare dixerit: Sine modò: sic enim decet nos implere omnem iustitiam, id est, humilitatem. Omnẽ vtique iustitiam appellauit humilitatem: non quod illa per se
15 sine charitate sanctitatis aliquid habeat; sed quia tam excellens est, vt sola sine charitate esse nequeat: atque etiam, quia ad alias virtutes impetrandas est via. Et ita de amore proximi dicit Beatus Paulus: Qui diligit proximum, legem impleuit. Hoc dicit, quia adeò est excellens charitas proximi, vt si sit vera, & perfecta, sine Dei amore esse non possit, ipsaque reliqua legis præcepta faciat adimpleri. Sic eleemosynam erogare: veraque in proximos misericordia vti adeò est excellens, atque animam ad alia complura bona tanto perẽ disponit, vt hîc à Domino absolutè iustitia nuncupetur, dicente: Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, quasi ipsa esset tota iustitia iusti. Dicitur etiam iustitia, quia per eam disponitur homo, quanuis sit in lethali peccato, ad hoc, vt iustificetur. Et sic dixit sanctus

Matt. 6.
Matt. 3.
Rom. 13.
Dan. 4.

Universidad de Deusto Biblioteca

tus Daniel Nabuchodonosor Regi intelligens eum in Dei in
Dani. 4. dignatione esse: Quamobrem rex consilium meum placeat tibi, 16
& peccato tua eleemosynis redime: & iniquitates tuas misericordijs pauperum. Forsitan ignoscet Deus delictis tuis. Dicitur etiã iustitia, quia superflua demit, iustasq; vestes, ac diuitias finit. Habes vestem oblonga cauda serpentem, abscindis caudam, eaque pauperem induis, tunc vestis remanet iusta. Cum serpens protoparentem nostram Euam deceperit, mulieres eius caudam hæreditario iure acquisisse videntur, sicque oblongas caudas in vestibus gerere student. Has igitur caudas dominæ abscindite, vestesque iustæ manebunt. Non solum autem in vestibus, sed multò studiosius etiam in diuitijs hoc seruare debetis, ita vt tan-
Luc. 11. tummodo maneat necessarium, cum summa veritas dicat: Quod superest, date eleemosynam. Dicitur etiam eleemosyna iustitia, 17
quia iustè non per affectionem, sed per charitatem diuidi oportet. Contingit, vrbis gubernatores fontem in ciuitatem induSimil. cere, vt canalibus per diuersa loca decurrat, ita vt monasterijs, hospitalibus, populoque deseruiat. Si multum aquæ per vnum illorum canalium decurrit, parum, aut nihil supererit, quod in alios canales distribuatur. In diuitem, tanquam in fontem multæ diuitiæ concurrunt, quæ ex diuinæ misericordiæ venis procedunt. Hæc aqua tibi, ò diues, conceditur, vt eam inter egenos diuidas. Et ita dicitur in Prouerbijs, Deriuentur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide, sit vena tua benedicta. At si tota aqua per affectionis canalem exit, & in tuorum propinquorum diuitum pilum deuenit, charitatis canalis, qui 18
in seruorum tuorum, clientumque pauperum pilum tendit, arescet. Quod si tota aqua per affectionis canalem, exit, qui in diuitum clientum, famulorumque tuorum pilum ducitur, charitatis canalis arescit, quo pauperum alienorum necessitates subleuandæ erant. O Charitatis canalis quam parum aquæ per te defluit, quia homines affectione, vanitateque moti diuitias suas cum propinquis amicisque suis inordinatè consumunt: vixque illis remanet quid ob pietatem alienis valeant elargiri. Fratres dilectissimi per illam ineffabilem charitatem, qua nos Deus diligit, atque adiuuat, vos deprecor, ne sic se res vlterius habeat: sed in bonorum vestrorum distributione iustitiam obseruetis, quo eleemosyna vestra diuinæ sit grata celsitudini, meritoque

iustitia

19 iustitia possit appellari. De hac iustitia loquitur Dominus cũm dicit, Videte, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. Quod vt superius dicebamus, contradicere videtur his verbis, quæ hic Dominus dicit: Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio: &c. Verum idem Dominus hoc dubium soluit. Nã cum dixisset: Attendite, ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus: addidit, vt videamini ab eis. Ex quo apparet, hic malã tantummodo intentionem prohiberi, ne, scilicet, opera cum inanis gloriæ cupiditate fiant, ne illa destruantur, atque inania reddantur. Apponitur tibi in mensa catinus gerens (*vna pella de man* Simile.
jar blanco, aun que sea todo pechugas de gallinas) si tamen cibus hic est fumo infectus, amarissimus est, nec illum edere potes. O quã excellens est quenquam, hospitale, aut monasterium extruere,
20 aut aliquod aliud charitatis opus efficere: at inanis gloriæ fumus illud perdidit, quia hoc, vt hominibus placeres, effecisti. Tolle ist hinc cibos istos, illos quippe Deus nũquam edet. Itaq; ex prædictis liquet, valdè necessarium esse, vnos proximos suis optimis operibus publice factis ob hunc tantummodò finem, vt Deus propterea ab omnibus glorificetur, alios ad virtutem ardentibus animis concitare.

Estque valde notandum, hoc sanctum Euangelium nobis à sacra Matre Ecclesia in sanctorum Confessorum Pontificum solennitatibus proponi, vt prælatos erudiat, eos magis, quam alios oportere alijs præstare pietatis exemplum. Omnibus cõpertum est scandalum à quocunque perhibeatur, nimis pernicio-
21 sum esse, illudque videntes valde inficere. Vnde quanuis sancti Patres multa signa reprobationis assignarunt, vnum tamen ex præcipuis esse credo, quenquam non esse contentum iniquitatibus suis, sed alios etiam ad peccandum inducere. In veteri lege decretum quoddam sic habebat: Animam pro anima, Exo. 21.
dentem pro dente, oculũ prooculo. Quid igitur pretij soluet, qui fuit in causa, vt proximus suus in inferno perpetuis cruciatibus torqueatur? Iustũ vtiq; Dei suppliciũ fuit, Pharaonẽ, qui Hebræorũ pueros immaniter in fluuio submergebat, cũ vniuerso exerci Exo. 14.
tu suo in mari rubro submergi, indeq; in infernũ detrudi. Et Dauid etiã iustè punit? fuit cũ eius filius Absalõ ipsi? vxores publicè violauit, quia ipse proximi sui vxorem deturpauerat. Et in libro Iudicũ dixit Adonibezec. Septuaginta reges amputatis Iudi. 1.

manuum

manuum, ac pedũ summitatibus colligebant sub mensa mea ci- 22
borum reliquias, sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Ecquid ex his
omnibus sequitur, nisi, eius, qui causa fuit, vt anima pretioso Iesu
Christi sanguine redẽpta Sathanę traderetur, animam iusto Dei
iudicio ipsi Sathanæ esse tradendam, nisi veram egerit pœniten
tiam? Quis igitur hæc audiens amodò non timebit proximis suis
scandalum dare? At quanuis omnium scandala nimis pernicioſa
sint, longè tamen prælatorum, principum, & concionatorũ scan
2. Reg. 16 dala pernicioſissima sunt. Cùm Dauid filium suum Absalonem
fugeret, occurrit ei vilissimus quidam Semei, qui eum conuitijs
insectatus est: petentique militi facultatem occidendi illum, re-
spondit Dauid: Ecce filius meus, qui egressus est de vtero meo,
quærit animam meam; quanto magis hic filius Gemini maledi-
cet mihi? Quasi diceret: Quid mirũ si me alienus opprobrijs affi- 23
ciat, cùm proprius filius meus mihi mortem curet inferre? Et for
sitan iniquus ille Semei ideò in regem ausus est exurgere, quia
proprium eius filium ipsi bellum inferre perspexit. Sic dicere
possumus: Quid mirum si plebeij, sæculares; homines peccata
committant, cùm magnates, Ecclesiasticique viri Deum offen-
dant? Quantum maiorum scandalum officiat, eo quòd minores
magnopere mouet, humana lingua nequit explicari. Vbi nos le-
Isai. 1. gimus in Isaia: Principes tui infideles, in contextu Græco habe-
tur: Principes tui rebelles. In quo significantur principes Deo
inobedientes muneri suo esse infideles: cùm enim minores ad bo
num excitaturi essent, eos in malum inducũt. Quemadmodum
igitur malum eorum exemplum pernicioſius est minorum scan
dalo, sic bonũ ipsorum exemplum vtilius est. Ideò volens Deus 24
Ose. 2. Iudæorum Synagogam reformare, dixit per Oseam Prophetã,
illam maximis supplicijs comminans: Auferat fornicationes
suas à facie sua, & adulteria sua de medio vberum suorum, ne for
te spoliem eam, & nudam statuam eam, secundum diem natiui-
tatis suæ; & ponam eam, quasi solitudinem; & statuã eam, velut
terrã inuiã: & interficiã eã siti. O quot pœnas, atq; supplicia hic
Dñs accumulat. Valdè necessariũ esse oportet, quod sub tã terri
bilib⁹ pœnis præcipit. Sensus literalis hui⁹ sentẽtiæ est, q; tũc Sy
Augusti. nagoga erat vnũ corpus mysticũ, sicuti nũc est sancta Ecclesia, vt
lib. 22. de ait D. August. Vultus hui⁹ corporis sunt Ecclesiastici prælati, sę
ciuit. c. 18 culares; dñi, atq; magnates. Vbera aũt sunt viri eruditi, & cõcio

natores,

25 natores, qui doctrinæ suæ lacte populum alunt. Præcipiens igi-
tur Deus tanta cum exaggeratione, vt spirituales, corporalesque
idololatriæ, atque adulteria à facie, & vberibus tollerentur, præ-
cipit, vt prælati, concionatores, atque magnates se se à sceleribus
abstinerent, & præ cæteris optimum pietatis exemplum in Re-
publica prębere curarent. Et hæc est, vt prædictũ est, causa, qua-
re hæc sancti Euangelij lectio in confessorum Pontificum solen
nitatibus decantatur. Atque etiam dicere possumus virum iustũ
accensam esse lucernam. Nam de sancto Elia dicitur in Eccle sia-
stico: Surrexit Elias Propheta quasi ignis, & verbũ ipsius quasi Eccli. 48.
facula ardebat. Et de glorioso Baptista dixit Christus. Redem Ioan. 5.
ptor noster. Ille erat lucerna ardens, & lucens. Super quæ verba
dicit Beatus Bernardus: Ardere, & non lucere parum est: lucere, Bernar.
26 & non ardere vanum est: lucere verò & ardere perfectionis est.
Ardere est bene operari: lucere, est docere, optimumque præsta-
re pietatis exemplum. Talis erat Diuus Ioannes, lucerna ardens,
& lucẽs. Et de sanctis quátuor mysterioſis animalibus dicit Eze-
chiel Propheta: Aspectus eorum, quasi carbonis ignis ardentis, Ezech. 1.
& quasi aspectus lampadarum. Nonnullæ faces lychnum [Et pa-
uilo] crassum, & stupeum, ceramque infectam, & immundam,
nigramque habent. Et quanuis exteriùs mundæ, pulchræque ce
ræ operimentum habeant, non bene lucent, quia, vt quod latet
interiùs est immundum, lux fumo profilit admista. Aliæ habẽt
lychnum tenuẽ, mundaque cera, exactiſque filis sunt confectæ,
& hæ lucidæ, ac splendidæ sunt. Sic accidit in hominibus: alij
crassum nimis lychnum, stupaque aristis plena confectũ habẽt:
27 id est conscientiam habent diuini timoris expertem, alienis sum
ptibus aluntur, vsque ad altaria (vt aiunt) deprædantur, nec ideò
scrupulo cruciantur. Cum igitur conscientiæ lychnus, vitęq; ce-
ra tam corrupta, atque immunda sit, qualem poterunt Reipubli
cæ lucem exhibere? Quicquid in illis videtur, scandali, malique
odoris est fumus. Alij delicatè nent, conscientiæque lychnum
nimis tenuem habent. Ex his erat Diuus Paulus, qui dicebat:
Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Simul- 2. Cor. 1.
que cum delicato, tenuique bonæ conscientiæ lychno puriſsima
sunt cera confecti, quę est exterior vita, hisq; optimis rebus splẽ-
didiſsimam lucem emittunt, qua vniuersæ Reipublicæ illuce-
scunt. Has igitur lucernas non abscondi quidem, sed super digni

tatum,

tatum, publicorumque munerum Reipublicæ candelabra locari 28
oportet. Nam: *Nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Quod ita declara ri potest. Quemadmodum, qui lucernam accẽdit, eam, vt in candelabro ponat, accendit: sic, quem Deus gratia sua incendit, cuique virtutem, ac sapientiam communicat, vult super dignitatis candelabrum constitui, non autem improbum, & ignarum. Nõ dicit, vt ipse se ponat, sicuti lucerna non se in candelabro constituit. Vt enim ait Beatus Paulus: Neque quisquam sumit sibi ho- *Hebr. 5.*
norem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Atque etiam Di- *Thomas*
uus Thomas ait, melius esse recusare prælationem, ad quam ali- *Corinth. 5*
quis eligitur, quàm ei consentire, vel eam acceptare, dummodo non imponatur à superiori necessitas. At electores quantum est ex se, meliorem tenentur eligere: magnamque diligentiam eos 29
oportet adhibere, vt munus publicum electus acceptet. Sicque illi multum merebuntur Reipublicæ commune bonum curantes; ipseque apud Deum etiam multum gratiæ consequetur munus illud ob solum diuinæ maiestatis ministerium, spiritaleque animarum emolumẽtum inuitus acceptans. Sicque optimi exempli ipsius luce subditi in virtute, gratiaque proficient, qua cælestis gloria comparatur: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Communi Confessorum Pontificum Concio Secunda.

Lucerna corporis tui, est oculus tuus, &c.

Luc. 11.

1. *Petr. 3.* GLORIOSVS Apostolus Petrus dicit: In fide omnes vnanimes, compatientes, fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto: sed è contrario benedicentes. Verba vtiq; sunt hæc tam sancto Apostolo digna. Super quæ notandum est, hîc,

2 hîc, vbi nos legimus: In fide omnes vnanimes, aliam translationem habere: in fine omnes vnanimes. Et sic est in contextu Grẽco. In quo significatur, nos omnes à fide doceri, vt in omnibus nostris pijs operibus vnum, & eundem finem cuncti expetamus, videlicet, vt vni Deo placeamus. Et ita in libro Ezechielis Pro- *Ezech. 9.*
phetæ dicuntur iusti, qui ab Angelo non sunt percussi, signum Thau in frontibus habuisse. Idemque signum in frontibus impressum habebant iusti, quos vidit Beatus Ioannes, vt habetur in Apocalypsi. Vbi affirmat se vidisse Angelum clamantem, & di- *Apoc. 7.*
centem: Nolite nocere terræ, & mari, quoadusque signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum. Et audiui numerum signatorum centũ quadraginta millia signati. Thau est vltima litera Hebraici Alphabeti, sicut ω est vltima in Græco. Et quia omega est
3 vltima litera in Græco Alphabeto, ideò Græci per eam finem significare consuescunt. Vt in Apoc. Ego sum Alpha, & omega, *Apoc. 1.*
principium, & finis. Sic etiam inter Hebræos Thau significat finem. Et ad hoc facit, quòd ipsa litera finem significat. Nam, vt ait Diuus Hieronymus, omnes literæ Hebraicę propriam habẽt *Hiero. in*
significationem. Iustosque omnes Thau in frontibus esse signa- *lib. de no-*
tos, significat, eos in omnibus operibus, quæ fecerunt Deum vl- *mi. Hebr.*
timum finem habuisse prę oculis, ob diuinum ipsius amorẽ cum sancta intentione illa facientes.

Idemq; nobis hîc Dominus in his Euãgelicæ lectionis verbis præcipit, dicens: *Lucerna corporis tui, &c.* In quibus huiusce modi *Grego. lib.*
similitudinem adhibet. Materiales oculi sunt corporis lucerna, *28. moral.*
quia illud illuminãt: sicq; oculis claris, lucidisq; existẽtibus cor- *c. 13.*
4 pus operationes suas efficit, sicut oportet, scribit, ambulat, labo- *Augusti.*
rat, &c. Quòd si oculi obscuri, tenebrosiq; sunt, nihil benè facit: *lib. 4. con*
totũ oblimit, ac perdit. Sic est in spiritalibus. Oculus est intentio *tra Iuli. ca*
iuxta sanctorũ Patrũ, Gregorij, Augustini, ac Thomæ exposi- *pit. 3.*
tionẽ. Et D. Tho. dicit: Meritò oculꝰ vocat intẽtio, quia cognitio *D. Tho. 1.*
nẽ præsupponit: per quã proponit volũtati finis, ad quẽ mouet: *2. q. 12. ar*
sicut oculo præuidemꝰ, quòd tẽdere corporaliter debeamus. Quæ *ti. 1. ad. 1.*
intẽtio, si lucida, bonaq; fuerit, oĩa lucidè, beneq; fiẽt: dummodo *Et de ser.*
opera bona sint, & in diuina gratia fiãt. Quod si intẽtio tenebro- *Domi. in*
sa, malaq; est, bona opera perdit. Vel aliter. Quẽadmodũ oculus *monte lib.*
est lucerna corporis: sic anima nostra fide, doctrinaq;, rerumque, *2. c. 21. to*
quas fieri oportet, cognitione illuminata vitæ, operumque no- *mo. 4.*

strorum

strorum est oculus. Quæ cognitio, si simplex ac syncera est, omnibus operibus nostris illucescit: sicque totum vitæ nostræ corpus lucidum, ac splendidum est. 5

Et addit Dominus dicens: *Vide ergo, ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.* Id est, vide, vt bonas, syncerasque rerum opiniones habeas. Vt enim dixit Isaias Propheta: Væ, qui dicitis malum bonum, & bonum malum? Et hæc syncera cognitio, *sicut lucerna fulgoris illuminabit te.* Vbi alij transtulerunt: Erit lucidum totum, vt cùm lucerna fulgore illuminat te. Sic (ait) te syncera, puraque cognitio illuminabit. Huius duplicis sententiæ (quò omnibus clariùs innotescat) hic est ordo. Ex puro mentis oculo, pura quoque vita sequitur. Ea deniq; vitæ puritas mẽtis oculũ, à quo profecta est, magis purgat, & illuminat. Causę enim, vt aiunt philosophi, sunt sibi inuicem causæ: itaque mater filiam, filia matrem perficit, & illuminat. Vt igitur priorem expositionem sequamur, iuxta quam nobis diuinus magister noster præcipit, vt omnium operum nostrorum lucida, bonaque sit intentio, oportet nos scire, intentionis puritatem bonorum operum pretium nimis adaugere. Respiciens Dominus Iesus vidit eos, qui mittebant munera sua in gazophylacium diuites. Vidit autem, & quandam viduam pauperculam, mittentem æra minuta duo, & dixit: Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quàm omnes misit. Super quo dicit Beatus Hilarius: In hoc nos supernus magister erudiuit, quanti bonam intentionem æstimet, siquidẽ frigida diuitum intentio fecit, ne eius numi aurei tanti apud Deũ valerent, quanti illius probæ viduæ minuta, quia illa feruida, & deuota intentione obtulit. Itaque non solùm mala intentio opus perdit, sed intentio etiam minus perfecta multum operi valoris, ac pretij detrahit. Quod hac similitudine clariùs apparebit. Si gemini bellatores magna hominum multitudine spectante in campo arma conserrent, quorum alter regium oppugnat honorem, alter verò eundem propugnat, Rexq; bellatori suo si victor euaderet, ingentia dona promitteret: nõ est dubium, quin hic eques omnes vires suas in victoria pro regio honore reportanda esset adhibiturus. Hoc autẽ ob diuersos respectus facere posset. Posset enim finem suum in proprio honore locare, considerans se propter illam victoriam inter fortissimos quosque viros esse numerandum. Vel propter ingentis promissionis auiditatem id facere

Isai. 5.

6

Luc. 21.

Hilarius.

7

Simile.

8 re posset, aut, vt hostem suum, qui ipsum conatur occidere, vlciscatur: vel vt circunstantibus placeat. Vel etiam posset adviriliter dimicandũ fulciri ob regium honorem, cùm rex eum intueatur, illumq; victorem exire desideret. Dicite, quæso, si rex illius serui sui cor nosset, videretq; eum, cùm ob illos omnes respectus dimicare posset, ob vnum ipsius honorem, amoremque decertare, nunquid hoc non pluris æstimaret, quàm, si ob vnum illorum finium pugnaret? Sic vtique: nisi forte iudicij, ac rationis expers esset.

Scitote igitur, fratres, de singulis nobis Sanctum Iob dixisse Militia est vita hominis super terram. In hac militia aduersus Dæmonem cœlestis gloriæ regis hostem dimicamus. Hocq; certamẽ tunc incipit cùm rationis vsus illucescit. Vincẽtibus nobis
9 cœlorũ regnum promittitur, magnæq; maiestatis in gloria sedes præparatur. Ipse nanque Deus dicit: Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo. Hoc prælium coram omnibus sanctis, Angelisque committitur. Adestque supernus rex victoriam nostram vehementer exoptans. Quapropter maximè nos oportet fulciri, & præstantissimè decertare. Animaduertendus est autem finis, quem nobis in hoc prælio proponimus. Continget enim nos ob vnum complurium finium dimicare. Aut propter promissionis auiditatem, aut, vt sanctis placeamus, & inter eos numeremur, aut, vt Dæmonem vlciscamur: aut propter solum cœlestis regis nos aspicientis, intentionesque nostras cognoscentis honorem. Ideoque quanuis quælibet prædictarum intentio in
10 operibus licet haberi, non tamen est dubium, quin hæc vltima sit omnibus perfectior, Deoque gratior, & perinde maiori præmio afficienda, quàm aliæ. Quamobrem omnibus his finibus depositis perfectiorem amplectamur: ne fontem pro riuulo, nec solem pro stellis, nec summum bonum pro peculiaribus dimittamus. Verum est ad hoc, vt quis tam simplici sit oculo, idest, tã pura intentione, in omnibusq; ob solum Dei amorẽ, atq; beneplacitum moueatur, oportere eum prius spe præmij excitari. Sicut fecit Dauid, qui de se fatetur: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem: siue, vt Beatus Hieronymus vertit, propter æternam retributionem. Deincepsque intentionem hanc perficere debet quoadusque totius auiditatis extet immunis. Et ità dicit Diuus Bernardus:

Apoc. 3.

Psalm. 118.

Bern.

Universidad de Deusto Biblioteca

Charitas mercenaria non est: & tamen sine mercede non est. 11
3. Reg. 21 Cum rex Achab flagitiosissimus esset, ita, vt de illo sacra scriptura dicat: Igitur non fuit alter talis sicut Achab: qui venundatus est, vt faceret malum in conspectu Domini: illum Deo per Eliã Prophetam comminante, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauitque, & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. Et factus est sermo Domini ad Eliam: Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus: Omnes te Domine cœlestes Hierarchiæ collaudent: quia tãtopere peccatorum pœnitentia mitigaris. Eia fratres, qui peccastis, & tantam hanc maiestatem offendistis, hunc regem imitamini, cilicijs operimini, ieiunate, in diuino eius conspectu humiliamini, sicque eius furorem placabitis. At ex omnibus 12
prædictis hæc verba perpendite: quia humiliatus est mei causa: quæ ad rem, de qua loquimur, valde conducunt: cùm Dominus intentionem, qua hic rex pœnitentiam egit, præ cæteris omnibus æstimet. Non vtique dicit, eum ob inferni timorem humiliatum fuisse, aut quia temporalia flagella timeret, sed, mei causa: quanuis in principio hæc illum ad pœnitentiam agendam commouerunt. Est etiam valde notandum quomodo (*se para Dios*) vt peccatorem pœnitentem prospiciat: Eliamque vocat, vt eum etiam videat tanquam rem sibi gratissimam. Non solum autem pœnitentiam, sed minimum quodque bonum opus, quod iusti faciunt, attentè considerat: sicut apparuit in glorioso Confessore Martino. A quo cum pauper eleemosynam peteret, neque ille quicquam aliud præter pallium haberet, quo operiebatur (etenim miles erat) illud abscidit, mediumque pauperi erogauit. Illaque nocte ei Christus redemptor noster illo medio pallio coopertus apparuit dicens: Martinus adhuc catechumenus hac me veste contexit. Hoc (credo) clementissimus Iesus Angelis, qui eum comitabantur, dicebat, tanquam eos inuitans, vt ministerium illud sibi à seruo suo exhibitum aspicerent. Quanuis dimidium erat pallij, illud tamen Dominus integram vestem appellat, quia intentionem potius, quam vestem, considerauit, sciebat enim eum si posset, integrum pallium fuisse daturum

Beati.

14 Beati, qui gratissimo huic Domino seruiunt, qui sic exhibita sibi ministeria nouit æstimare. Parum equidem dimidium illud pallij valebat, & tamen tot ab hinc annis de eo loquitur, eiusque memoria nunquam vsque ad mundi consummationem inter homines abolebit: in cœlo autem vsque ad æterna sæcula perdurabit. O vani sæculi amatores, quare hæc audientes non confundimini? Quot diuitias in illius ministerio expenditis, quæ postquam consumuntur, protinus obliuioni traduntur: dimidium autem pallij propter Deum datum nullavnquã delebit obliuio. Vt videatis, quid interfit inter eos, qui in Dei ministerio, & eos, qui in mundi seruitute temporalia bona consumunt. Ecquid hoc est Domine? Quã plurimi non vnum quidẽ palliũ, sed multa etiam bona pauperibus erogarunt propter te, nec
15 tamen ea tanti æstimasti, nec illa tuis, sicut hoc dimidium pallij, tanquam rem tibi gratissimam ostendisti. Dico, illa bona non tanto cum affectu, & charitate, quanta pallium hoc beati Martini, pauperibus erogari: ideoque Deus illa tanti non æstimat. Quapropter non contenti sitis eleemosynam erogare, sed eam etiam cum affectione, ac pietate largimini. Dauid enim dicit: Beatus, qui intelligit super egenum. *Psalm. 40.*
& pauperem. Vbi notandum est eum non dicere: Beatus, qui condolet, aut qui miseretur, sed: Qui intelligit super egenum, & pauperem. Nam ad pauperi, siue pauperibus subueniendum opus est intelligentia. Primo oportet te intelligere, quid eroges, atque quid à te petatur, & cuius causa petatur.
16 Nunquid petitur à te, vt vitam dones, sicuti Martyres tradiderunt? An, vt omnia, quæ possides largiaris, sicuti plurimi fecerunt, seque ad vastas asperasque solitudines contulerunt, aut in arctissimas religiones ingressi fuerunt? Iis quæ tibi supersunt, pauperibus à te postulantibus poteris subuenire. Quid igitur facis cum eis subuenias eius amore, qui tibi quid quid habes, concesit, & à quo quicquid tibi deficit, speras? Et quanuis te oportet intelligere, & considerare, cui conferas eleemosynam, ne nimium fatigeris in hoc perscrutando. Quanuis enim pauper, cui eleemosynam erogas, malus sit, & ingratus, Dominus tamen, propter quem illam præbes, optimus est, atq; gratissim⁹. Quod si dicas: Si pauper est mal⁹, nõ deprecabitur pro me, nihil tua interesse credas: nã ipsamet eleemosyna

Eccles. 29. orabit pro te. Sic enim affirmat Ecclesiasticus dicens: Conclude eleemosynam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro te. Quod si cui præbes eleemosynam, pauperem se esse fingit, cùm tamen is non sit, se vtique & non te decipit: nam intentio tua est pauperi largiendi. Et quanuis hæc omnia ità se habeant, rationi cõsentaneum est, vt intelligas super egenũ & pauperem, ideſt, vt animaduertas cui, & quomodo, & quo ordine illam præbeas. Ad Roman. 12. quod aduerte B. Paulum inter spiritus sancti dona hoc recẽsere dicentem: Qui tribuit in simplicitate. Donum Dei est quenquã non ob vtilitatem aliquam, sed cum simplicitate donare. Quanuis ipsa natura hominem ad humanitatem, largitatẽq; propẽdit, tamen dare sicut oportet, donum Dei est. 17

Quocirca illum suppliciter deprecare, vt te benignum, liberalemq; efficiat, quò intelligas super egenum, & pauperem, atque, vt sit in simplicitate. Nam, *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Quod si quem iustum, pauperem repereris, cui bonis tuis faueas, scito Deum illum tibi offerẽdo magnum in te conferre beneficium. Satis vtiq; superq; bonorum Deus habet, quibus amicos suos alat, siquidem vnius corui ministerio sanctũ Eliam diù in solitudine aluit. Statuit autem, vt indigeant propter emolumentum eorum, qui eis subueniunt. Et sic annumerat D. Paulus in prædicto loco inter Spiritus sancti dona: Necessitatibus sanctorũ cõmunicantes. Quod cùm ita sit, donum Dei esse ducito sese tibi pauperẽ iustum, cui succurras, offerre. B. Hieron. *Hiero. super 25. Matthæi* super caput vicesimum quintum D. Matthæi perpendit Dominum signatè dixisse: Amen dico vobis, quãdiu fecistis vni de his fratribus meis minimis mihi fecistis, vbi peculiariter de pauperibus iustis meminit: quod de alijs pauperibus non dixit. Non quidem quòd eleemosyna cuilibet pauperi ob ipsius amorem erogata illi grata non sit, sed, vt significaret, eleemosynam pauperibus iustis largitam sibi longè gratissimam esse. Cùm eleemosynam, siue quodlibet aliud pietatis opus effeceris, recordare etiam Dominum dixisse: *Matth. 6.* Cùm facis eleemosynam noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt, vt honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Tu vero, ò Christiane trophæa, imaginemq; tuam in opere, quod in templo, siue hospitali, capella, siue Ecclesiasticis paramentis fieri iussisti depingi vis? Qualem magis sonoram tubam vis, quam istam? 18 19

Vis

20 Vis non solum præsentibus, sed futuris etiam sæculis opus illud tuum esse, tuisque expensis factum fuisse innotescat. Maxima hæc est vtique tuba. Verere frater, ne ista trophæa, simulacra, & characteres opus, quod piè feceras in diuino conspectu oblinant: Dominusque tibi dicat: Recepisti mercedem tuam. In his etiam verbis, Beatus, qui intelligit super egenum, & pauperem, doceris, si manu tua eleemosynam facere potes, eam facere, nec pauperis vulnera horrere. Accede ad eum, & forsitan eleemosyna ista per cordis compassionem tibi fructuosior erit, quam per pecuniæ largitatem. Videbitis dominam, quæ canem [*Perrillo de falda*] habet, quem manibus contrectat, in sinu collocat, & ori applicat. Quod si pauper ad eius ostium accedit, dicit ancillæ, Porrige pauperi eleemosynam, dicque ne huc sic vulneratus accedat. Ecce leoninam im- 21 manitatem. Non horret canis immunditiam, & eum ore deosculatur, pauperis autem plagas recusat aspicere. O diabolicam crudelitatem. Quid operas, ò misera te à Deo in hora mortis audituram, cùm sic pauperes eius nomine ad ostium tuum accedentes neglexeris? Si regis seruus in hanc vrbem veniret, regiumque chirographum ipsius regis manu subscriptum, sigilloque munitum afferret, vbi rex diceret: siquis ipsius seruo quicquam largiretur, sibi fore gratissimum, seque centuplum esse soluturum, quàm libenter illum omnes exciperetis, eumque, vt aliquid à vobis acciperet, rogaretis, quia vos à rege centuplum accepturos sperabatis? O infideles, quomodo centuplo Dei non mouemini? Nunquid eius verbum deficere potest? Vbi est fi- 22 des vestra? Quod si hoc creditis, quomodo non intelligitis super egenum, & pauperem? Præsertim cùm tantum vobis lucrum promittatur? Quod si non creditis, quomodo Christiani vocamini? Valdè vtique fratres hæc parcitas fidem nostram confundit. Atque etiam modica nostra in pauperes compassio illorumque vilissima æstimatio fidem nostram tepidissimam esse demonstrat. Non sic iusti faciunt, qui, vt ait Isaias Prophe- *Isai. 57.* ta, viri misericordiæ nuncupantur. Peculiariterque Diuus Martinus, cuius sacratissimam solennitatem sancta mater Ecclesia ineffabili cordis perfusa lætitia celebrat. Beatus Hieronymus *Hieron.* in quadam Epistola explicans verba illa Diui Pauli dicentis: *1. Cor. 15* Vt sit Deus omnia in omnibus, dicit: Sic Saluator noster nunc

omnia non est in omnibus, sed pars in singulis. Verbi gratia, 23
in Salomone Sapientia: in Dauid bonitas, in Iob patientia:
in Daniele cognitio futurorum, & sic de alijs. At post huius
sæculi consummationem erit omnia in omnibus, ità, vt singu-
li sancti cunctis virtutibus illucescant, gratiasque atque virtu-
tes, quas nunc Deus in sanctos diuidit, tunc in singulis cunctas
collocabit.

Intereà tanquam apes diuersos flores in diuersis sanctis in
hoc sanctæ Ecclesiæ vireto colligere debemus: ex quibus in
pectoris, cordisque nostri cortice dulces sanctarum meditatio-
num, affectionumque fauos fabricemus. Inter quos nobis
hodie glorioſus hic Sanctus proponitur. A quo quamuis plu-
rimos virtutum flores per imitationem colligere possumus:
præcipuè tamen in eo humilitas, ac misericordia floruerunt: 24
Qui Ethnici filius cùm esset, sanctissimus extitit. Vos autem
fratres mei optimorum parentum Christianorum liberi estis,
multique vestrum (quæ vestra est culpa, atque miseria) qua-
si Dæmones estis. Per immensam Dei charitatem vos de-
precor, vt erubescatis, tam degeneres vos præbere, doctri-
næque piæ, quam à parentibus vestris percepistis, tam ma-
lè respondere. Ad huius sancti imitationem humiliamini:
in proximos vestros misericordes estote, Deusque se
in vos benignissimum exhibebit suam hìc vobis
gratiam, & in futuro cœlestem
beatitudinem confe-
rens. Amen. 25

(?)

IN

IN COMMVNI Doctorum Concio Prima.

*Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo sa-
lietur? &c.* Matth. 5.

HODIERNA Sancti Euangelij lectio dilectissimi fratres est pars quædam oblongæ cuiusdam concionis, quam supernus mundi Reparator Christus Iesus discipulis suis in montis fastigio habuit. In qua benedictum os suum aperiens dixit: Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati pacifici: Beati qui lugent. &c. Statimque illis dixit: *Vos estis sal terræ.* Quasi diceret: Ecce præparato, apponoque mundo mensam optimis, salubertimisque refertam cibis, quales sunt paupertas spiritus, mansuetudo, iniuriarum spontanea tolerantia, cæteræque virtutes: at hi cibi sensualitati sunt insulsi, atque insipidi: vosque estis sal, quo illi condiendi sunt. Adeò paupertatem, fletum, laborum, persecutionumque tolerantiam amare debe 3
tis, vt omnibus his virtutibus saporem, ac dulcedinem conferatis quò illas homines libenter exerceant. Quando Deus Aaron in summum Sacerdotem elegit, præcepit virgas in templo statui, illumque cuius virga floreret, summum esse sacerdotem: vt patet in libro Numerorum. Vbi dicitur: Moyses inuenit germi- *Numer. 17.*
nasse virgam Aaron, & turgentibus gemmis eruperãt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Pensatu dignissimũ est, cur virga palmea, seu pyrea potiùs, quàm amygdalina non fuerit. Ad huius rei mysterium intelligendum, animaduertendum vobis est, hoc præ cæteris, inter peccatum, virtutemq; inter esse, quòd virtus amaritudinem, asperitatemq; in exteriori specie præ se fert: sub qua asperitate, atque amaritudine dulcor,

& suauitas delitescit. In peccati autem exteriori specie dulcor 4
apparet, sub quo tamen fel draconum amarissimum inest. Hoc
etiam interest inter fructus [*De cuesco, y los de cascara*] Dactilus
(*El datil*) exteriùs suauissimus est, interiùs autem (*el cuesco*) du
rissimus est. Idem est in ceraso, malocotonio, & alijs huius ge-
neris. Amygdalũ est vice versa, durum, scilicet, exteriùs, quod
priùs oportet infringi dentibus: & sic prius os cruentatur, digiti
que lacerantur, quàm interiori medulla fruamur. Hoc igitur est
prælati concionatoris, & patris familias munus, has, scilicet, dif-
ficultates exemplo suo, efficacibus rationibus, cœlestibusq; pro
missionibus perfringere. Ideoq; data est Aaron Amygdalina, &
4. Reg. 4. non palmea virga, vt quę eius exercitatio esse deberet, in ea sig-
nificaretur. Reperientibus discipulis Elisei ollæ pulmentum
amarissimum, præcepit S. Propheta in ollam parum farinę im- 5
mitti, & non fuit amplius quicquã amaritudinis in olla. In hoc
opere Sanctus Eliseus filios illos prophetarum, qui futuri erant
concionatores, voluit erudire eorũ munus esse amarissima quæ
q; in dulcorem conuertere. Ideò Dominus discipulis suis dicit:
Vos estis sal terræ. Sal sterilem terram efficit, vt patet in terris ma-
ritimis. Sic vos doctrina vestra, pioq; sanctitatis exemplo debe
tis efficere, vt animæ illius pestiferi fructus, quem plerunq; fer-
re consueuerunt, steriles sint. Certum vtique est, quòd quemad-
Gene. 3. modum, postquàm Deus maledixit terrę dicens: Maledicta ter-
ra in opere tuo, spinas, & tribulos germinabit tibi, quod ex se in
culta, & non sata profert, spinæ, ac tribuli sunt, triticum autem
vinum, aut oleum non nisi culta producit: sic anima nostra ex
natura sua non, nisi mala post lapsum producit. Vt enim dixit 6
Matt. 15 Dominus, De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adul
teria fornicationes, furta, falsa testimonia, & blasphemiæ. O
misera terra, quàm pestiferum profers fructum. Huius fructus
vberrima est infœlix anima nostra. Hicque sal prodest ad eam
sterilem reddendam, ne tam maledictum fructum ferat. Sal
etiam carnes exsiccat: atque eundem effectum in peccatore ope
rari consueuit. Videbitis hominem adeò pinguem, atque de-
corum, vt templi ostium vix eum capere possit: quem, vt Deus
concionatoris voce pertingit, adeò contractus, ac macillentus,
inediaque consumptus post quindecim dies reuertitur, vt vix
possit agnosci. Ecquid est hoc? A sale penetratus est. Et quem
vix

7 vix amplissimæ bysinæ, sericæque vestes capere poterant, iam
arcta quædam saccea vestis induit. Lacedæmones homines ni-
mis pingues, & crassos à republica expellere consueuerant. Di-
cebant enim, hominem adeò pinguem voluptatibus nimium
indulgere: qui autem hoc faceret gubernationi aptum esse ne-
gabant. Vna ex præcipuis salis proprietatibus est, quòd non cõ
dit, nisi conteratur, (*Y se deshaze*) Si integer manet, condire nõ
potest. Ideoque oportet illum (*Que se deshaga*) vt debitam effi-
ciat operationem. Et hæc est causa, ob quam hodie maior pars
reipublicæ Christianæ manet insulsa, scilicet, quia sal integer
manet, nec prælati, neq; domini, neq; rectores, neq; etiam con-
cionatores plerunq; munera suscipiunt, vt consumantur, & con
ficiantur, sed potius, vt se, suosq; reficiant. O si consumerentur,
8 & conficerentur voluptates, pecuniarumque aceruos consumẽ
tes, aliasque, quibus abundant, superfluitates expellentes, quan
tum saporem, atque dulcedinem reipublicæ conferrent. Cùm
autem vnusquisque se reficere, alios autem conficere, atq; con-
sumere conetur, hinc prouenit, quòd animæ adeò diuinarum re
rum saporis immunes, expertesque remaneant. O Christe ve-
re sal quanto Domine te labore, atque afflictione confecisti, vt
ijs, quæ hominibus insulsa videbantur saporem conferres. De
hoc diuino sale dicit Apostolus semetipsum exinaniuit formã *Philip. 2.*
serui accipiens in similitudinem hominum factus. Et Diuus Au *Aug. lib. de*
gustinus dicit: Filius vocatur corpatris Et de hoc corde dici po- *subst. diuin.*
test illud Psalmi: Cor contritum, & humiliatum Deus non de- *Psalm. 50.*
spicies. Nam hoc cor quasi sal in sacratissima ejus passione, ac
9 morte contritum fuit, vt in sipida dulcia redderet. Inijciens Eli- 4. Reg. 2
seus Propheta vas salis in aquas Iericho illas sanauit, omnem q;
morbum, & amaritudinem ab eis expulit. Hoc ipso remedio v-
sus est pater æternus, vt mundi malis mederetur: filium quippe
suum humanatum tanquam vas salis in paupertatem, labores,
virginitatem, mortem deniq; immisit, sicq; hęc omnia iustis dul
cia effecit. Ante quàm Deus hoc faceret, adeò insipida erat pau-
pertas, vt etiam sanctissimi quiq; illam effugerẽt, diuitiasq; per
quirerent. Castitas adeò hominibus amara videbatur, vt etiã &
amici Dei, & viri sancti vna vxore contenti non fuerint, sed plu
res acceperint. Morsq; ità insipida erat, vt etiam & iustissimus
Elias illam effugerit. At postquam verbum diuinum homo fa-

ctus est, sesq; tanquam salem in isthæc immisit, quam plurimi 10
paupertate, virginitate, laboribus, ac deniq; morte delectari cœ
perunt. Siquidem de multis dicitur in actibus Apostolorũ: Ibãt
gaudentes à conspectu concilij, quoniã digni habiti sunt pro no
mine Iesu contumeliã pati. Itaq; fortiorẽ puella tredecim anno
rũ, veluti Beata Agnes, quã Elias se præbebat: cũ ille mortem
effugerit, hæc autẽ puella exultanti animo sese illi offerebat. O
patres præsides, cõcionatores, & omnes, qui aliqua huius sanctæ
Ecclesiæ administratione fungimini, per immẽsam Dei charita
tẽ vos deprecor, vt ab hoc cęlesti magistro discatis, quomodo sal
suri, cõdituriq; sitis multũ deliciarũ vestrarũ amittentes, quo in
ferioresvestri spiritalibus cibis, ideſt, virtutibus oblectentur. At
2. Cor. 4. tendite, quid B. Paulus de se, & de socijs suis fateatur dicens: Ha
bentes hanc administrationẽ, iuxta quod misericordiã consecu 11
ti sumus, non deficimus, sed abdicamus occulta dedecoris non
ambulantes in astutia, nec adulterantes verbum Dei: sed in ma
nifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem
conscientiam hominum coram Deo. O verba summa perpensio
ne digniſsima. Dominus nobis spiritum concedat, quo ex illis
fructum percipere nouerimus. Primò hic notandum est, virum
sanctum singulare Dei beneficium, ac misericordiam appella
re, Deum ipsos suos effecisse ministros sanctique euangelij ope
rarios. Cognoscensque ingens beneficium, quod in hoc acceperant, dicit: Non deficimus, ideſt, in eo ministerio exercendo non
satiamur, nec quiescimus, nec debito desumus. Imo non solum
non deficiebant, verùm indies magis, ac magis proficiebant. 12
Iustus enim indies magis proficit, & melior efficitur. Hodie su
perat quod heri erat, crasque quod hodie, vincit. De illo nãq;
Threnor. 3. dicitur in Threnis: Leuauit se supra se. Sed abdicam9 (inquit B.
Apostolus) occulta dedecoris, ideſt, cogitationes malas, quæ si
apparerent, ignominiosæ essent, à nobis auellimus. Itaq; ad pro
ficiendum in virtute oportet omnes malas cogitationes abdica
ri. Non ambulantes in astutia, ideſt, non artificiosè nos gerimus.
O quot hodie in mundo artificiosè viuunt, & vnam prædicãtes
veritatem mille mendacia interserunt: & vna, quam operantur,
virtute complura vitia contegunt. Nos autem adeò syncerè vi
uimus, vt quod interius latet, exterius videatur. Nec adulteran
tes verbum Dei. Quemadmodum adulteri non prolem quidem,

13 dẽ, sed voluptatem suã expetunt: sic multi concionatores non spi
ritalem prolem, sed potius inanem gloriam adipisci conãtur, se
que doctos, & eloquentes iactare intendunt. Nos verò non ina
nem gloriam, voluptatem ve ex diuini verbi concione perquiri
mus, sed spiritalem potius generationem expetimus: peccatorũ
conuersionem exoptamus, vt ex filijs Sathanæ, Dei filij reddã
tur. Ob hoc prædicamus, veritatemque Euangelicam mũdo ex
planamus, commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiã
hominum coram Deo. Ideſt, ita viuere curamus, vt omnibus san
ctum pietatis prębeamus exẽplum: operaq; nostra in diuino ex
hibita ministerio omnibus placeant, & hoc coram Deo, non vt
hominibus tantũ placeamus, sed præsertim vt Deo grati simus.
O patres præsides, & patres concionatores, si omnia hæc verba
14 in cordibus vestris imprimeretis, vt eis in muneribus vestris gu
bernaremini: quã efficax sal essetis, & quãtam in animabus ope
rationem faceretis.

At, animaduertite Dominum dicere: *Vos estis sal terræ*. Quod si
terra non est terra, quomodo prælati, & concionatores erunt sal
terræ? Quãuis illi, sicuti sal fit ex aqua & sole, ex lacrymis, & cha
ritate cõpositi sint, quid proderit, si terra nõ sit terra? Ideſt, si ho
mines non sunt similes terræ, quæ mollis est, & cœlestes influen
tias, atq; impressiones facile recipit, sed sunt durissima saxa, im
potentia impressionẽ vllã recipere, qualẽ sal in lapidibus impres
sionẽ facere potest? O peccatores obdurati, quã merito de vobis
dicere possumus illud Hieremiæ prophetæ, Indurauerũt facies *Hiere. 5.*
15 suas super petram, & noluerunt reuerti. Quod cum ita sit, in qua
culpa sunt prælati, & concionatores vestri modici prouentus?
Conuertimini lapides, conuertimini, & iam ij esse desinite, terra
estote, vt sal, sit sal terræ. Attendite nunc vobis tempus accepta
bile esse, illo vtimini: cauete ne super vos grauissimum illud sup
plicium, quo Deus peccatricem animã, & omnes eius sequaces,
comminatus est, corruat. Dedi (inquit) illi tempus, vt pœnitẽtiã *Apoc. 2.*
ageret, & non vult pœnitere à fornicatione sua. Ecce mittam eã
in lectũ, & qui mœchantur cum ea in tribulatione maxima erũt,
nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint. Vbi alij transtule
runt: Ego mitto eam in lectum. Et sic est in contex. Græco.
In quo manifestatur supplicium incorrigibili, & indura
to peccatori tam citò esse venturum, vt illud iam adesse,
iudica-

iudicare posit. *Quodsi sal euanuerit, in quo salietur?* Vnus sensus huius sententiæ est: Si sal disparuerit, & abierit. Nam hoc significat, Euanesco, vt patet apud B. Lucam, vbi de Christo R. N. dicitur: Et ipse euanuit ab oculis eorũ. Sedes ad mensam, apponiturq; tibi perdix in catino. Estq; in mẽsa salinum deauratum, manum extendis, vt ab eo salẽ accipias, nec salẽ inuenis. Cõuersus est in aquam: euanuit. Tunc dicis: Non est sal. O quàm miserabilia sunt visu in mensa sanctæ Ecclesię tot salina, tot prælati, doctores gubernatores inaurati, & quàm plurimis redditibus locupletati. Accedit autem pauper mœrore affectus, cùmq; inauratum perspiciat salinũ, brachium porrigit, vt salem consolationis, auxilijq; percipiat: & sæpenumerò nec auxilium, nec cõsolationem, neq; eleemosynam reperit: cuius causa est, quia ille sal tunc in voluptatum, pompæ, humanarumq; affectionum aquã conuersus est, & efficaciam debitam non habet.

Luc. 24. Simile.

16

17

Etiam, *Si sal euanuerit*, vult dicere: Si sal medullam amiserit, in quo salietur? Res vana vocatur cùm interiori medulla caret. Et sic dicere solemus: Hęc nux, hoc amygdalũ est vanũ, cùm nihil habet interiùs. Medulla animæ est charitas, & anima charitatis expers est inanis, & vana. Et sic iam effectum suum non operatur: nam ex charitate illi dimanabat, docere, reprehendere, consolari, spiritalibusque, & corporalibus necessitatibus subuenire: Et deficiente charitate, illius effectus deficiũt. Vt igitur hæc charitas conseruetur, hancq; habeat efficaciam, oportet sapiẽtes nõ esse contentos his mortuis libris operam dare, sed vt etiam libro vitæ Iesu Christo filio Dei diligenter incumbant, eum, & sanctissima ipsius opera summa animi affectione diligentes. Et ità dicit Beatus Bernardus: Experto crede, aliquid amplius inuenies in syluis quàm in libris. Ligna, & lapides docebunt te quod à magistris audire non possis. An non montes stillabunt dulcedinem, & colles fluent lac, & mel, & valles abundabunt frumento? In hoc significat vir Sanctus, quàm cœleste sit sanctæ considerationis, & contemplationis studium: & docet nos per corporalia in diuinorum cognitionem, amoremque deuenire. Ecquid prodest Theologo de diuinarum personarum productione, & de mysterijs sacramentorum, virtutumque, quas Christus supernus Magister noster erudiuit, magna animi contentione, miraque eruditione disceptare, nisi

18

Bern. Epist. 106.

19 nisi voluntatem suam ad ipsarum amorem applicet? Et multò minus tibi prodest, ó iuris perite, quòd omnes Bartoli, & Baldi leges, eorumq; expositiones memoria teneas, nisi noueris quomodo diuinam legem debeas adimplere. Sicuti nec quicquam medico prodest, eum omnes curare scire, nisi sibi pulsum consideret, culpisque suis remedium, verumque medicamen nouerit adhibere. Et quid prodest cuiquam, magnum esse astrologum, cœlorumque motus cognoscere, planetarum cursus, stellarum influentias, rerum denique naturas intelligere: nisi cordis sui inordinatos motus, scelerũq; suorum influentias cognoscat? Ideò dixit Deus per Isaiam Prophetam, quòd etiam Beatus Paulus citat, perdam Sapientiam sapientium, & prudentiam prudentium reprobabo: quia non ad maiorem quidem charitatem im-
20 petrandam, sed ad se inflandos, maiorem q; iactantiam ostentãdam, sapientes esse volebant. Hinc intelligent viri eruditi quanto cum timore in hoc sæculo viuere debeant, ne eorum scientia in ipsorum confusionem, condemnationemq; vertatur. Mysterioſum est vtique quòd referens Isaias Propheta diuini spiritus dona, quibus sacratissima R. N. Iesu Christi anima fuit exornata, illa bina recenset, in fine autem solum timorem addidit dicens: Requiescet super eum Spiritus Domini, spiritus sapientiæ, & intellectus, spiritus consilij, & fortitudinis, spiritus scientiæ, & pietatis: & replebit eum spiritus timoris Domini. O admirabile mysterium, quòd anima, quæ nequaquam poterat peccare, quæque gloria plena erat, timoris etiam Domini repleta esset. Non vtique seruilis, sed filialis, ac reuerentia-
21 lis hic timor erat: qui quidem beatorum spiritibus dominatur. Et sic decantat Ecclesia: Tremunt potestates. Et Dauid dicit: Timor Domini Sanctus permanet in sæculum sæculi. Nam, vbi Deus apertiùs cognoscitur, illic hoc diuino timore magis timetur, & excolitur. Adhibens Sanctus Propheta timorem solum, nec eum vlli ex cæteris donis coniungens significauit, illum cæteris omnibus esse connectendum: quo vtilia sint animæ, quæ vllum, aut vlla illorum habuerit. Itaque donum Sapientiæ cum dono timoris oportet incedere, donumque consilij, fortitudinis, scientiæ, ac pietatis timori coniungi debet: ne homo (quæ ipsius est depraua-tio) ex aliqua eorum superbiendi occasionem sumat:

Isai. 29. 1. Cor. 1.

Isai. 11.

Psalm. 18.

sed

sed potius cuncta ei occasioni sint, Deum ardentiùs dili- 22
gendi.

Quod si sal euanuerit, in quo salietur? In his verbis nobis summa veritas significat bonum, siuè malum totius populi magna ex parte à bona, seu mala prælatorum, & maximè Ecclesiasticorum vita pendere. Nec verò hoc modo dicit, sed multò antea idem per Hieremiam Prophetam prædixerat. Cùm, postquàm multa, & ingentia populi mala recensuerat, subdidit: Factus est cursus eorum malus. Et huius rationem assignat dicens: Propheta nanque & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malum eorum: ait Dominus. Idcircò via eorum erit quasi lubricum in tenebris: impellentur enim: & corruent in ea. Liberet nos Deus tanto malo. Animaduertite quantopere Dominus in hac metaphora exaggerat, quàm pernicioſi sint mali Ecclesiastici. 23
Si diceret, iniquam sacerdotum, & Ecclesiasticorum vitam præcipitium esse sæcularibus hominibus in lucido: illa vtique via posset euitari, & alia iter fieri. Verùm præcipitium in tenebris quis aspiciet? Quodsi non fuerit visum, quomodo fugietur? Omnes mali sunt lubricum, quorum malis exemplis iusti prolabi consueſcunt. At cùm mali, vt tales cogniti alijs peccatorum occasioni sunt, & alios scandalizant, diurna lubrica sunt, ideſt, non tantum damni afferunt, neque ad peccandum tantopere alios commouent. Sed cùm ij, qui vulgò probi æstimantur, & alios erudiunt, peccant, impiumque exemplum præbent, hi sunt quasi nocturnum, ac tenebrosum lubricum, quod vix quisquam nouit effugere. In 24
fœliciſsima erunt illa tempora, in quibus qui vitiorum carnifices, spiritaliumque vulnerum chirurgi esse deberent, aliorum peccatorum scuta extiterint: cumque sæculares homines vitiorum obiurgati responderint: Non est mirum nos hoc facere, cùm Ecclesiastici viri docti, concionatores, ac prælati idem faciant. De hoc sale ita vacuo, & infecto dicit hîc Dominus: *Ad nihilum valet vltra, nisi, vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Non permittit tanquam licitum hîc Dominus vt Ecclesiastici viri quantumuis mali tàm supremo fungentes munere, vt Angelis antecellant sacratiſsimum ipsius corpus consecrantes contemnantur: sed suppli-

Hiere. 23

25 supplicium assignat, quo illi ob ipsorum scelera digni sunt. Et notanter dixit: Vt conculcetur ab hominibus, ideſt, ab alijs peccatoribus. Nam iuxta nonnullorum sententiam, hîc, hominibus, accipitur, sicuti cùm Beatus Paulus dixit: Cùm enim sit inter vos zelus, & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? Et sic est verum, quòd soli scelerati Ecclesiasticos viros in aliquem defectum prolapsos spernunt, atque conculcant. Verum quid mirum, si hos negligant, & conuitijs insectentur, cum illos tantum præsbyteros suspiciant, atque venerentur, qui redditibus, temporalibusque bonis exuberant? Atque adeò inconsiderati sunt, vt pari plebeium quemque, ac pauperem sacerdotem, quantumcunque iustum honore afficiant. O infeliciſsima, & mi-
26 ſerrima tempora, in quibus ministri Dei, à viliſsimis hominibus adeo contemnuntur? Etsi Pharao Ethnicus erat, idolorum sacerdotes maximè coluit: nam arctiſsimæ illius famis tempore omnes homines regni sui, præter sacerdotes idolorum tributarios effecit, vt patet in Genesi: Et Nabuchodonosor, quanuis etiam erat Idololatra, intelligens Danielem Dei esse ministrum, illum tanto affecit honore, vt dicatur in ipsius Historia: Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem suam, & Danielem adorauit, & hostias, & incensum præcepit, vt sacrificarent ei. Et Alexander Magnus cum Hierosolymam oppugnaturus accesisset, exeunti sibi obuiam summo sacerdoti pontificijs vestimentis induto ab equo descendens eumque sacerdotem esse co-
27 gnoscens, obedijt, & eius causa Hierosolymam noluit expugnare. Quomodo hæc audientes, & quæ hodie in mundo aguntur, considerantes lachrymis non conficimur. Octaua Synodus generalis dicit: Imperatores, ac Principes, qui se pios Christianos esse ducunt, episcopos sibi æquales esse cognoscant, vt eos suorum defectuum audeant reprehendere. Et nullus Episcopus siquem in via Principem offenderit à mula descendat, neque coram eo prosternatur. Quodsi quis huic decreto non obedierit, per totum annum Pontificio munere priuetur: & Princeps, qui tale agi concesserit, biduo excõmunicatus sit. Heu heu, quàm malè hoc hodie obseruatur.

Genes. 47.

Danie. 2.

octa. syn. gen. can. 14

Ideo

Ideo quidem Deus inferos frustra non fecit. Melius obseruauit Alexander Magnus, licèt Ethnicus, & totius orbis Monarcha, canonem hunc, quàm hodie Christiani Principes illum custodiunt. Dico igitur, malos, & peccatores homines non solum imperfectos Sacerdotes, sed & perfectos etiam parui facere. Etenim iusti vtrosque suspiciunt, ac venerantur ob excelsum munus, quo funguntur. Cum Dauid, & socij eius in spelunca ob Saulis persecutionem absconderentur, in eandem speluncam Saul ingressus est, cum quadam naturali necessitate. Cùmque serui Dauid tam bonam, opportunamq; occasionem animaduerterent, eum hortabantur, vt ipsum occideret: at ipse nolens præscidit oram chlamydis Saul silenter. Statimque, vt sacer contextus addit, percussit cor suum Dauid, eò quod abscidisset oram chlamydis Saul. Atque, vt comitum suorum furorem extingueret, dixit eis: Propitius sit mihi Dominus: ne faciam hanc rem Domino meo Christo Domini. Ideſt, tam procul sum ab hoc, vt quod vos vultis, efficiam, vt etiam me magnopere pœniteat, chlamydis eius oram abscidisse, eo quòd Christus, ideſt, vnctus Domini sit. Quodsi Dauid tanta fuit contritione percussus, quia maledicti cuiusdam viri, qui iam à Deo fuerat reprobatus chlamydem absciderit, solummodò quia Domini Christus erat: quanto magis eos oportet compungi, qui de Sacerdotibus Euangelicis detrahunt, eosque iniurijs afficiunt: tametsi peccatores sint? In Concilio Nicæno libellus in Sacerdotes Constantino Magno Imperatori fuit oblatus: quem vt Optimus Imperator legit, disrupit, dicens: Liberet me Deus, ne ego iudex efficiar Sacerdotum, qui sacratissimum eius corpus, & sanguinem manibus contrectant. Si hoc spiritu, diuinoque zelo res Dei diligeremus, hunc vtique nobilissimum Imperatorem sequeremur, & sacerdotum quantumcunque malorum iudices non nos efficeremus. Dimittamus eos fratres charissimi: nam si mali fuerint, quanuis in hoc sæculo ab hominibus non conculcentur, in futuro tamen à Diabolis acerrimè calcabuntur. O quàm terribiles calces sunt cruciatus inferni: vbi damnati non solum in animabus, sed in omnibus etiam membris corporum torquebũtur. Nam sicut in gloria bonorum merces est vniuersale quoddã bonũ, in quo cuncta bona

1. Reg. 24.

28

29

30

31 bona reperiuntur: sic in malorum supplicijs est malum vniuersale, in quo suo modo cuncta mala inueniuntur. Si videretis hominem capite simul & oculis, chiragra, dentibus, stomacho, corde, ac podagra laborantem, cuique nulla pars corporis dolore vacaret, dicite quæso, quanto agone miserarentur? Hoc equidem est (si quà potest inter vtrunque esse comparatio) quod non in vnam quidem, aut mille noctes, sed in perpetuum in illo tetro ximo loco miseri patiũtur. Quod si verũ est, quomodo qui hæc credunt, & confitentur adeò negligentes sunt, & tam alto sopore dormiunt? Quibus homo laboribus se se libentissimè non offeret, vt vnum tantum diem hęc tormenta subterfugeret? Quomodo igitur homines adeò cæci sunt, vt ad tam grauium malorum
32 æternitatem effugiendam, tam modicum virtutis laborem non suscipiant? Hoc vtique profundè considerantem in maximum stuporem inducit. O animæ pretiosissimo Iesu Christi sanguine redemptæ per viscera charitatis ipsius vos deprecor, ne vos deperdatis: vosmetipsas miseramini. Qui estis sal, si euanuistis, peruersique fuistis, tempus nunc remedij habetis: veram agite pœnitẽtiam. Et qui lapides estis, eodem medicamine in terram conuerti potestis, vt sal in vobis aliquid operetur. Sicque diuina gratia donati, sempiterna gloria digni eritis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

In eodem Communi Doctorum, & maximè pro beato Patre Dominico Concio Secunda.

1 *Vos estis sal terræ: quòd si sal euanuerit, in quo salietur, &c.* Matth. 5.

HÆC sacri Euangelij lectio sæpenumerò in anno prædicari consueuit. Verùm neque ideò vobis fastidiosa esse debet: cùm res, de quibus loquitur, nũquam tœdium afferant. Agit quippè de sale, qui quotidie mensæ apponitur, quoque omnia condiuntur, nec tamẽ vnquam tœdium gignit. Imò si seruus vester

illum vobis in mensa non apponit, eum obiurgatis. Quod si ma- 2
terialis sal nunquam est fastidiosus, minus vobis esse debet sæ-
pè multa audire de illo sale, qui spiritalem virtutibus saporem
confert, easque conseruat. Agit etiam de luce, quam quoti-
die videmus, & semper nobis denuò lætitiam affert: quod si
eam vno die non cerneremus, mærore afficeremur. Quare igi-
tur nobis fastidiosum erit de Euangelicæ doctrinæ mysterio-
rumque illius luce sæpe audire? Loquitur etiam sacrum hoc
euangelium de ciuitate: ciuitas autem populosa tædium ho-
mini afferre non solet: indies enim in ea delectabilia denuò
videnda occurrunt. Minus igitur molestum nobis esse opor-
tet de ciuitatibus refugij nostri sæpe multa percipere. Hi
sunt sapientes, quos Deus habet in hoc sæculo, in quibus ali- 3
moniam spiritalem, qua ad perueniendum ad illam cœle-
stem vrbem Hierusalem alimur, inuenimus. Ecce quomodo
licèt sacrum hoc euangelium nimis attritum sit, semper in eo
nouos gustus reperiemus, sicuti illa, de quibus agit, eos af-
ferre consuescunt. In illa superna concione, quam summus
orbis prædicator, ac Dominus in montis fastigio habuit, vbi
leges sanxit, quibus populus ipsius gubernandus esset, cum di-
xisset. Beati pauperes spiritu: Beati pacifici: Beati mites, &c.
subdidit dicēs: *Vos estis sal terræ.* Ineffabili ipsius charitati visum
est, non sufficere populo suo se vitam contulisse, eumque aberro
ris, ac vitiorum tenebris abstraxisse: nisi ei remedium relinque-
ret, quo conseruaretur. Ideoque illi concionatores, ac prælatos
concesserit, qui vita, doctrina, pijsque exemplis in eo idem effi-
simile. cerēt, quod sal in carnibus solet operari. Qui in initio hebdoma- 4
dæ recentes carnes emit, quibus in vota hebdomada vescatur: sa-
lem etiam emit, quo illas saliat. Quodsi eum interrogas? Domi-
ne, quare carnes istas, cū recentes sint, salis? respondet: Non quia
corruptæ sint, sed ne corrumpantur, & oboleant. O Christe vitę
reparator, vereque necessitatum nostrarum auxiliator, tanta
cum perfectione, suauissimaque virtutum fragrantia sanctam
Ecclesiam tuam extruxisti sacratissimi sanguinis tui illam vir-
tute decorasti, quare illam salis? Vt in puritate, ac sanctitate qua
ego illam fundaui, conseruetur. Experientia cōperimus duplex
simile. esse genus salis. Alterum, quod non indiget cultu, qualis est sal
Cataluniæ, & Aragoniæ: qui sine humanis artibus, & industria,
sed

5 sed duntaxat cœlestibus influentijs verus, sapidusque est sal. Al
terū, quo oportet excoli: & huiuscemodi sal in salinis humano
perficitur artificio. Sic duplex est cōcionatorū genus. Alteri nā
que sine humana industria sal fuerūt. Hi fuerūt sacri Dñi discipu
li, qui sine studio, humanoue artificio sapiētissimi extiterūt. Eos
nāque diuinus spiritus erudiuit: sicut ipse Dñs eis promiserat di
cens: Cū venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnē veritā- *Ioā. 16.*
tē. Et alibi dixit eis: Dū steteritis ante reges, & præsides, nolite
cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in il *Matth. 10*
la hora quid loquamini. Hic fuit sal sine labore confectus. Nihil
opus erat, nisi ex rupe succidere: Non erat opus studijs, neq; ar-
gumentis: omnia diuinus spiritus ministrabat. Alter sal commu
nis conficitur artificio: è mari hauritur aqua, & solis radijs expo
6 nitur, sicq; cōdēsatur, & efficitur sal. Sic igitur oportet modò per
fici salē, qui nūc christianū populū condit: qui sunt viri eruditi.
Etenim è negotiorū, conuersationūque humanarū mari abstra-
cti, literarū studijs intendere debēt, vt hac exercitatione sapiētes
efficiantur. Vt autē noueritis quā necessariū sit Ecclesiasticis esse
sapientes, maximeq; prælatos, & concionatores sapientia polle
re, & quantū Deus oderit ignaros, perpendite, quæso seuerā quā
dam comminationem, qua eos deterret per Oseam Propheta 6
dicens: Quia tu scientiam repulisti, repellam te & ego, ne sacer
dotio fungaris mihi. In his verbis huius criminis grauitatem Do
minus manifestat, scilicet, repellere scientiam, dum pœnam
talionis infligit, quæ nonnisi in grauissimis criminibus infli-
gitur, vt Theologi dicunt, & præcipuè Diuus Thomas, vt apud *D. Tho. 1.2*
7 Exodum, & Deuteronomium reperies: nempè in peccato falsi *q. 105. ar.*
testimonij, & in percussuris, & multilationibus, &c. digna profe *2. ad. 10.*
cto est hæc Dei comminatio, quæ timeatur. Quamobrem ij, *Exo. 22.*
qui Ecclesiastici esse conamini, verè, & ex animo sapien- *Deut. 19.*
tiam amplectimini: & aduertite in Ecclesiasto dici, Qui
addit scientiam, addit laborem. Vbi alij transtulerunt: Qui *Eccli. 2.*
addit scientiam, addit dolorem. Et sic est in textu Græco,
& in Paraphr. Chald. & sic etiam vertit Beatus Hieronymus. In quo docemini, si in scientia crescere vultis, opor-
tere vos laborem labori, & vigilias lucubrationibus ad-
dere. vnde dolores, morbique proueniunt! Quæsitus
aliquando Plato, quomodo ad tantam sapientiam per-
ueniſſet,

ueniſſet, reſpondit: Quia de olio plus conſumpſi in lampade, quàm de vino in ſcypho. Quem profectò ſi nunc multi imitarentur, non tot eſſent ignari, quot ſunt: quos ſummoperè fugere debent electores, quanuis eorum propinqui, ſiue amici ſint.

Ad conſtruendam domum Dei in Hieruſalem, non Iudæos quidem elegit Salomon, vt patet in libro Paralip. ſecundo, & in
2. Para. 2. tertio Regum volumine: ſed quæſiuit qui ſcirent ligna cædere,
3. Reg. 5. videlicet, Sidonios dicens regi Hiram: Non eſt in populo meo qui ſciat ligna cædere. Ecquid nos ſumus, teſte Apoſtolo, niſi templum Dei? Vt ergo extruatur hoc templum, quærendus eſt artifex, qui ſciat ligna, id eſt, virtutes cædere, & aptare in ædificio: non inſipiens, & ſcientiæ Dei imperitus. Audite obſecro,
1. Cor. 3. quid Apoſtolus dicat ſecundum gratiam Dei, quę data eſt mihi, vt ſapiens architectus fundamentum poſui. Non vtique dicit: vt inſipiens, aut imperitus architectus, ſed vt ſapiens. Agnouit enim architectum inſipientem eſſe dedecere, ſed ſapientia ex-
Exod. 28. cultum. In Exodo præcepit Deus quæri ſapientes corde viros, & repletos ſpiritu prudentiæ ad conſuendas veſtes ſacerdotis Aaron. Quod ſi veſtes non, niſi à ſapientibus Deus fieri præcipit, quantò ſapiẽtiores ſacerdotes eſſe volet, cùm eorum munus ſit animas virtutib⁹ exornare? Quod vt ſignificaret, inter veſtes, & ornamenta ſacerdotis primum poſuit rationale, in quo iuſſit
Exod. 28. ſcribi: doctrina & veritas, vt patet in Exodo, vt ſignificaret primum, & ante omnia in ſacerdotis pectore doctrinã, & Dei ſcientiam eſſe perquirendã. Et in Hebræo contextu prò dictione, doctrinã, eſt dictio, vrim, id eſt, illuminationes: oportet enim illum eſſe illuminatum ſcientia Dei. Eſtq; animaduertendum, quem-admodum diximus opus eſſe ad hoc, vt aqua condenſetur, & in ſalem conuertatur, à ſolis radijs vtiquè penetrari: ſic oportere hominem non eſſe contentum intellectum ſapientia illuminare, atque perficere, ſed curare etiam, vt voluntas charitate inflammetur: quo non inanis quidem, ſed ſolidus, atque efficax ſal efficiatur. Glorioſus Apoſtolus Paulus in priori Epiſtola, quam ad
1. Cor. 12. Corinthios miſit, gratias Dei gratis datas recenſet dicens: Diuiſiones gratiarum ſunt. Idem autem ſpiritus, qui operatur omnia in omnibus. vnicuiq; autem datur manifeſtatio ſpiritus ad vtilitatem. Alij quidem per ſpiritum datur ſermo ſapientiæ: alij autem ſermo ſcientiæ ſecundum eundem ſpiritum: alij gratia ſanitatum:

tatum: alij operatio virtutum: alij prophetia: alij diſcretio ſpirituum: alij genera linguarum: alij interpretatio ſermonum. Hæc autem omnia operatur vnus, atque idem ſpiritus diuidens ſingulis prout vult. Et quia nonnunquam homines ex ijs ſuperbiendi occaſionem ſumunt, & ſic contingit, aliquos eas in peccato poſſidere: ideò non hîc Beatus Paulus ſtetit: ſed poſtquam has omnes gratias, earumque effectus retulit, vlteriùs progreſſus in fine capitis dixit: Æmulamini autem charismata meliora, id eſt, ſuper altiora competite. Ne fatigemini contendẽtes, quiſnam doctior, linguæque expeditior, & ſacræ Scripturæ peritior elucidator ſit. Nam licèt verum ſit has ab ipſo Deo gratias eſſe datas: at mali ex illis malorum, ſcelerumque anſam aſſumunt. Quapropter acquiſita ſapientia, neque etiam infuſa contenti ſitis: ſed ſu-
12 per hoc contendite: quis ardentiùs Deum amabit, & quis humilior erit, diuiniſque ipſius præceptis promptiùs obediet. Et ideò addit: Et adhuc, id eſt, ad hoc, excellentiorem viam vobis demõſtro. Et quæ eſt hæc via glorioſe Apoſtole? Ipſe ſtatim in initio ſequentis capitis explicat, dicens: Si linguis hominum loquar, & Angelorum, & habuerim prophetiam, & nouerim myſteria omnia, & omnem ſcientiam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. O cæleſtem doctrinam tam ſancto Apoſtolo dignam. In qua nos docet, quanuis ſcientia excellens ſit, & vt illam conſequamur, magnoperè nos oporteat laborare, multò tamen præſtantiorem eſſe charitatem: atque ideircò longè diligentiùs nos ad illam impetrandam laborare oportere. Quod multi vice verſa faciunt. Qui cum dies, menſes, & annos varia ſcientiarum ge-
13 nera perdiſcentes intellectum clarificando conſumant, vix vnã horam in voluntate ad diuina myſteria, quæ didicerunt, diligenda perpendere norunt. Canis venatorius, ſi bonus eſt, leporem, *ſimile.* quem apprehendit, non edit: ſed eum integrum Domino ſuo reſeruat. Sic oportet facere intellectum. Et enim veritates ſpirituales Dei, quas ſtudijs ſuis acquiſierit, & venatus fuerit, non ipſe ſolus comedere, ſed voluntati tanquam dominæ illas tradere debet, vt illa eas comedat, diligendo, & ad eas ſe propenſiùs inclinando. Qui ſic vixerint, meritò ſal appellari poſſunt. Et quemadmodum ſal vulneribus applicitus [*Eſcuezey laſtima,*] vbi autem non ſunt vulnera, non nocet: ſic prædicatores zelo accenſi doctrina ſua peccatores vrgere, atque arcère debent, qui

peccatorum vulneribus sunt consiti. Et prælatos nõ oportet es- 14
se reprehensionibus contentos: sed cum id necessitas postularit,
corporalibus etiam supplicijs affligere, cum autem illis opus nõ
fuerit, illa prætermittere debent. Moysi dixit Deus: Tolle vir-
Num. 20 gam, & congrega populum tu, & Aaron frater tuus, & loquimi
ni ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Et sequitur inferius:
Cumq; eleuasset Moyses manum percutiens virga bis silicem,
egressę sunt aquę largissimę. Dixitq; Dñs ad Moysen, & Aarõ:
Quia non credidistis mihi, vt sanctificaretis me corã filijs Israel
non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis. O in
commutabilis Deus, ecquid hoc est Domine? Ecquid hi sancti
viri deliquerunt, quare sic eos reprehendis, atq; minaris? In quo
te non sanctificarunt? Doctores Hebræi dicunt horum fratrum
peccatũ fuisse, quòd petræ non sunt locuti, sicuti Dominus prę- 15
ceperat eis dicens: Loquimini ad petram, & illa dabit aquas.
Cumq; sufficeret eos loqui ad petrã, vt aquas produceret, Moy
ses illam gemino ictu percussit. Ideòq; Deus queritur, quia
ipsum coram populo non sanctificarunt. Mirabilius quippe es-
set petram solo verborum sonitu, quam virgæ ictu aquas produ
cere: sicq; Deus à populo magis glorificaretur. O quam mirabi-
lis doctrina in hoc mysterio delitescit. Voluit nos in hoc Domi
nus docere, cum præsides, patres familias, populiq; rectores mi-
tibus verbis damna, & mala resarcire, illisque obuiare possunt,
ne asperis sermonibus vtantur: & cum asperis reprehẽsionibus
mala curari poterunt, ictus virgæ non addant. Superfluum est
supplicium opere sumi, cũ verbo sufficit. Et in hoc similes erunt
sali, qui vulnera perstringit, & ea dolere facit, sanam autem car- 16
nẽ non lædit: siquidẽ illis dicitur: Vos estis sal terrę. Considera-
te mensam delicatissimis, & nimis opiparis refertã cibis, & tamẽ
insulsis. Vbi primum qui ad mensam considerit, salis defectum
experiuntur, protinus buccellam ex ore proijciunt dicentes: O
quam insulsus, atq; insipidus cibus: & mille horroris signa de-
monstrant. Sic (dicit Dominus) est mundus, & omnia eius, si-
ne doctrinæ, & exempli vestri sale. Quod cum ita sit, fratres,
siquidem omnes, quos editis cibos, sale conditis: sic omnia
negotia, quæ egeritis peritorum sententiæ sale condite illos con
sulendo. Et quemadmodum sal cibis inijci solet prius quàm
coquantur: sic talium peritorum consilium adhibendum est,

ante-

17 antequam hæc negotia suscipiantur: quo iustitiæ, rationiq; con
formia sint. Et siquidem semper tã in hyeme, quam in vere fa-
le vtimini: sic semper diuinum verbum, & conciones libenter
audite: nec dicatis, Magnus viget æstus, neq; hoc tempore con-
cionibus possumus interesse. Sic ego credo nimium ęstum cau-
sam esse vestri modici affectus, & deuotionis: non materialem
quidem, sed carnalis concupiscentiæ calorem. Quemadmodum *Simile.*
præ nimio calore materiali frigus per antiparistasim in interio-
res partes se recipit: vnde experientia comperimus verno tempo
re puteos, fontes, ac cauernas terræ frigidissimas esse: sic etiam
nimius sensualis calor, qui in exterioribus partibus dominatur,
efficit tantam in humanis cordibus frigiditatem esse recusam.
O diabolica antiparistasis, quantum animabus officis. Hinc fra
18 tres mei prouenit, quòd cœlestẽ doctrinã tam parum diligitis cũ
tamẽ illã audire, atq; operecõplere vestra vel maximi referat.
Profecto cũ comœdiæ fiunt, & cũ in foro tauri agitãtur, non di-
citis: Magnus viget ęstus, ne illuc eamus. Etenim cum his oble-
ctemini, nanquam ea videre fatigamini. Homini fornicario om
nis panis dulcis, non fatigabitur transgrediens vsq; ad finem, di-
citur in libro Eccli. Vbi alia translatio habet: Homini fornica- *Eccli. 23.*
rio omnis panis dulcis: non cessabit vsque ad finem. Hunc fra-
tres, obsecro ignem caloremque sensualem diuini timoris aqua
extinguite, statimque hoc sale delectabimini.

Quod si sal euanuerit, in quo salietur? O quantum malum est salem
euanescere. Dauid dicit in psalmo: Vani filij hominum, menda *Psal. 61.*
ces filij hominum in stateris, idest, in deliberatione boni, & ma-
19 li: vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum. Idest vanitate com-
mouentur, vt sese inuicem decipiant. At regem esse vanum, nõ
est mirum: cum maiestas illa, potestas, atque diuitiæ, quæ cun-
cta sunt vanitas, occasionẽ ei præbeant, vt vanus sit, & cum alijs
sibi similibus contendat. Est vtiq; cum vanitate vanus. Iuuenis
q; præ pulchritudine, nobilitate, diuitijsque vanus, est cum va-
nitate vanus. Qui autem rebus sanctis est vanus, hic non so-
lum vanus est, sed vanissimus etiam. Tu, qui sacræ Theolo-
giæ mysteria perlegis, scilicet, quo modo Deus humanam
assumpsit naturam, & factus est humilis, atque obediens vs-
que ad mortem mortem autem crucis, & quomodo nobis
præcepit ipsum imitari: & tu, qui mundi contemptum,

virtutumque exercitationem prædicas, ijsque euanescis; hoc vti 20
que nimis horrendum est. Hoc totis viribus, totoque conatu dia
bolus expetit, vt mũdus siue sale, ac sapore maneat, Deoque insi
pidus sit. Est diabolus similis [*Alpadrino*] hominis sagittandi, qui
prima sagitta illius cor transfigere curat: quò cęteras non sentiat.
Cor sanctæ Ecclesiæ sunt Ecclesiastici viri, & hoc diabolus ante
omnia curat euertere, vt Deo mortuum maneat: arbitratur enim
se per cæteras huius mystici corporis partes tuto (vt aiunt) pe-
de ingredi posse. Peruersis enim Ecclesiasticis tota Respublica
Isai. 1. facilè posset euerti. Et ita dicit Isaias Propheta: Nisi Dominꝰ
exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus.
Vbi glossa interlinea. dicit: Semen, id est, superstites, qui sunt
prælati, sapientes, proceres virtute, sanctitateque pleni, quibus,
veluti sale sancta Ecclesia conseruatur. Quorum perseuerantia, ô 21
patres Ecclesiastici, cùm tam maximi Reipublicæ interfit, per
immensam Dei charitatem vos deprecor, ne illam amittatis.

Vos estis lux mundi. Estis sal ad virtutes saporandas, & condien-
das, ne malis affectionibus corrumpantur: & estis lux ad intelle-
ctus illuminandos, ne in errorem incidant, & qua iter facere de-
Psal. 103. beant, nouerint. Dauid ait: Posuisti tenebras, & facta est nox: in
ipsa pertransibunt omnes bestiæ syluæ, catuli leonum rugien-
tes, vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Ortus est sol, & con-
gregati sunt: & in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo ad
opus suum, & ad operationem suam vsque ad vesperam. Hoc,
quod singulis diebus, ac noctibus ad literã in mũdo agitur, quod
in nocte ferę ab speluncis exeuntes agros depopulantur, & pecu
des deuorant, lucisque aurora prorumpente homines ad laboran 22
dum exeunt, hoc statim in mundi primordio factum est spirita-
liter. Nam per peccatum vniuersus mundus fuit obtenebratus,
bestiæque infernales in nocte culpæ ingentia damna hominibus
intulerunt, magnos in eis errores, idololatrias, & abominatio
nes seuerunt. At vbi primum ortus est mundo sol iustitię Chri-
stus Deus noster, cælestis doctrinæ ipsius radijs, eiusque atque
discipulorum prædicatione mala euanuerunt: hominesque tan-
to spiritus feruore virtutes exequi cœperunt, vt solitudines ere-
mitis, vrbesque martyribus, confessoribus, atque virginibus re-
plerentur. Atque ne vnquam viri deessent, qui in sancta Eccle-
sia opera vitæ, gratiæque perficerent, prouidit diuinus prouisor,
vt

23 vt semper hæc lux in ea esset, qui sunt viri sapientia, & pietate
referti, qui idcircò lux vocantur, quia eius ministri sunt. Vulgò
dici solet: Iustitia hominem suspendit, iustitia hoc, & illud fecit. *simile.*
Quid? quisnam est iustitia? Iustitia est perpetua quædam, & con
stantissima virtus in voluntate, rectitudine, virtutibus, & in suũ
vnicuique reddendo constituta. Quid igitur? nunquid hęc recti-
tudo hominem suspendit? Non vtique, quia tortor illum suspen
dit. Verùm, quia ille quod rectitudo, atque iustitia præcipit, fuit
executus, ideò dicitur iustitia hominem suspendisse. Quemad-
modum igitur ministri iustitiæ, iustitia nuncupantur: ita Euan-
gelicæ legis animarum lucis doctores, atque ministri lux appel-
lantur, quia hanc lucem ministrant. Dicuntur etiam lux ab effe-
ctu. Quia, sicut lux semper cum tenebris bellum gerit, quousq;
24 illas profugat: sic te, qui es prælatus, gubernator, concionator,
seu pater familias, semper vitijs resistere, & cum eis sanguinolẽ-
tum bellum gerere oportet, etsi ob id vitam amittas. Ideò dice-
bat Hieremias Propheta: Vę mihi mater mea, quare genuisti me *Hiere.* 15.
virum rixæ, virum discordiæ in vniuersa terra. Quia semper vir
Dei quasi lux cum peccatoribus bellum gerebat, eos propter ip-
sorum scelera Dei nomine reprehendens, atque comminans.
Quapropter ingentes labores, ac infortunia tolerauit. O quàm
ampla hìc offertur materia complures lachrymas effundendi,
cùm tam pauci hodie viri rixæ, atque discordiæ sint, & qui præ
defatigatione dicant: Væ mihi: acerrimè dimicãtes, vt vitiorum
tenebras ab orbe profugent. Nam ferè omnes tam tepidè frigi-
dèque docent, vt vnusquisque eorum dicere videatur: Si quid
25 vos doceo, facere volueritis, facite; sin minus, nihil mea. Multò
feruentior erat zelus glorioſi Ioannis Apostoli, & Euangelistæ
dicentis: Maiorem horum non habeo gratiam, quàm, vt audiam 3. *Ioan.*
filios meos in veritate ambulare. Et alia translatio habet: Maius
horum non habeo gaudium, quàm vt audiam filios meos in veri
tate ambulare. Et sic est in contextu Græco. Ex quo apparet glo
riosus Apostolus hoc, singularem Dei gratiam, & beneficium,
ingentisque gaudij materiam habuisse: contrariumq; grandem
infœlicitatem, magnique mœroris occasionem duxisse. Eodem
zelo alij sancti Domini discipuli exardebant: sicut apparet ex
compluribus sacræ paginæ locis: maximèque ex priori Epistola
Diui Pauli ad Thessalonicenses, vbi dicitur: Nunc viuimus, si 1. *Thes.* 3.

vos ſtatis in Domino. O miram cæleſtium virorum charitatem: 26
qui niſi proximi in charitate perſiſterent, ſemetipſos non viuere
iudicabant.

Vos eſtis lux mundi. Si in mundo lux non eſſet, nec cùm in luto,
& cùm in puluere eſſemus, cognoſceremus, & quando in ſolitu-
dine, aut in vrbe moraremur, penitus neſciremus, alij alios inui-
cem conculcaremus, & omnia conturbarentur. Talis equidem
(ait Dominus) eſſet mundus, obſcœnus, luto infectus, perturba-
Iudi.7. tuſque, niſi vos illi illuceretis. Gedeon dux præſtantiſsimus, &
milites eius vrnas, quas manibus deferebant, infregerunt, quan-
do ad Madianitarum caſtra peruenerunt: quò lucernarum inte-
rius delitentium ſplendor illuceſceret. In quo delineatum fuit
quantoperè ſancti exoptarunt, vt vrnæ corporum ſuorum per
martyrium frangerentur: ſicque animarum ſuarum lux ſplendi 27
dius innitêret. Tantoperè mundo ſplendere cupiebant. Et præ
illa charitate quando eis tortores deerant, ipſi ſe ſe contorque-
bant, atque affligebant. Ecquis poterit explicare tormenta, qui-
bus glorioſi Hieronymus, Auguſtinus, alijque ſancti doctores,
& confeſſores corpora ſua cruciarunt? Glorioſus pater Beatus
Dominicus ſingulis noctibus ſe ſe ter ferrea catena vſque ad ſan-
guinis effuſionem dicitur verberaſſe. Primò ob ipſius peccata,
quæ ſatis modica, & leuia, vt credo, erant. Secundò pro ijs, qui in
lethali culpa perſiſtunt. Tertiò pro animabus exiſtentibus in
purgatorio. Et ſemper ſuis ſanctiſsimis membris catenam fer-
ream circumponere conſueuit, quam ne in vltimo quidem mor
bo, quo obijt, ſibi voluit abſtrahere: & ſic poſt ſacram ipſius mor
tem in eius corpore ſacroſancto fuit inuenta. Rogatuſque glorio 28
ſiſsimus hic pater, quid faceret, ſi in via ab hæreticis, quos ipſe ma
gnoperè perſequebatur, deprehenderetur, qui eum occidere vel-
lent; reſpondit, efficaciſsimè illos rogarem, ne me citò necarent,
ſed paulatim corporis mei membra ſecarent, quo maiores pate-
rer dolores, & aliqua in re Dominum meum Ieſum Chriſtum
imitarer. Cum his ardentiſsimis deſiderijs viuebat vir ſanctus ſa-
cri corporis ſui vrnam, quoad poterat, frangens. Et de hoc marty
Bernard⁹. rio dicit Beatus Bernardus: Eſt quidem hoc martyrij genus, paſ-
ſionis quidem acerbitate leuius, ſed temporis diuturnitate gra-
uius. Sicque innumeras animas cæleſti doctrina ſua, pioque ex-
emplo hic vir ſanctus illuminauit. Et in eo tanquã in fideli ſeruo
fuit

29 fuit adimpletum quod Iſaias Propheta de vnigenito filio Dei
multò antea prædixerat, his verbis: Spiritus meus, qui eſt in te, *Iſai.59.*
& verba mea, quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, &
de ore ſementis tui amodò, & vſque in ſempiternum. Qui ſpiri-
tus quantoperè vigeat in ſacroſancta religione, quam inſtru-
xit, ſatis apparet ex ſingularibus effectibus, quos per vniuerſum
operatur.

Vos eſtis lux mundi. Tam ſublime, atque illuſtre eſt hoc diuinũ
myſterium, vt de illo Beatus Paulus ſermonẽ faciens dicat? Ha- *2. Cor. 4.*
bentes hanc adminiſtrationem, iuxta quod miſericordiam con-
ſecuti ſumus. Vbi grauiſsimus, ac vetuſtiſsimus Doctor Oecume *Oecume.*
nius adnotat ſanctum Apoſtolum in his verbis affirmare, mini-
ſtros Euangelicos à Deo miſericordiã accepiſſe in hoc, quod hãc
30 adminiſtrationẽ ſuſceperunt. Itaq; nullus purus homo, ſiue An-
gelus de condigno tã præſtãs, ac mirabile munus mereri potuit,
ſed per ſingulare Dei beneficiũ etiam & Apoſtolis commiſſum
fuit. Quod probatur ex eo, quod dicit: Iuxta quod miſericordiã
conſecuti ſumus. Solus Chriſtus Redemptor noſter hoc officiũ
meritus eſt, ſicq; iuſtè illud ei Pater ęternus cõmiſit, ſicuti ipſius
Chriſti nomine Dauid dicit in Pſalmo: Ego autem conſtitutus *Pſal.2.*
ſum rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum eius, prędicans prę-
ceptum eius. Et ob hanc rationem, vt credo, Beatus Paulus cæle- *Hebr.8.*
ſtem hunc magiſtrum in Epiſtola, quam miſit ad Hebræos ſan-
ctorum miniſtrũ appellat. Ex quo apparet quales eos eſſe opor-
teat, qui tam excellens munus ſuſcipiunt. Priſtinis quondã tem
poribus Euangelica fides atque doctrina ſignis, prodigijs, atque
31 portentis, & varijs Spiritus ſancti diſtributionibus confirmaba-
tur, vt ait D. Paulus: Nũc autẽ illã bonis operibus à nobis cõpro *Hebr.2.*
bari oportet. Et in hoc ſenſu credo eſſe intelligendũ, quod Dñs
inferiùs dicit his verbis: *Sic luceat lux veſtra*, ſcilicet, Euãgelicę prę
dicationis corã hominib⁹, vt videãt homines in attrectationẽ ve
ritatis bona opera veſtra, & glorificent patrẽ veſtrũ qui in cælis
eſt: ſicuti olim eum glorificabãt, quãdo miracula proprijs oculis
videbãt. Nã quãuis ſanctæ Eccleſiæ fides ſatis ſuperq; cõfirmata
ſit, tñ fides, quæ vnicuiq; ineſt ex ipſius operibus vigere probat.
Et ita dicebat B. Iacob⁹ Apoſtolus: Ego oſtendã tibi ex operib⁹ *Iaco.2.*
fidẽ meã. Ideò Dñs prius ſanctos Apoſtolos ſuos ſalẽ, & poſtea
luçẽ appellauit: q̃a, vt ait B. Augu. pri⁹ eſt benè viuere, quã bene *Auguſti⁹*
dicere.

dicere. Et de illo Angelico concionatore glorioso Ioanne Bapti 32
Ioan. 5. sta dixit ipsa veritas: Ille erat lucerna ardens, & lucens. Prius
vtique amore exarsit, & postea docendo illuxit. Quæ omnia, vt
magis confirmaret, eos protinus vrbi comparauit. Nam in præla
tis, sapientibus, & concionatoribus totam spiritalem prouisio-
nem, & alimoniam oportet inueniri, charitatem, scilicet, humili
tatem, mansuetudinem, cæterasque virtutes doctrinæ coniunc-
Simile. tas. Si in pago non inuenitur alimonia, non est mirum: in fre-
quentissima autē vrbe, veluti Roma, Olysippone, Toleto, siue
Parisijs, omnia ciborum genera non reperiri, magnus vtique es-
set defectus. Sic quòd in priuato homine charitas, humilitas, &
patientia non reperiatur, malum est: at non est nimis mirādum.
Verum has virtutes prælato, concionatori, atque doctori deesse,
longè pessimum esset, maximumque Reipublicæ detrimētum. 33
Eia igitur peccatores, siquidem Dominus vobis salem largitus
est, quo corda vestra condiatis, lucemque, qua mentes vestræ il-
luminentur: necnon ciuitatem, in qua ad huius vitæ iter per-
agendum alimoniam reperietis, ex ijs Dei beneficijs fructum
percipite, à peccatis vestris recedite, veram agite pœnitentiam.
Etenim hic est finis doctrinæ, pijque exempli, quod ex hac lu-
ce percipitis. Sicque Deus gratiam suam vobis conferet, qua cæ-
lestis gloriæ beatitudo comparatur: ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodē Communi Doctorum
Concio Tertia. 1

Vos estis sal terræ, quòd si sal euanuerit, in quo salie
tur, &c. Matth. 5.

CVM summus Doctor, cælestisque Magister Ie-
sus Christus filius Dei discipulis suis prædicasset,
ea, quæ mundus maiora mala, atque infortunia iu-
dicat, paupertatem, scilicet, lachrymas, ac persecu-
tionem pretiosissima, supernaque bona esse, & per
consequens illos oportere pauperes esse spiritu, mansuetos, ac
pacificos,

2 pacificos, ardentissimaque fame exoptare, virtutem, atque iu-
stitiam in toto orbe dominari, & se vsque ad mortem pro sacrosan
cto ipsius nomine assiduis persecutionibus affligi, æquo animo
perferre, ne illi dicere possent, eum nimium rigorem vitæ postu
lare, ac multò minus sibi sufficere, vt debito suo satisfacerent, ex
ijs omnibus, quæ in sacra Euangelij lectione audijstis, illis osten
dit quanti eis referat pauperes spiritu, humiles ac mānsuetos esse,
&c. Nam, vos, inquit, estis sal terræ, qui eam condire, illique sa-
porē conferre debetis. Quod si sal euanescit, id est, saporem suum
amittit, non est alter sal, quo condiatur. Si cæteræ gētes aliquos
habuerint defectus, & imperfectiones, vestrum est illis remediū
adhibere. Si verò vos, qui estis regula, deficitis, nullus est, qui vos
corrigat: & sic quodammodo sine remedio, & inutiles, atque in-
3 fructiferi remanetis. Atque etiam, quia lux estis, & similes vrbi
in sublimi montis fastigio sitę: sic vos in omnium conspectu con
stituti estis. Et quemadmodum lucerna quæ non abscōditur, sed
super candelabrum statuitur, & per totam domum lucem suam
diffundit, nō potest delitescere: sic, si vos aliquot defectus habue
ritis, quantumuis modici sint, ab alijs videndi, notandique sunt
In ignominiam vestram, communeque omnium detrimentum.
Et siquidem docendi, imperandique munus vos in lucem prodi
turum est, efficite, vt simul cum luce doctrinæ, vitæ etiam, ac mo
rum lux, & probitas illucescat. Quod si forsitan (ait Dominus) eo
quòd ego aliquas Pharisæorum ceremonias obseruare prętermi
serim, suspicamini me ad legem violandam veniisse, longè falli-
mini: nō enim veni eam soluturus, sed impleturus, atque vt eius
4 figuras, & vmbras opere compleam, & vt verè, rectèque illa ex-
plicem, quæ ficta Pharisæorum religio, & hypocrisis obscurauc
rat. Hoc primum in hodierna hac sancti Euangelij lectione no-
tandum occurrit, Dominum discipulis suis non dixisse: Vos ter-
ram estis salsuri; sed: *Vos estis sal terræ*. Videlicet, vt significaret, nō
sufficere, quòd prę ses, concionator, & doctor terram doctrina, &
reprehensionibus saliat, sed eos ipsum etiam salem esse oportē-
re. Vnde infertur non sufficere, illos hanc sapientiā, quæ assidua
librorum lectione comparatur, habere: sed opus etiam esse, vt sa-
pientia polleant, quæ est practica quædam, ac sapida Dei scien-
tia. Fateor quidem, opus esse Grammaticam, Logicam, & Philo
sophiam perdiscī. Et ita dicitur in Prouerbijs: Sapientia ædificauit *Prouer. 9.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

5 uit sibi domum, excidit columnas septem: misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem, & ad mœnia ciuitatis. Quid sint hæ ancillæ, dicit Beatus Thomas: scilicet, scientiæ à Philosophis traditæ, & adinuentę. Et procul dubio deseruiunt in structura arcis Ecclesiæ: & ad excidendas columnas septem, id est, multos poliendos fideles, qui Ecclesiam sanctam sustineant. Est nanque sacræ Scripturæ consuetudo numerum septenarium pro multitudinis numero collocare. Multoque magis necessaria est Christiana Theologia tam positiua, quàm scholastica. At hæc non sufficiunt: sed necessaria est etiam mystica Theologia. Pro quo est notandum, duplex esse genus Theologiæ. Altera est Theologia speculatiua, quæ in gymnasijs perlegitur: altera verò affectiua, quæ dicitur mystica, cuius doctor est diuinus spiritus. In speculatiua intellectus illuminat voluntatem, quò Dei 6 amore capiatur: sicque speculatiua mysticam præcedit. Et postquam anima affectiua, mysticaque scientia est exornata, voluntas intellectum erudit, ac ducit, qui tanquam exteriùs splendidior manet præ voluntatis gustu diuina probitate gaudentis. Quod mirificè Dauid significat, dicens: Gustate, & videte, quoniam suauis est Dominus. Prius nobis consulit, vt gustemus, & postea videamus. Nam ex gustu voluntatis intellectus maiorem, ac lucidiorem diuinæ bonitatis cognitionem assequitur. Hæc sapientia, id est sapida scientia, cuius præceptor est Spiritus sanctus, siquidem ipsius est donum, quia omnis sapientia à Domino Deo est, humiliter ab ipso petita comparatur: sicuti docet Beatus Iacobus in sua Canonica, di- 7 cens: Si quis vestrûm indiget sapientia, postulet à Deo, scilicet, cum puritate conscientiæ, sanctarumque virtutum exercitatione. Et sic, vbi nos legimus in Prouerbijs: Mens iusti meditabitur obedientiam; alij transtulerunt: mens iusti meditabitur sapientiam. Vbi significatur obedientia certissimum esse iter, quod ducit ad sapientiam. Quod clarius apparet in Ecclesiastico, vbi spiritus diuinus ait: Fili concupiscens sapientiam, conserua iustitiam. Et in contextu Græco habetur: Conserua mandata. Et sic Osee Propheta mundi mala deplorans dicit: Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra. Perpendite quæso, quomodo in fine, scientiæ Dei defectum adhibuit. Primum dicit: Non est veritas.

D. Thom. 2.p.q.1. ar.5.in arg.sed cõtra.

Psal.33.

Iacob.1.

Prou.15.

Eccli.1.

Osee.4.

8 ritas. Quod perinde est, ac si dicat: Nemo est, qui seruet fidē proximo suo. Et postea dicit: Non est misericordia. Super quo animaduertendum maximè illud est, quod Beatus Thomas dicit: Misericordia non solùm compassionem cordis includit, sed etiā subuentionem. Quod accepit ex Beato Augustino in libro nono de ciuitate Dei. Vbi dicit: Misericordia est alienæ miseriæ quædam in corde nostro compassio, qua si possumus, subuenire compellimur. Et ita Vatablus, pro misericordia trāstulit hīc beneficentiam dicens: Non est beneficentia. Et in fine dixit sanctus Propheta: Non est scientia Dei, significans Dei scientiam in terra non esse, ex illo maximè prouenire, quòd veritas, ac misericordia deest. Et hîc, vbi nos legimus: Non est scientia Dei, Vatablus vertit: Non est notitia Dei: & Theophylac- 9 tus vertit: Non est cognitio Dei: & Theodoretus transtulit: Non est notio Dei. Sicque hoc verbo, scientia Dei, religionem, & pietatem erga Deum comprehendere videntur. Vultis igitur, ô Patres sacerdotes, præsides, & concionatores esse sal terræ? ne humanis scientijs, nec etiam speculatiua Theologia sitis contenti: sed sanctarum virtutum assidua exercitatione, diuinarumque rerum sublimi contemplatione mysticam Theologiam curate perdiscere, quæ est Dei scientia, cuius magna inopia est in terra. Seuerè Dominus Hebræos repre- *Luc.12.* hendit, dicens: Cùm videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit, & ita fit. Et cùm austrum flantem dicitis, quia æstus erit, & fit. Hypocritæ faciem cæli, & 10 terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis? Quasi diceret: Siquidem ex diuersis ventorum flatibus cognoscitis, quando tempestas, & quando calor erit: quare ex Prophetarum oraculis, & prophetijs fœlicissimum humanæ reparationis tempus iam peruenisse non infertis? Iam est ablatum *Dani.9.* sceptrum de Iuda. Iam impletę sunt Hebdomadę Danielis: iam impletum est illud Isaiæ dicentis: Tunc aperientur oculi cæcorum, &c. *Isai.35.* Quare ergo ad hæc non aduertitis, meque cum fide, atque amore non recipitis? O miseros homines, qui ad terrena perquirenda sapientes: ad animarum autem salutem comparandam insipientes estis. Ideò dicit prædictus sanctus Propheta Osee: Non est scientia Dei in terra. Notanter dixit: scientia Dei, terrenæ quippè, animalis, ac diabolicæ scientiæ satis.

Tho.2.2. q.30.ar.1. Augusti. de ciuitate Dei,lib.9. ca.5.ante med.to.5.

tis, superque est in terra. O quot hodie in mundo his Hebræis si- 11
miles reperietis: qui inutiles de cælo, ac terra quæstiones disce-
ptant: in ijs autem, quæ ad ipsorum animas spectant, ne vnam
quidem horam consumere norunt. Ideò Beatus Paulus Galatas
Gala.4. in ea, quam ad illos scripsit, obiurgabat, dicens: Quomodo cõuer
timini iterum, ad infirma, & egena elementa, quibus denuò ser-
uire voluistis? Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos.
Timeo vos, ne fortè sine causa laborauerim in vobis. Quid ti-
bi prodest cœlorum cursus agnoscere, nisi ipsorum creatorem
amorosa quadam, & affectiua cognitione cognoueris. Quid tibi
prodest, lapidum, herbarumque virtutes nosse: cùm temetip-
Eccle.3. sum ignores? O incognite à temetipso ad te reuertere. At-
tende quid tibi sacra Scriptura dicat: Quæ præcepit tibi Deus,
illa cogita semper: & in pluribus operibus eius, ne fis cu- 12
rioſus. Perpende frater, te hîc non moneri, vt vnum, aut
quatuor dies hæc consideres. Sed, illa, inquit, cogita sem-
Psal.118. per. Et de hoc facientibus dicit Dauid: Beati qui scrutantur
testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Qui versus,
vt ait Titelmanus, sic ordinandus est. Beati qui in toto cor-
de exquirunt eum: quod, vt efficacius faciant, scrutantur te-
stimonia eius. Nam sola curiosa diuinarum scripturarum reuo-
lutio, & perscrutatio, ad nihil aliud, quàm ad discendum
hominem non beatificat. Sed illas perscrutari ad sciendum,
& simul ad Deum ardentiùs diligendum, hoc hominem bea-
tum efficit. Sciendi auiditate diabolus primam fœminam de-
Gene.3. cepit, dicens: Eritis sicut dij scientes bonum & malum. Quod
autem primum scierunt, fuit ipsorum nuditas, atque confu- 13
sio. Et ita dicitur in Genesi, quod vbi primum Dei præce-
ptum transgressi fuerunt, aperti sunt oculi amborum, & co-
gnouerunt se esse nudos. Complures Sathanas multæ scien-
tiæ auiditate stimulat: quorum postea scientiæ in ipsorum
confusionem condemnationemque resultant: sicuti sæpenu-
merò experientia compertum est. Etenim multi, quia scien-
tiam sine virtute acquisierunt, excæcati sunt, & in quàm-
plurimos errores corruerunt. Quamobrem fratres desidera-
tissimi, multum scire cupite, vt infinitum Deum infinito
amore digniſsimum ardentissimè diligatis, illiusque præce-
ptis promptissimè pareatis. Quod cùm feceritis, terræ sal
eritis.

14 eritis. In Leuitico præcipiebat Deꝰ sacerdotes sibi immaculatos *Leuit.21.*
eligi, rationemque assignans dicit: Ego Dominus, qui sanctifi-
co eos. Quasi diceret: Animaduertant sacerdotes se sacrificium
offerre mihi Deo sanctificationis Domino. Et paulò superius *Leuit.19.*
præceperat dici filijs Israel: Sancti estote, quia ego sanctus sum
Dominus Deus vester. Ex hoc igitur cognoscetis quàm san-
ctos, & immaculatos eos esse oporteat, qui non materialem
quidem, sed innocentissimum Agnum Iesum Christum obla-
turi sunt. Quemadmodum niuis candor alios omnes terræ can-
dores superat, sic eorum puritas, ac probitas cæterorum om-
nium virtutes debet excellere. Verum proh dolor, multi sa-
crosanctum ministerium, quod exercent, non animaduertentes
adeò corrupti, depraua tique sunt, vt (*selimã*) potius, quã sal valeãt
15 appellari. O patres sacerdotes ne, quæso, huius verbi, vos estis sal
terræ, obliuiscamini, magnum enim remediũ erit, quo ij, qui ve
nenum estis, in salẽ cõuertamini, terræque saporẽ cõferatis. Sal si
in aquam injciatur, non stridet, sed in aquam mitius conuerti-
tur: aquaq; eius saporẽ accipit. Quod si in ignem immittitur, ig-
nis ingentẽ edit strepitum, nec eius saporẽ recipit. Idem interest
inter prædestinatum, atque præscitum. Prædestinatus quippe
tanquã aqua, reprehensionis salem recipit, & leniter, silẽterque
correptionem amplectitur, salisque saporem suauiter accipit, vi
tã suã ad illius imitationem, à quo corripitur, atque docetur, emẽ
dat. At verò præscitus, cùm luxuriæ, cupiditatis, atque furoris ig-
ne excandescat, statim exasperatur, & grunit, vbi primum præ-
latus, siue concionator eũ reprehensionis sale perstringit: & tan-
16 dem nullum salis saporẽ accipit. Ad resistendum his aduersitati
bus oportet seruum Dei virile, ac præstãs pectus habere. D. Pau
lus in priori, quam scripsit ad Corinthios, omnibus Christianis *1.Cor.6.*
dicit: Empti enim estis pretio magno: glorificate, & portate
Deum in corpore vestro. Hoc autem multò magis ministris Dei
conuenit. Nam sicuti de quodam regis ministro dicimus: Hic re
gem gerit in corpore: sic ministrum Euangelicum talem exte-
riùs zelum oportet ostendere, vt de illo dicatur: Hic Deum ge-
rit in corpore. Nec de sacerdotibus, & ministris Dei dicatur il-
lud Isaiæ Prophetæ. Canes muti non valẽtes latrare. Sed quem *Isai.56.*
admodum boni canes pecuarij non solùm pecus à lupis, alijsq;
feris defendunt: sed, si aquilæ, siue alius auis rapinæ vmbram in

tuentur, fæuientes in ipsam vmbram inuehuntur, eamque mor- 17
sibus conficere volunt: sic concionatores, patres, atque prælati charitatis zelo accensi non solùm in peccata, sed in eorum etiam vmbras, quæ sunt occasiones, dissolutionesque desæuire debent latrantes, easq; asperrimè obiurgantes.

Quod si sal euanuerit, in quo salietur? Hoc alijs verbis dicitur in
Eccles. 12. Ecclesiastico: Quis medebitur incantatori à serpente percusso, & omnibus, qui appropriant bestijs? Idest, si serpēs aliquem mordere volet, incantator illum suis veneficijs poterit deuouere. At si veneficus ante quam illum incantet, ab eo mordebitur, quis illi potent mederi, & quis serpentem incantabit, ne mordeat eos, qui ad ipsum accesserint? O ingens malum, medicamentum in venenum conuerti. Peruersum prælatum, & concionatorem quis curabit: & quis reipublicæ remedium 18
adhibebit? Hinc apparet quanta sit insania filiorum huius sæculi, qui si Ecclesiasticum virum in crimen aliquod prolabi cernunt, gaudent, illudque in conuersationem adducunt, & de alijs clericis religiosisque tanta exultatione repleti detrahunt, ac si aliquid vtilissimum referrent. O insani, insani, insani. Id, quod vos in lachrymarum fluuios conuertere deberet,
simile. in ludi, atque lætitiæ occasionem vertitis? Dicite, quæso, si populus hic corruptis aeribus repletus, pestequae aut alio grauissimo morbo infectus esset: quod Deus, quæ eius est infinita clementia à nobis auertat, vobisque illo morbo omnibus contactis nunciaretur, vniuersos medicos, atque chirurgos, in quibus aliqua salutis spes supererat, eodem morbo infectos esse: ijs nuncijs molestia, an lętitia afficeremini? Profectò, nisi amentes es- 19
setis, ingentem mœrorem perciperetis. Quare igitur adeò insensati estis, vt spiritali sacerdotum morbo lætemini: qui animarum vestrarum sunt medici, vosque peccatis vestris curaturi sunt? Profecto, nisi rationem amisisse tis, vbi primum Ecclesiasticum virum in aliquod flagitium incidisse audiretis, lachrymis confici deberetis, cùm in tantum vestrum, totiusque reipublicæ detrimentum redunder. Nam si sal euanuerit, in quo salietur?
simile. Quemadmodum vnum ex grauioribus supplicijs, quæ de homine in hoc sæculo sumi possunt, est ei oculos auelli, hocque magis ipse persentit, quàm si in quouis alio membro torqueretur: sic vnum ex durioribus verberibus, quibus Deus populum

2 olum aliquem punire consuescit, est, ei sapientes adimere, seu permittere, vt sceleribus excæcentur. Vnde Isaias Prophe-
ta hoc malum valde exaggerat dicens: Obstupescite, & admira- *Isai. 29.*
mini: fluctuate, & vacillate, inebriamini, & non à vino, mouemini, & non ab ebrietate. O sancte Propheta, vt quid tam stupendas exaggerationes adducis? Quare vis nos tanto esse timore perculsos? Ipse protinus explicat dicens: Quoniam claudet, scilicet, Dominus, oculos vestros. Et statim qui sint hi oculi declarat. Prophetas (inquit) & principes vestros, qui vident visiones, operiet. In Apocalypsi deplorabat Beatus *Apoc. 5.*
Ioannes, eo quòd non esset qui aperiret librum, & soluere signacula eius. In quo significauit quantopere defectus, & inopia sapientium sit deploranda, qui vita, & doctrina,
21 dubia, & difficultates, quæ in spirituali vita offeruntur, ex-
planat. Artaxerxes Rex iussit œconomo suo, vt sacerdoti Es- *1. Esdræ. 7.*
dræ certam numorum quantitatem daret, oleumque, ac triticum ad templi ministerium, diuinumque cultum ei præberet. At solum salem absque mensura illi dari præcepit. Sic modo esse deberet. Etenim quanuis rationi consentaneum est, mensuram, taximque esse in omnibus rebus corporalibus, quæ rectæ reipublicæ gubernationi opus sunt: at in sale diuinæ sapientiæ nullam taxim esse oportet. Quò enim sapientiores, sanctiores, maiorique diuini honoris zelo accensi fuerint prędides, concionatores, & gubernatores, maius afferent christianæ reipublicæ emolumentum. Vellem etiam *Eccli. 17.*
vos scire fratres, sacram scripturam de hominum creatione lo-
22 quentem, & ordinem ac modum viuendi, quem eos Dominus erudiuit, recensentem inter alia dicere: Et mandauit illis vnicuique de proximo suo. Ex quo infertur, omnes nos debere alios aliorum esse salem nobis inuicem pietatis exempla præbentes, nosque alter alterum admonentes, & cum charitate reprehendentes, cum id necessitas postulauit: & tanquam salem corteri, & conficiſ[dishazernes] debere, vt alios saliamus, eisque saporem conferamus. Habitat quis in domo viri primarij, quem multa peccata committere videt, à quibus forsasse resipiscere, seque cohiberet, si ipse illi aliqua sancta admonitione, & correctione succurreret: nec tamen minimum aliquod verbum ei dicere audet, ne illum conterat, ne domo expellat. O

ferint algidam charitatem modicumque diuini honoris zelum, 23
& spiritalis proximorum prouentus auiditatem habes? miser:
cùm ne tam patuum temporale bonum amittas, tot mala dissi-
mules, nec proximo tuo in tanta necessitate subuenias. Fratres
Gala.6. (ait Beatus Paulus) si præoccupatus fuerit homo in aliquo deli
cto, vos, qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu leni-
tatis. Quòd si proximum in vnum tãtùm delictum prolapsum
debemus instruere: quantò magis, quem in profundum peccato
rum pelagus corruisse perspicimus? Nec igitur timeas frater par-
uum istud temporale bonum pro spirituali proximi tui emolu-
mento deperdere. Et quanuis credas te ab illo esse terendum,
domoque expellendum, nihilominus tamen hac misericordia
animæ illius maximè necessaria cum ipso vtere. Æternum Deũ
nostrum dicere possumus comedere homines: at eos non crudos 24
quidem, sed conditos edit: eosque maximè esurit, ac simul in-
gentem habet stomachum, vbi infinitos, si essent, recipere pos-
set. Idcircò vnusquisque nostrum non debet esse contentus
seipsum virtutibus condire, vt à Deo comedatur, & in eum per
charitatem, & gratiam transformetur: hic enim modicus est ci-
bus tanto stomacho, & tam ingenti fami extinguendę. Sed alios
proximos sanctis exemplis hortationibusque condire debe-
mus, quò eos sic conditos etiam diuina maiestas comedat. Et
quemadmodum sal parti sanæ non officit, nec eam arcet, sic pec
catores iam emendatos, & in meliorem frugem receptos per-
Leuit.19. stringere non debemus. In Leuitico præcipiebat Deus: Si habi-
tauerit aduena in terra vestra, & moratus fuerit inter vos, non ex
probretis ei, sed diligetis eum, quasi vosmetipsos: fuistis enim 25
& vos aduenæ in terra Ægypti. O diuinam probitatem, & sum-
mam misericordiam. Quomodo nos hîc mysticè, & figuratiuè
docuit, quàm piè, ac leniter iusti cum conuersis peccatoribus se
gerere debeant. Iusti significantur per habitatores terræ promis
sionis, quia illi in terra Dei, in virtute, & gratia quietè viuunt.
Aduenæ autem sunt peccatores, qui ex illa exierunt, & per ter-
ram, regionesque vitiorum diuagati sunt. Quandò igitur qui-
spiam horum ad pristinam patriam fuerit reuersus, pieque ac
laudabiliter vixerit, nõ est ei obijciendũ, neq; dicendũ: Tu fuisti
peccator, vsurarius, cõcubinarius: si iã eũ in terra virtutis habita-
tè perspicitis. Tanquã ex illa oriundũ eũ tractate: memẽtote vos

26 etiam aliquando aduenas in terra Ægypti fuisse, sicut illum pec-
casse, seu peccare posse, & quemadmodum nolletis vobis extra
neitatem obijci, ne illa fratres vestros dedecoretis.

Vos estis lux mundi. Hoc est quàm necessarius est sol vitę corpora
li: tam necessarij sunt concionatores, atque prælati spirituali vi-
tæ. Quid esset, si in toto mense sol non oriretur? stupore morere-
mur. Sistant paulisper motus cælestes, & omnia vitam amittẽt.
O cæli, ô præsides, ô concionatores, ne in vestris sanctis exercita
tionibus sistatis. Quod si vos quieueritis, lucẽq; amiseritis; quid
erit animabus. S. Propheta Hieremias populi mala deplorans in *Hiere.4.*
ter alia plurima dicit: Aspexi terrã, & ecce vacua erat, & nihil.
Huiusq; rei causam assignans subdidit: Et aspexi cælos, & non
erat lux in eis. Certum quippe est terram absq; cęlestibus influẽ
27 tijs non posse producere. Per terrã hîc plebeij homines designan
tur, qui tanquam terra, cæteros alunt. Quod si hęc terra bonorũ
operũ fructus est expers, hoc ex eo prouenit, quòd lux deest in
cælis, qui sunt sapientes, concionatores, præsides, alijque Eccle
siastici. Hoc vtique terram sterilem efficit. Idcircò oportet hos
cælos à se peccatorum nubes expellere, quò eorum lux terram,
ideſt, inferiores subditos fœcundet. Et non solum Dominus hîc
ministros suos cœlesti luci confert dicens: Vos estis lux mundi:
sed etiam luci lucernæ illos comparat dicens.

*Non accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio: sed super candela-
brum, vt luceat omnibus, qui in domo sunt.* Hæc lucerna accensa est
prælatus. Et quemadmodum cùm lucerna accensa in obscurum *Si mile.*
cubiculum introducta oculos in eo commorantium offendit,
28 ità, vt vix eam valeant sustinere, dicantque: tolle tolle isthinc
lucem, qua nos offendis: sic etiam peccatores cùm in peccato-
rum tenebris commorentur luce doctrinę, reprehensionumque
ministrorum Dei indignantur, easque molestè ferunt. Ob hoc
Isaias propheta de rebelli illo populo Iudæorum querebatur di
cens: Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces: fi-
lij nolentes audire verbum Dei, qui dicunt videntibus: nolite vi
dere: aspicientibus, nolite aspicere nobis ea, quę recta sunt: loqui
mini nobis placentia. O quàm ad literam idem, hodie in Chri-
stiano populo agitur. Quã indignati, ac furiosi nunc fere omnes
de concionatorum reprehensionibus conqueruntur eosque effu
giunt, qui diuini honoris zelo accensi sunt. Lõgè profectò fallũ

tur homines, si forte putant se nunc minus esse corruptos, quàm 29
Hebræi erant, cum summus concionator Iesus Christus filius
Dei illis prædicabat. Miserrimumque est, tales cùm simus, illisque similes, nos mitioribus verbis tractari velle, quàm illos: quos
Ioan. 3. quidem Beatus Baptista viperarum genimina nuncupabat. Et
summa veritas eos filios Diaboli appellabat. Hanc lucernam di
cit Dominus in candelabro locari debere. Candelabrum autem
Apoc. 1. vtait Diuus Ioannes in Apocalypsi, est Ecclesia. Candelabra
(inquit) septem, septem Ecclesiæ sunt. Et in hoc candelabro loca
ri deber lucerna. Non ipsa se ponere debet: nam seruum Dei
oportet exquiri, & rogitari, vt prælaturam suscipiat, ipse autem
non debet se interserere, aut munus expetere: hoc enim ambitio
nis, atque elationis est proprium. Et quemadmodum monstruo
sum esset vnam lucernam plura occupare candelabra: sic mon- 30
struosum est, quenquam multis præbendis, ac beneficijs incom
patibiliter fungi. Et sicuti lucerna in candelabro posita in pro
prio loco sibi competenti commoratur, quod si à candelabro ab
strahatur, iam non erit in suo loco: & in candelabro tuta est, &
extra candelabrum quanuis parieti hæreat, periculo est exposi
ta, & cùm minus arbitramini in terram excidens extinguitur: sic
prælatus in Ecclesia sua in decenti loco moratur, & extra eam
modicam, aut nullam reperiet tranquillitatem. Lucerna in can
delabro persistente reliquiæ, quæ supersunt ex materia, qua ig
nis alitur, omnes in candelabro manent: sic quidquid prælato
post honestum ipsius victum, atque ministerium supererit, in ip
sius Ecclesia, & eius pauperibus oportet expendi: non autem in
alendis canibus, sumptuosisque atque immodicis fastibus. 31

Postquam diuinus magister dixit: *Vos estis lux mundi*, Per parē
thesim addit: *Non potest ciuitas abscondi supra montem posita.* Quasi di
ceret: Ideò discipuli mei volo vos salem, ac lucē esse, quia Eccle
siæ præfuturi estis, quæ vsque ad sæculi consummationē nō dee
rit: est enim super montem sita. Hic mons est ipsemet Christus,
1. Cor. 8. verus Deus, & homo. Et ità dixit D. Paulus in priori, quam scri
psit ad Corinthios tertio capite: Fundamentum aliud nemo po
test ponere, præter id, quod positū est, quod est Christus Iesus.
Simile. Arbor in humido, humili, vmbrosoq; loco consita, vt radices hu
more putrefiunt, citò corrumpitur, atque consumitur. Cōsidera
te modò quàm velociter mundi imperia, & monarchiæ sunt con

sumptæ

sumptæ. Vbi est Græcorum imperium? Vbi Persarum Medorū,
Romanorumq; monarchiæ sunt? Omnia sunt consumpta. Quā
re autē? Scilicet, quia eorum radices in humili, vmbrosoq; hujus
miseræ terræ loco sitæ erant. Huius autem supernæ ciuitatis mo
narchia, cum super tam sublime fundamentum sit posita, vsque
ad sæculi consummationem duratura est. Et quanuis à tyrannis,
hæreticis, alijsque infidelibus affligatur, atq; rodatur: nequaquā
tamen cōsumetur, aut prosternetur, nec funditus euertetur. Quā *Simile.*
do fluuius iuxta hortus tui sepem defluit, & paulatim ædificium
minuit, omnes, quas potes artes exquiris, ne penitus prolabatur.
Fratres in Christo Iesu iam persecutionum in Sanctam Ecclesiā
irruentium fluuium furibūdè defluentem perspicitis, & quomo
do paulatim sacrum hoc ædificium cōminuit. Quamobrem nūc
33 oportet vos sanctis orationibus, ieiunijs, alijsque pijs exercitatio
nibus his cōtradictionibus opponi diuinam suppliciter maiesta
tem deprecantes, vt hoc sanctæ Ecclesiæ ædificium sustineat,
ne in prouincijs, & regnis, in quibus nunc stat, sicut & in alijs re
gionibus, excidat. Quando magnus ille draco fluuium aduersus *Apoc. 12.*
mirabilem illam fœminam ore proiecit: datæ sunt mulieri alæ
duæ, vt volaret in desertum locum suum. Hic draco absque du
bio est diabolus. Fluuiusque eius ore demissus sunt omnes perse
cutiones, atq; hæreses, quæ ipsius astutia, atq; industria aduersus
Sanctam Ecclesiam consurgunt, cui Deus alas contulit ad volan
dū. Et sic cùm illā tyrāni in Palæstina persecuti sunt, volauit in
Ægyptum, & Græciam. Cumq; illic affligeretur, in Germaniā,
Flādriam, Galliāq; pertrāsiuit. At per illas infœlices regiones hę
34 resum, aliarūq; persecutionū fluuius perfluxit, & quia citô illa
rū regionum incolæ ædificio reseruando, & restaurando non oc
currerunt, in terrā corruit. Etenim quanuis tota vniuersalis Eccle
sia penitus corruere nequeat, potest tamē aliquibus in partibus
excidere, sicuti reuera excidit. Quæ cū ità sint fratres charissimi,
intētissimi vigilate: diligentissimè cūctis spiritualibus artificijs,
quæ excogitare poteritis, obsistite, ne maledictus hic fluuius in
hæc fælicia regna ingrediatur, in quę huc vsq; (quę infinita Dei
est clemētia) nō fuit ingressus. Quò fide viua inflāmati, diuinaq;
gratia adiuti tandiu in diuino ministerio persistamus, quousque
cælestis beatitudinis gloriam consequamur. Ad quam nos per
ducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodē Communi Doctorum & maximè pro Beato Antonio de Padua Concio Quarta.

Vos estis sal terræ. Quod si sal euanuerit, in quo salietur? &c. Matthæi. 5.

3. Reg. 7. IN tertio Regum volumine dicitur Salomō inter alia vasa in templo decem luteres æneos ex seipsis sculptos posuisse, in quibus aqua plenis sacerdotes sacrificia sua lauarent: quorum bases & fundamēta erāt bos, Cherub, & leo ex eodē ære fabre facti. Hoc prefigurauit in S. Ecclesia prelatos cōcionatores, atq; Ecclesiasticos viros esse futuros, qui quasi luteres, & vasa essent, in quibus, & per quæ mūdarentur omnia, quæ Deo in sacrificiū essent offerenda. Itaq; horū munus est hominū cōscientias semper abluere, qua ablutione Deus maximè gaudet. Ideoque oportet eos promptissima esse charitate ad cōmune omnium ministeriū ac spiritalem proventum: quale est bouis ingenium, qui tanta cum mansuetudine aliorum vtilitati laborat. Et hoc significabat luteres boui inniti. Oportet etiam eos habere lucem sapientiæ, veræque doctrinæ, qualis est Cherub, qui significat plenitudinem scientiæ. Et hoc significat luteres super Cherub esse locatos. Debent etiam constanti, regioque pectore pollere, quale est leonis pectus, quo proximorum defectus sustineant. Et quia inter prælatos, & Ecclesiasticos peculiariter concionatores, & confessarij his tribus virtutibus ornati esse debēt, ideo Dominus eos in hodierna Sācti Euāgelij lectione sali cōfert, qui vt alijs rebus, quibus adiungitur, saporem cōferat, conteritur, atq; cōsumitur. Atq; etiā lucernę accēsę, quę vt alijs illucescat, liquefit, atq; cōficitur. Necnō ciuitati, quę furibūda hostiū tela fortiter recipit, eorumq; ictibus obnixè resistit: sicq; eius incolæ defenduntur. Et ità dicit B. Paulus ad Ephe. ipse, scilicet, Christus, dedit, videlicet, Ecclesiæ suę, quosdā quidē Apostolos; quosdā autē Prophetas: alios vero Euāgelistas: alios autē pastores, & doctores ad consummationē sanctorū in opus ministerij, in ædificationē corporis

Eph. 4.

ris Christi. Ad cōsummationē (inquit) sanctorū, qa mediāte hoc ministerio prædestinatorū numerus adimpletur. In psalmo septuagesimo septimo dixerat Dauid: Recordatus est, quia caro sunt, spiritus vadens, & non rediēs. Et siquidē vniuersi homines caro sunt, ad ipsorū conseruationē, maximè necessarius illis erat sal, vt hæc caro Deo iucunda esset. Ideoque dicit hīc B. Paulus, Deū in Ecclesia sua ministros statuisse, quos ipse Dñs hīc salem vocat. Qui ex illa nō deficient, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum in mensuram ętatis plenitudinis Christi: quod in vniuersali resurrectione adimplebitur. Et qui huius salis efficaciam cognoscere volet consideret, qualis fuerit orbis, antequàm sacra discipulorum Domini doctrina condiretur. Quod, vt facilius intelligatis, primum caput epistolæ D. Pauli ad Romanos legite. Vbi sanctus Apostolus affirmat eos tam corruptos, tamq; horrendo peccatorum pelago submersos fuisse vt etiam & eorum auditū pij viri indignum esse ducant. Mutauerunt (inquit) gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedū, & serpentium. Ecqua maior stultitia esse potuit, quā belluas, atq; serpētes, vt deos adorari? Propterquod (protinus addit tradidit illos Deus in passiones ignominiæ: nā mutauerunt naturalem vsum in eum, qui est contra naturam. Et paulò inferius repletos (ait) omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, nequitia, plenos inuidia, homicidijs contentione, dolo, malignitate. Longum vtiq; esset, abominationes, quas illic sanctus Apostolus refert, sigillatim recensere, quibus mundus in illo infœliciſsimo tempore plenus erat. Diuina autem lege per sanctos Apostolos promulgata homines illa omnia derelinquere cœperunt, & similes Angelis effecti sunt in terra. Itaq; nō solum illas turpitudines non admittebant, verùm multi licito etiā matrimonio vti nolebāt. Et sic asperrimæ solitudines cōplu ribus eremitis repletę sunt. Qui quidē mūdi illecebras, conuersationesq; reliquerunt, vt diuinarū rerū contēplationi intensius, expeditiusq; vacarēt, atq; vt sanctissimū Euāgeliū purius obseruarent. Hanc operationē efficaciſsimus ille sal effecit in mundo.

Psalm. 77.

Ideoq; meritò Dominus discipulis suis dicit: *Vos estis sal terræ.* Quando olim aliquod fœdus feriebatur, mensa cum sale statuebatur, quem omnes fœdus ferientes tangere debebant, vt refert

Diog. Laert. in vita Pythag. Diogenes Laerti⁹. Et in Numeris loquẽs Dñs de fędere, quod cũ Aarõ sacerdote, eiusq; liberis pepigerat, dixit: Pactũ sal iseſt sempiternũ corã Dño tibi, & filijs tuis. Dicitur cõcordia sal: quia quẽ admodũ sal id, qđ salitur, à corruptione pręderuat, resq; durabiles reddit: sic cõcordia res stabiles, firmasq; efficit. Cõtraverò discordia illas destruit, atq; corrumpit. Et ità dicere Dñm: Vos estis sal terręs: proinde fuit, acsi diceret: Mũd⁹ plen⁹ est discordijs, ac diuisionibus, magna in eo rituũ, hęresum, ac cęremoniarũ, opinionũque diuersitas extat. Mun⁹ igitur vestrũ est, vnũ Deũ, vnã Eccliã, vnã fidẽ, vnũ baptisma, vnã đniq; verã interiorẽ, exteriorẽq; pacẽ prędicare. Vos estis sal terręs, ideſt, vos estis mũdi cõcordia: homines inuicẽ adunare debetis. Vos estis sal verę cõfœderationis: vos mitto recõciliatores mundi cũ Deo ipsius, scilicet me. Et quẽadmodũ sal quantũuis cõtritus, & cõculcatus sit, nunquã tamẽ saporẽ salis amittit, sic sacrosancti Dñi discipuli quantũcũq; cõtriti, afflictiq; fuerũt nũquã essẽtiã, ac saporẽ discipulorũ Dñi reliquerũt: imò persecutionibus oppressi maiorẽ saporẽ edebãt, & virtutẽ in eorũ animis delitentẽ clari⁹ ostẽdebãt. Cũq; manifestũ sit quãtũ fructus sancti illi patres attulerint: operępretiũ erit nos modo perscrutari quę sit causa, cur cũ nos idẽ Euangeliũ prædicemus, quod illi prędicarunt, eadẽq; bona, quę illi pollicebantur, nunc tã assiduò polliceamur, & eisdẽ pœnis peccatores cõminemur, quibus illi minitari cõsueuerant, vix sit qui saporẽ recipiat? Quomodo fieri potest tãtã hominibus inesse corruptionẽ, super quos tantũ salis effunditur? Huius portẽti hãc pręcipuã suspicor esse causam, ingentẽ, scilicet, duritatẽ, & obstinationẽ, ad quã homines hodie peruenerũt. Loquẽs Deus per Isaiã Prophetã cũ populo Israelitico dixit ei: Scio enim, quod durus es tu: & neruus ferreus ceruix tua: & transgressorẽ ex vtero vocaui te. In quibus verbis eos duabus durissimis rebus, neruo, scilicet, ferroq; cõfert. Et quanuis populus hic adeo rebellis, ac durus erat, de illo tamẽ dicit Dauid: cũ occideret eos, quęrebãt eũ, & reuertebãtur, & diluculo veniebãt ad eũ, vt passim ex libro iudicum apparet. Quippè cũ à finitimis regibus affligerentur, statim ad Deũ conuertebantur. Nos autẽ adeò miseri, proterui, atq; obstinati sum⁹ in malis nostris, vt, cũ tot neciũ, bellorũ, hęresumq; verberib⁹ feriamur, nihil nobis prosit. Ideò nũc meritò Dñs idẽ dicere põt, quod per Ezechielẽ Prophetã dixit: Magno labore sudatũ est, & nõ exiuit de ea nimia rubigo ei⁹, nec per ignẽ. Ideſt, nec voces, nec

Esaiæ. 44. 9

Psalm. 77.

Ezech. 24.

10 nec sudores cõcionatorũ, nec tribulationũ ignis sufficit, quò à malis nostris seperemur. Post omnes hos labores tam superbi, ambitiosi, carnales, cupidi, vltionũq; auidi, quã anteà remanemus. O Deus infinitę maiestatis, & misericordię iã Dñe quid amplius facturus sis, nescio. Et enim nihil iã intẽtatũ reliquisse videris, vt hominẽ ad bonũ allicias, & tamen nil prodest. O patres concionatores, ne deficiatis animaduertẽtes modicum prędicationis vestræ prouentũ. Si enim populus ex illa fructũ percipere nolet, vt illi⁹ est culpa, ipsius erit etiã & pœna: vos autẽ laborũ, defatigationũque vestrarũ pręmiũ nõ amittetis. Quãobrẽ proclamate, & maximos ac minimos quosq; reprehẽdite sine personarũ acceptione: Deiq; causam iustificate. O glorioſe pater Antoni quã merito te salẽ possumus appellare, quũ omne hominũ genus tuis sanctissimis verbis tã acriter coercueris. Et ità de te canitur: Loquẽs magnis, paruulis, veritatis iaculis çquè feriebat. In maritimis regionibus aqua ex mari hauritur, & in arctas paludes immittitur: illicq; inclusa breui in salẽ cõuertitur: & quò arctiores sunt lacus, eo citius aqua cõdensatur, & exactior efficitur sal. Mundi salinæ sunt sanctæ religiones. Hominesq; tãquã aqua ab hui⁹ sęculi mari abstracti, & in arctã regularis vitę paludẽ immissi in salẽ cõuertũtur, quo ipsi⁹ maris pisces saliũtur. Estq; valde notãdũ, si in marinę aquę paludẽ, quãuis semicondensata sit aqua, gutta dulcis aquę cadit, salẽ nõ effici, sed totã aquã liquefieri. Sic etiã quãuis homines in religionib⁹ sint inclusi, si humanos dulcores, atq; delicias admittũt: in Dei ministerio nõ cõdẽsabũtur. O patres religioſi, qui vltrò mũdũ reliquistis, ad hęc attẽdite, ne religio in cõ-

11 fusionẽ, cõdẽnationẽq; vobis (quę vestra erit culpa) cõuertatur. Quid de glorioſo Antonio dicã? Qui cũ se in salinã ordinis B. Patris Augustini immisisset, vt exactior, atq; efficacior sal efficeretẽ, in aliã arctiorẽ, quę est fratrũ Minorũ se transtulit: in quã ingressus est inextinguibili desiderio excãdescens vitã pro Christi Redẽptoris nostri honore periculis, mortiq; exponẽdi. Et ità cor dulci deliciarũ aquę occlusit, vt vix pane, & aqua humano victui necessaria aleretur: & sic pedib⁹ suis vix poterat sustineri. Heũ, heũ fratres mei, & millièsheũ, quantæ confusioni erit nobis in eadem salina recluſis, nisi hunc cælestem virum imitari curauerimus! Siquidem omnes diuini numinis adiuuante gratia in hãc sanctam salinam cum feruore, piaq; intẽtione, cũ proposito cunctas mundi illecebras fugiendi, sumus ingressi, sanctum hoc

Simile.

propo-

propoſitum cõſeruemus: & nequaquam ab eo deſiſtamus. Ad 13
mirabilis eſt conſideratu affectus, quo ſanctus Ioſue humi pro-
Ioſue.7. ſtratus, & capite puluere, cinereq́ue operto Domino dixit. Mi
Domine Deus, quid dicam videns Iſraelem hoſtibus ſuis terga
vertentem? Maiore vtiq́; dolore, miſerationeq́ue oportet nos af-
fici animaduertentes nonnullos religioſos Deo terga vertentes,
& tanquam ſæculares mundanas voluptates in corde ſuo admit
tentes. Animaduertite patres mei quanta animi conſtantia di-
xit Iephte cum rem tam lamentabilem, tantiq, doloris eſſet ef-
fecturus, qualis erat, vnicam filiam ſuam in ſacrificium Dño of-
ferre. Aperui enim os meum ad Dominũ, & aliud facere non po
Iudi.11. tero, ideſt, hoc Deo promiſi. Liberum vtiq; arbitrium habebat
hic vir, vt ſi vellet, votum hoc non adimpleret, ſed dicit. Non po
tero aliud facere conſiderans ſe ſine peccato aliter facere nõ poſ 14
ſe. Ideoq; dicebat: Non potero. O frater religioſe animaduerte,
te os tuum aperuiſſe, & obſeruantiam votorum religionis tuæ
promiſiſſe: aliudq́ue ſub æternæ condemnationis pœna facere
non poſſe. Vlterius in incepto progredere. Audi Dominum ti-
Matth.10. bi dicentem: Qui perſeuerauerit vſq́ue in finem, hic ſaluus erit.
O metuenda verba, & æterna recordatione digniſsima. Si nos
Chriſtus R.N. ſuo diuino ore nunc hîc alloqueretur: illaq́ue ver
ba proferret: Ite maledicti in ignem æternum, & hæc: Qui per-
ſeuerauerit vſq; in finẽ, hic ſaluus erit: magis nos hæc, quam illa
terrere deberent. Nam in illis: Ite maledicti, cum peccatoribus,
adulteris, homicidis, auaris atq; ſuperbis loquitur. In his autem:
Qui perſeuerauerit, cum iuſtis loquitur: quibus dicit, niſi in diui
no ipſius miniſterio vſq; in finẽ perſeuerauerint, nihil illis pro- 15
deſſe, & non eſſe ſaluandos. Oculos igitur aperite, & conſidera-
te, quãti veſtra referat in incepto bono perſeuerare. Hunc ſan-
ctum imitamini, ſiquidẽ in eadẽ ſalina, qua & ille fuit, vos eſtis
incluſi: qui exactiſsimus extitit ſal, ingentemq́; mũdo ſaporem
cõtulit. Sanctus Propheta Eliſeus nouum vas ſalis in aquas inie-
4. Reg.3. cit, illaſq́; ſanauit. O Chriſte ſummę ſæculi reparator, qui hoc
vas nouũ, iuuenem tenerũ paruę ætatis, nouũ ętate, vitęq́; ratio-
ne, ſale ſapientiæ plenũ B. Antoniũ apprehẽdiſti: vt eo, illiuſq;
admirabili exẽplo paſsionum noſtrarũ aquis mederetis. Nõ ſo-
lum autẽ ſal, ſed lux etiam fuit. B. Ioannes in Apocalypſi dicit,
Apoc.18. ſe vidiſſe Angelũ lucem manu tenentem, quæ toti mundo illuce
bat,

16 bat. Angelus vita, puritate, charitateq́ue fuit Diuus Antonius:
tantaq́ue luce, ac ſplendore nituit, vt illo mundum iradiarit. Et
quemadmodum lux velociſsima eſt, ſic Beatus Antonius in
cilentibus, deuotiſq́ue ſibi adiuuandis citiſsimus eſt. Iace- *Cant.5.*
bat ſponſa in lecto neq́ue ſponſo aperire volebat pulſanti,
atq́ue dicenti: Aperi mihi ſoror mea ſponſa. Nõ eſt illi ſimilis
B. Antonius: in ſingulis quippe ſuſpirijs, incommodis, ac neceſ
ſitatibus deuotis ſuis auxiliaturus occurrit. Abrahæ tanquam *Gene.22.*
ſingulare beneficiũ ei conferens dixit Dominus: Multiplicabo
ſemen tuum, ſicut ſtellas cœli. Nec etiam glorioſiſsimum hunc
Sanctum ſterilẽ eſſe voluit, ſed multos ſpirituales filios gigne-
re multamq; deuotorum ſibi prolem habere. Etenim quæ gens,
quõdnã regnũ, quæue prouincia hũc ſanctiſsimũ Patriarcham
17 non amandum, non colendum, non omni veneratione, pioq; af
fectu proſequẽdum putat? Quem ſiquidẽ omnes diligimus, eiq;
deuoti ſumus, omnes etiã nos præcipueq́; Minorum gregem eũ
oportet inſtãtiſsimè imitari. Si ex Hiſpania pretioſiſsimus qui *Simile.*
dam fructus Romam deferretur, quãuis Italis gratiſsimus eſſet,
multo tamen gratior eſſet Hiſpanis, eo quòd regionis ſuæ fru-
ctus eſſet. Quod ſi cuidam Hiſpano diceretur: Hic fructus non
ſolùm eſt ex regione tua oriundus, ſed in horto etiam matris tuę
productus eſt, maiori guſtu, & delectatione, quam cęteri omnes
illum ſuſciperet, atq; comederet. Glorioſus Antonius eſt pretio
ſiſsimus quidam fructus, quem nobis hodie Sancta Mater Ec-
cleſiã per imitationẽ comedẽdum proponit. Et quanuis hic cœ
leſtis fructus Hiſpanis omnibus debet eſſe gratiſsimus, eo q́p ex
18 Hiſpania noſtra ſit oriundus: multò tamẽ gratior debet eſſe fra
tribus Minoribꝰ, cũ ſit fructus horti matris noſtræ, quę eſt noſtra
ſacroſancta religio. *Voseſtis lux mũdi.* Quanuis Chriſtus R.N. hæc
verba ad ſuos ſacros Apoſtolos præcipue direxit, necnõ ad præſi
des, & cõcionatores, attamẽ B. Paulus hoc nomẽ lucis omnibus *Ephe.4.*
iuſtis attribuit dicens: Eratis enim aliquando tenebræ: nunc au-
tem lux in Dño. Ideſt, quando in infidelitate, ſiue in lethali pec
cato eratis, tenebræ quidem appellari debebatis: nunc autẽ qui
diuinam gratiam recepiſtis, lux eſtis in Dño. Itaq; quanuis hu-
milis conditionis abiectiq; generis ſitis, illuſtres tamen eſtis in
Dño. Nam virtus, & gratia ſunt ſapo, quo humilis generis ma-
cula diluitur. Et hæc eſt vera nobilitas, atq; vbi hæc deeſt, parum
prodeſt humani generis claritas. Parum prodeſt riuulum ex

perſpi-

perſpicuo fonte manare, ſi protinus, vt exit obſcœnus redditur, 19
in quo immunda animalia creantur. Et multo minus prodeſt, ho
minẽ iactari ſe à nobiliſſima parentũ ſtirpe prodijſſe, qui virtuti
bus floruerunt, ſi ipſe in obſcœnam vitiorũ paludem conuerſus
fuit. Primus filius Iacob dictus eſt Rubẽ, tertius autem Leui. Vt
que Ruben erat primogenitus: omnes illius tribus nobiliores ſe
quã cęteros gloriabantur. Vnde Dathã, & Abirõ prælaturã, ſum
mũq; ſacerdotiũ expetebãt, quia nobiliores ſe ducebãt, eo quòd
Num. 8. eſſent ex tribu Ruben: Deus autẽ Aarõ ex tribu Leui prælaturã
cõmiſit: quia virtutem potiùs, quàm generis nobilitatẽ animad-
1. *Reg.* 2. uertit. Et ita dixit in primo regum volumine: Qui honorificaue
rit me, glorificabo eũ, qui autẽ contẽnunt me erũt ignobiles. Sic
eos facere oportet, quibus prælaturarum diſtributio incũbit. Nõ
enim munera, gubernationes, & prælationes illis ſunt cõmitten 20
dæ, quorum vita eſt ſterilis meritorũ: quanuis illuſtris ſint gene-
tis: ſed illis, quorum vita viridis, florens, atq; fructifera eſt, ſicuti
Simile. virga Aaron. Verum eſt, quòd quemadmodũ aurum exactũ me
liùs, atque facilius, quam æs, aut ſtannum ferrugine coopertũ in
ſe recipit cælaturas: ſic viri illuſtres faciliùs virtutum cælaturas
recipere deberent, quàm ignobiles: contrariũq; ſæpè fieri magnæ eſt confuſionis. Eia igitur fratres verã ne vultis nobilitatẽ? iu
ſti eſſe curate, & eritis lux mundi. Attẽdite quanta cũ anxietate
homines per regias, & tribunalia incedunt, illucq; conductos te-
ſtes adducunt, vt generis ſui nobilitatem probent, quæ tamẽ eſt
carnis nobilitas. Quod ſi tantũ curæ adhibetur in eo, quod tã pa-
rũ valet: quare plus curæ, atq; ſolicitudinis in hoc nõ erit adhibẽ-
dũ, cũ noſtra tãti referat? Et ſcitote, ad hãc nobilitatẽ cõprobãdã 21
non pluribus teſtibus opus eſſe: ſed vnũ tantũ, ſi adſit, illã poſſe
2. Cor. 1. probare. Illũ videlicet, de quo dixit B. Paulus: gloria noſtra hęc
eſt teſtimoniũ cõſcientiæ noſtrę: quòd in ſimplicitate cordis, &
ſynceritate Dei, & nõ in ſapiẽtia carnali, ſed in gratia Dei cõuer-
ſati ſumus in hoc mundo. Beati, quibus hoc teſtimoniũ eſt. Et e-
nim hi ſunt lux in Dño. Et ſiquidem nos omnes luces eſſe opor
tet, rationi conſentaneũ eſt, vt lucis cõditiones habere cutemus.
Lux immundis rebus non inficitur, neq; illis adhæret: quanuis
per ſterquilinia, aliaq; immũda præterear, ſemper munda rema
net. Talem te oportet eſſe, ô Chriſtiane, ne ſæcularibus rebus in
hæreas. Si naturæ tuæ fabricã & cõpoſitionẽ fueris contẽplatus,
& animadueris, quantũ à cęteris animãtibus differat, videbis
quo-

22 quomodo omnia habentia manus; illis ſi per terram ſerpunt, præ
ter te, alioſq; quibus ſunt erectæ. Et ideò dixit Ouidi9: *Vrona, cum*
ſpectent animalia cætera terram: ôs homini ſublime dedit, cælumq; videre
Iuſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus. In quo nos vniuerſalis autor
voluit erudire bruta animantia non niſi ad terram poſsidendã na
ta fuiſſe, ideòq; illam manibus contrectãr, & oculis cernunt. Nos
autẽ cũ ad cælũ poſsidendum creati fuerimus, nõ terrã manibus
tangimus, vt illã teneamus, & poſsideamus: ſed pedibus potiùs
pertingimus, vt eã conculcemus, & negligamus. Hęc eſt noſtræ
naturalis cõpoſitionis Philoſophia: & iuxta illã oportet nos vi-
uere, & operari. Aliud eſt etiã propriũ lucis, quippe quę velociſ-
ſima eſt, multas regiones breuiter decurrit, & illuminat. In quo
etiam nos illi ſimiles eſſe oportet. Et enim in bonorũ operũ exe-
23 cutione diligentiſsimi eſſe debemus. Et ità nos B. Paulus admo- *Rom.* 12.
net, vt ſimus ſolicitudine non pigri. Eſtq; animaduertendũ regu
lam eſſe prudentiæ, in boni operis deliberatione morã, in execu
tione verò diligentiam eſſe debere. Vnde Romanus Impera-
tor T. Veſpaſianus delphinem anchorã inuolutum in inſigne
gerebat, quia per anchorã mora, & per delphinẽ velocitas deſig-
natur. De quo dixit Appianus, eũ tam velociter aquã, quàm ci- *Appian. libr. de bel. ciu.*
tiſsimam quamq; auẽ aera tranare. In quo prudẽs ille imperator
ſignificabat, ſe in rerum ſuarum deliberatione moratin carũ ve-
rò executione diligentia vti. Simulque hoc peculiare lux habet,
quòd nimis communicatiua eſt. Ex vna lucerna mille, ac vigenti
mille lucẽ percipiunt, cũ tamen illa nihil propriæ lucis amittat.
Hoc eſt etiã propriũ iuſto: etenim quidquid habet, illi ente cęte-
24 cõmunicat. Diuitias, ſapientiã, vires, ac deniq; omnia ad proxi- *1. Cor.* 9.
morũ emolumẽtũ dirigit. Ita faciebat B. Apoſtolus Paulus, qui
dicebat: Omnibus omnia factus ſum, vt omnes facerem ſaluos.
Vbi valde penſandũ eſt tantum conducere adiutoriũm, quod in
ſti peccatoribus præbent, ad ſpiritalẽ eorũ ſalutẽ, vt dicat hic ſan
ctus Apoſtolus, ſe ſuo auxilio illos ſaluos facere: quia eos ad ſalu
tẽ impetrãdã adiuuabat, quod magnũ exaggerationis eſt genus.
A q; vt ſeruus Dei nouerit quantopere ſe proximis cõmunica-
re debeat, non eſt contentus diuinus magiſter eũ lucẽ appellare,
ſed inſertiùs explicuit illum debere ſimilẽ eſſe lucilucernæ, quæ
vt alijs luceat, liqueſit, atque conſumitur: ſicut omnes ſancti
ipſeque ſanctorum Dominus effecit. O Chriſte lux beatiſsima

Vere

vere hominũ amator. O lucerna, & cereę paschalis in crucis can
delabro constitutę, ecquis pulchritudinis, ac venustatis speciei
tuæ florem obliuit? Ecquis famam, honoremq; tuũ obscurauit,
& te inter latrones statuit? Ecquis sacratissimum corpus tuũ li-
quefecit, quod lachrymis, atq; cruore perfusum habes? Ecquis
tibi vitã confecit? O iustorũ vita quid ibi totus tabefactus in cru
ce facis abrupto corpore, sectis venis, visceribus patefactis? Ad
hoc nobis respondere potest dicẽs: Nemo accẽdit lucernam, &
ponit eã sub modio: sed super cãdelabrũ vt luceat omnibus, qui
in domo sunt. In hac cruce tanquam in candelabro lucerna, po-
situs sum, vt mũdo illuceam. O diuine magister, quã efficacibus
verbis, & operibus nos illuminas, & doces: & iure optimo vis
prælatos, & maxime doctores, siquidem tui vicarij sunt: tã ope-
ribus, quã verbis subditos suos erudire. Ideòq; concludis dicens: 26
Qui ergo soluerit vnum demãdatis istis minimis, & docuerit sic
homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Dũs hîc præ-
cepta sua minima vocat: quanuis nõ omnia in materia, merito,
neq; præmio paria sint: sed alia maiora, & alia minora sunt. Et
tamen omnia sunt minima & impletu facillima, cõsideratis pe-
culiaribus auxilijs, quibus Deus eorum obseruatoribus fauet.
Rom. 8. Quanuis enim debiles simus spiritus, vt ait D. Paulus, adiuuat
infirmitatem nostram. Vel dicere possumus, Dũm hîc minima
præcepta vocare necessaria, & obligatoria: qualia sunt præcepta
Aug. decalogi quæ vt ait B. Augustinus, sicum Euangelicæ legis per
fectione conferantur, minima sunt. Et licet quatenus ad obliga-
tionẽ maxima sint, quatenus tamẽ ad perfectionẽ minora sunt.
2. Petr. 2. His mihi cõformare videtur verba illa B. Petri dicentis: Depo- 27
nentes omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, &
inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes ratio
nabiles, & sine dolo, lac concupiscite, vt in eo crescatis in salutẽ:
si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus. Vbi valde nõ-
tandum est sanctum Apostolum dicere, postquam anima hęc
omnia mala diuinę legis obseruationi repugnantia à se expellit,
eã conscientiæ pace delectari, iustitiæq; suauitate gaudere & in
perfectione proficere. In quo nos docet, humiliorem, & mino-
rem perfectionis gradum esse vitia, & voluptates diuinæ legi re
pugnantes repudiari, atq; relinqui.

Nã qui dicit: Hęc vitia relinquite, vt crescatis, manifeste decla
rat

28 rat minorẽ, & humiliorem Christianę perfectionis gradum esse
illa relinqui. *Qui ergò soluerit vnum de mandatis istis minimis, &c.*
Qui autem fecerit, & docuerit: hic magnus vocabitur in regno cœlorum.
Tentauit Gedeon in aquæ potu, qui nam militum suorum ad *Iudic. 7.*
dimicandum aptiores erant: eosque, qui flexo genu aquam solo
ore tangebant, improbauit: qui vero lingua simul, & manu illam
capiebant, secum in certamẽ deduxit. Omnes nos aduersus Dæ
monem, & vitia acerrimum certamen manet: seruiq;, ac milites
veri diuini ducis Iesu Christi in aqua probãtur. A qua vero Euan
gelicam doctrinam significat. Nam quemadmodum ardorem
ignis extinguit, resque immundas purificat: sic diuinum ver-
bum. Et sicut in aqua, tanquam in speculo homo faciem con-
templatur: sic in verbo Dei tanquam in speculo vnusquisque
29 qualis sit, animaduertit. Et hæc est causa, ob quam mali con- *simile.*
ciones oderunt: sicut mulier informis se in speculo non consi-
derat, quoniam quotiescunque faciem suam animaduertit, in-
genti cordis mœrore conficitur. O miseri peccatores, quia in
aqua diuinæ doctrinæ tanquam in speculo, scelerum vestrorum
deformitates aspicitis, ideò illam tanquam dæmon crucem ef-
fugitis. In hac igitur veri milites Iesu Christi, qui ab hostibus
spiritalibus victoriam reportaturi sunt, aptè probantur. Quip-
pe qui solo ore hanc aquam, idest, diuinam doctrinam tangunt,
& de illa solum modò loqui contenti sunt, hi ab hoc diuino duce
reprobantur. De quorum singulis dicit: Minimus vocabitur in
regno cœlorum. Qui verò hãc aquam manibus simul, atque ore
pertigunt, idest, qui verbis opera iungunt, hi ab ipso eliguntur:
30 & ab hostibus victoriam reportabunt. Et de vnoquoq; horum
Dominus dicit: Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur
in regno cœlorum. O miram permutationem. Pristinis quon-
dam temporibus hoc nomen, magnus, soli Deo tribui cõsueuit, *Psalm. 47.*
& ità dicit Dauid: Magnus Dominus, & laudabilis nimis: nunc
autem munificentissimus Dominus illud singulis iustis accom-
modat. Ipse paruulus factus est, quia, vt ait Apostolus, exinani- *Philipp. 2*
uit semetipsum formam serui accipiens. Sicq;, qui prius parui
erãt in diuino ipsius conspectu magnos effecit. Quicquam pro
pter ipsius amplitudinẽ dicitur magnum, & sic forum, quia am-
plum est, magnum vocare consueuimus. Aliud vero dicitur ma-
gnum, quia altum est: vnde cupressum proceram, magnam ap-

pellamus. Aliud autem dicitur magnum, quia profundum est, 31
vnde puteum nimis profundum, magnum, dicimus, Vltimò dicitur aliquid magnum, quia est longum, quanuis arctum sit: velut iter longum, magnum dicimus. Quodsi obvnam harum quatuor rationum quicquam magnum dicitur multò melius, quod omnes quatuor has causas habuerit, magnum poterit appellari, videlicet, quod altum, amplum, longum, profundumq; fuerit. Talis est vnusquisq; iustorum, amplus scilicet charitate, longus liberalitate, altus contẽplatione, profundus humilitate. Ex quo apparet quàm meritò Dominus iustum, magnum appellat. Et peculiariter hoc dici potest de hoc glorioso Doctore, cuius solennitatem sancta mater Ecclesia exultantibus fidelium animis celebrat, cùm tot operatus fuerit: tamq́ue egregiam doctrinam Christianum populum erudierit, eamque ad animarum nostra- 32
rum emolumentum literis commendarit. Quamobrem idem de illo dicere possumus, quod Hortensius de Demosthene dixit: videlicet, quamcunq; periodum orationum eius multò sublimius illum commendare, quàm quicquid de ipso in eius laudem dici posset. Sic etiam si huius glorioſi Doctoris Beati Augustini, Hieronymi, Thomæ de Aquino, ac Diui Bonauenturæ, &c. opera attentis animis considerentur, in qualibet eorum parte eorum ingenium, spiritus, & excandescens inflammatissimæ charitatis ardor, atque flagrantia clariùs innotesceret, quàm ex ijs omnibus, quæ nunc concionatores dicere possumus. Qui siquidem tantus est in diuino conspectu, eum nos ardẽtissimè diligamus, nosque ipsi instantissimè commendemus, eumq́; diligen- 33
tissimè imitemur: quò nobis apud Deum faueat, illiusque auxilio disponamur, & diuinam à Domino gratiam consequamur, qua locupletati ad cœlestem beatitudinem perducamur. Amen.

(2)

IN

IN COMMVNI Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

ISAIAS Propheta loquens de gloria, quã Dominus præparauit seruis suis, illam conuiuium appellat dicens: Et faciet Dominus exercituum omnibus populis conuiuiũ pinguium, conuiuium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindimiæ defæcatæ. Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos: & telam, quam orditus est super omnes nationes. Præcipitabit mortem in sempiternum. In omnibus his verbis Sanctus Propheta corporearum rerum similitudinibus æternæ vitæ superna gaudia manifestat. Etenim cùm pleriq́ue homines ea, quæ sensibus percipiunt, clariùs cognoscant, illaq́ue pluris æstiment: ideó aptissimè per ea, quæ homines tanti æstimant, inaccessibilem gloriæ excellentiam explicat. Primum dicit, conuiuium illud omnibus populis, non Hebræorum tantùm, sed gentium etiam nationibus esse faciendum, videlicet, vt spem nostram excitet. Et sic Beatus Ioannes in Apocalypsi postquam ingentem electorum ex tribubus Israel multitudinem recensuerat, aliorum etiam innumerabilium inuitatorum ad hoc conuiuium ex gentibus meminit accersitum. Et sic addit: Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & linguis stantes ante thronum in conspectu Agni amicti stolis albis, & palmæ in manibus eorum. Quod vero ait delicatissimas carnes, & defæcatũ, ideſt, expers fæcũ atq́; pbatũ

Isai. 25.

Apoc. 7.

vinum in eo conuiuio ministrandum duobus his nominibus ex quisitissimas eius conuiuij delicias designauit. Ibi enim erit clara splendidissimę diuinitatis, & sacrę humanitatis cognitio, quia beati omnes, cũ ineffabili suauitate reficientur. Ibi nanq; (vt Saluator ait) ingredientur, & egredientur, & pascua fœcundissima, quibus corpus, & anima depascentur, inuenient. Addit deinde S. Propheta: Et præcipitabit facie vinculi colligati super omnes populos, & sellã, quã orditus est super omnes nationes. Vinculũ autem, quo omnes populi, ideſt, vniuersum genus humanũ colligatum est, non vnum, sed multa vincula complectitur, quibus omnes communis peccati vitio eramus astricti, & miserrimè obligati. Alium quippe vinculum est, reatus mortis æternæ: aliud lex membrorum, & fomes peccati: aliud seruitus sub dira diaboli captiuitate: aliud innumeræ cupiditates; quę vitam nostram non modo inquinãt: sed etiam cruciant, atque dilacerant. Omnia igitur hæc vincula in hoc augustissimo, & cœlesti monte rumpentur. Vel, vt in Hebræo habetur, absorbebuntur, vt ne vllum quidem eorum vestigium reliquum sit. Quo fit, vt omnes isti conuiuæ plenissima libertate, ac pace fruantur. Nec vincula hæc modò, sed telam etiam, quam Dominus orsus est, super omnes nationes, ibidem disrumpet. Huius verò telæ nomine communem illam maledictionem accipimus, qua generis nostri principes, & nos in illis ad innumeras huius vitæ ærumnas, multiplicesque miserias damnati fuimus. Quæ quidem tela ex multis filis, ideſt, ex multis doloribus, & lachrymis, quas in hac vita quotidie miseri mortales fundunt, contexta est. Quam idem ipse dñs orsus fuit, quia eius imperio, atque decreto ad omnes has calamitates adstricti fuimus. Hæ igitur omnes ab illo cœlesti monte exterminandæ, atque præcipitandæ sunt. Quod idem sanctus vates annumerare incipit, cùm protinus subdit: Et præcipitabit mortem in sempiternum. Ibi enim mortis imperium mortis Christi merito euertendum erit. Addit deinde: Et auferet Dñs omnem lachrymam abomni facie, & opprobrium populi sui auferet. Hoc est, labem omnem, & omne dedecus, & quicquid fœlices animas vllo incõmodo, iniuria, seu dãno afficere possit, è medio tollet, vt nihil ibidem sit, quod conuiuij illius iucunditatem, & suauitatem, aut vlla tristitia afficere, aut vllo mortis metu perturbare, aut vlla dedecoris labe aspergere,

pergere, aut lachrymis vllis inficere possit. Quid autem ex ijs omnibus consequetur? Nimirum gratiarum actio, & vox laudis, quæ ibi perpetuò resonabunt. Dicet nanque Dei populus, quod hîc addit Propheta Sanctus: Ecce Deus noster iste: expectabimus eum, & saluabit nos. Iste Dominus sustinebimus eũ, & exultabimus, & lætabimur in salutari eius: quia requiescet manus Domini in monte isto. Hoc est, vt Diuus Hieronymus interpretatur, Absorpta morte in perpetuum populus Dei, qui de manu mortis fuerit liberatus dicet ad Dominum: Ecce iste Iesus Mariæ filius, quem increduli hominem tantum esse putabant, Deus noster est. Tunc enim præsentes agnoscent maiestatem eius, & diuinitatem, quam hîc per speculum tantùm, & in ænigmate contemplabantur. Expectabimus enim, cùm in hac mortali vita credidimus verbis ipsius, & promissis. Et quanuis ea in longum differrentur, non propterea fracto sumus animo, neque ab eius fide, atque obedientia desciuimus: sed longanimiter, & aduersa tulimus, & prospera expectauimus. Exultabimus ergo, & lætabimur in salutari eius, hoc est, in æterna salute, quæ nobis eius beneficio contigit: quæ nos ab omnibus malis ereptos æterna fœlicitate beauit. Quia requiescet manus Domini in monte isto. Ideſt, immensas potentiæ, sapientiæ, opulentiæ, bonitatis, & gloriæ eius opes in monte hoc non solùm apertè videbimus, sed etiam in nostræ fœlicitatis magnitudine experiemur: quas dùm in corpore vximus, obscurè, & quasi per caliginem videbamus. Hæc fratres mei sunt, quæ Sanctus hic Propheta de huius conuiuij magnificentia in communi disseruit. Cæterùm, quoniam inter hæc tam varia, & pretiosa fercula omnium pretiosissimum, atque suauissimum diuinæ pulchritudinis visionem esse constat, iniurius vobis ero fratres, nisi de hoc etiam aliquid attigero: quanuis munus hoc non humanæ solùm, sed Angelicæ etiam linguæ superet facultatem. Nos igitur, qui in tanta cœlestium rerum oratione versamur, quorum omnis cognitio à corporis sensibus exorditur, ab ijs, quæ sensu percipimus, veluti scalam quandam erigemus, per quam à creaturis ad creatorem ascendentes ab effectibus ad summam causam assurgere poterimus. Ad hoc igitur primo loco statuamus omnes conditarum rerum perfectiones, quæ verè, & propriè hoc nomen merentur,

rentur, in conditore longe perfectius reperiri. Quia enim nemo to dat, quod non habet, ideo non potuit summus ille rerum conditor in se non habere, quæ rebus à se conditis dedit. Quemadmodum enim sol, qui astris omnibus splendorem confert, splendidissimus, atque adeò multis partibus omnibus ille splendidior est: ita supernus ille artifex, qui tam multiplicem creaturis contulit pulchritudinem vnus ipse earum omnium pulchritudinē cum infinito excessu continet. In ipso igitur est species florum, pulchritudo gemmarum, splendor auri, atq; argenti, claritas fluminum, & fontium, auium concentus, solis, lunæ, atq; astrorum fulgor, amœnitas syluarū, atq; camporum, sicut ipse ait in Psalmo: Pulchritudo agri mecum est. Progrediamur vlterius, & mū dana omnia prætergressi ad cœlestiū vsq; sedes cōscendamus: ibiq; in numerū beatarum mentium exercitum cōtemplemur. 11 Quarum equidē numerū, ita res omnes alias superare ait, quem admodum cœli magnitudo longissimo interuallo corporum omnium magnitudinē superat. Hinc sanctus Iob ait: Nūquid est numerus militum eius? Quo loquendi modo innumerabilē esse Angelorum exercitum intelligimus. Statuamus etiam hîc & illud, quod idem B. Thomas ait, videlicet, omnes Angelos specie differre. Simulq; attendite Aristotelē dicere, rerū species numerorū rationē imitari. Vt, scilicet, quēadmodū superior numerus inferiorē continet, & aliquid sibi propriū adijcit: ita superior species tū inferioris perfectiones, tū etiam suam peculiarem contineat. Ab infimo ergo Angelorum ordiamur: quem statuamus res omnes corporeas perfectionis, & pulchritudinis suæ decore lōge superare. Quod facile indicat Angelus ille, qui Danie 12 li apparēs pulchritudinis suæ specie, atq; fulgore prophetā pene exanimauit. Et secundus Angelus inferioris Angeli pulchritudinē, & suam itidē peculiarē retinet. Tertius vero Angelus vtrisq; præcedētis, & suam itē speciem, atq; decorem superaddit. Quartus vero Angelus omnes has perfectiones amplectitur, & suā itē, qua in noua specie cōstituitur. Hac igitur ratione per omnes Angelorū ordines in hac creaturarū scala, ab inferioribus ad superiora cōscendentes, ad supremū vsq; seraphicū ordinē, qui Deo cōiunctissimus est, veniamus. Cū hic igitur omnes inferiorū Angelorū perfectiones, pulchritudinesq; & suā item cōtineat: Angeli autē, vt prædiximus, numerari nō possint, qua lis,

Psal. 49.

D. Tho. 1. p. q. 50. ar. 3.
Iob. 25.

D. Tho. 1. p. q. 50. ar. 4. in corp.
Arist. lib. 8. meta. tex. 10. tom. 3.

Dani. 10.

13 lis, quæso illas species, & pulchritudo erit, quę vna intra se perfectiones, virtutes, & pulchritudines innumeras cōtinet? Estne vlla dicēdi facultas, quæ hoc posit oratione cōplecti? Minime sane. Hinc vlterius gradū, ad ipsum rerū omnium, atq; Angelorū Dñm faciamus: qui & has omnes perfectiones, & infinitas alias, quę diuinitatis proprię sunt, in se vno cōtinet. Et si ante splēdidissimū solis iubar fulgorē suū sydera tueri nō possūt, & perinde sunt, quasi nō essent: cōsequens est, vt omnes omniū rerum, atq; Angelorū perfectiones, omnisq; creata pulchritudo diuinæ collata pulchritudini vix vlla sit. Hac igitur ratione pius homo sese Angelorū choris interserens ex illorū pulchritudine immēsam diuinę maiestatis pulchritudinē cōtemplatur. Quod Dūs in libro Iob significare videtur his verbis: Nunquid ad præceptum *Iob. 39.* tuum eleuabitur aquila, & in arduis ponet nidum suum? In petris manet, & in præruptis silicibus commoratur. Inde contem-
14 platur escā. Quem locum D. Gregorius sic explicat: Vir sanctus *Grego.* cum terrena despicit, more se aquilæ ad altiora suspendit: & per contemplationem spiritus subleuatus perennem Angelorum gloriam præstolatur. Atq; huic modo hospes illa appetēdo, quę aspicit, iā in sublimibus figitur. Sed quisquis ita cōtemplatione rapitur vt per diuinā gratiā euectus intentionem suā iam Angelorū choris interserat: & fixus in sublimibus ab omni se infirma actione suspēdat: nō ei sufficit gloriā Angelicæ claritatis aspicere, nisi eū etiā, qui est super Angelos valeat meditari. Sola nanq; eius visio vera mētis nostræ refectio est. Vnde cū sanctus Iob dixisset, hāc aquilā in petris manere, & in prę ruptis silibus, atq; in
15 accessis rupibus cōmorari, illico subdidit: Inde contēplatur escā. Idest ex illis choris Angelicis tēdit oculū mētis ad contēplandā gloriā supernæ maiestatis, quā nondū visam adhuc esurit, qua tādem visa satiatur. Hactenus Gregorius. Ex cuius verbis intelligimus piū virū ex varia, & multiplici Angelorū perfectione ad immēsam cōditoris perfectionē, & pulchritudinē contēplandā gradū facere atq; assurgere. Cū ergo conditor ipse beatitudo nra obiectiua, vt Theologi loquūtur, sit, cuius hāc tātā pulchritudinē aperta facie beati oēs in patria videāt, qualē quęso hāc beatitudinē, qualem hanc fœlicitatē, quale hoc gaudiū futurū esse putamus? Est ne vlla mēs, siue hominū, siue Angelorū, quæ hoc pro *Psal. 35.* dignitate queat explicare? Hoc tamē vates regius paucis attigit,

cùm de hac beatorum fœlicitate cum ipso fœlicitatis autore lo- 16
queretur. Inebriabuntur (inquit) ab vbertate domus tuæ: & tor-
rente voluptatis tuæ potabis eos. Quoniam apud te est fons vi-
tæ, & in lumine tuo videbimus lumen. Non potuit pauciori-
bus verbis hæc tanta beatitudo describi. In verbo enim exube-
randi, opulentissimam gaudiorum exuberantiam intelligit. Tor
rentis autem nomine, qui incitatissimo frequenter impetu ferri
solet: admirabilem eius vim ad oblectandos animos designauit.
Addit deinde: Quoniam apud te est fons vitæ. Ex quo fœlices
animæ viuentes vitã hauriunt fœliciſsimã, & sempiternã, quæ
in summi regis visione, ac fruitione consistit. Et in lumine, scili
cet, gloriæ illustrati, immensum illud, atq; incircunscriptum lu-
men vident. Qualis igitur hæc fœlicitas erit? Quid igitur habes,
ô cor humanum, quò vlteriùs tendere, quò vlteriùs possis aspira- 17
re? Quò abis? Quò tendis? Quid optas? Ad quam aliam fœlicita
tem properas, cum ad tantarum rerum spem non modo cõditus,
sed etiam redemptus sis? Si alicuius creaturæ pulchritudo tãtam
ad rapiendos animos vim habet: vt homines interdum vel insa-
nire, vel marcescere, & ægrotare faciat: quod Amnoni Dauidis
filio propter eximiam sororis Thamar pulchritudinem cõtigit,
quid nos facere par est, vt hac tanta diuinæ pulchritudinis specie
in æternum perfruamur? Quodsi (vt ait Quintilianus) non pu-
tant indignum Troiani principes Graios, Troianosq; propter
Helenæ speciem tot mala tandiu sustinere, quod quidem nõ di
cit Paris, qui rapuit, non aliquis iuuenis, aut vnus è vulgo, sed se-
nes, & prudentissimi quiq;. & Priamo assidentes. Verùm & ip- 18
se rex decennio bello exhaustus, amissis tot liberis, imminente
summo discrimine, cui faciem illam, ex qua tot lachrymarum
origo fluxisset, inuisam, atq; abominãdam esse oportebat: & au
dit hæc, & eam filiam appellans iuxta se locat; & excusat etiam,
atq; sibi esse malorũ causam negat. Hæc recitat Fabius. Nũc fra-
tres Dei, atq; hominũ fidẽ imploro. Si hęc adeò parua pulchritu
dinis (vt ita dixerim) gutula tantũ apud homines valuit, vt im-
mẽsos decennij labores, tot funera, tot mortes, tot rerũ discrimi-
na subire cõpulerit, quid quæso vos ob immẽsam illam diuinæ
pulchritudinis speciem, ob altissimam illam omnium gratiarũ,
atq; bonorum impermeabilem abyssum, ob infinitum illum,
& inexhaustum diuini decoris mare nos facere par est, vt eo nõ

ad

19 ad horam, non ad diem, non ad annum, non ad mille annos, non
ad centum annorum millia: sed sempiternis sæculorum ętatibus
perfruamur? Si mille mortes nobis quotidie obeundæ, si om-
nia martyrum supplicia perferenda essent, quid hæc ad tantam
fœlicitatem? quid hæc ad hanc cœlestem hæreditatem? quid ad
has tantas opes? quid ad hanc tantam gloriam? quid ad tanta gau
dia? quid ad tantas delicias? quid postremò ad æternam sempi-
ternæ fœlicitatis communionem? O stulta mortalium auaritia.
O deploranda cæcitas. O detestanda insania, quæ his tantis opi
bus prætermissis momentaneis, atque abiectissimis rebus toto
pectore inhias, & propter exiguum terrę gurgustiolum tam am
pla cæli palatia in æternum duratura amittis? Quid igitur (in-
quies) nobis facto opus est, ne ab hac tanta gloria excidamus? 20
Audite fratres dilectissimi supernum sæculi magistrum in sacri
Euangelij hodierna lectione nobis breuiter explicantem, quid
ad tantam hanc beatitudinem impetrandam facere debea-
mus.

Sint (inquit) *lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Et de hęc facientibus dicit inferiùs: *Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes: Amen dico vobis, quòd præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Attentis ani
mis considerate Dominum illis requiem, sedem, atq; conuiuiũ
pollicentem. Eos esse succinctos idem est, atque esse paratos,
& quicquid optimum Christianum decet, effecisse. Cingulum
quippe est vltimum corporis ornamentum. Quando quis accin
gitur, iam nihil ei restat induendum. Recumbis in lectò tuo, lo- 21
tamque subuculam petis, qua indutus, toracem te induis, ve-
stemque ac cætera necessaria indumenta superimponis. Et post
quam tete iam omnibus vestibus induisti, cingulo te præcingis:
quo accinctus iam tibi nil superest. Ideoque præcipiens nobis
Dominus esse præcinctos, iubet nos ità viuere, vt omnibus iam
omnino necessarijs operibus effectis mortem semper expecte-
mus. Christianus vir, qui peccata sua expiauit, pristinasq; cum
proximis suis inijt amicitias, testamentum confecit, aliena domi
nis restituit, debita exoluit, & prouirib⁹ misericordię opera fuit
executus, diuina deniq; præcepta, sicut oportet, obseruauit, hìc
iuxta diuinę maiestatis institutum præcinctus est, cùm vsq; ad
illam horam omnia fecerit, quæ operari tenebatur.

Itaq; si tunc morte occuparetur, illum succinctum reperiret, atq; paratum, vt nihil ei ampliùs faciendum superesset. Sic nos omnes esse oportet. Et addit vlteriùs: *Et lucernæ ardentes in manibus vestris.* Hoc posteriùs ex priori proficiscitur. Quando famuli accensis iam facibus dominum suum expectant, si vnam horã dominus demoretur, eum integrum annum demoratum fuisse arbitrantur. Ideoque præcipiens nobis, vt accensas lucernas manibus teneamus, hortatur nos ità paratos esse, vt aduentum Domini expectantes singulas horas, quas vixerimus, singulos annos esse putemus. Etenim ex optimæ conscientiæ testimonio, & ex diuinæ legis obseruatione singulare quoddam desiderium huius vitæ relinquendæ, Deique videndi proficiscitur. Quo exardebat Diuus Paulus cùm diceret: Desiderium habeo dissolui, & esse cum Christo. Et omnium prædestinatorum nomine alibi dixit: Nos ipsi primitias spiritus habentes intra nos gemimus expectantes redemptionem corporis nostri. Beati sunt serui illi (ait hìc summa veritas) quos cùm venerit Dominus, inuenerit sic, scilicet, vigilantes. Fratres desideratissimi, cum vobis explicuerim, quid sit, vos sic esse præcinctos, deprecor vos per clementissima huius cœlestis Domini viscera, qui hoc nobis tanta cum charitate commendauit, vt nunc cùm opportunum tempus, ingensque diuini ipsius spiritus auxilium vobis præsto est, vos velocissimè præcingatis. Etenim diuinus hic spiritus nos in hac re magnopere iuuat: Sicut affirmat Apostolus in ea, quam ad Ephesios scripsit. Vbi pro eo, quod nos legimus: Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in die redemptionis: alia translatio habet: In quo signati estis in diem redemptionis. Et sic est etiam in contextu Græco. Dies redemptionis est dies obitus, in quo homo à profundo miseriarum pelago extrahitur. Et sic in prædictis verbis dicit Sanctus Apostolus: Expectantes redemptionem corporis nostri. Atque vt in hunc diem parati simus, diuinus spiritus nobis, suis cœlestibus donis auxiliatur. Admonesque nos Sanctus Apostolus, ne illum contristemur, hortatur, vt diuinis ipsius fauoribus vtamur. Si enim tristitia posset affici, maximam ex eo acciperet, quia illis non vtimur. O quot hodie, quorum vtinam nullus hic adsit, hoc tempus, quod illis Dominus ad se præcingendos, ornandosque concedit, vt ad hoc cœleste conuiuium mirificè exornati

Philip. 1 *Rom.* 8.

23

Ephes. 4.

24

25 ti ingrediantur; se exuendo, atque inficiendo consumunt, & sic indigni redduntur, qui tanto bono fruantur. Ideò meritò queritur Dauid in Psalmo centesimo decimo octauo. Vbi pro eo, quod nos legimus: Tempus faciendi Domine: dissipauerunt legem tuam, alij transtulerunt: Tempus faciendi Domino: dissipauerunt legem tuam: & sic est in context. Græco. Ideſt, quo tempore Deo, creatoriq; suo seruire debebant, quod est tempus vitæ ad hoc præcipuè dedicatum, in eo dissipauerunt legem tuã. O rem dignam sanguineis lachrymis lachrymatu: homines scilicet adeò esse ingratos, suique metipsorum inimicos, vt tempus faciendi Domino, ità consumant, acsi esset tempus faciendi diabolo, videlicet, in ludis, turpitudinibus, vltionibus, in diuitijs illicitè acquirendis, alijsque quàm plurimis malis admittendis.

Psalm. 118.

26 O infœlices quomodo non timetis, ne vos incautos mors occupet, æterniſque tormentis, tam breues istas voluptates persoluatis? Apud B. Lucam adduxit Dominus parabolam diuitis vitam suam iuxta ipsius voluntatem noctu disponentem, atq; dicentem: Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, & epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem parasti, cuius erunt? O rem dictu, atque auditu tremendam. Hic Dominus præsciti depinxit statum. Vbi præcipuè tria perpendi oportet. Primùm miserum hunc cum noctu in lecto recumberet, esse nudatum: in quo significatur, quàm expers pietatis, bonorũq; operum nudus existeret. Secundò, Dñm ei dicere: Stulte hac nocte animã tuã repetunt à te, scilicet, Dæmones. De fidelibus Dei ser

Luc. 12.

27 uis dicit Diuinus Apostolus: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo. Si infœlix hic animam atq; vitam suam abscondisset in Christo: non vtiq; illam Dæmones raperent. At quia illam in se habere, illiusq; Dominus esse voluit, illam in eis, quæ ipsi libebat, consumens: ideò eam ab ipso Dæmones abstulerunt. Deus nos tanto malo liberet ò fratres. Vitas animasq; nostras in illas manus cõmendemus, quæ pro omnibus nobis cruci suffixę sunt. Hic enim tutissimus est locus: illis nos spoliemus. Si enim in nobis fuerint, maximo periculo sunt expositæ. Quia diues ille hoc non fecit, idcircò illum Dominus stultum vocat: & iure quidem optimo. Tertiò notandum est verbum illud, hac nocte. In quo denotatur, plerunque qui male viuit, ma-

Coloss. 3

male mori. Hunc noctu mori significat obscuritatem conscien 28
tiæ, cum qua mortuus est. Quando quis domo sua noctu tene-
brosus exit, pleraque obliuiscitur: nunc gladium, nunc calcaria,
nunc sarcinulam, nunc denique galerum demittit. Sic illum no-
cte mori significat eum oblitum fuisse illorum, quæ ipsius plu-
ris intererant, videlicet, quæ ad animæ salutem spectabant. Hãc
adeò metuendam parabolam adduxit Dominus ad animaduer-
sionem, nostram: ideò fratres debitum ex illa fructum perci-
pite.

Sint lumbi vestri præcincti: & lucernæ ardentes in manibus vestris.
Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuerta-
tur à nuptijs: vt cùm venerit, & pulsauerit, confestim aperiant ei. Et-
enim de his dicit: *Amen dico vobis quod faciet illos discumbere*, vide-
licet, in illa superna beatitudine. *Et ministrabit illis.* Scilicet, quia 29
ipse Dominus eorum cibus, atque saturitas erit: ipseque om-
nia illorum desideria adimplebit, atque perficiet. Et hoc signi-
ficat: *ministrabit illis.* Estque diligenter animaduertendum Do-
minum de ijs, qui sibi ità diligenter ministrant, bis dicere:
Beati sunt serui illi. Grauis vtique atque onerosa est corpo-
ralis seruitus, & qui eam non timeat, atque effugiat, est ne-
mo. Nam qui ea tenetur libertate priuatur, quæ ab homi-
nibus melior ducitur, ac pluris, quam omnia æstimatur: quam
etiam, & belluæ, ac volucres diligenter exquirunt. Est au-
tem alia captiuitas, ac seruitus diuina, quam iusti expetunt:
quæ nos potentes reges efficit. Vt enim Beatus Gregorius,
inquit, seruire Deo regnare est. Vnde glorioſus Paulus non
cessabat se Iesu Christi seruum appellare. Hoc erat omnium 30
Epistolarum eius exordium: Paulus seruus Iesu Christi. Adeò,
vt nonnulli, quia Epistola, quam scripsit ad Hebræos hoc
exordio caret, illam Beati Pauli esse olim dubitarint. De
hac sacra seruitute magnopere gloriabatur Dauid: ideoque il-
Psalm. 115. lam sæpenumero repetebat: peculiariterque in Psalmo cen-
tesimo decimoquinto, vbi ait: Ego seruus tuus, ego seruus
tuus, & filius ancillæ tuæ. De hoc etiam titulo nos maxime
gloriari oportet. Qui ex ancilla nascitur, mãcipium est. Et siqui
dẽ Ecclesię sanctæ filij sumus, quę quidem est magni regis Iesu
Christi ancilla, serui sumus ipsius. Ideò ex puro corde dicamus:

Ego

31 Ego seruus tuus, ego seruus tuus, & filius ancillæ tuæ. Hocque
nos bis repetere oportet: corpore quippe, & anima illi seruire de-
bemus. Sicque de nobis merito dicetur: Beati serui illi. Si
enim Domino fideliter, diligenterque seruierimus gratiam ip-
se suam nobis conferet, qua cœlestis gloriæ beatitudo compa-
ratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum Concio Secunda.

1 *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c.* Luc. 12.

VNVM ex ijs, quæ Christus Redemptor noster in sacro Euangelio nos sæpiùs admonuit, hoc fuit, ne dormiremus, sed intentis animis vigilaremus. Vnde colligitur vnum, quod nostra præ cæteris omnibus interest, hoc esse: cùm idem toties, tot verbis, tamque efficaciter nobis clementissimus, nostrique amantissimus Dominus commendarit. Beatus Ioannes dicit: In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera Diabo- *1. Ioan. 3*
2 li. Cùmque vnum ex ijs, quæ Diabolus expetit, sit nos profundo peccatorum somno soporare: satis apertè colligitur filij Dei munus esse nos ab hoc lethali somno excitare. Et de vigilantibus dicit Dominus in hac hodierna Sancti Euangelij lectione. *Beati serui illi, quos cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes.* Illis quippe nuptialis veniet. Scitote fratres hoc nimis gloriosum esse promissum. Loquens Dominus cum discipulis suis de metuendis signis, quæ in mundo aduentum ipsius ad iudicium vniuersale præuentura sunt, deque ingentibus infortunijs, atque laboribus, quibus tunc homines grauabuntur, dixit eis, & in illis omnibus iustis: His autem fieri incipientibus respicite, & leuate capita vestra: quoniam appropin- *Luc. 21.*
quat redemptio vestra. Quasi diceret: Illa signa tam terribi-

lia

Simile. lia malis, erunt vobis magnæ lætitiæ. Et quemadmodum qui 3
in nundinis deambulant, maxime delectantur de officina in officinam diuagantes, vt pretiosissima quæq; perspiciant: sic vos gaudebitis cometas illos, fulgura, atq; tonitrua contemplantes, & maris fremitus, quadrupedum gemitus, atq; auium clamores audientes. O beatos iustos, quibus tantæ calamitatis tẽpore, & cum vniuersus mundus terroribus inauditis est quatiendus, tranquillitas, & consolatio promittitur. Merito B. Paulus ait: Pax
Philip. 4. Dei, quæ exuperat omnem sensum custodiat corda vestra, & intelligentias vestras in Christo Iesu. O miram benedictionem! Securitas illa (inquit sanctus Apostolus) quam Deus animæ cõfert, quæ exuperat omnem non nouit offendere, quæ exuperat omnem sensum, hoc est, quæ non solum verbis nequit explicari, verum ne mente quidem comprehendi potest: sed tantummodo illa 4
fruentes eam valent intelligere, hæc per merita Iesu Christi vos ab omni malo custodiat. Nec vero mirum est, nunc iustorum corda esse pacifica, atque tranquilla, siquidem tantæ afflictionis tempore tantam eis Dominus tranquillitatem pollicetur. In
Iob. 5. libro Iob ipse Dominus iusto promittit: Non timebis calamitatem, cum venerit. In vastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis. Sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacifice erunt sibi: & scies, quòd pacem habeat tabernaculum tuum. O benedictus talis Deus, qui suos tam solicitus protegit: cum pactum pepigerit cum omnibus creaturis, vsque etiam cum lapidibus, nequis possit pacem, ac tranquillitatem ab eorum animis auferre. Quod non solum nunc facit, sed etiam dicit, se cum cœlis, ac terræ motibus, cæte- 5
risq; calamitatibus, quæ vniuerso mundo superuenturæ sunt in vltimo illo, atq; tremendo tempore esse facturũ, ne amicos suos lædant, siue deterreant. Dicẽt tunc impij iustis: Cur tot tribulationes videntes non timetis, cum maria montes attingant? Qui maxima cum exultatione respõdebunt: Deus noster refugium, & virtus. Propterea non timebimus, cum turbabitur terra: & transferentur montes in cor maris. O quam ad literam illic implebitur illud Apostoli dicentis: Diligentibus Deum omnia
Rom. 8. cooperantur in bonum: Siquidem in tam metuendis periculis eis Dominus dicit: Respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Ex quo apparet, Dominũ

6 minum hìc eos alloqui, qui hic tribulati, ac dimisso capite vixerunt: vereque, & ex animo diuini amoris sanctæque ipsius legis captiui fuerunt: cum eis dicat: Respicite, & leuate capita vestra: appropinquat redemptio vestra. Tanti bo-
ni spe fulciebat Diuus Petrus peccatores ad agendam pœni-
tentiam dicens: Pœnitemini igitur, & conuertimini, vt de-
leantur peccata vestra, vt cum venerint tempora refrigerij à *Act. 3.*
conspectu Domini, & miserit eum, qui prædicatus est vobis, Iesum Christum, supple, cum alijs iustis vos etiam refrigerium capiatis. Perpendite quæso fratres quod nomen glorioſus Apostolorum princeps rigoroso, atque tremendo vniuersalis iudicij tempori imponit. Tempora (inquit) refri-
gerij. Eo autem quod hoc tantum, tamque efficax est ad pec-
7 catores commouendos, vt pœnitentiam agant, idem sum-
mus sæculi magister sæpenumero, ac diuersis rationibus nos voluit admonere, sicut apparet in hac sacri Euangelij lectione, vbi dicit, se bonis nuptiali aspectu esse venturum. Optime nostis multum interesse inter illius exceptionem, qui à nuptijs, reuertitur, à quibus homines hilares, atque contenti redire, & cum gaudio aliqua faceta, quæ illic dicta sunt, recensere, & reliquias conuiuiorum [*de las colaciones*] quæ in nuptijs facta sunt, afferre consueſcunt, quibus amicos, atque domesticos suos inuitant, atque inter illius exceptionem, qui vt iudex atq; inquisitor aduenit, cum illius exceptor & hospes sit ipse delinquens, qui iudicis liberos occîdit, vxorem furripuit, ac diuitias igne succendit. Idem equidem interest in-
8 ter iustos, atq; peccatores. Etenim iusti supernum sponsum Iesum Christum, quasi à nuptijs venientem eos consolaturum, & gloria inuitaturum suscipiunt: quem sanctis operibus, desiderijsq; vigilãtes expectãt. Et ideo ait Dominus: & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs. Peccatores autem illum tanquam iudicem atq; inquisitorẽ seuerum in eos venientem, peccata, quæ aduersus diuinam ipsius maiestatem admiserunt, puniturum recipient. O infelix peccator, qui tuo impio exemplo proximos tuos huius superni iudicis filios occidisti, eiusque sponsam animam tuam ei subtraxisti, ac diabolis tradidisti: ipsius diuitias, quæ sunt cœlestia dona quę suscepisti in sacro baptismate, atq; in alijs diuinis

sacra-

sacramentis, malitiæ tuæ igne cremasti. Quid igitur tibi accidet, cùm ipsemet has tantas iniurias iudicaturus aduenerit. 9

Quod si quis quærat: Quid faciemus, quando Angelorum Dominus ad nos nuptialis aduenìat? Ad hoc ipse Dominus respondet dicens: *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Beatus Bernardus in libro complurium sententiarum, tria cingula assignat, quibus eos præcingi oportet, qui hoc præceptum cupiunt adimplere. Primum est, zona pellicea, quæ per illam fuit obumbrata, qua cingebatur Elias, & Beatus Ioannes Baptista, quæ est corporeæ mortis recordatio. De Elia dicitur in quarto Regum volumine: Zona pellicea accinctus renibus. Et de glorioso Baptista dicit Diuus Marcus: Zona pellicea circa lumbos eius. In hoc figuratum est, ad hoc, vt quis diuini honoris zelator, bonusq; prædicator existat, oportere illum mortis recordationem præ oculis semper habere. O quàm optimum cingulum; nullus illud venditin orbe. Ex cœlo descendere, in Dei officina emi debet. Nam, vt Beatus Iacobus inquit, Omne datum optimum, & omne donum perfectum de sursum est descendens à patre luminum. Eo quod hoc cingulum tam excellens sit, dicit diuinus spiritus: Melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij: in illa enim finis cũctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurũ sit. Vbi alia translatio habet: & viuens cogitat quid futurus sit. Et Hebraicè legitur: & viuens dabit ad cor suum. In hac translationũ varietate significatur animaduersio, & visio, atque intuitus mortis proximi, quicũ locuti, conuersatiq; fuimus, multũ conducere ad hoc, vt assiduo cogitemus, crebraq; animi cõsideratione contẽplemur, quid nobis post obitum futurum sit. O quàm apte hæc zona hominem cingit: & quantumcunq; dissolutus incedat, eum coercet, atq; à quàm plurimis malis reuocat. Cũ Sanctus Elias in mõte Oreb moraretur, spiritus grãdis, & fortis subuertens mõtes, & conterens petras iuxta illum præterijt: & post spiritũ cõmotio, & post cõmotionẽ ignis. Et ab his omnibus, videlicet ab spiritu, cõmotione atq; igne fuit erept⁹, & hęc omnia euasit, quia in spelũca latebat. Vbi mysteriosè significatũ est tribus præcipuis malis, quæ in orbe grassantur, de quibus dixit B. Ioã. Omne, quod est in mũdo cõcupiscẽtia carnis est & cõcupiscentia

Bernar.

4. Reg. 1.

Marc. 1.

Iaco. 1.

Eccles. 7.

3. Reg. 19

1. Ioan. 2.

scentia oculorum, & superbia vitæ, hominem facilè liberari, si in spelunca, quæ est viua quædã recordatio, & consideratio mortis, includatur. Ventus euertens montes, & conterens petras est superbia. Turbo mundum reuoluens est cupiditas. Ignis autem cuncta comburens est luxuria. Vis ô homo ista incolumis euadere? In hac spelunca quandiu poteris, delitesce. Diuinus enim spiritus ait: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Secundum cingulum est lineum, de quo dixit Deus loquẽs de Aaron: Accingetur zona linea. Vbi significatum est ad gratum Deo sacrificium offerendum conuenientissimũ esse quenquam hac pretiosa castitatis zona esse succinctum. Quod cingulum etiam in cælesti Dei officina lachrymis, humilique atque assidua oratione venditur. Etenim supernum est etiam donum Dei. Nolo dicere hanc duplicem zonam ita Dei donum esse, vt ea penitus à diuina ipsius maiestate sperare debeamus, solummodo illam postulando: nam simul complures diligentias ad illam impetrandam nos oportet adhibere. Tertia zona est aurea, de qua Diuus Ioannes ait: Vidi similem filio hominis præcinctum ad mãmillas zona aurea. Hæc zona est charitas. Atque in illa mirabili visione significatum est, eum qui filius Dei adoptiuus esse vult, cælestisque beatitudinis hæreditatem conatur accipere charitatis cingulo viscera præcincta habere debere. Quę zona in cælesti etiam officina reperitur. Et ita dicit Beatus Paulus: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctũ, qui datus est nobis. Beatus Gregorius vnum tantum cingulum assignat, dicens: Lumbos enim præcingimus, cùm carnis luxuriam per continentiam coarctamus. Nec verò sufficit continentiæ cingulo, corporis, sed etiam mentis lumbos præcingi oportet. Et ita nos admonet Diuus Petrus dicens: Succincti lumbos mentis vestræ sobrij, perfecti sperate in eam, quæ offertur vobis gratiam in reuelationem Iesu Christi, hoc est, in aduentum eius. Mentis lumbos succingi est, turpes cogitationes extingui: quò fic tam turpi, atque nociuo luxuriæ vitio liberemur. De qua dicit Osee Propheta: Fornicatio, & vinum, & ebrietas auferunt cor. Quæ verba Diuus Hieronymus sic ordinat: Sicut vinum, & ebrietas mentem impotentem facit illius, qui bibit: ita fornicatio, atque voluptas peruertit sensum, animumque debilitat, & de rationali homine brutum efficit animal. Et pro, ebrietas, He-

Apoc. 1.

Rom. 5.

Gregor. in homi. sup. hoc Euangelium.

1. Petri. 1.

Osee. 4.

Hier.

braicè legitur: Mustum. Ità, videlicet: fornicatio, & vinum, & mustum auferunt cor. At noster interpres effectum pro causa trãstulit, quod est mirum elationis genus. Mustum quippe efficacius est ad inebriandum, quam vinum. Multo autem magis inebriat fornicatio, siquidem inebriat sicut vinum, & mustum.

Psal. 39. Et quia hoc vitium aufert cor, ideo dixit Dauid: Cor meũ dere-
Psal. 84. liquit me. Et alibi: Loquetur (inquit) pacem super sanctos suos, & in eos, qui cõuertuntur ad cor. Non solum autem hoc vitium

D. Th. 2. 2. aufert cor, sed, vt etiam probat B. Thomas: illo hominis actio de-
q. 15. ar. 3. bilitatur circa intelligibilia. Et non solum hoc efficit: sed naturã etiam corrumpit, vireſq; eneruat. Vnde vna ex rationibus, quæ assignari consueſcunt, cur patres illi priſtinis quondam temporibus tandiu vixerint, eſt, quia non erãt effrænati ad libidinem. Et idcirco quanuis cum Salomon obijt, nõ plurium quam quinquaginta vnius annorum esset, multo tamen ante illum diuinæ 16

3. Reg. 11 literæ senem appellarunt: vt patet in tertio regum volumine, quia ante tẽpus sensuali turpitudine fuit consumptus & senuit.

Non modo nos admonet dominus, vt sint lũbi nostri præcincti, sed etiam addit: *Et lucernæ ardentes in manibus vestris.* B. Ambro-

Ambr. super psal. sius super psalmum centesimum decimum octauum, hunc locum explicans dicit: Quia multæ sunt tenebræ, multæ sunt lucernę necessariæ. Idest, siquidem complures sunt scelerum nostrorum tenebræ, oportet nos multas luces, idest, multas virtutes exquirere, vt tenebras expellamus. Ad singulis vitijs resistẽdum singulis virtutibus opus est. Castitate siquidem ab animis vestris facile luxuriæ, non autem superbiæ tenebras, aut furoris 17 caliginem expelletis: humilitatis lucerna superbiæ quidem, nõ vero luxuriæ tenebras potestis ejicere. Nonnulli virtutum, bonorumq; operum lucernas non in manibus quidem, sed in pedibus habẽt: & hi sunt, qui bonis propositis repleti cum sint, nun-

Prou. 31. quam ea opere complent. In prouerbijs ait diuinus spiritus: Mulierem fortem quis inueniet? Ecqua Domine mulierem istam fortitudine pollere oportet? Statim ipse respondit dicens: Manum suam misit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fusum. O rem mirabilem. In hoc Domine fortitudinem sitam esse ducis? Si diceres: Accepto gladio tigres, leones, siue gigantes occidit, merito equidem illam fortem appellare videreris: at quia manum suam misit ad fortia & digiti eius apprehende-

runt

runt fusum? Vtique, in hoc enim vera fortitudo consistit, in hoc, videlicet, quòd homo passiones suas superet & actualiter sanctis exercitationibus intendat, non contentus bonis desiderijs, atque propositis. Alij lucernas, verum mortuas, præ manibus habent. Et hi sunt qui, licet bene operentur, à malo tamen non recedunt, & sic bona opera sceleribus oblinunt. Quãuis mille virtutes habeas, si cum eis vnum habeas lethale peccatum, hoc vnum sufficiet te in infernum detrudere. In Eccle- *Eccle. 34.*
siastico dicitur: Vnus ædificans, & vnus destruens quid prodest illis, nisi labor? Si autem ipse construens destruit, quid inde eliciet? Quapropter fratres accensas lucernas in gratia, & diuino amore habere curate. Nec vero contenti sitis, lucernas vos succendere, multa in testamentis legantes, vt ea post obitum 19 vestrum hæredes exequantur, cum eas ante vos deferre possitis. Si enim tu ò frater crudelis es in te, quomodo speras hæredes tuos maiori in te misericordia esse vsuros, quam tumetipse dum lucis vsura fruereris in te ipsum vsus es? O stulte stulte quantopere deciperis. Vt has lucernas manibus accensas haberetis fratres dilectissimi, vellem vos cogitatione contemplari viam procliuem gelu plenam, per quam quisquam tenebrosus ac sine luce graditur, quem furibundus miles nudato ense persequitur cupiens eum illo confodere. Simulque animo contemplamini in illius cliui termino profundissimam quandam esse paludem, inquam incidere atque perire valde pertemiscit. Dicite fratres, quali animo in tanto periculo sisteret? Sola vtique huius periculi consideratio in- 20 gentem affert stuporem. Quid autem faceret homo in tanto periculo, atque afflictione constitutus? Credite mihi fratres, hæc, & alia multo maiora discrimina sunt in humana vita. Quamobrem dici potest in infœlicibus filijs Adam maledictionem, quam Dauid persecutoribus suis iacebat, seu potius prophetiam, quam de illis prædicebat adimpleri. Fi- *Psal. 34.*
ant (inquit) viæ illorum tenebræ, & lubricum, & Angelus Domini persequens eos. Ecquid aliud est hæc humana vita, nisi labilis cliuus compluribus peccãdi, & corruendi occasionibus repletus, atq; ignorãtijs obtenebratus, per quẽ fortissimus, expertissimusq; miles diabolus hominem gradientem furibundus insequitur? In cuius periculosę vię termino est terribilis in-

ferni lacus, in quem omnes ab hoc metuendo hoste percussi ac vi-
21 cti prolabentur, sicut affirmat Beatus Apostolus, dicens: Stipen-
Rom. 5. dia peccati mors. O quàm digna sunt hæc, quæ ingenti pauore
timeantur. O quomodo si hęc attente consideraremus, tam hor-
ribili discrimini expositi lachrymis perfunderemur, hasque lu-
cernas accensas manu gerere curaremus: vt siquidē via, qua ten-
dimus, labilis est, non esset tenebrosa, & sic tanto periculo libe-
raremur. Hæc duo hìc adhibuit Dominus, quibus nos voluit ex
hortari, vt intentis animis vigilemus, nec peccati somno indul-
geamus. Qui enim præcinctus est, non potest dormire: se nanq;
nimis astrictum esse, non facilè patitur. Præcipuèque, si iuxta hu
ius infœliciſsimæ tempestatis consuetudinē præcinctus sit, cùm
homines adeò arcti, rigidique zonaque ac ligulis tam perstricti
incedunt, vt crepare velle videantur. Quæ omnia vanitate com- 22
moti libentiſsimè perferunt. Sunt vtique Martyres diaboli. Et
qui facem accensam manu tenens stat, non potest bene dormi-
re, quia illius fulgore perturbatur. Sic qui spiritaliter præcincti
sunt, hasque lucernas, de quibus hucusque sermonem fecimus,
accensas manibus tenent, facilè culpæ somno liberantur, & in
Dei ministerio diligenter inuigilant.

Additque vlterius Dominus dicens: *Et vos similes hominibus ex-*
pectantibus Dominum suum, quando reuertatur à nuptijs. Qui sic expe-
ctant, de Domino suo loquantur, quomodo veniet, & eis aliquid
de nuptijs afferet. Hos oportet esse sermones nostros, quibus, si
fideles ipsius serui essemus, ardentiſsimo illius videndi, eiusque
societate fruendi desiderio inflammaremur. Tales erant illi, qui-
Iacobi. 5. bus dicebat Beatus Iacobus in sua Canonica: Patientes estote 23
fratres vsque ad aduentum Domini, & cōfirmate corda vestra,
quoniam aduentus Domini appropinquabit. O mirum seruo-
rum Dei amorem: quo adeò illius videndi cupiditate torquebā-
tur, vt oporteret eos ad patientiam concitari. Et ideò bis repetit
sanctus Apostolus verba illa: Patientes estote.

Beati sunt serui illi, quos cū venerit Dominus, inuenerit vigilantes. Amē
dico vobis, quod præcinget se, & faciet illos discumbere, & transiens minis-
trabit illis. In his breuibus verbis supernus magister ineffabilem
beatorum gloriam comprehendit. Ecqua maior gloria excogi-
tari poterit, quàm rerum omnium creatorem, ac Dominum, in
cuius conspectu cunctæ cælorum potestates consternuntur, ac-

cingi,

24 cingi, atque disponi, sicque sut cinctum, ac rebus omnibus expe-
ditum eis ministrare? Quæsiuit Rex Assuerus ab Aman familia-
rissimo suo: Quid debet fieri viro, quem Rex honorare deside- Hester. 6.
rat? Quanuis Aman elatissimus erat, seque illum, quem Rex
vellet honorare, esse putabat: & quanuis multa recensuit, quibus
ille deberet honorari, nunquam tamen tantum hoc honoris ge-
nus optare, neque inter ea, quæ Regi respondit, annumerare au-
sus est. Etenim elatum eius cor & superba mens tantum hunc ho
norem nequiuit apprehendere. Et siquidem in cælis non sunt
materiales mensæ, nec conuiuia, aut corporei cibi, dico cęlestem
Saluatorem hoc loquendi modo summum honoris, dignitatis-
que gradum omnibus penitus inaccessibilem, & inexcogitabi-
lem significare voluisse. Sicuti magno Rex afficeret honore ser-
25 uum, cui ad mensam sedenti ipse ministraret: quantò igitur ma-
ioris amplitudinis erit iustis, Deum infinitæ maiestatis ipsis vi-
lissimis terræ vermiculis deseruire, omnibus, scilicet, eorum de-
siderijs satisfaciendo? De manna dicitur in libro Sapientiæ: Pa- Sap. 16.
nem de cælo præstitisti illis, sine labore omne delectamentum
in se habentem, & omnis saporis suauitatem. At non cunctos si-
mul sapores habebat, nec cunctos illud comedens sentiebat, sed
nunc vnum, & postea alterum, sicut ipsi libebat. Verùm diui-
nus hic cibus cunctos simul sapores, ac suauitates illum come-
dentibus confert: vnde omnium desideriorum satisfactio, tran-
quillitasque dimanat. Tantò maior est quædam voluptas, quan
tò plures sensus simul oblectat. Vnde cùm quis solenne con-
uiuium conatur instruere cuncta, quæ cunctis sensibus delecta-
26 bilia esse consuescunt, curat adiungere, quales sunt optimi, sua-
uissimique cibi, qui gustui, palatoque magnam afferunt volupta
tem: conuiuiumque in amœno, vmbrosoque vireto rosis, ac va-
rijs floribus exornato præparat, vt visus oblectetur: locumque
pretiosis odoribus, atque aromatibus suffit, quibus odoratus
maximè gaudet. Suauissimum concentum, qui aures oblectet,
accersit: amicosque conuocat, qui conuersationis suæ dulcedine
conuiuarum animos recreent: ita, vt nullus sensus, nulla animi
potentia voluptatis expers maneat. Ex hoc quodammodo cæ-
lestis conuiuij excellentia, miraque voluptas conijci potest: in
quo nullus prorsus sensus, nullaque potentia sine maxima sua-
uitate remanebit. Hoc autem non ad horam quidem, sicut ac-

cidit in terrestribus conuiuijs, sed ad innumeras, atque infinitas 27
sæculorum ætates. Nonne fratres mei tanti boni spe gaudẽtibus
animis exultatis? Hæc nos fœlicitas manet: hæc nobis gloria re-
seruata est: citò illam videbimus: citò ea fruemur: citò ab hac mi-
sera vita exibimus, quã nobis Dominus concessit, vt assiduis vir-
tutum exercitationibus maiorem gloriæ coronam adipiscamur.
Hæc assiduò contemplamini, hęc crebra animi contemplatione
cogitate, hæc nocte, dieque reuoluite: cor enim vehementissimè
Psal. 126. fulciunt. Vnde postquam Dauid dixit: Cùm dederit dilectis suis
somnum, ecce hęreditas Domini filij merces fructus ventris: pau
lò inferiùs subdidit: Beatus vir, qui implenit desiderium suum
ex ipsis: non cõfundetur, cùm loquetur inimicis suis in porta. Id
est, in illo arctissimo ostio, quo ab hac vita exeuntes in alteram
ingredimur, quæ est mors, vbi furibundæ belluę varijs tentatio- 28
nibus nos concussuræ, & si possint, deuoraturæ expectant, tunc
vtique non confundetur, qui hoc pretioso licore cordis sui desi-
derium in hoc sæculo impleuerit. Harum quippè rerum assidua
consideratio animum corroborat, quò victor euadat.

Et quia sæpenumerò hominibus accidit adolescentiam, & ali
quando potiorem vitæ partem in somno transire, ne tales despe-
rent, dicit eis clementissimus Dominus: *Et si venerit in secunda vigi-
lia, & si in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit, beati sunt serui illi.*
Quasi dicat: Multos, quos in iuuentute vigilantes inueni, in illa
ætate ad conuiuia æterna perduxi. Et quanuis vos ætatem istã,
& maiorem vitæ partem dormiendo transegistis, nunc tamẽ ve-
ram agentes pœnitentiam vigilate, gloriamque sicut & illi con- 29
sequemini. Nam vsque ad senectam ego ipse, & vsque ad canos
Isai. 46. ego portabo. Ego feci, & ego feram: ego portabo, & saluabo, ait
ipse Dominus. O miseros illos, qui ne canis quidem onusti, cùm
Deus ad hoc illos expectauerit, ad eum conuerti volunt. Per has
tres vigilias triplicem ætatem pueritiæ, scilicet, iuuentutis, & se-
nectutis Dominus designauit. Et in qualibet istarum Dominus
hominem vigilantem inuenerit, licèt in alijs dormierit, beatus
erit.

Statimque addit. *Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias
qui hora fur veniret, vigilaret vtique, & non sineret perfodi domum suã.*
Hoc exemplum cælestis magister ad confusionem nostram ad-
duxit cùm ad temporalia damna fugienda tam soliciti, ad spiri-
talia

30 talia verò detrimẽta euitanda tam pigri simus. Magnæ confu-
sionis est nos tantoperè quatuor drachmas custodire, in diuitijs
autem animæ seruãdis pigerrimos esse. Et quia clementissimus
hic Pater ignauiam nostram agnouit; ideò iterum nos admonet,
dicens: *Ideò & vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis
veniet.* O benedictus talis Deus quàm manifestè in hoc quanto-
perè bonum nostrum exoptet, ostendit, qui nos toties hortatur,
non vult nos incautos occupare. Hac igitur superna clementia
vtamur, nũc nos opportunè præparemus: quò diuina gratia locu
pletatos nos Dñs inueniẽs, secũ in cęlestẽ gloriã perducat. Amẽ.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum, & maximè pro Diuo Antonio Abbate Concio Tertia.

Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris, &c. Luc. 12.

1 DVO in hodierna sancti Euangelij lectione continentur. Alterũ, certitudo infallibilis aduentũs filij Dei in vniuersale iudiciũ: alterũ verò, quid ad illũ excipiendũ nos facere oporteat. Statuens Deus ad hominũ salutẽ in mundũ homo factus venire, ad-
2 uentũ suũ in carne humana per sanctos Prophetas sæpe promisit; nunquam tamen certum diem, in quo venturus esset, explicuit. Etenim ipsius aduentũ hominibus reuelari opus fuit, ne desperarẽt intelligentes quàm impossibilis sibi erat cõparatu cælestis beatitudo, ad quã possidendã cõditi fuerãt. At si eis peculiariter declararet tẽpꝰ, ac locũ, vbi hoc esset faciẽdũ illis noceret. Nã filius Dei nõ solùm venit in mundũ, vt nos redimeret, sed vt etiã erudiret: sicut in multis sacræ paginæ locis promissum erat. Præcipuè verò apud Isaiam Prophetã, vbi dicitur: Erunt oculi tui vi- *Isai. 30.*
dentes præceptorem tuum: & aures tuæ audient verbum post tergum monentis. Hæc est via, ambulate in ea, & nõ declinetis, neque ad dexteram, neque ad sinistram. Cumque cælestem viã tam verbis, quàm operibus nos esset eruditurus, oportebat eum

labores, paupertatem, ac deniq́ mortem acerbissimam summa illa, qua passus est, patientia, atque animi æquitate tolerare. 3
Quòd si mundus certò sciret quando, & vbi esset appariturus: ecquis eum in stabulo nasci sineret? Ecquis eum affligi, ac mori pateretur? Neq́ verò ipse diabolus cum eo certamen auderet inire; sed diceret: Quid Domine? tua tanta maiestas cum pusillitate mea contendere vult? Iam ictus tuos expertus sum, nolo ampliùs confundi. Ideò voluit Dominus ortus sui horam, locumq́ operire, sicut sancta mater Ecclesia concinit, dicens:
Hymnus. Ars vt artem falleret. Quemadmodum igitur prioris aduentus illa duntaxat explicuit, quæ necessaria, atque vtilia erant, quod autem officere posse cognouit, abscondit; sic loquens de posteriori illud tantum reuelauit, quod nobis nouit expedire, videlicet, ipsius aduentus infallibilem certitudinem. At certum tem- 4
pus non explicuit, sciens illud nobis esse nociturum: quippè qui vltimam (quæ nostra est ignauia) horam expectaremus, reliquũ verò temporis perperam degeremus, & in postremam horam tocius vitæ pœnitentiam differremus. Vnde Beatus Augustinus:
Augusti. simile. Hæc, inquit, est ratio, quare voluit Deus, vt diem vltimum ignoraremus, vt ab omnibus caueremus. Si domum ingrediẽs nosses vnum ex illius habitatoribus tibi mortem esse illaturum, quem tamen ignorares, necessario tibi ab omnibus esset cauendum. Contemplare igitur, ô frater, domum esse hoc sæculum, cuius habitatores sunt dies, ac noctes: quorum aliquis tibi vitam ablaturus est, mortem, scilicet, tibi offerens. Etenim aliquẽ diem oportet illucescere, in quo ad noctem non peruenies: seu aliqua nox est aduentura, in qua vsque ad auroram non viuas. Siquidem er- 5
go quisnam sit, prorsus ignoras, ab omnibus pariter te cauere oportet, & in omnibus cautum ac præparatum viuere. Hoc ad literam significat quod Dominus dixit apud Beatum Mat-
Matth. 25 theum: Vigilate, inquit, quia nescitis diem, neque horam. Quod perinde est, ac si diceret: Cùm diem certum ignoretis, quotidie vigilate. Et siquidem horam nescitis, omnibus horis intentis animis estote parati. Quid enim tibi prodesset, diu vigilasse, si tamẽ aduenies Dominus te dormientem inueniret? Ecquid profuit Sauli, ac Iudæ aliquando vigilasse, cum vigilare cessantes mortis tempore fuerint soporati? Ideò nos in omnibus horis oportet vigilare.

Illam

6 Illam etiam horam à nobis vult Dominus ignorari, vt maioris meriti nobis occasionem præbeat. Etenim cùm homo in extrema vitæ suæ hora consistens, illum sibi esse supremum tempus ignoret, putetq́ se diutiùs esse victurum, tunc firmiter proponit, se in residuo vitæ creatori, Dominoq́ suo feruentissimè seruiturum. Quod propositũ homini in gratia persistenti ingentis est meriti. Sciens autem se in illa hora esse moriturũ, illud minimè proponeret, non enim opus esset. O infinitam Dei probitatem, qui quenquam incerta quadam horâ moriturum esse decreuit, non vultq; illum illius horæ conscium esse, quò tempus, quod se victurum esse putabat, ei offerens multum gratiæ mereatur. Animaduertite quomodo Pater misericordiarum rationes exquirit, quibus se se à nobis decipi patiatur. Quod autẽ nos
7 facere oportet, in exordio sancti Euangelij Dominus docet his verbis: *Sint lumbi vestri præcincti, &c.* Quenquam lumbos accingere est, se rebus omnibus expedire, vt vniuersa diligenter efficiat. Vnde Eliseus Propheta puero suo Giezi dixit: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua & vade. Hoc est, fac, vt expeditus sis ad opus, quod tibi præcipio. Ita hîc Dominus præcipiens nos accingi, monet, vt offendicula cuncta, peccata, & occasiones euitemus: quò ad illa omnia, quę ad diuinæ ipsius maiestatis ministerium pertinent, exequenda promptissimi simus. Etenim sicut vestes oblongæ, atque dimissæ quodlibet opus corporale impediunt: sic etiam affectiones atque curæ oblongę, neq́ue astrictæ spiritales exercitationes impediũt. Ideòq́; nos oportet illas ab humo leuare; fortitudinisq́; cingulo accingi, ne nobis
8 impedimento sint: sicuti fecit sancta illa anima, de qua dicitur in Prouerbijs: Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachiũ suũ. Gustauit, & vidit, quia bona est negotiatio eius: nõ extinguet in nocte lucerna eius. Ex ijs verbis apparẽt cõmoda, quæ homini ex eo q̃ cingitur, proficiscuntur. Inde enim in sanctis exercitationibus virtus, & corroboratio prouenit. Inde dimanat, q̃ illis oblectatur, & ex earũ delectatione gustuq́; perseuerãtia exoritur, ita vt eam mors tenebrosam nõ occupet. D. Paulus inquit: Flecto genua mea ad patrẽ Dñi nostri Iesu Christi, vt det vobis secundũ diuitias gloriæ suæ virtutẽ corroborari per spiritũ eius in interiori homine. Vbi alij transtulerũt, vt det vobis secũdũ diuitias gloriæ suæ virtute corroborari per spiritũ eius interiorẽ hominem.

Simile. *Prou. 31.* *Ephes. 3.*

hominem. Et sic est in contex. Græco, & ita legit etiã B. Hiero 9
In qua translationum varietate significatur virtutem esse instrumentum, quo diuinus spiritus animum fulcit, atq; corroborat, quo vniuersa impedimenta diligenter abstrahat, diuinoq; ipsius ministerio intendat. Idcirco sanctum Apostolum imitantes idẽ humiliter efflagitare debemus. Verum, proh dolor, quam pauci se accingũt, & expediunt, vt per sancta exercitia currãt, & quot
Psal. 61. per vitia velociter decurrunt: sicut Dominus per Prophetã conqueritur. Vbi pro eo, quod nos legimus: Veruntamen pretium meum cogitauerunt repellere, cucurri in siti, ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant: alia translatio habet: Cucurrerunt in siti. Idest, præ nimia siti, qua mali vniuersum virtutis genus à se expellere exardebant (quod est pretium, quo cœlestis beatitudo emitur) per vitia diligentissime, cucurrerunt. 10
Per viscera misericordię Dei nostri vos deprecor fratres dilectissimi, vt iam per tantæ maiestatis offensiones currere cessetis, & præcincti cœlestium præceptorum viam curratis. Sint lumbi vestri præcincti. Sunt etiam & animæ sui lumbi, intellectus, videlicet, atq; voluntas, quos etiam cingi oportet. Si enim intellectum dissolutum dimiseritis, mille insanias contemplabitur, & in complures errores prolabetur, in quos ne corruat illum fi-
2. Cor. 12. dei zona succingite, atq; perstringite, sicuti nos admonet D. Paulus dicens: In captiuitatem redigentes omnem intellectum in
Philip. 2. obsequium Christi. Hoc tantũ est sacrificij genus, vt de illo ipse Apostolus dicat: Si ęmulor supra sacrificium, & obsequium fidei vestræ: gaudeo, & gratulor omnibus vobis. Admirabilis est 11
hæc elatio fidei Philippensium, cum tam sanctus Apostolus illis gaudeat inuidere, illisq; tantopere gratuletur. Vbi notãdum est, dictionẽ illam, &, declaratiuam esse posse: ita vt sit sensus. Si æmulor supra sacrificiũ, idest, obsequiũ fidei vestræ, gaudeo. O infœlices hæreticos, qui quia hoc cingulo intellectus suos cingere noluerũt, in tot errores, ac mala corruerunt. Negant se sacrorũ conciliorũ decretis astringi debere, nec summorum Pontificũ, sanctorumq; doctorũ sententijs gubernari teneri. Sicq; intellectus liberos dimittẽtes singuli singulas errorũ vias, quaslibet amplectuntur. Deus nos (quæ ipsius est infinita clemẽtia) tãto malo liberet. Maxime etiã nos oportet intellectũ nõ fide solũ, sed sã
Psal. 142 ctis etiã cõsiderationibus præcingere. Sic faciebat Dauid, qui di-

cebat

12 cebat in Psalmo: Memor fui dierũ antiquorũ, meditatus sum in omnibus operibus tuis, & in factis manuũ tuarũ meditabar. Ecquid aũ vtilitatis inde tulisti Rex sancte? Expãdi (inquit) manus meas ad te, anima mea sicut terra sine aqua tibi: Velociter exaudi me Dñe Deus meus, &c. Ex eo q̃ vir sanctus trãsactam vitam, perceptaq; à Deo beneficia, atq; alia mirabilia ipsius opera fuit contẽplatus, animę suę necessitates, defectusq; cognouit, atq; illorũ remediũ postulauit. Ecce quã necessariũ sit intellectũ sanctis cõsiderationibus accingi. Hinc sponsus sponsam cõmendat *Cant. 4.* in cãticis dicẽs: Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. In hoc significat diuinus spiritus sponsam omnibus vanis cogitationibus depositis vnã solũmodo fuisse amplexam, videlicet, quomodo Deo studiosius deseruiret. Ideoq; illã vnius solius capilli cõmen
13 dat. (*O sancta Maria señora*) si ex quot horis quotidie in terrestribus rebus contemplandis insumimus, in cœlestibus considerandis, infernique cruciatibus animaduertendis vnam saltem horam consumeremus, quantum hinc vtilitatis perciperemus. De illo *Plin. lib.* celebri quondam pictore zeuxe refert Plinius, quod in se fuit *35. c. 10.* iratus, quia cum puerum vuas manu tenentem depinxisset, auis eas rostro compunxit, puerum depinctum non pertimescens: si cuti eũ viuũ timeret. Dicebat ille: Si tã proprie puerũ, quã vuas depinxissem, auis vtiq; illũ timẽs vuas tangere nõ auderet. Maiori vtique ratione fratres mei nos in nosmetipsos irasci deberemus, quia, vt humanas voluptates, honores, cęteraq; tẽporalia cõsideratione depingere nouimus, quę cũ mortua quidẽ sint, ea ni-
14 mis viuida pingim⁹: inferni cruciatus cõtẽplatione nostra depingere nescim⁹, diuiniq; iudicij seueritatẽ, cœlestisq; beatitudinis bona nõ contemplamur, cum viuidissima sint. Vnde quia ea, sicut oportet depingere nescimus nec illa timemus, nec ista concupiscimus. Voluntatem etiam præcingi oportet, quæ itidem lumbus est animæ, debetque diuini amoris zona præcingi. Nullatenus eã demissam sinas, ea enim diliget quæ ei non sunt necessaria, nec verã voluptatẽ afferre possunt. O quãta dissolutio, quãta affectio, & amaritudo in omnibus huius sęculi statibus est, eò q̃ cæca volũtas dimittitur, vt quęlibet diligat. Vultis fratres quodãmodo intelligere quantũ inter Dei, & creaturarũ amorẽ interfit? hac appositissima similitudine intelligeris. Si plurima vulnera linteis alligata habetis, quotiescunque vittæ soluuntur *simile.*

& au-

& auferũtur, nouũ dolorẽ persentitis. Si quis autẽ chirurgus vul- 15
neribus mederetur, nec vittas amoueret, ecquis eũ ad medẽdum
sibi non accersiret? Nostis vtique amorẽ vulnus appellari. Vnde
Cant. 4. sponsus dixit sponsę: Vulnerasti cor meũ in vno oculorũ tuorũ.
Totq; vulneribus vnusquisq; consitus est, quot amoribus est af-
fectus. Vittæq; sunt ea, quæ diligimus, diuitię, videlicet, amici, li
beri, ac deniq; fratres, &c. Deus etiã est vitta, quæ diuini amoris
vulneri superimponitur. At creaturæ, quas diligim⁹, sæpenume
rò ab his vulneribus maximo cũ dolore necessariò amouentur.
Etenim nunc liberos, nunc virũ, nũc diuitias, nunc deniq; fami
liares amittitis: quæ omnia cor magnoperè torquẽt. Deus autem
nunquam ab animis vestris auferetur, nec eũ inuiti amittetis. In
æternum illum seruare potestis vulneri amoris impositũ in eius
obedięntia perseuerãtes: sicq; vobis non officiet, sed singularẽ affe 16
ret consolationẽ. O fœlices qui hoc cingulo voluntatẽ suã astrin
gere norũt, quàm expertes totius amaritudinis etiã in hoc sæcu-
lo viuũt. Ex eo, quòd homines ita se cingunt prouenit, quòd ha
bent lucernas ardentes in manibus suis, quæ sunt bona opera: hi
quippè ex diuino amore proficiscũtur effectus. Qui firmiter cre-
dit, & vehementer amat, facilè bonis operibus intendit: & hoc
est quenquam accensas in manibus habere lucernas. Estque hìc
attentis animis perpendendum quomodo Dominus dicit: Sint
lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.
Lumbi, inquit, vestri, &, manib⁹ vestris. Multi quippè alios esse
succinctos, lucernasque manibus habere, instantissimè curãt, qui
tamen neque præcingi, neque lucernas accensas in manibus suis
habere volunt. Amentissimum vtique est, ô frater, te alijs cæ- 17
lum exquirere, tibi autem infernum deligere. Quamobrem
vnusquisque semetipsum curet accingere, appetitusque suos
coercere, ac bonis intendat operibus. Etenim hoc nobis præci-
puè in hodierna sancti Euangelij lectione commendat: deinde
proximorum suorum reformationem expetere poterit. Etiam
dicere possumus: Lucernæ ardentes in manibus vestris. Id est, vi
uite sicuti, qui iã in extremo vitæ persistentes, accensam præ ma
nibus lucernã habent. Attendite quali intentione est qui iã pro
ximè spiritũ exhalaturus lucernã accensam manibus tenet, à me
dicis relictus, corpore semimortuo demissis oculis. Quomodo
aliena restitui iubet, quàm efficaciter se Deo cõmendat: quãque
suppliciter

18 suppliciter ab eo misericordiam postulat: quàm procul à cupidi-
tatibus, voluptatibus, atque vltionibus abest: quam diligenter
ex bonis suis eleemosynas pauperibus præcipit erogari. Has igi-
tur cogitationes, & curas vult Deus vos semper habere.

*Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando reuer-
tatur à nuptijs.* Neque totum in vltima hora perficere expectetis:
est nanque hoc periculosum nimis. Beatus nanque Augustinus, *Augusti. in sermo. Innocentiũ, et lib. 5. homiliarũ, homil. 41. et habetur de pœnit. d. 7 c. si quis.*
& Beatus Ambrosius, & Hugo maximè dubitant de illorum sa
lute, qui in horam mortis pœnitentiam differunt. Deus enim
permittit eos, qui tunc vsque mali fuerunt, rem hanc adeò ne-
cessariam bene facere nescire. Hoc significat illud Psalmi; vbi
Dominus ipse dicit: Multiplicatę sunt infirmitates eorum: po-
stea accelerauerunt. Non congregabo conuenenticula eorum
19 de sanguinibus, nec memor ero nominum eorum per labia mea. *Ambros. libro. 2. de pœnit. c. finali.*
O nimis metuenda verba, atque dignissima, quæ semper homi-
num animis impressa manerent. Plerunque concionatores hu-
ius sententiæ initium citare consuescunt, vt morbos vtiles esse
probent. Suspicor autem hìc diuinum spiritum hoc in his ver-
bis significare noluisse. Sed eorum hic est sensus: Qui totam vi-
tam in grauissimis peccatis perpetrandis insumunt: vrgentibus-
que morbis coacti accelerant, & in hora mortis dicunt: Acces- *Hugo lib. 2. de sacra men. par. 14. c. 5.*
siatur confessarius, volo enim peccata mea confiteri: vocetur ta-
bellio, quia testamentum facere volo, illi hæc tam malè, atq; in-
ordinatè facient, vt non congregem conuenticula eorum de san- *Psal. 15.*
guinibus, id est, in diuinæ acceptationis meæ thesauro scelerum
20 eorum congregationes non recipiam. Hoc est, quanuis ea in me
moriam reuocent, & in vno loco peccata luxuriæ, & in alio su-
perbiæ, & in alio cupiditatis, atque auaritiæ peccata constituãt,
vt ea ordinatè confiteantur, omnes has diligentias non accepta-
bo. Nam ob ipsorum culpam hæc sicut oportet facere nescient.
Ecquis fratres hæc audiens non trepidat? O Deus infinitæ maie-
statis, per infinitam clementiam tuam te deprecor nobis illu-
cescas, quò ex illis fructum percipere nouerimus. Non vult Do-
minus in his verbis dicere, eos, qui in tota vita pœnitentiam age-
re neglexerunt, in hora mortis illam agere non debere, nec ab se
misericordiam petere oportere. Nam quandiu homo in hoc sæ-
culo viuit, opportunam habet occasionem, ac tempus hoc facien
di. At voluit magnum discrimen, quod in hoc est, exaggerare:
nosque

noſque admonere, ne rem tam neceſſariam in tam breue temp⁹ faciendam differamus, cùm tot impedimẽta ſe offerunt, quibus eã rectè facere neſciemus. Sed in toto vitæ diſcurſu maturè conſi-
Simile. ciamus: ne ſimus ſimiles aſino ſemper remiſsè, ac pedetẽtim am bulãti, cùm verò domũ appropinquat, velociter currit: quod facit, vt comedat, atq; quieſcat. Sic multi in tota vita remiſsi, ignauiq; viuũt, at in hora mortis accelerãt facere teſtamentũ, & pecca ta fateri, vt inferni laborẽ effugiãt, atq; incælo quieſcant: quę ma xima quædã miſeria eſt. Vt cũ venerit, & pulſauerit, confeſtim aperiant ei. Qui parati nõ ſunt, nollent tã citò aperire, ſed quoad
Simile. poſſunt, mortẽ differũt, corporibus indulgẽtes, eaq; delicatè tractantes, & quicquid poſſunt faciẽtes, ne citò moriãtur. Vellent quippè multa ſęcula viuere. Adultera çũ domi ſuę amicũ habet, & vir eius ad oſtium pulſat, quoad poteſt, demoratur, nec ei aperit, quouſq; illum abſcõdat. Caſta verò atque fidelis pulſanti viro, quem intimo cordis amore proſequitur, citiſsimè aperit.

Beati ſunt ſerui illi, &c. vſque ibi, *Et faciet illos diſcumbere.* Hoc dixit cælestis magiſter, quò ineffabilis gloriæ ſpe nos commoueret, atque excitaret, vt ad eam conſequendam nos pręcingamus, accenſaſq; lucernas manibus teneamus. Sic faciebat Abacuc Pro
Abac. 3. pheta, qui dicebat: Ingrediatur putredo in oſsibus meis, & ſuper me ſcateat, vt requieſcam in die tribulationis, & aſcendam ad populum accinctum noſtrum. Introeant, inquit, in me vermes, qui me vſque ad oſſa penetrẽt, ac medullitus abrodant: & ex me putredinis fluenta decurrant, & Deus in hoc ſæculo me aſperrimè tractet, vt in die tribulationis (id eſt, in die mortis, qui per antonomaſiam dicitur dies tribulationis) requieſcam, & ad cæleſtem Hieruſalem, quæ eſt ciuitas noſtra, conſcendam. Non enim hîc permanentem habemus ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Dicitur autem populus accinctus, quia cuncti eius habitatores ſunt Dei voluntate ſuccincti. Ideòque quotidie dicimus: Fiat voluntas tua ſicut in cælo, & in terra. O quis huius ſancti Propheтę ſpiritu polleret, omniaq; cruciatuum genera in hoc breui vitæ curriculo pati exoptaret, ne perpetuam Dei, ſanctorumque eius ſocietatem amitteret. Sanctus Dauid cũ ſpiritus ſui feruore dixit:
Pſal. 83. Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum: cõcupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini. Hæc tabernacula ſunt man-
Ioan. 14. ſiones illæ, de quibus dixit Dñs: In domo patris mei manſiones multæ

multæ ſunt. Poſteaq; ſanctus Propheta ſubdidit: Etenim paſſer inuenit ſibi domũ, & turtur nidũ, vbi ponat pullos ſuos. In quibus verbis nos acerrimè reprehẽdit. Etenim hirũdo ſolicita optimam domum quærit, vbi nidificet, & quouſque illam reperiat, non ceſſat: & turtur etiam ſolicitus nidum fabricatur, vbi quieſcat: homo autem tam piger & ignauus erit, in nido ſuo in cælo conſtruendo, vbi ipſius anima requieſcat? Altaria tua Dñe virtutũ Rex meus, & Deus meus. Id eſt, cõcupiſcit etiam anima mea altaria tua Dñe: qui ſunt iuſti tui, in quibus tibi in illa beatitudine cæleſti, in perpetuũ holocauſtum amoris offeretur, inter quos tę in æternum perfruens commorari vellem. Hæc efficaciſsima deſideria oportet ſemper in animis noſtris exardere: quib⁹ vt ar-
dentiùs accendamur, opus eſt nobis æterna cæleſtis illius regni bona crebra animi conſideratione contẽplari. De quo dixit ipſe Dauid: Regnum tuum, regnum omnium ſæculorum, id eſt, regnum ſempiternum. Illic Deus ſuam ineffabilem pulchritudinem collocauit: illic ſuam incomprehenſibilem maieſtatem manifeſtat. Totum quippè cælum Empyreum vbiq; eſt pulchrius ſole. Et quanuis cuncti cæli mobiles in omnibus partibus ſolis ſplendorẽ adæquarẽt, nunquã tamen Empyrei cæli nitorẽ pertingerẽt. Et cũ hoc ita ſit, ſolum corpus glorioſum cuiuſcũq; beati ſplendidius erit Empyreo cælo: & ſola vna anima beata pulchrior, atq; nitidior erit cunctis beatorũ corporibus glorificatis. Quã admirabilia igitur erũt viſu in tã decoro cęlo, tot tãq; glorioſa, ac rutilãtia corpora? Quã delectabiles aſpectu erũt tot, tamq; innumeræ animæ, tã ineffabili ſplẽdore prædituę, Angelorũ choris admiſtæ, qui quidẽ adeò ſpecioſi ſunt, vt qui vnũ eorũ aſpiceret, illũ Deum eſſe putaret? Qui oẽs iuſti, atq; Angeli, & plures, ſi eſſent ſi diuinæ pulchritudini, atq; excellẽtijs eius conferãtur, quaſi nihil eſſe videbũtur. Itaq; quemadmodũ Iſaias Propheta dicit: Omnes gentes quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo: & quaſi nihilum & inane reputatæ ſunt ei: ſic etiam dicere poſſumus: Omnes Hierarchiæ cæli, quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo. Quam admirabilis, atque ſua uis erit igitur viſu Deus, qui infinita quadam eſſentiæ perfectione creaturas omnes, quas condidit, antecellit? Ecquis adeò tepidus, atque algidus hæc attentè conſiderans eorũ deſiderio vehemẽtiſsimè nõ inflãmetur, hocq; ardẽtiſsimo deſiderio excãdeſcens mille vitas, ſi tot haberet, pro tãto bono daret,

quantò

quanto magis breuissimam quandam in eo comparando vitam 27
non exoptet insumere? O quot dies, atque annos glorioſus Antonius Abbas in his cælestibus considerationibus commoratus est: siquidem vt eis intensiùs vacaret octoginta quinque ferè annos in asperrimis solitudinibus vixit: & sæpenumerò de sole queri consueuit, eo quòd tam citò nasceretur, radijsque suis diuini solis iustitiæ contemplationem sibi impediret. In quibus annis tantam egit pœnitentiam, vt sæpe nihil omnino gustarit in biduo: posteaque pane tantum, & aqua vsus fuerit. Nihilominꝰ tamen tanta erat eius humilitas, vt ea hanc à diabolis victoriam reportarit, quod vbicunq; illius nomen proferretur dæmones ingenti timore perculsi corpora, in quibus morabantur, desererẽt. Diuinus ille spiritus, dilectissimi fratres, qui sanctissimum hunc virum tam eximiè erudiuit, & ad tanta fulsit, nos doceat, ac ful- 28
ciat, quò illum instantissimè imitemur, imitanteſque diuinam gratiam impetremus, qua ditati ad eius consortium cælesti beatitudine fruituri fœliciter perducamur. Amen.

IN EODEM COMmuni Confessorum non Pontificum Concio Vnica.

Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum, &c. Luc. 19.

VIVS Parabolæ duæ sunt præcipuæ partes. In quarum altera agitur de numis, quos nobilis quidam homo seruis suis commisit, vt eis negotiarentur, quandiu ipse proficisceretur, *in regionem longinquam accipere sibi regnum.* In altera verò agitur de odio, quo eum ipsius ciues, & regnum prosecuti sunt, & quomodo illum sibi dominari nolebant. Priorem partem diuini numinis aspirante

2 aspirante gratia, quia plus nobis emolumenti conducet, explicabimus. Hic homo nobilis est ipse Christus filius Dei, qui totius nobilitatis est caput, atq; principium: ex quo cuncti, qui nobiles esse cupiunt, addiscere debent. Pristinis quondam temporibus antequam filius Dei humanam assumeret naturam, quanuis homines vix vnum exemplar haberent, à quo veram perdiscerent nobilitatem, multi tamen nobiles extiterunt, sicut affirmat Ecclesiasticus dicens: Laudemus viros glorioſos, & parentes nostros in generatione sua. Dominantes in potestatibus suis homines magni, virtute, & prudentia sua præditi, in pueritia sua requirentes modos musicos, & enarrantes carmina scripturarum, homines diuites in virtute, pulchritudinis studium habentes, pacificãtes in domibus suis, oẽs isti in generationibus gentis 3 suæ gloriam adepti sunt, & in diebus suis habentur in laudibus. Qui de illis nati sunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. *Eccli.* 44.

Et paulo inferius: Sed illi, inquit, viri misericordiæ sunt, quorum pietates non defuerũt: cum semine eorum permanent bona: hæreditas sancta nepotes eorum. Miras quidem excellentias refert hîc diuinus spiritus de illorum temporum nobilibus, dignissimas vtique, quæ sigillatim perpendantur. Peculiariterque considerandum est eos ab ineunte ætate sanctorum librorum lectioni studioſe vacasse: virtutumque diuites esse studuisse: ac summopere liberos suos ad sui ipsorum imitationem exhortatos fuisse. Denique illos viros misericordiæ, idest, eius amantissimos, atque ipsius seruos extitisse: atque ita in ea perseueraſſe, vt eorum pietates nulla vnquam sæculorum ætate defuerint. O 4 quantæ confusioni ijs, qui nunc se nobiles esse iactant, horum auditus esse debet: cum pleriq; illorum nullam harum virtutum sibi ineſſe perspiciãt. Etenim ab intimis incunabilis lasciuiæ, ac dissolutioni se tradunt, & nihil aliud minoris, quàm virtutem æstimant: maluntque domi suæ pietates, quam tapetes, famulos, fastumque deesse. Totam curam in ijs acquirendis, & conseruandis adhibent, quibus euanescunt, ac peruertuntur, vt quanuis sibi ea deficiant, quibus cœlum est impetrandum, nihili sua interesse ducunt. O miseriam sanguineis lachrymis deplorandam. Quod nunc, cum Deus homo factus tale, ac tam singulare hominibus præstitit exemplar, quo nobiles esse perdiscerent vix vnus vere nobilis existat, cum tamen multo maiori ratione

esse nobiles teneantur, quàm priscæ illius tempestatis viri. 5

Hic igitur homo nobilis, *Vocatis decem seruis suis dedit illis decem mnas. Vocatis* (inquit) *seruis*, vt nouerimus nos priùs quã ad fidei lumen Euangelicamque obedientiam accersiamus, seruos esse. Etenim pro creationis & conseruationis beneficio cuncti tam fideles, quàm infideles Deo seruire tenentur. Et licet hoc modo vtrique sunt eius serui, omnesque vocauit rationis lumẽ illis indens, quò per ea, quæ facta sunt intellecta, conspicerentur sempiterna virtus eius, & diuinitas; ità, vt sint inexcusabiles, vt ait Apostolus. Vnde pro eo, quod nos legimus in libro Iob: Super quem non surget lumen illius? alia translatio habet: Super quem non fulget lumen illius? Etenim hoc vniuersali lumine omnibus illucescit. At peculiariter Christiani hîc vocati dicuntur, quia alia peculiari, efficaciorique 6 vocatione ad lumen fidei, ac sancti Euangelij vocati fuerunt. At quærat quisquam: Cur Dominus Christianos non viginti quidem, seu quadraginta, sed decem esse dicit? Quia scilicet, ad decem præceptorum obseruantiam illos vocauit. Ob quam etiam causam, præmium, quo illos est donaturus, denarium ipse Dominus alibi nuncupauit, quia ob decem diuinæ legis præceptorum obseruantiam redditur. Atque ob eandem rationem Dauid sanctam Ecclesiam decachordon, hoc est, psalterium decem chordarum appellauit, dicens: Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo altissime, in psalterio decachordo. Et sicut Dominus dixit Abrahæ, si decem iustos in illis turpissimis ciuitatibus Sodomæ, & Gomorrhæ inueniret, se illas nõ esse subuersurum: sic vtique nunc propter hos decem seruos, ideſt, propter 7 Christianos iustos, qui in sancta Ecclesia viuunt, Deus sustinet orbem. Qui nisi existerent, cùm cæteræ omnes gentes Deũ ad iracundiam assiduo prouocent, iam mundus esset euersus. Ex quo infertur quantum amoris, ac reuerentiæ iustis debeamus, cùm eorum causa Deus tot nobis bona concedat. Vt quid autem Domine hos tuos decem seruos accersis? Nunquid vt eos punias, aut ab eis rationem exigas? Non vtique. Etenim non est hoc tempus exigendę rationis, siue puniendi; ad hoc tamen prõprium aduenies.

Roma. 1. *Iob. 26.* *Matth. 20.* *Psalm. 91.* *Gene. 18.*

Nunc Deus diuitias, gratias, perfectioneſq; suas diuidit. Nec verò illa solùm promittit, sed ipsa etiam tradit. Et ità dicit Beatus

8 tus Matthæus: Tradidit illis bona sua; & hîc Diuus Lucas: *Dedit illis decem mnas.* Homines huius sæculi, ne in vltimo quidem arti culo vitæ liberis suis dicunt: Accipite: sed testamẽta facientes dicũt, hoc iubeo dari filio meo. Nõ dicũt: Trado. In quo se adhuc victuros sperare videntur. Ideò nolunt se penitus bonis suis spoliare. Deus autẽ protin⁹ seruis suis ingeniũ, gratiã: & cõplura cœlestia dona cõmittit. Dicensq; se in regionem longinquam abire, libertatem significat, quam vnicuiq; indit, postquã illi sua cœlestia munera tradidit. Ipse enim tã prẽsens postea, quàm anteà permanet. Quamobrem fratres ne sitis similes illis, de quibus dixit Regius Propheta: Et dixerunt: Nõ videbit Dñs: nec intelliget Deus Iacob. Quibus ipse illicò dicit: Intelligite insipiẽtes in populo, & stulti aliquando sapite. Qui plantauit aurẽ nõ audiet? 9 aut qui finxit oculũ non considerat? qui corripit gentes, non arguet? O stulti, stulti ij, qui ità viuitis, acsi Deus lõgissimè à vobis abesset: nec quid facitis videre posset. Cũ ipse barbaras nationes fidei luce carentes acerrimè puniat, quomodo vobis persuadere potestis tyrãnides, atq; abominationes vestras supplicij expertes esse mãsuras? Lõgè vtiq; opinione fallimini. Etenim, nisi vos in meliorem frugem receperitis, multò acriùs puniemini.

Matth. 25. *Psalm. 93.*

Et ait ad illos: *Negotiamini, dum venio.* Ad hoc munificentissimus Dominus seruis suis cœlestia dona committit: vt, scilicet, illis negotiantes ingentem spiritualium diuitiarũ copiam acquirant. Et quanuis dicat, se abire, eo quod eos in sua libertate relinquit, fidelissimus tamen socius huius spiritualis negotiationis semper manet. Et ità Diuus Paulus, Fidelis, inquit, Deus per 10 quem vocati estis in societatem filij eius Iesu Christi Domini nostri. Multũ vtiq; interest inter hanc societatẽ, & sæculariũ mercatorũ: quippe qui iuxta sumptuũ, laborũq; magnitudinem lucra partiũtur. At huius cœlestis socij talis est societas, vt cum ipse fere totum laborem, sumptumq; adhibeat, ferè totũ lucrum homini sit, sibi enim tot fatigationibus, sudoribus, & ignominijs, tãque atroci morte nullã essentialẽ gratiã, seu gloriam cõparauit. Ecquis igitur tali adiut⁹ auxilio dormiat? Ecquis in re tã necessaria, sicuti vita æterna perquirenda pigrescat? Maximeque sciens quãta sit huius miserrimę vitæ breuitas: ignorãsq; vtrũ hodie, an cras, qui nunc socius noster est à nobis rationem exacturus sit eorum, quæ ipsius pecunia negotiati sumus? Baldad Suites dixit:

1. Cor. 1.

Iob. 8. xit: Hesterni sumus, & ignoramus, quoniam sicut vmbra 11
dies nostri sunt super terram. O vtinam hæc verba nunquam
Eccli. 7. è mentibus nostris excciderent. Ecclesiasticus etiam hortatur
Isai. 47. dicens: Memento iræ, quoniam non tardabit. Et apud Isaiam
Prophetam dicitur: Veniet repente super te miseria, quam ne-
scis. Ideo Dominus hic quando reuersurus esset, illis non dixit,
vt semper parati essent. Et tandem accessit hora.

Et factus est cum rediret iussit vocari seruos suos, &c. *Venit autem primus dicens: Domine mna tua decem mnas acquisiuit.* Est valde
Matt. 25. pensandum, eum, qui talenta suscepit, dixisse: Domine quin-
que talenta tradidisti mihi: Ecce alia quinque superlucratus
sum, hunc autem seruum dicere: Mna tua decem mnas acquisiuit. Ecquid hoc est mysterij? Ille quippe se talentis alia ac-
quisisse: hic autem mnas ipsas alias mnas lucratas fuisse fa- 12
tetur. Hoc est diuini spiritus artificium, atque sapientia. Et-
enim vtrunque verissimū est. Atque in hoc diuerso dicendi mo-
do significatur, neque nos solos, neque diuinam gratiam sine no
bis ad meritum posse sufficere: sed vtrunq; requiri. Quod etiam
1. Cor. 15. B. Paulus significauit dicens: Abundantius illis omnibus labo-
raui: non ego autem: sed gratia Dei mecum.

Et ait illi: Euge serue bone quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem ciuitates. Inter magnas prophetias Bea-
ti Pauli vna est animaduersu dignissima: videlicet, in die obi-
tus sanctorum Deum laudum ipsorum fore præconem: & sin-
gulos quosque pro ipsorum meritis in patriæ cœlestis introi-
1. Cor. 4. tu esse laudaturum: sicut apparet ex priori epistola ad Corin-
thios, vbi ait: Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat 13
Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & mani-
festabit consilia cordiū: & tunc laus erit vnicuique à Deo. Obe-
nedictus talis Deus! O glorificatus talis Dñs! Te cunctæ Bea-
torū Hierarchiæ, ô superne rerum omnium fabricator, pro tanto
hoc, tamque singulari beneficio incessabili laudum iubilo sem
per extollant. Attendite, quam apte Beati Pauli sententia domi
nicis verbis concordet: cum tam suaui sermone diligentem ser-
uum commendat dicens: Euge serue bone, in modico fuisti
fidelis. O inextinguibilis iustorum gloria, quomodo vilis-
simum terræ vermiculum hominem bonum appellas? Nun-
Marc. 10. quid tu alibi non dixisti: Nemo bonus, nisi solus Deus? Ve-
rum.

rum est, solum Deum per essentiam esse bonum: at homines na
tura filios iræ ipse Dominus per gratiæ communicationem bo-
nos effecit. Et ita dicit D. Paulus de Christo R. N. loquens: Fa- 1. Cor. 1.
ctus est nobis sapientia, iustitia sanctificatio, & redēptio, vt qui
gloriatur, in Domino glorietur. Qui locus sic venit intelligēdus:
quod Christus per naturam suæ hypostasis, iustus, & sanctus,
& sapiens est: nos vero participatione illius efficimur iusti, san-
cti, & sapientes ipsius redemptione participata. Ideo vigilanter
dixit: Factus est nobis iustitia, ne inani gloria efferamur, cū no-
bis extrinsecus totū bonum proueniat. Sicuti sol ex natura sua *Simile.*
clarus omnia tenebrosa, lucida reddit: sic omnes nos ab illo diui-
no sole claritatem bonitatemq; recipimus. Illum etiam fidelem
appellat, quod est mirum commendationis genus. Inter vos di- 15
citur fidelis seruus, qui ex quo domino suo seruire cœpit, nullam
proditionem, aut perfidiam in dominum suum admisit, sed vsq;
ad mortem se se illi fidum præbuit. Vnde vrbs, dux, seu comes,
qui semel in regem proditionem admisit, vsq; in æternum fide-
litatis nomen amittit. At vero apud Deum, quanuis aliquando
illum offenderis, si veram egeris pœnitentiam fidelitatis nomē
habebis. Maioris vtiq; fidelitatis esset te illum nunquam offen-
disse: de qua gloriabatur D. Paulus dicens: Bonū certamen cer- 2. Thes. 4.
taui, cursum cōsummaui, fidē seruaui, ideſt, fidelitatem. Etenim
ex instanti conuersionis suæ vsq; ad mortem nullo vnquam le-
thali peccato fidelitatem hanc amisit. Nos autem miseri quan-
do tanquam imbecilles peccauerimus: ne diffidamus: sed veram
agamus pœnitentiam: illa enim per Iesu Christi merita sancti- 16
ficabimur. Vt enim ipse Apostolus ait, si sanguis hircorum, atq; *Hebr. 9.*
taurorum inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quan
to magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum
obtulit immaculatum Deo, & emundauit conscientiam nostrā
ab operibus mortis, ad seruiendū Deo viuenti? Vbi alij trāstule-
rūt: Quāto magis sanguis Christi emūdabit conscientiā nostrā?
Et sic est in contex. Græco. In quo mira sacratissimi illius san-
guinis sufficientia declaratur: qui non præterita tantum peccata
mundauit, sed vsq; etiam ad sæculi cōsummationem eorū deli-
cta mūdabit, qui eo vti voluerint. Quod si mundus in æternum
duraret, hanc miram operationem semper efficeret. Videlicet,
vt noueris, ô homo quàm confidenter illo vti possis. Siautē cum

hac sanctificatione te mors occupauerit, à Deo honoraberis, & fi- 17
delis seruꝰ appellaberis, licèt illũ prius sæpiùs offenderis. Ecquis igitur hęc audiẽs ardẽtissimo huic gratissimo Dño, qui exhibita sibi ministeria tã abundè persoluit seruiẽdi diligẽdiq; desiderio nõ excãdescat? Quid nã dicitis fratres? quid intrinsecus cogitatis? quid vos facturos esse decernitis? Per clementissima huius munificentissimi Dñi viscera vos deprecor dilectissimi, vt iã tandem eius obedientiæ atque beneplacito vos penitus submittatis.

Et alter venit dicens: Domine ecce mna tua, quam habui, repositam est in sudario: timui enim, quia homo austerus es, tollens quod non posuisti, &c. O rem stupendam, Deum huic misero, atque infœlici seruo austerũ videri. Singulis iuxta ipsorum ingenium Deus repręsentari consueuerit, huic durus, illi autem lenis, atque suauis. Nonnullæ animæ similes mansuetis ouibus, humiles, quæ se cælesti do- 18
ctrina depasci permittunt, Deum tanquam pastorem habent, & hoc illum vocabulo nuncupant: quibus ipse dicit: Ego sum
Ioan. 10. pastor bonus. Aliæ animę amori, diuinæque contemplationi intendentes, quibus Deus complures fauores confert, Deum in sponsum habent, eumque sponsum vocant: quibus ille dicit: Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Aliæ animæ feruidæ iustitiam que sitientes Deum habent in fontem, quibus ipse dicit: Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Aliæ animæ obedientes, quæ nulla in re voluntate sua ducuntur, Deum habent in patrem, illiq; singulari animi affectu dicũt: pater noster, qui es in cœlis. Quidam autem homines duri, atque crudeles Deum durum, crudelemq;
Psalm. 17. esse ducunt. Cum sancto sanctus eris, & cum peruerso peruerteris, ait Dauid Deum alloquens. Quasi dicat Domine à sanctis, at 19
que clementibus, sanctus, & clemẽs: at verò à duris, atq; peruersis durus, & crudelis haberis.

Dicit illi: *De ore tuo te iudico serue nequame &c.* vsque ibi. *Et astantibus dixit: Auferte illi mnã, & date illi, qui decẽ mnas habet.* O quã seuerũ est supplicium hoc. Et enim hic significatur in vltimo obitus articulo, & in illa arctissima ratione peccatori nullam vnquam pœnitentiam agendi potestatem esse relinquendam. Quod si quia homo hic mna illa sibi commissa alias non acquisiuit, eã illi iubet auferri, & tam graui supplicio puniri, quid illis fieri iubebit, qui non modò acceptis beneficijs non negotiantur, sed eis, etiã illum sæpissimè impudenter offendunt? O miseri peccatores

20 res quid in illa nimis laboriosa hora facietis, qui vniuersas pecunias vobis à Deo cõmissas in eo offendendo cõsumpsistis? Vale tudine quippe sapientia, diuitijs, atq; alijs cõpluribus donis diui nã maiestatem offendistis. Quomodo huius argumenti efficaciã audientes non cõfundimini? Beneficia sunt similia acui, qua *Simile.* filum per pannũ ingreditur, atque ex duobus pannis vnus efficitur, alterq; alteri consutus manet. Sic etiam beneficia sunt arctissimi amoris occasio inter Deum, & homines, quò in vna vnitate consuuntur. Qui autẽ ex beneficijs occasionem sumit longiùs à Deo recedendi, quo supplicio satis dignè punietur? Per Hieremiam Prophetam Deus de Hebræis grauissimè queri- *Hiere. 2.* tur dicens: Induxi vos in terram Carmeli vt comederetis fructum eius, & bona illius, & ingressi contaminastis terram
21 meam, & hæreditatem meam posuistis in abominationem. O diabolicam ingratitudinem: quòd ex ijs, quæ hominibus Deum ardentiùs diligendi, illique intensiùs seruiendi occasioni esse deberent, ipsi illius offendendi ansam assumunt. Auferte (inquit) ab illo mnam. Hæc vtique est vna ex pœnis, quæ ingrato digne infliguntur. Quærens Diuus Thomas vtrùm ingratis *D. Tho. 2. 2.* sint beneficia subtrahenda dicit. Si consideremus quid ingratus *q. 107. ar. 4* dignus sit pati, certum est, quòd meretur beneficij subtractionem. Sed antequam subtrahatur, prius debet subtrahens se medicũ exhibere, vt, scilicet, iteratis beneficijs ingratitudini medea tur. Si verò ex beneficijs multiplicatis ingratitudinem augeat, & peior fiat, debet à beneficiorum exhibitione cessare. Concluditque diuinus magister inferius dicens: Omni habenti dabitur, &
22 abũdabit. Ab eo autẽ, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo. In quo significatur; quòd iustus quò magis disponitur, Deoq; diligẽtiùs seruit, eò maiora à diuina maiestate percipit beneficia. Peccator autẽ, qui diuinis beneficijs vti nõ vult, in dies peior, ac peior efficitur, quousque illis subtractis naturalia etiam amittit. Et ità ex hac sententia infertur, quòd qui frustra gratiæ dona percepit, iusto Dei iudicio à bonis etiam naturæ denudatur. Vnde prouenit, multos esse Christianos, in quibus nec gentium quidem virtutes reperiuntur. Ad cuius confirmationem insigne quoddam factum, quod Plutarchus de *Pluthar.* Themistocle refert, vobis recensebo. Hic Athenienses sicut in concione alloquens dixit eis, se salubre quoddam consilium

reperisse, quo seruato ipsorũ respublica longe præcelleret, quod 23
q; illorum permagni intererat. Consilium autem tale esse affir-
mauit, vt ne ore quidem digne proferri posset. Populus autem
decreuit, vt illud vni tãtum viro Aristidæ nomine diceret, quod
si ille probaret, omnes illud optimum esse testarentur. Explicãs
igitur Themistocles consilium suum dixit: vtilissimum esse to-
tam Græcorũ classem igne comburi: sic enim Athenienses toti
Græciæ dominaturos affirmauit. Quod cum audiret Aristides,
dixit populo: Nihil Themistoclis consilio vtilius, at nihil iniu-
stius. Quod cum populus audisset, Themistoclẽ amplius de hac
re loqui prohibuit. O quam acris reprehensio hoc Ethnicorũ fa
ctum nobis est! Ecquis nũc hanc inter Christianos virosiustitiã
reperiet? Ecquis sibi vtilia quantumuis iniusta modo non expe-
tit? Quot, quantaq; quotidie mercatores, artifices, scribæ, aduo- 24
catiq; atq; alij aliarum cõditionum homines pro minima quaq;
vtilitate peccata committunt? Ecce in quantam morũ corruptio
nem, nequitiamq; multi Christiani deuenerint. Quicquid eis
placet, exoptant: quicquid volunt, cogitant: quicquid in os ve-
nit, libere loquũtur: quicquid volũt, & impunes facere possunt,
efficiunt. Quem in his timorẽ, quam spiritualis salutis solicitudi
nem, quam ad futuram vitam prouisionem reperietis? In pœnã
scelerum eorum sicuti fidẽ, sic naturale lumẽ frustra receperunt
cum tam parũ fructus ex eo percipiãt. Magno spiritus affectu di
Isai.63. cebat Isaias Deo: Facti sumus velut à principio cum non domi-
nareris nostri: neq; inuocaretur nomen tuum super nos. In hoc
gentis ipsius destructionem compendiose notauit dicens: He-
bræos illos ad tantam morum deprauationem peruenisse, sicuti 25
cum Deum non cognoscerent: nunc autem vlterius peruersitas
nostra progreditur: siquidem multos adhuc Ethnicos, qui Deũ
non cognoscunt, non imitamur. O terribilem infœlicitatem.
Tales nos esse pudeat fratres mei: veramq; pœnitentiam aga-
mus: quo Deus suam nobis gratiam communicet, qua cœlestis
beatitudinis gloria comparatur. Ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

¶ HVIC Euangelio apte applicari possunt fere omnes con-
siderationes, atq; materiæ, quæ in Euangelium talentorum in
communi Confess. Pont. superius sunt adductæ.

IN

IN EODEM COMmuni Confessorum non Pontificum Concio Prima.

Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

2 VIVS Sacræ historiæ exordium ex superioribus proficiscitur: ex quæstione, videlicet, quæ Christo Redẽptori nostro proposita fuit. Etenim B. Matthæus in hoc ipso capite dicit: Ecce vnus accedẽs ait illi: Magister bone quid boni faciam, vt habeam vitam æternam? Has fra tres charissimi oportet esse quæstiones nostras, vt rem, quæ nostra tam magni refert, agere nouerimus. At, cùm huius rei præ ceteris obliuiscamur, de illa nunquam agimus. Cui Dominus respondit: Si vis ad vitam ingredi, serua mãdata. Ille autem dixit: Omnia hæc custodiui à iuuentute mea: quid adhuc mihi deest? Melior vtiq; erat hic iuuenis plurimis huius miseræ tempestatis, qui tàm dissoluti, deprauatiq; viuunt, vt vix Dei præcepta ef se meminerint. His Ironicè dicitur: Lætare iuuenis in adolescen *Eccles.11.*
3 tia tua: & in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tuæ: & ambula in vijs cordis tui: & in intuitu oculorum tuorum. Quasi diceret diuinus spiritus: Nunc sicut tibi libuerit, viue: tu enim hoc æternis cruciatibus exolues. Vt etiam Ironicè dicitur in Thre- *Thren.4.*
nis Hieremiæ: Gaude, & lætare filia Edom, quæ habitas in terra Hus. Ad te quoq; perueniet calix, inebriaberis, atq; nudaberis. Huius adolescentum deprauationis magna in culpa sunt parentes. Nam si immanes belluæ sicut vrsi, atq; leones, inter homines educati naturæ suæ crudelitatem relinquere videntur, mansuetiq; domestici, atq; tractabiles efficiuntur, quod ab eorũ natura longe alienum est: quid facerent pueri, si in sancta societate, piaque doctrina educarentur, qui quidem non solum mitis, sed ra-

tionalis etiã, ad virtutem q; applicabilis sunt naturę? Præcipuè si 4
simul supplicium, ac timor addatur. Sed cùm patres sint solius
carnis parentes, ipsíque carnales, tantummodo in liberorum car
ne delicatè tractanda diligentiam adhibent. Et quemadmodũ
Simile. hedera arborem amplectens illam amplexu, vmbraque sua are
facit, sterilemque reddit: sic etiam parentes indulgentijs, atq; cõ
plexibus liberos omni virtutum generi inhabiles reddunt. O
diabolicam atrocitatem? Fratres dilectissimi per infinitam Dei
probitatem vos deprecor, ne tam crudeles sitis in eos, quos tan
topere diligitis. Educate filios vestros in disciplina, & correctio-
Ephes. 6. ne Domini, vt vos admonet Diuus Paulus. Et vna ex præcipuis
diligentijs, quas adhibere debetis, hæc est maxima, quod Deum
instantissimè exoretis, vt illos probos efficiat: sicuti faciebat san
ctus Iob, qui pro liberis suis in diuino conspectu quotidie sacri- 5
ficia offerebat: intelligẽs quia nisi Dominus ędificauerit domũ,
Gene. 27. in vanum laborauerunt, qui ædificant eam. Itaque quemadmo-
dũ patriarcha Isaac filio suo Iacob dixit: Det tibi Deus de rore
cœli, & de pinguedine terræ: sic vos ante omnia liberis vestris
diuinæ gratiæ rorem expetite: posteaque bonum est etiam vos
eis corporalem alimoniam exquirere. Nõ sic Salomon fecit: qui
ingens filio suo regnum reliquit: at quia hoc non in Deo niteba
tur, vbi primum pater obijt, potiorem illius partẽ amisit. Sic sæ-
pè contingit, quòd hæreditates, quas liberis vestris summo cum
labore acquisitas relinquitis, post triduum pereunt, quia eis fun
damentum, cui inniti deberent, deest: qui est Deus. Vt iuuenis
hic quæsiuit: Quid adhuc mihi deest? ait illi Iesus: Si vis perfe- 6
ctus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, &
habebis thesaurum in cœlis, & veni, & sequere me. Ex ijs sum
mæ veritatis verbis infertur, vtilissimum esse diuitibus paupe-
Simile. res in orbe existere: siquidem per eos tanquam per mulionesbo
na sua in cœlum tutò transmittere possunt. Dux prudens quæ
in bello parauit, non demoratur domum suam mittere, vbi se
tranquillum aliquando perstiturum sperat. Sic etiam prudẽ-
tes Christiani diuitias, quas in huius vitæ prælio laborioſè per
quirunt, per manus pauperum in domum suam, quod est cœ-
lum, vbi se quietos demoraturos sperant, studioſè transmit-
tunt. At quare Domine illi præcipis, vt omnia sua vendat, &
eorum pretium pauperibus eroget? Nunquid non sufficeret,
si ei

7 si ei diceres? Vade, & da omnia, quæ habes pauperibus? Hoc
dixit diuinus magister, quia multa possident diuites, quæ per
se pauperibus non prosunt, illorum autem pretium eis val-
de conducit. Arma, & equus quid pauperi claudo, in lecto mo
ranti prosunt? & sic de alijs. Hac singulari arte vsus est etiam
clementissimus Iesus in nos: etenim omnia, quæ in mundo ha-
bebat, ad paupertatem nostram sublęuandam vendidit. Ec
quid autem habebat in mundo ille qui dixit: Vulpes foueas ha- *Matth. 8.*
bent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non ha-
bet vbi caput suum reclinet? Hoc equidem habebat multos,
scilicet, labores, opprobria, lassitudines. Et ità dixit Dauid *Psalm. 87.*
ipsius nomine: Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea.
Exaltatus autem humiliatus sum, & conturbatus. Exaltatus, vi
8 delicet in cruce, vbi etiam humiliatus sum, & conturbatus in
morte. Hosq; labores quibus satis locuplẽs abundat, æterno pa-
tri vendidit, vt eorum pretio necessitatibus nostris subueniret, si
cuti reuera fit, cum illis vti volumus facientes quod in nobis est:
siquidem eius meritis hoc modo nobis gratia, gloriaque confer-
tur. Cùm audisset autem adolescens verbum, scilicet, Vade, &
vende omnia, quę habes, & da pauperibus: abijt tristis: erat enim
habens multas possessiones. Volebat bonus adolescens sanctus
esse, at non tã sanctus. Valde difficile visum est ei bona, quæ pos
sidebat, abnegare, atq; in paupertate viuere. Tunc q; dixit Do-
minus discipulis suis: Amen dico vobis, quia dines difficilè intra
bit in regnum cœlorum. O verba nimium metuenda diuitibus,
atq; ijs, qui diuites esse desiderant. Oculos fratres, quei aperite, at
9 que ad hæc quæ summa hic veritas dicit, diligẽter attendite, nec
ijs cor vestrum apponatis, quæ salutem vestram tantopere impe
diũt. Quando equum emere quis vult, non venditori, nec sibi ip *Simile.*
si credit, sed curiosè bonę conscientiæ virum quærit, qui ei dicit,
vtrum sibi ille equus expediat, nec ne, & illi ad aurẽ accedens di
cit: Dñe equus hic capistros dentibus abrodit: & si aliquando eũ
dimiseris, serò iterũ apprehẽdes: nec in via quietus graditur, sed
si paululum negligens fueris te humi prosternet. Equus, quem
ad huius vitæ iter peragendum emere vultis sunt diuitiæ. Mun-
dusq; hunc equum vendens dicit, quicquid præmij laborum pro
illis impendatur, optimè, meritòq; insumi. Animaduerte ò ho-
mo te ab isto venditore decipi: etenim hic equus nõ tibi pedẽ (vt
aiunt)

aiunt à luto abstrahet: nam in terribili illo mortis trãsitu, & vo- 10
lutabro nihil tibi proderit. In prouerbijs enim dicitur: Nihil pro
Prou. 11. derunt diuitiæ in die vltionis. O quot tunc se se deceptos experiuntur, laborumq́; quos pro illis passi sunt, male insumptos esse ducunt. Non solùm autem hoc vitium habet hic equus, sed capistros etiam rodit, ideſt, cordis lætitiam, quietemque abrodit. Quod si aliquando dissoluitur, est nimium difficilis apprehẽsu: nam diuitijs semel amissis, difficulter iterum acquiruntur. Non plane incedit; hominem enim superbum, elatumq; efficit, & in multas peccatorum ruinas illum præcipitat. Quapropter ne credas ijs, quæ mundus, ideſt, homines mundani, de hac re testãtur.
1. Cor. 2. Nã. vt ait B. Paulus, animalis homo nõ percipit ea, quæ sunt spiritus Dei: stultitia enim est illi. Sed cælestem illum cursorem audi, qui exultauit vt Gigas ad currendam viam: qui satis hîc quã 12
periculosus sit hic equus, manifestat, cùm de illius sessore dicat: Amen dico vobis, quia diues difficilè intrabit in regnum cælorum. Et ampliùs addit: Et iterum dico vobis, Facilius est camelũ per foramen acus intrare, quàm diuitem intrare in regnum cœlorũ. (*O sancta Maria señora*) quàm ferrei sunt qui diuites cùm sint, & hæc ex summæ veritatis ore percipiant, toto corpore non cõtremiscunt. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes: Quis ergo poterit saluus esse? Quibus Dominus respondit: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. Videamus nunc, pauper ne potest absq; Dei auxilio saluus fieri? non vtique. Cur igitur Dominus exaggerat diuitem absque diuino auxilio non posse saluari? Multum quidẽ
interest inter diuitem, & pauperem: quanuis neuter Dei ope de 12
Simile. stitutus possit saluari. Quod hoc exemplo perspicuum apparebit. Habetis hic duos lapides quorum alter vnam, alter autem viginti libras appendit. Nunquid hi sursum ascendent? Non vtique: quia hoc naturali eorum prospensioni repugnat: illis quippe descẽsus est naturalis. Quod si violẽtè sursum emittãtur, multò plures vires requiruntur, vt qui viginti, quam, qui vnam libram appendet, ascendat. Sic quanuis pauperi, diuitique opus sit diuino auxilio ad ascendendum in cœlum: multò tamẽ maiori opediues, quàm pauper indiget. Licèt enim vterque pariter ad malũ sit propensus: plures tamen peccandi occasiones habet diues, quàm pauper, & prę impedientium diuitiarum pondere per vir-

tutes

13 tutes difficiliùs ascendit. Estq; diligẽter animaduertẽdũ, Dñm dicere: facilius est camelum per foramẽ acus intrare, quam diuitẽ intrare in regnũ cælorũ. Facilius, inquit, quia ad hoc, vt camelus per foramẽ acus ingrediatur, sola Dei volũtas sufficit: ad hoc autem, vt diues ingrediatur in cœlũ, ipsius etiam diuitis volũtas requiritur, atq; opus est eum disponi, temporaliumq; bonorum amore exonerari: nec sola Dei volũtas (libero illi arbitrio remanẽte) sat est. Beatus Hieronymus, & Erasmus super hęc verba dicunt, hic cameli nomine funem ex cameli pilis confectum intelligi. Et Theophylactus, Facilius est, inquit, camelũ, ideſt, funẽ nauticum. Quæ expositiones mihi placent: maximè cum inter collationes, & similitudines conuenientiam esse oporteat. Ex quo apparet diuinũ Saluatorẽ his verbis explicare voluisse quo-
14 modo diuitem oporteat saluum fieri. Etenim quemadmodum funis dissolutus & in fila diuisus paulatim per foramen acus ingredi potest: sic diues si in fibras fuerit diuisus, hoc est, si cumulatas diuitias misericorditer, pieque in pauperes distribuerit, ad diuinam misericordiam impetrandam, & in cœlum ingrediendum aptè disponetur. Ipse quippe Dominus dixit: *Matth. 5.* Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. O quàm fœlices nuncij sunt hi diuitibus, si eis vti voluerint. Nec vero ij, qui temporalium bonorum vbertate non affluunt, arbitrentur, se non teneri alijs pauperibus, quomodo poterũt subuenire. Prouerbium est circa hoc, quod tamẽ malè intelligitur, scilicet: Charitas bene ordinata incipit à seipsa. Eleemosynã (dicet aliquis) erogabo, non tamẽ ita, vt ego in necessitatẽ deueniã.
15 Dico autem heroicũ charitatis opus esse, quemquam alimoniam sibi subtrahere, eamq; egenis impendere. Et ità dixit sanctus Tobias filio suo. Quomodo potueris, ità esto misericors. *Tobi. 4.* Si multũ tibi fuerit, abũdanter tribue: si exiguũ, etiã hoc libenter impartiri stude. Vt B. Petrus audiuit Dñm iuueni illi dixisse: Si vis perfectus esse, vade, & vẽde omnia, quæ habes, & da pauperibus, ideſt, si vis ad perfectionẽ esse dispositus (etenim Christiana perfectio in charitate consistit) quia ipse & alij Apostoli, quæ possidebant, non vendiderant, sed ea reliquerant dubitans fortasis vtrum sic facientes rectè fecissent, dixit diuino Magistro. *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Quasi diceret: nos ea, quæ possidebamus, non vendidimus,

nec

nec pauperibus erogauimus, sed reliquimus. Nunquid hac etiam ratione perfectionem consequi poterimus? Atq; ex diuini magistri respõsione infertur, hac etiam via perfectionem posse comparari. Iuuenem diuitias suas iam possidentem hortatur Dñs illa distrahere, ac pauperibus erogare. At B. Ioanni, atq; Iacobo satis fuit patris sui hæreditatem, quam nondũ possidebãt, reliquisse. Et Beatus Petrus pauperẽ habens socrum, & filiã, ea, quę possidebat, eis reliquit. Vnde infertur, iuuenẽ qui nodũ paternas diuitias hæreditauit, cũ patrimonium suum vendere, ac pauperibus elargiri non possit, satis ad perfectionem disponi, si ea omnia, quæ sibi iure debebãtur, vltro relinquat. Ideo loquẽs
Luc. 14. Dominus vniuersaliter de ijs, qui ipsius discipuli futuri erant, non dixit: Qui discipulus meus esse voluerit, vadat, & vendat omnia quę habet: sed dixit: Qui non renũciat omnibus, quę possidet, non potest meus esse discipulus. Etenim multi bona sua vendere nequeunt: alij autem consanguineos habent pauperes, quibus illa relinquant. Diligenter hæc verba Beati Petri pensari oportet: in quibus omnis Euangelicæ legis perfectio inclusa delitescit. Peculiaris fuit huic glorioso Apostolo gratia in eo, quòd breuibus verbis multa mysteria comprehẽdere nouit: qui nisi cœlesti dono esset affectus tot mysteria, & arcana tam breui sermone nescire includere. Quando cœlesti Dño illius pedes abluere volenti contradixit, totam Christianam Theologiã his duobus verbis inclusit. Dñe (inquit) tu mihi lauas pedes? In his quippe duobus pronominibus Dei cognitio, amor, debitaq; obedientia, propriæq; vilitatis cognitio significatur. Atq; etiam cũ Dominus interrogaret: Quem dicunt homines esse filiũ hominis: ille respondit: Tu es Christus filius Dei viui. Nihil amplius penes hoc mysteriũ dici poterat. Illũ enim B. Petrus filiũ Dei vi
Ioan. 6 ui appellans naturalẽ Dei filiũ nuncupauit. Quærentiq; Dño ab omnibus discipulis suis: Nũquid vos vultis abire? ipse cunctorũ Apostolorum nomine respondit dicẽs: Dñe ad quẽ ibimus? verba vitæ æternę habes. Animaduertite vtrum satis breui sermone ineffabilem Iesu Christi excellentiam fuerit cõplexus. Nunc que dicens: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te perfectionis fastigium descripsit, remq; totius religionis Christianæ difficiliorem comprehendit. Etenim sicut malus se rerum omnium centrum efficit, omnesq; lineas ad seipsum tendere cupit, & quic-

19 quicquid diligit, sua causa diligit, Deum quippe, vxorem, liberos, atq; diuitias propter semetipsum amat: sic iustus ad Deũ omnia dirigens cuncta, & seipsum ob Dei amorem, imitationẽque deserit. Et hoc Christiana religio addit naturæ: videlicet, vt tibi, cũ ctisq; appetitibus tuis renuncies: tuiq; loco Deus, eiusq; amor, & obedientia tibi dominetur. Quicquid est in Christo filio Dei, mihi est. Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis, ait *Isai. 9.* Isaias. Et ita in omnibus articulis fidei addi potest, mihi: Deus mihi, creator mihi, Dñs mihi, homo factus mihi, mortuus mihi &c. Quare igitur ego Deo totus nõ ero? Iusti, qui propiùs ad Deum accesserũt, tanquã gratissimi eũ in hoc amoris genere studiosiùs sunt imitati. Ideoq; D. Petrus suo, comitũq; suorũ nomine dicit: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te Et licèt nihil aliud,
20 quã seipsos reliquissent, hoc merito dicere possent. Quippe qui seipsum, relinquit omnia relinquit: qui verò se nondũ abnegauit, parũ adhuc effecit. Et idcircò cùm Dñs diceret: Qui venit ad *Luc. 1* me, & non odit patrẽ suũ, & matrẽ suã, & vxorem, & filios, & fratres, & sorores: addidit, Adhuc autẽ, & animã suam: postea cõclusit dicẽs: Nõ potest meus esse discipulus, nã hoc vltimũ est. Quid est hoc quod summa bonitas hic ait? Venit ne filius Dei leges naturę quas ipse condidit destruere? Cum hominibus semetipsos, parentesque odio habere præcipiat, quos ipsemet colere & obseruare imperauit? Non certe sed in hoc nos docere voluit ità nos ad obediendum Deo creatori nostro salutisque nostrę autoriteneri, vt omnia potius naturę vincula seu leges perfringamus, quã debitam ei obedientiam prætermittamus. Hoc est, vt
21 potius patrem & matrem & cætera, quam Deum summum bonum relinquamus: & ad hoc omnes & singuli tenemur.

Iesus autẽ dixit illis: Amẽ dico vobis quod vos, qui secuti estis me &c. Solũ meminit hunus quod eũ sequuti sunt, nõ vero quod omnia tẽporalia & transitoria pro eo dimiserũt. Istud enim (vt D. Hieronymus super hũc locũ notat) etiã Ethnici philosophi fecerũt. De *D. Hier.* Zenone philosopho ait Seneca dixisse cũ totã rẽ suã familiarem demersam audisset, Iubet me (inquit) fortuna expeditius philosophari. Et Valerius Max. de Anaxagora scribit, cũ in suam patriã post longissimã peregrinationẽ redijsset totamq; rem suam deperditam ei nuntiaretur dixisse: Nõ essem ego saluus, nisi ista perijssent. De Platone etiã legitur omnia cũ dit, ssimus esset post habuisse

Seneca. libr. de Tranqui. Animi.

Val. Max.

habuisse & cõciues suos persuasisse vt quidquid haberẽt renun- 22
tiarent, ne ve aliquis quid priuatũ possideret, sed omnia eis com-
munia essent. Crates Thebanus magnã auri copiam in mare pro-
iecit dicẽs: Abite pessimæ diuitiç: ego submergã vos, ne submer-
gar á vobis. Diogenes etiã quidquid habebat reliquit. Qui cũ ni-
hil præter vas, quo biberet, retinuisset conspecto quodã homine
manibus aquã in os mittentem reliquit ac fregit dicens: nescie-
bam quod natura dedisset mihi scyphum. Et Sanctus Hierony-
mus de Socrate philosopho ait: Socrates ille Thebanus homo
quondam ditissimus cũ ad philosophandum Athenas pergeret
magnum auri pondus abiecit, nec putauit se posse virtutes si-
mul, & diuitias possidere. Et Tullius ait: Pecuniæ fugienda
cupiditas est, nihil est enim tam angusti animi, quam amare
diuitias, nihil honestius, quam ipsas contemnere, [*O que bose-* 23
tada tan grande es esta para nosotros.] Magnæ profecto confusio-
nis notæ Christianis est nos à tali magistro institutos & edoctos
non efficere quod philosophi lumine tantum naturali ducti præ
stiterunt, imò tan effrenata cupiditate diuitias inuestigare, quas
illi contẽpserunt, atq; ob eas comparandas multos plurima at-
que horribilia peccata committere. Apud Diuũ Paulũ vbi nos
legimus, Omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod est
idolorũ seruitus, nõ habet hæreditatem in regno Christi & Dei,
alia translatio habet, Qui est idolorum seruus, & sic est in cõtex
tu Græco. Vbi apertius constat auarum peculiariter Apostolũ
appellasse idolorũ seruũ, significãdo quã pernicioſum hoc vitiũ
sit, maximè vero quoniã ipsum mouet ad acquirendas opes, &
facultates, quibus quã plurima alia vitia alũtur. Et ità inquit Da 24
uid, Superbo oculo & insatiabili corde cum hoc non edebam.
Auarũ vocat insatiabili corde, & ab hui⁹ cõsortio, eo quod perni
cioſissimũ erat fugiebat, atq; itidẽ homo timens Deũ facere de-
bet. Sanctus Propheta superbiã cũ auaritia cõiunxit, nã vt pluri
mũ, alterum horũ vitiorũ ab alio emanare contingit; abundãtia
enim diuitiarum auide quæsitarum, quod communiter affert su
perbia est. Atque ita Diuus Paulus cum suo discipulo Timo-
theo agens, quid nam diuitibus prædicaturus esset ait: Diuitibus
huius seculi præcipe non sublime sapere. Ne eos suas opes relin
quere cogas, sed medere vitio, quod diuitijs cõmunicari solet, vi
delicet, superbiç. Sufficeret certe scire hic Sanctũ Apostolũ ido-

Crates Theb.

Diogen.

D. Hiero. in epiſ. ad Paul.

Cicero. 1. lib. de off.

Ad Epheſ. 5. c.

Pſalm. 100.

1. Ad. Timoth. 6. c.

25 lorũ seruũ auarũ appellare, vt homo rationis particeps tã execra
bile vitiũ odio haberet. Sed heu dolor, quod pleriq; tã exosã san
ctã paupertatẽ habẽt, quod vt eã fugiãt, aurũ velut Deũ adorent. *Danie. 3.*
Qui statuã aureã Nabuchodonosor nõ adorabãt in ignẽ mittebã
tur. Quã fornacẽ ne ingrederentur omnes statuã adorauerũt præ
ter tres adolescentes, videlicet, Ananiam Azariam, Misaelem,
qui quoniam statuam adorare noluerunt in caminum ignis con
iecti sunt. Eodem modo ne homines in fornacem paupertatis,
& inopiæ ingrediantur (ita enim Dominus eam appellauit, di-
cens: Elegi te in caminopaupertatis) pauciſsimi sunt, qui *Iſaï. 48.*
auream statuam (videlicet bona temporalia) non adorent. Atq;
huius modi cultus omnes ferè Idololatræ sunt: siquidem cogita-
tiones, vota, desideria, amorẽ, vitã, salutẽ, & omnia in huius ido-
26 li obsequio & cultu collocant. Si vero dicatis, Si diuitiæ tot ma-
la inuehunt cur pristinis tẽporibus Deus amicissimis suis tãtam
eorum copiam suggesit, vt Abrahamo, Isaac, Iacob, Iob, & alijs
quam plurimis, qui vt ex sacra scriptura constat omnium rerum
copijs ditati fuerunt? Ad hoc respondeo, discrimen quod inter
nos, & illos integerrimos sanctos versatur est, quod inter
vas luteum coctum, & incoctum interest. Vas luteum incoctũ
cuicũque rei adiũgatur ei adhęrescit, siue puluери, siuè paleis, aut
alijs huiusmodi, coctum autem nequaquã, Sic illi veteres Patres
ità diuini amoris igne cocti erant, vt bonis tẽporalibus, quę pos-
sidebant non inficerentur, nec eis adhærescerẽt. Nunc autem tã
crudi & incocti sumus, tamq; sine diuini amoris igne vt bonis tẽ
poralibus adhærentes eas sine modo diligamus: ideò optimum
27 consilium est ea omnia relinquere eisq; renuntiare. Vasi oleum *Simile.*
continenti, quantũuis maxima aquæ copia infundatur nihil ta-
men ei nocet, oleũ enim sine vlla sui cum aqua cõmixtione, sur
sum tendit; at verò si aqua vino infundatur continuo illi misce-
tur, & suam vim, atq; vigorem, & etiam saporem deperdit. Pa-
tres illi antiqui instar Olei fuerũt, qui nunquam commixti, aut *Simile.*
corrupti sunt nimia bonorum temporalium aqua, quæ Deus il-
lis tribuebat, semper enim illi sicut oleum super aquam enata-
bant, dominantes diuitijs, & non dominati ab eis, nos verò qua-
si vinum sumus, qui statim maximo studio & auiditatẽ bono-
rum temporalium aquę immiscemur, quibus vim, virtutem, at-
que fortitudinem denique saporem amittimus, & Deo Opt.

Max. insulsi manemus. Idcirco, quemadmodũ vino, vt cõseruetur aquã non infundere oportet, ita vt nos in virtute cõseruemur optimũ remediũ extat omnia huius sęculi trãsitoria relinquere. 28

Leu. 2. In Leuitico præcepit Deus, vt primitiæ tritici sibi offerrentur, ꝙ si messes adhuc virides essent igne torrerẽtur, vt triticũ puluere, & palea purgatũ remaneret. Quo significatum fuit Deo gratilsimum esse hominẽ illi se offerre puluere, & palea excussum, hoc est, terrenis & perituris bonis expeditũ. Cęterũ, quia ipse homo cõcupiscẽtia viret his paleis, hisq; bonis temporalibus valde adhęret, affectusq; est: ideoq; necessum est, vt ignẽ diuini amoris inquirat, qui eius cor torreat, & desiccet, vt facile, & suauiter ab illis se expediat, & cũ D. Petro iure proclamare possit, *Ecce nos reliquimus omnia.* Veruntamẽ frater, ne per hoc duntaxat omnia adimplesse existimes: præcipuũ enim tibi faciendũ reliquũ est, videli- 29
cet, *Sequuti sumus te.* Vnde diuinus magister huius prȩcipue memi
Simile. nit dicens: Vos, qui sequuti estis me, &c. Experiẽtia nobis cõper tũ est ꝙ vmbra corpus, & substantiã causantẽ ipsam sequitur. Si enim illud incedit, & progreditur, ipsa etiã, si sistit, sistit, si brachia erigit ipsa quoq;, si illa demittit idẽ ipsa efficit, quot deniq; gesticulationes corpus efficit tot ipsa quoq; imitatur. Christus Redẽptor noster est substãtia, nos aũt vmbra eius, ideo quod ipse facit nos facere oportet. Ille se abiecit, & demisit, idẽ nos præstare conemur, ille vsq; ad crucis mortem obediuit, ille grauissimas ignominiæ notas, & improperia æquissime pertulit, ille suũ ęternum patrem puto, & simplici corde pro inimicis suis exorauit: illum pro viribus nostris in his omnibus sequamur, quoniam auxilium ex eius parte nobis non deerit. Magnum profecto stupo- 30
rem incuteret, vmbram elatam cernere, & substãtiam, quæ illam efficit terram vsq; deiectam, & humi prostratam. O Christe vere humilitatis magister, cur te tam contemptum, & despectum in miserę & mortalis vitæ cursu aspicere non obstupescimus, qui tam mitis, mansuetus, & humilis extitisti, nos vero contra, tam elatos, arrogantes & impatientes cernere, qui vmbra tua sumus? Aperi obtecro domine oculos nostros, illustra atque excita nos, vt tanto malo remedium adhibeamus, teque verissima
1. *Ad Cor.* imitatione sequamur. Sicut portauimus, inquit Apostolus
15. imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis, terreni, id est, Adã. Et sic, vbi nos legimus: Sũ ego ex genere terreno, alia trans-

32 translatio habet, Sũ ego, ex genere terreni illius, qui prior factus *Sapien. 7.*
est. Igitur sicut hactenus illũ Adamũ terrenũ imitati sumus, imitemur modo nostrisq; animis, & corporibus, illius cœlestis magistri Iesu Christi imaginẽ imprimamus, ita, vt qui nos aspexerit in modestia, & mãsuetudine nostra, nos Iesu Christi dñi sectatores esse cognoscat, vt hic glorioſissimus sanctus fuit, cuius hodier nũ festũ sacrosancta mater Ecclesia agit, de quo illud Ecclesiastici dicere possumus: Dilectus Deo & hominibus, cuius memoria *Eccli. 45.*
in benedictione est. Hoc est, talis eius vita, & facta extiterunt, vt solũ illius recordatio ad benedicendũ Deum, qui eũ talẽ fecit cõmoueat, nec nõ & ipsum qui diuinis fauoribus, & auxilijs sic vti nouit. In fide & lenitate ipsius sanctum fecit illũ, & elegit eũ ex omni carne. Vbi nos legimus, speciẽ Iacob, quã dilexit, alia trãs-
33 tio habet, speciẽ Iacob, quẽ dilexit. In quo denotatur Deũ virtu- *Psal. 46.*
tem, & spiritualem decorem adamare & illum, qui eam diligit, summo amore prosequi, atq; ideo dilectus Deo vocatur. Ad huius igitur glorioſissimi viri imitationem, qui sicut, & nos ossibus & carne compactus fuit, nostrum supremum iudicem Iesum Christum sequamur. Vt gratia pleni, gloria cum ipso perfrui mereamur, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum Concio Secunda.

1 *Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus, te quid ergo erit nobis?* Matth. 19.

GLorioſus Apostolus Paulus de promissionibus à Deo Abrahæ patriarchę factis agens inquit Abra- *Hebr. 6.*
hæ promittens Deus, quoniam neminem habuit, per quẽ iuraret maiorem iurauit per semetipsum dicens: Benedicens benedicam te & multiplicans multiplicabo te, & sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem. Et paulò inferius: In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationes hæredibus immobilitatem consilij sui, interposuit iusiurãdum. Vt per duas res immobiles, quibus impossibile est Deũ mentiri, fortissimum solatium habeamus,

qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut an 2
choram animæ habemus tutam, ac firmam, & incedentes vsque
ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus
secundum ordinem Melchisedec Pontifex factus in æternum.
Duæ res immobiles sunt, altera Deum incõmutabilem esse, qui
mentiri non potest, altera verò ipsummet Deum iurasse. Atqui
his duabus rebus tam firmis, ait diuinus Apostolus, voluisse Deũ
corda nostra confirmare ad tenendã propositã spẽ. Perpẽdite di
ligenter verbũ hoc: Ad tenendã spẽ: quo spẽ faciẽ peccatorũ fu-
gere significatur. Et te ô homo oportet per virtutẽ decurrere, ex
peditis & emissis à te peccatis, & hoc modo eã ne effluat retinere
Dei promissis, & Iesu Christo ei⁹ filio, qui ante stat, cõfisus. Hęc
enim spes est quæ pœnitentẽ ad interiora velaminis ducit, ideſt,
vsq; ad gloriã. Hic alludit ad velũ, quod in tẽplo ante sancta san 3
ctorũ erat, quo soli summo sacerdoti ingredi licebat, quod gloriã
Isa. 3. præfigurabat in quam solũmodo summus sacerdos Iesus Chri-
stus ingreditur. Etenim vt ipse met dixit: Nemo ascendit in cœ-
lũ nisi filius hominis, qui est in cœlo. In omnibus enim cœlũ in-
Simile. gredientibus dicitur Christũ intrare, quia omnes eius meritis ad
iuti illuc ingrediuntur. Cum generosus quidã eques ad regẽ in
cubiculũ suũ alloquẽdũ ingreditur, omnis famulorũ comitatus
foris manet, solus assecla, ideſt, [*El paje de falda*] qui orã indumẽ-
ti portat cũ eo introeundi facultatẽ habet. De supremo Principe
Hebr. 4. Iesu Christo ait idem Apostolus: Introiuit semel in sancta æter
na redemptione inuenta, & omni illi, qui tanquã assecla eius in-
dumẽti fimbriã portat cũ eo simul ingredi licet. Hęc ora est, quę
dã pars indumenti humi procidens, & quę vesti supereſt, quod 4
autẽ sacratissimæ Christi humanitati supereſt, (quo veluti indu
mẽto ipsum diuinũ verbũ vestitũ est) vitę ipsius passionis & mor
tis merita infinita sunt. Illis enim nullã sibi meruit gratiã, neque
gloriã essentialẽ: accidentalis vero tã magno merito paruũ præ-
miũ est. Ille ergo, qui propria industria, & dispositione, horũ sa-
cratissimorũ meritorũ participẽ se reddiderit, hic oræ assecla est,
qui eã humi cadere non patitur, & hic cũ summo principe Iesu
Christo in diuinũ æterni patris cõspectu introibit. Et quãuis hic
Roman. 12. dicat vt fortissimũ solatiũ habeam⁹, hãc spẽ cõsequentes (vt etiã
ad Romanos affirmat dicens: spe gaudentes. Hoc est peccatis li-
beros & expurgatos vos videntes, & in via Dñi ambulantes spe

viua

5 viua in cœlũ eundũ lætamini) cęterùm hoc solatiũ & lætitia sit,
vt dixit Dauid: Lętetur cor meũ, vt timeat nomẽ tuũ. Quod pe-
rinde est ac si dicerer: Ita Dñe me venia frui facito, vt nũquã sine Psalm. 85.
timore, & culpę formidine maneã. ¶ Hebręis, trãsmisso mari, &
hostibus interẽptis, adhuc tũ quã plurima bella, cõcertationes,
& repugnãtię residuę fuerũt ad illã promissã terrã possidẽdã, sic
erũt semper, & iustis prælia, & cõtradictiones donec in gloria se
cernant. Atq; ideò eis semper timore cõcuti cõuenit. Et quẽad-
modũ quõdã Deus Patriarchã Abrahã, eiusq; posteros in eo cõ
solari voluit, ità modo idẽ Deus humanatus eius Sãctos Aposto
los, & oẽs eorũ sectatores huius sacrosancti Euãgelij promissis
iureiurãdo factis cõsolari voluit, dicẽs: *Amẽ dico vobis, q̃ vos, qui se
cuti estis me. &c. Et omnis qui reliquerit domũ. &c.* D. Matthæus
6 narrat Simonẽ Petrũ ad Iesũ dixisse: *Ecce nos reliquimus omnia &
secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* O fœlices, & beatos, qui hoc ve
rè dicere posſũt. Omnia fratres charissimi relicturi estis saltim pec
cata, & mala, nõ dimidiã Deo dimidiã verò partẽ mundo daturi
estis. Homines castos, & nemini detrahẽtes videas, qui rẽ sacram
audire & cõcioni interesse nullatenus omittẽt, aliasverò in seruã
dis rebus auari, & in debitis exigẽdis tyrãni existũt. Alios castos
& liberales videas, &, vt videtur omni virtute præditos, sed sub
his dotibus terribilẽ quãdã, & vrgẽtissimã ossib⁹ adhęrẽtẽ am bi
tionẽ habẽt. Et hi qui partim aliquod huiusmodi bonũ obtinẽt,
statũ quodãmodo periculosiorẽ habent. Nã quãuis absolutè lo-
quẽdo peior ille sit, qui omnino malus est, quã qui ex parte bon⁹
tñ quãtũ ad hũc articulũ remedij horũ, deterior est, qui ex parte
7 bonus est, nã malũ iniquitatũ suarũ deformitas ab illis exire cõ-
pellit aut iuuat. Et hoc est q̃ S. Hierem. inquit: Arguet te malitia Iere. 2.
tua, & auersio tua increpabit te. Alius verò bonis quæ agit fretus
valde secur⁹ viuit. Piscator, qui funiculũ in mare mittit, etsi pis- Simile.
cẽ ad hamũ accedere sentiat, & ore pertingere cibũ, nõ statim fu
niculũ subtrahit, imò potius amplius protẽdit, vt piscis meli⁹ ha
mũ glutiat, postquã verò optime prehẽsum habet illũ extrahit.
Ità dęmõ sępe chordã peccatori mittit, & funẽ extẽdit, & vt bene
operetur permittit, vt sic malorũ cõmissorũ oblitus, eũ melius ca
tenatũ & cõpeditũ habeat. Hoc pacto vinctũ hęrodẽ habebat, de
quo S. Marcus inquit: Libẽter D. Ioan. cõciones audiebat: & au
dito eo multa faciebat. Habebat eũ Sathanas carnis hamo cũ ei⁹ Marc. 6.
fratris vxore ligatum, alias cõciones audiebat, & bona operaba-

tur. Quid nam obsecro illa bona Herodi proficiebāt? Videlicet, 8
ne agnosceret mala, quæ perpetrabat, & ita illum diabolus sibi
Leuit. 13. demnctiorē habebat. In Leuitico pręcipiebat Deus: Si operue-
rit lepra omnē carnem à capite vsq; ad pedes, considerabit eum
sacerdos, & teneri lepra mundissima iudicabit: & idcirco homo
mūdus erit. Quando vero caro viuēs in eo apparuerit, tunc sacer
dotis iudicio polluetur, & inter immundos reputabitur. Res est
certe admiratione dignissima, vt si homo totū corpus lepra ple-
nū absq; aliqua parte sana haberet à sacerdote sanus iudicaretur,
cęterum, si aliquas partes sanas, aliquas verò infectas haberet,
ęgerrimus iudicaretur. Videtur in hoc Dūm significare voluisse
maius periculū esse aliquod bonitatis specimē hominem habere,
quam omnino malum esse. Hæc enim omnimoda improbitas,
Iere. 7. confundi, conuertiq; facit habentē eā. Ideò Hæbreis S. Ieremias
dicebat: Nolite confidere in verbis mēdacij dicentes: Templum 9
Dūi, templum Domini est. Persuadebant sibi miseri se esse secu
rissimos, & sanctos, quoniā boues in tēplo offerēdos occidebant,
4. Reg. 17. grauissima alioquin peccata cōmittentes. De Samaritanis sacra
scriptura refert, qui Deū habentes, simul idola colebant. Intole-
rabilis atq; horrenda abominatio est, ex parte Deo seruire velle,
alia verò ex parte turpissimos appetitus explere, eisq; velle satis
facere, cuius rei mūdus plenus est. Quendam globulos precato-
rios, idest, (*Rosario*) prolixe voluentem videbitis, alias tamen cor
2. Reg. 5. mundo & dæmonitradentē. Quanquā Philistęi maxime conati
sunt, nunquā tamen efficere valuerunt, vt Dagonis idolū, & ar-
ca Dūi simul in vno altari consisterent. Non patitur Deus vitia
Simile. coli, vbi ipsemet adoratur. Quid quęso prodest, ciuitate hostibus 10
obsessa omnes fores intercludi, & custodiri, si quoddā dūtaxat
posticū apertū relinquitur, isto inimici inuadēt, & expugnabūt
vrbem. Eadem ratione licet omnia ostia vitijs omnibus homo in
cludat, si tamen consensum soli ambitioni, aut luxuriæ, aut inui
diæ patefaciat, istud tantum vitium ad inferos illū deducet. Mor
tem subitam, & improuisam (quod maximum sub cœlo malum
est) Ananias & Saphira obierunt, vt in actibus Apost. habetur,
Act. 5. quoniā partē rei suæ ad pedes Apostolorum proiecerūt, partem
autē cōtra maiorum decreta sibi seruauerunt. O quot sunt hodie
in mundo, etiam in monachorum familijs, qui volūtatis parti re
nuntiant, partē tamē sibi retinent suis præpositis aliquibus in re
bus obsecundantes in alijs vero non, qui quidem in maximo

salutis

11 salutis suæ discrimine versantur. De D. Ioannis parentibus ait S.
Lucas: Erant ambo incedentes in omnibus mandatis, & iustifi- *Luc. 1.*
cationibus Domini. Et Regius Dauid dicebat. Ad omnia man- *Psal. 118.*
data tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui. Ecce iu-
stitiæ perfectio, & cōplementum, videlicet, hominem ab omni
malo se amouere, omneq; bonū, ad quod tenetur, agere, vt ergo
omnia mala relinquere valeamus, magni refert, plurimum q; iu-
uat, temporalia bona posthabere, quæ offendicula sunt & occa-
sio ad incidendum in mala. Vnde D. Paulus discipulum suum
Timotheum his verbis commonet dicens: Diuitibus huius sæcu *1. Tim. 6.*
li præcipe non sublime sapere, nec sperare in incerto diuitiarum,
sed in Deo viuo (qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum)
bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facile tribuere, cōmu-
12 nicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurū, vt ap-
prehendant bonam vitam. O cœlestem doctrinam eam spiritus
sanctus in diuitum, & pauperum cordibus pro eius misericordia
imprimat: quandoquidem omnibus perneccssaria est. Vnum-
quodq; per se verbum magna animaduersione dignissimū est.
Doce inquit, huius sęculi prępotentes, ne efferantur, & superbiant eo quod se diuites videāt, ne ve spem in incertis diuitijs col
locent, quæ earum possessorem opportuno tempore deserūt, vi-
delicet mortis tempore, quādo auxiliū ei præstituræ erant. Prę-
cipe (inquit) vt numismata thesaurizent, quę in illa patria in vsu
habentur. Si in terra quadam essetis, vbi pro moneta, testulas *Simile.*
quasdam seu lapillos incolæ æstimarent, contra vero aurum, &
gemmæ vilipenderentur, postea verò in Hispaniam, vbi ve-
13 stra natio, vestraque domus est, redituri essetis, nonne ingens
amentia esset, plurimum illorum lapillorum, & rerum lu-
dicrarum magnam copiam colligere, non vero aurum, & gem-
mas, quæ magno pretio in Hispania habentur? Aduertite fra-
tres hoc aurum, & argentum, quæ hic tanti ęstimatis, quid in alia
vita valere putatis? Nihil omnino, non plus illic quā lapilli mi-
nutissimi valent. E contra ieiunia, vigilię, orationes, eleemosynę
sunt moneta, quæ versatur & plurimum valet in cœlo, his re-
bus illic sedes, & domicilium locatur. Opera enim illorum se- *Apoc. 14.*
quuntur illos. Magnum itaq; deliramentū profecto est, se homi
nes auro & argento onerare, quæ licet alicuius momenti in hoc
sæculo sint, in alio vero nihil omnino valent, & ob id diuitijs
illic valentibus non se ditare, virtutibus inquam. Ob id dico,

quoniã vnũ ex præcipuis cœlestis viæ obstaculis opes esse exi- 14
stimo, quarũ cupiditas plurimos obcęcatos tenet, vt sanctus Hie
Hier. 6. remias amare flebat dicẽs: A minore quippe vsq; ad maiorẽ om
nes auaritiæ studẽt. Eorũ omnia negotia, & cogitationes sunt,
qualiter diuites fiãt, hoc diebus noctibusq; cogitant, ex omnib⁹
mundi statibus, quã plures diræ auaritiæ discipulos inuenietis.
Hæc ius effringi, iustitiã violari, leges reflecti, vsuras cõmitti, ve
rũq; negari efficit. Hæc dolos, fraudes, pactionesq; iniquas fieri
docet propter illa deniq; maxima ex parte mũdus peruersus est.
O Deus maiestatis infinitę, quid nã est hoc Dñe, vt tua omnipo
tentia patiatur auaritiã tecũ disceptare, &, vt pecunia parẽ se ti-
bi æqualẽq; reddat? id est, (*que se ponga a tu por tu cõtigo,*) & tibi in
mundo præstet? Plures animas quã tu ipse lucretur? Maior deni 15
que pecuniã, quã te multitudo sequatur? O miserorũ filiorũ Adã
summã infælicitatẽ, qui ad talẽ statũ deuenerunt. Nec solũ diui
3. Reg. 12. tiarũ maledictus amor, præcepta diuina infringere, sed etiã sępe
& 13. fidẽ amittere facit, vt in illo iniquo Rege Ieroboã apparet, De
quo sacer textus cõmemorat, qui ne decẽ tribus Israel Hierosoly
mã petẽtes, vt adorarẽt in tẽplo, eiusq; legẽ & obseruantiã ada
mates ibi remanerẽt, aut aduersus eũ rebellarẽt, hincq; ipse suos
redditus & vectigalia amitteret, obediẽtiaveri Dei (qui eũ Regẽ
fecerat) & fide omissa, idola cõflare, & loca, in quibus ea popu-
lus, sicut & aliæ gentes coleret, præparari imperauit, nõ autẽ cõ-
uenirent in Hierusalẽ, vt in tẽplo verũ Deũ adorarẽt. Et quan-
quã, vt ibidẽ enarratur ad illũ cõuertendũ edidit Deus prodigia,
quæ ad lapides cõuertendos sufficerent, nihilomin⁹ maledictus 16
Rex semper in sua improbitate perseuerauit, tãta est auaritię vis.
Quod sanctus propheta optime denotauit: qui cognoscẽs cũ re-
ge loqui vanũ fore & inutile, ad saxa & altare sermonẽ cõuertit
dicẽs: Altare altare hæc dicit dñs. Et quã quã prophetę verbis al
tare scissum est, non fuit scissum cor regis, nec quia eius manus
tunc exaruit, sanitasque ei Prophetæ precibus restituta.

Auertat à nobis Deus tã dirã pestẽ, qualis auaritia est. Idcirco
D. Petro eiusq; socijs visum est (& meritò quidẽ) maximi inte-
resse omnia dimittere ad supremũ seruatorẽ sequẽdũ. Vnde ait:
Ecce nos reliquimus omnia, & sequuti sumus te. Illud, Ecce, prõptitudi
nẽ volũtatẽq; denotat, qua omnibus relictis, dũm secuti fuere, qđ
1. Paral. 28. eius diuinæ maiestati gratissimũ est. Vnde sanctus Dauid Salo-
moni ei⁹ filio dixit: Tu autẽ Salomõ fili mi, scito Deũ patris tui,
& ser-

& serui ei corde perfecto, & animo volũtario omnia enim corda
scrutatur Dñs, & vniuersas mẽtiũ cogitationes intelligit. Quasi
diceret: Plus De⁹ animũ, volũtatẽ, prõptitudinẽq;, quibus ab ho
minibus ministratur inspicit, quã exhibita sibi obsequia. Et pri⁹
dicit: *Reliquimus omnia.* Posteaverò addit: *Et sequuti sumus te.* Alterũ *simile.*
enim ad alterũ requiritur. Si quod ceræ sigillũ imprimendũ est,
operępretiũ est, vt mollis sit prius & dispositа, & alterius sigilli
figurã nõ habeat, vacua enim & plena secũdi sigilli nõ satis appa
rebũt, si qua plena, & vacua prioris sigilli extiterint. Ita chariss
me, si Christũ Iesum vera imitatione sequi cõtẽdis, illiusq; virtu
tes animo tuo imprimere, & sivt illeveluti sigillũ eius diuina do
na in te sculpat vis, da operã, ne huius seculi cupiditates, affectio
nes ve in eo impressæ maneãt, imò, vt sit facilis, docilis, tractabi
lis, ab amoreq; humano lõge remotus, ad omnia deniq; à Deo
18 opt. max, præcepta paratus; hoc enim est mũdũ relinquere. Cor
pus nãq; ab illo tollere, nõ nisi morte fieri potest: nec te eius pœ-
niteat. Nãq; in domo Labã maximas diuitias sanctus Iacob lu- *Gene. 31.*
cratus fuit, quib⁹ in patria suavsus est, & cũ illis è Mesopotamia
egressus est. Sic in hoc mundo facultates, quibus in nostra vera
patria, quæ est sempiterna fœlicitas fruituri sumus lucrari debe-
mus, quare hic nos immorari & viuere ne doleamus. Cæterũ fra
ter, ne affectu aut desiderio hic maneas, nec secundũ legẽ Labãvi
tã agas, veluti Iacob secundũ eã nõ agebat. Qui licet Labã & om
nes illius terræ incolæ idololatræ essent, tamẽ virsanctus idolola
triã cũ eis nõ exercebat. Sic tu quanuis in hoc seculo viuas, & in
eo quã plures Idololatras cõspicias, ne iuxta mũdi regulas viuas
19 nec, vt illi idololatra sis.

*Iesus autẽ dixit illis. Amẽ dico vobis, quod vos, qui secuti estis me in re
generatione &c. sedebitis, & vos super sedes duodecim iudicantes duode-
cim tribus Israel.* O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ità
sibi exhibita seruitia persoluit & gratificat. Eritis inquit
simul mecum iudices. O admirabilem seruorum Dei excel- *Isai. 34.*
lentiam qui in illo tremẽdo atq; horribili die (de quo. S. Isaias in
quit:) Cõplicabuntur sicut liber cœli, & omnis militia eorũ de-
fluet, sicut defluit foliũ de vinea & de ficu, vel, vt septuaginta in-
terp. trãstulerũt: stellę defluẽt in similitudinẽ foliorũ quę appro
pinquante frigore arentia, ac cõtracta de vinea & ficu defluunt
quoniã inebriatus est in cœlo gladius meus, quãdo improbi ma
ximo timore perterriti fuerint, ipsi verò tãta quiete & cõsolatio

Sapien. 5

necũ vniuersali iudice ad illius diffinitiuã sententiã approbandã cõsidebũt. Nec solũ de sanctis Apostolis hoc, sed etiã de omnibus iustis dicitur: Stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos, qui se angustiauerũt, & qui abstulerunt labores eorũ. Agite ergo serui Dei, bono animo estote ad patiendũ pro tã bono dño, hi potisimũ, qui munus Apostolicũ geritis, aut animarũ curã habetis seu familiæ, bene locatos (*Por bien empleados*) quoscũq; pro animarũ & proximorũ salute labores susceptos existimate. Nolite quę so persecutiones, quibus obid oppressi fueritis attẽdere, sed dñm potius intuemini, ob quem eas patimini, qui sanctis Apostolis & omnibus iustis, qui eius amore aliquid perpessi fuerint talem promissionẽ facit. 20

Et vlterius subiungit. *Et omnis qui reliquerit domũ, vel fratres, aut sorores &c. propter nomẽ meũ cẽtuplũ accipiet & vitã æternã possidebit:* 21
Dicet aliquis: pergratũ est mihi, vt mihi Deus centuplũ tribuat, videlicet, agros centũ pro vno, domos centũ pro vna: sed, vt centũ pro vno patres mihi donet, grauissimũ est. Etenim patrẽ solũ, quẽ habeo senẽ, quoniã me obiurgat tolerare nequeo, quid si cẽtum mihi parentes sint? Quod si centũ mihi fratres dederit, quid faciã? Duos quos habeo Deũ precor, vt Monachalẽ vitã profiteãtur, & ita solus maneã. Quid si centũ mihi essent efficerẽ? Quod si cẽtũ mihi sorores daret graue mihi esset? vnã siquidẽ dũtaxat, quã habeo, nescio quomodo nuptui tradã: nã ità dotes creuerũt, vt omnis patris mei substantia illi nõ sufficiat. Deniq; centum vxores quis ferre poterit, cũ vna vix tolerari possit? Dico igitur has diuinas promissiones, nõ ita crasse, & carnaliter intelligẽdas 22
esse, sed Deũ hic tibi largiturũ, quod centies plus valeat, etsi plurimũ quod pro Deo relinquis pendatur, postea vero ęternã vitã.

D. Bern. D. Bernar. in hęc verba inquit, Arbitror verba lectionis huius ea esse, de quib⁹ ad immortalẽ spõsũ à finibus terræ clamat ecclesia Propter verba labiorũ tuorũ ego custodiui vias duras. Hęc nẽpe sunt verba, quæ cõtẽptũ mundi in vniuerso mundo, & volũtariã persuasere hominibus paupertatẽ. Hæc sunt, quę monachis claustra replẽt, deserta Anachoretis. Hæc, inquã, sunt verba, quæ Aegyptũ expoliãt, & optima quæq; eius vasa diripiunt. Hic sermo viuus, & efficax cõuertens animas fœlici æmulatione sanctitatis, & veritatis promissione fideli. Hæc verba faciunt etiã, sicut

D. August. ep. 33. D. Augu. inquit, multa hominũ millia hilari animo sequi id, qđ ille adolescens, qui ad Dñm interrogandũ accessit: quid nã faceret

23 ret ad salutẽ assequendã, vix, nisi maxima animi acerbitate audire potuit, videlicet, cum ei diceretur: Si vis perfectus esse vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperib⁹, & veni & sequere me. In Genesi legitur Patriarchã Isaac Ioseph filio suo benedixisse dicens: Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundãtiã frumenti, & vini, & seruiãt tibi populi. In qua benedictione ita Deus perseuerauit, vt cũ illa filios Israel ad legis suæ obseruantiã cõmoueret. Hic literalis sensus est illorum carminum Dauidis: Visitasti terrã, & inebriasti eam, multiplicasti locuples tare eã. Flumen Dei repletum est aquis, parasti cibum illorũ &c. vsq; in finẽ psalmi. In quibus verbis sanctus Dauid Inter præcipuas illius populi Deo seruiendi obligationes rerum abundãtiã, quæ ad victum necessaria erant, cõmemorat. Quæ igitur tanta 24 mutatio hæc est? Vt ipsemet Deus, ita benedictionem cõmutet, vt loco affluentiæ famem, & inopiam, loco diuitiarum paupertatem, loco imperij subiectionem tribuat? Respondeo, voluisse Deum vim spiritus sui, quo intrat ostendere, quidq; aduentus eius in terras operetur: siquidem antea tot bona temporalia pollicens, eaq; distribuens, per paucos, qui ei seruirent, reperiebat, Modò verò ad res sensualitati tam aduersas vocans, plurimos qui sese omnino eius obsequio deuoueant inuenit. Et etiãvt confundantur, qui hancviã nõ sequuntur, cernentes (*que no acaba Dios con ellos*) ne aliena desiderẽt (*acabãdo cõ otros,*) vt propriarelinquãt. Nã quẽadmodũ semen licet totũ idẽ sit, fructũ tamẽ secundum terrã vbi incidit affert, quẽadmodũ Dñs dixit. Ita hoc verbũ scilicet, 25 & omnis qui reliquerit dñm &c. quanuis totũ vnum sit, & spiritus, qui cõmunicatur, vnus & idem, tamen quia corda, in quibus seminatur, diuersa sunt, ita dissimiles effectus producit. Quare veritas dura est tibi, (quidam sapiens dixit) nisi propter duritiam cordis tui? Ostendite mihi mollia & suauia corda, & legem Dei illis suauem esse vobis dabo. Velut penè innumeris viris fuit, qui hoc diuinum verbum custodientes gloriosum patriarcham sanctum Benedictum secuti sunt, cuius hodiernum festum Ecclesia celebrat. Hic cœlestis vir, quoddam stratum iter lucidum valde, & latissimũ vidit, ab eius cella vsque ad cœlum protensum, quo animarum innumera multitudo scandebat. In quo quidem ei Deus reuelauit innumeram gentis multitudinem, quæ ab eodem conuertenda, & ad diuinam obedientiã traducenda erat. Siquidẽ, vt Tritemius refert ex eius sacro or

Simile. Luc. 8.

Pro. S. Benedicto.

Tritemius

dine

dine quindecim millia & sexcenti in sanctorũ numerũ relati ex- 26
titerunt. Necnõ quindecim millia, & septingenti doctores nominati, & cogniti, præter alios, quos cõsequi nõ potuit. Et quadraginta septẽ summi Põtifices, quorum plurimi sancti fuerunt, Et in cuiusdã grauissimi doctoris scriptura memini me legisse in eodẽ sacro instituto centum, & duodecim imperatores, & vnũ, & Viginti reges extitisse, qui imperijs regalibusq; sceptris omissis, ea vili & pauperculo cucullo cõmutauerunt. Et multo præstantiorẽ magnitudinẽ in Christi paupertatem inclusam inuenerunt, quam in sceptris regijs. Interquos celeberrimi fuere Rex Bamba Hispaniarum anno domini. 670. & Ramirus Aragonię rex, anno. 1147. O mirabilis vnius duntaxat sancti viri fructus. Sed quæro, cur hi imperatores, & Reges sua regna relinquebãt, cum Rex pius tantam occasionem habeat, ad maxima obsequia 27
Deo præstandum. Regnum, videlicet, moderando, vitiaque ab
Sap. 6. eo exterminando? Quia, vt Sapiens ait: Rex sapiens populi stabilimentum erit? Dico primó, maiorem sapientiam esse hominem solum certam salutem facere, quam eam periculo cum multis exponere. Et planum est maiorem quietem obtinere monachum in solitudine & in monasterij inclusione, quam regem in regni gubernatione. Secundò dico, quod quanuis bona, quæ in officijs publicis fiunt maxima sint, sublimior tamen virtus est, ea postquã acquisita fuerint relinquere, quã illis bene vti. Nam ea postquã acquisita fuerint relinquere, quã illis bene vti. Nam
ad optime illis fruendũ sępenumero mundus, & proprius honor
cõferunt. Cæterũ ad ea relinquendũ, maximo animi robore, ma
ximaq; virtute opus est, necnõ & auxilio Dei efficacissimo, vt
patet de adolescente, qui dixit, se à iuuentute sua omnia diuina 28
Marc. mandata seruasse, & verũ dicebat. Nã D. Marcus inquit Dñm illum intuitum dilexisse, & in obseruantia mandatorum bonus rei familiaris, & honoris vsus continebatur. Veruntamen virtus, quæ his omnibus satis erat, nequaquam, vt diuitijs renuntiaret, suffecit, siquidẽ admonente eũ domino, vt eas relinqueret tristatus est, & abijt tristis. Vt igitur hoc diuinũ verbum, quod tantum potuit apud illorum sanctorum virorum corda, apud nostra efficiat, omni peccato ea purgemus, sanctissimisque exercitijs excolamus. Et ità eorum socij hic erimus in virtute & gratia, postea vero in beatitudinis gloria. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius, qui cum patre &c. Amen.

In eodẽ

In eodẽ Cõmuni Confessorũ, non Pontificũ Concio Tertia.

Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te quid ergo erit nobis? &c. Matth. 19.

DE rebus, quę mihi animaduersione digniores videntur in festis, quę cuicũq; sancto celebramus, illa vna est (quę an inmentem vestrã quando ea celebratis inciderit ignoro) videlicet, q̃ proprię festiuitates vitã conatũ seu intẽtũ nostrũ cõdẽ- 2
nant. Etenim, si vos interrogẽ, quid nã vos moueat, vt tãto appa-
ratu, & sumptu festũ hoc celebretis tantũ tẽporis in sumentes in
operiẽdo & tapetibus pretiosissimis sanctissimũ hoc tẽplũ ador
nando, sicut cernimus tã magnifice decoratũ: dicetis vtiq; spiritũ, quo sanctus hic mũdires contemnere modosque ac rationes, quæ inquirere nouit ad illũ melius imitãdũ, qui pro eo crucis patibulũ subijt, vos mouere. Quod si in iudicio vobiscũ intretis, vosq; interrogetis defundamẽtis & cogitationib⁹, quibus, nitimini omnia ad hoc esse cognoscetis, scilicet, quonãmodo, quodipse cõtẽpsit cõsequamini, & quod ipse amplex⁹ fuit abijciatis. Vestri enim pręcipui conat⁹, inquib⁹ dies noctesq; collocatis sunt, quo pacto diuites, nobiles, lauti, & delicati eritis. Patet ergo hos tapetes, & oẽs hui⁹ diei apparat⁹, cogitationes, moliminaq; vestra cõ- 3
demnare, ita, vt illud Sapientis dicere possimus: condẽnat autẽ *Sap. 4.*
iustus mortuus viuos impios, & iuuentus celerius cõsummata lõgã vitã iniusti: hoc est, triginta annos cuiusdã viri sancti, sexaginta, septuaginta vè multorũ condẽnare, qui in vanitatibus senuerunt. Aliã rẽ iudico in nostris solennitatibus perpẽsu dignissimã. Et est (cũ tot bona sint in illis spiritualia, quę admiremur, & sequamur, quę illos tã glorioso in diuino cõspectu reddidere) nos magis honoribus, & laudibus eos celebremus, eorũq; festa propter bona tẽporalia, quę ab ipsis expectamus, quã propter spiritualia recolamus, à quibus alia nascũtur. Ex charitatis nanq; feruore, ex amore in proximos, deniq; ex suimet contẽptu, quibus Sãctus hic vitã traduxit, puenit, vt illi Deus virtutẽ daret ad mortuos curãdos, hominibusq; in necessitatibus miraculose subueniẽ-

dum

dũ; cũ satis cõpertũ sit, ob vnũ duorũ finiũ Deũ in eius sancta ecclesia miracula cõstituisse, vel ad fidei veritatẽ roborãdã, vel ad hominũ corda deuouẽda illorũ virtutibus, quorũ meritis fiũt: Vt turba, quæ pretiũ dignitatẽq; sanctorũ Deo seruiẽtiũ intelligere nequit, exterioribus operibus, quę ipse dñs proipsis effecit dignoscat, nec nõ, vt omnia Deo ex animo obsequẽti obediãt, facile perspiciat. Si igitur beneficia, quę sanctorum meritis accipimus nos eis deuoueri cõpellunt, quãto magis illorum nos virtutibus deuoueri adstringimur, à quibus tam sublimis potestas eis obor ta fuit? Equidẽ homines sanctos mortuos, vt viuos tractare existimo. Nam quando in sanctis viris, sanctitas cũ gratia, seu valore, potestate, autoritateq; in mundo coniungitur, multò plus vos illis commẽdatis, quatenus à magnatibus, & præpotẽtibus suffulti sunt, quam suis orationibus, dum sancti coram Deo existũt & multò plus illis inuidetis ob id, quod tanquam priuati magna tum possunt, quàm ob id, quod tanquam probi & studiosi sunt. Attendite ergo dilectissimi, vt homines prudẽtię compotes vnã celebrationis festorum causam esse, vt virtutibus, quæ illos sanctos effecerunt, nos dedamus, & ab hoc glorioso sancto mundi contemptum, veramque Christi imitationẽ discere poterimus. Et ideò sacrosancta mater Ecclesia hoc sacrum Euangelium ho die proponit, quod incipit: *Dixit Simon Petrus ad Iesum, &c.* Ante hoc diuinus Euangelista ait: quòd quidam adolescens Dominum interrogauit: Magister bone, quid boni faciam, vt habeam vitam æternam? Et Sanctus Lucas, ait, quòd erat quidam princeps. Cum princeps esset, adolescens, & habens multas possessiones, non quæstiones difficiles & curiosas inquirit, neque terrenas, nisi quomodo saluus fieri posset. Pauci principes modo in orbe terrarum reperiuntur, qui de his rebus agant: sed potiùs omne tempus in ludis deambulationibus, comessationibus denique turpissimis appetitibus suis explendis consumunt. Et de his sanctus Dauid ait, Quia cum in labore hominum non sunt, ideò tenuit eos superbia. Hoc est, à superbia alligantur, & captiuantur, & illi diu noctuque inseruiunt. Vnde Sanctus Iob eos appellat filios superbiæ, de dæmone inquiens: Ipse est Rex superomnes filios superbiæ. Et ità appellãtur, quia summopere superbiæ dediti sunt, quemadmodum filij lucis illi vocantur, qui virtutem totis visceribus sectãtur. Et ità, vbi nos legimus: In vanitate sua comprehenditur peccator, alia translatio habet: In vanitate

Luc.18.

Psalm.72.

Iob.41

Eccles.23.

7 nitate sua comprehendetur peccator. Et sic est in cõtextu Græco. Vbi apertè significatur, quomodo vanitas peccatorẽ apprehendit, quæ eũ ità irretitũ tenet, q̃ ab ea vix se expedire valebit. Et ab hoc vanitatis scelere alligati, nõ de salute inquirũt, sed quo modo iniurias sibi illatas vindicabũt, quomodo alijs prę ponẽtur qua etiã ratione miserã virginẽ decipiẽt, atq; labefactabũt, & alia huiusmodi. O infœlicia secula, quib⁹, vt plurimũ maiores in bonis tẽporalibus, in iniquitatib⁹ maiores sunt. Hic adolescẽs prin ceps eò vsq; tãta animi puritate, & mãdatorũ Dei obseruãtia vixerat, q̃ vt S. Lucas refert illi dñs dixit: Adhuc vnũ tibi deest, & hoc vnũ, quod ei deerat, vt perfectus esset, erat scilicet, vt om nia quæcũq; haberet vẽderet, & daret pauperibus, & ita expeditus Dñm sequeretur. O quãtę cõfusioni hęc audire nobis esse de 8 berer. Et enim illi adolescẽti, vt perfectus esset, vnũ tantũ deerat nobis vero o quot desiderantur, & desunt, nõ solũ, vt perfecti simus, sed etiã ad diuinã gratiã assequẽdã. Scrutamini fratres cõsciẽtias vestras, & videbitis, quot qualesq; defect⁹ in eis inuenie tis, qui planũ testimoniũ reddunt, quã lõge à iustitia absitis. Nec solũ adolescentes iuuẽtute cæci (qua se excusare volunt) sed etiã senes ætate cõfecti in hac miseria deprehẽdũtur, in quo reprehẽsi biliores sunt. Delicta iuuẽtutis meę, & ignorãtias meas ne memineris Dñe, dicebat Regius Dauid. Et S. Iob etiã aiebat: Cõsume re me vis peccatis adolescẽtię meę. In quib⁹ verbis hi sanctissimi viri significãt, q̃ quãuis homines, vt fragiles in aliquos defectus in iuuẽtute inciderint, in senectute tñ omnino illis carere debẽt. Cũ eques ad cursũ equũ stimulat, accidit cursus tẽpore, vt comas 9 seu crines incõpositas gerat, equiti verò pallũ seu pileũ decidere cõtingit. Et nihil mirũ: nã id accidit, quo tẽpore equus effrẽnatè currebat. Peracto tñ cursu necessũ est, vt se cõponat, & ornet, aliter enim deformitas magna esset. Oẽs indomito, & effrẽni cor poris nostri equo in iuuẽtutis cursu currimus, q̃ si tũc aliquid inordinate indecensque fiat inconsonum est, veruntamẽ, nõ adeo culpabile est, quoniam equus effrænis celeriter currit. Corpus, vi delicet, iuuentutis vitijs furioſè effrænateq; currit, at verò adolescentię cursu peracto, senectutẽ cõponere, perquã necessariũ est: quodcunque enim delictum, seu defectus in ea valde reprehensibilis est. Cũ eram paruulus, inquit Diuinus Apostolus, loquebar, vt paruulus, sapiebam, vt paruulus, cogitabam, vt paruulus, quando autem factus sum vir, euacuaui, quæ erant paruuli.

Psalm.34.
Iob.13

Simile.

1.Cor.13

Et

Et siquidem vos tam iuuenes, quam senes paruulos non vos exi 10
stimatis, oportet, vt puerilibus his, quibus modo teneamini penitus renũtietis. *Vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus*, huic iuueni dicit Dominus. Maximæ semper curæ omnipotẽti Deo fuit, vt pauperũ egestati subueniretur, quinimo ipsemet nõ dedignatus est proprijs manibus protoparentes nostros pauperes, & nudos induere. Et in Deuteronomio præcepit septimo quoq; anno debita remitti. Et in Leuitico etiam præcepit, vt omnes hę reditates ad proprios dominos redirent. Et alibi imperauit, vt in messe triticũ, & in vineis vuæ, quæ pauperes colligerẽt remanerent. In lege verò gratiæ multis in locis efficacius eos commendauit, & hic adolescenti huic dicit, vt vadat & vendat omnia, quæ habet, & det pauperibus. O benedictus & glorificatus sit tam pius Dominus, qui ita vult, vt alteri aliorum corporeas ne- 11
cessitates curemus. Atq; hoc artificio vult etiam, vt proprias spirituales indigentias adiuuemus. Quia sicut auibus alæ, ne longe volitẽt scindũtur, & alę, quibus cor volitat, & à Deo discedit bona tẽporalia sunt, ideò vult, vt has alas scindam⁹, ne corda nostra volitẽt & ab ei⁹ diuino amore discedãt. Et quãquã adolescẽs hic virtute prædituserat, cũ audisset hoc verbũ abijt tristis. Hoc illi cõsiliũ minimè placuit. Ità cõtingere solet: nã qui cõsiliũ poscit eius appetitui, volũtatiq; respõdens dari vellet, si secus fit tristatur. Magnũ Dei beneficiũ est tales viros inuenire, quos cũ op⁹ est, cõsulere possitis. Quod planũ videtur, quãdoquidẽ in peccatorũ pœnã consiliarios se ablaturũ Deus minatur his verbis, per Isaiã dicẽs: Auferet Dñs ab Hierusalẽ, & ab Iuda senẽ, & honorabilẽ vultu, & cõsiliariũ. Ex quo apertè colligitur maxima esse 12
nũc peccata nostra, siquidẽ vix in nostra Hispania inueniemus, tã in sæcularibus, quã in Ecclesiasticis statibus viros, qui cõsilio senes iure dici possint, quos Deus abhinc viginti annis oẽs sustulit. Quintilianus, & Cicero aiũt nõ cõsultari res vniuersales, quia ad has sciẽtia habetur, sed particulares, quibus experientia opus est, & aufert Deus senes experiẽtia plenos, nè sit qui dicat: Ne id facias nec multi sunt anni postquã simile quid actũ est, & infœliciter ob id successit. Et ità ob delicta nostra absq; viris reuerẽtia dignis manemus, sine hominibus respectus, reputationis experiẽtię atq; cõsilij. Quos cũ Deus in peccatorũ pœnã auferat, sequitur euidẽter maximũ eius beneficiũ esse, illos habere pro tẽpore, quo

Deut.15. Leuit.25. Deut.24

Simile.

Isai.3.

13 quo se se occasio, aut necessitas obtulerit. Cæterum summa miseria est, sanctè & honestè vobis suadentem inuenire, & sequi nolle, quoniam appetitui vestro, gustuique displicet, & alios ex animo vobis placentia loquentes inquirere.

Ad hanc ergo opportunitatem Beatus Petrus dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* A dimaginem *Simile.*
in tabula pingendam, prius tabulam dolari, & expoliri necessarium est, omnem grossitiem, & ruditatem ab ea auferendo, & cum Christum bonum nostrum sequi, illum imitari sit, eius virtutes in nobis Deo scribentes operæpretium est nos ante omnia dedolare & expolire omnes appetitus immodicos, & affrenatas cupiditates à nobis abijcientes, & bonis temporalibus nos expedientes: & quanto magis dedolati, & expoliti fuerimus, tanto
14 plus ad hanc sequelam imitationemque dispositi erimus. Ideò sanctus Apostolus prius ait: *Ecce reliquimus omnia*, & subdit, *sequuti sumus te*. Hoc summa Veritas altissimè, atque profundè docuit, dicens: Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, nõne prius *Luc.14.*
sedens computat sumptus, qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne postquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui videant incipiant illudere ei, dicẽtes: Quia hic homo cœpit ędificare, & non potuit consummare? Aut, quis Rex iturus committere bellum aduersus alium Regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioquin adhuc illo lõge agente legationem mittens rogat ea, quæ pacis sunt. Sic ergo omnis
ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest
15 meus esse discipulus. Quid ad rem facit hæc applicatio cum hac comparatione? Profectò hæc prima facie inspiciendo male cõhærere videntur inter se, diuitias, & exercitus cum renuntiatione omnium, quæ possidemus coniungere, quandoquidem alterum colligere, alterum verò dispergere est. Verum cum ille, qui hæc dixit verus Deus sit, rectè nouerat has comparationes ad rẽ valdè facere. Quoniam intelligebat, quòd sicut ad præliandum exercitus multitudo, & ad ędificandum pecuniarum copia prodest, ita ad ædificium, & militiam spiritualem pauperies, & omnium rerũ despectio deseruit. Etenim, vt Rex quilibet, quò maiores copias habet, eo securior est ab hoste; sic homo, quo pauperior, minus, quo à dęmone inuadatur habet. Et sicut quanto opu-

lentior fuerit, qui ædificat præstãtius ædificium erigere potest: 16
ita quo quis rebus temporalibus expeditior fuerit, melius spiri-
tuale ædificium erigere poterit, perfectiusque Redemptoris sui
vitam sacratissimam in semetipso imprimere. In vera Philoso-
phia perspicitur terram cœlum tacturam, si forte tota aqua, aer
& ignis, quæ in medio sunt consumerentur, ne vacuum daretur.
Ita, vt nos (qui terra vilissima sumus) ad cœlestem perfectamq;
vitam ascendere valeamus necesse est, vt in nobis prius turpitu-
dinum sensualiumque voluptatum aqua consumatur, aer super
biæ, ignis cupiditatis & auaritiæ, quæ tria sunt mala, quibus mũ-
1. Ioan. 2. dus plenus est, vt Diuus Ioannes in sua canonica affirmat di-
cens: Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Et ad his tribus ma-
lis carendũ, diuitias, quibus illa sustẽtari solẽt omittere plurimũ
conducit. Vnde quoniam Deus homines his thesauris ad has 17
abominationes perpetrandas abusuros esse prænouerat thesau
ros in terræ venis abscondit, vt pia mater filiolo cultellũ celat
ne si illo feriat. Attamẽ homines cupidine moti terræ viscera rũ-
punt, maximoque labore effodiunt. Credite mihi fratres, vnum
omnium, quod diabolus magis expetit est, vt vos his temporali-
bus bonis oneretis, ne cœlum ascendere possitis. Optime enim
ipse nouit hominem cum non possit per terram planam sarcina
grauissima humeris imposita incedere, multo minus cœlum
scandere posse terrenorum inordinato affectu onustum. Quan-
Exo. 8. do Israeliticus populus ex Ægypto egredi voluit, iter trium die-
rum se velle ire significans ad sacrificandum Deo suo in deser- 18
to, Pharao Rex illi bono operi sese opposuit, qui illorum sacri-
ficandi animum cognoscens dixit eis: Ite, & sacrificate Deo
vestro in terra hac. Et ait Moyses: Non potest ita fieri. Et
cum eis persuadere non posset, vt in Ægypto sacrificarent ait
illis: Ite viri tantum, & filios ac vxores hic relinquite, putans
vtique illorum pignorum amorem eos ad Ægyptum reductu-
rum. Et nec in hoc Sanctus Moyses consensit. Atque cum nec
hoc ab eis consequi posset ait: Ite & sacrificate Domino, oues
tantum vestræ & armenta remaneant, ad quod Moyses respon-
dit: Cuncti greges pergent nobiscum, non remanebit ex eis vn-
gula quæ necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri. Etiam
maledictus Pharao nixus est, vt si ex Ægypto ad sacrificandum

19 dum exirent, ne longe pergerent, sed iuxta Ægypti confinia re-
manerent. Ecce Sathanæ ingeniũ hic descriptum. Vias per quas
homines mundum non relinquant, neque omnia mala declinent inuestigat, ne acceptum & gratum conditori suo sacrificium offerant. Vbi quis sese conuertere, & è tenebris Ægypti egredi statuit, mox ipse dæmon ex se & per plures ministros suos, quos in terra habet, ei persuadere conatur, bene Deo seruire in statu, in quo est, & in illo cõmercio, & conuersatione saluari posse. Cum autem ad hoc eum inducere nequit, saltim ne longe abeat abeo efflagitat, hoc est, vt in occasione maneat. Sin minus, saltim, vt vxores & paruuli videlicet, affectiones, & cogitationes malorum præteritorum ibi remaneant suadet. Quod si hoc ei adhuc persuadere non potest, satagit, vt animalia, hoc est,
20 nonnulla negotia incepta, relinquantur, quæ ad iterum in
Ægyptiacam captiuitatem illum redire compellãt. O infernalis astutia, quanto spiritu, & vehementia opus est ne nos vinci sinamus, & ad respondendum audacter, sicut Moyses respõdit: Non remanebit ex eis vngula, quæ necessaria sunt in cultum Exo. 10. Domini Dei nostri.

Omnibus prorsus, quæ nos à Christo superno duce sequendo retardant renuntiare nos oportet, vt cum Petro dicere possimus: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Sed væ, væ & millies væ, quam pauci sunt, qui hoc vere dicere possint. Aristoteles inquit: Frigiditas congregat heterogenia, ideſt, res diuersi generis: vt cum in hyeme gelat videmus, frigus nanque, & gelu in aquæ stagno lapides cum lignis & paleis, & alijs, quæ
21 ibi consistunt ita constringere, vt vnum omnia videantur. Ita
peccatũ, quod gelu quoddam est, & frigiditas, his rebus temporalibus animam complicat, cum quibus nulla ei consanguinitas, aut affinitas est. Vnde S. Dauid ait: Conglutinatus est in terra Psal. 43.
venter noster, ideſt, cor nostrum: & manet anima, vt ipse dicit, Psal. 118.
sicut vter in pruina. O Christe vitæ reparator, & verissime hominum amator, infunde Domine animis nostris tui amoris calorem, qui hoc gelu liquefaciat, friguſque culpæ amoueat, vt his rebus temporalibus nos exoluamus, & sic expediti tibi adhærere seruireque valeamus. Huic Diui Petri quæstioni summa bonitas respondit: *Amen dico vobis, quòd vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis, &c.* O ineffabilis

Dei clementia, & liberalitas. Aduertite commutationem dextere excelsi, pro bonorum pereuntium vilitate, pro leui & momentaneo labore, quem in eo sequendo passi sunt, Deum illas summæ iudicaturæ cathedras eis se daturum promittit: vbi quidam mendici & pauperes supremo Dei tribunali assistūt, & supremi iudicis assessores sunt. Diuus Chrysostomus super hæc verba notat, cum Dominus hoc promissum fecit Iudam proditorem ibi etiam interfuisse, qui tamen promisso non fuit perfruitus, quamuis summa Veritas dixit: Sedebitis & vos super sedes duodecim, vt omnes Dei promissiones sub hac conditione esse intelligamus, scilicet, si quod debemus fecerimus, si in bono cœpto perstiterimus. O sancta perseuerātia, sine te nullus promissis præmijs fruetur. Esto fidelis vsque ad mortem, ait Dominus, & dabo tibi coronā vitæ. Non, inquit, Esto fidelis vno anno, aut quatuor annis, sed vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitę, alioquin sine illa sicut infœlicissim⁹ Iudas manebis. Diuus Bernardus de perseuerantia loquens, ait: Perseuerantia est ductrix ad meritum, mediatrix ad præmium, soror patientiæ, filia constantiæ, amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculū, & propugnaculum sanctitatis, tolle perseuerantiam, & tunc nec fortitudo laudem, nec obsequium mercedem, nec beneficiū gratiam obtinebit. Per hanc enim solam homo æternitati redditur, pugnator vincit, & victor etiam coronatur: quia, qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Hæc ille. Agite ergo fratres, aperite oculos, qui Christo vitæ vestræ seruire cœpistis, ne frangamini, memores estote vxoris Loth, docet vos idem Dominus quæ quoniam retro aspexit in statuā salis conuersa fuit. Vbi notandum est, præcepisse ei Deum, Noli respicere post tergum, nō fuisse quidem, ne supplicium, quod iustitia diuina in illis peccatoribus exercebat, conspiceret, nec etiam ne illorum, quibus ita illa patiebantur, tametsi iustè, cōmisereretur, sed quia cum ibi rem suam reliquisset, & omnis comburenda erat, ne eam deseruisse doleret: quoniam siquidem à Deo ducta discedebat, nihil erat quòd reiacturę mœstitia afficeretur. Qui enim ab illo igne eam eripuerat, in suis inopijs ei opem ferret. O quam singularis admonitio omnibus Christianis, & præcipuè religiosis, quos Deus ab igne Sodomæ eduxit. Time monache, qui mundum, & quæ in eo sunt, quæ contempsisti respicis, ne fortè in salis statuā conuertaris,

D. Chryso. ✱

Apoc. 2.

B. Bernar.

Luc. 17.

Gene. 19.

22 23 24

25 uertaris, quia religiosi esse non habebis, sed specimen duntaxat & formam, vt statua, quæ nihil, præter quod apparet, habet. Intuere eum, qui te è mundo deduxit & in tantæ securitatis loco statuit, nam ipse te enutriet. Atque hoc modo in tua vocatione persistens, cum diuina gratia beatitudinem consequeris: ad quā nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Confessorum non Pontificum Concio Quarta

1 *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, &c.* Matth. 19.

NOTA TV digna profectò sunt illa verba, quæ Dominus Ecclesiastici ore asserit, scilicet: Transite ad me omnes, qui concupiscitis me. In quibus nos ab amore concupiscentiæ, qui mercenarius amor est, ad amicitiæ amorem transire iubet. Vnde hæc verba significant: Omnes, qui diligitis me amore concupiscentiæ, non quietemini in hoc amore mercenario, nec in meorum beneficiorum amore, sed transite ad me, id est; Transite ad me amandum propter me metipsum. Nam, quanquam verum est, quòd sicut aucupes ante aucupium quædam carnis frusta, id est, [*Picaduras*] falconibus præbēt ad eos ad aucupiū stimulādos. *Ecclī.* 24.

2 Sic ego (inquit Deus) gaudijs spiritualibus ad meum obsequiū homines excitare soleo, alijsque quamplurimis beneficijs. Et licet hoc in principio necessarium sit, tamen non ibi sistatis: transite ad me, vt ille trāsierat, qui dixit: Quid mihi est in cælo, & à te quid voluī super terrā? Quasi diceret: Nihil Dñe, nisi te solū affecto, te solum, summā bonitatē consequi vellem. Vnde infertur hic Diuum Petrum in hac interrogatione: Quid ergo erit nobis? Loquutum fuisse, vel ad imperfectorum solatium, vel tanquam tyronem, & adhuc non satis dedolatum, & limatum. Quid præmij vis, ô sancte vir, nonne plus quam sufficiens præmium iudicas Deum infinitæ maiestatis à te seruiri velle? Adhuc sanctus Apostolus mentem & oculos in mercedem tanquam non omnino *simile.* *Psal.* 72.

nino perfectus conuertebat. At Dominus ad illius, & nostram 3
subleuationem respondit: *Amen dico vobis, quòd vos, qui secuti estis me, &c.* O Christe vere magister, & doctor, despector fluxorũ huius sęculi bonorum, cur nullam mẽtionem facis huius, scilicet quòd vt te illi sequerentur omnia reliquerunt? Ad hoc dico, in verbo, sequuti estis me, contineri, Reliquistis omnia. Nam sicut fieri non potest, vt quis plene vno oculo cœlum, altero vero terram aspiciat: ita fieri nequit, vt ex parte Christum perfecte sequamur, alias in rebus transitorijs amorem fixum habẽtes. Duo septentrionalia sydera, quæ dicimus [*vrsas*] sunt in cœlo, Arcticum, videlicet, & Antarcticum, qui alterum sequitur necessario terga vertere alteri debet. Qui Indias petũt sydus Antarcticum sequuntur, & Arctico terga vertunt, quod versus nos est. Contra verò qui ab Indijs reuertuntur Arcticum sequuntur, & Antarctico terga dant. Christus verus Deus, & homo, & etiam mundus hæc duo sydera sunt. Si mũdum sequimini Iesu Christo terga vertitis. Nam vt Diuus Ioannes ait: Mundus totus in maligno positus est: si verò Christum sequi vultis necessario mundo terga daturi estis. Hinc abominationem, quã mundi sequaces committunt intelligetis, siquidem creatori suo terga vertunt. Hoc adhuc multo magis. D. Augustinus exaggerat dicens: Summa peruersitas est vti fruendis, & frui vtendis, hoc est, ex Deo creaturam, & ex creatura Deum facere. Quid? Num qui tantum malum perpetretur erit? Maxime. Et comparatione quadam in vobismet experiemini. Non dignoscitur quis melior sit hastarum lusor, nisi in fractione hastarum, qui plures lanceas confringit dexterius ludũ illud exercet. Ita in vobis etiam dignoscitur, quis 5
nam plus possit an amor Dei, an creaturarum. Hi duo amores in corde vestro congrediuntur, & plures hastas frãgitis, ac plus assidue pro creaturarum amore, quam Dei facitis, quin potius, vt amori creaturarum satisfaciatis, quotiescunque occasio offertur, Dei amori satisfacere intermittitis: creaturas enim pro Deo colitis, & Deũ vice versa pro creaturis, quod est summa peruersitas. Orem assiduis lachrymis deplorandam. Pudeat vos (obsecro fratres) rei tam horridę, vt hæc est. Conuertite, conuertite affectionis vestræ faciem ad summum bonũ, terga verò, & cõtemptũ ad omnia mundi, quę talia sunt, vt ipse dæmon parua esse cõfessus sit. Nã à Deo postulãs vt S. Iob affligeret, dixit ei: Extẽde pau-

Similes.

1. *Ioan. 5.*

Augustin. lib. 83. q. 30. nõ procul à prin. to. 4.

Simile.

Iob. 1.

6 paululũ manum tuã, & tange cuncta, quæ possidet. Vbi filios & totã substantiã quam, possidebat paululum nuncupauit. Tota illa statua ingens, quã Nabuchodonosor vidit, luto nitebatur. Aurũ, argentum, metallũ, & ferrũ omnia luto sustentabantur, quãuis metalla pergrauia erant. Eodem modo omnes huius mundi res, quantumuis preciosæ, & graues videãtur, luto tamẽ & limo nostræ mortalitatis fundantur. Vnde dicere consueuistis, homo diues, homo nobilis, homo sapiens, homo potẽs, homo pulcher, omnia tamen super hominem, & super humanã vitam, & super mortalitatis terram fundantur. Attende igitur, ô miser peccator, quas obres immensam bonitatem aspernaris, eamq; potius, quã eas perdere vis. Si quis à tyrannis captus exforcipãdus esset, & foramen quoddã conspiceret, quo exire posset, & illo periculo se 7
etipere, & cũ egredi non posset absq; eo q̃ pallium deponeret, & vestibus se exueret, potius vita priuari, & mortem illã crudelissimam perpeti mallet, quàm à vestibus se expedire, nõne tã inauditã amentiã demiraremini? O stulte, stulte, qui ne viliſsimi pretij rẽ perderes, vita potius mulctari vis? Si igitur hoc nos in admiratiõnẽ adducit, quomodo non obstupescimus plurimos videtes, qui ne palliũ perdãt, Deũ potius, & animam suam perdere malũt, & diuites potius ad inferos descẽdere, quã pauperes in cœlũ peruolare. Agens Propheta Oseas quomodo Hebręi verũ Deũ reliquerunt, & ad idola adoranda se conuerterũt, illud peccatum stultitiam vocat Dei nomine dicẽs: Et nunc reuelabo stultitiam eius. Vbi Vatablus vertit: Et nunc retegam turpitudinẽ eius. Et septuaginta interpret. trãstulerunt: Reuelabo immunditiã eius, 8
& in Paraphrasi Chaldaica habetur: Ignominiã eius. In hac interpretationum varietate, quæ verbo Hebræo in hoc loco posito assignãtur, satis apertè declaratur quanta peruersitas sit Deũ pro creaturis relinquere, istis amorẽ, reuerentiã, & obedientiã illi vni debitã tribuendo, siquidẽ stultitia, turpitudo, ignominia, atq; immũditia, vocatur, quod, vt diximus, huius sęculi amatores faciũt.

Ex his dñi verbis: *Vos qui secuti estis me, &c.* Quæ secundum sensum quẽ hic dedimus prę supponũt *reliquistis omnia*, infertur, quã singulare beneficiũ illis dñs confert, quibus spiritum donat, vt mundum omnino relinquant, & in sanctas religiones ad vitam austeram assidua pœnitentia degendam se se recipiãt. Tametsi Deus Abrahamũ maximis beneficijs affecit, vt contra quatuor

Simile.

Osea. 2.

illos reges victorẽ illũ reddere, & ei promittere in eius genera-
tione futurũ quẽdam, qui benedictionũ pelagus esset, & in quo
benedicendæ erant omnes tribus terræ, veruntamen cum eo Ge
ne. 15. loquens non ei iterauit, neque in memoriam vllam harũ
Gene. 15. rerum reduxit, sed dixit illi: Ego Dominus qui eduxi te de Vr
Chaldæorum. Quasi diceret: Recordare Abraham illius eximij
beneficij, quod tibi feci, te ab illo igne & idololatrijs Chaldæo-
rum eripiens, ne cum illis comburereris, sicut qui ibi remanse-
runt, combusti sunt. Id ipsum singulis monachorum dicere pos-
sumus: Recordare frater tam singularis beneficij, quod tibi Deus
contulit, te ab idololatriæ mundi igne educens. Considera quam
combusti instar carbonum, in ista mundi Chaldęa mũdani ver-
sentur, & in hac Babylonis fornace, teque fortè peiorem illis fu-
turum, si illic mansisses. Est siquidem hodie mundus tot offendi
culis, laqueis, & occasionibus plenus, vt de vnoquoque illorum,
qui eum incolunt illa summè tremenda Prophetæ verba dicere
Amos. 5. possimus: Quomodo, si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vr
sus, & ingrediatur domum, & innitatur manu sua super parietẽ,
& mordeat eum coluber. Passim vrsum qui te dilaniet offen-
des, leonem, qui te deuoret, viperam, quæ te veneno inficiat, vi-
delicet, homines peruersos, mulieres impudicas, qui suis corru-
ptis exemplis, persuasionibusque iniquis secum agentes peruer-
tunt. Quid igitur religiosi Deum glorificare lassantur, eique gra
tias ingentes agere, quòd à tanto eos periculo liberarit, in locisq;
tutissimis constituerit? Sed cupio, vt patres religiosi intelligant
Beatum Apostolum Colossenses, in eisque omnes Christianos
Coloss. 3. admonere his verbis: Nũc autem deponite vos omnia, iram, in-
dignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonẽ de ore
vestro, nolite mentiri, expoliantes vos veterem hominem, cum
actibus suis, & induentes nouum, eum qui renouatur in agnitio-
nem Dei, secundum imaginem eius, qui creauit eum. O cælestẽ
doctrinam, eam omnium animis Spiritus sanct⁹ imprimat. Vbi
valdè ponderandum est, quomodo diuinus Apostolus fateatur
hanc renouationem fieri, vnoquoque, videlicet, imaginẽ sui con
ditoris in se insculpente, cum agnitione, & contemplatione per-
fectionum eius. Itaque, vt ille qui alicuius effigiem exprimit,
in duas oculos partes conuertit, scilicet, in personam illius, quem
describit, & in imaginem, quam depingit: ita Christianus puris-
simam

rissimam Seruatoris sui vitam, & etiam seipsum intueri debet, vt
paulatim se depingat, secundum id, quod in illo contemplatus
fuerit. Atqui, si hoc Christianis præcipitur, multò magis id reli-
giosi facere tenentur: & siquidem temporales diuitias reliquerunt, semetipsos magis abnegare studeant. Beatus Bernardus
quendam monachum alloquens ait: Vtinam frater Guillerme *D. Bernar.*
ex duobus malis minus eligeres, scilicet, vt pecunias, quas in mũ
do reliquisti huc adduceres, quam malas cupiditates, quæ in reli-
gionem asportasti. Etenim pecunijs aliquos ruinosos, & inuete-
ratos parietes reficeremus, tuis verò improbis desiderijs, nostros
bonos, & pristinos mores labefactas. Expoliauit se Rex Saul ve
stimentis suis, & prophetauit cum cæteris Prophetis, & cecinit *1. Reg. 19.*
nudus tota die illa & nocte. Itaque tandiu spiritus prophetiæ il-
li perdurauit, quandiu nudus fuit. In quo significatum est, malis
desiderijs appetitibusque nos exonerare oportere, vt Spiritus
sanctus in nobis inhabitet. Et idcircò, vt Aymon ponderat, vbi *Aymon.*
Saul vestimẽta resumpsit statim Prophetiæ spiritum amisit. Ne
simus patres mei, vt Saul, qui postquam inter Dei seruos fuimus,
sicut in Prophetarum choro diuinas eiusdem laudes decantan-
tes passionibus denuo indomitis, & affectionib⁹ inordinatis nos
induamus. Maximè Dei ingenium ab huius sæculi dominorum
dissidet. Illi etenim volunt eos, qui domum suam sibi seruituros
ingrediuntur, bene politèque indutos venire volunt [*Ya su costa.*]
vt si nihil aliud lucrati fuerint, quod attulerunt saltim in eorum
seruitio deterant, & consumãt. Contra verò Deus vult illos, qui
in suum palatium, quod est sancta religio ei famulaturi veniunt,
non solùm bonis sæculi, sed semetipsis denudatos introire, quia
ipse Deus suis sumptibus varietate, hoc est, [*De su librea*] eos vult
vestire. Ita, vt nihil in eis maneat, quod diuinæ eius celsitudini
non sit gratum. Qui illius sanctissimæ Esther spiritum habuerit,
facili negotio hæc omnia perficiet, quæ cum alias Regis Assueri
vxor legitima esset, viginti septem prouinciarũ Domini, ita suis
proprijs appetitibus denudata erat, vt diceret, Deum alloquens:
Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum su *Esther. 14*
perbiæ, & gloriæ meę, quod est super caput meũ in diebus osten
tationis meæ, & detester illud, quasi pannum menstruatę, & nõ
portem in diebus silentij mei, & quòd non comederim in mensa
Aman, nec mihi placuerit conuiuium Regis, & non biberim vi-

num libaminum, & nunquam lætata sit ancilla tua, ex quo huc 15
translata sum vsq; in præsentem diem, nisi in te Domine Deus
Abraham. O [*Valas me la beatißima Trinidad.*] qui fœminæ spiri-
tus, & qualis, ac tantus huius sæculi bonorum contemptus? Re
vera hæc verba digna sunt, vt singula per se expendãtur. Tria po
tißima inter alia hæc sancta fœmina hic protulit. Primũ quòd
execrabatur omnia ornamenta, quibus decorabatur ad prodeũ-
dum in lucem. Secundum, quòd cum sericis & aureis indumen-
tis vestiebatur, se pannis menstruatis, & sordidis ornari cogita-
bat, ac proinde non libenter ea sibi induere. Tertium, quòd cum
sola erat omnibus illis se exuebat, & omnino ea contemnebat,
Simile. deniq; nisi ob necessitatem non se ornare solere. Cibi, qui ex
seboni probatiq; sunt, absque formidine eduntur: sed indiffe-
rentes metum prudentibus inferunt, & solùm propter necessita 16
tem, modicè eis vtuntur, & temperate. Huiusmodi sunt hono-
res, & bona temporalia. Ideò sancta Esther tanta formidine, &
Simile. temperantia illis vtebatur. Columba escam in valle propter sa-
gittarium cum timore accipit, sed cum volat, secure deuolat. Ita
huius mundi rebus magna formidine atque respectu nos vti de-
cet, quanquam multò melius esset eas omnino relinquere, nec rẽ
tantæ suspectionis nobiscum habere, tantum per mandata Dei
volare quiete, ac securè possumus. Idcircò, vt dixi, religiosi, qui
diuinæ misericordiæ spiritum, & gratiam susceperunt maximè
Deum glorificare tenentur, quoniam ad hæc omnia relinquen-
da, verosq; Apostolorum sanctorum imitatores se exhibendos
Simile. spiritum acceperunt. Qui enim in molendino versatur fieri ne-
quit, quin tunicæ, seu pedibus aliquid farinæ adhæreat. Eodem 17
modo maximè mirum est, inter mundi vanitates viuere, & cor
Gene. 39. ab illis liberum habere. Maluit Ioseph in illius obscœnæ mulie-
ris manibus pallium relinquere, quam Deum perdere.

Vos qui secuti estis me, sedebitis, &c. O admirabile promissum,
vt tantæ afflictionis, tantæque calamitatis tempore, tantam eis
quietem, & securitatem Dominus promittat. *Sedebitis*, inquit, *su-
per sedes duodecim.* Quia illic sederunt sedes in iudicio, inquit san-
Psal. 121. ctus Dauid. Quid hæc loquendi norma, ô sancte Rex sibi vult?
Quis vsquam sellas sedere vidit? Sedes quidem dici possunt ege
ni, & pauperes, qui laborant, vt diuites conquiescant, & sedeant.
Quis enim pompas, & fastus optimatum, nisi operarij, & agri-
colæ

18 colæ sustentant? Super illis quasi super sedibus huius sæculi di-
uites conquiescunt. Quòd si id patienter ferant, virtutemq; se-
ctentur sedem habebunt, hoc est, otium & requiem in iudicio.
Quia illic sederunt sedes in iudicio. Ponit illud in præterito, pro
pter eius certitudinem. Eia ergo fratres, qui modo labores suffer-
tis, vt vestri proximi in necessitatibus refrigerentur, vos sellas
esse intelligite, ac si in bono cœpto perseueratis in illo laborioßi-
ßimo die in quiete & requie sedebitis. Sed præ omnibus, quod
hic sanctus Propheta dicit, conuenit sacris Apostolis, qui sedes,
vbi Deus singulariter sedit, fuerunt. Etiam sedes extiterunt, quo
niam grauissimos labores ad peccatores conuertendos sustule-
runt, & ita sedem, & requiem in hoc mundo, & multo plus in
alio ipsi peccatores haberent. Ex his sedibus peculiariter ait Do-
19 minus: *Sedebitis super sedes duodecim, &c. Et omnis qui reliquerit domũ,
&c. Propter nomen meum centuplum accipiet* (scilicet in hoc sæculo)
Et vitam æternam possidebit, in alio. Non satis reputat Dominus, il-
lis, qui pro eius amore aliquid in hac vita relinquunt, in alia gra-
tificare, sed hic etiam maximis muneribus eos afficit, quibus ma
ximos, & potentissimos illos efficit, vt disserit Beatus Ambro- *D. Am-*
sius. Et in exemplum Moysen adducit, qui cum filiæ Pharaonis *brosius ser.*
adoptiuus filius esset, cumque hac via potens in Ægypto posset *8. sup. Bea-*
esse, de illo Diuus Paulus ait: Fide Moyses: Grandis factus, ne- *tißimacu-*
gauit se esse filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum po *lati.*
pulo Dei, quam temporalis peccati habere iucunditatem. Ma- *Hebr. 11.*
iores diuitias æstimans thesauro Ægyptiorum improperium
Christi. Sed, vt ait Diuus Ambrosius, fugiendo potentiam
20 potentior factus est. Nam illi dixit Deus: Ecce constitui te Deũ *Exod. 7.*
Pharaonis. Id est, eris ipsi Regi horribilis, qui te velut Deũ time
bit. Perpẽdite, vt illi etiam in hoc mundo, quod pro ipso reliquit
persoluat. Et propter nauiculã, & retia quæ D. Petrus reliquit,
quid adhuc in hoc sæculo acceperit, cõspicite: quæ potestas, quæ
autoritas, ad aperiendũ, claudendumq; cælũ illi cõmissa fuerit:
quam deniq; potestatẽ (ac si Deus esset) naturæ imperandi ha-
buerit. Nam iuueni dixit, qui erat claudus ex vtero matris suæ: *Act. 3.*
Argentum, & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi
do. In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula, & sta-
tim sanus factus fuit. Et præterea: In plateas infirmos ponebant
in lectulis, vt veniente Petro, saltim vmbra illius obumbraret *Act. 5.*
quempiam

quempiam illorũ, & liberarentur omnes ab infirmitatibus suis. 21
Et post hoc centuplum vitam æternam promittit. O incomprehensibilem Dei liberalitatem, qui tanta, tamque singularia bona pro tam exiguis seruitijs promittit. Si in terris aliqua officina esset, in qua humana vita venalis haberetur, quis maiorem diuitiarum suarum partem non impenderet, vt plures annos posset emere? Quare ergo non excitamur ad emendum vitam æternã, siquidem incomparabiliter hæc illa maior est? Huius supremæ vitæ spes effecit, vt ille sanctus iuuenis viriliter se exponeret, li-
2. Mach. 7 benterque ad se membratim diuidendum offerret. Linguam postulatus (ait sacer textus) citò protulit, & manus etiam constanter extendit, & cum fiducia ait: E cælo ista possideo, sed propter Dei leges nunc hæc ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. O singularem sancti iuuenis constantiam, qui car- 22
nifice linguam abscindendam postulante, citò produxit, simulque manus amputandas extendit. Hic satis nostra timiditas confunditur, siquidem in lege gratiæ viuentes, tot diuinis auxilijs ditati, animum, quem illi in lege scripta præ se ferebant non præstamus, nec tam parum laborem qualis est, quem secum virtutis
Hebr. 4. exercitiũ affert sustinemus. Timeamus ergo, ait Diuus Paulus, ne fortè relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim, & nobis nuntiatum est, id est, promissum quemadmodum & illis. O profunda, & mysteriosa, sed & horribilia verba. In Baptismo vita æterna ob legis diuinæ obseruantiam nobis promittitur, & nos eius obseruantiã pollicemur. Sanctus autem Apostolus ait: Ne ita viuam⁹, vt Dei pollicitatione contempta, ab eo, quod ei promisimus, deficiam⁹. 23
Miseros illos, qui suis passionibus cæci tam eximiam pollicitationem negligunt, quique, vt suis prauis cupiditatibus satisfaciant, quod Deo promiserunt, complere desinunt. Fœlices verò illos, qui ad hoc diuinum promissum oculos conuertentes omni spiritus feruore, quod Deo deuouerunt, reddere laborant: quoniam hi gratiæ centuplum hic accipient, & postea vitam æternam: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN

Concio Prima: 349

IN COMMVNI Virginum Concio Prima.

Simile est regnum cælorum decem Virginibus, quæ accipientes lampades suas, &c. Matth. 25.

1 2 AD intelligendum, quo fine Dominus ac Redemptor noster hanc parabolam posuit, notare oportet illum antea dixisse: Si autem dixerit malus seruus in corde suo; Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere conseruos suos, manducet autem, & bibat cum ebriosis, veniet Dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis, illic erit fletus & stridor dentiũ. Quod nuntium hoc dominis meis ac potentibus sæculi huius! qui cum equitum titulum sortiantur ita pedites, & reptantes incedunt, vt dictu, nedum visu miserabile sit: propter quos ad literam Christus Redemptor noster videtur hæc verba tremenda dixisse: In tria capita illius serui nequam iniquitatem Dominus redegit, videlicet, in spem vitæ longæuæ, & mortis obliuio-
3 nem. In cibum, & potum, & tyrãnidem erga proximos suos. Ex quo patet, quam nociuus sit nimius cibus, & potus. Sanctus Thomas ait, quòd vsus vini non est illicitus ex se, potest tamen illici tus esse per accidẽs, vtpotè si experitur homo se ab ipso facilè lædi. Igitur superfluum, & excedens quanto plus nociuũ erit? Attendite (dixit Dominus) ne fortè grauentur corda vestra in crapula, & ebrietate. In quibus verbis diuina sapientia manifestat, quam nociuum vitium hoc sit. Nam quid est corda grauari, nisi descendere ad ima? Igitur hoc vitium facit illos in profundũ inferni descendere. Auertat à nobis Deus rem tam pernicioſam, & quæ tam ingentium malorum est causa. Et experientia nos docet hoc malum, & etiam alia duo plus in diuitibus, & potentibus

D. Thom. 2. 2. q. 149. ar. 3. Luc. 21.

huius

Universidad de Deusto Biblioteca

huius sæculi regnare, quam in alijs inferioribus hominibus. Qui 4
bus meritò dicere possumus verba illa diui Pauli, scilicet: Nox
Rom. 13. præcesſit, dies autem appropinquauit, abijciamus ergo opera te
nebrarum, & induamur arma lucis, sicut in die honestè ambule-
mus. Non in comessationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus,
& impudicitijs, non in contentione & æmulatione, sed induimi
ni Dominum Iesum Christum, & carnis curam ne feceritis in
desiderijs. Quasi dicat: Aduertite fratres, quòd iam viuimus in
luce legis gratiæ si in tenebris essetis, hoc est, si Arabes, Mauri,
Turcæ, & infideles essetis non ita mirum esset, si vt modo vitam
agitis, viueretis. At verò cum sitis illustrati cælesti fidei lumine,
& quid pro vobis Deus fecit cognoscentes, & vitam perennem,
aut tormẽta æterna sperãtes, & nihilominus ita viuatis, hoc pro-
fectò magnam admirationem infert. Abijciamus ergo opera te- 5
nebrarum, videlicet, peccata, quæ tenebras, & caliginem animæ
nostræ obijciunt, vt induamur arma lucis, nempè virtutes, quæ
sunt tela, armaque, quibus dæmones profligantur, & cælorũ re-
gnum debellatur. Et dicuntur arma lucis, quia clarificant, & illu
minant ipsam animam. Et induimini Dominum Iesum Chri-
Simile. stum. Qui vestem perlongam induit, totus operitur, & nihil ip-
sius apparet, præterquam ipsum indumentum. Et siquidem Do
minus noster Iesus Christus est vestis immensa. Ita illum debe-
tis induere, vt nihil ex vobis appareat, sed quisquis vos viderit,
dicat: Hic transformatus est in Iesum Christum. Et curam car-
nis ne feceritis in desiderijs, scilicet, eius adimplendis. Cęterum,
ô Deus maiestatis infinitæ, quibus verbis tam magnam stra-
gem, & corruptionem explicabo, qualis hodie inter multos 6
Christianos inuenitur? Cum mortis obliuione & spe vitæ lon-
gæuæ viuentes, existimantes, quòd tam citò non venies, vt ra-
tionem cum eis ponas, splẽdidis comessationibus, & alijs quam
plurimis profanitatibus incumbentes: ob quæ in summam pau-
pertatem deueniunt, & pignorati viuunt. Ex quo oritur pro-
ximos affligere, & subditorũ sanguinem sugere. Sanctus Dauid
Psal. 11. ait: In circuitu impij ambulant, secundum altitudinẽ tuam mul-
tiplicasti filios hominum. Idest, cũ mundus peccatoribus sit ple-
nus, & iustos vndique circunstent. Tu verò, ô bone Deus, secun
dum profunditatem occulti consilij tui aliquos fideles tibi ele-
gisti, quos multiplicas, & conseruas in medio tantæ multitu-
dinis

7 dinis pessimorũ, qui eos obsessos habent, & assiduè expugnant.
Et in translatione Chaldaica habetur: Circumeuntes impij
ambulant tanquam sanguisuga, quæ sugit sanguinẽ filiorum ho
minum; quia impij circundãt pauperes & deglutiunt eos, & eo-
rum bona. Ex his Domini verbis constat, quomodo quędã mala
sunt causa aliorum. Et ita vbi nos legimus: Qui male agit, odit Ioan. 3.
lucem; alia translatio habet: Qui mala agit. Et sic est in contextu
Græco, & in translatione Syriaca. In quo significatur, quòd ex
eo quòd quis aliquod malum perpetrat, deinceps in plura mala
incidit. Nam ex mortis obliuione, & aduentus summi iudicis,
hinc homines in comessationibus, & ebrietatibus profanantur,
& inde in summam paupertatem deueniunt, & vt pauperiem
suam redimant, hinc prouenit, vt proximos suos affligant, & res
8 familiares ab eis auferant. At quando non putant, veniet Domi-
nus die, qua non sperant, & diuidet eos per mortem, scilicet, se
parando animas à corporibus eorum. Et partes eorum pone
cum hypocritis in inferno: ibi erit fletus, & stridor dentium.
Cæterum, quia posset quis dicere: Certè Domine satis lætus,
& consolatus ego manerem, si vlteriùs non procederes, nec
amplius præter id futurum esse diceres: nam ex inde ego col-
ligerem me non posse damnari, quandoquidem in his tuis
verbis tantum asseris, gulosos, & voraces, & proximorum
æmulos damnandos esse, à quibus sceleribus liberum & expe-
ditum me inuenio. At verò, vt hanc falsam existimationem cæ-
lestis magister tolleret, statim, vt de seruo nequam verba face-
re prætermisit; subdidit, dicens: *Tunc simile est regnum cælorum decẽ*
9 *virginibus, &c.* Exponatur breuiter totum Euangelium. Hanc
parabolam supremus iudex proposuit, vt doceret, non solùm
homicidas condemnandos esse, fures & gulosos, verum etiam
plurimos, qui nihil horum perpetrauere, qui non occiderunt,
nec furati sunt, nec voraces fuerunt, sed potius abstinentes, &
virgines. *Tunc simile est regnum cælorum.* Cum, Tunc, exordi-
tur, quod, Tunc, vsque, Tunc hominum corda deberet terrere.
O si hoc, Tunc, nusquam è memoria nostra prolaberetur, quam
aliter, ac nunc viuimus, viueremus. Nam hoc tunc, refertur ad
tempus rigidæ, & strictæ rationis, quam Deo reddituri sumus.
Hic virginum nomine intelliguntur Christiani propter fide-
litatem, & virginitatem animæ, quæ in fide consistit, & sicut

Prophe-

Prophetę Synagogã hoc nomine appellabant. Virgo filia Sion, 10
sic Christus Redemptor noster Christianos virgines vocat ob
hanc eandem rationem. Et etiam ad denotandum, quanta obli-
gatione adstringantur fideles, puriores, magis casti, atque pudici
esse, quam cæteræ mũdi nationes. Vnde sanctus Apostolus ait:
Ephes.5. Estote ergo imitatores Dei, sicut filij charissimi. Fornicatio au-
tem & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis,
sicut decet sanctos, aut turpitudo. Et paulò inferiùs: Hoc enim
scitote intelligentes, quòd omnis fornicator aut immundus, aut
auarus, quod est idolorum seruitus, nõ habet hæreditatem in re-
gno Christi & Dei. Et concludit, dicens: Nemo vos seducat ina-
nibus verbis; propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidẽtiæ:
nolite ergo effici participes eorum. Vbi ponderãdum valdè est,
verbum illud: Nec nominetur in vobis. Ex quo infertur, quã pu- 11
ritatem sanctus Apostolus, & Deus per ipsum à Christianis de-
D. Hiero. poscat. Diuus Hieronymus ait, hic auaritiam non significare in-
ordinatam diuitiarum cupiditatem, sed desiderium inordinatũ
voluptatum. Vnde Diuus Paulus hic inter vitia carnis illud enu
merat. Ad exaggerãdum autem, quam iniqua hæc vitia sint, ait,
quod est idolorum seruitus: hoc est, quæ hominẽ idololatrare fa-
ciunt, vt in Salomone constitit, qui carnis voluptatibus operam
dans, in tãtam miseriam deuenit, vt fœminarum (quas amabat)
impulsu & suggestione Idola coleret. Itaque ille, qui à Deo fuit
electus inter homines vniuersæ terræ, vt domum illi ædificaret,
in qua coleretur, idemmet proprijs manibus, quibus ædificauit
templum domino, ædificauit etiam templum Idolis, illaq; ado-
rauit. Inuidit dæmon, quòd Deus in terra tam peculiarem, & 12
egregiam domum haberet, in qua coleretur, & adoraretur. Et stu
duit versipellis, vt ille, qui Deo domum ædificauerat, ei etiã do-
mum construeret. Ad hoc autem media magis congrua non in-
uenit, quam carnis voluptates. Ecce, quàm meritò Diuus Paulus
dicat, quòd est Idolorum seruitus. Et vt confundantur qui ad ex
cusandum suas iniquitates aiunt: quid mirum, si delectemur, &
voluptuosè viuamus, quãdoquidem vitium humanum hoc est.
Quid? vitium hominum appellas quod te bestiam efficit, & Ido
la adorare facit? O amens, amens vtique falleris. Dices, nõ video
à carnalibus Idola coli, vt tu pater affirmas. Hoc me pœnitet,
quòd id non cernas, siquidem dies noctesque insumis seruitijs
amasiæ

13 amasiæ tuæ incũbens, & in illa cogitas dũ vigilas, & illam som-
nias dum dormis, cum multæ horæ & forte dies prætereãt absq;
eo q̃ tui cõditoris recorderis. Præterea, Nõne idololatria tibivide
tur, vt coniugatus cõcubinam adoret, & sanguinem filiorum, &
coniugis eius videlicet, rẽ familiarẽ illi sacrificet. O fratres amo-
re Dei vos obsecro, vt recordemini Christianos vos esse, & sum-
ma obligatione adstringi, vt has turpitudines fugiatis, & in quo
cunq; statu vixeritis castos nimis & puros vos exhibete. Obid
enim Dñs, hic vos virginibus comparat. Etiam animã fidelẽ vir
ginem dñs appellat, vt per hoc nos doceret, quam affectionem,
quodnam desiderium in quocunq; fidelium postulet. Dicite, si
potentissimus imperator eligeret in sponsam pauperculam vir- *Simile.*
ginem, quo amore, qua affectione, qua cura, & studio, qua deniq;
14 humilitate, submissione, & gratitudine hęc virgo hunc expecta-
ret sponsum, præcipue si illam quotidie certiorem faceret, se quã
citius venturum? Hic ergo amor, hęc affectio, & desiderium vult
Deus, vt in qualibet animarum sit, quandoquidem cũ tam mag-
nus ipse sit in sponsas illas sibi elegit. Cæterum inquiretis cur do
minus decẽ virginibus fideles omnes assimilauit, & non viginti,
aut quadraginta? Ad hoc respondetur id, quod alibi diximus ra-
tionem reddentes, ob quam vir ille nobilis vocauit decem seruos
suos, & dedit illis decem mnas, quos etiam denario numero assi-
milauit. Nam vocati sunt ad implendum sedes, & vacuũ in no-
uem choris Angelorum, & ad constituendum nouum chorum
super Seraphim, quem sacratissima virgo dña nostra constituit,
quia vt de ea canit Ecclesia, Exaltata est sancta Dei genitrix su-
15 per choros Angelorũ. Itaq;, sicut in terris fuit electa, vt sol, vna & *Cant.6.*
singularis, vt in Canticis illam spõsus vocat: sic in cœlo consti-
tuit statum, & chorum per se. Nam cæteri sancti intrant nouem
choros Angelorũ, vnusquisq; secũdum propria merita. O vtinã
hæc identidẽ, & sepe in cordibus nostris euolueremus ne viuere
mus cũ ignauia, cũ qua modo vitã agimus. Cum ad aciẽ Saul ap- *1. Reg. 17.*
propinquaret Dauid antequam Philistæum aggrederetur ait:
Quid dabitur viro, qui percusserit Philistęũ hunc, & tulerit op-
probrium de Israel? Huiusmodi enim est humanum ingenium,
quod difficile ad ardua mouetur, nisi spe præmij inuitetur. Ideo-
q; nimis oportet, vt recordemur q̃ sumus vocati ad vitã ęternã in
Angelorum consortium. Etiam fideles decem dicuntur ad signi-

ficandum, perfectionem legis Euangelicæ, quã profitemur. Nã 16
sicut denarius numerus est omnium supremus, ad quem mox,
vt peruenitur non est vltra ascendendum & hoc apud omnium
nationes, statim enim ad vnitatem reuertitur, vt si numeres vn-
decim sunt decem & vnum, & duodecim, decem, & duo: & tre-
decim decem & tria. &c. vnde Græci denarium numerum de-
cadẽ appellant, ideſt, numerum continentem omnem numerũ:
sic lex excelsior & vltima, quæ in mundo obseruatur est lex
gratiæ. Nam lex naturæ legem scriptam expectauit, & lex scri-
pta legem gratiæ. At verò hæc nullam aliam hic expectat: nã ip
sa perfectior & vltima est. Etiã dirus Mahoma. 3. capi. sui Alcho
rani dixit: qui voluerit perfectus esse seruet Euãgeliũ Iesu Chri
sti. Et interrogatus deinde, si hoc verum est, cur legẽ tã contrariã
illi scripsisti, quã adeò perfectam esse fateris? Respondit: Scitote 17
Deũ in mundũ Iesum misisse, vt eius Euangelio ex hominibus
Angelos faceret, & sciens Deus paucos fore, qui illã perfectionẽ
sequerentur misertus hominũ ne dãnarẽtur me misit, vt hãc le-
gẽ tã amplam darẽ, & tã conformẽ carnis appetitui propter debi
les. Aduertite hominis infernalis vafritiem, qui cũ non posset al
tissimam perfectionẽ legis gratiæ negare hoc artificiũ quæsiuit,
vt stupidos homines falleret. Nã satis stolidus & amens ille est,
qui credit, quod idẽ Deus, qui vires suggerit hominibus ad obser
uandum cũ suauitate perfectissimam legem Euangelicam, alte- 18
ram ità contrariam illi daturus erat. Obsecro ergo vos fratres per
viscera misericordiæ Dei nostri, vt memoremini obligationis,
qua adstringimini ad viuendum nunc in maiori puritate, & san
ctitate, quam illi, qui in lege naturæ, & scripta vixerunt, vt plurii
mi ex vobis cõfundamini de vestro viuẽdi modo, & emẽdemini.

Philipp. 3.

Quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso, & sponsæ.
Sponsum venturum esse certissima res est. Et etiam certissimũ
est quod sic viuimus acsi sponsus nunquam venturus esset. Nam
vita nostra, & conuersatio nostra non est eorum, qui expectant
sponsum, sed eorum, qui non credunt illum esse vẽturum. Diui-
nus Apostolus, postquam dixit: Nostra conuersatio in cœlis est,
statim subdidit: Vnde etiam Saluatorẽ expectamus dominũ no
strũ Iesum Christũ, qui reformabit corpus humilitatis nostræ,
configuratũ corpori claritatis suæ. Primũ quod hic notare occur
rit, est quomodo inquit: Corpus humilitatis nostrę. Nã corpus

19 cõptũ, superbũ, pfanũ, vanũ, & inobediẽs nõ reformabitur, nec
conformabitur corpori claritatis Christi, nisi per verã pœnitẽtiã
humilietur. Secũdo notandũ est, q illi iure hãc reformationẽ ex
pectãt, quorũ conuersatio in cœlis est. At verò quorũ conuersa-
tiones sunt in inferno, quo titulo, aut quo iure Saluatorẽ expe-
ctãt? O infœlices, quomodo decepti viuitis, quorũ omnis cõuer
satio est, quomodo ditabimini, quomodo alijs præficiemini,
quomodo delectabimini, quomodo vestrã voluntatẽ cõtra diui
nam volũtatem, & legẽ adimplebitis & nihilominus Saluatorẽ
expectatis, qui suam gloriam vobis cõferat? fallimini equidem.
Quinque autẽ ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. Orẽ tremendã.
Dicite fratres si decẽ hominibus in cubiculo simul edentibus, &
lętũ diẽ agentibus nunciaretur: Vnus vestrũ trucidãdus, & seue *Simile.*
20 re nimis cõburẽdus est, nõne magnꝰ tremor omnes occuparet, &
mœstitia summa afficerentur? Quid si eis diceretur quinque ex
eis illã tã acerbã mortẽ esse passuros? Vah, quam perterriti, & ob
stupefacti manerẽt. Nos ergo quomodo tã lapidei sumus, q tan-
quã statuæ insensibiles manemus, & impauidi cũ summa veritas
hic videatur nobis significare dimidiã Christianorũ partẽ cœli
anuã nõ fore intraturã, sed extra illã mansurã, vt in perpetuũ di
ro inferni igne cremetur? Et vtinã dimidia tantũ Christianorum
pars cõdẽnaretur. Sed heu dolor: nã alibi dominus de semine pa *Luc. 8.*
rabolã proponẽs dixit, ex quinq; seminis partibus, quatuor de- *Matth. 7.*
perdi. Et alibi: Intrate per angustã portã, quia lata porta & spatio
sa via est, quæ ducit ad perditionẽ, & multi sunt, qui intrant per
eam. Quã angusta porta & arcta via est, quæ ducit ad vitã, & pau
21 ci sunt q inueniũt eã. Per portã latã, & viã spacioſam intrãt, & ro
tãt plaustra, & bestię onustę incedũt, & plures homines simul, il
lac intrare, & iter facere possunt. At per angustã portã & arctam
viã nec plaustra, nec bestiæ onustæ, nec plures homines simul in
trare, nec incedere possũt: sed sigillatim vnusquisq; perse, modo
vnꝰ deinde alius. Sic per inferni viã, quę lata & spatiosa est, homi
nes latę cõsciẽtię iter facĩũt, tanquã carrucę, & bestię bonis tẽpo
ralibus rapina, & dolo partis onusti. O vos miseros, quia põpa, &
autoritas ipsa, quibus modo inceditis in cõfusionẽ, & tormẽtũ vo
bis cõuertẽtur. Via cœli vt arcta est; nõ capit auaros, nõ superbos
nec eos q tãquã mulę onustę sic peccatis onerati incedũt. Nõ ca
pit nisi paupereș spiritu, humiles corde, & eos, q per verã pœnitẽ

tiã à peccatorũ onere, quo alij grauãt se leuare & expedire sciũt. 22
Vnde fit manifestũ, vt hic summa veritas asserit plures esse, qui per viã latã & spatiosam simul iter faciunt. Paucos vero, qui per arctã viã cœli sigillatim incedũt. Refert Cyrillꝰ de quadã vulpe cula, quę per proluuij foramẽ, ideſt. [*por vn albañar*] in cellariũ lautis epulis refertũ introiuit, vbi tantũ glutiuit, ꝙ obesſa nimis remansit, & cum egredi conaretur per foramẽ proluuij, quo ingressa est minime potuit, vnde quod exederat morte soluit. Idẽ miseris peccatoribus cõtingit, qui per ianuã baptismi sanctã Ecclesiã intrauere, dicẽtes: Abrenuntio Sathanæ, & omnibus põpis eius. Et cum hac nuditate & humilitate intrãtes, postea sęculi vanitatibus & põpis se dedunt, & committunt, quarum ingluuie tã pingues reddũtur, & bonis temporalibus, cupiditate partis, & auide cõseruatis, ita incrassantur, ꝙ cum è mũdo exeũt nullo modo per 23
angustã cœli portam intrare possunt. Vnde per latam inferni debẽt intrare. Ecce quomodo summa veritas merito dicit paucos esse, qui saluãtur respectu eorũ, qui dãnantur. Ex quo infertur in hac hodierna parabola significare noluisse dimidiã fideliũ partẽ esse, quæ saluatur, sed dicens, quinq; intrasse cũ spõso ad nuptias, quinq; vero nõ, in hoc docere voluit, quibꝰ medijs iusti saluãtur, & quibus peccatores condemnantur. Hic numerus quinarius in sacris literis mysteriosus est. Nam quinq; panibus quinq; millia hominum pauit Dñs in deserto. Et quinq; præcipua vulnera in suo sacratissimo corpore suscepit. Et dicens saluandos quinq; esse, est quasi diceret, quòd illi, qui horum quinq; vulnerum meritis, & eius morte, & passione sacratissima vti nouerint, æternæ gloriæ conuiuio fruentur. Et quia contra bonum malum, scilicet, 24
est, sicut iusti quinq; dicuntur propterea quòd illis quinq; sacratissimis stigmatibus vti nouerunt & fructum ex eis perceperũt, ita etiam peccatores quinq; appellantur quia ex illis vulneribus emolumentum capere noluerũt. ¶ Dicit deinde: *Sed quinq; fatuæ acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum*. Admirot nimis, ô Christe agne mãsuetissime, vt cũ tu ipsa modestia, & comitas sis, hoc titulo has virgines appelles & tãta ignominia illas afficias, fatuas illas vocãs. Nonne ingẽs fatuitas vobis videtur mittere solũ oleum in lampadibus, & non sumere illud etiam in vasis olearijs, quasi nunquam oleum lampadarum consumendum esset? Ah fratres, hæc est fatuitas & amẽtia, & ratio, ob quam homines

Cyrillus.

25 nes damnẽtur est, quoniã omne oleum fundunt in proprijs lampadibus, & non in vasis alienis. Omnem deliciam illecebram & lenem cultum, omnes deniq; diuitias sibi adscribũt, vt propriæ delectationi, & gustui vacẽt. Quid rex intendit? Oleum sumere in propria lampade. Quid episcopus intẽdit? quid moderator, & rector? Fere omnes sibi inquirunt: Proximis vero pauci. Omnes quæruntquæ sua sunt non quæ Iesu Christi, ait diuinus Apostolus. Omnes in lampades suas oleũ immittunt, non autẽ in vasa olearia, quę sunt pauperes & viduę, & orphani. Et in pœnã huius, videlicet, esse homines immisericordes, & tyranni hinc prouenit, vt illis sacris quinq; stigmatibus, & meritis Iesu Christi vti nesciant, nec eius diuinam misericordiam obtineant. *Philip. 2.*

Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lãpadibus. Hoc est, 26 pie & clementer secũ & cũ proximis se gesserunt, & ideo misericordiã à Deo impetrauerunt. Quia vere dictũ est: Beati misericordes, quoniã ipsi misericordiã consequentur. Et Ecclesiasticus ait: Deus protector est eius, qui reddit gratiã, eius meminit in posterũ & in tempore casus inueniet firmamẽtum. Reddere gratiã est gratum se ostendere, cum bonis à Deo acceptis eius seruitio incumbendo, & pręcipue humanũ, & misericordem in pauperes se præbere, hic in tempore casus inueniet firmamentum. O mirificũ priuilegium, ꝙ si properuinã hic fuerit inueniet eleemosynam, tanquã firmamentũ, sustentaculum, & fulcimen, ne cadat. Nam tẽpus casus est tentationis tẽpus: tũc enim homines cadere solẽt. Vel casus potest dici tempus mortis, & tunc inuenies firmamentũ in operibus misericordiæ, quæ feceris. Etiam de illo, qui 27 mittit oleum in vas olearium dicit S. Dauid: Beatus, qui intelligit super egenũ, & pauperem in die mala liberabit cum Dñs. Dñs cõseruet eũ & viuificet eum, & beatum faciat eũ in terra, & non tradat eum in animã inimicorum eius. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius, vniuersum stratum eius versasti in infirmitate eius. Attendite quot quamq; excellentes benedictiones sanctus Propheta illi impertit, qui erga proximum suum misericordiam exercet. Dñs prosperet, & cõseruet illum (ait) in bonis, quę possidet, & viuificet eũ, quando pene extinctus, & eius salus desperata fuit, & beatum, prosperum, & fœlicem tam in spiritualibus quam in temporalibus illum faciat super teram. Et ibi in lecto, in quo iacuerit (*haga el señor por el lo que el no puede haZer porsi*) Et *Psalm. 40.*

mox sanctus Propheta sermonem suum ad Deum conuertit & il-28
lum alloquitur dicens: Vniuersum stratum eius versasti in infir
mitate eius. Quasi dicat: Recte domine ego te noui, (*Que haras por el mas de lo que yo aqui digo.*) Et tanquam mater pia leniter illũ tra-
ctabis, i. delt, (*Le regalaras, y le mulliras la cama para que este blanda.*)
Et hoc significat: vniuersum stratum eius versasti in infirmitate
eius, de præterito propter beneficij certitudinẽ. Et est valde no-
tandum hæc omnia, quæ in nostra translatione in optatiuo habẽ
D. Hieron. tur B. Hieronymum de futuro legere, qui sic vertit: Dominus cu
stodiet eum, viuificabit eum, & beatus erit in terra, & non tradet
eum animæ inimicorum suorum. Dñs confortabit eum, in lecto
infirmitatis, totũ stratum eius vertisti in ægrotatione sua. O be-
nedictus, & glorificatus sit talis Deus. (*Que se haze enfermero del hom
bre misericordioso.*) Hos omnes fauores perdit crudelis, qui non vti 29
tur misericordia, nisi erga seipsum, quæ non misericordia, sed po
tius crudelitas est dicenda, siquidẽ æternæ damnationis eius est
causa. Vtinam hæc sacræ scripturæ verba in laudem misericor-
diæ prolata tanquã sagittæ acutę corda vestra dilectissimi trans-
figerent, vt qui ex vobis duri & inhumani erga proximos ve-
stros huc vsq; extitistis blandi, humani, & pij modo redderemi-
ni, vt hac via vestris malis remedium adhiberetis.

Morã autẽ faciẽte sponso dormitauerũt omnes, & dormierũt. Per hãc mo
rã significatur spatiũ tẽporis, quod nobis cõceditur, vt in eo ęter
nã vitã lucremur & in toto hoctẽpore dormimus. Sõnus dicitur
1. *Cor.* 15. peccatũ. Vnde D. Paulus ait: Euigilate iusti & nolite peccare. Si
nõ peccare est vigilare, ergo peccare est dormire, & peccatum di
cetur somnus. Somno omnes corporei sensus sunt ligati, & suas 30
Aristo. l. de somn. & vi operationes non exercent. Cuius rationem reddit Philosophus
gil. in libro de somno, & vigilia dicens, causari somnum ex vapore
cibi, qui est in stomacho, ex quo vapores exhalãt & vadunt ad
cerebrum, & frigefacti descendunt densiores, & spirituum vita
liũ vias claudunt, & etiam specierũ, quibus fit sensatio, & ob id
ligantur humani sensus, ita, vt sentire nequeant. Vnde nec videt
homo, nec audit, nec odoratur, nec gustat, nec sentit, quanuis tan
gatur. Eodẽ modo ex abundantia bonorum tẽporaliũ, & secun-
da sorte ascendunt quidã fumi, & vapores superbiæ ad cor, adeõ
frigidi & spissi, quod obstruũt vias, ad operationes, & dona diui
ni spiritus, ex quo remanet anima tanquã sopita & oblita sui, &
crea-

31 creatoris ipsius cũ sensibus ligatis, & stupore correptis. Pro quo
est notandum id quod D. Bernardus in quodã sermone de quin
que sensibus ait: videlicet, quòd sicut in corpore quinque sensus D. *Bernar*
corporei sunt, ita etiam in anima sunt quinq; sensus spirituales. *ser. de quin-*
Visus est fides, auditus obedientia, gustus amor, olfactus spes, & *que sens.*
tactus patientia. Et anima in peccato iacens hos omnes sensus li-
gatos habet. Ita enim credit vt viuit, acsi non crederet, & ita spe-
rat ac si non speraret, absq; obedientia, patientia, & amore & ita
manet sopita. Vnde nõnulli exponentes illud: Dormitauerunt
omnes, & dormierunt idem significare aiunt ac illud, quod Salo
mon ait, scilicet: Nõ est homo, qui non peccet. Et ità humanam 3. *Reg.* 8.
fragilitatem contemplantes amplius admirari deberemus, vidẽ
do homines in virtute perseuerare, quam cernere illos in pecca-
32 ta prolabi. Acsi quosdam videremus in duo vasa vitrea plures la
pides iacientes, si horum alterum tot ictibus illęsum videremus,
profecto plus admiraremur, quam si alterum frangi cerneremus.
Omnes nos tãquã vasa vitrea sumus, & natura nostra fragiles.
De quibus sanctus Apostolus ait: Habemus thesaurum in vasis 2. *Cor.* 4.
fictilibus, & assidue varijs dęmonum tentationum ictibus impe
timur, & quanto iustior quis est, eo plus ab eis vexatur. Vnde S.
Iob de quolibet horum dæmoniorũ ait, fœnũ, vt bos comedet. *Iob.* 40.
Est valde ponderandum, quod non dicit: comedet fœnum, vt
equus, aut sicut asinus, vel vt quodlibet aliud animal, sed vt bos.
Nam equus, & asinus si præsepio admoueantur statim os immit
tunt, & comedunt quidquid primo offendunt, siue mundum
siue immundum, & minus purgatum sit. Non sic facit bos, quin
33 imo os aperit, & magis selectum capit, nec dentibus terit fœnũ,
quod non sit purgatum (*. De toda maleza y horrura.*) Sic dæmon fa-
cit, qui studet perfectiores, atq; sanctiores & à seculi tumultu ma
gis semotos deglutire & eos fortius tẽtat, nõ admodũ curãs de mũ
danis qui sunt tanquã fœnũ immundũ puluere & paleis admix-
tum. Vnde Diuus Gregorius ait: Dæmon eos tentare negligit, D. *Greg.* 1
quos iure quieto possidere sentit. O viri religiosi, oculos vestros *moralibus.*
aperite obsecro, viuite cum maxima vigilantia, & cautione siqui
dẽ hostis vester dæmõ vestram condẽnationẽ adeò sitit, & tan-
to desiderio angitur, vt vos mordicus consumat: nam, vt bos fœ-
num mũdum, & purgatum comedit. Dicebat S. Dauid: Custodi *Psalm.* 85.
animam meam quoniam sanctus sum. O bone rex, si sanctus

Universidad de Deusto Biblioteca

es, cur tam efficaciter petis, vt Deus animam tuam custodiat? 34
Quia quo sanctior quis est, eo plus à Sathana expugnatur, debel
latur, & aggreditur. Vnde in Cãticis de anima sctã dicitur, quod
Cant. 4. est tanquã turris, & quod mille clypei pendent ex ea. Nam sicut
plures sunt ictus, quibus impetitur, & sagittę, quibus vulneratur,
ita plures clypei, & diuina præsidia ei opus sunt, vt ab illis eripia
tur & defendatur. Cum ergo hoc ita sit, plus nobis mirandũ est,
si videamus iustum, qui vas vitreum est, tentationum ictibus vn-
dequaq; petitum, & quod aliquo peccato mortali nõ frangatur,
sed quod in iustitiæ integritate perseueret, quã si videamus aliũ
eisdem tentationum iaculis frangi, & peccare. Cęterum quanuis
verum sit non esse qui vel mortaliter, vel saltem venialiter non
peccet, at vero hîc, *Dormitauerunt omnes, & dormierunt*, non deno-
tat omnes in peccato iacere, quando sponsus venit. Et hoc planũ 35
videtur, quandoquidem etiam virgines prudentes dormiebant,
& in eodem somno paratæ erant. Vnde scire opus est, quod sicut
est somnus malus, peccatũ, scilicet, etiam est bonus sopor, nem-
Psal. 4. pe diuina cõtemplatio. De quo S. Dauid ait: In pace in idipsum
Cant. 5. dormiam, & requiescam. Et in Canticis dicit sponsa: Ego dor-
mio, & cor meum vigilat. Et virgines fatuę videlicet, mali Chri-
stiani, qui non acceperunt oleum misericordiæ in vasis suis dor-
miunt in peccato, & aduẽiens spõsus in hora mortis imparatas
illas inuenit: vnde absq; vllo remedio in æternum manent. At
virgines prudentes, scilicet, boni Christiani, quam plurimis pie-
tatis operibus præparati dormiunt somnum hunc suauissimum
contemplationis diuinæ. Quas ita præparatas, & gratia insigni-
tas sponsus inueniens eas secum ad gloriæ nuptias ducit, quam 36
mihi & vobis donare dignetur Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Virginum
Concio Secunda.

*Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quæ ac-
cipientes lampades suas, &c.* Matth. 25.

Hæc

1 HÆC Sancta militans Ecclesia, quæ à mũdi initio
cœpit nũquã regni cœlorũ titulũ sortita est, quous-
q; vnigenitus Dei filius in terris homo factus appa
ruit. Nunc enim qui in ea viuunt maiori obligatio-
ne adstringuntur, quædã effigiẽ, & exẽplar esse eo
rũ, qui in illa superna patria, & triumphãti Ecclesia habitant. Et
est res valde vsitata nomẽ rei ipsius imagini aptare. Habet quis,
verbi gratia, mundi theatrũ, aut orbis descriptionẽ cubiculi pa-
rieti fixã, & dicit familiari suo: Ecce Roma hic, ecce illic Vene-
tiæ, Ecce illinc Neapolis, &c. Romę imaginẽ Romam appellat.
O quã ingẽti beneficio nos omnes Christianos Deus donauit, si
quidem in tã sublimi statu qualis est huius sacrosanctę militãtis
Ecclesię nos collocauit, quæ imago & exemplar est cœlestis ac
2 supernę triumphantis Ecclesiæ. Vnde Diuus Paulus ait: Fidelis, 1. Cor. 1.
Deus per quem vocati estis in societatẽ filij eius Iesu Christi Do
mini nostri. Per quem, id est, per cuius gratiam, & bonitatẽ voca-
ti estis, & nõ propter vestra merita. Certa res est, quod nos, qui
in hac sacra militanti Ecclesia viuimus non sumus, in gloria, & so
cietate Christi R. N. Cęterũ ait S. Apostolus, quod sumus voca-
ti in societatẽ & cõuersationẽ eius. Nã Christian⁹ prę animę ocu
lis debet semper habere, & existimare, quod ambulat semper in
prẽsentia, & societate huius cœlestis magistri. Aliquando fingẽs
adesse sacratissimę natiuitati ei⁹ in Bethlehemitico prẽsepio. Nõ
nunquã verò quod comitatur illũ in Ægyptiaca peregrinatione.
Aliquãdo autẽ, quod adest cũ illo ieiunãs in deserto. Aliquando
verò, quod subsequitur illũ in prędicatione sancti Euangelij, &
3 quod ab illo diuino ore altissimas conciones, quas prædicauit au
diat. Tandẽ studeat memoria, & meditatione præsto esse omni-
bus mysterijs, quæ in hac vita operatus est, quousq; in cruce emî
sit spiritũ, & quę deinde fecit quousq; in cœlũ ascendit. Et ad re
cuperandũ halitũ (vt aiunt) siue ad refrigerandũ spiritum & refo
cillandã mentẽ, debet etiam homo nõnunquam meditari, quod
est cũ illo in gloria, vbi sedet ad dexterã Dei patris, & ab vniuer-
sa cœlesti curia adoratur. O vtinam ex tot horis, quot indies insu
mimus, terrena corporibus nostris inquirendo, saltim dilectissi-
mi vnã horã mane, & aliã sero, in his cõsiderãdis mysterijs collo-
carem⁹. Vtiq; flagraremus diuini amoris igne, & facili negotio à
malis nos expedirem⁹, & manifestè in sancto virtũ exercitio pro
ficerem⁹. In Genesi dicitur: Formatis igitur Dñs Deus cũctis ani Genes. 2.

mãtibus terrę,&vniuersis volatilibus cœli adduxit ea ad Adã,vt videret quid vocaret ea. Statuens Deus coram Adamo tot genera creaturarum,in hoc celsitudinis & potentiæ suæ infinitę contemplationis materiam illi præbuit, videns illum verbo duntaxat cuncta creasse. Et sequitur statim: Immisitque Dñs Deus soporem in Adam,quem soporem septuaginta interpretes dicunt quandã ecstasim fuisse. Et crediderim ego ecstasim illam causatam fuisse ex bonitatis,& maiestatis Dei infinitę cõsideratione, quam ostendit in formatione tam diuersarum creaturarũ. Quod si illa creaturarum diuersitatis sufficiẽs fuit ecstasim in Adamo efficere, multo profectò mirabiliora sunt opera redemptionis nostrę,& efficaciora ad causandam ecstasim in nobis, si cum cordis puritate,profunde, & assidue eorum cõtemplationi incumberemus: ob cuius defectum nec diligimus, nec admiramur, res tam stupendas & mirabirabiles, quas pro nobis Deus operatus est. Sed dicetis, Cur Dominus non assimilauit hanc Sanctam Ecclesiam decem coniugatis,aut decem viduis,quemadmodum comparauit illam decem virginibus? Ad hoc respondeo, quod quanuis status coniugatorum,& viduarum bonus sit,at verò virginum melior, perfectiorque est. Nam cum quîs aliquid pluris çstimat ad insinuandum valorem, & pretium eius excellentiori rei illud cõparat. Vnde dici solet: iuuenis hic Angelus est, iuuenis hic Seraphim est. Sic sponsus dilectã comparat dicens: pulchra,vt luna,electa,vt sol. Nam hæ creaturæ alias corporeas excellunt. Similiter hic dominus sanctam Ecclesiam perfectiori statui,videlicet,virginum comparat,vt ostẽderet, quanti çstimet virginitatem. Nã coniugatis fructus trigesimus datur, viduis sexagesimus,virginibus verò centesimus. Tam infimus fructus aptatur coniugatis,quia sicut diuinus Apostolus ait: Qui cũ vxore,est solicitus est quę sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est. Et hoc intelligitur de bonis coniugatis: nã mali coniuges non reportant fructum, sed potiùs damnationẽ æternam. Quem fructum (dicite) ferret illa mulier profana, de qua in Prouerbijs dicitur, quod seduxit iuuenem, dicens: veni fruamur cupitis amplexibus,donec illucescat dies. Non enim est vir(scilicet meus)in domo sua,abijt via longissima. Et paulo ante sacer textus dixerat de ea,quanuis coniugata erat. Ecce occurrit illi mulier in ornato meretricio, præparata ad decipiẽdas animas,garrula,& vaga,quietis impatiens, nec valens in domo cõsistere

4 *Cant.6.* 5 6 *1.Cor.7.* *Prou.7.*

7 stere pedibus suis,nunc foris,nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Auertat à nobis Deus tam dirum Sathanæ instrumentum, quale est mulier cum his qualitatibus,quibus spiritus sanctus hic depingit,quarum maxima turba in mundo est. Et viduis fructus sexagesimus datur,quia magis expeditæ sunt ad obsequẽdum Deo. Hoc etiam intelligitur de bonis viduis,quæ obseruant id,quod D. Paulus docet: his verbis: Quæ verè vidua est, & desolata speret in Deũ,& instet obsecrationibus nocte ac die. Nam quę in delicijs est,viuens mortua est. Virginitati verò cẽtesimus fructus donatur, tanquam rei perfectiori,& quæ nimium præparat animam ad diuinam contemplationem. Vnde inter omnes Sanctos Apostolos,& Euangelistas de nullo legitur tot tantasque reuelationes, & raptus habuisse sicut Diuus Ioannes 8 Euangelista,& D. Paulus: cuius ratio esse creditur, quia hiduo 11 sacri viri erant virgines, cæteri vero non,quia coniugati fuerunt, vt D. Ambrosius affirmat. Et illa virginitas perfectior est,quæ si mul corporis, & animæ puritatem includit, quanuis difficilior sit,sicut in laboribus contingit,idest,(*En los lauores*) illi sunt pulchriores,& difficiliores,qui ex vtraq; facie laborantur,(*Que se labran a dos haZes.*) Ita quanuis omnes virtutes sunt difficiles (quia teste philosopho, virtus versatur circa difficile) at inter omnes primas tenet,virginitatem in corpore conseruare, & cogitationes,& desideria casta in anima habere. (*Porque esto es labrar a dos haZes.*) Et sicut difficilius,ita pretiosius est. Reginę & dominæ plus gloriantur de inuersa vestis facie, quã de facie ipsius,idest,(*Mas se precian de los afforros de sus ropas,que de la haZ.*) Vnde in vestibus se 9 rici gausapij,idest,(*De terciopelo,ponen afforros de tela de oro.*) Huiusmodi sunt sponsæ superni regis Iesu Christi,quæ plus gloriantur de virginitate interiori,quam de exteriori. Vnde Regius Dauid ait: Omnis gloria eius filiæ regis abintus. Omnis gloria eius ab intus,ait,non quia plurimum non æstimet virginitatem exteriorẽ,sed quia interiorem multò plus æstimat. Et sponsus dilectam laudans illi dicit: Quam pulchra es amica mea, quam pulchra es absque eo,quod intrinsecus latet. Quasi significans in hoc quod suppetunt verba ad laudandũ virginitatem exteriorẽ,& desunt ad laudandum interiorem, quæ est mirifica ponderatio. Et Diuus Hieronymus ad Eustochium ait: In carne præter carnem viuere magis Angelicũ est,quam humanũ. Et etiã dici potest virginitatẽ in hominibus maioris pretij esse,quam in Angelis: quia plus

1.Timo.5. *D. Ambro. sup.epi.2.ad Cor.capi.11.* *Aristo.2. Ethicorum.* *simil.* *Psalm.44.* *Cant.4.* *D. Hieron. ad Eustoch.*

plus æstimatur aliqua res, quæ cum sit arte fabricata naturalis vi- 10
detur, quam quę natura sua talis est. Vuę illę, quas clarissimus pi
ctor Zeuxis in scęnâ detulit tâto artificio depictas, vt ad eas aues
auolarent, plus æstimabâtur, quâ si naturales essent. Et roſę, flo-
sculiq; quos aurifices in argento sculpũt. & quos plumarij, ideſt,
(*Los brosladores.*) In serico fabricantur pręter ipsam materiâ supra
quâ hęc laborâtur, precioſiores sunt propter artificium quâ si na-
turales essent. Quòd Angeli sint puri, & casti (*Pocas gracias a ellos*)
si sic dici fas est, & gratias ingentes Deo, qui tâ puros, & speciosos
illos creauit. At verò quod artificioſe, & cũ tanto labore quædâ
virginitas Angelicæ similis in carne fiat, hoc plus multò ęstima-
tur. Quòd malus mala, & vitis vuas ferât, nihil mirũ, cęterũ, quod
tribuli vuas, & rub⁹ mala ferât, hoc profecto mirabile esset. Rubi
& tribuli sunt homines respectu Angelorũ, qui sunt tâquâ arbo
res nobiliſsimę. Et q̃ hi miseri homines ad Angelorũ puritatem 11
perueniât hoc magnâ admirationẽ fert. Et ex eo q̃ virginitas tâ
pulchra, & speciosa sit illi Sanctâ Ecclesiâ Dñs cõparat etiâ dicẽs:
Simile est regnũ cœlorũ decẽ virginibus in quo denotat sanctâ
eius Ecclesiâ esse regnum virginũ propter honestatẽ, quâ decet
habere in omnibus statibus eius, quanuis sit coniugatorũ, quod
apud alias mundi nationes nõ obseruatur. Et ita, quanuis B. Pe-
trus Apostolus in sua canonica fœminas peculiariter exhorte-
tur, dicens: cõsiderantes in timore castâ conuersationẽ vestram,
omnibus etiâ Christianis hæc dici opus est, & cũ maxima effica
cia prędicari. Et est notandum quod vbi nos hic legimus: cõside
rantes in timore castâ conuersationẽ vestrâ, alia translatio habet:
cõsiderantes in timore sanctâ conuersationẽ vestram. In quo sig
nificatur, quod quãuis ad hoc, vt quis sanctus sit plus requiritur, 12
quam quod sit castus, at verò castus esse est via rectiſsima ad im-
petrãdam sanctitatẽ. Sed vę & millies væ quanta penuria castita
tis hodie apud Christianos est, & quanta corruptio, & turpitudo
in quâ plurimis sanctæ Ecclesię mẽbris. In Geneſi legitur: Noe
cum quingentorum esset annorũ genuit tres filios, & constat illũ
ab omni carnali actu abstinuisse vsque ad quingentos ætatis suę
annos, siquidẽ vsq; tunc filios non habuit. O mirificam continẽ
tiam, & castimoniam viri. Et vt in plurimũ in diebus illis vsq; ad
centeſimum ætatis annum se cõtinebant homines: nunc heu do-
lor, vix pueri loqui sciunt, & de carnalitatibus agũt, & prius quã
filij esse sciant, patres esse volũt. Vnde prouenit, vt respectus, &
honor

Plinius lib. 35. cap. 10.

1. Pet. 3.

Gene. 5.

13 honor erga parẽtes amittatur, quia parẽtes & filij fere pueri se cõ
sequũtur. Et sic videbitis plures matres, quæ filias tâ intẽpesti-
ue suscipiunt, quod vix discernere poteritis, vtra earũ mater, aut
filia sit, & sic vt æquales cõuersantur absq; vllo respectu, & obe-
dientia. Quid de nõ nullis dicã in suis sermonibus, & colloquijs
tã parũ circunspectis, & incautis, vt passim oculis proprijs vide-
mus? Vnde prouenit, vt turpiter cõtaminentur, & inde in pluri-
ma vitia prolabantur. Nam luxuriæ vitiũ plurimũ miserum ho
minẽ debilitat, vt Iacob patriarcha significauit filiũ suũ Rubẽ al *Gene. 49.*
loquens his verbis: Effusus es sicut aqua, nõ creſcas, quia ascendi
sti cubile patris tui. A qua effusa omnino deperditur & absq; vlla
vi manet. Et ideò hoc vitium iter præbet ad alia plurima vitia, &
sic indies homo deterior fit. Prius facer textus dixerat, quod ho *Gene. 6.*
mines visa fœminarũ pulchritudine ad malũ illecti fuerunt, ex
quo in tantâ miseriâ sunt prolapsi, quod dicitur ibi: Repleta est
14 terra iniquitate: omnis quippe caro corruperat viam suam. Ecce
quẽ finem habent vitia carnis, & in quantâ stragẽ, & corruptio-
nem miseros homines inducunt. De quolibet horum huic vitio
dedito potest dici illud Isaię vaticiniũ: Cor impij, quasi mare fer *Isai. 57.*
uens, quod quiescere nõ potest, & redeunt fluctus eius in concul
cationẽ, & luctum. Nam omnia carnalis negotia tẽdunt ad hoc,
vt se inquinet. O miseri, quâ rigidas pœnas soluetis, nisi vestris
dissolutionibus frænum adhibebitis, & veram pœnitẽtiam ege
ritis. In Geneſi legitur: Flagellauit Dominus Pharaonem plagis *Gene. 12.*
maximis, & domum eius propter Sarai vxorem Abraham, quia
existimans illam innuptam esse iusserat eam ad se adduci, vt cũ
15 ea peccaret. Quod si Pharao Ethnicus tam acriter punitus fuit
propter adulterium, quod ignoranter perpetrare volebat, quid
erit de Christianis, qui consulto tam frequenter illud commit-
tunt? Siquis obijciat (vt verum est) dominum illum flagellasse,
quia etsi ignorabat Saram coniugatam esse, bene tamen nouerat
alienam esse. & id satis erat ad hoc, vt illum Deus puniret, ad
hoc respondeo, quod exinde poteſtis inferre: si propter simpli-
cem fornicationẽ Deus Ethnicum sic punit quibus supplicijs
Christiani hominis adulterium punietur? Et scitote, quod quanuis
leges ciuiles æqua pœna mariti, ac vxoris adulterium puniunt, *D. Aug. li. de adulteris coniugijs.*
at verò apud Dei tribunal grauius delictum committit adulter,
quam adultera, & grauius punietur, sicut D. Augustinus decer-
nit

nit libro de adulterinis coniugijs. Nam vir maioti obligatione 16
adstringitur ad viriliter cuilibet vitio resistendum quia maiorē
vim & perfectionē habet, quam mulier. Obsecro vos fratres, vt
hæc nimium pensetis, & saltem pœnæ timor vos terreat, quos
amor Dei non mouet, & hac via veram pœnitentiam agatis, &
B. Ægidius ord. Min. à tantis malis vos eripiatis. Beatus Ægidius Minorum frater à
quodam homine interrogatus: Pater à vitijs carnis quomodo
nos eripere, & continere poterimus? Sanctus vir sapienter re-
spondit: Qui tigna grossa, aut ingentes rupium moles transfer-
re aliunde vult, plus arte quam viribus facit. Quo exemplo do-
cuit quod, vt hanc vitij carnis molem à nobis semoueamus, non
tam viribus corporeis vti debemus, quàm artificijs. Et vnum ex
præcipuis est, quod viros spirituales conueniamus & tanquam
magistros, & vulnerum animarum medicos habeamus, vt San- 17
S. Ioa. Clim. c. 11. ctus Ioannes Climacus exhortatur. Quando filios Israel Deus
Exod. 3. voluit educere de Ægypto misit ad illos Sanctum Moysem, vt
Gene. 19. magistrum, & ducem qui homo ex carne erat. Cæterum ereptu
rus Loth & filios eius ab incendio Sodomę (quæ locus turpitudi-
nis erat) non misit Abraham, aut alium quempiam hominum,
sed Angelos misit, qui illos adiuuarent, vt ab immundo loco illo
exirent. In quo significatum est, quod quanuis ad exeundum ab
alijs peccatis satis esset alios viros minus perfectos consulere, at
verò ad euadendum pericula carnis opus est viros spirituales, &
angelicos conuenire, & ab hac dira pice valde semotos.

Quæ accipientes lampades suas exierunt obuiam sponso, & sponsæ.

Bene infertur noctu esse, siquidem opus fuit lampades accen-
sas portare. Et ità verum est, quod vita præsens nox est respe- 18
ctu illius lucidissimi diei gloriæ. Ideoque nobis opus est non so-
lum lumine naturali sed etiam lumine fidei diuina gratia, & cha
ritate illustrato. O mirifica lux, quæ sic nos illuminat, vt quic-
quid est in mundo nox videatur, & nihil amabile præter Chri-
stum verum animarum nostrarum sponsum. Et est valde ponde
randū, quod solus rex gloriæ Iesus Christus dicitur hic sponsus,
& sponsa. In quo denotatur illum Deum & hominem esse.
Nā in cœlestibus illis spōsalibus sacratissimæ incarnationis ver
bū diuinum humanitati vnitum, & desponsatum est, vnde ver-
bum diuinum est sponsus, & humanitas sponsa. Et propterea
dicitur: Exierunt obuiam sponso, & sponsæ. Vbi plane con-
stat

19 stat in hac parabola Dominum non loqui de infidelibus, qui hāc
lucem nunquam habuerunt, nec obuiam sponso exierunt. Vn-
de Diuus Ioannes in Apocalypsi ait: Datus est mihi calamus si- *Apoc. 11.*
milis virgæ, & dictum est mihi: Surge & metire templum Dei,
& altare, & adorantes in eo, atrium autem quod est foris templū
eijce foras, & ne metiaris illud. Vbi per illud: Quod foris templū
est, omnes infideles significantur. De quibus Diuus Paulus ait: *1. Corint. 5.*
Quid enim mihi de his, qui foris sunt iudicare? Nec hic loquitur
de malis Christianis, qui publicè sunt adulteri, homicidæ, fures,
voraces &c. quia in parabola præcedenti de his dominus verba
fecerat, sed loquitur de his, qui exierunt obuiā sponso, & fuerūt
iusti & illuminati, & bona opera aliquando fecerunt, ex quibus
posteà quā plurimi condēnantur. O rem mirā, & dictu tremen-
dā, quod in vno conuentu centum monachi cohabitēt, & in alio
2 ctotidem monachę clausæ seruentur, & hi omnes ieiunent, carnē
disciplinis macerent, vigilijs & orationibus vacent, omnes de-
niq́ue ad laudes Deo exoluendas nocte surgant, & horum aliqui
busianua claudatur, quibusdam verò reseretur? Quis fratres hęc
audiens nō cōtremiscit, & stupet? O Christe lux vera, illumina
nos obsecro pro tua infinita clemētia, vt rectè hęc pēsare nosca-
mus. Si dū alij orationi vacāt, alij ludo incūberent, si dūalij horas
matutinas decātant, alij detrahendis proximis operā darent, si-
dum flagellis alij carnen rumpunt, alij comessationibus & ebrie
tatibus darentur non mirum esset, quod alijs ianua clauderetur,
alijs verò panderetur, & quod alij fatui, alij verò prudentes dice
rentur. At verò quod bonis operibus omnes simul dediti, qui-
dam condemnentur, alij verò saluentur, hoc ingentem admira-
2 rtionē parit. O quam meritò D. Gregorius in homilia super hoc *D. Greg.*
Euāgeliū ait: Sæpe vos fratres charissimi admoneo praua opera
fugere, & mūdi huius inquinamenta deuitare. Sed hodierna san
cti Euāgelij lectione cōpellor dicere, vt & bona, quæ agitis mag
na cautela teneatis, ne per hoc, quod à vobis rectū agitur fauor,
aut gratia humana requiratur, ne appetitus laudis subrepat, &
quod foris ostēditur, intus à mercede euacuetur &c. Sicut fatuis
virginibus cōtigit, quę postquā bonis operibus insudauerant, &
cū lampadibus accensis spōsum expectauerāt tandē ceciderūt,
& perierunt, quia gloriam hominum plusquam Dei quæsierūt. *D. Aug. li. 83. q. 59.*
D. Augustinus aliam expositionem huius loci ponit dicens;
quod

quod lãpas accensa vnius cuiusq; statũ significat, & oleum signi- 22
ficat bonũ testimoniũ status illius. Et quia sunt nõnulli, qui sta-
tũ accipiunt, & nõ curant de eo, quod ad statũ illum attinet, ideo
quidã saluantur nonnulli verò condẽnantur. Quia nõnulli satis
esse putãt, si religiosi sint, si clerici, si cõiugati, aut prẽlati, siue mi
nistri iustitię, & quę ad statũ illos pertinẽt nõ curãt exequi. Alijs
vero nõ satis videtur status, in quo vitam degũt, sed insuper stu
dent bonũ testimonium de illo habere, opere exequendo quic-
quid ad illũ statum spectat. Hæc est vera prudentia, & sapientia.

Psalm. 118. Vnde S. Dauid ait: Intellectus bonus omnibus faciẽtibus eum.
Idest, ille optimã sapientiã optimãq; prudentiã habet, qui secũ-
D. Tho. 2.2. dũ propriũ statũ operans Deo famulatur. Ideo D. Thomas ait:
q. 47. *ar.* 8. quod vnus ex prẽcipuis prudẽtię effectibus est prẽcipere, vt ope
2. Corint. 1. re exequatur quidquid decet. De hoc oleo hoc est de hoc testi- 23
monio dicit Apostol⁹: Gloria nostra hæc est, testimoniũ cõsciẽ-
tię nostrę. Idest, hoc lętificat animas nostras. Hęc nostra securitas
est, scilicet, testimoniũ, q̃ de nobis prębet conscientia nostra. Et
quod testimoniũ reddit, ò diuine Apostole? ipse statim assignat,
scilicet, quod in simplicitate cordis, & synceritate olei, & nõ in sa
piẽtia carnali, sed in gratia Dei cõuersati sumus in hoc mũdo. O
beatũ illũ cui⁹ cõsciẽtia tale de seipso testimoniũ perhibet, & quã
securus hic super faciẽ terræ viuit, nã eius cõscientia illi dictat, q̃
quicquid facit propter gloriã Dei eiusq; amorẽ facit. Et inferi⁹ di
cit: qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pign⁹ spirit⁹
in cordibus nostris. Attẽdite si iure optimo consolati viuãt, qui
pignus cœleste acceperũt, idest, qui Dei suffragiũ habẽt, (*Que tie*
Simile. *nẽ el voto de Dios.*) vt eis gloria cõferatur. Statim, vt rex syngraphã 24
ad equitẽ mittit dicẽs, se illũ cõmẽdatariũ facere, cõmẽdatarius
appellatur, quanuis nondũ prę scripserit, seu muneris possessio-
nẽ acceperit, quia regis suffragiũ habet. Similiter iusti in hac vi-
ta beati dicuntur, quia Dei suffragium habent. Hoc est dilectissi
mi testimonium, quod omnes habere studere debemus. Non sa-
tis vobis esse debet, vt alij de vobis testimonium præbeant, (*cõ*
que otros os abonen) & vt iustos vos habeant. Nam hæc fuit fatui-
tas illarum virginum infœlicium. Opus suum probet vnusquis-
q̃ue, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & non in alte-
Gal. 6. ro, ait diuinus Apostolus. Et in hoc consistit prudentia.

Moram autem faciente sponso. Iustis tantum moram facere videtur sponsus.

25 sponsus. Vnde sanctus Dauid querebatur dicens: Hei mihi, quia *Psalm.* 119.
incolatus meus prolõgatus est. De Anna Tobiæ matre legitur,
quòd videns filium (quem bonum suum appellabat) tandiu im
morari, nullo modo cõsolari poterat, sed quotidie exiliens circũ
spiciebat & circumibat vias omnes, per quas spes remeandi vi-
debatur, vt proculvideret eum. O vtinã efficaciter Deum nostrũ
summum mq; bonum, sicut oportet diligeremus, quot lachry mas
funderemus, & quam crebra supiria daremus, vt citò dissoluere-
mur, & essemus cum illo. At plurimi ex nobis ità viuimus, quod
quanuis post ducentos annos Deus veniret videretur nobis cito
& intẽpestiue aduẽtare. Sicut Rex Ezechias, qui plorãs dicebat:
Præcisa est, velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer succidit *Isai.* 38.
me. Hoc est (*En lo mejor de mi vida me corto el hilo*) & è medio sustulit
26 me. Ille sanctus Rex plorabat, quia absque prole, à qua Messias
descenderet è vita discedebat. At tu miser peccator gemis, quia
hunc mundum caducum relinquis. Crede mihi frater, si sapis, q̃
inuenies Dñm moram feciſſe. Nam etiam si mox, vt primũ pec
catum admisisti veniret morã feciſſet. (*Pero ahorraras todos los pecca*
dos) quæ postea commisisti. Causaris illum cito venire? In infer-
no experieris, quanto melius tibi fuisset, si cũ tot mala nõ perpe
traueras è medio te tolleret. Misericordiarũ pater, vt cõuertereris
expectabat, & te expectare fuit (culpa tua) ad maiorem condem
nationem tui.

Morã autẽ faciente sponso dormitauerunt omnes & dormierunt. Hoc
dupliciter potest intelligi. Primo modo, q̃ prudẽtes dormitaue-
runt & fatuæ dormierunt, quia iusti per vitæ ipsorũ spatiũ in ali-
27 quot ignauias, & negligentias solẽt incurrere: q̃ si forte aliquan
do in aliquod graue peccatũ incidunt statim ab eo surgunt, quan
to citius possunt. At verò præsciti stertẽtes in vtrãq; aurẽ dormiẽ
tes sopiti in peccato iacẽt omni verecũdia, omniq; timore exuti,
sicut qui vestẽ exuit, vt melius in lecto dormire possit. Et hi quã
uis impulsib⁹ & clamorib⁹ excitẽtur, mox vt impelli & excitari
prętermittũtur, iterũ sopiũtur. Mittit sagittarius iaculũ in aues, *Simile.*
quæ insuẽto enatant, & percutit vnam ex eis & occidit, reliquæ
vero exterritæ inde exeunt, & gãnientes per aera volitant, quæ
mox euẽtus oblitæ, iterum reuertuntur, & merguntur sub aqua,
& statim supernatant, & refocillantur, ita lætę & iucundæ sicut
antea. Et hoc nihil mirum profecto, quia bruta animantia sunt,

& ratione carentia. Hoc autem magnam admirationem infert, 28
quod degentibus hominibus, & immergentibus se sub aquis vo
luptatum, soluit Deus arcum iustitiæ suæ, & mortis iaculo vnũ
eorum occidit, & cæteri perterriti mortis timore, per breue tem-
poris spatium ab aquis ipsis exeunt. Cæterum vix amicus, aut so
cius, vicinus, siue frater sepultus est cum mox redeunt, & sub eis
dem voluptatum aquis immerguntur, ac si nunquam tale vidis-
sent. O homines brutis irrationabiliores, quãdoquidem nullum
artificiorũ, quæ Deus adinuenit, vt vos ab ipso pergraui somno
omnino excitet sufficit. Aliter hæc verba possunt intelligi, vide
licet, dormitauerunt omnes, & dormierũt, ꝙ omnes cõprehẽdat
tã fatuas, quàm prudentes, quanuis diuersimode. Nam fatuæ dor
miũt in somno culpæ, & ex minoribus peccatis in maxima pro-
labuntur. Vnde ex dormitare prouenit dormire. Prudẽtes verò 29
dormiunt diuinæ cõtemplationis somnũ, & ex imperfecta con-
templatione ad perfectam ascendunt. Vnde similiter ex dormi-
tatione procedit dormitio in illo perfectissimo somno, de quo S.
Psal.67. Dauid ait: Si dormiatis inter medios cleros pennæ colũbæ dear-
gẽtatę, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Hoc est, si dormia-
tis inter duas sortes, alas deargentatas habebitis, & dorsum de
auratum, ideſt, [*el cerro dorado*]. Hæ duæ sortes sunt sacratissima
Scotus in.3. d.14.q.1. filij Dei incarnatio, & pretiosissima eius mors. Scotus ait, quòd
Christus R.N. in quantum homo obtulit patri æterno passionẽ
suam pro prædestinatis secundũ gradus illos gloriæ, ad quos de-
stinatos illos habebat, & hoc in primo instãti incarnationis suæ.
Et postea in cruce tanquam rem actualiter exhibitam illam ob- 30
tulit. Vnde conuenienter hæc duo mysteria sortes appellantur.
Fœlices ergo animæ, quæ quiete & assidue inter has duas sortes
dormiunt per diuinam cõtemplationem, nam ex iugi & crebra
meditatione tam sublimium beneficiorum adeo magnum profe
ctum spiritualem, & cordium reformationem inde deproment,
quòd tãdem pennas deargentatas habebunt. Pennę vitam signi
ficant, cum qua peruolamus in cœlum, aut prolabimur in infer-
num. Et habere pennas columbæ deargentatæ est habere vitam
synceram, & sapientem. Dorsum finem denotat, qui est mors, &
aurum charitas. Et habere dorsum deauratum est habere mortẽ
cum charitate, & amore. Vnde S. Rex hic denotare vult ꝙ illorũ
vita qui mysteriorũ diuinorũ contemplationis somno sunt dedi
ti

31 ti ratione ducetur, & eo mors charitati comes erit. Et hoc maxi-
me desiderandum est, scilicet, viuere, vt sapiens & obire, vt san-
ctus. Huic sacro somno prouidę virgines illę deditę vitã degebãt
fœlicẽ accepto prius oleo gratiæ, & lætitę spiritualis, & ideo spõ
sus ad glorię nuptias illas secũ tulit, & intulit. Fatuis verò, quia vi
tã in somno culpę consumpserant clausa est ianua. Quãdo in Re- *simile.*
gis palatio lætissima, incundissimaq́; festa, & ludi celebrãtur, &
vos illuc confertis spectandi illorum gratia vobisq́; ianua claudi
tur, ideſt, (*os dã cõ la puerta en los ojos*), magnopere id sentitis, & mo
leste fertis, quia priuamini ab spectaculo tãtæ iucunditatis, & lę-
titiæ. Quid ergo erit, o cæci filij Adã, cùm vobis dicetur: Clausa
est ianua, non solũ Deo nõ fruemini, quin potius ite in ignẽ ęter
num? Et si quidẽ hęc creditis, & his malis nunc remediũ adhibere
32 potestis, ego vos obsecro vestri saluti consulens, vt per verã pœ-
nitentiam ad Deum conuertamini, quia per ipsam vobis gratia
donabitur, & aperietur ianua gloriæ. Ad quã nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Virginũ

Maxime pro Beata Catherina Vir. & Mart. Concio Tertia.

*Simile est regnum cœlorum decem virginibus, quæ ac-
cipientes lampades suas, &c.* Matth. 25.

HOdie S. mater Ecclesia festum B. Catherinæ cele-
brat, quæ nobilis fuit secundũ carnem, & nobilior
multo secundũ spiritum, Nobilis, quia Regis terre-
ni filia fuit, nobilissima vero, quia regis cœlorum
sponsa. Pulchra facie, sed anima pulchrior, in natu
rali & terrena Philosophia edocta, sed philosophiæ cœlestis mul
to peritior, si quidẽ omnibus naturalibus donis, quę Deus illi cõ-
municauit probe vti nouit. Cuius contrarium quam plurimi fi-
lij Adæ faciunt, qui eisdẽ donis, & beneficijs, quæ à Deo accepe-
runt tanquam armis vtuntur, vt eius diuinam celsitudinem ag-
grediantur. Nam dicite amore Dei, quæ hodie sapientia vix in
vllo hominũ inuenitur, quæ non sit præsumptio, & telum, quo

suum conditorem offendit? Aut quæ generis nobilitas, siue corporalis pulchritudo, quæ vt in plurimũ tanquam arma nõ deseruiant cõtra ipsummet Deũ eorum datorẽ? In hunc scopum diriguntur homines iacula gratiarum, & beneficiorum, quæ Deus illis cõtulit, vt quãtũ in se est eundẽmet Deũ cũ ipsis vulnerẽt. Vnde per Oseam idẽ dñs cõqueritur dicẽs: Dedi ei fructum, & vinum, & oleum, & argentum multiplicaui ei, & aurum quæ fecerunt Baal. O infelix homo, qui ex omnibus quę Deus tibi donauit Idolum cõflas, & illud adoras. Attẽdite (dicit Deus) si est ingens malitia, & ingratitudo hæc populi mei ꝙ eis bona cõtuli & illis tanquam armis vsi sunt, vt me debellarẽt, & ex auro, quod eis dedi idola fecerunt, vt me cõtumelia magna afficerẽt. Hucusq; malitia humana peruenire potest, videlicet, vt beneficia in maleficia cõuertant. Huius moris & ingenij B. Catherina minime fuit, quinimo sapientiam, pulchritudinẽ, & cætera Dei dona, vt arma accepit, & illis se muniuit, vt mundum & dęmonem debellaret. Quæ cum adeò pulchram se cerneret indignares ei visa est hæc dona expẽdere, & exhibere in alicui⁹ hominis terreni seruitio & cõtẽnens omnia spõsalia terrena, cælestẽ sibi elegit spõsum. Canitur hodie Euangelium, in quo Dñs regnum cœlorum decem virginibus cõparat, non autem decem coniugatis, vt denotaret, quam grata virginitas, & puritas illi sit. In Apocalypsi legitur D. Ioanni quandam gloriæ mirificam visionem fuisse demonstratam. Cui postquam innumera Angelorum, sanctorumque multitudo incessabili voce laudantium Agnum immaculatum ostensa est, deinde vidit sanctus Apostolus aliud genus beatorum, qui peculiarem quandam lætitiam præse ferre videbantur, & aspiciebant agnum, & agnus eos attentissime intuebatur. De quibus ibi sacer textus inquit: Et vidi, & ecce agnus stabat supra montem Sion, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen eius, & homẽ patris eius scriptum in frontibus suis. Et audiui vocem quasi citharœdorum Citharizantium in citharis suis, & cantabant quasi canticum nouum ante sedem Dei. Et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. Et subdidit statim explicans, qui sunt hi. Hi sunt qui cũ mulieribus non sunt coinquinati. Virgines enim sunt, hi sequuntur agnum quocunque ierit. Hi empti sunt ex omnibus primitiæ Deo, & agno. Idest,

Hæ

5 Hę primitię sunt Dei agni facti. Hoc est, Prim⁹ fructus (ꝙ *laesẽtre nas del arbol dela redẽpcion*) fuit virginitas quẽ fructũ Christ⁹ verus De⁹ & homo per ei⁹ mortẽ sacratissimã è mũdo duxit. Ille fecit, vt virgines essent: nã antea pauci hãc virtutẽ obtinebãt. O mirificã virginitatis excellẽtiã, ꝙ sit ipsa Primitię Dei agni facti. Et asserẽs quod tãtũ virgines poterãt illud canticũ dicere, qđ erat quasi cãticũ nouũ significauit, quã recẽs virginitas in mũdo esset, & virgines peculiare gaudiũ habere, eo ꝙ illã obseruauerint. Et dicẽs. Sequũtur agnũ quocũq; ierit etiã in hoc denotauit, virgines speciales imitatores esse immaculati agni Iesu Christi propter hanc virginitatis singularitatẽ, qua alij sanctificaruerunt, & etiam peculiarem dispositionem illos habere ad subsequendum illũ.

6 O si hæ tantæ virtutis excellentiæ in oculis hominum tanti põderis essent, quanti in oculis Dei sunt, & illarũ amatores essent, & omne studium adhiberent, vt illam conseruarent, vtique solutos, expeditosque se inuenirent ad obseruandum legem Dei. Explicetur hæc parabola ad literam vsque *Amen dico vobis, nescio vos*. Quis harum virginum nõ compatietur, atq; miserebitur, quãuis alias fatuæ, & imprudentes essent. Quæ postquã sponso seruitia exhibuerant, eiusq; aduentũ expectauerant, eo ꝙ tã negligentes extiterunt in prouidẽdo sibi oleũ tã infælices fuerint? O rigidũ & seuerũ sponsum. O strictum nimis iudiciũ. O durum verbum: Nescio vos. Quid hoc dñe post tot seruitia tibi exhibita tuas virgines nescis? Post tot vigilias, & ieiunia, dicis. Nescio vos? Hoccine est præmiũ suorum bonorũ operum? Hiccine est suorum laborum fructus. Eia fratres, euigilate & aures porrigite,

7 Audite quod hic dicit Dominus. Quia non solũ quinq; virginibus, sed multò pluribus hæc calamitas solet contingere, quæ ab ineũte ętate seruiũt sponso, ieiunãtes, orationi vacãtes, diuina sacramenta suscipientes, & tandem incaute in aliquod lethale peccatum incidunt, & extinguũtur eorum lãpades & excluſæ, foris in perpetuum manent. O quanta confusione anima infælix afficitur, quam primum è carne exit, quæ collocari sperabat inter cœlestes Hierarchias, videns se æternis flammis tradendam? Quæ suspiria emittet? quibus lamentationibus tunc proclamabit? Cæterum pœnitentia sera nihil illi proderit. Clausa est ianua. Hæ lamentationes illuc non audiuntur. Formidemus dilectissimi, ne saltim per breuissimum temporis spatiũ sinamus

animas nostras lethali labe inficiat: nam ingens amentia est, vt tanto periculo homo se exponat. Quid scis, vtrum superueniat sponsus, & cum lampade mortua imparatum te inueniat? Quid tibi proderit per multa temporum curricula illam accensam anteà habuisse, si in illa hora, quando magis opus erat illam extingui prætermisisti? O cæce, cæce, habes infra pedes tuos infernum te deglutire paratum, & in peccato commoraris, in vtranque aurem dormiens? Vnde hæc tanta securitas tibi infelix prouenit? Heus, heus fratres attendite, periculum magnum hoc esse: surgite, nolite dormire. Ex sacris literis cõstare videtur Deũ erga hominem duobus extremis vti: altero cum iustis: altero verò cum peccatoribus. Cum iustis hoc extremo vtitur, videlicet, q̃ propter lethalem offensam sibi illatã, omnium seruitiorũ sibi exhibitorum obliuiscitur. Cum peccatoribus vero alio extremo vtitur, nẽpe q̃ propter seruitium calificatum & omnibus numeris absolutũ sibi præstitum omnium peccatorũ præteritorũ obliuiscitur. Hoc ipsum per Ezechielem significauit Dñs his verbis: Si impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iustitiam, vita viuet, & non morietur, omnium iniquitatum eius, quas operatus est non recordabor. Si autem auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem omnes iustitiæ eius, quas fecerat non recordabuntur: in peccato suo quod peccauit morietur. O immensam Dei seueritatem & iustitiam. Quid Domine acrius erga seruos tuos te geris, quam sæculi domini erga suos? Nullus est omnino, qui propter vnum demeritum omnium seruitiorum obliuiscatur, tu verò omnium illorum obliuisci commi-
naris? Maxime. Et hæc quę, vobis extrema videntur, sunt media maxime necessaria ad saluationẽ iustorum & peccatorũ. Iustis enim maxime conuenit ne peccare audeant, & cum timore viuant, quia si forte dominus in morte cum aliquo lethali peccato eos inuenit in æternũ peribunt. Et peccatoribus etiã hoc valde necessariũ est, ne quis illorũ desperet, sed credat, vt quantumuis magnus peccator qs sit, si tamẽ per verã pœnitẽtiã ad Deũ cõuertatur benignissime à Deo charitatis visceribus recipietur. In hac parabola hanc veritatem Deus confirmat, quam per Ezechielẽ testificatus est, siquidẽ excluse hæ virgines erant, lãpades in manibus habebãt, deniq; sponsum expectabãt. Et nihilominus, quia in

8 9 10

Ezech. 18.

11 in illa hora oleũ illis defuit ab sponsi consortio exclusæ fuerunt. Quid ergo de illo erit, qui horũ nihil habuerit? Excluditur virgo, & suscipietur immũdus? Quæ bonorũ operũ lampadẽ gestabat reijcitur, & ei qui mala opera multa fecit aperiet? Nolite errare fratres, quia Deus nõ iocatur. Attẽdite sponsum hęc dicere, illũ inquã qui constitutus est iudex viuorum, & mortuorũ, non à me metipso hæc loquor, non illa ego fingo. Quare ergo decipimini peccatores, & vobis metipsis blãdimini, cœlũ vobis falso promittẽtes. Quomodo vobis persuasum habetis, sine lãpadibus operum & sponsum nõ expectãtes ad nuptias debere introduci? O quãmi sere fallimini. Hoc est, q̃ prędicat, & docet hoc Iesu Christi Euãgeliũ, si vobis aliud est Euãgeliũ ostendite illud, & siquidẽ vobis aliud nõ est quis vos deceptos trahit, vt in somno tã profũdo vrę
12 obliuionis sepulti sitis? O quã merito id, q̃ Iohel Propheta alijs vobis similibus prędicabat, vobis etiã dicere possumus: Expergiscimini ebrij, & flete, & vlulate qui bibitis vinũ in dulcedine: quoniã perijt ab ore vestro. O quã cito miseri hoc vinũ à vobis auferetur, & amaritudinis calix, cuius fæx nunquã exinanietur, vobis propinabitur. O Deus pietaris infinitæ, tua potẽti virtute illos excita, ante q̃ in hoc sõno sopitos illos mors rapiat. In libro Iudicũ legitur cũ tyrãnus ille Sisara pedes fugitiu⁹ incedẽs à bello reuerteretur, quandã fœminã Iahel nomine obuiã illi exijsse, & sitibũdo loco aquę lac illi dedisse, quo hausto sopitũ clauo illũ terrę fixit. Peccatori, qui à passionibus victus terga dãs reliquit, castra Dei sui obuiã exit fallax Iahel. Monacho, q̃ habitũ exuit, & miles fit, clerico, qui Ecclesiasticę vitę morẽ deserit, & incedit,
13 vt leno, cõiugato, qui domũ, & familiã relinquit, & in quibus non decet versatur, hic victus fugit à bello, in quo Deus illũ cõstituit, huic deniq; fugitiuo exit obuiã dolosa Iahel, quæ est fallax sensualitas. Hęc illi lac voluptatũ sensualiũ propinat, quo exhausto, sic pene alienatus, & absorptus eum relinquit, & in tam profundo somno obliuionis Dei, & suimet illũ sopit, vt nec gloriæ, nec inferni penitus memoretur, & sic miser cõsopitus remanet, quousq; mortis clauo inferno figitur. Quod si virginib⁹, qa oleum eis defuit, sponsus dixit: Nescio vos, quid illis dicet, qui omni bono penitus exuti ab hoc mũdo exeũt? Hæc parabola dilectissimi vndiq; stupẽda & terribilis est. Quia alibi legim⁹: Malos male perdet. Et alibi, nõ tantũ eos, q̃ male faciũt cõdẽnandos

Iohel. 1.

Iud. 4.

Matth. 2.

Matth. 7. esse, sed etiam qui non bene operantur, vt patet apud Matthæũ, 14
vbi dñs ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum ex
cidetur, & inignẽ mittetur. Vnde hominũ insania manifestè cõ-
stat, qui ad tantã miseriam deuenerunt, vt satis eis videatur, si nõ
m[illegible] faciant. Vnde plures videas iustificari dicentes: Ego nõ ra-
pio, non latrocinor, non occido, non adulteror, & hoc contentus
Simile. viuit. Quemadmodũ si quis alteri diceret: Dñe, ego amicus tuus
sum, quia te sagitta non transfigo. Illum non occidere, qui iniu-
riã tibi non intulit, vt seruitium allegas? Hoc argumento non re-
ctè comprobatur amicitia, nec experitur quis amicus esse, si alte
rũ non lædat, sed, si benefaciat illi. Igitur insania est existimare
te amicũ Dei esse tantũ, quia voluntatis tuæ arcũ nõ tẽdis, & pec
catorũ lethaliũ sagittas acutas in eũ non mittis. Ideo fratres nõ
satis vobis esse debet, si solũ proximos non lædatis, aut malum 15
faciatis, sed curate semper benefacere, siquidem dicit Dominus:
Omnis arbor, quę non facit bonum fructum excidetur, & inignẽ
mittetur. Attamen in hac parabola vlterius Dominus progredi-
tur dicens: non satis esse benefacere, si oleum desit. Hoc oleum si
1. Cor. 13. ne dubio est Charitas, sine qua non solum virginitas Deo non
placet, verum nec reliquæ omnes virtutes, vt optime Diuinus
Apostolus esserit his verbis: Si distribuero in cibos pauperũ om
nes facultates meas, & si tradidero corpus meũ ita, vt ardeat, cha-
ritatẽ autẽ non habuero nihil mihi prodest. Ecce quomodo san-
ctus Apostolus hic affirmat, absq; charitate, non solũ virginitatẽ
1. Ioan. 2. non prodesse sed neq; martyriũ. Hoc fratres est oleũ quod lucere
facit intelligẽtiæ lãpadẽ. De quo dicitur, vnctio eius docet vos.
Nimiũ ergo aberrant qui absq; oleo has lãpades accendere conã 16
tur: qui dies nocteq; insumũt, libros euolutes: id vero de quo
minus agitur est de Charitatis operibus, immittite, immittite fra
tres charitatis oleũ in vestras lãpades, & mox sciẽtiæ perspicuæ
dilucidæq; apparebũt. Nã propter huius olei defectũ, quã pluri-
mas veritates ignoramus. Illi sagittario Esau similes sumus, cui
frater simplex domiq; receptus benedictionẽ surripuit. Mentí-
bus nostris cœlũ terrãq; summo studio lustramus, vt aues capia-
mus, hoc est, veritates arduas, & difficiles, & in hoc defatigamur,
D. Augusti. & diebus atq; noctibus cõsumimur. Et sicut D. Augu. ait: Peruo
lat intellectus & sequitur tardus, vel nullus affectus. Et dũ vitam
insumimus in his veritatibus capiẽdis, quędã simplex atq; deuo
ta vetu-

17 ta vetula ad regna cœlorũ admittitur, & nos cũ nostris scientijs
misere excludimur, & foris relinquimur. Vnde D. Augu. etiam *D. Augu. 9.*
dixit: Surgunt indocti, & rapiunt cœlũ, & nos cum nostris sciẽ-
tijs mergimur in infernũ. Multò gratior est Deo cũ charitate deuo
ta simplicitas, quã nimis acuta sapiẽtia, absq; ipsi⁹ charitatis oleo.
Hæc charitas, quam hic sponsus oleũ appellat, quia mollificat, *Apoc. 3.*
& lenit animam, in Apocalypsi dicitur aurũ, quia omnem valo-
rem omnemq; decorẽ nostris operibus reddit. Vbi dicit Deus:
Suadeo tibi emere à me aurum, quo locuples fias. Sed est dubiũ,
quomodo nos hic Deus admonet, vt emamus aurũ cum D. Pau
lus dicat: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritũ *Rom. 5.*
sanctum, qui datus est nobis? Dico gratiam emi, & gratis donari
hoc modo, quia tam parum est, quod pro illius commutatione
18 datur respectu valoris ipsius, vt gratis dari iure dicatur. Et pretiũ,
quo emitur sunt lachrymæ, suspiria, orationes, eleemosynæ, &
alia spiritualia, & pia exercitia. Sed aduertite illũ dicere: Eme à
me, vt sciatis vos ipsos ad eum debere conferre ad emendum seu
quærendum hoc oleum, & aurum.

Virgines fatuæ non ad illum, sed ad prudentes se contulerũt,
illudq; ab eis petierunt dicentes: *Date nobis de oleo vestro, quia lãpades*
nostræ extinguuntur. Et responderunt prudentes dicentes: Ne forte non suf-
ficiat nobis, & vobis. Ite potius ad vendentes. O quomodò, cũ alias hæ
virgines prudentes & sanctæ essent secundum consuetudinem,
& modũ iniquorum responderunt, aquibus cũ eleemosyna po-
stulatur existimantes, ꝙ si crumenã aperiant, & in pauperes di-
stribuant illis deficiet, simile huic respõsum dant. Nõ cõsideran
19 tes eleemosynã amplissimũ esse aditũ ad spiritalia, & tẽporalia
beneficia recipiẽda. Quod si eleemosynã pauperibus nõ impen
dunt in suę crudelitatis pœnã quod habent auferetur ab eis, sicut
dñs cõminatus est per sapiẽtẽ dicens: Qui dat pauperi nõ indige *Prou. 28.*
bit, & subdit, qui despicit deprecãtẽ sustinebit penuriã. Et prius
dixerat: Sunt qui rapiũt aliena, & semper sunt in egestate: sunt *Prou. 11.*
qui diuidunt propria, & ditiores fiunt. Experientia compertum
est, quod quãuis aqua à puteis nõ hauriatur, non obid plus aqua *Simile.*
abundant: & quanuis quotidie aqua ab eis hauriatur, nõ ob id de
crescũt, nec minuũtur, quia mox, vt aqua hauritur aquã manalia
præbẽt. Ita pij elemosynarij tanquã putei, à quibus pietatis ope
ra emanãt, quo plus ex se impẽdũt eo magis aliunde, videlicet,

ex manali, quod est Deus illis prouenit. Et impij immites & cru- 20
deles qui necessitatibus egenorũ nõ cõpatiuntur non ideo ditio
res fiunt, quinimo hac via in pauperiem deueniunt. At vos, ò vir
gines sanctæ, charitate plenæ quomodo in tam extrema necessi
tate sororibus vestris nõ subuenitis? Certe, vt prudẽtes erant, ita
prudenter, & argute satis responderunt, dicentes: Ne forte nõ suf
ficiat nobis. Nã in illo tẽpore prudentia magna est, existimare
Prou.28. posse merita deficere: quia in Prouerbijs dicitur: Beatus homo
qui semper est pauidus: & præcipue in illa hora. Etiã in huius re
spõsi ariditate (vt ita dicã) quod hæ virgines prudẽtes fatuis dãt,
acerbitas, & rigor denotatur, quẽ erga improbos iusti in illa die
habebũt. Nã bonus pater tunc faciẽ suã ad filiũ improbũ nõ con
uertet, quinimo tã Deus, quã Angeli, atq; iusti, vt extranei, &
ignoti erga impios se gerẽt. Ibi bonis alienis vti nulli fas erit, nec 21
propria vitia aliorũ virtutib⁹ palliare. Ideoq; vnusquisq; videat
& cõsideret quomodo vitã agat. Rursus ex hoc virginũ pruden-
tiũ respõso, discãt oportet qui alienas lãpades cibare, & adimple
re studẽt proprias autẽ vacuas exhaustasq; relinquunt. Plærique
enim sunt, qui doctrinæ, prædicationi, & alijs pijs operib⁹ vacãt
nec tamẽ vnã horam duntaxat in studio salutis animarũ suarum
impẽdere memorantur. Nõ sic hæ sapiẽtes virgines fecerunt,
quarum præcipua cura fuit lãpades suas refertas habere. Quia vt
Matth.16. dñs dixit. Quid prodest homini, si vniuersum mundũ lucretur,
animæ verò suæ detrimẽtũ patiatur? Prius fratres vobismet oleũ
accipite, & postea si in animabus vestris fortitudinẽ sentitis ad re
sistẽdũtẽtationibus, quę in externis negotijs sese offerũt, tũc pro
ximorũ necessitatibus subuenire studete. Ne alienis dãnis cũ ve- 22
stri iactura remediũ adhibeatis. Hoc enim suo exẽplo sanctę vir
gines nos docẽt. Sed interrogo, cur ab spõso oleũ nõ petierunt?
Cur ad illũ nõ clamauerunt? Existimo enim, si clamassent, reme
Rom.10. dium necessitatibus suis impetrarẽt, quia. S. Apost. inquit: Om-
nis, qui inuocauerit nomẽ dñi saluus erit? Loc⁹ hic, dilectissimi,
omnibus huius parabolæ terribilior est, videlicet, q hæ virgines
fatuę vidẽtes oleo se carere omnino perturbatæ nescierũt petere
oleum à quo illud postulare debuerant. In quo significatur ex
totius vitæ obliuione oriri cõtingere in hominibus in hora mor
tis quandam ingẽtẽ animi perturbationẽ. Vnde in pœnã peccato-
rũ præteritorum, & illius obliuionis, nesciunt pœnitere, sicut
opor-

23 oportet, nec misericordiã, sicut decet postulare. Et ita absque re-
medio manẽt. ¶ Perpẽdite etiã quã quiete & tranquille virgines
quæ oleũ secũ sumpserãt aduẽtãti spõso obuiã exierũt, quomo
do nõ fuerunt perturbatę, nec exterritę, quanuis vocẽ illã audie
runt: Ecce spõsus venit, quia pertimescẽdi eis causa nõ erat. Fa-
tuæ verò quanta perturbatione hinc inde perterritæ discurre-
bant, quærentes oleũ. Hoc proprijs oculis quotidie cernimus, vi
delicet, seruos Dei absq; perturbatione & cũ maxima quiete è
vita discedere, peccatores verò perturbatos, quia in illã horã ser-
uant quidquid per totã vitã erant facturi. O terribilẽ imprudẽ-
tiam. Quid infœlix amisisses, si testamẽtũ paulatim ordinasses,
qui ne vnũ duntaxat diem impenderes, vt domui tuæ dispone-
res, & testamẽtũ ordinares efficis, vt filij tui, & hæredes per totã
24 vitam assiduis litibus misceantur? Et ita existimans illos diuites
te relinquere, rẽ familiarẽ, & numos nõ relinquis, nisi procura-
toribus, iurecõsultis, & causidicis. Quid etiã tũc amisisses, si pro
ximis tuis fuisses recõciliatus, & animæ tuæ strages resarcisses,
quando prosperaualetudine fruebaris, & cõmodum habebas, vt
id opere perficeres? O terribilẽ cõfusionẽ, q vt in plurimũ gau-
dẽt homines loqui otiose, ideſt, (*de spacio*) incedere otiose, ede-
re, & bibere otiose, deniq; dormire otiose, solũ animarũ suarum
salutẽ cõcitè fieri volunt, in ictu oculi. Testamẽta cõcitè dispo-
nantur, cõfessio, & cõmunio similiter quia vsq; in illam horã mi
seræ animæ non fuerunt recordati. Ideo concite dicunt, Veniat
tabellio, veniat confessor, veniat animarum curator citissime. Et
ita vt in plurimum hæctã cõcite, turbulẽter, & importune fiũt,
25 vt potius cõducant ad hoc, vt sanctę Ecclesię satisfaciant, quam,
vt animabus suis prosint. Namquid gubernaculũ post naufragiũ
prodest? Quid post finitũ bellũ arma cõducũt? Quid post homi
nis obitũ pharmaca, & medicamina prosunt? Quid deniq; ad rẽ
pertinet postquam ægri frenetici sunt, & graui somno correpti,
confessores vocare, & tabelliones asciscere? O te infelicem, qui
vt tibi tempus ad peccandum supereſſet, voluisti, & vt reme-
dium tibi adhiberes, deesset. Molendinarius quando tempus *Simile.*
tranquillũ intuetur, aquæductum siue retinaculũ reficit, ideſt,
(*adereça la presa*) & prouidus incola dom⁹, quando nõ pluit sarcit
tectum (*trasteja la casa*) hoc secum considerans, q veniet tempus,
cum exhalabunt, ascendentque nubes, & super domum suam
pluent.

pluent. Nobis ergo plus necessarium est præpropere, & cito ad 26
mortem præparari.

Dum autem irent emere venit sponsus, & quæ paratæ erant intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. In his verbis satis apparet, & confirmatur, quã parum prosunt diligentiæ, & studia animarum importune facta, vt paulò antea diximus. Hoc enim significat ianuam virginibus claudi, dum irent emere oleum, siquidem ad nihil illis profuisse videmus, nisi ad hoc vt negligentia earum propalaretur, & peccata diuulgarentur: & defectus, quos tantũ quinque prudentes sciebant, & secretum inter se seruabant vniuersæ ciuitati innotescerent. Nam nocte intempesta lustrare vicos, pulsare ianuas, per tabernas olearias oleum quærendo discurrere, denique dormientes excitare, quid hoc cernentes dicerent? Ecce fatuas. Et qua hora oleum inquirunt. Cur die non vene- 27
runt? Et re vera hoc ita contingit, sæpe multos in hora mortis angi solere, (*yles toman vasças*) & timore perterriti, suas vsuras propalant, rapinas, & furta manifestant, tyrannides publice confitentur, & alia quam plurima scelera, quæ perpetrarunt ostendunt, & hæc pene iudicio priuati, & frenetici dicunt, & prædicant, quod nihil eis prodest, quam, vt diffamati in republica maneant & peccata sua diuulgentur, atque igno
2. Reg. 2. minia affecti hic & in alia vita remaneant. Legitur inter Ioab & Abner ingens bellum per integrum diem perdurasse. Et iam die inclinante videns Abner exercitum suum minui misit nuntium ad Ioab, veniam sibi suisque, & inducias deposcens. Qui respondit: viuit Dominus, quod si locutus fuisses manè 28
pepercissem tibi. Quasi diceret: Sero sapuisti: (*Acudiste tarde.*) Sic peccator per totam vitam bellum contra Deum gerit, & in fine eius misericordiam deposcit. Et sæpe contingit, vt illam non inueniat, quia cum debita dispositione non accedit. Sicut ille infælix Antiochus, de quo dicitur: Orabat sce-
2. Mach. 9. lestus dominum, à quo non esset misericordiam consequuturus.
2. Paral. 13. O peccatores, quod vobis modo prædicamus id Propheta Abia à montis cacumine ad Hebræos proclamabat dicens, Filij Israel, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestorum, quia non vobis expedit? Attendite quod vos perditis, nec proinde cõtra Deũ vestrum pugnare desistitis? Dies erit cum desiderabitis cum ipso reconciliari, & non obtinebitis, quinimo
ianuam

29 ianuam clausam inuenietis. Illa misericordię ianua, quæ nũc omnibus patet, qui ab oriente, & occidente venire voluerint. Ianua, inquam, illa, quam modo homicidæ, adulteri, fures, & alij quam plurimi peccatores cũ claue verę contritionis quotidie aperiunt, tunc clausa erit. Quid infœlices illi sentient, quando nullis pręcibus eis aperiatur, quam obstupefacti & absq; spiritu manebunt, sicut D. Iob significauit dicens: Oculi impiorum deficient, & re- *Iob. 11.*
fugium peribit ab eis. Cum quis malefactor mortis reus à iusti- *Simile.*
tiæ ministro fugiens ecclesiam petit: quod si primam eius ianuã clausam inuenit, ad aliam properat, si illam similiter obseratam reperit adhuc spem habet si forte patulam aliã inueniat. At verò postquam totam Ecclesiam circuiuit, & omnes ianuas clausas inuenit animo delinquit, cernens necessariò in iudicis mini-
30 stri manus debere incidere. Hac similitudine verba illa sancti Iob egregie explicantur. Nam cum peccatores misericordiæ ianuam, & pœnitentię ianuã, & pijssimorũ, dulcissimorũq; viscerum Iesu Christi ianuam, denique intercessionis omniũ sanctorũ ianuã clausam inuenerint, tunc oculi impiorũ deficiẽt, & refugium peribit ab eis. Vbi illud, Et, causam denotat, & facit hũc sensum. Oculi impiorũ deficient, quia refugium peribit ab eis.

Dicent enim: *Dñe domine aperi nobis, & respõdebitur eis: Amen dico vobis, nescio vos.* O Christe sapientia infinita, & cordiũ discretor. Propheta Isaias ait, Agnouit bos possessorẽ suum. At bos dñm *Isai. 1.*
suũ nõ creauit, & tu qui has virgines fecisti asseris te illas nescire? Ita imaginem vitiare potestis, & delustrare, vt nec pictor qui *Simile.*
illam depinxit eam agnoscat. O miseri & peruersi filij Adam,
31 qui sic vos vitiastis, & omnino corrupistis, sicque animas vestras fœdastis, quòd idem Dominus, qui vos depinxit, minime agnoscit, vt vobis benefaciat, & remedium præbeat. Per Hieremiam *Hiere. 5.*
comminans Deus Hebræos ait: Ecce ego inducam super vos gẽtem de longinquo, gentẽ robustam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelligas quid loquatur. Nec vestras calamitates & miserias intelligant, quando eis illas proponetis. Si magna exaggeratio est dicere apud illam gentem alienigenã pietatem illos inuenturos non esse, & si pietatem apud homines non inuenire tam molestum est tantoque dolore afficit, quid erit, quando apud Deum pietatem non inuenietis, & vobis dicat ipse, Nescio vos?

Ideo

Ideo concludit Dominus nos admonẽs & dicens: *Vigilate itaq́;* 32
quia neſcitis diem, neque horam. Hæc eſt clauis, cum qua tota parabo
Simile. la aperitur. Ingẽti beneficio vos donat, qui in veſtris manibus pre
cioſis, lapidibus capſã, ideſt, (*cofre*) refertã ponit, & deinde clauẽ
vobis præbet, vt illam aperiatis, & vt illis vtamini. Hæc parabo
la capſa quædam eſt mirifica myſterijs plena tanquam lapidi
bus pretioſis. Et clauis qua hæc capſa aperitur, vt pretioſis illis
lapidibus vti poſsimus, hæc vltima verba ſunt. Fideliſsimus ami
cus noſter Ieſus Chriſtus in manibus noſtris illam cõſtituit, quis
ergo deinceps dormire audebit, cum ille, qui nos adeo diligit, vt
Prou. 8. vigilemus admonet? Et præterea cum res ita conducibilis nobis
ſit, vt eadem ſumma veritas dicat: Qui mane vigilauerint ad me
inuenient me. Attendite, quod dicit mane: Ne vigiliam in no- 33
Pſalm. 62. ctem differatis, ſiquidem perendinare, vt diximus, tam periculo
ſum eſt. Ideo Regius Dauid dicebat: Deus Deus meus ad te de
luce vigilo. Primo diluculo, ideſt, cum primum ratione vti inci-
pimus vigilare debemus, vſque ad mortis noctem in vigilia per
ſeuerantes. O glorioſa virgo Catherina, quomodo vigilauit cor
tuum de mane pueritiæ tuæ, & quam præparata exiſti obuiam
illi. Omnibus dicitur: *Ecce ſponſus venit exite obuiam ei.* Cæterum
quam plurimi illi obuiam non exierunt: nam hic cœleſtis ſpon-
D. Auguſ. ſus vna via venit, & ipſi alia ire volunt, vnde illi non occurrunt.
Diuus Auguſtinus ait: Chriſtus eſt ſponſus ſanguinis, & per ſan
guinis viam, videlicet, crucis & ignominiæ venit, nos vero per
viam voluptatum, & illecebrarum ire contendimus, vnde obuiã
illi non eximus. Hæc tamen illi occurrit per viam plurimorum, 34
& crudelium tormentorum, quæ pro eius amore ęquo ani
mo perpeſſa eſt. Et ideo plena gratia meruit illi
occurrere in gloria. Ad quam nos per-
ducat Ieſus Mariæ filius.
Amen.

In com-

In eodem Communi Virginũ Maxime pro Beata Clara Concio Quarta.

Simile eſt Regnum cœlorum decem virginibus, quæ ac cipientes lampades ſuas &c. Matth. 25.

BEATVS Baſilius ſuper illa verba Pſalmi: Sub *Pſalm. 16.*
vmbra alarum tuarum protege me, aſſerit, alas,
quibus ſuos Deus protegit, amorem, & timorem
eſſe. Et eſt valde notandum ſancto Regi non ſatis
2 fuiſſe vmbram vnius alæ petere, ſed ambarum ſi-
mul vmbram poſtulauit. Nouerat enim, quam neceſſarium
ſit, vt ab his duabus virtutibus amore, ſcilicet, & timore anima
cooperiatur & protegatur. Inter munera, & exercitia hominis
Chriſtiani, & ex eorum difficilioribus vnũ eſt, nempe nõnullas
virtutes, quæ inter ſe pugnare videntur inuicẽ connectere. Nam
oportet ſimplicitatem cum prudentia cõnecti, miſericordiã cũ
iuſtitia, humanitatem cum Chriſtiana grauitate, Magnanimita
tem cum humilitate, ſeruentitatem cum manſuetudine, diſcretio
nem cum zelo gloriæ Dei, tandem timorem cum amore. Et has
omnes virtutes ſcire copulare, & inuicem connectere, ità, vt alte
ram altera non offendat, nec lædat diuinæ gratiæ ingens donũ
3 eſt. Ille ſummus artifex, qui hæc corpora inferiora ex contrarijs
qualitatibus compoſuit, etiam has virtutes, quæ inuicem pug-
nare videntur connectere poterit, & in eodem pectore, & corde
conſeruare. Ita, vt idem homo ſit prudens, ſicut ſerpens, & ſim-
plex vt columba, quòd ſit rectus, & pius, ſit grauis, & ſuauis, man
ſuetus, & ſeuerus. Et ſicut Diuus Gregorius ait: vt ridens poſsit *D. Greg.*
timeri, & iratus amari: denique, vt amore & timore plenus ſit.
Has duas virtutes intendit Chriſtus Redemptor noſter in ho-
dierno ſacro euangelio cordibus hominum imprimere, amo-
rem ſcilicet, ſponſum ſe appellans. Nam certa res eſt quod a-
mor nouenuptorum, & qui nondum matrimonij amaritudi-
nes ponderum, & grauitatum eius deguſtarũt, dulcior & magis

tener

tener esse contingit, quam illorum, qui per assiduam conuersa- 4
tionem suimet obliti sunt. Dicens ergo æternus Dñs se ani-
marũ spõsum esse & nõ maritũ significare voluit quandã cordis
teneritudinẽ, & extraneam dulcedinẽ, qua secundum nostrum
modum exprimere vult nimium amorẽ, quẽ erga nos habet, vt
2. Corin. 11. cum hoc nos inuitaret ad hoc, vt cordibus teneris tanquam spon
sarum illum diligamus. Vnde D. Paul. ait: Despondi enim vos
vni viro virginẽ castam exhibere Christo. Hoc est, sicut virgo ca
sta, quæ viro secundũ cor suum despõsatur tenere illũ diligit, sic
ego vos despõsaui cũ cœlesti viro Iesu Christo, vt illũ tenere di
ligatis, sicut virgo casta spõsum suum diligit. Quis ergo tam lapi
deus erit, qui propriam vilitatẽ agnoscẽs, & infinitam Dei maie
statẽ, & videns illum nõ dedignari spõsum eius dici diuino illius
amore nõ flagret? Hęc sponsalia sunt, quidam nexus inter Deũ 5
& ipsam animã, adeò fortis & intimus, vt ex duobus spiritibus
vnus fiat. Tantam vim voluntatis consensus habet, quando per
syncerum, & purum amorẽ cum Deo cõuersatur & agit, vt cum
D. Dionys. de diui. nõ. c. 4. illo itavniatur ꝙ desinens esse sua cõstituit Deum in plena, & to
tali possessione sui. Vnde. D. Dionys. ait: ꝙ amor à semetipso
alienat amantẽ, & totum in rẽ amatam transformat, & ponit exẽ
plum, in D. Paul. dicens: Paulus ille magnus, cum diuino amore
flagraret excessiue, illius particeps virtutis factus sacro ore dicit.
Viuo iam nõ ego, viuit verò in me Christus. Ideoq;, si de matri-
Gene. 2. monio corporali dicitur: Erunt duo in carne vna multo magis
Mar. 10. hic intima, & singularis vnitas debet reperiri. Quodsi de altero
matrimonio dicitur: Propter hoc relinquet homo patrẽ & matrẽ,
quid propter hunc diuinum sponsum relinqui debet? Vnde idẽ 6
Matth. 10. Dominus ait: Qui amat patrem, & matrem plus quam me non
est me dignus, quinimo vobis dico nulli alij spiritui posse ani-
mam desponsari, præterquam ipsi Deo, inter quos tantum
hæc vnitas esse potest. Nequit enim Angelo, aut Seraphim
anima desponsari: nam inter animam, & Seraphim non potest
D. Bern. ser. 5. sup. Cant. hoc vinculum vnitatis operari, nempe vnus spiritus esse. Vnde
Diuus Bernardus ait: illud autem scitote, nullum creatorum
spirituum per se nostris mentibus applicari posse, ita, vt in illa
infundatur. Bene potest Angelus inspirare animæ, illuminare
Magister 2. sent. dist. 8. illam, adiuuare, fortificare, docere, & consolari eam, quæ sui mu
neris sunt: at verò ipsam animam intrare, id quod theologi
appel-

7 appellant, illabi animæ, hoc solus Deus efficere potest. Ideò Re
gius Dauid dixit: Immittit Angelus Domini in circuitu timen- Psal. 33.
tiũ eum. Immittit, id est, operatur in circuitu iusti, at interius in-
trare nequit. Est anima hortus cõclusus, in quem solus Deus in-
trat, & illam purificat, illuminat, & suo diuino amore inflãmat.
Nubes obscura est ex se, & res vilis, quia ex terræ vaporibus ge- simile.
neratur, at radius solis illam penetrãs, pulchram reddit, lucidam,
& perspicuam, mox enim ex radiorum solis reflexione varijs co
loribus pulcherrimis vestitur. Eodem modo, quamuis anima ex
se vilissima creatura est, tamẽ verus iustitiæ sol, qui est Deus in-
trans in eam perspicuam, & pulchram nimis illam reddit. Alia
virtus, quam hic Dominus intendit cordibus nostris imprimere
est timor, hanc parabolam tam terrificam nobis proponens, in
8 qua significare videtur, dimidiam Christianorum partem con-
demnari. Nam hic non loquitur Dominus de infidelibus, quia
ipsi nunquam expectauerunt sponsum. Dicite, si vir magnæ au- simile.
toritatis & fidei modo per ostium illud intraret, quem nullo mo
do posse mentiri cognosceremus, diceretq; vnum ex astantibus
hic forcipatum, id est, [Atenazado,] & crudeliter concrematũ esse
moriturum, quis non maximo angore afficeretur, vnusquisque
secum considerans, Nunquid ille futurus sum? Quid si vir ille di-
midiam hic astantium partem sic fore morituram testificaretur?
quanto plus angustiaremur? Quod autem summa Veritas asse-
rat ex decem virginibus (per quas fideles omnes significantur)
quinque ex illis, quia fatuæ fuerunt, nec ad sponsi aduentum se
præuenire nouerunt, extra cælestes nuptias foris relictas esse, &
9 æternis supplicijs punitas nos verò non obstupescamus? Equidẽ
huius causa est, quia profundè id non consideramus, quia si, vt
oportet consideraremus, vtique sensus nostros custodiremus, vi-
tam Euangelicam amplecteremur, nimia diligentia, & studio
præcepta diuina obseruaremus, summa promptitudine iniurias
nobis illatas remitteremus. Hæc transitoria libentissimè à nobis
expelleremus, & deniq; vitam nostram diuino timore dimeti
remur: quod vnum ex præcipuis signis est in ipsa anima Deum
habitare. Cum magni Principis ianitor ad ostium stat, & nullũ simile.
ingredi permittit absque eo, quòd diligenter vnumquenq; per
se scisciteur, & examinet, quid sibi velit, & quosdam dimittit,
nonnullis verò aditum prębet signum euidens est, dominum in-

tus esse. At verò cum ianitor abest, & fores omnibus patent, om 10
nesq; facile ingrediuntur, signum est domi ipsum Dominum nō
esse. Similiter quando in Christiano diuinus residet timor & tan
quam ianitor claudit sensus ne videāt, ne audiant, ne tangant, ne
deniq; gustent quicquid eis libet, nec praua desideria intrare per
mittit, signum est dominum domus, qui est ipse Deus intus es-
se. At vero quando Dei timor non adest, qui has operationes in
homine efficiat, quinimo cernimus illum dissolutos sensus ha-
bentem liberū ingressum omnibus desiderijs prębere, signum
est Deum intra ipsum non habitare. Ecce quam singulare donū
Eccli.25. timor Dei sit. Vnde habenti illum dicitur: Quam magnus qui
inuenit sapientiam, & scientiam, sed non est super timentem
dominum, timor Domini super omnia se suppossuit. Beatus ho-
mo, cui donatum est habere timorem Dei. Super quæ verba no-
tetis velim, quòd vbi nos hic legimus: Timor Dei super omnia 11
se superposuit, in cōtextu Græco habetur: Timor Dei super om
nia excelluit in claritatem. In quo denotatur timorem Dei effi-
cere homines claros, & illustres coram Deo. Consideremus ergo
dilectissimi huius parabolæ seueritatem. In qua summa veritas
ore proprio asserit, ex Christianis, qui in hac sancta Ecclesia vi-
uunt, quam plurimos esse condemnandos, nequis nimium confi
dat dicens: Christianus sum. Hæc enim fatua confidentia, quam
Simile. plurimos in peccatis detentos habet. Stupendum est id, quod
proprijs oculis quotidie cernimus, videlicet, aues syluestres, vt ni
sos, & accipitres facilius tractari, & leniri, quam aues domesticas,
vt gallinas & gallos gallinaceos. Et re vera ita contingit, facilius
Iudæum, siue Turcam ad fidem catholicam conuertetis, quam 12
Christianum à peccatis suis remoueatis aut concubinam relin-
quere illum faciatis. Nam cum Ecclesiæ domestici sint, & Chri-
Simile. stiani securi viuere sibi videntur, sicut coturnices, quæ si caput
coopertum habeant securæ sibi videntur esse, ita Christianus
peccator securus viuere sibi videtur, cū intellectum fide cooper-
tum habeat. Per immensam Dei charitatem dilectissimi vos ob-
secro, ne sic decipiamini, quinimo vestrum periculum, & dam-
nationem perhorrete, vt hac via vos præparetis, & dum tempus
suppetit remedium vobis adhibeatis.

Ait ergo Dominus. *Simile est regnum cælorum decem virginibus.*
Hanc rempublicā, quā Dñs in terris conseruat, decē virginibus
similem

13 similem esse perhibet, hac similitudine nos docēs, quales, vt no 5
oēs essemus ęquū erat. Nā per virginitatē fides, & per denariū nu
merum decē præcepta decalogi intelligūtur. Vnde Christianos
decē virgines appellās significare voluit, eos simul fidē, & obser
uantiam decē præceptorū profiteri, hoc est, q̄ debent fidem cum
operibus habere. Diuinus Apostolus magnū catalogū, & seriem *Hebr. 11.*
sanctorū patrum texens eorū, qui fidem habuerunt, nō sistit ibi,
sed vlterius addidit, dicēs, illos per fidē obtēperauisse Deo, & plu
rima bona opera fecisse, his verbis: Fide plurimam hostiā Abel,
quā Cain obtulit Deo. Fide Noe aptauit arcam. Tamq; obe-
diēs hic S. patriarcha erat, cū anno integro maxi ma angustia, &
labore inclusus in arca fuisset, etiā diluuio finito, & terrā siccā vi-
dēs mense integro in ea cōmoratus est, quousq; illi Deus præce-
14 pit dicēs: Egredere de arca tu, & vxor tua, &c. Fide, qui vocatur *Gen. 8.*
Abrahā obediuit, & exijt nesciēs, quo iret. Et de fidelibus patri-
bus legis gratiæ idē S. Apostolus ait: per quē (scilicet Christū) ac *Rom. 1.*
cepimus gratiā, & Apostolatū ad obediendum fidei in omnibus
gētibus. Hoc est, si Deus eius sacri euāgelij nos cōcionatores ele-
git, & hāc gratiā apostolatus muneris nobis cōmunicauit, scitote
hoc illū fecisse, vt prædicatione nra gētes trahamus ad fidei agni
tionē, & simul ad obedientiā eorū, quæ in ea nobis pręcipiūtur.
Hæc obedientia quōdam in primitiua Ecclesia adeo viguit, & in
fideliū cordibus tā generaliter regnabat, vt idē Beatus Apos-
lus omnes illius ætatis fideles sanctos appellaret. Vnde ait: Salu- *Philipp. 4*
tant vos omnes sancti maxime autē, qui de Cæsaris domo sunt.
O tēpora fœliciss ima, in quibus gens palatij sancta erat. Quod si
15 illi, qui in regijs Palatijs habitabāt Sācti erant quales essēt, qui in
cœnobijs, & in desertis vitā agebāt? Recte intellexistis, fratres, qd
dñs hic intēdat fideles decē virginibus comparans, videlicet, (vt
diximus) vt denotaret præcipuū quod ab eis postulat, fidē & ob
seruantiam decem præceptorū esse. Quāuis plurimi hac tantū vi
uendi norma non sunt contenti, sed diuini spiritus impulsu relin
quunt mundū, & in sacras religiones se recipiūt, vbi ad obseruan
tiam multorū sancti Euagelij consiliorum per vota obligantur,
quod maxime peculiare opus potentis manus Dei est. Mirabile *Simile.*
est profecto accipitrē in agro cernere ità refugum, ideſt, (*çahare-*
ño y esquiuo) vt hinc inde volitans quietari non possit. At vero
postquam pedicis ligatur, & capitiū ei ponitur, quam māsuetus,

lenis & tractabilis manet, absque eo, quòd ab vno loco mouea- 16
tur. At mirabilius est cernere iuuenem in sæculo ita liberum, &
solutum, vt nulli omnino subijciatur, & in temporis momento
Spiritus sancti impulsu tactũ, illũ in monasterio clausum vide-
bitis cũ pedicis & capitio, hoc est, sanctæ religionis veste indutũ
& eius præceptis ligatũ, agno mãsuetiorẽ effectũ. Scitote fra-
tres, quòd sicut sanctus Dauid Regijs indumentis exutus est, vt
2. Reg. 6. coram Arca Domini saltaret: ita vos oportet, qui ad perfectionẽ
adspiratis omnibus pompis, & bonis temporalibus exui, vt sic
expediti corã diuina celsitudine in sancta religione tripudietis.
Non me latet, quòd sicut non defuit quædam Michol quæ Daui
dem subsannaret, dicẽs: Quam gloriosus fuit hodie Rex Israel,
discooperiens se ante ancillas seruorum suorum, & nudatus est,
quasi si nudetur vnus de scurris: ita non deerunt amici, & cogna- 17
ti, qui vos allicient, & seducent, dicentes; vilitatem esse cum diui
tes sitis, pauperes velle fieri, & cum liberè, voluptuosè, & splen-
didè viuere possetis, tãto rigori, & asperitati subijci. At sicut Re-
gius Dauid tunc viriliter respõdit, dicens: Viuit Dominus, quia
ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam, & vilior fiam,
plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis: ita oportet,
vt his omnibus contradictionibus spiritus pro viribus resista-
tis, & eas deuincendo ab huius sæculi desiderijs exoluamini, at-
que expediamini, & sitis serui fidelissimi Iesu Christi, & virtu-
tum sectatores, quas, vt consiliũ nobis proposuit, videlicet, pau-
pertatem, obedientiam, & castitatem cum vinculis, & ligaturis
votorum. Nam virtutũ exercitia, quæ ex voto fiunt, magis me-
ritoria sunt, quam ea, quæ sine voto, & obligatione exercentur. 18
Act. 28. Diuinus Apostolus cũ in vinculis coniectus esset, dicebat: Pro-
pter spem Israel cathena hac circundatus sum. In quibus verbis
gloriari videbatur, eo quòd propter Christum ligatus esset. O
beatum illum, qui etsi nondum ligatus, & incarceratus ab infide
libus propter fidei confessionem fuerit, ex propria tamen volun
tate in aliqua sancta religione abditus, & votorum eius cathenis
circundatus est, & ligatus. Et præ cordis lętitia videns se ita pro-
pter Deum ligatũ, dicit cum Diuo Paulo: Propter spem Israel
cathenis his circundatus sum. Cęterùm perpendatis vellem vos,
qui hanc hostiam & sacrificium de vobis Deo feciſtis, aut qui il-
Leuit. 27. lud facere intenditis scriptum esse: Omne, quod Domino con-
secratur,

19 secratur, siue homo fuerit, siue animal redimi non poterit. Quic-
quid semel fuerit consecratum sanctum sanctorum erit Domi-
no. Huius autem literæ spiritus est, quod illi, qui modo in lege
gratiæ Deo se consecrarunt, ab ipsa diuina captiuitate non de-
bent redimi, nec contaminari, aut infici, iterum ad seculũ reuer-
tentes, sed quod perseuerent. Quia, etsi Ecclesiastes ait: De car- Eccle. 1.
cere cathenisque interdum quis egrediatur ad regnum, hoc non
est impossibile omnino: siquidem omnes, qui in diuinæ legis ob
seruantia perseuerant, & præcipuè qui in obseruatione promis-
sorum se exercent, in morte ab hoc carcere exeunt, & ab his vin-
culis absoluuntur, vt cum Deo in perpetuum regnent, nisi fortè
aliquid necessariò purgatorij igne prius consumẽdum sit. O leũ,
quo virgines prudentes præuentæ erant, & quod imprudenti-
20 bus, & fatuis defuit est illud, de quo Isaias dicit: Computrescet Isai. 10.
iugum à facie olei. Quod oleum est pietas & misericordia, cum
qua anima à misero Sathanæ iugo, quod est peccatum eripitur.
Vnde Diuus Chrysostomus ait: Hanc parabolam posuit Domi- D. Chryso.
nus, vt ostendat, quia si cætera vniuersa virginitas habuerit, & ca homil. 79
ruerit eleemosynæ fructibus cum fornicatoribus ejicitur. Idque sup. Matt.
meritò: fornicator enim corporum, iste verò pecuniarum cupidi
tate vincuntur. Non est autem corporis, & pecuniæ, par cupidi-
tas, sed acrior multò, atque vehementior corporum est. Quanto
igitur imbecilliori reluctamur tanto minus si vincimur, venia di
gni sumus. Idcircò & fatuas appellauit, quoniam difficilioribus
superatis faciliora perdiderunt. Hæc ille. Et ex eo quòd hęc vir-
tus adeò necessaria est, admonens nos Diuus Paulus, vt pluri-
21 mis virtutibus nos ornemus prima, de qua sermonem fecit, hæc Coloss. 3.
fuit, dicens: Induite vos sicut electi Dei sancti, & dilecti viscera
misericordię benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiã,
&c. Hinc & Diuus Thomas, perquam docte decernit miseri- D. Thom.
cordiam secundum se esse maximam virtutem, eamq; inter om 2. 2. q. 30.
nes virtutes, quæ ad proximum sunt esse potissimam, atque po- art. 4.
tioris actus. Et Oseas Propheta ait: Misericordiam, & iudicium Ose. 12.
custodi, & spera in Deo tuo semper. Quasi dicat, si hoc cares va-
na est tua spes. Optimè sanctus Dauid hoc seruabat, cum dice-
bat: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei speraui, in mi Psal. 51
sericordia Dei in æternum, & in sæculum sæculi. Et non solùm
hæc virtus potioris est actus ad merẽdum per illam nimium corã

Hebræ. 13 Deo, sed etiã ad reportandum ex dęmonibus victoriã. Et ita vbi 22
nos legimus: Charitas fraternitatis maneat in vobis, & hospitali
tatẽ nolite obliuiſci, per hãc enim placuerũt quidã, alia trãſlatio
habet: Per hãc enim latuerũt quidam. Et ſic eſt etiã in contextu
Græco. Vbi denotatur charitatẽ fraternalẽ, & hoſpitalitatẽ ſcu-
tũ eſſe, quo iuſti ita cooperiuntur, & protegũtur, vt vix à dęmo-
nibus cerni poſsint, quotidie, vt noceant, inſidias parantibus.

Et de his omnibus virginibus ait ſponſus *Dormitauerunt, & dor
mierunt*, videlicet, per totius vitæ tempus, quod Deus illis cõceſ-
ſit. Nã ſiue grauiter, aut leuiter omnes delinquunt. Ideo ne mir-
mini cum in ſeruis Dei aliquos defectus videritis, quinimo mira
ri debemus, & ingentes gratias agere Deo, eiuſq; bonitatem glo
rificare, cũ abſq; imperfectionibus, & miſerijs quoſdãviderimus.
Nam dicite obſecro de quo nã plus admiraremini, ſi capitalẽ flu- 23
uium rapido curſu deorſũ fluere videretis, aut aliũ cernere reten
tum, & non dilabi? Equidẽ mirabilius eſſet cernere fluuium non
dilabi. Omnes quaſi aqua dilabimur, dixit quædam mulier Da-
2. Reg. 14 uidi. Hoc eſt, omnes ſumus quidã fluuij, & per naturã corruptã
ad malũ propenſi. Vnde plus admirandũ nobis eſt ſi hominẽ in
virtute conſtantem videamus, quã alium in peccatũ prolapſum.
Vt autem deorſum non defluamus miſericordiarũ pater, pluri-
ma gratiæ ſuæ retinacula, ideſt, (*preſas*) ponit, eius ſiquidem præ
cepta, conciones, impulſus, flagella deniq; beneficia omnia reti-
nacula ſunt quæ nos detinent, ne appetituũ, & paſsionũ noſtra-
rum fluenta ſequamur. Et nihilominus ſenſualitatis impetus tã
magnus rapiduſq; eſt, ꝙ multi hæc retinacula rumpunt, & laxis
habenis vitijs ſe cõmittunt. De quibus abſolute dicere poſſumus 24
ꝙ dormierũt. Et quod terribilius eſt ꝙ moleſte ferũt ſi excitan-
Simile. tur. Forte alicui veſtrũ ſomniaſſe contigit copioſæ pecuniæ the-
ſaurum ſe inueniſſe, & ſuperuenit amicus, qui dormientem exci
tat, & indignatus dicit: Age Dñe, quia à dulci & ſuaui ſomno me
excitaſti. Hæc & hæc ſomniabam. Cui ille: Non ne hoc figmen
tum eſſe vides? Rectè noui id, quod ſomniabã figmentum eſſe,
attamen ingenti gaudio afficior his ſomnijs. O peccator amens
& cæce, hæ voluptates, pompæ, & conuiuia, quibus delectaris,
ſomnia ſunt, & ridiculæ res, & graue moleſteq; fers cũ prædicato
res ſuis concionibus, & proximi ſuis correctionibus, & monitis
ſalubribus, ab hoc graui ſomno te excitare nituntur, quia his fig-
mentis

25 mentis & ſomnijs plurimum delectaris, & excitari nolles, vnde
iterum ſopiris, & ſomniare denuo incipis.

At quando non putas adimplebitur quod ſumma veritas hic
dicit, ſcilicet: *Media autem nocte clamor factus eſt. Ecce ſponſus venit exi-
te obuiam ei.* In mediæ noctis clamore denotatur, ꝙ cum homi-
nes non putant ſolet mors ſuperuenire, & hora intrandi in ſtri-
ctum iudicium cum Deo. Vnde Diuus Paulus illam furi com- 1. Theſ. 5.
parat, qui intempeſta nocte, cum eius aduentus non ſuſpicatur,
nec ſentiri poſsit aduenit, his verbis: Ipſi enim ſcitis, quia dies do
mini ſicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, pax
& ſecuritas tunc repentinus eis (ſcilicet peccatoribus) ſuperue-
niet interitus, & non effugient. Id miſeri tunc faciẽt, cum illis
quatuor rebus obſeſſos ſe viderint. De quibus Beatus Bernardus B. Ber.
26 ait. Quid horribilius morte? quid terribilius iudicio? quid miſe-
rabilius gehenna? quid iucundius gloria? Ibi timor amittendi
gloriam illos anget, & timor in hæc tria horribilia incidendi. Et
cum abſq; oleo ſe repererint incipient tunc illud inquirere, &
non inueniẽt, quia in pœnam dilectorum ſuorum non inquirent D. Aug.
illud, ſicut oportet. Vnde Diuus Auguſtinus ait: Cum vult
improbus homo non poteſt, quia quando potuit noluit. Ideo
per malum velle perdidit bonum poſſe. Et alibi dicit: Non facile
inueniuntur in aduerſitate præſidia, quæ non fuerunt in pace
quæſita. Ideoque concludit Dominus dicens: *Vigilate itaque,* Simile.
quia neſcitis diem neq; horam. Sicut nautæ nauis inſtrumenta, ideſt,
(*las xarcias*) tranquillo tempore parant, & reficiunt, ne inopina-
te in eos tempeſtas irruat.

27 Canitur hoc ſacrum Euangelium in hodierna ſolennitate
Beatæ virginis Claræ: & eſt accommodatiſsimum huic fe-
ſto. Quia, ſiquidem Euangelium non eſt quod de vna virgine
tantum loquatur, ſed de multis hoc recitetur vni, quæ ſola fe-
cit quod aliæ quam plurimæ non fecerunt, & quæ plurima-
rum merita ſortita eſt. Poſtquam Diuus Paulus magnum ca- Philipp. 3.
talogum texuit multarum rerum, de quibus gloriari poſ-
ſet, ſubdidit dicens: Quæ quidem retro ſunt obliuiſcens ad
ea, quæ ſunt priora extendens me ipſum ad deſtinatum pro-
ſequor brauium ſupernæ vocationis Dei in Chriſto Ieſu. Ex-
tendere ſe eſt ſeipſum excellere, & hominis limites pertran-
ſire in vitæ æternæ conſequutione. Hunc diuinum Apoſto-

lum glorioſa virgo Clara imitata eſt, excedens ſe ipſam', [*Yha-Yiendoſe mas que muger*] diuino auxilio præuenta, & ſicut in meritis ſe extendit, ſic in præmio illam Deus extendit & prolõgauit. Vnde cum Beato Iob dicere potuit: In nidulo meo moriar, & prolõgabo dies meos. Congruè ſatis religio ſancta nidus appellatur. Nam quemadmodum nidificat auis ex pennis, fœno, palleis, & alijs vilibus, & abiectis rebus: ita religio ſtructa eſt ex rebus, quas mundus poſthabet, & à ſe repellit, vtpotè fame, ſubiectione, cilicio, & recollectione. Et quo plus quiſque in hoc nidulo ſe mortificauerit, extendens, & prolongans ſeipſum, eò magis illum Deus prolongabit, hoc eſt, præmium augebit. Deſunt verba, quibus explicari poſsit quantum hæc pia virgo in hac ſacra religione ſe mortificauit, quam imitari vos dominæ religioſæ magna obligatione aſtringimini, ſiquidem in eius nido eſtis. Mos erat legis antiquæ, vt virgines, quæ in templo commorabantur animalium pellibus, quæ in eodem templo Domino oblata fuerant, calcearentur. Et nunc par eſt, vt ſanctæ, & Deo dicatæ virgines affectionum pedes cum memoria ſanctorũ exemplorum ſeruorum Dei qui in eiſdem religionibus, in quibus ipſæ commorantur Deo oblati fuerunt, quia hæc ſancta eorum exempla per illas pelles ſignificata fuerunt: & veſtras affectiones in eis collocantes in eorum imitatione perſeuerabitis. Refert Valerius Maximus, quòd vrbe Roma à Gallis capta, cum Veſtales virgines ſimulacra deorum ex hoſtibus excepta traducerẽt, in oppidum Cęre potiſsimum conuenerunt. Vbi Cæretani eos, qui vna cum ſacris ęternoque Veſtæ igne ad ſe profugerant, comiter hoſpitio ſuſceperũt, donec à Gallis ciuitas per Camillum liberata fuit. In cuius beneficij memoriam Romani præſtiterũt, vt omnis diuinus cultus cæremoniæ à Cære dicerentur. Ecce quantum Gentiles virgines reuerentur: & nunc æquum eſt, vt vos plus nimium æſtimemus, ſiquidem ſuperni Imperatoris Ieſu Chriſti ſponſæ eſtis.

Iob. 29. 28 29 *Valerius Max. libr. 1. c. 1.* 30

Cæterũ, vt vos moneamus, & exhortemur oportet, dicentes, *Prudentes Virgines aptate veſtras lampades: ecce ſponſus venit, exite obuiã ei.* Vcrè prudentes, quæ mundum propter Dominum reliquiſtis, & pro æternis temporales, & breues voluptates commutaſtis, & graue matrimonij onus à vobis repuliſtis, & duram ſeruitutem ſeculi pomparum propter libertatẽ ſpiritus abieciſtis, & noluiſtis

31 noluiſtis mortalis hominis ancillas eſſe, vt illi, quì iuſtorum vita eſt deſponſaremini. Vtinam, atq; iterum vtinã, quid reliquiſtis, & quid elegiſtis, perfectè intelligeretis: vtiq; diuinam celſitudinem pro tã ſingulari beneficio glorificare, non ſaturaremini. Et ſiquidem prudentes eſtis, aptate veſtras lampades. Hoc vnicum & ſingulare munus veſtrum eſt. Ad hoc vos ibi recepiſtis, ob id Deo vos conſecraſtis. Nulla alia vobis eſt cura, nec filios alere, nec viro placere, nec familiæ prouidere. Quid ergo reſpondebitis, ſi in vltima hora veſtræ lampades abſq; oleo repertæ fuerint? quam excuſationẽ de hac negligentia reddetis? Studete ergo, vt in veſtris lampadibus, amoris ignis, deuotionis oleum, deniq; bonæ famæ lumen nõ deſit. & ſic lampades veſtras à terra leuate. Res notatu digna eſt, quòd ſermonẽ hic Dominus faciens de

32 virginibus, dixit, lãpades illas habere. At alibi de ſeruis loquens dixit: Et lucernæ ardentes in manibus veſtris. In quo ſignificare voluit vnũ diſcrimen inter alia, quæ inter homines, & mulieres verſantur eſſe, fœminas ſicut lampades vitreas eſſe, fragiles, quæ quam primũ offendũt, franguntur, & oleũ effunditur. Ideò oportet, vt à terra leuatę ſint corã ſanctiſsimo ſacramento, vt ſecuriores ſint. Ita fœminas, ne frangãtur aliquo peccato, & deuotionis gratiæq; oleum fundatur omnem terrenam conuerſationem fugere oportet, & orationi ſimul, & contemplationi vacare ſtudere coram Deo. Homines verò ſunt ſicut lucernæ & faculæ accenſæ, quæ vim habent ad reſiſtendum ventis. Itaq; quamuis diu, noctuq; per vicos accẽſæ portentur, non extinguũtur. Sic viri Apoſtolici diſcurrentes per mundũ, & cum peccatoribus conuerſan-

Luc. 12.

33 tes ad illuminandum eos diuini amoris ignem conſeruant, & ſancti exempli ſplendorem emittunt, & fortitudinem habent ad reſiſtendum contradictionibus, quæ eis ſe offerunt abſq; eo quòd extinguantur. Et ſiquidem corda veſtra, ô prudentes virgines, lampades fragiles ſunt, vigilem curam adhibete, illas hoc modo conſeruare. Attendite præterea, quòd noctuæ, quæ circum lampades volitant, ſolent oleum lingere, lampadeſq; extinguere. Ita contingit ad monialium conuentus infernales noctuas volitare, videlicet, homines ſenſuales, & profanos, qui à Sathana & à proprijs appetitibus impulſi Chriſti ſponſas contaminare nitũtur, & oleum virtutis earum imbibere. O Chriſte Angelorum gloria, ſponſe dulciſsime virginum, benedicta ſit patientia tua, qui

sic pateris, vt tuæ diuinæ celsitudini tam ingens contumelia infe-
ratur. At si ipsi non se emendauerint, certò sciant æternis suppli-
cijs puniẽdos esse. Cauete ergo, ô superni domini sponsæ, ne has
noctuas accedere patiamini. Sed potiùs in omni integritate, &
puritate corporis & animæ conseruari satagite, vt plenæ gratiæ
ingredi mereamini cum illo ad nuptias glorię: ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius. Amen.

IN COMMVNI sanctarum Mulierum, & maximè pro Beata Anna Concio Prima.

Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c. Matth. 13.

VO plus aliqua res hominibus necessaria, & in se pretiosior est tanto maiori cura, & solicitudine ab eis inquiri solet. Hac ratione diuinus Apostol⁹ Paulus, vt in Actibus habetur nixus est Athenien sibus persuadere, vt Deum, qui summum bonum est, & nobis maximè necessarium totis viribus, & industria inquirerent, his verbis dicens: Quærere (scilicet, oportet) Deum, si fortè attrectent eum, aut inueniant, quanuis nõ longe sit ab vno quo-
que nostrum: in ipso enim viuimus, mouemur, & sumus. Pisces, nisi in aqua nõ mouentur; neq; aues nisi in aere volitant: & astra in firmamento proprium esse, & locum habent, homines verò, neque esse, nec viuere, neque moueri absque Deo possunt: vnde illum diligẽter inquirere maximè necessariũ sibi est. Propterea Christus verus Deus in hac parabola, thesauro abscondito, & gemmæ pretiosæ se comparat, ad denotandum se esse thesaurum, qui animas nostras ditat, & gemma, quæ eas ornat, & pulchras efficit. Vnde Diuus Paulus verba de illo faciens ait: In quo sunt omnes thesauri sapientię, & scientiæ absconditi. Cùm autẽ in Christo Domino omnes thesauri sint recõditi, nullus terrenus thesaurus

Act. 17.

simile.

Coloss. 2.

3 thesaurus sufficit ad satisfaciendum necessitatibus, quibus homo
sbiacet, præter ipsum. Nullus enim thesaurus visum tibi resti-
tuere sufficit, si cæcus es, nec ad vitam reuocare, si es mortuus, nec
opem ferre in afflictionibus innumeris, nisi ipse. Quondam He-
bræis duo celeberrima nomina fuerunt, quibus Deum appella-
bãt. Alterum Iehoua, alterum verò Sadai. Iehoua, id est, qui est,
esse Deum infinitum significat. Sadai, id est, qui sufficit, sufficiẽ-
tiam, quæ in illo est, denotat. Primum nomẽ, scilicet, Iehoua, illi
conuenit, quatenus rerum omnium principium est. Sadai verò
ei adscribitur, quatenus vltimus earum est finis. Quia rationi vl-
timi finis competit, vt sit solus sufficiens ad perfectionem, & fœ
licitatem omnium. Vnde intelligetis quantum aberrent, qui
fœlicitatem extra Deum in creaturis inquirunt. Ideò Beatus
4 Augustinus ait: Quærite, quod quæritis, sed ibi non est vbi quę- *B. Augu.*
ritis. Quomodo vita beata erit, vbi non est vita? Nam etsi aliquã
delectationem & suauitatem in creaturis Deus constituit, hoc
ita disposuit, vt hac saltim via homines excitarentur ad inqui-
rendum suauitatem æterni gaudij, non autem, vt eis verum gau-
dium cordi prębere possent. Hinc Regius Dauid cecinit, dicens:
Quam magna multitudo dulcedinis tuę Domine, quam abscõ- *Psal. 30.*
distì timentibus te. Perfeciste eis, qui sperant in te in conspectu
filiorum hominũ. Id est, si tantam dulcedinẽ, ô Domine, pulchri
tudinem, & gustum in creaturis posuisti, quodquidẽ omnibus
commune feciste, quanta erit dulcedo, pulchritudo, & gaudium,
quod te diligentibus seruasti? Propter cuius immensitatem ni-
hil aliud sanctus Propheta facit, quã illud admirari quod verbis
5 satis exprimere nõ poterat, dicẽs: Quã magna multitudo dulcedi
nis tuæ, &c. Vnde qui in creaturarũ dulcedine tanquã in vltimo *Simile.*
fine gradũ sistũt, tã fatui sunt, quasi qui aliquẽ inquirit, & quam
primũ vestigia eius offendit, satisfactus manet, nec vlteriùs pro-
greditur, vt illum, cuius vestigia illa sunt, inquirat. Aut sicut ille,
qui vmbrã elegantẽ conspiciẽs diceret: O quam elegans vmbra,
& ex illi⁹ aspectu gaudio superfusus nõ se cõuerteret, vt illũ cui⁹
est vmbra intueret, qui ipsam pulchritudine nimiũ excellit. Hos
appellat Spiritus sanctus [*Hõbres por demas*] & vanos, dicẽs: Vani *Sap. 13.*
autem sunt homines, in quibus non subest sciẽtia Dei, & de his,
quæ videntur bona non potuerunt intelligere eum, qui est, nec
operibus eius attendentes agnouerunt, quis esset artifex.

Nos

D. Augu. Non sic Beatus Augustinus faciebat, cum dicebat: Si tãta tribuis 6
nobis in carcere, quid dabis in patria? Si tãta tribuis amicis, & inimicis, quid est quod reseruasti solis amicis? De quodam celeberrimo pictore legitur equã ita apprime depinxisse, vt equi prætereuntes illam intuentes hinnirent. Alter famosissimus pictor Zeuxis nomine, vuas à vite pendentes tanto successu, id est, [*Al proprio*] depinxit, vt ad eas aues aduolarent, veras esse existimantes. Dicite si iter vobis agendum esset, nunquid ad equitandum illam equam assumeretis? Minimè. Non videtis ad viuum depictam esse? Quid nostra? dicetis, siquidẽ depicta tãtum est. Quod si fame confecti essetis, nunquid manum ad illas vuas mitteretis? Neutiquam. Quid? nonnè omnes veras apparere dicunt? Quid nostra si re vera non sunt. Omnes mundi huius creaturæ quantumuis speciosæ, pulchræque appareant, sunt velut picturę, quę 7
etsi exteriores sensus delectant, nullo prorsus gustu, satietate, sine requie animam afficiunt. Verum est tamen, quòd sicut per illas perfectas imagines, & picturas, artificis excellentia dignosci tur: ita per excellentiam creaturarum conditoris excellentia con
Simile. spicitur, ex quo anima ipsa diuini amoris igne exardescit. Si eques amicus vester in domum vestram diuerteret, & pro cubiculo, & lecto in stabulum illum reciperetis cum equo, & pro cibo paleas, & hordeum illi præberetis, quanta ignominia ille afficeretur? quandoquidem, si equo ipsa sufficiant, nõ tamen equiti. Corpus & anima habent se sicut equus & eques. Anima est eques, corpus verò equus, & hęc omnia terrena paleæ & hordeũ sunt equo, id est, corpori duntaxat conuenientia, quia corpus tantum reficiunt & delectant, quæ animæ magis improportionata 8
sunt quam paleæ & hordeum equiti. Ingẽti ergo iniuria animã vestram afficitis, dum verum cibum, quo alitur, & verum thesaurum, quo ditatur, qui est Deus non inquiritis. Sed sciatis oportet vnamquamque rem in proprio loco inquiri debere. Nõ enim pisces in luco, nec lepores in fluuio reperiuntur, sed in aqua pisces, in luco lepores inueniuntur. Sic non reperitur Deus in voluptatibus, neque in dissensionibus, nec in ambitionibus seu cupiditatibus, ibi enim Deum inquirere, est in luco pisces capere, & in aqua lepores velle venari. Vt autem illum inueniatis, inquirendus est in pœnitentia, in ieiunio, in paupertate spiritus, & in sanctæ orationis studio. Hoc mystice significat quod

9 cat quod sanctus Dauid cecinit, dicens: Ecce audiuimus eam (sci licet maiestatem Dei in Arca fœderis figuratam) in Ephrata, inuenimus eam in campis syluæ. In Ephrata, id est, in abundantia Dei voces rectè audiuntur, quia non est status, quantumuis profanus, & dissolutus, in quo diuinæ inspirationes non audiantur, quæ sunt voces, quibus cor Deus alloquitur. Cæterum vbi repe *Psal.* 131.
ritur? in Campis Syluæ, videlicet, in vitæ pœnitentis asperitate.

Hic est ager, de quo in hodierno sacro Euangelio dicitur: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro.* Quia in hac sancta militanti Ecclesia sub paupertate, fame, & laborum tolerantia hic thesaurus latet, tandem absconditus est vbi nullus omnino id cogitaret, nisi Deus ipse assereret. Fortè vobis contingit per *Simile.*
agrum sæpe transisse, in cuius superficie nihil vidistis, præter
10 quam ipsius terræ ariditatem, & deformitatem. Postea ingentẽ thesaurum inde educi videntes admirati dicitis: quis vnquam putaret talem thesaurum ibi absconsum esse? Similiter, quis diceret, sub fame, cilicio, paupertate, denique alijs rebus visibus, & deformibus tam ingentem, & opimum thesaurum, qualis est Deus latere, nisi ipsemet proprio ore asseruisset: Beati pauperes *Matt.* 5.
spiritu, quoniam ipsorum est regnũ cælorum: Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur? Hic est ager, quem illa pia mulier emit, de qua in Prouerbijs dicitur: Considerauit agrum, & emit *Prou.* 30.
illum. Vbi ponderatione dignum est, illam prius eum considerasse quam emeret. Inter bonorum, & malorum emptiones hoc discrimen versatur, quòd mali [*Compran à carga cerrada*] (vt aiunt)
11 quid emant non considerantes. Nam vitam consumunt, & ingentes labores atque afflictiones tolerant, vt res mundi emant: at verò quid sibi lucrentur mortem, videlicet, & gehennam non considerant. Rusticum, qui ad cœnam inuitatus ire renuit, respondisse dicitur: Quinque iuga boum emi, eo probare illa. Ex *Luc.* 14.
quo patet, quòd prius emit, quam illa experiretur. Hæc est peccatorum cæcitas. O miseri homines, cur non consideratis honores, voluptates, & diuitias, quas tanto labore & sudore emitis ad vestram damnationem esse? [*O sancta Maria señora,*] quid peccato
res tolerant, vt appetitus suos compleant, & hæc terrea obtineãt, [*Y todo lo dan por bien empleado.*] De Hebræis Propheta Oseas in- *Ose.* 4.
quit: Super capita montium sacrificabant, & super colles accendebant thymiama. In quo denotatur, quanta defatigatione.

& lassi-

& lassitudine, & cum sui dispendio iniqui Sathanæ deseruiunt. 12
Psal. 54. Hoc etiam sanctus Dauid asserit, dicens: Die ac nocte circundabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia. Eleganter ait: In medio eius labor; quia etsi peccatores in executione voluptatum suarum ingenti delectatione afficiuntur, intus tamen eos conscientia remordet, & labor, atque tristitia intus cauſatur. Quemadmodum intra pruna os inue
Simile. nies, cuius nucleus amarissimus est, quãuis externus fructus dulcedine quadam gustum afficiat: similiter peccata in superficie aliquam dulcedinem præferunt, intrinsecus verò omnia vanitas
Apoc. 14 amaritudo, & afflictio sunt. Vnde in Apocalypsi dicitur: Non habẽt requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam, & imaginem eius. Non ab re dicemus imaginem bestiæ peccatum esse, quia ipsa prima fuit, quæ hanc imaginem depinxit, & quotidie 13
in cordibus hominũ depingere studet. Vnde sicut dicimus: Hæc imago est Michaelis, quia illam depinxit: ita peccatum Sathanæ
Isai. 4. (qui est bestia illa) imago dicitur, quia illã depingit. Et per Isaiã dicit Dominus: Ego ipse sum, qui deleo iniquitates tuas, &
Psal. 50. Regius Dauid ait: Dele iniquitatem meam, & planum est non deleri, nisi quod est depictum. Igitur si iniquitates delentur, depictæ sunt, & de illis, qui bestiam adorant, & eius imaginem quod est peccatum inquit sacer textus, quòd non habẽt requiem die, ac nocte. Hi labores pretium sunt, quo miseri suorum appetituũ executionem emunt, & simul gehennam, non considerantes quid emant magis, quam si bruta animantia essent. Non sic anima sancta facit, sed considerauit agrum, & emit eum.

Quid sit thesaurum abscondere? Dicit præterea sanctum Euangelium: *Quem qui inuenit homo abscondit.* Statim, vt homo ille thesaurum inuenit, ne sibi furaretur illum abscondit. Vbi Diuus Gregorius ait: In præsenti etenim
D. Grego. in homilia huius Euã gelij. vita, quasi in via sumus, qua ad patriam pergimus. Maligni autẽ spiritus iter nostrum, quasi quidam latrunculi obsident. Deprẽdari ergo desiderat, qui thesaurum publicè portat in via. Hoc autem dico, non, vt proximi opera nostra bona non videant (cum scriptum sit: Videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est) sed, vt per hoc, quod agimus, laudes exterius non quæramus, sic autem sit opus in publico quatenus interius non quæramus in occulto. Hæc ille. Si, vt nos Deus prẽmiaret hominum suffragia acciperet, id est [*Quiera de tomar los votos.*] sicut in electione

15 electione prelati, aut in cathedræ prouisione suffragãdi mos est, tunc opus esset hominibus placere. At siquidem Deo non est habenda ratio præterquam de illis, quæ in nostris conscientijs inue
nerit, vanitas ingens est de hominum iudicijs rationem habere. Rationis strictæ tempore frater, cum solo Deo solus ingredi debes. Ideò illi soli placere, atque seruire studeas. Quid prodest si multi te cælum mereri proclament, si tamen conscientiam tuam
1. Cor. 4. corruptã, & labefactatam Deus inuenerit? Ideòq; diuinus Apostolus ait: Mihi autem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die, qui autem iudicat me, Dominus est. Quis tam stu-
Simile. pidus & amẽs esset, qui si precio sum lapidem inueniret, rustico, aut rudi homini traderet, vt illum appretiaret? Quis ergo mũdo rusticior? qui bonorum operum valorem nõ cognoscit? Ergo ne
16 adeò stupidus, & amens sis, vt eius manibus virtutes tuas tradas, vt illas æstimet, & appretiet, sed potius in manu Dei illas statue, qui eorum valorem scit. Qui æquatis hastis certat, plus ad iudi-
Simile. ces, in quorũ manibus brauium est, attendit, quam ad insipientis populi dicta. Et siquidem credimus id, quod Regius Dauid ait:
Psal. 13. Dominus de cælo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens, aut requirens Deum, deniq; qualiter pugnemus considerat, & quomodo passiones nostras debellamus, vt nobis coronam secundum merita nostra tanquã rectissimus iudex tribuat, in illum oculos nostros collocemus, & ei attentionẽ præstemus hominũ sententias nõ attendẽtes. Sic Propheta Hieremias
Hiere. 11 clamabat: Tu autem Domine Sabaoth (scilicet, es) qui iudicas iuste, & probas renes & corda, tibi enim reuelaui causam meã. Per
17 pendite verbũ illud, Tibi. Tibi Dñe rectissimo iudici, & non hominibus reuelaui causam meam. Et, vt melius huius rei scopum attingatis, studete id facere, quod prudens viator dum longum
Simile. iter agere parat, qui numos aureos, & selectos in crumenam mittit, & in sinũ abscondit. Pro impensis verò itineris, ad soluendũ cauponibus, & stabularijs per diuersoria, aliã monetam æneã, & minutã separatim in alia crumena patenter portat. Sic vos gerere debetis discrimẽ statuendo inter obseruantiã præceptorũ, & consiliorum. Nã quod attinet ad præcepta vult Deus, vt publicè illa obseruetis. Hæc est pecunia minuta, quã per huius mundi diuersoria impendere debetis, debita proximis vestris per bona exempla soluentes. Vnde si quis alij alapam impingit, aut aliqua

alia

alia contumelia hic ab illo afficitur, obligatus manet taliter erga 18
iniuriam sibi illatam se habere, vt omnes adstantes cognoscant,
& etiam vtriusque cognati illum vindictam nõ appetere: quin-
imò iniuriam ex animo illi remittere, & cum eo reconciliari vel
le. Cæterum quicquid consilij est, vtpotè, cilicium induere, fla-
gellis carnem reprimere, orationi prolixè vocare, ieiunia extra-
ordinaria seruare, & huiusmodi alia; hæc abscondite, & secretò
fieri opus est. Quia sunt aurei, qui in sinu absconditi gestari de-
bent: quę cum opus fuerit, vt reuelentur, quibus vijs Deus nouit
innotescent. Etiam abscondere hominem thesaurum, quem in-
uenit, ne illum perdat significat, quòd si aliquam sanctam inspi-
rationem, & bonum desiderium cordi tuo Spiritus sanctus im-
pressit. Ne ipsum secretum alijs reueles, quia si parentibus, aut
amico dixeris, te velle mundo renunciare, & religionis habitum 19
induere, ibique thesaurum illum liberè possidere, obstabunt tibi
ne id exequaris. Si dicis iniuriam tibi illatam velle remittere, nõ
deerit, qui obstet, & ne tale facias admoneat, dicens ignominiam
esse, si honori tuo non satisfacias. Si dicit alienum te velle resti-
tuere, respondebit tibi coniux tua, & dicet: quodnam patrimo-
nium filijs tuis relinques? Ideòque si thesauro ipso frui desideras
Iud. 6. illum absconde. Quondam Gedeoni præcepit Deus, dicens: Tol
le taurum patris tui, destruesque aram Baal, quæ est patris tui, &
nemus quod circa aram est, succide; & ædificabis altare Domi-
no Deo tuo. Tolleque taurum, & offeres holocaustum. Et subdi
dit statim sacer textus. Assumptis ergo Gedeon decem viris de
seruis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem do
mum patris sui, & homines illius ciuitatis per diem noluit face- 20
re, sed omnia nocte compleuit. Quid conuenientius afferri pos-
set, vt discas frater sancta desideria, quę concepisti mille seris (vt
aiunt) in corde clausa seruare, ne alijs innotescant? Huius fortissi
mi, & maximè strenui ducis zelo Dei cincti industria nos do-
cet, quam cautionem adhibere, & quantum perhorrescere de-
bemus, ne domestici, aut familiares nostri pia desideria, & sancta
proposita intelligant, ne nobis impedimento sint, quominus il-
la impleamus. Cum Deus, ô frater, ianuas animę tuæ pulsauerit,
& obtemperare illi volueris, & altare Baal, quod in corde tuo
erectum habes, destruere volueris, in quo sacrificia dæmoni of-
fers, & alterum denuò erigere ad libandum Deo, ne id manifes-

Idolola-

21 idololatris, sed quam primũ poteris id opere exequere nocte, cũ
nemo videat, hoc est, secreto, & abscondite. Attende, quid ido-
lolatræ illi fecerunt, postquam eis innotuit Gedeon altare de-
struxisse. Qui dixerunt ad Ioas: Produc filium tuum, vt moria-
tur, quia destruxit aram Baal, & succidit nemus: quid si illum de
struentem & succidentem cernerent? Idem re ipsa hodie con-
tingit, quòd tres quatuor ve socij, & amici tui murmurant, quia
te cum aduersario tuo confœderasti, aut si humilitatis opus fe-
cisti, quid si scirent, quod facere intendebas antequam illud exe-
quutus fuisses?

Et præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa, quæ habet, & emit agrũ illum. O quanto gaudio, & lætitia innumeri tam viri, quam fœmi
næ se à bonis suis temporalibus expedierunt & deniq; vita mul-
ctati sunt, vt hunc pretiosissimum thesaurum inuenirent, atq; ob
22 tinerent. Si hic, v.g. ager esset, qui iudicio humano nullius pre- *Simile.*
tij seu valoris esset, & aliquis thesaurum ibi absconditum esse *Quomodo pro Illo vniuersa vendendo?*
cognoscens, vniuersa bona, quæ possidet venderet, vt agrum il-
lum emeret, alij quibus mysterium nõdum innotuisset illũ sub-
sannarent, dicerentque: Quid rem tam vilem tanti appendis? So
lus emptor lætus esset, quasi qui rectè nouerat (*quan bien empleado era todo*) dummodò ingentẽ thesaurum ibi latẽtem obtineret. De
niq; alij thesaurum educi intuentes, quam falsa, & inania eo-
rum iudicia essent cognoscerent. Hoc modo infideles & tyranni
Christianos subsannabant, & insanos illos esse putabant, viden-
tes illos tam lætè, & iucunde terrenis bonis renuntiare, & ęquo
animo horribilia tormenta pro Christi amore tolerare. Vnde in
inferno id fatentur dicentes: Nos insensati vitam illorum ęstima *Sap. 5.*
23 bamus insaniam, & finem illorũ sine ore. Ecce quomodo com-
putati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. No-
tabile quidem est, vt de hoc homine dicatur, quòd vadit, &
vendit vniuersa, quæ habet, qui ne aciculam quidem retinuit,
quin venderet, id est, (*no se quedo ni cen vn solo alfiler*). Heu dolor
quàm pauci inueniuntur huiusmodi. Nonnullos reperies, qui
rem sacram audiunt, conciones frequentant, sanctissimam eucha
ristiam accipiunt, assiduas preces fundunt, & simul proximis
detrahunt vicos perambulant, ludo, & aleis vacant, & effræ-
natè loquuntur. Hi non vendunt omnia, quæ habent, vt the-
saurum hunc emant. In Numeris præcipiebat Deus Naza- *Num. 6.*

ræis, statim, vt eius cultui dedicarentur, vino & omni quodlibet inebriare posset abstinerent. Et non tantum hoc illis est prohibitum, sed etiam sacer textus subdidit: Acetum ex vino, & ex qualibet alia potione, & quicquid de vua exprimitur non bibent. Vuas recentes, siccasque non comedent. Et rursus addit: Quicquid ex vinea esse potest, ab vua passa vsque ad acinum non comedent. (*Valasme la beatissima Trinidad con tanta menudencia.*) Nimirum, vt Deus præciperet, ne vuæ passæ, nec etiam acina, quæ sunt granula earum comederentur? Maxime. Nam hæc omnia poterant in memoriam vinum reuocare. Et ideò illis vti prohibuit ne saltim recordarentur illi eius, quod homines inebriat, & à se alienat. In quo significatum est, non solum hominem peccato inebriandum non esse, verum etiam fugere debere quicquid ad illud eum ferre potest. Quid prodest frater, si dicas: Non aliena rapio, non occido, si tamen ex alia parte iudicijs temerarijs, & negligentijs erga domesticos, denique alijs quamplurimis miserijs plenus es? Quondam Sauli Deus præcepit dicens: Vade, & percute Amalech, & demolire vniuersa eius, non parcas ei, & non concupiscas ex rebus ipsius aliquid. Qui, etsi plurima euertit quæ Deus illi imperauerat, non tamen vniuersa. Ideo prophetа Samuel dixit ei: Pro eo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te dominus. O quantis hæc sententia inferetur, quia, etsi ab aliquibus malis se continuerunt non tamen ab omnibus. Quid, dicito, tibi prodest non rapere, & non occidere, si alijs quam plurimis peccatis inuolutus es, vt pote passionibus tuis, & propria voluntate plenus? Nonne scriptum esse audiuisti: Qui offendit in vno factus est omnium reus? Et tu soror sciens iuuenem illum vicum perambulantem, te quoties intuetur concupiscere, nec vis hoc scandalum tollere, sed è fenestra cachinnos soluere: notum tibi facio, quod propter hoc tantum condemnaberis, quanuis alia peccata non commiseris. Omnia soror vendere debes propter thesaurum hunc, visum, consortia, & risum solutum propter illum, qui pro te totum se dedit. Hoc etiam in Leuitico significatum est, vbi Deus præcepit masculum immaculatum sibi offerri. Itaque animal sibi immolandum non fœmineum nec diuersorum colorum futurum erat: hoc enim significat immaculatum. In quo docemur,

1. Reg. 15.

Iac. 2.

Leui. 1.

27 docemur, vt qui Deo sacrificandus est, non debet esse effœminatus, ignauus, seu inconstans, qui mox terga vertat, sed fortis, viri lique corde. Et præcipiens Dominus, ne varios colores haberet hoc ad vnitatem exercitiorum applicari potest: nam oportet seruum Dei, vt vnum exercitium eligat & in illo perseueret. Et ita secundum Beati Bonauenturæ sentẽtiam perfectionis culmen citò pertinget, sicut viator citò conficit iter, quanuis pedetentim incedat, si quotidie inter agendo perseuerat. Et quemadmodum cani venatico, cui plures lepores occurrunt contingit, qui modo vnum modo alium aggrediens nullum vsq; in finem sectatur, & sic nullum capit: ita D. Gregorius ait, animum hominis mentem 28 que nostrum admonet, dicens: Fili, ne in multis sint actus tui. Et hoc est animal immaculatum esse: videlicet, vnius non autem versicoloris. Cæterum secundum propositum nostrum loquendo, quod animal versicolor non sit denotat virum iustum vnius duntaxat propositi, & desiderij esse debere, scilicet, placendi seruiendique Deo, & reliqua omnia desideria, & proposita, quæ huic non adstipulantur, & fauent, vendere debet, & se ab eis alienare, vt hunc thesaurum obtineat. ℭ Hoc sacrum Euangelium satis congrue in hodierna solennitate Beatissimæ Annæ canitur: siquidem cuiusdam fertilissimi agri domina ipsa fuit, in quo infiniti pretij thesaurus absconditus erat. Ager hic est sacratissima virgo Domina nostra, & thesaurus, qui in ea fuit absconditus, Christus verus Deus & homo est. Et Beata Anna hunc 29 agrum, atque diuinum thesaurum possedit quando quidem sacratissimæ virginis mater fuit, & huius cœlestis imperatoris auia. Apud sacras literas quatuor Annas fuisse legitur. Prior Samuelis mater fuit, quæ vt sacra historia refert, vberrimis lachrymis benedictionis fructum, videlicet, Samuelem à domino impetrauit. Secunda Anna fuit mater Tobiæ, quæ etiam copiosis lachrymis filij sui absentiam proluxit. De Tertia fit mentio in Euangelio, vbi dicitur. Erat Anna prophetissa filia Phanuel, & hæc vidua vsque ad annos octoginta quatuor, quæ non discedebat de templo ieiunijs, & obsecrationibus seruiens nocte ac die. Hæc Sancta Fœmina Christum Redemptorem nostrum in vlnis matris eius sacratissimæ cernere meruit, quando

Quien no leyere seguida nenhũa especie. Muller

D. Bonauen.

Simile.

Eccles. 11.

D. Gregor.

Tob. 10.

Luc. 2.

1. Reg. 1.

Simile.

illum obtulit in templo. Quarta Anna est hæc sanctissima matrona, quæ cæteras nimium excelluit. Contingit pretiosum tapetum è Flandria asportari, quatuor Annas habens (sic enim præcipuæ tapeti partes dicuntur) & ementi illud mercator ait: Ecce Domine, quam bona hæc prior Anna est: Ecce quam bona secunda, & etiam tertia. Cæterum quarta hæc reliquis pretiosior, meliorque est, quia perfectiores figuras, atque labores habet. Ita hæc glorioſissima Anna cæteris pretiosior est. Si enim prior Anna assiduis lachrymis, tam bonum fructum, qualis fuit Samuel, à Deo impetrauit, hæc vltima plurimis etiam lachrymis dum annis multis sterilis esset, mirabiliorem fructum, qualis fuit Domina nostra obtinuit. Quod si secunda Anna Tobiæ mater lachrymis irremediabilibus filij sui absentiam luxit, plus nimis hæc glorio- 31
sa Anna sanctissimi pueri Iesus, & eius sacratissimæ matris absentiam luxit, cum propter impij Herodis persecutionem in Ægyptum fugerunt, vbi per septem annorum spatium commorati sunt. In quibus, verbis humanis exprimi nequit, quid hæc venerabilissima mulier sentiret, quantaque mœstitia afficeretur. Quod si tertia Anna meruit pretiosissimum puerum Iesum in vlnis sacratissimæ matris eius cernere, hæc beatissima Anna non semel, sed sæpe cum maxima reuerentia, dulcedine, & suauitate spiritus in suas benedictas vlnas suscipere meruit. Hoc nomen Anna quadruplicia significata sortitur secundum quadruplicem virtutem, quæ in coniugata fœ-

Prou.

mina micare debet, vt Salomon in hodierna epistola assignat, qua sancta illa mulier insignita erat. Prima est, vt sit viro suo 32
grata. Et ideo ait: Confidit in ea cor viri sui: scilicet, quia reddet ei bonum, & non malum omnibus diebus vitæ suæ. Singularis mulieris virtus est, sic se gerere erga virum suum, vt reddat ei pro malo bonum, non autem malum pro malo. Nam hac via sibi illum deuinciet, idest, (*le ganara la voluntad*) & victoriam ab eo reportabit. Secunda virtus est quòd sit erga domesticos misericors, & humana. Ideo ait: De nocte surrexit, deditq; prędam domesticis suis, & cibaria ancillis suis. Tertia est, quòd pacem cum vicinis gerat. Ideò ait: Laudent eam in portis opera eius. Quarta est, quòd sit pia & liberalis erga pauperes. Ideò ait: Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad pau-

33 ad pauperem. Et hoc nomen Anna hæc omnia denotat, quæ omnia hæc glorioſa sancta perfecte habuit, vt secundum nomen eius, ità laus eius sit. De qua iure optimo verba illa dici possunt, scilicet, veni electa mea, & ponam in te thronum meum, in cuius viscеribus tanquam in aula regia Deus maiestatis suæ solium, quæ eius mater sacratissima est, collocauit. Et quemadmodum regius thronus in aula varijs, & pretiosis auri, & serici tapetibus collocatur: ita æquum fuit, quòd siquidem Beata Anna futura erat aula, in qua thronus Dei, scilicet, beatissima virgo locandus erat diuersis virtutum tapetibus ornata esset. Hanc igitur glorioſam fœminam dilectissimi, vt singularem patronam habeamus, siquidem mater est matris nostræ Mariæ virginis, & nostri fidelissimi fratris Iesu Christi auia: & in nostris necessita-
34 tibus eius patrocinium imploremus eam deprecantes, vt vna cum sacratissima eius filia domina nostra coram diuina celsitudine gratiam nobis obtineat, cum qua gloria impetratur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodem Communi Sanctarum Mulierum, Maxime pro Beata Elisabeth tertij ord. B. Francisci Concio Secunda.

1 *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c.* Matth. 13.

EX præcipuis, & maioribus miserijs, & calamitatibus, quibus nos miseri Adæ filij subiacemus, vna est animi remissio, atque negligentia viam, qua ad Deum itur, inquirendi. Hac miseria Regius Dauid carere optabat, siquidem tanta vi & efficacia Deum deprecabatur dicens: Notam fac *Psalm. 142.*
mihi viam, in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Quasi diceret: Obsecro te domine, vt viam, qua in cœlum itur,

Universidad de Deusto Biblioteca

mihi demonstres, semitã, qua illac peruenitur edoceas me, quia 2
nimio desiderio tecum in domo tua habitandi exardesco, & nol
lem viã, qua illuc pergitur, aberrare. Hoc eodẽ desiderio flagrãs
alibi dicebat: vtinam dirigantur viæ meę ad custodiendas iustifi
*Psalm.*118. cationes tuas in omni tempore. Vtinam quotidie simili spiritus
feruore idem à Deo postularemus. Hanc esse decebat nostrã prio
rem deprecationem, quam primũ è lecto mane surgimus: vide
licet: vtinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificatio-
nes tuas in omni tempore. Placeat tibi Deus meus mihi auxiliũ
præstare, vt viæ meæ in tuæ sanctæ legis obseruantia semper di
rigantur. Cæterum nostra peruersitas atque væcordia tanta est,
vt rei adeò nobis conducibilis vix recordemur. Deus autem, vt
pius pater diuersos modos, variasque vias quærit, vt moueat nos
ad hoc, vt exoptemus ad illum ire. Et videns nos terræ ita adhæ 3
rere cupidos, se gloriamque suam diuersis rebus terrigenis cõpa-
rat, vt saltim hac via corda nostra excitentur ad illum desideran-
dum: vt ex his, quæ animus nouit surgat ad incognita, quæ non
D. Greg. in homil. huius Euange. nouit, ait Beatus Gregorius. Nam, si ludorum spectaculis, & alijs
voluptatibus delectaris, aspice simile regnum cœlorum esse ho-
mini regi, qui fecit nuptias filio suo. Quod si thesauros ardenter
affectas, attende simile esse regnum cœlorum thesauro abscon-
dito in agro. Si emptiones & cõtractus diligis animaduerte simi-
le esse regnum cœlorum homini negotiatori. O miserum il-
lum, qui huiusmodi artificijs tantoque amore non vtitur. Quid
homines maiori ambitu, cura, & solicitudine inquirunt, quam
thesauros, & lapides pretiosos? His ergo Deus se comparat, vt ar
Gloss. supra. denter illum inquiras, atque diligas. Ad nostræ tepiditatis con 4
3. Reg. 9. fusionem referam quod dicit glossa in 3. Reg. 9. capit. de insula
Ophir, ad quam serui Hirã cũ seruis regis Salomonis se confere-
bant, vt aurum asportarent. Quæ insula auro abundat, ta-
men propter ferarum immanitatem, quibus inhabitatur in il-
lam homines intrare non audent; nisi quam celeriter, & sic
furtiuè terram leonum unguibus effossam colligunt, & mox
terga vertunt, & naues intrant: ex qua terra in fornacem mis-
sa aurum educitur. Quid amplius dici posset de auiditate,
qua homines aurum inquirunt, siquidem, vt illud obtineant
tam ingenti periculo se exponunt? Et denique illud obtinen-
tes actiori fame inhiant, quam antea. Nam, vt Ecclesiasti-
cus.

5 cus ait, Auarus non implebitur pecunia. Et diuinus Plato *Eccles. 5.*
ait, cor eius esse, sicut vas cancellatum, id est, (*Agugerado*)
quod aqua impleri nequit. Et ad hoc illud Esaiæ alludit, scili- *Esai.*
cet: Repleta est terra auro, & argento. Non dixit: repletum
est cor auari auro, & argento, quia istis nunquam satiatur, nec
adimpletur. Auari supplicium patiuntur, quod poetæ fingunt
filiabus Danai, Belides, dictis, apud inferos præscriptum esse,
nempe dolium pertusum aquæ implere, è quo tantundem ef-
fluat, quantum infundatur. Inde originem traxit prouerbium,
Dolium Danaidum. Quod in auaros retorquetur, quorum aua
ritiæ nihil est satis. Si ergo seculi amor cum tanto vitæ dicrimi-
ne, & periculo inter leones aurum inquirit, quod nec satiare,
neque adimplere cor valet, cur diuinus amor non inquiret
6 Deum, qui valoris infiniti thesaurus est, & qui solus corda no-
stra, etsi inter plurimos labores constituta sint, satiare, at-
que ditare sufficit? Anima nostra capacitatem infinitam pas-
siuam habet, eamque, nisi solus Deus nihil adimplere po-
test. In hoc sensu Diuus Augustinus exponit illud Geneseos: *D. Au. sup.*
Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram, *Gene. 1.*
hoc est, secundum infinitatis meæ mensuram. Ideo Diuus *D. Bernar.*
Bernardus ait: Ad imaginem Dei facta est anima rationalis.
Cæteris creaturis occupari potest, impleri non potest. Igi-
tur dilectissimi omittite, omittite terrenum ipsum thesau-
rum, qui terræ scoria est, & ne tantum bonum propter ip-
sum perdatis. Quondam Israelitico populo Sanctus Moy- *Deut. 6.*
ses dixit: Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in ter-
7 ram, pro qua iurauit patribus tuis Abraham, Isaac, & Iacob,
& dederit tibi ciuitates magnas, & optimas, quas non ædifi-
casti, domos plenas multarum opum, quas non extruxisti, vine
ta, & oliueta, quæ non plantasti, caue diligenter, ne obliui-
scaris domini Dei tui. In quo sanctus vir significauit tam in-
gentem humanam miseriam esse, quod ex bonis temporali-
bus à Deo acceptis solet homo occasionem sumere, vt benefa-
ctoris sui obliuiscatur, & quod eadẽ bona temporalia ligant, im
pediuntq; hominem ne creatori & benefactori suo, sicut decet,
obsequatur, ideo qui illa relinquit optime sapit. Quinimo dico
vobis, sæpe improbos ditari, fauorẽ Dei non esse; sed potiùs quẽ-
dã supplicij tacitũ modum. Vnde Sãctus Moyses murmuranti *Exod. 16.*

populo dixit: Dabit vobis Deus vespere carnes edere, & mane panes in saturitate, eo quod audierit murmurationes vestras, quibus murmurati estis contra eum. Ecce quomodo id loco supplicij illis contulit, Ergo dilectissimi thesaurum, qui corda vestra satiet inquirite, cuius possessio amorem horum, quæ tantum damnum vestris animabus afferunt, à vobis tollat. Nam bona temporalia non æstimantur nisi ab illis, qui spiritualia, & æterna non gustant. Vnde Diuinus Apostolus, vt singularis contemplatiuus, & quem cœlestia maximo gustu, & delectatione afficiebant, dixit: Philip. 3. Quæ mihi fuerunt lucra hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Veruntamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi domini mei, propter quem omnia detrimentum feci. Ecce quomodo omnes mũdi huius res contẽpserat, quia cœlestes degustauerat. 9

Ait ergo sanctum Euangelium: *Simile est regnum cœlorum thesauro abscondito in agro.* Hæc sacrosancta, & vniuersalis Ecclesia regnũ Dei dicitur. Regnum appellatur, quia sceptrũ in ea Deus tenet, atq; etiam in ipsa colitur. Cœlorum vocatur, quia cœlũ dicitur à celando, & in hac sancta Ecclesia omnia diuina mysteria fide celata sunt. Vnde quod sanctus Iob de vitę nostræ breuitate Iob. 9. asserit possumus & nos de nobismetipsis affirmare, scilicet, quòd transimus, quasi naues poma portantes. Qui poma in nauibus portant fœno, & paleis inuoluta ferunt, quæ nec oculis cerni, nec ore degustari possũt, teorũ dũtaxat fragrantia odorq; sentitur. At mox, vt ad portum appellitur, paleas nautæ tollunt, & poma illa discooperiunt, quorum pulchritudine delectatur visus, & eorum dulcedine reficitur gustus. Sic nos dum per mundi huius mare nauigamus diuinis mysterijs, quasi pomis onusti pergimus, eaq; tanquam paleis fide inuoluta portamus, quæ nec cernimus, nec degustamus, solum nos reficit odor, atque sustentat, videlicet, spes, in qua viuimus, sperantes quòd aliquando hoc pretiosum pomum propriis oculis intuebimur, atq; gustabimus. Idq; erit quando per mortem ab huius mundi naui discedamus, & ad portum cœli securum appulerimus. Vbi fidei paleis semotis videbimus Deum sicuti est, eritq; cibus noster æternus, ex quo gustum, & suauitatem ineffabilem capiemus. 10

Thesauro abscondito. O Deus liberalitatis infinitæ, quid hoc Domine? Auarorum hominũ propriũ est thesauros suos nimiũ abscon-

11 abscondere, & vnam quãque thecarum septem (vt aiunt) clauibus obserare, septemq; nodos crumenę inijcere. At domine tu, qui ipsamet magnificentia es, cur thesaurum tuum abscondis? Ad hoc respondeo thesaurum hunc Deum eiusque ineffabilem gloriam esse. Et dicitur abscõditus, quia, etsi nimiũ de illo loqui velimus nihil erit in cõparatione eius, quod est in se. Vnde sanctus Apostolus, tanquam testis oculatus dixit. Oculus non vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit quæ præparauit Deus diligentibus illum. Et quanuis Beatus Augustinus de hoc glorioso Apostolo ait, hunc thesaurum illum vidisse, quando (sicut ipse fatetur) raptus fuit in paradisum, cæterùm quæ vidit nequiuit ore proferre. Quemadmodum, si in hoc templo quidam globus aureus esset, tam magnus, sicut ipsum templum rectè ab ipso auri globus caperetur, cæterum per ostium educi non posset: similiter visio diuina, quando est in intellectu totam animam implet, at os exterius, quod est quasi ianua mentis illam non capit. Hoc est, verbis exprimi nequit. Præterea si sol tam magnus esset sicut firmamentum, & vniuersa terra plana esset, & crystallinis speculis strata, & sol refulgeret in specula illa, quem splendorem in illis efficeret? Quibus verbis id posset exprimi? Quantò ergo difficilius explicatu erit ille gloriæ splendor, vbi diuinus sol refulget in tam innumera specula crystallina, vt pote Angelos, & reliquos beatos spiritus? Ergo iure optimo ille thesaurus absconditus dicitur, siquidem verba desunt, quibus eius magnitudo & excellentia explicari possit. Vnde Beatus Thomas ait: quod 13 quanuis Beati Deum comprehendant, non tamen totaliter, ideſt, omnibus modis, quibus comprehendi potest. Quitalis ac tantus cum sit ad illum tamen adipiscendum vix mouemur, vt tam minimam diligentiam adhibeamus, qualis est diuinæ legis obseruantia, nec saltim ad illum efficaciter desiderandum accendimur. O detestabilem Christianæ gentis insaniam, qui talia credentes sic illa contemnunt. Per immensam dei charitatem dilectissimi vos obsecro, ne patiamini, vt de vobis tale circunferatur.

Quem qui inuenit homo. Plurimum hic notare oportet, hunc hominem inuenisse thesaurum absque eo, quod illum inquireret, quia non dicitur illum quæsiuisse, sed inuenisse. In quo ostenditur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

ditur, quod esse homo prædestinatus & vocatus non est propter 14
eius merita, nec propter eius diligentiam, sed tantum propter in
finitam Dei misericordiam. O quanta dilectissimi obligatione
adstringimur nos, qui fidei dono insigniti sumus & in sacrosan-
ctæ huius Ecclesiæ agro transpositi, vbi hic cœlestis thesaurus
inuenitur cum summa cordis exultatione, atq; gaudio Deo pro
tam singulari beneficio assidue ingentes gratiarum actiones re-
Colo. 1. ferre. Ita Diuinus Apostolus nos exhortatur dicens: Cum gau-
dio gratias agentes Deo, & patri, qui dignos nos fecit in partem
sortis sanctorum in lumine, qui eripuit nos de potestate tenebra
rũ, & trãstulit in regnũ filij dilectionis suæ, ideſt, dilecti filij sui,
in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorũ. Per
pendite amore Dei qualiter S. Apostolus dicat: Deo patri vt cor
da nostra quadam teneritudine molliret, consideratione hac, sci 15
licet, quod Deus pater noster est. Nec satis illi fuit dixisse, vt gra
tiarũ actiones huic cœlesti patri exhibeamus, sed insuper vult,
vt ipsę gratiarũ actiones gaudio plenæ, sint nostræ gratitudinis,
& bonæ voluntatis significatiuũ. Et peculiariter nos admonet,
vt gratias illi agamus, qui in sancta eius Ecclesia nos collocauit.
Quo tẽpore in vtero materno corpora nostra formata, & dispo
sita erant, vt animę eis infunderentur, alia quam plurima similiter
concepta, & dispositа erant in vteris multarũ infideliũ fœmina-
rũ, vt pote Turcarũ, Arabũ, Indicarum, hæreticarum, & aliarum
infidelium. Et in illo instanti creauit Deus plurimas animas, &
quasdam quidem infudit corporibus, quæ Constantinopoli, &
in alijs infideliũ locis erãt, tuam verò in Hispania corpori dispo
sito in vtero mulieris Christianæ infudit, vt mox nascens huius 16
cœlestis thesauri, qui est Christus venam inuenires Baptismum
gratia, & sanctificatione plenũ suscipiens. Reliquæ vero infide-
lium animæ, quas Deus simul cum tua creauit hunc thesaurum
non inuenerunt. Quo igitur obsequio tam singulari beneficio
gratias etiopro inuentione
absq; tuis meritis tibi exhibito Deo satisfacies? Quomodo si me
moria illud tenes, à diuinis laudibus poteris conticescere? Qui
Psalm. 9. exaltas me de portis mortis, vt annuntiem omnes laudationes
tuas in portis filiæ Sion, dicit Sanctus Dauid. Inferni, & damna
tionis æternæ portæ sunt peccata, & ab his diris portis nos Deus
educit, vt ab eius laudibus nunquam cessemus. In portis filiæ
Zacha. 9. Sion. Filia Sion est hæc sancta Ecclesia, vt Zacharias ait: Di-
cite

17 cite filiæ Sion. Et eius portæ sunt virtutes, per has enim ad cæ-
lum ingreditur. In his ergo portis Christianus stare debet, &
ab illis Deum laudare, & glorificare. Videlicet in castitate
patientia, humilitate misericordia. &c. Ab his inquam por-
tis Deo gratias agere debet, qui illum à tanto malo eripuit, &
tanto bono participem fecit. Sed, proh dolor, quàm rari ho
die inueniuntur, qui pro tam singulari beneficio gratos se
Deo exhibere sciant, quinimo quam plurimi voluntariè ad
portas mortis, & inferni reuersi sunt, & exinde acutas peccato
rum, iniuriarum que sagitas quotidie in hunc summum benefa-
ctorem iaciunt.

Thesauro inuento, ait sacer textus, quod, *Præ gaudio illius vadit, & vendit vniuersa, quæ habet & emit agrũ illum.* Perpendite qualiter
dicat: præ gaudio illius vadit. In quo significatur gaudium ip-
sum, quo affectus est, vires, animumque illi præbuisse ad hoc, vt
18 quicquid possidebat venderet. Nuncquam homo satis mundo
eiusque vanitatibus renuntiat, nisi postquam gaudia spiritus de
gustare cœpit. Et ità de iustis Ecclesiasticus ait: in mandatis eius Eccles. 39.
epulabuntur. Et in contextu Græco habetur: In mandatis eius
lætabuntur. O ineffabilem Dei bonitatem. Omnes te domine & vt accipiat ex vacuy Hieronym.
hierarchiæ cœlestes, necnon omnes iusti terræ collaudent, qui
tantam suauitatem, & dulcedinem amicis tuis communicas, vt
obseruantia cœlestium tuorum mandatorum plus lætentur, &
gaudeant, quam fisplendidissimis epulis vescerentur. Et hoc be
neficio illos Deus donat, vt præ gaudio vadant, & vendant vni-
uersa, quæ habent, hoc est, vt illo gaudio animati, omninò
19 expediantur ad hunc cœlestem thesaurum recipiendum.
Nam eius diuinæ celsitudini placet, vt thecam expeditam &
vacuam ad hos thesauros suscipiendos illi præbeamus, sicut San
ctus Eliseus viduæ præcepit, vt vasa vacua quæreret, vt eius de- 4. Reg. 4.
precatione oleo adimplere ntur. Et cum primum viduæ vasa va
cua defuerunt etiam oleum cessauit. Nonne Deus, qui precibus
eius sancti prophetæ oleum illud creabat vasa etiam creare pote-
rat? Maximè. Cæterum non omnimodè operari vult, sed, vt nos
etiam concurramus, & aliquã diligentiã ex parte nostra exhibea
mus. Ne autẽ cõquereremur, quod nobis deesset, in quo eius diui
na dona reciperemus, dedit nobis Deus tantæ capacitatis cor, vt
si annis centum millibus viueremus, & gratia diuina quotidie

in no-

in nobis accresceret, possemus magis, ac magis cor dilatare, & adhuc nunquam adimpleretur, quin imo id quod Sanctus Dauid asserit quondam populo Hebræorum Deum dixisse nobis etiam diceret: scilicet: Dilata os tuum & implebo illud. Vendere omnia non significat, necessariò cuncta, quæ possidetis vos vendere debere, quasi sine hoc thesaurus obtineri nequeat. Sed significat, quod lege Dei in statera vna, & quicquid possidetis in alia statera posita firmissimum propositum habeatis potiùs rem omnem familiarem, quam possidetis, comburere, quam legis diuinæ vel saltim vnicum præceptum transgredi. Ita, vt cum propheta regio dicere possitis: Dilexi mandata tua super aurum & topazion .. Etiam dicere possumus, quod sicut homo, nec domus, nec vineæ, nec corporis adhuc necanimæ suæ propriè dominus dici potest secundum portionem, qua corpus ipsa informat, quia hæc omnia ab ipso, vel inuito tolli possunt, reliquum est, vt solius voluntatis, quæ libera potentia est dominus sit. Hæc eius peculium est, & cuicunq; sibi libuerit donare potest: quod si per amorē illam Deo tribuit, tunc vendit omnia quæ habet propter cœlestem thesaurum. Felix qui rem suam ita expendere nouit. Nam sicut ignis semper agit, & adurit, ità voluntas nunquam est ociosa, sed semper vult amare. Quod si Deum non diligit mundum debet diligere. Ideò summopere expedit nobis in diuino amore illam collocare, ne in mundi amore collocetur & pereamus. Et cum hæc sit propria res familiaris hominis peculiariter illam deposcit Deus dicens: Fili præbe mihi cor tuum. Non vineam, non domum, aut agrum, non primogenituram, non denique dignitatem à te petit Deus imperans vt Hæc dimittas & vt ostiatim Eleemosynam petas. Nam hæc omnia cum benedictione Dei possidere, & illis vti potes. Sed melius, quod in te, est à te Deus deposcit, voluntatem scilicet.

O gloriosa Elisabeth, quam seriò totum cor tuum conditori tuo tradidisti. Duæ fœminæ sanctissimæ Elisabeth nomine extiterunt. Altera legis antiquæ tempore, quæ filium B. Ioannem Baptistam habuit, altera verò in lege gratiæ, quæ loco patris Beatū Ioannē Euangelistā coluit, quē à primis ætatis suæ annis, vt peculiarem patronū, & aduocatum habuit. Et cum D. Ioannes piscator sit è profundo maris mundi huius illam piscatus est vt in fercu-

Psalm. 62.

Psalm. 118.

Prou. 23.

23 culo Dei illam poneret. Hanc benedictam fœminam adimplesse dici potest, quod per Esaiam dixit Deus, scilicet: Recedite, recedite exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eius, quia è medio Babyloniæ fugit. Pauperes sunt in littore Babyloniæ, quæ est mundus, & ideò facilius ab eo exire possunt, Nobiles & diuites sunt paulò interius. At verò principes & Reges sunt in medio Babyloniæ, & ideò difficilius illum solent relinquere. Hæc tamen sancta & pia fœmina cum filia Regis esset, in profundo & medio Babyloniæ erat, & exinde gloriosus Ioannes eius patronus, vt egregius piscator illam eduxit. Et cum sit aquila adiuuit eam, atque subleuauit, vt altissime in diuina contemplatione volāret, vbi pretiosissimum thesaurum Iesum Christum inuenit. A quo hanc vocem audiuisse fertur: Si 24 vis esse mecum ego ero tecum, quæ à pueritia sua feruentissimè Deum diligere cœpit. Et credite mihi fratres valde necessarium esse vt à prima rationis ætate, ità vos viuere incipiatis, (*Que tome luego Dios posseſsion de vosotros.*) Vnde in Prouerbijs dicitur: Prouerbium est: Adolescens iuxta viam suam etiam cum senuerit nō recedet ab ea. Et hinc mysterium intelligetis, videlicet, quod referens Sanctus Marcus quomodo Christus Redemptor noster maledixit ficulneæ, quia ad illam appropians non inuenit fructum, nisi folia tantum, idem Sanctus Euangelista ait, non enim erat tempus ficorum. O iustorum regula, & vere magister Christe fili Dei, si nondum tempus fructus est, cur huic arbori sic maledicis, quia ficos non habet? Si ficorum tempus esset & illas non haberet non mirum si illam malediceres. At cum ipsius fructus 25 tempus nondum sit, cur hoc facis? In hoc diuina sapientia significauit se velle, vt homines bonorum operum fructum ferant, etiam intempestiuè, & cum nōdum tempus est reddendi illum. Vt cum reddendi illum tempus opportunum fuerit quo illum dare tenentur reddere sciant. Maledixit Dominus ficulneæ, cū nondum fructus tempus esset, fortè quia cognouit tempore fructus ficus habituram non esse. In quo significauit plurimum oportere ad hoc, vt quis bene operari sciat quando tenetur, in pueritia quando nondum obligatione astringitur id opere exequi incipiat. Et formidandum valde est, quod ille, qui hoc fructu caret quando puer, posteà quando vir ob induratam consuetudinem, & denique quando senex opera fructifera non operabitur

Esai. 52.

Prou. 22.

Marc. 11.

bitur. Vt ex sacris literis constat sæpe Deus populum suum nu- 26
merare præcepit. In quo eximium amorem, quo illum prose-
quebatur ostendit. (Veluti qui paucos aureos habet nunquam
illos supputare satiatur) quanuis ille, vt rebellis, huic maximo
Dei amori gratiam referre nesciuit. Et est valdè notãdum, quod
in Numeris præcepit Deus hunc populum numerari dicens:
Numerate omnem summam filiorum Israel à viginti annis, &
supra. De filijs Leui dicit ibi sacer textus: Fuerunt omnes, qui
numerati sunt, viginti tria millia ab vno mense, & supra, qui nõ
sunt recensiti inter filios Israel, nec eis cum cæteris data est pos-
sessio. Quodnam mysterium est hoc? Vt præciperet Deus nu-
merari gentem populi à viginti annis, & supra, & solum qui de
tribu Leui essent, quia futuri erant ministri Dei ab vno mense,
& supra numerarentur? Dico in hoc Deum nobis significare vo- 27
luisse, & nos docere discrimen, quod versatur inter seruire mun-
do, & seruire Deo. Vt homo mundo seruire sciat parum refert, si
sero incipiat, cito enim doctus euadet. Cæterum, vt Deo seruire
cognoscat debet à primæua ætate incipere, & nimiam curam
adhibere, quia vult Deus apprime seruiri. Hinc intelligetis, quã
decepti viuatis, qui filios habentes, in palatium illos ducitis, pro
uidendo illis de magistris, & ducibus, qui seculi vrbanitatem eos
doceant. Ad ea verò, quæ ad Dei seruitium attinent dicitis par-
uulos esse, & quod postquam creuerint id discent. Ne tam im-
mites & crudeles in filios vestros sitis obsecro, siquidem ante-
quam illos gignatis diuitias temporales illis inquiritis, at post-
quam nati vobis fuerint, & ad rationis vsum deuenti curate, vt
spirituales diuitias possideant, quibus in ęternum beati sint. Hęc 28
sancta Fœmina à primæua vitæ suæ ętate tam fixas in virtute ra-
dices misit, quod vsque in vitæ suę metam vberrimum bo-
norum operum fructum reddidit, & sic meritis ple-
na, & gratia insignita meruit de hoc mundo
transire ad gloriam. Ad quam nos
perducat Iesus Marię fi-
lius. Amen.

Exod. 28. 32. & 34. *Simile.*

Nume. 26.

In

In eodem Communi Sanctarum Mulierum, Concio Tertia.

Simile est regnum cœlorum homini negotiatori, quærẽti bonas Margaritas. &c. Matth. 13.

QVòd Christus Dei filius sanctã Ecclesiã sponsam
suam homini negociatori, & institori cõparet in- 1
gentem admirationem infert. Quid domine? Non
ne congruentius homini ingenuo, à negotijs expe-
dito, à curis & solicitudinibus alieno illam assimila- 2
rés? Nunquid (*Tan buen pecho os hazen*) & adeo grati negociatores ti
bi sunt? Quin imo ni fallor, si erga alicuius gentis genus rigidũ, &
seuerũ te ostẽdisti, erga eos fuit flagellis è tẽplo illos eijciendo &
fures illos appellando, vt apud Matthęũ habetur. Vbi dicitur: In *Matth.* 21
trauit Iesus in tẽplũ Dei, & eijciebat oẽs vendẽtes & emẽtes in
tẽplo, & dixit eis: Scriptũ est: Domus mea domus orationis vo-
cabitur, vos autem feciſtis illã speluncam latronũ. Et Oseas pro- *Osæ.* 12.
pheta de huius conditionis gente ait. Chanaan, in manu eius sta-
tera dolosa, calũniam dilexit. Per Chanaan non intelligitur hic
gẽs illa idololatra, quę per ingressũ filiorũ Israel è terra promis-
sionis fuit expulsa. Ita quod Chanaan nomen sit propriũ: non
3 enim est hic propriũ sed appellatiuũ significãs mercatorẽ. Sicut
etiã in illo Prouerbiorũ: Sindonẽ fecit, & vẽdidit, & cingulũ tra- *Proue.* 3.
didit Chananæo, ideſt, mercatori. Sic quã plurimi expriscis, &
modernis expositoribus hunc Oseæ locũ elucidant, quibus etiã
& Chaldaica translatio adstipulatur. Vbi habetur: Ne sitis sicut
mercatores, in quorũ manibus sunt bilãces dolosę, rapinę studen-
tes. Huiusmodi ergo genti domine tuam sanctam Ecclesiam cõ-
paras? Quin etiam Sanctus Dauid ait: Quoniam non cognoui li *Psalm.* 70.
teraturam, introibo in potentias Dñi, Dñe memorabor iustitię
tuæ solius. Vbi alia translatio habet: Quoniam non cognoui ne-
gotiationẽ, introibo in potentias domini. Potentiæ Dei exterio-
res Angeli & sancti appellantur, quia sæpe cum illis tanquam

cum

cum instrumentis suam potentiam, & volũtatem exequitur. Et 4
dicuntur exteriores Dei potentiæ: nã interiores sunt eius memo
ria, intellectus, & voluntas. Ait ergo Sanctus Dauid magnã spẽ
se habere in has potentias introeundi, videlicet, inter Angelos
& sanctos se fore collocandum, quia cum regni sui statu conten-
tus viuens non cognouit literaturam, ideſt, emptiones, & vendi
tiones, nec cõtractus seu negociationes exercuit. Igitur negotia-
torẽ aliquem esse periculosa res est? Ad hoc respondeo negotio-
rũ genera duplicia esse. Quædã sunt corporalia, quædam vero
spiritualia: Negotia corporalia solẽt animæ periculosa esse & no
Eccles. 26. ciua. Et de his Regius Dauid loquitur. De quibus etiam Ecclesia
sticus ait: Difficile exuitur negotians à negligẽtia. Alia negotia
sunt spiritualia, & hæc bona sunt & necessaria, in quibus optimus quisq; Christianus se debet exercere. De his ergo loquitur 5
hic dominus dicẽs. *Simile est regnum cælorum homini negociatori*. Pri
mum quod Christianus habere debet est, quod sit homo. Scitote
dilectissimi ex prẽcipuis mũdi huius penurijs vnam esse, videli-
Diog. Cynic. cet, hominum. De Diogene Cynico legitur aliquando in medio
l. fori se statuisse, & summa voce proclamasse: Heus homines, heus
homines. Ad quem cũ plurimi homines conuenirent, ille dixit:
Nõ voco vos. Cui cũ illi dicerent: Nũquid homines nõ vocasti?
ille respõdit, An ignoratis nõ omnes, qui homines appellantur
homines esse? Et verũ quippe dixit. Idẽ philosophus, cũ aliquã-
do lucernam accẽsam gestans ambularet in foro clarissima luce
quasi aliquid quærens rogantibus, quid ageret, hominẽ, inquit,
quẽro. Cui illi cũ dicerent: Ecce quãplurimi homines prẽtereũt,
ille respõdit: Iam video hęc animalia, cęterũ ego non reputo ho 6
minẽ esse prẽter illũ, qui secundũ regulã rectę rationis viuit. Hi
verò tam pauci sunt, quod in foro non inueniuntur, vnde opor-
Hiere. 4. tet eos cum lucerna inquirere per angulos. Hoc Sanctus Hiere-
mias melius cognouit cùm dixit: Aspexi terram, & ecce vacua
erat, & nihili: intuitus sum & non erat homo. Quid sancte pro-
pheta terram vacuam dicis? Nonne fluminibus, plantis, ani-
malibus, quam plurimis denique ædificijs abundat, quomo-
Simile. do ergo asseris, vacua erat & nihili? Quando theca panem, in-
dumenta, aut aliquid huiusmodi in se non continet dici solet,
hæc theca vacua est. Cur vacuam esse dicis? An ignoras aere ple
nam esse, cum non detur vacuum in natura? Verum est (dices)
cæte

7 cæterum, quia non continet in se illud, propter quod fabrefacta
fuit, vacua esse dicitur. Itaque vacuum dicitur illud, quod fine ca
ret, propter quem id factum est. Vnde quia terra facta fuit, vt iu-
sti, & serui Dei eam colerent, & iusti in ea non erant, dicit sanct?
Propheta: Aspexi terram, & ecce vacua erat, & nihili intuitus
sum. Quasi diceret, aperui oculos, & consideraui, & iustos in ter-
ra non vidi. Vnde exponens se addit: Intuitus sum, & nõ erat ho
mo. Quid? nõne quo tempore sanctus Propheta hoc dicebat: In-
numeri homines in mundo erant? Dico illum homines iustos ap
pellare, qui secundum rectam rationem viuunt, nec à suis pro-
prijs passionibus duci patiũtur. Vnde Sapiens ait: Deum time, *Eccle. vlt.*
& mandata eius serua, hoc est omnis homo. Vel secundũ transla
tionem Septuaginta interpretum: In hoc consistit omnis homo.
8 Et qui hoc caret, immeritò homo appellatur. Contingit in scæ- *Simile.*
na aliquem pastoris personam agere, rustico habitu indutus, hor
rido capillo, cum baculo in manu & pera post tergum, & crassa
Minerua loquendo: accede, & dicito illi: Frater, siquidem pasto-
ris habitum portas, nunquid quomodo agni pascendi, & quali-
ter ouium scabies sit expurganda nouisti? Respondebit ille, Do-
mine, ego verus pastor non sum, sed eius personam habitu men-
tito ago. Ita quamplurimi sunt, qui nomen, & personam homi-
nis prę se ferunt, & à planta pedis vsq; ad verticem, homines ap-
parent; in vultu, in sermone, in gressu, &c. At verò si illos interro
ges, vtrùm proximorum compati sciant, num secũdum propriã
rationem viuere, num per legem diuinam gubernare se norint:
hi, si verum fateri velint, ingenuè dicent, & fatebuntur se nesci-
9 re, quid est compati, siue duci ratione, aut diuinæ legis obseruan
tia magis, quã si bruta animantia essent. O miseræ creaturæ, quę
sic vestrammet naturam contumelia afficitis, & cum rationales
sitis, vt bruta animantia, quæ proprijs appetitibus ducuntur, vi-
uitis. Ante quam primus homo peccaret, non legimus aliud ei
nomen inditum fuisse, nisi hoc tantum nomẽ homo. Nusquam
facer textus illum carnem appellat, nec etiam de corpore eius
sermonem faciens carnem illud vocat, sed hominem, vt patet in *Gene. 2.*
Genesi, vbi dicitur: Formauit Dominus Deus hominem de li-
mo terrę, & hoc nomine illum appellabat, quia priusquam pec-
caret ratione agebatur. Cæterùm post peccatum idem Domi-
nus illum carnem appellat, dicens: Non permanebit spiritus *Gene. 6.*

meus in homine in æternũ, quia caro est. Huius ratio est, qui[a] 10
sicut domus denominationem accipit ab eo, qui plus in ea impe
rat, sic quoniam ante peccatum ratio in homine imperabat dice-
batur homo, ideſt, res quæ ratione ducitur. At vero poſt pecca-
tum, quia caro imperat, & ſpiritus illi obtemperat caro appella-
tur. Hinc Sãctus Dauid de hac miſera creatura ſermonem faciẽs
ait: Omnis homo mendax. Quare ô ſacte Propheta mendacem
illũ appellas? An quia plura mendacia dicit? Satis ſuperque ſa-
tis mentitur: cæterũ nõ tantũ de oris mendacio loquor, ſed etiam
de mendacio operis. Omnis homo mendax, inquã, quia non eſt
conformis prototypo, & imagini, ad cuius ſimilitudinem forma
tus fuit. Fecit enim Deus illum ad imaginem & ſimilitudinem
ſuam. At ſi eius dicta, facta & negotia conſideretis, tam abomi-
nabilis vobis apparebit, quòd obſtupefacti dicetis: Hæccine
Dei imago eſt? Voco ego illam diaboli imaginem. Non eſt ſe- 11
cundum eius exemplar, qui illam formauit. Nimis adeò diſsi-
det, nimis infecta, & labefactata eſt peccatis. Hoc eſt illud: Om-
nis homo mendax. Nolo inquam dicere hominem Dei imaginẽ
propter peccatum deperdere. Veruntamen tam fœdata manet,
quod idem Dominus ait: Neſcio vos. Ideo ſanctus Hieremias di
cit: Intuitus ſum, & non erat homo. Nam, vt diximus hominẽ
Ezec. 34. eſſe in hoc ſenſu eſt iuſtum eſſe. Vnde per Ezechielem dixit
Deus: Vos greges mei, greges paſcuæ meæ homines eſtis, & ego
Dominus Deus veſter. Hoc eſt, vos, qui tanquã oues meæ diui-
nis verbis meis paſcimini, & vt paſtorem me agnoſcitis & me ſe
quimini, voci ac præceptis meis obtemperando homines eſtis:
quia illi, qui hoc non faciunt iure homines dici non debent, ſed 12
beſtiæ. Ecce quid per hæc verba ſignificetur.

Simile eſt regnum cælorum homini. Et ſequitur, *Negociatori.* Nego
ciator, ideſt, negans otiũ. Huiuſmodi Chriſtianum quẽlibet eſſe
oportet. Cuncta quæ Deus cõdidit, proprias habẽt operationes,
ergo indecens eſt, vt ſolus homo otioſus ſit, quin imo inter ea,
quæ ſubterfugere debet, vnum eſt otioſitas. Ob duplicem
enim rationem omnibus odio habenda eſt, & quia omnium ma-
lorum origo eſt, tum vero quia omni bono ianuam claudit.
Nam cum nulla ſit virtus, quæ labore non comparetur, proin-
de, ꝙ homo omnẽ laborem exoſum habet genetali inſtrumẽto
caret, cum quo omnes virtutes obtinentur. Quis ergo ſummo

odio

13 odio non proſequetur otium, cum hæc duo tam ingentia mala
ſecum afferat? Dicite, quæ maior calamitas alicui vtri continge- *Simile.*
re poſſet, ſi duas portas habens, alteram, per quam omnia pariter
bona ſibi intrarent, alteram verò, per quam omnia mala ingre-
derentur, bonorum porta ſemper obſerata eſſet, malorum vero
ſemper pateret? Quid damnatorũ calamitati, & miſeriæ ſimilius
poſſet excogitari, quibus ianua patet, per quam omnia mala ſibi
intrant, & clauſam habent, ne aliquod vnquam bonum ad ſe
poſsit ingredi? Huiuſmodi ergo hominis otioſi anima eſt, quæ
ad omnia mala ianuam patulam habet, ad bona verò clauſam.
Quis ergo dilectiſsimi hæc audiens, rem tam pernicioſam à ſe re-
pellere non ſtudet, & cũ ſumma diligentia rem ſalutis ſuę agere?
Prouerbium vulgare eſt, omnia cum tempore pertranſire: quod
14 autem res corporeæ ſic pertranſeant nihil mirum, cum corpo-
reæ ſint. Cæterum, ſi ſpiritualis profectus cum tempore tranſit
hoc profecto ingens malum eſt. Quia res corporeæ quamuis
amittantur recuperandæ ſunt, quando cœlo & terra purificatis
corpora noſtra reformata apparebunt. Itaque quamuis modo
ætate ipſa vires corporeas, & pulchritudinem vultus amit-
tas, & oculorum lumine priueris, & dentes tibi cadant, tunc
perfectiora illa recipies. At verò ſi tempore elabente ſpiri-
talis profectus ſimul pertranſit, irrecuperabilis eſt. Quòd ſi
dicas, ad hoc diuinam prouidentiam diem poſt diem feciſſe,
inuitans nos, vt quod hodie non fecimus cras operemur, ad hoc
tibi reſpondeo, verum eſſe nos poſſe hodie operari, quod heri
non fecimus. At verò hodie recuperare non poſſumus quod
15 heri amiſimus abſque eo, quòd denuò aliquid perdamus. Nam
faciendo hodie quod heri à nobis faciendum erat, quod hodie
eramus facturi, amiſimus, nam peculiarem fructum quoti-
die reddere debemus. Ideò per Eccleſiaſten Spiritus ſanctus *Eccl. 9.*
nos admonet dicens: Quodcunque poteſt facere manus tua in-
ſtanter operare. Duo aſſerit. Primum, vt quicquid potes
opereris. Alterum verò vt ſit inſtanter. Et idem Spiritus ſan-
ctus hanc diligentiam laudans alibi dicit: Vidiſti virum ve- *Prou. 22.*
locem in opere ſuo, coram regibus ſtabit, neque erit ante ignobi
les. Quaſi dicat: Quemadmodum diligentia, arte & negotijs cor
poralibus impetrant homines gratiam apud Reges, & ſibi fa-
miliares fiunt, & plurimum ab eis æſtimantur, vnde dedignãtur

eum gente vili & abiecta conuersari: sic vir in virtute diligens, 16
& studiosus coram diuini Regis conspectu magnam acceptationem comparabit, primasque tenebit; & ideò dęmoniorum societatem & cõsortium fugiet. Et siquidem Christianus homini negotiatori similis est, oportet, vt res æstimare sciat secundum earũ pretiũ & valorem: aliter enim res viles plurimi pendet, & è contra res pretiosas vilipendet. O glorioſe Apostole Paule, benedicta sit altissima Dei maiestas, qui te sic illuminauit, & docuit, vt vilitatem mundi rerum agnosceres: & quam indigna res est, vt tanto laborum pretio emantur, quanto mundani eas comparare

Philip.3. solent; siquidem tam ex animo dixisti: Omnia arbitratus sum,

Simile. vt stercora. Sicut, qui sterquilinium intuetur, in quo excrementa, & sordes quamplurimæ congestæ sunt, claudit oculos, & nares, & citò pertransire festinat, ne tam turpe spectaculum cernat, 17
quod ingentem fœtorem ex se emittit, & ad nauseam eius aspectus intuentẽ prouocat: ita diuinus Apostolus ait, mundi res sterquilinium fœtidum, & abominabile sibi videri, & ne illas intueretur, seu odoraretur, fugam parare studebat. O quam stupidi negociatores peccatores sunt: siquidẽ tanto sudore, labore, & angustia mundi huius stercora emunt, quibus laboribus, & adhuc minoribus diuinæ gratiæ thesaurum comparare possent. De qua

Sap.7. Sapiens ait: Omne aurum in comparatione illius arena est exigua. Iure optimo profectò, aurum, & reliqua temporalia arena dicuntur, quę grauis nimis est, & parum valet, nec fructum reddit. O quam ingens pondus reges cum regnis suis, & principes, diuitesque seculi cũ suis honoribus, & pecunijs sustinent. Quod si propter has nænias diuinam gratiam amiserint, quam illusi in 18
inferno inuenientur? Vtique planè etsi sero tunc conspicient, quomodo omnia sunt arena arida, grauis, & sine fructu, & dicẽt,

Sap.5. quod alij ibi iacentes proclamant: Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Ergo dilectissimi, oculos vestros aperite, ne sitis tam stupidi negociatores, pro tam sublimi pretio rem adeò vilem, infrugiferam, & onerosam, quæ animam deprimit ne ematis, & quæ occasionem præbet, vt eius rectitudo amittatur, in æternumque pereat. Attendite, quid vo-

Isai.55. bis sanctus Isaias dicat: Quare appendistis argentum non in panibus, & laborem vestrum non in saturitate? O insani, qui cum tanta afflictione & angustia famem æternam emitis. O vos miseros,

19 seros, qui res vanas huius sæculi tanti appẽditis, & pro bonis eternis, si quid à vobis postulatur, difficillime donatis. Hoc Diuus *D. Chryso. Simile.* Chrysostomus admiratur, dicens: Si quidam lapidarius quosdã pretiosos, quosdam verò pseudolapides tibi venderet, & pretiosos falsorum pretio tibi appenderet, nonne magno beneficio in hoc te donaret? Nonne gauderes pro pretiosis tantum, ac pro falsis lapidibus soluere? idque si acceptare nolles, nonne vt ingens amentia tibi imputaretur? Maximè. Quid ergo à te deposcit Deus, nisi tantum, vt diligentiam & studium, quod adhibes, vt bona terrea obtineas, idipsum adhibeas, vt cælestia bona comparares, quæ sic absque dubio impetrabis? Hoc sanctus Isaias insinuauit his verbis: Conuertimini, sicut in profundum recesseratis filij *Isai.31.* Israel. Hoc est eodemmet affectu, quo fallaces sæculi huius vm-
20 bras quæsiuistis, quærite lapidem pretiosum, qui sum ego, & labores, quos patiebamini, vt bona illa caduca impetraretis propter me sufferte, & inuenietis me. Tu autem ô miser hoc facere respuis: meritò ergo insanum te prædicamus. Ecce damnũ, quod homini prouenit ex eo, quòd ignorat, vt optimus negociator appendere & æstimare res secundum proprium valorem. Alterum damnum est, quòd res pretiosas vili pretio vendit. Rem, quam plus in promptu habet ad vendendum, propria anima est. Vix delectatio, honoris respectus, aut quælibet mundi nænia incipit apparere, quin venalem illam promat. Quò mentem habes, ô te infœlicem, quando talia agis? Quid? cum hac merce tam pretiosa nõ te geris, sicut rusticus cum venali lignorum strue se habet? Quam siquis emit, & per viam incedenti alter occurrit, vt eam *Simile.*
21 emat, ille respondet, [*Señor vendida va*] mihi parce, quia illam vendere nequeo. Hoc duntaxat frater cum anima tua nõ facies? Cur dæmoni, aut mundo tibi occurrenti, vt animam tuam pro aliqua voluptate, aut lucro emat non dices: Parce munde, parce dæmon, quia Dominus meus Iesus Christus inæstimabili pretio, videlicet, eius sanguine pretiosissimo eam emit? Sic Diuus Petrus in sua Canonica ait: Scientes, quòd non corruptibilibus au- *1. Petr.1.*
ro, vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Iesu Christi. Etiã hominem negotiatorẽ scire oportet quòd sicut in mundi contractibus plurimũ lucri comparatur, [*Vendiendo al fiado*] quam statim soluendo, sic in negotijs spiritualibus plurimum lucri fit, [*Vendiendo al fiado.*] Ideò frater, noli in

hac vita retributionẽ accipere pro seruitijs Dei amore exhibitis, 22
D. Aug. Hebr. 10. sed potius cũ Beato Augustino proclama: Domine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Hoc Diuus Paulus docet cum ait: Patientia vobis necessaria est, adhuc enim modicum aliquãtulum qui venturus est veniet, & non tardabit. Iustus autem ex fide viuit. Hoc est iustus in hac vita retributione temporali à Deo sibi
Simile. exhibenda non viuit sed spe alitur. Nõnulli mercatores sunt, quibus quia modicus census est, ideſt, (*poco caudal*) negotiantur, & vẽdunt (*à luego pagar*). Alij sunt ditissimi, & hi omnia in diem vendunt, ideſt, (*todo lo fian*). Similiter in sancta Ecclesia nonnullos homines videas tam modici pensus, & ita virtute vacuos, qui nisi mercede soluta nihil omnino faciunt. Et hoc forte nonnullis Ecclesiasticis, contingit qui nec concionari, seu sacramenta administrare volunt, nisi mercede proposita. Alios Dei seruos virtute di- 23
uites cernas, qui omnia in diem vendunt, vel saltim finem præci-
1. Pet. 3. puum in lucro, & præmio huius vitæ nullatenus constituunt. In 1. Pet. 3. vbi nos legimus, vt nos offerret Deo mortificatos quidẽ carne, viuificatos autem spiritu, alia translatio habet: Vt nos offerret Deo (scilicet Christus) mortificatus autem carne viuificatus autem spiritu. Huius conditionis sacrificia nostra debẽt esse, nẽpe cordis mortificatione oblata, ab omni cupiditate aliena, & spiritus viuacitate. Hoc est feruore maximo facta ab omni vanitatis seu lucri scoria purificata.

Dicit prẽterea: *Quærenti bonas margaritas*. Nõ solum quemlibet Dei seruũ fidelẽ, hominẽ, atq; negotiatorẽ esse oportet, sed etiã bonas margaritas continuò debet inquirere, quousq; vnã pretio
Psal. 76. sam inueniat. Et modum quo quæri debeat Regius Dauid insi- 24
nuat dicens: Deum exquisiui manibus meis nocte. Hæ duæ manus sunt intellectus, & voluntas. Intellectu debet se homo exercere in contemplatione excelsorũ Dei attributorum, vt potẽ sapiẽtiq, bonitatis, pulchritudinis infinitæ, &c. Volũtate verò hũc Deũ amãdo. Et est valde notandũ S. Prophetã nõ dicere: Deũ exquisiui manu mea, sed manibus meis, quia non sat est eius perfectiones contẽplando, illũ intellectu quærere si postea volũtati locus non conceditur, vt illũ diligat. Ius est, vt publicano, ideſt,
Simile. (*al portazguero*) portoriũ soluatur de cõmeatib⁹, & obsonijs, ideſt, (*de las prouisiones*) quæ per ciuitatis ostia portantur. At verò si ipse portorius omnẽ commeatũ sibi vsurparet, & nihil ad forũ perue-

nire

25 nire concederet planũ est, q̃ omnes vrbis ciues fame perirent. Intellectus animæ nostræ ostium est, per quod diuinorum mysteriorũ notitia ingreditur, quæ animæ cibus sunt. Quapropter si ratio quæ portorius est quicquid per intellectum ingreditur sibi vsurpat, qualis voluntas manebit, nisi ieiuna, debilis, & vacua? Ergo necessarium est, vt volũtati locum concedat, ad hoc, vt mysteria, quæ ille præmeditatus est & cognouit ipsa diligat, amplectatur, & cũ eis reficiatur: alioquin fame peribit. Et ideò S. Propheta inquit: Deũ exquisiui manibus meis? Et addidit, Nocte. In quo significatur ad hoc spirituale negotiũ ità seruos Dei oportere sensus habere obseratos, præcipue visum, vt pene nõ videãt magis, quã si noctu esset. Qui pisces stagni sui ne pereãt vult, cu- *Simile.*
26 ram adhibet, vt omnes canales, per quos aqua defluere posset obstruantur. Sic animæ nostræ, quæ tanquam stagnum est, quo sanctæ cogitationes, & pia desideria velut pisces enatare debent, sensus obstruere oportet, ne virtutis & gratiæ aqua dilabatur, in qua hi pisces conseruãtur. Sed tamẽ, vt ipsis conseruatis gratia ad augeatur, qua gloria obtinetur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eodẽ Communi Sanctarum Mulierum Concio Quarta.

1 *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro, &c* Matth. 13.

Thesauro, & gemmæ in hodierno sacro Euangelio Dñs se cõparat, quæ homines auide eximiaque cura atq; diligentia inquirũt, licet inter cœlestem & terrenum thesaurum plurimum intersit vt ab omnibus theologis comprobatur. Quod etiam ex verbis Philosophi. 1. libr. Posteriorum colligitur dicentis: *In. 4. d.* Omne, quod est per essentiã, maius est & perfectius omni eo, q̃ *49. & Scot. in. 1.* est per participationem. Sol nanque stellæ atq; luna claritatem habent: sed quæro, quis eorum maiori pollet? Respondebis, *d. 1.* Sol. Qua igitur de causa? Quia solis claritas sibi met essen-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tialis est, claritas verò, qua stellæ & luna lucent, ex solis participatione eis prouenit. Etiam mel per se dulce est, dulcedo enim eius sibi essentialis est, ideòque, aquæ melle mixtæ dulcedinem excellit, quia eius dulcedinem illi communicat. Huiusce modi seculi bona sunt, quorum claritas, dulcedo, & denique omnis perfectio non ex se, sed ex summi boni Dei Opt. Max. participatione dimanat. Ideòque Deus essentialis veruſque thesaurus est, qui solus animam ditare, satiareque valet. Bona tamen corporalia, quæ exigua sunt corpori, non verò animæ competunt. Nam, vt idem Philosophus affirmat: A proprio obiecto potentię simpliciter recipiunt suam perfectionem. Potentia visiua non suaui concentu, sed specioso colore gaudet. Auditus è contra non pulchro colore, sed sonora voce delectatur. Si enim oculis omnes mundi suaues concentus, & musicas obijcias, minimè eis satisfacies: ipsi nanque dulces musicæ harmonias (quod quidem est aurium) non vident. Dic ergo, mundus, & quæ in se continet, sunt ne animæ nostræ obiectum? Minimè quidem. Sed plus aberraret qui animam hoc mundo gaudere, illiusque gustu delectari assereret, quàm qui oculos suaui concentu refici diceret. Ex hoc infertur, quàm ingens fatuitas eorum sit, qui tanta cura & solicitudine huius seculi bona, & thesaurum inquirunt, & erga res spirituales inquirendas, vt potè ipsum Deum, qui vera sanctietas & salus est tam tepide se gerunt. Si quidam pictor imaginem depingens oculos imperfectos relinqueret, dato illa imago suum defectum sentiret, quid faceret? quo se conferret? Nunquid regias domos, quæ thesauris abundant, peteret? Minimè gentium: quia principes ipsi quatenus diuites eius desiderio satisfacere nequeunt. Sed potiùs in domum & officinam proprij artificis se conferret, ab eoque summis precibus contenderet vt eam perficeret. O ergo rationalis creatura. A quo, dicito mihi, esse quod habes accepisti? Nescis imaginem per manus Dei te esse depictam? An ignoras te imperfectam esse? & plurimum tibi deesse, vt perfectionis tuæ fastigium pertingas? Hoc verè appetitus tuus præ se fert, atque manifestat, qui nunquam satiatur, nec contentus viuit, imò semper anhelat, & plura appetendo suspirat. Disposuit enim diuina prouidentia, vt ipsamet necessitas per eius ianuas te introduceret, & ad illum ire compelleret, & ideò noluit te ab initio ditare. Non quia parcus,

Aristote. 2. de Anima. et 10. Ethic.

Simile.

cus, sed quod amoris tui auidus est: non, vt pauper esses, sed, vt te humiliaret, non, vt egenus esses, sed, vt te secum haberet. Ergo, ô homo si pauper, si cæcus, & denique egenus es, cur te non confers ad artificem, qui te depingere cœpit, vt quod tibi deest perficiat? Ita Regius Dauid faciebat, cum diceret: Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me, da mihi intellectum, vt discam mandata tua. Quasi diceret: Fateor Domine manus tuas me totum in circuitu fecisse: cæterùm hoc opus nondum perfectum est: quia animæ meę oculi inter alia imperfecti sunt, vt sciam, quid me facere oporteat lumine careo. Vt tibi Domine seruire sciam illud mihi tribue. Et sicut huic Domino stat vltimam perfectionem intellectui donare, eodem modo voluntatem, & reliquas potentias perficere. Ecce frater, quantum te oporteat illum inquirere, quia dato ab eius diuina & magnifica manu plurima dona recepisses, adhuc multò maiora recipere potes. In Prouerbijs dicitur: Est quasi diues cum nihil habeat, & est quasi pauper, cum in multis diuitijs sit. Hoc est vnum discrimen inter alia, quæ inter iustum, & peccatorem versantur, videlicet, quòd iustus etsi diuitijs spiritualibus sit plenus, semper tamen pauper sibi videtur. Et vt mendicus diuino conspectui se se offert, quasi micas deposcens, quæ absplendida Dei mensa cadunt. Peccator verò, cum re vera egenus sit paupertatem suam non considerans, remedium sibi non inquirit. Notandum est valdè, quòd duabus primis parabolis thesauro, & gemmæ cõparans se Dñs, de thesauro inquit, illũ quendã hominẽ inuenisse: & nõ dicit priùs eũ quęsiuisse. De gemma verò ait, eam hominẽ quęsiuisse, & inuenisse. In quo hic cælestis Dñs significauit à multis se inueniri absque eo quòd inquiratur, imò ipsum eos quærere, & ab alijs inueniri, quia illum quærunt. Iter agente Diuo Paulo, vt Iesum Christum in suis persequeretur, absque eo quòd illum quæreret, è cælo Christus descendit, illumque inuenit, atque ad se conuertit. Latro etiam Christum in cruce inuenit, & paradisum lucratus est absque eo, quòd illum quæreret. Et Samaritana etiam præter opinionem Messiam inuenit, qui illam illuminauit, atque conuertit. Alij verò ipsum Christum inueniunt, quia quærunt, quemadmodum Magi: quem quia summa cum diligentia quæsierunt in Bethlehemitico præsepio inuenerunt. Et Beata Mag-

Psal. 118.

Prou. 13.

dalena, quia summo studio illum quæsiuit, in domo Simo- 8
nis Leprosi inuenit, vbi peccatorum veniam obtinuit. Hoc
debilibus maximum quidem solatium est. Nam cum salus no-
stra præcipuè à diuina voluntate dependeat. (Vnde Diuus Pau-
Exod. 33. lus referens illa Moysi verba, scilicet: Miserebor cui misertus
sum, & misericordiam præstabo cui miserebor, addidit, dicens:
Igitur non volentis, nec currentis, sed miserentis est Dei,) posset
quis angi, dicens: Quis scit, an sors illa fœlix super se cadet, vide-
licet, vt Deus eius perquam suaui misericordia illum protegatè
Ne quis simili præmeditatione animi deliquium patiatur, sit
omnibus notum, duplicem viam seu aditum ad misericordiam
Dei patere, alterum solius gratiæ & misericordiæ diuinæ, alte-
rum verò gratię Dei, & per optimam hominis industriam atque
diligentiam. Quod si tu frater ex illis non es, quibus absque pro 9
prio labore, & industria gratia diuina aduenit: alia tamen tibi re-
stat via, scilicet, vt studio & diligentia illam quæras, vt inue-
nias, & studeas similis esse homini negotiatori, quærenti bonas
margaritas. Scito frater, quòd quamuis vterque, videlicet, tam
Deus, quam tu, salutem tuam operaturi estis, & præcipuè erga
ipsam Deus operetur, cæterum tantam curam & studium adhi-
bere debes, vt illam consequaris, acsi præter alicuius adiutorium
Ios. 6. eam impetraturus esses. In Iosue habetur, muros Hierico supre-
ma Dei potentia corruisse, & nihilominus præcepit Deus Io-
sue, vt septies cum militibus suis circuiret ciuitatem, & vt sacer-
dotes clangerent buccinis, & tunc muri corruerunt. Itaque nec
militum clamoribus, nec vrbis lustratione muri ceciderunt, sed
solius Dei virtute. At verò hoc medio, & diligentia illos solo 10
Iud. 7. æquare disposuit. Quondam Gedeoni Deus præcepit, vt mili-
tes formidolosos, & timidos ab exercitu segregaret, eligeretque
viros fortes, & bellatores, & qui ad aquas ducti non proni, sicut
canes aquam lamberent, sed genuflexo biberēt. Post hanc verò
experientiam non hastas illi fregerunt, non gladios euaginaue-
runt, aut armis luserunt, sed hostes Deus perterruit, suisque vi-
Gen. 32. ctoriam dedit. In Genesi habetur Iacob Patriarchæ tot Angelo-
rum obuiam fuisse, quòd illis visis dixit: Castra Dei sunt hæc. Et
quanuis omnes superueniebant, vt illum custodirent ille nihilo
minus festinabat populum ordinare, & muneribus fratrem Esau
præueniebat, Deumque summis precibus exorabat, vt ab eius
fratre

ri fratre eum eriperet, ac si studium illud præcipuum medium fo-
ret, vt ab illo saluaretur. Quid amplius, quæso sanctus Patriar-
cha faceret, nisi ad eius præsidium Angeli aduentarent? His, &
similibus euentibus, quos sacra Scriptura commemorat, nobis
significatur, quòd quamuis salutis nostræ Deus præcipuus au-
tor sit, & qui gratiam animę infundendo eam iustificat; attamen
vult, vt omnem diligentiam homo adhibeat, ac si solus homo
ipse propriæ salutis autor esset. Propterea diuinus magister re-
gnum cælorum homini negotiatori comparat, qui ab emporio
in emporium quærens bonas margaritas migrat, quia optimus
quisque fidelis à ieiunio, in ieiunium, à valetudinario, in valetu-
dinarium, à carcere in carcerem, ab egeno in egenum, & à sancto
exercitio in sanctum exercitium migrare debet, tanto feruore,
12 & spiritu, ac si per illud duntaxat saluandus esset. Etiam erga hu
mana negotia tāta rectitudine, & puritate se gerere debet, vt ni
hil præter ipsum Deum in illis quærere videatur. Cum Ietro sa-
cerdos Madian veniret, vt viseret Moysen, videns vniuer- *Exod. 18.*
sum populum ad illum conuenire, huius causam scire exo-
ptans, sanctus Moyses dixit: Venit ad me populus quærens
sententiam Dei. Et alius interpres hic transtulit: Venit ad
me populus ad quærendum Dominum. Quia, etsi vt causas
agerent properabant, ita tamen res suas agebant, vt in illis
Deum quærerent. Quanta ergo maiori obligatione Christia-
nus ad hoc faciendum adstringitur, qui cælesti doctrina edo-
ctus est?

Prętерea, sicut diues mercator quædam frusta & indicia pan- *Simile.*
13 ni non melioris ad ostium ponit, vt signum sit quòd merca-
tor est: intus verò exactas, atque pretiosas merces custoditas
habet: sic Christianus tenetur facere opera exteriora exhi-
bendo, vt Christianus esse dignoscatur. Ad hæc tamen stu-
dere debet in interiori animæ suæ receptaculo alia exactio-
ra opera, & virtutes reconditas habere, quam quæ exterius
exhibet. Ita vt de eo possit affirmari quod in Canticis spon-
sus de dilecta ait, scilicet: Quam pulchra es amica mea, quam *Cant. 4.*
pulchra es absq; eo quòd intrinsecus latet. Hic est modus quem
prudentissimus quisque negociator obsetuare debet, vt in humi
litate conseruetur. Nam hypocrita similis est vilium merciū in-
stitori, quē dicimus [*Rehenero*] qui omnem mercem in propatulo
affert.

affert. Thesauro & margarita (quæ idem significant) inuentis. 14

Dicit præterea, *Quòd vendidit vniuersa, quæ habuit, & emit agrum illum.* Si pauper, & egenus dicat: Quo pater regnum cælorum emam, qui nihil hic possideo? Ad hoc respondeo, quòd præcipiens Deus in lege veteri, vt dona in sanctuario sibi offerrentur
Exod. 35. inter alia pretiosa, quæ ibi sanctus Moyses eius nomine assignauit, vtpotè aurum, & argẽtum, hyacinthum, & purpuram, etiam pilos caprarum enumerauit, ad significandum ipsum ab homine non petere plus quàm possideat. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus. Ingentes gratias dilectissimi eius diuinæ celsitudini agite, qui tam paruo munere gaudet. Nam si aurum, vel argentum vobis deest, vt pro æterna vita illi offeratis, bonis duntaxat desiderijs, atque pijs cogitationibus per caprarum pilos significatis satisfactus manet. Quamuis etiam dicere possumus 15 his verbis: *omnia quæ habet*, alia intelligi, quæ miserrimi hominis propriora sunt his bonis temporalibus: nam hæc bona propriè
simile. sua non dicuntur. Si cui diuersorium aliquod intranti cum vasis & patinis argenteis sibi ministraretur, qui postea è mensa surgens in sinu vasa illa reconderet, volens secum asportare, vtique caupo diceret, hic homo delirat. Illique diceret: Nonne cernis hæc vasa tibi apposita esse duntaxat, vt in mensa illis vtereris? nunquid tua non esse ignoras? Vel inuitus hic ea relinques: nam ad seruitium viatorum parata illa habeo. Huiusce modi sunt omnia, quæ homines in hac vita possident: siquidem pe-
Hebr. 13. regrini & viatores sunt. Vnde Diuus Paulus ait: Non habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Et cum in humanæ vitæ diuersorium se recipit homo, mundus, 16 qui est caupo ei ministrat vineam, domum, & agrum. Ingens profectò hominis amentia esset, si diceret: Volo ex diuersorio hoc ista mecum portare. O amens, an ignoras ad seruitium & ministerium viatorum hæc omnia caupónem habere, & cum eadem ipsa domo, & vinea, atque agro, auo, atque parentibus suis satisfeciſſe, & tibi filijs atque nepotibus tuis satisfacturũ? Ergo hæc propria hominis dici nequeunt. Quod igitur peculiũ vendet homo ad hunc thesaurũ atq; margaritã comparandã? Dico rẽ quandã tã propriã nos habere, vt neq; ipse Deus
Matth. 15 particeps ei⁹ sit, nempè peccata. Quia, vt Dñs ait: De corde exẽũt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa

17 falsa testimonia. Quis ergo tam vilem mercem emet? Si quodam *simile.* nundinarum die in medio fori aliquis se collocaret & mensam cum torali seu mappa sterneret stateram in manu habẽs, & quęsitus quid cum tanto apparatu venale haberet, responderet: Peccata venalia habeo, nunquid aliquis esset, qui, vt talem mercem emeret crumenæ manum admoueret? Auertat à nobis Deus tam diram mercem. O Patris misericordiarum ineffabilem clementiam, ipse enim est, qui tam horrendas merces à peccatore emit. Habet in sancta Ecclesia Deus ministros, & exercitores suos, videlicet, confessores, ad quos peccatores properantes, per veram confessionem, & reliqua necessaria, eis peccatorum remissio conceditur, & lapidem pretiosum, qui est Deus, eiusque gratia comparant. Agite ergo dilectissimi dum tempus suppetit ad hæc di-
18 uina Telonia cum ipsa pestifera merce properate, & hoc tam singulari, & admodum vobis necessario beneficio vtimini. Etiam dici potest, & iure optimo illũ, qui verus negociator est, & cuncta, quæ habet, vendit, omni cura studere, non solùm à se expellere grauia peccata, sed etiam omnes, vel leuissimas imperfectiones. Plutarchus in libello, quem scripsit ad dignoscendum pro- *Plutar. li-*
fectum in virtute, vltimum signum, quod ponit est, quòd vir stu- *bro de pro-*
diosus nullam culpam exiguam esse reputat: nam studet in om- *fect. virt.*
nibus perfectissimum se exhibere. Ad hoc autem appositissimã similitudinem affert, dicens: Velut qui in agro parietem ex- *simile.*
struit, vt prædium sæpiat, quãcunque materiam absque delectu congerit, nec lapides perpolire studet, quòd si aliquem casu perpolitum offendit inter alios informes cum lutea materia miscet,
19 & interserit, quia non amplius studet quam vallare, & obstruere. Cæterùm qui eximium ædificium extruere intendit, vel lapides etiam fundamentales, vt sint exquisiti curat, & ne vngue quidem transuerso à regula & perpendiculo deuient, & etiam vt lapides superioris ædificij perpoliti sint. O quot Christiani sunt, quorum vita est similis parieti rudi & illaborati, qui miscent sacra profanis, pia opera cum mille imperfectionibus, legem Dei cum suis ambitibus, & secularibus curis, preces cum animi distractione, sacro & profano mixtum parietem extruunt: quia amplius non intendunt, quam vallare & obstruere, & Christiani videri. At verò iusti, qui superna spe aluntur, & cęlestem fabricam virtutum extruere nituntur, omnia perpolita, & speciosa habere studeant,

Universidad de Deusto Biblioteca

ſtudent, & leuiſsimos etiam defectus à ſe remouere contendunt. 20
Et hoc eſt, vendere vniuerſa, quæ habent, dummodo cum pretioſa margarita maneant. His duabus parabolis præmiſsis addidit Dominus tertiam nimis terrificam dicens.

Iterum, *Simile eſt regnum cælorum ſagennæ miſſæ in mare, &c.* vſq; ibi: *Erit fletus & ſtridor dentium.* Ex hac parabola fit manifeſtum quantum ſalutem noſtram ſitiat Deus, qui (vt aiunt) nullum nō lapidem mouet, id eſt, omne medium intentat, vt nos ad ſe trahat. In duabus ſiquidem prioribus parabolis amore tanti boni nos ducere conatur. Et quia multi timore plus mouentur, ideò hæc horrenda inferni ſupplicia ob oculos ponit, vbi in æternum peccatores punientur, qui hic Deum inquirere noluerunt. De
Pſal. 62. quibus Regius David ait: Introibunt in inferiora terræ, tradentur in manus gladij, partes vulpium erūt. Id eſt, quia nō ſe diſpoſuerunt, vt Deum tā quam proprium, & verum theſaurum poſsiderent, ab infernalibus vulpibus poſsidebuntur. Et quia hæc valdè neceſſaria omnibus erant, illos interrogauit Dominus? *Intellexiſtis hæc omnia? dicunt ei, etiam.* Vtinam ſic à nobis intelligantur. Et concludit ſtatim, dicens: *Ideò omnis Scriba doctus in regno cælorum ſimilis eſt homini patri familias, qui profert de theſauro ſuo noua & vetera.* Hoc eſt: ſiquidem tale præmium bonis, & tale ſupplicium malis paratum eſt, Scriba doctus, hoc eſt, peritus cuius munus eſt homines ad illud bonum inclinare, & vt malum fugiant efficere, è ſapientiæ ſuæ theſauro, tam veteris, quam nouæ legis res exhauriet ad terrendum homines, vt peccatum fugiant, & ad exhortandum eos, vt virtutem ſectētur, vt gratia pleni gloriam obtineant: ad quam nos perdu 22
cat Ieſus Mariæ filius.
Amen.

IN

IN DEDICATIONE tēpli, Maximè pro feſto Portiunculæ ordinis Fratrū Minorum Concio Prima.

Egreſſus Ieſus perambulabat Hierico. Luc. 10.

2 BEATVS Gregorius Nyſſenus in tractatu de vita Moyſi, cuidam ſibi propoſitæ quęſtioni ſatisfaciens, videlicet: quænā eſſet meta, finis, & culmen perfectionis Chriſtianę vitæ, ait: Aliqua eſſe, quæ præſcriptos, certoſq; terminos habent, vt quantitas continua, & diſcreta. Nam nouenarius numerus, nonā vnitatem, vt terminum habet: ſimiliter denarij numeri decima vnitas meta & finis eſt. Illius etiā columnæ terminus eſt ſummitas, qua terminatur. At virtus huius conditionis nequit eſſe: quia rerum bonarum naturam ſortitur, quarum conditio & natura eſt, fine & meta carere, niſi in earum contrario: quemadmodum vita, quæ ex ſe perduraret, ſed terminatur re ſibi contraria (nempè
3 morte.) Nam cum media & fines commenſurentur, & eiuſdē naturæ & qualitatis ſint, nequit vita terminari, in re eiuſdēmet naturę, quia medium eſt vita, & quicquid eiuſdem naturæ eſt, vita eſt, & vita alia vita finiri non poteſt. Ergo ſi terminatur ab eius contrario terminatur, morte, ſcilicet. Vnde quoties hanc vitam mortalē dicimus, impropriū nomen illi tribuimus, cęterùm mortalē illā appellamus, quia res adeò cōtrarias habet, quæ illā terminare valent. Ita Chriſtiana virtus in eiuſmet natura terminum non habet, quia rerum bonarum naturam ſortitur. Vnum terminum habere poteſt, & ſibi contrarium, nempè, vitium; tamē virtus ex ſe nulla tantę perfectionis culmen pertingere poteſt quin perfectior eſſe poſsit. Vnde iure dicere nō poſſum⁹, in hac miſerrima vita hominē perfectū, nec vitā perfectam, niſi in comparatione,

tione alterius minus perfectæ. Et ita hic glorioſus Doctor pro 4
certo habet vitæ huius perfectionem plus deſiderium proficiendi dici debere, quàm metam, & culmẽ perfectorum operum. Ita enim te habere, ait, vt ad vlteriora ſemper in virtute ac bono velis aſcendere, id ipſum forſan humanæ naturæ perfectio eſt. Ad
Philip. 3. hunc ſenſum exponuntur illa Diui Pauli verba: Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus ſim, ſequor ſi quomodo comprehẽdam, in quo & comprehẽſus ſum à Chriſto Ieſu, fratres ego me non arbitror comprehendiſſe. Vnum autem quæ quidem retro ſunt obliuiſcens, ad ea verò, quæ ſunt priora extendens me ipſum. O quoties in tam breui ſermone diuinus Apoſtolus eadem verba reſumit, & inculcat dicens, nondũ perfectionis culmen ſe attigiſſe, ſed quòd intendebat pro viribus id obtinere, [*Hastahazermas que hombre.*] Hoc enim ſignificat: Extendens me, id eſt, ex 5
cedo meipſum. Quòd ſi Diuus Paulus, quem Deus ita ſublimauit, hoc ita de propria virtute ſentiebat, quid dicere poterũt, qui quo ipſe peruenit, nondum peruenerunt? Deniq; omnes iuſti quotquot ex diuina contemplatione, bonitatis, atque celſitudinis infinitæ Dei maiorem notitiã conſequuntur, tanto plus vir-
D. Chryſo. hom. 1. de incomprehen. natura Dei. tutes ſuas, operaq; imperfectiora reputant. Vnde Diuus Chryſoſtomus dilucidans carmen illud Pſalmi. 138. Confitebor tibi quoniam terribiliter magnificatus es, ſcilicet, in corde meo, mirabilia opera tua, & anima mea cognoſcet nimis, ait: ſanctũ Dauid in illo verbo, terribiliter, alludere ad id, quod euenire ſolet illis, qui in turribus valdè ſublimibus ſunt conſtituti, & inde proni ingentem profunditatis abyſſum verſus terram ſpeculantur, 6
quibus oculorum lumen pene deficit: caput euaneſcit, capilli eriguntur, & carnes contremiſcunt, & timore correpti intra ſeipſos ſe recipiunt. Ita iuſti in excelſa contemplationis turri conſtituti infinitam Dei celſitudinem ex eius operibus, & effectibus mirificis contemplantibus, obſtupefacti manent, & refugiũ quærentes ad humilitatem ſeſe conferunt, ex illa ſuprema Dei cognitione propriæ vilitatis notitiam deducentes, & quam parũ exhibere poſſunt ſecundum nimiũ quod eius diuinæ celſitudini debetur. Et eſt notandum, quòd vbi nos hic legimus: Anima mea cognoſcet nimis, alij tranſtulerũt: Anima mea cognoſcit nimis. Et ſic eſt in contextu Græco, & ſic etiam legit Beatus Hilarius. In quo oſtenditur, quàm præſens, & perſeuerãs ſit iuſtorum notitia,

7 titia, quam de Deo habent, ſiquidem cognoſcunt, & cognoſcẽt. Ex hac feruidiſſima Dei cognitione ſanctorum deſideria oriuntur magis, ac magis diuinæ celſitudini ſeruiendi. Ex quibus deſiderijs feruidiſſimi effectus in illis naſcũtur: & vnus duntaxat horum actuum vehementiſſimorum plus efficit ad ſeipſum annihilandum, & mortificandum, quã plures actus remiſſi. Quin etiã vno vehemẽtiſſimo actu citius in homine virtutis habitus gignitur, quàm multis remiſſis, & tepidis. Obliquus enſis me- *Simile.*
lius citiuſq; dirigitur, ſi verſus partem contrariam ſemel nimis flectatur, quàm, ſi ſæpe paulatim & leuiter dirigatur. His heroicis actibus Beatiſsimus, P. N. Franciſcus aſsidue incũbebat. Nã cum ieiunijs & diſciplinis aliquando carnem ſuam affligeret dæmon ad cellę eius ianuam pulſans dixit ei: Franciſce, Franciſce,
8 Franciſce, attendẽ q; quamuis Deus erga peccatores miſericors eſt, cæterũ, qui rigidis diſciplinis ſe occidit miſericordiã coram ipſo nõ inueniet. Quibus auditis ſanctus vir quandã grauiſsimã carnis tentationẽ ſenſit, quo plane cognouit dæmonẽ verbis ſuis dulcibus, & ſubdolis tanquã tartareo flatu illã flãmam excitauiſſe. Qui mox habitũ exuens acerrime totũ corpus flagello percuſsit, deniq; flagellãdo laſſatus ſic nudus à cella exiuit, & in niuis aceruo (erat enim hyems) ſe volutauit, & per lõgam tẽporis moram ibi iacuit. Tam ingentem victoriam hoc vehemẽti duntaxat actu comparauit, q; deinceps à carnis cõcupiſcẽtia nuſquã illectus fuit. Quo quidem actu caſtitatis habitum genuit, per quem etiam actum meruit, vt caſtitatis maxime peculiare donum illi deus infunderet. Dæmon verò viſis ſingularibus ſerui
9 Dei diligentijs, quas adhibuerat ad vincendum illam tẽtationẽ formi doloſus deinceps manſit. Poſteà verò ſancto viro orationi vacanti, in forma Angeli lucis dæmõ iterum apparuit, illum admonens, ne adeò vigilijs, & orationibus, tamq; prolixe incumberet, ſed ſomnum caperet, & corpori quietem cõcederet, vt ſic incolumis conſeruaretur, & annis plurimis deo ſeruiret. Et cum dæmonis illuſionẽ hanc eſſe cognoſceret, ab oratione citò ſurrexit, & nudauit ſe hyemis tẽpore, & ſic quodã incredibili feruore exiuit, & ad quoſdã rubi tribulorumq; frutices ſe contulit, & tã diu in illis ſe volutauit, quouſq; per totum corpus ſanguis defluebat. Et ſecum loquens dixit: Præſtat tibi ſic vulneratus, & punctus eſſe, vt dolores, quos Chriſtus pertulit ſentias, quam in

delicijs vitam degere, ſicut verſipellis ille tibi conſuleb at. 10
Adeò gratus & acceptus hic feruidus actus Deo extitit, quòd ſubito lux magna de cœlo fulſit, & inter vepres, & ſpinas in quibus ſe volutabat, quaſdam purpureas, candidaſque roſas pulcherrimas vidit, & quendã Angelum dicentem ſibi: Franciſce vade protinus in Eccleſiam, quia cœlorum rex Ieſus Chriſtus, & eius mater ſacratiſsima, cũ ingenti Angelorum multitudine te expectant. Et cum miraculoſe indutum ſe inueniret, duodecim roſas candidas, & totidem purpureas colligens incredibili lætitia affectus delubrum petijt, per viam angelorum miniſterio optime ſtratam, atque ornatam, & Eccleſiam deuotiſsime ingreſſus ineffabilem filij Dei maieſtatem continuo aſpexit, & matrẽ eius ſacratiſsimam cum ingenti Angelorum multitudine. Et quanuis idem Dominus prius in eodẽ templo cum illo ſancto comita- 11
tu, pio viro apparuerat, eiq; dixerat: Frãciſce noui deſideria tua, & quantũ animarum ſalutem ſitias, tunc benigniſsime illum appellans admonuit, vt ab eo aliquod beneficiũ pro hominũ ſalute peteret. At vir ſanctus adiutus patrocinio ſacratiſsimæ matris, cuius opẽ implorauerat, ſupplex petijt: vt omnibus Eccleſiã illã introeuntibus concederet veniã & indulgentiã omniũ peccatorũ ſuorum quorum cõfeſsionem ſacerdoti feciſſent. Cui Dominus reſpõdit: Franciſce rẽ magnã petiſti, ſed maiora tua deſideria impetrare merentur. Id libentiſsime tibi concedo: hac tamẽ lege, vt vicarium meum adeas, & ab eo indulgentiã nomine meo poſtules. Et habita à ſummo Pontifice facultate, in hac ſecunda apparitione vir pius illi has roſas profunda humilitate obtulit, ab eo 12
q; ſummis precibus efflagitauit, vt indulgentię diẽ aſsignare dignaretur. Illumq; aſsignauit à veſperis calendarũ Auguſti (cũ B. Petrus Apoſtolus ab Herodis vinculis mirifice fuit abſolutus) vſque ad veſperas ſequentis diei. Et ita ſecundo indulgentiam illam conceſsit, atque confirmauit nocte illa, qua ſanctus vir illum vehementiſsimum mortificationis actum exhibuerat. Ecce quam grati Deo ſint feruidi iuſtorum actus, & deſideria. Huius etiam planũ exemplũ in S. Daniele Propheta habemus, qui aſsiduæ trium hebdomadarum orationi vacans, ſine intermiſsione lachrymas fundẽs, & ieiunans, profunda myſteria, quę Deus illi reuelauit meruit cognoſcere. Vt ipſe teſtimoniũ præbet his
Dan. 10. verbis: Ego Daniel lugebam trium hebdomadarũ diebus, panẽ deſide-

13 deſiderabilem non comedi, & caro, & vinum non introierunt in os meum. Et poſt hoc ieiuniũ venit Angelus, qui dixit ei: Daniel vir deſideriorũ, intellige verba, quæ ego loquor ad te. Et cũ tremuluſſet, iterũ dixit ei Angelus: Noli timere vir deſideriorũ pax tibi, confortare, & eſto robuſtus. Quem poſtquã Angelus cõfortauit illi quam plurima myſteria, & viſiones Deus oſtendit. Et eſt valde notandũ in his reuelationibus Sãcto Danieli, & B.P. Frãciſco factis peculiarẽ mentionẽ deſideriorũ eorũ feciſſe Dominũ, cognoſcẽs, q quãuis hi ſancti viri pro eius amore, & ſeruitio multa operabãtur modicũ eis videbatur reſpectu illius, quod facere deſiderabant. Ex quo patet, vt diximus ſanctorum perfectionẽ in hac vita plus cõſiſtere in proficiendi deſiderio, quam in meta, & ſumma operũ perfectorũ. Hæc deſideriorum,
14 & actuum feruidorum materia optime quadrat cum ſancto Euãgelio hodierno. In quo agitur de diligentia, feruore, & deſiderio, quo Zachæus tenebatur videndi Chriſtum mundi Redẽptorẽ. Qui pręturba non potens præcurrens aſcendit in arborem ſycomorum, vt videret illum, quia inde erat tranſiturus. Hic breuiter ſancti Euangelij exordium dilucidetur, vſque quo hic homo propriæ ſalutis cupidus velociter in arborem aſcendit. O quam *Simile.* fœliciter incipit qui feruide bene operari exorditur. Quãdo ollam carne refertam igni admouetis, curam adhibetis, vt quam primum feruear, vt ſpumet, & ſordes emittat. Ita tyrones in virtute oportet in principijs feruore nimio ſpiritus exordiri ad malos habitus eradicandos, & ad bonos gignendos. Vnde in Canti-
15 cis dicit ſponſa: Adoleſcentulæ dilexerunt te. Adoleſcentulæ *Cant. 1.* ſunt animæ recenter, & denuò ad Deum conuerſæ. Et in hoc verbo, Dilexerũt, magna emphaſis cõtinetur. Nãq; ſingularis amor in eo ſignificatur, quaſi diceret: Dilexerũt te nimis, ideſt, feruentiſsime. Nihilominus, vt hi feruores quodam moderamine fiant oportet ne natura ipſa nimiũ laſſetur, & impoſsibilitetur ad procedendum vlterius in exercitijs pœnalibus, & ad ſpiritualia difficiliter exercenda. Quia, vt in Prouerbijs dicitur: Subſtantia feſtinata minuetur, quę autẽ paulatim colligitur manu, multiplicabitur. Sic in ſpiritualib⁹ diuitijs cõtingit. Ex eo enim, q nõnulli hominũ aliquos incautos exceſſus in ieiunijs, vigilijs & alijs ſpiritualibus exercitijs fecerunt, poſteà fit, vt nunquam ieiunare poſsint. Et propter ægritudines tam remiſsi & lenti manent,

q̃ ne vnam quidem horam in orationis & cõtẽplationis studio impendere volunt. Legitur in Exodo, q̃ plaga illa grandinis, quæ super Ægyptum cecidit, lædit linum, & hordeum, eo q̃ esset virens, & linum iam folliculos produceret. Triticum autem & far non sunt læsa quia serotina erant. Itaq; linum, & hordeum quia intempestiuè pullularant grandine læsa deperditaq; sunt. Et ità experimento comperimus quamlibet tempestatem, & tẽtationẽ virtutẽ destruere, quæ absq; prudentia, & cõsilio fuit facta, & sine modo acquisita, ità concitè, vt sine ratione & iudicio exerceri videretur. Quę verò mature, serotinè, & prudẽter acquiritur quãuis nõ sine feruore, hæc modũ habet, vt sit perseuerans, & etiam, vt de bono in melius procedat. *Exod. 9:* 16

Et cum veniſſet ad locum ſuſpiciens Ieſus vidit illum. Perpendite obsecro quanta cum modestia, & grauitate summus animarũ nostrarum magister incedebat, oculos in terra defixos ferens, ad nostram confusionem & ignominiam, qui per viam incedentes tã sublimes, & dissolutos illos ducimus, quod occasionem præbemus, vt mors per eos in animas nostras ingrediatur. O miseri mortales, qui ne puluis seu festuca vobis noceat oculos clauditis rebus autem, quæ maximum nocumẽtum animabus vestris adducere possunt illos non obseratis? Claudite eos fratres, ne tanto periculo vos exponatis. Aduertite in Prouerbijs dici: Sex sunt, quæ odit Dominus, quorum vnum est oculus sublimis. Ingens profecto miseria est, vt tam attente res huius seculi speculari cõmoremini, tanquam si pictores essetis eas ad effigiem deducturi. Et ità crediderim ego nonnullos ad tantam stragem, & corruptionem deuenisse, vt quod Ecclesiastes de se ipso confessus est, de se ipsis dicere possint: scilicet: Omnia, quæ desiderauerũt oculi mei, non negaui eis. O amentes, ameutes, Deus mentem vobis restituat, vt vestram miseram sortem agnoscatis? Nonne miseri aduertitis, ad hæc, quod magnum peccatum admittis, magno præterea labori vos exponere, siquidem verisimum est, nõ satiari oculum visione? Et velle hominem alere eum, qui nunquam satiatur, ingens dementia, & labor simul est. O vtinam cæcos vos fingeretis, quot damna deuitaretis. O in quot præcipitia hi pessimi duces corda nostra trahunt, & in quot, quantasq; obscuritates, & conscientiæ tenebras splendidiores corporis nostri partes nempe oculi nos inducunt. Democritum Philosophum 17 18

Prou. 6: *Eccles. 2.* *Democrit.*

19 phum eruisse sibi oculos, legitur, ne cerneret ea, quæ iudicio suo verum visum auferre videbantur. Non ego vos fratres meos admoneo, vt oculos vestros eruatis, sed vt cautè prudenterq; feram illis obijciatis, ne occasionem præbeant, vt æterna dei beatifica visione priuemini. Hac prudentia sanctus Iob vtebatur. Et ità vbi nos legimus: Si secutus est oculus meus cor meum, idest, Nõ est secutus oculus meus cor meũ, contextus Græcus, & Paraphrasis Chaldaica habent: Si sequutum est oculos meos cor meum: & sic legit etiã B. Hieron. In quo significatur, q̃ si aliquando cor iusti inclinatur ad aliquod malũ, oculi illud sequi nolunt, nec id intueri, ad quod se inclinat cor, ne illud deniq; desideret. Et quãdo oculi aliquid illicitũ intuẽtur cor illos nõ vult sequi, ne quod oculis placet cõcupiscat. Fœlix ille, qui sic se gubernat, & gerit, 20 talis enim in seruitio Dei longum peregit iter. Non sic impij non sic, quin imo mox, vt cor suum ad aliquod malũ inclinatur, oculi post ipsum illud speculantur, idq; gratum oculis cõsiderantes statim corde concupiscunt. O Christe omnium nostrarum operationum regula rectissima, quanta domine cum modestia, & rectitudine oculos tuos direxisti. Nostra domine corda pro tua pietate & clementia dirige, vt sic nostros gubernare discamus. *Iob. 31*

Suſpiciens Ieſus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O verba suauissima, quod nam est saxum, quod vos audiat, & amore nõ liquefiat? q̃ vniuersalis omniũ rerum dominus terræ vermiculo dicat: Hodie in domo tua oportet me manere? Ad quid dñe tibi domus peccatoris est opus? Solet quis per quã familiari suo dicere: Dñe ne- 21 cessitas tua mea est, & adeó illã sentio tantãq; curam adhibebo, vt remedium illi præstem, ac si propria esset. Necessitas Zachæi erat, & dicit bonus Iesus, q̃ erat sua. Nã reuera tanta animi æquitate illi remedium adhibuit, sicut si sibimet opem ferret, dato q̃ in illa spirituali Zachæi necessitate cõstitutus esset. O Benedicta, & glorificata sit talis charitas, & amor. Omnia nostra dilectissimi cœlestis Dominus tãquã propria habebat. Et ita vbi apud Sanctum Lucam nos legimus, q̃ loquente illo cum discipulis dixit eis: Qui non est aduersum vos pro vobis est, alij verterunt: Qui non est aduersum nos pro nobis est. Et sic est etiam in cõtextu Græco. O vtinam vera charitas in nobis regnaret, vtique proximorum necessitates, vt proprias haberemus, eisq;, vt tales *Luc. 9*

remedium adhiberemus ad noſtri capitis imitationem, & forte, 22
vt illis ſuccurreremus noſtrarũ obliuiſceremur. Sic enim Diuus
1. Cor. 10. Paulus nos exhortatur dicens: Nemo quod ſuum eſt quęrat, ſed
quod alterius. Et poſt pauca exemplum de ſeipſo nobis præbẽs
ait: Non quærens quod mihi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui
fiant. *Et feſtinans deſcendit & excepit illum gaudens.* Exponatur totũ
Euangelium ad literam. Animaduertite fratres, quam cito hic
peccator conuerſus eſt, & quantum properabat, vt pietatis ope-
D. Aug. 11. lib. de Ciuit. c. 12. ribus incumberet. D. Auguſtinus in libris de ciuitate Dei rem
notabilem aſſerit, de quâ multi admirãtur, videlicet quòd quan-
tumuis protoparentes noſtri fœlices atque beati in paradiſo eſ-
ſent, & quantumuis noſtram miſeriam deplorare debemus, ad
huc noſtra ſors aliquo modo eorum ſorte fœlicior eſt, propter
periculum, cui illi ſubiacebãt prolabendi, & in certitudinem re- 23
medij, ſi prolaberentur. Et propter certitudinem ſalutis, & reme
dij quã in noſtro ſtatu habemus, ſi forte prolabimur. Quia ſuppo
ſito, quòd remedia, quę hominũ peccata in Dei bonitate habere
poterãt, non fuerũt eis reuelata, niſi poſt peccatũ, quando Deus
Gen. 3: ſerpẽti dixit: Ipſa cõteret caput tuũ: qualiter fœlicitas illa proto
parentibus noſtris admodũ grata eſſet cũ ſe ruendi periculo ſub-
iacere cernerent, & omni fere remedio ſe deſtitutos viderent. Nã
illi (cum alias ſapientiſsimi eſſent) nõ ignorabãt ab illo fœlici ſta
tu decidere poſſe, & omnino ſecuros non eſſe, & quãuis ſecuros
eſſe ſe exiſtimare vellent non illos ſinebat illa comminatio Dñi,
Gen. 2. qui dixerat Adamo: De ligno ſciẽtiæ boni, & mali ne comedas.
In quacunq; enim die comederis ex eo morte morieris. Igitur in
tãto periculo ſe cõſtitutos cernentibus, & ſi forte caderent reme- 24
diũ, vt exurgerent ignorantibus, hoc profecto ſatis erat adminu-
dum nimis & perturbandũ illam conſolationẽ, quã ibi habebãt.
Ideo. D. Auguſtinus ait, miſeriam noſtrã eorum fœlicitate, bea-
tiorem eſſe, quia adeò propinquũ certumq; habet remediũ (ſi for
te ceciderimus) & quia ſpe diues eſt. Et quanuis hic noſter ſtatus
laboribus, & miſerijs plenus ſit inter ea tamẽ cõſolari nos debet.
D. Chryſoſt. hom. 1. ſuper epi. ad Ephe. Id quod D. Chryſoſtomus ait: ſcilicet filiũ Dei labores, & ęrũ-
nas famẽ, & perſecutiones in ſeipſo poſuiſſe, vbi ab Angelis ado
rarẽtur. Et ita conſiderandũ vobis eſt angelos ante præſepiũ pro
cidentes, non tatũ Deum hominẽ factum adoraſſe, ſed etiã nouã
gloriã, quã in lachrymis, frigore, & paupertate eius intuebantur.

Etiam

25 Etiamq; conſolari nos debet, ſi ſpiritualibus miſerijs ſubiacere
nos cernimus, q̃ maior miſeria ad maiorem pietatẽ Deũ inuitat.
Vnde B. Chryſoſtomus elucidans verba illa: In diſpẽſatione ple
nitudinis tẽporis ait: Tempus aptũ, & plenũ, de quo S. Apoſto-
lus loquitur, vt mũdus redimeretur, tũc eſſe, quãdo ad eũ ſtatum
ille peruenisſet, vt iuſtitia Dei illũ pati nõ poſſet. Vnde quo ma-
ior miſeria erat, eo cõgruẽtius tẽpus erat & opportunius, ad maio
rẽ miſericordiã faciẽdã, quã hucuſq; facta eſt, nec fiet. Agite ergo
peccatores ne formidoloſi & meticuloſi ſitis, & ſiquidẽ tã certũ
tãq; propinquũ remediũ habetis eo ſicut Zacheus vtimini. Poſt-
quã S. Iſaias mẽtionẽ fecit abominationũ Hieruſalẽ, & quã inue Iſai. 28. nº. 16.
recunde Hebræi dicebant: Flagellũ inundans cũ tranſierit nõ ve
niet ſuper nos, quia poſuimus mendacium ſpẽ noſtram, & men-
26 dacio protecti ſumus, ſtatim addidit: Idcircò hęc dicit Dñs Deus,
Ecce ego mittã in fundamẽtis Sion lapidẽ, lapidem probatũ, an
gularẽ, &c. Qui crediderit non feſtinet. O Dei bonitatẽ immen
ſam, quod tempore quo illi corruptiſsimi, & ſceleratiſsimi homi
nes plus demerebãtur eis dicatur: Idcirco, &c. Hoc eſt, quia voſtã
iniquitatis eſtis, ideò hoc tãto beneficio vos Deus vult donare, vobiſ
q; remediũ pręſtare, ſi eo vti velitis, videlicet, vnigenitum filium
hominẽ factũ ad vos mittere. Nõ enim piiſsimus Deus veſtra de
merita, quin potius miſericordiã ſuã reſpicit. Vbi eſt valde no-
tandũ, quòd referens D. Petrus hæc verba prophetæ ſic ait: Ecce 1. Pet. 2.
pono in Sion lapidẽ, &c, Qui crediderit in eũ non confundetur.
Et B. Apoſtolus Paul. eadẽ verba allegans, ſic legit: Dicit enim Rom. 10.
ſcriptura: Omnis, qui credit in illum non confundetur. Vbi pla-
27 ne conſtat vtrumq; pro feſtinet, tranſtuliſſe: Non confundetur.
Et quidẽ ſententia mea erga hoc eſt, ſacros Apoſtolos in his ver
bis prophetæ ſpiritũ expoſuiſſe. Nam ille, qui cœleſte auxilium
expectans feſtinat, & laſſatur, hoc illi prouenit ex modica ſpe,
& confidentia. Cæterum qui longanimitate quadam in diuina
miſericordia ſperat ſignum eſt, illam impetrandi ſpem habe-
re, & hic non confundetur. Vnde idem eſt, ac ſi diceret. Qui has
Domini promiſsiones crediderit, certus ſit, quòd non confunde-
tur. nec eius ſpes vana erit. Quaſi dicat: Ne feſtinetis, quia mo-
ra, & retardatio Domini eſt, vt ad maiora beneficia ſpiritua-
lia recipienda vos præparetis. Quis ergo hæc audiens ſpe di-
uinę protectionis plenus ad ianuas tam pij patris pulſandum nõ

Psal.34. properabit? Quis in suis tentationibus cum Sancto Dauid non 28
clamabit, & dicet: Effunde framea m, & conclude eos, qui perse-
quuntur me. Dic animæ meæ salus tua ego sum? Hic Sãctus rem
sumit per metaphoram à quodam homine debili, qui ab hosti-
bus agitatum se videns, sub cuiusdam nobilissimi principis pro
tectione se se recipit, qui viriliter ensem proferens ad tutãdũ clie-
tem procedit dicẽs: Ego protector tuus, ego salus tua sum, ne for
mides, neq; paueas hæc mea dextera te eripiet. Similiter pecca-
tor, & adhuc maiori cum fiducia sub Dei protectione confugere
debet, quandoquidẽ tam paratus est, vt libentissime nos defen-
dat, q̃ non expectat, vt nos illum inquiramus. Sed ipse potius
ad nos sicut ad Zachæum se confert, in cuius domo discubuit, &
cum eo manducauit. Hæc est charissimi temporũ nostrorũ fœ-
licitas, videlicet, ad miserias nostras tam propinquum remediũ 29
Matth.3 habere. Vnde Sãctus Ioannes Baptista prædicare incipiens, vt
Sanctus Matthæus refert, prima verba, quæ protulit, hæc fue-
runt, scilicet, pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum
Matth.4 cœlorum. Vbi alij transtulerunt: Appropinquauit enim regnũ
cœlorum. Et sic est in context. Græco, & sic legit etiam B. Hi-
larius. Et idem Sãctus Euangelista alibi de initio prædicationis
Christi domini nostri loquens, eisdem verbis fuisse exorsum cõ-
memorat, dicens: Pœnitẽtiã agite appropinquabit enim regnũ
cœlorũ, vbi etiã alij trãstulerũt: Appropinquauit enim regnum
cœlorum. Et sic est in contextu Græco & in translatione Sy riaca.
O ineffabilem Dei pietatem, quanto desiderio flagrãs remit-
tendi peccata mundũ ingrediebatur, siquidẽ ipsemet, & per eius
præcursorem, vt omnes pœnitentiã agerent mox inuitare ince- 30
pit, & non solum eis annunciabat, regnum cœlorum appropin-
quaturum, sed q̃ certo certius haberent, iã appropinquasse. Hoc
enim sibi vult, appropinquabit & appropinquauit; & si homini
bus placet regnum cælorum, vt proprium habere possunt dum-
modo quod facere tenentur exequantur. Fœlices terq́; quaterq́;
aures quæ talia audiunt. Euigilate ergo dilectissimi, ne ad tã fœ-
licia nuntia dormiatis sed potius vitia pro viribus à vobis expel-
lite, & maximo cum spiritus feruore pœnitentiam agite, vt diui
na gratia insigniti gloria in æternum perfruamini. Ad quam nos
perducat, &c.

In

In eadem Dedicatione Templi
Concio Secunda.

Egressus Iesus perambulabat Hierico, &c. Luc. 19.

INter celeberrima nomina, & titulos, qui apud sa-
cras literas Deo Opt. Max. adscribuntur, vnus est,
Miseratorẽ, & misericordẽ illũ appellare. Sed quæ
ro, cũ misericordia in hominibus significet interio
rẽ hominis habitũ, miseratio autẽ actũ dicit externũ
(est enim miseratio miserentis actio) in Deo verò misericordia
2 solum sit secundũ effectũ, non tamen secundũ passionis affectũ,
vt Sãctus Thomas determinat, quid miserator, & misericors in *D.Tho. 1.p.*
Deo significare potest? Dico misericordiam in Deo, bene velle *q.20. art.1.*
significare, secluſa passione tristitiæ (quæ in deo esse nequit) Mi
seratio autẽ in illo esse benefacere, & quia verè & realiter bene
vult, & benefacit miseris, vocatur Miserator, & misericors. Ex
his verò, in quibus diuina & ineffabilis misericordia magis relu-
cet, vnũ est, videlicet, cũ ipse animã à peccati laqueo, eripit. Vn-
de Regi⁹ Dauid canebat: Misericordia tua magna est super me, *Psalm.85.*
& eruisti animã meã ex inferno inferiori. Et, ideſt, Quia eruisti,
&c. Ex his verbis colligit duplicẽ infernũ esse, superiorẽ alterũ, al
terũ verò inferiorẽ. Superior dici potest hic aer caligino sus, in
3 quo nũc dæmones patiũtur. Et ideò D. Paulus illos appellauit,
Principes, potestates, & rectores tenebrarũ harũ. Nam, vt vene
rabilis Beda dicit: Vbicunq́; sunt cũ secũ habeãt culpã secũ ha- *Beda.*
bẽt & pœnã. Et sicut æger, aut febricitans, eisdẽ passionibus an-
gitur si iaceat in eburneo, acsi in ligneo lecto iaceret, ità dæmo-
nes vbicunq; sunt eodẽ supplicio torquẽtur. Etiã infernus supe
rior dici potest illius cõsciẽtia, qui in peccato lethali iacet, in quo
quædã assidua amaritudo, & cruciatus inhabitat. Et misera ani-
ma nisi opportune resipuerit remediũ sibi adhibens ab hoc supe
riori culpæ inferno, ad inferiorem pœnæ descendet. Et hæc est
illa magna Dei misericordia, vt cum homo à peccato in pecca-
tum ingenti impetu per tam periculosam labinam ruat illum
Deus eripiat ex inferno inferiori. Quod si obijcias: Nondum

prolapsus fuerat in infernum, quomodo ergo ab illo fuit ereptus? Quia sine dubio prolaberetur, nisi Deus infinita eius pietate, vocans, & iustificans illum eriperet. De hac ineffabili Dei misericordia in hodierno sacro Euangelio singulare exemplum nobis proponitur, in quo de eximia Christi Redemptoris nostri pietate agitur, qua publicum quendam peccatorem vocauit, atq; conuertit. Et dispositionem, quam in hoc homine inuenimus ad beneficiū tam singulare recipiendum, est, vt refert sacer text. quia quærebat videre Iesum quis esset. Faustum fœlixque principium ad inueniendam diuinam gratiam est eius desiderium. *Prou. 2.* Vnde in Prouerbijs dicitur: Si quæsieris sapientiam, quasi pecuniam, & quasi thesauros effoderis illam, tunc scientiam Dei inuenies. *Simile.* Quando venator videt canem plus solito properare, & rectum tramitem festinè sequi, statim cognoscit prædæ vestigia semitamque inuenisse, & spe illius incipit lætari, similiter homo tunc lætari potest cum viderit animam suam feruide properantem, vt Deum inquirat. Sed ò Dei bonitatem incomprehensibilem. Te omnes cœli Hierarchiæ, necnon iusti terræ Domine collaudent. Quia cum omnibus bonis maius perfectiusque sis, maiori desiderio inquiri non petis, quam quo pecunia, quæ omnibus bonis minimum est inquiritur.

D. Ambr. Et hic Zachæus, qui *Quærebat videre Iesum: Non poterat præ turba, & ascendit in arborem sycomorū, vt videret illū, quia inde erat trāsiturus,* Vbi Beatus Ambrosius ait: Nemo potest videre Iesum constitutus in terra. Vt amoris oculis Deus videatur oportet, vt à terra *Leuit. 11.* homo separetur, & proprias affectiones ab ea remoueat. In lege præcepit Deus dicens: Omne, quod reptat super terram abominabile erit vobis, nec assumetur in cibum. Si ergo in lege veteri animal, quod super terram reptabat abominabile erat, quātò plus abominabilis erit homo, qui cum conditus sit ad illā cœlestem beatitudinem resterreas, vt animal brutum amplectatur? *Genes. 4* Primus, qui summa cum auiditate terram colere, & ędificare cœpit in orbe, fuit Cain, vt in Genesi habetur. Et quia voluit in hac peregrinatione, tanquam perpetuus habitator commorari, cœlestem habitationem amisit. Ne autem sicut & ille, ità tu patriā illam perdas, nullatenus, sicut & ille sedem, affectionemque tuā *Iob. 1.* in terra constituas. Quantumuis enim frater plures diuitias possi-

7 sideas, verè quod Sanctus Iob ait, tu asserere potes: Scilicet: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc. *Simile.* Molendinaria rota in gyrum continuo vertitur, at quantumuis gyret, & gyret, nihilominus in sero est vbi erat in mane absque vlla loci mutatione. O quam meritò in filios Adæ hoc potest retorqueri. Nam reipsa contingit, qui nimium laborem impendentes mundum gyrant, maxima cum animi perturbatione, vt diuitias, & honores adipiscantur anhelantes, quando verò eorum negociationes, & gyri in morte sistunt, in eodem prorsus statu se inueniunt, in quo mundum ingressi sunt. Nam pauperes, & nudi intrauerunt, & sic sepulchrum ingrediuntur. Ergo prudentia magna est, hæc terrea, vel saltim eorum affectionem omittere, ante-
8 quam ab eis deseramur, & sint nobis occasio, vt diuinam gratiam propter ipsa amittamus, & summum bonum, quod *Simile.* inquirimus, non inueniamus. Nam quemadmodum inter planetas ille, qui terræ propinquior est, frequentius lumen amittere solet, (vt pote Luna,) & cornua habet, similiter in Sancta Ecclesia ille, qui per affectionem terræ propinquior est, frequentius gratiæ splendorem amittere, & superbiæ, atq; præsumptionis cornua acquirere solet.

Vt Dominum Zachæus cernere posset: *Præcurrens ascendit in arborem sycomorum.* Animaduertite huius probi viri profundam humilitatem. Qui cum aliàs ex præcipuis, & magnatibus ciuitatis Hierico esset, de quo Sanctus Euangelista ait: *Hic erat princeps publicanorum, & ipse diues.* Hos hu-
9 manos respectus, nempe honorem & diuitias non attendens,, sicut puer reptando arborem ascendit, vt quod exoptabat obtineret. O quanta confusio est considerare id, quod in mundo hodie agitur. Quot bona opera homines prætermittunt, eo duntaxat quòd autoritatem suam amittere videantur. Quidam iniurias sibi illatas remittere nolunt, ne ignaui, & effœminati videantur. Nonnulli verò eleemosynam facere prætermittunt, quia magno apparatu, & numerosa famulorum comitante caterua incedere volunt, quibus videtur id non facere ignominiam esse. Et plurimæ dominæ rem sacram audire omittunt, quia pedissequam non habent, quod earum autoritati maximi facere sibi videtur. Longum profecto

hic

hic esset recensere peccata, quæ contra diuinam celsitudinem 10
committuntur, vt propriæ autoritati homines satisfaciant.
Oculos vestros charissimi in hoc Zachæo principe & diuite ob
secro collocate, attendite quemadmodum sua propria authori-
tate posthabita instar pueri cum humilitate profunda in arbo-
rem ascendit, vt paruuli ad similia spectacula reptando ascende-
re solent, siquidem Christiani estis, Euangelica doctrina edo-
cti quam adhuc ipse non audierat. Sanctus Iacobus in sua Ca
1. Ioan. 1. nonica diuites exhortatur dicens: Glorietur dives in humilita-
te sua. O præclarum Apostoli consilium. O quam pulchrum
ornamentum diuitibus est humilitas. Quasnam enim imagi-
Cant. 1. nes, & figuras cælauit cœlestis sponsus in murænulis aureis, ni-
si vermiculatas? Murænulas aureas, inquit, faciemus tibi, ver-
miculatas argento. Vbi ait sponsus vermiculos argenteos su- 11
per aurum se positurum. Tu ergo, ô homo, si aurum possi-
des, hoc est, diuitiarum abundantiam da operam; vt in his diui
tijs sint effigies vermiculorum. Idest cognosce te esse vermicu-
2. Reg. 23. lum te ipsum deijciens. Sic se vermiculum agnoscebat Rex
Dauid, de quo dicitur: Dauid sedens in Cathedra sapientissi-
mus ipse est, quasi tenerrimus ligni vermiculus. Hoc est, cum
alias Rex potentissimus esset, sapientia propria se humiliabat,
& tanquam terræ vermiculus (qui nullam vim nullamque re-
sistentiam habet,) sic se existimabat, & cum hac profunda hu-
militate, humanam pompam & autoritatem contemnens re-
galibus indumentis exutus coram arca Domini saltauit. Quem
2. Reg. 6 cùm Michol subsannaret dixit illi. Viuit Dominus, quia 12
ludam & vilior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in
oculis meis.

Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum: Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. O liberalissime Domine, quòd occasionē peccatoribus præbes inique agendi, siquidē tam præpropere peccatorē adeò magnū ad tuā amicitiam recipis? O proditor peccandi occasionē in hoc tibi non præbeo, sed potius emendandi, & pœnitendi, si meam bonitatē rectè contemplari nouisti? Et cur Domine apud illum te cōfers, & cū eo māducas? Quia volo, vt in eodē loco, vbi doli, & lucra exercebantur, pietas mihi meisque discipulis ab eo exhibeatur. Vt singulare beneficium quondam Hebræis per

Oseam

13 Oseam promisit Deus dicens: Et erit in loco, vbi dicetur eis: *Ose. 1.*
Non populus meus vos, dicetur eis: Filij Dei Viuentis, vbi sep-
tuaginta interpretes transtulerunt: Et erit in loco, vbi dictū est
eis: Non populus meus vos, &c. & ita legit Beatus Theodoretus.
Vbi quod est de futuro propter prophetiæ infallibilitatem, de-
præterito vertunt. Nemo itaque de peccatoribus quantumuis
deprauatus, dum in hoc mundo est diffidat, siquidem hi, de qui-
bus Sanctus Propheta testificatur dicens, quod non erant popu-
lus Dei, iā illos appellat nō tātū, populus Dei, sed etiā filios eius
charissimos, & maxime delicatos. Hanc mirificam mutationē *Isai. 43.*
idem Dominus per Isaiam promisit dicens: Glorificabit me
bestia agri, Dracones, & struthiones, quia dedi in deserto aquas.
Vbi per bestias varia peccatorum genera significantur, qui per
14 diuinam gratiam conuersi sunt. Et dicit *hic*, Filij Dei viuentis,
vt intelligatur illos orphanos non esse, sed patrem viuum habe-
re, qui eos protegat. Quod autem hic ad rem facit, est verbum
illud in domo. Placuit enim Deo in eodem loco glorificari, in
quo offensus fuerat. Fœlices illi, qui locum, quem proprijs
peccatis fædauerunt, posteà lachrymis irrigant, & alijs quam
plurimis virtutum operibus ibi vacant. Ita regius Dauid se fa- *Psalm. 6.*
cturum pollicebatur dicens: Lauabo per singulas noctes lectum
meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Nec tantum lo-
cum ipsum, sed etiam tempus, quo solitus erat homo Deum of-
fendere inuigilare debebat in eius diuino seruitio illud impendere.
Ita Sanctus Rex in memoriam reuocabat quæcunque in loco,
& tempore illo contra diuinam celsitudinem admiserat, & com
15 pūctus lachrymis dissoluebatur. In loco dilectissimi, vbi non po
pulus Dei fuistis, operam date, vt filij Dei viuentis efficiamini.
Diuinus magister Zachæum in domum eius ducit, vt vbi illum
offenderat, ibi ille ei seruiret.

Festinans descende, ait illi: quia Deus in seruis suis diligen-
tiam, & festinationem requirit, pigritiam autem, & desidiā odio
habet. Et *Excepit illum gaudens*. Animaduertite fratres quomodo
Deus plus nobis donat, quam quod exoptamus. Zachæus vide
re Iesum tantum exoptabat: nec solum hoc impetrauit verum
etiam excepit illum in domum suam. O quantæ confusioni no
bis est, cernere quāta cū agilitate hic peccator præcurrit, & pri-
mæ Dei vocationi respondeat, ipsi verò tā surdos nos exhibea-

mus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Apoc. 3. mus ad tot clamores, & impulsus diuinos. In Apocalypsi expō 16
nit Dominus modum, quem seruat, dum nos vocat, dicens: Ecce ego sto ad ostium, & pulso. Siquis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo. O dulcissima miseris peccatoribus verba. & omni consolatione plena, & vnum quodque per se magna ponderatione dignum. Ideoq; incipit Dominus dicens: Ecce. Quasi dicat: Attendite, magnum quippe est quod volo vobis dicere: Etiam, Ecce, diligentiam denotat, qua hic diuinus Dominus nos accersit, & quo modo, vel vnico duntaxat temporis momento non retardatur. Secundum verbum est, Ego. Non satis illi est Angelos mittere, sed ipsemet cum sit omnium Dominus non dedignatur peccatorem accersire, & cum pace, & amicitia illum inuitare, quando ille de seipso plus oblitus est. O benedicta & glorificata sit 17
talis misericordia. Quis est, qui ad hostem suum se conferat, & in propria eius domo illum requirat, vt illi benefaciat? Tertium verbum est, sto. In quo significatur, quanta cura Deus salutem tuam agit. Attende, quòd stat, quasi viator transiens, quòd si cito ei non respondes forte abibit, & te relinquet. Ad ostium ait, ergo extra ipsam animam est, & ianua, quæ est voluntas clausa est. Quod si foris Deus est, qualis misera anima erit? Et pulso. Pulsare est sæpe percutere, & plures ictus impingere. Forte iudicis ministrum quidam malefactor fugiens, ad monasterium se confert, & ianuam clausam inueniēs, desiderium intrandi magnum, quo affectus est, significans, iterum atque iterum tintinnabulum pulsat, nec modum seruat, in quo eius intrandi desiderium dignoscitur. Et siquidem Deus ipse ait: Sto ad 18
ostium & pulso, satis in hoc demonstrat quantum desiderat ad ipsammet animam ingredi, non propter suam, sed propter tuam vtilitatem. Et addit: Siquis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. O cœli, & terræ potentissime domine has seras cōfringere vtique & ianuam ipsam solo æquare potes, cur ergo ais: Siquis aperuerit mihi? Cur libero hominis arbitrio id relinquis? Velit, nolit peccator, vel ipso inuito ingredere. Id minimè faciam (ait Dominus) nolo homines, vt bruta animantia in cœlum trahere, sed vt me diligant, mihique libenter obediant, maiori merito atque gloriæ eorum. Et quare Domine tam in singulari loqueris dicens: Siquis aperuerit mihi? Cur in communi

Simile.

19 ni non loqueris? Quia scio paucos fore, qui mihi aperire velint. O rem sanguineis lachrymis deplorandam, vix dæmon pulsat cùm multi maximo eorum cum dispendio mox ei aperiunt, Deo autem pulsanti & intrare contendenti, vt maximis beneficijs animam donet (Ipse enim dicit: Cœnabo cum illo & ipse mecum) vix inuenitur qui aperiat, fere omnes hoc in poste rum differunt, vsquequo miseri procrastinabitis? Quis vos securos reddidit in posterum ipsum fore, quandoquidem forte cras vita vobis terminabitur? Quod si certo certius vobis esset vitam vestram tam citò finiendam non esse, cur naturam ipsam labefactari propter deprauatam consuetudinem vultis? Certum est Simile.
si parieti clauum figatis, & primo ictu tam fixus manet, vt vix extrahi possit, si iterum, atque iterum ictus ei impingatis fixior manebit, difficiliusque diuelli poterit. Lethale peccatum ad-
20 misisti ò frater, vocat te Deus, vt per veram pœnitentiam ab eo exeas, cur id opere non exequeris? Pater (dices) id molestè fero, adeo nanque fixa anima mea est, quòd nequeo hoc negotium dimittere. Cras iterum percutis, alterum peccatum admittens, quodlibet enim peccatum est tanquam ictus, qui plus animam figit, & inhærere malo facit, quomodo postquam plures ictus acceperit illam euelles? Huiuscemodi ille est, qui dicit: Vlteriùs facilius emendabor, quasi qui diceret: Postquam assiduis, & pluribus ictibus hunc clauum trudero facilius illum euellam. Memini quendam nobilem iuuenem mihi dixisse, quòd cum aliquando à quodam concionatore hanc similitudinem audiret, se conuertit, pœnitentiam agens,
21 & deinceps in melius vitam mutauit. O vtinam æternæ dei celsitudini placeret, modò his verbis meis efficaciam præstare, vt hac eadem hora, cum eadem similitudine fructum in cordibus vestris efficerent, antequam Diuinus furor vos rapiat. Viri Niniuitæ propter metum (duntaxat) mortis temporalis illam celebrem pœnitentiam, quam sæpe audistis, egerunt. Quid faciamus nos æquum est, vt ab æternis tormentis eripiamur? Cæterum neque inferni minæ, neque gloriæ promissum nec assidua flagella, quibus nos Deus assiduè affligit, sufficiunt, vt nos sibi deuinciat. De Dæmone ait sanctus Iob: Indura Iob. 41
bitur, quasi lapis, & stringetur quasi malleatoris incus. O appositissimam similitudinē. Quemadmodum enim multis ictibus

incus

incus nõ molleſcit, ſed quo plus malleo impetitur eo durior red-22
ditur: ſic homines inuenias cor Sathanæ habentes, qui quo plu-
ribus ictibus impetũtur eò duriores, & obſtinatiores redduntur.
Eia ergo fratres, nolite amplius diuinæ voluntati reſiſtere. Atten
dite interim Deum rem arduam ſeu difficilem à vobis non pete-
re, nec vt præſtetis hinc vos exire oporteat. Rem petit, quam hic
exhibere poteſtis, nẽpe omnium peccatorum veſtrorum verum
dolorem & firmiſsimum propoſitum deinceps nunquam reinci
dendi. Ideò protinus id opere exequimini quandoquidem tam
opportuna occaſio vobis ſuppetit, & an cras illam habebitis
prorſus neſcitis.

Et cum viderent homines murmurabant dicentes quòd ad hominem pec catorem diuertiſſet. Ecce quomodo humana malitia adhuc in diuina bonitate murmuris occaſionem inuenit, perperam iudicans 23
quod cœleſtis magiſter, & medicus infirmo communicaret: vt il
li ſalutem conferret. Auertat à nobis Deus linguas iniquas, quæ
Simile. omnia ſubuertere nitũtur. Quemadmodum menſæ Regiæ chi-
ronomõ adeſt, ideſt, (*vt trinchante*) cuius munus eſt aues, quæ ap-
ponũtur in fruſta diuidere: ita principis tenebrarum menſæ chi-
ronomontes adſunt, videlicet, detractores, qui proximorum fa-
mam ita ſæuè trucidant, quouſque omnia oſſa eorum comminuunt. Hi ſimiliter, quibus non ſatis fuit id quod paulò antea do
minus fecerat vidiſſe, nempe verbo duntaxat viſum cæco reſti-
Simile. tuiſſe, quo minus peruerſo corde ei detraherent. Qui manũ ægro
tam habet non ob id eam amputat, nec illi obeſt, nec eam deſpi-
cit, imò id occaſio eſt, vt vnctionibus illam leniat, eiq; medea-
tur, in ſinum q; eam mittit, vt quieſcat, conſolidetur, & ſanetur. 24
Ita pijſsimus Dominus peccatores ſecum habebat, quos leniter
tractabat, cum eis agens, & manducans. Illi verò peccata ſua nõ
conſiderantes quodam contemptu Zachæum peccatorem appel
labant. Quando Deus præcepit Moyſi, vt ſe conferret ad increpandum Pharaonem dixit ei: Mitte manum tuam in ſinum tuũ.
Exo. 4. Quam cum miſiſſet in ſinum protulit leproſam. Sic quotieſ-
cunq; de aliorum peccatis verba facere volueritis, priùs in ſinum
veſtrum manum mittite, equidem dico vobis quòd leproſam eã
proferetis. Tot enim deploranda, & dolenda in vobis inuenietis,
vt confuſione nimia de alienis miſerijs ſermonem faciatis. Prę-
tereà quid de ipſo peccatore Deum facturum ſcitis? An ignora-
tis,

25 tis, quod, vt imaginem perfectiſsimam pictor depromat prius *Simile*
carbone eam delineat? Inſcius vero ſic denigratam & infor-
mem imaginem intuens nihili æſtimat illam, quia ignorat artifi-
cis ſapientiam, nec prorſus ſcit, quid artifex deſuper imponere
habeat, quouſque vltimam ei manum pictor impoſuit. Tunc
inſcius ille contemplatus imaginem in admirationem rapitur.
Ita nonnullos in peccatis prolabi Deus permittit, vt ſe humi-
lient, & vilipendant, & deniq; Deus humilitatis fundamen-
to plura dona ſpiritualia ſuper imponit. Itaque homines in pec-
cato iacentes ſunt veluti imagines carbone delineatæ, poſteà ve-
rò, per veram pœnitentiam conuerſi ſunt veluti imagines pul-
chræ, diuerſis coloribus vmbris, & picturis illuſtratæ. Et tu, vt
26 inſcius es, peccatorem ità denigratum cernens illum contemnis,
quem forte Deus in ictu oculi vt Angelum pulchrum reddet.

Quis vnquam putaret Zachæum hunc, qui tot tempora in de
fraudandis proximis conſumpſerat, in temporis momento ta-
lem mutationem in eius ſtatu, & conſcientia facturum, vt ve-
rè Chriſto domino domi ſuæ diceret: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus?* In his verbis eleemoſynæ circunſtan-
tiæ, quas habere debet, vt ſit calificata, & omnibus numeris abſo
luta in ſummam redactę ſunt. In particula, Ecce, promptitudo,
& celeritas, qua debet impendi, ſignificatur. Nam vt Diuus Pau-
lus ait: Nõ ex triſtitia, aut ex neceſsit. te, hilarem enim datorem 2. Cor. 9.
diligit Deus. Ille, qui eleemoſynam erogat hoc duntaxat reſpe-
27 ctu, quia viri nobiles illam petunt, ex neceſsitate erogat. Et ſiqui
dem propter hos non autem propter Deum illam impẽdit mer-
cedem à Deo ſe recepturum nõ ſperer. In verbo, dimidium, mul-
torum parcitas taxatur, quibus aſſem erogare, aut panis buccel-
lam impertire, ſatis eſſe videtur. Non ſic Zachæus faciebat, ſed
dimidium bonorum ſuorum pauperibus erogabat, quia oportet,
vt quod amore Dei impenditur copioſum, bonumq; ſit. In
verbo, meorum, ſignificatur ex proprijs bonis eleemoſynam
eſſe debere. Nam aliena, ſi poſsibile eſt dominis ſuis debent re-
ſtitui. In verbo Domine, ſignificauit Zachæus ſe omna amore
Dei erogare. Et ſimiliter omnis, qui eleemoſynam facit agere
debet ad hoc, vt meritoria ſit. In verbo, do pauperibus, etiam
docemur, quòd ea, quæ diuites alijs diuitibus duntaxat propter
vanitatem, & humanum lucrum impendunt, nec eſt eleemo-

fyna, nec Deus eam gratam habet. Est valde notandum, quod in 28
grediente Domino huius publicani domum, statim ipse exclamauit in hæc verba prorumpens: Quasi diceret: O Deus meus, qui tuo ingressu præcordia mea ità adusisti, cor meum dilatasti, atq; manus meas expandisti, vt deinceps in pauperes pius, liberalisque sim. Hic est dilectissimi vnus ex præcipuis effectibus, quem Deus operatur cum animam inhabitat, Tam Dei, quam dæmonis munus est corda plasmare, quanuis diuersimode. Nanq; Deus mollia, & compassiua illa format. Dæmon verò lapidea illa facit, & cum hostes & inimici inter se sint fidelitatẽ in muneribus sibi inuicem non seruant, idest, (*No se guardan fidelidad en los officios*) Nam sæpe contingit, vt cor lapideum, in carneum Deus conuertat. Nonnunquam verò Dæmon carneum cor in lapideum conuertit, quemadmodum cor Iudæ prodito- 29
ris, quod aliquando carneum fuerat, dæmon in lapideum vertit. Et fur erat, & loculos habebat. Huius verò Zachæi cor lapideum erat, & in carneum illud Deus conuertit. Ideò fratres in manibus huius cœlestis artificis corda vestra collocate, vt si lapidea sunt, ea mollia, carnea, & compassiua faciat. *Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est.* In quo docet Dominus, quomodo in bonis Zachæi operibus, tota eius familia complacebat. Quemadmodum quando Dominus domus iniquus est, est manifesta occasio, vt tota eius familia similis ei sit, è contra quando probus est, exemplum de se præbet, vt omnes eum imitentur. Et existimo Sanctam Ecclesiam propter hæc verba, in dedicatione templi hoc sacrum Euangelium proponere, in quo vniuersalis templi dedicatio repræsentatur in eodem Chri- 30
sto vero Deo & homine fundata, extra quam non est salus. Et in ea per veram obedientiam vera salus & gratia impetratur, qua denique gloria perfruamur. Ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius? Amen.

¶ PRO quacunque communi calamitate siue pestis, siue belli, siue famis, siue pluuiæ penuria, multa notatu digna in omnibus communibus Rogationum, quæ in nostro Dominicali volumine habentur, inuenies.

¶ IN omnibus voluminibus nostris multa notatu digna de morte

31 morte scripta sunt, ex quibus quamplurimæ conciones funerales confici possunt, præter has quatuor, quæ hîc inferius habentur. Facile autem illa reperies, si ad tabulas in litera. M. attendas.

CONCIO PRIMA Funeralis.

Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est. &c.
Ioann. 5.

1 HRISTVS Redemptor noster, de duplici mortuorum genere in hac sacrosancta Euangelij historia agit. De mortuis, videlicet, secundum spiritum, & de mortuis secundum corpus. Statim in ipsius Euangelij primordio agit, quam mortui homines absque Deo iaceant, & qualiter hanc vitam, quam propria culpa amiserunt, recuperare possunt. Inter omnes creaturas solus homo ex duabus naturis inter se differentibus, videlicet, corpore, & anima compositus est. Vnde ipse solus duplicem vitam habere potest. Non est homo, veluti Angelus, qui vitam
2 spiritualem solum viuit, nec sicut brutum, quod vitam sensuale duntaxat agit: sed potius hęc omnia comprehendit. Ex hac duplici vita, quædam adeò potens & prope diuina est, quod priũ esse homini tribuit ad quod fuit conditus. Hæc est spiritualis, & gratuita animæ vita, quæ in possessione ipsiusmet Dei cõsistit. Et ità Moyses quondam Israelitico populo dixit. Elige ergo vitam, vt & tu viuas, & diligas dominum Deum tuum, atque *Deut. 30*
obedias voci eius, & illi adhæreas: ipse est enim vita tua. Alia verò vita, quæ corporalis est, adeò pauper & mendica est, quod nequit per se solum hominem in eius præcipuo esse sustentare. Itaque hominem viuere, & sine Deo viuere non est viuere, sed mori. Quod si viuere est, bestialis vita potius quam humana

Universidad de Deusto Biblioteca

Psal.31. dicenda est. Nam homo sine Deo, vt Sanctus Dauid ait est sicut 3
equus & mulus, quibus non est intellectus. Et quamuis illam
externam hominis imaginem gerit, vt pote illos pedes illas ma-
nus, illam carnositatem, &c. In executione tamen appetituum
bestiæ similis est. Quoniam si iustos etiam, qui viuunt secun-
dum Deum adeò caro opprimit & captiuat, quòd inquit Diuus
Rom 7. Paulus: Video aliam legem in membris meis repugnantem le-
gi mentis meæ, & captiuantem me in legem peccati, quæ est in
membris meis, & ex clamans subdidit: Infœlix ego homo, quis
me liberabit de corpore mortis huius? quid erit de illis, in qui-
bus Deus non habitat? O Magne Deus, vtinam mortalium ocu-
li aperirentur vt se intuerentur quales sine te sunt, quam de for-
mes & fœtidi. Mirum profecto est cernere iuuenem, elegantis
pulchriq́ue aspectus, corporis delineamentis optime disposi- 4
tum, & quantumuis pulcher speciosusque sit, adueniente tamen
morte ab illa pulchritudine, & elegantia priuatur. Quid cau-
sę est? Quia anima à corpore abest quæ illam pulchritudinem
corpori communicabat. Si ergo (*tanta falta haze vna criatura à
otra*) vt ex eo quòd anima abest, in tantam corruptionem &
deformitatem deuenit corpus, quantum Deus creaturam iuua-
bit (*y que falta hara su absencia della*?) Si absq́ue anima tale cor-
pus manet, absque Deo qualis anima erit? Quam deformis,
pauper, egena, misera, quam deniq́ue fœtida erit? Et ita
Psal. 13. vbi nos legimus: Omnes declinauerunt, simul inutiles fa-
cti sunt, alia translatio habet: Omnes fœtuerunt, simul inu-
Psal. 56. tiles facti sunt. Et alibi vbi nos legimus: In vmbra ala-
rum tuarum sperabo donec transeat iniquitas, verbum, He- 5
bræum, quod hic est etiam calamitatem significat. Et sic po-
test transferri: Donec transeat calamitas. Vbi maxima nocu-
menta, quæ peccatum infert significantur. Deformior nan-
q́ue est peccatoris anima, qui plura peccata admisit ipso dæ-
mone. Quia dæmon secundum naturalia, cum sit Angelus, pul-
chrior ipsa anima erat, & propter vnum duntaxat mortiferum
peccatum, quod admisit adeò deformis mansit, quòd nullus
illum intueretur, quin animam exhalaret. Quanto ergo de-
formior anima erit, quæ cum ex se adeò pulchra non sit, sicut il-
le, non vnum tantum, sed plura peccata admisit? Equidem exi-
stimo, quòd si peccator se intueri posset metu periret. Sanctus
Isaias,

6 Isaias sub nomine, & titulo Babyloniæ ciuitatis vastatæ animæ
peccatricis abominationem exponit dicens: Orientur in domi- Isai. 34.
bus eius spinæ, & vrticæ, & erit cubile draconum, & pascua
struthionum, & occurrent dæmonia. Contemplamini obsecro
hominem adeo iniquum, & deprauatum, in cuius pectore, & ani
ma ne vestigium quidem amoris, seu timoris Dei, neq; vlla pror
sus verecundia inhabitat, sed potius proprijs passionibus om-
nino deditus est, quæ Babylon deuastata, quod bestiarum rece-
ptaculum huius anima facta est? Dicit præterea: Et occurrẽt dæ-
monia, scilicet, tanquam ad propriam possessionem, & hęredita-
tem. Quia Diuinus Apostolus ait: Si quis non habet spiritum Rom. 8.
Christi hic non est eius: Ergo si nõ Christi, cuius, nisi dæmonio-
rum. Idem Sanctus Propheta Isaias animam sanctam vireto flo Isai. 51.
7 rido odoriferoque comparauit dicens: Ponit solitudinem eius,
quasi hortum domini. Ex his duobus diuersisque locis planè col-
ligitur, discrimen, quod versatur inter desertum aridum, &
bestijs refertum, & inter viretum apprime cultum, irriga-
tum, & varijs floribus vestitum, aliqualiter inter iustum & pec
catorem id ipsum versari. Hoc Diuus Augustinus in quodam D. Aug.
sermone deplorat dicens. Quid tibi prodest ô homo domum
bonis refertam habere, si iniquitatibus repletus es? Quid miser?
plus æstimas in theca diuitias potius, quam in anima reconditas
habere? Haud vis in hac vita rem malam possidere, non vineã in
fructuosam non, domum inueteratam, non pallium scissum,
non caligam repeciatam, vnicam verò animam, quam habes
quamque tibi Deus donauit, ratione cuius hæc omnia possides,
8 hanc corruptam esse fers? Obsecro te (ait ille) quòd præponas
animam tuam caligæ tuæ. Cum quidam Philosophus ab alio
inuitaretur, & discumberet, videns domum valde ornatam, &
mundatam, & illum, qui eum inuitarat incompositum & tur-
pem esse, vertit os, vt spueret, & nullum turpiorem locum intuẽs
facie illius, in eã expuit. Ita hi miseri peccatores conspui, & illu-
di merentur, quia cum alia omnia munda velint habere seipsos
tantum fœtidos volunt. Confundimini ergo dilectissimi rem
tam pretiosam, qualis est anima, in qua tantam pulchritudi- Simile.
nem Deus posuit, tam vili pendere, & ita deturpare. Dicite quo
mœrore pictor afficeretur, qui postquam cuidam imagini de-
pingendæ insudauit, & omnem operam adhibuit, vt ingenij

sui vires in ea experiretur, posteà, labefactatam oblinitamque 9
cerneret? Quid etiam Deus sentiret (dato pœnæ capax esset) vi-
dens imaginem quam ità apprime depinxit, & quę tanti ei ste-
Ezech.16. rit tam deturpatam, & infectam labe? Quo affectu per Ezechie-
lẽ de hoc conqueritur idem dominus dicẽs: perfecta eras in deco-
re meo, quem posuerã super te, & habẽs fiduciam in pulchritudi
ne tua, fornicata es, væ, væ tibi, ait Dominus Deus. Et non tantũ
apud sacras literas ostenditur, quã iniqua res sit peccatũ, & quo-
Plato l.9. de repub. modo peccatores spirituali vita sint priuati, sed etiam Plato ra-
tionis tantum lumine ductus dixit: Nihil aliud est peccare, quã
collo sibi vincula circundare. Et quemadmodum qui funem
collo ligat, & se suspendit, vita corporali se priuat: ita qui grauí
scelere ligatur vitam spiritualem sibi adimit, & mortuus manet.
Et de his mortuis dicit dominus: *Quia venit hora, & nunc est, quan-* 10
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Refert San-
Ezech.37. ctus Ezechiel, quomodo ab spiritu domini ductus fuit in cam-
pum ossibus aridis, & vetustis plenum, cui præcepit Deus, vt
illis prophetaret. Qui virtute verbi diuini confisus non hæsi
tauit neque dubitauit vidẽs ossa arida, sine cute, carne, neruis, &
absque medulla esse, & vnum quodque hinc inde dispersum. Et
illis prophetare decernens, cœpit, vt optimus Rhetor attentio-
nem captare dicẽs: Ossa arida audite verbum Domini. Quo pro
phetante accesserunt ossa ad ossa, vnumquodq; ad iunctu ram
suam, & super ea nerui, & carnes ascenderunt: & extenta est in
eis cutis desuper, & ingressus est in ea spiritus & reuixerũt, stete
runtq; super pedes suos. O Munde, munde campus hic mortuo- 11
rũ ossibus plenus tu es. Peccatoribus nanq; siccis, & absq; medul
la deuotionis propter peccatum refertus es. Et quemadmodum
illa ossa diuisa erant, & seiuncta, sic peccatores discordes sunt, &
nullus in propria iunctura est, quia nullus secundum proprium
statum viuit, nullus in quam eorum qui in peccato sunt. Nam
neque nobilis, vt nobilis, nec peritus, vt peritus, neque prælа-
tus, vt prælatus, nec clericus, vt clericus, nec monachus, vt mona
chus, nec coniugatus vt cõiugatus viuunt; dum in peccato letha
li sunt. Quia propter ipsum fines excedunt ipsius, quod eorum
status postulat: omnes nãq; absq; charitatis neruis sunt. Et sicut
ossa illa carne exuta erant, ità illi omni teneritudine & lenita-
te pietatis & compassionis carent. Nam sibi inuicẽ non cõpatiũ
tur

12 tur plusquam canes felibus. Et pelle carere, quę eos protegat, est
omni verecũdia, & timore carere. Ingens profectò calamitas est,
homines peccatores esse: cæterum tam dissolute, & libere pecca-
re, quod videntur gloriari carnales esse, vltores, tyranni, & super
bi, hoc peius profectò est, & aliorum peccatorum pœna. Et ita
vbi nos legimus in Esaia: Abscondi à te faciẽ meam in paraphra *Esai.57.*
si Chaldaica habetur: Abscondi maiestatẽ meã ab eis. Hoc est, in
suorũ peccatorũ pœnã permisi, vt meam infinitã celsitudinem
nullatenus timerent, aut reuererentur, qua verecundia erga Deũ
deperdita, nec erga homines habetur, vnde hi miseri expoliati,
atque excoriati manent, videlicet, improbi sibi esse non tan-
tum contenti, sed etiam suis publicis peccatis alios prouocan-
tes, vt improbi sint. Cæterũ sicut Sancto Ezechiele nomine Dei
13 illis ossibus aridis prophetante reuixerunt, ità peccatores diui-
num verbum audientes vitam recuperare debent. Ossa arida au
dite verbum domini, quia quanuis adeò arida sitis, verbum Dei
mirificum fructum in vobis efficiet. Nã sicut illic sonus, & com-
motio facta est, & ossa ad ossa accesserunt, sic verbum filij Dei
corda vestra commouebit, vt proximis vestris reconciliemini,
& mox fortissimis charitatis neruis ligabimini, & carnem le-
nem, & teneram, videlicet, pietatis viscera habebitis, & honesta
tis, atque verecundiæ pelle operiemini. Ità, vt meritò dicatis; eru
bescimus in quibus antea gloriabamur. Et ita recipietis spiritũ,
& viuetis.

Quia venit hora, & nunc est, quando mortui audient vocem filij Dei, &
qui audierint viuent. Hic audire, obedire significat, & diuinæ vo-
14 luntati obtemperare, & propriam negare, quæ totius humanæ
miseriæ causa est. Hoc manifestè constat in Hieremia, vbi Do- *Hier.7.*
minus Hebræis dicit: Audite vocẽ meã, & erò vobis Deus, & vos
eritis mihi populus. Et quid esset vocẽ eius audire statim expo-
suit dicens: Et ambulate in omni via mea, quam mandaui vo-
bis, vt bene sit vobis. Et cõquerens de illis subdidit: & non audie
runt, neq; inclinauerunt aurẽ suam, sed abierũt, in voluptatibus,
& in prauitate cordis sui, factique sunt retrorsum, & non in an-
te. Et est notandum, quod vbi nos legimus hic: Sed abierunt in
voluptatibus, alia translatio habet, sed abierunt in voluntati-
bus, & sic legit Beatus Hieronymus. Et in paraphrasi chaldaica
habetur: Sed abierunt in consilijs. His fons, & origo omnium

lorum est, videlicet, post appetituum suorum fluctus homine 15
abire & propriam voluntatem, & sua consilia sequi, non autem
Dei. Eia ergo mortui in peccatis attendite nunc horam esse, vt
audiatis & vitam recipiatis. Venit hora, & nunc est (ait). Quia
etsi semper hora fuit dum homines in hoc seculo vixerunt ob
temperandi Deo, & pœnitendi, modo vero postquam vitæ fons
Iesus Christus in mundum venit proprius in ea sumus, post-
quam remedia tam singularia exhibuit, vt peccatores ad diui-
nam gratiam reuocarentur. Venit hora & nunc est. Modo est, ne
præterire eam sinatis. Nanque hora vitæ huius transacta nul-
lum postea remedium, nullaque recuperatio erit. O animæ infe-
rorum ignibus exardentes, quæ æternæ estis, ac proinde in sem-
piternum illis comburemini, cur à misericordiarum patre ve-
niam nõ efflagitatis? Quoniam hora præterijt, quam nunquam
Iob.29. recuperabimus. Patientissimus Iob in sterquilinio constitutus, 16
vim maximam lachrymarum fundens dicebat: Quis mihi tri-
buat, vt sim iuxta menses pristinos, quãdo lauabam pedes meos
D. Gre. 3. li. Mor. c. 21. butyro, & petra fundebat mihi riuos olei. Beatus Gregorius in
Moralibus ait: Plerunque res, quæ per historiam virtus, per sig-
nificationẽ culpa est, & è cõtra. Et ita hic plãctus sanctissimi Iob,
quem mira patientia edidit, damnatorum planctum, eiulatum-
que significat quomodo lugeãt apud inferos dicentes: O nos mi
seros, & infœlices, quomodo è manibus elabi illam occasionem,
datamque opportunitatem, quam in mundo nacti eramus abire
desiuimus? Quãdo nostros pedes, hoc est affectiones nostras diui
næ gratiæ butyro lauare potuimus, & eo tẽpore, quo petra Chri-
stus Seruator noster tot cruciatibus perforata, & rimulis plena,
vna tantũ lachryma, vno interno & perfecto suspirio aut gemitu 17
à nobis edito effundebat nobis riuos olei misericordiæ. Sed iã hęc
opportunitas abijt: nunquã, nunquam, nunquã eam recuperare
poterimus. Hic vere est ille cõscientiæ vermis, ille scrupulus re-
Eccli.7. mordens, quẽ Spiritus sanctus illis minitatur dicens: Memento,
inquit, iræ, quoniã non tardabit: humilia valde spiritũ tuum, quo
Isai.66. niam vindicta carnis impijs ignis, & vermis. Et in Isaia etiam di-
citur: Vermis eorum non morietur. Qui est rabies, ideſt, (*æ despecho, y vna penitencia rauiosa*) quam habent infœlices, quòd
Sap. 5. occasione oblata, vsi non fuerint. Et cum sacra scriptura de
illis ait: Pœnitentiam agentes, & præ angustia spiritus gemen-
tes

18tes, intelligendũ vobis est, non eos pœnitere offensionis diuinę,
nisi quod ex malefactis operibus suis tot, quot sustinẽt, mala eis
subsecuta fuerint. Itaque semetipsos, & non Deum offendisse
dolent. O res dictu, audituque horridæ. Quid non eis pauemus?
Est ne hic aliquis mortuus? Aliquis in peccato mortali iacens?
O iustorum vita Iesu Christe, fili Dei, illucesce illi pro tua pieta
te, vt vitam in hac hora recuperet.

Venit hora, & nunc est. Vocat hic Dominus vitæ spatiũ, horam,
ad significandum eius breuitatem, & ad nos permouendos vt di
ligenter illã lucremur antequam effugiat, nõ reuersura. Hęc vna
est ratio, quare Spiritus Sanctus in sacris literis vitam hominis,
multis rebus fragilibus, & caducis, ac fugacibus comparat. Ali-
quando eam fumum dicit, vt in Psal. Defecerunt sicut fumus *Psalm. 101.*
19 dies mei. Et Sapiens ait: Tanquã fumus, qui à vento diffusus est. *Sapi.5.*
Aliquando vapor dicitur. Quę est vita vestra? vapor ad modicũ *Iaco.4.*
parens. Aliquando dicitur vmbra: Sicut vmbra cum declinat *Psalm. 118.*
ablatus sum. Aliâs ventus vocatur: Memẽto mei Deus, quia ven *Iob.7.*
tus est vita mea. Alias floribus cõparatur: Dies eius tanquã flos *Psalm.102.*
agri, sic efflorebit. Et alibi: Gloria eius tanquam flos fœni. Et flo *1.Pet.1.*
re quidẽ deterior est. Namq; flos marcidus, & siccus adhuc etiã
bene olet, homo autẽ momento temporis corrumpitur, ac graue
olet. Denique Regius Dauid ait: Veruntamen vniuersa vani- *Psalm.38.*
tas omnis homo viuens. Quod perinde est acsi diceret: In ho-
minis vita vniuersæ miseriæ, & calamitates, quæ alijs creaturis
sunt diuisæ cumulatæ sunt. Cognoscentes iusti vitam esse bre-
ue momentum, ex hac cognitione tanquam præteritam iudi-
20 carunt, seque mortuos reputauere. Et ità Diuus Paulus inquit: *Coloſ.3.*
Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Chri-
sto. Et ex hac consideratione, videlicet, se mortuos esse existi-
mantes, vel proximos esse vitæ fini tanquam si iam candelam
in manu haberent fructus admirabiles perceperunt. Primò op-
portunè efficere conati sunt, quod vos fecisse cupietis, quando
illam horam attigeritis, aderitisq; animę exhalationi. Secundò
cor suum cinere humilitatis, & abiectionis proprię operuerunt,
ad conseruandas, scilicet, amoris diuini prunas, quas Deus eo-
rum animis incendit. Necnon & suo proprio cinere inimico-
rũ suorũ fallacias, & laqueos patefecerunt; quemadmodũ San-
ctus Daniel illorum sacerdotum vestigia reuelauit, qui po- *Dani.xiii.*

pulo persuadebant idolum illud, quod Babylonici adorabant, 21
comedere quod ipsi offerebant. Idolum, quod nos adoramus, vē
Phil.3. ter est, vt Diuus Paulus ait: Quorum Deus venter est. Qui verò nos solicitant, vt plurimum huic Deo offeramus, sunt dæmones, non quod sit corpori nostro necessarium, sed, vt ipsi illo pascantur, vtque appetitum suum expleant, qui est nostra ruina, & damnatio. Cum persuasa à dæmonibus præstamus, & exequimur illorum voluntatem satiantes pascimus vt Babylonij sacerdotibus suggerebant, quæ idolo offerebant. Sed sparso cinere per templi pauimentum, vestigijs pessimorum sa-
C. cerdotum dolus apertus est. O helluo, ventris tui adorator, vis ne Dæmonum astutias agnoscere? Vis ne scire, quomodo te seducant, significantes, & persuadentes tibi necessarium esse nimis ventri indulgere? Disperge cinerem per pauimentum cor- 22
poris tui, & quod sit in cineres reuersurum hac memoria illud operi, & in hoc cinere dæmonum vestigia apparebunt, & quomodo te deceperint inducentes te, vt coquus vermium existeres. Cum ergo fratres notum sit hanc vitam quandam horam breuem esse, necesse est, vt quod temporis deest, diligentiæ supersit. Illi beatissimi Angelici spiritus, breuissimo spatio (quod Theologi secundum Angelorum instans vocant) plus multò, quam complures sancti, qui per multos annos vixerunt meruerunt. Illa enim morula infinita tempora eis ob oculos proposita & repræsentata fuerunt, quibus se Dei Optimi Maximi, seruitio deuouerunt in illa fide, & amore feruido, si eos sine repentina confirmatione reliquisset. Et ità tantum obtulerunt, quantum facere, & absoluere cupierunt, & illi desiderio meritum cor- 23
respondit. Contra verò maligni spiritus tantam pœnam meruere, quantum mali patrare desiderauerunt. Ità nobis omnibus expedit multa artificia, & modos opere & desiderio exquirere, vt tota hac breuissima hora multa merita in diuino conspectu lucremur. Sic Ecclesiasticus admonet dicens: Fili à iuuentute tua *Eccles.6.*
excipe doctrinam, & vsque ad canos inuenies sapientiam. Quasi is, qui arat, & qui seminat, accede ad eam, & sustine bonos fructus illius, in opere enim ipsius exiguum laboris, & citò edes de generatione illius. O verba mirifica, quibus nos docet Spiritus Sanctus, quod sicuti agricola arat, seminat, & accuratè munus suum exequitur, ac nox, & lux in illo rustico labore eum interci-

24 tercipiunt, eodem prorsus modo nos, tanquam præcipuum munus salutem nostram vt perficiamus suscipere debemus. In idque summa cura, atque diligentia totum vitæ tempus collocare. Sed væ, væ, & millies væ. Quia verba desunt, quibus incuriam, quam prę se ferunt multi ex Christianis satis significare valeamus, qui tantam rationem habentes temporis arandi, & seminandi ne prætereat, totum vitæ spatium sine vllo lucro, aut fructu spirituali transcurrere sinunt. Metue, metue obcæcate peccator, ne te illa sanctissimi vatis Hieremiæ maledictio de infœli- *Hier.2.*
cissima quadam anima comprehendat, mystică dicentis. Nullus auertet eam, omnes, qui quærunt eam non deficient, in menstruis eius inuenient eam. Hoc est, nullus eorum, qui eius saluti inuigilant poterit eā à suis iniquitatibus remouere, & quot
25 quot eius damnationem inquisierint videlicet dæmones non deficient, nec lassabuntur, & in tempore strictiore & magis laborioso inuenient eam, quando se expedire non possit. Cùm suis abominationibus & turpitudinibus, adeo inuolutam & irretitam se viderit. (*Que no se sepa dar a manos*) ibi eam comprehendent, videlicet, in hora mortis: hoc enim significat, in &c. In menstruis eius inuenient eam. Super illo, quod in Iob legi- *Iob.1.*
tur, nimirum in vnaquaque rerum iactura quendam nuntium venire, vt Iob patientissimo de ea renuntiaret, Diuus Hiero- *D.Hier.*
nymus inquit, Hunc nuntium dæmonem esse. Nanque miraculosa res videtur in vno quoque eius labore, & calamitate, vnum tantum nuntium venisse. Iuxta hanc igitur opinionem, dæmon, qui damnum inferebat, ipse nuntiabat. Haud aliter tibi
26 peccator continget. Etenim tui obitus hora ipse diabolus, qui te ad scelera inuitauit, & incendit, nuntium condemnationis tuæ tibi afferet. Omnia hæc euenire solent peccatori, quoniam filij Dei vocem audire respuit, quo tempore, spatium & opportunitatem à Deo obtinebat. Quod si quis dicat: Quāquam modò nō audiam, morti propinquus illum accipiam, eiq; obtemperabo, verissimamq; agam pœnitentiam, quisnam te certum facit, aut securum ô stulte tunc te occasionem habiturum ad rem tāti momenti conficiendam, cum omnibus requisitis circunstantijs? In libris Regum legitur, illum Semei, qui tot maledictis & iniurijs *2.Reg.19.*
Dauidē lacessierat, postea, cū in suū imperiū ac maiestatē restitu tū conspexisset ei obuiā processisse, & coram Rege prostratum

con-

confessionem prima quidem facie humilem feciſſe, his verbis: 27
Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem, neq; memineris iniu
riarum serui tui, agnosco enim seruus tuus peccatum meum.
Quod cum audisset famulus quidam Dauid, ostendens se sto-
machatum, & ita percitum propter illud figmentum ait: Nun-
quid pro his verbis non occidetur Semei? O quot quantisq; acci
dit, vt toto vitæ suæ curriculo in inferendis quam plurimis sum-
mo regi Christo iniurijs transacto ipso tamen mortis puncto,
ipsius summi regis omnipotentiam contemplantes, & timore iu
stitiæ eius ægritudine perturbatos confiteri peccata sua, & mi-
sericordiam eorum tam imperfectè postulare, vt digni sint, qui-
bus dicatur: Nunquid pro his verbis non occidetur Semei? Ne-
que tamen hoc dico fratres charissimi, vt interdicam vobis pœ-
nitentiam in illa postrema hora, quanuis prauitate vestra, to- 28
ta vita id non curastis, sed tantum, vt persuadeam, ne in illud
tempus eam differatis, in quo tam parua opportunitas ad agen-
Simile. dam, vt conuenit dari solet. Qui iter faciunt terris niuosis, illo
nimio candore acie videndi obtusi, diuersorium ingredien-
tes nihil prorsus cernunt, atque ideo periculosissimum est tunc
loca procliua & tenebrosa adire. Eodem certè modo complu-
res hominum alboribus, & prosperis mundi huius rebus insi-
stentes, eis se nimium deuouentes (quæ quasi nix facillime
dissoluuntur) cùm ad mortis ianuas ad æternam beatitudinem
intraturi perueniunt, ita caligant, & cæcutiunt, & visu he-
betes sunt, vt quod sua pluris interſit, minime distinguant.
Vnde fit, vt iudicij & mentis expertes moriantur, neque sui
ipsorum compotes. Communiter enim, qui malè viuunt ma- 29
lè moriuntur. De Saule in sacra scriptura dicitur, maximas
1. Reg. 31. crudelitates & iniustitias dum viueret exercuisse. Posteà verò
inquit sacer textus, exeuntem illum à prælio vulneratum dixis-
se ad Armigerum suum. Euagina gladium tuum, & percute me,
ne fortè veniant incircuncisi isti, & interficiant me illudentes
mihi. Cum per totius vitæ cursum superbiæ vanitatique serui-
uisset, etiam in illa vltima hora, ità in illo dominabatur, vt ne
ludibrio ab Ethnicis se habitum videret, agnoscens armige-
rum seruum ei manus inferre nolle arripuit gladium suum,
& irruit super eum. Et sic, vt reprobus vitam finiuit sempiter-
nis inferni ignibus exarsurus. Et quanquam aliquibus tunc
pru-

30 prudentiam retinere contingat, vt domestica negotia optime di
sponant, vt autem animæ prouideant, consilium & prudentia de
ficere solet. Quemadmodum infœlicissimo Achitopheli contigit. De quo dicitur: Porro Achitophel videns, quod non fuisset *2. Reg. 17.*
factum consilium suum, abijt in domum suam & dispositis do-
mo sua suspendio interijt, ordinauit domum, & deordinauit
vitam, famam & animam. Denique vitæ mors respondit. Ec-
quis est ità corde durus, qui hæc audiens se corrigere & emenda
re, & ad Deum sese conuertere non curet? Quia venit hora quan
do mortui audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Diui
nus spiritus vos illuminet ò fratres, vt id ità faciatis.

Sequitur amplius. *Sicut enim pater habet vitã in semetipso, sic dedit & filio, vitam habere in semetipso.* Hoc est, quemadmodum pater
31 habet vitam in semetipso non accidentalem, sed essentialem, &
quemadmodum est fons vitæ, ita mihi vitam essentialem dedit
habere, & fontem vitæ, vt ipsemet, esse. *Et potestatem dedit ei iu-*
dicium facere quia filius hominis est. O verbum super mel, & fauum
dulce. Maxima profecto beneuolentia fuit, omnia mea negotia
patrem æternũ fratri meo credere, meumq; iudicem facere quen
dã hominem, & talem, qualis Iesus Christus: qui propter nos ho
mines & propter nostram salutẽ crucifixus, & mortuus est. Quis
ergo illum cum propria causa adibit, quin ab ipso pijs oculis re-
spiciatur? Hoc Diuus Paulus perpendit, dicens: Quis est, qui con *Roma. 8.*
demnet? Christus Iesus, qui mortuus est, imò qui & resurrexit,
qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. In
nostrum solatium protulit pijssimus Iesus hæc verba, videlicet:
32 potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. Iu-
dicem hominũ illum constituit, quia est homo studiosissimus,
& amicissimus hominum.

Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt audient vocem filij Dei. O summa veritas, & consummata sapientia
Christe, quid ais: Quia venit hora? Quandoquidem vniuersale
adhuc iudiciũ non aduenerit, veniſſe iã affirmat, quia certissimũ
est futurũ, & quia nos taliter vitam agere oportet, ac si iam actua
liter iudicaremur. Sic etiã, vbi nos legimus: Patientes estote, & *Iac. 5.*
vos, & cõfirmate corda vestra, quoniã aduentus domini appro-
pinquabit: alij transtulerũt: Quoniã aduentus domini oppropin
quauit. Et sic est etiã in contextu Græco. Ponitur de præterito,
vt

vt significetur infallibilitas, & certitudo illius aduentūs & ipsius 33
breuitas, respectu æternitatis, & durationis bonorū, & malorum
eorū, qui iudicādi sunt. Et notandū est, quod etsi dominus dicat:
venit hora, non addidit; Et nūc est, nec quādo hæc vniuersalis re
surrectionis hora futura esset declarauit, vt nos commoueret ad
hoc vt omnibus horis parati essemus. Et procedēt, qui bona fece
rūt in resurrectionē vitæ, qui verò mala egerūt in resurrectionē
iudicij, id est condēnationis. O fœlices quibus tam fœlix sors cō
tinget, vt illa hora resuscitentur ad vita tam singulari fruendū,
vt hæc vita cum illa collata potius mors, quàm vita dicenda
Matth. 19. sit. Vnde dominus cuidā iuueni dixit: Si vis ad vitam ingredi
seruā mandata. Non dixit: Si vis ad vitam æternam ingredi. Nā
dicens vitam simpliciter, & absolutè per antonomasiam, & per
quandam singularitatem intelligitur de illa vita sempiterna, ad 34
quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Secunda Funeralis.

Audiui vocem de cœlo dicentem mihi, &c. Apoc. 14.

BEato Apostolo, & Euangelistæ Ioanni in insula
Patmos exulanti omnes persecutiones in Ecclesiā
sanctā superuenturas alias ab Imperatoribus, alias
ab hæreticis, & inter eas quandam terribilissi-
mam, & acerrimam, quæ erit Antichristi Deus 1
Apoc. 13. reuelauit. Vnde ipsemet ait: Vidi de mari bestiā ascendentem,
habentem capita septem & cornua decem, & super cornua eius
decē diademata, & super capita eius nomina blasphemiæ. Et ape
ruit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare nomē eius,
& tabernaculū eius, & eos qui in cœlo habitant. Omnes doctō-
res hanc prophetiam ad literam de Antichristo qui ante finem
mundi venturus est, declarant. Vocatur vero bestia quia erit ho
mo bestialis, ritu ferino, qui effrēnato impetu omnibus flagitijs
& peccatis mortalibus sese tradet. Cornua vero eius plurimi re-
ges & principes erunt qui eum protegent, opemq; ferent ad cun
cta scelera sua exequēda. Hęc autē cornua coronas habebāt quia
illi

2 illi maledicti Reges, coronas honoris omnibus vitiosis homini-
bus imponēt. Liberet nos Deus à tā periculoso tēpore. Nā si mo-
do mundū tot flagitijs redundare, opertumq; videmus, cū multi
principes & prælati ęqui iustiq; existant, qui his obsistant, delin
quentes puniendo virtute autem prędictos præmiando, tanquā
ministri Dei ab eo missi, vt Diuus Petrus in sua canonica ait: *1. Pet. 2.*
Advindictam malefactorum, laudem verò bonorum, quid, heu
dolor, erit, quando Reges extiterint, qui puniant probos, im-
probos verò coronent? Quid quęso sentiret glorioſissimus Apo
stolus, quando tam tristia, & acerba ei Deus reuelauit? Quan-
ta amaritudine cor eius affectum remaneret, audiens sibi dici:
Antichristum, & eius sequaces prędicaturos esse Christum non
esse Deū, Ecclesiamq; catholicā nō esse salutis ęternæ statū. Apo
3 stolos deniq;, martyres, confessores, & virgines, qui Iesu Chri-
sti seruitio addicti è vita discesserunt, non esse in beatitudine, sed
sempiternis ignibus deputatos? In diebus igitur illis (ait ipse) cū
viscera mea dolore transfixa erant: *Audiui vocem de cœlo dicentem*
mihi, Scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Quasi dicat: Ne
vocibus istius maledictæ bestiæ credatis, quæ blasphemiæ sunt.
Audite potius & credite, quod mihi vox de cœlo dixit, scilicet,
Omnes, qui in obsequio, & gratia Iesu crucifixi moriūtur saluos
fieri, beatosq; esse: Tunc tēporis cū illud bestiæ arcanū ei aperue
rat, hanc vocē simul misit in eius solatiū, & nostrā subleuationē.
Attendite cui vox cœlestis dirigitur, exultanti, maribus circūda
to, nō, nisi herbas comedēti. Quid ergo illi dicit? *Scribe.* O tu qui
exulas, tuo animo ac memorię hoc imprime. Quod scribim⁹ eo
4 scribimus, vt tanquā res nobis vtilissima in nobis remaneat. *Quid*
igitur scripturus est: Beati mortui, qui in domino moriuntur. O anima
exul, quę in labore versaris, fame, siti, & afflictionibus vis ne
magno animo ista perpeti? Scribe in mente tua venturā esse diē,
qua de hoc carcere, & exilio liberatū iste labor & omnes, quos-
cunque modo suffers coram Deo, & Angelis te comitabuntur.
Opera enim illorum sequuntur illos. Omnia mala, quæ malus com
mittit, quāquā ipse nō sic existimet, in libro Dei scripta sunt. Et
licet tu, ô peccator illorū obliuiscaris tēpus erit, quo omnia absq;
eo quod iota vnū aut apex desit conscripta videbis. Vnde S. Da *Psalm. 128.*
uid ait: Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo *Ezech. 2.*
omnes scribentur. Et propheta Ezechiel ait, ostendisse sibi Deū
librum,

librum, & scriptas esset in eo lamentationes, & carmen, & væ. Ec 5
re quomodo quanuis Israel minime cogitabat scripta habebat
Deus in illo libro eius mala, & supplicia, quibus opportuno tẽpo
re eũ affecturus erat. Accipit quis à mercatore sub cautione, &
nominibus alias soluturus creditò, ideſt (*Alfiado*) modo vnũ dein
de aliud, altera die aliud &c. Et quoniã illud non præsenti, sed cre
dita pecunia datur, nullã rationem de ipso habet. Mercator verò
cũcta ad vnguem in rationario, seu exceptorio scribit. Cũq; mi-
nus ille opinatur accedit exactor ad ostium, & nuntiat ei dicens:
Redde quod debes. Et ità ad carcerem trahitur propter debita,
quorum fortasis oblitus erat. O peccator cæce modò in hoc se-
culo voluptates recreationesque illicitas accipis, quasi creditas,
ideſt, (*Fiadas*). Omnia tamẽ te nesciẽte Deus scribit, & omnia si
mul quando nõ putaueris solues. Cõtra verò probus quanquam 6
maximis persecutionibus infestari se videat, si tamẽ librũ Deum
habere consideret in quo omnia eius facta, & labores excipit, de
bitumq; præmiũ redditurum conscribit, maximè consolabitur.
Quã abiect⁹ ad fores palatij regis Assueri Mardochęus erat! Sed
Est.6. quoniã in annalibus regijs scriptũ erat, quod fecerat pro Rege, ip
so inopinante librũ aperiri rex imperauit, & obsequiũ sibi exhi
bitũ à Mardochęo inueniẽs sum mis titulis illũ honorauit. Cũ li-
brũ Deus patefieri iusserit, vbi iustorũ merita descripta sunt, quo
honore illos afficiet? Lętamini ergo serui Dei: nanq; sine vllo du
bio ita continget, quando quidẽ cœleste verbum id ità asseuerat
D. Chrys. dicẽs: Beati mortui qui in domino moriũtur. D. Chrysostomus
ex peccato duas filias ortas esse asserit, tristitiã, scilicet, & mortẽ.
Nisi peccatũ existeret, hęc duo minime essent: ex hac enim pes- 7
sima matre ortæ sunt. Et perpẽdite sapientiã Dei, qui statuit, vt
hæ duæ filiæ istã pessimã matrẽ destruerent, veluti vermes, qui à
lignis nascũtur & ipsamet exedũt atq; consumunt: sicut cineres,
& pulueres cõbustæ vi peræ (vt refert Lactantius) ad ipsius mor
Lact. Firm. li. de ira Dei. ca. 13. sum sunt præsentissimũ remedium. Quod autem tristitia consu-
mat peccatũ Diuus Paulus affirmat dicens: Quę enim secundũ
Deum tristitia est pœnitentiam in salutem stabilem operatur.
2. Cor. 7. Et ante hoc dicit illis noue credẽtibus: Si cõtristaui vos in epistо
la, non me pœnitet, non quia contristati estis, sed quia contrista-
ti estis ad pœnitẽtiam. Quod autem mors destructionis peccati
Rom. 5. sit causa, idẽ sanctus Apostolus affirmat, peculiariter de Christi
Redem-

8 Redemptoris nostri sacratissima morte agens, his verbis: Recon-
ciliati sumus Deo per mortem filij eius. Ideòque sancta Ecclesia
Canit: Mortem nostram (scilicet peccatum) moriẽdo destruxit.
Dicitur præterea peccatum à morte destrui, quoniam ipsiusmet
mortis memoria peccator conuertitur, & conuersus in gratiæ vi-
ta conseruatur. Vnde vnumquenque nostrum Spiritus sanctus
monet, dicens: Memorare nouissima tua, & in æternum nõ pec- *Eccli.7.*
cabis. Perpendite obsecro, qualiter particulariter dicat: Nouissi-
ma tua. Quoniam etsi nouissima aliorum recordari, homini vti-
lissimum sit; vtilius tamen est sua propria mente tenere, atque
agitare. Magnam operationem apud animũ hominis facit mor-
tem cuiusdam principis cernere, à quo multorum spes pepende-
runt, cui multa capta sunt regna, cui multi parebant, & grati esse
9 desiderabant, cuius oculi, & aspectus modò tristes, modò lætos
plurimos reddidere, ac si magis animis, quam corporibus domi-
naretur. Sic hunc diuitem, & præpotentem die mortis suæ corã
tribunali maioris, ac potentioris Regis, videlicet, Dei circunfer-
ri, & suorum omnium suffragijs egentem considerare magnam
operationem apud animũ hominis facit. Et quidem rationi val-
dè consentaneum est, vt principes mortui occasioni nobis sint
ad Deum quærendum, quandoquidem viui ad eundem perden
dum etiam offendiculum nobis præbent. Quod si hoc nostris
oculis intueri, & in memoriam postea reuocare efficacissimum
medium est ad destruendũ peccatum, potissima huius causa est,
quoniam hac via nostri proprij finis memoria in mentem venit.
Hoc enim est commodum (vt inquit Salomon) quod ex accessu
10 ad domum luctus deducitur. Melius est (ait ille) ire ad domum lu *Eccle.7.*
ctus, quam ad domum conuiuij. In illa enim finis cunctorum ad
monetur hominum, & viuens cogitat, quid futurum sit. Migra-
tio cuiuslibet à vita, nobis in memoriam reducit, quomodo prin
cipes, & infimi interituri sint, & in tantam corruptionem, hos,
quantam illos vertendos esse: Omnis caro fœnum, & omnis glo *Isa.40.*
ria eius, quasi flos agri. Exiccatum est fœnum, & cecidit flos, di-
xit sanctus Isaias. Fœno significauit popularem multitudinem,
flore verò principes & potentes. Et cum fœnum, & flos viresc̃ut
pulchrior est flos fœno, sed solis ardore superueniente, simul
vtrumque marcescit, tam deforme est vnum quam aliud. Simi-
liter magnates, & ignobiles, diuites, & inopes, in corruptionem

fœditatem, & miseriam per mortem vertuntur. Et huius consid- 11
ratione viuens cogitat quid futurum sit, scilicet, de seipso. Cogi-
ta igitur, ô mortalis homo, quid de te hodie, aut mane futurũ sit,
& nihil prodesse ita tecũ agere, iuuenis sum, ideo longius quam
Símile. senes viuam, cum mors iuuenes, & senes æquo pulset pede, ne
miniq; parcat. Si quis figuli domum ingrediens multa vasa ficti
lia inspiceret, & figulum interrogaret, quod nam illorum dura-
rabilius esset, sanè figulus talem interrogationem irrideret, re-
C sponderetque: Cum omnia sint ex luto & æqualiter fragilia il-
lud prius frangetur, quod prius è manibus ceciderit, vel cui læsio
facta fuerit. Vasorum nanque, neque quod duobus ante an-
nis, neque quod duobus ante mensibus factum est, alterum
altero est fortius. Idem dicendum est de corporibus mortali-
bus. Omnia enim sunt lutea & caduca, ita puer, vt senex. Ille, 12
quem Deus prius ictu lædere, pulsareque voluerit, frange-
tur, & prius morietur: tot siquidem mors aditus habet quot mem
bra in homine sunt. Antiqui mortuorum sepulchra monu-
C mentum vocabant, quasi monens mentem de memoria mortis.
Viui autem etiam in vita sua sepulchra sibi condebant, quo sibi
in memoriam reuocarent citò se esse morituros. Ipsa die, qua
Imperator coronabatur quatuor, aut quinque artifices, cum la-
pidibus diuersi generis ad eũ ingrediebantur, & ipsum met inter
rogabant: Ex quo horum lapidum vis ô Imperator vt tuum
monumentum fabricemus? Idque fiebat, vt memoria reco-
reret (quamuis Imperator esset) mortalem tamen esse, & ne
illa tanta dignitate peruerteretur. Si ergo Ethnici has rationes,
& adinuenta excogitabant, vt mortis recordarentur, & illius 13
memoria à vitijs auerterentur, & virtutes operarentur, quid
æquum erit nos Christianos facere, vt eius nunquam obliui-
scamur, siquidem animæ immortalitatem, præmiorumque, &
tormentorum æternitatem credimus? Sed proh dolor: nam
multi Christianorum suorum nouissimorum plus forte, quam
ipsi Ethnici obliti sunt: atque hoc malum non solum in ado-
C lescentibus, verum etiam in senibus reperitur. Quibus illud
Hier. 6. Hieremiæ merito dici potest: Væ vobis, quia longiores factæ
sunt vmbræ vesperi. Naturale est vmbras occidente sole, &
etiam oriente longiores fieri. Sanctus tamen Propheta non
fleuit

14 fleuit eo, quòd maiores sunt vmbræ in ortu solis: flet autem
quoniam augentur in eius occasu. Ex quo intelligetis san-
ctum Prophetam non propter id, quod litera sonat in corti-
ce, flere: nam id naturale est. Sed loquitur de vita præsen-
ti, quæ est veluti vmbra vitæ, quam expectamus. Flet autem,
quoniam quando vita finitur, quando senio proximi estis,
tunc viuendi desiderium, & acquirendi cupiditas in vobis
augetur & etiam imperandi ambitio accrescit. Quod non tam
flebile est in iuuentute, ideſt, in solis ortu contingere quam in
senectute, quæ est solis occasus. Per immensam Dei charitatem
vos obsecro, fratres, tam iuuenes, quàm senes vt tam efficaci
medicina, qualis est proprię mortis memoria, vtamini, & in æter
num nõ peccabitis. A qua fluuij Tigris lauit pedes suos Tobias. *Tob. 6.*
Tigris idem est, quod sagitta. Vocatur autem hoc nomine flu-
15 uius ille, eo quòd rapidissimo impetu fluat, quo vitę humanę bre
uitas significatur: cuius breuitatis consideratione affectus deside-
riaq; cordis abluuntur.

Cum ergo tristitia, & mors, quæ sunt filiæ peccati, ipsius
met peccati destructrices sint, illis peccata vestra, siquidem pecca
stis, profligate, & destruite, vt vere de vobis in obitu dici possit:
Beati mortui, qui in Domino moriuntur. O Deus infinitæ sapientię,
quid mortem rem, scilicet, tam horridam & exosam beatifi-
cas, & laudas? Iob alias sanctissimus & patientissimus dicebat, *Iob. 10.*
Manus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me totum in circui-
tu, & sic repente præcipitas me? Hoc est: Quicquid in me
est opus manuum tuarum est domine: & sic subito vis hanc
16 machinam corporis dissoluere? hæc membra destruere? De-
nique ea res est mors, vt de ea sacra scriptura dicat: Deus mor- *Sap. 1.*
tem non fecit: impij autem manibus, & verbis accersierunt il-
lam. Non eam fecit Deus, nam in illo non est exemplar nec
idea illius, ipse enim vita est substantialis, in quo, & per
quem omnia viuentia viuunt. Vnde Sanctus Ioannes di- *Ioan. 1.*
cit: Quod factum est, in ipso vita erat. Hoc est, omnia, quæ
in tempore facta sunt, vitam & esse mentale ab æterno in verbo
diuino habebant. Cum ergo ideam, siue exẽplar mortis in se non
haberet quomodo mortem à se educturus erat? Et nihilomi-
nus dicit: Beati mortui, qui in domino moriuntur. At verò

vitam adeò ab omnibus expetitam & charam (quod optimè dæ- 17
Iob.2. mon cognoscens, dixit Beato Iob: Pellem pro pelle, & cuncta, quæ habet homo, dabit pro anima sua, id est, pro vita sua. Pellẽ nanque filij vxoris, & fratris, dabit homo pro sua propria pelle, sic enim propriam vitam diligit.) Hanc vitam, inquam, tam cha ram, quam tu Domine fecisti, cur quemadmodum mortem, ita
Eccle.4. eã non laudas? Imò potiùs tuo diuino spiritu dixit Sapiens: Laudaui magis mortuos, quam viuentes? Ad hoc respõdeo, si vitam
vid. Dil. 4. fo. 224 consideretis, vt à manibus Dei exiuit, cum formauit hominem de limo terræ, & inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & fa-
Gene.2. ctus est homo in animam viuentem, vt in Genesi habetur, istam vitam pretiosam & amabilem esse, tanquã rem à visceribus Dei emissam. Cæterùm si consideretis mortem, vt à manibus homi- 18
num egressam, ita odibilis, & abominabilis est. At verò si vitam consideretis, qualem homo peccato reddidit, tam fœdam, tamq; miserijs plenã, hoc modo vix est, quod in ea laudetur. Et ita sanCti Epiphanius, & Eucherius, Chrysostomus, & Theodoretus affirmãt, illa verba, quæ Dñs dixit, postquã Adã peccauit, scili-
Gene.3. cet: Nũc ergo, ne fortè mittat manũ suã, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat, & viuat in æternum. Post quæ verba statim sequitur: Emisit eũ Dñs Deus de paradiso voluptatis, aũt isti sanCti Doctores nõ fuisse suppliciũ, sed potius maximã Dei miseri cordiã, eum, scilicet, occasione priuare, ne posset immortalis esse in hac vita, tot miserijs calamitatibusque subiecta, quia vnum le uaminum quod in prudentibus habet; est, parum esse duraturã. Atque ita videturà Deo data fuisse, & concessa, quasi huius mũ di pœnarum leuamen. Nam cum ibi homini Deus diceret: Ma- 19
ledicta terra in opere tuo, spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vultus tui vescêris pane tuo, mox subiecit: Donec reuerta ris in terram, de qua sumptus es, quia pulvis es, & in pulverem reuerteris. Acsi diceret: Consolare, quoniam hæ pœnæ non mul tum durabunt, sed solum donec è vita migres. Et notate vos obsecro primam possessionem, quã mors adiuit, non in Adam ma lefactore fuisse, sed in innocente Abel. O incomprehensibilia iudicia Dei. Quænam hæc iustitia Dñe? Quid Abel admisit, vt prius mortis ianuas ingrediatur, cum tam iustus, & innocens sit? Quid prius iustitiam hanc tuam exerces in viro innocẽte, & virgine? Potiùs Domine manum deberes extendere contra proditorem

20 torem Adamum, vel contra proditorem Cain, ne terram innocente sanguine iusti Abel cruentaret. Meritò certè condemnante Domino Adamum ad mortem innocens Abel soluit priùs, vt Theodoretus notat super Genesim, vt significaret nobis mor tem non esse repulsam, id est, [*Disfauor,*] sed maximum fauorem, quandoquidem primus, in quo eam exercuit maior amicus fuit, quem in terris tunc habebat. Vnde Sapiens ait: Placens Deo factus est dilectus, & viuens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. Si verò mortem consideretis, non qualis ab homi num manibus egressa est, nisi qualiter illam Deus adornauit [*Yla abono*] planè videbitis, inter se eas iam sortes mutasse, & quomodo Deus à morte venenum abstraxit, vt per Oseam promiserat,
21 dicens? Ero mors tua, ô mors. Vita mortis, amaritudo, & acerbitas eius erat, & inferni portam esse, hanc vitam ab ea Deus abstulit, dulcem, cælique ianuam eam faciens. Ideò illam iam, vt rem mortuam, puellæ, puerique irrident, & gaudentes ad martyriũ properant, & tyrannorum minas contemnunt, velut si quis serpentis pellem paleis refertam inspiceret: quæ quanquam exterius serpentis similitudinem præ se ferat, scit tamen interius serpentem non esse, & nihil præter illud exterius existere. Ita iusti mortem contemnunt, quia vitæ autor Iesus Christus iam eã necauit. Iam præter illud exterius, præter illam figuram, & apparentiam nihil remansit, sed illud tantum, scilicet, tolli nos è vita, quod in maiorem vtilitatem nostram redundat. Habetis globulos precatorios, id est, [*Vnas cuentas*] in maximo honore, & pretio,
22 quoniã aliquas sanctas reliquias tetigerunt. Eodem modo postquam Christum Redemptorem nostrum mors tetigit maximi ponderis & æstimationis est. Hinc est quòd olim Deus Israelitis longam vitam pollicebatur, propter legis eius obseruantiam dicens: Custodite, & facite quæ præcepit vobis Dominus, vt vi- *Deut.5.* uatis, & bene vobis sit. Modo verò in præmium magnorum seruitiorum mortem discipulis suis promittit, dicens: Calicem qui- *Matt.20.* dem meum bibetis. Et alibi: Tradet autem frater fratrem in mor *Matt.10.* tem, & pater filium, & insurgent filij in parentes propter nomẽ meũ. Singulare Dei beneficium, & quasi præcedentium meritorum præmiũ est, impartiri Deum alicui fortitudinem, ad mor- *D. Ambrosius.* tem amore suo tolerandam. Et ita Diuus Ambrosius testatur se

ex ore Pauli accepisse in somnis, deque Sanctis Gervasio, & Pro- 23
thasio dixisse: Hi sunt qui in vrbe hac per decem annos in Dei
seruitio perdurantes ad hæc pertingere meruerunt, vt Christi
martyres fierent.

Et quia mors ità adornata erat, postquam reliquiam tam cœ-
lestem, qualis est Christus tetigit, ait vox de cœlo. *Beati mortui,*
qui in domino moriuntur. Et ideò adiungit: A modo enim iam dicit
spiritus, vt requiescant à laboribus suis. A modo, ideſt, postquam
agnus occisus est, sacratissimoque sanguine suo cœli ianuas aper-
ruit. Cæterum aduertite, vt dicat: illos mori, vt requiescant à labo
ribus, qui in Domino moriuntur: hoc est, in eius diuina gra-
Isai. 57. tia. Vnde Sanctus Isaias inquit: veniat pax, requiescat in cu-
bili suo qui ambulauit in directione sua. Cubili suo: ideſt, in
mansione sua. Quia in domo patris mei (ait Dominus) man- 24
siones multæ sunt. Perpendite diligenter fratres mei hæc ver-
ba qui ambulauit in directione sua. Flete ergo, pœnitentiam
agite viasque vestras dirigite, & rectas eas facite, qui adhuc pra-
uas habuistis, & nunc sæpe in mente vestra moriamini, vt po-
Simile. steà in Domino mori sciatis. Cum equus stadium aliquod est
decursurus prius eques per eundem locum illum pedetentim
deambulare facit, vt terram olfaciat, & agnoscat, quam po-
steà decursurus est, vt quando cucurrerit tutius id efficiat, vt
pote cognoscens nullam esse foueam, nec obstaculum, in quo
offendere possit. Sic tu, si mortis stadium rectè vis conficere il-
lud sæpissime, & lenter nimis modo deambula, & terram, in quã
D. Amb. citissime cõuertendus es, olfac. Diuus Ambrosius asserit: quòd
ser. 10. in si basiliscus hominem inspiciat antequam ab eo inspiciatur illũ 25
psal. 118. interimit. Contra verò, si homo basiliscum prius intueatur ante-
quam illum cernat basiliscus, ipse basiliscus ab homine interimi
tur. Ita si mortem sæpe meditans modò vides eam interficies, &
ad te mortua veniet. Sin autẽ illa te prius videt non visa à te, neq;
considerata, teque imparatum offendit ipsamet te in æternũ oc-
cidet. Cæterum dicetis: Si iusti moriũtur in domino, vt requie-
cãt à laboribus suis, vt quid hæc suffragia, & exequiæ in sancta
Ecclesia fiũt? Ad hoc dico quòd quanuis nõnulli in domino mo
riãtur, & vt in gloria requiescãt, aliquid tamen debitum, & inso
lutum deferunt in aliam vitam, nã culpa hic remittitur pœna ta-
men æterna in temporalem commutatur, vt in hoc sęculo, aut in
alio

26 alio persoluatur. Vt cum quis. v. g. pro delicto morti adiudicatus *Simile.*
erat, deniq; veniam à Rege impetrat, & capitis pœna in decem,
aut viginti annorum exilium ei commutatur. Et ità in libr. Re-
gum legitur Dauidem Absaloni filio indignatum, quia fratrem *2. Reg. 13*
Amnonem interemerat, precibus Ioab remisisse ei crimen: il-
la tamen lege ne per triennium in eius Regium palatium in-
traret. Sic Deus per veram pœnitentiam culpas mortales in
hac vita remittit, & in pœnas temporales commutat, qubus in
hac vita bonis operibus satis fit, vel saltim in purgatorio. De quo
asserit decretum Distinct. 25. Qui in aliud, &c. Igni purgatorij *Decr. D. 2*
nulla pœna temporalis comparabilis est. Vnde Diuus Augusti- *qui in 4.*
nus ait: Fratres charissimi, ille ignis purgatorius, & si non sit *liud.*
æternus durior tamen est, quam quicquid in hoc sæculo pœna- *D. Aug.*
27 rum posset cogitari, sentiri, vel videri. Post hanc verò vitam
Purgatorium esse probatur illo, quod Christus R. N. dixit: Scili- *Luc. 12.*
cet: Qui blasphemauerit in Spiritũ sanctum, neq; remittetur ei
in hoc sæculo, neq; in futuro. Vnde colligitur peccata saltim ve-
nialia in alia vita remitti, ad hæc enim expianda purgatoriũ est.
Si enim in alio sæculo, a licuius peccati remissio non esset, Dñs
nequaquam diceret. Non remittetur ei in futuro sæculo. Ac si in
hac vita nõ esset peccatorũ remissio, dñs nõ diceret de peccato in
spiritum sanctum: Non remittetur ei in hoc sæculo, siquidem de
nullo peccato remissio erat. Præterea in lib. Machabæorum dici- *2. Mac. 12*
tur: Sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à
peccatis soluatur. Et B. Apostolus Paulus ait: In nomine Iesu om *Phil. 3.*
ne genu flectatur cœlestiũ, terrestrium, & infernorũ. Et in Apo- *Apo. 5.*
28 calypsi dicitur: Et omnem creaturã, quæ in cœlo est, & super ter
ram, & sub terra omnes audiui dicentes sedẽti in throno & agno:
Benedictio, & honor, & gloria, & potestas in sæcula sæculorum.
Ex hoc apertissime colligitur subtus terram esse aliquos, qui no-
men Dñi Iesu reuerẽtur, in illoq; cõfidunt, & eximia atq; incre
dibili pietate benedicunt sedenti in throno. Hi verò sunt in pur-
gatorio. Nam de damnatis Sanctus Isaias inquit: Non infer- *Isai. 38.*
nus confitebitur tibi, neq; mors laudabit te, nec expectabũt qui
descendunt in lacum veritatem tuam. Et ideò ad succurrendum
defunctis, & satisfaciendum pœnis, illorum exequias celebra-
mus, multa denique pietatis officia præstamus. Et in hoc sen
su possunt illa Diui Pauli verba interpretari, scilicet: Alio- *1. Cor. 15.*
quin.

quin si resurrectio mortuorum non est, quid facient qui bap- 29
tizantur pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt, vt
quid & baptizantur pro illis? Hic baptizantur simile est illi,
Luc.12. quod Dominus dixit: Baptismo habeo baptizari. Vbi baptis-
mum suam sacratissimam mortem, suosque labores vocauit.
Tunc ergo pro mortuis baptizamur cum nos flagellamus, ieiu-
namus, flemus, pro illisque oramus. Quòd si non esset mortuorũ
resurrectio, ait sanctus Apostolus, nihil hęc omnia prodesse pos-
sent: sed quoniam est resurrectio plurimum conferunt. Legitur
cum quidam pater de familia Prædicatorum in die animarum
concionaturus esset, nocte præcedente eiusdem ordinis fratrem
defunctũ ei apparuisse, dixisseq; ei: Venio te admoniturus cum
tibi hodie sit prædicandum, vt commendatissimum populo re-
linquas, vt in hac die summoperè animabus defunctorum Pur- 30
gatorij faueant, quandam enim summã misericordiam est Deus
hodie eis impertiturus, propter Christianorum suffragia eis ex-
hibenda. Hodie nanque animarum quindecim millia à cruciati-
bus, & flammis, quibus vexantur egressuræ sunt. Quam visionẽ
idem prædicator in concione sua populo retulit. Cum ergo infal
libilis veritas sit purgatorium existere, & suffragia animabus vti
lissima esse, potissimum verò sacrosanctum Eucharistiæ sacra-
Concil. Tri dent. Sessione. 25. mentum præcipit sancta Synodus Tridentina, in principio Ses-
sionis. 25. Episcopis, vt sanam de purgatorio doctrinam à sanctis
Patribus, & sacris concilijs traditam, à Christi fidelibus credi, te-
neri, doceri, & vbique prædicari diligenter studeant. Idcircò se-
mel, & millies singulos patres concionatores ad pedes vniscu-
iusque humiliter prouolutus, obsecro ne tantæ pietatis opetis 31
obliuiscantur, sed, vt magna cura, & assiduitate populos exhor-
tentur, vt ad subueniendum illis animabus suffragijs, & altissi-
mo mysterio ineffabilis altaris sacrificij excitentur. Quod si illæ
animæ, pro quibus hæc suffragia offerimus, fortè ex hoc mundo
purgatæ discesserunt: hæc, inquam, sacrificia prosunt, vt adiuue-
mus illas ad agendum gratias Deo pro tam singulari beneficio,
quod eis contulit, ad suam beatitudinem eas tollendo. Illæ enim
animæ beatæ non se sufficientes inueniunt ad laudandum, sicut
debent diuinam celsitudinem, easque sancta Ecclesia in hoc præ
uenit, vt illis subueniat. Cum in veteri lege essent tot sacrificia,
quædam, quæ pro peccatis offerebantur, quædam verò, quibus
gratiæ

32 gratiæ agebantur pro acceptis beneficijs: sic in lege gratiæ supre
mũ missæ sacrificium pro omnibus illis stat, quoniam in eo illa
omnia sacrificia continẽtur, ipsum est summa, & circunscriptio,
id est, [*Lacifray tantomonta*,] & etiam infinities plus omnibus,
quæ in veteri lege offerebantur, Deoq; immolabãtur. Vndè Di
uus Paulus ait: Impossibile enim est sanguine taurorum, & hir- *Hebr. 10.*
corum auferri peccata. Ideò ingrediens mundum dicit: Hostiam
& oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, holocausto-
mata, & pro peccato nõ tibi placuerunt. Dixi, ecce venio. Et ita
hoc pretiosissimo sacrificio, de quo sancta Ecclesia dicit: Hoc sa-
crificium laudis, animas gloriosas diuinæ bonitati gratias agere
iubeamus propter singulare beneficium, quod ex eius liberalis-
sima manu acceperunt.

33 Dixit vlterius vox illa de cęlo: *opera enim illorum sequuntur illos.*
O benedicta sit talis vox, & benedicta talia nũcia, quæ iustis tã
læta sunt. Cõsolamini serui Dei, nam omnia vestra opera bona,
& labores patienter tolerati vsque ad diuinum conspectum vos
sunt comitaturi. Cum Dominꝰ Eliam Prophetam in paradisum
terrestrẽ transferre vellet, inquit sacer textus: Ecce currus igneus
& equi ignei diuiserunt vtrumque, scilicet, Eliam & Eliseum, & *4. Reg. 2.*
ascendit Elias per turbinem in cælum. Quid Domine? siquidem
seruum tuum honorare volebas, nonne honorabilior esset currus
cristallinus, aut adamantinus, & eiusmodi equi fulgidi, quã cur-
rus, & equi ignis desolatoris? Minimè, quia de Elia dicitur: Surre *Eccli. 49.*
xit Elias Propheta, quasi ignis, & verbum ipsius, quasi facula ar-
debat. Et siquidem omnia verba, & opera eius ignea erãt, ab hoc
34 viuendi modo in igne transeat. Curate dilectissimi, vt verba, &
opera vestra sint amoris igne accensa: illa enim currus, & equi
erunt, qui vsque ad Dei conspectũ vos comitabuntur. O quam
meritò apud Isaiam dicitur: Dicite iusto quoniam bene, quoniã *Isai. 33.*
fructum adinuentionum suarum comedet. Statimque subditur:
Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei. O
verba iustis dulcia, contra verò peccatoribus amara. Et enim, vt
bona opera iustos, ita mala opera peccatores sequuntur. Vnus-
quisque enim opus suum portabit, inquit Diuinus Apostolus. *Gala. 6.*
O quibus oneribus pressi exibunt infœlices, qui suas libidines
in hoc sæculo explere voluerunt. Quot peccata, & scelera, ô pec
cator perpetrasti, tot onera super te baiulabis, quę animam tuam

oppriment, eamque etsi spiritualis sit ad tartari profunda descē- 35
dere facient. Quapropter dilectissimi non tam rationibus quam precibus vltimam manum huic rei imponam. Vos obsecrans, vt aduertatis, quam citò hoc futurum sit, & neque vnam duntaxat horam, vos certam habere. Idcircò abhinc vos præparate, vt cum mors venerit plenos gratia inueniat, & illam tanquam per portam ad æternam fœlicitatem transeatis: ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Concio Tertia Funeralis.

Ego sum resurrectio & vita. Ioannis. 11. 1

PRVDENTISSIME, ac conuenientissimè sacrosancta mater Ecclesia fidelibus defunctis exequias celebrat, eorumque funeribus piam operam dat: est enim tam viuis, quam mortuis vtilissimum. Viuis, quia Deus dixit homini: De ligno scientiæ boni, & mali ne comedas, in quacunque enim die comederis ex eo, morte morieris, mors necabit te: quasi diceret: Animæ mors propter peccatum tuum corpus interficiet; dæmon autem dixit: Nequaquam moriemini. Homo verò miser hoc dæmonis elogium sequitur, adeò vt vix persuaderi possit obitum sibi esse. Æquum est ergo, vt exequiæ celebrentur, & hi tumuli erigantur, vt his signis exterioribus & sensibilibus profundo obliuionis somno dormientes excitentur, & reminiscantur cras, aut sequenti die idem fortasse de se faciendum esse. Memor esto iudicij mei, sic enim erit & tuum, mihi heri, & tibi hodie, inquit Ecclesiasticus. O quanti nostra interest semper illa verba præ oculis habere, quæ prudentissima quædam mulier Regi Dauidi pro nuntiauit, scilicet: Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. Aquæ nos comparat, nam ipsa saporem accipit à terra, qua defluit. Si auri, vel argēti venis decurrit est perutilis, & dulcissima, sin autem sulphureis venis pertransit, insipida, nociuaque est. Similiter talis est mors, qualis vita, qua transit. Qui bene viuit, bene

Gene. 2. *Gene. 3.* *Eccli. 38.* *2. Reg. 14*

bene moritur, & qui male viuit, vt plurimum male moritur. 3
Qualis est tela, quæ texitur, talis eius ora & extremitas est. Si tela est stupea, & rudis, eodem modo ora crassa est, si verò tela tenuis est, etiam ora tenuis existit. Vita nostra est tela textorio huius mundi intexta. Huius autem telæ extremitas, & ora est mors. Quod si vita syncera, integra, & tenuis, & sancta existit, mors etiam, quæ eius est fimbria ei correspondet. Sin autem vita est rudis, imperfectionibusq; plena magnoperè pertimescendum est, ne talis mors sit. Vnde in Apocalypsi dicitur: Væ enim habitantibus, & morientibus in terra. Hoc est: O miseros illos, quorum mors sicut & vita terrena est. Iusti verò neque in terra habitant, nec in terra moriuntur, sed semper in cælo corde sunt fixi. Siquidem cum Diuo Paulo dicere possunt: Nostra conuersatio in cælis est. In Deuteronomio dicitur: Ascendit Moyses super montem Nebo, mortuusque est ibi. Mirū quidem videtur Moysen solùm in monte interire. Cęterum quia iustus erat, rectéque vixerat, nihil ei id nocuit, quoniā Deum præsentem habebat, quanquā homines illa hora ei defuissent. Deus tamen consolator in obitu illius non defuit. Et dicens sacer textus: Mortuus est Moyses seruus Domini; subdit statim: Et sepeliuit eū in valle terræ Moab. O benedictus, & glorificatus sit talis Deus, qui sic seruos suos honorat. Quoniā Moyses fidelissimus eius seruus fuit ipsemet Deus illum sepeliuit. Qualis nanque vita extitit talis, & mors fuit. Satagite ergo fratres sanctam vitam ducere, si similem mortem obtinere cupitis. Dicit etiam quasi aqua dilabimur. Nam fluuij, etsi omnes dulces sunt, fines 5
tamen amarissimos habent, siquidem, vt ait Ecclesiastes: Omnia flumina intrant in mare, quod quidem amarum est. Ita omnes homines, qui in hoc mundo voluptuose, delicateque viuūt, in morte tristitia, & amaritudine terminantur. Vnde Ecclesiasticus ait: O mors, quam amara est memoria tua viro habenti pacem in substantijs suis, & cuius viæ directæ sunt. Non omnibus dicit nimis amaram esse, nisi illi tantum, qui contentus est, & pacem habet cum diuitijs suis, cuique omnia ex animi sententia ad libitumque succedunt. Hic est peccator, qui bona temporalia, licet male parta, absque vllo conscientiæ scrupulo, & remorsu possidet. Nam iustus eas in pace non possidet, imò potius scrupulum diuitiæ ei inferunt, an bene cōparatæ fuerint,

Apoc. 8. *Philip. 3.* *Deut. vlt.* *Eccli. 1.* *Eccli. 41.*

fuerint, an eas secundum diuinum beneplacitum expendat, an 6
deniq; occasioni futuræ sint, vt propter illas conditorem suum
offendat. Et huic mors ita amara non est. Cum Socratem aliquã
do Plato interrogaret, quomodo se in vita habuisset, & quo pa-
cto in morte se habere cogitabat, ille respondit: In iuuentute re-
ctè viuere, in senectute verò bene mori laboraui, atque ita inte-
riori cruciatu, seu dolore non afficior, neque mori recuso. Nam
cum vita honesta fuerit, mortem cũ hilaritate expecto. Væ, væ,
væ, quanta nobis Christianis ignominia est hæc Ethnici Philo-
sophi verba audire. Quis nostrum, quæso, tanta confidentia mor
tem expectare poterit, cum nostra peccata formidabilem, & hor
rendam nobis illam efficiant? Perpendite vlteriùs quomodo di-
cat: Quasi aqua dilabimur. Vbi significatur vitam nostram pro-
lixitatem quandam moriendi vsque ad finem ipsius vitæ esse. 7
Vnde Ecclesiasticus vocat eam mortem decurrentem & prola-
Eccli. 51. bentem, his verbis: Pro morte defluente deprecatus sum, quæ fe-
D. Grego. stinanter magnoque impetu fluit. Et Diuus Gregorius ait: Quo
tidianus defectus corruptionis humanæ, quid est aliud, quam
quædam prolixitas mortis? Itaque vita nostra ex multis morti-
bus composita est. Nanque mors nihil aliud est, quàm vltima li-
nea, & meta ipsius vitæ. Quid enim hora decima est, nisi finis
temporis, quod illuc vsque peruenit? Decima etiam, & dimidia
est finis vitæ, quæ illuc vsque peruenit. Atque ita quæcunque
temporis pars mors dicitur, quia finis est temporis quod illuc
vsque peruenit. Est igitur tota via mortibus compacta. Vnde
Ioan. 5. Dominus ait: Amen dico vobis, quia qui verbum meum audit,
& credit ei, qui misit me, transiet à morte in vitam. Vbi hanc vi- 8
tam mortem vocare videtur. Aliam verò vitam appellat, & mor
tem transitum dicit, quo ex hac morte ad vitam transgreditur.
O vtinam hæc omnia frequentissimè mentibus nostris euolue-
remus, quàm facilè pompas, sumptus, & voluptates huius seculi
contemneremus, siquidem tam citò, & cum tanto dolore ea reli-
Simile. cturi sum⁹. Accidit pueris in hortũ fructibus consitũ ad furandũ
poma ingredi. Ad hoc autem aliqui eorum in arbores ascendũt,
& à ramo in ramum saltus edunt, fructus carpentes, & in sinus,
& manicas mittentes. Alij verò pueruli stant sub arboribus voci-
ferantes, dicentesque: Mittite ad me, at mittite ad me, at mitti-
te ad me. Illi verò vocibus eorum obsurdescunt, nec nisi tantum
sibi

9 sibi colligere nituntur, & cum sunt omnino referti & onusti po-
mis, manicas & sinus plenas habentes, ab hortoque exire conten
dunt, ad pomarij ostium oltorem offendunt, qui eos omnibus
fructibus expoliat, & insuper crudis verberibus illos afficit. Mũ
dus hic est tanquam hortus arboribus consitus, quæ sunt diuersi
status voluptatum fructibus, honoribus, lucris, & illorum ambi-
tionibus onusti. Et homines veluti pueri ex arbore in arborem
scandere, & reptare incipiunt, & ex ramo in ramum saltare, quia
ferè nullus inuenitur, qui sua sorte contentus viuat. Eques nanq;
Comes esse cupit, Comes autem Dux, at Dux Rex, Rex verò
Imperator, Imperator denique omnibus dominari, cunctaque
possidere desiderat. Nec solùm in secularibus statibus, sed etiã
in Ecclesiasticis hoc vitium regnat. Beneficiarius nanque Cano
10 nicus esse contendit, Canonicus, Episcopus, Episcopus, Archie-
piscopus, Archiepiscopus, Cardinalis, Purpuratus præterea Sũ-
mus Pontifex: Maximus autem Pontifex adhuc habitis & pos-
sessis his non est satiatus. Postquam igitur homines in has arbo-
res ascenderunt, vix, nisi sui ipsorum recordantur, quotquot fru-
ctus possunt sibi colligere studentes. Etenim si de quibusdã pau
cis socijs, qui Diuum Paulum comitabantur, ait ipse: Præter Ti
motheum, Omnes quæ sua sunt, quærunt, nõ quæ Iesu Christi, *Philip. 2.*
quid his calamitosis temporibus ab hominibus sperari potest?
Videmus nanque paruulos, & mendicos, qui has arbores nondũ
conscenderunt ex profundo indigentiæ suæ magnos clamores
edere ad illos, qui in eis sunt constituti, dicentes: Mihi largimini,
ah mihi impartimini. Quidam sic: O Domine habeo filiam nu-
11 ptui dandam, subueniasmihi obsecro ad illius dotem. Quidã ve-
rò ait: Ægritudine premor, opem ferte, vt medicinam mihi pos-
sim adhibere. Plurimi tamen horum pauperum clamoribus au-
ribus feras obijciunt: non nisi sinus, crumenas, & thecas vsque ad
summum reficere nituntur. Cum verò ex voto satis referti, onusti-
que sunt ex horto mundi huius exeuntes, in hortulanum, qui est
mors incidunt, quæ omnibus eos expoliat, nec tantũ bonis tem-
poralibus eos nudos reliquit, sed præterea plurimis etiam cru-
delissimisque verberibus cruciat. Quid aliud obsecro illi remor-
sus, anxietates, agoniæ & horrores, quos seculi magnates, & di-
uites patiuntur in exitu, quam quædam mortis cruda verbera
sunt, quibus ab huius mundi horto exeuntes eos afficit? Dei-

tholico

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ferdinandus Rex Catholicus

tholico Rege Ferdinando literis commendatum est, postquam 12
res tam sanctas expedisset, æternaque memoria dignas, morti iã
proximum, alta voce, vt omnes circunstantes audirent, animad-
uertentem, quam parum diuitiæ prosint, quantumque noceant
in hæc verba prorupisse. O vtinam, & diuinæ maiestati me mo-
nachum laicum alicuius conuentus fuisse placuisset, dummodo
tam exactè & strictè, tot regnorum & prouinciarum, quæ mihi
subditæ fuere ratio reddenda non esset. [*o sancta Maria señora,*] cui
non summam parit admirationem, summumque terrorem incu
tit, Regem Christianissimum, qualis hic extitit, qui tot tantaque
pietatis opera edidit, hoc timore concuti, hæcque verba proferre
in huius mundi exitu: Moysi in vitæ suæ extremis constituto di
Num.27. xit Deus: Ascende in montem istum Abarim, & contemplare
inde terram, quam daturus sum filijs Israel. Cumque videris eam 13
ibis, & tu ad populum tuum, sicut iuit frater tuus Aaron, quia of-
fendistis me in deserto Sin in contradictione multitudinis, nec
sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Hoc ita factum
fuit, quoniam præcipiente eis Domino, vt ad petram loquerentur, vt aquam eis præberet, ipsi tamen virga percusserunt eam,
Num.20. vt in Numeris dicitur. Hæc profectò verba nimium terrorem no
bis debent incutere. Si enim Deus Moysi tanta sanctitate prædi
to, instãte morte vnum duntaxat peccatum exprobrat, quid no
bis, qui tot tantaque passim committimus, accidet? Atque ideò
minimè miremur maximos esse timores, conscientieque stimu-
los, quos crudelissimi, & elati tyranni illa hora patiuntur, siqui-
dem talia iustis tunc ante oculos obijciuntur. Hæc itaque sunt
verbera, quibus mors, velut alter hortulanus, fructus, atque bo- 14
na temporalia ab hominibus aufert. Quid ergo, ô mundani, tan-
ti facitis, tantaque diligentia, & anxietate hæc inquiritis, quæ tã
Leuit.25. citò cum tanta acerbitate dimissuri estis? In Leuitico præcipie-
bat Deus, vt in prædium aliarumque rerum venditione annus
Iubilei obseruaretur, qui erat quinquagesimus, in quo hæredi-
tates, & omnia ad pristinos, & priores dominos redibant. Et, vt
quo plures residui anni essent vsque ad Iubilei tempus plus pre-
tium augeretur, siquidem diutius eis fruiturus emptor erat. Et
quo pauciores restarent dies minoris venderentur. Ita æquũ erat
vt homo in rebus terrenis faceret, vt, scilicet, spatiũ vsq; ad mor-
tem, quæ est sicut annus Iubilei metiretur, annosq; numeraret,
quando

15 quando res ad proprios dominos redibunt, videlicet, ad mundũ
diuitiæ, corpus ad terram, spiritus ad Dñm qui fecit illũ. Sed hoc
est discriminis, quia in illo Hebræorũ Iubileo anni certi erant, &
diffiniti, & ita certum & constitutum pretiũ dari poterat: hic au
tem ne vnam quidem horam certam habemus. Dicite fratres, si
Iubileus ille omnibus inopinantibus, de repente aduenire pos-
set, aut intra vnius diei spatiũ, quisnã, quæso, prudens, rebus pre-
tium imponere auderet? Cùm igitur hic noster Iubileus à diuina
volũtate pendeat, & hodie, vel cras superuenire possit, quid tan-
tum laboris pretiũ pro illis rebus damus, quę statim, aut crastino
die à nobis auferẽdæ sunt? O quã quietus, & trãquillus in tempe
statibus, & turbinib⁹ maris seculi huius, tãquã piscis magnus hu
ius cõsiderationis profundo pelago immergeretur, quẽadmodũ
16 pisces maximarum tẽpestatum tempore faciũt, quas hoc modo
nequaquã sentiũt. O Dei mirabile artificiũ, qui sumpsit ad cul-
pæ remediũ ipsiusmet culpę pœnã, quæ est mors. Quia per pec-
catũ mors ait D. Paulus. Et ideò vocatur mors à morsu, quia per *Rom.5.*
pomi peccatũ intrauit ipsa in mũdũ. Et vt illius memoriã tenere
m⁹ statuit Deus, vt stomachus noster cadauerũ cœmiteriũ esset,
quãdoquidẽ in eo aues, pisces, & reliqua animalia, quæ quotidie
comedimus, mortua sepeliuntur. Cum igitur nobiscũ sepulchrũ
habeamus, ingens profectò miseria est nimium mortis nõ memi
nisse. Quondam Rex Dauid petiuit ab Achimelech sacerdote: *1.Reg.21.*
Si habes hic ad manum hastam, aut gladium da mihi. Et dixit sa
cerdos: Ecce hic Gladius Goliath Philistæi, quem percussisti in
valle Terebinthi, est inuolutus pallio. Et ait Dauid: Nõ est huic
17 alter similis, da mihi eũ. Maximũ profectò mysteriũ hic latet, q⁹
noluerit Dauid præliaturus contra Goliath, arma Saul accipere
cõtra ipsum Philistæũ, & arma Goliath cõtra Saul sũpserit, quo
gladio illũ interemerat, & de hoc dicit nullũ ei esse similẽ. Quo
significatũ est mortẽ gladiũ esse Sathanę artificio fabricatũ, quã
doquidẽ propter peccatũ in mundum introiuit, & qua ipsemet
Sathanas in homines dominabat, in suamque potestatẽ & iuris-
dictionem redigebat, eisdem omnino armis ipse dæmon vincẽ
d⁹ erat, scilicet, morte pretiosissima Christi Redẽptoris nostri. Et
hoc eodẽ gladio vult Deus, vt modo aduersus Goliath, & Saul,
hoc est, cõtra dæmonẽ, & peccatũ pugnemus. Dicens verò: Non
est alter huic similis, significatum est, quam efficax remedium
quamque

quamque acutus gladius ad debellandum dæmonem, & peccatum, nec non ad omnes mundi fastus, & vanitates contemnendos, mortis memoria sit. Vnde inuenietis, vbi nos legimus dixisse Moysen ad populum: Testes inuoco hodie cælum, & terram, quòd proposuerim vobis vitam & bonum, alia translatio habet: quòd proposuerim vobis vitam, & mortem: & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Itaque id quod vna lectio bonum appellat, altera mortem dicit. In quo significatur quantum commodum mors hominibus afferat, siquidem eius consideratione à malis conuertūtur. Propheta Baruch interrogat: Vbi sunt principes terræ, qui dominantur super bestias, quæ sunt super terram? qui in cæli auibus ludunt? (id est, qui sunt aucupes,) qui argentum thesaurizant, & aurum, in quo confidunt homines, & non est finis acquisitionis eorum? Exterminati sunt, & ad inferos descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt. Animad uersione dignissimum est, sanctum Prophetam, cum loqueretur de ijs, qui actualiter dominabātur super bestias, & in cæli auibus ludebant, & argentum, & aurum thesaurizabant, affirmare subinde, quòd iam exterminati erant, & ad inferos descenderant, & alij loco eorum exurrexerant. Et hoc ad demōstrandum, ijs tam citò ex hac vita forè migrandum, & ad inferna descendendum, vt eos iam illic esse, & exardere (ad exaggerandam temporis breuitatem) dici posset. Vos ergo, qui cùm Christiani sitis, tam proteruè, turpiter, & dissolutè vitam ducitis, sicuti illi, qui Ethnici erant; fingite vos iam inferorum ignibus comburi. Nam cum vita sit tam exigua, & breuis, nisi mores vestros corrigatis, citò vos illuc videbitis. Quæ cum ita sint fratres charissimi, vnusquisque id, quod Spiritus sanctus admonet exequi studeat, dicens: Ante obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum. Hebræis etiam dixit Deus: Verterunt ad me tergū, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, & libera nos. Vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi? Surgant & liberent te in tempore afflictionis tuæ. O verba tremenda, & ancipitibus gladijs acutiora ad corda scindenda. Si sumus idololatræ vt illi Israelitæ, & Deum, ventrem, pecuniam, libidinem, voluptatem & honorē iuditamus, & habemus, & si vt ea adoremus, Creatori terga vertimus, cur non vereмur, ne nos eodem supplicio, quo & illos, Deus puniat permittens, vt in illa hora adeò cæci simus, vt

Deut. 30.

Baruc. 3.

Eccli. 14.

Hiere. 2.

misericordiam sicut oportet ab eo deposcere nesciamus, & ita illam non obtineamus. Nam etsi verum sit, vt idololatris in illo extremo labore nobis dicat meremur: Vbi sunt Dij tui quos fecisti tibi? Surgant & liberent te; id minime diceret si misericordiam, vt par est petere tunc sciremus, vt re vera nonnulli poscere sciunt, ipsamq; tunc assequuntur. De quibus illud Ecclesiasti ci dicitur: In tempore consummationis effundent virtutem, & furorem eius, qui fecit illos confundent, vbi alia trāslatio habet: Et furorem eius, qui fecit illos placabunt: & sic est in contextu Græco, veruntamen, quia periculosissimum est ad illam horam expectare, eam modo opportuno tempore petamus. Expergiscimini & nolite errare, Deus non irridetur (ait diuinus Apostolus,) quæ enim seminauerit homo hæc & metet. Qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem, & qui seminat in spiritu de spiritu metet vitam æternam. Post Domini resurrectionem, quibusdam discipulis piscantibus cum ipse Dominus appareret in littore maris. Simō Petr⁹ tunica succinxit se, erat enim nudus, & misit se in mare. Magis expeditus Sanctus Apostolus enataret si nudus in mare se mitteret, cæterum maluit laboriosè vestitus natare, quàm posteà in littore coram eius diuino magistro nudus apparere. Ita nos omnes decet per mare huius calamitosi mundi virtutibus indutos enatare, tametsi laboriosè, vt illis vestiti, & ornati ad litus mortis in conspectu superni iudicis appareamus, quàm virtute, timore, & verecundia exuti inanibus delicijs in mari mundi huius enatare, & deniq; ad mortis littus ignominiosè nudos apparere, ad opprobria æternamq; damnationem accipiendum. Sunt præterea defunctis vtilissima suffragia, & exequiæ, quoniam sacrificijs precationibus, & eleemosynis eis adiumento sumus ad satisfaciendum, si forte aliquo debito hinc obstricti discesserunt. Si in huius defuncti obitu hanc causam mihi commendatā aliquis Orator Ethnicus humanè tractare vellet, copiosam profecto dicendi materiam inueniret, in quo ingenij sui dexteritatem ostentaret, & rhetoricæ stylum dilataret, & etiam in multis illum commendare, siue laudare posset. Cæterum Euangelicus concionator, cui omnis ostentatio, adulatioq; prohibetur, & cui in omni doctrina, quę ad ędificationē, & vtilitatem animarum non dirigatur immorari non licet agendo de donis eius naturalibus, & de dotibus corporis, sed tantum

Ecclesiast. 39

Gala. 6.

Ioan. 21.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliquot ex eius virtutibus ad præsentium ædificationem manifestare decet, quoniam scriptum est: Timenti Deum bene erit in extremis, & in die defunctionis suæ benedicetur. Quo mortuus perueniat scire non possumus, nec tam acutam aciem oculorum habemus, vt hinc cœlestes sedes, & domicilia prospicere possimus. Est tamen defuncti salutis indicium bona fama, quam de se reliquit, quando omnium vox est. O quam bonus vir hic erat, quam pacificus, quam pius, quam vtilis Reipublicæ, quamque timens Deum. Hoc satis apertè in huius defuncti morte experimento patuit, cuius exequias celebramus. Ideò æquum est, vt eius virtutes rectèque facta publice laudemus. Cum arbor eradicatur in vacuo, quod reliquit, quanta esset conspicitur. Si enim magnum vacuum relinquit, signum est magnam fuisse arborem. Vultis ne quantus seruus Dei hic defunctus esset cernere? attendite, quam ingens vacuum suo obitu reliquerit. Quot proseucæ, id est, (*hospitales*,) quot carceres, quot viduæ, quot orbi, & pupilli, quot ægroti, & pauperes vacui remanserunt, quos omnes fouebat, & tua ope tutabatur pietateque implebat. Si casu defunctus cum esset virtute præditus morte subita perijt dices: Scitote fratres puram, & integram vitam morte repentina non maculari, neque fœdari, quinimo in hoc cõspicitur, quam bonum sit sanctè, & integre vitam agere, si quidem mors subita accidere potest. Et ideo sancta Ecclesia non solum orat, vt à morte subita liberet nos Deus, sed etiam addit: A subitanea, & improuisa morte libera nos Domine. Nam quanuis subitanea sit, nisi sit improuisa nõ præiudicat ei, qui obijt. Sic spiritus sanctus affirmat his verbis dicens: Iustus si morte præoccupatus fuerit in refrigerio erit. Et cõstituit Deus sua diuina prouidentia, vt aliquis iustus sic subito moriatur, vt tu peccator consideres, si illa mors te sicut illum iustum inuaderet, qualem te inueniret. O adulter, ò vltor, ò vsurarie, ò ambitiose, & superbe, quid de te esset infœlix, si heri, vel hac nocte, aut hoc mane, te mors sicut hunc seruũ Dei subito raperet? Quid hæc considerans non contremiscis? Expergiscere ò peccator tam vehementi tuba, & stimulo quantus hic est, & incipe statim ab hinc te præparare, veram agẽs pœnitentiam. Etenim licet à Deo syngrapham, te non repente è vita tollendum haberes, ingens amentia est, illud tempus expectare, vt te præpares, in quo vix opportunitas adest ad id quod tua interest absoluẽdum. Quanta dementia

Eccli. 1. 24 25 *Simile.* *Sap. 4.* 26 *simile.*

27 mentia dicito esset, si in die Paschatis, quando ad audiendum rẽ sacram iturus es accersiri iuberes sartorem, qui vestem tibi scinderet. Quid tunc cum tanta breuitate effici potest? Multo maior ergo dementia est, vt habens nunc tot vitæ dies (cũ beatitudinem ornatus ingredi velis bonis operibus) vt ea exequenda differas in Pascha quod est dies mortis. In Numeris legitur, iussisse Deũ quẽ dam lapidibus obrui quoniã ligna in sabbato collegerat. Hoc tibi valde pertimescendũ est, ne in te impleatur. Time ne in æternũ te iubeat Deus in inferno lapidari, quoniã ligna colligenda, & penus quærẽdũ (*hazer prouision*) in mortis tẽpus reseruasti, quod est dies sabbati, & requiei, quãdo ab hac vita iustis operibus plenã trãsituruseras. An nescis dolores, ægritudines, plãctus vxoris, filio 28 rũq; eiulatus te tũc impedituros esse, ne ficut tua refert prẽparari scias? Et præterea dæmõ tũc animã tuã vocabit, his verbis eam alloquens: Age socia exi, exi, veni cito, quoniã, quandoquidẽ mihi in mundi huius illecebris obsequuta es, ratio postulat vt cruciatib9, quos ego perfero fruaris, & delecteris. Quod, vt opere exequatur iudiciũ tuũ peruertere nitetur Deo ira in malorũ tuorũ pœnã permittente, ne verã pœnitẽtiã agere valeas. Perpẽdite fratres illa verba Ecclesiastici: Timẽti Deũ bene erit in extremis, quibus docemur nostra interesse vt bene in extremis nobis sit, in sancto timore viuere. Iustus erat patriarcha Iacob, cui cũ Deus promisisset dicens: Ero custos tuus quocunq; perrexeris, & reducã te in terrã hanc, tamẽ à Mesopotamia rediẽs fratrẽ suũ Esau valde timuit, & plurima ei dona ad eũ placandũ misit. Quid vir sancte times, 29 siquidẽ Deus se seruaturum te promisit? Quia cũ diu apud Labã commoratus fuisset, timebat ne forte inter idololatras illos Deũ offendisset. Nã diuina promissa cõditionalia sunt, videlicet, si homo fideliter ei inseruierit. Ideo merito timebat vtrum debitum obsequium ei præstitisset. Ideoq; iusti timent, & diuinã iustitiã suis donis placare satagũt, atq; properãt, suspicãtes se in hoc misero seculo inter tot idololatras viuẽtes, Deo, vt par est nõ famulari.

Num. 15. *Eccli.* *Gen.* 28. *Gen.* 32.

Idcirco bene erit illis in extremis: quia quanuis corporaliter obeant, illis tamen summa veritas Christus dicit. *Ego sum resurrectio & vita, qui credit in me etiam si mortuus fuerit viuet.* O Christe beatorum spirituum lætitia, benedicta sit lingua tua Domine, & benedictum os tuum, quo tam sanctum, glorioſumque verbum protulisti. Et quomodo fidelissimo tibi amore

Universidad de Deusto
Biblioteca

debeamus seruire nos informasti, siquidem nostri miseri casus 30
resurrectio, mortisq; nostræ vita es. Hoc optime Diuus Paulus
Roman. 6. perpendit dicens: Existimate vos mortuos quidem esse pecca-
to, viuentes autem Deo in Christo Iesu. Non ergo regnet pecca
tum in vestro mortali corpore vt obediatis concupiscentijs eius,
sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viuentes. Acsi dice-
ret: Quid in vobis peccatum effecerit considerate fratres, scilicet,
quòd ex immortalibus mortales vos reddidit. Et siquidem adeò
vobis nocuit, non regnet in corpore vestro mortali. Omnes vos
in Christi obsequium exhibete, qui vos ex mortuis cum tanto
Psal. 137. sui dispendio viuos effecit. Hoc idem vaticinatus fuit Dauid di
cens: Dominus retribuet pro me, Domine misericordia tua in se
culum. Vbi Beatus Hieronymus vertit ex Hebræo: Dominus
operabitur pro me. Et quoniam propter tanta, ac tam sublimia 31
beneficia huic cœlesti Redemptori summopere obtẽperare de-
bemus; animaduertit Diuus Paulus Corinthijs maxima prom-
2. Cor. 10. ptitudine omnem inobedientiam puniendam esse, dicens: Ar-
ma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destru
ctionem munitionum, &c. Et in promptu habentes vlcisci om-
nem inobedientiam. Verbum illud: In promptu habentes, sub
iunxit Sanctus Apostolus, vt quantum malum inobedientia sit
illi cognoscerent. Igitur dilectissimi prompte nostræ veræ re-
surrectioni, & vitę Christi seruiamus, vnde efficacissimum desi-
Psalm. 41. derium videndi illum nobis exorietur. Dicemusque cum Re-
gio Dauide: Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aqua-
rum ità desiderat anima mea ad te Deus. Sitis iusti, cerui siti
comparatur. Quoniam, vt naturales dicunt, & etiam Diuus 32
D. Aug. Augustinus asserit: Ceruus serpentes interficit, quos post-
quam interemit, ardentiori siti maioriq; impetu ad fon-
tem frigidum currit. Ita homo qui peccata vera contritione pere
mit, maiori anxietate anhelat, celeriorìq; cursu ad vitæ fontem
Iesum Christum properat. Nam quanto animus
diuina gratia mundior est, eo maiori deside-
rio angitur vidẽdi Deum in gloria. Ad
quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.

Concio

1

Concio Quarta Funeralis.

Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum Dominum nostrum. 1. Cor. 15.

IN Vius nostræ miserrimæ tempestatis hæretici, vsque adeò conati sunt arbitrij humani libertatẽ volũtatisq; nostræ vires deprimere, vt dixerint, nos nihil boni operari posse, sed oẽs studiosas actiones omnino Deo autori tribuendas esse. In cuius falsi dogmatis confirmationem, nonnulla sacræ Scripturæ loca perperam intellecta intorquẽt.
2 Quidam locus est B. Apostoli Pauli Philippensibus dicentis: *Philip. 1.* Deus est enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona voluntate, hoc est, Deũ ipsum desiderium operisq; execu tionem nobis elargiri. Alius est Isaiæ, nomine Iustorum dicen- *Isai. 16.* tis: Omnia opera nostra operatus est nobis. Ad quod tamen B. Augustinus respondet dicens: Initium salutis nostræ Deo in- *D. August. l. de Eccl. degm.* spirante fit. Deus est qui intellectum illuminat, impellitq; in bo num voluntatem, eamq; in operatione comitatur, non tamẽ co- git, vt id agat, ad quod illam mouet, sed potius in sua libertate re linquit: vnde & sui arbitrij est Deo vocanti audire, vel aduersari. Et ita D. Paulus ait: Dei enim coadiutores sumus. Ecce, quia nõ *1. Cor. 3.* tantum asserit Deum operari, sed etiam nos cum ipso simul. Et *1. Cor. 15* 3 alibi hoc ipsum insinuat dicens: Abundantius illis omnibus la- boraui, non ego autem, sed gratia Dei mecũ. Ambo fecimus, nõ *Simile.* ego solus. Hoc exẽplo id perspicuum fiet: Si viator, cui longum iter conficiendum restat, dormiat, quomodo iter facere poterit? Si illi tñ sic somno oppresso alius comes superueniẽs inclamet: Eia frater expergiscere, longũ enim iter nobis superest, hoc cer- te facto excitat illũ, mouetq; ad iter capessendũ, & si necessariũ iudicat, pane, vinoq; suo famelicũ reficit, lassum equo vehit, ex- animatũ eloquio confirmat. His tamen minime cogit illum ad iter agendũ. Sic se Deus nobiscũ habet, quibus lõgũ iter quousq; in cœlũ perueniamus agendum superest. Attamen nostra volũ- tas obliuionis somno ità oppressa torpet, vt bonũ operari, nec à vitijs expergiscere possit, nisi Deo excitante moueatur. Eamq;

non ſolum excitat verum etiã ne deficiat in via iuſtitiæ, diuina gratia, alijſq; quam plurimis fauoribus confirmat. Hoc igitur eſt, quod inquit Apoſtolus, Deum operari in nobis, & velle, & perficere. Hoc autẽ nullis noſtris exiſtentibus meritis, ſed pro bona ſua voluntate. Et hunc horũ verborum ſenſum verum eſſe ex eo conſtat, quoniã immediãte antea dixerat: Cum metu, & tremore veſtram ſalutem operamini. Ecce quomodo illoſmet operatu ros eſſe ſignificet, quos vt ad opus hoc exequendum animaret Deum adiutorẽ fore promiſit. Vnde addidit: Deus eſt enim, qui operatur in nobis, & velle & perficere. Quaſi diceret: Confirmamini fratres ad hoc bonũ opus exercẽdum, hoc tãto dño duce & coadiutore. Verũ eſt tamen Deũ in hoc opere potiſsimum ſuggerere, ſiquidem principia tribuit, medijs fauet, nec vſq; infinẽ deficit. Homo vero vſum bonum liberi arbitrij tantũ præſtat, quod ſatis parũ eſt, reſpectu eius, quod Deus confert. Quod licet ità ſe habeat Deũ, ſcilicet, potiſsimã noſtrarũ actionum partem ſuggerere, eius tamẽ diuina bonitas optime nobiſcum ſe gerit, optimũ nobis elargiẽdo, nõ quomodo vulgo dici ſolet (*Parte Nicolas, y para ſi lo mas, mas parte de buena cõpañia*) quia ſeruato optimę ſocietatis iure, totius negotij vtilitatem nobis elargitur ſibi duntaxat gloria & honore retento. Vnde B. Ioannes ſe vidiſſe teſtatur ſuper thronos viginti quatuor ſeniores ſedentes, circumamictos veſtimentis albis, & in capitibus eorum coronas aureas. Et paulo inferius: Et procidebant viginti quatuor ſeniores ante ſedem in throno, & adorabant viuentem in ſęcula ſæculorum. Et mittebant coronas ſuas ante thronum dicentes: Dignus es Domine Deus noſter accipere gloriam, & honorẽ. Mittere coronas ante pedes Dei nihil aliud eſt, quam profiteri, ſi coronas beatitudinis habent omnia eſſe diuino auxilio tribuenda, & illi propterea gratiarum actiones gloriam, & honorem referre. Hac de cauſa D. Paulus his verbis nos docet, vt gratos nos exhibeamus, immortaleſq; Deo noſtro gratias agamus pro hac tã inſigni victoria, quam nobis vnigeniti filij ſui meritis interuenientibus dedit. Sed dicetis: Quibus nã de rebus hæc victoria comparatur? Quæ bella gerimus? Imo à vobis ego quærerem: De quibuſnam rebus nobis non poſſumus victoriam reportare? Aut quid eſt in orbe, quod cõtra nos aſsidue bellum non gerat? Nihil fere eſt. Et integerrima victoria hora mortis comparatur. Ideoque maximo animi affectu eam Beatus Iob

4

Apoc. 4.

5

6

7 Iob præoptabat dicẽs. Cunctis diebus, quibus nunc milito expecto donec veniat immutatio mea. Cupiebat mutare vitam belli in vitam pacis. Atq; vt iure optimo hanc miſeram vitã, belli vitam appellari ſciatis notate quot lites, & contradictiones miſer homo in ſe continet. Et incipiendo ab anima, quæ cũ vna ſit potentiaſq; ſuas tam vnitas cõiunctaſq; habeat, vt vnam eandemq; eſſentiam conſtituãt, nihilominus tamen inter ipſas exitiale bellum contradictioneſq; variæ verſantur. Ita, vt in peccati materia intellectus voluntatem decipiat, in virtutis verò negotio voluntas intellectum ſuperet, & captiuet. Certum eſt peccatũ non admitti, niſi præuio voluntatis conſenſu, quem quidem conſenſum voluntas non præbet, niſi ſub ſpecie boni, quia nemo operatur ad malum aſpiciens, ait S. Dionyſius: Finis enim, & ſcopus noſtræ voluntatis bonũ tantum eſt, quod illa ſua ſponte diligit, & amplectitur. Quod ſi aliquando in hoc negotio delirat, ex eo eſt, quoniam intellectus cæcutiens ipſam errore ſuo in errorem inducit. Putat enim etiã ſi malum operetur ibi tamẽ aliquid boni latere vnde prius quam opus ipſum aggrediatur excæcata eſt. Vnde Regius Dauid de peccatoribus agens dicit: Ad nihilum deuenient, tanquã aqua decurrẽs. Et de quadam anima peccatrice in Prouerbijs dicitur: Pedes eius deſcendunt in mortem, & ad inferos greſſus eius penetrãt. His duobus locis ſatis apertè demõſtratur quemadmodũ peccatũ non ſubitò fiat, ſed quòd ſuos gradus, & curſum habeat, cum deſcenſus appelletur. Primus quidem paſſus demonis ſuggeſtio eſt, cum delectabilium rerum obiectione. Secũdus delectatio à parte appetitus ſenſitiui. Tertius eſt animę

9 cõdelectatio, quia cum appetitu ſenſitiuo valde coniuncta & cõglutinata eſt. Et hæc condelectatio eſt voluntatis paſsio, non autem actus eius. Atq; ita falſõ Gabriel Scoto imputat dixiſſe, hos animę actus eſſe, quod nuſquã ille ſomniauit, ſed paſsiones eſſe dixit. Ab iſto aũt tertio greſſu quartus oritur: Qui eſt quãdo volũtas dicit: Ego volo, tũc enim, & nõ ante peccatũ cõſummatur. Curate fratres metus quoſdã, & formidines animã perturbantes à vobis expellere. Ah pater (dicet quis) mille phãtaſię mẽti meę obijciũtur, & repręſentãtur. Nihil refert: nã ſi eis minime aſsẽtiris in eo nõ peccas, imo reſiſtẽs mereris. Peccatũ enim non in phãtaſię delectatione, aut ſenſualitatis, ſiue volũtatis refocillatione conſiſtit, ſiquidem eius paſsio nõ autem actus eſt, verum quidem eſt,

Iob. 14.

Dionyſ. l. de Diu. nomin. c. 4

Pſal. 57.

Prou. 5.

Gabr. in. 3. d. 5.

hanc voluntatis delectationem instar pulueris esse obcæcantem 10
intellectum. Nam ipse intellectus, voluntatem delactione implicatam aspiciens obcæcatur, ac illud bonum iudicat, voluntatique vt bonum offert, ipsa autem bonum existimans ait: Volo illud. Ecce quomodo in rebus vitiosis mens voluntatem euertit. In rebus etiam virtutis voluntatem cum intellectu pugnare, eūq; subiugare inuenietis. Etenim voluntatem altius tendere amādo, quam ratio ipsa intelligendo constat. Nanq; intellectus nō nisi corporea sensus ingredientia consequitur. Et quamuis eius officium sit veritates indagare, & concludere, atq; diffinire, (sicuti gustus officium est sapores distinguere) illas tantum veritates concludere quas dignoscere, potest. Vnde, sicut veritates diuinas, & fidei catholicæ intelligere non potest, ita neq; eas determinare, seu diffinire. Voluntas verò cum earum amorem assequatur, iubet & quodam modo cogit intellectum, vt eas accipiat, atque credat. Quia sine fide impossibile est placere Deo, in
Hebr. 10. quit D. Paulus. Hoc quadam similitudine facillime agnoscetis.
Simile. Indiget quis, verbi gratia, potione amara, quam si non sumpserit, vt purget corpus proculdubio corrumpetur, & morietur. Et quanuis propter amaritudinem gustus potionem abhorreat, ratio tamen illum adigit, vt eam vel saltem pillulas accipiat, easq; integras glutiat, si enim masticauerit eas, amarica būt valde & difficile vorari, seu glutiri poterunt. Eodem modo se habet intellectus cum supernaturalibus veritatibus. Nequit enim fidei articulos, quasi Absintium vorare. Voluntas verò cum has veritates reuelatas adamet iubet ipsum eas credendo sumere, & tan-
Eccles. 3. quam pillulas integras glutire, nè illas dentibus terat, nam ità 12
acerbiores existent. Hoc Spiritus sanctus consulit dicens: Altiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus illa cogita semper. Et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus, non enim est tibi necessarium ea, quæ abscondita sunt videre oculis tuis.
2. Cor. 10 Quid clarius, quod hic tractauimus dici posset, quam his verbis ipsa summa veritas significat? Et hoc est, quod D. Paulus inquit: Captiuitantes intellectum, &c. Vbi dicit: Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo (quibus, scilicet, sumus.) In captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequiū Christi. Ex his verbis colligitur voluntatem amore ornatam, & reliquis virtutibus, intellectū victū captiuumq; tenere. Cum victor victum

13 victum se se tradere facit, ex illius patria eum educit, & captum *Simile.*
catenisque ligatum in terram alienam eum portat. Sic voluntas intellectum victum retinet, & sic ad cœlum euehit, eumq; ad fidei mysteria ducit, & cum extraneis agere, & conuersari cogit, quoniam eius natura est veritates, quæ indagari possunt discutere. Quod si intra animam, quæ tam vna, & singularis est, tot repugnātiæ, & contentiones sunt, quid quæso inter animam, & *Gala.* 5.
corpus fiet? De quibus Diuus Paulus inquit: Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduersus carnem: hæc enim sibi inuicem aduersantur. In Genesi legitur, magnum interdomū *Genes.* 13
Abrahæ, & domum Loth ortum fuisse dissidium. Vterq; enim eorum multa habebat pecora, terra autē exigua, angustaq; erat. Ideoq; omnia simul pasci non poterant: & propterea lis erat do
nec Abrahā à Loth diuisus fuit. Hoc ipsum inter corpus & animā agitur. Vnusquisq; gregem habet, suas, videlicet, passiones,
14 & appetitus. Terra autem, in qua pastū grex accepturus est, voluntas est ipsa, quæ tā arcta existit, vt simul amborū greges pasci minimè possint. Si enim animæ desideria pascūtur, atq; explentur, corporis desideria satiari non valent, & è cōtra. Coangustatū *Isai.* 28.
est enim stratū ita, vt alter decidat, & palliū breue vtrunq; operi *Roma.* 8.
re nō potest. Et D. Paulus ait: Si secundū carnē vixeritis moriemini, si autē spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Ecce quā difficiliter tā dissimile pecus in volūtate pascatur. Et quoniā horum quodlibet sua desideria pasci & explere contendit, alterum aduersus alterum insurgit, & inuicem reluctantur, & hæc pugna quousq; per mortē diuidantur permanebit. Tunc enim spirituales animæ conflictus, quos intra se habet, & quos gerit cū carne
15 absoluentur, & implebitur quod Dñs per Isaiam promisit dicēs: *Isai.* 32.
Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiduciæ, & in requie opulenta. In hoc mūdo domicilia animarum sunt corpora, sed tamen non sunt tabernacula fiduciæ, quādoquidem quotidie vitiantur, & paulatim corruunt. Hodie nanq; nobis dētes excidūt, cras visus obtunditur, postridie venustas vultus marcescit. Cæterùm illa cœli tabernacula, de quibus Dñs di-
xit: In domo patris mei māsiones multæ sunt, summa cum cōfi- *Ioan.* 14.
dētia possidebūtur, quia nūquā deficient. Alia sunt prælia, & cōflictus externi cū rebus exterioribus, quanquā iusti non tanti labores famis, pauperici, & ægritudinis æstimant, nec molestias,

Universidad de Deusto Biblioteca

Rom. 12. *D. Aug. ſu. Pſal.* 46. 2. *Cor.* 9.

& hoſtium perſecutiones, ſpe enim coronæ inde reportãdæ ſub- 16
leuantur. Et ità D. Paulus ait: Spe gaudẽtes, in tribulatione patiẽ
tes. Quapropter D. Auguſt. præpõderat illa D. Pauli verba, quę
D. Paulus Corinthijs ſcribẽs dixit, videlicet: Quaſi moriẽtes, &
ecce viuimus, vt caſtigati, & nõ mortificati, quaſi triſtes, ſemper
autẽ gaudẽtes, tanquã nihil habentes, & omnia poſsidentes. Vbi
aduertite, quomodo oẽs aduerſitates, & tribulationes ab Apoſto
lo mala nõ dicãtur, ſed quaſi mala. Quaſi triſtes quaſi morientes
ſicut egẽtes. Omnia autẽ cõtraria, quæ animæ bona erãt, nõ ad-
iungit eis, Quaſi vel tãquã, nec ſicut, ſiue vt, ſed ſimpliciter & ab
ſolute dicit: Ecce viuimus, ſemper autẽ gaudẽtes, omnia poſsidẽ
tes, tanquã res firmiſsimæ, ſolidæ, atq; veræ. Profectò ſecũdum
mundi iudiciũ quæ diuinus Apoſtolus perpeſſus eſt, nõ deberet
quaſi mala illa dicere, quandoquidẽ tantã inopiã tantã perſecu 17
tionẽ, tantã delaſſationẽ, tot verbera, & carceres, tot deniq; nau-
fragia tolerauit. Cæterũ quia in his omnibus nunquã illi Deus
defuit, qui vera lætitia eſt, omnia mala ludibrio habebat. Quod
vero iuſti laborẽ ſummũ iudicant eſt, ꝙ quanto ſanctiores exti-
terunt, eo magis Deũ timuerunt. Adeo, vt cũ Propheta Hiere-
mias inviẽtre matris ſanctificat⁹ eſſet, adeo hoc timore cõcutieba
Iſa. 15. tur, vt Deo diceret. Solus ſedebã, quoniã cõmination repleſti
me. Quare factus eſt dolor meus perpetuus, & plaga mea deſpe-
rabilis? O mirã exaggerationẽ. Attendite quo huius ſanctiſsimi
viri timor pertingebat, & quãto dolore intus eo afficiebatur. Prę
terea quia his verbis ſignificat hæc vana nõ eſſe, ſed diuini ſpiri-
t⁹ impulſu nata, ſiquidẽ dicit: Repleſti me. Iob etiã cũ talis eſſet
Iob. 27. ꝙ merito dicere potuit: Nec reprehendit me cor meũ in omnivi 18
ta mea, (quoniã lethale peccatũ invita ſuanõ admiſit) de ſe tamẽ
fatetur: Sẽper quaſi tumẽtes ſuper me fluctus timui Deũ, & põ-
Iob. 31. dus eius ferre nõ potui. Vix alijs verbis explicare aut plus exag
Simile. gerare hunc timorẽ ſanctus vir poſſet. Cõſiderate, quęſo, timorẽ,
quo homines in medio mari cõſtituti nauicula vecti afficiuntur,
vndiq; vẽtis agitati, vndis cœlũ tẽpeſtatis impetu aſcẽdentibus,
& quaſi ſingulis momentis eos abſorbere volentibus. (*o Sancta Maria ſeñora*) quã ſtupẽdũ id erit cernere, ſiquidẽ tãtũ audiri ſum
mũ terrorem incutit. Talis igitur ſancti Iob cruciatus erat pro-
pter timorem. Quod ſi, quare ſic ſancti trepident, & timeant in
terrogetis, quæ ve huius metus cauſa aſsignari poteſt: ad hoc
alijs

19 alijs rationibus omiſsis reſpondeo: Præcipuam huius timoris
cauſam eſſe, quoniam ſancti non tantum admiſſorũ malorũ, ſed
etiam acceptorum bonorum rationem reddituros ſe eſſe intelli-
gunt. Vnde Dñs dixit: Cui mandauerunt multum plus exigent *Luc.* 22.
ab eo. Et ideò D. Paulus ait: Væ mihi eſt, ſi non Euãgelizauero. *1. Cor.* 9.
Ad hoc enim munus gratiã acceperat. Rectè etiã ſanctus Iob ſi-
gnificauit vnde hic timor ſibi ſuboriretur cum dixit: Poſuiſti in *Iob.* 13.
neruo pedem meum, & obſeruaſti omnes ſemitas meas. Quan-
quã in alijs ſacræ ſcripturæ locis neruus pro ipſo neruo corporis
accipitur, hic tamen caudicem ex duobus lignis confectum ſig-
nificat, quem dicimus (*El cepo*) quæ ligna inuicem connectũtur,
& pedem in medio claudunt, & ſtringunt, vt vix homo moueri
20 ad hanc vel illam partem poſsit. Pedes animæ affectiones ſunt.
Caudex verò ex duobus lignis qui ipſos conſtringit, vltimi iu-
dicij metus eſt, & timor carendi beatifica Dei viſione in inferno.
Vnde poſtquam Sanctus vir dixerat: Poſuiſti in neruo pedem
meum, ideſt, hi timores Domine meas affectiones tanquam cau
dex deuinctas habent, vt nunquam abs te diuidar, ſubiunxit ra-
tionem huius: Obſeruaſti omnes ſemitas meas. Vbi, &, cauſalis
eſt, & ſignificat: Quia obſeruaſti, &c. O huius ſæculi filij, ſi hæc
profunde cõſideraretis, vtiq; reſipiſceretis, Deũq; timeretis. Ma
xima cõfuſio veſtra eſt iuſtos cernere tãta cõſcientiæ puritate ni
tere, & tãto mœrore, & Dei timore affici, nos autẽ peccatis onu-
ſtos tã à metu remotos, tãtaq; hilaritate vitã ducere. Noli lætare
Iſrael, noli exultare ſicut populi, quoniã fornicatus es à domino
Deo tuo, dicebat S. Oſeas. Ideſt, Neſcio Iſrael quomodo lætitiæ *Oſe.* 9
21 capax ſis, cũ Deo vera lætitia careas fidẽ habẽs, quã habes. Si, vt
Ethnici crederes qui ſibi perſuaſum habẽt, nihil reſiduũ nobis eſ
ſe, quã naſci, & mori, nõ mirarer, vt ita lætus inter tot flagitia, &
ita abſq; timore viueres: cũ verò credas, quod credis læteris ſicut
populi? O magnã cęcitatẽ. O quã rectè aſtãtiũ hic multis hæc ver
ba quadrant, qui ſicut Arabes ſine fidei lumine viuẽtes, ſic & vos
viuitis. Vnde cũ fratres veſtros è vita diſcedere cernitis, terremini,
ſed hũc tremorẽ tãquã bruta animãtia mox deponitis. Gallinã *Simile.*
videbis duodecim pullis comitatã, vnoquoq; diuiſim per pratũ
gramen comedente omnis damni oblito, altero culicẽ ſequente
altero vermiculum, alio verò herbã roſtro petentem. Tranſuo-
lat miluus (*dan çarpaço*) & vnum illorum in vnguibus rapit.

Tunc

Tunc omnes ocyus ad rubum confugiunt; ibiq; terrore concuſ- 22
ſi ſunt nec prodire audent. Paruo tamen tẽporis ſpatio trãſacto
ſtatim obliuiſcuntur, & ſicut anteà per pratum vagari incipiunt.
Reuertitur iterum miluus, & eos adoritur (*da otro çarpaço*) & aliũ
aufert. Tunc pulli denuò in rubũ ſeſe recipiunt. Quod ſi prioris
obliti ſunt, ſecundi huius nõ minus. Iterumq; egreſsis redit mil
uus, & alterum tollit. Deniq; toties ad pratum regrediuntur q
omnes ab ipſo miluo conſumuntur. Nunquam periculo ſapue-
runt; & nihil mirum cum creaturæ irrationales ſint, mirãdum ta
men eſt, tot homines rationis & fidei compotes in pratis huius
ſeculi mortem imparatos offendere. Videas eos in agmina velu-
ti pullos culices, vermiculos, nugas, ac ludicra huius ſeculi inſe-
ctantes, tam obliuioſos, ac ſi Deus non eſſet eos intuens. O per-
uerſam, & diabolicam cæcitatem. O homines beſtijs irratione- 23
biliores, quid ſectamini? quid inquiritis? quid in mundo expeti-
tis? Et quid Deum infinitæ maieſtatis offenditis, niſi propter cu
licẽ, vermiculũ, aut herbulam minutiſsimam? Vobis verò veſtri
ipſorum oblitis ſuperuenit miluus, ſcilicet, mors. Et impetum fa
ciens (*da vn çarpaço*) aduncis vnguibus harpagat, & tollit vnum
ex ſodalibus veſtris. Obit demũ vnus illorũ, qui vobiſcum lude-
bat, & deambulabat, & omnes ſtupefacti remanetis, & ad rubũ
ſpinoſum pœnitẽtiæ cõfugitis, cõtriſtatiq; eſtis, & marcidi, me-
ditantes ſinguli, atq; dicẽtes: Nõne ſicut illũ mors abſtulit, me
potuit auferre? Quã Deo miſer rationẽ reddere, ſi in hac vitæ cõ
ditione me mors inuaſiſſet? Duos aut tres ad ſummũ dies ſic ma
netis, ſed mox omnia hęc è mẽte effluunt, & ità denuò per vitia
diſpergimini, quaſi tale nũquã accidiſſet. Iterũ mors reuertitur, 24
aliãq; direptionẽ facit [*da otro çarpaço*) & tollit alterũ atq; alterũ,
nec tamẽ ideò emẽdãt qui remanẽt, quin imo inopinatò ſuper
eos irruit imparatoſq; inueniens in infernũ eos detrudit. O lumi
nũ pater hanc gentis multitudinem caligine circũfuſam pro tua
clementia illumina, vt in tanti mali cognitionem deueniant.
Concipite chariſsimi, vos obſecro, ſanctiſsimum perpetuum-
que timorem, non tranſeuntem cito, aut demiſſum inſtar
beſtiarum, quandoquidem periculum, in quo iacetis cerni-
tis, & vtrum hodie, an cras ventura ſit mors, ignoratis,
A qua quidem neque potentia, neque opes, neque iuuen-
tus vos eripere poſſunt. Hoc, vt ſæculi magnatibus in animum
inducat

25 inducat egregius vates Hieremias præclara vtitur metaphora di *Iere. 9*
cens: Aſcendit mors per feneſtras veſtras, ingreſſa eſt domos ve
ſtras. Ideſt, ad vos ò ſeculi potentes videtur mors ingreſſum non
habere. Nã re vera apparet quòd diuitijs veſtris omnẽ aditũ in
greſſumq;, quo ipſa intrare ſolet, intercluſa tenetis. Nihil tamẽ id
obſtat, quoniam ſi morti non fuerit ingreſſus per inferiores ia-
nuas ſuperioribus tamen feneſtris intrabit. Inopi & mendico ip
ſa pauperies, nuditas, parcus cibus, & potus, humilis deniq; & ab
iectus lectus hæc omnia mortem illi minãtur. Nanq; iſti hæc om
nia fores ſunt, quibus ingreditur. Opulentus autem cum iſtas
ianuas occluſas habeat, quia lautè edit lautiuſq; induitur, & pre-
tioſum lectum habet, &c. difficillimè ſibi mortem poſſe eſſe exi
ſtimat. Huic itaq; inquit Hieremias: Quanquam ò diues ad te
26 mors per ianuas ipſas non ingrediatur ſiquidem clauſas illas ha-
bes, nõ deerunt feneſtræ per quas intret. Ideſt: Impoſsibile eſt,
quin mors poſticum aliquem, quo ad te ingrediatur inueniat.
Meditare, in quid omnes ante te magnates redacti fuerint. Hoc
enim deberet ſufficere, vt ad pœnitentiam agẽdum te incitaret.
Hebræi catholici idololatris prædicantes, vt à tanto idololatriæ
peccato eos deterrerent, mortuorum oſſa, atq; Caluarias in ido-
lorum altaribus ponere conſueuerant, exiſtimantes medium ef-
ficacius hoc eſſe, vt timorem vehementem hoc modo concipe-
rent, & idola deteſtarentur. De optimo Rege Ioſia legitur quód *4. Reg. 23.*
miſit, & tulit oſſa de ſepulchris, & combuſsit ea ſuper altare, in
idololatriæ deteſtationem. Hæc omnia dixi fratres timoris cau-
ſa, quo cum iuſtiviuũt ſemper ob oculos habẽtes minutiſsimã &
27 ſtrictiſsimã rationẽ, quã Deo reddituri ſunt. Ideoq;, ſi vitã vt per
petuum bellũ habent, non tantum eſt, vt dixi propter corporales
labores, & afflictiones, quas perpetiuntur, quam ob aſsiduas ſpi-
rituum ſuorum anxietates, cruciati metu ne forte Dei celſitudi-
nem offendant. Simul etiam inflammatiſsimo quodam deſide-
rio cruciantur, iam ſe in cœlo cernere cupiẽtes, quietè & trãquil-
le Deum amantes. Hoc autem cœli deſiderium tam egregia res
eſt, vt D. Paulus affirmet: Munus ſpiritus, quem Chriſtus, R. N. *Gal. 4.*
nobis meruit in terra eſſe, videlicet, in pectoribus hominũ arden
tiſsimum videndi Deum deſiderium accendere, illum videndi,
& cum eo conuerſandi. Et ità inquit: Miſit Deus ſpiritũ filij ſui
in corda veſtra clamantem, Abba pater. Et puto cum Beato Au-
guſtino

gustino vocem patris additam esse à sancto Apostolo, nō ad pe 28
regrinæ vocis explicationē, sed ad maiorem affectum augēdum
more Hebræorum, quoniam hæc geminatio verborū habet ma-
ximam emphasim secundum Hebræos. Et ita clamantē, Abba
pater, significat: Spiritū sanctum desiderium intensissimum mit
tere iustis videndi Deū, quo omnes clamare dicereq́; facit: O
Pater Pater, quando te aspiciam? Idcircò tantum quisq́; potest
conijcere de iustis, quod habeant spiritum Christi, quantò maio
rì cœli desiderio exardescunt. Ob hęc iustorū vita proprius mili
tia dicitur, quam peccatorum. Diesq́; mortis est dies victoriæ
huius tam assidui certaminis. Et sicut perfecta charitas, bona pro
ximorū, vt propria censet, cum proximum nostrum morientem
viderimus Christiano ordine, bonis operibus ornatum; quod
D. Paulus ait agamus: Deo autem gratias, qui dedit nobis victo- 29.
riā. Etenim nostra est & nobis ab eo data, siquidē eam fratri no-
stro tribuit. Peculiariter etiā eum laudare debemus, cū aliquos
inuenilis ætatis è vita discedere videmus virtutibus ornatissi-
mos. meritisq́;. Ibi enim præcipue quædā occasio ad diuina, &
simile. profunda iudicia cōmendanda relucet. Experientia cōperimus
aliquos fructus statim verisinitio matuescere, aptosq́; esse ad
colligendū, & comedendū, vt cerasa acerba, & dulcia. Alij fru-
ctus sunt, vt quædā pyrorum species, quos quāuis totius veris so
le calefiant, calores eos adurant, aquæ inundent, semper tamē, vt
saxa dura manent, vt vix mādi possint. Eodē modo nōnullę ani
mæ sunt, quę vel minimo calore, aut impulsu diuino, primovere
ætatis suæ statim matuescūt, & præcoces sunt, vt Deus eas colli 30
gat exhorto mundi huiusin mēsam & patinā suā. Quædā adeò
duræ, & immaturæ sunt, vt postquā plurimi calores, ventorū fla
tus, aquarum deniq́; inundationes, videlicet, plures conciones,
plura monita, & reprehensiones, plures inspirationes, & labores
eis superuenerint, vix maturæ sint. Sēper obstinatæ proteruæq;
manent. Diuinam igitur maiestatem deprecemur, vt si duri su-
mus, eius diuini spiritus charismatibus nos molliat, mites vero,
& clementes magis, ac magis leniat suæ gratiæ suauitate, vt hoc
modo omnes ad perfruendam beatitudinem hinc euolemus.
Amen.

LAVS DEO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX OMNIVM CONCIONVM, QVAE IN hoc opere continentur.

IN Ascensione Domini, Euangelium: *Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus.* Marci vltimo, parte. 1. pagina. 125. & pag. 135. & pag. 145 & pag. 155

In die sancto Pentecostes, Euangelium: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit.* Ioan. 14. p. 1. p. 164. &. p. 173. &. p. 183

Feria secũda in Pentecoste, Euãgelium: *Sic Deus dilexit mundũ, vt filium suum vnigenitum daret.* Ioan. 3. p. 1. p. 192. &. p. 202. & p. 211. &. p. 218

Feria tertia in Pentecoste, Euãgelium: *Dixit Iesus Phariseis, Amen, amen dico vobis, qui non intrat per ostium, &c.* Ioan. 10. p. 1. p. 226. &. p. 234

In festo sanctissimæ Trinitatis, Euangelium: *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra.* Matthæi. 28. p. 1. p. 241. &. p. 252. &. p. 261. &. p. 271

In festo sacrosancti Eucharistiæ Sacramenti, Euangelium: *Dixit Iesus turbis Iudæorũ: Caro mea verè est cibus.* Ioan. 6. p. 1. p. 281 &. p. 292. &. p. 303. & in concione quarta thema: *Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, &c.* 1. Corinth. 11. p. 1, p. 314

In eodem festo thema: *Dominus Iesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, &c.* 1. Corinth. 11. p. 1. p. 126

Proprium Sanctorum,

In mense Februarij.

In festo sancti Mathiæ Aposti Die li thema: *Tu Domine qui corda 24. nosti hominum, ostende quem elegeris, &c.* Actuum. 1. p. 1. p. 1. & Euangelium: *Respondens Iesus dixit, Cõfiteor tibi Pater, &c.* Matth. 11. p. 1. p. 10

In mense Martij.

In festo annuntiationis Virgi- Die nis Mariæ, seu incarnationis 25. Domini, Euangelium: *Missus est Angelus Gabriel, &c.* Lucæ 1. p. 1. p. 19. &. p. 28. &. p. 38. & p. 49

In festo sancti Ioseph, Euange- Die lium: *Cum esset desponsata mater* 19. *Iesu Maria Ioseph.* Matth. 1. p. 1. p. 59

In mense Maij.

Die. 1 In festo sanctorum Apostolorũ Philippi & Iacobi, Euangelium: *Non turbetur cor vestrum.* Ioan. 14. p. 1. p. 69. & p. 79

Die. 3 In festo inuentionis sanctę Crucis, Euangelium: *Erat homo ex Pharisæis Nicodem' nomine.* Ioãnis. 3. p. 1. p. 89. & p. 98. & p. 108. & p. 116

In mense Iunij.

Die 13. In festo sancti Antonij de Padua ordinis Minorum, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matthæi. 5. p. 2. p. 264

Die 24. In festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, Euangelium: *Elisabeth impletum est tempus pariendi.* Lucæ. 1. p. 1. pag. 336. & pagina. 347. & pag. 358. & pagina. 369

Die 29. In festo sanctorum Apostolorũ Petri & Pauli, Euangelium: *Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi.* Matthæi. 18. parte. 1. pagina. 379. & pag. 391. & pagina 402. & p. 414

In mense Iulij.

Die 2. In festo Visitationis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione.* Lucæ. 1. p. 1. p. 424. & p. 436. & p. 447. & p. 457

In festo sanctæ Mariæ Magdalenæ, Euangelium: *Rogabat Iesum quidam Pharisæus, vt manducaret cum illo.* Lucæ. 7. parte. 1. pagina. 468. & pagina. 478. Die 22.

Tres etiam aliæ cõciones pro hoc festo reperies feria quinta post Dominicam in Passione, in Quadragesimali volumine. p. 1. p. 376. & p. 2. p. 305 & p. 3. p. 473

In festo sancti Iacobi Patroni Hispaniæ, Euangelium: *Accessit ad Iesum mater filiorũ Zebedæi.* Matthæi. 20. p. 1. p. 487. & pag. 499. & in Quadragesimali volumine quatuor conciones reperies, feria quarta post Dominicam secundam. p. 1. p. 153. & p. 2. p. 133. & p. 3. p. 202. & p. 4. p. 115 Die 25.

In festo sanctæ Annæ matris Virginis Mariæ, Euangeliũ: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro.* Matth. 13. p. 2. p. 394 Die 26

In mense Augusti.

In Dedicatione sanctæ Mariæ Angelorum seu portiunculæ ordinis Minorũ, Euangeliũ: *Egressus Iesus perambulabat Iericõ.* Lucæ. 10. p. 2. p. 471 Die 2.

In festo sancti Patris Dominici, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matth. 5. p. 2. p. 241 Die 4.

In festo sacratissimæ Virginis Mariæ ad Niues, Euangeliũ: *Loquente Iesu ad turbas.* Lucę. 11 p. 1. p. 507. & p. 519 Die 5.

In festo sanctissimæ Transfigurationis sex conciones reperies in Quadragesimali volumine. p. 1. p. 118. & p. 3. p. 156. & p. 1. p. 127. & p. 2. p. 121. & p. 3. p. 167. & p. 4. p. 103 Die 6.

In festo Assumptionis sacratissimæ Virginis Mariæ, Euangelium: *Intrauit Iesus in quoddam castellum.* Lucæ. 10. p. 1. pa. 532. & p. 547. & p. 559. & p. 573 Die 15.

In festo sãcti Bartholomęi Apostoli, Euangelium: *Exijt Iesus in montem orare.* Lucę. 6. p. 1. p. 584. & p. 594 Die 24.

In festo Decollationis sancti Ioãnis Baptistæ, Euangelium: *Misit Herodes ac tenuit Ioãnem.* Marci. 6. p. 1. p. 606 Die 29.

In mense Septembris.

In festo Natiuitatis sacratissimę Virginis Mariæ, Euangeliũ: *Liber generationis Iesu Christi.* Matth. 1. p. 1. p. 617. & 626. & p. 638. & p. 650 Die 8.

In festo Exaltatiõis sanctæ Crucis, Euangelium: *Nunc iudiciũ est mundi.* Ioannis. 12. p. 1. p. 661. & p. 672 Die 14.

In festo sancti Matthæi Apostoli & Euangelistę, Euangeliũ: *Vidit Iesus hominem sedentem in telonio.* Matth. 9. p. 1. p. 682. & pagina. 694 Die 21.

In festo Dedicationis sancti Michaelis Archangeli, Euangeliũ: *Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum.* Matth. 18. p. 1. p. 705. & p. 719. & pa. 733. & pag. 745 Die 29.

In mense Octobris.

In festo sanctissimi P. N. Francisci, Euangeliũ: *Confiteor tibi Pater Dñe cæli & terræ.* Matt. 11. p. 1. p. 756. & p. 770. & pag. 783. & p. 795 Die 4.

In mense Nouembris.

In festo omniũ Sanctorũ, Euangelium: *Videns Iesus turbas ascẽdit in montem.* Matth. 5. p. 1. p. 807. & p. 818. & pag. 830. & pag. 840 Die 1.

In festo sanctæ Elisabeth tertij ordinis sancti Francisci, Euangelium: *Simile est regnum cælorum thesauro abscondito in agro.* Matth. 13. p. 2. p. 405 Die 19.

In festo sanctæ Catherinæ Virginis & Marty. Euangeliũ: *Simile est regnum cælorum decẽ Virginibus.* Matt. 25. p. 2. p. 371 Die 25.

In mense Ianuarij.

In festo sãcti Antonij Abbatis. Euangelium: *Sint lumbi vestri præcincti.* Lucæ. 12. p. 2. p. 295 Die 17.

In festo sanctorũ Fabiani & Sebastiani, Euãgeliũ: *Descendẽs Iesus de monte, stetit in loco campestri.* Lucæ. 6. p. 2. p. 185 Die 20.

Die 22. In festo sancti Vincentij martyris, Euangelium: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit.* Ioannis.12. parte 2.pag.129

Commune Sanctorum.

In communi Apostolorũ, Euangelium: *Hoc est præceptum meũ.* Ioannis.15. parte.2.pag.1.& pag.11.& pro concione.3,thema: *Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.* Ioannis.15.p.2.p. 23.& pag.33

In communi Euangelistarum: Euangeliũ: *Designauit Dominus & alios septuaginta duos.* Lucæ 10.parte.2. pag.44.& pagin. 55.& p.65.& pag.72

In communi vnius Martyris, Euangelium: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum.* Matthæi.16. parte.2.pag.80. & pag.90.& pag.99

In eodem communi vnius Martyris, Euangeliũ: *Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti.* Ioannis.12.p.2.p.110.& pag. 119.& pag.129

In communi vnius Martyris tẽpore Paschali, Euãgeliũ: *Ego sum vitis, & vos palmites.* Ioannis.15.p.2.p.138

In communi plurimorum Martyrum, Euangelium: *Cùm audieritis prælia & seditiones.* Lucæ.21.p.2.p.148.&.p.157

In eodem communi, Euangelium: *Descendens Iesus de monte, stetit in loco campestri.* Lucæ.6. parte.2.pagina.166.&.p.175. & pag.185

In communi Confessorũ Pontificum, Euangelium: *Homo quidam peregre proficiscens.* Matthæi.25. parte.2. pagina.193. & pag.203

In eodem communi, Euangelium: *Nemo accendit lucernam.* Lucæ.11. parte.2. pag.213.& pagina.222

In communi Doctorum, Euangelium: *Vos estis sal terræ.* Matthæi.5.parte.2.pag.231.& pagina.241. & pagi.252. & pagina.264

In communi Confessorum non Pontificum, Euangeliũ: *Sint lumbi vestri præcincti.* Lucæ.12. parte.2. pag.275. & pag.285. & pag.295

In eodem communi, Euangelium: *Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam.* Lucæ 19.p.2.p.304

In eodem communi, Euangelium: *Ecce nos reliquimus omnia.* Matthæi.19.p.2.p.313.& pa. 323.&.p.333.&.p.341

In communi Virginum, Euangelium: *Simile est regnum cælorum decem virginibus.* Matthæi.25.p.2.p.349.&.p.360. & pag.371.& pag.383

In communi sanctarum mulierum, Euangelium: *Simile est regnũ cælorum thesauro abscondito.* Matthęi 13. parte.2.pagina.394. & pagina 405.& pag.423

In eodem communi, Euangelium: *Simile est regnum cælorum homini negotiatori quærenti bonas margaritas.* Matth.13.p.2.p.415

In dedicatione templi, Euãgelium: *Egressus Iesus perambulabat Ierico.* Lucæ.10.p.2.p.431.&.p.441

Pro mortuis.

Euangelium: *Amen dico vobis, quia venit hora, & nunc est.* Ioannis.5. parte.2. pag.451. thema: *Audiui vocem de cælo dicentem mihi.* Apocalyp.14.parte.2.pag.462.Euangelium: *Ego sum resurrectio & vita.* Ioannis.11.p.2.p.474.thema: *Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriã.* 1.Corinth.15.p.2.p.485

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX AVTHORITATVM SACRAE SCRIPTVRÆ, quæ sparsim in hoc opere ab authore explicantur, secundum ordinem veteris ac noui testamenti.

Ex Genesi.

DIXIT Deus, fiat lux, &c. parte. 1. pagina 198. numero. 17

Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valdè bona. p. 1. p. 661. nu. 1

2 Faciamus hominẽ ad imaginẽ & similitudinem nostram. p. 1. p. 266. nu. 16. & p. 2. p. 407. nu. 6

Formauit Dominus Deus Adam de limo terræ. p. 2. p. 93. nu. 4

Immisit q3 Dominꝰ Deus soporem in Adã. p. 2. p. 362. nu. 4

Hoc nunc os ex ossibus meis. p. 1. p. 200. nu. 25. & p. 296. nu. 14

Creauit Deus hominem ad imaginẽ, &c. p. 2. p. 93. nu. 9

3 Super pectus tuum gradieris, & terram comedes omnibus diebus vitæ tuæ. p. 1. p. 179. nu. 19

Nunc ergo ne fortè mittat manum suam, &c. & viuat in æternũ. p. 2. pa. 468. numero. 18

Et collocauit ante paradisum voluptatis Cherubin & flammeum gladium. p. 1. p. 504. nu. 16

Possedi hominem per Deum. p. 1. p. 336. numero. 1

6 Videntes filij Dei filias hominum, quòd essent pulchræ, &c. ex omnibus quas elegerant. p. 1. p. 653. nu. 9

Gigantes autem erant super terram in diebus illis. p. 1. p. 249. nu. 24

12 Faciam te in gentem magnam p. 1. p. 337. nu. 2

13 Ambula coram me, & esto perfectus. p. 2. p. 47. nu. 12

18 Si inuenero Sodomis quinquaginta iustos in medio ciuitatis. p. 1. p. 110. nu. 9

28 Apparuit ei Dominus in conualle Mãbre, &c. Ne transeas seruum tuum. p. 1. p. 279. nu. 25

37 Inuenit eum vir errantem in agro. p. 1. p. 729. nu. 31

Ex Exodo.

7 Deuorauit virga Aaron virgas eorum. p. 1. p. 286. nu. 14

8 Abominationes AEgyptiorum immolabimus Deo nostro? p. 2. p. 131. nu. 8

13 Primogenitũ hominis pretio redimes. p. 1. p. 679. nu. 23

23 Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, &c. Et est nomen meũ in illo. Fili. parte. 1. pag. 740. numero. 24

Non adorabis Deos Amorrhæorum, &c. Et auferam infirmitatem de medio tui. p. 1. p. 171. nu. 23

29 Tolle vitulum de armẽto, &c. Eo quòd pro peccato sit. p. 1. p. 627. nu. 5

Ex Leuitico.

27 Omne quod Domino consecratur, siue homo fuerit, siue animal redimi non poterit, &c. sanctũ erit Domino. p. 2. p. 388. numero. 18

Ex Numeris.

20 Quia non credidistis mihi &c. in terram quam dabo eis. parte. 2. pag. 246. numero. 14

21 Fac serpentem æneum & pone eum pro signo. p. 1. p. 97. nu. 25

23 Populus solus habitabit, &c. Et sient nouissima mea horum similia. p. 2. p. 73. numero. 3

Ex Deuteronomio.

4 Attende tibi ipsi, ne fiat verbum occultum in corde tuo. parte. 1. pagina. 611. numero. 18

31 Tollite librum istum, & ponite illum, &c. Vt sit ibi contra in testimonium. p. 1. p. 275. nu. 15

32 Concrescat sicut pluuia doctrina mea, descendat sicut ros eloquium meum. p. 2. p. 60. nu. 4

Ex libro Iudicum.

9 Ierunt ligna, vt vngerent super se Regẽ, &c. p. 1. p. 492. nu. 17

Ex primo Regum.

13 Filius vnius anni erat Saul cum regnare cæpisset. p. 1. p. 723. nu. 12

20 Hira Haraites erat sacerdos Dauid. p. 2. p. 31. nu. 25

Ex secundo Regum.

14 Omnes morimur, & quasi aqua dilabimur. p. 2 p. 474. nu. 2

Ex tertio Regum.

19 Vidit enim spiritum grandem, &c. Et operuit vultum suum pallio. p. 1. p. 264 numero. 10

Spiritus grandis & fortis subuertens montes & conterens petras, &c. p. 2. pag. 288. nu. 11

Ex quarto Regum.

4 Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meum in manu tua, &c. nõ respondeas illi. p. 2. p. 54. nu. 32

10 Est ne cor tuum rectum cũ corde meo. p. 2. p. 83. nu. 9

Ex secundo Paralip.

9 Beati serui tui hi, qui assistunt coram te omni tempore, &c. quia diligit Deus Israel, & vult seruare eum in æternũ. p. 1. p. 594. nu. 1

Ex Tobia.

5 Ego sum Azarias magni Ananiæ filius de filijs Israel. p. 2. p. 328. nu. 29

Ex lib. Esther.

Universidad de Deusto Biblioteca

14 *Tu scis Domine necessitatem meam, quòd abominer signum superbiæ & gloriæ meæ, &c. nisi in te Domine Deus meus, p.2.p.345.nu.14*

Ex Iob.

1 *Circuiui terram & perambulaui eam. p.2.p.86.nu.17*
9 *Verebar omnia opera mea, sciens quòd non parceres delinquenti. parte.1.pagi. 370.numero.5*
In turbine conteret me, & multiplicabit flagella mea etiam sine causa p.1.pagi. 401.nu.30
11 *Oculi impiorum deficient, & refugium peribit ab eis. parte.2.pagin.381. numero.29*
13 *Posuisti in nerue pedem meum. p.2.p. 491.nu.19*
14 *Homo natus de muliere, &c. & nunquam in eodem statu permanet. p.1.pa. 800.nu.17. & sequentibus.*
15 *Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyranni dis eius. p.1.p.59.nu.1*
16 *Operui cinere carnem meam. p.1.p.335 numero.28*
Terra non operias sanguinem meum, nec inueniat in te locum tacẽdi clamor meus. p.1.p.311.nu.25
17 *Mundis manibus addet fortitudinem. p.1.p.289.nu.26*
22 *Si reuersus fueris ad omnipotentẽ, &c. & prosilice torrentes aureos. p.1.pag. 469.nu.6*
24 *Sic in tenebris quasi in luce ambulant. p.1.pag.433.nu.35*
28 *Sapientia vbi inuenitur? &c. parte 1.pagina.441.numero.17*
Ecce timor Domini ipsa est sapientia, &c. ibidem.
29 *Ros morabitur in mensa mea. p.1.pag. 308.nu.17*
31 *Si despexi pereuntem eo quod non habe ret indumentum. p.1.p.254.nu.8*
Si vidi solem, cum fulgêret, &c. & negatio contra Deum altissimum. p.1.pagi. 259.nu.24
Dixerunt viri tabernaculi mei, Quis det de carnibus eius: vt saturemur? p.1.p.326. numero.3
33 *Ecce hæc omnia operatur, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet in luce viuentium. parte.2.pagina.215. numero.7*
38 *Quis dimisit lapidem angularem eius, cum me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei. p.1 pag.727. numero.25*
Nũquid gyrum Arcturi poteris dissipare? p.1.p.576 nu.12
39 *Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila &c. inde contemplatur escã. p.2.p.279.nu.54*

Ex Psalmis.

1 *Beatus vir, qui non abijt in consilio impiorum, & in via peccatorum nõ stetit, & in cathedra pestilentiæ non sedit. p.1.p. 697.nu.12*
Non resurgent impij in iudicio. p.1.p.378. numero.30
2 *Seruite Domino in timore. parte.1.pag. 295.nu.12*
3 *Multi dicunt animæ meæ, Non est salus ipsi in Deo eius, &c. & exaltans caput meum. p.2.p.6.nu.18*
4 *Sacrificate sacrificium iustitiæ, & sperate in Domino. p.1.p.840.nu.1*
7 *Exurge Domine in præcepto, quod mandasti, &c. & propter hanc in altum regredere. p.1.p.553.nu.25*
Ecce parturit iniustitiam, &c. p.1.p.290. nu.28. & pag.458.nu.6
8 *Domine Dominus noster. par.1.pa.269. num.25*
9 *Sedisti super thronum, qui iudicas iustitiam. p.1.p.106.nu.24*
Vt quid Domine recessisti longe? &c. dum superbit impius, incenditur pauper. p.1. p.539.nu.24
Mitte Domine legislatorem super eos, vt sciant gentes, quoniam homines sunt. p.1.p.19.nu.3
11 *In circuitu impij ambulant secundum altitudinem tua multiplicasti filios hominum. p.2.p.350.nu.6*
13 *Dixit insipiẽs in corde suo, Non est Deus. p.1.p.263.nu.7*
Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. p.1.p.450.nu.10
Multiplicatæ sunt infirmitates eorũ, &c. per labia. p.2.p.301.nu.19
15 *Sanctis, qui sunt in terra eius, &c. p.1. p.212.nu.2.*
Funes ceciderunt mihi in præclaris, &c. Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum, &c. par.1.pag.784. num.4
16 *Ego autem in iustitia apparebo cõspectui tuo, satiabor cum apparuerit gloria tua. p.2.p.167.nu.4*
De absconditis tuis adimpletus est vẽter eorum, &c. p.2.p.205.nu.9
Ego clamaui, quia exaudisti me. p.1.p.383. num.15.
Sub vmbra alarum tuarum protege me. p. 2.p.383.nu.2
Domine præueni eum, &c. frameam tuam ab inimicis manus tuæ. p.1.p.602.nu. 24. & p.2.p.32.nu.30
17 *Laudans inuocabo Dñm. p.1.p.3.nu.8*
Inconuit de cælo Dominus, &c. & reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua Domine. par.1.p.155. num.2
Cum sancto sanctus eris & cum peruerso peruerteris. p.2.p.310.nu.19
Sub vmbra alarum tuarum protege me. p. 1.p.513.nu.19
Protector est omnium sperantium in se. p.1 p.606.nu.2
18 *Si mei non fuerint dominati, &c. & emundabor à delicto maximo. par.1.p. 260.nu.25*
Lex Domini immaculata conuertens animas, &c. præceptum Domini lucidum illuminans oculos. p.1.p.808.nu.3
21 *Manducauerunt & adorauerunt omnes pingues terræ, &c. & anima mea illi viuet. p.1.p.213.nu.6.*
Ne longe facias auxilium tuum à me. p.1. p.327.nu.4
22 *Parasti in conspectu meo mensam. p.1. p.327.nu.5*
23 *Sacrificium laudis honorificabit me & illic iter quo ostendam illis salutare Dei. p.1.p.783.nu.1*
26 *Credo videre bona Domini in terra viuentium. p.1.p.841.nu.4*
Circuiui & immolaui, &c. psalmum dicã p.1.p.356.num.30

28 *Ne simul trahas me cum peccatoribus, & cũ operantibus iniquitatem ne perdas me. p. 414. nu. 2*
29 *Et in templo eius omnes dicẽt gloriã. p. 1. p. 598. nu. 12*
30 *Quã magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, &c. p. 2. p. 395. nu. 4*
In manus tuas Domine commendo spiritum meum, redemisti me Dñe Deus veritatis. p. 1. p. 768. nu. 38
32 *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio. p. 1. p. 524. nu. 15*
33 *Gustate & videte, quoniam suauis est Dominus. p. 2. p. 48. nu. 13*
Immittet Angelus Domini in circuitu timentiũ eum. p. 1. p. 754. nu. 29. & p. 2. p. 385. nu. 7
Diuites egerũt & esurierunt, p. 1. p. 684. num. 6
Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confundẽtur. p. 2. p. 125. nu. 17. & p. 166. nu. 2. & p. 48. n. 18
34 *Exurge Domine & intẽde iudicio meo, &c. nec dicant deuorabimus eum. p. 1. p. 526. nu. 21*
Surgentes testes iniqui, quæ ignorabam, interrogabant me. p. 1. p. 509. num. 6
35 *Inebriabuntur ab vbertate, &c. p. 2. p. 280. nu. 16*
36 *Mutuabitur peccator, & non soluet. p. 2. p. 198. nu. 17*
37 *Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ. p. 1. p. 2. nu. 3*
39 *In capite libri scriptum est de me, &c. p. 1. p. 785. nu. 5*
40 *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, &c. p. 2. p. 227. nu. 15. & p. 357. n. 27.*
41 *Abyssus abyssum inuocat. p. 1. p. 601. num. 12*
43 *Deus auribus nostris audiuimus, fere totus psalmus exponitur. p. 2. p. 39. nu. 20*
Conglutinatus est in terra venter noster. p. 2. p. 339. nu. 21
Vendidisti populum tuum sine pretio, & non fuit multitudo in commutationibus eorum. p. 1. p. 114. nu. 19
44 *Omnis gloria eius abintus. p. 1. p. 527. num. 27*
Audi filia & vide, & inclina aurem tuã. p. 1. p. 551. nu. 13
Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, &c. p. 1. p. 602. nu. 26
Constitues eos principes super omnem ter- & c. propterea populi, &c. p. 1. pa. 603. num. 27
Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis. par. 2. p. 169. num. 10
Sedes tua Deus, &c. propterea vnxit te Deus, Deus tuus. p. 1. p. 267. nu. 16
45 *Vacate & videte, quoniam ego sum Deus. p. 2. p. 48. nu. 13*
47 *Circundate Sion & complectimini eã. p. 1. p. 841. nu. 6*
50 *Domine labia mea aperies, &c. p. 1. p. 457. n. 2*
Amplius laua me. ibidem.
Benigne fac Domine, &c. Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ oblationes, & holocausta, &c. p. 1. p. 627. nu. 5
52 *Dixit insipiens in corde suo non est Deus. p. 1. p. 419. nu. 28*
54 *Quis dabit mihi pennas sicut columbæ. p. 1. p. 256. nu. 15*
Et labor in medio eius, &c. p. 2. p. 398. num.

num. 12
55 *Ipsi calcaneum meum obseruabunt. p. 1. p. 74 nu. 17*
Memento mei Domine in beneplacito populi tui, &c. Vt laudetis cum hæreditate tua. p. 1. p. 580. nu. 25.
58 *Exaltabo manè misericordiam tuam. p. 1. p. 388. nu. 28*
59 *Quis deducet me in ciuitatẽ munitam? Quis deducet me vsq; in Idumæam? p. 1. p. 579. nu. 21*
60 *Mendaces filij hominũ in stateris, &c. p. 2. p. 247. nu. 19.*
63 *Accedet homo ad cor altum & exaltabitur Deus. p. 2. p. 183. nu. 24*
64 *Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio eius. p. 1. p. 286. nu. 16*
Visitasti terram & inebriasti eam, &c. vsq; in finem psalmi. p. 2. p. 331. nu. 23
Te decet hymnus Deus in Sion. p. 1. p. 788. num. 16
66 *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus. p. 1. p. 252. nu. 3*
67 *Exurgat Deus & dissipentur inimici eius, &c. fere totus exponitur. p. 1. pag. 160. nu. 16*
Si dormiatis inter medios cleros pennæ columbæ deargentatæ & posteriora dorsi eius in pallore auri. p. 2. p. 370. nn. 29
Ascendisti in altum, cepisti captiuitatem, dedisti dona hominibus. par. 1. pag. 181. num. 24
Et Domini Domini exitus mortis. par. 1. p. 269. nu. 25
Dixit Dominus: Ex Basan cõuertam, &c. Pes tuus in sanguine. p. 1. p. 360. nu. 7.
Viue dealbabuntur in Selmon. p. 1. p. 531. num. 36
Pluuiam voluntariam, &c. tu vero perfecisti eam. p. 1. p. 181. nu. 25
68 *Infixus sum in limo profundi, & nõ est substantia. p. 1. p. 668. nu. 22. & pag. 669. nu. 24. & pag. 694. nu. 3*
Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; animam meam. p. 1. p. 127. num. 9
Eripe me de luto, vt non infigar. p. 1. p. 398 num. 22
Obscurentur oculi eorum, ne videant, & dorsum eorum semper incurua. pa. 1. p. 482. nu. 12
Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. p. 2. p. 113. nu. 11
70 *Suscipiant montes pacem populo, & colles iustitiam. p. 1. p. 638. nu. 1.*
Quoniam non cognoui literaturam introibo in potentias Domini. par. 1. pa. 662. num. 4. & p. 2. p. 415. nu. 3
71 *Coram illo procident Æthiopes & inimici eius terram lingent. par. 1. p. 619. num. 8*
Erit firmamentum in summis montium. p. 1. p. 306. nu. 11
Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? p. 1. p. 464. nu. 22
Et adorabunt de ipso semper. p. 1. p. 489. num. 9
72 *Quã bonus Israel Deus iis, qui recto sunt corde. p. 1. p. 211. nu. 1*
Quid mihi est in cælo & à te quid volui super terram. p. 2. p. 341. nu. 2
In labore hominum non sunt, &c. Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum. p. 1. p. 108. n. 3. & pag. 503. nu. 13
Mei autem pene moti sunt pedes, &c. velut somniũ surgentium Domine, &c.

Universidad de Deusto Biblioteca

p.2.p.189.nu.13
73 Deus noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ.p.1.p.521.n.7
74 Calix in manu Domini vini meri plenus mixto, &c. bibent omnes peccatores terræ.p.1.p.496.nu.28
Nolite extollere in altum cornu vestrum. p.1.p.749.nu. 14
75 Dormitauerunt, qui ascendunt equos. p.1.p.556.nu.28
76 Deum exquisiui manibus meis nocte. p.2.p.422.nu.24
80 Dilata os tuum, & impleboillud. p.1. p.45.nu.21
82 Hæreditate possideamus sanctuarium Dei, &c. & in ira tua turbabis eos. p. 2.p.121.n.6
83 Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, &c. vbi ponat pullos suos. p.2.p.302.nu.23
Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuũ, etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum, &c.p.1.p. 170.nu.18
85 Suauis & mitis & multæ misericordiæ.p.1.p.848.nu.25
96 Dominus regnauit, exultet terra, &c. p.1.p.674.n.8
97 Respice vineam istam, quam plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem confirmasti tibi. p.1.p.626.nu.3
98 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile & sanctus est. pa.1.p. 248.num.23
100 Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine.p.1.p.470.nu.7
Superbo oculo & insatiabili corde cũ hoc non edebam.p.2.p.320.nu.24
102 Qui redimit de interitu vitam tuam. p.1.p.664.nu.8
103 Auferes spiritum eorum & deficiẽt, &c.p.1.p.223.nu.16
Emitte spiritum tuum & creabuntur, & renouabit faciem terræ. par. 1. p. 225. num.21
Deficient peccatores à terra p. 1. p.443. num.23
106 Si non Moyses electus eius stetisset in confractione in conspectu eius.par. 1.p. 337.nu. 4
Effusa est conuentio inter principes, & errare fecit eos in inuio & nõ in via.p.1. p.342.nu.17
108 Caro mea immutata est propter oleum p.1.p.142.nu.23
109 In splendoribus sanctorum ex vtero ante Luciferum genuite.p.1.p.278.nu.23
De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.p.1.p.128.nu. 11. & pag. 32.nu.11
110 Confitebor tibi Domine in toto corde meo, &c. fere totus explanatur. p.1.p. 291.nu.2
Misericors & miserator Dominus.p.1.p. 848.nu.25
115 Credidi propter quod locutus sum.p.1. p.279.nu.27
Calicem salutaris accipiam, &c. Vota mea Domino reddam.p.1.p.497.nu.31
117 Constituite diem solennem in condensis super cornu altaris.par.1.pag. 428. num.14
118 Super inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo.p.1.p.169.nu.16
Confitebor tibi in directione cordis. p.1.p. 276.nu.17

Confi-

Confige timore tuo carnes meas: à iudicijs enim tuis timui.p.1.p.2.nu.3
Beati qui scrutantur testimonia eius in toto corde exquirunt eũ. p.2.p.256.n.12
Intellectus bonus omnibus facientibus eum p.2.p.366.nu.22
Defecit in salutare tuũ anima mea. p. 1. p. 394 nu.10
Dormitauit anima mea præ tædio. p.1.p. 419.nu.16
Cõcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.p.1.p.494 num.24
Incola ego sum in terra, non abscõdas à me mandata tua.ibidem.
A iudicijs enim tuis timui. In iudicijs tuis supersperaui. Hæc duo hemistichia cõcordantur.p.1.p.503.nu.12
In mandatis tuis exercebor & considerabo vias tuas.p.2.p.39.nu. 18.
Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum. p.2. p.33.nu.2. & pag. 34.nu.3
Declaratio sermonum tuorum illuminat. p.2.p.34.nu.5
Bonitatem & disciplinam & scientiam doce me.p.1.p.798.nu. 10
Tempus faciendi Domine dissipauerunt legem tuam.p.2.p.283.nu.25
121 Quia illic sederunt sedes in iudicio. p. 2.p.346.nu.17
125 Euntes ibant & flebant, mittentes semina sua. Venientes autem venient, &c.p.2.p.66.nu.13
126 Cum dederit dilectis suis somnũ, &c. fructus ventris.p.2.p.294.n.27
Sicut sagittæ in manu potentis ita filij excussorũ.p.1.p.449.n.6.&.p.840.n.2
Beatus vir, qui impleuit desiderium suum ex ipsis.p.1.p.449.nu.7
Non confundetur, cum loquetur inimicis suis in porta.p.1.p.449.nu.6
128 Supra dorsum meũ fabricauerunt peccatores, &c.p.1.p.681.nu.28
129 Propter legem tuam sustinui te Domine.p.1.p.807.nu.2
131 Viduam eius benedicens benedicam.p. 1.p.305.nu. 8
De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.ibidem.
Ecce audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in cãpis sylvæ.p.2.p.388.n.9
136 Si non proposuero Hierusalem in principio lætitiæ meæ.p.1.p.73.nu.12
Beatus, qui allidet paruulos suos ad petram. p.1.p.475.nu.24
138 Nimis honorificati sunt amici tui Deus, nimis cõfortatus est principatus eorum.p. 1.p.406 nu.10
Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es.p.2.p.432.nu.5
Mirabilis facta est scientia tua ex me, cõfortata est, &c.ibidem.
Accipient in vanitate ciuitates suas.p.1.p. 493.nu.20
143 Domine inclina cœlos tuos & descende.p.1.p.163.nu.24
144 Memoriã abundantiæ tuæ eructabũt, & iustitia tua exultabũt.p.1.p.822.n.13
Regnum tuum regnũ omnium sæculorum. p.2.p.303.nu.25
145 Lauda anima mea Dominum. p.1.p. 381.num.7

Ex Prouerbijs.

3 Et cingulum tradidit Chananæo. p.2. p.415.

p.415.nu.3.
8 Deliciæ meæ esse cum filijs hominum.p.1 p.206.nu.11
Quando præparabat cœlos, aderam. p.1.p. 618.n.5.& p.646.nu.24
9 Misit ancillas suas, vt vocarent ad arcem & ad mœnia ciuitatis. Si quis est paruulus veniat ad me.p.1.p.762.nu.20.& p.254.nu.5
Sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.p.2.p.253.nu.4
11 Circulus aureus in naribus eius.par.1.p. 474.nu.21
15 Doctrina mala deserẽtiũ viã vitæ, qui increpationes odit, morietur.p.1.p.416.n.9
Mens iusti meditabitur obedientiam.p.1.p. 655.nu.3.&.p.2.p.254.nu.7
Iter pigrorũ quasi sepes spinarũ, &c.p. 1. p.699.nu.17
16 Qui recta loquitur, dirigetur.p.1.p.452 nu.16
18. Mors & vita in manibus linguæ. p.1. p.380.nu.3
19 Derisorem percuties, & simplex ingeniabitur.p.1.p.82.nu.9
25 Scrutator maiestatis opprimetur à gloria.p.1.p.373.nu.14
30 Quis ascendit in cœlum, atq; descendit? quis continuit spiritũ in manibus suis? Quis colligauit aquas quasi in vestimẽto Quis suscitauit omnes terminos terræ? p.1.p.125.nu.2
Tria sunt mihi difficilia, &c.& viam viri in adolescentia.p.1.p.138.nu.12
31 Manũ suã misit ad fortia,& digiti eius apprehẽderunt fusum. p.1.p.581.n.25
Accinxit fortitudine lumbos suos, &c. non extinguetur in nocte lucerna eius.

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit,& generatio aduenit terra autẽ in æternũ stat.p.1.p.583.n.31
2 Sapientis oculi in capite ipsius.p.1.p.796 num 5
8 Sunt iusti, quibus mala proueniunt, quasi opera egerint impiorum,& sunt impij, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant.p.1.p.610.nu.13
9 Sunt iusti atq; sapiẽtes, &c. Sed omnia in futurum seruantur incerta.p.1.p.371. num.8
Quodcunq; potest facere manus tua instanter operare.p.2.p.419.nu.15
12 Finem loquẽdi omnes pariter audiamus. &c. Hoc est enim omnis homo.p.1.p.1. n.2.&.p.386.n.21.&p.2.p.417.n.8

Ex Canticis.

1 Oleum effusum nomen tuum. p.1.p.219. num.2
Adolescẽtulæ dilexerũt te.p.2.p.435.n.14
Nigra sum, sed formosa, sicut tabernacula cedar, sicut pelles Salomonis.p.1.p.529 num.29
Nolite me considerare, quòd fusca sim, quia decolorauit me sol.p.2.p.92.nu.8
Oculi tui colũbarum.p.2.p.208.nu.16
Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argẽto.p.1.p.33.nu.14.&.p.798.n. 11.&.p.641.n.10.&.p.2.p.444.n.11
2 Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.p.2.p.178.n.10
Introduxit me in cellã vinariã, ordinauit in me charitatem.p.1.p.219.nu.3
Dilectus meus, &c. Qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies & inclinẽtur umbræ.p.1.p.314.nu.2
Tẽpus putationis aduenit.p.1.p.458.n.3
3 Quæ est ista, quæ ascẽdit per desertum sicut virgula fumi?p.1.p.583.nu.32
4 Vulnerasti cor meũ in vno crine colli tui. p.1.p.198.nu.18.&.p.466.n.27.& p.2.p.299.n.12.hortus cõclusus.p.1.p. 275.nu.13
Tota pulchra es amica mea, & maculanõ est in te.p.1.p.437.nu.5
Emissiones tuæ paradisus malorum punicorum.p.1.p.527.nu.27
Sicut turris David collum tuum, &c. Omnis armatura fortiũ.p.1.p.573.n.3
5 Guttur eius suauissimũ. p.1.p.844.n.13
Ego dormio,& cor meum vigilat. p.1.p. 66.nu.22.
Spoliaui me tunica mea, &c. Quomodo inquinabo illos?p.1.p.174.nu.2
Veniat dilectus in hortũ suum, vt comedat fructum pomorũ suorũ.p.1.p.275.n.13
Manus illius aureæ plenæ hyacinthis.p.1. p.292 nu.3
Caput eius aurum optimũ comæ eius sicut elatæ palmarum, nigræ quasi cornus.p.1 p.622.nu.16
6 Reuertere, reuertere Sunamitis, &c.p. 1.p.485.nu.22
7 Nasus tuus sicut turris Libani.p.1.p.580 nu.24
Quam pulchri sunt gressus tui, Filia principis.p.1.p.769.nu.19.
Venter tuus sicut acervus tritici vallatus lilijs.p.1.p.32.nu.11
8 Soror mea parua est,& vbera non habet, &c. muniamus illud tabulis cedrinis. p.1.p.44.nu.18
Fuge dilecte mi, &c. super montes aromatum.p.1.p.553.nu.26
Fortis est vt mors dilectio. p.1.p.176.nu.8 & pag.599.nu.15
Pone me vt signaculum super cor tuũ, &c. p.1.p.176.nu.9
Quis mihi det, te fratrẽ meũ, &c. & iã nemo me despiciat.p.1.p.533.nu.6

Ex libro Sapientiæ.

1 Benignus est enim spiritus sapiẽtiæ, &c. & linguæ eius auditor.p.1.p.693.n.33
4 Creaturæ Dei factæ sunt in tẽtationẽ, animabus hominum & in muscipulã pedibus insipientium.p.1.p.517.n.32
Condẽnat autẽ iustus mortuus viuos impios. &c. longã vitã iniusti.p.2.p.333.n.3
7 Nec comparaui illi lapidem pretiosum, &c. quoniam inextinguibile est lumen illius.p.1.p.44.nu.14.
8 Attingit à fine vsq; ad finem, & disponit omnia suauiter.p.1.p.281.nu.2.& p.2.p.87.nu.21
13 A magnitudine speciei & creaturæ cognoscibiliter poterit eorum creator videri.p.1.p.242.n.5

Ex Ecclesiastico.

1 Qui addit scientiam, addit laborem.p.2. p.243.nu.7
3 Deus protector est eius, qui reddit gratiam, eius meminit in posterum & intempore casus inueniet firmamentum. p.2.p.357.nu.26
4 Fili eleemosynam pauperis ne defraudes & animam esurientem ne despicias.p. 1.p.612.nu.21
Declina pauperi sine tristitia aurem tuam

tuam, &c. & miserebitur tui magis quam mater. p.1.p.456.n.27
7 Noli de mortuo gaudere sciens quoniam omnes morimur, & in gaudium volumus introire. p.2.p.38.nu.17
8 Ne despicias hominem auertentem se à peccato. p.1.p.553.nu.21
11 Nullus sperauit in Domino & confusus est. p.1.p.191.nu.21
Malitia horæ obliuionẽ facit luxuriæ magnæ. p.1.p.401.nu.30
13 Qui diligit Deum exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur. p.1.p.599.nu.16
14 Beatus vir qui in sapientia morabitur, &c. Circũspectionem Dei. p.1.p.439. num.10
15 Iucunditatem & exultationem thesauri habebit super illam. p.1.p.439.n.10
Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. par.1.p. 576.nu.10
24 Ego quasi aquæductus exiui de paradiso &c. & inebriabo partus mei fructum. p.1.p.439.nu.9
Ab initio & ante sæcula creata sum, &c. p.1.p.642.nu.12
Quasi oliua speciosa in campis. p.1.p.644. num.18
Transite ad me omnes, qui cõcupiscitis me, &c. & hæreditas mea super mel & fauũ. p.1.p.793.nu.31. & p.2.p.341. num.1
25 Tres species odiui anima mea, &c. & senem insensatum. p.1.p.651.nu.5
Timor Dei super omnia se superposuit. par. 2.p.386.nu.10
27 Homo sensatus in sapientia manet vt
41 ò mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantijs suis. p.2.fol.475.n.5.
sol. p.1.p.775.nu.16
42 Melior est iniquitas viri quã mulier benefaciens. p.1.p.469.nu.4
43 Vas admirabile opus excelsi. p.1.p.26. num.23
Vox tonitrui eius verberauit terram. p.2. p.58.nu,8
45 Dedit illi cor ad præcepta. p.2.p.4.n.11

Ex Isaia.

1 Væ genti peccatrici, &c. addentes præuaricationem. p.2.p.108.nu.26
3 Agnitio vultus eorum respondebit eis. p. 1.p.215.nu.11
Effœminati dominabuntur eis. pa.1.p.25. num.20
Et os meũ nõ interrogatis. p.1.p.707.n.7
6 Væ mihi quia tacui. &c, & in medio populi polluta labia habentis ego habito. p. 1.p.414.nu.3
Væ vobis quia longiores factæ sunt vmbræ vesperi. p.2.p.466.nu.13
7 Vocabitur Emanuel. p.1.p.212.nu.4
Pete tibi signum à Domino Deo tuo, &c. Non petam & non tentabo Dominum. p.1.p.42.nu.11
Ecce virgo concipiet & pariet, &c. p.1.p. 43.nu.15
8 Vocа nomẽ eius, Accelera spolia, detrahe, festina, prædare. p.1.p.30.nu 5
10 Assur virga furoris mei, &c. sed Væ Assur. p.1.p.255.nu.12
Computrescet iugũ à facie olei. p.2.p.389. num.20
Visitabo super fructũ magnifici cordis Regis Assur, &c. p.1.p.259.nu.24
11 In illa die radix Iesse, &c. & erit sepulchrũ eius gloriosum. par.1.p.105.n.21

Et

Et requiescet super eum spiritus Domini. p.1.p.182.nu.26
Habitabit lupus cũ agno, &c. & puer parnulus minabit eos. p.2.p.68.nu.9
Et replebit eum spiritus timoris Domini. p.2.p.237.nu.20
14 Quomodo cessauit exactor? &c. grauisa est & exultauit. p.1.p.669.nu.25
17 Oblitaes Dei saluatoris tui, & fortis adiutoris sui non es recordata, propterea plantabis plantationem fidelem. p.2.p. 124.nu.16
19 Dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsq; ad extremũ terræ. p.1.p.159. num.13
23 Erubesce Sidon, ait mare. p.1.p.272. num.6
25 Domine Deus meus es tu, & exaltabo te, &c. cogitationes antiquas fideles amen. p.1.p.320.nu.21
Et faciet Dominus exercituum omnibus populis in monte hoc conuiuium pinguiũ. p.1.p.321.nu.23. & p.2.p.275.n.2
26 In illa die cantabitur canticum istud in terra Iuda. Vrbs fortitudinis, &c. Nomen tuum & memoriale tuum in desiderio animæ. p.1.p.495.nu.25
28 Audite viri illusores. par.1.pag.123. num.22
Et nunc nolite illudere, ne forte constringantur vincula vestra. par.1.pag.188. num.13
Qui crediderit non festinet. par.2.p.439. num.26
In loquela enim labij & lingua altera loquetur ad populum istum, &c. reficite lassum. p.2.p.36.nu.10
29 Deũ Israel prædicabunt. p.1.p.1.n.2
Et erit quasi Pythonis de terra vox tua. p.2. p.52.nu.10
Miserator eorum regit eos, &c. & semitæ meæ exaltabuntur p.1.p.131.n.21
33 Væ qui prædaris, Nonne ipse prædaberis? p.1.p.14.nu.12
Dicite iusto quoniam bene, &c. Væ impio in malum. p.2.p.473.nu.34.
Quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante, &c. Qui habitat in iudicijs, & loquitur veritatem. p.1.p.55.nu.20.
37 Lonam circulum in naribus tuis, & reducam te in via, per quam venisti. p.1. p.135.nu.14
38 Domine vim patior, responde pro me. p.1.p.285.nu.14
Præcisa est velut à texente vita mea, dũ adhuc ordirer succidit me. p.2.p.369.n.25
Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. p.1.p.333.n.22
41 Quis suscitauit ab oriente iustum. pa.1. p.61.nu.9
43 Interpretes tui præuaricati sunt in me. p.1.p.93.nu.15
Non me inuocasti Iacob, &c. nec laborem tibi præbui in thure. p.1.p.174.nu.4
45 Rorate cæli desuper, &c. & iustitia oriatur simul. p.1.p.101.nu.8
46 Qui portamini à meo vtero, &c. & vsq; ad canos ego portabo. p.1.p 121.nu.19
Audite me duro corde. p.1.p.149.n.14
47 Denuda turpitudinẽ tuã, discooperi humerum, reuela crura. p.1.p.273.nu.8
Nequaquam vocaberis vltra Domina Regnorum. ibidem.
48 Propter nomen meum longe faciam furorem meum, & laude mea infrænabo te, ne intereas. p.1.p.458.nu.4

49 *Audite insula, &c. Sub vmbra manus suæ protexit me. p. 1. p. 364. nu. 20.*
In vacuum laboraui sine causa & vanè fortitudinem meam consumpsi, ego iudiciũ meum cum Domino, & opus meum cũ Deo meo. p. 1. p. 666. nu. 16
50 *Dominus dedit mihi linguam eruditã, vt sciam sustentare eum, qui lapsus est verbo. p. 1. p. 83. nu. 13. & p. 228. nu. 8*
Erigit mane, mane erigit mihi aurem. p. 1. p. 84. numero. 14
51 *Consolabitur Dominus Sion, &c. p. 1. p. 222. nu. 12*
Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas euellentibus. p. 1. p. 681. nu. 28
Attendite ad petram, vnde scissi estis, & ad cauernam laci, de qua præcisi estis. p. 2. p. 213. nu. 2
52 *Quam speciosi pedes euangelizantium pacẽ, euangelizantiũ bona. p. 2. p. 44. n. 2*
53 *Quis credidit auditui nostro, ascendet sicut virgultum corã eo, & sicut radix de terra sitienti. p. 1. p. 134. nu. 28*
Ipse infirmitates nostras accepit. p. 2. p. 15. numero. 12
Generationem eius quis enarrabit? p. 2. pag. 130. nu. 4. & p. 120. nu. 2
55 *Omnes sitientes venite ad aquas. p. 1. p. 17. nu. 20*
Quare appenditis argentum & non in panibus. p. 1. p. 571. nu. 36
57 *Descende, sede in puluere, filia Babylon, &c. Tolle molam, & mole farinam. p. 1. p. 109. nu. 4*
In multitudine viæ tuæ laborasti, &c. propterea rogasti me. p. 1. p. 689. nu. 23
62 *Gratis venundati estis, & sine argento redimemini. p. 1. p. 664. nu. 9*
64 *Vtinã dirumperes cælos, &c. p. 1. p. 118 numero. 11*
Ecce tu iratus es, & peccauimus tibi. p. 2. p. 13. numero. 6
65 *Et vos, qui dereliquistis Dominũ, &c. qui ponitis fortunæ mensam, & libatis super eam. p. 1. p. 688. nu. 18*

Ex Ieremia.

1 *Ecce dedi verba mea in ore tuo, ecce constitui te hodie super gentes & super regna vt euellas & destruas, &c. p. 1. p. 603. numero. 28*
2 *Obstupescite cæli super hoc, & portæ eius desolamini vehemẽter. p. 1. p. 227. n. 4.*
Nullus auertat eam, omnes qui quærunt eã non deficient in mensibus eius inuenient eam. p. 2. p. 459. nu. 24
3 *Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. p. 1. p. 227. nu. 6*
4 *Ecce peruenit gladius vsq; ad animam. p. 1. p. 81. num. 7*
6 *Defecit sufflatorium, &c. quia Dominus proiecit illos. p. 2. p. 57. nu. 9*
7 *Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem, & mulieres conspergunt adipem, &c. p. 1. p. 199. nu. 21. & p. 2. p. 61. nu. 17*
11 *Mittamus lignum in panẽ eius, &c. p. 1. p. 105. nu. 26*
18 *Quia oblitus est mei populus meus. & c. vt ambularent per eas in itinere non trito. p. 1. p. 81. num. 6*
23 *Vocabunt eum, Dominus iustus noster. p. 1. p. 268. nu. 22*
31 *In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miserans tui. p. 2. p. 66. nu. 3*
51 *Fugite de medio Babylonis. parte. 1. pagina. 473. numero. 16*

Ex Threnis.

1 *Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis sui. p. 1. p. 207. nu. 16*
3 *Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua, sedebit solitarius, & tacebit quia leuabit se supra se. par. 1. p. 830. num. 1*
Bonus est Dñs sperantibus in eũ, animæ quærenti illum. p. 1. p. 212. nu. 12
Dabo scutum cordis laborem tuum. p. 1. p. 680. nu. 26
4 *Qui nutriebantur in croceis, amplexati sunt stercora. p. 1. p. 445. nu. 28*

Ex Baruch.

3 *Non est qui possit scire vias eius, nec qui exquirat semitas ex se. &c. imprudentia sua. p. 1. p. 440. nu. 12*
4 *Delicati mei ambulant vias asperas. p. 1 p. 678. nu. 21*

Ex Ezechiele.

2 *Et ingressus est in me spiritus, &c. & stetuit me supra pedes meos. p. 1. p. 470. n. 4*
3 *Ecce data sunt super te vincula, &c. & eris mutus. p. 1. p. 151. nu. 20*
13 *ipse ædificabat parietem, illi autem eum liniebãt luto absq; paleis. p. 1. p. 416. n. 8*
16 *Et dedi inaurem super os tuum. p. 2. p. 143. nu. 16*
17 *Et sumam de medulla cedri sublimis, &c. & erũpet in germẽ, & faciet fructũ. p. 1. p. 215. nu. 13*
18 *Considerans & auertens, &c. non reuertetur. p. 1. p. 356. nu. 18*
22 *Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam. p. 1. p. 684. nu. 7*
28 *Et tu Cherub extentus posui te in monte Sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. p. 1. p. 227. nu. 26*
36 *Effundam super vos aquam mundam, &c. & spiritum nouum ponam in medio vestri. p. 1. p. 96. nu. 21*

Ex Daniele.

4 *Et cum bestijs erit habitatio tua par. 1. p. 216. num. 14*
6 *Quia coram Deo iustitia inuenta est in me sed & corã te rex. parte. 1. pagina. 729. num. 32*
10 *In diebus illis ego Daniel lugebam, &c. caro & vinum non intrauerunt in os meum. p. 1. p. 699. nu. 18*
Ego veni propter sermones tuos, princeps autem Persarum restitit mihi viginti & vno diebus, &c. p. 1. p. 731. n. 37

Ex Osea.

1 *Non populus meus vos, &c. Filii Dei viuẽtis. p. 2. p. 445. nu. 13*
2 *Auferat fornicationes suas à facie sua, &c. & interficiam eã siti. p. 2. p. 220. num. 24*
Sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas tuas non inuenies, & sequetur amatores suos. p. 1. p. 601. num. 11
Et nunc reuelabo stultiam tuam. par. 2. p. 343. nu. 7
4 *Non est veritas, non est misericordia, non est scientia Dei in terra. parte. 2. pagi. 254. num. 7*
Fornicatio & vinum & ebrietas auferunt cor. p. 2. p. 289. nu. 14
9 *Ephraim quasi auis euolauit. p. 1. p. 677. num. 16*
12 *Chanaan in manu eius statera dolosa, ca*

Universidad de Deusto
Biblioteca

lumiam dilexit. p. 2. p. 415. nu. 3

Ex Ioele.

1 *Ficum meam decorticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. p. 1. p. 529. nu. 29*

2 *Reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, & rubigo, & eruca. p. 1. p. 620. nu. 10*

Ex Michæa.

1 *In domo pulueris puluere vos conspergite. p. 1. p. 660. num. 31*

4 *Præcocas ficus desiderauit anima mea. p. 1. p. 787. nu. 10*

6 *Quid dignum offeram Domino? curuabo genua Deo excelso? &c. Nunquid placari potest Dominus in millibus arietum? p. 2. p. 76. nu. 14*

Ex Habacuc.

1 *Facies hominis quasi piscis maris. pa. 2. p. 190. nu. 17*

2 *Væ qui congregat auaritiã magnã domui suæ, &c. quia lapis de pariete clamabit, &c. p. 1. p. 687. nu. 15*

Iustus ex fide viuit. p. 1. p. 776. nu. 19

3 *Domine opus tuum in medio annorum vivifica illud, in medio annorum notum facies, &c. p. 2. p. 44 nu. 3*

Viam feci in mari equis tuis, &c. à voce cõtremuerũt labia mea. p. 2. p. 89. n. 27

Cornua in manibus eius, ibi abscondita est fortitudo eius. p. 1. p. 671. nu. 19

Ingrediatur putredo in ossibus meis, &c. vt requiescat in die tribulationis. parte. 2. pagina. 302. num. 22

Ex Aggæo.

2 *Si tulerit homo carnẽ sanctificatã in ora vestimenti sui, & tetigerit de summitate, eius &c. & dixerunt, contaminatur. p. 1. p. 704. nu. 31*

Ex Zacharia.

1 *Perpendiculũ extendetur supe Hierusalẽ. p. 1. p. 93. n. 14*

9 *Et exibit vt fulgur iaculum eius. par. 1. p. 57 nu. 24*

Quid enim bonũ eius est, &c. & vinũ germinans virgines? p. 1. p. 298. nu. 19

11 *Assumpsi mihi duas virgas, vnã vocaui decorem, & alteram vocaui funiculũ, & paui gregem. p. 2. p. 203. nu. 2*

Ex Malachia.

1. *Maledictus dolosus, qui habet, &c. & nomen meum honorabile in gentibus. p. 1. p. 199. nu. 22*

Ex Matthæo.

2 *A diebus Ioãnis Baptistæ regnum cælorũ vim patitur. p. 1. p. 365. n. 20. & pag. 481. num. 9*

Cœpit Iesus dicere ad turbas de Ioanne. p. 1. p. 376. nu. 24

Inter natos mulierum non surrexit maior, &c. p. 1. p. 376. nu. 24

3 *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? p. 1. p. 372. nu. 12*

6 *Ne soliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis. p. 2. p. 116. nu. 18*

Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsq; dũ perficiatur. p. 1. p. 175. n. 6

7 *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonũ excidetur & in ignem mittetur. p. 2. p. 376. num. 14*

Omnis, qui audit verba hæc &c. & facit ea, assimilabitur viro, &c. p. 1. p. 525. n. 19

8 *Vt adimpleretur quod dictũ est per Isaiã prophetam, Ipse infirmitates nostras accepit. p. 2. p. 15. nu. 12*

10 *Inimici hominis domestici eius. par. 1. p. 414. nu. 3*

11 *Quid existis in desertum videre? p. 1. p. 545. nu. 42*

Iugum enim meum suaue est, & onus meũ leue. p. 2 p. 2. n. 6

Venite ad me omnes, qui laboratis, &c. p. 2. p. 91. nu. 4

15 *Deus vt quid dereliquisti me? par. 1. p. 406. nu. 30*

Sic luceat lux vestra coram hominibus. p. 1. p. 110. nu. 89

16 *Facto vespere dicitis, serenum erit, &c. Signa autem temporum non potestis. p. 1. p. 697. nu. 10*

Quid prodest homini si vniuersum mũdum lucretur, &c. p. 2. p. 378. nu. 21

17 *Si habueritis fidem sicut granum sinapis, & dixeritis mõti huic, Transi hinc, transibit. p. 1. p. 775. nu. 18*

18 *Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, &c. p. 1. p. 481. nu. 9*

19 *In regeneratione cũ sederit filius hominis. p. 1. p. 583. nu. 31*

20 *Calicem quidem meum bibetis. par. 1. p. 607. nu. 5. & p. 2. p. 496. nu. 22*

22 *Quomodo in spiritu vocauit eam Dominus dicens dixit Dominus, &c. p. 1. p. 267. nu. 18*

25 *Amen dico vobis, quandiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. p. 2. p. 228. nu. 19*

Vigilate, quia nescitis nec diem nec horam. p. 2. p. 296. nu. 5

26 *Transeat à me calix iste. p. 1. p. 496. n. 3*

Ex Marco.

8 *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam. parte 2. pagina. 217. num. 14*

16 *Et portæ inferi non præualebũt aduersus eam. p. 1. p. 227. nu. 5*

Assumptus est in cælum & sedet à dextris Dei. p. 1. p. 221. nu. 8

Ex Luca.

1 *Benedicta tu in mulieribus. par. 1. p. 433. nu. 28. & pag. 762. nu 18*

Aue gratia plena. parte. 1. pagina. 516. num. 28

Ecce ancilla Domini. p. 1. p. 518. num. 35. & pag. 659. num. 28. & pag. 648. num. 31

Quod enim ex te nascetur, sanctum vocabitur, &c. p. 2. p. 46. nu. 6

Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua. p. 1. p. 447 num. 1

Quia fecit mihi Dominus magna, qui potẽs est, & sanctum nomen eius. p. 1. p. 246 num. 23

2 *Omne masculinum adaperiens vuluã sanctum Domino vocabitur. par. 2. pag. 45. num. 6*

3 *Cuius ventilabrũ in manu eius. p. 1. p. 511. num. 14*

7 *Cui ergo similes dicam homines generationis huius? &c, & non saltastis. p. 1. p. 446. n. 31*

9 *Domine vis, dicimus, vt ignis descendat è cælo. p. 1. p. 838. nu. 27*

10 *Videbam Sathanam sicut fulgur de cælo cadentem. parte. 1. pagina. 676. num. 14*

Maria optimam partem elegit. parte. 2.

pag.89.num.26
11 Quod superest, date pauperibus. par.2.p. 77.nu.17
12 Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accedatur? parte. 1. pa.175 num.6
Qui blasphemauerit in Spiritum sanctum neq; remittetur ei in hoc sæculo, neque in futuro. p.2.p.471.nu.27
Cum videritis nubem Satanam ab occasu, &c. quia æstus erit, & fit. p.2.p.225.n.6
Anima mea habes multa bona, &c. Quæ autem parasti, cuius erunt? p.2.p. 288. num.29
Baptismo habeo baptizari. p.2.p.472.n.29
13 Domine si pauci sunt, qui saluantur? Cõtendite intrare per angustam portam. parte. 1. pag.519. num.1. & pag.763. num.23
Cum inuitatus fueris ad nuptias, &c. p.2. p.54.nu.32
Qui venit ad me & nõ odit patrem suum, &c. nõ potest meus esse discipulus. p.2. p.319.num.20
Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, &c. non potest meus esse discipulus. p.2.p.337.num.14
15 Gaudiũ erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente. parte. 1. pag.633. num.12
17 Quãdo regnũ Dei venturũ est? &c. regnum Dei intra vos est. pa.1.p.527.n.23
22 Ipse auulsus est ab eis quantum iactus lapidis. p.2.p.115.num.16
Simon, ecce Sathanas expetiuit te, &c. vt non deficiat fides tua. par. 1. pag. 398. num.20
24 Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? p.2.p.118 numero.25. & parte.1. pagina. 274. num.11

Ex Ioanne.

1 In principio erat verbum, &c. huius euangelij bona pars exponitur. par. 1. pa. 268 num.20
Quia prior me erat. parte. 2. pagina. 39. num.20
2 Nuptiæ factæ sunt, &c. & manifestauit ibi gloriam suam. parte. 1. pagi. 268. numero.21
3 Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. par.2.pag.44 num.2
Qui malè agit odit lucem. par.2.pag.351. num.7
5 Est Moyses, qui accusat vos in quo vos speratis. p.1.p.276.nu.16
Qui vero mala egerunt in resurrectionẽ iudicij. p.1.p.214.nu.8
6 Ego sum panis viuus. parte. 1. pag. 105 num.21
Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. p.1. p.283.nu.9
Amen, amen dico vobis, nisi manducaueritis carnẽ filij hominis, non habebitis vitam in vobis. p. 1. p296. 1.n.15. & p. 306.nu.12
Nunquid & vos vultis abire? par.2.pa.91 num.3
7 In die magno festiuitatis stabat IESVS &c. quem accepturi erant credentes in eum. p.1.p.210.nu.23
8 Abraham pater vester vidit diem meũ. p.1.p.51.nu.8
Qui ex Deo est, verba Dei audit. parte.1. pag. pag.102.nu.11
12 Et domus repleta est ex odore vnguenti. p.1.p.510.nu.10
14 Ego rogabo patrẽ, &c. & in vobis erit. p.1.p.184.nu.1
Vos autem cognoscetis, eum quia apud vos manebit, & in vobis erit ibidem.
Quid factum est, quia manifestaturus es te ipsum nobis? p.1.p.186.nu.8
15 Ego sum vitis vera. par.1.pag.283.nu.8
16 Exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum & vado ad patrem. p.1.p.135.nu.3
17 pater glorifica me gloria, quam habui priusquã mũdus fieret. p.1.p.105.n.21
Pater sancte serua eos, &c. vt sint vnum, sicut & nos. p.2.p.100.num.4
19 Et baiulans sibi crucem exiuit. &c. p.1. p.668.nu.21
Sciens IESVS quia omnia consummata sunt, vt cõsummaretur scriptura, dixit: Sitio. p.1.p.667.nu.17
Vnus militum lancea latus eius aperuit. ibidem.nu.18

Ex Actibus Apostolorum.

3 Pœnitemini igitur, &c. vt cum venerint tempora refrigerij. par. 2.pa.267.nu.6
Stephanus autem plenus gratia & fortitudine, &c. p.2.p.51.nu.24
13 Audientes gentes gauisi sunt, & glorificabãt verbum Domini, & crediderũt. quot quot erant prædestinati ad vitam æternam. p.1.p.427.nu.12

Ex epistola ad Romanos.

1 Quod antea promiserat per Prophetas, &c, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem. p.1.p.51.nu.6
Propter quem accepimus gratiã & apostolatum. p.2 p.42.nu.29. & p.1.p.151. num.20
Iustus ex fide viuit. p.1.p.97.nu.27. & p. 776.nu.19
Reuelatur enim ira Dei de cœlo, &c. vt sint inexcusabiles. p.1.p.810.num.10
2. Gentes, quæ legem non habent, &c. aut etiam defendentium. p.1.pa.437. n.4
3 Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & prophetis. p.1.p.29.nu.3
Iustificatis gratis per gratiam ipsius, &c. per fidem in sanguine ipsius. p.1.p.82. num.9. & p.254.nu.9
5 Lex subintrauit, vt abundaret delictum, &c. & inuentum est mandatum, quod erat ad vitam mihi esse ad mortem. p.1. p.157.nu.9
6 Si cõplãtati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. p.2.p.133.nu.15
Gratia Dei vita æterna, &c. p.1.p.734.n.5
Existimate vos mortuos quidẽ esse peccato, &c. ex mortuis viuẽtes. p.2.p.484.n.3
7 Quæ sub viro est mulier, viuente viro alligata est legi, &c. & vos mortificati estis. p.2.p.141.nu.20
8 Diligẽtibus Deũ omnia cooperãtur in bonum. p.1.p.468.n.3. & p.2.p. 12.n.5
Vt sit ipse primogenitus in multis fratribus. p.2.p.12.nu.5
Et de peccato dãnauit peccatũ in carne, &c. sed secundum spiritum. par.1.pag.675. num.12
9 Ostendit Deus diuitias gloriæ suæ in vasa

Universidad de Deusto
Biblioteca

misericordiæ, quæ præparauit ad gloriam.p.1.p.478.nu.1
Cum enim nõ dignati fuissent, aut aliquid boni egissent, &c. Iacob dilexit, Esau autem odio habuit.p.1.p.11.nu.4
10 *Quomodo credent ei, quem non audierunt, &c. Euangelizantium bona p.2. p.44.nu.2*
12 Non ergo blasphemetur bonum nostrũ: *p.1.p.219.nu.4*
Quasi morientes, & ecce viuimus, &c. & omnia possidentes.p.2.p.490.nu.16
13 *Nox præcessit dies autem, &c. & carnis curam ne feceritis in desiderijs vestris.p.2.p.350.nu.4*
15 *Suscipite vos inuicem sicut Christus suscepit vos.p.1.p.751. nu.20*
Spes autem non confundit. *par. 2. p.191. nu.21*

Ex Epistola.1.ad Corinthios.

1 *Quamuis verbum crucis pereuntibus stultitia est.ijs,qui salui fiunt , Dei virtus est. p.2.p.145.nu.24*
Factus est nobis sapientia iustitia, &c. vt qui gloriatur in Domino glorietur.p.2. p.309.nu.14
2 Non iudicaui me aliquid scire inter vos nisi Iesum Christum & hunc crucifixũ. *p.1.p.122.nu.19*
Oculus nõ vidit,nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit,&c.p.1.p.185.n.19
Non sumus sicut plurimi adulterantes verbum Dei , sed ex synceritate , Sic vt ex Deo coram Deo in Christo loquimur.p. 2.p.48.nu.15
3 Dei ædificatio estis, Dei agricultura estis. *p.1.p.479.nu.3*
9 *Bonum est mihi magis mori quã vt gloriã meam quis euacuet. p. 1.p.752.nu.23*
11 *Quicunq; mãducauerit,&c. & sanguinis Domini.p.1.p.28.n.9*
12 Æmulamini autem charismata meliora.p.2.p.245.nu.11
13 *Videmus nunc per speculũ. p.1.p.245. num.12*
14 *Nolite pueri effici sensibus. p. 1.p.725. num.20*
15 *Cum tradiderit regnum Deo & patri, &c.vt sit Deus omnia in omnibus.p.1. p.160.nu.18.&.p.2.p. 229.nu.22*
Sicut portauimus imaginem terreni,portemus imaginem cælestis.par. 1. p.640. num.7
Alioquin si resurrectio mortuorum non est &c. vt quid baptizantur pro illis.p.2. p.472.nu.29
Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem.p.1.p.763.nu.21
Sicut portauimus imaginem terreni portemus & imaginem cælestis.p.2.p.322. num.30

Ex epistola .2.ad Corinthios.

1 *Gloria nostra hæc est testimoniũ conscientiæ nostræ,&c.p.2.p.368.nu.23*
3 *Fiduciã talem habemus per Christum ad Deum, &c.non litera sed spiritu. p.2. p.46. nu.8*
Idoneos fecit ministros noui testamenti.p.1. p.596.nu.6
4 *Deus qui dixit , de tenebris lucem splendescere,&c.p.1.p.241.nu.2*
Habentes hanc administrationẽ, &c. sed in manifestatione veritatis cõmendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo.p.2.p.234 num. 11.&.p.251.nu.29
5 *Mente excedimus Deo.p.1.pag.799.numero.14.*
6 *Non angustiamini in nobis , angustiamini autem in visceribus vestris.p.1.p. p.389.num.31*
10 *Arma militiæ nostræ , &c.& in captiuitatem redigentes intellectum in obsequium Christi.parte.2.pagina.67. numero.7*
11 *Desponsi enim vos vni viro virginem castam exhibere Christo.parte.2.pagi-384.numero.4*
12 *Datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Sathanæ, qui me colaphizet.parte 1.pagina.739.numero.20.& pagina 423.num.28*
Ne magnitudo revelationum extollat me, &c.parte.1.pagina.423.num.28.& p.739.numero.20
13 *Gratia Domini nostri Iesu Christi sit cũ omnibus vobis,amen.parte.1.pag.252. numero.2*
Crucifixus est in infirmitate,&c.p.1.pag. 671.num.29

Ex Epistola ad Galatas.

3 *De maledicto legis factum pro nobis maledictum.p.1.p.120.nu.13*
O insensati Galatæ, quis vos fascinauit,non obedire veritati?p.2.p.143.nu.18
4 Estote sicut ego , quia ego sicut vos sum. *p.1.p.471 num.10*
Vbi venit plenitudo temporis , misit Deus Filium suum factum ex muliere.p. 1.p. 49.nu.2.&.p.637.nu.35
Vellem esse apud vos modo , &c. quoniam confundor in vobis.parte.2.pagina.78. numero.20
Scitis,quia per infirmitatem carnis euangelizani vobis iampridem , &c. vbi est ergo beatitudo vestra? parte.2.pagina 107.num.24
6 *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs.p.1.p.678.nu.19*

Ex Epistola ad Ephesios.

1 *In Christi sorte vocati sumus,&c. vt simus in laudẽ gloriæ eius.p. 1.p.595.numero.3*
In dispensatione plenitudinis temporum.p. 2.p.439.num.25
2 *Ipse est pax nostra, qui fecit vtraq; vnũ per crucem interficiens inimicitias in semetipso.p.1.p.120.nu.14*
Flecto genua ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt det vobis secundum diuitias gloriæ suæ , virtutẽ corroborari per spiritum eius in interiori homine. parte 2.p.297.num.8
4 *Ipse dedit quosdam Apostolos , &c. alios autem pastores & doctores.p.1.p. 5.numero.12*
Irascimini,& nolite peccare.parte.1.pag. 828.numero.30
In quo signati estis in diem redemptionis. p.2.p.282.nu.24
5 *Videte itaq; fratres, quomodo cautè ambuletis, &c, quoniam dies mali sunt.p. 1.p.450.nu.8*
Omnis fornicator,aut immundus, aut auarus,quod est Idolorum seruitus.parte.2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

p. 320.numero.23. & p.352.num.10
Canentes & psallentes in cordibus vestris Domino.p.1.p.771.nu.6
6 Per omnem orationem & obsecrationē orantes omni tempore, &c.p.1.p.601. num.23
Calciati pedes in præparatione Euangelij pacis.p.1.p.812.nu.15
13 Flecto genua ad Patrem, &c. vt impleamini in omnem plenitudinem Dei p.1. p.246.nu.17

Ex epistol. ad Philippenses.

1 Coarctor autem è duobus, &c.quid eligā ignoro.p.1.p.389.nu.31
Hoc oro, vt charitas vestra magis ac magis abundet, &c, vt probetis potiora.p.1.p. 442.nu.18
2 Non rapinam arbitratus est esse se æqualē Deo p.1.p.39.nu.2
In humilitate superiorem se inuicem arbitrantes, &c.sed ea, quæ aliorum.p.2.p. 194.nu.4
Si æmulor super sacrificium & obsequium fidei vestræ, gaudeo, &c.p.2.pag.298 numero.11
3 Nunc autē deponite vos omnia, &c.qui creauit eum, p.2.p.344.nu.15
Vnde Saluatorem expectamus, &c. configuratum corpori claritatis suæ.p.2.p. 354.num.18
Non quod iam acceperim, aut iā perfectus sum, &c.quæ sunt priora extendens me ipsum.p.2.p.432.nu.4
4 Nil solliciti sitis, sed in omni obsecratione, cum gratiarum actione orationes vestræ innotescant apud Deū.p.1.p.784. numero.3

Ex epistola. ad Colossenses.

1 Gratias agentes Deo & Patri, &c. & remissionem peccatorum p.2.p.410.nu mero.14
Non cessamus orare pro vobis, &c. vt impleamini in agnitione voluntatis eius.p. 1.p.403.nu.2
2 Et vos cū mortui essetis in delictis in præputio carnis vestræ affigens illud cruci. p.1.p.106.nu.23
Et estis in illo repleti, qui est caput nostrū. p.1.p.734.nu.6
Si mortui estis in Christo, &c.neque contrectaueritis quæ sunt omnia in interitu in ipso vsu.p.2.p.135.nu.21
Induite vos sicut electi Dei sancti viscera misericordiæ &c. sicut Dominus donauit, ita & vos.parte.1.pagina.554.numero.23

Ex epistola prima ad Thessalonicenses.

5 Omnia probate, & quod bonum est, tenete.p.2.p.77.nu.17

Ex epistola secūda ad Thessalonicenses.

2 Veniet in omni seductione iniquitatis, &c.vt credant mendacio.p.1.p.49.nu 309.numero.11
4 Bonū certamen certaui, cursum consummaui, fidem seruaui.parte.2.pagina. mero.15

Ex epistola prima ad Timotheum.

3 Manifestè magnum est pietatis sacramē tum, quod manifestatum est in carne.p. 1.p.21.nu.9
Qui episcopatum desiderat, bonū opus desiderat.p.1.p.492.nu.18
6 Qui solus habet immortalitatem, &c. sed me videre potest. parte.1.pagi.126. numero.5
Radix omnium malorum cupiditas, &c. Quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. p.1.p.669.nu.12
Diuitibus huius sæculi præcipe non sublimè sapere, &c.vt apprehendant bonam vitam.p.2.p 327.nu.11

Ex epistola secunda ad Timotheum.

4 Insta opportunè, importunè.p.1.p.536. numero.15

Ex epistola ad Titum.

1 Paulus seruus Dei, Apostolus autem Iesu Christi, &c.Deus ante tempora sæcularia, &c.p.1.p.734.nu.6
5 Non ex operibus iustitiæ, quæ fecim⁹ nos, sed secundum misericordiam suam saluos nos fecit.p.1.p.478.nu.1.& pag. 501.nu.8

Ex epistola ad Hebræos.

1 Multifariam multisq; modis, &c.purgationem peccatorum faciens. p.2.p.100. numero.2
2 Nusquam Angelos apprehendit.p.1.p. 39.num.3
Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortē. p.2.p.6,nu.16
Vt per mortem destrueret eum, qui habet mortis imperium.p.1.p.675.nu.10
4 Viuus est sermo Dei & efficax, &c.& intentionum cordis.p.2.p.122.nu.9
5 Qui in diebus carnis suæ preces, &c.& exauditus est pro sua reuerentia.p.1.p. 589.nu.15
6 Impossibile est, eos, qui semel illuminati sunt, &c.rursus reuocari ad pœnitentiam.p.1.p 9.nu.25
Qui confugimus ad tenendam propositam spem, &c incedētes vsq; ad interiora velaminis.p.2.p.324.nu.3
In quo volens Deus abundantius ostendere pollicitationes hæredibus, &c.p.1.pa. 304.numero.4.&.p.2.pag.323.numero.1
10 Habētes itaq; fratres fiduciā in sanguine Christi, &c.& abluti corpus aqua munda.p.1.p.290.nu.30
Corpus aptasti mihi.p.2.p.45.nu.6.&.p. 1.p.785.nu.5
Ingrediens mundum dicit, Hostiā & oblationem noluisti, &c.vt faciā Deus voluntatem tuam.p.1.p.785.nu.5
11 Per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo,p.1.p.124.nu.24
Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. parte.1.pagina.242.numero.3.& pagina.262.numero.2.& pagina. 668. numero. 22. & pagina.669.numero.25
12 Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, &c.p.1.p.340.nu.11
Patres quidem carnis nostræ habuimus erroditores.p.1.p.639,nu.4
13 Iesus Christus heri & hodie ipse & in sæcula.p.1.p.48.nu.29

Ex Epistola sancti Iacobi.

1 *Omne datum optimum, & omne donũ perfectum, de sursum est descendens à Patre luminum.parte.1.pagina.419. numero.17*

Patienti opus perfectum habet..parte.2. p.69.num.12

2 *Fides sine operibus mortua est.parte.1.p. 776.num.20*

Ex Epistola prima Diui Petri.

1 *In quem desiderant Angeli prospicere. p.1.p.734.nu.6*

2 *Vos autem genus electum, &c.in admirabile lumen suum.parte.2.pagina 30. numero.23*

3 *In fide omnes vnanimes, &c.sed è contrario obedientes.parte.2.pagina.222. numero.1*

4 *Tempus est vt incipiat iudicium à domo Dei.p.1.p.607.nu.5*

Ex Epistola secunda Diui Petri.

2 *Iustum Lot oppressum à nefandorum iniuria, ac luxuriosa conuersatione eripuit:aspectu enim & auditu iust⁹ erat, &c.p.1.p.444.num.25*

Ex Epistola prima Diui Ioannis.

1 *Quod vidimus & audiuimus, &c. & cum filio eius Iesu Christo.parte.1.pag. 654.num.14*

3 *Omnis,qui natus est ex Deo, peccatum nõ facit.p.1.p.468.num.1*

Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo.p. 2.p.50.num.21

4 *Qui non diligit,non nouit Deum.p.1.p. 442.num.18*

Ex Epistola Beati Iudæ.

Væ qui errore Balaam mercede effusi sunt. p.2.p.63 num.24

Angeli verò, qui non seruauerunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium,&c.parte.1.pagina.737. numero.15

Ex Apocalypsi.

1 *Ego sum primus & nouissimus, & habeo claues mortis & inferni.p.1.p.422 numero.27*

2 *Vincenti dabo manna absconditum, & nomen nouum.parte.1.pagina.103.numero.15*

3 *Amen, testis fidelis & verus.p.1.pag. 449.num.7*

Suadeo tibi emere à me aurum,quo locuples fias.p.2.p.377.num 17

Ecce ego sto ad ostiũ, & pulso.p.2.p.446. numero.16

Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere, quia modicam habes virtutem,&c.p.1.p.791.nu.25

Ego dilexi te,quoniam seruasti verbum patientiæ meæ,&c.habitantes in terra.p. 2.p.157.num.1

4 *Et mittebant coronas suas ante thronũ. p.2.p.486.nu.5*

5 *Fecisti nos Deo nostro regnum.p.1.pag. 30.num.24*

11 *Datus est mihi calamus, &c. atrium autem quod est foris templum ejice foras & ne metiaris illud.parte.2.pagin. 367.nu.19*

12 *Proiectus est Draco ille magnus, &c. qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte.parte.1.pagina.69. numero.2*

Mulier amicta sole, & mulier sub pedibus eius.p.1.p.546.nu.44

Factum est prælium magnum in cælo, Michael & Angeli eius, &c.parte.1.pagina.736.nu.10

Datæ sunt mulieri alæ duæ, vt volaret in desertum.parte.1.pagina.763.numero.23

13 *Vidi de mari bestiam ascendentem. &c. & eos, qui in cælo habitant.p.2. p.462.nu.2*

14 *Et vidi, & ecce agnus stabat supra montem Sion, &c. Hi empti sunt de terra ex omnib⁹ primitiæ Deo & agno. p.2.p.372.nu.4.*

Non habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam & imaginem eius.p. 2.p.398,nu.12

22 *Et ostendit mihi fluuium aquæ viuæ, & splendidũ tanquam cristallum procedentem de sede Dei & agni.p.1.p. 209.nu.22*

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

SALMANTICAE,

Excudebat Ioannes Ferdinandus.

1584

INDEX RERVM ET SENTENTIARVM MEMORABILIVM, quæ in hoc opere continentur, P.I. iuxta ordinem alphabeticum conscriptus.

A.

A B, C, D, Et reliquæ literæ moraliter applicantur. part. 1. pagi. 751. num. 18

Abraham. S. Trinitas apparuit forma visibili. par. 1. pa. 229. num. 25

Abraham qua de causa à Lot recessit. par. 2. pag. 489. n. 13

Abraham magnam erga pauperes & peregrinos habuit misericordiam. part. 1. pag. 546. num. 2

Abraham cur à Diuo Paulo de fide laudatur. part. 1. pagi. 650. nu. 1

Abelis & Caini contentio. par. 1. p. 813. nu. 19

Abstinentia Diui Ioannis Baptistæ. par. 1. pag. 373. nu. 15

Abundantia rerum sæpe iniquitatem parit. part. 1. pag. 652. nu. 8

Abnegare nos ipsos debemus. part. 2. pag. 105. nu. 18. &. pa. 345. nu. 12

Abnegatio sui ipsius nouum præceptum. part. 2. pag. 93. nume. 8

Abnegatio sui ipsius qualis præcipiatur à Christo. par. 2. p. 93. nu. 9

Ab negare seipsum quid. par. 2. pag. 94. nu. 12

Accidens nullum est in Deo. part. 1. pag. 246. n. 15. &. pag. 277. n. 21

Actus voluntatis Saluatoris nostri cur erat meriti infiniti par. 1. pag. 627. num. 4

Actus vnicus vehemens plus efficit quam remissus. part. 2. pagi. 433. num. 7

Adam omnibus animantibus nomẽ imposuit, pa. 1. pag. 342. nu. 19

Adam peccãte omnes peccauimus. par. 1. pag. 679. nu. 24

Adamas virtute attractiua magnetem superat. par. 2. pagi. 98. nu. 23

Adolescẽtium huius temporis viuẽdi licentia. par. 2. pag. 313. nu. 2

Adolescẽtes ne sint in sermone dulces. par. 1. pag. 816. nu. 29

Adoratio, quæ Deo, cruci, Virgini Mariæ, & sanctis debetur. part. 1. pagi. 107. nu. 26

Adoratio latria prẽcisum obsequiũ Dei est. par. 1. pag. 489. n. 9

Adoratio latria absoluta & respectiua vndè dimanet. part. 2. pagi. 12. nume. 4

Adulatio cito cognoscitur. part. 1. p. 416. nu. 8

Adulter grauius punietur quã adul-

tera. p.2.p.365.nu.15
Aduentus Domini quam desideratus, p.1.p.153.nu.27
Aduentus Christi & hominem reparauit, & mundum restituit, p.1.p. 199.n. 10.
Aduentus Christi quot bona mundo attulit. p.2.p. 248.n.22
Aduersitates libenter suscipiendæ, p.1.p.66.nu.23
Affectus rerum terrenarum inordinatus cui noceat, p.2.p.338. nu. 18
Affectiones à terra sunt eleuandæ, p.1.p.812.numer.13.&.p.2.p.442 num.6
Afflictos quid consolatur, p.1.p.768 nu.36
Agrippina mater Neronis vitã nihili fecit, vt filius imperio protiretur, p.1.p.490.n.12
Agnum paschalẽ, qui in peccato comedebat, non peccabat, p.1.p.284 num.10
Agnus innocentiam denotat, p.1.p. 340.nu.11
Alexãder cur laudauit Achillem, p. 1.p.376.n.23
Alexander cur è palatio eiecit quendã Philosophum, p.1.p.416.nu.9.
Alexander magnus Indias expugnaturus quid fecit, p.2.p.180.n.16
Alfonsus Rex Castellæ quarè Zaidã vxorẽ noluit Mariam appellari, p.1.p.24.nu. 16
Alma quid significet, p.1.p.44.n.17
Amadeus princeps quos habuit canes venaticos, p.1.p.549.n.9.
Amanti Deum prẽmium assignatur p.1.p.172.n.25
Ambitio omnia deuorare vult, p.1. p.493.n.20
Ambitio cunctos aggreditur, p.1.p. 709.n.11.& pag.720.n.5.& p.741. n.25.
Ambitio plura mala committit, p.1. p.745.n.2.&.p.749.n.12
Ambitioni quid medeat, p.1.p.742. n.30
Ambitiosus diuinitate potitus qualiter se gerat, p.1.p.492.n.18
Ambitiosus à dignitate excludendus, p.1.p.591.n.22
Ambitiosorum ingeniũ, p.1.p.708. num.10
Ambitiosi post obtentam dignitatẽ quid supersit, p.1.p.494.n.22.
Ambitiosi omnia se posse putant, p. 1.p.495.n.26
Amen Hebraica vox & quid significet, p.2.p.110.n.2
Amicus verus quas debeat habere cõditiones. p.2.p.17.n.20.&.21.
Amici Dei in quo Christum conantur imitari, p.1.p.783.n.1
Amicitia quæ sit vera, p.2.p.10. numero.30
Amicitia ficta in quo apparet, p.2.p. 13.n.8
Amicitia inter quos habenda est, p.2 p.17.n.20
Amicitia non repentè abrumpenda est, p.2.p.18.n.23
Amor in rationali creatura qualiter debitum Deo persoluat, p.1.p.166 nu.7
Amor quantus sit quomodo cognoscendus, p.1.p.167.n.10
Amor sine operibus, si adest operandi facultas, est inanis, p.1.p.168.numero.33
Amor diuinus cur morti cõparetur, part.1.pag.176.n.10.&.p.699.numero.15
Amor diuinus qualis fingendus, p.1. p.177.nu.11
Amor diuinus potẽs, singulare, & vnicum mũdo beneficiũ, p.1.p.203. num.2
Amor diuinus non est cæcus. vt profanus. p.1.p.218.n.1
Amor diuinus vsquèquò peruenit, p.1.p.204.nu.7
Amor diuinus ex qua notitia dimanet, p.1.p.370. n.4
Amor diuinus erga omnes creaturas æqualis, p.2.p. 65.n.7.
Amor diuinus ex parte creaturarum non dicitur æqualis, ibidem.
Amor diuinus erga peccatores, p. 1. p.789.n.17.&.pag. 197. n. 4.
Amor Christi Domini in quo maximè enituit, p.1.p.322.n.26
Amor Dei vnde nobis proueniat, p. 2.p.126.n.20
Amor mutuus vigere debet, p.1.p.22 num.10
Amor quo sit pretiosior, p. 1.p. 193. nume.3
Amor perfectus qui sit, p.1.p.220.numer.7
Amor perfectus non admittit cõsortium, p.1.p.266. n.15
Amor Christũ interfecit, & sic amari vult, p.1.p.274. n.11.
Amor facilè operatur, p.2.p. 300.numer.16.
Amor feruidus quid in anima causet, p.1.p.280.n. 29
Amor, qui nequit opus adimplere, voluntatem manifestat, p.1.p.326. num.3
Amor proximi ex Dei dilectione dimanat, p.2.p.28. n. 18
Amor est beneficiorum origo, par.2. p. 36. n.9
Amor verus cui inniti debeat, p.2.p. 74. n.8
Amor est sicut aqua, p.1.p.658.n.24
Amor est desiderij centrũ, p.1.p.723. n. 14
Amor proprius ianuas Deo claudit, p.2.p.132.n. 10
Amor nostri sit regula amoris proximi, p.2.p.15.n. 17
Amor proprius quot vitiorum sit autor, p.2.p.116.n.19
Amor est animæ ala, pa. 2.p. 383.numer.2
Amor à semetipso alienat amantem p.2.p.384. n.5
Amor fortior omnibus, p.1.p.205 numer. 10.
Amor amore rependitur, p.1.p.206. num.12
Amor rerum terrenarum ne nos offuscet, p.1.p.311.n.25
Amori nihil est graue p.1.p.169.n.17 &p.176.n.8.&p.70 num.20.
Amoris veri argumentum, p.1.p.203 num.4
Amoris diuini signum, p. 2.p. 36.numer.10

Amoris effectus præcipuus quis sit. par.1.pag.790.nu.20
Amor proprius, cui sit impedimento. par.2.pag.95.nu.15
Amoris maximi signum. par.2.pag. 126.num.20
Amor mutuus multis ex causis dimanat. par.1.pag.463.nu.16
Amor Christi & amor virginis Mariæ quam habeant connexionem par.1.pag.658.nu.25
Amor Christi erga homines. par.2. pag.115.nu.16
Amor Dei nullum alium admittit. par.2.pag.117.num.22
Ananias quid significet. par.1.pag. 729.nu.30
Anaxagoras cur fuit capite damnatus. par.1.pag.263.num.5
Anaxagoras quid amissis diuitijs dixerit. par.2.pag.319.nu.21
Analogice plura dicuntur de Deo non per naturam. part.1.pag.285. nume.7
Angelus quare positus sit in paradisi custodiam. par.1.pa. 504.nu.16
Angelus propinquior Deo magis participat voluntatem illius. par. 1.pag.516.nu.29
Angelus nequit animam introire. par.1.pag.754.nu.29
Angelus quid possit agere in anima par.2.pag.384.nu.6
Angeli plura redẽptoris nostri mysteria vsquequo ignorarunt. par. 1.pag.99.num.4
Angelus beatus est in vinculis. par. 1.pag.289. nu.25
Angelus in alicuius corporis assumptione qualiter se habeat. part. 1. pagi.344.num.23
Angelum per gratiam esse excellentius est quam per naturam. part. 1.pagi.344.nu.24
Angeli in præsepio non tantũ Deũ hominem factum adorabant. pa. 2.pag.438.num.24
Angeli in illo instanti, quo fuerunt viatores quantum meruerunt. p. 2.pag.454.nu.22
Angeli superiores ad nos mitti non solent. par.1.pag.353.num.19. &. pag.719.nu.2
Angeli maiores minores illuminãt. par.1.pag.456.nu.26
Angeli lætantur de conuersione peccatoris. part.1.pag.633.nu.13
Angeli fuerunt creati in gratia, par. 1.pag.642.nu.13. & pag.734.nu. 4.& pag.682.nu.2
Angeli in hominum ministeriũ destinantur. par.1.pag.716.nu.33
Angeli post Christi aduentum efficacius nos custodiunt. par.1.pag. 728.num.27
Angeli non descendunt per generationem. part.1.pag.728.nu.29
Angeli quàm in promptu sunt, vt seruis Dei inseruiant. part.1.pag. 729.nu.31. &.34
Angeli cur sæpe nos à periculis non eripiunt. par.1.pag.729.nu.32
Angeli quare alis depingũtur. pa. 1. pag.730.nu.33
Angeli cur inter se decertasse dicuntur. par.1.pag.731.nume.36

An-

Angeli in quo cælo sunt. par.1. pag. 733.num.2
Angeli non occupant locum. par.1. pag.733.num.2
Angeli in qua fide creati fuerunt in gratia. par.1.pag.734.num.5
Angeli quarè exoptarunt aduentũ Christi. par.1.pag.734.nu.6
Angeli quod peccatum commiserunt. par.1.pag.735. nu.8
Angeli nullum in intellectu possũt errorem habere. p.1.pa.735. nu.8
Angelorum rebellionis causa. part. 1.pag.743.n.33.
Angeli de quo in cælo decertarunt. par.1.pag.736,nu.10
Angeli quibus armis in cælo dimicarunt. ibidem
Angeli boni per quem malos vicerunt. par.1.pag.736.nu.12
Angeli magno cum labore gloriam compararunt. ibidem nu.11
Angeli ante electionem sunt liberi. par.1.pag.737.nu.13
Angeli mali nõ habuerunt pœnitẽdi locum. par.1.738. nu.16
Angeli boni in hoc sæculo quod bellum cũ malis gerant. ibidẽ nu.18
Angeli boni aliquãdo nos castigãt. par.1.pag.740.nu.24
Angeli miro quodam modo visionẽ suam spiritui nostro infundunt. par.1.pag.755,nu.30
Angeli nimium zelum habent erga animas ibidem nu,32
Angeli omnes specie differunt. par. 2.pag.278.nu.11
Angeli sunt innumerabiles. ibidem nume.12
Angelorum perfectiones vnde possint colligi ibidem nu.11
Angelus non est nomen naturæ sed muneris. par.1. pag. 42. nu.10
Angelorum mittendi ordo. par. 1.p. 719.nume.2
Angerona tristitiæ Dea. part.1.pag: 554.num.24
Anima à mundi strepitu semota in quo se exercere ḋbet p.1.p.34.n.19
Anima indurata quo tendit. part. 1. pag.148.nu.12
Anima absq; Deo deformis. part. 2. pa.452.nume.4.
Anima qualiter ad imaginem Dei facta sit par.2.pa.407.nu.6
Anima in gratia est alterum cœlum empyreum. par.1.pagi.171.nu. 22
Anima in beatitudine quam inclinationem habeat par.1.pa.174.nu.2
Anima licet sit tota in toto & tota in qualibet parte, magis in vno membro quã in alio operatur. p. 1.pag.185.nu.6
Anima iusti quo plus eleuatur eo magis disponitur p.1. pa.186.n.7
Anima Spiritus sancti plena quàm decora. par.1.pag.201.nu. 28
Anima sedendo & quiescendo fit sancta par.1.pa.190.nu.21
Anima trãquilla in virtute proficit. par.1.pag.280.nu.28
Anima Christi per veram concomitantiam est sub panis & vini accidentibus. par.1.pag.282.nu.6
Anima quem habeat cibum & medelam. par.1.pagi.297.nu.18

Anima quo exercitio plurimum lucretur coram Deo.p.1.p.381.n.7
Anima sine gratia qualis manet.p.1 p.418.nu.16
Anima Dei plena vtilitati proximi vacat.p.1.p.443.nu.21
Anima iusta qualiter se habeat in recordatione peccati.p.1.p.457.n.2
Anima quo satiatur.p.1.p.464.nu. 22. &.p.2.p.407.nu.6.&.p.409. numero.11
Anima habet infinitam capacitatẽ passiuam, ibidem.&.p.2.p.407. numero.6
Anima sancta quales habeat cogitationes.p.1.p.528.nu.28
Animæ pedes.p.2.p.491.nu.20
Anima & corpus quomodo inter se se habent.p.2.p.396.nu.8
Anima iusti pulcherrima.p.1.p.529 numero.31
Anima & corpus in continuo iurgio versantur.p.1.p.575.nu.7
Anima nostra secundum Philosophum est tanquam tabula rasa.p. 1.p.575.nu.9
Anima qualiter perficienda sit.p.1. p.576.nu.10
Anima naturaliter desiderat corpus suum informare.p.1.p.581.nu.27
Anima à Deo potissimè seruatur.p. 1.p.608.nu.7
Anima doctrina indiget.p.2.p.60. numero.15
Anima citius purgãda est à peccato. p.2.p.78.nu.18
Anima peccatrix appetitui subiacet.p.1.p.600.nu.
Anima iusti gladius acutus.p.1.pag. 60.2.nu.25
Anima quęq; angelum habet custodem.par.1.p.716.nu.34
Anima pura mirabiles operationes angelorum recipit. par.1.pa.755: nu.31
Anima quãdo vel magis illustratur, vel obcæcatur.par.1.p.777. nu.13
Anima duplicem habet effectum.p. 2.p.123.nu.11
Anima quibus illustratur.p.2.p.167 num.4
Anima nostra post, lapsum ex se quid producat.p.2.p.232.nu.6
Anima beata nitidior erit cunctis corporibus glorificatis.par. 2. p. 303. num.25
Anima duas alas habeat. p. 2. p. 383. num.2
Anima soli Deo vnitur. par. 2. pag. 384.nu.9
Animæ sanctæ affectio. p. 2.pa.353. num.13
Animæ peccatricis abominatio.p.2. p.453.nu.6
Animæ ita nos conformemus, vt corporis non obliuiscamur, & è contra.p.1.p.280.nu.29
Animæ de partis diuitijs quid super sit.p.1.p.459.nu.8
Animæ sanctæ desiderium. par.1.p. 464.nu.23
Animæ & corporis discrimẽ. p.1.p. 575.nu.8
Animæ quando indulgemus. p.1.p. 678.nu.21
Animæ prius medeatur quam corpori.p.2.p.178.nu.9
Animæ non omnes vnam eandemque affectionem habent in Deũ, p.2.p.310.nu.17.
Animarum prægnantium duo sunt genera.p.1.p.459.nu.6.
Animarum cura est ars artium, p.1. p.492.nu.16.
Animarum salus maxima cum diligentia exquirenda,p.2.p.54.n.32
Animalia habẽtia debile caput tonitruo perturbãtur.p.1.p.475. n.23.
Animus in quo vires sitas habeat. p. 1.p.774.n.13.
Animus vagus nihil perficiet.p.2.p. 403,nu.28.
Animus sero ad periculorum patiẽtiam post pericula instruitur. p.2. p.39.n.18.
Animus noster finitus, p. 1. p. 796. num.3.
Animus noster quare quo magis speculationem intendat, eo minus habeat virtutis affectum. p. 1. p. 796.nu.3.
Animi propensio parte. 1. p. 835. numero.16.
Animi canales parte.1.p.796.n. 3.
Anna mater Virginis Mariæ de qua tribu descendit parte. 1. p. 498.n.3.
Antichristus omnium acerrimus.p. 2.p. 462.n.1.
Annæ nominis quadruplicis significationis.p.2.p.404.n.32.
Annæ nominis quatuor fœminas fuisse refert scriptura. p.2.p.403. num. 29.
Apellis industria.p.1.p.696. n.7. & pag.764.n.25.
Apes vbi libenter maneant. part.1. pag.190.nu.21
Apostoli quibus armis mũdũ debellarunt.p.1.p.236,n.8.&.p.2.p.67. num.8.
Apostoli si in illo passionis triduo consecrassent, qualiter conficerẽt p.1.p.287.n.20.
Apostoli quot labores pertulerunt in conuersione mundi.p.1.p.389. num.31.
Apostoli omnes ad fuerunt Mariæ virginis morti. p.1.p.579.nu. 20.
Apostoli & gratiam iustificantem & recte loquendi gratiam habuerunt.p.2.p.43.nu.30.
Apostolus quid significet,p.1.p.603 num,28.
Apostolos cur sæpius in ambitionẽ incidisse, euangelica narrat historia,p.1.p.720.nu.5.
Apparatus & sumptus superfluus rescindendus.p.1.p.293. nu.6.
Appetitus hominis quam pœnam sortiatur.p.1.p.601.n.22.
Appetitus hominis importunus. p. 1.p.600.n.20.
Appetitus sunt coercẽdi.p.2.p.300. nu.16.
Appetitꝰ causa quę sit.p.1.p.58.n.10
Appetitui resistendum.p. 2. p. 94. num.11.
Aqua quare suffocat parte.1. p. 223. num.15.
Aqua quibus de causis ascendat sursum.p.1.p.425.nu.6.

Aquila quomodo renouatur. p.2. p. 101.nume.7
Aquilæ sunt viuacissimi olfactus.p. 1.pag.329.nu.10
Arbitrium liberũ nulla constellatio ne tollitur par.1.pag.159.nume.15
Arbitium liberum tollere hæreticũ. par.2.pa.485.nu.2
Arbitrium liberum à Deo non tolli tur.part.2.pagi.87.nu.21
Aristenes philosophus cur ægre tulit laudari.part.1.pag.392.num.4
Aristides quid de quodam Themistoclis consilio senserit.part.2.pa. 312.nu.23
Aristoteles fuit quoddam naturæ prodigium
Arca fæderis qnid obumbrauerit. par.1.pag.593.nu.17
Arca fæderis licet esse grauissima leuitis non ponderabat.par.1.pa. 169.nume.17
Arseni⁹ Abbas moribũd⁹ Angelos alloquebatur.par.1.pag.628.nu.7
Ascensio Dñi in cœlum ad quæ nos inuitet.par.1.pag.154.num.28 99.2 204.
Assentatio nocet plurimum.part.1. pag.140.nu.17
Asię mos.par.1.pag.619.nu.9
Attentio in concione præstanda. p. 1.pag.585.nu.5
Attributa Dei omnia sunt æqualia. par.2 pa.65.nu.2
Auarus semper est inquietus & anxius.par.1.pa.685.nu.9
Auarus nunquam satiatur par. 2.pa. 407.nura.5
Auari ingenium.par.2.p.408.nu.10
Auarus fugiendus.part. 2.pagi.320. nume.24
Auari diuitias adorant.part.1. pagi. 684.nume.6
Auaritia ligat auaros.par.1. pag.14. nume.11
Auaritia non curatur rerum affluen tia.par.1. pa.685. nume.10
Auaritia quibus communis. part.1. pag.683.nu.5
Auaritia non senectute curatur. pa. 1.pag.684.nu.8
Auaritiæ vis.par.2.pag.328.num.16
Auaritia quæ vocetur. part. 1. pagi. 254.nu.7
Auenza Rabbi antiquissimus Hebræorum.part.1.pag.305. nu.9
Sancto Augustino quid quædam vox è cælo lapsa dixit.par.1. pag. 293.nu.4
Augustus Cæsar qua de causa Alexandriam non vastauit.par.1.pa. 564.num.17
Aurum qua auiditate inquiratur. par.2.pag.406 nu.3
Auora vnde dicitur.par.1.pag.647. num.28
Auxiliũ efficax cui concedatur.p.1. pag.45.n.21.&.pag.285.nu.14
Auxiliũ in rebus exterioribus semper est occasio iacturæ interioris. p.1.pag.540.nu.26
Auxiliũ Dei in conflictu spirituali nunquã deest.p.1.pag. 676. nu.15
Auxilium sufficiens nulli denegatur.par.1.pag.760.nu.12
Auxilio Dei ad salutem expeditius pauper quam dives vtitur. part.2. pag.316.nume.11
Azarias quid significet.par.1. pagi. 729.nume.30

B.

Baculus episcopalis quid significet.par.1.pag.629.nu.12
Bamba Rex Hispaniæ cuius religio nis fuit monachus.par.2.pag.332. nume.26
Baptismus idem pollet quod lauacrum.par.1.pa.118.nu.8
Baptismus hominem renouat. part. 1.pa.101.num.8
Baptismus quando dandus adultis par.1.pag.256.nu.15
Baptismus ex passione Christi ema nauit,par.1.pag.111,nu.11
Beatitudo & omnia ad eam consequendam per quem nobis donata sunt,par.1,pag.20.nu.6
Beatitudo qualiter contineatur in verbi diuini auditione,part.1.pa. 526.num.22
Beatitudo in quo consistat,par.1.pa. 723.nu.14.& pag.849.nu.30,&. par.2.pag.280.num.17
Beatitudo in quo à philosophis ponebatur,par.2,pag.171.nu.16
Beatitudo nostra obiectiua quæ sit, par.2.pag.279.nu.15
Beatitudo extra Deum non reperitur,par.2,pag.395,nu.4
Beatitudinem in fruitione diuini amoris consistere vsque adeo probabilis est sententia,part. 1,pagi. 849.nu.30
Beatus quis erit,par.1.pag.6. nu.15.
Beatus quisque quantum loci occupabit,par.1,pag.84,nu.16
Beatus quisq; suo gloriæ gradu quiescit,part.1,pag.85.nu.19
Beatus alter alterius gloria delectatur,par.2.pag.101 nu.5
Beati quomodo dicantur Dei comprehensores,par.1,pag.126. nu.5, &.par.2.pag.409.nu.13
Beati omnes quoad desideriũ æquales sunt,par.1,pag.85.nu.18
Beati cur malorum supplicio delectantur,part.1,pag.790.num.22
Beati cum malorum pœnas misereã tur,quarè nõ afficiantur tristitia, par.1.pag.791.nu.23
Beati esse naturaliter cupimus,part. 2,pag.170.num.15
Beatificari in quo speramus, part.1, pag.453,nu.19
Bellum spirituale quæ arma requirat,par.1,pag.739,nu.21
Bella omnium ferè malorum origo, par.2,pag.151.num.9
Bellum inter corpus & animam, pa. 2,pag.489.nu.14
Benedicere quid sit,part.1,pagi.120, nume.14
Benedictio aliquando donum & beneficium significat,p.1.p.36.n.24
Sancti Benedicti visio,part.2, pagi. 331,num.25
Beneficium maximũ est inter Christianos nasci,par.1,pag.6, nu.17
Beneficium redemptionis admirabile,par.1,pag.663,nu.5
Beneficium Dei præcipuum,par.1.

pag.784.nu.3.&.pa.807.num.1
Beneficia Dei erga homines diuersa par.1.pag.11.num.3
Beneficia cur minutatim hominibus impartitur Deus.part.1.pagi.181.nume.25
Beneficia Dei cur nobis denegentur vel concedantur,part.1.pagi.186.nume.9
Beneficia collata in lege gratiæ potiora sunt quàm in scripta,part.1.pag.282.nu.5
Beneficia homines subijciunt par.1.pag.328.num.9
Beneficia quantò potiora, tanto ad Dei confessionem nos obligant, par.1.pag.395.nu.11
Beneficia Dei considerandasunt, p.1.pag.446.nu.32
Beneficia Dei sunt innumerabilia, par.1.pa.662.nu.4.&.p.778.n.26
Beneficia recẽtia gratitudinẽ recẽtẽ exquirunt,part.1.pag.664.nu.10
Beneficia Dei cui assimilentur, par.2.pag.311.nu.20
Beneficijs Dei qui abutuntur, par.1.pag.108.num.3
Beneficijs crescentibus crescant gratiarũ actiones p.1.pag.605.nu.13
Beneficijs Dei negotiandum est,pa.2.pag.310.num.19
Beneficijs Dei vti nõ abuti oporter, par.2.pag.311.nu.20.& pagi.372.nu.2.&.pag.407.num.7
Beneficiorum Dei recordatio quid efficiat,par.1.pag.662.nu.4
Beneficia plura curata non licet habere.par,2.pag.85,nu.15.& pagi.262.num.30
Benefaciens diligit beneficiatum, p.1.pag.372.nu.10
Bethsamitæ quare à Dño percussi post arcę visionẽ.p.1.pa.301.nu.3
Blasphemia non solùm est intellectus sed & voluntatis,par.1.pagi.220.num.5
Blasphemi supplicium, par.2.pagi.112.nume.8
Blandiri alijs non licet,part.1.pagi.416.nume.7
Boni cum malis in hac vita mixti sunt,par.1.pag.511.nu.13.& pagi.604.nume.30
Boni tàm interius quàm exterius simus,par.1.pag.415.nu.6
Bonus ex parte circa quod omnino malo est deterior p.2.pa.325.nu.6
Bonus solus honore dignus, par.2.p.128.nu.27
Bonus ex beneficijs sibi collatis Deo seruiendi ansam sumunt, p.1.pag.361.nume.9
Bonum hominis quid sit,par.1.pag.437.num.3
Bonum est diffusiuum sui,par.1.pa.544.num.37
Boni non timent detractores, par.1.pag.554.num.22
Bonum est quod omnia appetunt, par.2.pag.18.nu.21
Bonum nostrum quod sit,par.1.pa.219.nu.4
Boni natura quæ sit,par.1.pagi.212.nume.2
Bono incæpto insistendum, part.1.pag.526.num.20
Bono detrahere quid sit,par.1.pagi.553.num.20
Bonus sua causa non est dicendus bonus,par.2.pag.14.nu.9
Bona spiritualia quo æstimantur, par.2.pag.408.num.8
Bonum ne fiat propter humanos respectus,par.1.pag.347.nu.2
Bona temporalia ad quid instituta, par.1.pag.646.num.22
Boni totius fundamentum,par.2.p.145.nu.23
Bonitas diuersi mode dicitur de Deo & hominibus.p.2.p.308.n.13

Bona spoiska via Res Apôtes

C.

CAin quam ob causam terrã coluit,par.1.pag.813.nu.18
Calciamenti vsus quidam antiquus. par.1.pag.546.nu.44
Camillus Romam restituit, part.2, pag.392.num.30
Caro Christi verè est cibus in totori gore sermonis.pa.1.pag.283.nu.7
Caro iustos opprimit seu potius nititur.par.2.pag.452.num.3
Caro spiritui aduersatur.par.2.pag.489.nu.13
Caro quas partes agat.pa.1.pag.739.nume.20
Caro cur maceranda.par.1.pag.739.nume.21
Caro crucifigenda,part.1.pag.678.nume.20
Caro coercenda.p.2.p.104.nu.15
Caro qua arte fugienda. par.2.pag.366.num.16
Castitas facile deperditur,par.1.pag.630.num.15
Castitas donum Dei est.par.2.pagi.289.num.12
Castitas via rectissima ad impetrandam sanctitatem.par.2.pagi.364.nume.11
Castitas est quoddam martyrij genus.pa.1.pag.655.nu.17
Causa cur non omnes sancti sumus, par.1.pag.45.num.21
Causæ sibi inuicem sunt causę,parr.2.pag.224.num.6
Sancta Catherina Senensis quam gratiam à Deo impetrauit, part.1.pag.529.num.31
S.Catherina Senensis quid rogauit à Domino,& quod responsum accepit,par.1.pag.551.nu.14
Sanctæ Catherina virgo Alexandrina nobilibus orta parentibus par.2.pag.371.num.1
Cedrus serpentes fugat.part.1.pagi.518.nume.34
Cæremoniæ Ecclesiæ non sunt otiosæ,par.1.pag.529.num.29
Cœlibatus magis præstat quam nuptiæ,par.1,pag.32.num.12
Cœlum nõ propter sanginis cognationem,sed propter merita obtinetur,par.1,pag.501,nu.7
Cœlum quibus virtutibus præcipuè promittatur,par.1,pag.850.nu.32
Cælum empyreum reliquos nitore excellit,par.2,330.nu.25
Cœli ianua quæ sit,part.2.pagi.118.nume.25
Cœlum quo acquiritur.par.2.pagi.

327,nume.13
Cœlum niſi moueretur, non eſſet generatio nec corruptio, part.1, pag.436,num.1
Cœlum non recipit peregrinas impreſsiones,par.1,pag.436,num.2
Cœlum quare eſt incorruptibile, p. 1,pag.437,num.5
Cœlum ante Chriſti paſsionẽ clauſum erat,par.1. pag.422,nume.15
Cœlorum claues quæ ſint,par.1,pa. 421.nu.24
Cœlorum claues quis habeat, part. 1,pag.410,num.23
Cœlorum amplitudo,pa. 1,pag.84, nume.16
Cœlum multi exoptant, ſed paucis contingit ad illud peruenire, par. 1,pag.81,num.8
Cœlum empyreũ omnes amplitudine excellit,par.1,pag.84,nu.16
Cœlum aliquãdo ſumitur pro aere, par.1,pag.303,nu.3
Cœſum anguſtum habet aditum, p. 1,pag.763 num.25
Cære oppidi in virgines veneratio, pa.2,pag.392,nu.29
Charitas calamitates &labores&impfectiones tolerat,p.1,p.790.n.20
Charitas duo extrema coniungit,p. 1.pag.254,nu.9
Charitas quid,par.1.pag.266.nu.14
Charitas à quo nobis commendatur par.1.pag.456.num.26
Charitas erga proximos ſignum eſt habentis Deum,p.1.pa.460.nu.1
Charitas alias virtutes requirit, par. 2.pag.25.nu.9
Charitas ſumma totius doctrinæ, p. 2.pag.36,nu.10
Charitas in quo conſiſtit. ibidem.
Charitas diſcordes coniũgit, part.2, pag.68.nume.9
Charitas peccato repugnat, part. 1. p.728.nu.27
Charitas quando perfecta,par.1,pa. 842.nu.8
Charitas inopia rerum augetur, pa. 2.pag.194,num.3
Charitas virtus excellens,par.2, pa. 217.nume.15
Charitas operibus valorem tribuit, par.2,pag.218.nu.17
Charitas non eſt mercenaria,part.2. p.226.nu.11
Charitas eſt animæ medulla,part.2, pag.236,nu.17
Charitas eſt ſcientia præſtantior, p. 2,pag.245,nu.12
Charitas etiam ſe extendit ad extraneos,par.2,pag.260.nu.24
Charitas cordis cingulum,par.2.pa. 289.num.23
Charitas bene ordinata &c. ab aliquibus non probe intellectum axioma,par.2.pag.317.num.15
Charitas cęteris virtutibus tribuit valorem,par.2,pag.376.nu.15
Charitas quo acquiratur,par.2,pag. 377,num.18
Charitatis ordo quid poſtulet,part. 1.pag.219.nu.3
Cherub quid,par.1,pag.727.nu.26
Chriſtus Dominus quare ſe ipſum aliquando laudauit, part. 1. pagi. 13.num.8

Chriſtus

Chriſtus quare dicitur agnus. par. 1. pag.17.nu.22
Chriſtus & eius aduentus quibus de cauſis à D.Paulo vocetur iuſtitia. par.1.pag.29.nu.3
Chriſtus quanta patientia diſcipulos edocebat.par.1.pag.80.nu.2
Chriſtus quàm liberalis fuerit erga homines.par.1.pag.119.nu.10
Chriſt⁹ ſi modò poſſet triſtari, quid ei triſtitiam afferret.p. 1.pag.175. nume.6
Chriſtus cur non miſſus eſt, vt iudicet mundum pa.1.pag.208.nu.19
Chriſtus in priori aduentu opera iudicauit,in ſecundo verò homines. par.1.pag.209.num.20
Chriſtus propter quẽ cruci affixus par.1. pag.212.nu.3
Chriſtus quarè velatum ſub ſpecie panis &vini nobis ſe præbuit.pa. 1.pag.286.nu.26
Chriſtus quare dedit ſe nobis ſub bina ſpecie.par.1.pag.287.nu.19
Chriſtus in quolibet accidentium integer manet.p.1.pag.287.n.19
Chriſtus patri quatenus gratias egit par.1.pag.320.nu.21
Chriſtus doluit mortem Ioannis Baptiſtę.par.1.pa.376.n.22.
Chriſtus eſt fundamentum Eccleſię par.1.pag.389.num.29
Chriſtus eſt filius Dei naturalis etiã ſecundum quod homo. Par.1. pa. 408.nu.16.&.pag.418.nu.14
Chriſtus ex qua tribu duxit originem.part.1.pag. 448.nu.2
Chriſtus calicem paſsionis abſque vlla conſolatione ebibit. par.1.p. 496.nu.30
Chriſtus in morte cuique Apoſtolorum affuit.par.1.pag.663.nu.13
Chriſtus verus Deus & homo prædicandus.par.2.pag.72.nu.2
Chriſtus ad quid ſequaces ſuos inuitat.part.2.pag.91.nu.3
Chriſtus paſſus eſt amore & charitate.par.1.pag.670.num.27
Chriſtus in conuerſione iuſtorum lętatur & malorum damnatione. par.1.pag.759.nu.10
Chriſtus nobis gratiam promeruit. par.2.pag.141.nu.11
Chriſtus in quantum homo pro quibus patri obtulit paſsionem. par. 2.pag.370.nu.19
Chriſtus quare dicitur via.p.1.pagi. 83.num.11
Chriſtus eſt regula noſtrarum actionum.par.1.pag. 94.nu.17
Chriſtus in cruce fuit redemptor & magiſter.p.1.pag.121.nu.17
Chriſtus diabolum domuit. part.1. pagi.136.nu.46
Chriſtus cur glorioſus nõ manſit in mundo.par.1.pag.137.nu.9
Chriſtus in obſeruantia diuinæ legis ſuos aſſeclas corroborat. pa.2. pag.5.nu.15
Chriſtus corpori ſimul & animæ medebatur.par.2.pag.15.nu.13
Chriſtianus quid.par.1.Pag.61.nu.8
Chriſtianus fidelis fide ad diuina myſteria vtitur.par.1.pa.261.nu.1
Chriſtiani quantũ ab antiqua firmitate deflexerint.p.1.p.400.n.29

Chri-

Christianus negotiatori similis.par. 2.pag.420.nu.16
Christianus quomodo crucem portare debet.par.2.pag.95.nu.15
Christiani qua teneantur obligatione.par.1.pag.470.nu.5
Christianus quid in Baptismo Deo vouit par.1.pag.497.nu.31
Christianum esse publicè confitendum.par.1.pag.72.nu.4
Christianos omnes, sacerdotes esse, asserere,hæreticum est.par.2.pa. 30.num.24
Christiani cur ab alijs nationibus sæpè vincuntur.par.1.pa.593.nu.29
Christianum esse donum Dei est. par.1.pag.595.nu.3
Christianus Christi vitã & seipsum intueatur.par.2.pag.344.nu.11
Christianus quid præ oculis habitu rus.par.2.pag.361.nu.2
Christiano quid inter alia difficile. par.2.pag.383.nu.2
Christianum esse maximũ Dei beneficium.par.2.pag.410.num.15
Cibus animæ quis sit.par.2.pag.182 nume.21
Cibus nimius quantum noceat.par. 2.pag.349.nu.3
Ciborum quanta sit hodierna die in inquisitione diligentia.par.1.pa. 141.num.21
Ciborum abundantia animæ operationes impedit.p.1.pa.142.nu.21
Ciborum temperantia quam vtilis. par.1.pag.146.nu.5
Ciuitas quid.par.1.pag.21.nu.9
B.Clarę laudes.par.2.pa.392.nu.28
Clausura cordis & corporis puritatẽ conseruat.part.1.pag.34.n.17.& pag.44.nu.17
Cleopatræ amor erga Marcum Antonium.par.1.pag.322.nu.26
Clementia quocunq; tempore prodest.par.1.pag.544.nu.38
Cogitare debemus sæpius de beatitudine.par.1.pag.104.nu.17
Cogitatio inquietissima res.par.1.p. 123.num.3
Cogitationes siue bonæ siue malæ quando & vnde radicantur in homine.p.1.p.774.nu.15
Cogitatio sancta qualiter in Dei amore accẽdatur.p.1.p.775.n.17
Cogitationes bonæ cordi fortitudinẽ tribuunt.par.2.pag.125.nu.18
Cogitatio circa quę occupanda.par. 1.pag.542.nu.31
Cognitio Dei per quid nobis innotuit.par.1.pag.100.num.6
Cognitio à creaturis ad creatorem descendit.par.1.pag.213.nu.5.& pag.242.num.5
Cognitionis diuinarum personarũ quę fuit causa.pa.1.pag.252.nu.2
CognitioDei vnde dimanet. p.1.p. 440.num.12.&.pag.442.nu.18
Cognitio Dei ab effectibus ad summã causam assurgit.p.2.p.277.n.9
Cognitio omnis à quo exordiatur. par.2.pag.277.nu.9
Cognitio propriæ miseriæ ad quid conducat.par.1.pag.128.n.12
Cognitio Dei per creaturas est imperfecta.par.1.pag.420.nu.19
CognitioDei quæ sit in hac vita perfectior.par.1.pag.420.nu.21
Cognitio rerum duplex.par.1.pag. 439.num.11
Cognitio diuini radij per quod habetur.par.1.pag.245.num.12
Cognitio sui ipsius cuiq; necessaria. par.1.pag.403.nu.1
Comessatio multorum vitiorũ origo.par.1.pag.472.nu.13
Communicatio malorum nociua.p. 1.pag.414.nu.2
Compatres quando tenentur catechizare spirituales filios.par.1.p. 257.nu.26
Concionator diuini verbi sit tanquã Agnus.par.2.pag.73.nu.3
Concionator cui parum afferat vtilitatis.part.2.pag.76.nu.13
Cõcionator ob quid operari debeat. Par.2.pag.50.nu.21
Concionator quæ verba habiturus sit.par.2.pag.59.nu.12
Concionator licet nullũ conuertat. meritum non deperdit. par.2.pa. 64.nume.26
Concionator quẽ in dicendo modũ seruaturus est.par.2.pa.78.nu.20
Concionator quid sit dicturus. part. 1.pag.603.num.28
Concionator operaturus est quod prædicat.par.2.pag.234.nu.11.& pag.251.num.31
Concionator ne sit ignarus.par.2.p. 243.nu.6.&.pag.253.n.4.&.pag. 254.num.5
Concionator quid ad ædificationẽ audientium facturus est.par.1.pa. 374.nu.18
Concionator absque lucri spe prædicet.par.2.pag.422.nu.22
Concionator conuersationes euitet. par.2.pag.169.nu.10
Concionator si vnam eandemq; sententiam sępe repetat, non est taxandus.par.2.pag.168.nu.9
Cõcionatores sint vitæ austeræ.par. 2.pag.75.num.10
Cõcionatores hodierni quales sint. part.2.pag.76.nu.12
Concionatores loquaces sunt velut ranæ.par.2.pag.50.num.20
Concionatores plures esse gaudendum est.par.2.pag.56.nu.4
Concionatores sint quasi tubæ.par. 2.pag.58.nu.10
Concionatores non dedignẽtur prædicare in villis & in pagis.part.2. pag.59.num.13
Cõcionatores hominibus rudis quæ prædicaturi sint. part.2. pagi.60. nume.16
Concionatores ne sint cupidi.par.2. pag.63.num.23
Concionator quarè sæpè nullũ conuertat.par.1.pag.735.num.8
Concionatores huius temporis cur tam paruæ sint efficaciæ.par.1.p. 799.nu.12.& pag.191.nu.22.& par.2.pag.46.num.7
Concionatoris munus.part.2.pagi. 232.nu.4.&.par.1.pag.367.nu.28
Concionatoris munus Dei est. part. 2.pag.234.num.11
Concionatorum duplex genus.par. 2.pag.243.num.5
Concionatoris munus supernatura

le.par.2.pag.251.nu.21
Concionatores quo affectu audiendi sunt.par.1.pag.83.nu.13
Concionatores quo spiritu loquuturi ibidem
Concionatores quo artificio in reprehensione vtantur.part.1.pag.141.num.19
Concionator defunctos ad populũ commendet.par.2.pag.472.n.30
Concionatores diuersa remedia secundum dispositionem audientium daturi sunt. part.1.pagi.191.nume.22
Concionatoris gloria in quo consistat.par.1.pag. 487.nu.2
Concionatores sunt tanquam venatores.par.2.pag.47.nu.10
Concionatores curtaceant veritatẽ. pag.1.par.832.nu.9
Concio ad quid audienda. p.1.pag. 611.num.18
Concio licet à multis audiatur, pauci tamen corriguntur.part.2.pag. 66.nu.4
Concio omni tempore audienda.p. 2.pag.247.nu.17
Conciones qui libentius & frequentius audiunt.par.1.pag.527.nu.11
Concio cur ab aliquibus non libenter audiatur.par.1.pag.523.nu.12
Concio piam affectionem requirit. par.1.pag.536.nu.15
Concio non cauillanda est. part.1. pa.538.nu.20
Concio à quibus exercenda par.1.p. 508.num.20
Concordia commendatur.p.1. pag. 341.nu.16
Condelectatio cuius sitpassio. par. 2.pag.488.nu.9
Confidendum est in Deo.par.1.pa. 768.nume.38
Confessio sit mũda & simplex. par. 1.pag.477.num.30
Confitenti Deum non solùm in hac vita sed etiam in altera præmium impartitur.par.1.pag.396.nu.15
Coniugum labore plurimi. p.1.pag. 32.nume.13
Coniuges sint concordes.par.1.pag. 342.nume.18
Coniuges ferè semper in bonitate vel malitia communicant. par.1. pag.348.nu.4
Coniuges qua de causa sæpè inter se discordent.par.1.pag.349.num.8
Coniugatæ Fœminæ virtutes. par. 2.pag.404.nu.32
Coniugum solatium par.1.pag.451. nume.12
Cõiuges qualem vitam acturi sunt. par.1.pag.451.nu.13
Coniuges optimi&perfecti aliquos monachos&moniales possunt excellere.par.1.pag.452.nu.14
Coniuges boni, viduæ meliores, virgines optimæ.par.2.pag.362.n.6
Conscientia bona iustos cõsolatur. par.1.pag.64.nu.16
Conscientia praua nullum non timet.ibidem
Conscientia cùm remordet, Dei est vox.par.1.pag.251.nu.30
Conscientia pura magnitudinem Dei ostendit.par.1.pag.457.nu.2

Conscientia mala semper timida, par.1.pag.823.num.15
Conscientiæ optimæ desiderium,p. 2.pag.282.nume.23
Conscientia iusti quid ei dicter,par. 2.pag.368.num.23
Consideratio vitæ æternæ vitijs resistit,par.1.pag.207.num.16
Consideratio peccati dolorem parit,par.1.pag.356.nu.28
Consideratio in omnibus necessaria par.2.pag.397.nu.10
Consideratio quæ primo mane facienda.par.2.pag.406.num.2
Consilium bonum amplectendum, par.1.pag.416.nu.9
Consilium optimum ad omnes mũdi machinas & dæmonis fallacias facilè deuincendas. part.1.pagi. 500.nume.5
Consilijs Dei nemo potest resistere. par.2.pag.129.num.3
Consilia secreto facienda sunt, part. 2.pag.400.nu.18
Consilium in rebus dubijs à quo capiendum.par.1.pag.707.nu.4
Consilio etiam homines acutioris ingenij indigent.p.2.pag.195.nu.6
Consilium iuxta appetitum petunt multi.par.2.pag.336.nu.11
Cõsiliarios optimos habere Dei est beneficium.par.2.pag.336.nu.11
Consolatio propriaab omnibus exquiritur.par.1.pag.191.nu.24
Consortium bonorum non relinquendum.par.1.pag.414.num.2
Consulendus est Deus.pa.1.pag.98. numer.
Consulendi sunt viri probi. par.1.p. 99.num.2.& pag.614.nu.27
Consulere etiam seruos nostros, si prudentes sunt, nõ dedignemur. par.1.pag.99.nu.3
Consulendi homines periti sunt, p. 2.pag.246.num.16
Consulendum quid,par.2.pag.336. nume.12
Constantini magni Imp. in sacerdotes religio.par.2. pag.240. nu.29
Constantino Imp. quid concessum in concilio.par.1.pag.351.nu.14
Contemplatio ad Dei cognitionem & eius amorẽ maximè conducit. par.1.pag.104.num.18
Contemplatio animam eleuat. par. 1.pag.440.nu.13
Contemplatio potius eligit vitam pauperem quam locupletem.pa. 1.pag.440.nu.13
Contemplatio Dei facilè contemnit omnia par.1.pag.440.nu.14
Contemplatio ne impediat charitatis officia.par.1.pag.443.num.21
Contemplatio potentias exteriores fortificat.p.1.pag.541.nu.29
Contẽplatio quid homines doceat-par.2.pag.236.nu.18
Contemplatio mentem accendit.p. 2.pag.361.nume.3
Contemplatio propter salutem proximorum ad tempus relinquenda.pa.1.pag.461.num.12
Contemplatio est paradisus in terra par.1.pag.439.nu.10
Contemptus proprius vnde proueniat.par.1.pag.370.nu.4.& pag.

342.nume.18
Contentus nemo sua sorte,par. 2.p. 96.nume.18
Contraria vniri non possunt. par.1. pag.300.nu.26
Contritio quid.part.1.pag. 332. nume.21
Contritio super omnia peccata debet cadere.par.1.pag. 332.num.21
Contritio quæ sufficiat ibidem.
Contritio quas habeat partes.par.1. pag.332.nume.21
Contritio veri pœnitentis,par.1.pa. 359.num.5
Conuersatio nostra qualis sit,par. 1. pag. 101.num.10
Conuersatio de quo habenda, part. 1.pag.463.nu.19
Conuersatio nostra sit in ædificationem proximi.par.2.pag.78.n.20
Conuersatio bonorum quãtum prodest.par.1.pag.229.nu.20
Conuersari cum Deo dulcoris plenum.par.1.pag.599.nu.17
Conuersandum minime cum peccatoribus.par.1.pag.703.nu.30
Conuersis denuo minimè detrahendum.par.1.pag.554.num.22
Conuersus denuo non ijs rebus, quibus antea,delectetur. part.1.pag. 700.num.22
Conuersio peccatoris duo includit. par.1.pag.691.nu.29
Conuersio peccatoris est tanquam dies solennis.pa.1.pag.700.nu.21
Conuiuia splẽdida plurimas in Deũ offensiones sæpe pariunt. part.1. pag.130.num.16
Conuiuium homines attrahit. part. 1.pag.328.nu.7
Conuiuium quale futurum sit.part. 1.pag.471.nume.11
Conuiuia hodierna quibus fiunt.p. 1.pag.612.nu.21
Conuiuia in conuersione peccatoris qua de causa fiebant.par. 1. pagi. 701.nu.23
Cor durum tenax malorum.pa.1.p. 148.num.12
Cor duplex.par.1.pa.156.nu.6
Cordis tactus cui attribuitur. part.1. pag.149.nu.14
Cor quando rectum.par.1.pag.276. num.17
Cor humanum cui assimiletur.part. 2.pag.53.nume.29
Cor à Deo adiutus quid possit.pa.2. pag.68.num.12
Cor iusti velut fornax accensus, pa. 2.pag.78.nume.20
Cor negotijs expeditũ liberius orationi vacat.par.1.pag.598.nu.13
Cordis tranquillitas vnde proficiscatur.par.1.pag.846.nu.20
Cor in qua parte sit, & cui potius faueat.par.2.pag.178.nu.9
Corpus Christi & sanguis verè & realiter non figuratiue insunt Eucharistiæ.par.1.pag.283.nu.9
Corpus castigandum.pa.1.pag.535. num.11.&.par.2.pag.27.n.14.& pag.75.nu.11.&.p.1.p.786.nu.10
Corpus quomodo dolandum. part. 1.p.576.nu.10
Corpus quam propensionem habet ad animam.par.1.pag.581. nu.27
Cor-

Corpus nostrum quàm debile sit.p. 1.pag.643.nu.15
Corpus beneficijs rebellior efficitur.par.2.pag.124.nu.14
Corpus quo glorificationem consequetur.p.2.pag.355.num.19
Correctio recipienda. par.1.pa.416. nu.9 & pag 750.nume.17
Correctionem minime oderis. part. 1.pag.155.nu.3
Crates Thebanus diuitiarum contẽptor.par.2.pag.320. nu.22
Creare quid.par.1.pag. 225. num.21
Creator vnus est.part.1. pagi. 242. nume.6
Creaturæ insensibiles suis perfectionibus ad Dei laudes inuitant.par. 1.pag.181.num.11
Creatura quadruplex est.part. 1.pa. 242.nu.5
Creaturæ ad vnum creatæ sunt. par. 1.pag.243.nu.7
Creaturæ omnes ad quod tendunt. ibidem.
Creatura sensibilis quare non potest viuere sine cibo.part. 1. pagi. 296.nume.14
Creaturæ in cognitionem Dei nos ducunt.par.1.pag.420. nume.19. & pag.706.nu.14
Creaturarum ordo triplex.par.1.pa. 455.num.25
Creatura quæ magis egeat.par.1.pa. 543.num.36
Creaturarum separatio hominem in creatoris cognitionem inducit. par.2.pag.48.nu.13
Creaturæ quędam sunt aliarum causæ.par.2.pag.55.nu.1
Creaturæ in quibus Deo sint similes.par.2.pag.56.num.2
Creaturæ omnes æquali potentia à Deo creatæ sunt.par.2.pa. 65.n.1
Credere Deo,& credere Deũ,& credere in Deũ non idem ponunt.p. 1.p.98.n.28.& pag.200.nu. 24
Credere tripliciter contingit. par.1. pag.245.num.13
Crux à Christi corpore virtutem habet.par.1.pag.105.nu. 22
Crux thronus fuit Christi.par.1.pa. 106.num.25
Crux qua adoratione veneranda.p. 1.pag.107.nu.27
Crux Christi cur dicatur exaltatio. par.1.pag.112.nu.15
Crux in hoc mundo duplex. part.1. pag.122.nu.20
Crux etiam gentibus fuit veneratio nis signum.par.1.pag.672.num.3
Crux ob quid veneranda.par.1. pa. 674.nume.7
Crux super Adami sepulchrum fuit collocata.p.1.p.675. nu.11
Crux quam gloriam Christo attulit.par.1.pag.668.nu. 21
Crux Christi ad quid nobis inseruiat.par.1.pag.679.nu.24
Crux ad abnegationem propriam multum conducit.par.2.pag.106. nume.20
Crucis baculo aquas huius mundi pertransibimus.part.2. pag. 109. nume.30
Crux quæ sit sequenda.part. 2.pag. 106.nume.22

Crux diuinam potentiam ostendit. par.2.pag.145.num.24
Crux quæ tollenda. par.2. pagi.94. num.13.& pag.96.nu. 18
Cultus diuinus in quo consistat.par. 2.pag.12.num.14
Cupiditas omnia ambit,par.1.pagi. 567.num.25
Cupiditas malorum inuentrix. par. 1.pag.683.nu.5.& pag.813.nu. 18
Cupiditas initium mali.par.1.pagi. 812.num.16
Cupiditas vitium pernicioſiſsimũ. par.2.pag.320.num.23
Cupiditas obſtaculum ad gloriam. par.2.pag.328.nu.14
Cura proximorum ita aliquibus incumbit,vt ſui ipſorum nullam habeant.par.1.pag.534.nu.9
Cura æqualis de omnibus eſt Deo. par.2.pag.605.nu.2
Curæ exercitationes ſpirituales impediunt,par.2.pag.297.nu.7
Curioſitas principium perditionis mundi,par.1.pag.708.nu.8
Cypriani martyris conſtantia. part. 2.pag.89.nu.28
Cyprianus martyr quo præmio carnificem affici iuſsit,par.2.pag.90. nume.29

D.

DAmnatorum pœnitentia qualis,par.2,pag.457.num.18
Damna quis Reipublicæ inferat,p. 1,pag.387,num.24
Damnatis nihil prodeſt,part.1,pag. 422,num.27
Damnati quod habeãt deſiderium. par.1.pag.459.num.7
Damnantur plures quàm ſaluantur, par.2.pag.85,nume.16
Damnationis cauſa,part.2, pag.356. nume.24
Dauid cur in genealogia Chriſti ſanctis patriarchis anteponitur, part. 1.pag.651,num.5
Debitum reddendum eſt.par.1, pa. 456,num.27
Decimæ ex optimis terræ frugibus ſoluendæ,par.1.pag.199.num.22
Deæ fortunæ qui immolant, part.1. pag.688,nume.18
Defectus proximorum facile videmus,par.1.pag.404.nume.4
Defuncti bonitas in quo apparet,p. 2.pag.482.nu.24
Delectatio quid. part.1. pagi.206. nume.11
Delectatio conſeruat operantem in opere.par.1.pag.428,nu.13
Delphinis in aqua velocitas. part.2. pag.271. num.23
Democritus cur ſibi oculos eruit. p. 2.pag.436.num.18
Demoſtenis commendatio. part.2. pag.274.nume.32
Denominatio à quo ſumatur.par.2. pag.418.num.10
Dentes igni reſiſtunt. pa.2.pag. 162. nume.15
Deſiderium veræ ſanctitatis & iuſtitiæ quid ſit par.1.pag.494.nu.24
Deſiderium habeamus videndi Deũ. par.1.pag.562.num.9

Deſide-

Deſiderium ad virtutem dilatare debemus.p.2.p.182.num.23
Deſideria quæ in animis noſtris oporteat exardere, par.2,pag.303. nume.25
Deſiderium vehemẽs laudatiſsimũ, par.2,pag.435.nume.13
Deſiderijs optimis reuelatis nõ deerit,qui obſiſtat,part.2. pagi. 490. num.20
Deſiderium Dei principium ad inueniendam gratiam,part.2. p.442. num.4
Deſperet de diuina miſericordia nullus,p.1,pag.355.num.27
Detractio alicuius nulli ſub amicitiæ prætextu denuntianda, p. 1,pag. 405.num.7
Detractio graue malum, par. 1, pag. 507.num.1
Detractio bonitatem perficit, part. 1.pag.510,num.9
Deus non tam conqueritur de peccatore eô quòd ab eo defecit, quàm quòd ad eum redire nolit, part.1. pag.8.num.23
Deus ſe incarnaturum olim patribꝰ non ſolum promiſit ſed etiam iurauit,p.1.pag.30.num.5
Deus quare ſine virginis cõſenſu noluit incarnari,ibidem.num.7
Deus id opus acceptat, quod ſponte fit,p.1.pag.31.num.8
Deus inopinatè ſuccurrit iuſtis, par. 1.pag.66.num.22
Deus ab homine non plus exigit q̃ habet,p.2.pag 428.num,14
Deus iuſtorum morti ſe affuturum promittit,p.1.pag.74.num.16
Deus nos præuenit licèt non rogatus à nobis,p.1.pag.101.num.8
Deus erga peccatores qua vtatur clementia,p.1.pag.145.num.3
Deus quos prædicatores elegit ſuffi cientiam illis tribuit,p.1.pag.151. num.21
Deus in aſſumptione humanæ naturæ ſe humiliauit,part.1.pagi.163. num.26
Deus aliter ſe habet erga populum Chriſtianum quã erga populum Hebræum,p.1.pag.172.num.24
Deus nõ præcipit nobis difficillima. p.1.p.174.nu.4
Deus ab æterno dilexit electos, par. 1.p.180.num.22
Deus quidquid nobis impertitur, amore donat,p.1.pag.197.nu.15
Deus eodem amore proſpera & aduerſa immittit.ibidem.
Deus cum hominibus conuerſari delectatur,p.1.pag.206.num.11
Deus eſſe trinus non niſi lumine ſupernaturali cognoſcitur,p.1. pagi 244.num.10
Deus in qua creaturarum magis elucet,ibidem num.11
Deus quod ſit vnus lumine naturali cognoſcitur.p.1.pag.245. num, 14.& pag.262.nu.4. & pagi.419. num.18
Deus vtitur potentibus & tyrannis ad nos puniendos,p.1.p.255.nu.12
Deus quod ſit vnus rationibus comprobatur,p.1.pag.263.nume.5
Deus maior eſt omni laude,p.1.pag.

266.numer.14
Deus diuersimode in hac vita ac in alia se reuelat par.1.pa.268.nu.22
Deus quod excellentius beneficiũ fecit Hebræis p.1.p.275,nu.14
Deus non est subiectum accidentiũ, par.1.pa.277.nu.21
Deus creaturas gubernat secundũ earum naturas part.1.pa.281.nu.2
Deus cũ sit inuisibilis, quare in specie visibili voluit adorari.ibidem
Deus licet in specie rei visibilis adoretur,non tamen res visibilis adoratur.ibid. nu.3
Deus tam in veteri quam in nouo testamẽto in specie rei visibilis adoratur.ibidem.
Deus cui nunquam deest.par. 1.pa. 285.num. 14
Deus non est contentus res difficiles simplici verbo affirmare pa.1. pa.304.nume.4
Deus solus habet res in alias trãsmutandi potentiam.p.1.p.317.nu.10.
Deus quam magna erga mundum misericordia vtitur. part. 1. pagi. 337.nu.3
Deus vt quid deficiente agno hœdũ immolari iusſit par.1.p.341.nu.11
Deus superbos conterit part.1.pagi. 354.nume.23
Deus tanquam filios iustos punit, par.1.pa.354.nu.29
Deus est vltor criminum ibidem.
Deus facile peccatis indulget part.1. pa.355.nu.27
Deus ex malis pœnæ bonum elicit. par.1.pa.359 nu.4
Deus quoad maiorem dignitatẽ aliquem designat,tãto potiora ei dona communicat.p.1. pa.363. n.17
Deus cui peccatori non parcit. part. 1.pa.371.nu.7
Deus cur tanti æstimat,ne de illo peruerse loquatur par.1.pa. 380.n.4.
Deus quare à bonis laudari vult par. 1.pa.381.nu.5
Deus quantam dignitatem iustis tribuat par.1.pa.405.nu. 10
Deus in quibus rebus iustos probat par.1.pa.411.nu.26
Deus quid postulet ab anima peccatrice par.1.pa.418.nu.15
Deus cui munus committit, etiam aptitudinem impertit. part.1.pa. 421.nume.23
Deus est sidus nostrum.part.1. pag. 428.nu.13
Deus ante incarnationem terribilis, par.1.pa.433.nu.30
Deus quibus modis in hac vita cognoscatur par.1.pa.439.nu.11
Deus triplicem creaturarum ordinẽ creauit.par.1.pa.455.nu.24
Deus in initio conuersionis consolationes infundit p.1.pa.465.nu.24
Deꝰ illi se dat,qui ei seipsum dat, & ei resistit,qui illi p.1.pa. 466,n.29
Deꝰ prædestinatos cur peccare sinat p.1.p.468.n.2. & p.2.p.449.n.25
Deus & misericors est & iustus p.1. pag.470.nu.8
Deus multis modis nostrã salutem curat par.1.pa.479.nu.3
Deus sua potentia nos præuenit, ne in plura peccata incidamus part. 1.pa.

p.484.nu. 18
Deus labores pro voluntate impertit.p.1.p.496.nu.29
Deus iustorum partes agit.p.1.p.510 num.10
Deus cur sæpe eligat debiles. p. 1.p. 524.nu. 15
Deus nihil nos haberevoluit nisi per Mariam.p.1.p.530.nu.34
Deus ante aduentum videbatur inaccessibilis.p.1.p.533.nu.5
Deus magis pronus est ad præmiandum quam ad puniendũ. p. 1. p. 545.nu.41.&.p. 549.n.18
Deus possibilia præcipit. par.2.p.2. nu.4
Deus ad ea,quæ præcipit, auxilium præstat.p.2.p.4.nu.11
Deus mille modos quæsiuit, vt in vnione conseruaremur. p. 2.p.11. num.2
Deus cur vnum tantum hominem creauit.p.2.p.11.nu.2
Deus tam prædestinatos quam præscitos nouit ab æterno.par.2.p.12. nu.5
Deus hominem iam creatũ cur non laudauit,sicut & cętera.p.1.p.575 num.9
Deus qualem se habet erga gubernationem Ecclesiæ militantis.p.1.p. 590.nu.18
Deus nõ omnia opera per se solum facit.p.1.p 590.nu.18
Deus non est acceptor personarum, sed temporum considerator. p.2. p.40.nu.23
Deus non tam dona quam corda respicit.p.1.p.613 nu.24
Deus disparia nomina in nouo ac in veteri testamento sumpsit.p.1.p. 621.nu.15
Deus quid in bonis & malis operetur.p.1.p.640.nu.7
Deus seruos suos honorat. par.2.pa. 475 nu.4
Deus nullum affligit supra vires.p.1. p.607.nu.6
Deus semper ob oculos habendus. p.2.p.49.nu.16
Deus eodẽ modo se habet in Ecclesiæregimine,quo in mundi gubernatione.p.2.p.56.nu.2
Deus non plus laborauit in creatione formicę quã in creatione cœlorum.p.2.p.65.nu.1
Deus quid â nobis exposcat. p. 2.p. 77.nu.15
Deus disponit omnia suauiter. p. 2. pa.87.nu.21
Deus postquam humanitatem assumpsit,quam mitis mãsit. p.1.p. 659.nu.27
Deus qua in conuersione peccatoris arte vtatur.p.1.p.689. nu.21
Deus ex peccatoribus prædicatores & iustissimos viros efficit. p.1.p. 695.nu.6
Deus si pater,etiam seuerus. pa.1.p. 789.nu.19
Deus non solum iustos ad gloriam, sed ad media, quibus cõparetur, prędestinauit.p.1.p.784.nu.4
Deus quam vnionem causat in beatis.p.2.p.100.nu.4
Deus per quem iurare consueuit. p.

2.p.112.num.3
Deus cur primis parẽtibus omnium rerum dominium conceſsit, & in euangelio relinquendum cõſulit, p.1,pag.835 num.18
Deus quare juſtos ſæpe puniat & nõ peccatores,p.2.p.144.num.20
Deus quale nobis ſe repreſentat. p. 2.p.185.nu.3.& pag.310.nu.18
Deus in bonos miſericors, in malos vero ſeuerus.p.2.p.203.nu.1.
Deus continet infinitè in ſe omnes creaturarum perfectiones, p.2.p. 277 num.9
Deus iuſtus laudat.part.2. pag. 308. num.12
Deus ſolus per eſſentiam bonus.p. 2.p.308.num.13
Deusnon patitur ſimul cum eo vitia coli. p.2.p.326.num.9
Deus ad obſequium ſuum, quo ſoleat homines excitare,par.2.pag. 341.num.1
Deus quot munerib⁹ propter ſe omnia relinquentes afficiat, p.2.pag. 347.nu.19
Deus erga homines duob⁹ vtitur extremis,p.2.p.374 nu.8
Deus diligentiſsimè exquirẽdus, p. 2.p.394.nume.2.& pag. 405. nume.1
Deus duo nomina habuit celeberrima apud Hebræos, p.2. pag. 395. num.3
Deus quam dulcedinem eis ſeruientibus tribuat,part.2.pag.411.nume.18
Deus peccatoresvocat,p.2.pag.446. nume.16
Deus ſimul nobiſcum operari vult, p.2.pag.411.num.19
Deus quo magis ſimulat, eo grauius puniet.par 1.p.810.num.9
Diabolus vtitur fœminis tanquã inſtrumento ad homines decipiendos,p.1.p.50.nu.5.
Diabolus hora mortis hominibus inſidiatur.p.1.pag.74.n, 17. & pag. 562.num.9
Diabolus quomodo euertere fidem nititur,p.1.pag 81.nu.5
Diabolus viliſsimis rebus peccatores decipit,part.1.pag.114.nu.19
Diabolusqua ſagacitate in homines vtitur,par.1.p.136.nu.5
Diabolus non poteſt intrare nec animam tangere,part.1.pag.216.nume.14
Diabolus quo illudit bona opera. p. 1.pag. 259.nu.22
Diabolus quem perhorreſcit, par. 1, pag.288.nu.24
Diaboli aſtutia ,pag.1.p.406. nu.11
Diabolus ſine Dei voluntate nemini nocet.par.1.p.444.nu.26
Diabolus quare dicitur Spiritus Domini malus,ibidem.
Diabolus quid intendat,part.1.pag. 470.nu.8
Diabolus quam in peccatoribus diſpoſitionem inueniat,part.1. pag. 473.nu.16
Diabolus nondum habet pœnam completam,part.1. pag.445. nume.40
Diabolus patientiam nobis conatur adimere.par.2.pag.6.num.18
Diabolus cur ab oratione nos diuertere nititur.par.1.pag.588.num.13
Diabolus quaſi funè vinctos trahit peccatores.par.1.pag.612.nu. 19
Diabolus quem habeat cibum,part. 1.pag.629.num.12
Diabolus nulli hominum perſe nocere poteſt.p.1.p.607.nu.1
Diabolus quo ordine nos aggreditur.par.2.pag.487.num.8
Diaboli arrogantia ibidem.
Diabolusquod per ſe facere nequit, per homines malos facit.par. 2.p. 2.nume.2 75
Diabolus quam facile decipiat homines.par.2.pag.77,num. 15
Diabolus bonis inuidet.par.2. pag. pag.85.num.16
Diabolus quos prius intendat euertere.par.2.pag.248. num.20
Diaboli cum malis ſimulatio. part. 2.pag.325.nu.7
Diaboli ingenium.part.2. pagi.339. num.19
Diabolus vbiq́ue torquetur. part.2. pag.441.num.3
Die eodẽ, quo peccauit Adã, incarnatus eſt Chriſtus.p.1.p. 40. nu.5
Dies mortis per antonomaſiam dicitur dies tribulationis.par.2. pa. 302.num.22
Dies mortis & iudicij quare ignoratur.par.2.pag.296.num. 4
Dies Domini certiſsimus & incertus.par.2.pag.354.nu.18
Dies rationis eſt tam certus acſi iam fuerit tranſactus.par.2.pagi. 209. nume.19
Dignitates & honores huius ſæculi quanta cum anxietate exquirua tur,par.1,pag.232,nu.2
Dignitates appetere ſtultiſsimi eſt hominis,part.1, pag.747, nume.7
Dignitate quis ſit dignus,par. 1,pag. 595,nume.29
Diiudicare quid, par.1, pag.335. nume.29
Dilectio eſt legis plenitudo , part.1, pag.179,nume.18
Dilectio ab amore Dei ad amorem creaturarum deſcendit,Par.1,pag. 213,num.5
Dilectio cognitionem rei denotat, par.1,pag.442,nu.19
Dilectio ad inuicẽ pacem conſeruat & labores leuat,part.2,pag.1.nu.3
Dilectionis præceptum omnia continet,par.2.pag.7,nu,21
Dilectionis præceptum cur Chriſtus vocat ſuum.ibidem.
Dilectio amicorum & inimicorum vtra earum ſit magis meritoria,p. 2,pag.16.num.17
Diligere actum voluntatis ſignificat,par.2,pag.2,nu.4
Diligentia ad malum commutandã eſt in bonum,par.2,pa.421,nu.18
Diluuij cauſa.par.2.pa.365, num.14
Diogenes Cynic⁹ philoſophus quid inforo quærebat.part.2, pag.416. nume.5
Diogenes cur vas quoddam confregit,par.2,pag. 320.nu.22
S.Dionyſij de virgine Maria ſententia,par.1,pag.45.nume.20

Discrimen bonorum & malorum, p.1,p.54,n.16,& p.2.p.435,n.6,& p.1.pag.280,nu.30, &.par.2,pag.205.nu.1, & pag.257, nu.15
Discrimen inter filios Dei & diabo li.pa.1,pag.154,num.30
Discrimẽ inter cultores legis & Euãgelij par.1,pag.836,nu.20
Discrimen præceptorum & consiliorum,par.2,pag.329,nu.15
Discrimen inter ferre & tollere, par. 2,pag.96.nu.17
Discrimen inter seruire Deo & mundo,par.2,pag.414.nu.27
Discrimen inter thesaurũ cælestẽ & terrenum,par.2,pag.423, nu.1
Discordia Deo est odibilis,par. 1,p. 341,num.16
Discordia fons & origo malorum,p. 1,pa.342,num.17
Discordes se inuicem dilacerant, p. 1,pa.342,num.18
Dispositio etiam minima animæ excitat Deum,vt illi faueat,par.1.p. 73.nume.9
Diuitiæ ex vsuris acquisitæ non pijs legatis sed proprijs Dominis relinquendæ,pa.1,pag.62, num.10
Diuitiæ cum auaritia non sunt congregandæ,par.1,pag.687,num.15
Diuitiæ quando relinquendæ,part. 1,pag.698,nu.14
Diuitiæ perfectioni sunt impedimẽto,par.2,pag.315.nume.8.& pagi. 342,nume.3,& pag.343,nume.6, & pag.346,nu.16 vno Hesiporale
Diuitias multi etiam ethnici reliquerunt,par.2,pa.319, nu.21
Diuitias amare est angustia animi, par.2,pa.320,nu.22
Diuitiarum abundantia superbos efficit,par.2,pa.320,num.24
Diuitiæ non curandę, par.2,pa,420. nume.17
Diuites auari sanguinem pauperum sugunt,par.1,pa.14,nu.11
Diuites quando magis ad misericordiam excitantur,par.1, pag.438, nume.8
Diuites difficilè disponũtur ad Dei honori consulendum,par.1, pagi. 512, nu.17
Diuites in quo bona sua consumpturi sunt,par.1,pa.612,nu.21
Diuites & potẽtes erga quos se liberales ostẽdunt,par.1,pa.613, n. 22
Diuites difficilè Deo seruiũt, par.1, pa.653,nu.10
Diuites occasiones irrumpant ibidem.
Diuites in hac vita cuius indigeant, par.1,pa.645,num.21
Diuitum fames,part.1.pag.645.nume.22
Diuites cui sint similes,part.1, pagi. 698.nu.14
Diuites aliqui ex diuitijs fructum desiderant,alij verò vmbram. pa. 1,pag.848,nu.26
Diuites rerum suarum non domini sed œconomi sunt,p. 2, pag. 198, num.16
Diuites difficulter saluantur. par.2. pag.315.nu.8
Diuitibus quid ex hortandum, part. 2,pa.327,nume.11

Diues

Diues amico pauperi si nõ subuenit, nugator est,par.2,pag.29,nu.29
Diues in quo mereri possit.par. 1,p. 685,nume.11
Diuiti auaro difficilis est aditus in cęlum.par.1,pag.699,nu.16
Diues non sibi soli diuitias habet, par.1,pag.769,nu.39
Diues & auarus leones,p.1,pa. 684, nume.6
Diues studiosus quid efficiat, par.1, pag.813,nu.20
Diues sit humilis,part.2, pagi.444, nume.10
Docti viri cur aliquando sunt curiosi & mali,par.1,pa.797,nu.8
Doctores Ecclesiæ quare dicantur lux,par.2,pa.249,nu.23
Doctrina Christi amplectenda,par. 1,pag.122,num.19
Doctrinã bonam amplecti & sequi donum Dei est,par.1,p.586,nu.6
Dolium Danaidum quid,par.2,pa. 407.num.5
Dolor Christi excessiuus,par.2,pa. 113.num.11.
S.Dominicus ter catena ferrea se flagellabat,pa.2,pag.250. n.27
Domini cur seruos non reprehendunt,par.1.130.nu.18
Domini aliquid oblatum male aut vi acquisitum à seruis nõ accipiãt, par.1.pa.250,nu.28
Domini temporales ne excorient subditos.par.1,pa.34,nu.12
Domini seruis sint loco parentum, pa.1.pag.777,nu.25
Dominatio quæ conueniat omni Christiano p.1,pag,777,num.24
Donum Spiritus sancti,par.2, p.136, nume.22
Donis diuinis & à diabolo fictis quid insit. par.1,pag.761, num.17
Dona Dei quare appellentur habitus,par.1,pa.216,num.15
Dona Dei ad quos perueniant, part. 1.pag.455.nu.23

E.

EBrietas hebetat intellectum. pa. 2,pag.289.num.14
Ebrietas nociua nimis,par.2,pa.349 nume.3
Ebrietas multorum vitiorum origo. par.1,pa.472,num.13
Ecce,diligentiam denotat,par.2,pa. 445.nu.165
Ecclesiam qui frequentent,part.1.p. 523,nu.13
Ecclesia ex diuersis nationibus congregata quam pacem conseruet, par.2,pa.68.nu.9
Ecclesia præsens cùm militans dicatur, quos exercitus habitura est. par.1.pa.766,num.31
Ecclesiæ muri qui sint.par.1.pa.803. nume.26
Ecclesia præsens cur militans appelletur.par.1.pa.843.nu.10.
Ecclesia cui assimiletur,part.2, pag. 200.nume.21
Ecclesia licet ab hæreticis impetatur,non tamen aboleri poterit, p. 2.pa,263.num.33
Ecclesia militans est Ecclesiæ cælestis

stis imago,par.2,pag. 361.nume.1
Ecclesia cur regnum cælorum vocatur,par.2,pag.408.num.19
Ecclesiasticæ res sint maximæ venerationi,par.1,pag.352,nu.16
Ecclesiastici sint Ecclesiarum veri operarij.par.2.pag.79.nu.21
Ecclesiastici viri sint cor Ecclesiæ, par.2,pag.248, num.20
Ædificium spirituale quod habeat fundamentum,par.1.pag.849, n. 30.& pag.251.nu.32
Effectus animæ Deum habentis. p. 2.pag.450.num.28
Effigies. Diui Frãciſci piam in Deũ ingerit affectionem,par.1,pa.779 nu.30.&,pag.795.num.35
Ægyptij qua lingua vtebantur,par. 1.pag.304.nu.6
Ægritudines spirituales difficilè curantur,par.1.pag.129.num.13
Ægrotus morti proximus vulgo qui dicatur,par.1.pag.126.nu.4
Beatus Ægidius quid de luxuria euitanda rogatus respondit.par.2.pa. 366.num.16
Electio præcipuè ad aliquem promouendum ad animarum regimen quomodo facienda . part.1. pag.3.num.8
Electio ad quem pertineat, & quem finem expectet,par.1,pag.4.nu.9
Eligendus quis,par.2,pag. 208,n.16
Electio quam regulam sequi debet. par.1.pag.591.nu.23
Electio & vocatio Dei gratuita est. par.1.pag.470.num.5
Electio Dei homines idoneos facit. par.1.pag.596.nu.6
Electio ad quamuis dignitatem oratione facienda est.part.1.pag.596 num.8.& pag.599.nu.17.&.pa.2. pag.208.num.18
Electio fiat sine ordinata affectione par.1.pag.597.nume.10. & pagi. 600.num.19
Electiones ad dignitates & munera quem delectum habebunt. part. 2.pag.207.num.13
Electio inepta Reipublicæ & communitati plurima damna infert. par.2.pag.208,num.17
Eligi debent ad munera sapientiores & aptiores.par. 2. pag.244.n. 8.& pag.270.num.19
Electores quem in dignitatem promouere debeant.part.1. pagi.595. nume.3
Eleemosyna elargienda.part.1.pag. 14.num.13
Eleemosyna ex optimis facienda.p. 1.pag.199.nu.21
Eleemosyna proprijs manibus elargienda.par.1.pag.548.nu.5
Eleemosyna pro eam elargiente orat.par.1.pag.549
Eleemosyna quare facienda. part.2. pag.77.num.17
Eleemosyna quid operetur. part.2. pag.172.num.19
Eleemosyna quarè iustitia dicatur, par.2.pag.217.num.15
Eleemosyna cum affectione erogan da.par.2.pag.227.num.15
Eleemosyna opus heroicum.par.2, pag.317.nu.15

Elee-

Eleemosyna est tanquam firmamẽtum.par.2.pag.357.nu.26
Eleemosyna homines diuites facit. par.2.pag.377.nu.19
Eleemosyna quid, vt sit qualificata. par.2.pag.449.num.26
Eleemosyna ex proprijs non alienis facienda.ibidem.nu.27
Elenæ pulchritudo Troianis bellorum causa.p.2.pag.280.nume. 18
Elephas quare per aquam transire formidet.par.1.pag.523.nu.11
Elisabeth cur dicitur cognata virginis Mariæ,par.1.pag.448.num.2
Elisabeth ordinis Sancti Francisci laudes,par.2.pag.412.nu.22
Enos etymologia, part.1.pagi.829. nume.32
Episcopatus ob quid desiderandus, par.1.pag.492.nu.18
Episcopus non flectat genu coram principe,par.2,pag.239.num.27
Esau damnatus fuit,part.1.pag.623, nume.20
Error quorundam hominum, part. 1.pag.217.num.17
Æstimatio propriæ virtutis fugienda,par.1,pag.335,num. 28
Esdras titulos psalmis addidit, part. 1,pag.787,num.13
Essentia diuina Deum, Angelos, & homines beatificat,par.2.pag.211 nume.26
Esse Dei quod vocetur,part. 1.pagi. 353.nume.20
Et, in scriptura aliquando sumitur, pro quia,par.1.pag.414,nu.3
Ætas hominis triplex, part. 2,pagi. 294.nume.29
Ethnici in virtute etiam voluptatẽ reperiebant,par.1.pagi.823.nu.14
Ethnici Christianos aliquos virtutibus moralibus excelluerunt,part. 2,pag.312,num.23
Eua cur non ex osse recto sed ex costa curua creata, part.1. pagi. 226. nume.2
Eua cur appellatur virago,par.1, pa. 845.nume.17
Euangelistæ cur in enarrandis ignominijs Christi longiori sermone vsi sunt, quam in eius honoribus & gloria,par.1,pag.133,nu.26
Euangelium, quia lex amoris,suaue par.1,pag.169,nu.17,&.pag.276. nume.16
Euangelium erit testis terribilis contra malos,par.1,pag.276, nu.16
Euangelium non seruatur credendo solùm sed operando, part.1. pagi. 383.nume.13
Euangelium cur pax nuncupetur, par.1.pag.638,num.1
Euãgelium Dei quibus testimonijs comprobatur,par.2.pag.66.nu.4
Euangelij contemptores quod supplicium maneat,part.2. pag. 557. nume.21
Euangelium quam hilari animo accipiendum,par.1.pag.808.num.4
Euangelium â quibus promulgatũ, par. 1.pag.809.num.7
Euangelium quid significat, part.1, pag.819,num.4
Euangelium sæpius repeti non tædeat nos,par.2,pag.242,nu.2

Euan-

Euangelium multi audiunt, sed non omnes obseruant. part. 2. pagi. 66. nume. 4
Euangelium crux est. par. 2. pag. 94. nume. 13
Eucharistiæ sacramentum quando institutum est. part. 1. pagi. 282. nume. 5
Eucharistia si non esset aliud quam panis, qui indigne sumeret, non peccaret mortaliter. pa. 1. pa. 284. nume. 10
Eucharistiam dignè qui accipit, duplici de causa gratiam recipit, pa. 1. pag. 284. nu. 12
Eucharistia ex vi verborum quid cõtineat. par. 1. pag. 287. nu. 20
Eucharistia reddit homines fortiores. part. 1. pag. 288. nu. 23. &. pag. 289. num. 26
Eucharistia Christi mortem in memoriam reuocat. ibidem. n. 24. & pag. 299. nu. 23
Eucharistia qualiter sumenda. par. 1. pag. 290. nume. 9
Eucharistia non mutatur tanquã cibus materialis in accipientẽ. pa. 1. pagi. 293. nume. 4. &. pagi. 299. num. 24
Eucharistia quoddã est memoriale debiti nostri in Deum. par. 1. pag. 295. num. 10
Eucharistia quare cibus & panis nominetur, par. 1, pag. 296. num. 13
Eucharistia est cibus animæ, part. 1. pag. 296, nu. 15
Eucharistiæ præcipuus effectus, p. 1. pag. 287. nu. 16
Eucharistia quam efficiat in anima pulchritudinem. ibidem. num. 17
Eucharistia animas reddit puras. pa. 1. pag. 298. nu. 19
Eucharistia quam similitudinem requirat, par. 1, pag. 299, num. 5
Eucharistia duas continet benedictiones, par. 1, pag. 306. nu. 10
Eucharistia præstat in gratia perseuerantiam. ibidem. nu. 12
Eucharistia tam viuorum quam defunctorum est sacrificium, par. 1. pag. 307. nu. 14
Eucharistia summa veneratione digna. par. 1. pag. 302. num. 31. &. pag. 312. num. 30
Eucharistia duo habet munera, part. 1. pag. 307. nu. 14
Eucharistiæ veneratio argumento suadetur, par. 1. pag. 311. nu. 25
Eucharistia quam exigat præparationẽ, p. 1, pag. 312. n. 30. & p. 334. nu. 25. &. pag. 335. num. 29
Eucharistia quando instituta, par. 1. pag. 313. num. 2
Eucharistia requirit intellectum subiectum, part. 1. pagi. 315. nume. 4
Eucharistiæ mysterium non curiose inquirendum ibidem nu. 5
Eucharistia quare nocte instituta. p. 1, pag. 317. nu. 12
Eucharistia vsque ad quod tempus sine hæreticorum contradictione fuit. par. 1. pag. 318. nu. 15
Eucharistiam qui frequentent, part. 1. pag. 323. nu. 29
Eucharistia quid in bonis & malis efficiat. par. 1. pag. 332. num. 20
Eucharistia quam contritionem requirat. par. 1. pag. 332. nu. 21
Eucharistia omne in se habet oblectamentum. par. 2. pag. 293. nu. 25
Excellentiæ Diui Ioannis Baptistæ, par. 1. pag. 375. nu. 21
Exempla sanctorum quę vocentur. par. 1. pag. 424. nu. 2
Exemplum duarum sororum coniugatarum. pag. 1. pag. 451. nume. 13
Exemplum cuiusdam magistri parisiensis nolentis renuntiare beneficia, par. 2. pag. 85, nu. 25
Exempla antiquorum sanctorum quantum profint. par. 1. pag. 695. num. 4
Exemplum de puero blasphemante. par. 1. pag. 714, nu. 26
Exemplum cuiusdam, qui hospitio excepit fratres minores. par. 1. pa. 718. num. 38
Exemplum cuiusdam philosophi. par. 1. pag. 747. nu. 6
Exequię defunctorum iure optimo ab Ecclesia institutæ. part. 2. pagi. 474. num. 1
Exequiæ defunctorũ tam viuis quã mortuis prosunt. ibidem.
Exercitia optimi cuiusque patris familias. par. 1. pag. 370. nu. 5
Exercitia corporalia cum moderamine facienda. part. 2. pagi. 435. num. 15
Exercitationes pœnales ad quid prosint, par. 1. pag. 740. num. 22
Exercitationes corporales habent in se thesaurum inclusum. par. 2. pag. 397. nu. 10
Exhortandũ est potius quam reprehendendum. part. 2. pagi. 196. nume. 10

F.

FActa plus mouent quam dicta. par. 1. pag. 743. num. 33
Fama difficilè restituitur. par. 1. pag. 509. num. 7
Familiaritas nimia non solùm ab extraneis sed etiam ab affinibus euitanda. par. 1. pag. 610. nu. 14
Fœlicitas solùm in Deo est. par. 2. p. 395. num. 3
Fœminæ debent pauca loqui. pa. 1. pag. 356. num. 29
Fœminæ prægnantes quare non habeant vestes arctas. par. 1. pag. 118. nume. 7
Fœminis, quæ ex industria enecant in vtero infantes, quę pœna infligatur. pag. 1. pag. 118. num. 8
Fœminarum status duplex. par. 1. p. 432. nume. 26
Fœminæ conspectus nocumento est castitati. par. 1. pag. 518. nu. 33
Fœminæ fragiles. part. 2. pagi. 393 nume. 32
Fœmina quo excellat virum. par. 1. pag. 50. num. 5
Ferdinandus Hispaniæ Rex quam sententiam morbundus protulit. par. 2. pag. 478. nu. 12
Festa quæ obseruatione digna, part. 2. pag. 45. nume. 5
Festa sanctorum qualiter celebranda, & quid in eis animaduertẽdũ.

par.2,pag.333.num.2
Festum in meditatione mysteriorũ ipsius expendendum est, par.1.p. 162.nume.24
Fœtus in vẽtre versus quod faciem habet,par.1.pag.431,num.24
Fides Abrahæ & saræ magna, sed maior virginis Mariæ,par.1, pag. 38,nu.29
Fides vires dat,p.1, pag.69,nu.1
Fidem viuam certa manet victoria, par.1,pag.70,num.5
Fides quid nobis boni afferat, part. 1.pag.80.nume.4
Fides quid sit.ibidem.& pag.242.n. 3.& pag.262,num.2
Fides est fundamentum spiritualis ædificij,par.1.pag.8, nu.9
Fides viua quæ sit, part.1. pagi. 97. nume.27
Fides est fundamentum nostræ iustificationis,p.1.pag.200.num.25
Fides non quemcunque iustificat. ibidem.
Fides & spes post peccatum remanent,par.1,pag.242,nu.3
Fides fortificat intellectum, par.1,p. 345,num.12
Fides est supra intellectum,part.1.p. 262,nume.1
Fedei & veritati summæ subijciendum est,par.1,pag.276,nu.18
Fides captiuat intellectum,par.1,pa. 277.nume.19
Fides quæ sit vacua,part.1,pagi.290. nume. 30
Fides quomodo omni laude digna, par.1.pag.383.num.12
Fides explicita ad salutem necessaria.par.1.pag.407.nu.14
Fides est fundamentum omniũ virtutum theologicarum. par.1. pag. 669.num.23
Fides ad peccatoris iustificationem proponitur,par.1.pag.849. nu.30
Fides sit coniuncta charitati, part.2. pag.142.num.14
Fidei subiectum, part. 2.pagi.143. nume.17
Fides sola non saluat homines.pa.2. pag.121.nume.16
Fides certior est visu.par.1.pagi.100. nume.7
Fides omnes docet.part.2.pagi.223. nume.2
Fides multa bona operatur in nobis. par.2.pag.387.num.23
Fidelis quis dicatur. p.2.pa.309.n.15
Fidelitas famuli erga Dominum, p. 1.pag.663.num.5
Fides cui comparetur.pa.1.pag.775. nume.18
Fides quando inutilis,pa.1,pag.776. nume.19
Fides sine charitate otiosa. ibidem. nume.20
Filius Dei ad quid venit in mundũ. par.1.pag.221.num.8
Filius Dei cur manus appelletur.pa. 1.pag.50.nu.3
Filiorum desideriũ ad quid habendum.par.1.pag.338
Filij naturali quadam propensione parentes imitantur. part.1.pagi. 639.num.4
Filij qualiter educandi. part.2. pagi. 314.numero.4
Filij cur inhonorent parentes, p.2.p. 365.nu.13
Finis præcipuus cõcionatoris & præsidis,p.2.p.50.nu.21
Finis perfectior considerandus, p.2. p.225.nu.9
Flendum nobis est in hoc sæculo, si in altero volumus lætari,p.2.pag. 188.num.10
Fontis Macedoniæ proprietas, p.1. p.811.nu.14
Fortitudo quæ sit magna, p.2.p.51. numero.2
Fortitudo nostra vnde dimanat, p.1. p.679.nu.24
Fragilitas humanæ naturæ,p.2.pag. 359.nu.32
S. Francisus mortis tempore pœnitentiam fratribus hortabatur, p.1. p.628.nu.7
S. Francisci paupertas & humilitas, p.1.p.764.nu.25.& pag.782.numero.39
S. Franciscus è mõte Aluerna Christi stigmata tã pedibus manibusque, quam latere impressa gestauit.p.1.p.766.nu.32 &.p.779.nu. 30.&.p.794.nu.33.&.p.804.numero.28
S. Francisco Dei laudes decantanti, Latrones obuiarũt.p.1.p.707.numero.3
S. Franciscus quam de carne habuit victoriam.p.2.p.473.nu.8
S. Franciscus postquã in vepribus se volutauit, quam habuit visionẽ, p.2.p.433.nu.9
S. Frãciscus omnes creaturas ad Dei laudes inuitabat,p.1.p.771.nu.5
S. Francisci contemplatio assidua, p.1.p.782.nu.39
S. Franciscus pauperum Patriarcha & ordinis Minorum caput,p.1.p. 794.nu.33
S. Francisci splendor & dignitas,ibi dem,nu.34
S. Francisci in concione efficacia, p. 1.p.799.nu.12
S. Franciscus quot viros in vna concione ad religionem conuertit, p. 1.p.799.nu.12
S. Franciscus in quibus ordinẽ Minorum fundauit,p.1.p.802.nu.23
S. Franciscus super omnes ordinum fundatores quinque portionibus à Deo donatus,p.1.p.803.nu.26
S. Franciscus martyrij desiderio Syriam adiuit,p.1.p.804.nu.29
S. Francisco quis martyrium contulit,p.1.p.805.nu.30
S. Franciscus & B. Dominicus Patres nostri, vno eodemque tempore floruerunt.p.1.p.804.nu.27
Fratres Minores cur vestitu cineritij coloris vtantur,p.1.p.803.nu.24
Fraternitas quid possit,p.2.p.195.numero.7
Frigiditas congregat heterogenia,p. 2.p.339.nu.20

G.

GAbriel quid significat, p.1.p.21. numero.7
Gabrielis Angeli dignitas, p.1.p.41. numero.8

Gabriel quid falso imponit Scoto. p.2.p.487.nu.9
Gades insulæ consuetudo. par.1.p. 430.nu.19
Gaudium iusti & peccatoris. p.1.p. 435.nu.35 vid. Iustia
Gaudium perfectum in tribulationi bus habendum.p.1.p.498.nu.35
Gaudium in quo consistat. par.2.p. 191.nu.21
Gaudendum est in tribulatione.p.2. p.191.nu.21
Gaudendum est tam in prosperis quam in aduersis. par.1.pag.435. num.35
Gaudendum est de bono proximorum.p.1.p.339.nu.8
Generare sibi simile cui sit propriũ. p.1.p.278.nu.22
Generatio perfectissima in Deo reperitur.p.1.p.278.nu.24
Generatio hominis duplex.par.1.p. 583.nu.31
Generatio non est solum cuiuscunq; natiuitas.p.1.p.639.nu.2
Generis ex nobilitate non glorian. dum.p.1.p.640.nu.5.
Generis nobilitas vel humilitas, si sufficientia adsit,non impedit prę sulatum.p.1.p.593.nu.29
Gentiles bene operantes gaudebãt. p.1.p.437.nu.4
Gentiles quare statuam Deæ Angeronæ ore seram habentis in tẽplo Deæ Volupiæ collocarunt. p.1. p.554.nu.24
Gentiles quo artificio ad euangeliũ ducti sunt.p.1.p.696.nu.6
Gentiles quo præcipuè cõuersi sunt p.2.p.75.nu.11
Germani Imperatoris cum cadauer cremaretur, cur eius cor illæsum remansit.p.1.p.216.nu.16
Germania qua de causa à fide defecit.p.2.p.42.nu.17
Gloriæ consideratio animum sedat. p.1.p.73.nu.12
Gloria æterna non habet gaudium successiuum.p.1.p.208.nu.18
Gloria bonorum operum cui referẽda est.p.1.p.258.num.20.& pag. 275.nu.13
Gloriæ gradus diuersi.p.1.p.85.n.14
Gloria vana bona opera deperdit. p.1.p.259.nu.22
Gloria expetenda est.par.1,pa.579. num.21
Gloria sine operibus non speranda. p.1.p.581.nu.26
Gloria ab omnibus Dei auxilio cõparari potest.p.2.p.86.nu.18
Gloria nolenti eam non datur. pa.2. p.87.nu.21
Gloriam maximã expectare licet. p.1.p.723.nu.14
Gloria animæ Christi quoadusque corpori & inferiori portioni fuit communicata.parte.1.ppag.785. nu.6
Gloria quo expugnatur. p.1.p.841. nu.6.&.p.843.nu.10
Gloriæ præmium inexplicabile.p. 1.p.843.nu.12
Gloria proprijs viribus acquisita laudabilior est quam alienis. pa.2.p. 197.nu.14

Gloria

Gloria omni voluptate plena. pa.2. p.293.nu.24
Gloria sine operibus nõ adquiritur. p.2.p.375.nu.11
Gloria thesauro comparatur. p.2.p. 409.nu.11
Gloria est indicibilis. pa.2. pa.409. num.12
Gloriari in quo nos oportet. pa.1.p. 122.nu.20
Gloriari ex proprijs operibus non oportet.p.1.p.275.nu.13
Gloriari de propria virtute nõ licet p.1.p.335.nu.28
Gloriari de generis nobilitate vanissimum.p.1.p.514.nu.22
Gratia maior quę sit. par.1.pag.29. num.3
Gratiæ significatio duplex.par.1.p. 35.nu.20
Gratia sublimis & sublimior quę dicatur.p.1.p.252.num.3
Gratia in baptismo collata à quo procedat.p.1.p.258.nu.20
Gratiã baptismalem quis nobis meruit.p.1.p.258.nu.20
Gratiam baptismi & aliorum sacramentorum, licet à tota Trinitate procedat, Christus nobis meruit. p.1.p.274.nu.12
Gratiæ Deo agendæ cum primum surgimus.p.1.p.356.nu.30
Gratiæ principium quod sit. p.1.p. 516.nu.28
Gratia diuina est candor lucis æternæ.p.1.p.529.nu.31
Gratia diuina quid efficiat in anima p.1.p.529.nu.31
Gratiæ Deo reddẽdę tam de aduersis quam de prosperis.p.1.p. 772. num.7
Gratias Deo agentes quam rem agimus. ibidem.
Gratiarum actionẽ nihil impediat. p.1.p.784.nu.3
Gratia diuina nihil in homine vacuum esse patitur.par.1.pag.799. num.13
Gratia excludit omne debitum.p.2 p.198.nu.15
Gratiæ pro beneficijs Deo agendę. ibidem.num.17
Gratia lux est iustis.par.2.pag.215. num.7
Gratia ob triplicẽ rationem lux appellatur.ibidem.
Gratiæ naturales etiam malis concẽduntur.p.2.p.244.nu.10
Gratia Dei qui abutitur, bonis naturæ damnabitur.p.2.p.311.nu.22
Gratitudo est velut hamus. par.1.p. 372.nu.10
Gratitudo nostra de omnibus & in omnibus qualis futura est erga Deum.p.1.p.772.nu.9
Grati Deo simus. parte. 1.pag.336. num.1
Gratus alicui beneficio ad aliud se disponit.p.1.p.3.n.8
Grato omnia augentur. p. 1.p.784. num.2
Gubernatores ciuitatis eam perui-gilent.p.1.p.109.nu.6

H.

HAbitus boni gignẽdi, mali eradicandi.par.2.pa.435.nu.14

Hebionitæ hæretici, p.1.p.268.numero.20
Hebræi carent superlatiuis, quorum loco vtuntur genitiuis, p.1.p.189.nu.16.&p.269.nu.25
Hebræi quid maiori veneratione habuerunt, p.1.p.301.nu.30
Hebræi de quo maximè gloriabantur, p.1.p.513.nu.20
Hebræi quo ab idololatria infideles Hebræos deterrere conabantur, p.2.p.493.nu.26
Hœdus peccatum denotat, part.1.p.340.nu.11
Heloi Dei est nomen, & eius significatio.p.1.p 197.nu.16
Herbæ, si in die sancti Ioannis colligantur, quid habeant virtutis, p.1.p.357.nu.33
Hæredes bonorum testatoris tenentur implere voluntatem.p.2.pag.3.nu.8
Hæredes cæli qui volunt esse, Dei legata impleant, ibidem
Hæreses sunt portæ inferi, p.1.pag.409.nu.10
Hæretici sunt quasi portæ inferni, p.1.p.227.nu.5
Hæretici Ecclesiam subuertere nitũtur, p.1.p.529.nu.29
Hæretici sunt tãquam lupi callidissimi, p.2.p.73.nu.3
Hæretici debiliorem partem Ecclesiæ aggrediuntur, p.2.pagina.73.numero.4
Herodes quid senserit de Diuo Ioãne Baptista, p.1.p.385.nu.18
Herodes cur ab Angelo interfectus, parte.1.pagina 27.numero.27
Hieronis tyranni quæstio, p.1.p.243 numero.8
Hierusalem qua de causa destructa, p.1.p.657.nu.21
Homo in hoc mundo sit tanquã peregrinus, p.2.p.426.nu.16
Homo maioris perfectionis est capax quam eius, in qua creatus est, p.1.p.39.nu.1
Homo plus se ipsum fugiat, quam dæmonem, p.1.p.146.nu.6
Homo fuit creatus cum libero arbitrio, p.1.p.159.nu.15
Homo rectè dispositus beneficia à Deo recipiet, p.1.p.187.nu.10
Homo fuit in libertate creatus, p.1.p.188.nu.14.&.p.2.p.307.nu.8
Homo secundum quod in Scriptura diuina nomen diuersum sortiatur, p.1.p.188.nu.15
Homo est tanquam emblema & mũdi pulchritudo, p.1.p.195.nu.10
Homo Deo abiectum tribuit, diabolo verò bonum, p.1.p.199.nu.19
Homo est quasi mundi facies, p.1.p.225.nu.22
Homo non solùm sibi natus est, p.1.p.228.nu.9
Homo ad vnam tantum tendit naturam, p.1.p.243.nu.7
Homo in hac vita aliqua potest, quę non vult, aliqua tamen vult, quæ minimè potest, p.1.p.235.nu.13
Homo post peccatum quem cẽsum incurrit, p.1.p.285.nu.15
Homo pro omnibus creaturis Deũ laudet, p.1.p.341.nu.14
Homo quandoq; infirmitatẽ, quandoque fortitudinem denotat, p.1.p.386.nu.26
Homo vnus alteri auxilietur, p.1.p.544.nu.37
Homo microcosmon dicitur, ibidẽ.
Homo inter cæteras creaturas solus exul dici potest, p.2.p.11.nu.2
Homo est quodammodo finis omnium, p.1.p.571.nu.36
Homo quid ardentius inquisiturus est, p.1.p.570.nu.33
Homo & sibi, & Deo est contrarius, p.1.p.572.nu.39.
Homo est tanquam arcturus, p.1.p.576.nu.12
Homo qualis post peccatum remanst, parte.1.pagina.630.nu.15.&.p.2.p.53.nu.28
Homo nequam etiã sibi benefacientibus obest, p.2.p.74.nu.7
Homo quando ignominia, quando verò honore dignus, p.1.p.604.numero.32
Homo indiget Dei auxilio ad sanctitatem comparandam & tuendam, p.1.p.762.nu.18
Homo est miseriarum abyssus, p.1.p.801.nu.19
Homo quo satis fiet, p.1.p.820.nu.5
Homo præter cætera animalia cur erecta facie creatus, parte.2.pagina.271.nu.22
Homo post peccatum plurima damna incurrit, p.2.p.276.nu.4
Homo ad difficilia capessenda quo moueatur, p.2.p.353.nu.15
Homo secundum naturam corruptã ad malum est propensus, p.2.pag.390.nu.23
Homo quando satis mundo renuntiat, p.2.p.411.nu.18
Homo duplex, p.2.p.93.nu.9
Homo post lapsum caro appellatur, p.2.p.417.nu.9
Homo duabus rebus diuersis cõstat, p.2.p.451.nu.1
Homo quid præstet in opere, p.2.p.486.nu.4
Homo nisi peccasset, an moreretur, p.1.p.226.nu.2
Homo insipiens creaturis abutitur, p.1.p.517.nu.31
Hominis vita duplex, par.2.pagina 451.nu.2
Homines sunt termini terræ, p.1.p.128.nu.11
Homines huius temporis solùm habent sanctitatis specimen, p.1.p.78.nu.28
Homines qua regula metiri se vellent, p.1.p.93.nu.14
Homines ne sint beati, res pueriles impediunt, p.1.p.174.nu.3
Homines diuersimode se habent in Dei cognitione, ac eius dilectione, p.1.p.213.nu.5
Homines à quo didicerunt quæcunque adepti sunt, p.1.p.281.nu.2
Homines quibus rebus maximè cuanescant, p.1.p.373.nu.13
Homines non nisi ad beneficia mouentur, p.1.p.446.nu.32
Homines qua celeritate currunt ad malum, p.1.p.450.nu.9
Homines quam debiles sunt, p.1.p.

488.numero.5
Homines sæpius rerum inutiliũ curam habent vtilia non curantes, p.1.p.697.nu.10
Homines sicut ad custodiam singulos habent angelos, ita etiã ad virtutis exercitationem singulos diabolos, p.1.p.739.nu.19
Homines quales se habeant in mortis alicuius expectatione, p.2.pa.491.nu.21
Homines rebus temporalibus saturati spiritualia bona non esuriunt, p.2.p.181.nu.20
Homines quo efficacius moueãtur, p.1.p.820.nu.7
Homines cur ad præmia æterna parũ commoueãtur, p.1.p.821.nu.10
Homines quare quanto diligentius humanis scientijs intendunt, tanto tepidius plerunq; Deũ ament, p.1.pag.795.numero.2.& pagina 798.nu.9
Honor alicui minime detrahendus, p.1.p.380.nu.2
Honor Dei nõ illæsus maneat, ibid.
Honos plus debetur ætati quam diuitijs, p.1.p.712.nu.22
Humili grauius est laudari, quam superbo ignominia affici, p.1.pa.27.nu.26
Humilis quo maiora recipit, eo magis illorum indignum se iudicat, p.1.p.186.nu.8
Humilis nullius rei se dignum existimat, p.1.p.371.nu.9
Humilis recipiet dona Dei, p.1.pag.455.nu.24
Humilis quis verè sit, p.1.p.742.numero.29
Humilior quo quisq; fuerit, eo beatior erit, p.1.p.741.nu.27
Humilitas Virginis Mariç, p.1.pag.36.nu.24
Humilitas Virginis Mariæ & Iacob, p.1.p.648.nu.31
Humilitas animam perficit, p.1.pagina.18.nu.23
Humilitas requiritur ad sacramentũ altaris, p.1.p.334.nu.27
Humilitas honores acceptos in Deũ refert, p.1.p.369.nu.3
Humilitas remedium generale contra vitia, p.1.p.369.nu.3
Humilitas S. Ioannis Baptistæ, p.1.p.372.nu.11
Humilitas & vrbanitas gratiam comitantur, p.1.p.429.nu.17
Humilitas quanti ponderis sit apud Deum, p.1.p.466.num.27.& pagina.765.nu.28
Humilitas vnde denominetur, p.1.p.648.nu.31
Humilitas vnde possit in nobis oriri, p.1.p.654.nu.12
Humilitas vera in quo consistit, p.1.p.711.nu.17
Humilitas etiam Angelis inest, p.1.p.727.nu.25
Humilitas virtutum dux, p.1.p.736.numero.12
Humilitas via in cælum vna est, & Angelis & hominibus, p.1.p.754 numero.27
Humilitas quo facile adquiratur, p.1.p.75.nu.16
Humilitas vera diuinis donis accrescit, p.1.p.761.nu.16
Humilitas in quolibet statu reperiri potest, p.1.p.762.nu.20
Humilitas quo augeatur, p.1.pa.763.nu.22.&.p.782.nu.37
Humilitas non solùm exterius, sed interius sit, parte.1.pagina.781.numero.36
Humilitas quam grata sit Deo, p.1.p.800.nu.15.&.p.845.nu.17
Humilitas per antonomasiam iustitia dicitur, p.2.p.217.nu.14
Humilitas pulchrum diuitibus ornamentum, p.2.p.444.nu.10
Humilitas ad quid animã disponat, p.1.p.279.nu.27
Humilitatis qui plus habuerit, cur beatior erit, p.1.p.747.nu.9
Humilitatis diffinitio, par.1.p.749.numero.14
Hypocrisis tandem tandem appare bit, p.1.p.347.nu.3
Hypocrisis Deo odiosa, p.2.p.28.numero.16

I.

S. Iacobus maior ante dispersionẽ Apostolorum Hispaniã prædicaturus adiuit, p.1.p.506.nu.23
S. Iacobus maior primus omnium Apostolorum martyrio coronatus, ibidem
S. Iacobus maior in Hispania prædicauit, p.1.p.488.nu.4
Iacynthus quem habeat colorem, p.1.p.292.nu.3
Idololatria per quod in mundũ inoleuit, p.1.p.812.nu.17
Idonei maxima cum difficultate curam animarum suscipiunt, p.1.p.492.nu.18
Iehoua Dei est nomen & eius significatio, p.1.p.197.nu.16.&.p.2.pa.138.nu.21.&.p.395.nu.3
Ierico significatio, p.1.p.678.nu.21
Ignoratio perfecta Dei est eius vera cognitio, p.1.p.420.nu.21
Illabi in animam solius Dei est, p.2.p.385.nu.7
Illecebræ mũdanæ quibus maximè noceant, p.2.p.70.nu.17
Imaginatio quandoq; facit casum, p.1.p.517.nu.31
Imbecilles sumus absq; Dei auxilio, p.2.p.145.nu.24
Imitari Christum debemus, p.1.p.94.nu.18.&.p.640.nu.7
Imperfectionis & imbecillitatis signum, p.1.p.704.nu.33
Imperfectiones nostras difficilè cognoscimus, p.1.p.404.nu.4
Impulsus Dei necessarius, p.1.p.691.numero.29
Incarnatio filij ex infinito patris amore processit, parte.1.pagi.193.numero.3
Incarnatio Christi fuit amor infinitus, & donum infinitum, p.1.pag.194.numero.6
Incarnatio verbi fuit Spiritus sancti operatio, p.2.p.179.nu.12
Incarnatio Christi fuit principium iustificationis, p.1.p.501.nu.8
Incarnari Christo fuit suaue, p.1.pagina.618.nu.5
Incitatores ad peccandũ puniẽtur, p.

1.p.715.nu.29
Inconstãtia Apostolorum ante Spiritus sancti aduentum.p.1. p.165. num.3
Inconsideratio plurima incommoda parit.par.1.p.37.nu.26
Inducere alios ad peccandum signũ reprobationis.p.2.p.219.nu.21
Indulgentia quo tempore fiebat.p.1 p.620.nu.11
Inepti cũ maxima lætitia recipiunt animarum curam.par.1.pa.492. num.17
Infernus duplex.par.2.pagina .441 num.2
Infernus quas portas habeat. p.1.p. 409.num.19
Infidelitas vnde proueniat. par.2.p. 143.num.18
Ingenium bonum sæpe animã destruit.p.1.p.816.nu.29
Ingrati Deum fugiunt.par.1.p.212. num.4
Ingratus qua pœna sit dignus. pa.2. p.311.nu.21
Ingrato omnia è manibus euanescunt.p.1.p.784.nu.2
Ingratitudo peccatoris quanta sit. p.1.p.113.nu.17
Ingratitudo nostra vnde manifestatur.p.1.p.25.n.12
Ingratitudo nostra magna est. pa.1. p.446.nu.32
Inimicus diligendus.p.2.p.37.n.14. & pag.9.nu.26
Inimicus quod commodum afferat. p.2.p.38.nu.15
Inimicis parcendũ est,ibidẽ. nu.12
Inimicis nostris tanquam instrumẽto ad nos puniendos sæpe Deus vtitur.p.1.p.22.nu.12.
Iniuria non vindicanda. p.1.p.61.n. 7.&.p.838.nu.27
Iniuriæ citius dimittendę. p.1.p.25. num.29
Iniuriarũ vltores non impunes abibunt.p.1.p.251.nu.80
Iniurias inferẽti licet parcas,nisi pœnitentiam egerit,punietur. p.1.p. 752.nu.21
Iniuriæ illatæ tristitiam generant.p. 1.p.817.nu.30
Iniurijs illatis non retaliandum.p.1. p.553.nu.25
Inobedientia quam graue malum. p.484.nu.31
Insignia regum quæ sint. p.1. p.18. num.23
Inspirationes non reuelandæ.p.2.p. 400.nu.19
Inspirationibus diuinis respondendum p.2.p.57.nu.5
Intellectus quo magis Deum scrutatur,eo minus intelligit.p.1.p.127. num.8
Intellectus cui subijciendus. p.1.p. 276.nu.18
Intellectus quid in mysterio Trinitatis possit indagare.pa.1. p.277. nu.21
Intellectus noster quanto altiora inquirit,tanto minus verba, quibus ea appellet,inuenit.par.1. p.343. num.22
Intellectus tam angelicus quam humanus, quo à Deo eleuatur. pa. 1.pa. 1.pagina. 353.numero.20
Intellectus humanus in quæ facile feratur.p.1.p.363.nu.17
Intellectus sine voluntate debilis.p. 1.p.774.nu.13
Intellectus sol appellatur. p.1.p.775 num.16
Intellectus est mentis oculus. p.1.p. 796.nu.4
Intellectui duplex inest portio. ibi.
Intellectus bonus qui sit. p.1.p.797. num.6
Intellectus cum voluntate qualiter habendus.p.1.p.797.nu.7
Intellectus non debet semper speculari.ibidem.n.6
Intellectus quare quo illustrior, eo inanior est volũtas.p.1.p.797.n.7
Intellectus est fidei sedes.p.1.p.849 num.30
Intellectus quo fit lucidior. par.2.p. 254.nu.6
Intellectus nõ est in sua libertate relinquendus.p.2.p.298.nu.11
Intellectus bonis occupationibꝰ occupandus.p.2.p.299.nu.12
Intellectus pernolat & tardus vel nullus sequitur effectus. pa.2.p.376. num.16
Intellectus simplex bene affectus tutior est quã instructus veritatibus male affectus.p.2.p.376.n.16
Intellectus in quo exercendus. p.2. p.422.nu.24
Intellectus tribuat locum voluntati. ibidem.
Intellectus quid consequitur.p.2.p. 488.num.10
Intellectus officium.ibidem. & pa. 489.nu.13
Intemperantia multa damna infert. p.1.p.373.nu.15
Intentio operis per quod significetur.p.2.p.223.nu.4
Intentio recta in operibus habenda. p.2.p.226.nu.12.
Intentiones alienæ non sunt nobis scrutandæ. p.2.p.9.nu.27
Interpretes septuaginta inter se miraculose cõcordarũt.p.1.p.304.n.5
Inurbanitatum inuentiones. p.1. p. 429.nu.18
Inuidus sine delectatione peccat. p. 1.p.339.nu.9
Inuidi quocunque bono proximi indignantur.p.1.p.361.nu.9
Inuincibilia tria.p.1.p.289. num.25
Ioannis significatio. par.1.pag.342. num.19
S.Ioannes Baptista quã curam sui corporis habebat.p.1.p.344.n.24
S.Ioannis Baptistæ dignitas. p.1.p. 347.nu.1
S.Ioannes Baptista nullum miraculum fecit.p.1.p.364.nu.19
S.Ioannis Baptistę quę sit præcipua laus p.1.p.364.nu.19
S.Ioannes Baptista in vtero matris habuit vsum rationis. p.1.p.365. num.23
S.Ioannes Baptista fuit terminus legis veteris & prophetarum.par.1. p.375.nu.20
S.Ioannes Baptista quem suarum laudum præconem habuit. p.1.p. p.376.nu.23

S. Ioannes Baptista non solùm iustificatus, sed etiam fuit ratione prę-uentus, p.1.p.431.nu.22
S. Ioannes Baptista prior matre fuit Spiritus sancti plenus, ibid.nu.23
S. Ioannes Baptista in vẽtre matris prosiliuit, ibidem, nu.24
S. Ioannis Baptistæ excellentia, p.1. p.545.nu.42
S. Ioannis Baptistæ exemplar vitę, p.1.p.615.nu.29
Iob quis calamitates nuntiabat, p.1. p.459.nu.25
S. Ioseph Virginis Mariæ purissimo amori fuit deditissimus, p.1. p.624.nu.22
S. Ioseph Virginis Mariæ sponsus duplici de causa Redẽptoris nostri pater appellatur, p.1.p.67.nu.27
S. Ioseph in tẽpore passionis Christi adhuc viuebat, p.1.p.68.nu.30
Ira nisi citius expellatur, altas agit radices, p.1.p.828.nu.29
Ira comprimenda est, p.2.pagina.4. numero.10
Ismael fuit condemnatus, p.1.p.623 numero.20
Ismara fuit mater sanctæ Elisabeth, & soror Diuæ Annæ, p.1.p.448. numero.3
Ismara cuius tribus fuit, ibidem.
Iter faciens non sinat recitare & audire missam, p.1.p.392.nu.2
Iudæi perfidi omne, quod fecerunt, vt Christum Dominum deprimerẽt, fuit causa exaltationis ipsius, p.1.p.104.nu.19
Iudæi quot habuerunt præcepta, p.1.pagina.169.numero.16
Iudęi quare tam proni erant ad idololatriam, p.1.p.171.nu.23
Iudæi mysterium crucis voluerunt obscurare, p.1.p.674.nu.8
Iudex optimus nec à consanguineis extorquendus, p.1.p.177.nu.4
Iudex ne proferat sentẽtiam sine interrogatione partium, parte.1.p. 500.numero.5
Iudex quando non astringitur iuris regulis, p.1.p.544.nu.39
Iudex secundum quam regulam est sententiam prolaturus, p.1.pagina.595.nu.5
Iudex aliorum se introspiciat, p.2.p. 448.nu.24
Iudicare temerè tyrannis quędă est, p.1.p.59.nu.2
Iudicare non solùm sed nec occasionem præbere, p.1.p.60.num 33
Iudicandus nullus, parte.2.pag.194. numero.4
Iudicium duplex, parte.1.pag.209. numero.20
Iudicij dies incertus, parte.2.pagina 295.numero.1
Iudicium Dei duplex, p.1.p.503.numero.3
Iuditia Dei recta, hominum verò falsa, p.1.p.59.nu.3
Iugum mundi grauissimum, Dei autem leue, p.1.p.793.nu.30
Iulianum & Celsum multi hodierna die imitantur, p.1.p.526.nu.22
Iurare quando meritorium, p.2.pag. 111.numer.4
Iurandi consuetudo blasphemiã generat, p.2.p.112.nu.7
Iuramentum antiquorum patrum, p.2.p.111.nu.4
Iuramentũ debitis circunstantijs ornatũ cuius sit actus, ibidem.nu.3
Iuramentũ injustum iurare nunquã licet, ibidem.num.4
Iurandum quando, ibidem.
Iuramentum iustum adimplẽdum, p.2.p.112.nu.6
Iuramentum falsum quid testetur, ibidem, numero.7
Iuramentum falsum grauius homicidium, ibidem
Iurisperitorum ingenium, p.1.p.77. numero.25
Iurisperiti sæpius iniquè maioratus instituunt, parte.1.pagina.686.numero.14
Iurisperitorum intentio, p.1.p.687. numero.16
Iustitia Dei in quo apparuit maximè, p.1.p.120.nu.19
Iustitia perfecta in quo consistat, p.2 p.167.nu.5
Iustitiæ diffinitio, parte.2.p.249.numero.23
Iustus non solùm pro se orat, & gratias agit, sed pro omnibus, p.1. p.12.nu.6
Iustus cum laudatur in facie, flagellatur in corde, p.1.p.46.nu.23
Iustus nulla re perturbatur, p.1.p.52. numero.9
Iustus eo plus humiliatur, quo magis extollitur, p.1.p.57.nu.26
Iustus non potest non apparere iustus, p.1.p.116.nu.1
Iustus cruci suauiest affixus, p.1.pa. 123.nu.23
Iustus arcus est triumphalis, & quædam cæli porta, p.1.p.226.nu.3
Iustus non pro vno tantũ præcepto seruato, sed pro omnibus iustus erit, p.1.p.348.nu.5
Iustus in omnibus meretur, p.1.pag. 378.nu.29
Iustus quomodo excipiatur ab Angelis, p.1.p.461.nu.14
Iustus securè viuit, parte.1.p.513.numero.19
Iustus totus se debet Deo consecrare.p.2.p.45.nu.8
Iustus etiãm in laboribus delectationem reperit, p.2.p.92.nu.8
Iustus vnde elicit iustificationẽ suã, p.1.p.776.nu.19
Iustus non solùm exterius, sed interius, p.2.p.214.nu.4
Iustus lucerna dicitur, parte.2.pagi. 221.numero.25
Iustus tenacius à dæmone tentatur, quam mundanus, parte.2.pagina 359.nu.33
Iustior quo quis est, eò durius tentatur, p.2.p.195.nu.7
Iusto nunquam deest contradictio, p.1.p.552.nu.17
Iusti sunt velut Christi ornamenta, p.1.p.96.nu.22
Iusti habent quandam liberam seruitutem, p.1.p.202.nu.29
Iusti mundum conseruant, p.1.p.337 nu.4.&p.2.p.306.nu.6
Iusti verẽtur opera sua sint bona nec ne, p.1.p.371.nu.8

Iusti semper sancto timore viuunt, p.1.p.371.nu.9
Iusti in medio laborum delectantur, p.1.p.396.nu.16
Iusti quid emolumenti ex ruinis eliciant, p.1.p.710.nu.15
Iusti expoliuntur tãquam lapides, p.1.p.401.num.29
Iusti per adoptionem dicuntur filij Dei, p.1.p.418.nu.15
Iusti quantum in contemplatione delectentur, p.1.p.440.nu.12
Iusti plurimis consolationibus tribulationis calicem imbibunt, par.1.p.496.nu.29
Iusti persecutionem patiuntur, p.2.p.39.nu.20
Iusti cur in hac vita viatores, in altera verò comprehensores vocãtur, p.2 p.47.nu.12
Iusti absque timore viuunt, p.1.pag.609.nu.11
Iusti in hac vita sæpè puniuntur, ac si mali essent, p.1.p.610.nu.13
Iusti à quibus laboribus liberantur, p.1.p.606.nu.2
Iusti à Deo affliguntur, par.1.p.607.numero.5
Iusti æquo animo virtutis difficultates tolerant, p.2.p.69.nu.13
Iusti ab initio mundi ob quæ multa passi sunt, p.2.p.75.nu.9
Iusti cui sint similes, parte.2.pagina 85.nu.14
Iusti os Dei sunt, p.1.p.707.nu.7
Iusti non solùm ad gloriam, sed ad media prædestinati sunt, p.1.pag.784.nu.4
Iusti quo magis Deum cognoscunt, eo se humiliant, p.2.p.432.nu.5
Iusti quibus per mundum deprimũtur, eisdem per Deum eriguntur, p.2.p.130.nu.4
Iusti in tribulatione securi, p.2.pag.155.nu.21
Iusti non patientur confusionem, p.2.p.167.nu.6
Iusti laboribus delectantur, & expoliuntur, p.2.p.190.nu.16
Iusti hîc peregrinantur, p.2.p.204.numero.5
Iusti signa diei iudicij alacres expectabunt, p.2.p.166.nu.3
Iusti cito se à peccato erigunt, p.2.p.369.nu.27
Iusti cur etiam in hac vita dicantur beati, p.2.p.368.num.24.&.p.1.p.823.nu.16
Iusti videntur sibi Deum retardare, p.2.p.368.nu.24
Iusti quare violenti vocentur, parte 2.p.94.nu.11
Iusti etsi sancti, etiam timidi, p.2.p.490.nu.17
Iustorum desiderium, p.1.p.228.nu.7.&.p.701.nu.24
Iustorum mos, parte.1.pagina.449.numero.5
Iustorum in virtute suauitas, p.1.p.812.nu.11
Iustorum status per quod significatur, p.2.p.195.nu.6
Iustorum solamen, parte.2.pag.473 numero.33
Iuuare nos inuicem debemus, parte 2.p.46.numero.9

Laborés

L.

Labores pro Christo pati quàm sit illustre, p.1.p.412.nu.30
Labores ob quid mittantur, parte.1.p.402.nu.32
Labores si pateris non ob id derelictus à Deo, p.1.p.539.nu.23
Labores iustorũ propter Deum dulces sunt, p.2.p.6.nu.17
Labores maximè necessarij & à Deo missi, p.2.p.33.nu.31
Labores qui fugit, lucrum fugit, p.1.p.606.nu.3
Labores hominibus non casu eueniunt, p.1.p.607.nu.5
Labores qui vocentur à Deo, p.1.p.607.nu.6
Labores immittit Deus in mensura, ibidem.
Labores cum gaudio perferendi, p.2 p.97.nu.20
Labores peccatorum nullius sunt frugis, p.2.p.146.nu.25
Labores æquo animo tolerare præmium & donum Dei est, p.2.pag.146.nu.26
Labores, dolores, & afflictiones per peccatum intrarunt in mundum, p.1.p.669.nu.23
Labores vt æquo animo tolerentur, quid profit, p.2.p.160.nu.8
Lacedæmones cur homines pingues à Republica expellebant, p.2.pagina.233.nu.7
Lacedæmonum mos in sacrificijs, p.1.p.166.nu.9
Lachrimę peccata abluunt, p.1.pag.480.nu.8
Lachrymæ Deum placatũ reddunt, p.1.p.481.nu.10
Lachrymæ non omnes laudandæ, p.1.p.846.nu.20
Lachrymæ ob aliena peccata sanctissimæ, p.1.p.847.nu.22
Lachrymæ quę Deo placent, p.2.p.185.nu.2
Lachrymarum causæ, parte.2.pagina.186.nu.4
Laicis prohibitum est, ne in Ecclesijs cum clericis misceantur, p.1.p.351.nu.14
Laudes sanctissimæ Trinitatis, p.1.p.247.nu.19
Laudes vt sint Deo acceptæ, quid, p.1.p.388.nu.27
Laudes Dei sunt gaudia spiritus, p.1.p.388.nu.28
Laudes à quibus dandæ, parte.1.pagina.392.nu.4
Laudes Mariæ Virginis, p.1.p.641.numero.10
Laudes diuinæ sunt præstantissimi actus amoris, p.1.p.783.nu.1
Laudes Dei nũquam ore nostro excidant, p.1.p.770.nu.2
Laudes Deo infinitæ reddendę, p.1.p.788.nu.16
Laude humana sæpè homines euanescunt, p.1.p.27.nu.27
Laus exterior vnde prouenit, p.1.pa.453.nu.17
Lectio sacrorum librorum vtilissima, p.1.p.34.nu.19
Leonis & mustellæ ludus, p.1.p.70.numero.13
Leonis effigies cur Diuo Marco tribuitur,

buitur,p.2.p.80.nu.25
Lætitia quæ vana, quæ verò optima,p.1.p.445.nu.29
Leuitas quorundam, parte.1.p.400. numero.26
Lex peccati stimulus quare dicitur, p.1.p.158.nu.11
Lex Christi suauis, parte.1.pagina 179.nu.18
Lex gratiæ nobis collata maximum fuit beneficium, p.1.pagina.275. numero.14
Lex diuina quid emolumenti obsequentibus illi, & eam negligentibus,quid damni afferat, p.1.pagi. 276.nu.16
Lex quo maximè intelligatur,p.2. p.34.nu.5
Lex quæ suis obseruatoribus pollicetur,p.2.p.35.nu.6
Lex quibus lata,p.2.p.35.nu.8
Lex euangelica incipit ab amore, p. 1.p.618.nu.5
Lex diuina vnde grauis appareat, p. 2.p.92.nu.6
Lex Dei quo suauior efficiatur, p.1. p.794.nu.32
Lex est singulare Dei beneficium, p.1.p.807.nu.1
Lex vetus ante Christum cui similis,p.2.p.141.nu.20
Lex quæ excelsior & vltima, p.2.p. 354.nu.16
Lex Dei non præcipit impossibile, p.2.p.2.nu.6
Legis prohibitio cupiditatem irritauit,p.1.p.158.nu.10
Leges æquali pœna adulteros coniuges puniunt,p.2.p.365.nu.15
Liberales simus in pauperes,p.1.pa. 254.nu.7
Liberalitas in pauperes prædestinationis signum,p.1.p.613.nu.25
Liberalitas Dei erga peccatores non præbet occasionem peccandi,p.2 p.444.nu.12
Libertas vera exoptanda, p.1.pagi. 214.nu.23
Libertas Christiana nulla captiuitate vincitur,p.1.p.835.nu.17
Libidinosi idololatræ vocantur,p.1. p.732.nu.39
Lingua peruersa est tãquam fera indomita,p.1.p.183.nu.29
Lingua Hebraica omnibus fœcundior,p.1.p.304.nu.6
Lingua vt rectè loquatur, quid, p.1. p.380.nu.3
Lingua peruersa in quo delectatur, p.1.p.463.nu.18
Lingua primo frænanda est, p.1.p. 507.nu.2
Literæ Hebraicæ omnes habent propriam significationem,p.2.p.223. numero.3
Loci duo sacræ Scripturæ concilian tur,p.1.p.271.nu.3
Loca sacra quantæ olim fuerint venerationi,p.1.p.351.nu.13
Loquela indiciũ est turbati vel compositi cordis,p.1.p.452.nu.15
Loqui recta vnde dimanet, p.1.pag. 452.nu.16
Lot cur non fuit contaminatus Sodomitarum conuersatione, p.1.p. 444.nu.25

S. Lucas

S. Lucas Euãgelista multa dixit, quæ cæteri tacuerunt, p.2.p.664. numero.27
Lucifer quare post ruinam Cherub non Seraph nuncupetur, p.1.pa. 728.nu.27
Lucifer quot angelos secũ attraxit, p.1.p.735.nu.7
Lucifer per quem arbitratus est fore beatus,p.1.p.735.nu.9
Lucifer quibus viribus naturalibus pollebat,p.1.p.736.nu.11
Ludere cum damno alterius non licet,p.1.p.233.nu.8
Ludouicus Francorũ Rex, quos milites dixit seruare suum regnum in pace,p.1.p.549.nu.9
Lumen gloriæ tam angelos quã homines eleuat,p.1.p.353.nu.20
Lumen rationis omnibus inditum, p.2.p.306.nu.5
Luna qualiter eclipsatur, p.1.pagina 522.nu.8
Luna quo temporis spatio cursum peragit,p.1.p.546.nu.44
Luna quandò magis lucet,p.1.p.777 numero.22
Lusores sunt idololatrę,p.1.pag.771 numero.38
Luxuria fugienda, parte.2.pag.289. numero.14
Luxuria brutos facit homines,p.2.p. 289.numero.14
Luxuria vires eneruat, parte.2.pagi. 290.nu.15
Luxuria peruertit homines, p.2.pagina.352.nu.11
Luxuria hominem debilitat,p.2.pagina.365.numero.13
Luxuriæ finis,p.2.p.365.nu.14
Luxuriæ euitandæ consilium, parte 2.pag.366.nu.16
Luxuriæ remedia,p.1.p.401.nu.30

M.

MAgister quidã Parisiensis post mortẽ Episcopo apparuit, p.1.p.521.nu.3
Magnates habeãt seruos iuxta agrorum prouentus,p.1.p.294.nu.7
Magnates sunt velut plebis margaritæ,p.1.p.653.nu.11
Magnetis virtus & proprietas, p.1. pag.227.nu.6
Magnes habet virtutem attrahendi, p.1.p.426.nu.9
Magni sunt in duplici differẽtia, p. 1.p.353.nu.20
Magnificare Deum quid,p.1.p.463. numero.19
Magnus in Scriptura non semper proceritatem significat, p.1.p.337. numero.2
Magnum multipliciter dicitur, p.2. p.273.nu.30
Mahometus perfidus quod de Christi Domini Euangelio protulit testimonium,parte.2.pagina.354. numero.16
Mahometus de Ioanne Baptista in Alcorano facit mentionem, parte 1.p.347.nu.1
Maioritas quæ sit apud Deum,p.1. p.377.nu.25
Maioratus sunt multorum malorũ occasio-

occasiones,p.1.p.802.nu.23
Mala quædam sunt causa aliorum, p.2.p.351.nu.7
Mala omnia in libro Dei scripta sũt. p.2.p.463.nu.4
Mala, quæ nos premunt, ad Deum ire compellunt,p.1.p.503.nu.12
Mala ne crescant, statim rescindẽda, p.1.p.720.nu.4
Mala plurima vnde sæpè oriãtur, p.1.p.797.nu.7
Malagatarum consuetudo, p.1.pag. 850.nu.31
Maledicere quid sit, p.1.p.120.n.14
Malitia humana murmurationis occasionem inuenit, p.2.p.448.nunumero.23
Mali prauis operibus Deum negãt, p.1.p.263.nu.7
Mali omnes tales esse existimant, quales ipsi sunt,p.1.p.512.nu.16
Mali cur de bonis murmurent, p.1.p.569.nu.30
Mali qua velocitate ad malum currunt,p.1.p.615.nu.28
Mali cui comparentur, p.2.pag.85. numero.14
Mali animo tuti esse non possunt,p.1.p.823.nu.16
Mali quare in hoc seculo maledicti nuncupentur,p.1.p.824.nu.17
Mali in medio voluptatum infernũ & afflictionem patiuntur,p.2.p.189.nu.13
Mali cur oderunt conciones, p.2.p.273.nu.28
Mali ita peccant, ac si Deus non nouisset omnia,p.2.p.307.nu.9
Mali quando nullum habebunt recursum,p.2.p.381.nu.29
Mali licet hilares apparent,intus tamen corroduntur, p.2.p.398. numero.12
Malorum pœnæ nuntium,p.2.pag. 473.nu.34
Malos ditari non est fauor Dei, p.2. p.407.nu.7
Malum non facere non est satis, p.2. p.376.nu.14
Malum contrariatur bono, p.2.pag. 19.nu.21
Mandata Dei omnia adimplenda sunt,p.1.p.348.nu.5
Mandata Dei suos obseruatores custodiunt,p.2.p.34.nu.4
Mandragoræ per Cyprianũ quid, p.1.p.289.nu.28
Mandragoræ quam virtutem habeant, p.2.p.70.nu.17
Manere in Christo dupliciter,p.2.p. 142.nu.14
Manichæorum error, p.1.p.571.numero.38
Mansiones Hebræorũ quid adumbrarunt,p.1.p.711.nu.18
Mansuetudo omnibus est grata, p.1. p.17.nu.22
Marcus cognomen fuit Romanorũ, p.2.p.80.nu.24
S. Marco Euangelistæ cur effigies leonis tribuitur,p.2.p.80.25
Margaritæ qua arte cælentur, p.1.p. 653.nu.11
Maria Virgo vas gratiæ plenum, & opus Dei singulare, parte.1.pagina.26.numero.23

Maria

Maria virgo quare turbata est in salutatione Angeli, part.1. pagi. 26, nume.24.
Maria virgo per antonomasiam dicitur gratia plena,par.1,pa.45. n.19
Maria virgo Deo vouit virginitatẽ. par.1,pa.54,num.15
Maria virgo qua hora verbis Angelicis assensum præbuit&peperit. par.1,pa.57,num.25
Maria virgo in quo maximè meruit par.1,pag.58,nu.28
Maria virgo caruit omni labe peccati,par.1,pa.377,num. 26, & pagi. 437,num 5
Maria virgo hortus conclusus, part. 1,pa.424,num.3
Maria virgo qua salutatione visit Elisabeth,par.1,pa. 430. num. 21
Maria virgo quam benedictionem in se habuit,par.1,pa.432,nu.27
Maria virgo quam maiorem habet laudem,par.1,pag.433,nume.29, & pag.436,nu.1
Maria virgo est vera mater Dei & non hominis tantum,part.1, pag. 433,num.30
Maria virgo non fuit suaptè natura impeccabilis.par.1,pag.437.nu.5
Maria virgo quam consanguinitatẽ habuit cum Elisabeth,part.1,pa. 448.nume.3
Maria virgo pedes incidebat, par.1. pag.454,nu.21
Maria virgo propter quid fuit grata Deo,par.1,pa.466,nu.27
Maria virgo omnibus creaturis Deo est propinquior,part.1. pagi. 516, nume.29
Maria virgo eam intuentibus sensualem ardorem aliqualiter sedabat,par.1,pag.517,nu.31
Maria virgo habuit omnes potentias subiectas,par.1,pa.577. nu.13
Maria virgo quam maiorem habuit dignitatem,par.1,pa 637,nu.36
Maria virgo Angelos vicit puritate par.1,pa.642,nu.13
Maria virgo qualiter fuerit creata in gratia,par.1,pa.643.nu.14, & pa. 734.nume.4
Maria virgo plurimum in tentationibus prodest,ibidem.nume.16
Maria virgo multo antè quam Adã peccasset,caruit originali peccato.par.1,pa.644.nume.17
Maria virgo per antonomasiam mater miseticordiæ appellatur,part. 1.pag.644.nu.18
Maria virgo in hac vita cæteris mundi rebus prętermissis sola generis nobilitate illustrata fuit.p.1, pag. 655.nu.16
Maria virgo cum esset ex regali stirpe cur pauperem vitam gesserit ibidem.num.17
Maria virgo an esset Dei genitrix, si Adam non peccasset.par.1, pa. 660.nume.32
Maria virgo quare auroræ comparatur,par.1,pa.647.num.28
Maria virgo quando habuit rationis vsum,p.1,pa.546,nu.43
Maria virgo & paupertima fuit & humillima,par.1,pa.763, num.23
Maria virgo fuit plusquam martyr,

par.1,pag.780. nume.32
Maria virgo nouum chorum per se constituit par.2.pa.353. nume.14
Mariæ nominis excellentia part.1, pag.23,nu.14
Mariæ nominis quælibet litera biformiter applicatur. ibidem. nume.15
Mariæ virginis puritas part.1, pagi. 637.nu.34
Mariæ virginis patientia par.1. pag. 646,nu.24
Martyres pro quo mortui sunt,part. 2.pag.52,num.25
Martyres non se defendendo viceruntibidem.
Martyres necromantici appellati sunt.ibidem.nu.26
Martyres vnde tantas vires sumebant par.2,pag.89,nu.27
Martyrum fortitudo vnde prouenit par.1,pa.233.nume.22
Martyrium duos præcipuos habet effectus par.2.pag.163,nu.18
Martyrium absque charitate nõ prodest,par.2.pa.376.nu.15
Martyrij quod genus acerbitate leuius sed tẽporis diuturnitate grauius par.2,pag.250.nu.28
Maternitatis relatio in virgine Maria prima omnium incomprehensibilis est par.1.pa.57.nu.25
Matthæus Euangelista cur Euangelium suum,liber generationis Iesu Christi vocauit part.1.pagi. 626.num.2
Medium prædestinatorum quod sit par.2.pa.12.nu 4
Membra Christi cæli possunt appellari par.1.pa.111.nu.11
Mensa parca Deum habet comitem par.1,pa.129.nu.15
Mens voluntatem euertit part.2.pa. 488,nume.10
Mens quos habeat oculos par.1.pag. 796,num.4
Mensis primus apud Hebræos à quo ducebat initium part.1.pagi. 4.nume.4
Mercatores in acquisitione diuitiarum taxim habere deberent part. 1.pag,686.nume.12
Mercator sæpe proximorum sanguinem fugit part. 1.pagi. 686. nume.14
Merita nostra per Christum valorẽ habent par.1,pag.75.nu.20
Merita Christi non euacuantur par. 1.pag.497,nu.32
Merita Christi cui prosunt par. 2.p. 83.nume.8
Merita non sunt causa nostræ prædestinationis part.2.pagi. 13.nu.7
Michael Archãgelus olim princeps Synagogæ nunc autem Ecclesiæ par.1.pa.731,num.37
Michaelis significatio par.1. pa.736, num.10
Michaelis Archangeli munus par.1. 1.pag.717.nu.37
Minerua cur induta fingebatur p.1. pag.475.nu.22
Miracula in ascensione Christi Domini par.1.pa.152.nu, 24
Miracula gloriam Dei manifestant, par.1.pa.268.nu.21

Mira

Miraculum Dei præcipuum part.1. pa.353.num.20
Miraculum quod sit alijs mirabilius par.1.pag.813.nu.20
Miracula ad quid constituta à Deo par.2.pag.334.nu.4
Missa magna cum corporis deuotione audienda par.1.pag.351.nu.13
Missæ sacrificium stat pro defunctis par.2.pa.473.nu.32
Miseratio quid,par.2.pa.441.nu.2
Miseria propria præ oculis habenda par.1.pag.550,num.15
Miseria magna est huius temporis, par,1.pa.522.nu.8
Misericordia homines ad cælos disponit par.1.pa.152.nu.22
Misericordia in hac vita non in altera exercenda par.1.pagi.644. nume.19
Misericordia erga peregrinos & egenos par.1.pa.547. num.3
Misericordia ad quid conducat part. 1.pag.644.num.19
Misericordiæ opus sacrificium appellatur par.1.pa.704.nu.33
Misericordia Dei ne sit nobis ansa peccandi par.1.pa.681.nu.28
Misericordia duo connotat p.1. pag. 847.num.24
Misericordia circa quod non reperitur in Deo par.1.pag.848.nu.25
Misericordia mirabiles effectus in proximis producit par.1.pag.848 nume.26
Misericordia diuina quare dicatur oriens par.1.pa.166.nu.3
Misericordiæ Dei quid tribuendum sit par.1.pa.484.num.19
Misericordia non solùm compassionem cordis sed etiam subuentionem includit par.2.pa,255.num.8
Misericordia in pauperes part.2.pa. 357.nu.25
Misericordia virtus necessaria part. 2.pag.389.num.21
Misericordia in Deo quid significat par.2.pag.441.nu.2
Misericordia Dei erga peccatores par.1.pa.697.nu.12
Misericordia & miseratio diuersos actus dicunt part.2.pagi.441. num.2
Misericordia in quo magis elucet p. 2.pag.441.num.2
Misericordia maxima virtus part.2. pag.389.nume.21
Misericors & miserator Dei sunt tituli par.2.pa.441.nu.2
Mites qui sint part.1. pagi.838, nume.25
Modestiæ munus part.2. pagi. 214. nume.5
Monachus quid par.1.pa.76. nu. 21. & pag.781.nu.35
Monachus quidam quomodo partem gloriæ in hac vita degustauit par.1.pag.85.nu.19
Moniales titulis non vtantur part.1. pa.132.nu.24
Moniales quo ad religionis perseuerantiam excitantur.part.2. pagi; 392.num.28
Moniales à curis coniugatorum grauissimis sunt expeditæ par.2.pa. 393.nume.31

Monumentum vnde pa.2, pag.466, nume.12
Morbi sunt peccatorum supplicia, par.2,pa.15.nume.13
Mors omnia transmutat,par. 1.pag. 199.num.5
Mors Christi exaltatio appellatur, par.1.pag.112.nu.14
Mors alterius qualis terror sit aliquibus,par.1.pa.224.nu. 17
Mors Christi per quod significetur, par.1.pa.287.nu.21
Mors homines tanquam falce metit par.1.pa.308.nu.17
Mors iusti prouenit cumgratiæ rore è contra verò malorum ibidem. num.18
Mors cur à iustis desideretur, à peccatoribus verò timeatur p. 1.pag. 581.nume.25
Mors Christi quid efficit par.2.pag. 79.num.22
Mors vnde ortum habet part.1.pag. 675.nu.10
Mors Christi grano frumenti comparatur par.2.pa.110.nu.2
Mors malos perturbat p.2,pa. 181, nume.19
Mors quare hominibus ignota part. 2.pa.199.nu.19.&. pag.296. nu.4
Mortis recordatio ob oculos habenda par.2.pa.88.nu.9
Mors cùm præparatione expectãda par.2.pa.281.nu.21
Mors ostium arctissimum par.2.pa. 294.nu.27
Mors propter quid desideranda pa. 2.pag.369.num.25
Mors in charitate habenda par.2.p. 370.nu.30
Mors animum perturbat,part.2.pa. 378.num.22
Mors quo præuenienda par. 2. pag. 379.num.24
Mors multos angit par. 2. pagi.380. nume.27
Mors inopina venit par. 2. pag.391. num.25
Mors incerta par.2. pag. 466. nu.11. &.par.492.num.24.&.pag.479. nume.15
Mors causa destructionis peccati p. 2.pag.464.nu.7
Mors iam non repulsa sed fauor est. par.2.pag.469.nu.20
Mors iam irridetur. ibidem num.21
Mors iam non supplicium sed præmium.ibidem.num.22
Mors præuenienda par.2. pag. 470. nume.24
Mors subitanea si præuisa nõ obest par.2.pa.482.nu.25
Mors talis est,qualis vita per quam transit par.2.pa.474. nu.2
Mors quibus amara par.2. pag.475. nume.5
Mors laudatur. par.2.pa.467.nu.16
Mors pœnarum leuamen,par.2.pa. 468.num.19
Mors cuncta diripit par.2.pag.477. num.11
Mors vnde dicatur par.2.pag.479. nume.16
Mortis consideratione à peccato abstinendum.part.1.pag.224.nu.19
Mortis consideratio sæculari potentiæ anteponenda p.1.p.654. n.12
Mortis dies est dies redemptionis p. 2.pa.282.num.22
Mortis obliuio præbet peccandi licentiam part.2.pag.350.nu. 6. & pag.375.nu.12
Mortis statim obliuiscimur p.2.pg. 369.nume.27
Mortis obliuio facit homines desidiosè viuere.par.2.pag.354. nu.18
Mortis obliuio pœnitentiç inscitiã infert par.2.pa.378.nu.22
Mortis memoria frænum peccati p. 2.pag.465.nu.8
Mortis tempore ad præuidendum consilium animus solet deficere par.2.pa.461.nu.30
Mortis descriptio p.2.pag.476. n.7
Mortis memoria ad quid vtilis par. 2.pag.480.nu.18
Mortuorum duo genera par.2. pag. 451.nume.1
Mortis temporalis metus Niniuitas conuertit p.2.pa.447.nu.21
Mortuos qui comitentur par.1. pag. 730.num.35
Mos Dei quis sit pa.1.pag.303.nu.2
Mos vsitatus in primitiua Ecclesia, pa.1.pag.288.nu.23
Mos Dei vsitatus,p.1.pag.547.nu.2
Moysis & Diui Francisci combinatio par.1.pa.765.nu.20
Moyses quos rixantes reprehendit, par.1.pa.827.nu.20
Moyses cur non intrauit terram promissionis p.2.p.478.nu.13
Mulier in sacra scriptura pro re vili & debili accipitur p.1.p.469.n.4
Mulier prudens viri furorem sedat, par.1.pa.659.nu.27
Mulier nomen est contemptus, par. 1.pag.800.nu.16
Munera,&officia publica magna cũ quiete exercenda p. 1.pa.696.n.9
Munditia cordis auget fortitudinẽ, par.1.pa.289.nume.27
Mundus cui assimilatur par.2. pagi. 477.nu.13.&.p.202. num.28
Mundus dignitatis ordinem peruertit,par.1.pag.10.nu.28
Mundus oneribus premitur part.1. pag.16.nu.17
Mundus nobis deserẽdus est si Deo placere volumus p.1. p.117. nu.4
Mundus nihil dat nisi mutuo part.1. pag.196.num.12
Mundus inescat homines rebus temporalibus par.1.pag.196.num.13
Mundus à quibus plus diffametur ibidem.num.14
Mundus cui est auarus part. 1. pagi. 527.num.24
Mũdꝰ vniuersus hominũ desiderijs angustior est par.1.p.85. num.17
Mũdus,quem honoraturus sit,ignorat par.1.pa.605.num.33
Mundus quomodo expugnatus à Deo par.2.p.67.nu.7
Mundus mutabilis part.1.pagi. 678. nume.21
Mundus ægrotus quo egebat medico par.1.pa.683.nu.4
Mundus hic ad quid deseruit part.2. pag.144.nu.21
Mundus turbulentum mare part. 2. pag.96.nu.18

Mundus in quo ſtatu redemptus. p.. 2.p.439.nu.25
Mundi habitatio qualis ſit. par.1.p 678.nu.21
Mundi penuria p.2.p.416. nu 5
Mundani res huius ſæculi diligunt. p.1.p.578.nu.16
Mundani iugum Dei eſſe leue non poſſunt capere.p.1.p.793.nu.30
Mundani ob id tot patiuntur labores.p.1.p.678.nu.20
Murmurator ſerpenti comparatur. p.1.p.96.nu.4
Murmurator prius ſibi ipſi nocet.p. 1.p.507.nu.1
Murmuratoris lingua ad quid deſeruiet.p.1.p.362.nu.13
Murmuratoris cuiuſdam ſuppliciũ p.1.p.362.nu.14
Murmuratores dæmonis chironomontes.p.2.p.448.nu.23
Murmuratio nos vbique inſequitur p.1.p.552.nu.17
Muſicæ virtus.p.2.p.23.nu.2
Myrrha vermes extinguit. par. 1.p. 518.nu.31
Myſterium nobis reuelatum nõ illico detegendum. p.1.p.64.n.36
Myſterium S. Trinitatis cur clarius in nouo quam in veteri teſtamento reuelatum.p.1.p.267.n.19
Myſterium S. Trinitatis breuiſsime tractant Euangeliſtæ.ibidem.
Myſteria potius præmeditanda quam enarranda. par. 1.pag.152. num.22
Myſteria diuina ſcrutanda. par. 1.p. 159.nu.14
Myſteria diuina reuerẽter loquenda p.1.p.269.nu.23
Myſteria fidei quare res fidei dicuntur.p.1.p.277.nu.19
Myſteria fidei noſtræ non ſunt contra ſed ſupra rationem.p.1.p.278. num.22
Myſteria Dei margaritæ ſunt & cui reuelentur.p.1.p.776.n.21. &.p. 778.nu.27
Myſteria duo inter multa Diuo Frãciſco reuelata recenſentur. p.1.p. 779.nu.28
Myſteria fidei alia ab alijs contemplanda.p.2.p.125.nu.19
Myſteria diuina cui contẽplãda primo data & cui ſecundario. p.2.p. 126.nu.21

N.

NAbuchodonoſor ſaluatus eſt.p. 1.p.12,nu.7
Nabuchodonoſor cur Mathaniæ aliud nomen impoſuit.p.1.p.397 num.18
Natura humana in quo conſiſtit. p. 1.p.31.nu.10
Natura humana aduẽtu Chriſti fuit nobilitata. p. 1.p.31.nu.10
Natura paucis contenta. pa.2.p.130. nu,16
Natura humana dedoläda & excolenda eſt,p.1.p.373,nu.14
Natura quę nobis dedit,nõ ſũt nobis laudi vel vituperio.p.1.p.939.n.3
Natura humana quando perfecta remanſit.p.1.p.669.nu.30
Naturę lumẽ in Dei cognitione vſq; quo peruenit.p.1.p.246.nu.15.
Natiuitas S. Ioannis Baptiſtæ cur ſolennius quam eius decollatio celebretur.p.1.p.358.nu.2
Nazareni ſtatutis temporibus Deo conſecrabantur. p.1.p.556.nu.30.
Neceſsitas eſt diuerſorum deſiderio rum origo.p.1.p.543.nu.34
Neceſsitates proximorũ tãquã propriæ habendæ.p.1.p.437.nu.21
Negare ſeipſum quid,p.2.p.93.n.10
Negotia animæ & conſcientia ante mortem agenda.p.2.p.379.nu.24
Negotiatio periculoſa res.p.2.p.416 num.4
Negotiationum duplex genus. ibid.
Negotiatores doloſi. p.2.p.415.nu.2
Nero matrem occidit.par.1.pag.49. num.12
Neſtorius hęreticus refutatur.par. 1. pa.433.nu.29
Nobiles pro ignominia ducunt labo rare. p.1.p.515.nu.25
Nobiles quid potius curare deberẽt, p.2.p.305.nu.4
Nobilitas generis quo illuſtrior apparet.p.1.p.655.nu.15
Nobilitas abſq; virtute apud Deum nil æſtimatur.p.1.p.656.nu.18
Nobilitas vera quæ ſit ibidem. n.19
Nobilitas ſit cum virtute coniuncta. p.2.p.270.nu.20
Nocumenta peccati.parte. 2.pa.452 num.5
Nomen ſæpe quales ſimus inſinuat. p.1.p.397.nu.19
Numerus ſeptenarius pro multitudine ſumitur.p.2.p.254.nu.5
Numerus denarius omnium ſupremus.p.2.p.354.nu.16
Numerus quinarius in ſacris literis nõ vacat myſterio.p.2.p.356,n.25

O.

Obediensperfectus inſtar cadaueris p.1,p,178,nu,14
Obediendum eſt veritati.p,2, p,143 num.18
Obedientia Abrahæ, par, 1,pa,178, num.15
Obedientia fidelium, par,2,pag,68 num,9
Obedientia nobis inſit.par.1.pa.651 num.3
Obedientia perfecta.par. 1.pag.816 num.27
Obedientia ſapientiæ iter. par. 2.p. 254.nu.7
Obedientia Eccleſiæ primitiuæ. p. 2.p.387.nu.14
Obedientia fæcunda. p 2.p.130.n.6
Obliuio alicuius rei non eſt ſignum amoris.p.1.p.167.nu.9
Obſeruantia decem præceptorũ à Deo expoſtulatur.p.2.p.387.n.15
Obſtinatio peccatorũ.p.1.p.55.n.19
Obtrectator timeat diuinam iuſtitiã p.1.p.693.nu.33
Occaſio peccãdi omittenda. pa. 1.p. 610.nu.15
Occaſio quæcunq; vel leuiſsima fugienda.p,1.p,630.nu.14
Occaſiones, quę cõuerſionem impediunt,omnino tollẽdę. p.1.p.398. num.22
Occaſiones fugiẽdæ. p.1.p.473.n.16
Occaſio bene operandi non relinquenda

quenda par.2. pa.458.nu.23
Occasiones, quæ conuersionē impediunt, omnino tollendę pa. 1.pag. 398.nu.22
Occasiones fugiēdæ p.1. p.473.n.16
Oculi vnā eādemq; potentiā visiuā participant p.1.p.796.nu.4
Oculi ab illicitis amouendi part.2. pag.437.nu.19
Oculi summissi non sublimes par.2. pag.436.nume.17
Odium omittendum part.2. pag.9. nume.26
Odium vnde ortum habuit part.2. pag.26.nu.10
Odibilia tria p.1.pag.651. num.5
Omega vltima Græci alphabeti litera par.2.pa.223.nu.3
Omnipotentia Dei cui soli conuenit par.1.pag.774.nu.13
Onuphrius eximiæ abstinentię vir par.1.pa.17.num.21
Onus spirituale fere nullus recusat, par.1.p.491.nu.19
Opera nostra quo perueniunt in cęlum par.1.p.106.nu.23
Opera nostra ex amore procedant, par.1.pag.198.nu.8
Opera nostra cui niti debent part.1. pag.234.nu.2
Opera Dei misericordiæ plena par. 1.pag.360.num.8
Opera vnde valorem habent. pa.1. pag.529.n.30.& p.2.pa.223. nu.4
Opera propter peccatum mortificata per quod reuiuiscant par. 1.pa. 619.num.9
Opera nostra à Deo considerantur par.2.pag.61.nu.17 & subuntur p.463
Opera sine amore non sufficiunt p. 1.pag.168.num.12
Opera Redemptoris nostri simul cōsiderata quam pariant admirationem par.1.pa.662.num.2
Opera ex charitate sunt ingentis valoris p.1.pag.717.nu.33
Opera iustorū in Dei memoria sunt par.1.pag.651.nu.3
Opera nostra quis appretiet part.2. pag.399.nu.16
Opera spiritualia corporalibus præferenda par.2.pag.197.num.12
Opera bona an gratiam mereantur par.2.pag.198.nu.15
Opera bona sunt tanquam lucernæ par.2.pa.214.nu.6
Opera bona quā intentione facien par.2.pag.219.nu.19
Opera bona pro vana autoritate multi relinquunt p.2. pag. 449. num.9
Opera non in diem mortis differenda par.2.pa.483.nu.27
Opera sint amoris igni accensa par. 2.pag.473.nu.34
Opera iuxta personarum conditionem facienda part. 2.pagi.200. num.22
Opera nostra quomodo vel ostēdēda vel celanda par.2.p.398.nu.14 &pag.367.num.21
Opera virtutis quam citissime faciēda par.2.pag.76.nu.14
Opera quæ publice & quæ secreto, par.2.pag.427.nu.13
Operibus nostris quæ consideratio prosit par.2.pag.47.nu.12
Operis boni deliberatio morā, executio verò celeritatē requirit par. 2.pag.271.num.23
Operis præcipuum Dei est par.2.p. 426.num.8
Operibus proprijs incumbendum, par.2.pag.378.num.21
Opus quantumuis minimū ex charitate factum Deo placet par.1. p. 198.nume.19
Opus morale laudandum non naturale par.1.pag.846.nu.20
Opus bonum non vnicum tantum sed multa facienda par.2.pa.182. nume.22
Opus à quo sortiatur bonitatem pa. 2.pag.255.nu.9
Opus redemptionis nostræ cuius sit fortitudinis p.1.p.21. nu.8
Operari bene oportet p.2.pag.376. nume.14
Operandum non remisse part.1.pa. 428.nu.13.& pag.449.num.9.& Pa.2.pag.77.nu.17
Operantes malum naturaliter contristantur, è contra qui bonum p. 1.pag.437.nu.4
Operandum est instanter par.2.pa. 419.num.14
Opinio seu controuersia nulla erit in cælo p.1.pa.160.num.18.
Opiniones nouas sequi periculosum par.1.pa.81.nu.7
Ophir insula auro plena par. 2.pagi. 406.num.4
Opportunitas ad vacandum Deo quærenda par.1.pa.598.num.13
Opportunitas in omnibus necessāria par.1.pa.697.num.10
Opportunitas agendæ pœnitentiæ non omittenda par.2.p. 450. n.17
Optimates raro & difficillime conuertuntur par.1.pag.108.nu.2
Oratio sit initium omniū nostrorū operum par.1.pag.2.n.4
Oratio multorum vim habet non paruam par.1.pag.3. nu.7
Oratio quàm Deo sit grata par.1.pa. 489.num.9
Oratio potius cordis affectu quām verbositate faciēda p.1.p.551.n.13
Oratio mentalis est maximi emolumenti par.1.pa.551.nu.15
Oratio iustorum alijs prodest par. 1. pag.568.num.29
Oratio in necessitatibus remedium singulare p.1.pa.589.nu.15
Oratio nō tā verbis quā puritate cordis constat par.1.pag. 534. num.1
Oratio perseuerantiam requirit pa. 1.pag.584.nu.3.&pag.599.nu.16
Oratio est antidotum contra omnia mala par.1.pa.587.nu.9
Oratio loca solitaria expetit part.1. pag.588.nu.12.&.pag. 698. nu.13
Oratio quid p.1.p.597.num.10
Oratio in persecutione necessaria, par.1.pa.602. nu.24
Oratio iustorum quantę sit efficacię par.1.pag.700.nu.19
Oratio vocalis qualiter facienda pa. 1.pag.771.nume.6
Oratio sagitta acutissima par.1.pag. 843.num.11
Oratio non minuit scientiam, sed auget

auget par.1.pag.802.nu. 22
Oratio, vt sit efficax, quid requirat, par.2.pa.146.nu.27
Orationi & contemplationi vacandum par.1,pag.394.nu.9
Orationes nostræ à quo initium sumant par.1.pag.12.nu.16
Orationes sunt lachrimæ viuæ par. 2.pag.136.nu.5
Orare peccatores, sanctissima res p. 1.pag.443.n.23
Orandi spiritus Dei est donum par. 1.pag.489.nu.7
Orandum est cum maxima humilitate par.1.pa.888,num.6
Orandum est cum quiete & diu pa. 1.pa.551,num.15
Orandum est non solùm in cõmuni sed in particulari p.1.pa.598. n.11
Ordo Diui Frãcisci per vniuersum terrarum orbem propagatur par. 1.pag.794.num.33
Ordo Diui Francisci omnimoda sanctitate floruit ibidem.
Oriri à bonis vel malis parentibus nec vituperio nec laude dignum, par.1.pa.639,num.3
Otium fugiendum par. 2.pagi.418. num.12
Oza quare percussus à Domino pa. 1.pag. 592.nu.24

P.

PAlesthinæ quoddam mortis genus par.1.pag.752.nu.22
Palma absque alia comite non fructificat par.2.pa.46.nu.9
Pambi Abbatis silentium par.1, pa. 508 num.3
Panthera ex se odorem emittit par. 2.pag.175,nu.2
Parentes ne constituant filios inuitos in aliquo statu par.1.pa.31.nu. 9.& par.2.pag 88.num.2
Parentes bono exemplo sint filijs par.1.pag.714.nu.26
Parentes filios Deum laudare doceant par.1.pag.357.num.32
Parentes quid facturi vt filios in pace seruent par.1.pag.490.num.10
Parentes quæ cura angit par.1.pagi. 490.nume.12
Parentes omni periculo se exponũt, vt filios ditent.ibidem.nu,12
Parentes corrigant filios par.1.pagi. 713.nume.25
Parentes iam beati dãnatione filiorum quare gaudebunt, & è cõuerso par.1.pag.760.num.13
Parentes magna in culpa sunt, si filij sint improbi par.2.p.313. nu.3
Parentes quomodò educaturi sunt filios par.2,pag.314, nu.4
Parentes quid de filijs debeant formidare par.1,pa.257, nu.18
Parẽtibus optimis oriri bonum est, par.1,pa.349,nu.9
Parẽtibus bonis plus debemus quã malis par.1,pag.639,nu.4
Passio Christi per antonomasiam labor dicitur par.1,pa.680, num.26
Passio Christi cui prodest part.2,p. 83.nume.8
Passio Christi respectu damnatorum paucis prodest part.2,pagi 114.

114.num.12
Passio Christi sufficientissima par. 2.pag.114.num.13
Passio Christi virtutem reddit dulciorem par.2,pa.233,nu.9
Passionis Christi consideratio homines patiẽtes reddit p.1.p.497.n.31
Passio propria hominem excæcat, par.1.pag.6
Passiones naturales quibusdam sunt occasio boni p.1,pa.846. num.21
Passiones carnales deponendæ par. 2.pag.131,nume.8
Pater æternus gratis dedit nobis filium p.1.pag.196.num.11
Pater æternus & filius in quo communicent part.1.pag.253.nu.4
Pater æternus ex quo producat filiũ par.1,pag. 278,nume.24
Pater æternus per vnitatẽ essẽtię est in sacramẽto altaris.p.1,p.282,n.6
Patres olim qui vocabantur part.1. pag.777.num.nu.24
Patres legis antiquæ Deo aliquid gratum offerre desiderabant par. 1.pag.307.num.14
Patres eremitæ diuersa remedia, si peccarẽt, excogitabãt p.1.p.54.n.16
Patientia maxima commendatur, par.1.pag.554,num.22
Patientia debet pericula præuenire par.2.pag.39.nu.18
Patientia ad quid est necessaria par. 2.pag.69.nu.12
Patientia alias virtutes ad perfectionem adducit ibidem.
Patientia quæ sit gratissima Deo p. 2.pag.68.nu.10
Patientia muta.ibidem nume.11
Patientia est mentis dulcedo part.1. pag.817.nu.30
Patientia in infortunijs quomodo conseruetur par.1.pag.838. nu.25
Patientia singularis virtus pa.2.pag. 158.num.2
Patiẽtia difficilis pa.2.pag. 159.nu.5
Patientia vt conseruetur, quid part. 2.pag.161.num.11
Paulus Apostolus abscisso capite ter dixit, Iesus par.1.p.391. nume.26
Paupertas est fons spiritus par. 1.pa. 827.num.26
Paupertas disponit ad perfectionẽ, par.2.pag.180.nu.15
Paupertas ad quid conducit par.2,p. 182.nu.21
Paupertas exosa est aliquibus par.2 pag.321,num. 25
Paupertatis duplex genus pa.2,pag. 172.nu.19
Pauperes à quibus præcipuè affligãtur par.1.pa.256.num. 13
Pauperes mitissimè audiendi par.1. pag.456.num.27
Pauperes spiritu qui sint p.1. p.814. n.21.& pa.816.n.27. & pagi.825. nu.21.& pag.834.num.14
Pauperes magnam merendi habent occasionem par.1.pa.815.nu.26
Pauperes diuitibus vtilissimi par. 2. pag.314.nu.5
Pauperes cum benignitate recipiẽdi.par.2.pag.229.n.20
Pauperes maximæ curæ sunt Deo par.2.pag.336.nu.20
Pauperes abundantius viuunt quã diui-

diuites par.2.pa.35.num.2
Pauperibus opitulandum est part.1. pag.254.nu.8
Pax bonum optimum part.2, pagi. 151.nume.11
Pacem colentem spiritus viuificat par.1.pag.190.num.20
Peccans omnis ignorans part.1. pag. 735.num.8
Peccantes cur naturaliter tristantur, par.1.pag.437.nu.3
Peccatores qui anteà perfecti magna cum difficultate reuocãtur pa. 1.pag.9.nu.25
Peccatores citius cõuertũtur,cũ premũtur aduersitate,quã cũ prosperitate eleuantur p.1.pag.15.nu.14
Peccatores,in qua sint miseria,nõ vident par.1.pa.16.nu.19
Peccatores tanquam vinculis astringuntur par.1.pa.114.nu.22
Peccatores quam crucem habeant, par.1.pa.123.nu.21
Peccatores suaptenatura blandi cordis maximo in periculo versantur par.1.pag.157.num.7
Peccatores multi publicè gaudent peccasse par.1.pag.215.nu.11
Peccator qualis remanet par.1.pagi. 216.num.14
Peccator est nihil part.1.pagi.225. nume.21
Peccator aliquando sic peccat, ac si non peccasset par.1.p.227. num.6
Peccator,qui dicit se verè conuertere & non posse,mentitur par.1.p. 285.nu.15
Peccator multipliciter dicitur cadere par.1.pa.377.nu.26
Peccator timidus est & afflictus p.1. p.377.n.28.&.pag.513.nu.18
Peccator quàm ærumnose viuat,ipse viderit p.1.p.396.num.16
Peccator speret & fidat part.1.pagi. 398.nume.21
Peccator cùm primum peccat, qua sententia multetur p.1.pagi 410. nume.24
Peccator vnde nullam habeat excusationem par.1.pag.422.num.25
Peccator denuo conuersus quid sentiat par.1.pa.458.nu.4
Peccator ne multum fidat ob aliorum peccata remissa part.1.pagi. 469.nu.6
Peccator vnde sumat ansam augẽdi peccata p.1.pa.503.nu.13
Peccator inueteratus nõ habet cor p. 2.pa.44.num.12
Peccator animam suam nondũ amare nouit p.2.pa.8.num.23
Peccator semper est inquietus part. 1.pa.609.num.10
Peccator quantunuis magnus nè desperet par.1.pag.619.num.8.& p. 2.pa.445.num.13
Peccator cuncta bona opera deperdit par.1.pag.620.nu.10
Peccator pœnitere festinet par.1.pa. 622.nume.17
Peccator verè pœnitens multis iustis ante poni potest par.1.pa.654. nume.13
Peccator qua ratione moueri potest vt à peccato desistat par.2.pag.61. nume.19

Pec-

Peccator mancipium est. p.1.p.668. num.20
Peccator quo magis ad agendã pœnitentiam moueatur. p.1.p.694. num.2
Peccator mauult seruum esse cũ peccandi licentia,quàm liberum sine illa.p.1.p.793.nu.30
Peccator à Deo expolitur.p.1.p.683. num.3
Peccator quia niger quo fonte dealbatur.p.1.p.811.nu.14
Peccator nõ sua peccata sed iustorũ defectus animaduertit.p.2.p.215. num.8
Peccatoris stultitia. p.1.p.59.num.1
Peccator cur dicatur maledictus.p.1. p.120.nu.14
Peccatoris notitia cuius rei sit occasio.p.1.p.188.nu.13
Peccator impune nullus abibit. p.1. p.354.nu.24
Peccator quanti Deum æstimet.p.1 p.384.nu.15
Peccatoribus nonnullis aliquis bonus virtutis respectus apparet.p.1 p.510.nu.14
Peccatoris impudentia.par.1.p.688. num.19
Peccatorum gradus tres. p.1.p.697. num.12
Peccatori nõ procrastinandum est. p.2.p.447.nu.19
Peccator non diligit Deum.par.1.p. 167.nu.11
Peccatum non solum fugiẽdum sed quælibet illius occasio.p.2.p.402 num.24
Peccatum est animæ senectus. pa.1. p.225.nu.22
Peccatum quo nomine in sacra pagina compelletur.pa.1.p.333.nu.22
Peccatum appellatur casus. par.1.p. 377.num.26
Peccatum maxime rationi cõtrariatur.p.1.p.436.nu.2
Peccatum quam malum sit. par.1.p. 437.nu.5.&.p.2.p.454.nu.9
Peccatum & pœna ei correspondẽs maledictum appellatur.par.1.pa. 120.nu.13
Peccatum efficit hominem ignauũ. p.1.p.512.nu.17
Peccatũ quid in se annexũ habeat. p.1.p.609.nu.10
Peccatum primum quare timendũ. p.1.p.631.nu.26
Peccatum lethale cui periculo homines exponat.p.1.p.608.nu.8
Peccatum mortale quam gravitatẽ habeat.p.2.p.78.nu.18
Peccatum mortale quę infinitas cõsequatur.ibidem.
Peccatum legem Dei difficilem reddit.p.2.p.92.nu.6
Peccatum omnes calamitates attulit p.1.p.669.nu.23
Peccatum pro voluntate cõmissum quid præcedat.p.1.p.735.nu.8
Peccatum omne quid.par.1.pa.723. num.12
Peccatum omissionis absque errore intellectus committitur. par.1.p. 735.nu.8
Peccatum graue pondus.p.1.p.792. num.27

Pecca-

Peccatum quid.p.2.p.177.nu.7
Peccatū lethale bona opera destruit p.2.p.291.nu.18
Peccatum cur frigori simile. p.2.p.339.nu.21
Peccatum somnus dicitur.p.2.p.358 num.29
Peccatum vnicum lethale,licet mortem vsq; bona opera feceris,sufficit,vt cōdemneris.p.2.p.373.n.7
Peccatum vnicum omnia opera destruit.p.374.nu.8
Peccatum duas peperit filias. p.2.p.464.nu.7
Peccatum quomodo admittitur. p.2 p.487.nu.7
Peccatum non fit subito. ibidē.n.8
Peccatum in quo cōsistat. ibidē.n.9
Peccata publica sicut Deo sunt odio maximo,ita, virtutes publicæ gratissimæ.p.1.p.110.num.9
Peccata sunt impedimento Spiritui sancto.p.1.p.223.nu.15
Peccata propria sunt qui alienis excusent.p.1.p.349.nu.8
Peccata deflentes quid fecimus. p.1. p.428.nu.14
Peccata cautionem & vigilantiam prędestinatis præbent. p.1.p.468. num.3
Peccata aliena perspicacius quā nostra videmus. p.1.p.482.nu.12.& p.2.p.61.nu.18
Peccata nostra cur Deo nimis exosa sint.p.1.p.605.nu.34
Peccata post Christū crucifixū impossibilia admissu esse deberent. p.1 p.669.nu.25
Peccata sine occasione cōmissa Deo sunt nimis execrabilia p.1.p.651. nu.5
Peccata aliquam præ se ferunt dulcedinem.p.2.p.398.nu.12
Peccati grauitas vnde attendatur.p. 2.p.177.nu.7
Peccati initijs obuiandum.par. 1. p. 475.nu.24
Peccati descriptio platonica. pa.2.p. 454.nu.9
Pecunia quam parui facienda.p.1.p. 8.nu.21
Pœna damnatorum duplex. p.2.p. 177.nu.7
Pœna talionis quando infligatur. p. 2.p.243.nu.7
Pœnæ peccati ad quid à Deo hominibus inflictæ sunt. par.1.pa.845. num.17
Pœnitēs vere quid faciat. p.1.p.356. nu.28.& pag. 359.nu.5
Pœnitentis opera reuiuiscunt,p.2.p. 374.nu.8
Pœnitentia theriaca probatissima. p.1.p.216.nu.16
Pœnitentia iram Dei flectit. p.1.p. 466.nu.28
Pœnitentia in quo potius consistat. p.1.p.477.nu.28
Pœnitentia agenda.par.1. pag.485. num.22
Pœnitentia porta angusta dicitur.p. 1.p.520.nu.2
Pœnitentia damnum per peccatum illatum recuperat.parte.1.pa.620 num.11
Pœnitentia non solum veniam peccatorum impetrat, sed & alia quā plurima bona.p.1.p.632.nu.19
Pœnitentia salubre remedium. p.1. p.654.nu.14
Pœnitentia non differenda.par.2.p. 87.nu.22
Pœnitentia quo dulcis fiat. par.2.p. 92.nu.7
Pœnitentia quibus difficilis. p.1.p. 699.nu.17
Pœnitentia propter Deum facta illū placat.p.2.p.226.nu.11
Pœnitentia non vsq; mortis tempus differenda.p.2.p.460.nu.28
Pœnitentia sera nihil proderit. p.2. p.373.nu.7
Pœnitentia mortis tempore dubia. p.2.p.459.nu.27.
Pœnitentiæ rigor nunquam remittendus.p.1,p.428.nu.15
Pœnitentiæ quando non dabitur locus.p.2.p.310.nu.19
Pœnitentiæ veræ effectus. par.2.pa. 471,nu.26
Pœnitentiam in horam mortis differre periculosum. par.2.pag.301. num.18
Pœnitentiam in dies differre reprobationis signum.par. 1. pag. 427. num.10
Perdix alienæ prolis alendæ auidissima.p.1.p.238.nu.12
Perfectio huius vitæ quæ sit. pa.2.p. 432.nu.4
Perfectio in quo consistat. p.2.p.180 nu.16.& pag.317. nu.15
Perfectio animę quid doceat.p.2.p. 183.nu.25
Perfectio Euangelica quæ sit.p.2.p. 318.nu.17
Perfectionis Christianæ culmen, p. 2.p.431.nu.2
Perfectionis culmē quis cito pertinget.p.2.p.403. nu.27
Perfectionis cupidus quid in corde repositurus est .p.1.p.757.nu.5
Perfectiones in Deo cur potius negari quam affirmari possint.par.1.p. 265.nu.13
Perfectiones quęcūq; creaturarū in gradu eminentissimo reperiuntur in Deo.p.1.p.278.nu.22
Periculo alieno sapere prudentis est. p.1.p.82.nu.9
Pericula timere & ęque tolerare fortis est.p.1.p.54.nu.25
Periculis pręuisis melius resistimus. p.2.p.161.nu.11
Perseuerandum est, par. 1, pag. 217. num.17
Perseuerare diu sine quo non possumus, p.1. p.306. nu.12
Perseuerantia promissa consequetur.p.2.p.340.nu.22
Perseuerantię laudes.p.2.p.340.n.23
Perseuerantiæ vis & effectus. p.1.p. 6.nu.15
Personæ diuinę quomodo vnaquęq; sit sacramentū. p.1.p.282.n.6
Personarū diuinarum professiones describuntur.p.1.p.246.nu.15
Peruersitas summa. par. 2, pag.342 num.4
Petrus Apostolus quem primum iurisdictionis actus exercuit. p.1.p. 2.nu.4

Petrus Apostolus prima petra fuit fundamentalis Ecclesiæ par.1.pa. 389.num.29
Petrus Apostolus quomodo crucifigi voluit par.1.pa.390.nu.34
Petrus Apostolus cur isto nomine in eius confessione à Christo vocatus fuit par.1.pa.397. num.19
Petrus Apostolus licet peccando Christum negauit,non tamen fidem amisit par.1.pa.398. num.21
Petrus Apostolus prior fidem explicitam confessus est par.1. pag. 407.num.14
Petrus & Paulus vna die passi sunt par.1.pa.390.nu.31
Philosophi quam cognitionem de Deo habuerunt part.1. pagi.243. nume.8
Philosophus Christianus inuincibilis par.1.pa.289.nu.25
Plato diuinum amorem quibus nominibus appellat par.1. pagi.203. num.2
Plato quid Reipublicæ maximè nocere asseuerarit p.2.p.71. num.20
Plato rogatus cur tàm doctus euaderet,quid respondit part. 2. pagi. 243.num.7
Plato diuitias contempsit par. 2.pa. 319.nume.21
Plato & Aristoteles naturali lumine Deum esse vnum cognouerunt, par.1.pa.262.nu.4
Portiuncula solenne festum ordinis minorum p.2.p.431.nu.2
Potentia ad quid à Deo hominibus tribuatur part.1.pagi.249.nu.24. & pag.255.nu.11. & pag.256.nu. 15.& pag.271.nu.2
Potentia quæcumque quando magis ad suam operationem mouea tur par. 1.pag.458.nu.2
Potentia Christi latuit in cruce par. 1.pag.671.num.29
Potentiæ animæ qua custodia indigeant par.1.pa.681.nu.29
Potentiæ à quo suam perfectionem sumunt pa.2.p.424.nu.2
Potestas non nisi à Deo part.1.pagi. 271.nume.2
Potestas & potentia sit sanctitati cõiuncta par.1.pa.248.nu.23
Præcepta decalogi sunt mœnia Ecclesiæ par.1.pa.803.nu.26
Præcepta Dei voluntatem explicãt par.1.pa.808.nu.3
Præcepta diuina non omnia præmio,merito,& materia paria sunt par.2.pa.272.nu.26
Præcepta cur sint impletu facillima ibidem.
Præcepta cur minima dicantur ibidem.
Præcepta publice obseruanda par. 2.pag.399.nu.17
Prædestinatio non cadit sub merito par.2.pa.410.nu.6
Prædestinationis signum par.1. pag. 155.nume.3.& pag.426.num. 9
Prædestinationis nostræ quę sit causa,p.2.pag.13.n.6
Prædestinati quo amore diligantur à Deo par.2.pa.66.nu.3
Prædestinati per quod lumen beatitudinem consequantur.ibidẽ n.4

Præ-

Prædestinatis à Deo media quibus saluentur,tribuuntur,p.1.pa.785. nu.6
Prædicatio discipulorum quid emolumenti mundo attulit, p.2.pag. 444.num.3
Prædicator,vide concionator.
Prædicatio,vide concio.
Prælatus debet habere bonum nomen,p.1.p.415.nu.6
Prælatus quis eligendus,p.1.p.5.numero.12.&.p.593.nu.28
Prælatus quid, vt idoneus sit, habitus est,p.1.p.421.nu.23
Prælatus qua regula debet metiri subditos,p.1.p.591.nu.21
Prælati sint bono exemplo subditis, p.1.p.249.nu.26
Prælati siue principes nõ patefaciãt subditis sua immoderata desideria,p.1.p.250.nu.27
Prçlati quomodo eligendi,p.1.pag. 590.nu.18
Prælati quibus debent dignitates distribuere,p.1.p.592.nu.28
Prælati bonitas quantum ad rem faciat,p.1.p.594.nu.2
Prælato seu concionatori à Deo electis non deerit sufficientia, p.1.p. 596.nu.7
Prælati non vtantur pompis mundanis,p.2.p.70.nu.17
Prælati multa per se perficient,quæ per ministros non facient,p.2.p. 62.nu.20
Prælati difficilè sine subditorũ scandalo peccant,parte.1.pagina.343. numero.31
Prælati subditorum ingenijs, cur se accommodant,parte.1.pagi.746. numero.4
Prælati sint sapientia præditi,p.1.p. 838.nu.11
Prælati mali subditis sunt causa ruinæ,p.2.p.238.nu.22.&.pag.247. nu.19.&.p.258.nu.18
Prælati cùm verbo curare possunt, non addant supplicia,p.2.p.246. numero.15
Prælati sint omni virtute ornati,p.2 p.252.nu.33
Prælatorum munus quod sit, p.1.p. 150.nu.16.&.p.630.nu.13.&.pa. 2.p.232.nu.5
Prælatorum quid sit proprium, p.1. p.150.nu.17
Prælatorum probitas vel improbitas quid causet in subditis,p.1.pa. 272.nu.5
Prælatorum obligatio, par.1.pagina 274.nu.10
Prælatorum doctrina, p.2.p.62.numero.20
Prælatorum quod sit præcipuũ munus,p.1.p.832.nu.8
Prælaturam melius est recusare,quã admittere,p.2.p.222.nu.28
Prçmium ad difficilia inuitat, p.2.p. 353.nu.15
Præparationes ad sanctissimam Trinitatem adorandam, parte.1.pag. 279.nu.26
Præparatio fiat ad Dei obsequium, p.2.p.297.nu.7
Præsumptio fugienda, p.1.p.259.numero.22

Præsciti difficulter à peccato surgũt. p.2.p.369.nu.27
Prætextatæ quondam fœminæ nobilissimæ exemplum. p.1.p.753. num.24
Primates boni reipublicę quid ferãt emolumenti.p.1.p.277. nu.9
Principes sunt reipublicæ regula.p. 1.p.94.nu.16
Principes & capita reipublicæ si ne quam, quantum damnum afferant.p.1.p.94.nu.17
Principes & prælati grauiori punitur supplicio.p.1.p.249.nu.25.& pag.255.nu.11
Principes siue reges,vt appetitui satisfaciant, non curant subditorum nocumentum.par.1. pa.273. num. 8
Principes in debiles sæuiunt. p.1.p. 256.nu.15
Principia religionis Christianæ. p. 1.p.440.nu.12
Principio quanto magis aliquid appropinquat tanto magis participat excellentiam illius.p.1.p.516 num.28
Probatio negatiua difficilis est per actu.p. 1.p.644.nu.17
Probitas accidentalis vnde oriatur. p.1.p.662.nu.2
Promissio Dei sub qua conditione intelligenda est.p.2.p.304.n.22.
Promissa Dei quando nobis proderunt.p.1.p.5.nu.14
Prophetæ non solum verbis sed etiã exterioribus signis prophetabãt p.1.p.748.nu.11
Propositis bonis non fidendum.p.1. p.631.nu.26
Proposita sancta in memoriã reuocanda.p.2.p.35.nu.7
Proprietates diuinarum personarũ multæ sunt.p.1.p.210.nu.25
Prosperitates homines paulatim enecant.p.1.p.70,nu.3
Prosperitatis tempore omnibus noti,aduersitatis verò ignoti sumus. p.1.p.69.nu.2
Protegenes egregius pictor quo cognouit Appellem. p.1.p.100.nu.6
Proximus diligendus est propter Deum.p.1.p.213.nu.5
Proximus propter quod diligẽdus. p.2.p.13. nu.8
Proximum quantum quis amat.p.2 p.16.nu.15
Prudentia & sapientia vera.par.2.p. 368.nu.22
Prudentię effectus præcipuus. ibid. num.23
Prudentiæ diffinitio.par.1.pag.757 num.4
Psalmi quare titulis describuntur.p. 1.p.788.nu.14
Psalmorum quis sit author. par. 1.p. 787.nu.13
Ptolomæus Ægypti Rex ad quid septuaginta interpretes conuocauit.p.1.p.304.nu.6
Publij Mimmi sententia. p.2.p.14. num.9
Pueri à primordijs in fide & bonis moribus erudiendi.p.1. p.257.n. 17.& pag.365.nu.22
Pueri abincunabilis castigandi. p.1. p.714 pagina.714.num.26
Pueri non sunt inhumaniter tractãdi.p.1.p.751.nu.20
Pulchritudo animę non corporis desideranda.p.1.p.474.nu.19
Pulchritudo quibus sit multorũ malorum causa.p.1.p.528.nu.26
Purgatorium qualem ignem habet. p.2.p.471.nu.26
Purgatoriũ esse infallibilis est veritatis.ibidem.nu.27
Pythagoras ob quid fuit ab Athenienſibus relegatus. par. 1.p.262. num.4
Pythagoras quomodo aliquem in discipulum recipiebat. p. 2.p.66. num.12
Pythagoræ in docendo consuetudo. p.1.p.262.nu.3

Q.

Quicquid in communi de Ecclesia dicitur de aliqua persona particulari debet verificari.p.1.p. 437.nu.5
Quæstiones de qua re habendæ.p.2 p.313.nu.2.& p.334.nu.6
Quies animę est præparatio spiritus p.1.p.190.nu.21
Quies & cordis tranquillitas virtutem auget. parte. 1. pagina. 280. num.28
Quies nulla est in mundo.p.1.p.577 num.15
Quies orationem iuuat. p.1. p.588. n.12.& p.598.nu.13
Quietem in hac vita inquirere insanorum est.p.1.p.504.nu.16

R.

Ramirus Aragoniæ Rex cuius religionis fuit. p.1. p.441.n. 16.&.p.2.p.332.nu.20
Ratio Deo reddenda ob oculos habenda est. parte. 2. pagina. 493. num.27
Ratio etiam de verbo otioso reddenda.p.1.p.542.nu.32
Ratio de omnibus reddenda est.p.2. p.200.nu.23
Rationes cur hæc faciat vel cur hæc dicat non sunt in Deo inuestigandæ.p.1.p.276.nu.18
Recollectio animæ ad quid necessaria,p.1.p.217..nu.17
Recollectio domi laudatur. pa. 1.p. 444..nu.25.&.p.445.nu.27
Recurrendum est ad Deum tanquã ad patrem. parte.1. pagina. 598. num.12
Redemptio quid significet. par.1.p. 627.nu.4
Redemptio vera quæ dicatur. p.1.p. 664.nu.8
Redemptionis beneficium quare iudicium appellatur. par. 1.pa.665. num. 11
Reges quo apparatu excipiuntur.p. 1.p.279.nu.26
Reges facile in populum errores inducunt.p.1.p.385.nu.18
Reges vix habent qui eis bona nuntient.p.1.p.417.nu.12
Reges plures magistratus vni cõmittentes longe aberrant.p.1.p.493. num.20

Reges qui magis diligantur à subditis, p.1.p.620.nu.12
Regum principum & potentũ pompa, & fastus onus est Babylonis, p.1.p.16.nu.17
Regibus in Scriptura diuina taxis in diuitiarum acquisitione imponitur, p.1.p.686.nu.13
Reges & principes quid de illis sentiant, quæ interrogaturi sunt, p.1.p.383.nu.15
Rex quidam vt bene gubernaret, quid faciebat, p.1.p.382.nu.9
Regula Diui Francisci est quasi funda, p.1.p.779.nu.29
Religio non ideo vituperanda, quod ex ea aliquis nequam prodierit, p.1.p.7.nu.19
Religio S. Benedicti quot habuit Reges, & Imperatores, & sanctos, p.1.p.441.nu.16.&.p.2.pagina.332.numero.26
Religio nido comparatur, p.2.p.392.numero.28
Religiosus vnde dicitur, p.1.p.76.numero.22
Religiosus cuius rei memor sit futurus, p.2.p.344.nu.9
Religiosi & probi quid sit mundus clare vident, p.1 p.16.nu.17
Religiosi inuigilare debent, p.1.p.7.numero.19
Religiosi veri qui sint dicendi, p.1.p.48.num.28
Religiosi quam obligati sunt Deo, p.1.p.65.nu.21
Religiosi quà transituri sunt, par.1.p.76.nu.22
Religiosi qua puritate nitere debẽt, p.1.p.386.nu.22
Religiosi ne curent res externas, p.1.p.445.nu.28
Religiosi olim qui vocabantur, p.1.p.781.nu.35
Religiosi sunt tanquam sal à sæculo semoti, p.2.p.267.nu.11
Religiosi in omnibus obediẽtes sint, p.2.p.326.nu.10
Religiosi ne rebus temporalibus iã relictis attendant, p.2.pa.340.numero.24
Religiosi voto astricti alacritatẽ præ se ferant, parte.2.pagina.388.numero.18
Religiosi quid potius relicturi sunt, p.2.pag.45.nu.12
Religiosos quæ insectantur, p.1.pa.148.nu.11
Religiosis sors cecidit fœliciſsima, p.1.p.786.nu.8
Religiosis retrocedere non licet, p.1.p.806.nu.24
Religiosi qui condemnantur stupidi, ibidem, nu.25
Religiosis non deerit, qui eis asperitatem dissuadeat, part.2.pag.388.numero.16
Religiosis quid animaduertendum est, p.2.p.388.nu.18
Religiosorum onus omnium leuissimum, p.1.p.793.nu.30
Religiosos quæ faciant, p.2.pag.330.numero.22
Religiosum esse Dei est donum, p.2.p.387.nu.25
Remedia peccati quando reuelata, parte parte.2.pag.438.numero.22
Remissio peccatorum per quem nobis data, p.1.p.254.nu.9
Renuntiatio rerum temporalium ad quid valdè vtilis, p.2.pag.337.numero.15
Reprehendendus circa alicuius rei ignorantiam quis sit, p.1.p.95.numero.20
Reprehendendum est asperè quando oportet, p.1.p.139.nu.15
Reprehensio mitis sit, p.1.pag.92.numero.11
Reprehensio nimis odiosa malis, p.1.p.611.nu.17
Reprobos respectu prædestinatorũ quo amore prosequatur Deus, p.2.p.66.nu.3
Reprobationis signũ, p.2.p.219.numero.21
Reputatio propria qualis futura, p.1.p.791.nu.25
Res spirituales fastidire & terrenas appetere, corruptæ est conscientiæ, p.1.p.36.nu.25
Res spirituales qui cum fiducia petit, non tentat Deum, p.1.pag.42 numero.12
Res spirituales difficillimæ sunt intellectu, p.1.p.103.nu.15
Res mundi ne noceant quales considerandæ, p.2.p.148.nu.2
Res quæ terminis præscribantur, & quæ non, p.2.p.431.nu.2
Res excellentissima quomodo explicatur, p.1.p.343.nu.22
Res temporales qualiter exiguæ apparent, p.1.p.86.nu.21
Res omnis naturalis habet quoddam caput & mensuram, p.1.p.804.numero.28
Res mundi citò transibunt, p.2.pagi.149.nu.5
Res temporales quare Deus difficiles inuentu fecit, p.2.p.206.num.10.&.p.338.nu.17
Res temporales cur sanctis patribus olim non fuerint impedimento sicut hodie nobis, p.2.p.321.nu.26 &.p.327.nu.11
Res immobiles duæ, p.2.pag.324.numero.3
Res plerunque, quæ per historiã virtus per significationem verò culpa est, & è contra, p.2.p.456.n.16
Res consideratu dignissima, p.2.pagina.367.nu.20
Respublica, quæ rectè gubernari potest, p.1.p.590.nu.19
Respublica quo beneficio à Deo afficiatur, p.1.p.594.nu.2
Reipublicæ Christianæ quid sit maximo nocumento, p.1.p.393.nu.7
Respondendum est non temerè, p.1.p.28.nu.28
Respondendum est Dei nutui & voluntati, p.1.p.446.nu.31
Responsio diabolo mundo & carni & tentationi danda, p.2.p.421.numero.21
Resistendum est diabolo, p.1.p.676.numero.14
Restitutio quibus difficilis, p.1.p.333 numero.23
Reuelatio cui fiat, parte.1.pag.774 numero.13

Rogaturi Deũ quid sumus. par. 1. p. 606. nu. 3
Romani qui honestabant viros fortes ac sapientes. parte. 2. pag. 80. num. 24
Romano imperatori terminos imperij propaganti quid concessum. p. 1. p. 803. nu. 26
Romanorum altercatio. par. 1. p. 203. num. 4
Romanorum in triumphis consuetudo. p. 1. p. 423. nu. 28
Roma à Gallis capta. par. 2. pag. 392. nu. 29

S.

SAcerdos polleat sanctitate. p. 2. p. 257. nu. 14
Sacerdos in sacris literis sæpe non dicit ordinem. p. 2. p. 31. nu. 25.
Sacerdos licet pauper venerandus. p. 2. p. 239. nu. 26
Sacerdus bonus quantam habeat virtutem. p. 1. p. 636. nu. 31
Sacerdotes qui frequenter comunicãt, quid præ cæteris habent lucri p. 1. p. 307. nu. 13
Sacerdotes licet mali honorandi. p. 2. p. 240. nu. 28
Sacerdotes angelos puritate superãt p. 1. p. 330. nu. 15
Sacerdotes qua teneantur obligatione. p. 1. p. 331. nu. 18
Sacerdotes exemplo sint castitatis. 1. p. 386. nu. 22
Sacerdotes quantam habeant potestatem. p. 1. p. 419. nu. 23
Sacerdotes nouæ legis quam alieni debent esse à rerum cupiditate. p. 2. p. 70. nu. 15
Sacerdotes boni mundum restaurãt mali vero deperdunt. par. 1. p. 634 num. 25
Sacerdotes, quibus ad resistendum vitijs non est virtus sacerdotio indigni sunt. p. 2. p. 71. nu. 19. 20. 1.
Sacerdotum auctoritas vsq; in finẽ mundi perdurabit. par. 1. pag. 330 num. 14
Sacerdotibus doctrina saluberrima. p. 1. 245. nu. 17
Sacerdotibus odoribus vti nec vestibus coloratis licet. par. 2. pag. 71. num. 20
Sacrificium quod sit gratum Deo. p. 1. p. 704. nu. 33
Sadai Dei nomen est. par. 2. pa. 396. num. 3
Sal nunquam tædium generat. p. 2. p. 241. nu. 1
Sal signum fœderis. par. 2. pag. 265. num. 6
Salis proprietates. p. 2. p. 232. nu. 6. &. pag. 242. nu. 3
Salis species duplex. par. 2. pag. 242. num. 4
Saltationes Deo exosæ. p. 1. p. 614. num. 26
Saltationes dãna multa pariũt. ibid.
Saltatricis cuiusdam supplicium. ibidem. nu. 27
Salomon vnde aurum asportabatur p. 2. p. 406. nu. 4
Salus animæ non concite exquirenda. p. 2. p. 399. nu. 24

Salus nostra à quo præcipue dependeat. p. 2. p. 426. nu. 8
Saluantur pauci. p. 1. p. 520. n. 2. & p. 2. p. 355. nu. 20
Salutandi modus. parte, 1. pag. 430. num. 21
Salutatione præuenire debemus. p. 1 p. 430. nu. 19
Sanctus nihil se feciſſe putat in obsequium Dei, & si multa fecerit. p. 1. p. 628. nu. 7
Sancti minime his mundi rebus saturantur. p. 1. p. 423. nu. 21
Sancti cur persecutiones optabant. p. 1. p. 503. nu. 12
Sancti non incarnationem verbi sed eius acceleratione meruerunt. p. 1. p. 546. nu. 44
Sanctus non est alteri æqualis in gloria & claritate. p. 1. p. 376. nu. 4
Sanctus idem est ac misericors. p. 1. p. 548. n. 5. &. p. 2. p. 45. nu. 5
Sancti quomodo Deum in cœlo collaudant. p. 1. p. 642. nu. 11
Sancti non constituunt chorum angelorum. d. 2. p. 353. nu. 15
Sandalia non sunt proprie calciamẽta. p. 2. p. 70. nu. 16
Sanguis est sedes animæ. p. 1. p. 286. num. 18
Sanguis quare à Deo in leuitico nõ bibi præcipitur, cum in Euangelio concedatur. ibid.
Sanguis in lege veteri quare prohibitus. p. 1. d. 310. nu. 24
Sanguis Christi quam habet sufficientiam. p. 2. p. 309. nu. 16
Sapere alieno debemus periculo. p. 1. pagina. 355. num. 26
Sapiens quos habeat oculos. pa. 1. p. 396. nu. 5
Sapientes multi cum multas de Deo nouerint veritates, cur tam perperam. viuunt. p. 2. p. 376. nu. 16
Sapientes ad quid in mundo necessarij. p. 1. p. 456. nu. 27
Sapientes dictum putant. p. 1. p. 642 num. 12
Sapientium & insipientium discrimen. par. 1. p. 508. nu. 5
Sapientia superborum quæ sit confusio. p. 2. p. 67. nu. 8
Sapientia ex quibus virtutibus oriatur. p. 1. p. 758. nu. 6
Sapientia in quibus magis apparet. p. 1. p. 655. nu. 16
Sapientia vnde & quid connotet. ibidem. nu. 7
Sapientiæ genus duplex. p. 1. p. 758 nu. 8
Sapientia sine probitate plús obest quam prodest. p. 1. p. 798. nu. 11
Sapientiæ donum quid præsupponit. p. 1. p. 440. nu. 12
Sapientia Dei in quo maxime manifestatur. p. 2. p. 55. nu. 1
Saræ nomen à Deo mutatum. p. 2. p. 139. nu. 4
Saulis inobedientiæ cur memor est Samuel. p. 1. p. 631. nu. 18
Scandalum nulli dandum. p. 1. p. 348 num. 7
Scandalum concionatorum pernicioſissimum. p. 2. p. 220. nu. 22
Scandalum grande malum. par. 1. p. 744. nu. 35

Scandalum qui dederit, grauissimè punietur, p.1.p.752.nu.22
Scientia non ad Dei gloriam, sed ad inanẽ ostentationẽ acquisita multos inducit errores, p.1.p.791.n.24
Scientia cui fundamento niti debet, p.1.p.798.nu.10
Scientia non repugnat peccato, p.1.p.728.nu.27
Scientia sine virtute nõ prodest, p.2.p.236.nu.18.& p.256.nu.11
Scientia sine charitate vana est, p.2.245.nu.12.&.p.247.nu.19.& pag.254.nu.6
Scientia quæ nobis maximè necessaria, p.1.p.559.nu.15
Scientia quo dilucidatur, p.2.p.376.numero.16
Sciendi appetitus immoderatus diabolica est tentatio, p.1.p.776.n.21
Scipionis Africani temperantia, p.1.p.724.nu.17
Scythæ mores extraneos nõ admittebant, p.2.p.71.nu.20
Scriptura sacra quare verba iterat, p.1.p.84.nu.14
Scriptura diuina, quãdo aliquod mysterium verbis explicare nequit, qua phrasi vtatur, p.1.p.194.nu.5
Scriptura, quando fidem iustificationem nostram esse dicit, quomodo intelligatur, p.1.p.200.nu.25
Scriptura diuina duo habet canalia, p.1.p.808.nu.5
Scripturarum instrumenta vnde prouenerunt, p.1.p.617.nu.2
S. Sebastianus martyr quo amore sagittas pertulit, p.2.p.192.nu.24
Secretum non detegendum, p.1.pa.64.nu.37.&.p.448.nu.4
Securus in mundo nemo, p.1.p.147.numero.9
Securitatem nemo sibi promittat, p.1.p.520.nu.4
Sæculares ecclesiasticorum peccatis propria contegũt, p.1.p.387.n.27
Sedechiæ significatio, p.1.p.397.numero.19
Senes salutandi & venerandi sunt, p.1.p.430.nu.19
Senes recuperare debent in senectute, quod in iuuentute perdiderũt, p.1.p.712.nu.21
Senes diligentius diabolus infectatur, ibidem.
Senes sint exemplo iunioribus, ibidem, numero.22
Senes maiori sunt in culpa, si improbi quam iuuenes, par.2.p.335.numero.8
Senes auari, p.1.p.685.nu.9
Seneca quos iuuenes & virgines ad virtutem exoptabat, p.1.p.816.numero.21
Sensus circa Eucharistiã debent esse tanquam mortui, p.1.p.315.nu.5
Sensus custodia iustitiam seruat, p.1.p.444.nu.25
Sensus corporis quinq;, totidemque animæ, p.2.p.359.nu.31
Sententia philosophorum probatissima, p.1.p.403.nu.1
Sententia egregia Senecæ, p.1.pag.814.nu.23
Sẽtire debemus de nobis humiliter, p.2.p.183.nu.25

Sequi

Sequi Christum magnum est solamen Christianorũ, p.2.p.89.n.27
Sequi Christum omnibus permissum, p.2.p.91.nu.3
Sequendus est Christus & quomodo p.2.p.322.n.29.&.p.339.n.17
Sequi Christum per amorem debemus, p.2.p.133.nu.14
Sequi Christum, cæli hęredes nos facit, p.2.p.81.nu.3
Sequi Christum quomodo possumus, p.2.p.117.nu.22
Seraph significatio, par.1.p.727.numero.26
Sermo index cordis, par.1.p.452.numero.15
Sermo Dei cur alios mollefaciat, alios verò obduret, parte.1.pagin.789.nu.19
Sermo prudens, mitis, & suauis iram comprimit, p.1.p.792.nu.28
Serpens à Moyse electus, cuius typũ gessit, p.1.p.112.nu.13
Seruiendum est Deo, p.1.p.270.nu.26.&.p.628.nu.7
Seruiendum est Deo fidelissimè & affectu animi, par.1.p.495.nu.25.&.p.2.p.458.nu.23
Seruire Deo & mundo non possumus, p.2.pa.326.num.9.&.p.342.numero.3
Seruire Deo cum solicitudine prædestinatiõis signũ, p.1.p.426.n.9
Seruienti Deo omnia in bonum redundant, p.1.p.406.nu.10
Seruienti Deo quæ conditiones insint, p.2.p.134.nu.16
Serui Dei quibus in rebus probãtur, parte.1.pagina.613.numero.24
Serui Dei pauciſsimi sunt respectu ministrorũ diaboli, p.2.p.86.n.18
Serui Dei magnam in laboribus consolationem habent, parte.2.p.188 numero.12
Seruos Dei esse ne nos pudeat, p.1.p.71.nu.2
Seruos Dei esse & vocari, honorificẽtissimum, p.2.p.228.nu.29
S. Seuerinus Archiepiscopus Coloniæ, cur detentus in purgatorio, p.1.p.319.nu.16
Silentium est ornatus mulierum, p.1.p.356.nu.29
Silentium virtus insignis, p.1.p.508.nu.3.&.p.830.nu.2
Silere oportet, parte.1.pagi.555.numero.25
Simoniaci quem imitentur, par.1.p.196.nu.11
Simonides philosophus rogat' quid de Deo respondit, parte.1.pa.243.numero.8
Sobrietas hominem diuinæ contemplationi disponit, p.2.p.174.n.25
Societas bona prodest, p.2.p.46.numero.9
Socrates ob quid fuit capite plexus, p.1.p.262.nu.4
Socratis patientia, parte.1.pag.484.numero.19
Socrates diuitias paruipendit, p.2.p.320.nu.22
Socrates Platoni de eius vita roganti quid respondit, p.2.p.476.nu.6
Sol super omnes creaturas Deũ manifestat, p.1.p.244.nu.11

Sol in quod prius calorem mittat, p. 1.p.431.nu.23
Sol est tanquam terræ maritus, p.1. p.436.nu.1
Solicitudo in seruitio Dei habenda, p.1.p.449.nu.6
Solicitudo nimia circa res temporales spiritum perturbat, par.1.pag. 541.nu.28
Solitudo ad quid quærenda, p.1.pa. 832.nu.7
Somnus vnde causetur, p.2.pag.358. numero.30
Sors respectu nostri dicitur, nō autē respectu Dei, p.1.p.785.nu.6
Sortes nullum respectum habent, p. 1.p.595.nu.3
Species numeros imitātur, p.2.pag. 278.nu.11
Speculum crystallinum quomodo ignem producit, p.1.p.755.nu.30
Spes in Deo sita facilè terrena despicit, p.1.p.73.nu.13
Spes vnica quæ sit, parte.1.pag.580. numero.20
Spes quo maior eo fortior, p.1.pagi. 819.nu.2
Spes vsque ad honorem ducit, p.2.p. 324.nu.4
Spes virtutem præbet ad labores tolerandos, p.1.p.840.nu.2
Spes est gloria animæ & corporis, ibidem, nu.3
Spes sit nobis in Deo, par.2.pagina 192.nu.22
Spes gloriæ conseruat operantem in opere, p.2.p.408.nu.10
Spiritus sanctus cur vento assimiletur, parte.1.pagina.102.nu.12
Spiritus sanctus cur digitus vocatur, p.1.p.149.nu.14
Spiritus sanctus Apostolos fortiores effecit, p.1.p.165.nu.3
Spiritus sanctus inuisibilis quotidie descendit, p.1.p.166.nu.6
Spiritus sanctus amor est, ibidem, numero.7
Spiritus sanctus quare linguis ignitis apparuit, p.1.p.183.num.29.& p.190.nu.20
Spiritus sanctus vbicumque mittendus dicitur, fit mentio Patris & Filij, p.1.p.184.nu.2
Spiritus sanctus quæ fuit præcipua causa, vt mitteretur, p.1.p.201.numero.26
Spiritus sanctus fluuius aquæ viuæ, p.1.p.209.nu.22
Spiritus sanctus à quo procedat, p.1. p.210.nu.23
Spiritus sanctus ad quid in discipulos descendit, p.1.p.222.nu.11
Spiritus sanctus vbi est, non potest non apparere, p.1.p.426.nu.9
Spiritus sanctus quomodo sit in Eucharistia, p.1.p.282.nu.6
Spiritus sanctus, est spiritus vitalis animæ, p.1.p.223.nu.15
Spiritus sanctus cur dicitur communicatio, p.1.p.253.nu.5
Spiritus sanctus cur per prophetas loqui dicitur, p.1.p.342.nu.19
Spiritus sancti in Ecclesiam militantem descensus fuit vtilior quam Christi Domini in triumphantē ascensus, p.1.p.164.nu.2

Spiritus

Spiritus sancti cognitio omniū scientiarum certissima, par.1.p.185.numero.3
Spiritus sanctus Christum diligēti, & eius mandata custodienti cur promittitur, cum sine illo neutrū fieri possit, ibidem, nu.4
Spiritus sancti effectus, p.1.p.253.numero.6
Spiritus aliquas imperfectiones patitur, ne in maiora pericula prolabatur, p.1.p.721.nu.8
Spiritus etiam pro vento accipitur, p.1.p.844.nu.15
Spiritus qua via impetratur, p.2.p. 81.nu.4
Spiritus quo reficitur, par.2.p.93.numero.10
Spiritus aliquando accipitur pro cogitatione, p.1.p.123.nu.3
Spiritualibus est classis & quidā ordo, sicut in naturalibus, p.1.p.804 numero.28
Sponsus cur tam tenerè diligat sponsam, p.2.p.384.nu.4
Status electio quomodo ab hominibus facienda, p.1.p.32.nu.12
Status diuersorum hominum describuntur, p.1.p.77.nu.24
Status iustorum sublimis, p.1.p.406 numero.11
Stellæ quare die non apparent, p.1. p.279.nu.27
Stellæ quomodo meridie videri queant, ibidem.
Sterilitas sanctę Elizabeth, & aliarū sanctarum mulierum nō fuit sine mysterio, p.1.p.349.nu.9
Studiosi quare aliquid apparere nolint, p.1.p.110.nu.8
Stultus in terrenis occupat intellectum, p.1.p.796.nu.5
Subditi quam erga superiores fidem sunt habituri, p.1.p.271.nu.3
Subditi quo ad obediendū maximè moueantur, p.1.p.272.nu.4
Subditorum bonū vel malum à quo sæpè dependet, ibidem, nu.5
Subditis quæ doctrina sit vtilior, p.1. p.150.nu.17
Substantia in scriptura aliquando sumitur pro fundamento, p.1.p.669. nu.23&.p.668.nu.22
Sufferre nos inuicem debemus, p.1. p.408.nu.17
Suffragia defunctis vtilissima, p.2.p. 481.nu.23
Suffragia pro mortuis cur fiant ab Ecclesia, p.2.p.470.nu.25
Sumptus superflui euitandi, par.1.p. 293.nu.6
Superbire ne quis possit, p.1.p.423. numero.28
Superbire de bonis operibus quid causet, p.1.p.260.nu.26
Superbia grande malum, ibidem, numero.25
Superbia è dignitate dimanans quomodo curatur, p.1.p.397.nu.17
Superbia cuius sit dux, p.1.p.736.numero.12
Superbia scopus periculosissimus, p. 1.p.745.nu.1
Superbia ad tyrannides exercendas homines commouet, parte.1.pagina, 827.num.27

Superbiæ

Superbiæ & humilitatis effectus, p. 1.p.36.nu.24
Superbus quid ægrè ferat, p.1.p.27. numero.26
Superbus quicquid facit, sibi refert, p.1.p.259.nu.24
Superbus non se cognoscit, p.1.pag. 260.nu.26
Superbus captiuus & seruus est, p.1. p.503.nu.14
Superbus quo humiliatur, p.2.p.10. numero.28
Superbus in semetipso suæ elationis medelam habet, parte.1.pag.800. numero.16
Superbus omnia parui pendit, p.1. p.707.nu.5
Superbus quo nomine dignus, p.2. p.334.nu.6
Superbi sunt venti diuites, p.1.pag. 845.nu.16
Superflua amputanda, parte.1.pagi. 542.nu.33
Supplicia corporis facilia, animæ verò grauissima, p.1.p.81.nu.7
Suspicio est amicitiæ venenum, p.2. p.18.nu.22
Sydera propter homines creata sunt non è conuerso, parte.1.pagi.159. numero.15
Synceritas animæ commendatur, p. 1.p.725.nu.18

T.

TAlẽta quæ sint nobis à Deo cõcessa, p.2.p.198.nu.16
Temperantiæ diffinitio, p.1.p.757. numero.5
Templa colenda, parte.1.pagin.352 numero.16
Tempus legis gratiæ cùr plenitudo appellatur, parte.1.pagina.49.nu mero.2
Tempus lapsum difficilè reuocatur, p.1.p.450.nu.8
Tempus cum maxima consideratio ne consumendum, ibidem.
Tempus non conterendum frustrà, p.2.p.209.nu.21
Tempus, quo Deus nobis beneficia confert, numerat, parte.2.pagina 210.nu.23
Tempus in quo consumendum, p.2. p.283.nu.25
Tentati ad quod confugient, p.1.p. 680.nu.27
Tentationes nunquam deerunt, p.1. p.67.nu.25
Tẽtationi ne succumbas, quid prosit, p.1.p.643.nu.16
Tepiditas in Dei seruitio fugienda, p.1.p.524.nu.15
Terminus quid sit, p.1.pa.128.nu.10
Terra pro nihilo reputanda, p.1.pa. 499.nu.2
Terra nostra quæ sit, p.1.p.642.nu mero.12
Testimonium falsum contra proximos inducere grauissimũ est peccatum, p.1.p.509.nu.6
Thau quid, p.2.p.149.nu.3
Thau vltimum Hebræorum elemẽtum, p.2.p.223.nu.2
Thebanus quomodo ædificauit vrbem Thebas, p.2.p.23.nu.2
Themistocles Philosophus inter Græcos celebratissimus, p.1.p.339.numero.8
Themistocles quod Athenien sibus consilium dedit, p.2.p.311.nu.2
Theodosius Imperator fuit natione Hispanus, p.1.p.351.nu.15
Theodosius Imperator à sancto Ambrosio ob quid correptus, ibidem.
Theologica speculatiua mysticæ cõiungenda, p.2.p.255.nu.9
Theologiæ duplex genus, p.2.pag. 254.nu.5
Thesaurus gloriæ, p.2.pagina.401. numero.25
Tigris fluuius, rapidissimus, p.2.pagina.467.nu.15
Timemus sæpè, quæ non timenda sunt, p.1.p.726.nu.21
Timentibus Deum esca cælestis datur, p.1.p.295.nu.12
Timor Domini est sapientiæ thesaurus, p.1.p.1.nu.2
Timor Domini vnde proueniat, p. 1.p.2.nu.3
Timor est quoddam donum diuinum, p.1.p.46.nu.24
Timor Dei cuius rei sit indicium, p. 1.p.47.nu.25
Timor humanus est aliquibus impedimento virtutis, parte.1.pagina 71.num.2
Timorem Dei vt haberemus quid sufficeret, p.2.p.58.nu.8
Timor mortis & inferni ad quid, p.2 pag.88.nu.23
Timor de quo habendus, p.1.p.651. numero.4
Timor quis Angelis dominatur, p. 2.pagina.237.numero.20
Timor animæ ala, p.2.p.383.nu.5
Timor Dei nobis necessarius, p.2.p. 385.num.8
Timor est tanquam sensuum ianitor, p.2.p.386.nu.10
Timor illustres facit homines, ibidẽ numero.11
Timoris sanctorum causa, p.2.pagi. 491.nu.19
Tituli magnam præseferunt vanitatem, p.1.p.132.nu.23
Tonitrua quę animalia perturbent, p.1.p.475.nu.23
Transgressores legis gratiæ grauius quam legis scripturæ punientur, p.1.p.384.nu.16
Translatio Rabbinorum à Chaldaica non discrepat, parte.1.pagina. 307.nu.13
Tria difficillima cognitu, p.1.pagi. 277.num.20
Tribulationes à Deo mittuntur, p.1. p.71.nu.7
Tribulationes externæ medẽtur internis, p.1.p.401.nu.30
Tribulationes quid in se habent, vt ad beatitudinem disponant, p.1. p.502.nu.9
Tribulatio maxima iustis mũdi contemptum generat, par.2.pag.145. numero.22
Tribunalia cur olim in portis ciuitatem collocabantur, p.1.pag.473. numero.3
Trinitas in quo magis repræsentatur, p.1.p.244.nu.10
Trinitatis mysterium non probatur ratione

ratione aliqua, sed suadetur, par.1. pag.265.nu.12.& pag.266.nu.15. & pag.277.nu.21
Trinitatis mysterium multis sacræ scripturæ locis affirmatur, p.1.p. 266.nu.16
Trinitatis mysterium excedit intellectum, p.1.p.277.nu.20
Tristitia sancta vnde, p.1.pa.839.nu mero.28
Tristitia sancta consumit peccatum, p.2.p.464.nu.7
Tygridis erga hominem odium, p.1. p.782.nu.39
Tyranni coronas martyribus fabricabant, p.2.p.129.numero.3

V.

VAcuum quid dicatur, p.2.p.417 numero.7
Valor operum vnde, p.2.pa.216.nu mero.11
Venetiarum consuetudo, p.1.p.251. numero.32
Vendere rem sacram grauissimũ crimen, p.1.p.746.nu.5
Venditio duplex hominis, p.1.pag. 662.nu.8
Venter tanquam idôlum, p.2.p.458 numero.21
Venti quare in mõtibus valdè sublimibus non flant, part.1.pag.372. numero.12
Venus quare nuda pingebatur, p.1. p.475.nu.2
Verbum solùm carnem assumpsit, p.1.p.30.nu.6
Verbum diuinum vnde sponsus & sponsa dicitur, par.2.pag.366.numero.16
Verbum diuinum per vnionem hypostaticam sub speciebus panis & vini manet, p.1.p.282.nu.6
Verbum Dei audire, & ei non obtẽperare non audire est, part.1.pag. 525.nu.18
Verbum Dei quem fauciet, p.2.pa. 59.nu.11
Verbum Dei etiam à sapientibus audiendum, ibidem.
Verbum Dei pauci capiunt, p.2.pa. 66.nu.4
Verbum Dei ignitum, par.1.pagina 193.nu.2
Verbum Dei non contemnendum, p.1.p.656.nu.20
Verba diuina sagittæ vocantur, p.2. p.168.nu.9
Verba qualia habenda, par.2.p.478. numero.33
Verborum geminatio emphasim habet apud Hebræos, p.2.p.494.numero.8
Verborum inculcatio amorem aliquando denotat: p.1.p.161.nu.20
Veritas diuina omni alia veritate certior, p.1.p.262.nu.3
Veritas cur taceatur, p.1.pag.832.numero.9
Veritas cur dura nobis, p.2.pag.331. numero.25
Veritates pauciores quis nouerit, p. 1.p.382.nu.9
Veritates loqui ex quo dimanet, p. 1.p.617.nu.3

Vespa-

Vespasianus cur beneficium reuocauit, p.2.p.71.nu.20
Vespasiani Imperatoris insignia, p. 2.p.271.nu.23.
Vestium inuentiones quantum Rei publicæ, noceant, p.2.p.71.nu.20
Via duplex ad misericordiam, p.2. p.426.nu.8
Via cæli arcta est, inferni verò ampla, p.2.p.355.nu.20
Vicini boni non parui sunt commodi, p.1.p.339.nu.8
Victoria omnis à Deo est, p.2.p.152. numero.3
Victoria quibus præcipuis armis cõparetur, p.2.p.153.nu.15
Victoriam de diabolo reportare conemur, p.1.p.676.nu.15
Victus ab altero erogatus ad seruiendum ei obligatur, p.1.p.328.nu.8
Viduis quis numerus congruit, p.2. p.363.nu.7
Vigilandum est nobis, p.2.pag.382. nu.32.&.p.86.nu.17
Vincentius martyr, splendor & Hispaniæ decus, p.2.p.129.nu.2
Vincentius martyr quos habuerit historiographos, ibidem.
Vinum ex se non est illicitum, p.2. p.394.nu.3
Vipera morsui ab ipsa facto medetur, p.2.p.464.nu.7
Vir maiorem vim habet quam mulier contra vitia, p.2.p.366.nu.16
Vir spiritualis tanquam medicus habendus, ibidem, nu.17
Vir vnde dicitur, parte.1.pagina.63. numero.13
Viri Christiani munus, parte.1.pag. 771.nu.6
Virgines custodiendæ, par.1.pagina 24.nu.17
Virgines clausura ipsa commendar, p.1.p.25.nu.19
Virgines ne sint amorosæ, p.1.p.816. numero.29
Virginis exemplar & imago, p.1.p. 33.nu.15
Virgines ne vagentur, p.1.p.444.numero.25
Virginitas vt seruetur, quid requiratur, p.2.p.52.nu.26
Virginitas Deo placet, p.1.p.800.nume.15.&.p.2.p.372.nu.3
Virginitas quanti sit apud Deum, p. 2.p.362.nu.5
Virginitas difficilis, parte.2.pag.363 numero.8
Virginitatis status perfectior omnibus, p.2.p.363.nu.7
Virginitas magis est angelica quam humana, ibidem, nu.9
Virginitas fuit primus redemptionis fructus, p.2.p.373.nu.15
Virginitas quando fatua, p.2.p.389. numero.20
Virginitas etiam apud antiquos fuit æstimabilis, p.2.p.392.nu.29
Virginitatis excellentia, par.1.pagi. 56.nu.22.
Virginitas est cognata angelorum, p.1.p.644.nu.18
Virtus à pueritia incipienda, p.2.p. 413.nu.24.&.p.1.p.830.nu.2
Virtus quo signo cognoscitur, p.2.p. 429.nu.18

Virtutis

Virtutis conditio, parte.2.pag.431. numero.2
Virtus, si cum vitijs conferatur, appa ret illustrior, p.1.p.7.nu.19
Virtus exterior interiori correspon deat, p.1.p.3.nu.14
Virtutes aliquid occultant, ne hypo critæ appareant, parte.1.pagina. 110.numero.8
Virtus primò difficilis, posteà verò suauis, par.1.pag.131.nume.20.& pag.170.nu.20
Virtus à pueritia melius inchoatur, p.1.p.346.nu.29
Virtus in quo magis eluceſcat, p.1.p. 655.nu.16
Virtutes sine occasione peractę Deo gratissimæ, p.1.p.651.nu.5
Virtutum duplex genus, p.1.p.757. numero.4
Virtus ab adolescentia cœpta gra tissima Deo, p.1.p.787.nu.10
Virtus vna sine altera parũ prodest, p.1.p.681.nu.30
Virtus ab Epicuro commendatur, p. 1.p.823.nu.13
Virtus amabilis, p.2.p 136.nu.22
Virtus quælibet ad quod inclinat, p.2.p.172.nu.21
Virtus primo amara, postea dulcis, p.2.p.231.nu.3
Virtus omnis difficilis, parte.2.pag. 363.num.8
Virtutes quæ inter se pugnare vidẽ tur, difficilè cognoscuntur, p.2.p. 383.num.2
Virtutes quæ magis meritoriæ, p.2. p.388.nu.17
Virtutes omnes absq; charitate ina nes, p.2.p.376.nu.15
Virtuosus vnde, p.2.p.94.nu.11
Virtus in pueritia tenacius quam in senectute adhæret, par.1.pag.365. numero.22
Virtus celanda, p.1.p.454.nu.22
Virtus & vitium cuius sint qualita tis, p.1.p.704.nu.31
Visio diuina totam animam implet, p.2.p.409.nu.12
Visitationibus hodiernis de proxi morum honore agitur, p.1.p.463. numero.18
Vita delicioſa belluina potius quã humana, p.1.p.73.nu.26
Vita æterna quo comparatur, p.1.p. 200.nu.24
Vita præsens ad quid nobis conces ſa, p.1.p.294.nu.8
Vita præsens emporium quoddam est. p.1.p.294.nu.8
Vita sine nota degenda, par.1,p.415 numero.5
Vita agricolæ cur securior quam no bilium, p.1.p.515.nu.25
Vita contemplatiua & actiua vtra earũ maioris sit meriti, p.1.p.555. numero.27
Vita corporalis pro inimicorum sa lute exponenda, p.2.p.9.nu.25
Vita actiua cum debita vtilitate abs que contemplatiua non conserua tur, p.1.p.568.nu.29
Vita nostra est tanquam quędam na uigatio, p.1.p.744.nu.1
Vita studioſorum beatissima, p.1.p. 793.nu.31

Vita

Vita æterna in manu nostra sita est, p.2.p.86.nu.18
Vita iustorum quæ sit, p.1.p.829.nu mero.32
Vita hæc breuis. p.2.p.181.nu.20.& p.209.nu.21.&.p.397.nu.10
Vita humana quę sit, parte.2.pagina 291.nu.20
Vita præsens nox est, parte.2.pagi. 366.nu.18
Vita nostra multis rebus comparatur, p.2.p.457.nu.18
Vitam malam sæpè mors pessima se quitur, p.2.p.460.nu.29
Vita animæ in quo consistat, p.2. p. 451.nu.2
Vita qualis agenda, parte.2.pag.461 numero.32
Vita nostra prolixa mors, p.2.pagi. 476.nu.7
Vita hominis bellum, p.2.pag.487. numero.7
Vitæ præsentis leuamen, par.2.pag. 468.nu.17
Vitæ æternæ quid sit opus, p.1.pag. 214.nu.8
Vitæ humanæ post peccatum cen sus, p.1.p.285.nu.15
Vitam angelicam quis agat, par.1.p. 344.nu.24
Vitæ studioſæ difficultates ne ter reant, p.1.p.461.nu.13
Vitæ nostræ exemplar quod sit, p.2 p.13.nu.8
Vita sanctorum in quo magis consi ſtat, p.2.p.435.nu.14
Vitium primò facile, posteà verò difficile, p.1.p.131.nu.20
Vitium est contra rationem homi nis, p.1.p.437.nu.3
Vita nostra non aliena consideran da, p.2.p.194.nu.4
Vitiorum inuentores maximo sup plicio digni, virtutum verò præ mio, p.1.p.407.nu.13
Vitia cruces sunt crudeliſsimæ, p.2. p.106.nu.20
Vitijs cum virtutibus resistendum, p.2.p.290.nu.16
Viuere quietè quis possit, p.1.p.71. numero.8
Viuendum est ingenti cura, p.2.p. 307 nu.10
Viuendum est sapienter, moriendũ verò sanctè, p.2.p.371.nu.31
Viuamus in Dei seruitio cur tam re remisse, p.2.p.176.nu.3
Viuimus acsi nunquam morituri, p. 2.p.354.nu.18
Vocati ad quid sint vocati, p.2.pagi. 353.nu.14
Vocatio efficax corda mollificat, p. 1.p.470.nu.5
Vocationi Dei respondendum, p.2. p.79. nu.23
Vocatio Dei multiplex, p.1.p.689. numero.21
Vocationi Dei non immorandum, p.1.p.699.nu.17
Vocationi Dei quare non respondemus, p.1.p.677.nu.18
Vocationi standũ est, p.2.p.96.n.18
Vocationi primę Dei respondendũ, p.2.p.445.nu.15
Voluntas efficax auxilium Dei con sequitur, p.1.p.285.nu.14

Voluntas diuersa in Deo ac in homine. p.1.p. 595.nu.4
Voluntas nostra ex se cæca. par.1.p. 595.nu.5.& pag.796.nu.4
Voluntas angelica quam sit efficax. p.1.p.777.nu.13
Voluntas humana cur bonum vel malum facile dimittat.p.1.p.737. num.13
Voluntas efficax opere cõplet omnia.p.1.p.774.nu.14
Voluntas Dei reliqua eius attributa gubernat.p.1.p.774.nu.14
Voluntas quantum inflammatur.p. 1.p.775.nu.18
Voluntas non est mentis oculus. p. 1.p.796.nu.6
Voluntas cur hebes & inanis. p.1.p. 797.nu.7
Voluntas nostra quando potentior. p.1.p.835.nu.16
Voluntas non libere dimittenda. p. 2.p.299.nu. 14
Voluntas Dei licet occulta non tamen iniusta.p.1.p.12.nu.5
Voluntas est animæ cor. p.2.p.178. num.10
Voluntas nunquam otiosa. par.2.p. 412.nu.21
Voluntas propria est inferni via. p. 2.p.93.nu.8
Voluntas propria malorum origo. p.2.p.495. nu.14
Voluntas in quo occupanda. p. 2.p. 422.nu.24
Voluntas nostra nisi à Deo excitetur nihil potest.p.2.p.85.nu.3
Voluntatis scopus & finis. par.2.pa. 487.nu.8
Voluntatis passiones quæ sint. p. 2. p.487.nu.9
Voluntas iubet intellectui ad accipiendas catholicas veritates. p.2. p.488.nu.11
Voluntas amore ornata tenet captiuũ intellectum. p.2.p.488.nu.12
Voluntas nostra soli Deo tribuenda p.1.p.206.nu.13
Volupia Gentilium Dea.p.1.p.554 num.24
Volupia voluptatis Dea.ibidem.
Voluptates non efficiunt homines beatos.p.1.p.77.nu.26
Votum & iuramentum singulare remedium contra peccatum. p.1.p. 54.nu.17
Vouere aliquid Diabolo pessimus mos & vsitatissimus. pa.1.p.199. num.20
Vouere aliquid diabolo ex corde peccatum est mortale.ibidem.
Vox proprij pastoris audienda. p. 1. p.238.nu.12
Vltores iniuriarum iustitia Dei expectat.p.1.p. 251.nu.30
Vnicornis quo domatur. p.1.p.659. num.28
Vnitas perfectionem parit, destructionem vero diuersitas. par. 1.p. 243.nu.7
Vnitas quid efficit.p.2.p.46.nu.9
Vrbanitas in Euangelio nõ prohibetur.p.2.p.54.nu.32
Vsus bonorum temporalium non absque ratione habendus. p.1. p. 198.nu.17
Vtilitas nostra & honor vnde, p.2. pag.82.nu.5
Vulnera Christi sunt velut ora homines vocantia, p.1.p.677.nu.16
Vulpeculæ cuiusdam mors,p.2.pag. 356.nu.22
Vxor maritum sibi præferat,p.1.pa. 23.nu.13
Vxor bona sæpè maritum ad virtutem allicit,p.1.p.348.nu.4

Z.

Zaida vxor Regis Alfonsi sexti, p.1.p.14.nu.16
Zelus dimouendi peccatores à vitijs habendus,parte.1.pagina.440.numero.9
Zelus Angelorum erga animas,p.1. p.755.nu.32
Zelus prædicatoris,p.2.p.249.nu.24
Zenon Philosophus quid de suarum diuitiarum iactura sensit,p.2.pag. 319.nu.21
Zeuxis quam ad viuum vuas depinxit.parte.2.pagina.299. nume.13. &.pag.364. numero.10.&.pagina 396.numero.6

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vtilitas nolle & bonor vnde, pa. pag. 83. nu. 5
Vtinam Christi fuae velut ora lo- rationes vocatis, pa. pag. 71. nu. 16
Vtpote ex multis mori, pa. pag. 356. nu. 22
Vxor mariti in Philosophare, pa. pa. 43. nu. 15
Vxor bona fuge maritum ad virtu- tem allicit, pa. pag. nu. 4
Zaida vxor Regis Alfonsi sexti, pa. pag. 71. nu. 16
Zelus dimouendi pec[illegible] Rubendus, Pater[illegible] mero. 9
Zelus Angelorum [illegible]
Zelus prædicatorij, pa. pag. nu.
Zenon Philosophus [illegible] diuitiarum, Author [illegible] pa. pag. 319. nu. 2
Zenonis quædam [illegible] mis pater, pag. [illegible] Bruyn 56. numero. 8. pagina 396. numero. 6

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca